

דין וחשבון תקופתי

2024

דין וחשבון תקופתי לשנת 2024
17 במרס 2025

חלק א'	תיאור עסקי התאגיד
	מדיניות תגמול
חלק ב'	דוח הדירקטוריון
חלק ג'	דוחות כספיים
	הצהרות האקטואר של כלל חברה לביטוח בע"מ
חלק ד'	פרטים נוספים על התאגיד
	שאלון ממשל תאגידי
חלק ה'	דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

חלק א

תיאור עסקי התאגיד

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

דין וחשבון תקופתי לשנת 2024

17 במרס 2025

דוח ברנע

תיאור עסקי תאגיד

הערה לגבי יישום הוראות תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התשכ"ט-1970 ("תקנות ניירות ערך") בדוח זה

בהתאם לתקנה 8 לתקנות ניירות ערך, האמור בתקנות 8(ב), 8א ו-8ב לתקנות ניירות ערך ביחס לדוח התקופתי, אינו חל ביחס למידע בדוח התקופתי של תאגיד שאיחד או איחד באיחוד יחסי מבטח ו/או תאגיד בנקאי או שהמבטח ו/או התאגיד הבנקאי הוא חברה כלולה שלו, ככל שמידע זה מתייחס למבטח או לתאגיד הבנקאי, בהתאמה. תאגיד בנקאי – לרבות חברת כרטיסי אשראי.

כלל חברה לביטוח בע"מ הינה מבטח, כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א-1981, והחברה העיקרית המהותית בקבוצת כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("הקבוצה"). בקבוצה נכללת גם כלל ביטוח אשראי בע"מ, חברה בת של כלל חברה לביטוח בע"מ, שאף היא הינה מבטח, וכן חברות מנהלות הפעילות בתחום הפנסיה והגמל: כלל פנסיה וגמל בע"מ, ועתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ אשר מחזיקות אף הן ברשיון מבטח.

מקס איט פיננסים בע"מ הינה "סולק" ובעלת רישיון סליקה קבוע בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. מקס פועלת בתחומי ההנפקה, הסליקה ותפעול כרטיסי חיוב וכן במתן פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים, לרבות אשראי ללקוחות פרטיים ועסקיים, ומספקת חלק מהשירותים האמורים באמצעות חברות בנות: מקס איט אשראים בע"מ, מקס איט פקדונות בע"מ, מקס איט נכיונות בע"מ ומקס סוכנות לביטוח (2020) בע"מ.

לפיכך, דוח זה, ביחס לעסקי הביטוח, הפנסיה והגמל כאמור, ערוך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון) התשנ"ח-1998 ובהתאם להנחיות הקבועות בקודקס הרגולציה של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, שער 5, חלק 4, פרק 1, לעניין תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי של חברות ביטוח, אשר החילו את תקנות ניירות ערך האמורות בשינויים מסוימים המתחייבים מעיסוק בביטוח, ובכלל זה קבוע פירוט שונה מזה הקבוע בתקנות ניירות ערך.

דוח זה ביחס לתחומי ההנפקה, הסליקה ותפעול כרטיסי חיוב וכן ביחס למתן פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים, לרבות אשראי ללקוחות פרטיים ועסקיים, נערך בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתבסס על הוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים החלות על סולק והנחיותיו הרלבנטיות לדוח זה, אשר נערכו במקובץ בחלק V להלן.

על מנת לקבל תמונה כוללת על פעילות הקבוצה, על קורא הדוחות לקרוא את הדוח התקופתי, על כל חלקיו, כמקשה אחת. הפרקים מתייחסים לנתונים הרלוונטיים לתחומי הפעילות המתוארים בהם בלבד.

במקרים בהם פרק זה בדוח התקופתי, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, הרי שהכוונה כי המידע הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בקבוצה במועד פרסום הדוח וכולל הערכות של הקבוצה או כוונות שלה נכון למועד פרסום הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "בכוונת החברה/הקבוצה" "צפויה" וכדומה, אך ייתכן כי מידע זה יופיע גם בניסוחים אחרים. אלא אם נאמר אחרת, להערכת החברה, לכל אחת מהוראות הרגולציה שפורסמה בשנה האחרונה המתוארת בדוח זה, כשלעצמה, לא צפויות להיות השלכות מהותיות על תוצאותיה הכספיות של החברה.

פרק זה כולל תיאור כללי ותמציתי של המוצרים הנמכרים על ידי החברות הבנות, לרבות חיסכון ארוך טווח (פנסיה, ביטוח וגמל), כיסויים ביטוחיים, חוזי השקעה והסכמי הנפקה, סליקה ואשראי. התנאים המלאים והמחייבים הם התנאים המפורטים במוצרים עצמם, לרבות פוליסה ו/או חוזה ביטוח ו/או תקנון ו/או הסכם עם לקוח, לפי העניין. התיאור הינו לצרכי דוח זה בלבד, הוא אינו מהווה ייעוץ ולא ישמש לצרכי פרשנות.

תוכן עניינים

חלק ו - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

5	1. מבוא
5	1.1. תיאור עסקי החברה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024
5	1.2. מקרא
8	2. פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה
8	2.1. תרשים החזקות
8	2.2. שנת התאגדות החברה וצורת ההתאגדות, בעלי השליטה בחברה ושינויים בשליטה
8	2.3. תיאור עסקי החברה וההתפתחות הכללית של עסקי החברה
9	2.4. שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח
10	2.5. שינויים מהותיים בעסקי החברה בשנת הדוח ועד למועד פרסום הדוח
14	3. תחומי פעילות
14	3.1. תחום חסכון ארוך טווח
14	3.2. תחום ביטוח כללי
14	3.3. תחום ביטוח בריאות
14	3.4. תחום כרטיסי אשראי
15	4. השקעות בהון החברה ובמניותיה
15	4.1. השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח
15	4.2. פירוט העסקאות המהותיות שביצעו בעלי עניין בחברה במניות החברה מחוץ לבורסה בשנתיים האחרונות
16	5. חלוקת דיבידנדים
16	5.1. מדיניות חלוקת דיבידנד בחברה
16	5.2. מדיניות חלוקת דיבידנד בכלל ביטוח
16	5.3. מדיניות חלוקת דיבידנד במקס
	חלק וו - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה
17	6. תחום פעילות א'- חיסכון ארוך טווח
17	6.1. מוצרים ושירותים
35	6.2. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות
36	6.3. תחרות
42	6.4. לקוחות
46	7. תחום פעילות ב'- ביטוח כללי
46	7.1. מוצרים ושירותים
58	7.2. תחרות
60	7.3. לקוחות
65	8. תחום פעילות ג'- ביטוח בריאות
65	8.1. מוצרים ושירותים
73	8.2. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות
74	8.3. תחרות
76	8.4. לקוחות

חלק וו – מידע נוסף ברמת כלל החברה - עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל

78	מידע נוסף ברמת התאגיד	9.
78	סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות	9.1.
78	מגבלות ופיקוח על התאגיד	9.2.
82	חסמי כניסה ויציאה	9.3.
83	גורמי הצלחה קריטיים	9.4.
84	השקעות	9.5.
91	ביטוח משנה	9.6.
97	הון אנושי	9.7.
102	שיווק והפצה	9.8.
109	ספקים ונותני שירותים	9.9.
110	רכוש קבוע	9.10.
114	עונתיות	9.11.
115	נכסים לא מוחשיים	9.12.
116	הליכים משפטיים	9.13.
116	מימון	9.14.
116	מיסוי	9.15.
116	דיון בגורמי סיכון	9.16.
123	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	9.17.
124	חזון הקבוצה, יעדים ואסטרטגיה עסקית	9.18.

חלק IV - משטר תאגידי בתחומי הביטוח הפנסיה והגמל

126	משטר תאגידי	10.
126	דירקטורים חיצוניים	10.1.
126	דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית	10.2.
126	ממשל תאגידי	10.3.
131	מבקר פנים	10.4.
134	רואה חשבון מבקר	10.5.
134	תרומות התאגיד	10.6.
135	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	10.7.

חלק V - תחום פעילות כרטיסי אשראי

137	ענף כרטיסי אשראי	11.
137	מבנה אחזקות	11.1.
137	תיאור ענף כרטיסי אשראי	11.2.
139	מגזר הנפקה	12.
139	מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו	12.1.
141	שינויים טכנולוגיים שיש בהם בכדי להשפיע מהותית על מגזר ההנפקה	12.2.
141	גורמי הצלחה קריטיים במגזר הנפקה	12.3.
141	חסמי כניסה עיקריים	12.4.
142	מוצרים ושירותים	12.5.
142	תחליפים למוצרים במגזר ההנפקה	12.6.
143	לקוחות	12.7.
143	שיווק והפצה	12.8.
143	תחרות בתחום ההנפקה	12.9.

144	13. מגזר סליקה
144	13.1. מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו
144	13.2. שינויים טכנולוגיים שיש בהם בכדי להשפיע מהותית על מגזר הסליקה
144	13.3. גורמי הצלחה קריטיים במגזר הסליקה
145	13.4. חסמי כניסה עיקריים
145	13.5. מוצרים ושירותים
145	13.6. תחליפים למוצרים במגזר הסליקה
145	13.7. לקוחות
145	13.8. שיווק והפצה
146	13.9. תחרות בתחום הסליקה
146	14. פעילות חברות מוחזקות עיקריות
146	14.1. מקס איט אשראים בע"מ
146	14.2. מקס איט פקדונות בע"מ
147	15. מידע נוסף ברמת כלל המגזרים
147	15.1. מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים- תיאור והשלכות השלכות
155	15.2. משאבי אנוש ומבנה ארגוני
157	15.3. רכוש קבוע
158	15.4. עונתיות
158	15.5. נכסים בלתי מוחשיים
158	15.6. תיאור ביטוחיה של מקס
159	15.7. הליכים משפטיים
159	15.8. מימון
160	15.9. מיסוי
161	15.10. סקירת הסיכונים
164	15.11. הסכמים מהותיים והתקשרויות מיוחדות
166	15.12. ספקי שירות עיקריים
167	15.13. האסטרטגיה העסקית של מקס
168	15.14. היבטי סביבה חברה וממשל
170	15.15. שכר רואה החשבון המבקר
חלק ו - מידע נוסף אודות ענפים שלא נכללו בתחומי הפעילות	
171	16. מידע נוסף אודות פעילויות אחרות שלא נכללו בתחומי הפעילות
171	16.1. כלל החזקות סוכנויות
171	16.2. אשראי למימון פרויקטי בנייה ומתן משכנתאות
171	16.3. מיילו ברום הולדינגס בע"מ

חלק I - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

1. מבוא

1.1 תיאור עסקי החברה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

חלק א' זה כולל את תיאור עסקי החברה ליום 31 בדצמבר 2024, ואת התפתחות עסקיה, כפי שחלו בשנת 2024 ("תקופת הדוח"). הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 ובהתאם להנחיות הקבועות בקודקס הרגולציה של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, שער 5, חלק 4, פרק 1 לעניין תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי של חברות ביטוח. ראה הערה בעניין זה בפתח הדוח (עמוד 1).

לעניין החזקה במניות של החברות הנזכרות בדוח זה, נתוני החזקות בחברה כלשהי כוללים גם את כל ההחזקות באותה חברה, שהינן באמצעות חברות בנות בבעלות מלאה של החברה המחזיקה.

אחוזי ההחזקה מוצגים במספרים מעוגלים לאחוז השלם הקרוב, אלא אם צוין אחרת.

מהותיות המידע הכלול בדוח תקופתי זה ובכלל זה תיאור עסקאות מהותיות, נבחנה מנקודת ראותה של החברה, כאשר בחלק מהמקרים הורחב התיאור בכדי ליתן תמונה מקיפה של הנושא המתואר.

12 מקרא

למען הנוחות, בדוח תקופתי זה תהיה לקיצורים הבאים המשמעות הרשומה לצידם:

כללי	1.2.1
אלרוב -	אלרוב נדל"ן ומלונאות בע"מ
בורסה -	הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ
הדוחות הכספיים -	הדוחות הכספיים של החברה ליום 31 בדצמבר 2024
הממונה -	הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון
חוק ההסדרים 2023 -	חוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), התשפ"ג-2023
הרשות -	רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון
התאגיד או החברה -	כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ
חוק הביטוח -	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981
חוק הבנקאות (רישוי) -	חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981
חוק הבנקאות (שירות ללקוח) -	חוק הבנקאות (שירות ללקוח), תשמ"א - 1981.
חוק הגנת הפרטיות -	חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981
חוק החברות -	חוק החברות, התשנ"ט-1999
חוק הייעוץ הפנסיוני -	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005
חוק הריכוזיות -	החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013
חוק ניירות ערך -	חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968
חוק נתוני אשראי -	חוק נתוני אשראי, תשע"ו-2016
חוק קופות גמל -	חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005
חוק שטרות -	החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז - 2017
חוק שירות מידע פיננסי -	חוק שירות מידע פיננסי, תשפ"ב-2021
חוק שירותי תשלום -	חוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019
חיסכון ארוך טווח -	ביטוח חיים, פנסיה, גמל והשתלמות
כלל ביטוח גיוסי הון -	כלל ביטוח גיוסי הון בע"מ (לשעבר: "כללביט מימון בע"מ")
כללביט מערכות -	כללביט מערכות בע"מ
כלל ביטוח -	כלל חברה לביטוח בע"מ
כלל ביטוח אשראי -	כלל ביטוח אשראי בע"מ

כלל החזקות סוכנויות -	כלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ
כלל פנסיה וגמל -	כלל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר "מיטבית-עתודות חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ" ("מיטבית עתודות"))
כלל פיננסים -	כלל פיננסים בע"מ
כנף -	כנף - כלל ניהול פיננסים בע"מ
מיילו -	מיילו ברום הולדינגס בע"מ
מכלול -	מכלול מימון בע"מ
מקס -	מקס איט פיננסים בע"מ
משטר כושר פירעון כלכלי -	כהגדרתו בקודקס הרגולציה של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, שער 5, חלק 2, פרק 2, סימן ב' והנחיות נלוות של הממונה לעניין יישום משטר כושר פירעון כלכלי.
סימקס -	סימקס החזקות בע"מ
עתודות הותיקה -	עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ (לשעבר שבח)
קבוצת כלל -	החברה וחברות בשליטתה במישרין ו/או בעקיפין
קבוצת כלל ביטוח או הקבוצה -	החברה וחברות בשליטתה במישרין ו/או עקיפין, למעט סימקס החזקות בע"מ והחברות שלה.
ש"ח -	שקל חדש
תקנות ההשקעה -	תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על חברות מנהלות ומבטחים), התשע"ב-2012
תקנות ניירות ערך -	תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התשכ"ט-1970
מונחים	
אג"ח מיועדות -	אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח (מסוג "ח"ץ") ולקרנות הפנסיה (מסוג "מירון" ו-"ערד") בריבית ולתקופה קבועה מראש.
ביטוח מנהלים -	שם מסחרי לתוכנית ביטוח חיים לעובדים שכירים, המאושרת כקופת גמל, מסוג ביטוח.
ביטוח פרט -	ביטוח הנערך למבוטחים פרטיים, יחידים עימם מתקשרת חברת הביטוח על בסיס פרטי.
ביטוח תלוי תשואה / חוזים תלוי תשואה -	תוכנית ביטוח שלפיה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המוטב תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של המבטח.
ביטוח קולקטיבי/ביטוח קבוצתי -	ביטוח הנערך על ידי בעל פוליסה מסוים לקבוצת אנשים בעלי מאפיינים משותפים, כגון: עובדים אצל מעביד, עמיתי קופת גמל, או חברים בתאגיד.
גוף מוסדי -	מבטח וחברה מנהלת.
דמי ביטוח/פרמיה -	הסכום שמשלם המבוטח למבטח עבור חוזה הביטוח בתמורה להתחייבות המבטח לשלם בקרות מקרה ביטוח תגמולי ביטוח למוטב.
דמי גמולים -	הסכום שמפקיד עמית בקרן פנסיה ו/או בקופת גמל.
דמים -	סך כל הסכומים המתווספים לפרמיה נטו לכיסוי הוצאות המבטח.
חברה מנהלת -	חברה המנהלת קרן פנסיה ו/או קופות גמל.
חיתום -	תהליך בדיקת הסיכון והחלטה האם לקבל את הסיכון לביטוח ובאילו תנאים/מחיר, וזאת בהתאם להנחיות החברה וניסיונה.
מרווח פיננסי -	המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת, מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה למבוטח בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. המרווח הפיננסי בחוזים תלוי תשואה, הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה או מההפקדה (כגון דמי ניהול מהפקדות) והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות.
פרמיה נטו -	דמי ביטוח בלא דמים.
צבירה -	סך הסכומים הצבורים בקרן פנסיה ו/או קופת גמל ו/או בקופת ביטוח ו/או פוליסת ביטוח פרט, הנזקפים לזכות עמיתיהם/מבוטחיהם.

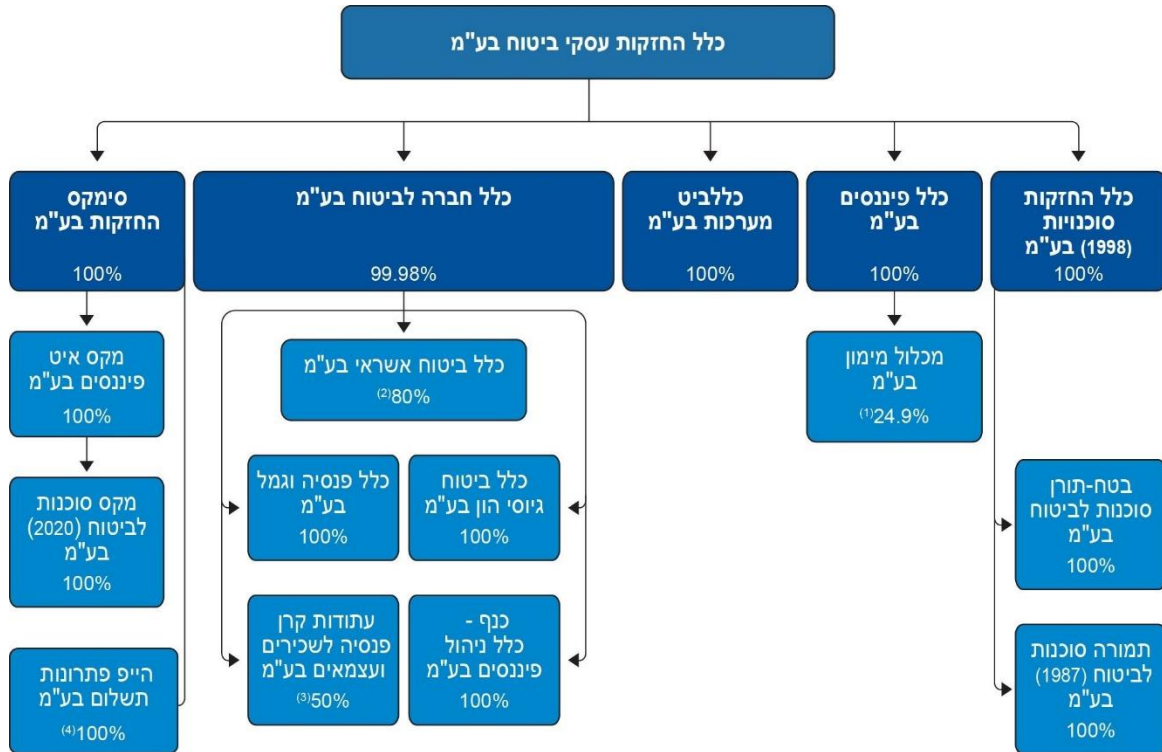
1.2.2

חלק הביטוח שהמבטח הישיר משאיר אצלו ושאינו מכוסה בביטוח משנה.	שייר -
סכום שיש לשלמו על פי חוזה ביטוח בקרות מקרה ביטוח.	תגמולי ביטוח -
היחס שבין ההון העצמי המוכר (סך הון של חברת ביטוח, לאחר ניכויים והפחתות בהתאם למשטר כושר פירעון כלכלי) להון הנדרש לכושר פירעון (הון נדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי).	יחס כושר פירעון -

2. פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה

2.1 תרשים החזקות

להלן תרשים מבנה ההחזקות העיקריות של החברה נכון למועד פרסום הדוח¹

2.2 שנת התאגדות החברה וצורת ההתאגדות, בעלי השליטה בחברה ושינויים בשליטה

החברה התאגדה ונרשמה בישראל ביום 12 בנובמבר 1987. ביום 28 בפברואר 1988 פרסמה החברה לראשונה תשקיף ומנייתיה החלו להיסחר בבורסה.

לפרטים אודות התנהלותה של החברה כחברה ללא גרעין שליטה, אודות מתווה השליטה וסטטוס היתר השליטה בכלל ביטוח, אודות מינוי דירקטורים בחברה ובכלל ביטוח ובעלי היתר החזקה בחברה והגשת בקשות להיתרי שליטה על ידי אלרוב, ראה סעיף 10.3 להלן וכן ביאור 1 לדוחות הכספיים.

2.3 תיאור עסקי החברה והתפתחות הכללית של עסקי החברה

החברה הינה חברת החזקות הפעילה בעיקר בתחומי הביטוח, הפנסיה, הגמל והפיננסים, בתחום כרטיסי האשראי וכן בהחזקת נכסים ועסקים אחרים (כדוגמת החזקת סוכנויות ביטוח) ונכון לשנת הדוח הקבוצה מהווה אחת מקבוצות הביטוח הפיננסים וכרטיסי האשראי הגדולות בישראל. בשנת הדוח פעילות הקבוצה התמקדה בעיקרה בארבעה תחומי פעילות: חיסכון ארוך טווח, ביטוח כללי, ביטוח בריאות וכרטיסי אשראי.

הפעילות הביטוחית

הפעילות בתחום הביטוח בקבוצה מתבצעת ככלל בישראל. הפעילות הביטוחית מתבצעת על ידי כלל ביטוח, למעט עסקי ביטוח אשראי, שמבוצעים באמצעות כלל ביטוח אשראי.

1. בחלק ד' לדוח - פרטים נוספים אודות התאגיד, סעיף 6 מפורטות כל החברות המהותיות המוחזקות על ידי החברה וחברות בנות שלה. לא צוינו חברות שאינן פעילות.

(1) ביתרת המניות מחזיקים, נכון ליום 31 בדצמבר 2024: ה"ה אוריאל פז (18.98%), אילת רוסק (12.09%), ירון בלנק (11.54%), נוקד קפיטל בע"מ (6.98%) וצבי זיו (1.41%), כ- 24.1% מהמניות מוחזקות על ידי הציבור. לפרטים בדבר אופציה הקיימת לכלל פיננסים לרכישת מניות נוספות במכלול ראה סעיף 16.2 להלן.

(2) ביתרת המניות מחזיקה חברת Atradius Participation Holdings S.L., צד שלישי שאינו קשור לחברה.

(3) ביתרת המניות מחזיקה חברת ביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ, צד שלישי שאינו קשור לחברה.

(4) הייפ פתרונות תשלום בע"מ מוחזקת במלואה (100%) על ידי מיילו ברום הולדינגס בע"מ שהינה חברה בבעלות מלאה של סימקס.

כלל ביטוח, החלה לפעול בישראל בשנת 1962 כחברת ביטוח ממשלתית תחת השם יובל חברת הביטוח לישראל בע"מ (להלן: "יובל"). בשנת 1978, נרכשה יובל על ידי כלל (ישראל) בע"מ, ושמה שונה לכלל חברה לביטוח בע"מ. לאורך השנים רכשה ומיזגה לתוכה כלל ביטוח חברות ביטוח וביניהן: אררט חברה לביטוח בע"מ, עילית חברה לביטוח בע"מ, איתן חברה לביטוח בע"מ ואריה חברה ישראלית לביטוח בע"מ וכן רכשה תיקי ביטוח בישראל. בשנת 1992 רכשה כלל ביטוח חלק מתיק הביטוח של חברת הביטוח "הסנה", ואת תיק הביטוח של חברת הביטוח "צור שמיר". בהמשך, מוזגו לכלל ביטוח חברות ביטוח שנרכשו על ידיה כאמור וביניהן: אררט, עילית, איתן ואריה. הרכישות והמיזוגים האמורים, תרמו להפיכתה של כלל ביטוח לאחת מקבוצות הביטוח הגדולות בישראל.

בשנת 1998 רכשה כלל ביטוח את החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ, אשר שמה שונה לכלל ביטוח אשראי בע"מ. לפרטים נוספים אודות הסכם בעלי המניות בכלל ביטוח אשראי ראה סעיף 9.17.3 להלן.

החל משנת 2006 רוכזה פעילות ביטוח בריאות וסיעוד בקבוצה בכלל בריאות חברה לביטוח בע"מ ("כלל בריאות"). במרס 2013 הושלם מיזוגה של כלל בריאות עם ולתוך כלל ביטוח, באופן שכל נכסיה והתחייבויותיה של כלל בריאות הועברו לכלל ביטוח, וכלל בריאות חוסלה ללא פירוק.

פנסיה וגמל

בענפי הפנסיה והגמל, פועלת הקבוצה באמצעות כלל פנסיה וגמל וכן מחזיקה בעתודות הותיקה, חברה מנהלת של קרן פנסיה ותיקה, המנהלת קרן פנסיה ותיקה מאוזנת אקטוארית, המוחזקת על ידי כלל ביטוח וביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ בחלקים שווים.

התפתחותה של כלל פנסיה וגמל מתוארת להלן:

בשנת 2004, רכשה כלל ביטוח את מיטבית חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ, חברה לניהול קרנות פנסיה חדשות ובשנת 2006 מיזגה לתוכה את עתודות קרן פנסיה (1996) בע"מ, ושינתה את שמה למיטבית-עתודות.

בשנת 2007 נרכשו על ידי הקבוצה, באמצעות כלל גמל בע"מ, קופות גמל של בנק דיסקונט לישראל בע"מ וקופות גמל של בנק הפועלים בע"מ שהוחזקו בחלקן בבעלות משותפת עם קרן הגמלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ.

בשנת 2010 מוזגה פעילותה של כלל גמל בע"מ לתוך מיטבית עתודות, ששמה שונה בעקבות המיזוג לכלל פנסיה וגמל. כלל פנסיה וגמל הפכה בעקבות המיזוג לחברה המנהלת קופות גמל לקיצבה וקופות גמל לחיסכון, וכן קופות גמל הוניות ביחס לכספים שהופקדו בהן עד שנת 2008, קרנות השתלמות, קופות מרכזיות לפיצויים, קופות גמל להשקעה, וכן קופות גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית.

לעניין עתודות הותיקה - בשנת 2007 הועבר ניהול קרן הפנסיה עתודות מ- ש.ב.ח. ניהול קופת פנסיה בע"מ (אשר כלל ביטוח רכשה 50% מההחזקות בה בשנת 2005) לעתודות הותיקה. עתודות הותיקה מוחזקת כיום על ידי כלל ביטוח וביטוח חקלאי אגודה שיתופית מרכזית בע"מ בחלקים שווים. עתודות הותיקה קיבלה בשנת הדוח שירותי ניהול השקעות מכסף.

פעילות כרטיסי האשראי וסליקה

ביום 12 באוגוסט 2022 התקשרה החברה עם WP XII Financial Investment B.V. בהסכם, במסגרתו רכשה החברה את מלוא הונה המונפק והנפרע של Warburg Pincus Financial Holdings (Israel) LTD (להלן: "WPI"), אשר שמה שונה לסימקס החזקות בע"מ ("עסקת מקס").

ביום 27 במרס 2023 התקיימו כל התנאים המתלים להשלמת עסקת מקס, על פי הסכם הרכישה, ומלוא הונה המונפק והנפרע של סימקס, עבר לבעלות החברה.

הפעילות בתחום כרטיסי האשראי ותפעולם, סליקה ומתן פתרונות תשלום, לרבות אשראי, מתבצעת בעיקרה על ידי מקס המוחזקת על ידי סימקס.

מקס הוקמה והחלה את פעילותה העסקית בשנת 2000. בשנת 2019 מכרו בנק לאומי לישראל בע"מ וקבוצת עזריאלי בע"מ את מלוא מניותיהם במקס ל-WPI, שהחזקה על ידי קרן ההשקעות Warburg Pincus (בעקיפין) (כ-70%), קבוצת מנורה מבטחים (כ-9%), עמיתי קבוצת כלל ביטוח (כ-9%), אלייד החזקות בע"מ (כ-5%) וכן מספר בעלי מניות יחידים עליהם נמנו גם יועצים ועובדים של מקס. עד להשלמת המכירה ל-WPI כאמור, הוגדרה מקס כתאגיד עזר בנקאי על פי חוק הבנקאות (רישוי). ממועד המכירה מוגדרת מקס כ"סולק" ובעלת רישיון סליקה קבוע בהתאם לחוק.

בנוסף להחזקתה במקס, מחזיקה סימקס במלוא הונה המונפק והנפרע של מייל, המחזיקה בהייפ פתרונות תשלום בע"מ (להלן: "הייפ") ובמקס אי.וי.אס בע"מ (להלן: "EVS"). לפרטים בדבר פעילות הייפ ו-EVS, ראה סעיף 16.3 להלן.

24 שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח

לפרטים בדבר שינויים מהותיים בסביבה המקרו כלכלית של החברה בשנת הדוח, ראה חלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 3.

25 שינויים מהותיים בעסקי החברה בשנת הדוח ועד למועד פרסום הדוח

להלן תיאור שינויים מהותיים שחלו בעסקי החברה במהלך שנת הדוח ועד למועד פרסום הדוח, לפי תחומי פעילות:

2.5.1 כללי

2.5.1.1 דירוג

ביום 9 ביולי 2024, אשררה S&P גלובל רייטנגס מעלות בע"מ את הדירוג ilAA+ לכלל ביטוח בתחזית דירוג יציבה ודירוג ilAA- בתחזית דירוג יציבה לחברה ולאגרות חוב שהונפקו על ידי החברה. כמו כן, אשררה את הדירוג ilAA- עם אופק יציב לכתבי ההתחייבות שהונפקו על ידי כלל ביטוח גיוסי הון. לפרטים נוספים ראה ביאורים 26(ו) ו-46(ד) לדוחות הכספיים. לפרטים אודות דירוג כלל ביטוח וכלל ביטוח גיוסי הון ראה ביאור 26(ו) לדוחות הכספיים. לפרטים אודות דירוג מקס ודירוג נירות ערך שהונפקו על ידי מקס ראה ביאור 26(ו) לדוחות הכספיים. לפרטים אודות הנפקת אגרות חוב וכתבי התחייבות על ידי כלל ביטוח גיוסי הון ועל ידי מקס ראה סעיף 2.5.1.5 להלן.

2.5.1.2 סביבת ריבית והשפעותיה

לפרטים אודות שינויים בעתודות הביטוח בעקבות שינויים בעקום הריבית והשפעותיהם על שיעורי ההיוון בביטוח חיים בענף סיעוד ובביטוח כללי, ראה ביאור 42(ה)(ה1)(ד) לדוחות הכספיים.

2.5.1.3 דרישות הון בחברות הביטוח בקבוצה בהתאם ליישום משטר כושר פירעון כלכלי

בהתאם להנחיות הממונה, בשנת הדוח חברות הביטוח בקבוצה חישבו את יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2023 וליום 30 ביוני 2024, וצפויות לחשב את יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2024 ולפרסמו יחד עם פרסום הדוחות הכספיים של החברה לרבעון הראשון לשנת 2025. לפרטים בדבר תוצאות החישובים שפורסמו במהלך שנת הדוח, ראה חלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 2.4(א). לפרטים בדבר מדיניות ניהול הון ויעד יחס כושר פירעון מינימלי שנקבעו על ידי דירקטוריון כלל ביטוח ראה ביאור 17(ג)(2) לדוחות הכספיים של החברה.

2.5.1.4 דרישות הון והלימות הון במקס

לפרטים אודות ההון העצמי ויחסי הלימות ההון של מקס, המחושבים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין, ולפרטים נוספים בדבר ההנחיות הרגולטוריות בנושא הלימות ההון ויחס המינוף ראה ביאור 17(ו)(2) לדוחות הכספיים של החברה. לפרטים אודות יעדי הלימות ההון לסולק שנקבעו על ידי בנק ישראל ואודות יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי מקס, ראה ביאור 17(ו)(2) לדוחות הכספיים של החברה.

2.5.1.5 פעילויות הוניות והנפקות

בשנת הדוח ביצעה הקבוצה מספר הנפקות משמעותיות שמטרתן לחזק את ההון של כלל ביטוח ושל מקס, להקטין את הוצאות המימון של החברה ולאפשר גמישות לניצול הזדמנויות עסקיות נוספות, בתחומי הביטוח והפיננסים כמפורט להלן:

פעילויות הוניות והנפקות בכלל ביטוח גיוסי הון

(א) החלפת אגרות חוב בכלל ביטוח גיוסי הון

ביום 9 בינואר 2024 רכשה כלל ביטוח גיוסי הון, על פי דוח הצעת מדף המהווה גם מפרט הצעת רכש חליפין חלקית מיום 28 בדצמבר 2023 (שתוקן ביום 1 בינואר 2024), שפורסם מכוח תשקיף מדף מיום 25 ביולי 2022, סך של 503,846,159 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה י') בתמורה להנפקה של 508,380,775 ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה יג'), בדרך של הרחבת סדרה. תנאיהן של אגרות החוב שהונפקו כאמור לעיל זהים לתנאי אגרות החוב הקיימות במחזור מאותה סדרה, והן מוכרות כהון רובד 2 של כלל ביטוח, בכפוף למגבלות הרגולטוריות הכמותיות. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים.

(ב) הנפקת אגרות חוב בכלל ביטוח גיוסי הון

ביום 3 באפריל 2024 הנפיקה כלל ביטוח גיוסי הון סך של 465 מיליון ש"ח ע.נ. אגרות חוב (סדרה יג'), בדרך של הרחבת סדרה, על פי דוח הצעת מדף של כלל ביטוח גיוסי הון מיום 2 באפריל 2024, שפורסם מכוח תשקיף מדף מיום 25 ביולי 2022. תמורת ההנפקה הופקדה בכלל ביטוח ומוכרת כהון רובד 2 של כלל ביטוח, בכפוף למגבלות הרגולטוריות הכמותיות. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים.

(ג) פירעון מוקדם של אגרות חוב בכלל ביטוח גיוסי הון

בחודש יולי 2024 פרעה כלל ביטוח גיוסי הון בפירעון מוקדם מלא את אגרות חוב (סדרה י'), בהתאם לתנאיהן.

ארגון פיננסי של התחייבויות סימקס

(ד) פירעון שכבת הנזילות בהלוואה בסימקס

ביום 25 בפברואר 2024 פרעה סימקס את מלוא יתרת הלוואת הסינדיקציה, שקיבלה בשנת 2019 מסינדיקצית מלווים שהם גופים מוסדיים ואשר שימשה לרכישת מקס, בסך כולל של כ- 891 מיליוני ש"ח, כ- 873 מיליוני ש"ח מתוכו קרן ההלוואה, והיתרה ריבית ותוספת קנס פירעון מוקדם ועמלות נוספות בהתאם להוראות הסכם הלוואת הסינדיקציה, בסך כולל של כ- 18 מיליוני ש"ח. פירעון הלוואת הסינדיקציה בוצע באמצעות סך של 891 מיליוני ש"ח שקיבלה סימקס מהחברה, במסגרת השקעה בסימקס.

פעילויות הוניות והנפקות במקס

(ה) ביום 31 במרס 2024 פרעה מקס בפדיון מוקדם מלא את כתבי ההתחייבות הנדחים בסך של 35 מיליון ש"ח שהונפקו בחודש מרס 2019 בהנפקה פרטית, ושנכללו בהון רובד 2 של מקס. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים. מקס מבצעת מעת לעת הנפקות של ניירות ערך מסחריים ונוטלת אשראים מגופים בנקאיים לצורכי פעילותה השוטפת. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים.

2.5.16 השלכות מלחמת "חרבות ברזל" על פעילות החברה

לפרטים בדבר השלכות מלחמת חרבות ברזל על פעילות החברה, ראה ביאור 46(ג) לדוחות הכספיים. למידע בדבר הרגישות והחשיפה לגורמי הסיכון ראה גם ביאור 42 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סנקציות בינלאומיות שהוטלו בשנים האחרונות ומדיניות סנקציות המיושמת על ידי חברות הקבוצה, ראה סעיף 9.2.12 להלן.

2.5.2 רפורמות ומגבלות רגולטוריות

חברות הקבוצה פועלות בשוק עתיר רגולציה והן מתמודדות עם ההשלכות של רפורמות רגולטוריות משמעותיות. בתחומי הביטוח והחיסכון השונים קודמו בשנים האחרונות, כמו גם בשנת הדוח, רפורמות אשר בעיקרן מכוונות להפחתה ישירה או עקיפה של דמי ביטוח ודמי ניהול, להאחדה בין המוצרים או לעידוד התחרות תוך הגברת השקיפות ללקוחות. שינוי רגולטורי משמעותי שהשפיע על תוצאותיה העסקיות של החברה בשנת הדוח הינו מגבלת ההפקדות על ביטוחי המנהלים. ביחס לשנים עברו, ראוי לציין, בין היתר, את קביעת קרן פנסיה ברירת מחדל על ידי הממונה כאמצעי להורדת דמי ניהול והכנסת שחקנים חדשים לשוק, הפחתת שיעור דמי ניהול למקבלי קצבאות, רפורמה נרחבת במוצרי ביטוח הבריאות ורפורמת רכב רכוש; וכן התערבות בתנאי ו/או בתעריפי מוצרים, שינוי אופן יישוב התביעות והכתבתו ובפרט במוצרי הסיעוד ואבדן כושר עבודה והסדרה מפורטת של הליך צירוף לביטוח. בנוסף, קיימת הסדרה רגולטורית היוצרת שינויים במבנה ההתקשרות ויחסי הגומלין שבין גופים מוסדיים, סוכנים, מעסיקים ולקוחות, אשר לה השפעה בהיבטים תפעוליים, תחרותיים ובאופן שמשליך על היכולת של גוף מוסדי לקשור בין הכנסותיו להוצאותיו. בשלב זה, לא ניתן להעריך את מלוא השפעתם של הצעדים הננקטים על שוק הביטוח, הפנסיה והגמל בישראל. מכלול השינויים המיושמים והמוצעים, ההתערבות בתעריפים ובדמי הניהול, בהליכי המכירה, העומס התפעולי הנגרם מקצב, היקף ומורכבות השינויים הרגולטורים, והצורך לבצע התאמות במערכות המיכון ותהליכי עבודה, משליכים על המודל העסקי של הענף, משפיעים ועתידיים להמשיך ולהשפיע בשנים הקרובות על שוק הביטוח בישראל ועל רווחיותו ובין היתר על שווי העסקים החדשים (VNB) שיימכרו, הערך הגלום בגין עסקי החברה, ועל יחס כושר הפירעון בהתאם למשטר כושר הפירעון הכלכלי החל על הגופים המוסדיים בקבוצה.

לעניין הפעילות בתחום ההנפקה והסליקה, מקס פועלת בסביבה עתירת רגולציה והיא (לרבות חברת הבת שלה סוכנות הביטוח) מתמודדת עם ההשלכות של רפורמות רגולטוריות משמעותיות. בעקבות הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (ועדת שטרומ) וחוק שטרומ (המעגן את המלצות ועדת שטרומ), מקס נפרדה מבנק לאומי לישראל בע"מ, אירוע מהותי בחיי מקס אשר השפיע על היבטים שונים בפעילותה. בתקנות אשר הריכוז את תחולת חוק שטרומ ואשר מחייבות את בנק דיסקונט בע"מ להיפרד מחברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ, הוורכו גם חלק מהגנות הינוקא ביחס למקס וביניהן ההגבלה על היקף תפעול ההנפקה שרשאי בנק בעל היקף פעילות רחב לבצע באמצעות חברת כרטיסי אשראי אחת וההוראות לעניין מידע שמתקבל אצל מקס המתפעלת אגב תפעול ההנפקה. בהתאם להוראות רשות התחרות, החל מיום 1 ביולי 2021, העברת הכספים בין מנפיק לסולק בגין עסקאות המבוצעות בתשלום בודד, מתבצעת לא יאחר מיום לאחר מועד שידור העסקה מבית העסק ("סליקה יומית"). יישום הוראה זו הוביל לקיטון בצרכי המימון של מקס. במסגרת תיקון לחוק הבנקאות (רישוי) ("חוק נאווי"), הוגדל הסך הכולל שניתן לגיוס באמצעות הנפקות ניירות ערך סחירים. תיקון זה מאפשר למקס להגדיל ולגוון את מקורות המימון החוץ בנקאיים שלה. פרסום חוק שירותי תשלום, המבוסס בחלקו על אסדרה מקבילה באירופה, הביא לאסדרת היחסים בין כל נותני שירותי התשלום (מקס בכללם) לבין לקוחותיהם כמו גם את השימוש במגוון אמצעי תשלום. פרסום חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023, הביא לחלוקה מחדש של אחריות המאסדרים הפיננסיים וכן קבע הוראות שעניינן אסדרת פעילות ייזום תשלומים. חוק זה מניח את התשתית הרגולטורית להרחבת פעילותה העסקית של מקס בעתיד בתחומים המוסדרים במסגרתו (ככל שמקס תעבור לפיקוח תחת רשות ניירות ערך) והוא עשוי להביא לשינויים במפת התחרות בשוק התשלומים ולהשליך על אופן אסדרת פעילותם של גופים המתחרים (כיום או בעתיד) בפעילות מקס, ובעידוד כניסה של נותני שירות זרים לישראל.

המידע בכל הקשור להשלכות השינויים הרגולטורים הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. השינויים והשלכותיהם בפועל עשויים להיות שונים מאלה שנחזו וזאת בין היתר

נוכח אי הודאות הן ביחס להתרחשותם, והן ביחס להשלכותיהם המלאות, אשר תלויות, בין היתר, בהתנהגות הגורמים המתחרים, הגורמים המפיצים, המבוטחים וכן בהשפעות הגומלין שבין הרפורמות השונות.

2.5.3 **תחום חיסכון ארוך טווח**

2.5.3.1 **רפורמות בתחום**

בשנים האחרונות קידמה הרשות רפורמות ושינויים רגולטוריים בתחום החיסכון ארוך הטווח. לפרטים בדבר הרפורמות והשינויים האמורים, ראה סעיף 6.2 להלן. בעניין זה ראוי לציין בעיקר את מגבלת ההפקדות לביטוחי מנהלים והשפעתה על תחום החיסכון הפנסיוני בשנת הדוח (ראה סעיף 6.2.2 להלן). כן הושפעה פעילות החברה בתחום חיסכון ארוך טווח מרפורמות שיושמו בשנים האחרונות, לרבות המשך הפעלתן של קרנות פנסיה נבחרות (ראה סעיף 6.3.1.1 להלן), הוצאות בקשר עם ביצוע עסקאות (ראה סעיף 9.5.5.1 (ב) להלן) ומסלולי השקעה (ראה סעיף 9.5.5.1 (ב) להלן).

2.5.3.2 **מגבלת הפקדות בביטוחי מנהלים**

בחודש ספטמבר 2023 נכנסו לתוקף עיקר הוראות מגבלת הפקדות לביטוחי מנהלים, שעיקרה בהוראה כי הפקדה לקופות ביטוח חדשות (שיפתחו לאחר מועד כניסת ההוראה לתוקף) תהיה מסכום העולה על 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק. הוראות אלו והפרסום אודותן בתקשורת הקטינו באופן משמעותי את מכירות ביטוחי המנהלים והגבירו משמעותית את מגמת ההצטרפויות לקרנות הפנסיה, והיוו גורם משמעותי בהתגברות משמעותית של העברות כספים למוצר הפנסיה מביטוחי מנהלים. לפרטים נוספים והשלכות מגבלת הפקדות לביטוחי מנהלים ראה סעיף 6.2.2 להלן.

2.5.4 **תחום ביטוח כללי**

2.5.4.1 **חוזר הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש**

בחודש מאי 2024 פורסם חוזר הקובע כי על חברת הביטוח לפרט בפני המבוטחים תקרת הפחתה, שלא תעלה על שיעור שיאושר על ידי הרשות, מסך עלות התיקון במקרה בו המבוטח תיקן את רכבו במוסך שאינו בהסדר. כמו כן נקבע כי במקרים בהם המבוטח בחר לתקן את רכבו במוסך שאינו בהסדר ונקט באמצעים סבירים שהורתה לו חברת הביטוח, תנכה החברה מתגמולי הביטוח השתתפות עצמית, כאילו המבוטח תיקן את רכבו במוסך הסדר. בנוסף, החוזר כולל הוראה, שנכון למועד פרסום הדוח עדיין לא נכנסה לתוקף, לפיה חברת ביטוח לא תכלול במסגרת תכנית ביטוח רכב רכוש פיצוי בשל אבדן גמור להלכה כהגדרתו בסעיף 6(ב) לפוליסה התקנית - רכב רכוש. לפרטים נוספים ראה סעיף 7.1.1.2 (ב) להלן.

2.5.4.2 **תיקון להוראות החוזר המאוחד בעניין הוראות בענף רכב רכוש**

בחודש מאי 2024 פורסם חוזר הקובע, בין היתר, הוראות לעניין אופן יישוב תביעות ביטוח בענף רכב רכוש; התקשרות עם שמאים ועם מוסכים. ביחס למוסכים, נקבעו בין היתר, הוראות לפיהן על חברת ביטוח לנהל משא ומתן עם כל מוסך שמעוניין לשמש כמוסך מוסכם המעניק שירות למבוטחיה או לצד שלישי, ולאפשר לכל מוסך אחר בעל מאפיינים דומים לאותו המוסך, ועל בסיס אותן אמות מידה שירותיות אשר נקבעו על ידי חברת הביטוח, להתקשר עמה בהסכם התקשרות זהה. ביחס לשמאים נקבע, בין היתר, כי במקרה של בחירת שמאי מתוך מאגר שמאים שמציעה חברת הביטוח, תחויב חברת הביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים אשר יהיה פתוח לכל השמאים שיעמדו בקריטריונים שנקבעו בחוזר. עוד נקבע כי חברת הביטוח תחויב להציע למבוטחים תכנית במסגרתה ניתן לבחור כל מוסך (להבדיל ממוסך מוסכם) וזאת ללא השפעה על גובה ההשתתפות העצמית שישלם המבוטח.

נקבע כי תחילתו של החוזר תהיה מיום 1 במאי 2025. לצד זאת, משרד התחבורה צפי לפרסם הוראות מקצועיות מקבילות לפיהן שומת הרכב תכלול את מחיר השוק של חלקי חילוף לרכב שנדרש להחליף או לתקן. ככל שההוראות האמורות לא יפורסמו עד ליום הכניסה לתוקף של החוזר, תידחה הכניסה לתוקף של הוראות החוזר למועד התחילה של ההוראות המקצועיות המקבילות. לפרטים נוספים והשלכות ההוראות האמורות ראה סעיף 7.1.1.2 (ב) להלן.

2.5.5 **תחום ביטוח בריאות**

2.5.5.1 **רפורמות בתחום**

בשנת הדוח המשיכה החברה ביישום הרפורמה של הממונה בתחום ביטוח הבריאות שנכנסה לתוקף בחודש אוקטובר 2023 הכוללת מבנה חדש לשוק ביטוחי הבריאות אשר יכלול חמישה רבדים של כסויים ביטוחיים, כאשר הרובד הראשון כולל פוליסת בריאות בסיסית אחידה בכל חברות הביטוח, וכן הוראות פרטניות לעניין הליכי מכירת הביטוח. לפרטים נוספים ראה סעיף 8.1.2.1 להלן.

בנוסף, במהלך שנת הדוח בהתאם להוראות חוק ההסדרים 2023, העבירה החברה את מבטחיה בפוליסת ניתוחים מסוג "ביטוח מהשקל ראשון" מסוג פרט, אשר נכרתה מחודש פברואר 2016 ואילך, אשר חברים בתוכנית שב"ן, לפוליסה עם כיסוי משלים שב"ן בלבד, חלק הפוליסה המקורית (זאת, אלא אם הודיע המבוטח כי אינו מעוניין לעבור לפוליסת ביטוח ניתוחים משלים שב"ן) וכן החלה ביישום ההוראות לפיהן במקרה בו מבוטח החבר בתוכנית שב"ן במקביל להחזקתו בפוליסת ניתוחים מסוג "ביטוח מהשקל ראשון" שנכרתה או חודשה מחודש אוקטובר 2023, יתבע כיסוי לניתוח פרטי

בישראל בשב"ן, ואותו ניתוח מכוסה על ידי חברת הביטוח, תשפה חברת הביטוח את קופת החולים שבאמצעותה בוצע הניתוח בגין עלויות הניתוח, וזאת בהתאם לתנאים וההסדרים במסגרת ההוראות האמורות. לפרטים נוספים והשלכות ההוראות האמורות ראה סעיף 8.1.2.1(א) להלן.

2.5.6 רפורמות רגולטוריות - תחום כרטיסי אשראי

2.5.6.1 התפתחויות רגולטוריות בעקבות חוק שטרם

ביום 23 ביולי 2024 פורסם תיקון 31 לחוק הבנקאות (רישוי), אשר תיקן הוראות שנקבעו במסגרת חוק שטרם בנוגע לשליטת בנקים בעלי היקף פעילות רחב בחברות כרטיסי חיוב. התיקון מבטל את האיסור על גופים מוסדיים גדולים לרכוש שליטה בחברות כרטיסי חיוב מבנקים בעלי היקף פעילות רחב וכן קובע שבנק בעל היקף פעילות בינוני לא יוכל לשלוט בחברות כרטיסי חיוב.

השינויים הללו משלימים תקנות משנת 2023, שהתאימו את ההגדרה של בנק בעל היקף פעילות רחב, באופן המחיל מגבלות שונות גם על בנק שהיקף נכסיו הוא בין 10%-20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל. התקנות גם האריכו את תוקפן של חלק מהגנות הינוקא שנקבעו במסגרת "חוק שטרם". לפרטים נוספים ראה סעיף 15.1.25 להלן.

2.5.6.2 בחינת אמצעים להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים למגזר הקמעונאי בישראל

ביום 14 בפברואר 2024, פרסם הפיקוח על הבנקים קול קורא לציבור לקבלת התייחסות למתווה מדורג של רישוי ורגולציה לגופים חוץ בנקאיים, במטרה להעצים את התחרות במערכת הבנקאית. המתווה המוצע מציע שלוש מדרגות רישוי לבנקים חדשים: (1) "מוסד כספי", שיאפשר לגורמים לקבל פיקדונות ולהעמיד מהם אשראי, אך ללא ניהול חשבונות עו"ש; (2) "בנק בסיסי", שיקלוט בנקים בעלי היקף פעילות קטן יחסית ויתיר להם גם לנהל חשבונות עו"ש ולהעמיד מהם אשראי; (3) "בנק מורחב", שתהיה מיועדת לבנקים בעלי היקף פעילות גדול יותר, שיחויבו לפיקוח הדוק יותר.

בחדש אוקטובר 2024 פורסמה התוכנית הכלכלית לשנת 2025 אשר כוללת המלצה להקים ועדה ציבורית שתמליץ על המתווה הרצוי על מנת להתיר לגופים פיננסיים נוספים לגייס פיקדונות מהציבור ולהעמיד מתוכם אשראי למגזר הקמעונאי. כמו כן תמליץ הוועדה על אמצעים להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים למגזר הקמעונאי לרבות הכנסה של שחקנים פיננסיים וריאליים נוספים שיוכלו לקבל פיקדונות מהציבור ולתת אשראי כאחת, למגזר הקמעונאי.

ביום 14 באוקטובר 2024 פרסם בנק ישראל טיוטת דוח ביניים של צוות לבחינת מתווה למתן רישוי בנק לגופים חוץ בנקאיים, במטרה להגדיל את התחרות ולצמצם ריכוזיות במשק. הדוח כולל המלצות לתיקוני חקיקה שיאפשרו מתן רישיונות בנק עם שני סוגים של רישוי: "בנק" ו"בנק בעל היקף פעילות קטן", כשהאחרון יוכל לפעול במודל גמיש עם פטור מהצעת שירותים מסוימים לפי חוק הבנקאות. בנוסף, מוצע להתאים את הרגולציה והפיקוח על פי גודל ומורכבות הפעילות של הבנק, ולספק אפשרות למעבר בין דרגות הפיקוח.

בהמשך לכך, ביום 1 בדצמבר 2024 הודיעו משרד האוצר ובנק ישראל על הקמת צוות להגברת התחרות במערכת הבנקאות והאשראי אשר יתמקד בהסרת חסמים למעבר שחקנים חדשים למערכת הבנקאית ובפיתוח תחומים חדשים. מטרת הצוות היא לעצב מתווה רישיונות בנקאיים מדורגים שיאפשר לגופים חוץ-בנקאיים להציע פיקדונות ולתת אשראי. לפרטים ראה סעיף 15.1.27 להלן.

2.5.6.3 הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313- מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים

בחדש יולי 2023 האריך הפיקוח על הבנקים את ההוראה הכלולה בנב"ת 313 לפיה חבות של קבוצת לווים בנקאית לחברת כרטיסי אשראי, לא תהיה כפופה למגבלת "קבוצת לווים בנקאית" ולא תיכלל במגבלה המצרפית של לווים גדולים, עד ליום 31 בדצמבר 2024. בחדש ינואר 2025 הוארכה ההוראה פעם נוספת עד ליום 1 בינואר 2026, או עד למועד היישום של הוראה חלופית, לפי המוקדם.

בחדש פברואר 2025 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין שעתידיה להחליף את ההוראה בדבר מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים, בה נקבע בין היתר כי חשיפות הנובעות מתפעול כרטיסי חיוב בנקאיים אינן כפופות למגבלת חשיפות גדולות. לפרטים נוספים ראה סעיף 15.1.9 להלן.

2.5.7 שינויי רגולציה נוספים בתחומי הפעילות של החברה

לשינויי רגולציה מהותיים נוספים שהשפיעו על עסקי החברה בשנת הדוח ראה בתחומי הפעילות ובסעיף 9.2 להלן.

2.5.8 אירועים מהותיים שאירעו לאחר שנת הדוח

לעניין אירועים מהותיים שאירעו לאחר שנת הדוח בקשר עם מצב השווקים בארץ ובעולם והשלכותיו ראה חלק ב' לדוח- דוח הדיקטוריון, סעיף 3.2.

3. תחומי פעילות

לקבוצה ארבעה תחומי פעילות מהותיים, כמפורט להלן:

3.1 תחום חיסכון ארוך טווח (ראה סעיף 6 להלן)

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בענף ביטוח חיים, ענף קרנות פנסיה וענף קופות גמל.

הביטוחון הפנסיוני בישראל מורכב משלושה רבדים מרכזיים: **רובד חובה המנוהל בידי המדינה** - הביטוח הלאומי; רובד חובה המנוהל בידי גופים מוסדיים - החל משנת 2008, במסגרת פנסיית חובה לשכירים בגין תגמולים ופיצויים המופקדים אצל גופים מוסדיים ומשנת 2017 גם פנסיית חובה לעצמאיים (ראה סעיף 6.1.4 להלן); ו**רובד רשות** - חיסכון פנסיוני מעבר לרובד החובה, המנוהל בידי גופים מוסדיים וכן אפיקי חיסכון פרטי.

מוצרי התחום מספקים בעיקר מוצרי חיסכון לתקופת הפרישה ("החיסכון"). בנוסף, ברוב המוצרים בתחום משולבים או שניתן לשלב בהם, כיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים, כגון: ביטוח למקרי מוות, נכות ואובדן כושר עבודה ("הסיכון" או "הריסק"). (ראה סעיף 6.1 להלן).

הפעילות בענף ביטוח חיים התבצעה בשנת הדוח באמצעות כלל ביטוח.

הפעילות בענפי הפנסיה והגמל התבצעה בשנת הדוח באמצעות החזקותיה של כלל ביטוח בחברות הבאות:

כלל פנסיה וגמל - חברה בת בבעלות מלאה של כלל ביטוח (100%) הפועלת, בין היתר, כחברה מנהלת של קופות גמל לקיצבה (קרן פנסיה וקופת גמל לחיסכון) וקופות גמל הוניות מסוגים שונים: קרן השתלמות, קופות גמל אישיות לתגמולים ופיצויים, קופות מרכזיות לפיצויים, קופת גמל להשקעה וכן קופת גמל מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית.

עתודות הותיקה - חברה בת של כלל ביטוח בבעלות של 50%, המנהלת קרן פנסיה ותיקה מאוזנת (קרן הפנסיה עתודות).

3.2 תחום ביטוח כללי (ראה סעיף 7 להלן)

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בענפי ביטוח כללי, המרוכז ברובו בחטיבת ביטוח כללי בכלל ביטוח.

הביטוח הכללי נחלק לענפי ביטוח רכוש, ענפי ביטוח חבויות וענפים אחרים, הכוללים ביטוחים מסוגים שונים.

ביטוחי רכוש - במסגרתם מוענק כיסוי בגין אובדן או נזק פיזי שנגרם לרכוש המבוטח, כתוצאה מהתממשות הסיכונים הרשומים בפוליסה, במתכונת של "סיכונים ספציפיים" המנויים בפוליסה או במתכונת של "כל הסיכונים" (כיסוי מפני כל אובדן או נזק תאונתי פתאומי ובלתי צפוי מראש, למעט אובדן או נזק שהוחרג במפורש).

ביטוחי חבויות - במסגרתם מוענק כיסוי בגין חבותו הכספית על פי דין של המבוטח, כלפי צד שלישי שאינו המבוטח עד לגבול האחריות הרשום בפוליסה.

הפעילות בחברה בתחום זה, כוללת את ענף ביטוח רכב חובה, ענף ביטוח רכב רכוש, ענפי ביטוח חבויות וענפי ביטוח רכוש ואחרים.

פעילות ביטוח אשראי וסיכוני סחר חוץ התבצעה בשנת הדוח באמצעות כלל ביטוח אשראי, חברה בת בשליטה (80%) של כלל ביטוח.

3.3 תחום ביטוח בריאות (ראה סעיף 8 להלן)

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בביטוח בריאות, בענף מחלות ואשפוז (הכולל, בין היתר: מחלות ואשפוז וביטוח נסיעות לחו"ל), בענף סיעוד ובענף תאונות אישיות ביחס לביטוחים שנמכרו בעבר. בתחום זה קיימות תוכניות ביטוח המיועדות למבוטחים פרטיים ותוכניות ביטוח המיועדות לקולקטיבים. בנוסף, כוללת הפעילות בתחום זה ביטוחי תאונות אישיות (עד שנה) המשוקקים לקולקטיבים.

מרבית פעילות הקבוצה בתחום זה מרוכזת בחטיבת הבריאות של כלל ביטוח.

3.4 תחום כרטיסי אשראי (ראה סעיפים 11-15 להלן)

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בתחומי הנפקה, סליקה ותפעול כרטיסי חיוב וכן במתן פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים, לרבות אשראי ללקוחות פרטיים ועסקיים. פעילות הקבוצה בתחום זה מבוצעת באמצעות מקס, אשר מספקת חלק מהשירותים האמורים באמצעות החברות הבנות: מקס איט אשראים בע"מ, מקס איט פקדונות בע"מ, מקס איט נכונות בע"מ ומקס סוכנות לביטוח (2020) בע"מ.

- בתחום הנפקה מקס מנפיקה כרטיסי חיוב ללקוחותיה אשר משמשים כאמצעי תשלום לעסקאות ולמשיכת מזומנים בבתי העסק בארץ ובעולם המכבדים את המותגים אותם מנפיקה מקס. כמו כן, מקס מעמידה אשראי מסוגים שונים ללקוחות פרטיים. הכרטיסים מונפקים בעיקרם באמצעות הנפקה משותפת ותפעול הנפקה (Processing) של כרטיסי אשראי עם בנקים עבור לקוחות הבנקים או באמצעות מכירה ושיווק של כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים, אשראי צרכני ומוצרים אחרים ישירות ללקוחות פרטיים, לרבות באמצעות מועדונים משותפים המוקמים עם צדדים שלישיים.

- במסגרת תחום סליקה כלולות הפעילויות הבאות:

- שירותי סליקה - הבטחת תשלום לבית העסק, כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלה שנגבית מבית העסק;
- שירותים נלווים ומוצרים משלימים לשירותי הסליקה;
- פתרונות פיננסיים - מוצרים ושירותים המוצעים לבתי העסק כגון: הלוואות, ניכיון שוברים, הקדמת תשלומים וערבויות.

4. השקעות בהון החברה ובמניותיה

4.1 השקעות בהון החברה שבוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח

ביום 13 בפברואר 2023 הנפיקה החברה 150 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ב') של החברה. אגרות החוב ניתנות להמרה למניות החברה, באופן בו כל 85 ש"ח ערך נקוב אגרות החוב (סדרה ב') יהיו ניתנים להמרה למניה רגילה אחת של החברה, הכל כמפורט בשטר הנאמנות לאגרות החוב (סדרה ב').

כחלק מתמורת עסקת מקס, החברה הקצתה למוכרים במועד השלמת העסקה 4,970,310 מניות רגילות של החברה בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת ("המניות המוקצות"). המניות המוקצות היוו מיד לאחר הקצאתן כ-6.29% מהונה המונפק והנפרע של החברה וכ-6.05% מהונה המונפק והנפרע של החברה בדילול מלא. לפרטים נוספים ראה ביאור 17(ד) לדוחות הכספיים.

פרט להנפקות האמורות, לא בוצעו בשנתיים האחרונות ועד למועד פרסום הדוח השקעות בהון החברה, למעט מימושי אופציות.

4.2 פירוט העסקאות המהותיות, שביצעו בעלי עניין בחברה במניות החברה מחוץ לבורסה², בשנתיים האחרונות

במסגרת הנפקה של 150 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ב') של החברה, הניתנות להמרה למניות החברה, מחודש פברואר 2023 רכשו בעלי עניין בחברה אגרות חוב (סדרה ב') כאמור.

במהלך השנתיים האחרונות ביצעו בעלי עניין בחברה עסקאות במניות החברה, בבורסה ומחוץ לבורסה בעסקאות מתואמות, עליהן דיווחה החברה באופן שוטף. אלרוב, בעלת עניין בחברה, ביצעה עסקאות לרכישת מניות החברה כאמור לעיל, וכן במסגרת הנפקות לציבור, באופן שנכון למועד זה מחזיקה ב-14.44% ממניות החברה.

2. לפרטים בדבר מכירות ורכישות בבורסה ובמחוצ לבורסה בעסקאות מתואמות של מניות החברה על ידי בעלי עניין ראה דיווחים שוטפים של החברה בעניין.

5. חלוקת דיבידנדים

חלוקת דיבידנד בחברה מושפעת מהותית מהיכולת של חברות מוחזקות לחלק דיבידנד, לרבות לאור דרישות ההון החלות עליהן, יעדי ההון הפנימיים שלקחו על עצמן וצרכי הנזילות שלהן.

5.1 מדיניות חלוקת דיבידנד בחברה

בחודש ספטמבר 2024 אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד. זאת, בין היתר, בעקבות קביעת מדיניות חלוקת הדיבידנד בכלל ביטוח ובמקס.

בהתאם למדיניות שנקבעה, החברה תחלק דיבידנד שנתי בשיעור שלא יפחת מ-50% מהדיבידנד שמתקבל מחברות הבנות של החברה באותה שנה.

אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד, וכל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה החברה ו/או שתיטול על עצמה בעתיד.

בהמשך למדיניות האמורה, בחודש נובמבר 2024 אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בהיקף של כ-100 מיליוני ש"ח, המהווים כ-60% מהדיבידנדים שחולקו ע"י חברות הבנות של החברה בשנת הדוח.

5.2 מדיניות חלוקת דיבידנד בכלל ביטוח

בחודש יוני 2023 אושרה על ידי דירקטוריון כלל ביטוח מדיניות חלוקת דיבידנד בשיעור של 30%-50% מהרווח הכולל של כלל ביטוח. החלוקה כפופה לכך שכלל ביטוח תעמוד ביעד הון מינימאלי בהתאם למשטר כושר הפירעון הכלכלי ללא התחשבות בהוראות הפריסה בשיעור של 110%. אין לראות במדיניות זו התחייבות של כלל ביטוח לבצע חלוקת דיבידנד, וכל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד.

בחודש נובמבר 2024 אישר דירקטוריון כלל ביטוח חלוקת דיבידנד בהיקף של כ-100 מיליוני ש"ח, בהתאם למדיניות החלוקה של כלל ביטוח.

5.3 מדיניות חלוקת דיבידנד במקס

ביום 30 ביוני 2024, קבע דירקטוריון מקס כי היעד הפנימי של מקס ליחס הון עצמי רובד 1 יעמוד על 9.25% וכן אישר מדיניות לחלוקת דיבידנדים, לפיה החל משנת 2024 תוכל מקס לחלק מדי שנה דיבידנדים בסכום של עד 30% מהרווח הנקי לשנה שקדמה לשנת החלוקה, על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של מקס. אין לראות במדיניות זו התחייבות של מקס לבצע חלוקת דיבידנד במועד או בשיעור כלשהו, וכל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של דירקטוריון מקס לביצוע החלוקה, בכפוף, בין היתר, לעמידת מקס בכל המגבלות החלות עליה מכוח הדין ומכוח הוראות הפיקוח על הבנקים.

בהמשך לאישור המדיניות, אישר דירקטוריון מקס בחודש יוני 2024 חלוקת דיבידנד בסך 62 מיליוני ש"ח, המהווים כ-28% מהרווח הנקי של מקס לשנת 2023.

לפרטים נוספים בדבר חלוקת דיבידנדים ומגבלות על חלוקת דיבידנד מכוח דרישות ההון הרגולטוריות החלות על חברות בקבוצה ומכח הוראות הממונה והמפקח על הבנקים ואופן עמידת החברות בהן, ראה ביאור 17 לדוחות הכספיים.

נכון למועד הדוח יתרת הרווחים, כהגדרתה בסעיף 302 לחוק החברות, הניתנים לחלוקה הינה בסך של כ-5.5 מיליארדי ש"ח. מובהר כי אין ביתרה האמורה כדי להוות אינדיקציה ליכולת החלוקה העתידית של החברה.

לפרטים נוספים בדבר ניהול ודרישות הון של החברה, ראה ביאור 17 לדוחותיה הכספיים של החברה.

חלק II - תיאור ומידע על תחומי הפעילות של החברה

6. תחום חיסכון ארוך טווח

6.1 מוצרים ושירותים

6.1.1 תיאור ענפי תחום הפעילות והכיסויים הביטוחיים

מוצרי התחום מספקים בעיקר מוצרי חיסכון לתקופת הפרישה לשכירים ולעצמאיים, מוצרי חיסכון פרטי, כיסוי למקרה מוות, כיסוי למקרה נכות וכיסוי למקרה של אובדן הכנסה בעקבות אובדן כושר עבודה.

מוצרי ביטוח חיים

מוצרי ביטוח חיים מהווים התחייבות חוזית בין המבטח למבטוח וכוללים תוכניות ביטוח שמאפשרות צבירת חיסכון, לטווח זמן שונים ותוכניות ביטוח ו/או שילובים בתוכניות ביטוח הכוללים כיסויים ביטוחיים למוות, אובדן כושר עבודה, נכות ואריכות חיים (קצבת זקנה).

מבטוח בפוליסות הכוללות רכיב חיסכון המגיע לתום תקופת הביטוח, זכאי לתגמולי הביטוח (כולל, הסכומים שנצברו ברכיב החיסכון בפוליסה), על פי תנאי הפוליסה. את הסכומים הללו יכול המבטוח, בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי, לקבל בסכום חד-פעמי ("תשלום הוני"), בתשלומים לשיעורין לכל ימי חייו ("קיצבה") או בשילוב של השניים. בחלק ממוצרי הקיצבה נהנה המבטוח ממקדם קיצבה מוגן מפני התארכות תוחלת חיים, שנקבע במועד רכישת הפוליסה או במועד התחלת תשלום הקיצבה למבטוח, או לבקשת מבטוח עם הגיעו לגיל 60 לפחות.

קרנות פנסיה

קרנות פנסיה מהוות קרן לביטוח הדדי ופועלות על פי תקנון, אשר יכול להשתנות מעת לעת. עמית בקרן הפנסיה, זכאי לקבל ממועד הפרישה תשלומי קיצבה לכל ימי חייו, המבוססים על מקדמי קיצבה שאינם מובטחי תוחלת חיים, והקיצבה משתנה מעת לעת בהתאם לאיזון האקטוארי של הקרן.

כיום קיימים שני סוגי קרנות פנסיה: (א) קרנות פנסיה מקיפות המאפשרות חיסכון פנסיוני למטרת קיצבת זקנה וכן כיסויים ביטוחיים למוות ונכות. קרנות הפנסיה המקיפות נהנות, באופן חלקי, מהבטחת תשואה וניתן לבצע בהן הפקדות עד לתקרה הקבועה בד"ר (ראה פירוט בסעיף 6.1.1.2 להלן) ו- (ב) קרנות פנסיה כלליות (משלימות) המאפשרות חיסכון פנסיוני למטרת קיצבת זקנה וניתן לאפשר במסגרתן גם רכישת כיסויים ביטוחיים למוות ונכות. קרנות הפנסיה הכלליות אינן נהנות מהבטחת תשואה ולא קיימת בהן תקרת הפקדה.

קופות גמל

קופות גמל מעניקות פתרונות חיסכון הן לטווח הארוך (כגון: קופות גמל לתגמולים ולפיצויים וקופות גמל לחיסכון), הן לטווח הבינוני (קרנות השתלמות) והן לחיסכון לכספי פרט במעמד עצמאי (קופות גמל להשקעה). קופות כאמור הינן, ככלל, ללא כיסויים ביטוחיים.

הכספים הצבורים בקופות גמל לתגמולים ולפיצויים וקופות גמל לחיסכון ניתנים למשיכה בסכום חד פעמי או כקיצבה (באמצעות העברתם למוצר פנסיוני המאפשר משיכת קיצבה), בהתאם לתקופה בה הופקדו. כספים הצבורים בקרנות השתלמות ניתנים למשיכה בתשלום חד פעמי. כספים הצבורים בקופות גמל להשקעה יכולים לשכנו או כתשלום חד פעמי או כקיצבה כנגד הטבות מס.

ענף קופות הגמל כולל גם קופות גמל מרכזיות (בעיקר קופות מרכזיות לפיצויים), בהן העמית הינו המעסיק, כאשר הכספים שהופקדו בהן נועדו לצורך הבטחת זכויות עובדיו הזכאים לכך. החל משנת 2011 לא ניתן עוד להפקיד כספים לקופות גמל מרכזיות לפיצויים, אולם ניתן לנייד כספים בין קופות מרכזיות לפיצויים.

היקף דמי הניהול הנגבים על ידי כלל פנסיה וגמל מהקופות המרכזיות לפיצויים הינם בהיקף שאינו מהותי לחברה.

6.1.11. להלן יפורטו הבחנות עיקריות בין המוצרים המרכזיים כיום³:

קרנות פנסיה חדשות מקיפות/משלימות קופות גמל		ביטוח חיים	סוג התקשרות
העמית הינו חבר בקופה או בקרן, ואלה פועלות ומנהלות על ידי החברות המנהלות, על פי הוראות התקנונים שלהן. התקנונים עשויים להשתנות מעת לעת, וככלל זכויות וחובות העמית נקבעות בהתאם לתקנון התקף במועד הזכאות.		התחייבות חוזית בין המבוטח למבוטח. ההתחייבות אינה ניתנת לשינוי, אלא בהתאם להוראות הפוליסה והדין.	
הכיסוי הביטוחי מובנה בהוראות התקנון וניתן להתאמה במסגרת מסלולי הביטוח הקבועים בו ובנוסף ניתן לרכוש כיסוי ביטוחי משלים ממבטח.	בבסיסן אינן כוללות כיסוי ביטוחי, אך מאפשרות רכישת כיסוי ביטוחי ממבטח. ⁵	הכיסוי הביטוחי ניתן להתאמה לצרכי הלקוח.	כיסוי ביטוחי ⁴
מקדם הקיצבה אינו מוגן מפני השתנות תוחלת חיים והוא עשוי להשתנות עד למועד הפרישה. לאחר הפרישה, מקדם הקיצבה אינו משתנה, אולם הקיצבה משתנה מעת לעת בהתאם לאיזון האקטוארי של הקרן.		בכל הפוליסות הקיצביות הכוללות מקדם קיצבה מובטח, מקדם הקיצבה מוגן מפני השתנות תוחלת חיים. בפוליסות בהן לא קיים מקדם קיצבה מובטח תוחלת חיים, נקבע מקדם הקיצבה סמוך למועד תחילת קבלת הקיצבה והוא מובטח ממועד זה ואילך. החל משנת 2013 לא ניתן עוד למכור פוליסות עם מקדמי קיצבה מובטחי תוחלת חיים (להלן: "מקדמי קיצבה מובטחים"), למעט למבוטחים בני 60 ומעלה.	מקדם קיצבה ⁶
קרן ביטוח הדדי. זכויות העמיתים מושפעות, בין היתר, מנתונים דמוגרפיים של כלל עמיתי הקרן, כגון: מצב בריאות ותוחלת חיים. ההנחות האקטואריות נבחנות מעת לעת ומשפיעות על זכויות כלל העמיתים ומקבלי הקיצבאות בקרן הפנסיה, ואלה משתנות בהתאם.		אין	ביטוח הדדי
בקרנות המקיפות קיים מנגנון הבטחת תשואה ביחס ל- 30% מסך הנכסים בקרן, המורכב מאג"ח מיועדות וממנגנון השלמת תשואה. ראה פירוט בסעיף 9.5.5.1 (ג) להלן. בקרנות המשלימות אין מנגנון הבטחת תשואה.		קיים מנגנון הבטחת תשואה באמצעות הנפקת אג"ח מסוג ח"ץ בפוליסות מבטיחות תשואה שנמכרו עד סוף שנת 1990 בלבד, ראה פירוט בסעיף 6.1.1.2 להלן.	מנגנון הבטחת תשואה
שיעור מהצבירה ומההפקדות ⁹ , לפרטים בדבר היקף גביית דמי ניהול ראה פירוט בביאור 33 לדוחות הכספיים.		שיעור מהצבירה ומההפקדות ⁹ , לפרטים בדבר היקף גביית דמי ניהול ראה פירוט בביאור 33 לדוחות הכספיים.	דמי ניהול ⁸
על פי הקבוע בתקנון - לרוב שאירים. מוטבים המוגדרים על ידי העמית לפי שיקול דעתו. ללא הגבלה ¹³ .		מוטבים המוגדרים על ידי המבוטח על פי שיקול דעתו.	נהנים ¹¹
בקרנות המקיפות עד 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק ("תקרת ההפקדה"). בקרנות המשלימות אין מגבלת הפקדה, אולם על פי רוב הפקדה מבוצעת בגין רכיב העולה על תקרת ההפקדה.		עד יום 1 בספטמבר 2023 - ללא הגבלה. בביטוחי מנהלים שהופקו לאחר המועד האמור, קיימת מגבלת הפקדה שהינה מעל 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק. לפרטים בדבר מגבלת ההפקדה, ראה סעיף 6.2.2 להלן.	מגבלה רגולטורית לגובה ההפקדה ¹²

לתיאור מוצרי התחום ראה סעיף 6.1.2 להלן.

3. בקופות גמל ובקרנות פנסיה קיימת הפרדה מלאה בין נכסי החברה המנהלת והתחייבויותיה לבין נכסי העמיתים הצבורים בקופות הגמל ובקרנות הפנסיה, ונכסי העמיתים אינם נכללים בדוחותיה הכספיים של החברה המנהלת.

6.1.12 מוצרי החיסכון הפנסיוניים נבדלים זה מזה גם באופן השקעת כספי החיסכון

חלק מכספי החיסכון מושקעים בשוק החופשי ואילו חלקם מגובים באג"ח ממשלתיות ו/או במנגנון של השלמת תשואה, בהתאם לחקיקה, כמפורט להלן:

• ביטוח חיים

בפוליסות שנמכרו עד סוף שנת 1990, התשואה למבוטח בפוליסות ביטוח חיים עם מרכיב חיסכון נקבעה כשיעור מובטח או גולמה במסגרת סכום ביטוח או קצבה מובטחים ("פוליסות מבטיחות תשואה"). התשואה המובטחת השתנתה בהתאם לסוג הפוליסה ולמועד הנפקתה. ההתחייבות לתשואה מובטחת מגובה ברובה באגרות חוב מיועדות. יתרת הנכסים מושקעת בהתאם לתקנות ההשקעה ("הנכסים החופשיים").

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 מהווה אחזקת אגרות חוב המיועדות, כ-73% מסך הנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות מבטיחות תשואה. הקבוצה פדנה במהלך השנים, חלק מאגרות החוב המיועדות במטרה להשיג תשואות עודפות, והיא אינה יכולה לרכוש מחדש אגרות חוב מיועדות בגין חלק העתודות שנפדה על ידה. כתוצאה, החשיפה של הקבוצה במסגרת ההשקעות החופשיות גדלה. בהתאם למנגנון ההתחשבות שנקבע מול משרד האוצר, אחזקת אגרות חוב מיועדות תפחת על פני תקופת חיי הפוליסות מבטיחות תשואה, עד שיעור של 50% מסך הנכסים העומדים כנגד ההתחייבויות בגין פוליסות מבטיחות תשואה ובגין היתר חשופה כלל ביטוח בגין התחייבויות להבטחת תשואה למבוטחים. נכון למועד פרסום הדוח, כלל ביטוח רוכשת אגרות חוב מיועדות בגין הפקדות חדשות, בשיעורים האפשריים, בהתאם לסוג הפוליסה ומועד הנפקתה.

כחלק מההיערכות ליישום תקן חשבונאי IFRS 17 והשינוי הכלול בו ביחס לאופן מדידת ההתחייבות החשבונאית, פרסם הממונה תיקון להוראות החוזר המאוחד לעניין הקצאות אג"ח מיועדות שמטרתו להתאים את הזכאות לרכישת אג"ח מיועדות לתקן החשבונאי החדש.

פוליסות שהונפקו מראשית שנות ה-90, הינן בעיקרן פוליסות תלויות תשואה ובהן כספי החיסכון מושקעים על ידי חברות הביטוח בהשקעות חופשיות, בעיקר בשוק ההון, כאשר התשואה, בניכוי הוצאות, נזקפת לזכות המבוטח בהתאם לתוצאות תיק ההשקעות ובניכוי דמי ניהול כמפורט להלן¹⁴.

לנתוני יתרת עתודות הביטוח לגבי תוכניות הביטוח מסוג משתתף ברווחים ומבטיח תשואה, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

• קרנות פנסיה

נכון להיום, קרנות הפנסיה הוותיקות¹⁵ והחדשות המקיפות נהנות מהבטחת תשואה עד לשיעור מקסימלי של 30% מסך הנכסים, כאשר חלק מנכסי הקרן המגובים באג"ח מיועדות, הנושאות ריבית ריאלי בשיעור שנתי של 4.86%, וחלק מגובה באמצעות מנגנון המסדיר את השלמת התשואה לשיעור שנתי של 5.15% בתוספת מדד (להלן: **מנגנון השלמת התשואה**). ואולם, שיעור הבטחת התשואה ביחס לעמיתים בקרנות הפנסיה החדשות, שקודם ל-1 בינואר 2004 כבר קיבלו פנסיה, עומד על 70% מסך הנכסים.

מנגנון השלמת התשואה מייב במידה מסוימת עם העמיתים נוכח הגידול בשיעור התשואה המובטחת ומאידך משנה את המנגנון שהיה נוהג ביחס לאופן הבטחת התשואה ממנגנון המעוגן הסכמית למנגנון המעוגן בהסדר חקיקתי. להשלכות נוספות ראה סעיף 9.5.5.1 (ג) להלן.

4. במסגרת **תקנות הפיקוח על השירותים הפנסיוניים (קופות גמל) (כיסויים ביטוחיים בקופות גמל), התשע"ב-2012** ניתן כיום לרכוש אצל מבטח, במסגרת ומתוך ההפקדות הפנסיוניות, כיסוי ביטוחי לביטוח לסיכונים מוות, סיכונים נכות וכן כיסוי ביטוחי לשחרור מתשלום פרמיות במקרה של נכות, לעמית קרנות הפנסיה, קופות הגמל והביטוח.
5. נכון למועד הדוח כלל פנסיה וגמל ולמיטב ידיעת הקבוצה רוב הגופים בשוק, אינם משווקים לעמיתים פעילים בקופות גמל שבניהולן כיסויים ביטוחיים כאמור.
6. מקדם הקיצבה משמש לקביעת גובה הקיצבה, באמצעות המרת סכום החיסכון לקיצבה חודשית. סכום החיסכון מחולק במקדם, המגלם את תוחלת החיים הצפויה (להלן: **"מקדם הקיצבה"**).
7. למעט למספר מצומצם של קופות גמל מבטיחות תשואה המגובות בפקדונות חשכ"ל.
8. האמור כולל את דמי הניהול הרגולטוריים האפשריים במוצרים הנמכרים כיום ואינו כולל דמי ניהול והוצאות מסוגים שונים הנגבים במוצרים או בחלק מהם, כדוגמא בגין דמי ניהול משתנים, הוצאות ניהול השקעות, גורם פוליסה או גורם גביה וכו'.
9. בפוליסות מסורתיות מבטיחות תשואה אין דמי ניהול והכנסות החברה נובעות מהמרווח הפיננסי. בפוליסות מסורתיות וכן בפוליסות מסוג "עדיף" (מיטב) אין דמי ניהול כשיעור מההפקדות.
10. בקרנות השתלמות אין דמי ניהול כשיעור מההפקדות.
11. בכפוף להוראות הדין, יכולה לקום זכאות לשארים ביחס לרכיב הפיצויים בפוליסה.
12. לא כולל התייחסות למגבלות על פי תנאי המוצרים. כמו כן, בכל המוצרים הפנסיוניים קיימת הטבת מס עד לתקרה הקבועה בפקודת מס הכנסה.
13. למעט מגבלת תקרה שנתית של 155 אלף ש"ח על הפקדה חד פעמית בקופות מבטיחות תשואה.
14. ביחס לפוליסות משתתפות ברווחים, הקיצבה צמודה למדד ההשקעות, בניכוי דמי ניהול וריבית תעריפית.
15. קופות גמל לקצבה שאינן קופות ביטוח, שאושרו לראשונה לפי תקנות קופות גמל לפני יום 1 בינואר 1995 ושהינן סגורות להצטרפות עמיתים חדשים.

שיעור הריבית המשמש להיוון ולתשואה בחישוב ההתחייבויות כלפי מקבלי קצבה בקרן חדשה מקיפה מותאם לתשואת היעד בגין נכסי המנגנון, באופן שביחס לעמיתים שפרשו לפני 1 לינואר 2023, הריבית להיוון הינה ריבית שנתית אפקטיבית בשיעור של 4.26% או בשיעור אחר שיקבע הממונה מזמן לזמן; וביחס לעמיתים שפרשו החל מיום 1 לינואר 2023 ואילך, הריבית להיוון הינה ריבית שנתית אפקטיבית בשיעור של 4.38%, וזאת לאור שינוי הריבית התעריפית עליה מבוסס מקדם הפרישה עבור עמיתים אלה ועלויות הכיסויים הביטוחיים החל מהמועד האמור.

בנוסף, מדינת ישראל מעניקה לקרנות הפנסיה הותיקות המאוזנות הבטחת תשואה הנגזרת מההפרש שבין הריבית על אגרות החוב שהונפקו להן לבין 4% או 4.86% (בגין הנכסים שמושקעים בשוק החופשי והנכסים המושקעים באגרות חוב מיועדות מאוחרות יותר, בהתאמה).

כמו כן, משרד האוצר מעמיד כרית ביטחון לקרנות הוותיקות על מנת להגן על עמיתים וגמלאי הקרנות מפני תנודתיות בתשואות. עתודות הותיקה מצויה בדיון מול הרשות ביחס לאופן יישום מתווה כרית הבטחון כפי שאומץ על ידי עתודות הותיקה. לפרטים בדבר דוח ביקורות שקיבלה עתודות הותיקה בקשר עם זכויות עמיתים, לרבות בקשר עם כרית הביטחון, ראה ביאור 2.2.3.2(ב) לדוחות הכספיים.

זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה

בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה), התשע"ו-2016 (להלן: "תקנות זקיפת תשואה"), אופן זקיפת תשואה לעמיתים ופנסיונרים בקרן פנסיה חדשה מקיפה ("תשואת אגרות חוב מיועדות"), מבוצע באופן שהחל מיום 1 ביולי 2017, למקבלי קצבה נזקפת תשואה בגין נכסים מבטיחי תשואה בשיעור של 60% מסך נכסי מקבלי הקצבה; ואילו לעמיתים שאינם מקבלי קצבה נזקפת התשואה בקרן הנובעת מיתרת השקעה בנכסים מבטיחי תשואה.

זקיפת התשואה בשל נכסי הקרן שזכאים למנגנון השלמת תשואה תיעשה באופן תואם לזקיפת התשואה בשל נכסי הקרן שבאגרות חוב מיועדות, למעט שיעור התשואה (5.15% במנגנון השלמת תשואה, לעומת 4.86% על אגרות חוב מיועדות).

בהתאם לתיקון לתקנות זקיפת תשואה מחודש דצמבר 2024, החל מ-1 לינואר 2026 זקיפת התשואה ביחס לעמיתים שאינם מקבלי קצבה תשתנה, באופן שביחס לעמיתים בגיל 50 ומעלה (שאינם מקבלי קצבה) תיזקף התשואה מנכסים מבטיחי תשואה בשיעור של 30% מסך היתרות הצבורות בקרן לעמיתים בקבוצה זו, ואילו ביחס לעמיתים בגיל 50 ומטה תיזקף התשואה מיתרת ההשקעה של הקרן בנכסים מבטיחי תשואה, לאחר החלוקה למקבלי קצבה ולעמיתים בגיל 50 ומעלה.

הממונה רשאי להגדיל את שיעור זקיפת הבטחת התשואה, בין אם מכח אגרות חוב מיועדות ובין אם מכוח מנגנון השלמת תשואה, למקבלי קצבה בקרן מסויימת, אם מצא כי שיעור זקיפת התשואה המובטחת לעמיתים שאינם מקבלי קצבה, עולה על מחצית האחוז בהשוואה לקרן אחרת וכי הפער האמור עלול להפר את האיזון האקטוארי בקרן. למיטב ידיעת החברה, קיימות קרנות פנסיה שלגביהן עשה הממונה שימוש בסמכותו זו והגדיל את שיעור זקיפת הבטחת התשואה למקבלי קצבה בקרן כאמור.

תקנות זקיפת תשואה, והקצאת אגרות החוב המיועדות ומנגנון השלמת תשואה בהתאם לקבוצות גיל, יצרו שונות בשיעורי הבטחת התשואה בין עמיתים המשתייכים לאותה קבוצת גיל בקרנות הפנסיה השונות. תקנות אלו, בשילוב עם הוראות שעניין עדכון הקצבה, בין היתר, בהתאם לסטיות בין התשואה שתושג בפועל על ההשקעות החופשיות ובין הנחת התשואה המגולמלת במקדם הקצבה לפורשים, באופן שגרעון בגין פורשים לא מושת על כלל העמיתים בקרן אלא בין הפורשים לבין עצמם, כל אלו יצרו יתרון לקרנות הפנסיה על פני מוצרים פנסיוניים אחרים, במיוחד בשלב הסמוך לגיל הפרישה ואף יצרו העדפה להצטרפות או נידוד לקרנות פנסיה מסוימות, בהתאם לתמהיל גילאי העמיתים בקרן.

מגמה זו יכולה להתמתן בשל העובדה שקליטת עמיתים בגיל פרישה יכולה לייצר העדפה שלילית להצטרפות עמיתים צעירים לקרנות אשר שיעור הנכסים המשוייכים למקבלי קצבה בהן גבוה, ביחס לקרנות פנסיה אחרות, כמפורט לעיל. בשנים שקדמו לשנת הדוח ניכרה התגברות מסויימת בבקשות נידוד של עמיתים ומבוטחים מהקבוצה סמוך למועד פרישתם, בעיקר ממוצרי ביטוח החיים למוצר הפנסיה, אולם גם בין קרנות הפנסיה ובין עצמן. בשנת הדוח חלה עליה נוספת בשיעור הנידודים של עמיתים מבוטחים מהקבוצה סמוך לגיל פרישה (ראה סעיף 6.4.5 להלן).

בחודש אוקטובר 2024 פורסמו טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (זקיפת תשואה בקרן פנסיה חדשה מקיפה) (תיקון), התשפ"ה-2024 (להלן: "טיטוטת תיקון תקנות זקיפת תשואה") וטיטוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת עמיתים במסלולי ברירת מחדל למסלול המותאם לגילם), התשפ"ה-2024 (להלן: "תקנות העברת עמיתים"). במסגרת הטיטוטות מוצע לקבוע כי ביחס לקבוצת העמיתים בני 50 ומעלה הבטחת התשואה בקרנות הפנסיה תחול רק לאלו החוסכים במסלולי תלויי גיל המותאמים לגילם ובמסלול הכללי בקרן, כי לא יתאפשר לעמית לבחור במסלול תלוי גיל שאינו מותאם לגילו, וכי כספו של עמית שנכון להיום מושקע במסלול תלוי גיל שאינו מותאם לגילו יועבר למסלול המותאם לגילו.

כאמור, שונות בשיעור הקצאת הבטחת התשואה בין מסלולי השקעה דומים בגופים שונים עלולה ליצור העדפה להצטרפות או לנידוד לקרנות פנסיה מסוימות.

הערכת החברה בקשר עם תקנות זקיפת תשואה, טיטוטת התיקון להן וטיטוטת תקנות העברת עמיתים הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות

מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בהתפתחות תנאי התחרות בשוק; בהתנהגות הגורמים המתחרים; הגורמים המפיצים; בחירות העמיתים והמבוטחים; ובנוסף הסופי של טיטת תיקון תקנות זקיפת תשואה ותקנות העברת עמיתים, ככל שיתקבלו.

• קופות גמל

מאז אמצע שנות ה-80 לקופות הגמל לא הונפקו אגרות חוב מיועדות¹⁶ והנכסים מושקעים בהתאם למגבלות הקבועות בתקנות ההשקעה.

6.1.2 פירוט עיקר המוצרים והשירותים הנכללים בתחום הפעילות

להלן תיאור של המוצרים והשירותים אשר נוהלו על ידי החברה בשנת הדוח.

6.1.2.1 ענף ביטוח חיים

(א) כללי

הקבוצה משווקת ביטוח לעצמאים ולשכירים וכן ביטוח פרט וביטוח קבוצתי, כמפורט להלן.

• פוליסות פרט ופוליסות לשכירים ועצמאים

הפוליסות משלבות, בדרך כלל, חיסכון וכיסויים ביטוחיים כגון ריסק ואובדן כושר עבודה. חלק מפוליסות הביטוח המיועדות לשכירים ולעצמאים, מאושרות כקופות גמל, נהנות מהטבות מס ומהוות חלק מהביטחון הסוציאלי של השכיר או העצמאי. פוליסות פרט, לעומתן, הכוללות חיסכון, אינן מאושרות כקופות גמל, אך זכאיות להנות מהטבות מס בגין כיסוי ביטוחי למקרה מוות, הנרכש במסגרת הפוליסות, ובתנאים מסויימים גם בגין רכיב התשואה שנצברה בגין החיסכון. למגבלות על מכירת כיסויים ביטוחיים במסגרת פוליסות פרט ומנהלים ראה סעיף 6.2.2 להלן.

• ביטוח קבוצתי

הסכם הביטוח הקבוצתי מיועד להעניק כיסוי ביטוחי למקרה מוות, שניתן להוסיף לו ביטוח מפני סיכוני תאונה מחלה ונכות, או כיסוי ביטוחי למקרה של אובדן כושר עבודה. הביטוחים הינם ללא מרכיב חיסכון, לקבוצות המונות למעלה מ-50 מבוטחים שיש ביניהם זיקה משותפת ומשווק בעיקר לקבוצות עובדים והם כפופים להוראות תקנות ספציפיות בעניין.

סכום הביטוח בביטוח חיים קבוצתי שווה, בדרך כלל, לכל חברי הקבוצה, או שהוא נקבע על פי גיל, משכורת או לפי קריטריון אובייקטיבי אחר, או שילוב שלהם. סכום הביטוח בביטוח אובדן כושר עבודה קבוצתי, נקבע, בין היתר, על פי תבחינים שונים וביניהם עיסוק, שכר, גיל ומגדר.

בהתאם להסדר התחיקתי ו/או בהתאם לתנאי הפוליסה הקבוצתית, מבוטח שתוקף הפוליסה הקבוצתית פקע לגביו, רשאי, בתנאים ובמקרים שנקבעו מראש, לרכוש פוליסה אישית ללא צורך בהליך חיתום רפואי, בדמי ביטוח שיהיו נהוגים במועד המעבר לגבי כלל המבוטחים אצל המבוטח בפוליסת פרט דומה.

נכון למועד פרסום הדוח החברה אינה משווקת פוליסות אובדן כושר עבודה קבוצתיות חדשות, ופוליסות מסוג זה הקיימות אצלה הינן פוליסות ששווקו ו/או חודשו בעבר ואשר מספרן פוחת.

(ב) פירוט תוכניות ביטוח עיקריות בתחום ביטוח החיים

בתיק ביטוח החיים של הקבוצה קיים מגוון של תוכניות ביטוח, בהתאם לסוגי המוצרים שנמכרו לאורך השנים, להלן פירוט המוצרים העיקריים:

• ביטוח מסורתי

- **פוליסה מסוג מסורתי מעורב** הינה פוליסה הכוללת שני מרכיבים, חיסכון וריסק (מוות). הפרמיה נגזרת מסכום הביטוח, מגיל המבוטח, מתקופת הביטוח וכדומה, ואינה ניתנת להפרדה וייחוס למרכיבי הפוליסה. סכום הביטוח משולם כסכום חד פעמי בתום תקופת הביטוח (בדרך כלל בגיל 65), או במקרה מוות לפני תום תקופת הביטוח, ולמעט סכומים שמשולמים בתום תקופת הביטוח, שהופקדו לאחר ינואר 2008, אשר משולמים כקיצבה.

- **פוליסה מסוג מסורתי "גמלא"** הינה פוליסה שרוב הפרמיה שלה (הנגזרת מסכום הביטוח, מגיל המבוטח, מתקופת הביטוח ועוד) מיועדת לתשלום גמלה שתשולם בהתאם לתנאי הפוליסה ובכפוף להוראות ההסדר התחיקתי. סכום הגמלה שתשולם וסכומי הפרמיה נקבעו במועד הוצאת הפוליסה.

- **פוליסה מסוג מסורתי חיסכון** הינה פוליסה שכל הפרמיה שהצטברה בגינה משולמת כסכום חד פעמי, למעט סכומים שמשולמים בתום תקופת הביטוח, שהופקדו לאחר ינואר 2008 לפוליסות הכפופות לתקנות קופות גמל (פוליסות המיועדות לשכירים ולעצמאים), אשר משולמים כקיצבה. ערך הפדיון נקבע במועד הוצאת הפוליסה ונגזר מהפרמיה. במקרה מוות לפני תום תקופת הביטוח ישולם הסכום שהצטבר לאותו מועד.

16. למעט למספר מצומצם של קופות גמל מבטיחות תשואה, המגובות בפקדונות חש"ל.

בפוליסות מסוג מסורתי לא ניתן להגדיל את סכום ההפקדות בפוליסה, לרבות בגין גידול בשכר מעל לשיעור עליית המדד, ובמקרים אלו ניתן היה לערוך פוליסה נוספת ביחס לגידול בסכום ההפקדה או השכר, לפי העניין.

פוליסות מסוג מסורתי היו המוצר היחיד שנמכר עד שנת 1982 כביטוחי פרט, תגמולים לעצמאיים ומנהלים. פוליסות מסוג מעורב, גמלא ומסורתי- חיסכון המשיכו להיות משווקות כביטוח מנהלים עד יוני 2001 וכביטוח פרט וכתגמולים לעצמאיים עד סוף 2003, בנוסף למוצרים אחרים שנמכרו במקביל.

• ביטוח מסוג עדיף (מיטב, מיטבית)

המאפיינים העיקריים של מוצר זה הם:

- הפוליסה מחולקת לשני מרכיבים - לאחר ניכוי הוצאות בסכום קבוע, אחוז מסוים מהפרמיה נצבר כחיסכון ויתרת הפרמיה מיועדת לרכישת כיסוי ביטוחי למקרה מוות ולהוצאות תפעול ושיווק ("מרכיב הריסק"). עד סוף שנות ה-90, שיעור הפרמיה שיועד לחיסכון בפוליסות אלה במקור היה לרוב 72%. מתחילת שנות ה-2000, השיעור שיועד לחיסכון במקור היה לרוב 80% ומעלה. לאורך השנים, חלו שינויים בתמהיל הרכיבים כאמור בחלק מהפוליסות.
- ביחס להפקדות שבוצעו עד שנת 2000, רשאי המבוטח לבחור בסמוך למועד קבלת הקיצבה, האם לקבל את החיסכון שנצבר כתשלום הוני או כגמלה, על בסיס מקדם קיצבה שנקבע בפוליסה במועד רכישה. ביחס להפקדות שבוצעו החל משנת 2000, על המבוטח היה לבחור, במועד הרכישה, בין הפקדה ל: (א) פוליסה הונית או נספח הון שצורף לפוליסה קיצבית (ככל שצורף) - במסגרתם ניתן לייעד את החיסכון שנצבר לאפיק הוני ללא אפשרות המרה לתשלום גמלה; ו- (ב) פוליסה קיצבית (או נספח קצבתי שצורף לפוליסה הונית) - במסגרתם מומר החיסכון שנצבר לתשלום גמלה על בסיס מקדם קיצבה מובטח תוחלת חיים, שנקבע במועד רכישה הפוליסה ו/או הנספח, לפי המאוחר, הכל בכפוף לתנאי הפוליסות.
- בפוליסה ששווקה עד לשנת 2000, בפני מבוטח שמגיע לגיל פרישה עומדים לבחירה מספר מסלולים אפשריים לקבלת קיצבה. בכל המסלולים (למעט במסלול עם הבטחה בן/בת זוג), הקיצבה תשולם על בסיס מקדמי קיצבה מובטחים.
- החל משנת 2001, המבוטח זכאי לתשלום קיצבה על בסיס מקדם קיצבה מובטח תוחלת חיים, למשך כל ימי חייו במסלול אחד בלבד הכולל הבטחת מספר מינימלי של 240 תשלומי קיצבה חודשיים, למבוטח ו/או למוטבים; במסלולים נוספים מקדם הקיצבה נקבע במועד קבלת הקיצבה, בהתאם לתנאי הפוליסה.
- פוליסות מסוג עדיף שווקו בענף ביטוח חיים בין השנים 1983 ועד סוף 2003. הפוליסות שווקו כביטוח פרט, כביטוח תגמולים לעצמאיים וכביטוח מנהלים.

• ביטוח מסוג פרופיל

- החל משנת 1999 משווקת הקבוצה קו מוצרים בשם המסחרי "פרופיל" לסוגיו, אשר שונה מהמוצרים ששווקו עד אותה עת, בין היתר: (א) בהפרדה בין רכיבי החיסכון, הסיכון והוצאות/דמי ניהול; (ב) באפשרות להתאים את הכיסויים הביטוחיים בהתאם לבחירת המבוטח; (ג) באפשרות לניהול החיסכון באמצעות מספר מסלולי השקעה עם תשואה יומית (במקום חודשית); (ד) בשיעור דמי הניהול, שאינם משתנים בהתאם לתשואה; (ה) באפשרות לייעד את החיסכון שנצבר לאפיק הוני ו/או לאפיק קיצבתי באותה פוליסה.
- החל משנת 2004 כלל ביטוח שיווקה מספר סוגים נוספים של פוליסות פרופיל. פוליסות אלו נבדלו זו מזו, בין היתר, במבנה דמי הניהול ובשיעורם וכן במקדמי הקיצבה.
- בשנת הדוח שווקו פוליסות ביטוח חיים עם מקדמי קיצבה לבני 60 ומעלה בהיקף לא מהותי.
- במסגרת פוליסות הפרופיל האמורות מסלול ברירת מחדל הוא תשלום קיצבה על בסיס מקדם קיצבה מובטח תוחלת חיים למשך כל ימי חייו, ובמקרה מותו, בטרם שולמו למבוטח מספר מינימלי של תשלומי קיצבה חודשיים מובטחים (240 תשלומים), ישולמו יתרת הקיצבאות למוטבים. כמו כן, קיימים מסלולים חלופיים לקבלת קיצבה, לבחירת המבוטח. בפוליסות ששווקו עד שנת 2013 מקדמי הקיצבה במסלולים החלופיים ובפוליסות שנמכרות החל משנת 2013 מקדמי הקיצבה, בכל המסלולים, נקבעים במועד הפרישה, למעט ביחס למבוטחים שרכשו את הפוליסה לאחר גיל 60 ובחרו בתוכנית ביטוח הכוללת מקדמי קיצבה מובטחי תוחלת חיים.
- במהלך השנים שווקו פוליסות מסוג פרופיל מנהלים, עצמאיים ופרט, חלקן עם כיסויים ביטוחיים וחלקן ללא כיסויים ביטוחיים, חלקן עם מקדמי קיצבה מובטחי תוחלת חיים וחלקן ללא מקדמי קיצבה מובטחי תוחלת חיים.
- פוליסות מסורתיות ופוליסות עדיף שכללו מרכיב חיסכון שנמכרו עד סוף שנת 1990, הינן פוליסות מבטחות תשואה, שחלק מהתחייבויות החברה למבוטחים בהן מגובות באגרות חוב מיועדות. פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון, שנמכרו משנת 1991 הינן ככלל, פוליסות תלויות תשואה.
- לאחר שנת 2008 ניתן לייעד את ההפקדות בפוליסות כפופות לתקנות קופות גמל לאפיק קיצבתי בלבד. במקביל, ביחס לכספים שהופקדו לאפיק הוני עד שנת 2008 התאפשרה המרה לקיצבה בהתאם למקדמי הקיצבה שהיו ידועים במועד הבקשה. כיום, מבוטח רשאי לבקש המרה של סכום הוני לקיצבה החל מגיל 60 בלבד.
- לעניין פירוט דמי הניהול הנגבים בפוליסות ביטוח חיים העיקריות, ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר מגבלה על הפקדות לביטוחי מנהלים ראה סעיף 6.2.2 להלן.

• **מוצרים המקנים כיסוי ביטוחי "ריסק"**

מוצרי הריסק (ביטוח למקרה מוות ו/או נכות ו/או אובדן כושר עבודה ו/או מחלות קשות) נמכרים או נמכרו בעבר, כפוליסות עצמאיות ו/או כנספחים/תוספות לפוליסות "מסורתית", "עדיף" או "פרופיל".

כיסויי הריסק העיקריים הם:

- **ביטוח ריסק טהור - פרט** - ביטוח חיים למקרה מוות ללא מרכיב חיסכון. התוכנית מבטיחה למוטבים סכום ביטוח קבוע מראש, אם המבוטח נפטר במהלך תקופת הביטוח. תגמולי הביטוח משולמים למוטבים כפיצוי חד-פעמי או כסכום חודשי לתקופה הקבועה בפוליסה, בהתאם לתנאיה. במקרה של תוכנית ריסק המיועדת לכיסוי חוב יתרת הלוואת משכנתא, סכום הביטוח מתעדכן בהתאם לריבית שנקבעה בפוליסה ותגמולי הביטוח משולמים למוטב הבלתי חוזר והיתרה, ככל שקיימת, למוטבים. כן מאפשרת החברה לרכוש ביטוח חיים למקרה מוות המיועד לכיסוי חוב יתרת הלוואת משכנתא לאנשים עם מוגבלות מקצרת חיים (כהגדרת מונח זה בד"ן).
- **ביטוח אובדן כושר עבודה** - תוכנית ביטוח המשלמת פיצוי חודשי בשיעור שאינו עולה בדרך כלל על 75% מהשכר של המבוטח, וזאת בכפוף למגבלות חיתום מסוימות במקרה של עליית שכר. תגמולי הביטוח משולמים בתשלומים חודשיים, החל מתום תקופת ההמתנה, וכל עוד המבוטח אינו כשיר לעבודה, אך לא יאוחר מתום תקופת הביטוח. בנוסף לתשלומי הפיצוי החודשיים שמשולמים למבוטח, המבוטח משוחרר, ככלל, מתשלום הפרמיות, ובכיסוי אובדן כושר עבודה שנרכש אגב חסכון פנסיוני גם שחרור ההפקדות השוטפות למוצר הפנסיוני והן משולמות על ידי חברת הביטוח, כל עוד המבוטח אינו כשיר לעבודה, אך לא יאוחר מתום תקופת הביטוח ("שיחרור").
- **משלים פנסייט נכות (מטריה לקרן הפנסיה)** - ביטוח לאובדן כושר עבודה לעמית בקרן הפנסיה, אשר נועד להרחיב את הכיסוי הביטוחי הניתן במסגרת תקנון קרן הפנסיה למקרים מסוימים בהם לא קיימת זכאות לתשלום קיצבת נכות בהתאם לתקנון קרן הפנסיה, כגון מקרה של אובדן כושר עבודה עיסוקי או בגין תקופת אכשרה הקבועה בתקנון קרן הפנסיה.
- **ביטוח מחלות קשות** - לעניין מכירת ביטוח מחלות קשות ראה סעיף 8.1.2.1 (א) להלן.
- **ביטוח מוות מתאונה** - תוכנית ביטוח המבטיחה תשלום סכום חד-פעמי במקרה של מוות שנגרם כתוצאה מתאונה. בשנת הדוח שבה החברה לשווק את מוצר מוות מתאונה¹⁷.
- **ביטוח נכות מתאונה** - תוכנית ביטוח המבטיחה תשלום סכום חד-פעמי במקרה של נכות שנגרמה כתוצאה מתאונה. בשנת הדוח שבה החברה לשווק את מוצר נכות מתאונה¹⁸.

מגבלה על מכירת מוצרי ביטוח חיים למקרה מוות

בהתאם לאישור תעריפי הריסק לחברות הביטוח קבעה הרשות מנגנון להחזר עמלות על ביטולי פוליסות ריסק (להלן: "המנגנון להחזר עמלות בביטול ריסק"), לפיו ביטולן של הפוליסות בשש השנים הראשונות שלאחר רכישתן יוביל להחזר מדורג של עמלות מכירה חד פעמיות (עמלות היקף) שתשלומנה לסוכנים בגין, כאשר החזר העמלות כאמור יהיה לתקופה מקוצרת של שלוש שנים ויחול רק במקרה בו שיעור ההנחה שניתן ללקוח בפוליסה לא ישתנה לאורך חיי הפוליסה.

לפרטים בדבר מנגנון מוצע להחזר עמלות במסגרת טיטות הוראות שעניין הנחות בדמי ביטוח ותגמול סוכנים ראה סעיף 9.8.2.1 להלן.

נכון למועד פרסום הדוח, טרם אושרו למרבית החברות בשוק, לרבות החברה, תעריפים למכירת כיסויי ריסק במסגרת פוליסות ביטוח המנהלים ותגמולים לעצמאים. עקב האמור, הפסיקו חברות הביטוח את שיווקם של כיסויי הריסק במסגרת ביטוחי המנהלים ותגמולים לעצמאים.

נוכח מגבלת הפקדות לביטוחי מנהלים, שעיקרה בקביעה כי לא תבוצענה הפקדות לקופות ביטוח חדשות אלא מעל מגבלת הפקדה שנקבעה, כמעט הופסקה מכירת מוצרי ביטוח מנהלים חדשים (לפרטים ראה סעיף 6.2.2 להלן).

6.1.2.2 ענפי קרנות פנסיה וקופות גמל

קרנות פנסיה וקופות גמל מנוהלות על ידי החברות המנהלות על פי הוראות תקנונים. התקנונים הינם דינמיים ועשויים להשתנות מעת לעת באישור הממונה. הודעה על עיקרי השינויים נמסרת לעמיתים. ככלל, זכויות העמית נקבעות בהתאם לתקנון הקופה או הקרן התקף במועד הזכאות. החל משנת 2018, תקנוני החברות המנהלות במוצרים השונים הינם אחידים במתכונתם.

בשנת הדוח בוצעו מיזוגים, שינויי שמות ושינויים במדיניות ההשקעה התקנונית של מסלולי השקעה בקופות הגמל במסגרת ההתאמות הנדרשות להוראות חוזר מסלולי השקעה שנכנסו לתוקף ב-1 ביולי 2024. לפירוט המיזוגים והשינויים שבוצעו במסלולי ההשקעה ראה סעיף 6.1.3 (1) להלן.

17. בהתאם להוראות חוזר תאונות אישיות, כיסויי מוות מתאונה ונכות מתאונה ישווקו בהתאם להוראות חוזר זה.

18. ראה הערת שוליים 17 לעיל.

להלן מסלולי ההשקעה בקופות הגמל נכון למועד הדוח:

שם הקופה	מסלולי השקעה	סוג הקופה
כלל תמר	מסלול לבני 50 ומטה	קופת גמל אישית לתגמולים ופיצויים וקופת גמל לחסכון
	מסלול לבני 50 עד 60	
	מסלול לבני 60 ומעלה	
	אשראי ואג"ח	
	מניות	
	כספי (שקלי)	
	הלכה	
	עוקב מדד S&P500	
	משולב סחיר	
	עוקב מדדים-גמיש	
	עוקב מדדי מניות	
	אג"ח סחיר ¹⁹	
מניות סחיר ²⁰		
בר קרן גמולים	בר א' - מבטיח תשואה	קופת גמל מבטיחת תשואה
	בר ג'	קופת גמל אישית לתגמולים ופיצויים
כלל השתלמות	כללי	קרן השתלמות
	מניות	
	כספי (שקלי)	
	הלכה	
	אשראי ואג"ח	
	אשראי ואג"ח עם מניות (עד 25% מניות)	
	עוקב מדד S&P500	
	עוקב מדדים גמיש	
	עוקב מדדי מניות	
	משולב סחיר ²¹	
	אג"ח סחיר ²²	
	מניות סחיר ²³	
כלל גמל לעתיד	כללי	קופת גמל להשקעה ²⁴
	אשראי ואג"ח	
	מניות	
	אשראי ואג"ח עם מניות (עד 25% מניות)	
	כספי (שקלי)	
	הלכה	
	עוקב מדד S&P500	
	עוקב מדדים גמיש	
	עוקב מדדי מניות ²⁵	
	משולב סחיר ²⁶	
	אג"ח סחיר ²⁷	
	מניות סחיר ²⁸	
קופה כללית לפיצויים		
הדס		
כלל פיצויים למעסיק		קופה מרכזית לפיצויים
כלל ברזל - קופה מרכזית לפיצויים		
כלל גמל מרכזית מסלולית		
כלל תקציבית		קופה מרכזית להשתתפות בפנסיה תקציבית

לפרטים בדבר רפורמה במסלולי ההשקעה במוצרים הפנסיוניים ראה סעיף 9.5.5.1 (ב) להלן.

להלן פירוט נתוני הנכסים המנוהלים, דמי גמולים, צבירה נטו, שיעור דמי ניהול מנכסים ושיעור דמי ניהול מהפקדות של קרנות הפנסיה וקופות הגמל ששווקו על ידי חברות הקבוצה בשנת 2024:

שיעור דמי ניהול ממוצע מהפקדות לשנת 2024		שיעור דמי ניהול ממוצע מנכסים לשנת 2024		נכסים מנוהלים ליום 31 בדצמבר 2024 (אלפי ש"ח)		צבירה נטו בשנת 2024 (אלפי ש"ח)	שיעור דמי ניהול ממוצע מהפקדות לשנת 2024
קרן הפנסיה עתודות הותיקה	12,984,600	153,699	(303,424)	0.27%	3.62%		
קרנות פנסיה כלל פנסיה	136,134,730	9,797,577	5,262,678	0.15%	1.54%		
חדשות כלל פנסיה משלימה	5,825,122	666,448	788,825	0.23%	0.98%		
קופות גמל לתגמולים ופיצויים וקופות גמל לחיסכון	28,887,239	424,691	(3,426,255)	0.47%	0.04%		
קופת גמל להשקעה	3,087,638	742,132	(43,686)	0.64%			
קרן השתלמות	26,632,353	3,463,282	(1,753,797)	0.53%			
אחר ²⁹	1,988,233	1,240	(112,907)	0.68%			
סך הכל	215,539,915	15,249,069	411,434				

* צבירה נטו - הפקדות בתוספת העברות נכנסות בניכוי פדיונות והעברות יוצאות.

להלן פירוט נתוני הנכסים המנוהלים, דמי גמולים, צבירה נטו, שיעור דמי ניהול מנכסים ושיעור דמי ניהול מהפקדות של קרנות הפנסיה וקופות הגמל ששווקו על ידי חברות הקבוצה בשנת 2023:

שיעור דמי ניהול ממוצע מהפקדות לשנת 2023		שיעור דמי ניהול ממוצע מנכסים לשנת 2023		נכסים מנוהלים ליום 31 בדצמבר 2023 (אלפי ש"ח)		צבירה נטו בשנת 2023 (אלפי ש"ח)	שיעור דמי ניהול ממוצע מהפקדות לשנת 2023
קרן הפנסיה עתודות הותיקה	12,358,171	160,147	(271,420)	0.27%	3.59%		
קרנות פנסיה כלל פנסיה	115,229,254	9,212,988	10,415,770	0.16%	1.59%		
חדשות כלל פנסיה משלימה	4,447,628	619,341	818,566	0.27%	0.91%		
קופות גמל לתגמולים ופיצויים וקופות גמל לחיסכון	29,459,438	508,952	(1,662,132)	0.47%	0.08%		
קופת גמל להשקעה	2,733,709	598,238	95,221	0.65%			
קרן השתלמות	25,217,552	3,555,323	2,387,159	0.54%			
אחר ³⁰	1,906,642	1,361	(124,952)	0.68%			
סך הכל	191,352,394	14,656,422	11,658,212				

* צבירה נטו - הפקדות בתוספת העברות נכנסות בניכוי פדיונות והעברות יוצאות.

19. הוקם בחודש פברואר 2025, לאחר שנת הדוח.
20. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
21. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
22. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
23. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
24. כספים בקופת גמל להשקעה ניתנים למשיכה בסכום חד פעמי בכל עת, ללא הטבות מס בהפקדה, תוך תשלום מס רווחי הון בלבד. כספים שיופקדו בקופת גמל להשקעה וימשכו כקיצבה בתקופת הפרישה (בהתאם לכללי קיצבה מוכרת), יהיו פטורים ממס רווחי הון וממס הכנסה. סך התשלומים שעמית רשאי להפקיד בכלל חשבונותיו בקופת גמל להשקעה לא יעלה על 70,000 ש"ח בשנה, צמוד למדד שהיה ידוע ביום 1 ביולי 2016.
25. הוקם במהלך חודש דצמבר 2023.
26. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
27. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
28. ראה הערת שוליים 19 לעיל.
29. כולל: קופות גמל מרכזיות לפיצויים וקופות גמל מרכזיות להשתתפות בפנסיה תקציבית.
30. ראה הערת שוליים 29 לעיל.

להלן פירוט נתוני הכנסים המנוהלים, דמי גמולים, צבירה נטו, שיעור דמי ניהול מנכסים ושיעור דמי ניהול מהפקדות של קרנות הפנסיה וקופות הגמל ששווקו על ידי חברות הקבוצה בשנת 2022:

נכסים מנוהלים ליום 31 בדצמבר 2022 (אלפי ש"ח)	דמי גמולים בשנת 2022 (אלפי ש"ח)	צבירה נטו בשנת 2022 (אלפי ש"ח)	שיעור דמי ניהול ממוצע מנכסים לשנת 2022	שיעור דמי ניהול ממוצע מהפקדות לשנת 2022
12,166,861	185,717	(203,482)	0.28%	3.63%
96,299,703	7,882,436	9,517,110	0.17%	1.63%
3,367,530	537,991	665,655	0.32%	0.71%
29,236,143	643,501	2,267,697	0.47%	0.08%
2,412,625	792,656	840,126	0.64%	
21,124,504	2,714,194	6,710,008	0.53%	
1,914,957	1,023	(45,465)	0.68%	
166,522,323	12,757,518	19,751,649		

* צבירה נטו - הפקדות בתוספת העברות נכנסות בניכוי פדיונות והעברות יוצאות.

6.1.2.3 דמי ניהול במוצרים השונים

(1) להלן טבלאות המתארות את שיעורי דמי הניהול המירביים השנתיים במוצרים העיקריים השונים³² בהתאם להסדר התחיקתי, לרבות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב-2012 (להלן: "תקנות דמי ניהול"):

ביטוח חיים

מוצר פנסיוני	דמי ניהול שנתיים מקסימליים
תוכניות ביטוח חיים תלויות תשואה ששווקו עד סוף שנת 2003 מסוג "מסורתי" ו"עדיף" ³³	דמי ניהול קבועים עד 0.6% מהצבירה + דמי ניהול משתנים עד 15% מהתשואה הריאלית שהושגה בניכוי דמי הניהול הקבועים. במקרה של הפסד, חברת הביטוח אינה זכאית לדמי הניהול המשתנים וזאת עד לכיסוי ההפסד המצטבר הקבוע בפוליסות. ³⁴
תוכניות ביטוח חיים תלויות תשואה ששווקו מ-1 בינואר 2004 עד סוף שנת 2012	2% מהצבירה +0% מההפקדות או שיעור נמוך יותר מהצבירה ושיעור גבוה יותר מההפקדות (על פי תמהיל מאושר על ידי הממונה- כאשר דמי הניהול מההפקדות הינם בשיעור שבין 0% ל-13%).
תוכניות ביטוח חיים תלויות תשואה המשווקות החל מינואר 2013	עד 1.05% מהצבירה (תוכניות ששווקו בשנת 2013 עד 1.1% מהצבירה) +עד 4% מההפקדות.
מקבלי קיצבה	עד 0.6% מהצבירה לגבי פוליסות שנמכרו עד ליום 31 לינואר 2022. עד 0.3% מהצבירה לגבי פוליסות שנמכרות החל מיום 1 לפברואר 2022.

הכנסות החברה בפוליסות מבטיחות תשואה נובעות מהממוחזר הפיננסי, ככל שנוצר, בין התשואה המובטחת באגרות החוב המיועדות והרווחים מההשקעות על הנכסים החופשיים לבין ההתחייבויות כלפי המבוטחים.

³⁵הרנות פנסיה

מצר פנסיוני	דמי ניהול שנתיים החל משנת 2014
קרן פנסיה חדשה מקיפה	עד 0.5% מהצבירה + עד 6% מההפקדות
קרן פנסיה חדשה כללית (משלימה)	עד 1.05% מהצבירה + עד 4% מההפקדות
מקבלי קציבה בקרן פנסיה	עד 0.5% או 0.6% ³⁶ מתוך סך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות הקרן לכלל מקבלי הקציבה, לרבות מי שהחלו לקבל קצבת זקנה עד ליום 31 לינואר 2022. ³⁷ עד 0.3% מהצבירה לגבי מקבלי קצבאות שהחלו לקבל קצבת זקנה מיום 1 לפברואר 2022 ושאר מקבלי קצבאות אלה.

31. ראה הערת שוליים 29 לעיל.

32. האמור לא כולל דמי ניהול והוצאות מסוגים שונים הנגבים בחלק מפוליסות ביטוח החיים כדוגמא בגין ניהול תיק השקעות, גורם פוליסה או גורם גביה וכו'.

33. פוליסות "פרופיל" שנמכרו עד שנת 2003 כללו מנגנון תמחור שונה.

34. ראה ביאור 3(יב)(1)(ג)(1) לדוחות הכספיים.

35. בקרנות ותיקות דוגמת "שעורי דמי הניהול נובעים ממנגנונים ספציפיים, הכוללים הרכבים שונים של דמי הניהול כשיעור מיתרות הנכסים בקרן (פבריה), שיעור דמי הניהול מהפקדות לקרן ודמי ניהול כשיעור מהקצבאות השוטפות של הקרן למבזיל קצבאות מהקרן.

36. בקרן פנסיה מקיפה ובקרן פנסיה משלימה, בהתאמה.

37. למעט נכסים העומדים כנגד התחייבויות הקרן למי שהיה זכאי לקבל קיצבה או קיצצת נכות לפני ה-1 בינואר 2004.

קופות גמל³⁸

מוצר פנסיוני	דמי ניהול שנתיים החל משנת 2014
קופת גמל אישית לתגמולים ופיצויים, עד 1.05% מהצבירה + עד 4% מההפקדות	
קופת גמל לחיסכון וקופת גמל להשקעה	
קופת גמל מרכזית	עד 2% מהצבירה (ללא דמי ניהול מההפקדות)
קרנות השתלמות	עד 2% מהצבירה (ללא דמי ניהול מההפקדות)

(2) כן נקבעו הסדרים משלימים נוספים, לרבות כמפורט להלן:

ביחס למבוטחים ועמיתים שהינם מנותקי קשר - ניתן לגבות דמי ניהול בשיעור של עד 0.3% מהצבירה, או השיעור שנגבה בפוליסה או בחשבון העמית, לפי העניין, במועד שבו נותק הקשר, לפי הנמוך³⁹.
בפועל, הגופים המוסדיים בקבוצה גובים דמי ניהול ממוצעים, אשר נמוכים מהתקרות המפורטות בטבלאות לעיל, בהתאם להסכמים פרטניים ולהנחות, וזאת בשל התחרות הקיימת בשוק, ובהתאם להוראות רגולטוריות החלות על מתן ההנחות בדמי הניהול (לפרטים נוספים בדבר התחרות בשוק ראה סעיף 6.3 להלן).

6.1.2.4 הוראות נוספות בקשר עם ניהול מוצרי החיסכון הפנסיוני

(1) הוצאות בקשר עם ניהול השקעות

בנוסף לדמי הניהול, גובים הגופים המוסדיים הוצאות בקשר עם ניהול השקעות עמיתים שמשמשות לצדדים שלישיים, וזאת בכפוף להוראות תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), התשס"ח-2008 (להלן: "תקנות ההוצאות הישירות"), אשר קובעות את סוגי ההוצאות בהן ניתן לחייב את העמיתים. לפרטים בדבר תיקון לתקנות ההוצאות הישירות, ראה סעיף 9.5.5.1 (א) להלן.

(2) הרפורמה במסלולי ההשקעה

במסגרת הרפורמה בתחום החיסכון הפנסיוני, בחודש יולי 2024 נכנסו לתוקף עיקר הוראות התיקון לחוזר "מסלולי השקעה בקופות גמל" במסגרתו עודכנו והורחבו משמעותית מגוון מסלולי ההשקעה המתמחים שגוף מוסדי רשאי לנהל. לפרטים בדבר ההוראות שנקבעו בעניין ניהול מסלולי השקעה בחלוקה לחמישה סוגי מסלולים ("אשכולות"); ובעניין החובה להקים מסלולי השקעה מסוימים; ובדבר ההשלכות המשולבות של התיקון לתקנות ההוצאות בצירוף עם הרפורמה במסלולי ההשקעה, ראה סעיף 9.5.5.1 (ב) להלן.

6.1.3 מוצרים חדשים

• כללי:

בהמשך לרפורמה במסלולי השקעה, שנכנסה במלואה לתוקף בחודש יולי 2024 במסגרתה עודכנו והורחבו משמעותית מגוון מסלולי ההשקעה המתמחים שגוף מוסדי רשאי לנהל, פורסם בחודש אפריל 2024 תיקון לרשימת מסלולי ההשקעה המותרים, שתיקרו ביטול האפשרות להציע מסלול מתמחה גמיש (שנועד במקור להיות מסלול "כללי"), ובמקביל יצירת אבחנה בין מסלולי השקעה שמתמחים באג"ח לבין מסלולים שמתמחים באג"ח עם חשיפה מוגבלת למניות – בדרך של מתן אפשרות לפתיחת מסלולי אשראי ואג"ח עם מניות (עד 25% מניות) וזאת במסגרת מסלול רגיל ("ניהול אקטיבי") מסלול סחיר בלבד ומסלול עוקב מדדים בחלק מהמוצרים; וזאת לצד מסלולי האשראי והאג"ח (שאינם כוללים חשיפה למניות). כמו כן נקבעו קביעות מגבלות על מדיניות ההשקעה במסלולים ספציפיים.

שינויים במוצרי ביטוח חיים בשנת הדוח:

ביום 1 ביולי 2024 נכנס לתוקף תיקון לחוזר מסלולי השקעה בקופות הגמל (להלן: "החוזר"), מכוחו בוצעו שורה של שינויים ומיזוגים במסלולי ההשקעה בפוליסות הביטוח המנוהלות על ידי הקבוצה:

להלן פרטים בדבר מיזוגים שבוצעו:

- "מסלול כללי 2" (כספי תגמולים ופיצויים של מבוטחים שכירים וכספי תגמולים לעצמאיים) מוזג ל"מסלול מודל תלוי גיל לבני 50-60".
- "מסלול כללי 2" (כספי פרט) – מוזג ל"מסלול כללי".
- "מסלול כללי פאסיבי" מוזג ל"מסלול עוקב מדדים גמיש".
- "מסלול אג"ח עד 15% מניות" (כספי תגמולים ופיצויים של מבוטחים שכירים וכספי תגמולים לעצמאיים) מוזג ל"מסלול מודל תלוי גיל לבני 50-60".
- "מסלול שקלי" מוזג ל"מסלול אשראי ואג"ח".

38. למעט קופות גמל מבטיחות תשואה, שדמי הניהול בהן נקבעים על פי האמור בתקנון.

39. ביחס לעמית/מבוטח שאותר שאינו עמית/מבוטח שנפטר- רשאי הגוף המוסדי לגבות, באופן רטרואקטיבי, דמי ניהול נוספים, באופן שדמי הניהול שייגבו בגין התקופה שחלה החל משנה ממועד ניתוק הקשר ועד איתור העמית/מבוטח יהיו בשיעור של עד 0.5% מהיתרה הצבורה בחשבון (במקום 0.3%).

בנוסף, שונו שמות המסלולים הבאים:

- "מסלול אג"ח" ל"מסלול אשראי ואג"ח".
- "מסלול שקלי טווח קצר" ל"מסלול כספי (שקלי)".
- "מחקה מדד S&P 500" ל"עוקב מדד S&P 500".
- "מסלול פאסיבי מדדי מניות" ל"מסלול עוקב מדדי מניות".
- "מסלול אג"ח עד 15 מניות (כספי פרט בלבד)" ל"מסלול אשראי ואג"ח עם מניות (עד 25% מניות)".

כמו כן, בכל המוצרים האמורים עודכנה מדיניות ההשקעה התקנונית בכל מסלולי ההשקעה, וכן נוספה הוראה הקובעת כי עמית יכול לנהל את כספיו במסלול השקעה "כספי" לתקופה של 6, 12 או 24 חודשים בהתאם לבחירתו ולבחור את המסלול שאליו יעבור בתום תקופת הבחירה, הכל בהתאם להוראות החוזר.

בנוסף, בחודש נובמבר 2024 נוספו שני מסלולים "מארחים"⁴⁰ בפוליסת חסכון פיננסי, בניהול State Street Global Advisors, מקבוצת ההשקעות State Street - מסלול "כלל State Street כללי" המשלב בין מניות ואג"ח ומסלול "כלל State Street מניות".

בחודש אפריל 2024 הושקו מחדש לשיווק פוליסות נכות ומוות מתאונה.

שינויים בתקנוני קרנות הפנסיה וקופות הגמל בשנת הדוח:

כלל פנסיה וגמל פועלת מעת לעת, בכפוף לאישור הממונה, לתיקון תקנון הקרנות בניהולה וזאת, בין היתר, נוכח שינויים רגולטורים והצורך בביצוע התאמות תפעוליות.

בחודש אפריל 2024 נוסף מסלול כללי פאסיבי מדדי מניות לקופת הגמל "כלל תמר", לקרן הפנסיה המקיפה "כלל פנסיה" ולקרן הפנסיה המשלימה "כלל פנסיה משלימה".

ביום 1 ביולי 2024 נכנס לתוקף תיקון לחוזר מסלולי השקעה בקופות הגמל (להלן: "החוזר"), מכוחו בוצעה שורה של שינויים ומיזוגים במסלולי ההשקעה בקרנות ובקופות המנוהלות על-ידי החברה כדלקמן:

בקרן הפנסיה המקיפה "כלל פנסיה"-

- מוזג מסלול אג"ח עד 15% מניות ל"מסלול אשראי ואג"ח".
- שונו שמות המסלולים הבאים:
 - "מסלול אג"ח" ל"מסלול אשראי ואג"ח".
 - "מסלול שקלי טווח קצר" ל"מסלול כספי (שקלי)".
 - "מסלול פאסיבי מדדי מניות" ל"מסלול עוקב מדדי מניות".
 - "מסלול מחקה מדד S&P 500" ל"מסלול עוקב מדד S&P 500".

בקרן הפנסיה המשלימה- "כלל פנסיה משלימה"-

- מוזג מסלול כלל פנסיה משלימה למקבלי קצבה אג"ח עד 20% מניות למסלול כלל פנסיה משלימה בסיסי למקבלי קצבה.
- שונו שמות המסלולים הבאים:
 - מ"מסלול שקלי טווח קצר" ל"מסלול כספי (שקלי)".
 - מ"מסלול מחקה מדד S&P 500" ל"מסלול עוקב מדד S&P 500".
 - מ"מסלול כללי פאסיבי מדדי מניות" ל"מסלול עוקב מדדי מניות".
 - מ"מסלול בסיסי למקבלי קצבה קיימים" ל"מסלול למקבלי קצבה קיימים".

בקופת הגמל "כלל תמר" -

- מוזגו מסלולים כלל תמר אג"ח עד 25% מניות וכלל תמר אג"ח עד 15% מניות למסלול כלל תמר לבני 60 ומעלה, וכן מוזגו מסלולים כלל תמר אג"ח צמוד מדד וכלל תמר שקלי למסלול כלל תמר אשראי ואג"ח.
- שונו שמות המסלולים הבאים:
 - מ"מסלול שקלי טווח קצר" ל"מסלול כספי (שקלי)".
 - מ"מסלול אג"ח" ל"מסלול אשראי ואג"ח".
 - מ"מסלול פאסיבי מדדי מניות" ל"מסלול עוקב מדדי מניות".
 - מ"מסלול מחקה מדד S&P 500" ל"מסלול עוקב מדד S&P 500".

40. במסלולים אלו הלקוח הינו לקוח של כלל ביטוח, ואילו מנהל ההשקעות State Street Global Advisor מנהל את ההשקעות ואת אסטרטגיות ההשקעה הגלובליות בפוליסה.

בקרון ההשתלמות "כלל השתלמות"

- מוזג מסלול אג"ח למסלול אשראי ואג"ח.
- שונו שמות המסלולים הבאים:
 - מ"מסלול אג"ח צמוד מדד" ל"מסלול אשראי ואג"ח".
 - מ"מסלול אג"ח עד 15% מניות" ל"מסלול אשראי ואג"ח עם מניות (עד 25% מניות)".
 - מ"מסלול שקלי טווח קצר" ל"מסלול כספי (שקלי)".
 - מ"מסלול פאסיבי מדדי מניות" ל"מסלול עוקב מדדי מניות".
 - מ"כללי פאסיבי" ל"עוקב מדדים גמיש".
 - מ"מסלול מחקה מדד S&P 500" ל"מסלול עוקב מדד S&P 500".

בקופת הגמל להשקעה "כלל גמל לעתיד" -

- מוזג מסלול אג"ח ממשלתי למסלול אג"ח.
- שונו שמות המסלולים הבאים:
 - מ"מסלול אג"ח צמוד מדד" ל"מסלול אשראי ואג"ח".
 - מ"מסלול אג"ח עד 15% מניות" ל"מסלול אשראי ואג"ח עם מניות (עד 25% מניות)".
 - מ"מסלול שקלי טווח קצר" ל"מסלול כספי (שקלי)".
 - מ"מסלול פאסיבי מדדי מניות" ל"מסלול עוקב מדדי מניות".
 - מ"כללי פאסיבי" ל"עוקב מדדים גמיש".
 - מ"מסלול מחקה מדד S&P 500" ל"מסלול עוקב מדד S&P 500".

כמו כן, בכל המוצרים האמורים עודכנה מדיניות ההשקעה התקנונית בכל מסלולי ההשקעה, וכן נוספה הוראה הקובעת כי עמית יכול לנהל את כספיו במסלול השקעה "כספי" לתקופה של 6,12,24 חודשים בהתאם לבחירתו ולבחור את המסלול שאליו יעבור בתום תקופת הבחירה, הכל בהתאם להוראות החוזר.

קרן פנסיה ותיקה - עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים ("עתודות הותיקה")

בשנת הדוח לא בוצעו שינויים בתקנון עתודות הותיקה.

שינויים בתקנוני קרנות הפנסיה ובתקנוני קופות הגמל לאחר שנת הדוח:

בחודש פברואר 2025 נוספו שני מסלולי השקעה חדשים בקרן הפנסיה המקיפה "כלל פנסיה" ובקרן הפנסיה המשלימה "כלל פנסיה משלימה" – מסלול מניות סחיר ומסלול אג"ח סחיר.

בחודש פברואר 2025 נוספו מסלולי השקעה חדשים בקופות הגמל כדלקמן:

בקופת גמל "כלל תמר" - נוספו שני מסלולי השקעה חדשים – "כלל תמר אג"ח סחיר" ו"כלל תמר מניות סחיר".

בקרון ההשתלמות "כלל השתלמות" - נוספו שלושה מסלולי השקעה חדשים - "כלל השתלמות משולב סחיר", "כלל השתלמות אג"ח סחיר" ו"כלל השתלמות מניות סחיר".

בקופת הגמל להשקעה "כלל גמל לעתיד" - נוספו שלושה מסלולי השקעה חדשים - "כלל השתלמות משולב סחיר", "כלל השתלמות אג"ח סחיר" ו"כלל השתלמות מניות סחיר".

6.1.4 השווקים העיקריים, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

נושא הביטחון הסוציאלי בישראל מורכב מרובד חובה המנוהל בידי המדינה והחל משנת 2008 גם מרובד חובה נוסף המנוהל באמצעות גופים מוסדיים, במסגרת צו פנסיית חובה, המתייחס לכלל השכירים במשק ומחייב מעסיקים להפקיד עבור עובדיהם כספים בגין מרכיבי תגמולים ופיצויים, בשיעורים הקבועים בצו פנסיית חובה, וזאת במסגרת הסדר פנסיה מקיפה, אשר נקבע כהסדר ברירת המחדל, או במסגרת קופת ביטוח לקיצבה הכוללת כיסויים למקרה מוות ונכות.

שיעורי ההפקדות המינימליות הינם 6% לרכיב תגמולי העובד, 6.5% לרכיב תגמולי המעסיק ו-6% לרכיב הפיצויים. תשלום המעסיק כאמור כולל רכישת כיסוי אובדן כושר עבודה לעובד, אולם בכל מקרה הפקדות המעסיק לחלק התגמולים לא יפחתו מ-5% מהשכר הקובע, וסך עלויות המעסיק בגין חלק התגמולים וכיסוי אובדן כושר עבודה ביחד לא יעלו על 7.5% מהשכר הקובע. השכר הקובע יהיה השכר בגינו יבוצעו הפקדות בהתאם להסכם העובד, אך לא פחות מהשכר המבוטח לפי צו ההרחבה לפנסיית חובה.

החל משנת 2017, חלה חובה גם על עצמאיים להפקיד תשלומים לקופת גמל לקיצבה, בשיעורים שנקבעו (הפקדות בשיעור של 4.45% עד מחצית השכר הממוצע במשק ובשיעור של 12.55% על הכנסה העולה על מחצית השכר הממוצע במשק ולא מעבר לשכר הממוצע במשק), בהתאם לגובה הכנסתם (להלן: "חוק פנסיית חובה לעצמאיים").

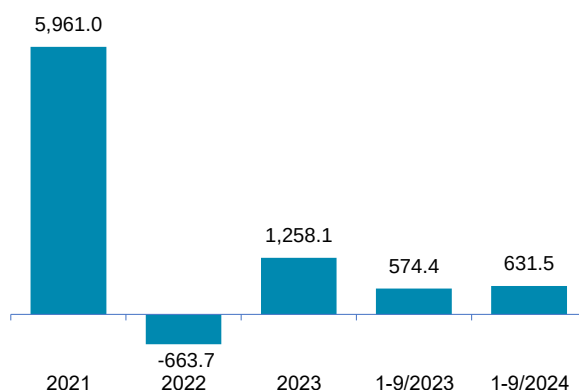
בנוסף, קיימות הפקדות לרובד רשות, הנובעות מהפקדות עובד ומעסיק שהינן בגדר הסדר מיטיב וכן מהפקדות של עמיתים עצמאיים מעבר לחובה בחוק. רובד הרשות האמור, כולל הפקדות בשיעור או בסכום העולים על המתחייב בדין וכן הפקדות לאפיקי חיסכון שחלקם אינם נהנים מהטבות מס או נהנים מהטבות מס מופחתות.

ענף ביטוח חיים

- **רווחיות:** בהתאם לפרסומי הממונה, סך הרווח הכולל לפני מס מעסקי ביטוח חיים בשוק ביטוחי החיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת הדוח הסתכם בכ-631 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-574 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווחיות בביטוח חיים מבוססת בין היתר על התוצאה המצרפית של המרכיבים הבאים לאורך חיי הפוליסה: המרווח הפיננסי בתיק ביטוח חיים מבטיח תשואה, דמי הניהול הנגבים מהצבירה ו/או מרווחי ההשקעה ו/או מההפקדות בפוליסות תלויות תשואה, הפער בין הפרמיה הנגבית לכיסוי סיכונים ביטוחיים והוצאות לבין עלותם בפועל, אורך חיי הפוליסה, רווחי השקעה, שינויים בעקום הריבית חסרת הסיכון, השפעות התארכות תוחלת החיים בפוליסות עם מקדמי קצבה מובטחים, עמלות והוצאות אחרות.

סך הרווח הכולל לפני מס בביטוח חיים ברמת השוק בשנים 2021 עד ספטמבר 2024
במיליוני ₪

התוצאות המצטברות של חברות הביטוח בשוק הביטוח הישראלי בענף ביטוח חיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 הושפעו מעליה בהכנסות מהשקעות עקב עליה בתשואות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. למרות העליה בתשואות שוק ההון, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 לא נגבו דמי ניהול משתנים בפוליסות תלויות תשואה מסוג עדיף ובפוליסות מסורתיות וזאת בשל התחייבויות למבוטחים אשר עד להשלמתן לא ייגבו דמי ניהול משתנים. סך דמי הניהול (בתקופת הדוח דמי ניהול קבועים בלבד, כאמור) אשר ניגבו בשוק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 הסתכמו בכ-2,475 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך של כ-2,368 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים בדבר חוב דמי הניהול בגין הפסדי ההשקעות שנצברו ראה חלק ב' לדוח - דוח הדירקטוריון, סעיף 2.1(ד).

התחייבויות בגין קיצבאות המשולמות לכל החיים בגין פוליסות בתוקף, שטרם נמשכו בגין קיצבאות, מחושבות, בין היתר, בהתאם לתוחלת החיים הצפויה ובהתאם להסתברות למשיכת הקיצבה בפוליסות תקפות. בשנים קודמות, חלה מגמה של עליה בשיעור המימוש של קבלת קיצבאות, על פני משיכת כספי החיסכון בסכום הוני, וזאת בנוסף ובמקביל לעליה בתוחלת החיים. עם זאת, בשנת הדוח ובשנה שקדמה לה, חלה ירידה בשיעור המימוש של קבלת קיצבאות לעומת שנים קודמות.

החברה מעדכנת את ההתחייבויות בגין מקבלי הקצבאות מעת לעת. לעניין השפעת חוזר שעניינו **"תיקון הוראות החוזר המאוחד בעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות בביטוח חיים ועדכון מודל שיפורי תמותה לחברות ביטוח ולקרנות הפנסיה"** מחודש יולי 2024, במסגרתו עודכנו הנחות ברירת מחדל שעל בסיסן ייחשבו הגופים המוסדיים את התחייבויותיהם והמקדמים ביחס למקבלי קצבה במוצרי החיסכון הפנסיוני, ראה ביאור 42(ה)(1)(ד) לדוחות הכספיים.

בשנת הדוח שבה החברה למכור כסויי מוות מתאונה ונכות מתאונה נוכח אישור תעריפים מאושרים למוצרים אלו. בשנת הדוח נמכרו מוצרים אלה בהיקף לא מהותי.

למידע כספי של החברה בענף ביטוח חיים ראה גם ביאור 21 לדוחות הכספיים.

בשנת 2023 חל גידול בשיעור הפדיונות במוצרי החיסכון לטווח קצר ובינוני של החברה, בין היתר, לאור עליית שיעור הריבית במשק, שהביאה לשיפור התשואה בחלופות השקעה אחרות הקיימות בשוק וכן השפיעה על גובה הריבית המשולם על הלוואות שניטלות כנגד החיסכון במוצרי החברה. בשנת 2024 חלה התמתנות בשיעורי הפדיונות במוצרי הגמל וההשתלמות של החברה ונמשכה המגמה של שיעור הפדיונות במוצרי החיסכון הפיננסי. בעקבות שיפור התשואות האמור במחצית השניה של שנת 2024 חלה התמתנות בשיעור הפדיונות במוצרי חיסכון פיננסי של החברה ברבעון הרביעי של שנת 2024.

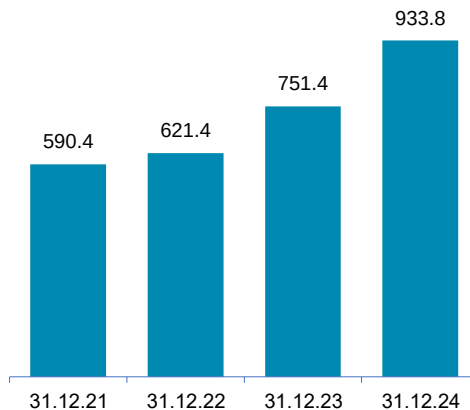
לפרטים נוספים בדבר השפעת גורמים שונים על המצב בשווקים ראה חלק ב' לדוח - דוח הדירקטוריון, סעיף 3 וכן ביאור 42(ג)(2) לדוחות הכספיים.

- **לקוחות:** בשנת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בתמהיל הלקוחות בענף. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.4.1 להלן.

.6.1.4.2

- מגמות בביקוש ובהיצע: בשנים האחרונות התגברה המגמה של העדפת מוצרי הפנסיה על פני ביטוח המנהלים והגמל ומוצרי הפנסיה המשיכו להיות המוצר הפנסיוני המוביל המשווק בשוק. החל מהמחצית השנייה של 2023 לאור מגבלת הפקדות לביטוחי מנהלים, הפך מוצר הפנסיה למוצר הכמעט בלעדי בשוק. בשנת הדוח ניכר המשך גידול בהיקף ההצטרפות למוצרי הפנסיה המנוהלים בכלל פנסיה וגמל ביחס למוצרי ביטוח המנהלים בכלל ביטוח.
- לאורך השנים עודדה המדינה את החיסכון הפנסיוני באפיק הקיצבתי, בין היתר, באמצעות גיבוי חלק מהשקעות קרנות הפנסיה במנגנון הבטחת תשואה (לפרטים ראה סעיף 9.5.5.1 (ג) (להלן)); צו פנסיית חובה, במסגרתו נקבע כי ברירת המחל, כל עוד לא בחר המבוטח אחרת היא הצטרפות לקרן הפנסיה; הגבלת האפשרות של מבטחים למכור תוכניות ביטוח חיים חדשות הכוללות מקדמי קיצבה מובטחי תוחלת חיים; קרנות ברירת מחל (לפרטים ראה סעיף 6.3.1.1 (להלן)); זקיפת תשואת אגרות חוב מיועדות למקבלי קיצבה בקרנות הפנסיה (לפרטים ראה סעיף 6.1.1.2 לעיל); אי מתן אישור לתעריפים למוצרי הריסק במסגרת ביטוח מנהלים (לפרטים ראה סעיף 6.1.2.1 לעיל); ומגבלת ההפקדות לביטוחי מנהלים (לפרטים ראה סעיף 6.2.2 (להלן)). כל אלו, גרמו להפיכת קרן הפנסיה למוצר הפנסיוני הנמכר כמעט באופן בלעדי, על אף יתרונות מסויימים שקיימים למוצרי הביטוח על פני הפנסיה.
- יצוין כי למלחמת חרבות ברזל לא היתה השפעה מהותית על האיזון הדמוגרפי של קרן הפנסיה בשל תשלומים הנובעים ממקרי מוות ו/או נכות של עמיתי קרן הפנסיה.
- היקף הפעילות:** בהתאם לפרסומי הממונה, הסתכם היקף הנכסים הצבורים בקרנות הפנסיה החדשות והכלליות בשוק הפנסיה ביום 31 בדצמבר 2024 בכ-933.8 מיליארדי ש"ח, בהשוואה לכ-751.4 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה; דהיינו גידול של כ-24.3%. הגידול בהיקף הנכסים הצבורים נבע בעיקר בשל הפקדות במהלך השנה (לרבות העברות כספים חדשים) וכן מתשואות על הנכסים המנוהלים. חלקן של קרנות הפנסיה המקיפות והכלליות בקבוצה מסך שוק קרנות הפנסיה המקיפות והכלליות, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, היה כ-15.2% בהשוואה לכ-15.9% בתקופה המקבילה, בעיקר לנוכח גידול בניוד היוצא.
- הצבירה נטו בשוק קרנות הפנסיה המקיפות והכלליות בגין הפקדות במהלך שנת הדוח הסתכמה בכ-76.8 מיליארדי ש"ח לעומת כ-67.2 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה.

התפתחות הנכסים בשוק קרנות הפנסיה החדשות והכלליות בשנים 2021-2024
במיליארד ש"ח

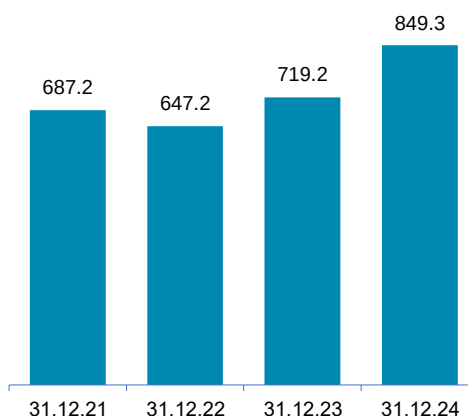
- **רווחיות:** הרווחיות בקרנות הפנסיה מבוססת, בין היתר, על הפער שבין דמי הניהול שהחברות המנהלות גובות לבין ההוצאות בפועל. דמי הניהול וההוצאות מושפעים מכמות העמיתים, היקף הנכסים הצבורים, סכומי ההפקדות ומושפעים אף מהתשואות בשוק ההון.
- **התחרות הערה בשוק הפנסיה** מתבטאת בהנחות מוגברות בשיעורי דמי ניהול לעמיתים. לפרטים בדבר הוראות בקשר עם הגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני והשלכותיה, וכן בדבר התחרות ביחס למקבלי קצבאות, ראה סעיף 6.2.1 להלן. לפרטים בדבר היקף הנכסים, הצבירה ודמי הניהול הממוצעים, ראה סעיף 6.1.2.2 לעיל. למידע נוסף של החברה בענף קרנות פנסיה ראה ביאור 21 לדוחות הכספיים.
- **צבר שינויים רגולטוריים** שהוחלו במהלך השנים האחרונות הובילו להגברת התחרות בענף הפנסיה. יחד עם זאת, בשנים האחרונות חלה צמיחה עסקית משמעותית בפעילות של החברה בענף הפנסיה שהביאה לגידול ברווחיות התפעולית.
- **לקוחות:** בשנת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בתמהיל הלקוחות בענף. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.4.3 להלן.
- **בענף קרנות הפנסיה** הוותיקות לא חל שינוי בביקוש וההיצע לאור העובדה שמדובר בקרנות סגורות להצטרפות עמיתים חדשים.

6.1.4.3 ענף קופות גמל

- **מגמות בביקוש ובהיצע:** הביקוש למוצרי הגמל, שהינם בעיקרם מוצרי חיסכון בלבד, התמקד ביחס למוצר קופת הגמל בעיקר בניוד צבירות קיימות בין הגופים המוסדיים השונים ובקבלת הפקדות חד פעמיות אגב פרישה או מוות של עמית (אגב תיקון 190), ביחס לקרנות ההשתלמות וקופות גמל להשקעה - בהפקדות חדשות וכן בניוד צבירות קיימות בין הגופים המוסדיים השונים; זאת תוך תחרות על דמי הניהול והתשואות.
 - **היקף הפעילות:** בהתאם לפרסומי הממונה, סך כל הנכסים בקופות הגמל בשוק קופות הגמל הסתכם ביום 31 בדצמבר 2024 בכ-849.3 מיליארדי ש"ח, בהשוואה לכ-719.2 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ-18.1%. גידול זה נובע בעיקר מתשואות על הנכסים המנוהלים ומצבירה חיובית נטו.
- לפרטים בדבר נתוני פדיונות ממוצרי החיסכון לטווח קצר ובינוני המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים לאחר מועד הדוח - ראה לעיל.
- נכון ליום 31 בדצמבר 2024 היקף נכסי קופות הגמל המנוהלים בקבוצה מהווים כ-7.1% מסך הנכסים בשוק קופות הגמל בהשוואה לכ-8.2% נכון ליום 31 בדצמבר 2023, בעיקר בשל הגידול בהיקפי הניוד היוצא, שנבע, בין היתר מירידה בדירוג התשואות של החברה.

התפתחות הנכסים בשוק קופות הגמל בשנים 2021-2024

במיליארדי ₪

- בשנת הדוח נמשכה המגמה של מעבר עמיתים וצבירות בין קופות הגמל. להערכת הקבוצה, מגמה זו נובעת מתחרות בין הקופות על תשואות, מתחרות על דמי ניהול, ומתחרות השקפות בענף.
- בשנה שקדמה לשנת הדוח חל קיטון בשיעור הנכסים לגביהם בוצעו פדיונות ממוצרי קופות גמל להשקעה וקרנות השתלמות, אם כי בשנת הדוח חלה התמתנות מסוימת במגמה זו.
- למידע כספי של החברה בענף קופות גמל ראה סעיף 6.1.2.2 לעיל.
- **רווחיות:** הרווחיות בקופות הגמל מבוססת, בין היתר, על הפער שבין דמי הניהול שהחברות המנהלות גובות לבין שיעור ההוצאות בפועל. דמי הניהול מושפעים מהתחרות בשוק, מהיקף הנכסים הצבורים והתשואות בנכסים המנוהלים, כמו גם משינויים רגולטורים. עד שנת 2022 חלה ירידה בדמי הניהול הממוצעים, בעיקר בקרנות ההשתלמות. בשנת הדוח לא חל שינוי בשיעור דמי הניהול הממוצעים שנגבו בקופות הגמל לעומת שנת 2023, ואילו בשיעור דמי הניהול הממוצעים שנגבו בקופות גמל להשקעה ובקרנות ההשתלמות חלה ירידה קלה.
 - **לקוחות:** בשנת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בתמהיל הלקוחות בענף. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.4.4 להלן.

6.1.5 שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים העיקריים והתמהיל שלהם, בהתחשב בין היתר, בביקושים ובוותק של המוצרים הקיימים

פוליסות ביטוח חיים, קרנות פנסיה וקופות גמל הינם מוצרים תחליפיים זה לזה, לאור היותם מוצרי חיסכון ארוך טווח, המזכים בהטבות מס, ואשר ניתן לשלב בהם כיסויים ביטוחיים. בעקבות שינויים רגולטורים, גברה האחידות בין המוצרים השונים, המתבטאת בין היתר, במבנה דמי הניהול, ביכולת למכור כיסויים ביטוחיים לעמיתים ובהיעדר מקדמי קיצבה מובטחים.

להערכת הקבוצה, מוצר הפנסיה ימשיך להיות המוצר העיקרי בשוק בעיקר לאור מגבלת הפקדות לביטוחי מנהלים (לפרטים ראה סעיף 6.2.2 להלן). הוראה זו הינה המשך של הוראות קודמות, שהביאו להעדפת מוצר הפנסיה כדוגמת, בין היתר, צו פנסיית חובה, חוק פנסיית חובה לעצמאים (לפרטים ראה סעיף 6.1.4 לעיל), ההוראות בקשר עם קרנות ברירת מחדל (לפרטים ראה סעיף 6.3.1.1 להלן), קיומם של מנגנוני הבטחת תשואה (לפרטים ראה סעיף 9.5.1.1 (ג) להלן).

בשנת הדוח הקבוצה הינה הקבוצה הרביעית בגודלה בשוק הפנסיוני ובעלת יתרון יחסי מסוים, לאור העובדה שהיא משווקת את כל מגוון המוצרים בתחום.

6.1.5.1 ענף ביטוח חיים

בהתאם לפרסומי הממונה, בשנת הדוח היתה הקבוצה השלישית בגודלה בענף ביטוח החיים, בהתאם להיקף נכסים מנוהלים, כהגדרתם על ידי הממונה. לא ידוע לחברה על שינויים מהותיים שצפויים בחלקה הכולל בענף ביטוח חיים, והדבר תלוי, בין היתר, בהתנהגות הגופים המוסדיים המתחרים, בטעמי המבוטחים והעמיתים ובהתנהגות הגורמים המפיצים ובהשפעות שינויים רגולטוריים בתחום החיסכון הפנסיוני ביחס לנכסים המנוהלים ולמכירות חדשות.

כאמור, בשנת הדוח חל צמצום משמעותי בהצטרפות למוצרי ביטוח חיים לצד גידול משמעותי בניודים ממוצר ביטוח המנהלים למוצר הפנסיה, וזאת נוכח מגבלת ההפקדות בביטוח מנהלים (ראה סעיף 6.2.2 להלן), וזאת בהמשך לתהליכים שהחלו בשנים קודמות והביאו להעדפת מוצר הפנסיה על פני מוצר ביטוח החיים. יתכן ומגמה זו הועצמה במידה מסוימת בחברה נוכח דירוג התשואות היחסי של החברה בשנת 2023 ובמחצית הראשונה של שנת 2024. כתוצאה, ירד חלקו היחסי של מוצר ביטוח המנהלים מכלל מוצרי החיסכון הפנסיוני בקבוצה.

יתרון נוסף שיכול וייווצר למוצר הפנסיה נובע מעלויותיהם היחסיות של הכיסויים הביטוחיים בקרן הפנסיה ביחס לעלותם במוצר ביטוח המנהלים וכן לגובה דמי הניהול במוצר הפנסיה לעומת מוצר ביטוח המנהלים. לצמצום המשמעותי במכירת ביטוחי מנהלים הנובע מהשלכות מגבלת הפקדות בביטוחי מנהלים, ראה סעיף 6.2.2 להלן.

6.1.5.2 ענף קרנות הפנסיה

בשנת הדוח, היתה הקבוצה הרביעית בגודלה בענף קרנות הפנסיה, בהתאם להיקף נכסים מנוהלים, כהגדרתם על ידי הממונה. להערכת החברה, בשנים הבאות ימשיכו מוצרי הפנסיה להיות מוצרים מובילים בשוק החיסכון הפנסיוני. החברה מעריכה כי חלקה של כלל פנסיה וגמל בענף הפנסיה יושפע, בין היתר, משיעור דמי הניהול שיגבו, מהתשואות, מהשירות, מהתחרות בין הגופים המוסדיים, מהתנהגות הגורמים המפיצים, מהעדפות המבוטחים והעמיתים וכן מהוראות הרגולציה הרלבנטיות.

כאמור, חלקה של כלל פנסיה וגמל בענף הפנסיה מושפע וצפוי להיות מושפע באופן ניכר מקרנות ברירת מחדל והשפעתם הישירה והעקיפה על התחרות בשוק, לפרטים ראה סעיף 6.3.1.1 להלן, נוכח היתרון התפעולי שקיים לקרנות אלה ביחס לצירוף עמיתים חדשים, לפיו לא נדרש מילוי טופס והצהרת בריאות לצורך הצטרפות אליהן; וכן מהשפעת שינויים במנגנון הבטחת יציבות קרנות הפנסיה וזקיפת תשואה מובטחת (הן מכוח אג"ח מיועדות והן מכוח מנגנון השלמת התשואה) על קבוצות הגיל, בין קרנות הפנסיה השונות. לפרטים ראה סעיפים 9.5.5.1 (ג) להלן ו- 6.1.1.2 לעיל. להערכת החברה, ריבוי המתחרים, שינויים רגולטוריים מהשנים האחרונות והתחרות העזה בתחום (הן במועד ההצטרפות והן ביחס לניוד עמיתים קיימים), שבאה לידי ביטוי בין היתר בתחרות על דמי ניהול ותשואות, משפיעים על היקפי השימור והמכירות החדשות של המוצרים הפנסיוניים השונים ויכולים להשפיע על נתח השוק של החברה.

מגבלת ההפקדות לביטוחי מנהלים, כמפורט לעיל, ימשיך להביא להמשך היותם של מוצרי הפנסיה המוצר הפנסיוני הכמעט בלעדי אליו קיימות הצטרפויות.

כמו כן, המשך התגברות בבקשות ניוד של עמיתים לקרנות פנסיה סמוך למועד פרישתם יכול להיות גם הוא בעל השלכה מהותית על תוצאותיה העסקיות של החברה. בשנת הדוח ניכר גידול בשיעור הניודים של עמיתים סמוך למועד פרישתם ולהערכת החברה מדובר במגמה שיכול ותתגבר בשנים הבאות.

6.1.5.3 ענף הגמל

בשנת הדוח היתה הקבוצה השביעית בגודלה בענף קופות הגמל, בהתאם להיקף נכסים מנוהלים, כהגדרתם על ידי הממונה. חלקה של החברה בענף קופות הגמל מושפע, בין היתר, מהתחרות בין הגופים המוסדיים ובתי ההשקעות, אשר מושפעת מתשואות קופות הגמל, מגובה דמי הניהול, ומהשירות שניתן לעמיתים.

קרנות ההשתלמות שונות מיתר מוצרי החיסכון הפנסיוני כיוון שהן מקנות אפשרות לחיסכון לטווח בינוני, המזכה בהטבות מס. חלקה של החברה בענף קרנות ההשתלמות מושפע, בין היתר, מהתחרות בין הגופים המוסדיים, אשר מושפעת מתשואות קרנות ההשתלמות, מגוון מסלולי ההשקעה, דמי הניהול, ומהשירות שניתן לעמיתים.

בשנת הדוח, הגידול בסך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל להשקעה ובקרן ההשתלמות המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל נבע בעיקרו מעליה בתשואות במרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון. לשינויים בהיקף ההפקדות לקופות גמל להשקעה, ראה סעיף 6.1.2.2 לעיל.

המידע בכל הקשור לשינויים עתידיים בחלקה של החברה בשווקים, במוצרים הפנסיוניים השונים, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. השינויים והשלכותיהם בפועל עשויים להיות שונים מאלה שנחזו וזאת נוכח השינויים הרגולטוריים הרבים שמצויים בראשית יישומם; שינויים רגולטוריים עתידיים, ככל שיהיו ואשר יכול ויהיה בהם להשפיע על חלקה של החברה בשווקים השונים; התחרות בשוק; התנהגות הגופים המוסדיים המתחרים והגופים המפיצים; וכן טעמי הלקוחות.

6.2. מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

הפעילות בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים, על קרנות פנסיה ועל קופות גמל הפועלות בתחום - לרבות חוק הביטוח, חוק קופות גמל, חוק הייעוץ הפנסיוני ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, וכן כפופה להוראות הממונה, כפי שהן מתפרסמות מעת לעת. קופות גמל וקרנות פנסיה מנוהלות על ידי חברות מנהלות, קופות ביטוח מנוהלות על ידי חברות ביטוח.

הפעילות בתחום זה טעונה רישוי מאת הממונה, בהתאם לחוק הביטוח ולחוק קופות גמל, ומפוקחת על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון. חברה מנהלת של קופת גמל המנהלת קרן פנסיה נדרשת לקבל רישיון מבטח, שמהווה גם רישיון חברה מנהלת לכל קופות הגמל שבניהולה. חברה מנהלת שניתן לה רישיון מבטח כאמור, רשאית כיום לנהל את כל סוגי קופות הגמל, למעט קופות ביטוח. חברה מנהלת אחת יכולה לנהל גם קרן פנסיה חדשה מקיפה אחת, קרן פנסיה חדשה כללית וכן קרן פנסיה ותיקה וקופות גמל.

חברה מנהלת רשאית לעסוק גם בעיסוק אחר הנוגע למוצר פנסיוני שאישר הממונה ובכפוף לתנאים שאישר ובלבד שהעיסוק מוסדר לפי הוראות חוק קופות גמל, חוק הביטוח או חוק היעוץ הפנסיוני. בנוסף, כל קופת גמל המנוהלת על ידי חברה מנהלת מחוייבת באישור לניהול קופת גמל המתחדש מדי שנה.

במסגרת חוק הביטוח נקבע כי לא ינתן לאדם היתר לשליטה במבטח, אם לאחר מתן ההיתר תהיה לאותו אדם החזקה העולה על שיעור של 15% מסך נכסי החיסכון ארוך הטווח, כהגדרתם בחוק הביטוח. חוק הביטוח מתיר החזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך, אם מקורה של החזקה מהותית זו בשינויים הנובעים מהפעילות השוטפת. לפי מיטב ידיעת החברה, בהתאם לשקלול המידע המתפרסם באתר הממונה, היקף ההחזקות של החברה בתחום החיסכון לטווח ארוך נכון ליום 30 בספטמבר 2024, הוא כ- 12.8%.

תחום הפעילות מאופיין בהסדרה רגולטורית משמעותית, ענפה ותכופה, הן ביחס למוצרים שנמכרו בעבר ועדיין בתוקף היום והן ביחס למוצרים שנמכרים כיום, שמטרתה בין היתר, הגברת השקיפות, התחרות ושכלול השוק.

להלן יפורטו שינויים מהותיים שחלו בהוראות הרגולטוריות בתחום הפעילות בשנים האחרונות:

6.2.1. הגברת התחרות בשוק החיסכון הפנסיוני

במהלך השנים האחרונות פורסמו הוראות ותקנות אשר הביאו להגברה של שכלול השוק, של התחרות והשקיפות, בין היתר, במטרה לאפשר לחוסכים הפנסיוניים להתאים טוב יותר את המוצרים לצרכיהם ולפשט את תהליך קבלת החלטותיהם. בין ההוראות המשמעותיות שפורסמו בשנים קודמות נכללו הטלת המגבלה על הפקדות לביטוח מנהלים (ראה להלן), הקמת קרנות ברירת מחדל (ראה סעיף 6.3.1.1 להלן), הקמת המסלוקה הפנסיונית (ראה סעיף 6.3.1.3 להלן), התיקון בתקנות ההוצאות הישירות והרפורמה במסלולי השקעה (ראה סעיפים 9.5.5.1 (א) ו- 9.5.5.1 (ב) להלן).

6.2.2. מגבלה על הפקדות לביטוחי מנהלים

בחודש יולי 2023 פורסמו תיקונים לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופת גמל) (תיקון) תשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות ניהול קופות גמל") ולתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008, אשר נכנסו לתוקף בחודש ספטמבר 2023 (להלן: "תקנות העברת כספים").

במסגרת התיקונים האמורים נקבע, בין היתר, כי (א) לא תבוצענה הפקדות לקופות ביטוח חדשות (שיפתחו לאחר מועד כניסת ההוראה לתוקף), אלא מסכום העולה על 20.5% מפעמיים השכר הממוצע במשק (להלן: "תקרת ההפקדה החודשית"); (ב) העברת כספים מקופת גמל שאינה קופת ביטוח לקופת גמל שהיא קופת ביטוח, תותנה בכך שלאחר העברת הכספים לקופת הביטוח יתרת הכספים הצבורים שלא הועברו לקופת הביטוח יעמדו לכל הפחות על תקרת ההפקדה החודשית, כפול מספר החודשים שחלפו ממועד התשלום הראשון לקופת הגמל. הגבלת העברת הכספים כאמור לא חלה ביחס להעברת כספים מקופת ביטוח שהוצאה לפני חודש ספטמבר 2023. בנוסף, במסגרת החלטת ממשלה מחודש מרס 2023, נקבע כי הגופים המוסדיים יעדכנו את המבטחים הפעילים בקופת ביטוח על הגבלת ההפקדה כאמור, וזאת בהתאם להנחיות הממונה. למועד זה טרם פורסמו הנחיות הממונה בעניין זה.

התקנות והפרסום אודותן בתקשורת הקטינו באופן משמעותי את מכירות ביטוחי המנהלים והגבירו משמעותית את מגמת ההצטרפויות לקרנות הפנסיה, והיו גורם משמעותי בהתגברות משמעותית של העברות כספים למוצר הפנסיה מביטוחי מנהלים. המגבלה על הפקדה לביטוחי המנהלים, על אף שלא קבעה כללים ביחס לפוליסות ביטוחי מנהלים קיימות, נתפסת על ידי חלק מהלקוחות וחלק מגורמי השיווק והיעוץ הפנסיוני בשוק כרפורמה שמלמדת על כדאיות מוצרי ביטוח מנהלים, לא רק אלו שימכרו מכאן ולהבא אלא גם על מוצרי ביטוח מנהלים שנמכרו בעבר, לרבות פוליסות עם מקדמי תוחלת חיים מובטחים שנמכרו לאורך השנים ובעיקר ביחס פוליסות ללא מקדם תוחלת חיים מובטח. בהתאם, כאמור, כתוצאה מהרפורמה חל גידול משמעותי בהיקפי הנידוי היוצא של פוליסות ביטוחי מנהלים. כתוצאה מכך, הדבר גרם להשפעה מהותית לרעה על הערך הגלום של פוליסות אלו, שמהוות מרכיב מהותי בערך הגלום של החברה.

החברה מעריכה שמגמת העברות כספים למוצר הפנסיה מביטוחי מנהלים תימשך. בהקשר זה יציין כי בשנת הדוח חלה התגברות בנידוי היוצא ממוצרי ביטוח המנהלים ביחס לשנה קודמת, אשר נבלמה במידה מסויימת ברבעון הרביעי של שנת הדוח.

החברה נוקטת פעולות להגברת השימור של פוליסות מנהלים. פעולות אלו עשויות להקטין, במידה מסויימת את הרווחיות הגלומה מביטוחי מנהלים. החברה אינה יכולה להעריך, בשלב זה, אם הגידול בהיקפי הנידוי היוצא בפוליסות מנהלים כפי שבאו לידי ביטוי בשנת הדוח, יהיה מתמשך ואת מידת האפקטיביות של הפעולות לשימור פוליסות אלו.

המידע בכל הקשור להשלכות המגבלות על הפקדות לביטוחי מנהלים הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה, ותלוי בהתנהגות והעדפות מבוטחים ועמיתים ביחס למוצרים שברשותם; התנהגות הגופים המתחרים; מחקרים אודות התפתחות תוחלת החיים, וכן בהתנהגות הגורמים המפיצים.

6.2.3 הסדרי עמלות עבור מוצרי הביטוח ומוצרי החיסכון הפנסיוני

לעניין עמדת ממונה ותיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 20), שעניינם הפרדת העמלות מדמי הניהול; לעניין הצעת החוק שעניינה מתן אפשרות לתאגיד בנקאי להעניק ייעוץ פנסיוני באמצעות טלפון או באמצעות אמצעי דיגיטלי, ראה סעיף 9.8.1.1 (ב) להלן; לעניין הוראות בדבר חובת סוכן ביטוח להשיב דמי העמילות ששולמו לו, בעת ביטול פוליסה או העברת הכספים הצבורים בשנים שלאחר עריכתה, ראה סעיף 9.8.2.1 להלן; לעניין תיקון חוק הייעוץ בקשר עם איסור על סירוב גוף מוסדי להתקשר עם יועץ פנסיוני ותנאי התקשרות זו, ראה סעיף 9.8.2.2 להלן; וכן לעניין דוח הצוות לעניין החזקות גופים מסודיים בסוכנויות ביטוח, ראה סעיף 9.8.2.3 להלן.

6.2.4 מוצרים - האחדת מוצרים, שקיפות והתערבות בתעריפים

במהלך השנים נקטה הרשות שורה של צעדים במטרה לעודד תחרות ולמקד אותה בדמי ניהול, תשואות ושירות, תוך האחדת המוצרים השונים הנמכרים בשוק והכתבתם. במסגרת זו נוצרה מתכונת אחידה למוצרים שונים בתחום וביניהם תקנוני קרנות הפנסיה, פוליסות אובדן כושר עבודה ופוליסות תאונות אישיות. לפרטים בדבר האחדה בנושא מסלולי השקעה, במסגרת תיקון לחוזר מסלולי השקעה ראה סעיף 9.5.5.1 (ב) להלן.

6.2.5 אחרים

עצירת הגידול בהטבת המס במשיכת קצבה פנסיונית בשנת 2025

בהתאם להוראות סעיף 9א לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש], התשכ"א-1961, הקובע שיעור פטור ממס החל על קצבה מזכה, על היוון קצבה ועל יתרת ההון הפטורה כאמור באותו סעיף, שיעור הפטור שניתן על קצבה מזכה בעת משיכתה תוכנן להתעדכן מ-52% ל-67% בשנת 2025. בחודש דצמבר 2024 פורסם **חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 275), התשפ"ה-2024** במסגרתו נפרסה העלאת שיעור הפטור באופן הדרגתי על פני ארבע שנים, עד 67% בשנת 2028.

החברה מעריכה כי התיקון לפקודת מס הכנסה ישפיע באופן לא מהותי על תוצאותיה העסקיות של החברה.

המידע בכל הקשור להשלכות התיקון לפקודת מס הכנסה הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה, ותלוי בהתנהגות והעדפות מבוטחים ועמיתים ביחס למוצרים שברשותם.

לעניין תמצית הוראות דין סופיות נוספות שפורסמו בשנת הדוח ולאחריה, וכן תמצית טיוטות הוראות דין שפורסמו, החלות על תחום הפעילות, מעבר להוראות הדין אשר פורטו בפרק זה לעיל, ראה בנוסף, סעיף 9.2 להלן.

6.3 תחרות

6.3.1 תנאי התחרות בתחום הפעילות ושמות המתחרים המשמעותיים בתחום

תחום זה מתאפיין בתחרות עזה בין כלל הגופים המוסדיים, הן בשלב ההצטרפות למוצר הפנסיוני וכן במהלך תקופת החיסכון, בקשר עם נידוד ושימור צבירות קיימות בין הגופים המוסדיים השונים. כן קיימת תחרות ביחס למבוטחים ועמיתים שנמצאים סמוך לפני קבלת הקצבה, על המוצר ממנו יקבלו את קצבת הזקנה.

6.3.1.1 קופות ברירת מחדל

בהתאם להוראות חוזר בעניין "הוראות לעניין בחירת קופת גמל" (להלן: "חוזר קופות ברירת מחדל"), בחודש אוגוסט 2024 פורסמו תיקונים לחוזר קופות ברירת מחדל ולמסמך "הליך קביעת קרנות נבחרות", שעניין הליך קביעת קרנות הפנסיה שיהיו קרנות נבחרות לתקופה של ארבע שנים, החל מחודש נובמבר 2024 (להלן: "הליך קביעת קרנות נבחרות").

בחודש ספטמבר 2024 פורסמו תוצאות הליך קביעת קרנות נבחרות במסגרתו נבחרו ארבע קרנות פנסיה נבחרות שימשו כקרנות ברירת מחדל מחודש נובמבר 2024 ועד נובמבר 2028. דמי הניהול בקרנות ברירת המחדל יעמדו על 1% מההפקדה ו-0.22% מהצבירה (שיעורים זהים לשיעורי דמי הניהול בקרנות הנבחרות שפעלו עד הליך קביעת הקרנות הנבחרות), לתקופה של עשר שנים.

במסגרת התיקון לחוזר קופות ברירת מחדל, נקבעו הוראות לעניין המנגנון על פיו יצרף מעסיק כל אחד מעובדיו, שלא מימשו את זכותם לבחירת קופת גמל לאחר שניתנה להם הזדמנות לעשות כן, לאחת מהקרנות הנבחרות, שמשמעותו שהמעסיק יצרף עובדים כאמור לקרנות נבחרות שונות ולא יוכל לפעול מול קרן נבחרת יחידה. כמו-כן, נקבעו הוראות לעניין האפשרות לבצע המרה של שיעור דמי הניהול של הקרנות הנבחרות מצבירה להפקדה.

התיקון לחוזר קופות ברירת מחדל כולל אף עדכון בעניין קופת גמל לקיצבה או קרן השתלמות ברירת מחדל שתבחר באמצעות הליך תחרותי שיערוך המעסיק. ביחס להליך זה, בו רשאית כל חברה מנהלת להשתתף, ואשר הקריטריונים בו הינם מדד שירות, תשואות ודמי ניהול, נקבע כי קריטריון המבטא את סיכון תיק השקעות יהיה קריטריון חובה ככל שהמעסיק יבחר לכלול בהליך התחרותי שהוא עורך את קריטריון "תשואות קופת הגמל במסלול ההשקעות".

בחירת הקרנות הנבחרות צפויה לשמר את התחרות העזה בשוק קרנות הפנסיה.

הקמת קרנות ברירת מחדל והיתרונות התחרותיים שמוקנים להן, הינם בעלי השפעה רוחבית מהותית על שוק קרנות הפנסיה, באופן שהביא לכניסת מתחרים חדשים לשוק ולחיצוקם, לירידה בדמי הניהול הממוצעים הנגבים בקרנות הפנסיה ובקרנות השתלמות. ההשפעה האמורה התעצמה נוכח השפעתן המשולבת של ההוראות האמורות ביחד עם ההוראות בדבר נידוד אגב הצטרפות⁴³.

עם זאת, שיעורי דמי הניהול המוצעים על ידי קרנות הפנסיה הנבחרות הפועלות כיום מיתן את השפעת קרנות ברירת המחדל על הפחתת שיעור דמי הניהול.

החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה את השלכות ההוראות שנוספו לחוזר קופות ברירת מחדל ועניין מנגנון צירוף עובדים לקרנות נבחרות ומנגנון המרת דמי הניהול בקרנות הנבחרות.

כאמור לעיל, בשל מגבלת ההפקדה לביטוחי מנהלים (ראה סעיף 6.2.2 להלן) חל גידול בהפקדות של עמיתים חדשים בשוק וכן בקרנות הפנסיה המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל ביחס לשנים קודמות.

6.3.1.2 הבטחת תשואה בקרן פנסיה

לפרטים בדבר טיטות תקנות במסגרתן מוצע לשנות את שיעור הקצאת הבטחת התשואה בין מסלולי השקעה, ראה סעיף 6.1.1.2 לעיל.

6.3.1.3 הסרת חסמים תפעוליים - העברת מידעים בתחום החיסכון הפנסיוני והמסלוקה הפנסיונית

במהלך השנים נקטה הרשות שורה של צעדים שמטרתם להסיר חסמים תפעוליים ולסייע בקבלת מידעים.

במסגרת זו, בין היתר, הוקמה המסלוקה הפנסיונית המרכזית המשמשת להעברת מידע בין הגורמים השונים הפועלים בשוק החיסכון הפנסיוני (הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, המעסיקים, המבוטחים והעמיתים) וכן לביצוע פעולות שונות.

העברת מידע במסגרת המסלוקה הפנסיונית מתבצעת באמצעות מספר ממשקים שמטרתם ליצור מתכונת אחידה להעברת מידע בין הגורמים השונים, לרבות ממשק מעסיקים שעיקרו יצירת ממשק מובנה להעברת מידע אודות תשלומי מעסיקים למוצרים פנסיוניים עבור עובדיהם; ממשק האירועים באמצעותו מועברות בקשות לקבלת מידע ובקשות לביצוע פעולות; ממשק אחזקות וטרום יעוץ 44; ממשק יתרות פיצויים 45; ממשק נידוד 46; ממשק מידע למעסיק 47 וממשקים נוספים.

43. הוראות שעיקרן כי בעת הצטרפות עמית לקרן פנסיה חדשה וכל עוד לא ביקש העמית אחרת, יועברו כספי החיסכון העומדים לרשותו בחשבונות לא פעילים בקרנות פנסיה חדשות אחרות, לקרן הפנסיה החדשה אליה הוא מבקש להצטרף, וזאת תוך שמירה על רצף ביטוחי.

44. ממשק אחזקות הינו ממשק הכולל נתונים אודות המוצרים הפנסיוניים של מבוטחים ועמיתים, שעל גוף מוסדי להעביר לבעל רישיון בהמשך לבקשתו להעברת מידע אודות הלקוח.

45. ממשק יתרות פיצויים הינו ממשק למתן מידע אודות יתרות פיצויים, למעסיק בגין עובדיו, או למבוטח בעבור תקופות עבודה אצל מעסיקיו.

46. ממשק הנידוד מסדיר את הליכי נידוד כספים בין גופים מוסדיים, וקובע כי נידוד כספים המתנהל בין הגופים המוסדיים יבוצע במסגרת המסלוקה הפנסיונית בלבד.

47. ממשק מידע למעסיק קובע מידע שהמעסיק רשאי לקבל מהגוף המוסדי באמצעות הממשק ומועדים למתן תשובות למעסיק מאת הגוף המוסדי.

6.3.14. תנאי התחרות

להלן פרטים על תנאי התחרות אשר משפיעים על ההצטרפות למוצרים הפנסיונים ועל הנידוי של המוצרים הפנסיוניים שבניהול הגופים המוסדיים בקבוצה. לפרטים אודות העברת כספים מהגופים המוסדיים בקבוצה ואליהם בענפי חסכון ארוך טווח בשנים 2022 עד 2024, ראה סעיף 6.4.5 להלן.

לאורך השנים מוצרי ביטוח חיים, פנסיה וגמל, היו מוצרים תחליפיים בחלקם, עם דגשים מסוימים בכל אחד מהם. שורה של רפורמות בתחום שצמצמו את השוני בין המוצרים ונתנו עדיפות למוצרי קיצבה, ביטול המקדמים המובטחים בקופות הביטוח, עלותם הנמוכה יחסית של הכיסויים הביטוחיים בקרן הפנסיה, דמי הניהול הנגבים, הבטחת התשואה על חלק מהנכסים בקרנות הפנסיה, הקמתן של קרנות ברירת מחדל - הפכו את קרנות הפנסיה למוצר העיקרי המשווק לכלל הציבור.

לאור מגבלת ההפקדות לביטוחי מנהלים שנכנסה לתוקף במהלך 2023, ואף עם פרסומה, חדל מוצר ביטוח המנהלים להיות מוצר תחליפי לקרן פנסיה מקיפה והפך להיות מוצר תחליפי לקרן פנסיה כללית בלבד, וזאת ביחס לחוזי ביטוח שיירכשו או העברות כספים שיבוצעו לאחר כניסת המגבלה לתוקף. לפרטים ראה סעיף 6.2.2 לעיל.

לעניין מגמות בביקוש ובהיצע בשנת הדוח, ראה סעיף 6.1.4 לעיל.

מוצרי הביטוח שאינם נהנים מהטבות מס כמו פוליסות פרט או כספי חיסכון פנסיוני שהפכו לנזילים וכן קופות הגמל להשקעה, הינם מוצרים מתחרים בינם לבין עצמם וכן מול מוצרי השקעה אחרים אשר משווקים גם על ידי גורמים פוננסיים שאינם גופים מפוקחים על ידי הממונה, בעיקר בנקים, מנהלי תיקים וקרנות נאמנות.

התחרות בתחום מוצרי החיסכון מתרכזת בתשואות, בקיומם או היעדרם של מקדמי קיצבה או תשואה מובטחים, בגובה דמי הניהול (ובהנחות הניתנות), בכיסויים הביטוחיים ובעלויות, ברמת השירות ובפתרונות ביטוחיים משלימים.

בהתאם לפרסומי הממונה, נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הקבוצה הינה השלישית בגודלה בענף ביטוח חיים, הרביעית בגודלה בענף קרנות פנסיה, והשביעית בגודלה בענף קופות גמל ובסך הכל הקבוצה הינה הרביעית בגודלה בשוק הפנסיוני, בהתאם להיקף נכסים מנהלים, כהגדרתם על ידי הממונה.

התחרות במוצרי הריסק ואובדני כושר עבודה, הינה בין חברות הביטוח השונות, ומתמקדת בתעריפים ובהנחות הניתנות, וזאת בין היתר בעקבות הדמיון הרב בתנאי המוצרים (לעניין זה ראה, בין היתר, ההוראות בדבר קביעת תעריפים בביטוחי ריסק, כמפורט בסעיף 6.1.2.1 לעיל). בנוסף, קרנות הפנסיה, הכוללות ביטוחי שארים (במקרה מות העמית) וביטוחי נכות מהוות אף הן תחרות למוצרי הריסק ואובדן כושר עבודה, כמוצר נלווה לביטוחי המנהלים.

התחרות בין מוצרי התחום ובין הגופים המוסדיים התעצמה בשל השפעתם המשולבת של שינויים רגולטוריים שהתקבלו בשנים עברו, לרבות הקמתן של קרנות פנסיה ברירת מחדל (לפרטים ראה סעיף 6.3.1.1 לעיל), מגמת האחדה בין המוצרים השונים, הסרת חסמים תפעוליים המעכבים תהליכי העברת כספים בין הגופים המוסדיים, כדוגמת הקמת המסלוקה הפנסיונית והגברת השימוש בה (ראה סעיף 6.3.1.3 לעיל), חוזר צירוף לביטוח⁴⁸, והסרת חסמי יויד. גורמים נוספים אשר השפיעו על התחרות הינם כניסתם של שחקנים חדשים לשוק וחיזוקם, כמו גם המשך מגמת העדפה של מוצר הפנסיה. כאמור, מגבלת ההפקדה לביטוחי מנהלים יצרה שינוי מהותי בשוק, באופן שמיקדה את התחרות בין הגופים המוסדיים במוצר הפנסיה בלבד.

כמו כן, חברות כרטיסי אשראי הקימו סוכנויות ביטוח בבעלותן, אשר עושות שימוש בנתוני הלקוחות הקיימים ברשותן, בהתאם לתנאים שקבע הממונה. למיטב ידיעת החברה, בשלב זה סוכנויות אלו אינן משווקות מוצרי חיסכון ארוך טווח אולם חלקן משווקות מוצרי חיסכון פיננסי. החברה אינה יודעת להעריך את השפעת כניסת סוכנויות הביטוח של חברות כרטיסי האשראי על שוק מוצרי חסכון ארוך טווח.

הצוות לבחינת מכשירי השקעה

בחודש פברואר 2024 הקים משרד האוצר צוות שנועד לבחון את מכשירי ההשקעה השונים בחסכון לטווח בינוני וקצר (להלן: "צוות הבחינה"), למפות את הפערים ולגבש המלצות על אודות מתווה אסדרה ראוי במכשירי ההשקעה האמורים, באופן שיביא לצמצום הארביטראז' הקיים בשוק זה. במכתב הקמת הוועדה צוין כי מוצעים לציבור מספר מכשירי השקעה מנוהלים לטווח קצר ובינוני, אשר דומים באופן ניהול ההשקעות שלהם והשימושיות עבור הצרכן, אך קיימים ביניהם פערים רגולטוריים שונים. בחודש אפריל 2024 פרסם צוות הבחינה קול קורא לקבלת התייחסות הציבור לעניין קיומם של פערים רגולטוריים בין מכשירי השקעה וחסכון לטווח קצר ובינוני העולים כדי ארביטראז' רגולטורי ועלולים ליצור כשל שוק ופגיעה במשקיעים. התאחדות חברות הביטוח הגישה את התייחסותה לסוגייה לצוות הבחינה.

48. במסגרת חוזר בעניין צירוף לביטוח, המסדיר את התנהלות חברות ביטוח וסוכני ביטוח בעת צירוף מועמד לביטוח לתוכנית ביטוח, נקבעו, בין היתר, הוראות בעניין הליך התאמת הביטוח לצורכי הלקוח, וזאת על ידי שאילתה באתר "הר הביטוח" לשם קבלת מידע על ביטוחים נוספים של המבוטח בחברות אחרות; וכן הוראות האוסרות על צירוף מועמד לביטוח לפוליסת פרט המעניקה פיצוי כאשר למבוטח קיימת פוליסה אחרת המעניקה פיצוי עבור אותו מקרה ביטוח, למעט במקרים חריגים ו/או בהסכמת המבוטח.

בחודש פברואר 2025 פורסם דוח הביניים של צוות הבדיקה, במסגרתו צוין כי קיים ארביטראז' רגולטורי ומיסויי במכשירי החיסכון לטווח קצר ובינוני, והומלץ פתרון המורכב משלושה חלקים:

א. ביטול ארביטראז' מיסויי – מוצע לבטל את ההצמדה בין הטבת המס למוצר ומתן ההטבה בחשבון השקעה ייעודי, במסגרתו ניתן יהיה למכור ולרכוש ניירות ערך ומכשירי השקעה שונים ללא אירוע מס, ולבצע הפקדות בדחיית מס עד לתקרה שתקבע בחוק (ומעל התקרה ללא דחית מס). הרווחים שייצברו בחיסכון יהיו כפופים למס רווח הון בעת המשיכה. כן מוצע לצמצם את הפטור בגין משיכה הונית לאחר גיל 60.

ב. יצירת פלטפורמה אחידה כולל ממשק משתמש לטובת הנגשה לחוסכים – מוצע ליצור פלטפורמה שתציג לחוסך את כלל מכשירי החיסכון וההשקעה שבהם הוא מחזיק, אשר תאגד בתוכה שלושה חשבונות:

- חשבון פנסיוני (שיכלול את כל המוצרים הפנסיוניים של החוסך);
 - חשבון השקעה מוטב במס למוצרים וולונטריים⁴⁹;
 - חשבון השקעה שאינו מוטב במס למוצרים וולונטריים.
- בפלטפורמה ניתן יהיה לבצע פעולות ולתת שירותי תיווך וייעוץ.

ג. תיווך פנסיוני הוליסטי – מוצע ליצור תשתית למתן שירותי תיווך פנסיוני הוליסטי ואקטיבי תוך יצירת מודל תגמול שיצור זהות אינטרסים בין המתווך לבין החוסך.

רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון, שנציגיה נמנו על הוועדה, פרסמה התייחסות נפרדת מטעמה במסגרתה הביעה התנגדותה לרכיבים מהותיים בהצעה, לנוכח עלויות משקיות בכלל ובפרט עלויות תקציביות משמעותיות שצפויות עם יישומה, טיפול בפערים רגולטוריים מסוימים תוך התעלמות מפערים רגולטוריים משמעותיים אחרים, ושינויים במוצרים שאינם במנדט של הצוות. בין היתר, ציינה הרשות כי ההצעה מעלה חשש לפגיעה בציבור החוסכים בישראל, ובפרט בחוסכים במוצרים תחת פיקוח רשות שוק ההון, בין היתר עקב חששות להסללת ציבור החוסכים למוצרים שאינם מתאימים לצרכיו, לצמצום התחרות בתחום ולעליית מחירי מוצרי החיסכון וההשקעה. כן נטען כי עיקר ההצעה הינו מתן הטבת מס למשקיעים פרטיים בשוק ההון על חשבון הטבת מס לחיסכון וולנטרי לפנסיה וחיסכון לילדים, באופן המנוגד למדיניות המס בישראל.

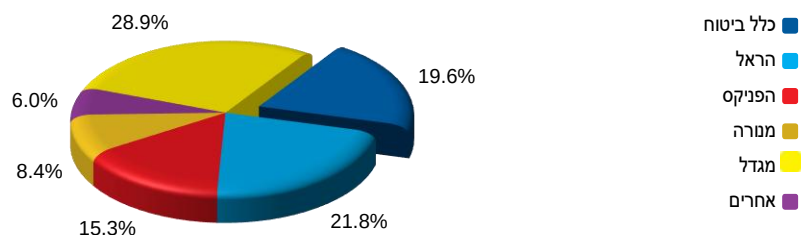
החברה אינה יודעת להעריך בשלב זה את השלכות דוח הביניים, ואולם ככל וההמלצות ייושמו כלשונן תיתכן השלכה מהותית לפעילות החברה בתחומי החיסכון.

התחרות ביחס למוצרים האמורים באה לידי ביטוי, בין היתר, ביכולת השימור, בתשואות, בגובה דמי הניהול הנגבים ובעמלות המשולמות לסוכנים. לפרטים נוספים ראה חלק ב לדוח הדירקטוריון, סעיף 2.2.1.

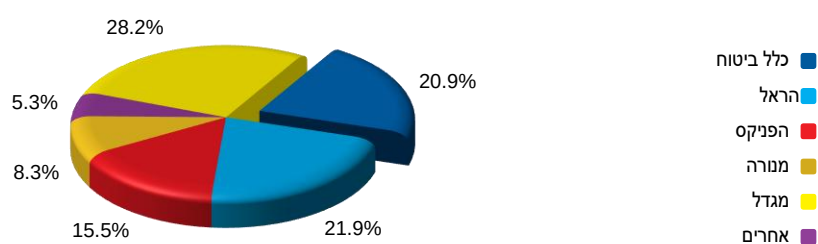
א. ענף ביטוח חיים

כ-94% משוק ביטוח החיים במונחי פרמיות שהרווחו ברוטו נשלט על ידי חמש חברות הביטוח הגדולות (כלל ביטוח, מגדל, הראל, מנורה והפניקס). כלל ביטוח מתחרה בעיקר מול מבטחים אלו, מול קרנות פנסיה ומול קופות גמל המספקות מוצרים חלופיים ומול גופים פנסיוניים. כן מתחרה כלל ביטוח בתחום ביטוחי פרט מול חברות הביטוח האחרות ומול גופים פנסיוניים.

התפלגות שיעור הפרמיות בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל בענף ביטוח חיים ליום 30.9.24

התפלגות שיעור הפרמיות בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל בענף ביטוח חיים ליום 30.9.23

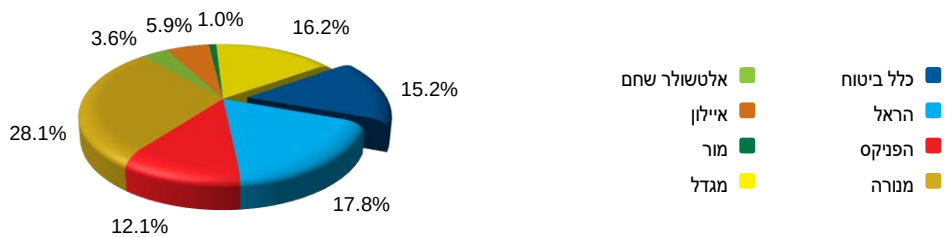
* היקף הפרמיות בענף ביטוח חיים משקף את דמי הביטוח המשולמים בגין כל הפוליסות שבתוקף שנמכרו לאורך השנים, והשינויים בהן אינם מעידים בהכרח על השינוי בביקוש ובהיצע בשנת הדוח.

כאמור החל משנת 2023 וביתר שאת בשנת הדוח חל גידול משמעותי בניוד היוצא ממוצר ביטוח המנהלים למוצר הפנסיה, לצד צמצום משמעותי בהצטרפות למוצרי ביטוח חיים, וזאת בעיקר לאור מגבלת הפקדות לביטוח מנהלים (לפרטים ראה סעיף 6.2.2 להלן). יתכן ומגמה זו הועצמה במידה מסוימת בחברה נוכח דירוג התשואות היחסי של החברה בשנת 2023 ובמחצית הראשונה של שנת 2024.

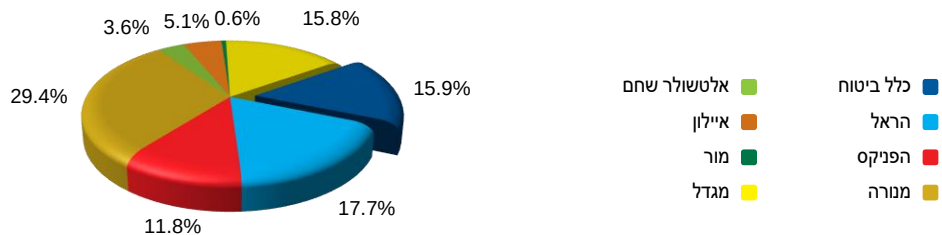
ב. ענף קרנות פנסיה

להערכת הקבוצה, כלל פנסיה וגמל מתחרה בקרנות ברירת המחדל הנבחרות וכן בחברות המנהלות של הקרנות הגדולות, מבטחים (מנורה) ומקפת (מגדל), הראל פנסיה והפניקס פנסיה.

התפלגות שיעור הנכסים בקרנות הפנסיה החדשות בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל ליום 31.12.24

התפלגות שיעור הנכסים בקרנות הפנסיה החדשות בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל ליום 31.12.23

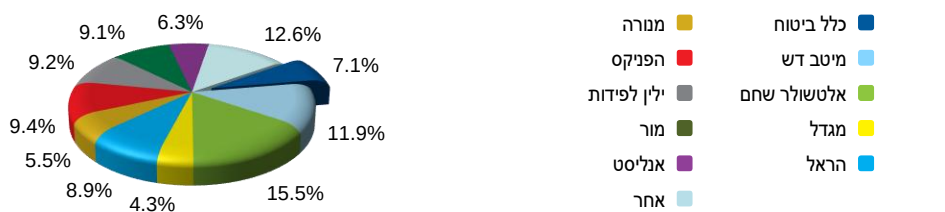
הקיטון בנתח השוק של החברה נבע בעיקרו מגידול בשיעור הניוד היוצא, שנבע בין היתר, מירידה בדירוג תשואות החברה ביחס למתחרים, בעיקר במחצית השנייה של 2023 ובמחצית הראשונה של שנת 2024.

במחצית השנייה של שנת 2024 חל שיפור בדירוג היחסי של התשואות של החברה ובהתאם, ברבעון הרביעי של שנת 2024 חל קיטון בשיעור הניוד היוצא במוצרי החיסכון הנמכרים על ידי החברה ביחס לרבעון השלישי של שנת 2024.

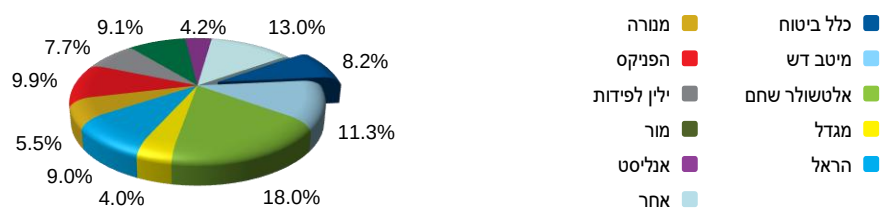
ג. ענף קופות גמל

נכון לשנת הדוח, התחרות בענף היא בעיקר עם קופות גמל לחיסכון אחרות. להערכת הקבוצה, המתחרים העיקריים שלה הם אלטשולר שחם, ילין לפידות, אנליסט, מיטב-דש, הפניקס, מור והראל.

התפלגות שיעור נכסי קופות הגמל בין גופים פרטיים וקבוצות ביטוח בישראל ליום 31.12.24

התפלגות שיעור נכסי קופות הגמל בין גופים פרטיים וקבוצות ביטוח בישראל ליום 31.12.23

לאור ירידה בדירוג תשואות החברה ביחס למתחרים, במחצית השנייה של שנת 2023 ובמחצית הראשונה של 2024, חל קיטון בהיקף הניוד הנכנס וגידול בהיקף הניוד היוצא מקופות הגמל שבניהול החברה, אשר הביא לקיטון בנתח השוק של החברה בשנת 2024.

במחצית השנייה של שנת 2024 חל שיפור בדירוג היחסי של התשואות של החברה ובהתאם, ברבעון השלישי של שנת 2024 חל קיטון בשיעור הניוד היוצא במוצרי החיסכון הנמכרים על ידי החברה ביחס לרבעון השני של שנת 2024.

6.3.2 שיטות להתמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

ההתמודדות עם התחרות, בתחום פעילות זה, מתרחשת במספר מישורים:

- סינרגיה בין חברות קבוצת כלל ביטוח - מתן פתרונות אינטגרטיביים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח.
- שימוש בשינויים רגולטוריים, על מנת להיחשף למגזרי לקוחות פוטנציאליים חדשים, ולצרפם ללקוחות.
- התייעלות תפעולית- באמצעות שיפור שיטות העבודה ושיפור מערכות המיכון. לעניין שיפור מערכות המיכון והדיגיטציה ראה סעיף 9.10.3.1 להלן.
- שימור לקוחות בתיק הקיים ושיפור השירות ללקוח - על ידי דיגיטציה, הפעלת יחידות ייעודיות לטיפול בנושא, הקמת מוקדי שירות יעודיים וביניהם מוקדי תביעות ומוקדי מעסיקים תוך הצגת מגוון האפשרויות הקיימות בקבוצה בפני הלקוחות.
- הרחבת מאגר הלקוחות, הן באמצעות הרחבת ערוצי ההפצה, לרבות באופן ישיר והן על ידי הגדלת היקף המכירות, סוגי המוצרים והיקף הכיסוי הביטוחי ללקוחות קיימים.
- שמירה על היקף פעילות משמעותי והרחבתו על בסיס מערך תפעול ובסיס הוצאות נתונים.
- מערך השקעות מקצועי ומיומן הפועל להשגת תשואות מירביות למבוטחים ולעמיתים, תוך ניהול סיכונים מושכל.
- הרחבת מערכי ההפצה והשיווק, הישירים ובאמצעות סוכנים, באמצעות עריכת מבצעי קידום מכירות, שיפור השירות לסוכן (לרבות שיפור טכנולוגי בממשקים אל מול הסוכן ומתן שירותים דיגיטליים), גיוס סוכנים חדשים ורכישת סוכנויות.
- מיתוג ומיצוב הקבוצה.
- חדשנות, פיתוח מוצרים והתאמת המוצרים לצרכי הלקוחות ולתנאי השוק המשתנים, תחת המגבלות הרגולטוריות.
- תעריפים תחרותיים.

הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה הם:

- ניסיון רב-שנים בתחום ביטוח החיים והחיסכון לטווח ארוך.
- המוניטין של הקבוצה בתחום.
- קשרים עסקיים עם גורמי הפצה וייעוץ לאורך שנים.
- מערך הפצה ישיר.
- מגוון המוצרים הפנסיונים הנמכרים תחת קורת גג אחת.
- חוסן פיננסי.
- התשואות המושגות על כספי החיסכון, בהשוואה לתשואות הגורמים המתחרים.
- השירות הניתן על ידי החברה ללקוחות ולסוכנים ואופן יישוב התביעות.
- שקיפות ומחיר - כחלק ממדיניות הממונה בשנים האחרונות קודמו רפורמות משמעותיות שעניינן שקיפות, הפחתת תעריפים והגברת התחרות. רפורמות אלה, משפיעות ועתידות להמשיך ולהשפיע בשנים הקרובות על תחום חסכון ארוך טווח ועל רווחיותו.
- חסמים תחרותיים.

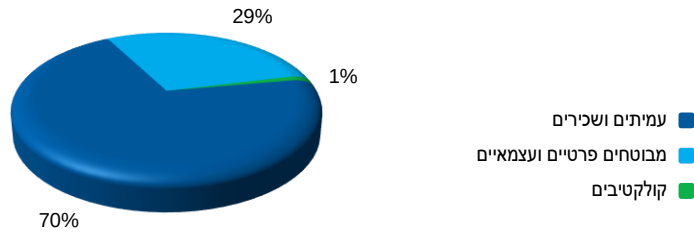
6.4. לקוחות

סוגי הלקוחות העיקריים בתחום החיסכון ארוך הטווח הם: מעסיקים, עמיתים, מבטחים, פרטיים, עצמאים וקולקטיבים. בתחום זה אין לחברה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות. לחברה אין לקוח בודד שהכנסות החברה ממנו מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.

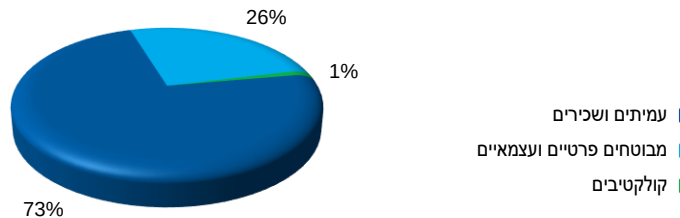
6.4.1 התפלגות הלקוחות החברה בענף ביטוח חיים לפי פרמיות לשנים 2023 ו- 2024

סוג הלקוח	2023		2024	
	פרמיות ברוטו (באלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות ברוטו (באלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות
עמיתים ושכירים	4,399,175	73%	3,575,933	70%
מבטחים פרטיים ועצמאים	1,562,098	26%	1,454,457	29%
קולקטיבים	79,799	1%	70,225	1%
סך הכל	6,041,072	100%	5,100,615	100%

התפלגות הלקוחות בענף ביטוח חיים לפי פרמיות ברוטו בשנת 2024

התפלגות הלקוחות בענף ביטוח חיים לפי פרמיות ברוטו בשנת 2023

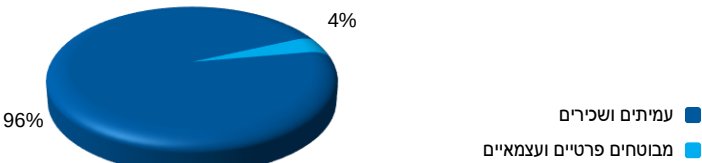
6.4.2 פדיונות בענף ביטוח חיים

בענף ביטוח חיים, שיעור הפדיונות מהעתודה הממוצעת בשנת הדוח היה 2.0% לעומת 1.8% בשנת 2023.

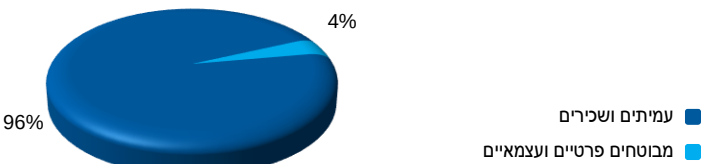
6.4.3 התפלגות הלקוחות החברה בענף קרנות פנסיה לפי דמי גמולים לשנים 2023 ו- 2024

סוג הלקוח	2023		2024	
	דמי גמולים (באלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות	דמי גמולים (באלפי ש"ח)	שיעור מסך ההכנסות
עמיתים ושכירים	9,400,679	96%	10,011,318	96%
מבטחים פרטיים ועצמאים	431,650	4%	452,707	4%
סך הכל	9,832,329	100%	10,464,025	100%

התפלגות הלקוחות בענף קרנות פנסיה לפי דמי גמולים בשנת 2024

התפלגות הלקוחות בענף קרנות פנסיה לפי דמי גמולים בשנת 2023

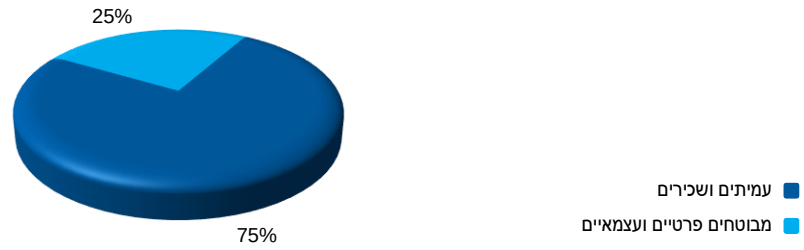

התפלגות לקוחות החברה בענף קופות גמל לפי דמי גמולים לשנים 2023 ו-2024. 6.4.4

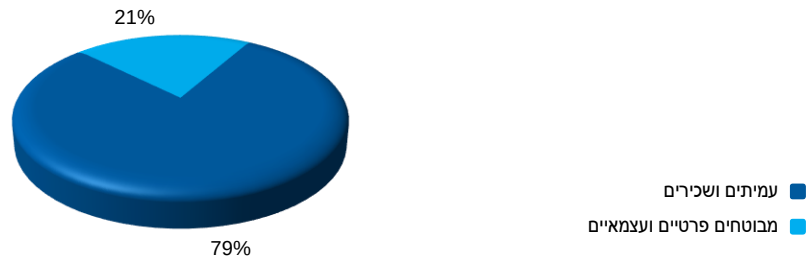
שנת 2024						
סוג הלקוח	דמי גמולים קופות גמל	דמי גמולים קופות מרכזיות	דמי גמולים הפקדות קרנות השתלמות	קופות גמל להשקעה	סך הכל דמי גמולים	שיעור מסך דמי הגמולים
	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)
עמיתים שכירים	359,422	1,240	3,121,612	-	3,482,273	75%
מבוטחים פרטיים ועצמאיים	65,269	-	341,670	742,132	1,149,072	25%
סך הכל	424,691	1,240	3,463,282	742,132	4,631,345	100%

שנת 2023						
סוג הלקוח	דמי גמולים קופות גמל	דמי גמולים קופות מרכזיות	דמי גמולים הפקדות קרנות השתלמות	קופות גמל להשקעה	סך הכל דמי גמולים	שיעור מסך דמי הגמולים
	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)	(באלפי ש"ח)
עמיתים שכירים	433,319	1,361	3,243,902	-	3,678,582	79%
מבוטחים פרטיים ועצמאיים	75,633	-	311,421	598,238	985,292	21%
סך הכל	508,952	1,361	3,555,323	598,238	4,663,874	100%

התפלגות הלקוחות בענף קופות גמל לפי דמי גמולים בשנת 2024

התפלגות הלקוחות בענף קופות גמל לפי דמי גמולים בשנת 2023

6.4.5

מידע אודות העברת כספים מהגופים המוסדיים בקבוצה ואליהם בענפי חסכון ארוך טווח בשנים 2022 עד 2024:⁵⁰

2024			
פעילות הקבוצה			באלפי ש"ח
סך הכל	פנסיה	קופות גמל	
			העברות לקבוצה מגופים אחרים
2,084,118	1,652,363	217,955	213,800
6,888,268	6,770,547	109,462	8,259
1,891,291	193,516	1,636,084	61,691
10,863,677	8,616,426	1,963,501	283,750
			העברות מהקבוצה לגופים אחרים
321,864	28,198	57,881	235,785
13,530,774	10,674,232	202,294	2,654,248
10,823,491	447,213	8,538,469	1,837,809
24,676,129	11,149,643	8,798,644	4,727,842
(13,812,452)	(2,533,217)	(6,835,143)	(4,444,092)
העברות, נטו			
2023			
פעילות הקבוצה			באלפי ש"ח
סך הכל	פנסיה	קופות גמל	
			העברות לקבוצה מגופים אחרים
2,521,606	1,638,418	417,380	465,808
7,268,175	7,008,451	138,361	121,363
4,657,729	465,151	3,930,786	261,792
14,447,510	9,112,020	4,486,527	848,963
			העברות מהקבוצה לגופים אחרים
481,641	74,979	125,870	280,792
7,600,371	5,630,453	147,419	1,822,499
6,237,861	318,125	4,748,391	1,171,345
14,319,873	6,023,557	5,021,680	3,274,636
127,637	3,088,463	(535,153)	(2,425,673)
העברות, נטו			
2022			
פעילות הקבוצה			באלפי ש"ח
סך הכל	פנסיה	קופות גמל	
			העברות לקבוצה מגופים אחרים
2,123,437	931,435	568,323	623,679
6,853,686	6,459,007	197,986	196,693
9,238,951	116,013	8,599,996	522,942
18,216,074	7,506,455	9,366,305	1,343,314
			העברות מהקבוצה לגופים אחרים
391,926	90,448	81,148	220,330
4,870,361	3,728,497	76,941	1,064,923
2,688,290	272,952	1,613,659	801,679
7,950,577	4,091,897	1,771,748	2,086,932
10,265,497	3,414,558	7,594,557	(743,618)
העברות, נטו			

בשנים 2023 ו-2024, במקביל להרעה בדירוג היחסי של תשואות החברה, חל גידול בשיעור הניודים היוצאים במוצרי החיסכון של החברה. במחצית השנייה של שנת 2024 חל שיפור בדירוג היחסי של התשואות של החברה ובהתאם, ברבעון הרביעי של שנת 2024 חל קיטון בשיעור הניוד היוצא במוצרי החיסכון הנמכרים על ידי החברה ביחס לרבעון השלישי של שנת 2024.

50. מובהר כי המידע להלן אינו כולל העברות כספים בין הגופים המוסדיים בקבוצה.

7. תחום ביטוח כללי

7.1 מוצרים ושירותים

7.1.1 תיאור ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללים בתחום

תחום זה כולל את פעילות הקבוצה בענפי הביטוח הכללי. נהוג לחלק את תחום הביטוח הכללי לשתי קטגוריות עיקריות: (א) ביטוחי רכוש ו-(ב) ביטוחי חביות.

הפעילות בביטוחי רכוש נחשבת כבעלת "זנב תביעות קצר" מאחר שמשך תקופת ההתיישנות הינו שלוש שנים בלבד מקרות מקרה הביטוח ומאחר שתביעות אלו מוגשות, במרבית המקרים, במהלך תקופת הביטוח. מנגד, ביטוחי חובה וחביות נחשבים כבעלי "זנב תביעות ארוך" מאחר שמשך תקופת ההתיישנות הינו שבע שנים מקרות מקרה הביטוח; כיוון שהתביעה הביטוחית אינה מתיישנת כל עוד לא התיישנה תביעת הצד השלישי כנגד המבוטח; בשל פרק הזמן הארוך שחולף בין מועד היווצרות העילה כנגד המבוטח לבין מועד הגילוי ו/או לבין מועד הגשת התביעה ו/או בשל פרק הזמן הדרוש לבירור התביעה. תקופת ההתיישנות של תביעה לתגמולי ביטוח במקרה של נכות שנגרמה למבוטח ממחלה או מתאונה, תימנה מיום שקמה למבוטח זכות לתבוע תגמולי ביטוח לפי תנאי חוזה הביטוח.

להלן יסקרו הענפים העיקריים הנכללים בתחום הביטוח הכללי:

7.1.1.1 ענף ביטוח רכב חובה

א. כללי

ביטוח רכב חובה הינו ביטוח שחובה על כל בעל כלי רכב או הנוהג בו לרכשו לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש) התש"ל - 1970 (להלן בהתאמה: "רכב חובה" ו-"פקודת ביטוח רכב מנועי"). המכסה נזקי גוף של בעל הרכב, כל הנוסעים ברכב והולכי רגל שנפגעו מהרכב, כתוצאה משימוש ברכב מנועי בהתאם לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התש"ה - 1975 ("חוק הפל"ת"). עריכת הביטוח הינה חובה אשר אי קיומה מהווה עבירה פלילית. תנאי הכיסוי הביטוחי הם בהתאם לנוסח פוליסה תקנית שנקבעה בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי) התש"ע - 2010 (להלן: "הפוליסה התקנית רכב חובה").

קיימים מספר מאפיינים ייחודיים לענף פעילות זה, ובין היתר:

אחידות המוצר: היקף האחריות והיקף הכיסוי לנזקי גוף תואמים את הוראות הפוליסה התקנית רכב חובה אשר קובעת נוסחים סטנדרטיים מחייבים.

עקרון האחריות המוחלטת (No Fault): האחריות של הנוהג ברכב, בעל הרכב או המחזיק בו היא אחריות מוחלטת ומלאה ואין צורך בהוכחת אשם.

ייחוד עילה: מי שנפגע בתאונת דרכים וחוק הפל"ת מקנה לו עילת תביעה, חייב לתבוע את זכותו על פי חוק הפל"ת בלבד ואינו זכאי לתבוע את נזקו לפי חוק אחר. מי שאין לו עילת תביעה לפי חוק זה יכול לתבוע את המזיק בנזיקין. ככלל, מבטח של הרכב המעורב, מחויב בכיסוי הנפגעים ברכב המבוטח ואינו רשאי לחזור ולשובב ממזיק שגרם או תרם או החמיר את הנזק, את הפיצויים ששילם המבטח לנפגע.

דרכי פיצוי מיוחדות: פוליסת ביטוח החובה אינה נוקבת בסכום ביטוח, והפיצוי בשל נזק גוף מחושב בהתאם לחוק הפל"ת ולתקנות שהותקנו על פיו. אלה קובעים, בין היתר, את תקרת הפיצוי למרכיבי נזק שאינו נזק ממזיק וכן מגבילים את הפסדי ההשתכרות שניתן לתבוע עד פי שלושה מהשכר הממוצע במשק. למעט שני ראשי נזק אלו, הכיסוי אינו מוגבל בסכום.

ב. הסדרים מיוחדים בענף ביטוח רכב חובה

בענף ביטוח רכב חובה מתקיימים מספר הסדרים המשפיעים על תעריף הביטוח, כמפורט להלן:

(1) הסדר הביטוח השירוי (הסדר במסגרת ה"פול")

הואיל ומחד ביטוח רכב חובה הינו חובה חוקית, ומאידך חברות הביטוח אינן מחויבות לבטח את כל המבקשים לרכוש ביטוח כאמור, נוסד מכוח תקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שירוי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001, הסדר הביטוח השירוי, במסגרתו מבוטחים המשתמשים ברכב מנועי שלא השיגו כיסוי ביטוחי באופן ישיר אצל חברות הביטוח המסחריות (כגון: נהגים בעלי עבר ביטוחי המעיד על סיכון גבוה, נהגים עם עבר של שליליות רישיון, כלי רכב עתידי סיכון כגון אופנועים, טרקטורונים ו/או כלי רכב נוספים שנדחו על ידי חברות הביטוח). הסדר הביטוח השירוי מתבסס על ביטוח משותף של כל חברות הביטוח הפועלות בענף ביטוח רכב חובה, במסגרתו מחויבות החברות האמורות להשתתף בהסדר הביטוח השירוי ונושאות יחד בהפסדי או ברווחיו, על פי חלקן בסך כל פרמיות ביטוח רכב חובה ("נתח שוק חובה"). חלקה של הקבוצה בהסדר הביטוח השירוי עמד נכון לשנת חיתום 2024 על שיעור של כ-12%⁵¹ בהשוואה לשיעור של כ-12.2% בשנת החיתום 2023.

51. השיעור הנקוב הינו שיעור זמני המתבסס על נתוני ספטמבר 2024, כפי שפרסם ה"פול".

חברות הביטוח מממנות את חלקן בהסדר הביטוח השירי (במסגרת ה"פול") באמצעות העמסת עלות הביטוח השירי על יתר המבוטחים בביטוחי רכב חובה, שלא במסגרת הביטוח השירי. ככל שמרכיב העמסה אינו מספק לצורך מימון חלקן של חברות הביטוח בהסדר הביטוח השירי, הן נדרשות לממן את ההפסד לפי חלקן בשוק.

מרכיב העמסה אותו רשאיות חברות הביטוח לגבות החל מיולי 2020 הינו בין 5.5% ל-8% מעלות הסיכון הטהור⁵² של ביטוחי החובה של המבטח שלא במסגרת הביטוח השירי.

בחודש נובמבר 2022 פורסם תיקון להוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה במסגרתו בוצעה הפחתה של דמי הביטוח נטו בתעריף הפול, לאור כך שהרכיב המועבר למוסד לביטוח לאומי ייגבה על-ידי הפול וחברות הביטוח כרכיב נפרד, וזאת על מנת לשמר את המצב הקיים של התעריף למבוטחי הפול. תעריפי הפול החדשים חלים על פוליסות ביטוח רכב חובה שמועד תחילתן החל מיום 1 בינואר 2023.

לפירוט בדבר הרפורמה בהסדר השיבוב עם המוסד לביטוח לאומי בתביעות ביטוח חובה ראה סעיף 7.1.1.1(ד) להלן.

ביום 10 במאי 2023 פורסם חוזר בעניין תיקון נוסף להוראות החוזר המאוחד בענף רכב חובה לעניין תעריף הפול, המעדכן את דמי הביטוח נטו בפול, וזאת על מנת שלא לחרוג מתקרות הסבסוד הקבועות **בתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שירי ומנגנון לקביעת התעריף) התשס"א - 2001 ובפקודת ביטוח רכב מנועי (נוסח חדש) התש"ל - 1970**, ולהתאים את דמי הביטוח לסיכון המבוטח בהתבסס על המלצותיו של מפעיל המאגר הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה שפורסמו במסגרת הדוח הסופי להערכת עלות הסיכון הטהור בענף ביטוח רכב חובה לשנת 2020. החוזר חל על פוליסות ביטוח רכב חובה שתחילתן ביום 1 ביולי 2023 ואילך. התיקון האמור הביא לעליה במחירי הפול וכפועל יוצא הביא לעליית התעריפים בשוק.

בחודש נובמבר 2024 פורסם תיקון נוסף להוראות החוזר המאוחד בענף ביטוח רכב חובה, במסגרתו בוצעה הפחתה של דמי הביטוח נטו בתעריף הפול לאופנועים, וכן בוצעה העלאת דמי הביטוח נטו בתעריף הפול לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון. תעריפי הפול החדשים חלים על פוליסות ביטוח רכב חובה שמועד תחילתן החל מיום 1 בינואר 2025. להערכת החברה, תיקון תעריפי הפול צפוי להביא לעלייה בהפסדי הפול, אשר יושט על חברות הביטוח.

בחודש דצמבר 2024 הופץ דוח עדכני של המלצות מפעיל המאגר הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה לשנת 2023. בהתאם לתוצאות הדוח, תעריפי הפול משקפים פרמיה בחסר. ככל שבעקבות הדוח העדכני של המלצות מפעיל המאגר תפרסם הרשות תיקון נוסף של תעריפי הפול. הדבר צפוי להביא לעלייה בתעריפי הפול ויכול וישפיע על מחירי השוק.

הערכות החברה בקשר עם השלכות תיקון החוזר המאוחד לעניין תעריף הפול ולעניין תעריף הפול בעקבות המלצות מפעיל המאגר הסטטיסטי, הינן מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות נכון למועד פרסום הדוח והתוצאה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה והן תלויות בין היתר, באופן עדכון התעריפים בפול ובחברות בעקבות המלצות מפעיל המאגר הסטטיסטי.

(2) קרנית - הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים

הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים - קרנית ("קרנית"), הינה תאגיד שהוקם על פי חוק הפל"ד, לצורך תשלום פיצויים לזכאים על פי חוק הפל"ד שאין באפשרותם לתבוע פיצויים מחברת ביטוח, בשל אחד מן המקרים הבאים: (1) פגיעה על ידי רכב שלא היה לו כיסוי ביטוחי; (2) מבטח שאינו ידוע (כגון פגיעת "פגע וברח"); (3) מבטח שנמצא בהליכי פירוק או שמונה לו מנהל מורשה.

מימון הקרן נעשה באמצעות העמסה בשיעור של 1% מהפרמיה נטו (עלות הסיכון ללא העמסות חיצוניות כגון הוצאות ועמלות) וממרכיב הדמים המועבר למל"ל בגין תביעות שיבוב. סכום זה מועבר על ידי חברות הביטוח לקרנית.

(3) אחריות למתן שירותים רפואיים

בשל נזקי גוף לנפגעי תאונות דרכים, גובות חברות הביטוח אחוז קבוע מדמי הביטוח לצורך מימון עלות אספקת השירותים לנפגעי תאונות דרכים (להלן: "**סכום ההשתתפות**"). שיעור סכום ההשתתפות שגובות חברות הביטוח מהמבוטחים הינו 12.66% מדמי הביטוח.

המבטחים ממשיכים להיות אחראים לגבי יתר השירותים הרפואיים שאינם נכללים בתוספת השנייה **לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד - 1994** (להלן: "**חוק ביטוח בריאות ממלכתי**") ובצו התרופות שהוצא לפיו. האמור אינו חל על אוכלוסיות מסוימות, בין היתר, חיילים ונפגעי תאונות עבודה אשר האחריות הביטוחית לכיסוי הוצאות טיפול רפואי עבורם במקרה של תאונת דרכים, נותרה של המבטחים. סכום ההשתתפות מועבר לקופות החולים מאת המבטחים, באמצעות קרנית והמוסד לביטוח לאומי.

52. "עלות הסיכון הטהור" - חלק מתעריף ביטוח שאינו כולל רווח, הוצאות ועלות אספקת שירותים, למעט הוצאות ליישוב תביעות. עלות הסיכון הטהור מחושב בהתאם להוראות סעיף 7 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], תש"ל-1970.

ג. תעריפים והפיקוח עליהם, מאגר המידע הסטטיסטי ומאגר המידע לאיתור הונאות ביטוח בענף רכב חובה

(1) משתנים לקביעת תעריף בענף רכב חובה ושיעור דמים מקסימלי

חברות הביטוח קובעות את דמי הביטוח תוך שימוש במשתנים שאושרו על ידי הממונה כמשתנים שבהם יהיה מבטח רשאי להשתמש לצורך קביעת התעריף (להלן: "המשתנים"). המשתנים נועדו להתאים את פרמיית הביטוח לסיכון המבטח והם עשויים להשתנות מעת לעת בהתאם להוראות הממונה.

שיעור דמים מקסימלי

החוזר המאוחד קובע הסדרים לקביעת דמי ביטוח בענף רכב חובה שרשאי מבטח לגבות ואופן הגשתם לאישור הממונה. מרכיב פרמיית הסיכון שבתעריף ביטוח רכב חובה (דמי הביטוח נטו) הינו אחיד לכל המבטחים בעלי אותם מאפיינים, אצל המבטח. המבטח רשאי לגבות בנוסף דמים בשיעור של עד 18% מפרמיית הסיכון, שנועדו לכיסוי הוצאות המנהל של המבטח, עמלת סוכנים ורווח. המבטח רשאי לתת הנחות ביחס למרכיב הדמים בלבד, למעט לצי רכב (כהגדרתם בפרק ביטוח כללי בחוזר המאוחד), שאז רשאי המבטח לתת הנחה אף מדמי הביטוח נטו (דמי הביטוח למעט הדמים).

(2) מאגרי מידע

מאגר מידע סטטיסטי

בענף ביטוח רכב חובה פועל מאגר מידע סטטיסטי המשמש להערכת עלות הסיכונים בענף ביטוח רכב חובה. מאגר המידע הסטטיסטי מנוהל על ידי צד שלישי בלתי קשור לחברה ולחברות הביטוח (לעיל ולהלן: "מפעיל המאגר הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה"). מפעיל המאגר הסטטיסטי בענף ביטוח רכב חובה מוסמך על-פי דין לאסוף מידע מהמבטחים בענף הביטוח, ולקבוע על בסיסו את עלות הסיכון הטהור ("תעריף הסיכון"). תעריף הסיכון אינו מחייב את חברות הביטוח במישרין ואולם תעריף "הפול" נקבע על ידי הממונה בהתייחס אליו ובנוסף הוא מהווה מדד רלבנטי, מבחינת הממונה, לאישור התעריף של חברות הביטוח.

מאגר מידע לאיתור הונאות ביטוח

בענף ביטוח רכב חובה פועל מאגר מידע לאיתור הונאות ביטוח, המנוהל על ידי צד שלישי בלתי קשור לחברות הביטוח. המאגר, המרכז מידעים מכל חברות הביטוח, משמש לצורך זיהוי חשדות למקרי הונאה בתביעות רכב חובה וכן למניעת הונאות ביטוח בתהליך החיתום בפוליסות רכב-חובה. מימון עלות הפעלת המאגר מוטל על חברות הביטוח, בהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה.

ד. זכות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי

הביטוח הלאומי נוהג לחזור אל מבטחים בתביעות שיבוב פרטניות מכח **חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995** (להלן: "**חוק הביטוח הלאומי**"), במקרה בו שילם הביטוח הלאומי לזכאי גמלה, בעילה בה חייבת החברה לשלם פיצויים לאותו זכאי, לפי פקודת הנזיקין, או לפי חוק הפלג"ד. החל מינואר 2023 ואילך הוחל שינוי במנגנון ההתחשבות בגין תביעות הנובעות מתאונות דרכים, זאת חלק הגשת תביעות שיבוב פרטניות על ידי המוסד לביטוח לאומי.

בחודש יולי 2024 נחתם הסכם בין החברה לבין המוסד לביטוח לאומי, במסגרתו נסגרה בעיקרה החשיפה של החברה לתביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי בענף רכב חובה לשנים 2016 – 2022.

שיעור הריבית לצורך היוון קיצבאות הביטוח הלאומי

בהמשך להמלצות ועדה בינמשרדית לבחינת סוגיית ריבית ההיוון בפיצוי הנזיקי, ומכח פסק דין של בית המשפט העליון בנושא (שניהם משנת 2019), עומד שיעור ריבית ההיוון בפיצוי נזיקין (המשמש, בין היתר, להיוון תגמולי ביטוח למבטחים), על שיעור קבוע של 3% לכלל הניזוקים.

עוד נקבע במסגרת פסק הדין ביחס לשיעורי ההיוון אשר ישמשו מבטחים לצורך ניכוי תגמולי המוסד לביטוח לאומי מאת המבטחים ולצורך תשלום תביעות שיבוב למוסד לביטוח לאומי, כי עד לתיקון התקנות בהתאם להמלצות הועדה, תעמוד בתוקף הסכמת המבטחים לנכות מתגמולי הביטוח למבטחים את תגמולי הביטוח הלאומי, לפי ריבית היוון של 3%.

בחודש אוקטובר 2024 פורסמה **טיוטת תקנות הביטוח הלאומי (היוון) התשפ"ה-2024**, במסגרתה מוצע לקבוע את שיעור הריבית בתקנות בגובה 3%.

להערכת החברה, ככל שטיטות התקנות האמורות תהפוך למחייבת, הדבר לא צפוי להשפיע על תוצאותיה העסקיות של החברה, מאחר ואינה מהווה שינוי ביחס למצב הקיים.

המידע בכל הקשור לשיעור הריבית לצורך היוון קיצבאות הביטוח הלאומי בהתאם לתיקון החקיקה העתידי, הינו מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בנוסח החקיקה שאושר, ככל שאושר, ובגובה הריבית העתידי.

ה. מתווה סליקה קל-כבד

בשוק ביטוח רכב חובה קיימים "תשלומי איזון" בין המבטחים במקרים בהם ישנה תאונה בה מעורבים כלי רכב השונים במידה משמעותית זה מזה, קרי אופנוע ורכב אחר, או רכב קל ורכב כבד. מטרתם של תשלומי האיזון לאזן את נטל התשלום בין המבטחים, מקום בו הסיכון של כלי הרכב המעורבים לגרום היזק בתאונות דרכים, אינם מאוזנים באופן מובהק.

ההסדר פועל בהתאם לפטור מאישור הסדר כובל על ידי רשות התחרות, בתנאים שנקבעו.

ו. עמדת הממונה - איסור הפליה על בסיס מיקום גאוגרפי של מבטחים ומועמדים לביטוח בביטוחי רכב – טיוטה

בחודש ינואר 2025, פורסמה טיוטת עמדת הממונה בעניין איסור הפליה על בסיס מיקום גאוגרפי של מבטחים ומועמדים לביטוח בביטוחי רכב. במסגרת הטיוטה, מוצע לאסור על חברות הביטוח לבסס את החלטותיהן אם לקבל אדם לביטוח בענפי ביטוח רכב על שיקולים המנוגדים להוראות הדין, ובכלל זה הוראות האוסרות הפליה על בסיס אזור גיאוגרפי; לקבוע כי פרקטיקות לפיהן חברות ביטוח מציבות בפני המועמדים לביטוח דרישות נוספות לצורך השלמת הליך החיתום ורכישת ביטוח, רק בשל כתובת או אזור מגוריהם, הן אסורות, במיוחד כאשר מדובר בדרישות שלמועמד לביטוח יהיה קשה לעמוד בהן; ולקבוע כי חברת ביטוח אינה רשאית לבצע "חיתום קפדני", במסגרתו נדרש מועמד לביטוח להציג אישור עבר ביטוחי נקי לתקופה העולה על שלוש שנים.

להערכת החברה, ככל שעמדת הממונה תתקבל ותהפוך למחייבת, הדבר יכול ויביא לפגיעה ביכולת החברה לבסס החלטות חיתומיות על בסיס פרמטרים אקטואריים מסויימים, אולם אין ביכולתה להעריך את השפעת הוראות אלו על תוצאותיה העסקיות.

המידע בכל הקשור לעמדת הממונה הינו מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בנוסח עמדת הממונה הסופית, ככל שתפורסם, ובהתנהגות הלקוחות והגופים המתחרים.

7.1.12 ענף ביטוח רכב רכוש

א. כללי

ענף ביטוח רכב רכוש כולל את פעילות הקבוצה בביטוח לכיסוי אובדן או נזק של כלי רכב מבטחים ונזקים הנגרמים לרכוש של צד שלישי על ידי כלי הרכב המבטחים.

ביטוח רכב רכוש מעניק סל של כיסויים ביטוחיים, כגון: גניבה, אש, התנגשות מקרית, התהפכות ותאונה מכל סוג שהוא, מעשה דדון, נזקי טבע וחבות המבוטח בשל נזק שייגרם לרכוש צד שלישי כתוצאה משימוש ברכב בתקופת הביטוח ("ביטוח צד ג"). בשלב הצעת הביטוח, רשאי המבוטח לבחור כיסוי באחת מארבע חלופות: (1) ביטוח מקיף; (2) ביטוח מקיף ללא כיסוי גניבה; (3) ביטוח מקיף ללא כיסוי מפני תאונות; ו- (4) ביטוח צד ג' בלבד.

תעריף דמי הביטוח בגין ביטוח רכב רכוש הוא בדרך כלל דיפרנציאלי ונקבע, בין היתר, בהתחשב במאפייני הרכב (בעיקר דגם הרכב המבוטח ושנת ייצורו) ובמאפייני הנהגים בו (בעיקר גיל הנהג העיקרי, נהגים המורשים לנהוג ברכב, תקופת הרישיון וניסיון התביעות של בעל הפוליסה).

ענף ביטוח רכב רכוש מתחלק לשתי קטגוריות עיקריות:

א) ביטוח לכלי רכב פרטי וכלי רכב מסחרי שמשקלו עד 3.5 טון, אשר פוליסת הביטוח בעבורם כפופה לתנאי הפוליסה התקנית כפי שנקבעו בתקנות שהותקנו בנושא (להלן: "הפוליסה התקנית - רכב רכוש").

ב) ביטוח לכלי רכב שאינו נמנה על הקטגוריה הראשונה (כגון: משאיות, מוניות, אופנועים, אוטובוסים, מלגזות וטרקטורים).

הפוליסה התקנית - רכב רכוש, קובעת נוסח ותנאים מינימאליים לביטוח רכוש לרכב, אשר המבטח רשאי לשנותם רק אם השינוי הוא לטובת המבוטח או לבקשת בעל צי רכב. ניתן להוסיף הרחבות להיקף הכיסוי הניתן במסגרת הפוליסה התקנית, באישור הממונה.

למידע בדבר טיוטת עמדת הממונה בעניין איסור הפליה על בסיס מיקום גאוגרפי של מבטחים ומועמדים לביטוח בביטוחי רכב, ראה סעיף 7.1.1.1(ו) לעיל.

בהל"ך יישוב תביעות רכב רכוש, משתתפים בעלי תפקידים רבים אשר יש במעורבותם כדי להשפיע על הליכי יישוב התביעות ועל עלויות יישוב התביעה. לרבות: מוסכים, שמאים, ספקי חלפים, גורמים מפיצים, סוחרי רכב ועוד.

במטרה ליעיל ולקצר הליכי יישוב תביעות רכב רכוש, ובהתאם להוראות שנקבעו בחוזר המאוחד, מפרסמות חברות הביטוח רשימות שמאים⁵³ ("רשימת שמאי החוץ"), לבחירת המבוטח. בהתאם להוראות החוזר המאוחד, הצעת תיקון או שומה של שמאי שנבחר על ידי המבוטח מתוך רשימת שמאי החוץ (להלן: "שמאי חוץ"), מהווה הצעת התיקון או השומה הקובעת והיא מחייבת את הצדדים בכפוף לזכות המבטח והמבוטח להעלות בפני שמאי החוץ הערות בעניינים טכניים. כמו כן, באפשרות המבטח והמבוטח לערער על השומה בהתאם להסדר הקבוע בחוזר השמאים.

במטרה לייעל, לקצר ולהוזיל עלויות יישוב תביעות רכב רכוש התקשרה החברה עם "מוסכי הסדר" לתיקון רכבי מבוטחים שנגרם להם נזק חלקי (שאינו אובדן גמור). מוסך הסדר הינו מוסך שהתקשר עם החברה בחוזה למתן שירותים כ-"מוסך הסדר" בתמורה להנחות הניתנות למבטח (במחירי החלפים ו/או במחיר שעת העבודה) ו/או תוך התחייבות לעשות שימוש בחלפים שמעמיד לרשותו המבטח ואשר ניתן להשיגם בעלות מוזלת לעומת "מחיר הספר" בשוק (להלן: "**מוסך הסדר**"). כלל ביטוח מאפשרת למבוטחיה לבחור את המוסך שבו יבוצע תיקון הרכב אולם מציעה למבוטחיה הטבות שונות כגון הנחת השתתפות עצמית ולעיתים אף ביטול תשלום ההשתתפות עצמית, על מנת לתמרץ את המבוטחים לתקן את רכבם באחד ממוסכי ההסדר עמם התקשרה החברה. למבוטח יש אפשרות להתחייב במועד ההתקשרות, כי בקרות מקרה ביטוח תיקון הרכב יבוצע במוסך הסדר וכנגד זאת ייהנה המבוטח גם מהנחה בפרמיה והטבות נוספות בקרות מקרה הביטוח (להלן: "**פוליסת נבחרת המוסכים**").

- בחודש ספטמבר 2023 פורסמה הכרעה עקרונית בעניין פרקטיקה בה נקטו חלק מחברות הביטוח בפוליסות רכב רכוש, במסגרתה נוכח חלק מתגמולי הביטוח בגין ההפרש בין מחירון 'יבואן החלפים (כפי שצוטט בשומה), לבין הסכום אותו הייתה משלמת חברת הביטוח עבור אותם החלפים אם אלה היו נרכשים מספקי חלפים איתם התקשרה חברת הביטוח (להלן: "**ההכרעה בנושא תשלום תגמולי ביטוח מופחתים**").

בהתאם להכרעה בנושא תשלום תגמולי ביטוח מופחתים, נקבע כי חברת ביטוח יכולה לבצע ניכוי כאמור בכפוף למספר תנאים ובכלל זה מתן גילוי בולט לגבי אופן ההתנהלות המצופה מהמבוטח עם קרות מקרה הביטוח, הן בשלב הצעת הביטוח והן במועד ההודעה על מקרה הביטוח מצד המבוטח. כן נקבע כי נוכח חוסר הבהירות שהיה קיים טרם פרסום ההכרעה, יש לאפשר לחברת הביטוח לבצע יידוע כאמור למבוטחים קיימים גם במהלך תקופת הביטוח. ביחס למקרי ביטוח שאירעו עד למועד פרסום ההכרעה נקבע כי על חברת הביטוח שביצעה פרקטיקה זו לבחון האם ההפחתה בוצעה לאחר מתן גילוי בולט למבוטח שאפשר למבוטח לפעול על מנת להקטין את הנזק וכן לוודא כי המבוטח קיבל את הודעת החברה בעת פתיחת התביעה או טרם תיקון הרכב. במידה ולא ניתן גילוי כאמור על חברת הביטוח להשיב את ההפרש למבוטח.

- בחדש מאי 2024 פורסמו תיקון להוראות החוזר המאוחד בעניין הוראות בענף רכב רכוש (להלן: "**חוזר מוסכים ושמאים**"); וחוזר בעניין הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש (להלן: "**חוזר הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש**"). הוראות אלה, בנוסף להכרעה בנושא תשלום תגמולי ביטוח מופחתים מהוות אסדרה כוללת לתהליך תביעות רכב רכוש, וכן כוללות הוראות שונות בנוגע לנוסח פוליסות רכב רכוש והגילוי המדרש מצד המבטח למבוטח בשלב הטרם חוזי (להלן 'חד': "**הרפורמה בתחום רכב רכוש**").

במסגרת חוזר הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש נקבע כי חברת הביטוח תעדין את נוסח הגילוי למבוטחים, וזאת על מנת שבמקרה של הקטנת נזק במוסך שאינו בהסדר, עקב הפחתת תגמולי הביטוח בגובה ההפרש במחיר עלות החלפים בעת תיקון במוסך שאינו בהסדר לעומת מוסך הסדר, תעמוד חברת הביטוח בחובותיה לפעול בתום לב ובהוגנות כלפי המבוטח. במסגרת עדכון כללי הגילוי נקבע, בין היתר, כי חברת הביטוח תיתן גילוי למבוטח בתכנית הביטוח בדבר כללי ההפחתה של תגמולי הביטוח במקרה של הקטנת נזק. בנוסף נקבע כי בתכנית ביטוח רכב רכוש ייקבע כי במקרים בהם מבוטח בחר לתקן את רכבו שלא במוסך הסדר והמבוטח הודיע לחברת הביטוח על מקרה הביטוח טרם תיקון הרכב ונקט באמצעים הסבירים שהורתה לו חברת הביטוח, והמוסך האמור הסכים לקבל את תנאי ההסדר של חברת הביטוח טרם תיקון הרכב, תנכה החברה מתגמולי הביטוח השתתפות עצמית, כאילו המבוטח תיקן את רכבו במוסך הסדר. עוד נקבע כי חברת ביטוח לא תכלול במסגרת תכנית ביטוח רכב רכוש פיצוי בשל אבדן גמור להלכה כהגדרתו בסעיף 6(ב) לפוליסה התקנית - רכב רכוש, למעט בסוגי מקרים שאושרו על ידי הרשות (להלן: "**ההוראה**

1-50

הנוגעת לאבדן להלכה). תחילתו של החוזר ביום 1 בספטמבר 2024 אולם ההוראה הנוגעת לאובדן להלכה תהיה מחייבת מיום הכניסה לתוקף של תיקון הגדרת "אבדן גמור" בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, בעניין קביעת שמאי "אבדן גמור" לרכב, אשר למועד דוח זה טרם תוקנו.

- **חוזר מוסכים ושמאים**, מסדיר את אופן יישוב תביעות ביטוח בענף רכב רכוש, לעניין התקשרות עם שמאים ועם מוסכים וכן הוראות שונות ביחס להליך שיווק הפוליסה ויישוב התביעה.

ביחס למוסכים, החוזר כולל, בין היתר, הוראות לפיהן על חברת ביטוח לנהל משא ומתן עם כל מוסך שמעוניין לשמש כמוסך מוסכם המעניק שירות למבוטחיה או לצד שלישי (להלן: "**מוסך מוסכם**"), ולאפשר לכל מוסך אחר בעל מאפיינים דומים לאותו המוסך, ועל בסיס אותן אמות מידה שירותיות אשר נקבעו על ידי חברת הביטוח, להתקשר עמה בהסכם התקשרות זהה. ככל שהמוסך אינו בעל מאפיינים דומים למוסך מוסכם, חברת הביטוח לא תסרב לחתום על הסכם ואולם הוא יקבע בהתאמות הנדרשות.

עוד נקבע כי חברת ביטוח לא תסרב להתקשר עם מוסך בהסכם התקשרות שמגדיר אותו כמוסך מוסכם, בסירוב המבוסס על קריטריונים המפורטים בחוזר המאוחד וביניהם בין היתר על אחד מאלה: היקף הפעילות של המוסך; גודל המוסך; כמות המועסקים במוסך; ומאפייני לקוחות המוסך, ובכלל זה סוג כלי הרכב המתוקנים במוסך ושייכות המוסך לרשת מוסכים.

בנוסף נקבעו עקרונות ותנאים מינימליים שעל הסכם ההתקשרות בין חברת הביטוח למוסך המוסכם לכלול, בין היתר, כי מחיר שעת עבודה יהיה בהתאם למוסכם; עלות החלפים תהיה בהתאם להנחה שיתחייב המוסך המוסכם להעניק לחברת הביטוח או שהמוסך המוסכם יתחייב כי מחיר חלקי חילוף שישפך לא יעלה על מחיר החלף שנרכש על ידי חברת הביטוח או אשר עשוי להיות מסופק על ידה או יתחייב לעשות שימוש בחלקי החילוף שתספק חברת הביטוח, בהתאם להסכמה בין חברת הביטוח למוסך או כל תנאי מסחרי אחר בנושא עלות התיקון שנקבע בין הצדדים; מוסך מוסכם לא יחל בתיקון הרכב, אלא לאחר אישור חברת הביטוח ובעל הרכב; על חברת הביטוח נאסר להתקשר עם המוסך המוסכם בהסכם המגביל את סכום תיקון הרכב או בממוצע עלות תיקון רכב; חברת הביטוח תוכל לבטל את ההתקשרות עם מוסך מוסכם רק לאחר שניתנה למוסך האפשרות לחדול מביצוע ההפרה, למעט חריגים.

לעניין מניעת ניגוד עניינים, נקבע כי סוכן ביטוח, מוסך או שמאי לא יעניקו או יקבלו עמלה או כל טובת הנאה, במסגרת ואגב הליך בחירת מוסך ותיקון הרכב, ולעניין סוכן ביטוח לרבות באמצעות חברה לניהול תביעות או כל גורם אחר המעורב בתהליך, לרבות בשל שירותי ייעוץ שונים.

ביחס לשמאים נקבע, בין היתר, כי במקרה של בחירת שמאי מתוך מאגר שמאים שמציעה חברת הביטוח, תחייב חברת הביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים אשר יהיה פתוח לכל השמאים שיעמדו בקריטריונים שנקבעו בחוזר (להלן: "**מאגר שמאים**"); כן כולל חוזר מוסכים ושמאים הוראות בדבר כמות השמאים שישלל ממאגר השמאים ופיזורם; ובדבר הפרוצדורה שעל חברת ביטוח לנקוט על מנת להוציא שמאי ממאגר השמאים, בהתאם לפרמטרים אובייקטיביים שנקבעו בהסכם ההתקשרות.

עוד נקבע כי שכר טרחת שמאי המאגר יכלול רכיב קבוע ורכיב משתנה, כאשר הרכיב המשתנה יהיה בשיעור שאינו זניח. הנוסחה לקביעת הרכיב המשתנה תהיה זהה בכלל הסכמי ההתקשרות עם שמאים בעלי מאפיינים דומים ותביא לידי ביטוי פרמטרים הקשורים לשירות וכן פרמטרים ייחודיים לשמאי כגון ותק והתמחות בסוגי רכבים ייחודיים.

בחירת השמאי מתוך המאגר תבוצע באופן אקראי. הצעת התיקון והשומה של שמאי שנבחר ממאגר השמאים כאמור תהיה הצעת התיקון והשומה הקובעות אלא אם כן פעלה חברת הביטוח לערעור בפני שמאי מכריע בהתאם למנגנון המוגבל הקבוע בחוזר.

שומה של שמאי פרטי שנבחר בידי ניזוק בתביעת צד ג', תוכל להיות "שומה קובעת" במידה וצד ג' פעל בהתאם לכללים שנקבעו בחוזר מוסכים ושמאים, תוך מתן אפשרות לחברת הביטוח לערער על השומה בפניה למנגנון שמאי מכריע.

עוד נקבע כי חברת הביטוח תחייב להציע למבוטחים תכנית במסגרתה ניתן לבחור כל מוסך (להבדיל ממוסך מוסכם) וזאת ללא השפעה על גובה ההשתתפות העצמית שישלם המבוטח. החוזר קובע הוראות שונות בעניין גילוי, שקיפות ורמת שירות הן קודם למועד רכישת הפוליסה והן במועד התביעה. בנוסף נקבעו הוראות מעבר לצורך בניית המנגנונים הנדרשים בהתאם לחוזר.

נקבע כי תחילתו של החוזר תהיה מיום 1 במאי 2025. לצד זאת, משרד התחבורה צפוי לפרסם הוראות מקצועיות מקבילות לפיהן שומת הרכב תכלול את מחיר השוק של חלקי חילוף לרכב שנדרש להחליפם או לתקנם. ככל שההוראות האמורות לא יפורסמו עד ליום הכניסה לתוקף של החוזר, תידחה הכניסה לתוקף של הוראות החוזר למועד התחילה של ההוראות המקצועיות המקבילות.

בחודש נובמבר 2024 הגיש איגוד המוסכים בישראל (מלכ"ר) עתירה מנהלית לבג"צ נגד הרשות, משרד התחבורה והבטיחות בדרכים ואיגוד חברות הביטוח בישראל בעניין הרפורמה בתחום רכב רכוש, ובהמשך בקשה שנדחתה לצווי ביניים לרשות (להלן: "**איגוד המוסכים ו-העתירה**"). במסגרת העתירה, עתר איגוד המוסכים לסעדים שונים, ובין היתר, ביקש להורות על ביטול חוזר הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש

ולהורות על ביטול פרקטיקת ביצוע הקיזוזים בגין הפרש במחיר החלפים שאושרה בהכרעה בנושא תשלום תגמולי ביטוח מופחתים; ולהורות על ביטול חוזר מוסכים ושמאים והקפאה לאלתר של הוראות אלו עד להכרעה בעתירה. בחודש ינואר 2025 ניתנה החלטת בית המשפט, המורה לרשות ולמשרד התחבורה להגיש לבית המשפט הודעת עדכון לגבי אישור שרת התחבורה את תיקון ההוראות המקצועיות לעניין עבודתם של שמאי רכב, וזאת עד ליום 1 במאי 2025.

בשלב מקדמי זה כלל ביטוח אינה יכולה לצפות את מכלול השפעותיה של הרפורמה בתחום רכב רכוש, אשר יכול ותשפיע על עלויות ישוב התביעות בביטוחי רכב רכוש בכיוונים מנוגדים וזאת נוכח ריבוי התיקונים המוצעים והשלכותיהם המצטברות, אשר יכול ותהיינה מהותיות ובין היתר בהתייחס לאפשרות הנתונה לחברות הביטוח לספק את החלפים למוסכים המוסכמים אשר יכול ותזיל את מחירי החלפים; מתן אפשרות לכל מוסך לשמש כמוסך מוסכם יכול ותקטין את יכולת הפיקוח של חברות הביטוח, לרבות ביחס להונאות, ותגרע מיתרונות לגודל ותגדיל את עלויות ישוב התביעה; הקמת מנגנון מאגר השמאים, אופן תפקודו והשפעתו על עלויות ישוב התביעה תלויים, בין היתר, בנכונותם של השמאים להיכלל במאגר ובהיצע השמאים, בשכר טרחת השמאים ובהיקף הפניות למנגנון שמאי מכריע; הנחה בהשתתפות העצמית למבוטחים במקרה בו מוסכים שאינם מוסכי הסדר יקבלו על עצמם את תנאי ההסדר לעניין חלפים, יכול ותביא להגדלת התיקונים במוסכים אלו, שעלות ישוב התביעה בהם צפויה להיות גבוהה ממוסכי הסדר; להערכת כלל ביטוח לא ניתן לחזות בכלל זה את השלכות ביטול מנגנון אובדן להלכה והתיקון הצפוי להגדרת אובדן גמור בתקנות התעבורה התשכ"א-1961 והן תלויות בין היתר בקידום האסדרה של משרד התחבורה ביחס לעלות החלפים.

• **תמחור חלקי החילוף לרכבים:**

בחודש נובמבר 2023, שלח משרד התחבורה בקשה להתייחסות בעלי עניין לנוסח מוצע להגדרת "מחיר שוק" של מוצרי תעבורה, אשר צפוי להיכלל בהוראות המקצועיות בתקנות רישוי שירותים ומקצועות בענף הרכב (רישוי עיסוק בשמאות רכב), לצורך עריכת שומת רכב. בהתאם לנוסח המוצע, "מחיר שוק" של מוצר תעבורה ייקבע לפי מחיר מכירה של מוכר שהוא בעל רישיון להפעלת מוסך לקונה מרצון שהוא צרכן, תוך שיובאו בחשבון ההנחות הניתנות לחברות הביטוח מאת מוסכי ההסדר שלהן, לפי נתונים שחברת הביטוח סיפקה לשמאי הרכב.

ככל שהגדרה המוצעת ל"מחיר שוק" תתקבל, הדבר עשוי להוות אמצעי בלתימ"ת "ניפוח" מחירי החלפים בשוק הרכב, ובהתאמה להביא להוזלה בעלות ישוב תביעות. עם זאת, לא ניתן בשלב זה לנבא את התוצאה בפועל נוכח מכלול השינויים המוצעים, או אשר יישומם נמצא בראשיתו, כמפורט לעיל.

המידע בכל הקשור לרפורמה בתחום רכב רכוש הינו מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בהסדרה נוספת, לרבות בקידום האסדרה של משרד התחבורה ביחס לעלות החלפים, בנוסח הסופי שייקבע להגדרת "מחיר שוק" ובתוצאות המצטברות של השילוב שבין הגדרה זו והוראות הדין האחרות המפורטות לעיל, תיקון תקנות התעבורה ביחס ל-"אבדן גמור", בהתנהגות חלפי הספקים, המוסכים, השמאים, הסוכנים, הלקוחות והגופים המתחרים ובתוצאות עתירת איגוד המוסכים.

• **מנגנון בורות לשוב תביעות שיבוב:**

בהחלטת ממשלה מחודש פברואר 2023, אושר כי יקבעו הוראות לעניין יעול הליכי תביעות שיבוב בתביעות רכב רכוש. בהתאם להחלטת הממשלה יוטל על שר המשפטים לבחון את האפשרות לבצע תיקוני חקיקה כך שתחול חובת בורות לשוב מחלוקות בקשר לנזקי רכוש בענף הרכב כשהצדדים הם חברות הביטוח וחברות הליסינג (להלן: "מנגנון בורות חובה בענף רכב רכוש").

בשלב מקדמי זה, כלל ביטוח אינה יכולה לצפות את השפעות מנגנון בורות חובה בענף רכב רכוש, והן תלויות, בין היתר במבנה המנגנון שייקבע, הרכבו, יעילותו, סדרי הדין והראיות שניתן יהיה להביא במסגרתו, אפשרויות הערעור או ההשגה על החלטותיו וכיוצא.

ג. **זכאות למידע וגילוי בענף רכב**

החל מדצמבר 2013 פועל מאגר מידע שהקימו איגוד חברות הביטוח ומרכז הסליקה של חברות ביטוח בע"מ ("חברת הסליקה") שעיקרו רישום היסטוריית תאונות של כלי רכב (להלן: "מאגר רכב רכוש"). מאגר רכב רכוש כולל מידע ממרבית חברות הביטוח בישראל, לרבות כלל ביטוח, והמידע בו זמין הן לציבור רוכשי רכבים משומשים והן למבטחים שבחרו להצטרף למאגר.

איגוד חברות הביטוח וחברת הסליקה קיבלו פטור מאישור הסדר כובל מאת הממונה על ההגבלים העסקיים עד לחודש פברואר 2021, ואישור זה הוארך עד לאוגוסט 2025 באמצעות מנגנון הערכה עצמית, בהתאם לכללי ההגבלים העסקיים (פטור למיזמים משותפים) (הוראת שעה), תשס"ו-2006.

7.1.1.3 ענף ביטוח חבויות

בפוליסות ביטוח חבויות נהוג לבטח על פי אחד משני בסיסי כיסוי:

- **כיסוי לפי "בסיס מועד האירוע" (Occurrence basis)** - בפוליסות אלה, הכיסוי ניתן לאירועים אשר קרו בתוך תקופת הביטוח כאשר התביעה יכולה להיות מוגשת אף לאחר תום תקופת הביטוח, בכפוף להתיישנות.
- **כיסוי לפי "בסיס מועד הגשת התביעה" (Claims made basis)** - בפוליסות אלה הכיסוי ניתן על בסיס מועד הגשת התביעה, כלומר לתביעות אשר הוגשו לראשונה כנגד המבוטח במהלך תקופת הביטוח, אף אם העילה כנגד המבוטח נוצרה לפני מועד תחילת הביטוח, ובלבד שנוצרה לאחר תאריך מסוים שנקבע בפוליסה.

תתי ענפי הביטוח העיקריים בענף ביטוח חבויות הינם:

- **ביטוח אחריות כלפי צד שלישי (ביטוח צד ג')** - ביטוח זה נועד לכסות חבות - בדרך כלל חבות הנובעת מפקודת הנזיקין - של המבוטח, כלפי צדדים שלישיים (הביטוח אינו מכסה חבות כלפי עובדי מעסיק מבוטח), בשל אירוע תאונתי שבעטיו נגרם נזק גוף ו/או רכוש, לרבות נזק תוצאתי הנובע מכך, ואשר התרחש במהלך תקופת הביטוח (פוליסה על בסיס מועד האירוע - Occurrence Basis).
- ביטוח אחריות כלפי צד שלישי נמכר כמוצר עצמאי או ככיסוי נוסף במסגרת פוליסות ביטוח אחרות, כגון: פוליסות לביטוח בית העסק, משרדים, פוליסות לביטוח דירות, בית משותף ופוליסות לביטוח עבודות קבלניות.
- דמי הביטוח בפוליסות מסוג זה נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, שעיקרם סוג הפעילות של המבוטח, היקף הפעילות, גבולות האחריות המבוקשים על ידי המבוטח והיסטוריית התביעות של המבוטח.
- **ביטוח אחריות המוצר** - ביטוח זה נועד לכסות את חבות המבוטח בגין נזק לגוף ו/או לרכוש של צד שלישי, לרבות נזק תוצאתי הנובע מהם, שנגרם על ידי מוצר פגום שהמבוטח ייצר, ייבא או סיפק, לאחר שהמוצר יצא מחזקתו של המבוטח. פוליסות אילו הינן על בסיס מועד הגשת התביעה (Claims Made Basis).
- הפוליסה מתבססת על **חוק האחריות למוצרים פגומים, תש"ם - 1980** ועל פקודת הנזיקין.
- פוליסת אחריות המוצר יכולה להירכש כמוצר עצמאי או להיות משולבת, ככיסוי נוסף, במסגרת פוליסת ביטוח לבתי עסק.
- דמי הביטוח בפוליסות מסוג זה נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, שעיקרם סוג הפעילות של המבוטח וסוג המוצרים שבכיסוי, מחזור המכירות של העסק, גבולות האחריות המבוקשים, היסטוריית התביעות והיקף הכיסוי הטריטוריאלי.
- **ביטוח אחריות מקצועית** - ביטוח זה נועד לכסות את חבות המבוטח בגין נזק לגוף ו/או לרכוש של צד שלישי ו/או נזק כספי לצד שלישי שנגרם כתוצאה מהפרת חובה מקצועית בתום לב, אשר מקורה במעשה או במחדל המהווים רשלנות, טעות או השמטה של המבוטח במסגרת מקצועו של המבוטח בגינו ניתן הכיסוי בפוליסה. הפוליסות הינן על בסיס מועד הגשת התביעה (Claims Made Basis).
- דמי הביטוח בפוליסות מסוג זה נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, שעיקרם תחום העיסוק, מחזור הכנסות, גבולות האחריות המבוקשים, מספר עובדים, ותק במקצוע, היסטוריית תביעות ותחום טריטוריאלי ושיפוט.
- **ביטוח אחריות מעבידים** - ביטוח זה נועד לכסות את חבות המבוטח כלפי עובדיו בשל נזק גוף, אשר נגרם לעובד תוך כדי עבודתו אצל המבוטח, בשל רשלנות המבוטח, במשך תקופת הביטוח, כתוצאה מתאונה ו/או מחלה (פוליסה על בסיס מועד האירוע - Occurrence Basis). החבות המכוסה על פי פוליסה זו היא מכוח פקודת הנזיקין ולעיתים גם מכוח חוק אחריות למוצרים פגומים.
- ביטוח אחריות מעבידים הינו מוצר משלים לפיצויים המשולמים לאדם שנפגע על ידי המוסד לביטוח לאומי בשל תאונת עבודה או מחלת מקצוע, אשר סוגם בחוק מוגבל ושיעורם קצוב. פוליסה זו מכסה את החשיפה העודפת מעבר לכיסוי הביטוח הלאומי ולא יותר מתקרת האחריות הרשומה בפוליסה.
- פוליסת אחריות מעבידים יכולה להירכש כמוצר עצמאי או להיות משולבת, ככיסוי נוסף, במסגרת פוליסות אחרות, כגון: פוליסות לביטוח בתי עסק, פוליסות לביטוח דירה ופוליסות לביטוח עבודות קבלניות.
- דמי הביטוח בפוליסות מסוג זה נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, שעיקרם מספר העובדים המועסקים, שכר העבודה השנתי שמשלם המעביד, רמת הסיכון של העסק על-פי עיסוקו וניסיון התביעות שלו.
- **ביטוח אחריות נושאי משרה (D&O)** - ביטוח זה נועד לכסות את חבותם החוקית של דירקטורים ונושאי משרה אחרים (Directors & Officers), בגין נזק כספי שנגרם עקב מעשה או מחדל שעשו או נמנעו מלעשות, בתום לב או מחמת רשלנות, בתוקף היותם נושאי משרה בחברה. פוליסות אילו הינן על בסיס מועד הגשת התביעה (Claims Made Basis). החבות המכוסה על פי פוליסה זו היא מכוח חוק החברות והוראות חוק נוספות, המטילות חבות אישית על נושאי משרה.
- דמי הביטוח בפוליסות מסוג זה נקבעים כפונקציה של מספר משתנים, שעיקרם תחום העיסוק, הרכב בעלי המניות, חשיפה טריטוריאלי, חוסן פיננסי, חשיפה למסחר בבורסות וגבולות אחריות.

בחודש אוגוסט 2023 פרסם משרד המשפטים **טיטוט תקנות החברות (הוראות לעניין תביעה נגזרת והגנה נגזרת), התשפ"ג-2023** (להלן: "**טיטוט תקנות תביעה נגזרת**"). במטרה להסדיר את סדרי הדין בתביעות נגזרות. בטיטוט התקנות נקבע, בין היתר, אופן הגשת בקשה לאישור תביעה נגזרת והתשובה לה; אופן הגשת בקשה לגילוי מסמכים

והתשובה לה; הוראות הקובעות כי על נושא משרה המשיב לבקשה לאישור תביעה נגזרת או בקשה לגילוי מסמכים, לפרט בדבר הסדרי שיפוי וביטוח העומדים לרשותו; הוראות המסמיכות את בית המשפט למנות מומחה מטעמו לבחינת התשתית העובדתית והמשפטית לתביעה וסמכויות המומחה, לרבות מתן האפשרות למומחה להשתתף בדיוני ועדה בלתי תלויה ככל שהוקמה כזאת על ידי הדירקטוריון, לדון בתביעה הנגזרת.

להערכת כלל ביטוח, ככל שטיטות תקנות תביעה נגזרת תתקבל כנוסח מחייב, הדבר עלול לעודד הגשת תביעות נגזרות, ולהקשות על הגנת חברות ונושאי משרה מפני תביעות אלה, דבר שצפוי להתבטא בין היתר בגידול החשיפה בתת ענף זה, עלייה בפרמיות וייתכן אף צמצום נכונות מבטחי המשנה לבטח כיסוי זה.

הערכות החברה בקשר עם טיטות תקנות תביעה נגזרת הינן מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות כלל ביטוח נכון למועד פרסום הדוח והתוצאה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה והיא תלויה, בין היתר, בנוסחן הסופי של התקנות (ככל שיפורסמו), בהתנהגות המבוטחים, התובעים, וערכאות השיפוט.

7.114. **ענף ביטוח רכוש ואחרים**

ענף זה כולל מספר תתי ענפים כמפורט להלן:

א. תת ענף ביטוח דירות

תת ענף זה כולל ביטוח דירות, תכולה ומבנה, בתוכניות שונות, אשר העיקרית שבהן הינה תוכנית ביטוח מקיף לדירות. תת ענף זה כולל כיסוי לדירת המבוטח כנגד אובדן או נזק פיזי שנגרמו למבנה הדירה או לתכולתה כתוצאה מסיכונים נמנים המפורטים בפוליסה. פוליסה זו כפופה לתנאי פוליסה התקנית לביטוח דירה, אשר נקבעו במסגרת ה**תוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן) התשמ"ו - 1986**, שניתן לשנותה רק לטובת המבוטח וניתן להוסיף לה הרחבות לגבי הרכוש והסיכונים המבוטחים, היקף הכיסוי וכן ביטוחי חבויות הקשורים לדירת המגורים (כגון ביטוח חבות מעבדים). הביטוח מיועד לדירות מגורים במגזר הפרטי וכולל בין היתר פוליסות לביטוח דירה למבוטחים שנטלו הלוואות מגובות במשכנתא.

כלל ביטוח מציעה מספר תכניות לביטוח דירה, הנבדלות זו מזו בהיקף הכיסוי ובגובה הפרמיה. הפרמיה הינה לרוב דיפרנציאלית ונגזרת בעיקר מהיקף הכיסוי המבוקש, מסכומי הביטוח ומרמת הסיכון.

ב. תת ענף ביטוח רכוש אחר

תת ענף זה כולל פוליסות המיועדות בעיקר למגזר העסקי ומכסות אובדן או נזק פיזי ישיר לרכוש של המבוטח או לרכוש של המבוטח זיקה אליו, כתוצאה מסיכונים נמנים המפורטים בפוליסה. במסגרת תת ענף זה נמכרות אף פוליסות ביטוח ציוד אלקטרוני, ציוד מכני הנדסי, שבר מכני ועבודות בנייה (עבודות קבלניות והקמה), ביטוח מטענים בהובלה יבשתית בינלאומית (ימית ואווירית), ביטוח כלי שיט, ביטוח נזקי טרור, כספים ונאמנות.

הפוליסה הרווחת היא פוליסה לביטוח בתי עסק - **"אש מורחב"** שהינה פוליסה על בסיס סיכונים הנמנים בה - המכסה, סיכונים שעלולים להיגרם לרכוש המבוטח, כגון: אש וברק, התפוצצות, התנגשות, שביתות, נזק בזדון. כן מאפשרת הפוליסה כיסוי לנזקי טבע, לרבות רעידת אדמה. ביטוח "אש מורחב" נועד להעניק כיסוי לשיקומו של העסק תוך מתן שיפוי בגין הנזק הפיזי.

ניתן לרכוש כתוספת לפוליסת ביטוח "אש מורחב" גם כיסוי ביטוחי ל"אובדן תוצאתי" (אובדן רווחים) שהינו תוצאה של הנזק הפיזי שנגרם לרכוש המבוטח. הפרמיה לכיסוי "אובדן תוצאתי" נקבעת, בדרך כלל, כשיעור מסכום הביטוח שנקבע בפוליסה, לפי סוג הפעילות של העסק המבוטח, היקף הכיסוי המוענק לו ותקופת השיפוי המבוקשת.

בנוסף, קיימת גם פוליסה על בסיס **"כל הסיכונים לתעשייה"**, שנמכרת במקרים מיוחדים לעסקים ספציפיים, במסגרתה מכוסים נזקים תאונתיים לרכוש המבוטח, למעט הנזקים המוחרגים במסגרת הפוליסה.

במרבית המקרים הפוליסות בביטוחי רכוש אחר מונפקות לפרק זמן של שנה.

ג. תת ענף ערבויות

תת ענף זה כולל בעיקר פוליסות ערבות על פי **חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ("חוק המכר")**, שמהותן הינה התחייבות לשיפוי מוטב בגין הפרת התחייבות הנערב/או המבוטח כלפיו. פוליסות לפי חוק המכר, מיועדות להבטחת השקעתם של רוכשי יחידות דיור שבנייתן טרם הושלמה, למקרה שמוכר הדירה לא יוכל להעביר לקונה בעלות או זכות אחרת בדירה כמוסכם בחוזה המכר בשל התקיימות אחת העילות המנויות בחוק המכר. פוליסות אלו מונפקות בדרך כלל כנגד בטוחות ותקופת הביטוח בפוליסות אלו ארוכה. הסיכון בפוליסות פוחת עם התקדמות הבניה ועד למסירת החזקה בנס. בחלק מן המקרים בהם החברה מוכרת פוליסות לפי חוק המכר, היא מעניקה במקביל מימון ליזם לצורך הקמת הפרויקט.

בנוסף, מנפיקה החברה גם ערבויות מסוגים אחרים (ערבויות ביצוע וערבויות אוטונומיות נוספות) המונפקות על ידי החברה במסגרת פרויקטים אותם היא מממנת כחלק ממימון בניה במתכונת של "ליווי סגור".⁵⁴

בשנים האחרונות כלל ביטוח הגדילה את פעילותה בתת ענף זה, בין היתר באמצעות התקשרותה עם מכלול, לפרטים נוספים ראה סעיף 16.2 להלן.

54. מסגרת עסקית לאספקת שירותים בנקאיים למימון בנייה במסגרתה מבטיח הגורם המממן את כל היבטי המימון של הפרויקט.

בנוסף, מנפיקה כלל ביטוח אשראי ערבויות, בין היתר מסוג מכרז, מקדמה וביצוע, אשר ככלל מונפקות לתקופות של עד חמש שנים למוטבים שהינם רשויות שלטוניות, גופים ממשלתיים, עיריות או חברות בבעלותן. בשלב זה הפעילות אינה מהותית.

ד. תת ענף ביטוח תאונה, מחלה ונכות

תת ענף זה כולל פוליסות ביטוח תאונות אישיות אשר הינן פוליסות לתקופת ביטוח קצובה של עד 12 חודשים, המעניקות פיצוי בקרות מוות ו/או נכות (מלאה או חלקית) כתוצאה מתאונה ו/או אי כושר זמני לעבודה מתאונה על פי היקף הכיסוי הנבחר.

בשנים האחרונות צמצמה כלל ביטוח את הפעילות שלה בתת ענף זה.

בעבר כלל ביטוח ביטחה תלמידים בפוליסות תאונות אישיות. ככלל, כלל ביטוח חדלה לשווק ביטוחים אלה החל מספטמבר 2016. ההתחייבויות בפוליסות תאונות אישיות לתלמידים הינן בעלות זנב תביעות ארוך במיוחד, כיוון שתקופת ההתיישנות לגבי קטינים מתחילה להימנות לכל המוקדם עם הגיעם לגיל 18. לפיכך, על אף היציאה מתחום הפעילות של שיווק פוליסות תאונות אישיות לתלמידים לכלל ביטוח נותרה עדיין חשיפה בגין פוליסות אלה.

7.1.15. ענף ביטוח אשראי וסיכויי סחר חוץ

ענף זה כולל פוליסות לביטוחי סיכויי אשראי בשוק המקומי וסיכויי סחר חוץ בחו"ל, המשווקות על ידי כלל ביטוח אשראי, ומעניקות למבוטחיה - חברות המוכרות באשראי בישראל ובחו"ל, כיסוי לסיכונים מסחריים, (חדלות פירעון ואי פירעון מתמשך) אליהם נקלע קונה מהחברה המבוטחת (בישראל ובחו"ל), וכן כיסוי לסיכונים פוליטיים (בחו"ל בלבד) כמוגדר בפוליסה.

ההתקשרות עם המבוטח נעשית באמצעות פוליסת ביטוח בסיסית המהווה את מסגרת ההתקשרות בין הצדדים ומגדירה את תנאי הכיסוי הביטוחי. תחת פוליסת הבסיס מאשרת החברה למבוטח תקרות אשראי בסכום ובתנאים משתנים בתהליך חיתום פרטני לכל לקוח של המבוטח המאושר על ידה. ככלל, הפוליסות בענף זה הינן לטווח קצר, לשנה, ומתחדשות בדרך כלל באופן אוטומטי.

הפוליסה מספקת יציבות למבוטח על ידי צמצום החובות האבודים ויציבות בתזרים המזומנים תוך ניהול סיכויי האשראי של לקוחות המבוטח וטיפול בחובות בהם יש קשיי גבייה.

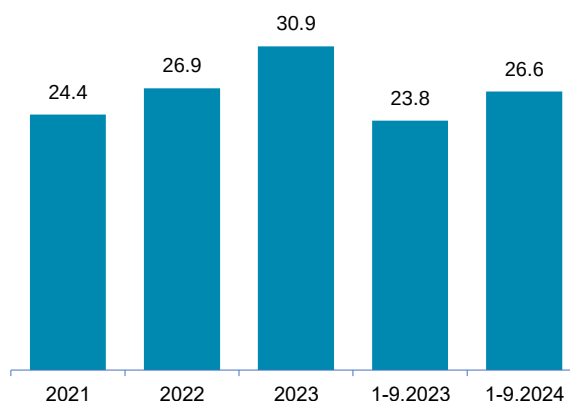
הפעילות בענף ביטוח אשראי וסיכויי סחר חוץ מבוצעת באמצעות כלל ביטוח אשראי, חברה בשליטה של כלל ביטוח, המחזיקה 80% ממניותיה, כאשר 20% מהמניות הנוספות מוחזקות על ידי ATRADIUS PARTICIPATION HOLDINGS SL ("קבוצת Atradius"). בין בעלי המניות בכלל ביטוח אשראי קיים הסכם המסדיר את שיתוף הפעולה העסקי של הקבוצה עם קבוצת Atradius כשותף אסטרטגי, ומאפשר לכלל ביטוח אשראי לבטח עסקאות אשראי במדינות רבות. לפרטים ראה סעיף 9.17.3 להלן.

לעניין תמצית הוראות דין סופיות נוספות שפורסמו בשנת הדוח ולאחריה, וכן תמצית טיטות הוראות דין שפורסמו, החלות על תחום הפעילות, מעבר להוראות הדין אשר פורטו בפרק זה לעיל, ראה בנוסף, סעיף 9.2 להלן.

7.1.2. השווקים העיקריים, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

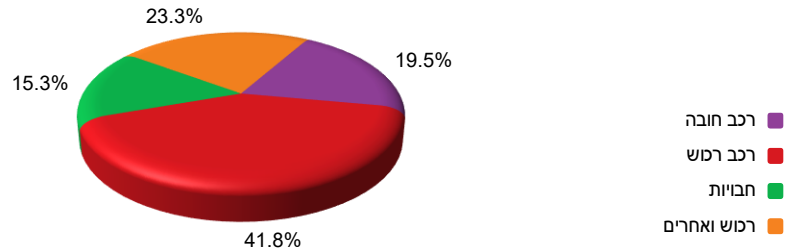
שוק הביטוח הכללי הציג מגמת גידול בהיקפי הפרמיות כתוצאה מהעלאות פרמיה משמעותיות בשוק, נוכח תוצאות הפסדיות שהיו בשנים קודמות, שהתבצעו בענפי רכב רכוש וחובה תוך שמירה על תמהיל מוצרים בדומה לתקופה המקבילה אשתקד. בהתאם לפרסומי הממונה, ליום 30 בספטמבר 2024, הסתכמו הפרמיות ברוטו בתחום הביטוח הכללי בישראל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 בכ-26.6 מיליארדי ש"ח, גידול של 12% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

התפתחות פרמיות ברוטו בתחום הביטוח הכללי בשנים 2021 עד ספטמבר 2024 במיליארדי ש"ח

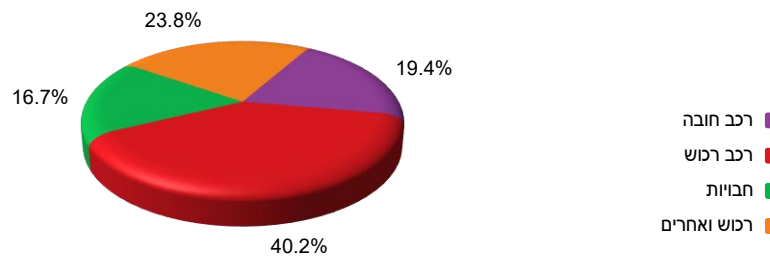

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו בשוק הביטוח הכללי בישראל לפי ענפי ביטוח כללי המתוארים בתחום זה למעט ענף מחלות ואשפוז לזמן קצר שמתואר בתחום ביטוח בריאות (סעיף 8.1.1.1 להלן) אשר קיימת שונות בין החברות לעניין הכללתו בתחום הבריאות או בתחום הביטוח הכללי, בחודשים ינואר עד ספטמבר בשנים 2023 ו-2024:

התפלגות פרמיות ברוטו בשוק הביטוח בישראל לפי ענפי ביטוח כללי לשנת 2024

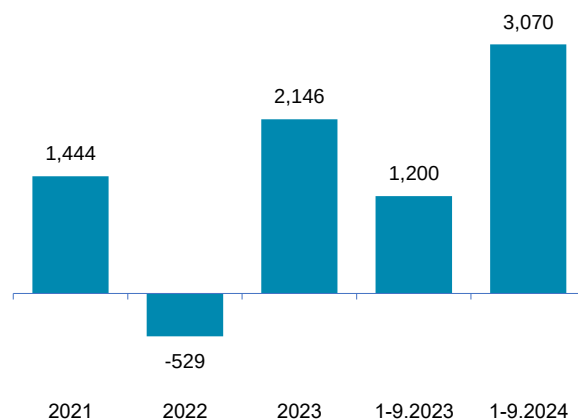

התפלגות פרמיות ברוטו בשוק הביטוח בישראל לפי ענפי ביטוח כללי לשנת 2023

בהתאם לפרסומי הממונה, ליום 30 בספטמבר 2024, הסתכם הרווח בתחום הביטוח הכללי בישראל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 בכ-3.1 מיליארד ש"ח, לעומת רווח של כ-1.2 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים נוספים אודות התפתחות תוצאות תחום הביטוח הכללי בכלל ביטוח, ראה חלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 2.2.2.

התפתחות הרווח הכולל לפני מס בתחום הביטוח הכללי בישראל בשנים 2021 עד ספטמבר 2024 במיליוני ש"ח

א. ענף ביטוח רכב חובה

מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה המאופיין ככלל במוצר אחיד ובתחרות מחירים משמעותית. הביקוש בתחום זה, הינו תוצאה של כמות כלי הרכב אשר הולכת וגדלה מדי שנה, לאור העובדה כי מדובר בביטוח חובה ומתנאי התחרות בתחום. תנאי התחרות מושפעים, בין היתר, מכניסתם של גורמים חדשים לשוק ואף מהתערבות רגולטורית. האפשרות לערוך השוואות תעריפים באמצעות אתר האינטרנט של רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון וכן באמצעות אמצעים דיגיטליים שונים, המאפשרים שימוש במחוללים להשוואת מחירים בשוק, תורמת גם היא לסביבת התחרות.

מעבר לתמחור המושפע משיקולי התחרות, הרווחיות בענף זה עשויה להיות מושפעת, בין היתר, משינויים בכמות תאונות הדרכים וחומרת הפציעות מהן, שינויים בשכר הממוצע במשק, משינויים בהיקף תביעות שיבוב ומשינויים בחקיקה ובפסיקה הנוגעים לענף, מתוצאות ה"פול" וכן מאופן התאמת הפרמיה לפרופיל הסיכון.

הרווחיות המושגת מושפעת מהתוצאות החיתומיות ומהתעריפים, כמו גם תוצאות ההשקעות, המושפעות משינויים בשוק ההון, משינויים בשיעורי הריבית ובשיעורי האינפלציה. שינויים בשיעור הריבית ובאינפלציה כאמור, משפיעים במיוחד על הרווחיות בביטוחי חבויות ובביטוח רכב חובה, וזאת לאור העובדה שענפים אלו מתאפיינים ברמת עתודות גבוהה יחסית הנובעת ממרווח זמן ניכר בין מועד קבלת הפרמיות עד להשלמת הטיפול בתביעות.

ב. ענף ביטוח רכב רכוש

מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה המאופיין ככלל במוצר אחיד ביחס לרכב פרטי ומסחרי עד 3.5 טון ובתחרות מחירים משמעותית. הגידול בתחום זה, הינו תוצאה של כמות כלי הרכב אשר הולכת וגדלה מדי שנה.

הרווחיות בענף זה עשויה להיות מושפעת, בין היתר, משינויים שונים ברכיבים, כגון: מדיניות חיתום, כמות גניבות הרכב ותאונות הדרכים, שינוי במחירי חלפים ובעלות התיקון, שינוי תקינה ושינוי רגולציה, שינוי במחירי כלי רכב חדשים, מחיר שעת עבודה במוסכים ונזקים עקב פגעי טבע.

בשנת 2023 נבלמה מגמת ההרעה בתוצאות הרווחיות בענף ובשנת הדוח נמשכה מגמת שיפור הרווחיות. לפרטים בדבר תוצאות הרווחיות ראה חלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 2.2.2.

לפרטים בדבר שינוי רגולציה בענף ביטוח רכב רכוש שעשויים להשפיע על הרווחיות בענף זה ראה סעיף 7.1.1.2(ב) לעיל.

ג. ענף ביטוח חבויות

מרבית חברות הביטוח בישראל פועלות בענף זה המאופיין במוצרים בעלי מאפיינים דומים ובתחרות מחירים משמעותית. הביקוש בענף זה, הינו תוצאה, בין היתר, של המצב המשפטי, לרבות הלכות שנקבעות בקשר עם פרשנות הוראות הדין לנזקי גוף ורכוש לצדדים שלישיים המכוסים במסגרת הפוליסות.

הרווחיות בענפי חבויות עשויה להיות מושפעת מהתחרות בענף, משינויים רגולטוריים ויישומם, וכן מטיב החיתום. לפרטים נוספים בעניין תיקוני החקיקה המסדירים את זכות השיבוב של המוסד לביטוח לאומי, ראה סעיף 7.1.1.1(ד) לעיל.

לפרטים בדבר השפעת ההכנסות מהשקעות על הרווחיות בענף זה, ראה סעיף קטן 7.1.2(א) לעיל "ענף ביטוח רכב חובה", שהינו בעל מאפיינים דומים בהקשר זה.

ד. ענפי ביטוח רכוש ואחרים

הביקוש לענפי הרכוש ורווחיותם עשוי להיות מושפע, בין היתר, משיעור פריצות, שריפות ונזקי מים לדירות ובתי עסק וכן מנזקים עקב פגעי טבע.

הרווחיות עשויה להיות מושפעת מהתחרות בענף, משינויים רגולטוריים ויישומם, וכן מטיב החיתום.

ביטוחי ערבויות נמכרים על ידי חברות ביטוח וערבויות חוק מוכר מונפקות גם באמצעות בנקים. הביקוש לביטוחים אלה, מושפע, בין היתר מהתפתחות ענף הבניה ומן החלופות הנבחרות על ידי הקבלנים והוא עשוי להיות מושפע, בין השאר, מהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובחו"ל, ממצב שוק ההון וטיב החיתום, לרבות הערכת סיכוני הענף בו פועל הנערב וקביעת יכולת ההחזר של הנערב.

ה. ענף ביטוח אשראי וסיכוני סחר חוץ

הביקוש והרווחיות בענף ביטוח אשראי וסיכוני סחר חוץ עשויים להיות מושפעים, בין השאר, מהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובחו"ל, ממצב שוק ההון, מרמת סיכון הענף בו פועל החייב וממצב התחרות בשוק ביטוח האשראי בישראל.

7.1.3 שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים העיקריים והתמהיל שלהם

בהתאם לנתונים המפורסמים באתר הממונה, הקבוצה הינה הקבוצה הרביעית בגודלה בתחום הביטוח הכללי.

להערכת החברה, חלקה של כלל ביטוח בשווקים יושפע, מהתחרות הערה בתחום, אשר תמשיך להתמקד בגובה דמי הביטוח ובמתן השירותים למבוטחים, ואף מהסרת חסמי כניסה רגולטורים שהביאה לכניסת חברות ביטוח חדשות לפעילות בתחום בשנים האחרונות וצפויה להביא לכניסת מתחרות נוספות בעתיד. לפירוט לעניין זה ראה סעיף 7.2.1 להלן. כמו כן שינויים בהסדרים בתחום ביטוח רכב רכוש בעקבות חוזרים שפורסמו בעניין, יכולים להשפיע על נתחי השוק בפוליסות הרכב. לפירוט בעניין זה ראה סעיף 7.1.1.2(ב) לעיל. לפרטים נוספים בדבר השפעת התחרות ראה סעיף 7.2 להלן.

כלל ביטוח פועלת לגידול עסקי, במיוחד בעסקי הפרט, בסביבה עסקית תחרותית ערה ומתוך מטרה לשמר רווחיות.

הערכות החברה הינן בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססות על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בתנאי התחרות בתחום, באופן היישום של הוראות רגולטוריות, בהתנהגות הגורמים המתחרים ובעלי הרישיון, ובהשפעה על התעריפים.

7.1.4 מוצרים חדשים

בשנת הדוח לא שווקו מוצרים חדשים מהותיים.

7.2 תחרות

7.2.1 גורמים מעודדי תחרות

להערכת החברה התחרות המשמעותית בביטוח כללי, ובפרט בענפי הפרט, נמשכת וצפויה להימשך גם בשנים הקרובות. ההפסדים שרשמו חברות הביטוח בענפי רכב וחוברה בשנים האחרונות חייבו את החברות להתאים את התעריפים לסיכון בשל העלייה המתמשכת בשכיחות התאונות ובחומרתן, וכן עקב העלייה בשכיחות הגניבות שמקורה בעליה במחירי החלפים. עליית המחירים כאמור, הסרת חסמים רגולטורים לכניסת חברות חדשות לשוק, ורפורמות והוראות רגולטוריות ייחודיות לתחום, כמפורט לעיל ולהלן, משפיעות אף הן על הגברת התחרות בתחום. להלן גורמים המשפיעים על התחרות בתחום ומעודדים אותה:

- **שקיפות ומחיר** - מעת לעת החברה מנהלת דיונים עם הממונה בקשר עם בקשות להנהיג או לשנות תנאי תכנית ביטוח, ולרבות ביחס לתעריפי ביטוח. במהלך השנים האחרונות פורסמו הוראות שונות שמטרתן הגברת השקיפות ללקוחות, הן בשלב ההצטרפות לביטוח והן לקראת סיום תקופתו.
- **זמינות נתונים באמצעים דיגיטליים** - בשנים האחרונות קודמו על ידי הממונה הוראות שונות שעניינן העברת מידע באמצעים דיגיטליים. זמינות המידע מקלה על ביצוע השוואתי יותר ומגבירה את התחרות בשוק. בנוסף, הממונה קידם מהלכים שנועד להסיר את החסמים התפעוליים וכפועל יוצא הביאו להגברת התחרות.
- **מחשבוני** - חלק מהתחרות בתחום מתמקד בתחרות ביחס לגובה דמי הביטוח. באתר האינטרנט של הרשות מפורסם מחשבון ביטוח רכב חובה, המציג את תעריפי הביטוח של כל החברות ("מחשבון רכב חובה"). מחשבון רכב חובה מאפשר למעוניינים להשוות את תעריפי ביטוח החובה לרכב בין החברות. כמו כן, באתר האינטרנט האמור, מפורסם מחשבון תעריפי ביטוח דירה ("מחשבון דירה"). מחשבון דירה מיועד להציג תעריפי ביטוח השוואתיים של מבטחים, בהתאם לכיסויים הניתנים בפוליסה התקנית לביטוח דירה ותכולתה.
- **מחוללים להשוואת מחירים** - בשנים האחרונות, התפתחו בשוק אגרגטורים שונים אשר משמשים את סוכני הביטוח ו/או לקוחות הקצה, ככלי מכירה השוואתי בביטוחי רכב. האגרגטורים מאפשרים קבלת הצעות מחיר לביטוח ממספר חברות ביטוח במקביל, דבר אשר מגביר את התחרות בענף רכב חובה וענף רכב כוש.
- **שירות ויישוב תביעות** - הממונה מפרסם באתר האינטרנט של הרשות נתונים השוואתיים אודות אופן יישוב התביעות על ידי חברות הביטוח וכן נתונים השוואתיים אודות מדדים לבחינת השירות המסופק על ידי חברות הביטוח למבוטחים. נתונים אלה, מהווים כלי מדידה נוסף, בידי המבוטח, לבחירת המוצר הביטוחי.
- **הסרת חסמים תחרותיים.**

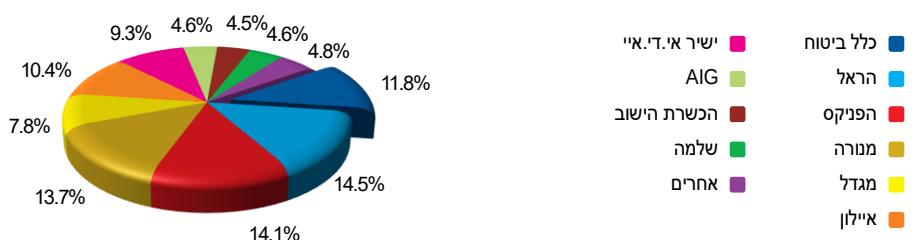
הערכת כלל ביטוח בקשר לתנאי התחרות בתחום והשלכות האפשריות של התפתחות התחרות, כמפורט לעיל, הינם בגדר מידע צופה פני עתיד המבוסס על מידע המצוי בידי הקבוצה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות בין היתר, נוכח התנהגות המתחרים, הגורמים המפיצים, הספקים, הלקוחות והשתנות תנאי הרגולציה.

7.2.2 תנאי התחרות בתחום הפעילות

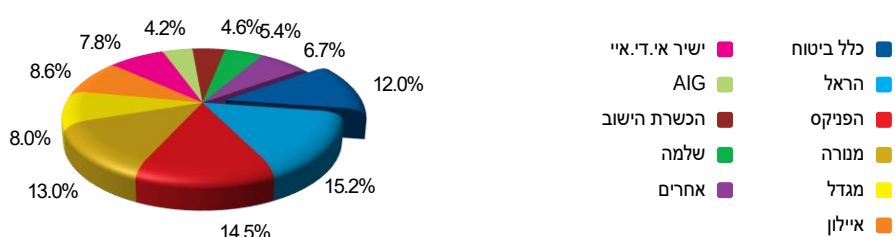
מרבית חברות הביטוח בישראל פעילות בתחום זה.

סך הפרמיות ברוטו שהתקבלו בתחום הביטוח הכללי בקבוצה הסתכמו, נכון ליום 30 בספטמבר 2024, בכ- 3,154 מיליוני ש"ח והיו, בהתאם לנתוני הדוחות הכספיים של חברות הביטוח ליום 30 בספטמבר 2024 המפורסמים באתר האינטרנט של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, כ-11.8% מפעילות תחום הביטוח הכללי בשוק, לעומת פרמיות ברוטו בהיקף של 2,859 מיליוני ש"ח אשר היוו כ-12.0% מפעילות תחום הביטוח הכללי בשוק, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023.

התפלגות פרמיות בתחום הביטוח הכללי בין קבוצות וחברות ביטוח נכון לספטמבר 2024

התפלגות פרמיות בתחום הביטוח הכללי בין קבוצות וחברות ביטוח נכון לספטמבר 2023

א. ענפי פרט

מרבית חברות הביטוח מוכרות את מרבית מוצרי התחום בענפי ביטוחי פרט (ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש וביטוחי דירות). חלקן רק באמצעות סוכנים, חלקן רק בערוצי מכירה ישירה, וחלקן בשני הערוצים. השוק בענפי ביטוח פרט מתאפיין בתחרות משמעותית. התחרות בענפי הפעילות מתגברת ככל שהדבר נוגע לענפים בהם קיימת אחידות בין המוצרים ולפיכך, ישנה רגישות יתרה לתעריף במוצרים אלו.

ב. ענפים עסקיים

חלק מחברות הביטוח מוכרות את מוצרי הענפים העסקיים. התחרות בענפי חבויות ורכוש מושפעת מהתחרות הכללית הקיימת בביטוחים עסקיים. מכירת ביטוחים אלה מחייבת התמחות, מבוצעת במישרין או גם באמצעות סוכנים ויועצי ביטוח, ולעיתים תוך שיתוף של מבטחי משנה בסיכון הספציפי. התחרות בעסקים גדולים מושפעת, בין היתר, מעריכת מרכזי ביטוח על ידי הלקוחות וממערבותם של יועצים, וכן מקיבולת ותמחור ביטוחי המשנה. לעניין ניתוח התוצאות העסקיות של החברה בתחומי הפרט והביטוחים העסקיים ראה חלק ב לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 2.2.2.

7.2.3 המתחרים המשמעותיים בתחום

בביטוחי הרכב והדירה קיימת תחרות ערה בין כל חברות הביטוח הפועלות בתחום זה. כניסתן לשוק של חברות ביטוח הפועלות בפלטפורמה של מכירה דיגיטלית ישירה, לצד מגמת הגידול בנתח השוק של פלטפורמות ישירות שמוחזקות ע"י חברות הביטוח המסורתיות, וכן אגרגטורים בלתי תלויים, הביאה להגברת התחרות בשוק ביטוחי הרכב. עם זאת, בשנת הדוח ובשנה הקודמת לשנת הדוח ניכרה מגמה של עליה בדמי הביטוח, נוכח ההפסדים שנגרמו בענפים אלו בשנים קודמות. גם במוצרי הביטוח הכללי (שאינם רכב ודירה) קיימת תחרות ערה שמתמקדת בעיקר בין חברות הביטוח המסורתיות. להערכת הקבוצה, המתחרים המשמעותיים של הקבוצה במוצרים אלה הן קבוצות הביטוח הגדולות: הראל, הפניקס, מנורה, מגדל וכן איילון.

בענפים מסוימים בתחום הביטוח הכללי בישראל קיימים מתחרים משמעותיים באותו ענף. בענף ביטוח אשראי וסיכונים סחר חוץ המתחרה העיקרית של כלל ביטוח אשראי הינה בססח החברה הישראלית לביטוח אשראי בע"מ, כמו כן מתחרים נוספים הינם חברת פור לה קומרס אקסטריאר (Coface) ומספר חברות ביטוח אשראי זרות המבטחות חברות ישראליות בתחום ביטוח האשראי ומבצעות את פעילות המכירות באמצעות ברוקרים.

7.2.4 שיטות התמודדות עם התחרות והגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

החברה מתמודדת עם התחרות בתחום במספר מישורים:

שיפור שיטות התמחור, החיתום וניהול הסיכונים - ניתוח נתונים באמצעות מודלים אקטואריים, ניתוח מידע עסקי שוטף והתבססות על מסד נתונים רחב, הנתנים תמונה המאפשרת להגיב לשינויים בשוק, לרבות באמצעות תעריפים דיפרנציאליים ושיפור תהליכי החיתום.

שיפור השירות ללקוח ולסוכן - בין היתר באמצעות הפעלת מערכות להפקת פוליסות במשרד הסוכן, שיפור טכנולוגי בממשקים אל מול הסוכן, ומתן שירותים דיגיטליים.

בהקשר זה, מפעילה כלל ביטוח אפליקציה בשם "הלחץ של כלל" המאפשרת למבוטחי כלל ביטוח לקבל שירות חירום 24 שעות ביממה במקרה של תאונה ברכב או במקרה של נזקי צנרת בדירה המבוטחת, להגיש תביעה וכן לבצע מגוון פעולות בתיק האישי.

הסכמי התקשרות עם מבטחי משנה - לכלל ביטוח קשרים ענפים, ארוכי טווח, עם מבטחי משנה שונים ומובילים, בעלי חוסן פיננסי, אשר ההתקשרות עמם משפיעה על ניהול הסיכונים הביטוחיים, תיאבון הסיכון ויכולת ההתקשרות של כלל ביטוח בעסקאות ביטוח.

שיפורים תפעוליים - לצורך עמידה בהוראות הרגולציה כלל ביטוח מפתחת כלים מיכניים על מנת להקל על הסוכן בפעולות הנדרשות ממנו. כמו כן, כלל ביטוח פועלת לשיפור שיטות עבודה, שיפור הסכמים עם נותני שירותים, מעבר לדיוור באמצעים דיגיטליים למבוטחים וכדומה.

מוצרים - יצירת מוצרים ייחודיים בהתאמה לפלחי שוק ו/או אוכלוסיות מסוימות וכן הרחבה של פוליסות קיימות והתאמתן לצרכי הלקוחות. בין היתר, החברה משווקת מסלולים ייחודיים בפוליסת המקיף כגון "נבחרת המוסכים" (ראה סעיף 7.1.1.2 (ב) לעיל), "כלל מטרז" ו-"Behave".

מכירות - החברה מפעילה פלטפורמה דיגיטלית לשיווק מוצרי רכב חובה, רכב רכוש, ביטוח דירה וסייבר פרט. בנוסף החברה מפעילה מוקד מכירה ישירה למוצרים אלה.

שיווק - קידום מכירות באמצעות קמפיינים באמצעי התקשורת השונים, פרסומים לסוכנים, פרסומים בעיתונות מקצועית, מבצעים ממוקדים, ביקורים יזומים של גורמים מקצועיים מטעם כלל ביטוח במשרדי סוכן, כנסים מקצועיים והדרכות מקצועיות.

להערכת כלל ביטוח, בין הגורמים המשפיעים לטובה על מעמדה בתחום ניתן למנות את:

- היציבות והחוסן הפיננסי של הקבוצה המשמעותיים במיוחד בביטוחים בעלי זנב תביעות ארוך.
- התמחות מקצועית.
- היכולת להציע מגוון פתרונות רחב ולהתאים את המוצר ללקוח כולל מתן פתרונות חדשניים וייחודיים בתחום.
- מערכות מתקדמות להפקת פוליסות בענפי הפרט.
- קיום קשר טוב עם מבטחי המשנה, לרבות הסכמי ביטוח משנה המאפשרים לחברה גמישות בקבלת עסקים שונים.
- שירות איכותי לסוכנים וללקוחות.

7.3 לקוחות

7.3.1 כללי

הלקוחות בתחום הביטוח הכללי הם מבוטחים פרטיים ועסקיים: ענפי ביטוח רכב רכוש, ביטוח רכב חובה ותת ענף ביטוח דירות מאופיינים בעיקר במבוטחים פרטיים. ענף ביטוח חבויות וענפי ביטוח רכוש ואחרים (למעט דירות), ביטוח אשראי וסיכונים סחר חוץ, ערבויות ופוליסות חוק מכר (שבהן רכש הדירה הוא המוטב והקבלן הוא המבוטח) מאופיינים בעיקר במבוטחים עסקיים.

בחלק מענפי הביטוח בתחום, שהינם ענפי ביטוח פרט, מרכיב מהותי של המכירות מתבצע לקולקטיבים, כגון: ענף ביטוח רכב חובה וענף ביטוח רכב רכוש.

בנוסף, בענפי ביטוח רכב חובה ורכב רכוש קיימים לקוחות שהינם חברות בעלות ציי רכב, לרבות חברות העוסקות בהשכרת רכב/חברות לסינג.

סוגי הלקוחות של הקבוצה בענף ביטוח חבויות נחלקים בהתאם לסוג הביטוח: ביטוח אחריות כלפי צד שלישי וביטוח אחריות מעבידים מיועדים גם למגזר הפרטי (משקי בית ובתים משותפים) וגם למגזר העסקי (עסקים גדולים ובתי עסק, רשויות מקומיות וגופים מוסדיים אחרים). ביטוח נושאי משרה, ביטוח אחריות מקצועית וביטוח אחריות מוצר מיועדים למגזר העסקי בלבד.

התפלגות פרמיות ברוטו (באלפי ש"ח) לפי סוגי לקוחות בענפים השונים בתחום ביטוח כללי לשנים 2023 ו- 2024
א. ענף ביטוח רכב חובה

2023		2024		סוג לקוח
פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	
542,296	77%	614,558	79%	מבוטחים פרטיים (שאינם צי או קולקטיב)
162,085	23%	161,151	21%	צי - קולקטיב
704,381	100%	775,709	100%	סך הכל

התפלגות לקוחות בענף ביטוח רכב חובה לפי פרמיות בשנת 2024

התפלגות לקוחות בענף ביטוח רכב חובה לפי פרמיות בשנת 2023

ב. ענף ביטוח רכב רכוש

2023		2024		סוג לקוח
פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	
746,070	68%	905,360	69%	מבוטחים פרטיים (שאינם צי או קולקטיב)
354,816	32%	406,052	31%	צי - קולקטיב
1,100,886	100%	1,311,412	100%	סך הכל

התפלגות לקוחות בענף ביטוח רכב רכוש לפי פרמיות בשנת 2024

התפלגות לקוחות בענף ביטוח רכב רכוש לפי פרמיות בשנת 2023

ג. ענף ביטוח חבויות

2023		2024		סוג לקוח
שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	
36%	183,445	36%	171,632	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
64%	322,162	64%	307,748	לקוחות עסקיים גדולים ומפעלים גדולים
100%	505,607	100%	479,380	סך הכל

התפלגות לקוחות בענף ביטוח חבויות לפי פרמיות בשנת 2024

התפלגות לקוחות בענף ביטוח חבויות לפי פרמיות בשנת 2023

ד. ענף ביטוח רכוש ואחרים

2023		2024		סוג לקוח
שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	
38%	438,930	36%	444,354	מבוטחים פרטיים ולקוחות עסקיים קטנים
62%	712,544	64%	802,066	לקוחות עסקיים גדולים ומפעלים גדולים
100%	1,151,474	100%	1,246,420	סך הכל

התפלגות לקוחות בענף ביטוח רכוש ואחרים לפי פרמיות בשנת 2024

התפלגות לקוחות בענף ביטוח רכוש ואחרים לפי פרמיות בשנת 2023

ה. ענף ביטוח אשראי

2023		2024		סוג לקוח
שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	שיעור מסך ההכנסות	פרמיות באלפי ש"ח	
100%	132,877	100%	139,366	מבוטחים עסקיים
100%	132,877	100%	139,366	סך הכל

7.3.2 תלות בלקוחות בתחום, שיעורי חידושים וותק

- בתחום הביטוח הכללי אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות.
- לקבוצה אין לקוח בודד שההכנסות ממנו בתחום מהוות 10% או יותר מסך הכנסות החברה בדוחות המאוחדים.
- שיעור המבוטחים הפרטיים שרכשו ביטוח רכב חובה יחד עם ביטוח רכב במהלך שנת 2024 מסך כל הלקוחות שרכשו ביטוח רכב חובה בקבוצה, עומד על כ-73%. שיעור המבוטחים הפרטיים שרכשו ביטוח רכב חובה יחד עם ביטוח רכב במהלך שנת 2024 מסך כל הלקוחות שרכשו ביטוח רכב חובה בקבוצה, עומד על כ-88%.
- להלן נתונים בדבר שיעור החידושים (לקוחות שחידשו פוליסה שתקופת הביטוח בה הסתיימה) בענפי ביטוח רכב חובה, ביטוח רכב רכוש ותת ענף ביטוח דירות בשנים 2022, 2023 ו-2024 מסך דמי הביטוח בגין הפוליסות שמועד סיומן חל בשנים אלו בהתאמה⁵⁵:

שיעור החידושים מסך דמי הביטוח בגין הפוליסות שמועד סיומן חל בשנת

ענף	2024	2023	2022
ביטוח רכב חובה	76.7%	63.0% ⁵⁶	78.4%
ביטוח רכב רכוש	74.6%	78.9%	77.6%
ביטוח דירות	92.1%	94.2%	91.5%

55. השיעורים המובאים הינם בממוני פרמיה ברוטו.

56. בשנת 2023 יש ירידה טכנית, הנובעת משינוי מנגנון ההתחשבות בין החברה לבין המוסד לביטוח לאומי.

- להלן נתונים בדבר פרמיות (באלפי ש"ח) ששולמו על ידי לקוחות בשנת הדוח, לפי מספר שנות ותק בכלל ביטוח (לפי מועד רכישת הפוליסה וחידושה) בענף ביטוח רכב חובה:⁵⁷

שיעור מסך ההכנסות			פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
34.92%	39.27%	32.81%	242,598	276,598	254,488	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
20.47%	21.23%	26.86%	142,221	149,502	208,412	שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
16.64%	13.00%	12.44%	115,578	91,602	96,482	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
27.97%	26.50%	27.89%	194,274	186,679	216,327	למעלה משלוש שנות ותק
100.00%	100.00%	100.00%	694,671	704,381	775,709	סך הכל

- להלן נתונים בדבר פרמיות (באלפי ש"ח) ששולמו על ידי לקוחות בשנת הדוח, לפי מספר שנות ותק בכלל ביטוח (לפי מועד רכישת הפוליסה וחידושה) בענף ביטוח רכב רכוש:

שיעור מסך ההכנסות			פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
39.24%	36.90%	41.33%	369,761	406,215	542,058	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
						שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
24.16%	22.37%	19.58%	227,685	246,232	256,817	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
11.87%	15.18%	12.80%	111,869	167,210	167,775	למעלה משלוש שנות ותק
24.73%	25.55%	26.29%	233,060	281,229	344,762	
100.00%	100.00%	100.00%	942,375	1,100,886	1,311,412	סך הכל

- להלן נתונים בדבר פרמיות (באלפי ש"ח) ששולמו על ידי לקוחות בשנת הדוח, לפי מספר שנות ותק בכלל ביטוח (לפי מועד רכישת הפוליסה וחידושה) בתת ענף ביטוח דירות:

שיעור מסך ההכנסות			פרמיות באלפי ש"ח			מספר שנות ביטוח (שנות ותק)
2022	2023	2024	2022	2023	2024	
15.72%	14.73%	16.51%	45,268	45,746	55,166	שנת ביטוח ראשונה (ללא ותק)
14.12%	11.97%	11.74%	40,666	37,194	39,228	שנת ביטוח שניה (שנת ותק אחת)
10.86%	11.88%	10.07%	31,284	36,889	33,656	שנת ביטוח שלישית (שתי שנות ותק)
59.3%	61.42%	61.68%	170,737	190,762	206,147	למעלה משלוש שנות ותק
100.00%	100.00%	100.00%	287,955	310,591	334,197	סך הכל

- * נתוני החידושים ללקוחות אינם כוללים נתוני פוליסות שנמכרו באמצעות בנקים למשכנתאות (תיקים ישנים) שנכנסו ל-Run Off החל משנת 2005.

⁵⁷ לפרטים בדבר פרמיות שנגבו על ידי כלל ביטוח בתחום ביטוח כללי בשנת הדוח, ראה ביאור 5(ד) לדוחות הכספיים.

8. תחום ביטוח בריאות

8.1 מוצרים ושירותים

8.1.1 תיאור ענפי הביטוח והכיסויים הביטוחיים שנכללים בתחום

8.1.1.1 ענף מחלות ואשפוז

בארץ קיימים מספר רבדים המעניקים כיסוי בגין מחלות ואשפוז: סל הבריאות הבסיסי המוענק לאזרחי המדינה מכוח חוק ביטוח בריאות ממלכתי ("הסל הבסיסי"); שירותים נוספים המוענקים על ידי קופות החולים בהתאם להוראות חוק ביטוח בריאות ממלכתי (להלן: "השירותים הנוספים" או "שירותי השב"ן" או "השב"ן"); וביטוחים הנמכרים על ידי חברות הביטוח. הקבוצה מציעה למבוטחי מגוון של כיסויים ביטוחיים בענף מחלות ואשפוז, הכוללים פיצוי או שיפוי למבוטח בגין הוצאות רפואיות במקרים של פגיעה בבריאותו כתוצאה ממחלה או מתאונה. חלק ממוצרים אלו תחליפים, משלמים ומרחיבים את הכיסויים והשירותים הניתנים בסל הבסיסי ו/או את השירותים הנוספים.

ענף מחלות ואשפוז כולל ענפי משנה עיקריים אלו המוצעים על ידי החברה:⁵⁸

- ביטוח מחלות ואשפוז.
- ביטוח נסיעות לחו"ל.
- ביטוח תאונות אישיות.

8.1.1.2 ענף סיעוד

ביטוח סיעודי מספק פתרונות למצב בו המבוטח מוגדר כסיעודי כהגדרת מקרה הביטוח בפוליסה, דהיינו כמי שאינו יכול לבצע בעצמו חלק מפעולות היום-יום ועל כן נזקק לעזרה או להשגחה. מבוטח שהוא תשוש נפש נחשב אף הוא לסיעודי.

ענף סיעוד כולל כיסויים ביטוחיים המשולמים כביטוחי פרט וכביטוחים קבוצתיים (כיום בעיקר לחברי קופות חולים), אשר במסגרתם, בקרות אירוע ביטוחי, מתחייבת חברת הביטוח להשתתף במימון אשפוז סיעודי או לפצות את המבוטח. הפוליסות מעניקות תגמולי ביטוח לתקופה קצובה.

החל מחודש אוקטובר 2019 הפסיקה כלל ביטוח ולמיטב ידיעתה גם יתר השחקנים בשוק, לשווק פוליסות סיעוד פרטיות ללקוחות חדשים. לפרטים נוספים ראה סעיף 8.1.2.2. כמו כן נכון למועד פרסום הדוח, כלל ביטוח אינה מתקשרת בהסכמים חדשים לביטוח סיעודי קבוצתי.

8.1.2 פירוט עיקר המוצרים והשירותים הנכללים בתחום הפעילות

להלן תיאור עיקרי הכיסויים:

8.1.2.1 ענף מחלות ואשפוז

בענף מחלות ואשפוז משווקת כלל ביטוח ביטוחי פרט וביטוחים קבוצתיים.

• ביטוחי פרט

פוליסות ביטוח בריאות פרטיות שנמכרו עד סוף חודש ינואר 2016 הינן, בדרך כלל, לתקופה בלתי קצובה כאשר, למעט במקרים הקבועים בהסדר התחיקתי ובפוליסות, רק המבוטחים רשאים להודיע על סיומן.

בהתאם להנחיות הממונה, ביטוחי הפרט בבריאות (למעט ביטוח סיעודי, נח"ל, שיניים, עובדים ושוהים זרים) שנמכרים מחודש פברואר 2016 מתחדשים מאליהם לכלל המבוטחים אחת לשנתיים. בכפוף לאישור הממונה, יכולה חברת הביטוח לעדכן את התעריפים והתנאים בכל פוליסות ביטוח בריאות פרט במועד חידוש הפוליסה. על חברת הביטוח להודיע לכל המבוטחים על השינוי כחודשיים לפני המועד ולקבל את הסכמתם במידה וחלה עלייה בדמי הביטוח החודשיים או אם נעשתה הפחתה בהיקף הכיסוי הביטוחי, כתחליף להעלאת דמי הביטוח כאמור, בהתאם למקרים ולתנאים שקבע הממונה (להלן: "פוליסות בריאות מתעדכנות").

בחודש ספטמבר 2022 פורסם חוזר עדכון תעריפים בפוליסות בריאות מתעדכנות (להלן: "חוזר התעריפים"), הכולל הוראות ביחס לתוכניות ביטוח הוצאות רפואיות פרט שישווקו או שיחודשו מיום התחילה, ולפיהן מבטח יהיה רשאי להנהיג העלאה בדמי הביטוח בפוליסות ביטוח בריאות מתעדכנות מסוג הוצאות רפואיות (פרט) ללא אישור הממונה, בכפוף להוראות החוזר, וכן הוראות המאפשרות לחברת הביטוח להציע למבוטחים להפחית את גובה עליית הפרמיה באמצעות הגדלת ההשתתפות העצמית או הפחתת כיסוי, בכפוף לאישור מראש ובכתב של הממונה.

ההוראות האמורות מביאות לגידור מסוים של הסיכון הביטוחי ארוך הטווח של חברת הביטוח בפוליסות בריאות מתעדכנות, מייצרות ודאות במנגנון העלאת דמי הביטוח, וכפועל יוצא מביאות להקטנת מקדמי השמרנות בתמחור הפוליסה.

58. לעניין הפסקת שיווק פוליסת ביטוח תאונות אישיות במהלך שנת 2021 ראה סעיף 8.1.2.1 (ג) להלן.

המידע בכל הקשור להשלכות עתידיות אפשריות של ההוראות בעניין פוליסות בריאות מתעדכנות וחוזר התעריפים הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה מזה שנחזה והוא תלוי במכלול של גורמים, לרבות האופן בו יעודכנו הפוליסות, וכן תלוי בתנאי התחרות בתחום ובהתנהגותם של החברות המתחרות, הגורמים המפיצים ובטעמי המבוטחים, כמו גם בהשפעה משולבת של ההוראות בעניין פוליסות בריאות מתעדכנות חוזר התעריפים ביחד עם רפורמת הבריאות וחוק ההסדרים 2023.

כמו כן, בהתאם להנחיות הממונה, החל מחודש פברואר 2016 על חברת ביטוח המשווקות פוליסות פרט בענף מחלות ואשפוז ובענף תאונות אישיות לאפשר למועמד לביטוח לרכוש תוכנית בסיס. עם ביטול תכנית הבסיס, בטלות גם התכניות הנוספות אשר נלוות לה. כן נקבע כי על חברת ביטוח לאפשר למועמד לביטוח לרכוש את כל אחד מהכיסויים הבאים כתוכניות בסיס: ניתוחים, השתלות, תרופות ומחלות קשות. הוראות אלו חלו ביחס לביטוחי בריאות ששווקו עד ליום 1 באוקטובר 2023 ובוטלו בעקבות רפורמת הבריאות. לשינויים במבנה ביטוחי הבריאות אשר משווקים החל מיום 1 באוקטובר 2023 בהתאם לרפורמה של הממונה שתחילתה ביום 1 באוקטובר 2023 ראה סעיף 8.1.2.1 זה להלן.

• ביטוחי קולקטיב

פוליסות ביטוח בריאות קולקטיביות הינן פוליסות המשווקות לקבוצה מוגדרת (בדרך כלל פוליסות המשווקות לעובדי מעסיק) בתנאים כפי שמוסכמים בין חברת הביטוח לבין בעל הפוליסה. פוליסות אלו הינן בדרך כלל לתקופה של מספר שנים, כאשר ככלל הפוליסות כוללות זכויות למבוטחים לרכוש בתום תקופת הביטוח הקולקטיבי, פוליסת פרט ללא חיתום.

רפורמה בביטוחי בריאות פרט וקולקטיב

בחודש אוקטובר 2023 נכנסו לתוקף הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפול מחליפי ניתוח בישראל) (תיקון), התשפ"ב-2022; תיקון הוראות החוזר המאוחד בעניין עריכת תכנית לביטוח בריאות; הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לפוליסת בריאות בסיסית), התשפ"ב-2022 (להלן ולעיל, ביחד: "רפורמת הבריאות"). הוראות הרפורמה כוללות מבנה חדש לשוק ביטוחי הבריאות ביחס לפוליסות ביטוח שנמכרות החל מ 1 באוקטובר 2023 אשר יכלול חמישה רבדים:

- (א) **רובד ראשון** - פוליסת בריאות בסיסית המורכבת משלוש תוכניות ביטוח אחידות - השתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, תרופות מחוץ לסל וניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בחו"ל. הפוליסות מכסות מקרים אשר ככלל אינם מכוסים על ידי הסל הבסיסי של קופות החולים. במסגרת הוראות הרפורמה, הממונה הגדיר את הכיסויים האמורים באופן אחיד.
- (ב) **רובד שני** - תכנית ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל - כיסוי משלים לכיסוי הביטוחי הנמכר במסגרת השב"ן עם/בלי השתתפות עצמית וכן כיסוי מהשקל הראשון ללא השתתפות עצמית.
- (ג) **רובד שלישי** - מבטח יהיה רשאי לשווק פוליסת הרחבה לכיסויים הכלולים באחת או יותר מתכניות הביטוח שנרכשו במסגרת הרובד הראשון, השני או החמישי.
- (ד) **רובד רביעי** - שש תוכניות ביטוח אמבולטוריות ספציפיות שנקבעו בהוראות הרפורמה הכוללות בין היתר כיסוי לייעוץ, בדיקות ואבחון רפואי, וזאת במטרה להגביר את מגוון הביטוחים הקיימים לצד מניעת מצב של כפל כיסויים בין המוצרים, וכן כל תכנית נוספת שתאושר על ידי הממונה מראש ובכתב ואשר תותר על ידו לשיווק לכל החברות. מכירת מוצרי הרובד הרביעי תתאפשר בתנאי שהמבוטח מחזיק בפוליסת בריאות בסיסית אצל מבטח כלשהו.
- (ה) **רובד חמישי** - פוליסת מחלות קשות אשר רכישתה אינה תלויה ברכישה של תכנית ביטוח אחרת.

כמו כן, כוללות הוראות הרפורמה איסור על מכירת פוליסת בריאות פרט למועמד לביטוח שיש ברשותו פוליסת בריאות פרט מסוג שיפוי המעניקה לו כיסוי ביטוחי דומה מבלי לבטל את הפוליסה הקיימת (למעט במקרים מסוימים שפורטו בהוראות הרפורמה) והוראה לפיה הנחות ינתנו בשיעור קבוע לתקופה של עשר שנים לפחות (לרבות ביחס להנחה מחודשת וחדשה בפוליסה שנכרתה טרם מועד תחילת רפורמת הבריאות).

בחודש אוקטובר 2023 החלה כלל ביטוח למכור תוכניות ביטוח חדשות בהתאם לרפורמת הבריאות.

קיומה של פוליסת בריאות בסיסית אחידה אצל כל חברות הביטוח עשויה להגביר את התחרות, שתתמקד במחיר, בשירות ובאופן יישוב התביעות, וזאת בין היתר נוכח האחידות בין הפוליסות ונוכח מבנה הפוליסות, שיורכב ממספר רבדים, שיכול וירכשו על ידי מבטח מחברות שונות. הרחבת החובה לפיה הנחות ינתנו בשיעור קבוע לתקופה של עשר שנים לפחות גם ביחס לפוליסות שנכרתו טרם תחילתה של הרפורמה יכול ותשפיע על שימור המבוטחים בפוליסות אלו. לפרטים נוספים אודות השלכה משולבת של הרפורמה ושל הוראות חוק ההסדרים 2023 הנוגעות בין היתר לביטוח ניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל ראה להלן.

המידע בכל הקשור להשלכות עתידיות אפשריות של רפורמת הבריאות הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה מזה שנחזה והוא תלוי במכלול של גורמים, לרבות השפעה משולבת של רפורמת הבריאות עם חוק ההסדרים, התנהגותם של החברות המתחרות, הגורמים המפיצים ובטעמי המבוטחים לאורך זמן.

כיסויים ביטוחיים בענף מחלות ואשפוז

להלן תיאור של מהות הכיסויים הביטוחיים במוצרים העיקריים הנמכרים על ידי הקבוצה בענף מחלות ואשפוז:

א. ביטוח מחלות ואשפוז

- במסגרת ענף מחלות ואשפוז מציעות חברות הביטוח כיסויים הנחלקים לשלושה סוגים:
 - **ביטוח תחליפי** - כיסוי ביטוחי המהווה תחליף לשירותים הניתנים בסל הבסיסי ו/או לשירותים הנוספים.
 - **ביטוח מוסף** - כיסוי לשירותים שבמועד מכירתם אינם נכללים בסל הבסיסי ולא במסגרת השירותים הנוספים.
 - **ביטוח מרחיב** - כיסוי המרחיב כיסוי הניתן על ידי הסל הבסיסי ו/או השירותים הנוספים.
- ענף משנה זה כולל בין היתר את הכיסויים הביטוחיים הבאים:

(1) **ביטוח ניתוחים, השתלות וטיפולים מיוחדים** - מקנה למבוטח כיסוי בגין שירותי רפואה פרטיים. במסגרת זו ניתנת למבוטח הזכות לבחור את מועד קבלת השירות הרפואי, זהות הרופא המטפל והמוסד הרפואי. הכיסוי הביטוחי האמור מעניק כיסוי בגין הוצאות רפואיות, בין היתר, בקשר עם ניתוח, השתלות ו/או טיפולים מיוחדים בח"ל.

- החל משנת 2016 משווקת החברה פוליסה הכוללת כיסוי ביטוח לניתוחים, מחליפי ניתוח והתייעצויות עם רופא מומחה אגב ניתוח או אגב טיפול מחליף ניתוח, הכל בישראל, שהיקפה ותנאיה נקבעו **בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזה ביטוח לניתוחים וטיפולים מחליפי ניתוח בישראל), התשע"ה-2015** (להלן: "**פוליסת ניתוחים אחידה**"). הפוליסה האמורה כוללת כיסוי לניתוח שיבוצע רק באמצעות ספק שירות שיש לו הסדר עם המבטח לביצוע ההליך.
- קיומה של פוליסת ניתוחים אחידה אצל חברות הביטוח אשר מאפשרת מתן שירות למבוטחים באמצעות ספקים שלהם הסכם עם חברת הביטוח בלבד, מיקדה את התחרות במחיר, בשירות (לרבות היצע הרופאים שיקבעו במסגרת ההסדר) ובאופן יישוב התביעות.

• חוק ההסדרים 2023

בחודש מאי 2023 אושר, במסגרת חוק ההסדרים 2023, **תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981**. בהתאם לתיקון, החל מיום 1 באוקטובר 2023 (להלן: "**יום התחילה**") במקרה בו מבוטח המחזיק בפוליסת ניתוחים מסוג המקנה כיסוי עבור ביצוע ניתוחים פרטיים בישראל ללא תלות בזכויות המבוטח לפי תוכנית השב"ן (להלן: "**ביטוח מהשקל הראשון**"), במקביל לחברות בשב"ן, יתבע כיסוי לניתוח פרטי בישראל, בדרך של מימוש זכויותיו בתוכנית השב"ן, ואותו ניתוח מכוסה גם בפוליסת הביטוח של המבוטח, יעביר המבטח לקופת החולים, שבאמצעותה בוצע הניתוח, תשלום בסכום כספי בגובה מחיר הניתוח לפי תעריפון משרד הבריאות, או תשלום בגובה המחיר של הסדר הניתוח שמשלם המבטח, ככל שיקבע על ידי שר האוצר, לפי הנמוך מביניהם וזאת בניכוי ההשתתפות העצמית שהמבוטח שילם לקופת החולים בשל הניתוח, ככל ששילם. התיקון יחול על תוכניות ביטוח לניתוחים מסוג "ביטוח מהשקל הראשון" שייכרתו או יחדשו מיום התחילה.

בנוסף, בהתאם לחוק ההסדרים 2023 בחודש יוני 2024 העבירו חברות הביטוח את מבוטחיהן בפוליסת ניתוחים מסוג "ביטוח מהשקל הראשון" מסוג פרט, אשר נכרתה מחודש פברואר 2016 ואילך (להלן: "**פוליסה מקורית**"), אשר חברים בתוכנית שב"ן, לפוליסה עם כיסוי משלים שב"ן בלבד, חלף הפוליסה המקורית. זאת, אלא אם הודיע המבוטח כי אינו מעוניין לעבור לפוליסת ביטוח ניתוחים משלים שב"ן.

כן כולל חוק ההסדרים 2023 תיקון שעניינו קביעת הוראות שיחולו ביחס לרשימות הרופאים המנתחים שלחברת הביטוח יש עמם הסדר למתן כיסוי ביטוחי לניתוחים בישראל (להלן: "**רשימת הרופאים**"). בהתאם לתיקון, נקבע, כי חברת ביטוח תסדיר רשימה של רופאים אחת שתחול לעניין כלל תוכניות הביטוח הכוללות ביטוח לניתוחים שהיא משווקת וכי לפחות מחצית מהרופאים הפעילים ברשימה יהיו רופאים מנתחים פעילים ברשימות הרופאים של קופות החולים.

בהתאם לחוק ההסדרים 2023, חברת ביטוח לא תשנה או תבטל הסדר ניתוח עם רופא מנתח אם כתוצאה מכך יפחת היחס בין מספר הרופאים המנתחים הכלולים ברשימת הרופאים של חברת הביטוח ונכללים גם ברשימת הרופאים של קופת חולים מסוימת, ובין מספר הרופאים המנתחים הכלולים ברשימת הרופאים של חברת הביטוח, אלא אם כן הממונה אישר את השינוי או הביטול.

פוליסת ביטוח ניתוחים מהשקל הראשון ופוליסת ביטוח ניתוחים משלים שב"ן הנמכרות בהתאם לפרורמת הבריאות מחודש אוקטובר 2023 תומחרו מחדש בעקבות ההוראות הרלוונטיות בחוק ההסדרים 2023 באופן שכלל הביא לעדכון תעריפי הפרמיות בפוליסות אלו.

במהלך תקופת הדוח לא היתה להוראה בדבר החובה על חברות הביטוח לשפות את השב"ן כאמור לעיל השפעה משמעותית על תוצאות החברה. לטווח הארוך, חובה זו עלולה להשפיע על רווחיות החברה במוצרים אלה ככל שלא תהיה הלימה בין התמחור בפוליסה לבין עלויות יישוב התביעה.

החלת החובה על חברת הביטוח להעביר כברירת מחדל, מבטחים קיימים בפוליסות מקוריות, לפוליסת ניתוחים עם כיסוי משלים שב"ן, כאמור לעיל, הביאה במהלך תקופת הדוח לקטון מסוים בהכנסות החברה מפוליסות אלו.

החלת תנאים על רשימות הרופאים של חברת הביטוח עלולה להגביל את חברת הביטוח ביכולת בחירת הרופאים והרכב הרשימה הכולל, וכפועל יוצא להשפיע על השירותים שניתנו.

השינויים האמורים במסגרת חוק ההסדרים 2023 הביאו בתקופה שמיום התחילה ועד למועד פרסום הדוח לגידול במכירות של ביטוח ניתוחים מסוג משלים שב"ן, בכלל וביחס לפוליסות ביטוח מהשקל הראשון בפרט.

בשלב ראשוני זה, של יישום הוראות רפורמת הבריאות וחוק ההסדרים 2023, החברה אינה יכולה להעריך את מלוא ההשפעות ארוכות הטווח של ההוראות האמורות, אשר יכול ותהיינה מהותיות, וזו תלויה בין היתר בעובדה כי היקף השירותים של השב"ן יכול להשתנות מעת לעת, בהיקף המכירות והשימור של הפוליסות על סוגיהן השונים, בתנאי ההתקשרות עם ספקים ובאופן תמחור המוצר והלימתו לסיכונים הגלומים בו לאורך זמן.

המידע בכלל הקשור להשלכות עתידיות אפשריות של המהלכים האמורים הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה מזה שנחזה והוא תלוי במכלול של גורמים, לרבות התנהגותן של החברות המתחרות, תעריפי הפוליסות, טעמי הלקוחות והתנהגות קופות החולים והשב"ן בין היתר ביחס להיקף השירותים שניתנו על ידם ועלותם, כפי שיהיו מעת לעת, ובהתאמה דרישות השיפוי שיופנו על ידם כלפי חברות הביטוח, לאורך זמן.

- בהמשך לתיקוני חוק ההסדרים 2023, בחודש מרס 2024 פרסם תיקון הוראות החוזר המאוחד שעניינו "חובת הצעת תוכנית בעלת כיסוי ביטוחי משלים לשב"ן" (להלן "חוזר תוכנית ביטוח משלים שב"ן"), במסגרתו נקבעו הוראות בקשר עם פוליסת ביטוח ניתוחים בישראל משלים שב"ן שצריך כדלקמן:

תגמולי הביטוח בפוליסות עם כיסוי משלים לשב"ן ישולמו רק במקרים הבאים -

1. שיפוי בשל ניתוח פרטי בישראל, כולל הוצאות כיסוי ניתוח, שאינו מכוסה בתוכנית השב"ן של המבוטח או אם הרופא המנתח אינו נמצא בהסדר ניתוח עם קופת החולים ונמצא בהסדר ניתוח עם חברת הביטוח;

2. שיפוי בשל ההשתתפות עצמית ששילם המבוטח בעד ניתוח שמומן באמצעות תוכנית השב"ן, אף אם הרופא לא ברשימת ההסדר עם חברת הביטוח;

3. שיפוי בגין רכישת אביזר במקרה בו קיים אביזר שלא נמצא בכיסוי השב"ן, אך נמצא בכיסוי פוליסת הביטוח בחברה, כאשר מימון הניתוח יהיה על ידי השב"ן.

כמו כן, נקבע כי במקרה בו מבוטח מבקש לממש את ברות הביטוח על פי תנאי פוליסת משלים שב"ן ולעבור לפוליסת כיסוי ביטוחי 'מהשקל הראשון', תנאיה של פוליסת ביטוח ניתוחים 'מהשקל הראשון' יכללו לכל הפחות את התנאים שמוצעים במועד המעבר על ידי המבוטח בכיסוי ביטוחי 'מהשקל הראשון' באותה עת למצטרפים חדשים.

הוראות חוזר תוכנית ביטוח משלים שב"ן חלות על פוליסות משלים שב"ן (פרט וקבוצתי) שייכרתו או יחודשו ממועד פרסום החוזר ואילך.

החברה אינה יודעת להעריך, בשלב זה, את השלכות חוזר תוכנית ביטוח משלים שב"ן, בין היתר לאור השפעות משולבות עם חוק ההסדרים 2023 ורפורמת הבריאות.

(2) **ביטוח מחלות קשות -** כיסוי ביטוחי במסגרתו זכאי המבוטח, במקרה של גילוי מחלה קשה, לקבל פיצוי כספי בסכום חד פעמי. כאמור לעיל, במסגרת רפורמת הבריאות נקבע כי מכירת פוליסת מחלות קשות אינה תלויה ברכישה של תוכנית ביטוח אחרת על ידי המבוטח.

(3) **ביטוח תרופות -** כיסוי ביטוחי בגין רכישת תרופות אשר אינן כלולות בסל הבריאות הממלכתי. בשנים האחרונות, בין היתר בשל שינויים בתעשיית התרופות המתבטאים בהליכי אישור מואצים וכניסתן של תרופות חדשות יחד עם מגבלת תקציב סל התרופות בישראל, חל גידול בעלויות התביעות בביטוח תרופות.

(4) בנוסף, קיימים כיסויים נוספים, שאינם תוכנית בסיס, כגון **שירותים אמבולטוריים** - שירותים המעניקים טיפול רפואי, בבית חולים או במרפאה, ללא צורך באשפוז וכתבי שירות הנלווים לתוכנית ביטוח ומספקים למבוטח שירותים שונים באמצעות ספקי שירות. לפרטים בדבר כללים בעניין מכירת תכניות ביטוח אמבולטוריות ראה האמור ביחס לרובד הרביעי ברפורמת הבריאות.

ב. ביטוח נסיעות לחו"ל

ביטוח נסיעות לחו"ל מורכב מסל של כיסויים ביטוחיים המיועדים למבוטחים במהלך שהותם בחו"ל, הכולל, בין היתר, כיסוי בסיס שעיקרו הוצאות רפואיות שאיתן ניתן לרכוש הרחבות שונות (כגון ביטול נסיעה, קיצור נסיעה, הריון, מטען, ספורט חורף). תקופת הביטוח בפוליסת נסיעות לחו"ל נקובה בימים, בהתאם לתקופת שהיית המבוטח בחו"ל או למשך

כל ימי הנסיעה שיחולו במהלך שנה קלנדרית אחת. פוליסות נסיעות לחו"ל נמכרות בעיקר באמצעות קופות החולים וכן על ידי סוכני הביטוח.

החברה פועלת לפיתוח ערוצי הפצה לביטוח נסיעות לחו"ל, הרחבתם ושימורם, בין היתר ע"י הרחבת שיווק דרך סוכני ביטוח, מועדוני לקוחות, שיווק באמצעים דיגיטליים ושימור ההתקשרויות עם חלק מקופות החולים. במהלך שנת הדוח ובראשית 2025 פרסמו שתי קופות חולים שבאמצעותן כלל ביטוח מכרה ביטוח קבוצתי לנסיעות לחו"ל מכרז פומבי להפעלת ביטוח קבוצתי לנסיעות לחו"ל לחברי הקופות. כלל ביטוח בחרה שלא להגיש הצעה מטעמה ביחס לאחת הקופות, ובהתאם לכך במהלך התקופה שלאחר פרסום הדוח תבוא לסיימה ההתקשרות הקיימת בין הצדדים. ביחס לקופה השניה, מועד הגשת הצעות למכרז טרם חלף נכון למועד פרסום הדוח וכלל ביטוח בוחנת מכרז זה.

למן תחילת מלחמת חרבות ברזל ובהמשך למצב הביטחוני חל קיטון בפעילות בתחום ביטוח נסיעות לחו"ל ועליה בעלות התביעות בחלק מהכיסויים.

ג. ביטוח תאונות אישיות

ענף משנה זה כולל פוליסות פרט המקנות זכויות לפיצוי בסכום חד פעמי בהתקיים מגוון מקרי ביטוח, כגון שברים, כוויות נכות ומוות כתוצאה מתאונה (להלן: "פוליסת ביטוח תאונות אישיות").

מחודש מאי 2021, כפועל יוצא משילוב של הוראות רגולטוריות מהשנים האחרונות, וכן תנאי שוק ושיקולים עסקיים, כלל ביטוח חדלה לשווק פוליסות תאונות אישיות פרטיות ופוליסות קבוצתיות הכפופות לחוזר תאונות אישיות ללקוחות חדשים.

8.12.2 ביטוח סיעודי

בפוליסות ביטוח סיעודי מתחייבת החברה, בקרות אירוע ביטוחי, להשתתף במימון שהות במוסד סיעודי או לפצות את המבוטח בסכום קבוע מראש. הפוליסות מעניקות תגמולי ביטוח לתקופה קצובה או לכל החיים.

בהתאם להוראות הממונה בעניין, כפי שבאות לידי ביטוי במסגרת חוזר "עריכת תוכנית לביטוח סיעודי" מקרה ביטוח הנובע ממצב של אי יכולת לבצע לפחות 3 מתוך 6 פעולות המוגדרות בחוזר יזכה את המבוטח בלא פחות מ-50% מתגמולי הביטוח החודשי, ומקרה ביטוח הנובע ממצב של "תשישות נפש" (כמוגדר בחוזר), יזכה את המבוטח ב-100% מתגמולי הביטוח החודשי. תגמולי הביטוח משולמים החל מתום תקופת ההמתנה (מספר חודשים בודדים או מספר שנים, כתלות במוצר) לכל ימי חייו של המבוטח או לתקופה של מספר שנים כפי שהוגדרה בפוליסה, וכל עוד המבוטח נמצא במצב סיעודי.

נכון למועד הדוח, כפועל יוצא משילוב של הוראות רגולטוריות מהשנים האחרונות וכן תנאי שוק ושיקולים עסקיים, ובהם - עלייה בשכירות מקרי הסיעוד ובעלות הכוללת של טיפול באדם סיעודי, התארכות בתקופת הזכאות; כלל ביטוח חדלה לשווק פוליסות סיעוד - הן פוליסות סיעוד פרטיות והן פוליסות סיעוד קולקטיביות, לרבות במסגרת ביטוח סיעוד קבוצתי לחברי קופת חולים אשר הפעילות בהן עברה מהחברה לחברות ביטוח אחרות, ולמעט פוליסות סיעוד במסגרת מימוש התחייבויות חוזיות כלפי מבוטחים. למיטב ידיעת החברה, גם חברות ביטוח אחרות אינן משווקות עוד פוליסות ביטוח סיעוד פרטיות.

בשלב זה החברה אינה יכולה לחזות התפתחויות עתידיות בתחום זה, אשר מושפע בין היתר משינויים רגולטוריים, עמדות מבטחי משנה, אישור תעריפים חדשים על ידי הממונה ותנאי השוק.

א. ביטוחי סיעוד פרט

ביטוחי פרט בענף סיעוד הינם ביטוחים הנרכשים באופן פרטי על ידי המבוטחים. תקופת הביטוח בפוליסות כאמור הינה לכל החיים, כאשר תקופת הזכאות המרבית לקבלת תגמולי ביטוח הינה בהתאם לסוג הפוליסה שרכש המבוטח (משנים בודדות ועד לכל החיים). קיימות פוליסות פרט לביטוח סיעודי משלים לביטוח סיעודי שרכש מבוטח (בדרך כלל, באמצעות קופת חולים או ביטוח קבוצתי), המעניקות תגמולי ביטוח, רק בתום תקופת המתנה שאורכה 36 או 60 חודשים.

קיימות פוליסות סיעוד בפרמיה קבועה המקנות למבוטח זכות, במקרה בו הוא מפסיק לשלם את הפרמיה מכל סיבה שהיא, בתנאים מסוימים, לצבור לזכותו ערכי סילוק, אשר מאפשרים לו לקבל תגמולי ביטוח מופחתים במקרה תביעה, והכל בהתאם לגילו, לתקופה שבה שילם את דמי הביטוח ולסכום דמי הביטוח ששולם על ידו. כאשר ערכי הסילוק נמוכים מסכום מסויים שנקבע על ידי הממונה, מקבל המבוטח, במקום ערכי סילוק, סכום חד פעמי. בנוסף, עד לשנת 2013 נמכרו גם פוליסות סיעוד פרט בפרמיה משתנה, ללא ערכי סילוק.

בפוליסות סיעוד פרט שנמכרו מחודש אוגוסט 2005, שמורה לחברת הביטוח האפשרות לשנות תעריפים למבוטחים קיימים אחת ל-5 שנים בכפוף לאישור הממונה. כלל ביטוח פועלת מול הממונה לעדכון תעריפים כאמור. בשלב זה אין דאوات ביחס לאישור ו/או למתכונת השינוי.

פוליסות הסיעוד ששיווקה כלל ביטוח היו בעיקרן בפרמיה קבועה וחלקן בפרמיה בשיעור משתנה מוגבל. עד לשנת 2007, שיווקה כלל ביטוח גם פוליסות ביטוח סיעודי עם פרמיה קבועה, אשר להן מנגנון הצמדה לתשואות תיק ההשקעות באופן שתשואה חיובית מעבר לתשואת מינימום שנקבעה בפוליסה מגדילה את גובה הגמלה החודשית לה זכאי המבוטח בעת קרות מקרה הביטוח. תשואה נמוכה מתשואת מינימום שנקבעה בפוליסה מזכה את כלל ביטוח בהגדלת פרמיית הביטוח, כך שסכום הגמלה החודשית לה זכאי המבוטח בעת קרות מקרה הביטוח לא יפגע.

על מנת להקטין חשיפה לתחום זה, החשוף לסיכונים משמעותיים, לרבות חשיפה לשינויים רגולטוריים, לפערים משמעותיים בין תנאי הכיסוי הביטוחי לבין ציפיות המבוטחים ולהליכי יישוב תביעה מורכבים, החליטה כלל ביטוח החל מחודש אוקטובר 2019 על הפסקת שיווקן של פוליסות הסיעוד הפרטיות ללקוחות חדשים וזאת בין היתר על רקע הודעת מבטחי משנה על הפסקת פעילותם בתחום ביטוח סיעוד בישראל.

לפרטים בדבר קול קורא שפרסם הממונה בדבר כוונתו לגבש מתווה כולל שיוביל לפתרון בר קיימא לסוגיית הביטוח הסיעודי לטווח הארוך, ראה סעיף 8.1.3.2 להלן.

ב. ביטוחי סיעוד קבוצתיים (שאינם ביטוחי הסיעוד הקבוצתיים לחברי קופות החולים)

למועד פרסום הדוח, שיווק פוליסות ביטוח סיעוד קבוצתיות שלא באמצעות קופות החולים כפופה, בין היתר, להוראות הבאות: תקופת הביטוח לא תפחת מ-5 שנים ולא תעלה על 8 שנים; הפרמיה שניתן לגבות ממבוטח הינה פרמיה קבועה או פרמיה מוגדלת (משתנה עד 4% בשנה ורק עד גיל 65); צבירת ערכי סילוק בפוליסה הינה בהתאם לכללים שהוגדרו בהוראות הממונה; בעת מימוש זכות המשכיות של מבוטח אשר גילו 40 ומעלה, לפוליסת סיעוד במתכונת פרטית, הפרמיה של פוליסת ההמשך לא תהיה גבוהה מהפרמיה שנדרש אותו מבוטח לשלם בגין הביטוח הסיעודי הקבוצתי טרם המעבר לפוליסת ההמשך.

נכון למועד פרסום הדוח, כלל ביטוח אינה מתקשרת בהסכמים לביטוח סיעודי קבוצתי. מרבית הפוליסות הקבוצתיות בהן היתה קשורה כלל ביטוח בעבר הסתיימו.

ג. ביטוחי סיעוד קבוצתיים לחברי קופות החולים

נכון למועד הדוח כלל ביטוח אינה מבטחת בביטוחים קבוצתיים לחברי קופות חולים.

נכון למועד הדוח כלל ביטוח ממשיכה לקבל תביעות ממבוטחים שביטוחה בעבר במסגרת ביטוחים קבוצתיים לחברי קופות חולים, ואף בשיעור גבוה מזה שנחזה על ידה מלכתחילה. כלל ביטוח פעלה מול אחת מקופות החולים על מנת להסדיר את הטיפול בתביעות אלו לאור המורכבות באשר למועד הנכון לייחוס קרות מקרה הביטוח לראשונה ובאשר להתיישנות התביעות.

החברה אינה יודעת להעריך את השלכות המשך קבלת תביעות בגין תקופות עבר וההסדרה מול קופת חולים בדבר הטיפול בתביעות כאמור.

בחודש דצמבר 2023 פורסמו הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשפ"ג-2023 הכוללות עדכון של תנאי הפוליסה האחידה לביטוח סיעוד קבוצתי לחברי קופות חולים שנכנסה לתוקף בשנת 2016 (להלן: "פוליסת הסיעוד האחידה לחברי קופות חולים"), על מנת לייצב את קרנות המבוטחים בביטוח הסיעודי לחברי קופ"ח, לרבות:

- (1) הפחתת תגמולי ביטוח חודשיים להם זכאי מבוטח ברובד הבסיסי ששוהה בביתו בכ- 10%;
- (2) הרחבת תקופת חריג להעדר כיסוי למקרה ביטוח שאירע ב- 60 החודשים הראשונים (מ- 36 חודש). עוד נקבע כי התיקון יחול על חוזים לביטוח סיעודי שיקרתו או יחודשו החל ממועד התחילה וכי הוא יחול גם על חוזים שנכרתו לפני מועד זה, ככל שנקבע בהם כי ההוראות האמורות יחולו לגביהם.
- התיקון בוצע נוכח אתגרים הניצבים בשנים האחרונות בפני שוק ביטוח הסיעוד בישראל, הנובעים ממספר סיבות המשותפות לביטוחי סיעוד מקבילים בעולם – עלייה בשכיחות מקרי הסיעוד ובעלות הכוללת של טיפול באדם סיעודי, התארכות בתקופת הזכאות ועוד.

במקביל פורסם בחודש דצמבר 2023 תיקון החוזר המאוחד בעניין ביטוח סיעודי במסגרתו בוטלה הקביעה כי חברת ביטוח תשא בסיכון ביטוחי שלא יפחת מ- 20% וזאת על מנת לאפשר לקופות החולים גמישות לקבוע את גובה הסיכון, כדי להגדיל את ההיתכנות להמשך קיומן של תוכניות אלו.

בחודש דצמבר 2024 פורסמו הוראות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח סיעודי קבוצתי לחברי קופת חולים) (תיקון), התשפ"ה-2024 הכוללות עדכון של תנאי פוליסת הסיעוד האחידה לחברי קופות חולים, לרבות:

- (1) עדכון מספר פעולות יומיומיות (ADL - Activities of Daily Living) שמבוטח אינו מסוגל לבצע באופן עצמאי, משלוש לארבע פעולות או לחילופין שלוש פעולות כאשר אחת מהן היא שליטה בסוגרים.
- (2) הוספת הבהרה לפיה שימוש עצמאי באביזרי עזר המאפשרים למבוטח לבצע את הפעולות באופן עצמאי לא ייחשב כחוסר יכולת לבצע את הפעולה.
- (3) עדכון הגדרת פעולת ההלבשה כך שתתמקד ביכולת המהותית של המבוטח, ורק במקרה בו מבוטח אינו יכול ללבוש בגדים המותאמים למצבו ייחשב כמי שאינו מסוגל לבצע את הפעולה באופן עצמאי.
- (4) הוסרה הדרישה להתייחס ליכולת הכניסה והיציאה מהמבטחה או המקלחת כחלק מהערכת יכולת הרחצה העצמאית של המבוטח.
- (5) נקבע כי למבוטח השוהה בבית, תגמולי הביטוח ישולמו בכפוף לכך שהמבוטח ימציא לחברת הביטוח אישור המוכיח כי הוא מסתייע בפועל בטיפול אישי לצורך קבלת שירותי סיעוד ברוב שעות היממה, בין באמצעות מטפל ובין באמצעות בן משפחה.

תחילת התיקון האמור בחודש ינואר 2025.

בנוסף, במסגרת התיקון האמור, הוחלט לבטל את החובה החלה על המבטח לצרף את המבוטחים לפוליסה המשכית במקרה בו הופסק הביטוח הסייעודי לחברי קופת חולים עקב אי חידוש הפוליסה לכלל חברי אותה קופת חולים. תחילתה של הוראה זו נקבעה לחודש ינואר 2027.

למיטב ידיעת החברה, בחודש ינואר 2025 משרד הבריאות הורה לקופות החולים להפסיק צירוף של מבוטחים חדשים לביטוח הסייעודי החל מחודש יולי 2025 (למעט מי שכבר היה לו ביטוח סיעודי בקופה אחרת ועבר קופה) ולהפסיק להפעיל או לעסוק בפוליסה הסייעודית, לרבות בירור תביעות וערעורים; תשלום מקרן המבוטחים של דמי ניהול ותשלומים אחרים לחברת ביטוח; שליחת הודעות בנושא למבוטחים וכן כל עיסוק או פעולה אחרת הקשורה לפוליסה הקבוצתית החל מחודש ינואר 2026.

כאמור, נכון למועד הדוח כלל ביטוח אינה מבטחת בביטוחים קבוצתיים לחברי קופות חולים ואולם היא עדיין מיישבת תביעות עבר.

8.1.3. השווקים העיקריים, מגמות ושינויים בביקוש ובהיצע

8.1.3.1. ענף מחלות ואשפוז

ענף מחלות ואשפוז הינו ענף מתפתח, בין השאר, בשל העובדות הבאות: פער בין היקף שירותי הבריאות שהמדינה מעניקה במסגרת סל הבריאות הבסיסי לבין הצורך של האזרחים בשירותי בריאות משופרים; שיפורים טכנולוגיים בתחום הרפואה; עליה בתוחלת החיים והדרישה לשיפור באיכות החיים אשר דורשים משאבים רפואיים יקרים, כגון: תרופות וטיפולים רפואיים מתקדמים; שירותי השב"ן, הגנתונים לשינויים, אשר אינם בהכרח נותנים מענה מספק בנושאים שונים; ועליה במודעות הצרכנית בתחום הבריאות, לרבות מודעות לצורך בשירות זמין ועל פי בחירה, לצורך בשירותים רפואיים שאינם כלולים בסל הבריאות הבסיסי ובשירותים הנוספים של קופות החולים.

על רקע האמור, בשנים האחרונות מקודמים על ידי רגולטורים מהלכים שונים להתמודדות עם הממשק שבין הביטוח המסחרי הפרטי לבין סל הבריאות הבסיסי ושירותי השב"ן באופן שיעודד צריכת שירותים ציבוריים על פני צריכת שירותים פרטיים. רפורמת מוצרי הבריאות אשר יצרה שינוי מהותי במבנה המוצרים המשווק החל מחודש אוקטובר 2023 ביחד עם תיקוני חוק ההסדרים 2023, הביאו ככלל להעלאת תעריפי הפרמיות ובמיוחד בביטוח ניתוחים מהשקל הראשון המשווק, ובנוסף הביאו במהלך תקופת הדוח להעברה של מבוטחים רבים מביטוח ניתוחים מהשקל הראשון שנמכר בשנים 2016-2023 לביטוח ניתוחים משלים שב"ן. שינויים אלו הנם בעלי השפעה, ישירה ועקיפה, גם על פוליסות חדשות שנמכרות וגם על שימור פוליסות מסוימות שנמכרו בעבר, והביאו לשינויים בתמהיל פוליסות הניתוחים המשווקות והמוחזקות על ידי לקוחות כלל ביטוח. לפרטים נוספים בעניין רפורמת הבריאות וחוק ההסדרים 2023 ראה סעיף 8.1.2.1 לעיל. מהלכים אלה, אשר חלקם טרם יושמו באופן מלא, יכולים וישפיעו על נתח השוק, הביקושים, המכירות והרווחיות של מוצרי הביטוח.

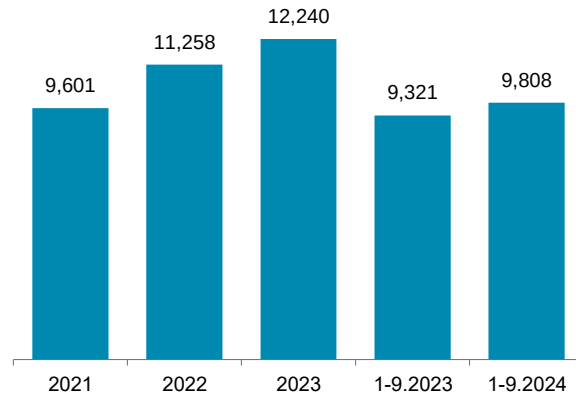
הערכת החברה ביחס להשפעות עתידיות של המהלכים האמורים הינה בגדר מידע צופה פני עתיד, המבוסס על הערכות ראשוניות ויישומה בפועל יכול להיות שונה והוא תלוי במכלול של גורמים, לרבות תנאי התחרות בתחום, התנהגות החברות המתחרות, היחסים עם קופות החולים והסדרי השב"ן וטעמי הלקוחות, לאורך זמן.

בהתאם לפרסומי הממונה ליום 30 בספטמבר 2024, היקף השוק במונחי פרמיות ברוטו בענף מחלות ואשפוז בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, הסתכם בכ-9.8 מיליארדי ש"ח, לעומת כ-9.3 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הפרמיות בענף מחלות ואשפוז לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 היוו כ-16.8% מסך הפרמיות בכל שוק הביטוח בישראל לעומת כ-15.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

בחודשים ינואר עד ספטמבר 2024 חלה עליה של כ-5.2% בסך היקף השוק במונחי פרמיות ברוטו של ביטוחי מחלות ואשפוז בשוק הביטוח בישראל בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, וזאת לעומת עליה של כ-10.8% בסך היקף הפרמיות האמורות בשנת 2023 בהשוואה לשנת 2022.

בשנים האחרונות קיימת מגמת עלייה במכירת ביטוחי מחלות ואשפוז, בין השאר, כתוצאה מהמודעות הציבורית, ומהסיבות שפורטו בסעיף 8.1.2.1 לעיל.

התפתחות הפרמיות בענף מחלות ואשפוז בשנים 2021 עד ספטמבר 2024 במיליוני ש"ח

היקף הפרמיות בענף ביטוח מחלות ואשפוז משקף את דמי הביטוח המשולמים בגין כל הפוליסות שבתוקף שנמכרו לאורך השנים, והשינויים בהם אינם מעידים בהכרח על השינוי בביקוש ובהיצע בשנת הדוח.

8.1.32 ענף סיעוד

ענף הסיעוד בישראל עובר שינויים מהותיים בשנים האחרונות שהינם פועל יוצא בין היתר של שינויים רגולטוריים, פערים משמעותיים בין תנאי הכיסוי הביטוחי לבין ציפיות המבוטחים והליכי יישוב תביעה מורכבים והתארכות תוחלת החיים. בשנת 2019 החליטה כלל ביטוח על הפסקת שיווקן של פוליסות הסיעוד הפרטיות בכלל ביטוח ללקוחות חדשים וזאת בין היתר על רקע הודעת מבטחי משנה על הפסקת פעילותם בתחום ביטוח סיעוד בישראל. שיווק ביטוחי סיעוד פרט הצטמצם עוד בשנים שקדמו, בין היתר, בשל החשיפה לסיכונים בענף זה. למיטב ידיעתה של כלל ביטוח, ככלל, חברות הביטוח בישראל הפסיקו גם הן לשווק פוליסות סיעוד פרטיות ללקוחות חדשים.

בנוסף לאמור, גורמים נוספים, המשותפים לביטוחי סיעוד מקבילים בעולם, כגון עלייה בשכיחות מקרי הסיעוד, בעלות הכוללת של הטיפול באדם סיעודי והתארכות תקופת הזכאות פגעו אף הם, בנכונות חברות הביטוח בארץ ובעולם להמשיך ולפעול בתחום הביטוח הסיעודי.

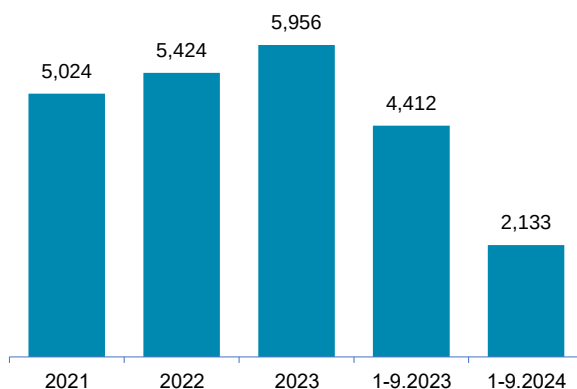
בחודש פברואר 2024 פרסם הממונה קול קורא, במסגרתו הודיע כי הוא פועל לגיבוש מתווה כולל שיוביל לפתרון בר קיימא לסוגיית הביטוח הסיעודי לטווח הארוך, ובחינת מבנה השוק הרצוי ושינויים למודל הקיים. במסגרת הקול קורא, הזמין הממונה כל גורם להתייחס למגוון נושאים שפורטו במסגרת הקול קורא, וזאת במטרה לקבל מידע מגורמים בעלי מומחיות בתחום הביטוח הסיעודי לצורך סיוע לממונה בגיבוש פתרון בנושא האמור.

בשלב זה אין ביכולתה של כלל ביטוח להעריך כיצד ובאיזה אופן שינויים אלה, ככל שיתגבשו כנוסח מחייב ישפיעו על שוק הביטוח הסיעודי ועל היתכנות מכירת מוצרי סיעוד בעתיד.

בהתאם לפרסומי הממונה ליום 30 בספטמבר 2024, היקף השוק במונחי פרמיות ברוטו בענף הסיעוד בשוק בתשעת החודשים הראשונים של 2024, הסתכם בכ- 2.1 מיליארדי ש"ח לעומת כ- 4.4 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הפרמיות בענף סיעוד לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 היוו כ- 3.7% מסך הפרמיות בשוק הביטוח בישראל לעומת כ- 7.4% בתקופה המקבילה אשתקד.

בחודשים ינואר עד ספטמבר 2024 חלה ירידה של כ- 51.6% בהיקף הפרמיות ברוטו בביטוחי הסיעוד בשוק הביטוח בישראל בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, בין היתר, בעקבות שינוי מודל הביטוח בביטוחים הסיעודיים הקבוצתיים לחברי קופות חולים למודל של ניהול ותפעול הפוליסה (לפרטים נוספים ראה סעיף 8.1.2.2 (ג) לעיל), לעומת עליה של כ- 9.9% בהיקף הפרמיות בביטוחי הסיעוד בשוק הביטוח בישראל בשנת 2023 בהשוואה לשנת 2022.

התפתחות הפרמיות בענף ביטוח סיעודי בשנים 2021 עד ספטמבר 2024 במיליוני ש"ח

היקף הפרמיות בענף ביטוח סיעוד משקף את דמי הביטוח המשולמים בגין כל הפוליסות שבתוקף שנמכרו לאורך השנים, והשינויים בהן אינם מעידים בהכרח על השינוי בביקוש ובהיצע בשנת הדוח. חלק מענפי התחום מתאפיינים בצבירת רזרבות ניכרות לתקופות ארוכות, ולכן הרווחיות בתחום מושפעת, בין היתר, מהכנסות מהשקעות העומדות כנגד ההתחייבויות הביטוחיות.

8.1.4 שינויים מהותיים הצפויים בחלקה של החברה בשווקים העיקריים ביחס למוצרים ולשירותים העיקריים והתמהיל שלהם, בהתחשב בין היתר, בביקושים ובוותק של המוצרים הקיימים

בהתאם לפרסומי הממונה המתייחסים לנתוני תשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024, הקבוצה הינה החמישית בגודלה בתחום הבריאות, החמישית בגודלה בענף מחלות ואשפוז והרביעית בגודלה בענף הסיעוד.

שוק ביטוחי הבריאות הינו שוק מתפתח, והחברה הינה שחקן מרכזי בשוק זה. עם זאת, לאור העובדה שהשוק עובר הסדרה רגולטורית מקיפה בשנים האחרונות, לאור שינויים רגולטוריים מהעת האחרונה, ושינויים עתידיים אפשריים, לא ניתן בשלב זה לצפות את מלוא השפעתם של השינויים על התחום בכלל ועל חלקה של החברה בפרט בעתיד שמושפע גם מחברות מתחרות ומקופות החולים. לפרטים בדבר חוק ההסדרים 2023 ובנוגע לשינוי מבנה המוצרים בשוק ביטוחי הבריאות ראה סעיף 8.1.2.1 לעיל. לפרטים בדבר שינויים רגולטוריים בתחום הסיעוד וקול קורא בעניין, ראה סעיפים 8.1.2.2 ו-8.1.3.2 לעיל.

הערכת החברה הינה בגדר מידע צופה פני עתיד המבוססת על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בהשפעותיהם ארוכות הטווח של השינויים הרגולטורים האמורים, בתוצאות העסקיות של כלל ביטוח, בהתנהגות המתחרים, הגורמים המפיצים וטעמי המבוטחים.

8.1.5 מוצרים חדשים

בשנת הדוח לא שיווקה החברה מוצרים חדשים בתחום ביטוחי הבריאות.

8.2 מגבלות, חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על תחום הפעילות

הפעילות בתחום זה כפופה להוראות הדין החלות על מבטחים הפועלים בתחום, וכן להוראות הממונה כפי שהן מתפרסמות מעת לעת. הממונה מפרסם מעת לעת חוזרים המתייחסים לכיסויים הביטוחיים שיכללו בפוליסות בתחום.

הפעילות בתחום זה טעונה רישוי בהתאם לחוק הביטוח ומפוקחת על ידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

לפרטים בדבר רפורמת הבריאות וחוק ההסדרים 2023 ראה סעיפים 8.1.2.1 ו-8.1.2.1(א) לעיל.

לעניין תמצית הוראות דין סופיות נוספות שפורסמו בשנת הדוח ולאחריה, וכן תמצית טיטות הוראות דין שפורסמו, החלות על תחום הפעילות, מעבר להוראות הדין אשר פורטו בפרק זה לעיל, ראה בנוסף, סעיף 9.2 להלן.

8.3 תחרות

8.3.1 תנאי התחרות בתחום ושמות המתחרים בתחום

להערכת הקבוצה, המתחרים העיקריים בתחום מתחלקים לשתי קבוצות עיקריות:

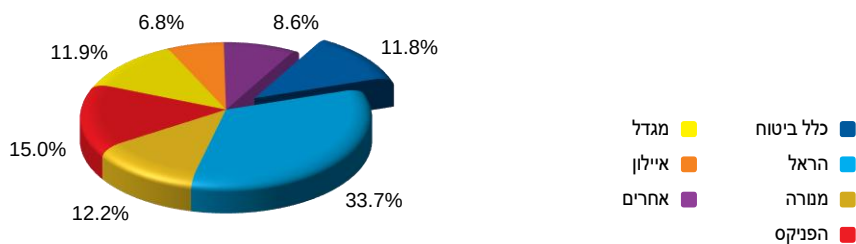
- חברות הביטוח, שמרביתן פועלות בתחום.
 - תחליפים קיימים לחלק מהכיסויים בענף מחלות ואשפוז במסגרת השירותים הנוספים של קופות החולים.
- התחרות בין חברות הביטוח בתחום מתמקדת במידת ההתאמה לצרכי המבוטח ולרצונו, בשירות, ברשימות הרופאים, ביישוב תביעות ובתעריפים.

8.3.2 נתונים בדבר נתח השוק של הקבוצה בשוק ביטוחי הבריאות

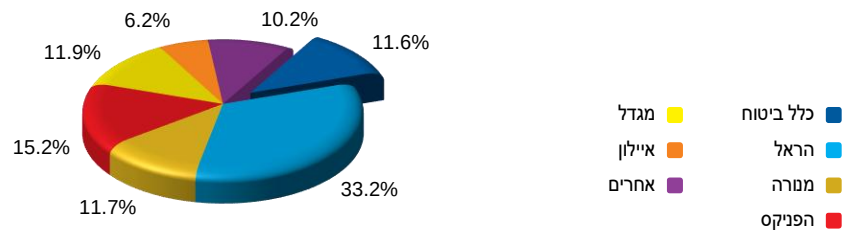
8.3.2.1 סך הפרמיות ברוטו בענף מחלות ואשפוז בקבוצה הסתכמו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, בכ-1,155 מיליוני ש"ח והיוו, בהתאם לנתוני הממונה כ- 11.8% מהפעילות בענף זה בשוק הביטוח בישראל. בתקופה המקבילה אשתקד הסתכמו סך הפרמיות ברוטו בכ-1,082 מיליוני ש"ח והיוו כ-11.6% מהפעילות בענף זה בשוק הביטוח בישראל.

להערכת הקבוצה המתחרים הישירים המשמעותיים בתחום הינם קבוצת הראל, קבוצת הפניקס, קבוצת מגדל וקבוצת מנורה.

התפלגות הפרמיות ברוטו בענף מחלות ואשפוז בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל
נכון לספטמבר 2024

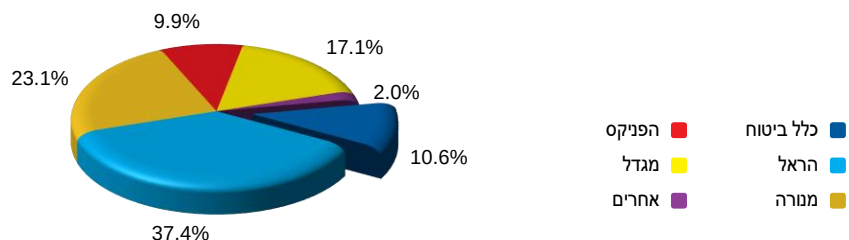
התפלגות הפרמיות ברוטו בענף מחלות ואשפוז בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל
נכון לספטמבר 2023

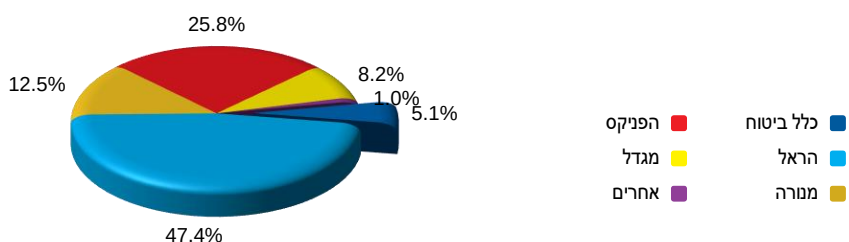
8.3.2.2 סך הפרמיות ברוטו בענף סיעוד בקבוצה הסתכמו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, בכ-226 מיליוני ש"ח והיוו, בהתאם לנתוני הממונה המפורסמים באתר האינטרנט של הרשות, כ- 10.6% מהפעילות בענף זה בשוק הביטוח בישראל. בתקופה המקבילה אשתקד הסתכמו סך הפרמיות ברוטו בכ-226 מיליוני ש"ח והיוו כ-5.1% מהפעילות בענף זה בשוק הביטוח בישראל.

הגידול בשיעור הפרמיה שגבתה החברה מסך ענף הסיעוד נבע מהפחתה של סך הפרמיות שנגבו בענף זה בשוק בעקבות שינוי מודל הביטוח בביטוחים הסיעודיים הקבוצתיים לחברי קופות חולים למודל של ניהול ותפעול הפוליסה (ראה סעיף 8.1.2.2(ג) לעיל).

התפלגות הפרמיות ברוטו בענף ביטוח סיעודי בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל
לתקופה ינואר-ספטמבר 2024

התפלגות הפרמיות ברוטו בענף ביטוח סיעודי בין קבוצות וחברות הביטוח בישראל
לתקופה ינואר-ספטמבר 2023

8.3.1 גורמים נוספים המשפיעים על התחרות בתחום מוצרי ביטוח הבריאות

8.3.1.1 כמו כן, בשנים האחרונות חברות כרטיסי אשראי וגופים המחזיקים במועדוני לקוחות גדולים הקימו לראשונה סוכנויות ביטוח בבעלותן, אשר עושות שימוש בנתוני הלקוחות הקיימים ברשותן, בהתאם לתנאים שקבע הממונה. למועד דוח זה, לפעילות גופים כאמור אין השפעה מהותית על שוק ביטוחי הבריאות.

8.3.1.2 כחלק ממדיניות הממונה בשנים האחרונות קודמו רפורמות משמעותיות שעניינן הפחתת תעריפים, שינויים מבניים ומקיפים במבנה הכיסוי והיקפיו שהובילו לשינויים בתמחור המוצרים, שקיפות והגברת התחרות. רפורמות אלה, משפיעות ועתידות להמשיך ולהשפיע בשנים הקרובות על תחום ביטוח בריאות ועל רווחיותו, לרבות על היכולת להמשיך ולמכור מוצרים בתחום. לפרטים נוספים ראה סעיפים 8.1.2.1 ו-8.1.2.2 לעיל.

כלל ביטוח אינה יכולה להעריך, את השפעת השינויים האמורים והשילוב ביניהם על נתח השוק של החברה בתחום, ובמיוחד לטווח הארוך והדבר תלוי בין היתר בהתנהגות הגורמים המתחרים, הסוכנים, טעמי המבוטחים והחלטות עסקיות שיתקבלו בהתאמה.

8.3.2 שיטות להתמודדות עם התחרות

- התמודדות הקבוצה עם התחרות, בתחום פעילות זה, נעשית במספר מישורים:
- פיתוח פתרונות עדכניים וחדשניים הנותנים מענה איכותי לצרכי המבוטחים.
 - תמחור נכון של המוצרים בהתחשב בכל הגורמים המשפיעים כגון: עמלות הפצה ומכירה, עלויות תפעול, שרידות הפוליסות ועלות הסיכון.
 - קיומו של מידע איכותי לגבי ניסיון העבר המהווה בסיס לניהול הסיכונים.
 - חוזי ביטוח משנה ופיזור הסיכונים בשיתוף עם מבטחי משנה באופן המאפשר מציאת פתרונות המתאימים לסוגי הצרכנים השונים.
 - מתן שירות מהיר, יעיל, מקצועי, הוגן ואיכותי, הן לסוכנים בהיבט של התפעול והן למבוטחים בהיבט של טיפול בתביעות ושירות.
 - יכולת התאמה לתנאי השוק המשתנים ולחוסר ודאות הנובע משינויי רגולציה צפויים, אשר נוגעת, בין היתר, להיבטי תפעול, התאמת מוצרים ורווחיות.
 - שיפור השירות ללקוח ולסוכן - בין היתר באמצעות מתן שירותים דיגיטליים מתקדמים, הפעלת מוקדי שירות ותפעול לתמיכה במימוש הכיסויים בפוליסה וסיוע לסוכן במיצוי פוטנציאל המכירה עבור לקוחותיו.
 - שימור לקוחות בתיק הקיים.
 - התייעלות תפעולית.
 - מיתוג ומיצוב הקבוצה.
 - חדשנות, פיתוח מוצרים והתאמת המוצרים לצרכי הלקוחות ולתנאי השוק המשתנים, תחת המגבלות הרגולטוריות.

8.3.3 הגורמים המרכזיים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה הם:

- ניסיון רב-שנים בתחום ביטוח הבריאות;
- המוניטין של הקבוצה בתחום;
- קשר ארוך טווח עם סוכנים שמשווקים את מוצרי הקבוצה;
- מערך הפצה ישיר;
- מגוון מוצרי הבריאות הנמכרים תחת קורת גג אחת;
- השירות הניתן על ידי החברה ללקוחות ולסוכנים ואופן יישוב התביעות.
- חסמים תחרותיים.

8.4 לקוחות

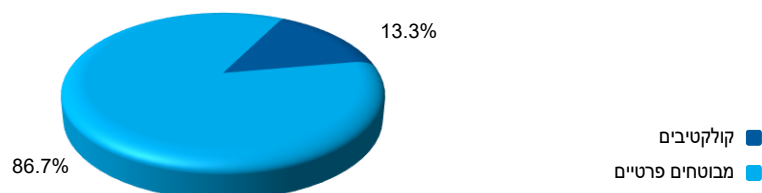
סוגי הלקוחות העיקרים בתחום הבריאות הינם קולקטיבים ומבוטחים פרטיים. אין לקבוצה תלות בלקוח בודד או במספר מצומצם של לקוחות בתחום ביטוח בריאות, אשר אובדנם ישפיע באופן מהותי על תחום הפעילות. לקבוצה אין לקוח בודד שההכנסות ממנו בתחום מהוות 10% או יותר מסך הכנסות הקבוצה בדוחות המאוחדים.

8.4.1 מחלות ואשפוז⁵⁹

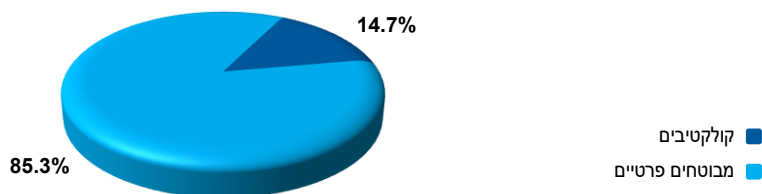
להלן התפלגות הפרמיות ברוטו (באלפי ש"ח) לפי סוגי לקוחות בתחום מחלות ואשפוז לשנים 2023-2024:

סוג לקוח	פרמיות ברוטו לשנת 2024	שיעור מסך פרמיות ברוטו לשנת 2024	פרמיות ברוטו לשנת 2023	שיעור מסך פרמיות ברוטו לשנת 2023
קולקטיבים ⁶⁰	205,776	13.3%	210,288	14.7%
מבוטחים פרטיים	1,345,841	86.7%	1,219,755	85.3%
סך הכל	1,551,617	100%	1,430,043	100%

התפלגות הלקוחות בענף מחלות ואשפוז לפי פרמיות בשנת 2024

התפלגות הלקוחות בענף מחלות ואשפוז לפי פרמיות בשנת 2023

שיעור הביטולים (לרבות: ביטול פוליסה, הקטנה או אי חידוש) לשנה מהפוליסות בתוקף לראשית השנה, במונחי פרמיות, בענף מחלות ואשפוז פרט לטווח ארוך (ענף משנה מחלות ואשפוז בלבד), עמד על כ-5.7% בשנת הדוח לעומת כ-7.7% בשנת 2023.⁶¹

59. היקף הפרמיות בענף ביטוח מחלות ואשפוז משקף את דמי הביטוח המשולמים בגין כל הפוליסות שבתוקף שנמכרו לאורך השנים.

60. כולל מכירות של ביטוחי נסיעות לחו"ל אצל קופות החולים. הקיטון בדמי הביטוח נובע בין היתר מהשפעת מלחמת חרבות ברזל על מכירת ביטוח נסיעות לחו"ל, ראה סעיף 8.1.2.1(ב) לעיל.

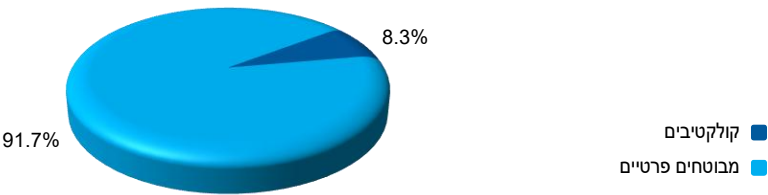
61. בהתאם להוראות חוזר הממונה, שיעור הביטולים מחושב על ידי חלוקת סכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של השנה בסכום הפרמיה שחויבה בחודש האחרון של השנה הקודמת. החישוב מתייחס רק לפוליסות שהתחילו לפני השנה השוטפת ובנטרול עליית תעריפים.

8.4.2. סיעוד⁶²

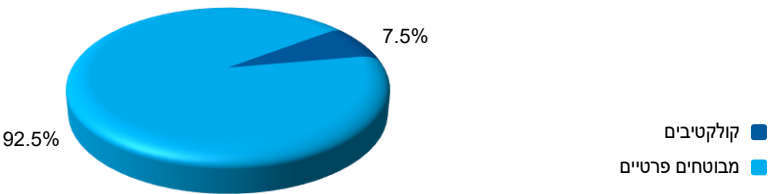
להלן התפלגות הפרמיות ברוטו (באלפי ש"ח) לפי סוגי לקוחות בתחום סיעוד לשנים 2023-2024:

סוג לקוח	פרמיות ברוטו לשנת 2024	שיעור מסך פרמיות ברוטו לשנת 2024	פרמיות ברוטו לשנת 2023	שיעור מסך פרמיות ברוטו לשנת 2023
קולקטיבים	⁶³ 25,182	8.3%	22,487	7.5%
מבוטחים פרטיים	278,742	91.7%	278,458	92.5%
סך הכל	303,924	100.00%	300,945	100.00%

התפלגות הלקוחות בענף הסיעוד לפי פרמיות בשנת 2024

התפלגות הלקוחות בענף הסיעוד לפי פרמיות בשנת 2023

שיעור הביטולים (לרבות: סילוק, ביטול פוליסה, הקטנה או אי חידוש) לשנה מהפוליסות בתוקף לראשית השנה, במונחי פרמיות, בענף סיעוד פרט עמד בשנת הדוח על כ- 2.7% לעומת 1.9% בשנת 2023.⁶⁴

62. היקף הפרמיות בענף ביטוח סיעוד משקף את דמי הביטוח המשולמים בגין כל הפוליסות שבתוקף שנמכרו לאורך השנים.

63. הגידול בדמי הביטוח נובע בין היתר מהתאמת פרמיה בקולקטיבים קיימים.

64. ראה הערת שוליים 61 לעיל.

חלק III - מידע נוסף ברמת התאגיד -עניינים הנוגעים לפעילות הקבוצה בכללותה

9. מידע נוסף ברמת התאגיד

9.1 סביבה כללית והשפעת גורמים חיצוניים על הפעילות

לפירוט בדבר תיאור מגמות, אירועים והתפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של הקבוצה שיש להם או צפויה להיות להם השפעה על הקבוצה, ראה התייחסות ספציפית בתחומי הפעילות השונים, וכן חלק ב לדוח- דוח הדירקטוריון סעיף 3.

9.2. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד

פעילות הקבוצה בתחומים השונים כפופה להוראות הדין הכללי וכן להוראות דין החלות על כל תחום פעילות, כפי שתואר לעיל.

לצד הדינים הכלליים, כפופה פעילות הביטוח והחיסכון הפנסיוני בישראל, שהינה המרכיב העיקרי בפעילות הקבוצה, לדינים ייחודיים החלים על הענף כגון: חוק הביטוח, חוק חוזה הביטוח התשמ"א-1981, חוק קופות הגמל, חוק הייעוץ הפנסיוני והתקנות וחוזרי הממונה שהוצאו על פיהם וכן לפסיקות עקרוניות של בתי המשפט המשפיעות על פעילות הביטוח והחיסכון הפנסיוני בישראל, לרבות לענין פרשנותם של חוקים ותקנות כאמור.

פעילויותיה השונות של הקבוצה כפופות גם לרגולציה נוספת החלה על התחום הפיננסי, לרבות חוק נתוני אשראי, חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993, חוק שירות מידע פיננסי וחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, תקנות והוראות שונות שהוצאו מכוחם.

לכלל ביטוח ולכלל ביטוח אשראי רישיון מבטח לענפי הפעילות הרלבנטים לפעילותו. לכלל פנסיה וגמל ולעתודות הותיקה רישיון מבטח בענף ביטוח פנסיה וכן אישורים לניהול קופות הגמל המנוהלות על ידו. לעניין היתר השליטה בגופים המוסדיים בקבוצה ראה ביאורים 1 ו-17(ה) לדוחות הכספיים.

לסוכנויות הביטוח בקבוצה רישיונות סוכן תאגיד בהתאם לחוק הביטוח.

החברות בקבוצה מפוקחות על ידי רשויות פיקוח שונות ביניהן הממונה, אשר מפקח על פעילות הגופים המוסדיים וסוכנויות הביטוח בקבוצה. בנוסף, החברה וכלל ביטוח גיוסי הון מפוקחות על ידי רשות ניירות ערך. כמו כן, בשנים האחרונות נוספו סמכויות אכיפה/דיווח לרשויות רגולטוריות נוספות וביניהן רשות התחרות (בעבר רשות ההגבלים העסקיים), הרשות להגנת הפרטיות והממונה על שיתוף בנתוני אשראי בבנק ישראל. במסגרת תוכניות האכיפה, מבצעת החברה, בשנים האחרונות באופן מדורג ובתחומים שונים, סקרי ציות במסגרתם מתגלים פערים אשר החברות בקבוצה פועלות להסדרתם, במסגרת מתווה פעולה הנקבעים על ידן.

החברות בקבוצה חשופות, מעת לעת, להליכי אכיפה מנהליים, ולהטלת קנסות, לעיתים בעקבות התראות, ביקורות או דרישות מידע מאת רגולטורים שונים, ולפרטים נוספים ראה ביאור 45(2.2.3.2) לדוחות הכספיים. כן חשופות החברות בקבוצה לתובענות ייצוגיות בעניינים שונים הנובעות מהוראות דין שהגופים המוסדיים כפופים אליהן. לעניין תובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד הגופים המוסדיים בקבוצה ראה ביאור 45(2.1) לדוחות הכספיים. לפירוט בקשר עם מגבלות רגולטוריות החלות על הגופים המוסדיים בקבוצה, בקשר עם דרישות ההון העצמי בחברה, ולפרטים בדבר הכרעות רוחביות של הממונה, ראה ביאור 17 ו- 45(2.2.3.2) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר הוראות דין ומגבלות רגולטוריות החלות על מקס ופעילותה, ראה סעיף 15.1 להלן.

להלן תמצית הוראות הדין והחוזרים הסופיים שפורסמו בשנת הדיוח ולאחריה, וכן תמצית טיטוטות שפורסמו, החלות על פעילות החברות בקבוצה ואשר הינן מהותיות לפעילותן, בנוסף לדינים שפורטו במסגרת תיאור תחומי הפעילות וסעיפים נוספים לעיל ולהלן.

9.2.1. חוק הריכוזיות

בחדש דצמבר 2013 פורסמו הוראות חוק הריכוזיות, אשר מבקש להפחית את רמת הריכוזיות במשק הישראלי באמצעות מספר מהלכים מרכזיים הכוללים, בין היתר, הטלת מגבלות על התאגדות במבנה פירמידאלי, החלת כללי ממשל תאגידי מוגברים על חברות פירמידאליות, הפרדה בין החזקה בפעילות ריאלית משמעותית ופעילות פיננסית משמעותית, וקביעת מגנון של "מבטח ללא שולט".

בהתאם להוראות חוק הריכוזיות:

- מבנה החזקות פירמידאלי מוגבל לרוב לרשימת שש חברות בלבד.⁶⁵
- החל מיום 10 בדצמבר 2019, תאגיד ריאלי משמעותי או השולט בתאגיד כאמור לא ישלח בגוף פיננסי משמעותי ולא יחזיק ביותר מ-10% מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף כאמור ולא יחזיק ביותר מ-5% בגוף פיננסי משמעותי שאין בו בעל שליטה.⁶⁶
- גוף פיננסי משמעותי, תאגיד ריאלי משמעותי, ומי שמשתתף לקבוצה עסקית (תאגיד, השולט בתאגיד ותאגיד בשליטת מי מהם) הכוללת גוף פיננסי משמעותי או תאגיד ריאלי משמעותי ייחשבו, בין היתר, כגורם ריכוזי.
- חברות הקבוצה שהינן גופים מוסדיים, וכן מקס, מסווגות כגוף פיננסי משמעותי ואילו יתר חברות הקבוצה שאינן גופים מוסדיים, נכללות ברשימת הגורמים הריכוזיים (לאור השתייכותן לקבוצה הכוללת גוף פיננסי משמעותי).

65. "חברת שכבה", הינה חברה או חברת חוץ שהן תאגיד מדווח, למעט חברות שהוחרגו בהתאם להגדרות חוק הריכוזיות.

66. כן נקבע בחוק הריכוזיות כי החזקות גוף מוסדי בסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד יראלי משמעותי לא יעלו על 10%.

בחודש מאי 2024 פורסמה טיוטת תקנות לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות (גוף פיננסי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024, במסגרתה מוצע להרחיב את רשימת הגופים שתיכלל בהגדרת "גופים פיננסיים" בחוק הריכוזיות, באופן שבין היתר תכלול ההגדרה גם תאגיד הנפקה של מבטח.

ככל שטיטות התקנות תתקבל ותהפוך לנוסח מחייב, יהיה בכך כדי להביא להגדרת כלל ביטוח גיוסי הון כגוף פיננסי, באופן שיביא לכך שהיקף התחייבויות לא יימנו ביחד עם יתר ההתחייבויות של החברה ושל התאגידים הריאליים בשליטת קבוצת החברה, ויאפשר לחברה להמשיך להחזיק בכלל ביטוח ובכלל ביטוח גיוסי הון גם במקרה שבו היקף ההתחייבויות הכולל שלהן יעברו את רף ההתחייבויות המותר לגוף ריאלי המחזיק בגוף פיננסי משמעותי.

בשלב זה, נוכח יתרת התחייבויות כלל ביטוח גיוסי הון והתאגידים הריאליים בקבוצה (לפרטים ראה ביאור 26 לדוחות הכספיים) התאגידים הריאליים בקבוצה אינם נחשבים תאגידים ריאליים משמעותיים, וזאת בהתחשב ביתרות החוב הכלולות בחישוב האמור ואשר קיימות בקבוצת סימקס נכון למועד פרסום הדוח.

לפרטים נוספים בדבר סטטוס השליטה ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר מגבלות חוק הריכוזיות בהיבטי ניהול השקעות ראה סעיף 9.5.4.2 להלן.

בנוסף לאמור לעיל, להוראות חוק הריכוזיות ולמגבלות הקבועות מכוחו, יכולות להיות השפעות על התפתחות פעילות הקבוצה, הן ביחס להשקעות כספי העמיתים והן ביחס להשקעות אסטרטגיות וכן על מבנה ההחזקות בה. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

9.2.2

ממשל תאגידי בחברות ציבוריות שאין בהן בעל שליטה

בחודש יולי 2023 פרסם משרד המשפטים את הצעת חוק החברות (תיקון מס' 37) (ממשל תאגידי בחברות ציבוריות שאין בהן בעל שליטה).

במסגרת ההצעה מוצע להתאים ולעדכן את כללי הממשל התאגידי החלים על חברות שאין בהן בעל שליטה. בין היתר, התיקונים המוצעים עוסקים בהגדרת שליטה כך שנוספה חזקה, הניתנת לסתירה, לפיה בחברה בה אין מי שמחזיק למעלה מ-50% מאמצעי השליטה בחברה, תיחשב החזקה של 25% או יותר מאמצעי השליטה בחברה כשליטה בה; הוחלפה החובה למנות דירקטורים חיצוניים, בחברה שאין בה בעל שליטה, בחובה למנות רוב דירקטורים בלתי תלויים בדירקטוריון ובוועדותיו; הורחב 'איסור הזיקה' שיש לדירקטור חיצוני גם ביחס לאיסור זיקה בין הדירקטור החיצוני לבין "כל דירקטור" בחברה, ולא רק ביחס ליו"ר הדירקטוריון; מוצע לאפשר תגמול ליושב ראש דירקטוריון שהינו דירקטור בלתי תלוי, מעבר לתקרת התגמול המושלמת לדירקטור חיצוני; מוצע להסדיר הליך הצעת המועמדים לכהונת דירקטורים מטעם הדירקטוריון על ידי ועדת מינויים בלתי תלויה; מוצע להסדיר את הליך אישור עסקאות עם דירקטורים ואת הליך אישור עסקאות חריגות עם בעלי מניות מהותיים, המחזיקים ב-10% או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בחברה ללא גרעין שליטה.

למועד זה החברה אינה יודעת להעריך את השלכות ההצעה וטיטות התקנות והשפעותיהן, בין היתר לאור העובדה שחלות עליה הוראות מחמירות מכוח היותה בעלת השליטה בחברת ביטוח. לפרטים אודות סטטוס השליטה בחברה, ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

9.2.3

חוק תובענות ייצוגיות

בהמשך לדוח הצוות הבין-משרדי לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 מחודש מאי 2023, פורסמה בחודש יולי 2024 הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 16), התשפ"ד-2024, במסגרתה מוצע לעגן בחקיקה את המלצות הצוות. לפרטים בדבר ההצעה, ראה ביאור 1.1)45 לדוחות הכספיים.

9.2.4

חוק ההתיישנות (תיקון מס' 8 – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024

על רקע מלחמת חרבות ברזל, פורסם בחודש ינואר 2024 חוק ההתיישנות (תיקון מס' 8 – חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, במסגרתו נקבע כי בחישוב תקופת ההתיישנות עבור (א) עילות תביעה שאינן במקרקעין, שטרם הסתיימה ערב תחילתו של התיקון, ו-(ב) עילות תביעה במקרקעין, שהסתיימה בתקופה שבין תחילתו של התיקון ועד ה-6 באפריל 2024 - לא תבוא בחשבון התקופה שבין ה-7 לאוקטובר 2023 ועד ה-6 באפריל 2024 ("תקופת ההשעיה").

כן נקבע כי תתבצע "החייאה" של תביעות שהתיישנו בתקופה שבין ה-7 לאוקטובר 2023 עד לתחילת התיקון, באופן שבחישוב תקופת ההתיישנות לא תבוא בחשבון תקופת ההשעיה, אלא אם ביהמ"ש קבע כי אין להחיות את התביעה מטעמים מיוחדים שיירשמו, לרבות שינוי לרעה במצבו של הנתבע לאחר התיישנותה המקורית של התביעה.

כן נקבע כי ההוראות יחולו גם על הוראות התיישנות שנקבעו בחיקוקים אחרים, למעט חריגים שנמנו בתיקון.

להשלכות מלחמת "חרבות ברזל" על תוצאות העסקיות של החברה, ראה ביאור 46(ג) לדוחות הכספיים.

להערכת החברה, הוראות החוק עלולות להביא לגידול בחבות החברה לתשלום בגין תביעות שיוגשו נגד החברות בקבוצה.

הערכות החברה בקשר עם חוק ההתיישנות הינן מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של החברה נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה והוא תלוי, בין היתר, בפרשנות שתינת לחוק ולאופן יישומו על ידי ערכאות מוסמכות.

9.2.5 **חוק דחיית מועדים (הוראת שעה- חרבות ברזל) (חזרה, פסק דין או תשלום לרשות) התשפ"ד-2023**

בחודש אוקטובר 2023 פורסם **חוק דחיית מועדים (הוראת שעה – חרבות ברזל) (חזרה, פסק דין או תשלום לרשות) התשפ"ד – 2023** (להלן: "**חוק דחיית מועדים**"), אשר תוקן בחודש דצמבר 2023, המאפשר לזכאים (שהוגדרו בחוק, להלן: "**הזכאים**") לדחות ב-145 ימים או עד ליום 29 בפברואר 2024, לפי המוקדם, את המועד לביצוע פעולה על פי חזרה, מועד לביצוע פסק דין או החלטת בעל סמכות אחרת וכן מועד ביצוע תשלום לרשות, ככל שמועד זה חל בתקופה שבין 7 באוקטובר 2023 ובין 31 בדצמבר 2023 (להלן: "**התקופה הראשונה**"). בנוסף, נקבע הסדר המשך המאפשר לקבוצה מצומצמת יותר של זכאים (שהוגדרו בחוק) לדחות ב-31 ימים או עד ליום 29 בפברואר 2024, לפי המוקדם, את המועד לביצוע פעולה על פי חזרה, מועד לביצוע פסק דין או החלטת בעל סמכות אחרת וכן מועד ביצוע תשלום לרשות, ככל שמועד זה חל בתקופה שבין 1 בינואר 2024 ועד 29 בפברואר 2024 ("**התקופה השנייה**").

9.2.6 **תיקון מס' 13 לחוק הגנת הפרטיות**

בחודש אוגוסט 2024 פורסם **תיקון 13 לחוק הגנת הפרטיות**, המהווה את העדכון המקיף ביותר לחוק מאז חקיקתו. התיקון נועד להתאים את חקיקת הגנת הפרטיות הישראלית לזו המודרנית והמקובלת בעולם כיום וכן לחזק ולהרחיב את סמכויות רשות הגנת הפרטיות. בין היתר, עודכנו והורחבו באופן משמעותי ההגדרות הנוגעות למידע המוגן על פי החוק ("מידע אישי" ו"מידע רגיש במיוחד"); עודכנה והורחבה רשימת הפעולות המותרות ביחס לסוגי המידע המוגנים ("ניהול מאגר מידע" ו"עיבוד מידע אישי"); צמצום משמעותי של חובת רישום מאגרי מידע; חובת מינוי ממונה הגנת הפרטיות בגופים מסוימים, ובכללם גופים מוסדיים; מתן סמכויות פיקוח, חקירה ואכיפה מורחבות לרשות הגנת הפרטיות, לרבות עיצומים כספיים משמעותיים, שייקבעו כנגזרת של גודל מאגר המידע, סוג ההפרה, ושיעור ההכנסות של הארגון המפר; הגדלת סכום הפיצוי ללא הוכחת נזק שניתן לתבוע בתביעה אזרחית והארכת תקופת ההתיישנות.

התיקון צפוי להיכנס לתוקף בחודש אוגוסט 2025.

חברות הקבוצה נערכות ליישום הוראות התיקון.

9.2.7 **הנחיה בנושא תפקיד הדירקטוריון בקיום חובות התאגיד לפי תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע)**

בחודש ספטמבר 2024 פרסמה הרשות להגנת הפרטיות הנחיה בנושא תפקיד הדירקטוריון בקיום חובות התאגיד לפי תקנות הגנת הפרטיות בנושא אבטחת מידע.

ההנחיה מטילה חובה על דירקטוריון בחברות אשר עיבוד מידע אישי מצוי בליבת פעילותן ליישם תהליכי פיקוח, בקרה, ציות ודיווח בכל הנוגע לביצוע דרישות התקנות בחברה.

ההנחיה מחדדת ומדגישה במסמך שפורסם את אחריות הדירקטוריון לאבטחת המידע בארגון, ובכלל זאת אחריות ישירה לקיום חובת העמידה בהוראות החוק והתקנות, לרבות חובת הדיווח המיידית בדבר אירוע אבטחה מידע; אחריות לפיקוח שוטף וקבלת דיווחים על ביצוע החובות כאמור, בין היתר באמצעות תכנית אכיפה פנימית אפקטיבית המיישמת את חובות הפיקוח המוטלות לפי ההנחיה; חובה לקיים דיונים בנושאים שהוגדרו בהנחיה, ובתדירות שנקבעה.

במסגרת ההנחיה, מתייחסת הרשות להגנת הפרטיות גם לנסיבות ולתנאים בהם ראשי הדירקטוריון להאציל סמכויותיו.

9.2.8 **דוח הביניים של הצוות לבחינת מתווה למתן רישיון בנק לגופים חוץ-בנקאיים**

בחודש אוקטובר 2024 פורסם דוח הביניים של הצוות לבחינת מתווה למתן רישיון בנק לגופים חוץ-בנקאיים, אשר בחן צעדים להסרת חסמים, שיאפשרו לגופים חוץ-בנקאיים לקבל רישיון בנק על מנת שיוכלו לגייס פיקדונות מהציבור ולהעמיד מתוכם אשראי.

לפרטים בדבר המלצות הצוות, ראה סעיף 15.1.27 להלן.

בשלב זה, לא ניתן להעריך את משמעות ההמלצות בדוח הביניים. עם זאת, ככל שדוח הביניים יפורסם כדוח סופי, וככל שההמלצות יאומצו במסגרת חקיקה, באופן שתינתן לגופים חוץ בנקאיים אפשרות לקבל רישיון בנק ו/או באופן שיאפשר לחברות החזקה השולטות בגופים מוסדיים לשלוט במקביל בבנק קטן, הדבר עשוי להגביר את התחרות במערכת הפיננסית והבנקאית ולהביא לשינויים מבניים בשווקים הרלבנטיים לפעילות הקבוצה.

המידע בכל הנוגע לדוח הביניים, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של החברה נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה והוא תלוי, בין היתר, בנוסחו הסופי של הדוח אם וכפי שיפורסם כדוח סופי, בהמלצות אשר יאומצו ואופן יישומן, וכן בהתנהגות הגורמים המתחרים בכלל פעילויות הקבוצה.

9.2.9. שיתוף במידע פיננסי

א. מתן שירותי מידע פיננסי

בחודש נובמבר 2021 פורסם חוק שירות מידע פיננסי.

במסגרת חוק שירות מידע פיננסי, חויבו גופים פיננסיים שונים המחזיקים מידע על לקוחות (להלן: "מקורות מידע"), לרבות הגופים המוסדיים, לאפשר לגופים בעלי רישיון, או גופים מפוקחים הפטורים מרישיון (בנקים, גופים מוסדיים, חברות כרטיסי אשראי ואגודות פקדון ואשראי) (להלן: "נותני שירותי מידע פיננסי") לקבל, בהסכמת לקוח, גישה מקוונת למידע פיננסי של לקוח. נותני שירותי מידע פיננסי שקיבלו רישיון מרשות ניירות ערך יפוקחו על ידה, ואילו נותני שירותי מידע פיננסי המפוקחים על ידי רגולטור ייעודי יהיו מפוקחים על ידו גם לעניין חוק זה, לרבות לעניין הטלת עיצומים כספיים במקרה של הפרה.

על בסיס המידע הפיננסי שיתקבל, יכולים נותני שירותי מידע פיננסי להציע שירותים כמו ריכוז כלל המידע במקום אחד, השוואת עלויות בין גופים פיננסיים שונים, להעביר מידע לגופים פיננסיים במטרה לקבל הצעות ערך עבור הלקוח (כלומר, הצעות מחיר מתחרות), וכן ייעוץ פיננסי, והכל באופן דיגיטלי ומתקדם. חוק שירות מידע פיננסי מטיל על נותני שירותי מידע פיננסי חובות אמון, זהירות וסודיות.

בחודש יוני 2023 פורסם חוזר "הוראות למקורות מידע פיננסי שהם גופים מוסדיים", אשר יחול על כל הגופים המוסדיים אשר יש ברשותם מידע אודות אשראי כמשמעותו בחוק שירות מידע פיננסי, של לקוח, ואשר חלה בעניינם חובת מתן גישה למידע פיננסי לפי החוק. החוזר קובע הוראות אשר מסדירות את אופן פעילות הגופים המוסדיים שהם מקורות מידע, לרבות התייחסות להיבטים של ממשל תאגידי; גישה למידע פיננסי אודות אשראי; ארכיטקטורה, אבטחת מידע והגנת סייבר; הרשאת גישה של לקוח; כללים לרמת שירות לנותני שירות מידע פיננסי; מדיניות דיווחים ופרסום הוראות לעניין התקן להעברת המידע.

עיקר הוראות החוזר נכנסו לתוקף בחודש מאי 2024 לגבי יחיד ובחודש נובמבר 2024 לגבי תאגידים.

להערכת החברה ליישום הוראות חוק שירות מידע פיננסי, לחוזר "הוראות למקורות מידע פיננסי שהם גופים מוסדיים" תהיינה השלכות תפעוליות מחד, והזדמנויות עסקיות מאידך, וזאת לצד הגברת התחרות בשוק הפיננסי. לפרטים בדבר העברת מידעים בתחום החיסכון הפנסיוני והמסלקה הפנסיונית, ראה סעיף 6.3.1.3 לעיל.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של הוראות הדין בעניין מתן שירותי מידע פיננסי הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר, בהתאם לאופן בו ייושמו ההוראות על ידי הרגולטורים השונים וכן בהתנהגות גורמים שונים בשוק הפיננסי והעדפות הצרכנים.

ב. הסדרת העיסוק בשירותי תשלום

לפרטים בדבר חוק העיסוק בשירותי תשלום ויזום תשלום ראה סעיף 15.1.15 להלן.

9.2.10. פסיקת ריבית והצמדה

בהמשך לתיקון לחוק פסיקת ריבית והצמדה מחודש נובמבר 2023, במסגרתו עודכנו מנגנוני הריבית וההצמדה שיחולו על סכומים שנפסקו בפסקי דין של רשויות שיפוטיות ואשר נכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2025, בחודש דצמבר 2024 פורסמו **תקנות פסיקת ריבית והצמדה (קביעת השיעורים במונחים שנתיים של ריבית שקלית, ריבית צמודה ודמי פיגורים, דרך חישובם ואופן פרסומם), התשפ"ד-2024** במסגרתן נקבע שינוי של אופן חישוב שיעורי הריבית השקלית והריבית הצמודה, וכן מנגנון לחישוב שיעור דמי הפיגורים.

לתקנות פסיקת ריבית והצמדה צפויות להיות השלכות על פעילות חברות הקבוצה בקשר עם תשלום תגמולי ביטוח במסגרת פוליסות ביטוח באופן שיגדיל את מרכיב הריבית המשולמת בתביעות המוגשות כנגד חברות הקבוצה (בשל השלכת התיקון על חוק חוזה הביטוח) וכן בקשר עם ביצוע תשלומים במסגרת הליכים משפטיים, הליכי הוצאה לפועל והסכמים מסוימים אשר חברות הקבוצה מהוות צד להם וכפועל יוצא צפוי כי יביאו לגידול לא מהותי בהתחייבויותיה של החברה.

הערכות החברה בקשר עם השלכות תקנות ריבית והצמדה הינן מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה נכון למועד פרסום הדוח והתוצאה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה והיא תלויה, בין היתר, בנוסחן הסופי של התקנות אם וככל שיפורסמו.

9.2.11. חוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

בחודש ינואר 2024 פורסמה הצעת חוק שעיקרה הקביעה כי חוזה עסקי יפורש לפי לשונו, זאת בשונה מכלל הפרשנות הקבוע היום בחוק, אשר קובע שחוזה יפורש הן לפי לשון החוזה והן לפי נסיבות העניין.

לפי הצעת החוק, חוזים עסקיים הם חוזים שנחתמים בין עוסקים שמחזור העסקים השנתי שלהם עולה על ארבעה מיליון שקלים, או חוזים בעסקאות ששווין מעל חמישה עשר מיליון שקלים. תנאי נוסף להיותו של החוזה חוזה עסקי הוא ששני הצדדים הסתמכו על ייעוץ משפטי בעת עריכת החוזה. כן מוצע להחריג מהגדרת "חוזה עסקי" חוזה המהווה חוזה אחיד וחוזים שהמדינה הינה צד להם.

9.2.12. סנקציות בינלאומיות

1-82

לפרטים בדבר אופן סיווגה של כלל ביטוח גיוסי הון כתאגיד ריאלי בהתאם להוראות חוק הריכוזיות, בדבר טיטות תקנות במסגרתה מוצע להרחיב את רשימת הגופים שתיכלל בהגדרת "גופים פיננסיים" בחוק הריכוזיות, באופן שבין היתר תכלול ההגדרה גם תאגיד הנפקה של מבטח, ולהשפעות אפשריות של סיווג כאמור על התפתחות פעילות הקבוצה ועל מבנה ההחזקות בה, ראה סעיף 9.2.1 לעיל.

9.3.12. דרישות הון עצמי

לשם עיסוק בפעילות ביטוחית נדרשות חברות בקבוצת החברה לעמוד בדרישות הון. לפרטים בדבר דרישות ההון הרגולטוריות החלות על חברות בקבוצה ואופן עמידת החברות בהן, לרבות דרישות ההון הכלכלי ולרבות דרישות מכוח היתרי שליטה, ראה ביאור 17 לדוחות הכספיים.

9.3.13. היקף פעילות

על מנת לכסות את העלויות הקבועות הגבוהות הכרוכות בפעילות הקבוצה, נדרש היקף פעילות גדול, ובפרט בתחום החיסכון ארוך הטווח.

9.3.14. חסמים נוספים

- (א) היכולת לרכוש הגנות נאותות ממבטחי משנה.
- (ב) תשתית ארגונית, מיכונית ותפעולית בהתחשב במורכבות חלק מהמוצרים ותפעולם ובשינויים הרגולטוריים.
- (ג) מערך הפצה רחב ומיומן.

9.3.2. להלן פירוט מחסומי היציאה העיקריים של תחומי הפעילות השונים של החברה:

במוצרי חיסכון ארוך טווח, בחלק מהמוצרים בענף ביטוח כללי, בענף הסיעוד ובחלק ממוצרי ענף מחלות ואשפוז, הפסקת פעילות בפוליסות בעלות זנב תביעות ארוך עשויה להימשך שנים רבות, עד ליישוב כל התביעות בגין פוליסות שנמכרו בתקופה שלפני הפסקת הפעילות ועד מימוש כל זכויות המבוטחים ו/או העמיתים הקיימים (run off), תקופה במהלכה נדרשת החברה לשאת בכל הסיכונים ובעלויות התפעול הנגזרות, או עד למכירת הפעילות.

לממונה נתונה הסמכות להורות למבטח המבקש לפרק או לחסל את עסקי הביטוח שלו, לפעול בדרך מסוימת בחיסול עסקיו וכן הסמכות לפנות לבית המשפט בבקשה כי הפירוק יעשה בידי בית המשפט או תחת פיקוחו.

9.4. גורמי הצלחה קריטיים

גורמי הצלחה המשותפים לכל תחומי הפעילות בקבוצה

להערכת הקבוצה, גורמי הצלחה הקריטיים המשותפים לכל תחומי פעילות הקבוצה הינם:

- גיוון ההכנסה והרווח לקבוצה תוך יצירת תמהיל עסקי מבוסס הן על זרוע הביטוח והפיננסים והן על זרוע הסליקה והאשראי (לפרטים נוספים ראה חלק V להלן).
- היכולת להשיג ולשמור על רמת הון ויחס הון התומכים בפעילות הגופים המוסדיים ובצמיחתה;
- שמירה על יציבות פיננסית של הקבוצה, תוך בחינה מתמדת וניהול מיטבי של מבנה החוב של הקבוצה;
- הכנסות מהשקעות, תשואות התיקים המנוהלים, ומצב שוק ההון ותנאי הריבית;
- תמהיל תיק המבוטחים, לרבות בהתחשב בהתחייבויות עבר על פי פוליסות בתוקף לשנים ארוכות, שימור התיק הרווחי וגיוס מבוטחים ועמיתים חדשים, תוך שמירה על רווחיות;
- יכולת הסתגלות לתנאי השוק המשתנים, לשינויים ברגולציה, לתנאי התחרות ולהפחתת ברווחיות, לרבות בדרך של שינויים במוצרים, בשירות, בשיווק, בתמחור, בגובה דמי הניהול ובהתאמת רמת ההוצאות;
- יכולת אקטוארית לתמיכה במדיניות עסקית, לביצוע תמחור איכותי ועדכני ולחישוב איכותי של העתודות הנדרשות;
- יכולת לרכוש ביטוח משנה, לרבות איכות מבטחי המשנה, ההסכמים עמם ויציבות מערכת היחסים עם מבטחי המשנה לאורך שנים;
- איכות ניהול הסיכונים, השליטה, המדידה והבקרה הפנימית.
- יעילות ואיכות התפעול ואיכות המחשוב והמיכון;
- יכולת מתקדמת לשימוש ב-DATA לצרכי שימור, מכירה ושירות מותאמים ללקוחות;
- יכולת הפיתוח והיישום של כלים דיגיטליים וכלי AI מתקדמים במכירה ובשירות;
- היכולת לפתח ולשמר את ערוצי ההפצה, לרבות בדרך של גיוס ושימור סוכנים איכותיים והקפדה על שביעות רצון גבוהה של הסוכנים מהשירות הניתן להם על ידי החברה ובאמצעות פיתוח של ערוצי הפצה חדשים והרחבת שיתופי הפעולה, בהתאם למגמות הענף, צרכי הלקוחות ושיקולי רווחיות;
- שימור ופיתוח המשאב האנושי האיכותי;
- איכות ומקצועיות החיתום ויישוב התביעות, לרבות תביעות רוחניות;
- איכות השירות ואפשרות לתת ברמת הקבוצה, פתרונות משולבים לכל צורכי הלקוח תוך יצירת סינרגיה בין חברות הקבוצה;
- תפיסת המותג בקרב לקוחות החברה כמוביל, ותיק ויציב, רלוונטי וחדשני;

9.5 השקעות

9.5.1 הנכסים המנוהלים בקבוצה

להלן פירוט של סוגי הנכסים המנוהלים בקבוצה:

א. נכסי נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצה (כלל ביטוח, כלל פנסיה וגמל, עתודות הותיקה, כלל ביטוח אשראי) ונכסי החברה - (א) נכסים כנגד ההון העצמי והתחייבויות אחרות; (ב) נכסים כנגד התחייבויות בביטוח כללי; (ג) נכסים כנגד התחייבויות בביטוח חיים שאינן תלויות תשואה; ו- (ד) נכסים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה בביטוח סיעוד, בריאות ואובדן כושר עבודה.

חברות הביטוח בקבוצה נושאות בסיכונים הנובעים מנכסי הנוסטרו. יחד עם זאת, חלק מההתחייבויות בביטוח חיים בגין פוליסות מבטיחות תשואה, מגובות באגרות חוב מיועדות, ראה סעיף 6.1.1.2 לעיל.

ב. נכסי התחייבויות תלויות תשואה של כלל ביטוח - נכסים כנגד התחייבויות בביטוח חיים ובביטוח סיעוד ואובדן כושר עבודה בגין פוליסות או כיסויים תלויי תשואה לסוגיהם. התשואות המושגות בקשר עם נכסים אלו נכללות במסגרת חישוב התחייבויות בגין פוליסות אלו. ככלל, חישוב זכויות המבוטחים מבוצע בניכוי דמי ניהול והוצאות בהתאם להוראות הפוליסה. לפרטים בדבר הכנסות החברה מדמי ניהול, ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

נכסי הנוסטרו של כלל ביטוח, ושל הגופים המוסדיים בשליטתה המנוהלים על ידי הקבוצה, רשומים במאזניהן. כלל ביטוח רושמת במאזן גם נכסים עבור חוזים תלויי תשואה.

ג. קופות גמל וקרנות פנסיה - נכסי קרנות הפנסיה וקופות הגמל שבניהול החברות המנהלות בקבוצה (כלל פנסיה וגמל ועתודות הותיקה) - צבירות העמיתים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל מנוהלים בנאמנות על ידי חברות מנהלות. התשואות בניכוי דמי ניהול והוצאות, בקשר עם נכסי קרנות הפנסיה וקופות הגמל נזקפות גם הן לעמיתים. נכסי קרנות הפנסיה וקופות הגמל אינם רשומים במאזני החברות המנהלות, למעט נכסי קופת הגמל בר קרן גמולים בע"מ שלה מסלול מבטיח תשואה ("בר א") שלגביהם קיימת התחייבות תקנונית להבטחת תשואה. חלק מנכסי העמיתים בקרן הפנסיה המקיפה המנוהלת על ידי כלל פנסיה וגמל ועתודות הותיקה מגובים באגרות חוב מיועדות. לעניין הבטחת תשואה באמצעות מנגנון הבטחת התשואה ראה סעיף 9.5.5.1 (ג) להלן.

לפירוט בדבר התפלגות הנכסים המנוהלים בכל אחד מהגופים המוסדיים בקבוצה ראה סעיף 9.5.6 להלן.

ד. בגין חלק ממוצרי חיסכון ארוך טווח המנוהלים בקבוצה קיימת התחייבות להבטחת תשואה או ערבות לגובה ההפקדות הנומינליות - להלן פרטים בדבר ההתחייבויות המהותיות של חברות הקבוצה להבטחת תשואה כאמור:

- בפוליסות שנמכרו עד סוף שנת 1990, התשואה למבוטח בפוליסות ביטוח חיים עם מרכיב חיסכון נקבעה כשיעור מובטח ("פוליסות מבטיחות תשואה"). השיעור השתנה בהתאם לסוג הפוליסה ולמועד הנפקתה. ההתחייבות לשיעור התשואה מגובה ברובה באגרות חוב מיועדות, יתרת הנכסים מושקעים בהתאם למגבלות הקבועות בתקנות ההשקעה. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.1.1.2 לעיל.
- בפוליסות החיסכון שנמכרו על ידי כלל ביטוח החל משנת 1991, התשואה נזקפת לזכות המבוטח בהתאם לתוצאות תיקי ההשקעות, בניכוי דמי ניהול והוצאות ("פוליסות תלויות תשואה").
- כאמור, בקופת הגמל בר א', קיימת התחייבות תקנונית לתשואה שנתית מינימלית מובטחת, מידי שנה, לגבי הנכסים המושקעים במסלול בר א' (תשואה ריאלית נטו בשיעור של 5.5% בהתאם לקבוע בתקנון הקופה). התחייבות זו מגובה בהתחייבות החשב הכללי לתשואה מובטחת ריאלית בשיעור של 5.95% לשנה על 89% מהנכסים, כאשר יתר הנכסים מושקעים בהתאם לתקנות ההשקעה. לפרטים נוספים ראה ביאור 42(ד)(1)(ג) לדוחות הכספיים.
- בנוסף, בחלק מהקופות המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל, נתנו כלל ביטוח ו/או כלל פנסיה וגמל ערבות, ביחס לעמיתים שהצטרפו לקופות עד למועדים מסוימים וביחס להפקדות שהופקדו על ידי אותם עמיתים עד למועדים מסוימים, כמפורט בתקנוני הקופות, לכך שהסכום אשר ישולם לעמיתים, לא יפחת מסכום ההפקדות ששולמו על ידי אותם עמיתים או בעבורם, הכל בכפוף לתנאים הקבועים בתקנוני הקופות האמורות. לאורך השנים, הערבויות האמורות הופסקו ביחס לכספים שהופקדו, ממועד מסוים ואילך. תשואות שליליות מהותיות עלולות להביא לחיוב בתשלום מכוח הערבות. בהתחשב בתשואות המצטברות בקופות האמורות למועד הדוח, בפרט ממועד הפסקת הערבות, החשיפה לתשלום כאמור מוערכת כנמוכה.

הערכת החברה ביחס לערבויות האמורות הינה מידע צופה פני עתיד, המבוסס על המידע המצוי בידי כלל ביטוח וכלל פנסיה וגמל במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהתוצאות המוערכות והן תלויות בין היתר בהתפתחות תנאי השוק, צבירות העמיתים והתשואה שתושג.

מרבית הנכסים המוחזקים כנגד התחייבות מבטיחת תשואה מנוהלים במסגרת הנוסטרו.

9.5.2 סך הנכסים המנוהלים עבור הנוסטרו ועבור עמיתים/מבוטחים על ידי הגופים המוסדיים בקבוצה נכון ליום 31 בדצמבר 2024 (מיליוני ש"ח)^{69,68}.

גוף מוסדי	נוסטרו	כספים תלויי תשואה
החברה	699	
כלל פיננסים	104	
כלל ביטוח	41,912	97,177
כלל ביטוח אשראי	420	-
כלל פנסיה וגמל - קרנות פנסיה ⁽¹⁾	169	141,965
כלל פנסיה וגמל - קופות גמל ⁽¹⁾		60,595 ⁽²⁾
עתודות הותיקה ⁽³⁾	51	12,882
סך הכל	43,355	312,619

- (1) נתוני ההון העצמי של החברות המנהלות של קופות הגמל וקרנות הפנסיה האמורות מבוקרים.
- (2) לרבות קופת גמל בבעלות כלל ביטוח ולרבות קופות גמל מבטיחות תשואה.
- (3) הנתונים הינם ביחס לסך כל נכסי הקרן ואינם מאוחדים.

9.5.3 ניהול ההשקעות של הגופים המוסדיים

א. חברת ניהול השקעות

פעילות ההשקעות של הגופים המוסדיים בקבוצה, מבוצעת באמצעות כנף שהינה חברה בת של כלל ביטוח. כנף מנהלת את כספי הנוסטרו של חברות הביטוח והחברות המנהלות בקבוצה וכן מנהלת את השקעות נכסי ההתחייבויות תלויות התשואה ונכסי עמיתי קרנות הפנסיה וקופות הגמל בקבוצה.

לכנף צוותי השקעות נפרדים (ייעודיים) לניהול כספי נוסטרו ולניהול כספי עמיתים, הנעזרים ביחידות סמך מתמחות בכנף ובקבוצה: מחקר, אסטרטגיה, אשראי, תשתיות, קרנות השקעה, השקעות פרטיות, נדל"ן בישראל, נדל"ן בינ"ל, משכנתאות, ליווי בניה, גזברות, כלכלה, סיכונים ובקרה, "מידל אופיס", משפטית, בקרת השקעות, חשבות השקעות ואגף ניהול סיכונים.

בנוסף, חלק מפעילות ההשקעות בחו"ל מתבצעת בעזרת יועצי ומנהלי השקעות חיצוניים.

בשנת הדוח נחתם הסכם שיתוף פעולה בין כלל ביטוח לענקית ההשקעות State Street Global Advisors (להלן: "State Street"), זרוע ניהול ההשקעות של הבנק האמריקאי State Street. לפיו תנהל State Street שני מסלולי השקעה חדשים במסגרת חיסכון פיננסי עבור כלל ביטוח: מסלול כללי המשלב בין מניות ואג"ח ומסלול מניות.

ב. מדיניות ניהול השקעות

כספי הגופים המוסדיים בקבוצה מנוהלים בכפוף להוראות תקנות ההשקעה והוראות הממונה, לפי העניין, בהתאם למדיניות השקעות כללית הנקבעת על ידי דירקטוריון המבטח ו/או החברה המנהלת, ועל פי הנחיות ופיקוח של ועדות השקעה נפרדות ועצמאיות בהתאם לחברות ולסוגי הכספים המנוהלים. דירקטוריון החברה מאשר מדיניות השקעות כללית לתיקים המנוהלים. במסגרת זו מאשר הדירקטוריון מסגרות חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים, בכל אחד מהתיקים המנוהלים וכן את מדרג הסמכויות לאישור השקעות שונות. במסגרת מדיניות ההשקעות הכללית מנחה הדירקטוריון את ועדות ההשקעה לקבוע מדיניות השקעה ספציפית בהתאם למדיניות ההשקעה הכללית שקובע הדירקטוריון, לכל אחד מהגופים המוסדיים ומסלולי ההשקעה השונים, זאת - בהתחשב, בין היתר, במגבלות החלות על המסלול על פי דין ו/או על פי תנאי הפוליסה ו/או תקנוני קופות הגמל, ובהתחשב במאפייני המסלול הספציפיים ובכללם: התפתחות צפויה של תיק הנכסים, תזרים ומח"מ ההתחייבויות הצפוי, סיכונים פדיון מוקדם ועוד. ועדות ההשקעה קובעות את מדיניות ההשקעות המפורטת כאמור לעיל לכל קופה ומסלול בנפרד.

כחלק ממדיניות ההשקעות, מאשרים הדירקטוריון וועדות ההשקעה גם מדיניות אשראי לצורך ניהול נכסי האשראי של התיקים המנוהלים. במסגרת מדיניות האשראי נקבעים תהליכי עבודה, מדרג סמכויות ומדיניות חשיפות תיק האשראי, בהתייחס, בין היתר, למגבלות חשיפה מקסימלית ללווה בודד, לקבוצת לוויים, לענף מסוים וכדומה.

מדיניות ההשקעות של התיקים המנוהלים נבחנת באופן שוטף במסגרת דיוני ועדות ההשקעה. כמו כן, יחידות הבקרה וניהול הסיכונים מפקחות באופן שוטף על פעילות ההשקעות, תוך שימת דגש על היקפי פעילות, שיעורי החשיפה בכל סוג של אפיק השקעה, עמידה במגבלות מדיניות ההשקעות והאשראי והוראות הדין.

תיקי הנוסטרו מנוהלים באופן שיאפשר עמידה בהתחייבויות החברה וזאת תוך שימת לב, בין היתר, למח"מ ההתחייבויות, לבסיס ההצמדה, למטבע, לדרישות ריתוק ההון, לכללי הדיווח החשבונאי ולעיתוי תזרימי מזומנים בטווח קצר. מדיניות ההשקעות מתבססת על בחינת ההתאמה וניהול הסיכון הכולל אל מול ההון של החברה.

68. בחברה יתרות מזומנים פנויות אשר משמשות בעיקר ככרית נזילות, שרות החוב ולתפעול בהיקפים לא מהותיים.

69. הנתונים בטבלה אינם כוללים את הכספים המנוהלים על ידי מקס.

תיקי העמיתים מנוהלים, בין היתר, משיקולים ארוכי טווח, במטרה להשיא תשואה מקסימלית לעמיתים, תוך התחשבות ברמות הסיכון של נכסי ההשקעה השונים ובשיקולי נזילות התיקים.

לפירוט בדבר התפלגות הנכסים המנוהלים בכל אחד מהגופים המוסדיים בקבוצה ליום 31 בדצמבר 2024 ראה סעיף 9.5.6 להלן.

בהתאם להוראות הממונה, הגופים המוסדיים בקבוצה מפרסמים את הצהרתם על מדיניות ההשקעות של כספי העמיתים והמבוטחים והחל משנת 2023 גם את מגבלת עמלת הניהול החיצוני עבור המסלולים השונים באתר האינטרנט שלהם.

הצהרה בדבר מדיניות ההשקעות מפורסמת באתר האינטרנט של החברה, בכתובת:

<https://www.clalbit.co.il/aboutclalinsurance/generalreports/>

ג. ועדות השקעה, ועדת משנה לאשראי וועדת אשראי פנימית

ועדות השקעה - לחברה ועדת השקעות.

בנוסף, בהתאם לחוק הביטוח, לכלל ביטוח שתי ועדות השקעה: ועדת השקעות להשקעת כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה וועדת השקעות להשקעת ההון העצמי והתחייבויות אחרות של המבטח ולהשקעת כספים לכיסוי ההתחייבויות הביטוחיות שאינן התחייבויות תלויות תשואה ("נוסטרו"). לכלל ביטוח אשראי ועדת השקעות נוסטרו נפרדת.

לכל אחת מהחברות המנהלות בקבוצה (כלל פנסיה וגמל ועודדות הותיקה), ועדת השקעות לניהול כספי עמיתים וועדת השקעות נוסטרו.

ועדת השקעות להשקעת כספים לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה של כלל ביטוח וועדת השקעות לניהול כספי עמיתים של כלל פנסיה וגמל מתכנסות במשותף ביחס להצגת הנושאים הרלבנטיים, כאשר קבלת ההחלטות הינה בנפרד לכל וועדה.

ועדות ההשקעה קובעות, כל אחת בנפרד ובאופן עצמאי, מדיניות השקעה במסגרת מדיניות ההשקעה הכוללת שאושרה על ידי הדירקטוריון, מאשרות עסקאות לפי מדרג הסמכויות שקבע הדירקטוריון וכן ממלאות תפקידים נוספים בהתאם להוראות הדין. במסגרת זו ועדות ההשקעה מתוות את האסטרטגיה ומדיניות ההשקעה הספציפית בתיקי הנכסים. בנוסף, ועדות השקעה מפקחות אחר ביצוע המדיניות ומתאימות את מבנה התיק לתנאי השוק במסגרת מדיניות ההשקעות.

יישום הנחיות ועדות ההשקעה וביצוע ההשקעות בפועל, מתבצע בנפרד ובמובחן על ידי מנהלי ההשקעות הרלוונטיים. נכון למועד פרסום הדוח, ועדת ההשקעות של כלל ביטוח בתיקי הנוסטרו מורכבת מחברי דירקטוריון בקבוצה ומנכ"ל כלל ביטוח, והיא מתכנסת לפחות אחת לחודש. ועדות ההשקעה בתיקי העמיתים של כלל ביטוח וכלל פנסיה וגמל מונות רק חברים חיצוניים (לרבות דירקטורים בלתי תלויים) וועדת השקעות בתיקי העמיתים של עודדות הותיקה מונה רוב של נציגים חיצוניים והן מתכנסות בתדירות של אחת לשבועיים לפחות.

ועדת משנה לאשראי - בהתאם להוראות הממונה, מינו ועדות ההשקעה, באישור הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, ועדת משנה לאשראי משותפת לגופים המוסדיים בקבוצה.

ועדת המשנה לאשראי מורכבת מחברים שהינם בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי. ועדת המשנה לאשראי כוללת נציגים חיצוניים בלבד (לרבות דירקטורים בלתי תלויים).

תפקידה של ועדת המשנה לאשראי הם לפקח על יישום מדיניות הדירקטוריון וועדות ההשקעות לעניין העמדת אשראי, לאשר העמדת אשראי בהתאם למדרג הסמכויות, ולקבל החלטות על אופן הטיפול בחובות בעייתיים, בהתאם למדרג הסמכויות.

ועדת אשראי פנימית - בהתאם להוראות הממונה, הגופים המוסדיים בקבוצה מינו ועדת אשראי פנימית המורכבת ממנהלים בכנף, אשר תפקידה הם: לאשר העמדת הלוואה פרטית מנכסי הנוסטרו, מתן המלצה על העמדת הלוואה פרטית וטיפול בה ואישור תיקונים שאינם מהותיים בהלוואות פרטיות, הכל בהתאם למדרג הסמכויות.

9.5.4 מגבלות, חקיקה, תקינה, חוזרים ואילוצים מיוחדים החלים על ניהול השקעות גופים מוסדיים

ניהול ההשקעות של גופים מוסדיים כפוף להוראות הדין החלות על מבטחים ועל קרנות הפנסיה וקופות גמל לרבות הוראות הממונה, כפי שהן מתפרסמות מעת לעת.

במסגרת זו, פעילות ההשקעה כפופה בעיקר לתקנות ההשקעה, לפרק 4 לחוזר המאוחד - ניהול נכסי השקעה ("החוזר המאוחד") וכן להוראות חוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים (בסעיף זה: "חוזר כללי השקעה"). תקנות ההשקעה, החוזר המאוחד וכן חוזר כללי השקעה מסדירים את עיקר מסגרת הוראות הדין החלה על השקעות גוף מוסדי.

9.5.4.1 תקנות ההשקעה, החוזר המאוחד וכללי ההשקעה (בס"ק זה: "הוראות הדין") -

הוראות הדין קובעות את המסגרת הרגולטורית החלה על השקעות גוף מוסדי, ומתייחסות, בין השאר, לנושאים הבאים: א. מגבלות לחשיפה לתאגיד בודד וקבוצת תאגידים, חשיפה מצטברת לחמשת התאגידים הגדולים ביותר וחמשת קבוצות

התאגידים הגדולות ביותר, כהגדרתן בתקנות; ב. השקעה בחו"ל במדינות שדירוג האשראי שלהן הוא (BBB-) ומעלה או חברות ב-OECD; ג. הגבלת החזקה באמצעי שליטה של תאגיד עד ל- 20%, למעט שותפויות ותאגידים נדל"ן לגביהן הותר להגיע לשיעור החזקה של 49% במגבלות מסוימות ובהיקף מצטבר מקסימלי שנקבע בדיון; ד. מגבלה כמותית להשקעה בזכויות מקרקעין מתוך סך נכסי הגוף המוסדי - עד 15%; ה. מגבלה לגבי שיעור ההחזקה בסדרת אג"ח סחיר לעד 25% מכל סדרה; ו. הגדרת צדדים קשורים לגוף המוסדי והטלת מגבלות על השקעות בגופים כאמור; ז. מגבלה על העמדת הלוואות שאינן מדורגות.

9.5.42 מגבלות על החזקה ועל ביצוע השקעות ואופן אישורן-

בהתאם לדינים שונים, נמנות החזקות הקבוצה בתאגידים שונים - הן החזקות בנוסטרו והן החזקות עבור אחרים (כגון: כספי פוליסות תלויות תשואה, קופות גמל וקרנות פנסיה) במשותף. בשל מגבלות החזקה הקיימות בדיון לגבי תאגידים בענפי פעילות מסוימים (כגון: תאגידים בנקאיים, סולקים, מבטחים, חברות תקשורת) ו/או ביחס להחזקות בתאגידים שהינם צדדים קשורים של הקבוצה, ההחזקה המצרפית האמורה עלולה להיות מוגבלת והקבוצה עלולה להיות מנועה לעיתים מלהגדיל החזקות בניירות ערך של תאגידים כאמור, ולעיתים אף להידרש למכור החזקות קיימות, לרבות מהחזקות הקבוצה עבור אחרים.

בנוסף בהתאם להוראות חוק הריכוזיות, החזקות גוף מוסדי בסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד יראלי משמעותי לא יעלו על 10%. במאי 2024 פורסמה טיוטת תקנות לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות (גוף פיננסי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024, ההוראה הוסיפה גופים להגדרת 'גוף פיננסי' ותביא לכך, שנכסי אותם גופים יכללו בחישוב של הגוף הפיננסי השולט בהם או של הגוף הפיננסי הנשלט על ידם וכן תביא לכך שלא תהיה מגבלה, על גופים פיננסיים משמעותיים להחזיק אמצעי שליטה בהם. ככל שטיטות התקנות תתקבל ותהפוך לנסח מחייב, יהיה בכך כדי להביא להגדרת כלל ביטוח גיוסי הון כגוף פיננסי, באופן שיביא לכך שהיקף התחייבויותיה לא יימנע ביחד עם יתר ההתחייבויות של החברה ושל התאגידים הריאליים בשליטת קבוצת החברה, ויאפשר לחברה להמשיך להחזיק בכלל ביטוח ובכלל ביטוח גיוסי הון גם במקרה שבו היקף ההתחייבויות הכולל שלהן יעבור את רף ההתחייבויות המותר לגוף יראלי המחזיק בגוף פיננסי משמעותי. בחודש מרס 2020 נקבע כי ניתן להגיש בקשה למתן היתר החזקת אמצעי שליטה בכל הגופים המוסדיים. נכון למועד הדוח, קיבלה החברה היתר להחזקת אמצעי שליטה בגופים מוסדיים בשיעור מקסימלי של 7.5% בכל אחד מגופים המוסדיים. ההיתר הינו בתוקף עד ליום 22 במרס 2027.

יצוין כי בחודש יולי 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים "מדיניות ותנאים כלליים למתן היתרי החזקה בתאגידים בנקאיים, בנוכחות שירותי תשלום בעלי חשיבות יציבותית ובתאגיד החזקה בהם, לגופים המנהלים כספי לקוחות". נכון למועד הדוח, קיבלה החברה היתר להחזקת אמצעי שליטה בבנקים בשיעור מקסימלי של 7.5% מכל סוג של אמצעי השליטה. ההיתר יהא בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2029. החזקות החברה בתאגידים בנקאיים כפופה גם למגבלות שנקבעו במסגרת היתר השליטה של החברה במקס.

מגבלות על השקעה בצדדים קשורים - נוכח היותה של החברה, חברה ללא גרעין שליטה ונוכח העובדה כי בגופים מוסדיים קיימים מאפיינים שונים, שאינם מצויים בכל חברה ציבורית ואשר קיומם מצדיק התייחסות שונה, בין היתר לאור העובדה כי הגופים המוסדיים מנהלים כספי עמיתים, אימצה החברה נוהל לאיתור ואישור עסקאות עם צדדים קשורים בחברה החל, בין היתר, על בעלי ענין בחברה, דירקטורים, וגורמים נוספים, במסגרתו נקבעו פרוצדורות לאישור עסקאות עם צדדים קשורים והשקעות בהם וכן נקבעו מגבלות חשיפה לצדדים קשורים. יצוין כי ביחס לכספי נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצה, אלרוב מוגדרת כצד קשור גם בהתאם לתקנות ההשקעה. לפירוש נוסף בדבר סטטוס השליטה בחברה ראה בפרק 1 לדוחות הכספיים, לפרטים נוספים אודות נוהל צדדים קשורים, ראה סעיף 10.3.3(א) להלן.

9.5.5 להלן פירוט הוראות הדין הסופיות המהותיות שפורסמו בשנת הדוח ולאחריה, וכן תמצית טיטות מהותיות שפורסמו על ידי הממונה, החלות על גופים מוסדיים בקשר עם ניהול השקעותיהם:

9.5.5.1 הוראות לעניין אופן השקעת הכספים וכללי השקעה

א. תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות) תשס"ח-2008 (להלן: "תקנות ההוצאות הישירות")

בנוסף לדמי ניהול, גובים הגופים המוסדיים הוצאות בקשר עם ניהול השקעות עמיתים שמשמשות לצדדים שלישיים וזאת בכפוף לתקנות ההוצאות הישירות אשר קובעות את סוגי ההוצאות בהן ניתן לחייב את העמיתים.

החל מחודש ינואר 2023, נקבע מנגנון לפיו הגוף המוסדי יקבע עבור כל מסלול או קופת גמל שבניהולו את תקרת עמלות הניהול החיצוני (ולא את כלל ההוצאות הישירות) לשנת הכספים הרלבנטית, מבלי שתיקבע בתקנות תקרה לעמלות אלו. כן נקבע כי בכל מקרה של חריגה מהמגבלה שקבע הגוף המוסדי לעצמו הוא יישא בתשלום החריגה וכי הממונה רשאי, בנסיבות מיוחדות, להתיר חריגה מהשיעור המרבי של מגבלת עמלת ניהול חיצוני ("מגבלת עמלת ניהול חיצוני") שקבע הגוף המוסדי. כן נקבעו כללים לאופן חישוב מגבלת עמלת ניהול חיצוני. בנוסף לעמלות ניהול חיצוני, הגוף המוסדי רשאי לגבות את ההוצאות הישירות שפורטו בתיקון לתקנות אשר אותן ניתן לגבות ללא מגבלה (עבור שירותים כגון השקעה של משקיע מוסדי בקרנות השקעה, קרנות סל, טכנולוגיה עילית שאינן צד קשור ועוד) לשנת כספים רלבנטית, מבלי שתיקבע בתקנות תקרה מספרית באחוזים.

ג. שינוי מנגנון הבטחת היציבות בתשואות קרנות הפנסיה

בחודש אוקטובר 2022 נכנס לתוקפו מנגנון חדש להבטחת יציבות החיסכון הפנסיוני באמצעות השלמת תשואה לשיעור שנתי של 5.15% בתוספת מדד ("מנגנון השלמת התשואה"). המנגנון החדש נועד להבטיח את המשך ההגנה על יציבות התשואות בקרנות הפנסיה הזכאיות, באופן שאינו פוגע בעמית קרנות אלה. עיקר השינוי במנגנון הינו כי בגין גידול בנכסים ובגין פירעון שוטף של אג"ח מיועדות בקרנות הפנסיה מיום 1 לאוקטובר 2022 ("מועד התחילה") ואילך ישקיעו החברות המנהלות כספים לפי מדיניות ההשקעות במסלול שנקבע ("אפיק מובטח תשואה"). לאחר 5 שנים, תבוצע השוואה של תשואות הנכסים לחמש שנים אל מול תשואת היעד המצטברת (תשואה של 28.54%, צמודה למדד). ככל שתשואות הנכסים בשוק ההון תהיה נמוכה מתשואת היעד, המדינה תעביר לקרן הפנסיה את הפרש התשואה. במידה שתשואות הנכסים תהיה גבוהה מתשואת היעד המצטברת, היתרה שמעבר לתשואת היעד תועבר לקרן ייעודית, שתשמש להשלמת תשואה של קרנות הפנסיה בעתיד. ההסדר האמור יחול באופן הדרגתי ביחס לעד 30% מנכסי קרן הפנסיה. על נכסי קרנות הפנסיה שהושקעו באג"ח מיועדות עד ליום התחילה יחול המנגנון הקיים, עד למועד פדיון. בקשר עם עתודות שהיא קרן פנסיה ותיקה שאינה בהסדר, נקבע כי ההתחשבנות האמורה תבוצע ביחס לתשואה הנומילית המצטברת ברוטו שהשיאה הקרן עצמה במשך 60 חודשים לכלל נכסיה שלגביהם ניתנה ההבטחה להשלמת תשואה.

לעניין הגבלת הפקדות בביטוח מנהלים וגידול ההפקדות בקרנות פנסיה ראה סעיף 6.2.2 לעיל.

ד. תיקון הוראות החוזר המאוחד ותקנות ההשקעה - כללי השקעות נכסי חברת ביטוח

בחודש ספטמבר 2024 פרסם הממונה תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין כללי השקעות נכסי חברת ביטוח, במסגרתן, בין היתר, כללי ההשקעה ביחס להשקעות הנוסטרו הותאמו לכללי כושר הפירעון, כך שמגבלות כמותיות בנוסטרו המחושבות מההון העצמי יחושבו מההון העצמי, ללא הון משני, ובהתאם הועלה שיעור המגבלות.

להערכת כלל ביטוח, לתיקון אין השלכות מהותיות.

הערכת כלל ביטוח בקשר עם התיקון הינה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של הגופים המוסדיים בקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח והתוצאה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה והיא תלויה, בין היתר, בהתפתחות השקעות הקבוצה.

9.5.6 השקעות מנוהלות

להשפעת ההכנסות מהשקעות על רווחי החברה ראה חלק ב לדוח- דוח הדירקטוריון סעיף 2.2.5.

9.5.6.1 התפלגות הנכסים המנוהלים בכלל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2024

נכסים המוחזקים כנגד התחייבויות ביטוחיות תלויות תשואה	נוסטרו- נכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בביטוח כללי, בריאות והון עצמי ⁷⁰	נוסטרו - נכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בביטוח חיים ובריאות (סיעוד ומחלות קשות)
מזומנים ושווי מזומנים	4.58%	6.92%
אג"ח ממשלתיות סחירות	10.82%	17.80%
אג"ח קונצרניות סחירות	15.81%	10.74%
מניות וני"ע סחירים אחרים	40.31%	11.52%
אג"ח מיועדות	0.00%	0.00%
פקדונות והלוואות	7.12%	17.14%
אחרים ^(*)	21.36%	35.88%
סך הכל נכסים	100.00%	100.00%

* כולל בעיקר אג"ח קונצרני לא סחיר, קרנות השקעה וזכויות במקרקעין.

9.5.6.2

התפלגות הנכסים המנוהלים בכלל ביטוח אשראי ליום 31 בדצמבר 2024

נוסטר- נכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בביטוח חיים	נוסטר- נכסים המוחזקים התחייבויות ביטוחיות תלויות תשואה	נוסטר- נכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בביטוח כללי והון עצמי	
-	-	7.53%	מזומנים ושוי מזומנים
-	-	39.33%	אג"ח ממשלתיות סחירות
-	-	15.41%	אג"ח קונצרניות סחירות
-	-	30.63%	מניות ונ"ע סחירים אחרים
-	-	6.00%	פקדונות והלוואות
-	-	1.10%	אחרים(*)
-	-	100.00%	סך הכל נכסים

* כולל בעיקר אג"ח קונצרני לא סחיר, קרנות השקעה וזכויות במקרקעין.

9.5.6.3

התפלגות נכסי קרנות הפנסיה המנוהלות על ידי החברות המנהלות בקבוצה (כלל פנסיה וגמל ועתודות הותיקה) ליום 31 בדצמבר 2024

מיטבית - עתודות קרן חדשה	מיטבית - עתודות קרן משלימה	עתודות הותיקה	
6.37%	11.78%	2.34%	מזומנים ושוי מזומנים
9.42%	12.59%	19.01%	אג"ח ממשלתיות סחירות
5.44%	19.94%	10.69%	אג"ח קונצרניות סחירות
40.22%	40.04%	8.62%	מניות ונ"ע סחירים אחרים
19.97%	0.00%	34.46%	אג"ח מיועדות
4.54%	4.14%	9.10%	פקדונות והלוואות
14.04%	11.51%	15.78%	אחרים(*)
100.00%	100.00%	100.00%	סך הכל נכסים

* כולל בעיקר אג"ח קונצרני לא סחיר, קרנות השקעה וזכויות במקרקעין.

9.5.6.4

התפלגות נכסי קופות הגמל המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל ליום 31 בדצמבר 2024 לפי חלוקה לסוגי קופות

קופת גמל לתגמולים	קרנות השתלמות	קופות גמל מרכזיות	
8.58%	11.27%	13.32%	מזומנים ושוי מזומנים
12.17%	10.69%	18.31%	אג"ח ממשלתיות סחירות
18.34%	13.49%	25.41%	אג"ח קונצרניות סחירות
30.43%	41.80%	33.98%	מניות ונ"ע סחירים אחרים
7.10%	8.37%	3.78%	פקדונות והלוואות
23.38%	14.38%	5.20%	השקעות אחרות(*)
100.00%	100.00%	100.00%	סך הכל נכסים

* כולל בעיקר אג"ח קונצרני לא סחיר, קרנות השקעה וזכויות במקרקעין.

9.5.7

השקעות בחברות מוחזקות

ביום 27 למרס 2023 השלימה החברה את רכישת מלוא הון המניות של סימקס, המחזיקה (בין היתר) במלוא הון המניות של מקס.

לפרטים בדבר החזקת החברה במכלול ראה סעיף 16.2 להלן.

9.6 ביטוח משנה

ביטוח משנה הינו כלי לניהול סיכונים ביטוחיים וגידורם ולהגנה על ההון. באמצעות ביטוח המשנה חולקת חברת הביטוח את סיכונה עם חברות ביטוח נוספות, מצמצמת את חשיפתה לסיכונים ביטוחיים (לרבות לצבר של נזקים באירוע קטסטרופה, כגון נזקי טבע, רעידת אדמה, אש וכו') ומאפשרת הרחבת היקף ההתחייבויות הביטוחיות אותן היא יכולה לקחת על עצמה וזאת בתמורה כספית ותוך יצירת חשיפה לסיכון צד נגדי.

ההתקשרות בביטוח משנה אינה פוטרת את חברת הביטוח מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים וההתחשבנות עם מבטחי המשנה מבוצעת לאורך שנות החשיפה הביטוחית. לפיכך יש חשיבות ליציבות מבטחי המשנה.

סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים הינם:

1. **TREATY** - הסכם עם מבטח משנה, בו מתחייב מבטח המשנה להשתתף בסיכונים, בדרך כלל, בענף מסוים.
2. **ביטוח פקולטטיבי** - הסכם עם מבטח משנה לגבי עסקים ספציפיים (לרוב אצל לקוחות עסקיים גדולים) אשר בהם גבולות האחריות חורגים מגבולות ה-TREATY, או שמסיבות אחרות החברה בוחרת לערוך אותו במסגרת זו.

ההסכמים האמורים יכולים להיות עם מבטח משנה אחד או עם מספר מבטחי משנה.

בנוסף, ניתן לחלק את חוזי ביטוח המשנה לפי אופן החלוקה בסיכונים:

1. **ביטוח משנה יחסי** - השתתפות מבטח המשנה בסיכון מוגדרת מראש בהתאם לחלקו היחסי בפרמיה והוא משתתף באותו שיעור שנטל על עצמו בתשלום הנזק. קיימים שני סוגים עיקריים של ביטוח משנה יחסי:

- **חוזת מסוג "מיכסה" (QUOTA SHARE)** - הסכם ביטוח משנה יחסי, לפיו החברה קובעת מראש את שיעור השייר ומבטחי המשנה משתתפים בשיעור קבוע שנקבע מראש בפרמיות שמקבל המבטח הישיר וכן בהוצאות ובנזקים בגין אותם ביטוחים, והכל באותו יחס עד לסכום שנקבע, ובהתאם לתנאי החוזה.

- **חוזת מסוג "עודפים" (SURPLUS)** - הסכם ביטוח משנה יחסי, שבו המבטח הישיר נושא בסכום קבוע (ידה) אותו הוא קובע (שייר) ומבטח המשנה נושא במכפלות של הידה עד לקיבולת מוסכמת. אחוז ההשתתפות של החברה נקבע על פי יחס השייר מסכום הביטוח ובהתאם לכך הפרמיה והתביעות מתחלקות בין החברה למבטח המשנה.

ככלל, בגין הסכם ביטוח משנה יחסי (Treaty או פקולטטיבי) מתקבלת עמלה ממבטחי המשנה בשיעור מוסכם מהפרמיה למבטחי משנה.

2. **ביטוח משנה לא יחסי מסוג "הפסד יתר" (XOL - EXCESS OF LOSS)** - הסכם ביטוח משנה לא יחסי, לפיו מבטח המשנה לוקח על עצמו את הרובד שעליו הוסכם מראש ומשתתף בתשלום הנזק רק אם הנזק הגיע לרובד בו הוא משתתף. בחוזים מסוג זה החלוקה בסיכון אינה יחסית והשתתפות מבטח המשנה מותנית בגובה הנזק עד לתקרה שנקבעה, ככל שנקבעה.

ביטוח הקטסטרופה של כלל ביטוח הינו חוזה ביטוח משנה לא יחסי, אשר כלל ביטוח רוכשת על מנת להגן על השייר שלה (בנוסף לכיסוי הקיים בביטוחי המשנה היחסיים), וזאת על בסיס הערכה של הנזק הצפוי בשייר בהסתברות נתונה, לו כלל ביטוח עלולה להיות חשופה כתוצאה מאירוע קטסטרופה.

בגין הסכמי ביטוח משנה לא יחסי, בדרך כלל לא מתקבלת עמלה ממבטחי משנה, למעט בביטוחים פקולטטיביים מסוג XOL EXCESS OF LOSS.

9.6.1 מדיניות ביטוח המשנה

הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה קובעים את מדיניות החשיפה ואת הערכות הגופים המוסדיים לניהול החשיפה (למבטחי משנה להלן בידח - "מבטחי משנה").

מדיניות החשיפה למבטחי משנה כוללת, בין היתר, מדיניות ניהול החשיפה מול מבטחי משנה בענפים - חיים, כללי ובריאות, וכן הגדרת מסגרת חשיפה מרבית למבטחי המשנה, על-פי פרמטרים שקובע הדירקטוריון. מדיניות ביטוח המשנה נקבעת לתחומי הפעילות של הקבוצה, על בסיס המלצות שגובשו על ידי הנהלת כל גוף מוסד/חטיבה והמלצות אגף ניהול סיכונים. במסגרת זו נקבעת מדי שנה מדיניות השיירים לענפים השונים וכן נבחנים הסדרי ביטוח המשנה לסוגיהם. לעניין החשיפה למבטחי משנה, מדיניות חברות הביטוח בקבוצה להתקשרויות חדשות כוללת דרישות סף לבחירת מבטחי משנה המתייחסות בין השאר לדירוג האשראי שלהם ולפרמטרים איכותיים נוספים, לרבות ביחס לניסיון העבר, בהתאם לתחומי הפעילות השונים. כמו כן, כוללת המדיניות מסגרת חשיפה מרבית הקובעת מהו השיעור המקסימלי של החשיפה למבטח משנה בודד ו/או לקבוצת מבטחי משנה ו/או לקבוצת דירוג של מבטחי משנה, מהו החברה. בנוסף, קובעת המדיניות מגבלות לחשיפה פוטנציאלית למבטח משנה ולקבוצת מבטחי משנה, באירוע רעידת אדמה לפי ⁷¹MPL. המדיניות קובעת מנגנוני ניהול ובקרה של חשיפה למבטחי המשנה, לרבות דיווחים לדירקטוריונים של הגופים המוסדיים הרלבנטיים, אודות העמידה במגבלות האמורות.

בעסקי הביטוח הכללי, חוזי ביטוחי המשנה היחסיים והפקולטטיביים של הקבוצה בענפי הביטוח השונים, נערכים בדרך כלל על בסיס שנתי על פי שנת חיתום (שבה הופקה הפוליסה) עם מבטחי משנה שונים. חלקו היחסי של כל מבטח משנה

71. הנזק הצפוי ביותר בהסתברות שנקבעה, המחושב לפי מודלים. 72. המגבלה מתייחסת לסכום הביטוח המצטבר בחוזה ביטוח המשנה; תקרה בחוזה יחסי - סכום ביטוח מקסימלי למבוטח.

בכל אחד מענפי הביטוח יכול להשתנות משנה לשנה ומענף לענף, וזאת על פי המדיניות העסקית של הקבוצה ואופי העסקים שאותם היא מבקשת לבטח. ככלל, חוזים שאינם יחסיים נערכים על בסיס שנתי לפי שנת האירוע (שבה אירע הנזק).

בעסקי ביטוח החיים ועסקי ביטוח הבריאות המכסים סיכוני ריסק מוות, אובדן כושר עבודה, נכות, מחלות קשות, סיעוד והוצאות רפואיות והמאופיינים בפוליסות ארוכות טווח, ההתקשרות עם מבטחי המשנה נעשית לתקופת כל חיי הפוליסות שנמכרו בתקופת הסכם ביטוח המשנה, להוציא התקשרות לסיכון קטסטרופה הנערכת על בסיס שנתי לפי שנת האירוע.

היכולת של החברה להתקשר בהסכמי ביטוח משנה ותנאי ההתקשרות תלויים גם בתנאי השוק, בקיבולת מבטחי המשנה, העומדים בתנאי הסף שקבעה הקבוצה ביחס לסיכונים הרלוונטיים וכן בנכונותם של מבטחי המשנה ליטול על עצמם סיכונים אלו.

בשנת הדוח לא ביצעה הקבוצה עסקאות ביטוח משנה חריגות.

לפרטים נוספים ראה ביאור 42(ו)8 לדוחות הכספיים.

לגורמי הסיכון הנובעים מהתקשרויות עם מבטחי משנה ראה סעיף 9.16(ב)4 להלן.

9.6.2 ביטוח משנה בתחום ביטוח כללי

9.6.2.1 סוגי הסדרי ביטוח המשנה העיקריים בתחום

בענפי חבויות כגון: חבות מעבידים, אחריות מקצועית, חבות מוצר וצד ג', קיימת הגנה לחשיפה באמצעות חוזי ביטוח משנה לא-יחסי להגנה בפני תביעות גדולות.

בענף ביטוח רכב חובה כלל ביטוח מגינה על החשיפה באמצעות חוזי ביטוח משנה יחסי ולא יחסי.

ככלל, חשיפת כלל ביטוח בענפי רכוש ואובדן רווחים ובפעילות הערבויות (לרבות ערבויות מכר וביצוע), מוגנת באמצעות חוזי ביטוח משנה יחסיים. בענפי הרכוש ואובדן רווחים נרכש בנוסף חוזה ביטוח משנה לא יחסי לכיסוי קטסטרופה (משותף לכל ענפי הרכוש), המעניק הגנה על חלקה של כלל ביטוח בשייר העצמי של נזקים עקב אירוע קטסטרופה (לרבות רעידת אדמה), ראה סעיף 9.6.7 להלן.

בביטוחים מסוימים נרכש ביטוח משנה ספציפי (פקולטיבי), במקום או בנוסף לכיסוי באמצעות ה-TREATY, תוך שמירה על עמידה במדיניות השיירים שקבעה החברה.

חלק מהותי מפעילותה של כלל ביטוח אשראי מוגן בביטוח משנה יחסי. כמו כן, רוכשת כלל ביטוח אשראי ביטוח משנה לא יחסי לכיסוי מפני כשל של קבוצת חייבים.

9.6.2.2 מבנה העמלות בתחום ביטוח כללי

בביטוחים יחסיים מתקבלות עמלות ממבטחי משנה. עמלות אלה מחושבות בעיקרן לפי שיעור מסוים מהפרמיה למבטחי משנה. קיימים שני סוגים עיקריים של עמלות: עמלות קבועות בשיעור קבוע מהפרמיות (flat) או עמלות מדורגות לפי רווחיות התיק (Sliding Scale). ככלל, בהסכמים בתחום ביטוח כללי אין עמלות רווח, למעט הסכמים בודדים בהם קיימת גם עמלה המותנית ברווחים (Profit Commission) המבוססת על שיעור רווחיות מבטח המשנה בחוזה הספציפי.

ככלל, ההסכמים מתחדשים מדי שנה, ללא התחייבות לחדשם וללא שההסכמים כוללים מנגנון התחשבות בין שנות החיתום השונות. במסגרת ההתחשבות בגין שנת חיתום ספציפית תיתכן השבה או קבלת תוספת עמלה, במקביל לרישום ההתפתחות בתוצאות העסקיות בהתאם לאומדנים העדכניים למועד הדיווח (בהסכמי עמלות מדורגות ההשבה, ככל שתידרש, תהיה עד סכום עמלת המינימום שנקבעה).

לא מתקבלות עמלות ממבטחי משנה בביטוחים לא-יחסיים, למעט בביטוח משנה פקולטיבי על בסיס Excess of Loss.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה יותר מ-10% מסך פרמיית ביטוח המשנה בתחום בשנת הדוח:

שיעור מסך הכל פרמיה למבטחי משנה לתחום פעילות בשנת 2024	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה לשנת 2024 (באלפי ש"ח)	דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח	שם מבטח המשנה
12.83%	173,486	-AA	Swiss Re

9.6.2.3 שינויים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ביטוח כללי

במהלך שנת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ביטוח כללי.

9.6.3 ביטוח משנה בתחום חיסכון ארוך טווח

9.6.3.1 סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים בתחום חיסכון ארוך טווח

א. חוזים יחסיים מסוגים שונים המגנים על חשיפת כלל ביטוח ברוב העסקים בענף ביטוח חיים.

ב. חוזה לא יחסי מסוג Excess of Loss המגן על חברות הקבוצה מפני אירועי קטסטרופה בהתייחס לכיסוי מוות, אובדן כושר עבודה ונכות.

9.6.3.2 תיאור הסכמי העמלות בתחום ביטוח חיים

בגין חלק מהסכמי ביטוח משנה יחסיים, משלמים מבטחי המשנה לחברה עמלה בשיעור מהפרמיה שהועברה למבטח המשנה בשנה הראשונה או לתקופה ארוכה יותר. בנוסף לעמלות ביטוח משנה המשולמות מהפרמיה כאמור, משלמים מבטחי המשנה, בחלק מההסכמים בתחום ביטוח חיים, עמלת רווחים המחושבת כחלק יחסי מהרווח מעסקי הביטוח המבוטחים בביטוח המשנה.

במסגרת חישוב עמלת הרווחים על חוזה ביטוח משנה (בהתאם לכל הפוליסות הכלולות בתקופת החוזה) נלקח בחשבון גם הפסד ככל שקיים משנים קודמות, ורק ככל שהרווח עולה על ההפסד מתקבלת עמלת רווחים. יובהר, כי ככל ששולם סכום בגין עמלת רווח ובעתיד יהיה הפסד בגין אותו חוזה, החברה לא תחויב בהשבת סכומים שהתקבלו והדבר יבוא לידי ביטוי רק בקיזוז בעת חישוב עמלת רווח עתידית, ככל שתהיה.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה יותר מ-10% מסך פרמיית ביטוח המשנה בתחום בשנת הדוח:

שם מבטח המשנה	דירוג S&P נכון למועד פרוסום הדוח	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה לשנת 2024 (באלפי ש"ח)	שיעור מסך הכל פרמיה למבטחי משנה לתחום פעילות בשנת 2024
MunichRe	-AA	192,797	59.46%
Swiss Re	-AA	108,301	33.40%

9.6.3.3 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום ביטוח חיים

במהלך שנת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום חיסכון ארוך טווח, למעט רכישת כיסוי חדש מסוג יחסי (quota share) עם מנגנון לייצוב רווחים ביחס לתיק הקיים בביטוח אובדן כושר עבודה.

9.6.4 ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות

9.6.4.1 סוגי חוזי ביטוח המשנה העיקריים בתחום ביטוח בריאות וסיעוד

חלק מחשיפת הקבוצה בפוליסות בריאות וסיעוד בגין רכיבי סיכון מסוימים מכוסה בהסכמי ביטוח משנה יחסיים מסוג מכסה. בנוסף, קיימת לקבוצה הגנה לצבר נזקים, בחוזה ביטוח משנה לא יחסי, ביחס לפוליסות תאונות אישיות, לפוליסות נסיעות לחו"ל ולפוליסות סיעוד ומחלות קשות, במסגרת כיסוי קטסטרופה. היקף ההגנה שנרכש מבוסס על מחקרים פנימיים שערכת החברה.

9.6.4.2 תיאור מבנה העמלות בתחום ביטוח בריאות

בחלק מחוזי ביטוח המשנה קיימת עמלה שמשלמים מבטחי המשנה לקבוצה עבור מוצרי ביטוח הבריאות לסוגיהם, המבוטחים בביטוח משנה יחסי, שמחושבת כשיעור מהפרמיה שהועברה למבטח המשנה. במרבית המקרים עמלה זו משולמת רק בשנה הראשונה לאחר המכירה.

בנוסף לעמלות ביטוח משנה המשולמות מהפרמיה כאמור, בחלק מחוזי ביטוח המשנה משלמים מבטחי המשנה לקבוצה, עמלת רווחים המחושבת כשיעור מהרווח מעסקי הביטוח המבוטחים בביטוח המשנה (Profit commissions). לעניין חישוב עמלת הרווחים ראה סעיף 9.6.3.2 לעיל.

בחוזי ביטוח משנה לא יחסי (Excess of Loss) לא מתקבלת עמלה ממבטחי המשנה.

מבטחי משנה שחלקם בפרמיה בתחום מהווה יותר מ-10% מסך פרמיית ביטוח המשנה בתחום בשנת הדוח:

שם מבטח המשנה	דירוג S&P נכון למועד פרוסום הדוח	פרמיה שנרשמה לטובת מבטח המשנה לשנת 2024 (באלפי ש"ח)	שיעור מסך הכל פרמיה למבטחי משנה לתחום פעילות בשנת 2024
Swiss Re	-AA	81,398	75.36%
Munich Re	-AA	15,468	14.32%

9.6.4.3 שינויים בהסדרי ביטוח משנה בתחום ביטוח בריאות

במהלך שנת הדוח לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח המשנה בתחום ביטוח בריאות.

9.6.5 מגבלות ותקרות כיסוי

9.6.5.1 מגבלות או תקרות כיסוי בתחום ביטוח כללי⁷²

ברוב חוזי ביטוח המשנה היחסיים בענפי הרכוש הגבילו מבטחי המשנה את היקף הכיסוי המצטבר לאירועים שנקבעו, ובפרט לרעידת אדמה. אצל מרבית מבטחי המשנה בחוזי הרכוש המגבלה לאירוע רעידת אדמה הינה בין 2.05% ל-5% מחלקם היחסי בסכום הביטוח ובהתייחס למגבלת החשיפה הכוללת שנקבעה בחוזים. לפרטים נוספים ראה סעיף 9.6.7 להלן.

72. המגבלה מתייחסת לסכום הביטוח המצטבר בחוזה ביטוח המשנה; תקרה בחוזה יחסי - סכום ביטוח מקסימלי למבוטח.

בחוזה המגן על שייר הקבוצה מפני אירועי קטסטרופה בתחום ביטוחי הרכוש קיימת תקרת כיסוי, ונזקים מעל תקרה זו הינם באחריות החברה. בביטוח הקטסטרופה האמור מוחרגים סיכוני מלחמה וטרור, ובמקביל מוחרגים סיכונים אלו בפוליסות שמשווקות כלל ביטוח.

בחוזים מסוג Excess of Loss, לא הגיעה החברה לתקרות שנקבעו בתקופות המדווחות ואין לה תביעות תלויות בהיקף המתקרב למגבלות שנקבעו.

9.6.5.2 **מגבלות או תקרות כיסוי בתחום חיסכון ארוך טווח⁷³**

אין מגבלות מהותיות לגבי השתתפות של מבטח המשנה בתביעות בחוזים יחסיים.

יצוין כי נכון למועד פרסום הדוח במקרים בהם נקבעו תקרות כיסוי בהסכמי ביטוח המשנה, ככלל החברה אינה מכסה סכומים החרגים מתקרת הכיסוי ללא כיסוי פקולטטיבי.

בחוזה המגן על שייר הקבוצה מפני אירועי קטסטרופה בתחום חיסכון ארוך טווח וביטוח בריאות קיימת תקרת כיסוי, ונזקים מעל תקרה זו הינם באחריות החברה.

ביחס לאירוע מלחמה, כיסוי הקטסטרופה האמור מכסה נזק משמעותי שמתרחש במהלך שבעה ימים רציפים של המלחמה ולא מכסה את כל נזקי המלחמה (כתלות במועד קרות אירוע הביטוח הספציפי של כל מבטח), וכן הוא מוגבל בתקרה. בהתאם, חשיפת כלל ביטוח בגין אירועי שבעת הימים הראשונים של מלחמת "חרבות ברזל", מוגבלת בסכום השייר שנקבע בחוזה ה- Excess of Loss בסך של 60 מיליון ש"ח, ונכון למועד זה, לאירועי חרבות ברזל לא היתה השפעה מהותית על תוצאותיה.

ביטוח הקטסטרופה האמור, הינו ביטוח קצוב המתחדש מדי שנה. נוכח המצב הבטחוני בעקבות מלחמת אוקראינה ומלחמת חרבות ברזל, החלק הארי של מבטחי המשנה, המבטחים את כלל ביטוח בביטוח קטסטרופה, החרגו את סיכוני המלחמה, האקטיביים והפסיביים, מהכיסוי הביטוחי החל משנת 2024.

9.6.5.3 **מגבלות או תקרות כיסוי בתחום ביטוח בריאות⁷⁴**

בחלק מחוזי ביטוח המשנה היחסיים מסוג מכסה בענף סיעוד ומחלות קשות, קיימות התניות מסוימות לעניין תנאי ההשתתפות של מבטח המשנה בתביעות. נכון למועד הדוח ההתניות אינן מתקיימות.

יצוין כי במקרים בהם נקבעו תקרות כיסוי בהסכמי ביטוח משנה, ככלל, הפוליסות המונפקות על ידי החברה הינן במסגרת תקרות הכיסוי האמורות.

9.6.5.4 **מגבלות מכוח חוקים ו/או אמנות**

מזה מספר שנים מנסים מבטחי המשנה לכלול בהסכמי ביטוח המשנה סעיף המכפיף את חובותיהם בחוזה למגבלות חוקיות מכוח חוקים ו/או אמנות מדינתיים ו/או בינלאומיים שונים כפי שיהיו מעת לעת, כדוגמת סנקציות על איראן, הימנעות ממימון טרור וכד' (להלן: "סעיף סנקציות").

כלל ביטוח הבהירה למבטחי המשנה כי היא מתנגדת להכללת סעיף סנקציות בחוזי ביטוח המשנה באופן המפחית ממחויבותם לתשלום בענפים שבהם אינה יכולה לכלול סעיף מקביל אל מול המבטחים.

בעקבות המלחמה בין רוסיה לאוקראינה והסנקציות הבינלאומיות שהופעלו כנגד רוסיה, ולאור דרישת מבטחי המשנה להוספת סעיף הסנקציות לחוזי ביטוח המשנה בעקבות המלחמה, פנתה החברה לפיקוח וקבלה את אישורו להוספת סעיף סנקציות מקביל בכל פוליסות הביטוח בתחום ביטוח כללי, למעט בפוליסות הביטוח התקינות (ביטוח דירה וביטוח רכב חובה ורכוש). הוספת הסעיף בפוליסות כאמור, מגן על החברה מפני חשיפות במקרים בהם מבטחי משנה לא ישלמו תביעות בשל סעיף סנקציות. כפועל יוצא, במסגרת חידוש הסכמי ביטוח המשנה לשנת הדוח, נכללו סעיפי סנקציות במרבית חוזי ביטוח המשנה בתחום ביטוח כללי (למעט בחלק מההסכמים בגין ביטוח דירה וביטוח רכב חובה ורכוש).

פרט לאמור לעיל ביחס לחוזי ביטוח המשנה בתחום ביטוח כללי (ביטוח דירה וביטוח רכב חובה ורכוש), בשנת הדוח, אין ככלל בחוזים עם מבטחי המשנה סעיף סנקציות בענפים שבהם החברה אינה יכולה לכלול סעיף סנקציות מקביל מול מבטחים. עם זאת, מבטחי המשנה שבים ומבהירים כי עשויה להיווצר מניעה לתשלום כתוצאה ממגבלות חוקיות כאמור, לרבות בגין מקרי עבר.

בהסכמי ביטוח המשנה שנחתמו לתקופה שלאחר תאריך הדוח עם מספר מצומצם של מבטחי משנה בתחום ריסק מוות, ובהסכם המגן על החברה מפני אירועי קטסטרופה בהתייחס לכיסויים בענפי ביטוח חיים, בריאות וסיעוד, נכללו סעיפי סנקציות על אף שאין סעיף מקביל בפוליסות הרלוונטיות.

73. ראה הערת שוליים 72 לעיל.

74. ראה הערת שוליים 72 לעיל.

9.6.6

שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח המשנה המתייחסים לתקופה שמעבר לתאריך הדוח

לא חלו שינויים מהותיים בהסדרי ביטוח המשנה בתקופה שלאחר תאריך הדוח, למעט כמפורט להלן:

- בהסכם ביטוח המשנה בתחום רכוש, מספר מצומצם של מבטחי משנה כללו בהסכם מגבלת כיסוי בגין סיכויי פרעות, מהומות ושבתות SRCC.
- יצוין, כי מעת לעת החברה עורכת התאמות בפרטי הסדרי ביטוח, לרבות לעניין גובה העמלות, גבולות הכיסוי, סכומי ושיעורי השייר, מגבלת החשיפה לאירוע רעידת אדמה, בהתבסס על ניתוח תוצאות העבר והערכת הסיכון לרבות בהתייחס לשינויים במוצרים, בשוק וברגולציה.

9.6.7

חשיפת מבטחי המשנה לרעידת אדמה בישראל

אירוע הקטסטרופה המרכזי אליו חשופה הקבוצה הינו רעידת אדמה בישראל והחשיפה העיקרית לסיכון זה הינה בגין ענפי הרכוש שהינם חלק מביטוח כללי.

ליום 31 בדצמבר 2024 סכומי ביטוחי הרכוש בישראל, הכוללים כיסוי רעידת אדמה מסתכמים בסך של כ-558 מיליארדי ש"ח (ברוטו). כלל ביטוח מבטחת בגין ביטוחי הרכוש האמורים בביטוח משנה יחסי מסוג מסכה או מסוג עודפים. בחלק מחוזי ביטוח המשנה היחסי קיימת תקרת כיסוי לאירוע בודד.

בגין אירוע קטסטרופה רכשה כלל ביטוח לענפי הרכוש, מעבר לכיסוי במסגרת הסכמי ביטוח משנה יחסיים (חוזי ו/או פקולטיבי) בגין השייר המצטבר, ביטוח משנה מסוג "הפסד יתר" בסכום מוגדר לחשיפה אשר תנבע מהאירוע כאמור, וזאת בהתבסס על אומדן כלל ביטוח בדבר הנזק הצפוי להתרחש עקב קטסטרופה בהסתברות מסוימת.

רכישת ביטוחי המשנה בגין אירוע קטסטרופה, מבוססת על הערכות הסיכון על בסיס נתונים מפורטים ועדכניים של חשיפות כלל ביטוח באמצעות תוכנות בינלאומיות ייעודיות, המבוססות על מודלים כמותיים להערכת סיכויי קטסטרופה. על פי בדיקה זו, שבוצעה לאחרונה בשנת הדוח, רכשה כלל ביטוח הגנה על השייר המצטבר מפני קטסטרופה בשיעור MPL משוקלל של כ-2.05% מסכום הביטוח הכללי בביטוחי דירות ורכוש.

כתוצאה ממערך ביטוחי המשנה האמורים, באירוע קטסטרופה בישראל, שיגרום נזק ברוטו לרכוש מבטוח בכלל ביטוח בסך ברוטו של עד כ-11 מיליארדי ש"ח (שהינו הנזק הצפוי בהתאם להערכה המתוארת לעיל), יהיה סכום הנזק המירבי בו תישא כלל ביטוח בשייר (בכלל זה עלות רכישת כינון) בסך של כ-100 מיליוני ש"ח. במידה וסכום הנזק יהיה גבוה מהסכום האמור, תישא כלל ביטוח בחלק מהנזקים העולים על הסכום האמור, בהתאם לחוזי המסכה והעודפים הרלבנטיים.

יצוין כי הקבוצה רכשה גם ביטוח משנה לקטסטרופה בגין **ביטוחי חיים ובריאות**, כאשר רעידת אדמה בישראל עשויה להיות אירוע שיפעיל גם ביטוח משנה זה. היקף הכיסוי שנרכש בגין מוצרים אלה מבוסס על מחקרים פנימיים שביצעה החברה להשפעת תרחישים שונים, בהם רעידת אדמה בישראל, על ההתחייבויות הביטוחיות המכסות אירועי מוות או פגיעה פיזית המכוסים בפוליסות חיים ובריאות. יצוין כי, החשיפה לסיכון רעידת אדמה בישראל המוערכת בגין ביטוחים אלה הינה בהיקפים נמוכים מהותית ביחס לחשיפה בגין ביטוחים בענפי הרכוש אליה מתייחסים הנתונים בסעיף זה ובביאור 42(ה) לדוחות הכספיים.

מבטחי המשנה של כלל ביטוח המשתתפים בחשיפה, בביטוח כללי, לאירוע רעידת אדמה בישראל מדורגים על פי הטבלה המפורטת להלן:

חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה (באלפי ש"ח) לשנת 2024:

שיעור מסך הכל	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	תחזית חשיפה לרעידת אדמה יחסי	תחזית חשיפה לרעידת אדמה בלתי יחסי	קבוצת דירוג מרכזת דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח
98.39%	12,107,087	11,107,087	1,000,000	A- ומעלה
1.59%	195,509	195,509	0	BBB- עד BBB+
0.02%	2,644	2,644	0	נמוך מ-BBB או לא מדורג
100.00%	12,305,240	11,305,240	1,000,000	סך הכל

מבטחי המשנה אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסך החשיפה לרעידת אדמה (באלפי ש"ח) לשנת 2024:

שיעור מסך הכל	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	תחזית חשיפה לרעידת אדמה יחסי	תחזית חשיפה לרעידת אדמה בלתי יחסי	קבוצת דירוג מרכזת דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח	שם מבטח המשנה
17.0%	2,086,186	1,886,186	200,000	AA-	Swiss Re
15.0%	1,842,921	1,517,921	325,000	AA-	Munich Re

חשיפת מבטחי משנה לרעידת אדמה (באלפי ש"ח) לשנת 2023:

שיעור מסך הכל	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	תחזית חשיפה לרעידת אדמה יחסי	תחזית חשיפה לרעידת אדמה בלתי יחסי	קבוצת דירוג מרכזת דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח
97.00%	11,625,647	10,625,647	1,000,000	A- ומעלה
2.99%	358,811	358,811	0	BBB- עד BBB+
0.01%	715	715		נמוך מ- BBB- או לא מדורג
100.00%	11,985,173	10,985,173	1,000,000	סך הכל

מבטחי המשנה אשר החשיפה שלהם לסיכון רעידת אדמה עולה על 10% מסך החשיפה לרעידת אדמה (באלפי ש"ח) לשנת 2023:

שיעור מסך הכל	תחזית חשיפה לרעידת אדמה	תחזית חשיפה לרעידת אדמה יחסי	תחזית חשיפה לרעידת אדמה בלתי יחסי	קבוצת דירוג מרכזת דירוג S&P נכון למועד פרסום הדוח	שם מבטח המשנה
16.3%	1,956,441	1,716,041	240,400	-AA	Swiss Re
13.9%	1,662,452	1,403,952	258,500	-AA	Munich Re

ריכוז תוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי לשנים 2022 עד 2024⁷⁵

פרמיית ביטוח משנה בשנת 2024 (באלפי ש"ח)	ענף ביטוח רכב חובה	ענף ביטוח רכב רכוש	ענף ביטוח רכוש ואחרים	ענף ביטוח חבויות	סך הכל
רעידת אדמה וסיכונים טבע	-	-	350,459	-	350,459
ביטוח משנה יחסי	118,205	11,535	486,197	33,884	649,820
ביטוח משנה לא יחסי	10,823	685	216,775	198,081	426,364
סך הכל פרמיה	129,028	12,220	1,053,431	231,965	1,426,642
תוצאות ביטוח משנה	14,748	8,235	421,877	147,518	592,378

פרמיית ביטוח משנה בשנת 2023 (באלפי ש"ח)	ענף ביטוח רכב חובה	ענף ביטוח רכב רכוש	ענף ביטוח רכוש ואחרים	ענף ביטוח חבויות	סך הכל
רעידת אדמה וסיכונים טבע	-	1,000	330,776	-	331,775
ביטוח משנה יחסי	154,048	54,773	461,051	41,836	711,708
ביטוח משנה לא יחסי	14,249	2,916	175,787	215,806	408,758
סך הכל פרמיה	168,297	58,688	967,613	257,643	1,452,241
תוצאות ביטוח משנה	8,569	(9,169)	539,591	240,479	779,470

פרמיית ביטוח משנה בשנת 2022 (באלפי ש"ח)	ענף ביטוח רכב חובה	ענף ביטוח רכב רכוש	ענף ביטוח רכוש ואחרים	ענף ביטוח חבויות	סך הכל
רעידת אדמה וסיכונים טבע	-	2,077	286,019	-	288,096
ביטוח משנה יחסי	259,242	110,528	411,445	46,801	828,016
ביטוח משנה לא יחסי	16,045	1,218	166,003	203,715	386,981
סך הכל פרמיה	275,287	113,823	863,467	250,516	1,503,093
תוצאות ביטוח משנה	63,055	(46,415)	193,369	191,699	401,708

הסברים לתוצאות ביטוח המשנה בביטוח כללי:

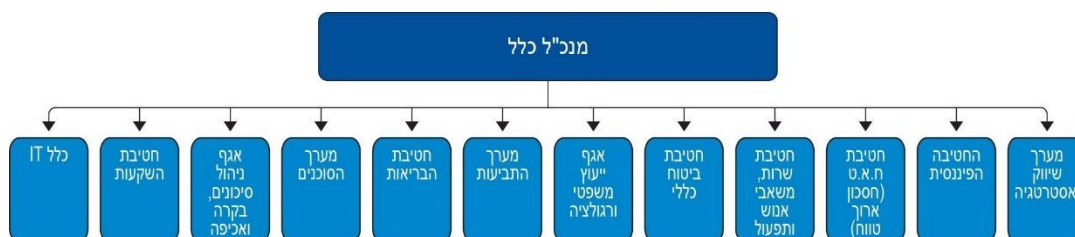
- **ענף רכב רכוש- המעבר מהפסד לרווח מבטחי המשנה משקף שיפור ברווח החיתומי.**
 - **ענף ביטוח רכוש ואחרים -** הקיטון ברווח מבטחי המשנה בשנת הדוח נובע בעיקר מהרעה בהתפתחות התביעות ביחס לשנה קודמת בעיקר בענפי האש והרכוש.
 - **ענף ביטוח חבויות -** הקיטון ברווח מבטחי המשנה בשנת הדוח נובע בעיקר מהרעה בהתפתחות התביעות ביחס לשנה קודמת בעיקר מענף ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה.
- לפרטים נוספים בדבר ביטוח משנה ראה ביאור 42(ו) (8) לדוחות הכספיים.

75. תוצאות רווח והפסד של ביטוח המשנה בלבד לפי תחומי פעילות בביטוח כללי כולל ביטוח אשראי, כפי שמשתקף בדיווחי החברה לממונה.

9.7 הון אנושי

9.7.1 תרשים המבנה הארגוני של הקבוצה

התרשים להלן, מבטא את הזיקה הפונקציונלית-ארגונית, נכון למועד דוח זה, של בעלי התפקידים השונים, אשר אינה בהכרח זהה לזיקה המשפטית.⁷⁶

המבנה הארגוני של הקבוצה נכון למועד הדוח הינו כדלהלן:

- (1) חטיבת הבראות (חטיבה מקצועית המרכזת את פעילות ביטוחי הבראות);
- (2) חטיבת חסכון ארוך טווח (חטיבה מקצועית המרכזת את הפעילויות בתחום ביטוח החיים, וכן בתחום הפנסיה והגמל באמצעות כלל ביטוח וכלל פנסיה וגמל);
- (3) חטיבה לביטוח כללי (חטיבה מקצועית המרכזת את הפעילות בתחום הביטוח הכללי);
- (4) חטיבת השקעות שמרכזת את פעילות ההשקעות ומתן האשראי בקבוצה;
- (5) מערך תביעות, שמרכז את הטיפול בתביעות מבטחים ועמיתים בכל ענפי הביטוח והפנסיה;
- (6) מערך הסוכנים, שמרכז את פעילות המכירות מול סוכני הקבוצה;
- (7) חטיבת שירות, משאבי אנוש ותפעול שמרכזת את: (1) פעילות השירות, התפעול והגביה מול הסוכנים והלקוחות; (2) ניהול משאבי האנוש בקבוצה; ו-(3) מערך הלקוחות הפרטיים שמרכז את פעילות המכירה הישירה של מוצרי הסיכונים והביטוח הכללי;
- (8) חטיבה פינסט שמרכזת את כל פעילויות הכספים, האקטואריה, השכר והלוגיסטיקה בקבוצה;
- (9) חטיבת כלל IT המרכזת את כל פעילות מערכות המידע בקבוצה;
- (10) אגף יעוץ משפטי ורגולציה;
- (11) אגף ניהול סיכונים בקרה ואכיפה;
- (12) מערך שיווק ואסטרטגיה;
- (13) אגף הביקורת הפנימית, הכפוף ליו"ר הדירקטוריון.

בנוסף, בבעלות הקבוצה חברות בנות בשליטה להן מנכ"לים נפרדים וביניהן כלל ביטוח אשראי, כלל פנסיה וגמל, עתודות הותיקה וסוכנויות ביטוח בתחום חיסכון ארוך טווח ובתחום ביטוח כללי.

ביום 13 בפברואר 2024 מונה מר תומר דוד כמבקר הפנימי של החברה ושל הגופים המוסדיים בקבוצה, במקום מר ערן שחף, שסיים את תפקידו בקבוצה. מר דוד נכנס לתפקידו ביום 1 ביוני 2024.

ביום 19 במאי 2024 מונה מר דרור בירן כיועץ המשפטי הראשי של הקבוצה, במקום גב' הדר ברין וייס, שסיימה את תפקידה בקבוצה. מר בירן נכנס לתפקידו ביום 1 ביולי 2024.

9.7.2 מצבת עובדי הקבוצה

בשנת הדוח המשיכה החברה לפעול בהתאם לתכנית האסטרטגית שלה, שמטרתה, בין היתר, התאמת כוח האדם בקבוצה לצרכים המשתנים, תוך מתן דגש לתמיכה באסטרטגיית הצמיחה של החברה. הקיטון במצבת כוח האדם בקבוצה הינו, בין היתר, תוצאה של יישום האסטרטגיה האמורה.

76. התרשים מבטא את המבנה הארגוני בכלל ביטוח. מבנה הקבוצה זהה למתואר בתרשים אך בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה, נושאי המשרה בחברה הינם מנכ"ל החברה, מנהל החטיבה הפינסט, מנהל חטיבת השקעות, היועץ המשפטי ומנהל אגף ניהול סיכונים. כל נושאי המשרה בחברה מכהנים גם כנושאי משרה בכלל ביטוח. בנוסף בכלל ביטוח, המהווה זרוע עסקית מרכזית של הקבוצה, מכהנים כנושאי משרה גם מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח, מנהל חטיבת ביטוח כללי, מנהל חטיבת ביטוח בריאות, מנהל חטיבת שירות, משאבי אנוש ותפעול, מנהל מערך הסוכנים, מנהל מערך התביעות, מנהל מערכות מידע ומנהל מערך שיווק ואסטרטגיה. המבקר הפנימי הינו המבקר של כל החברות בקבוצה, לרבות החברה ולמעט החברות מקבוצת סימקס. פרטים אודות המבנה הארגוני וההון האנושי במקס, לרבות נושאי משרה במקס, אינם נכללים בפרק זה ומתוארים בפרק 15.2 להלן.

להלן נתונים בדבר מצבת עובדי הקבוצה ליום 31 בדצמבר 2024 ו-2023 בהתאם למבנה הארגוני:

מס' עובדים 31.12.2023	מס' עובדים 31.12.2024	יחידות
631	644	מטה וגופי שירות מרכזיים ⁷⁷
45	44	חטיבת הבריאות
219	220	מערך הסוכנים
334	324	חטיבת חסכון ארוך טווח
123	123	חטיבת ביטוח כללי
348	355	מערך התביעות
1,413	1,363	חטיבת שירות, משאבי אנוש ותפעול ⁷⁸
133	141	חטיבת השקעות
52	54	כלל ביטוח אשראי
386	385	חטיבה פיננסית
3,684	3,653	סך הכל עובדי חברה⁷⁹

מתוך מצבת העובדים הנזכרת לעיל, ההנהלה הבכירה של הקבוצה (מנהלי החטיבות, המערכים ויחידות המטה והאקטוארית הראשית של כלל ביטוח⁸⁰) מונה 13 מנהלים, ובנוסף את מנכ"ל החברה (המכהן גם כמנכ"ל כלל ביטוח) והמפקח הפנימי של הקבוצה.

לפרטים בדבר נושאי משרה בחברה, ראה חלק ד לדוח - פרטים נוספים אודות התאגיד, סעיף 14. לפרטים נוספים אודות תנאי העסקה של מנכ"ל החברה ראה ביאור 43(ב) (6) לדוחות הכספיים ואודות תנאי התגמול של נושאי המשרה ראה סעיף 9.7.5 (ג) להלן.

לחברה אין תלות מהותית בעובד מסוים.

9.7.3 הטבות וטיבם של הסכמי העסקה

סוגי ההסכמים ואופן התגמול

בחודש אפריל 2022 נחתם הסכם קיבוצי בין החברות הבנות של החברה, כלל ביטוח, כלל פנסיה וגמל, כלל ביטוח אשראי, כלל ביט מערכות וכנף ("החברות") לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה ("ההסתדרות") וועד העובדים בקבוצה, אשר ככלל איחד את כל ההסכמים וההסכמות הקיבוציים שנחתמו בין הצדדים החל משנת 2014 להסכם משולב, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו.

לאחר שההסכם הגיע לסיומו ביום 31 בדצמבר 2024, חתמו הצדדים בחודש מרס 2025 על הסכם קיבוצי חדש. (להלן – "הסכם 2025"). הסכם 2025 מעגן את הסכמי העבר, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו ואשר עיקריו הינם כמפורט להלן:

- בשנת 2025 תשולם תוספת שכר חד פעמית לעובדים בשיעור של 5%. תשלום תוספות שכר לעובדים בשנים 2026-2028, יהיה בשיעור של 3.5%, מדי שנה, ובנוסף תשולם תוספת שכר בשיעור של עד 0.5%, כתלות בעמידה ביעד הרווח השנתי שהוסכם. ככלל, כמחצית מתוספות השכר יינתנו כתוספת דיפרנציאלית לפי החלטת מנהלים;
- העלאת שכר המינימום הנוכחי לעובדים חודשיים לסך של 7,000 ₪, והעלאתו ב-3 שלבים נוספים, עד לשכר של 7,600 ש"ח בחודש מאי 2028 וקביעת מדרגות להעלאת שכר המינימום לעובדים הוותיקים;
- מדי שנה, כתלות בעמידה בתנאי רווח שנתי מינימלי, (בסכומים שבין 400 מיליוני ש"ח ל-1,400 מיליוני ש"ח), ישולם לעובדים מענק, שעלותו הכוללת תהיה בין 25 מיליוני ש"ח ל-74 מיליוני ש"ח;
- בנוסף, במקרה בו הרווח השנתי של החברה יהיה בין 500 מיליוני ש"ח ל-1,000 מיליוני ש"ח לפחות, ישולם לעובדים תגמול הוני, שעלותו תהיה בין 4.25 מיליון ש"ח ל-25.5 מיליון ש"ח, בהתאמה;
- ההסכם מסדיר את קיצור שבוע העבודה למשרה מלאה ל-8 שעות עבודה ביום, הגדלת השתתפות החברות בתשלום קייטנות והעלאת סכומי ההשתתפות בארוחות עובדים;
- ההסכם הינו לתקופה של 4 שנים, מיום 1 לינואר 2025 ועד ליום 31 לדצמבר 2028 ויישמר שקט תעשייתי בכל תקופת ההסכם. כמו כן, ההסכם מהווה מיצוי טענות ותביעות של כל הצדדים לתקופת תוקפו של ההסכם.

77. במטה וגופי שירות מרכזיים נכללים: לשכת מנכ"ל, אגף ביקורת פנימית, מערך שיווק ואסטרטגיה, אגף ייעוץ משפטי ורגולציה, אגף ניהול סיכונים, בקרה ואכיפה, חטיבת כלל IT.

78. הקיטון נובע מתהליכי התייעלות דיגיטליים.

79. מתוך מצבת העובדים נכון לסוף שנת הדוח 88 הינם עובדי ספק לעומת 90 עובדי ספק בשנה שקדמה לה.

80. בהתאם לאישור הממונה, כלל ביטוח ראשית ליישם את הוראות החוזר המאוחד – אקטואר ממונה ואקטואר ראשי, לעניין כפיפותו של האקטואר הראשי בכלל ביטוח למנכ"ל עד ליום 31 בדצמבר 2025.

ההסכם הקיבוצי החדש חל על מרבית עובדי חברות הקבוצה, למעט עובדים בתפקידים ספציפיים שהוגדרו בו ומנהלים בדרג שהוגדר.

להערכת החברה, הגידול בעלות הכוללת של הוצאות החברות הנובע מהשינויים הכלולים בהוראות המפורטות לעיל, בכל אחת משנות ההסכם הקיבוצי, אינו מהותי.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 קיימים בקבוצה ⁸¹227 עובדים, שההסכם הקיבוצי החדש אינו חל עליהם, לרבות ההנהלה הבכירה, והם מועסקים על פי הסכמי עבודה אישיים, המגדירים את תנאי העסקתם, לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים.

הפרשות בגין סיום יחסי עובד מעביד

לגבי מרבית העובדים שההסכמים הקיבוציים חלים עליהם - חל הסדר לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורים, התשכ"ג-1963, ביחס לכל תקופת עבודתם.

לפרטים נוספים אודות הפרשות בגין סיום יחסי עובד מעביד לעובדי הקבוצה, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

תנאים והטבות נוספים

החברות בקבוצה נוהגות להעניק מעת לעת הסדרים לרכישת מוצרי ביטוח ושירותים לעובדיהן, הכוללים, בין היתר, ביטוח אלמנטרי, מוצרים פנסיוניים וביטוח בריאות וחיים.

בחברה קיימת פוליסת ביטוח בריאות קבוצתית, במסגרתה מבטחים מרבית עובדי החברות כהגדרתן לעיל.

הקבוצה מאפשרת לעובדים, לקבל הלוואות עפ"י נהלים פנימיים מוגדרים ובהתאם להוראות הדין, בהתחשב, בין היתר, בותק של העובד ובגובה משכורתו.

לתנאי העסקתם (לרבות תגמולים) של חמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בקבוצה (לרבות יו"ר ומנכ"ל החברה), ושלושת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה בשנת הדוח ולשכר ששולם לדיקטורים בחברה, ראה חלק ד לדוח - פרטים נוספים אודות התאגיד, סעיף 11.

הוראות דין בידי עבודה שפורסמו בקשר עם מלחמת חרבות ברזל

- על רקע מלחמת חרבות ברזל, פורסמו הוראות דין שעניינן, בין היתר, הארכת התקופה המוגנת מפני פיטורים למשרתי מילואים, לגבי משרתי מילואים שעשו שירות מילואים שמשכו 60 ימים ויותר, ב- 30 יום נוספים מעבר לאיסור הקבוע בחוק חיילים משוחררים, כך שסה"כ התקופה המוגנת מפני פיטורים תעמוד על 60 יום; הסדרת תשלום שכר לעובדים שנעדרו מעבודתם בשל המלחמה, כתלות במקום מגוריהם או במקום עבודתם או בתנאים נוספים שנקבעו; הענקת זכויות לבני/בנות זוג של משרתי מילואים, כגון איסור על פיטורים ותוספת ימי היעדרות בתשלום בהתקיים תנאים מסוימים.
 - בשנים 2024 ו-2025, מופחת מתשלום דמי ההבראה שמשולמים לכלל העובדים במשק סכום השווה לשווי יום הבראה אחד בגין כל שנה, ומועבר ע"י המעסיק לרשות המיסים (לרבות סכום תשלומי החובה שנחסכו מהמעסיק כתוצאה מההפחתה), לצורך מימון הטבות למשרתי המילואים.
- להוראות אלה אין השפעה מהותית על החברה.

9.7.4 השקעת התאגיד בהשתלמויות והדרכה

כחלק מאסטרטגיה כוללת לפיתוח ההון האנושי כנכס מרכזי בקבוצה, הקבוצה השקיעה בשנת 2024 משאבים רבים בפיתוח אישי ומקצועי של עובדי ומנהלי החברה. הקבוצה פעלה לחיזוק מיומנויות הניהול של המנהלים בדרכים שונות. בנוסף, השקיעה הקבוצה בהדרכות מקצועיות, באכיפה וציות ובלמידה של מיומנויות רכות עבור עובדים ומנהלים. הקבוצה התמקדה בשיפור איכות השירות ומיומנויות השירות ללקוחות החברה ולסוכניה, בשיפור מקצועיות וידע ביטוחי בכל תחומי הביטוח, במיסוד וביישום תהליכי הטמעה למערכות המידע אשר תומכות בליבה העסקית. בעולמות ה well-being נבנתה תוכנית לטיפול וחיזוק חווית עובד חיונית בארגון.

תוכניות למידה אלה נועדו, בין היתר, להתאים את תפקוד עובדי ומנהלי הקבוצה לשינויים ולהתפתחויות במשק ובמדינה, לסטנדרט שירות מתקדם ולדרישות הרגולציה.

9.7.5 מדיניות שכר ותגמול בכירים

החל מספטמבר 2013, החברה נדרשת לאשר, אחת לשלוש שנים לפחות, מדיניות תגמול לנושאי משרה בהתאם לחוק החברות (תיקון מס' 20), התשע"ג-2012. בנוסף, על הגופים המוסדיים בקבוצה חל חוזר הממונה בעניין מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (להלן: "חוזר התגמול").

מדיניות התגמול של החברה נועדה לסייע בהשגת מטרות החברה ותוכניות העבודה שלה בראייה ארוכת טווח. מדיניות התגמול קובעת כללים, קריטריונים ואמות מידה שלפיהם ייקבעו תנאי כהונתם והעסקתם של נושאי המשרה בחברה, תוך

התאמה למאפיינים הספציפיים של הפעילות עליה אחראי נושא המשרה הרלבנטי, לניסיונו, הכשרתו וביצוע התפקיד על ידו והכל בהתאם ובכפוף למגבלות החוקיות המפורטות לעיל ולהלן.

א. חוזר התגמול ומדיניות התגמול בגופים המוסדיים

במסגרת חוזר התגמול, נקבע, בין היתר, כי יקבע יחס הולם בין מרכיב התגמול הקבוע ומרכיב התגמול המשתנה, שכלל, שיעורו של הרכיב המשתנה השנתי לא יעלה על 100% מהרכיב הקבוע השנתי, בכפוף לחריגים שיקבעו. בנוסף נקבע, כי כל תשלום של רכיב משתנה יהיה כפוף להסדרי השבה וכן להסדרי דחיה, כך שבמקרה בו שיעור התגמול המשתנה עולה על 40% מהתגמול הקבוע, או סך התגמול עולה על התקרה לתשלום כהגדרתן להלן, לפחות 50% מהרכיב המשתנה ידחה ויפרס בשיטת הקו הישר על פני תקופה שלא תפחת משלוש שנים. במסגרת החוזר נקבעו הסדרים שונים בקשר עם הענקה של מניות או מכשירים מבוססי מניות, בקשר עם מענקי פרישה, מגבלות לעניין שכר דירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים, איסור על תשלום רכיב משתנה לדירקטורים והוראות לעניין אופן קביעת התגמול של יו"ר הדירקטוריון. חוזר התגמול מאפשר להחיל שינוי לא מהותי (כפי שיוגדר במדיניות התגמול) בתנאי התגמול של נושא משרה באישור מנכ"ל וללא אישור של הדירקטוריון; חוזר התגמול חל ביחס לכל עובדי הגוף המוסדי, אך עיקר המגבלות בו נוגעות לנושאי משרה ובעלי תפקיד מרכזי. כהגדרתם בחוזר.

ב. חוק תגמול בכירים

באפריל 2016 פורסם חוק תגמול נושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 (להלן: "חוק תגמול בכירים"). שמטרתו להגביל ולהפחית את שכר נושאי המשרה הבכירים בגופים פיננסיים.

החוק קובע מנגנון תאגידי לאישור התקשרות למתן תגמול לעובד בתאגיד פיננסי (גוף פיננסי או תאגיד הנשלט או שולט בגוף הפיננסי) שהוצאה החזויה בשלו, כפי שחושבה למועד האישור בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים, צפויה לעלות על 2.5 מיליוני ש"ח (צמוד למדד מיום פרסומו של חוק תגמול בכירים⁸²) ("התקרה"), וכן קובע כי לא תאושר התקשרות כאמור אלא אם כן היחס שבין ההוצאה החזויה בשל התגמול האמור לבין ההוצאה החזויה בשל התגמול הנמוך ביותר ששילם התאגיד לעובד התאגיד (לרבות עובד קבלן), במישרין או בעקיפין, בשנה שקדמה למועד ההתקשרות, קטן מ-35 ("מגבלת היחס").

על פי המנגנון הקבוע בחוק, תנאי העסקתו של עובד כאמור יובאו לאישור ועדת התגמול (או ביקורת) והדירקטוריון ברוב מיוחד של דירקטורים חיצוניים והאסיפה הכללית של אותה חברה, ובחברה ציבורית אף בקרב רוב מיוחד של בעלי מניות המיעוט באסיפה הכללית. כמו כן, עלות שכרו של עובד בתאגיד פיננסי שתעלה על התקרה לא תותר בניכוי לצרכי מס לחברה. העלות האמורה הינה בניכוי הוצאה חשבונית שתרשמה בשל הענקת מניות או זכות לקבלת מניות ובניכוי "עודף עלות שכר" (הפער שבין עלות השכר לבין התקרה) ("**התקרה לתשלום**").

ג. מדיניות התגמול

בחדוש ינואר 2023 אישרה אסיפת בעלי המניות של החברה מדיניות תגמול חדשה, וזאת בהתאם להוראות חוזר התגמול, תיקון 20 לחוק החברות וחוק שכר בכירים. המדיניות תקפה לשנים 2023-2025.

מובהר כי מדיניות התגמול חלה על החברה ועל חברות הקבוצה שהן גופים מוסדיים. למקס מדיניות תגמול שחלה על עובדיה בהתאם להוראות הדין שחלות עליה, כמפורט בסעיף 15.2 להלן ובביאור 25(ד) לדוחות הכספיים. כן מובהר כי על נושאי המשרה בחברה, ככל שהינם נושאי משרה גם בגופים המוסדיים בקבוצה, חלה בנוסף גם מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים הרלבנטיים בקבוצה.

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של עובדי החברה, נושאי המשרה ובעלי תפקיד מרכזי בחברה וקובעת הוראות שונות ביחס אליהם. התגמול יכול שיהיה מורכב ממספר רכיבים עיקריים: שכר קבוע, וכן תגמול משתנה המורכב ממענק שנתי מותנה ביצועים המשולם במזומן, מענק הוני, מענקים מיוחדים אשר יכול וינתנו בבסיבות מסוימות וכן תנאים ללווים והסדרי שיפוי וביטוח.

מדיניות התגמול כוללת מגבלת עלות העסקה מקסימאלית של נושאי משרה ובעלי תפקיד מרכזי בחברה, בהתאם לוחיק תגמול בכירים וכפי שנקבע בה והיא מבוססת, בין היתר, על ההנחה לפיה על התגמול הכולל של עובדי החברה, ליהיות מושפע מתוצאותיה העסקיות של החברה, המתבטאות, בין השאר, ברווחיות החברה, וכן מתרומתו האישית של כל עובד להשגתה והכל בהתחשב במגבלות הקבועות בחוק תגמול בכירים. בהוראות הרגולציה ובמדיניות.

בהתאם למדיניות, השכר הקבוע יבטא את כישוריו של המנהל לרבות, ניסיונו, הידע שהוא מביא עמו לתפקיד, מומחיותו בתחום העיסוק, השכלתו וכו' תוך התחשבות ברמת האחריות המוטלת עליו ודרישות התפקיד הנגזרות ממנו.

המדיניות מאפשרת תשלום תגמול משתנה אשר יכול להיות מורכב ממענק שנתי המשולם במזומן או מתשלום הוני. תשלום רכיבים משמעותיים במענק השנתי מותנה בהתקיימותם של תנאי הסף המפורטים במדיניות התגמול. כן מסדירה המדיניות הוראות לעניין הרכב המענק השנתי בהתאם לביצועי בעל התפקיד המרכזי, ביצועי היחידה אליה הוא משתייך ותוצאותיה העסקיות של החברה. המענק המשתנה מורכב מרכיבים מבוססי מדידה, מרכיבים איכותיים וכן מרכיב של שיקול דעת. המדיניות מאפשרת תשלום של מענקים מיוחדים, וזאת בגין מאמצים ניכרים מצד בעל התפקיד המרכזי, לרבות במסגרת ביצוע עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה. במדיניות נקבעו הוראות

המסדירות הענקה של מענק הוני, תלוי ביצועים, שנועד לעודד ולחזק את הזדהותם של מקבלי תגמול זה עם החברה בכלל ובראיה ארוכת טווח בפרט.

המדיניות קובעת יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה וכוללת בנוסף הוראות לעניין תנאי הפריסה, הדחיה וההשבה של תשלומים ששולמו במסגרת תגמול משתנה ושל תנאי פרישה, וזאת ביחס לבעלי תפקידים מסוימים.

במדיניות נקבעו הוראות לעניין תשלומים בקשר עם סיום תנאי העסקה מעבר למתחייב על פי דין הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: פיצויים, תקופת הודעה מוקדמת, מענק הסתגלות ותגמול עבור התחייבות לאי תחרות. בנוסף, המדיניות כוללת הוראות גם לעניין תגמול הדיקטורים בחברה וכן תגמול עובדים בחברה שאינם נושאי משרה או בעלי תפקיד מרכזי.

יצוין כי בקבוצה קיימים בעלי תפקידים רבים, שאינם נחשבים בעלי תפקיד מרכזי, כהגדרתם בחוזר התגמול, אשר המענק השנתי שלהם הינו תוצאה של עמידתם במדדי תגמול אישיים, אשר נקבעים מראש מדי שנה.

יצוין כי ביחס להוראות מסוימות שנדרשות מכוח חוזר התגמול ביחס לגופים מוסדיים בלבד, נקבעו במדיניות התגמול של החברה עקרונות בלבד, והוראות אלו מוסדרות במסגרת מסמכי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, אשר חלים על עובדי הגוף המוסדי.

למען הסר ספק, אין במדיניות התגמול כדי לפגוע בזכויות שנצברו בגין תקופות קודמות למועד אישורה וכן כי בכפוף להוראות המעבר שנקבעו בחוזר התגמול ובתיקון לחוזר התגמול, וכל עוד הן חלות, אין במדיניות התגמול כדי לפגוע בהתקשרויות ו/או בזכויות אחרות של העובדים בקשר עם כהונתם והעסקתם בחברה. מדיניות התגמול אינה קובעת את תנאי העסקה בפועל, אלא את המסגרת המאושרת במסגרתה יקבעו כללים כאמור.

מדיניות התגמול של החברה מפורסמת באתר האינטרנט של החברה ומצורפת כנספח לחלק זה של הדוח התקופתי.

לקישור לאתר האינטרנט של החברה, בו מופיעה מדיניות התגמול ראה:
https://www.clalbit.co.il/clalins/reward_policy/Pages/default.aspx

נושאי המשרה בחברה זכאים לכתבי פטור, שיפוי וביטוח נושאי משרה. לפרטים ראה חלק ד - פרטים נוספים אודות התאגיד סעיף 19.

ד. השלכות

חוזר התגמול, חוק שכר בכירים ומדיניות התגמול של החברה ושל הגופים המוסדיים בקבוצה, משפיעים על מבנה התגמול של נושאי משרה ומנהלים בקבוצה וכן על אפשרויות גיוס של בעלי תפקידים. שכרם של מנכ"ל החברה ויו"ר הדיקטוריון הפך לשכר קבוע בלבד.

9.7.6 תוכניות תגמול הוני לעובדים

- ביום 25 במרס 2021 אימץ דירקטוריון החברה תוכנית תגמול לעובדים ונושאי משרה מותנית ביצועים לשנת 2021 (להלן: "תוכנית 2021") לפיה תהא החברה רשאית להעניק לעובדים ונושאי משרה בקבוצה כתבי אופציה לרכישת מניות רגילות בנות 1 ש"ח ערך נקוב כל אחת של החברה.

בהתאם פורסם מתאר המתייחס להקצאת עד 3,300,000 אופציות מסוג א' (אשר ניתנות ב-3 מנות למנהלים ונושאי משרה בקבוצה) ו-200,000 אופציות מסוג ב' (אשר ניתנות במנה אחת לעובדים בהתאם להסכם הקיבוצי) אשר הוצעו מכוח, בהתאם לתוכנית מותנית ביצועים, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה. נכון למועד פרסום הדוח, בהתאם למתאר 2021, 128,829 אופציות מסוג א' ו-37,720 אופציות מסוג ב' מוחזקות ע"י הנאמן עבור עובדים ספציפיים, המניות שתנבענה ממימוש אופציות אלו מהוות כ-0.01% מהון החברה הנוכחי, בהנחת מימוש מקסימלי.

בחודש יולי 2023 אישר הדיקטוריון את הארכת תקופת המימוש של האופציות שהוענקו על פי מתאר 2021 ושהבשילו בשנת 2022 ביחס לעובדים ונושאי משרה שיש בינם ובין החברה וחברות בשליטתה יחסי עובד מעביד נכון למועד האישור, בשנה נוספת, קרי עד לחודש יוני 2025.

בנוסף, באפריל 2022 בהתאם לתוכנית 2021 פורסם מתאר המתייחס להקצאת עד 220,000 אופציות מסוג א' (אשר ניתנות ב-3 מנות למנהלים ונושאי משרה בקבוצה) ו-150,000 אופציות מסוג ב' (אשר ניתנות במנה אחת לעובדים בהתאם להסכם הקיבוצי) אשר הוצעו מכוח, בהתאם לתוכנית מותנית ביצועים, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה.

נכון למועד פרסום הדוח, בהתאם למתאר 2022, 105,479 אופציות מסוג א' ו-69,118 אופציות מסוג ב' מוחזקות ע"י הנאמן עבור עובדים ספציפיים, המניות שתנבענה ממימוש אופציות אלו מהוות כ-0.1% מהון החברה הנוכחי, בהנחת מימוש מקסימלי.

בנוסף, במאי 2023 פורסם מתאר שעודכן ביולי 2023 המתייחס להקצאת עד 1,250,000 אופציות מסוג א' (אשר ניתנות ב-3 מנות למנהלים ונושאי משרה בקבוצה לרבות קבוצת סימקס) אשר הוצעו מכוח, בהתאם לתוכנית 2021, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה. נכון למועד פרסום הדוח, בהתאם למתאר 2023,

1,098,780 אופציות מסוג א' מוחזקות על ידי הנאמן עבור עובדים ספציפיים, המניות שתנבענה ממימוש אופציות אלו מהוות כ- 0.65% מהון החברה הנוכחי, בהנחת מימוש מקסימלי.

בנוסף, במאי 2024 פורסם מתאר המתייחס להקצאת עד 1,400,000 אופציות מסוג א' (אשר ניתנות ב- 3 מנות למנהלים ונושאי משרה בקבוצה לרבות קבוצת סימקס) אשר הוצעו מכוחו, בהתאם לתכנית 2021, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה. נכון למועד פרסום הדוח, בהתאם למתאר 2024, 1,284,080 אופציות מסוג א' מוחזקות על ידי הנאמן עבור עובדים ספציפיים, המניות שתנבענה ממימוש אופציות אלו מהוות כ- 0.4% מהון החברה, בהנחת מימוש מקסימלי.

- לפרטים נוספים בדבר תוכניות התגמול ההוניות של החברה, ראה ביאור 44 לדוחות הכספיים.
- לפרטים נוספים בדבר הענקת אופציות לעובדים בהתאם להסכם הקיבוצי, ראה סעיף 9.7.3 לעיל.

9.8 שיווק והפצה

מערכי השיווק וההפצה בחברה מורכבים מ- 4 מערכים/אגפים:

- **מערך הסוכנים** - המערך מרכז את כל פעילות הקבוצה מול סוכני הביטוח בתחומי המכירה והשירות לסוכן, בתחומי חיסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות וביטוח כללי, מתוך מטרה לרכז ביחידה אחת את מכלול הקשרים מול סוכן הביטוח והפעילות הקשורה בו.
במסגרת זו פועלת החברה באמצעות שלושה מרחבים: מרחב חיפה והצפון, מרחב מרכז ומרחב ירושלים והדרום, לו יש סניף משנה בבאר שבע.
- **סוכנויות הקבוצה** - פעילות המכירות של הקבוצה מבוצעת גם באמצעות סוכנויות בשליטת החברה. סוכנויות ביטוח אלו נשלטות על ידי כלל החזקות סוכנויות, שהינה חברה בת בבעלותה המלאה של החברה (להלן: "**סוכנויות הקבוצה**"). סוכנויות הקבוצה פועלות בתיווך בעסקי ביטוח בכל תחומי הפעילות ובביצוע עסקאות במוצרים פנסיוניים. פעילות סוכנויות הקבוצה מרוכזת בעיקרה בשתי סוכנויות: תמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ (להלן: "**תמורה**") הפועלת בענפי חיסכון ארוך טווח ובריאות, ובטח - תורן סוכנות לביטוח בע"מ (להלן: "**בטח**") שעיקר עיסוקה בביטוח כללי.
במסגרת מימוש האסטרטגיה העסקית של קבוצת כלל לרכישת פעילויות סינרגיות, הקבוצה פועלת לגידול בהיקף פעילותה באמצעות סוכנויות הקבוצה, הן בגידול אורגני והן, מעת לעת, באמצעות רכישות ומיזוגים של פעילות תיווך בביטוח.
לעניין המלצות הצוות הבין משרדי שמונה על פי החלטת ממשלה לבחינת השפעות ההחזקה של גופים מוסדיים בתאגידים שהם סוכנויות ביטוח, ראה סעיף 9.8.2.3 להלן.
- **מערך לקוחות פרטיים** - מערך לקוחות פרטיים מרכז את פעילות המכירה הישירה של מוצרי הסיכונים והביטוח הכללי, בעיקר באמצעות אנשי מכירות טלפוניים (טלמרקטינג). המערך עסק בשנת הדוח בעיקר במכירה של ביטוחי חיים (ריסק), ביטוחי בריאות לרבות ביטוח נסיעות לחו"ל וביטוחי רכב ודירה, ללקוחות פרטיים אשר ככלל אינם פועלים עם הקבוצה באמצעות סוכני ביטוח או במסגרת שיתופי פעולה למכירות עם סוכני ביטוח ומועדוני לקוחות.
- **אגף קשרי לקוחות** - אשר מרכז הן את פעילות השימור של תחומי חיסכון ארוך טווח, ביטוח חיים וביטוח בריאות והן את פעילות המכירות הישירות של מוצרי פנסיה, פיננסים (גמל/השתלמות/חיסכון פרט), ריסק ובריאות, המבוצעת על ידי בעלי רישיון ללקוחות של מעסיקים אשר ככלל אינם פועלים מול הקבוצה באמצעות סוכן ביטוח במוצרים הרלוונטיים. תחת האגף פועלים בעלי רישיונות פנסיוניים המועסקים על ידי הגופים המוסדיים בקבוצה והוא מאפשר גמישות בפעילות המכירה והשימור של המוצרים השונים.

9.8.1 דרכי השיווק וההפצה ומבנה העמלות בתחומים השונים:

9.8.1.1 חיסכון ארוך טווח

דרכי השיווק וההפצה בתחום חיסכון ארוך טווח

הפצת מוצרי התחום מבוצעת על ידי סוכני ביטוח, לרבות על ידי סוכנויות הקבוצה וכן באמצעות יועצים פנסיוניים בבנקים ובאופן ישיר.

א. מכירה באמצעות סוכנים וסוכנויות

- מכירה של מוצרי התחום מתבצעת על ידי סוכני ביטוח, לרבות "מנהלי הסדרים", כולל תמורה, שהינן סוכנויות ביטוח גדולות אשר נותנות בנוסף שירותי סליקה למעסיקים, בקשר עם פיצול ההפרשות הפנסיוניות לגופים המוסדיים ולמוצרים השונים, ומאופיינת בשיווק משולב של מוצרי ביטוח חיים, פנסיה וגמל. סוכני הביטוח מקבלים שירותים שונים לתמיכה בפעילותם השוטפת מאת הגופים המוסדיים בקבוצה.

- נכון למועד פרסום הדוח, הקבוצה פועלת בתחום באמצעות כ- 3,716 סוכני ביטוח⁸³ לעומת כ- 3,589 סוכני ביטוח בשנת 2023. מרבית הסוכנים מתקשרים גם עם חברות ביטוח אחרות ואין לחברות הקבוצה סוכן ביטוח שהיקף פעילותו בתחום זה עולה על 10% מהיקף פעילות הקבוצה בתחום.⁸⁴
- כ- 14.4% מסך הפרמיות בענף ביטוח חיים שנגבו על ידי כלל ביטוח בשנת הדוח, מקורן בפעילות סוכנויות הקבוצה, לעומת 14.5% בשנת 2023.
- כ- 12.3% מסך דמי הגמולים בענף הפנסיה שנגבו על ידי כלל ביטוח בשנת הדוח, מקורם בפעילות סוכנויות הקבוצה, לעומת 12.7% בשנת 2023.
- כ- 13.5% מסך דמי הגמולים בענף הגמל שנגבו על ידי כלל ביטוח בשנת הדוח, מקורם בפעילות סוכנויות הקבוצה, לעומת 14.3% בשנת 2023.

ב. מכירה באמצעות יועצים פנסיונים

בשנת הדוח המשיכו מרבית הבנקים להפיץ קופות גמל וקרנות פנסיה. כלל פנסיה וגמל התקשרה בהסכמי הפצה עם מרבית הבנקים, לפיהם יפצו הבנקים את קופות הגמל ו/או קרנות ההשתלמות ו/או קרנות הפנסיה שבניהולה של כלל פנסיה וגמל, בהתאם למוסכם בין הצדדים. נכון למועד פרסום הדוח, הבנקים טרם החלו לייצע לגבי מוצרי ביטוח. יצוין כי ההוראה בדבר איסור חישוב עמלת הפצה בזיקה לשיעור דמי הניהול הנגבים מהעמית (לפי הוראות תיקון החוק בעניין חישוב עמלת הפצה), בשילוב עם הסכמי ההפצה עם הבנקים, המגדירים עמלה קבועה לבנק בגין כל לקוח מיועץ, יצרו מצב בו ההכנסות מחלק מעמיתי כלל פנסיה וגמל אינן תואמות את הוצאות החברה בקשר עם אותם עמיתים.

נכון למועד פרסום הדוח, לקוחות להם צבירות חיסכון במוצרי גמל והשתלמות, בהיקף מהותי, מיועצים באמצעות הבנקים, אולם בכל הקשור להפצת קרנות פנסיה פעילות הבנקים אינה מהותית.

בחודש נובמבר 2023, על רקע מלחמת חרבות ברזל, פורסמה "עמדת אי-אכיפה - ייעוץ פנסיוני על ידי תאגיד בנקאי שלא בסניפי הבנק ללקוחות קיימים בתחום הייעוץ הפנסיוני" לפיה הרשות לא תנקוט צעדי אכיפה נגד תאגידים בנקאיים אשר יעניקו ייעוץ פנסיוני באמצעי דיגיטלי או באמצעות הטלפון, ללקוחות קיימים, העומדים בתנאים הקבועים בעמדה, בתחום הייעוץ הפנסיוני אשר הוארכה מעת לעת על ידי הרשות ולאחרונה ועד ליום 31 במאי 2024.

במקביל בחודש פברואר 2024 פורסמה הצעה לתיקון חוק הייעוץ הפנסיוני, במסגרתה מוצע לאפשר ליועצים פנסיוניים המועסקים בבנקים לתת ייעוץ פנסיוני ללקוחות הבנק גם באמצעות אמצעי דיגיטלי ולקיים שיחות טלפון עם לקוחות כאשר אלה דרשות כחלק ממתן הייעוץ הפנסיוני.

להערכת החברה, ככל שהצעת החוק תתקבל ותהפוך לנוסח מחייב, יהיה בכך כדי להרחיב את התחרות בשוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני באמצעות בנקים, אשר יכול ויהפוך את ענף הייעוץ והשיווק הפנסיוני לריכוזי יותר ויכול אף להביא לחשיפה של הגופים המוסדיים בחברה לתשלום עמלות בשיעור גבוה מהשיעור הממוצע המשולם על ידי כיום כחלק מהמוצרים וכן לתשלום עמלות גם ביחס למוצרים שעיקר העמלות בגין שיווקם כבר שולם בעבר.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של הצעת החוק בעניין אפשרויות הייעוץ הפנסיוני של תאגידים בנקאיים הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר בהתאם לנוסחו הסופי של התיקון, ככל שיפורסם, וכן לאור העובדה שהיישום בפועל עשוי להיות שונה מזה שנחזה ותלוי, בין היתר, בהתנהגות התאגידים הבנקאיים ובסוגי המוצרים לגביהם יתאפשר לתאגידים בנקאיים ליתן שירותי ייעוץ פנסיוני.

ג. מכירה ישירה

- חלק ממוצרי התחום משווקים במכירה ישירה ללקוחות על ידי עובדי הקבוצה בעלי רישיון משווק פנסיוני.
- פעילויות המכירה הישירה בתחום כוללות: (א) מכירות של מוצרים פנסיוניים תוך התמקדות בשיווק הסדרים פנסיונים בארגונים, אשר ככלל, אינם מלווים בסוכנים מטעמם; (ב) קשר עם המערכת הבנקאית בתחום הייעוץ הפנסיוני, בעיקר ביחס למוצרי גמל והשתלמות; (ג) מכירות טלפוניות ופרונטליות של מוצרי סיכונים. בנוסף, קיימים שיתופי פעולה של החברה עם מועדוני לקוחות וסוכנים נבחרים, במסגרתם עובדי החברה מוכרים ללקוחות המופנים על ידי הסוכן, בשמו ובהרשאתו, את מוצרי התחום.
- החברה מפעילה מוקד שירות לקוחות המעניק תמיכה ישירה ללקוחות וכן יחידה לשימור לקוחות.
- החברה פועלת גם מול יועצים חיצוניים המגויסים על ידי לקוחות שהם חברות וגופים ציבוריים, לצורך פרסום מכרזים וניהול משא ומתן לעניין בחירת המבטח הפנסיוני וקביעת תנאי ההסדר הפנסיוני של עובדיהם.

83. כולל סוכנים שביצעו מכירות בסכום העולה על 10,000 ש"ח.

84. למעט סוכנות בבעלות מלאה של הקבוצה, כמפורט להלן. כמו כן, האמור אינו מתייחס לסוכנים אשר עמלתם נגזרת מעמלות סוכני משנה, אשר מתקשרים ישירות עם הגופים המוסדיים בקבוצה.

ד. ביטוח ריסק לנוטלי משכנתאות

בשנת הדוח המשיכה הקבוצה לשווק פוליסות ריסק לנוטלי משכנתאות, על ידי סוכנות ביטוח שבבעלות בנק כמו גם באמצעות סוכני ביטוח ובמכירה ישירה, וכן לשווק פוליסות כאמור, ללווי משכנתאות מכלל משכנתאות.

מבנה העמלות בתחום חיסכון ארוך טווח

א. סוכני ביטוח

להלן פירוט מבנה העמלות המשולם לסוכנים בשנת הדוח:

• ענף ביטוח חיים

- העמלות המשולמות לסוכנים בענף ביטוח חיים בגין פוליסות שנמכרו עד לשנת 2004, הן כדלקמן:
- עמלת נפרעים:** עמלה בשיעור קבוע או משתנה, מהפרמיה הנפרעת, המשולמת לתקופה מוגבלת, באופן שוטף.
- דמי גבייה:** עמלה בשיעור קבוע מתוך הפרמיה הנפרעת, המשולמת לאורך כל חיי הפוליסה כדמי טיפול.
- עמלות מיוחדות- עמלות היקף:** עם מכירת הפוליסה או בגינה, יכול וישולם תשלום חד-פעמי בכסף ו/או בשווה כסף, בהתאם להסכמים פרטניים עם הסוכנים.
- החל משנת 2004 מבנה העמלות בענף ביטוח חיים הינו כמפורט להלן:
- עמלת נפרעים:** עמלה המשולמת ככלל, בגין מכירת מוצרי ריסק ופוליסות פרופיל מסוימות שנמכרו בעבר, בשיעור קבוע או משתנה מהפרמיה הנפרעת, המשולמת לתקופה מוגבלת, באופן שוטף. במוצרי ריסק, לאחר תקופה של 15 שנה, שיעור העמלה קטן משמעותית.
- עמלות מדמי ניהול מהפקדות:** עמלה המשולמת בגין הרכיב המופקד לחיסכון בפוליסה, לאורך כל חיי הפוליסה, בשיעור הנגזר מדמי הניהול הנגבים מהפרמיה ובהתאם לסוג המוצר וזאת בגין מוצרים שנמכרו עד חודש אפריל 2017 (ראה להלן).
- עמלות מדמי ניהול מצבירה:** עמלה הנגזרת מדמי הניהול אשר נגבים מיתרת החיסכון בפוליסה. ככלל כלל ביטוח הפסיקה תשלום עמלות מדמי ניהול מצבירה בגין פוליסות שנמכרו במהלך שנת 2013 ואילך במרבית המוצרים.
- עמלות מצבירה:** בגין מוצרי פרופיל מסוימים ששווקו בעבר ובגין מוצרי פרופיל מסוימים ששווקו בשנת הדוח, ובגין הפקדות בפוליסות חיסכון פרט משולמת עמלה מצבירה.
- עמלות מיוחדות: עמלות היקף -** עמלות המשולמות באופן חד פעמי, בגין תפוקה חדשה בשנה הראשונה לחיי הפוליסות, בכסף ו/או בשווה כסף, ששיעורן או סכומן נקבע בהתאם להסכמים פרטניים עם הסוכנים ולעיתים כנגד עמידה ביעדי מכירות וכן **עמלות ניהול -** עמלות הנגזרות מהפרמיה ומשולמות, בגין תפוקה חדשה, בשנים הראשונות לחיי הפוליסה, וזאת לתקופה מוגבלת בגין פוליסות שנמכרו בעבר.
- בגין חלק מהעמלות האמורות משולמות, מעת לעת, מקדמות לסוכנים. כמו כן לעיתים גובה העמלות מושפע גם משימור מוצרים שנמכרו בעבר.
- בחודש פברואר 2019, קבע הממונה ביחס למוצרי ביטוח חיים למקרה מוות (ריסק) כי על חברות הביטוח ליישם מנגנון החזר עמלות על ביטולי פוליסות ריסק, כך שביטולן של הפוליסות בשנים הראשונות שלאחר רכישתן יוביל להחזר מדורג של עמלות מכירה חד פעמיות (עמלות היקף) המשולמות על ידי חברות הביטוח לסוכנים בגין פוליסות אלו.
- לפרטים בדבר מנגנון החזר עמלות על ביטולי פוליסות ריסק והשלכותיו, ראה סעיף 6.1.2.1 לעיל.
- בביטוחים קולקטיביים נקבעת עמלת הסוכן במשא ומתן עם הסוכן לגבי כל עסקה בנפרד בהתאם לדין. שיעור העמלה שישלם מבטח לסוכן ביטוח בשל פוליסה לביטוח חיים קבוצתי לא יעלה על 5% מדמי הביטוח ברוטו.

שיעורי העמלות לצדדים שלישיים בענף ביטוח חיים

2022	2023	2024
9.0%	9.3%	10.9%
שיעור העמלות הממוצע (לסוגיהן), מסך דמי הביטוח בענף ביטוח חיים במוצרים השונים, המיוחסים לסוכנים ⁸⁵		
36.3%	51.6%	65.5% ⁸⁷
השיעור הממוצע של עמלה מפרמיה משוננת חדשה, בענף ביטוח חיים במוצרים השונים ⁸⁶		

85. הנתונים כוללים עמלות מסוגים שונים, חלקן מפרמיה, חלקן מצבירה, חלקן בגין עסק חדש, בהתאם, יכולת הסקת המסקנות מהנתונים הינה מוגבלת.

86. שיעור העמלה מפרמיה אינו כולל עמלות המשולמות בגין העברות חד פעמיות.

87. הגידול בשיעור הממוצע של עמלה מפרמיה משוננת חדשה נובע בעיקרו משינוי בתמהיל המוצרים הנמכרים לגביהם בוצע החישוב. לא חל שינוי מהותי בשיעורי העמלות המשולמות בגין עסק חדש.

• **ענף קרנות פנסיה**

- **עמלות שוטפות מדמי גמולים** - כלל פנסיה וגמל משלמת עמלות לסוכני ביטוח בגין מכירת מוצרי פנסיה. בקרן הפנסיה המקיפה, עמלות אלה שולמו בעבר, בדרך כלל כשיעור מהפקדה, על פי הסכם פרטני בין הסוכן לחברה עם זיקה לגובה דמי ניהול הנגבים מאת הלקוח. בגין מוצרי פנסיה המשווקים מחדש אפריל 2017 משולמת עמלה זו כשיעור מהפקדה ולא בזיקה לגובה דמי הניהול הנגבים מאת הלקוח.
- לעניין תשלום עמלות מיוחדות בגין הפקדות חדשות ראשונות משונות של הפקדות לקרן הפנסיה המקיפה, ראה תיאור עמלות מיוחדות בענף ביטוח חיים, לעיל. בנוסף משולמות עמלות מיוחדות בגין ניודי צבירות לקרן פנסיה של כלל פנסיה וגמל (נטו) הנובעות מהעברת יתרות צבורות לקרן הפנסיה.

שיעורי העמלות לצדדים שלישיים בענף קרנות הפנסיה

2022	2023	2024
3.1%	2.6%	⁸⁸ 2.1%

שיעור העמלות ששולמו לסוכני הביטוח בגין מוצרי הפנסיה מתוך סך ההפקדות למוצרי הפנסיה

• **ענף קופות הגמל**

- **עמלות מדמי ניהול מצבירה** - בגין מוצרי גמל ששווקו עד שנת 2017, העמלות בגין מכירת מוצרי הגמל משולמות לסוכני הביטוח בדרך כלל כשיעור מדמי ניהול מצבירה של העמיתים.
- **עמלות מצבירה** - בגין מוצרי גמל המשווקים משנת 2017 משולמת עמלה כשיעור מצבירה ולא מתוך דמי ניהול הנגבים מאת הלקוח.
- לעניין תשלום עמלות מיוחדות בגין הפקדות חדשות ראשונות (וביחס לעבר, לרבות בגין הפקדות חד פעמיות, הנובעות מהעברת יתרות צבורות) של דמי גמולים לקופות הגמל המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל, ראה תיאור עמלות מיוחדות בענף ביטוח חיים, לעיל.

שיעורי העמלות לצדדים שלישיים בענף קופות הגמל

2022	2023	2024
0.8%	0.4%	⁸⁹ 0.3%

שיעור העמלות ששולמו לסוכני הביטוח בגין מוצרי הגמל⁸⁹

9.8.12 ביטוח כללי

דרכי השיווק וההפצה בתחום ביטוח כללי

הקבוצה משווקת את מוצריה בתחום ביטוח כללי הן באמצעות סוכני ביטוח, לרבות סוכנויות הקבוצה, והן ישירות.

א. סוכני ביטוח

סוכני הביטוח הם ערוץ ההפצה המרכזי בתחום. סוכן הביטוח מתקשר בדרך כלל עם מספר חברות ביטוח. נכון למועד פרסום הדוח, פועלת הקבוצה בתחום הביטוח הכללי באמצעות כ-1,950 סוכני ביטוח פעילים, לעומת כ-1,900 סוכנים בשנת 2023.⁹¹

אין לקבוצה סוכן ביטוח שהיקף פעילותו בתחום זה עולה על 10% מהיקף הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח כללי. שיעור המכירות באמצעות סוכני ביטוח בתחום זה מסך המכירות בתחום ביטוח כללי בשנת הדוח הינו כ-86% לעומת כ-85% בשנת 2023.⁹²

מתוך סך דמי הביטוח בתחום הביטוח הכללי בישראל, כ-1.3% מקורם בפעילות סוכנויות הקבוצה, לעומת כ-3% בשנת 2023.

ב. מכירות ישירות

חלק ממוצרי התחום משווקים במכירה ישירה, ללא תיווך של סוכני ביטוח. הפעילות הישירה, הינה בעיקרה מול לקוחות עסקיים גדולים. כמו כן, משווקת החברה ישירות פוליסות ביטוח רכב חובה ורכב רכוש, פוליסות ביטוח דירה ופוליסות ערבויות. בשנת הדוח המשיך מערך הלקוחות הפרטיים במכירה ישירה של פוליסות ביטוח רכב ודירה, לרבות באמצעות פלטפורמה דיגיטלית או באמצעות שיתופי פעולה מול מועדוני לקוחות, ארגונים ואגרגטורים, ללקוחות אשר ככלל אינם

88. הקיטון בשיעור העמלות ששולמו לסוכני הביטוח בגין מוצרי הפנסיה מתוך סך ההפקדות למוצרי הפנסיה נובע ברובו משינוי ביחס בין העמלה לעסק חדש לבין העמלה הכוללת. לא חל שינוי מהותי בשיעורי העמלות המשולמים בגין עסק חדש.

89. שיעור העמלות לסוגיהן חלקי הצבירה הממוצעת בשנת הדוח.

90. הקיטון בשיעור העמלות ששולמו לסוכני הביטוח בגין מוצרי הגמל נובע ברובו משינוי ביחס בין העמלה לעסק חדש לבין העמלה הכוללת ששולמה במוצרים אלו. לא חל שינוי מהותי בשיעורי העמלות המשולמים בגין עסק חדש.

91. כולל סוכנים שביצעו מכירות בשנת 2024 בסכום העולה על 10,000 ש"ח.

92. הנתון כולל מכירות אשר בוצעו על ידי בטח - תורן סוכנות לביטוח בע"מ אשר הינה סוכנות בבעלות הקבוצה.

פועלים מול הקבוצה באמצעות סוכנים, וכן קיימים שיתופי פעולה של החברה עם סוכנים נבחרים, במסגרתם עובדי החברה מוכרים ללקוחות המופנים על ידי הסוכן, בשמו ובהרשאתו, ביטוחי רכב ודירה. כמו כן, משווקות פוליסות ביטוח אשראי וסיכונים סחר חוץ, באמצעות כלל ביטוח אשראי.

ג. בנקים למשכנתאות

נכון למועד פרסום הדוח החברה התקשרה בהסכם למתן שירותי ביטוח אגב משכנתא עם סוכנות שבשליטת בנק למשכנתאות.

מבנה העמלות בתחום ביטוח כללי

א. מבנה העמלות

עבור תיווך בעסקי ביטוח, משלמת כלל ביטוח לסוכני הביטוח עמלות, בכסף ו/או בשוהו כסף. גובה העמלה נקבע בעיקר כשיעור מהפרמיה נטו (ללא דמים) ובחלקו מותנה בהיקף המכירות, הפעילות ו/או הרווחיות של הסוכן. ככלל, בביטוחים קולקטיביים נקבעת עמלת הסוכן במשא ומתן עם הסוכן לגבי כל עסקה בנפרד. בגין חלק מהעמלות האמורות משולמות, מעת לעת, מקדמות לסוכנים.

ב. שיעור עמלות ממוצע

2022	2023	2024	
5.8%	5.4%	5.3%	שיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו בתת ענף רכב חובה
19.4%	19.3%	18.7%	שיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו בתת ענף רכב רכוש
11.9%	12.5%	12.3%	שיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו בתת ענף חבויות ואחרים
7.9%	7.1%	⁹³ 3.8%	שיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו בענפי רכוש ואחרים
7.9%	7.6%	6.8%	שיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו באובדן רכוש אחר עסקי
20.6%	20.6%	20.6%	שיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו בענף מקיף דירות לרבות משכנתא

9.8.13 ביטוח בריאות

דרכי השיווק וההפצה בתחום ביטוח בריאות

הפצת מוצרי התחום מבוצעת הן על ידי סוכני וסוכנויות ביטוח, לרבות סוכנויות הקבוצה, והן באופן ישיר.

א. הפצה באמצעות סוכנים וסוכנויות

בשנת הדוח עיקר השיווק של ביטוחי בריאות פרט על ידי כלל ביטוח נעשה באמצעות סוכני ביטוח. נכון למועד פרסום הדוח, פועלת הקבוצה בתחום ביטוח הבריאות באמצעות כ- 1,614 סוכני ביטוח לעומת 1,582 בשנת 2023.⁹⁴ מרבית הסוכנים התקשרו גם עם חברות ביטוח נוספות. כ- 4.2% מתוך סך הפרמיות בתחום ביטוח בריאות, שנגבו בשנת הדוח על ידי החברה, מקורן בפעילות סוכנויות הקבוצה, לעומת כ- 4.8% בשנת 2023. אין לקבוצה סוכן ביטוח שהיקף פעילותו בתחום זה עולה על 10% מהיקף הפעילות של הקבוצה בתחום ביטוח בריאות.

ב. הפצה ישירה

חלק ממוצרי התחום משווקים במכירה ישירה, ללא תיווך של סוכני ביטוח, ללקוחות פרטיים במישרין או ללקוחות פרטיים במסגרת מעסיק (לרבות באמצעות עובדי הקבוצה בעלי רישיון משווק פנסיוני). בשנת הדוח המשיך מערך הלקוחות הפרטיים במכירה ישירה של פוליסות בתחום, ללקוחות אשר ככלל אינם פועלים מול הקבוצה באמצעות סוכנים, וכן קיימים שיתופי פעולה של החברה עם סוכנים נבחרים, במסגרתם עובדי החברה מוכרים ללקוחות המופנים על ידי הסוכן, בשמו ובהרשאתו, מוצרי בריאות של החברה.

מבנה העמלות בתחום ביטוח בריאות

בביטוחי פרט ארוכי טווח משולמות בדרך כלל העמלות כדלהלן:

עמלה שוטפת - עמלה הנגזרת מהפרמיה ומשולמת לאורך כל חיי הפוליסה באופן שוטף.

לעניין תשלום **עמלות היקף** בגין פרמיה חדשה משונתת בביטוח בריאות, ראה תיאור עמלות מיוחדות בענף ביטוח חיים לעיל. בגין חלק מהעמלות שולמו מקדמות לסוכנים.

2022	2023	2024	
26%	27%	30%	שיעור העמלות הממוצע, מסך הפרמיות ברוטו במוצרים השונים בתחום

בביטוחים קולקטיביים נקבעת עמלת הסוכן במשא ומתן עם הסוכן לגבי כל עסקה בנפרד.

93. הירידה בשיעור העמלות הממוצע מסך דמי הביטוח ברוטו בענפי רכוש ואחרים נובעת בעיקרה מקיטון בפעילות הביטוח הימי במהלך שנת הדוח.

94. כולל סוכנים שביצעו מכירות בסכום העולה על 10,000 ש"ח.

9.8.2. הוראות רוחביות בקשר עם תחום שיווק והפצה

9.8.2.1. הנחות בדמי ביטוח ותגמול סוכנים

בחודש אפריל 2023 פורסמו טיוטת חוזר "הנחות וביטולים בביטוחי חיים – טיוטה" וטיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (עמלת הפצה לסוכן ביטוח פנסיוני), התשפג-2023, במסגרתן מוצע לקבוע כי-

א. חברת ביטוח תהיה רשאית להציע למבוטח בביטוח חיים הנחה בדמי הביטוח, ובלבד ששיעור ההנחה לא יקטן לאורך כל תקופת הביטוח.

ב. חברה מנהלת רשאית לשלם לסוכן ביטוח פנסיוני עמלה חד-פעמית רק אם הוסכם בהסכם ההפצה ביניהם כי הסוכן יידרש להשיב את העמלה לחברה המנהלת בהתאם למנגנון המפורט בסעיף ג' להלן.

ג. גוף מוסדי יקבל מסוכן ביטוח את החלק היחסי מעמלה חד-פעמית או עמלה המשולמת כתחליף לעמלה חד-פעמית, ששולמה לו בשל שיווק פוליסות ביטוח חיים או מעמלת הפצה בשל צירוף עמית לקופת גמל, ביחס לתקופה שנותרה עד תום תקופה של 6 שנים ממועד צירוף הלקוח לתוכנית הביטוח או קופת הגמל, בהתקיים אחד מאלה: (א) העברת כספים מקופת גמל, באופן מלא או חלקי, לקופת גמל אחרת, או משיכת מלוא הכספים מקופת הגמל; (ב) בוטל חוזה הביטוח; ו- (ג) מונה למבוטח בעל רישיון אחר לטיפול בקופת הגמל או הביטוח או המבוטח הודיע כי אינו מעוניין לקבל שירות יותר מסוכן הביטוח, החל במועד מינויו של בעל הרישיון החדש או הודעת המבוטח כי אינו מעוניין לקבל את השירות מהסוכן.

מנגנון זה, ככל שיצא לפועל, יכול ויביא להארכת משך חיים ממוצע של פוליסות הריסק ולהארכת המח"מ של מוצרי החיסכון.

המידע בכל הקשור להשלכות ההוראות בענין מגבלות על מתן הנחות בדמי הביטוח והחזר עמלות, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה, ותלוי במידה רבה במנגנון הסופי שיקבע; התנהגות והעדפות בעלי הרישיון; התנהגות הגופים המתחרים; וכן התנהגות העמיתים והמבוטחים ביחס למוצרים שברשותם.

9.8.2.2 בחודש יוני 2023 פורסם חוק ההסדרים 2023, במסגרתו תוקן חוק הייעוץ ונוספו לו הוראות שעיקרן כי גוף מוסדי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר ולא יבקש לסיים התקשרות בהסכם לביצוע עסקה עם יועץ פנסיוני. בהתאם לאמור, לא יראו כסירוב בלתי סביר, סירוב המבוסס על הסכם שאינו רווחי לגוף המוסדי לעניין: שיעור ותנאי עמלת ההפצה; השירות הניתן לפיו; תקופתו וזאת ביחס לסוג מוצר פנסיוני מסוים, ובלבד שלא קיים הסכם בעל תנאים דומים כאמור עם בעל רישיון אחר.

9.8.2.3 בהתאם להחלטת הממשלה מחודש פברואר 2023, הוקם צוות בין-משרדי כדי לבחון את השפעות ההחזקה של גופים מוסדיים בתאגידים שהם סוכנויות ביטוח על אופן הפעילות של סוכנויות אלו ועל האובייקטיביות שלהן בשינוק מוצרים, את האמצעים להתמודדות עם השפעות אלו, ואת ההסדר הרצוי לגבי אחזקות קיימות של גופים מוסדיים בסוכנויות ביטוח. בחודש ינואר 2025 פורסם דוח המסכם את מסקנות הצוות והמלצותיו. הצוות קבע, בין היתר, כי ההטיה אותה הוא התבקש לבחון, היינו - הטיה לטובת חברת ביטוח המחזיקה בסוכנות, היא מקרה פרטי של סוגיה רחבה יותר הנוגעת לכלל מבנה התמריצים במקטע התיווך. לפי עמדת הצוות, הזיקות הקיימות כיום בין סוכנויות הביטוח לבין הגופים המוסדיים, ובעיקר מודל התגמול והתמרוץ הנהוג, מעלים חשש מהותי בנוגע ליכולת של הסוכנים לשמור על אובייקטיביות במקטע התיווך, וממילא מעלים חשש שמבנה התמריצים הקיים אינו מתמרץ בהכרח את הסוכנים לפעול בראש ובראשונה לטובת החוסכים והמבוטחים.

על כן, המליץ הצוות על נקיטת צעדים לתיקון מערך התגמול והתמריצים של סוכני הביטוח, לצד חובת גילוי מורחבת. בין הצעדים שהוצעו ע"י הצוות – בחינת מודל תגמול חלופי ואחיד לסוכני ביטוח, לפיו הסוכן יגבה עמלה רק ממקבל השירות; העמלה לכל שירות תהיה אחידה ותשקף את עלויותיו של הסוכן; העמלה תהיה מוגדרת מראש באופן שיאפשר לצרכנים לבצע השוואה; העמלה תהיה נקובה במחיר שקלי ולא תיצור תמריץ לסוכן לשימור מחירי השוק של המוצרים; הסוכן ידווח על מחירי השירותים שהוא גובה ורשות שוק ההון תפעל להקמת מאגר מידע של מחירי השירותים שמציעים בעלי רישיון. בנוסף, הצוות המליץ על הרחבת חובת הגילוי בדבר הקשר בין הסוכנות לבין הגוף המוסדי המחזיק בה (סוכנות המוחזקת ע"י גוף מוסדי תחויב להציג באופן ברור ובולט את קשריה העסקיים עם הגוף המוסדי; הסוכנות תשקף לצרכן מידע אודות התגמול המשולם לה ואודות שיעור מכירותיה לגוף המוסדי המחזיק בה).

בשלב זה, החברה אינה יכולה להעריך את מלוא השלכות מסקנות והמלצות דוח הוועדה, בין היתר לאור העובדה שטרם ידוע האם ובאיזה אופן הן יאומצו על ידי המאסדר. עם זאת, ככל שיוחלט ליישם את המלצות הוועדה בהתאם לאמור לעיל, מודל התגמול המוצע על ידי הוועדה עשוי להשפיע באופן משמעותי על שוק הביטוח והחיסכון בין היתר ביחס להיקף הניודים של מוצרים קיימים והיקף המכירות של מוצרים חדשים.

המידע בכל הקשור להשלכות עתידיות אפשריות של המהלכים האמורים הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של הקבוצה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה מזה שנחזה והוא תלוי במכלול של גורמים, לרבות האופן שבו המלצות הוועדה כאמור יהפכו להוראות רגולטוריות, ככל שיאומצו, בהתנהגות הגורמים המפיצים ובטעמי הלקוחות.

9.8.3 תלות בערוצי הפצה

לחברה תלות בערוץ ההפצה הישירה ובערוץ ההפצה באמצעות סוכנים ומנהלי הסדר. עם זאת, לחברה אין תלות בגורם הפצה מסוים (משווק או סוכן כלשהו) בכל אחד מערוצי הפצה אלה.

9.9 ספקים ונותני שירותים

חברות הקבוצה רוכשות מוצרים ושירותים ממספר רב של ספקים ונותני שירותים. ההוצאות בקשר לספקים ונותני שירותים כוללות בין היתר:

א. הוצאות ישירות בקשר לתביעות הנזקפות במישרין לעלות תביעות הביטוח, לרבות תשלום לשמאים, מעריכי נזקים, ספקי שירותים משפטיים, חוקרים, שירותי תיקון נזקים, שירותים רפואיים וכדומה, וכן תשלומים לגורמים המספקים כיסויים נלווים למבוטחים ("ריידרים").

ב. הוצאות בקשר עם שירותי תפעול לצורך תפעול קופות הגמל המנוהלות על ידי כלל פנסיה וגמל. לפרטים בדבר התקשרות כלל פנסיה וגמל עם ספק כאמור ראה סעיף 9.17.2 להלן.

ג. הוצאות כלליות של החברה לספקים שונים, כגון: שכר דירה ואחזקת משרדים, שירותי עיבוד שכר, דמי חכירת רכבים, שירותי פרסום, שירותי תקשורת ודואר, שירותי תפעול, גבייה משפטית, שירותי ביקורת, שירותי תקשורת ותקשורת נתונים, יעוץ מקצועי, תחזוקה, רישוי וחכירת חומרה ותוכנה, שירותי מיכון ופחת. הוצאות אלו נזקפות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות, להוצאות שיווק, להוצאות רכישה אחרות ולהוצאות הנהלה וכלליות אחרות (לפרטים נוספים ראה ב"אור 38 לדוחות הכספיים).

ד. בנוסף קיימות הוצאות נוספות, אשר מהוות לנכסים בדוחות הכספיים, והכוללות בין היתר, הוצאות מיכון, בינוי וציוד.

לפרטים בדבר כלליות מערכות, חברה בת בבעלות מלאה של החברה, האחראית על מתן שירותי המיכון לחברות הקבוצה (והרוכשת שירותים בתחומי המיכון), ובדבר הוצאות הקבוצה בגין מיכון בשנת הדוח, ראה סעיפים 9.10.3 ו-9.10.3.1 להלן וב"אור 38 לדוחות הכספיים.

לחברה אין ספק עיקרי ואין ספק שהחברה תלויה בו, למעט סאפיינס טכנולוגיות (1982) בע"מ ("סאפיינס"), עמה התקשרה כלל פנסיה וגמל בהסכם לרכישת מערכת לניהול זכויות עמיתים בקרנות הפנסיה ולמתן שירותי פיתוח ותחזוקה למערכת. בשנת הדוח, שילמה הקבוצה לסאפיינס סך של כ-16.8 מיליוני ש"ח בגין שירותי הפיתוח והתחזוקה האמורים וזאת לעומת סך של כ-15.1 מיליוני ש"ח בשנת 2023. עם זאת, מטבע הדברים, במסגרת עבודת הספקים בקבוצה, במקרים מסוימים, צוברים הספקים ידע ייחודי או שנותנים שירותים אשר לעיתים יוצרים לחברה תלות בהם לזמן קצר, וזאת בין היתר, בשל הצורך בהקמת הפרויקטים ו/או ביצוע שירותים בטווח זמנים הקבוע מכוח דרישות רגולטוריות. לפרטים בדבר ספקים כאמור אשר עימם התקשרה כלל פנסיה וגמל, ראה סעיף 9.17.2 להלן.

9.10 רכוש קבוע

להלן נתונים בדבר הרכוש הקבוע של החברה הכולל בעיקר, מבנים בשכירות ובבעלות, ריהוט, ציוד משרדי וציוד מחשוב.

9.10.1 נתוני מבנים בשכירות ובבעלות לשימוש עצמי במ"ר לשנים 2023 ו-2024

נכון ליום 31.12.23		נכון ליום 31.12.24		מיקום	חברה/יחידה
שטח בשכירות (מ"ר)	שטח בבעלות (מ"ר)	שטח בשכירות (מ"ר)	שטח בבעלות (מ"ר)		
33,424	-	33,390	-	תל אביב ⁽¹⁾	כלל ביטוח
5,678	-	5,678	-	פ"ת	
-	2,618	-	2,618	חיפה ⁽²⁾	
1,555	-	1,555	-	ירושלים	
1,290	-	1,290	-	באר שבע	
250	-	250	-	הרצליה ⁽³⁾	
953	-	1,014	-	תל אביב	כלל ביטוח אשראי
3,934	-	3,964	-	תל אביב	כלל פנסיה וגמל
1,251	-	1,251	-	פ"ת	
-	-	-	-	ירושלים	
968	-	968	-	ב"ש	
9,181	-	9,096	-	תל אביב	כלל ביט מערכות
58,484	2,618	58,456	2,618		סך הכל

ללא שטחי חניונים.

1. כולל שטח של כנף.

2. 377 מ"ר מושכרים לכלל פנסיה וגמל.

3. אתר גיבוי למערכות מחשוב של הקבוצה (בנוסף יש אתר גיבוי ביון ואתר אירוח שרתים בפתח תקווה, בשטחים לא מהותיים).

ביחס למבנים המוחזקים בשכירות, תקופות השכירות שונות ממבנה למבנה, כאשר תקופת השכירות המאוחרת ביותר היא עד לשנת 2038 (קיימת נקודת יציאה בשנת 2030) ביחס למשרדי החברה בקרית עתידים (לפרטים ראה סעיף 9.17.1(א) להלן). בחלק מהסכמי השכירות קיימת לחברה אופציה להארכת תקופת השכירות.

לפרטים נוספים בקשר עם תשלומי השכירות שמשולמים על ידי החברה ראה ביאור 29 לדוחות הכספיים.

נתוני מבנים שהינם חלק מתיק ההשקעות נוסטרו של כלל ביטוח במ"ר לשנים 2023 ו-2024*

מיקום	יעוד	נכון ליום 31.12.24	נכון ליום 31.12.2023
אזור גוש דן	משרדים ומסחר	46,290	45,957
דרום	משרדים ומחסן לוגיסטי	3,835	3,835
צפון	מסחר	3,838	3,838
אזור השרון	משרדים ומסחר	28,188	28,188
חיפה	משרדים	13,474	13,474
אנגליה וסקוטלנד	משרדים	7,596	7,596
ירושלים	משרדים ומסחר	8,905	8,905
ארה"ב	משרדים, מסחר ומולטי פמילי	4,574	4,574
סך הכל		116,701	116,367

* בנוסף, קיימות החזקות בנכסים אלו ו/או אחרים מכספים המנוהלים עבור אחרים (עמיתים ו/או מבוטחים) בקבוצה, ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים.

9.10.2 שיפורים במושכר, ריהוט וציוד משרדי

כלל, השיפורים במושכר, הריהוט והציוד המשרדי שבשימוש באתרים המרכזיים וביחידות הקצה הינם בבעלות הקבוצה.

9.10.3 מערכות מחשוב בקבוצה בישראל

מערכות המידע של הקבוצה חיוניות לניהול עסקיה והקבוצה רואה בחלקן נכס אסטרטגי. בבעלות חברות הקבוצה מגוון רחב של ציוד מחשוב, הכולל שרתים, תשתית וציוד תקשורת, מסופים וציוד היקפי אחר. כמו-כן לחברה מגוון רחב של זכויות בעלות ו/או שימוש בתוכנות שונות לרבות תוכנות בפיתוח עצמי.

לצורך פעילויותיה השונות משתמשת הקבוצה במערכות מחשוב המשמשות אותה בין היתר לניהול כספים (לרבות כספי החיסכון של לקוחות הקבוצה), לניהול לקוחות וזכויותיהם, מערכות תפעול (Back office), מערכות ארגוניות ומערכות תומכות החלטה.

הפעילות בתחום המחשוב נעשית באמצעות כללביט מערכות שהינה חברה בת בבעלותה המלאה של החברה. חברת כללביט מערכות אחראית על מתן שירותי המחשוב לחברות הקבוצה ולמועד הדוח אינה מספקת שירותים לחברות מחוץ לקבוצה. כללביט מערכות מתקשרת עם ספקים חיצוניים לביצוע חלק מהשירותים.

לקבוצה שני מרכזי מחשוב המגבים זה את זה בתצורת Active-Active. כמו כן, קיים אתר שלישי בחו"ל המשמש לגיבוי נתונים בלבד. יכולת הקבוצה להמשיך ולהעמיד רמת שירות גבוהה לסוכניה, למבטחיה וללקוחותיה ולהפעיל תהליכי ליבה מסוימים הינה חיונית להמשכיות העסקית של החברה. בקבוצה קיים מערך BCM (Business Continuity Management), ותוכנית המשכיות עסקית הממפה תהליכים קריטיים, הנדרשים להתאוששות, תיקי חירום אשר נועדו לסייע לפעילות ברמת החסיבות השונות, ומערך Disaster Recovery טכנולוגי המאפשר התאוששות טכנולוגית מהירה. כמו כן החברה ערוכה לאפשר לעובדיה "עבודה מרחוק" באופן מאובטח במטרה לאפשר המשך מענה בכל מגזרי הפעילות.

9.10.3.1 השקעות הקבוצה במערכות המחשוב

הקבוצה פועלת לפיתוח ושדרוג מערכות המחשוב בכל תחומי הפעילות, מעת לעת, לפי צרכיה וצרכי החברות בקבוצה. להלן יתוארו הפעולות המהותיות שנעשו במערכות המחשוב של הקבוצה בשנת הדוח, אשר חלקן אף צפוי להמשיך לאחר שנת הדוח⁹⁵.

מערכות בתחום חסכון ארוך טווח

בתחום ביטוח חיים, כלל ביטוח פועלת באמצעות שתי מערכות ליבה עיקריות מדור טכנולוגי קודם, שפותחו לפני שנים רבות. הכפילות הפונקציונאלית של מערכות אלו מייקרת את עלויות התפעול והתחזוקה בתחום זה ומכבידה על התאמת המערכות למכלול צרכי החברה ובכלל זה בכל הקשור לממשקי מידע חיצוניים ורגולטוריים שהדרישות לגביהם הורחבו בשנים האחרונות. לעניין דרישות אלה ראה סעיף 6.3.1.3 לעיל. בשנים האחרונות ובשנת הדוח החברה פעלה לעיבוי מערכות הליבה של ענף ביטוח חיים ושיפורן באופן שיעיל את מערכות הליבה הקיימות וכן נוקטת בפעולות בקרה ותפעול משלימות, במטרה להבטיח את נאותות התהליכים הנתמכים.

נוכח מורכבות המערכות האמורות, מגבלותיהן וכפילותן, החברה ביצעה בחינה מקיפה של המהלכים ארוכי הטווח הנדרשים ליישום בעתיד, לצורך שיפור יכולותיה המיכוניות בין היתר, בכל הקשור לניהול זכויות עמיתים וגבישה תוכנית אסטרטגית שבמסגרתה, בין היתר, מבוצע שדרוג טכנולוגי בחלק מהמערכות הרלוונטיות, איחוד מודולים לתשתיות רוחביות ופיתוח רכיבים חדשים במערכות הקיימות בטכנולוגיה מודרנית.

מתוך הכרה בחשיבותן של מערכות מיכון יעילות ועדכניות, תיעדפה החברה נושא זה ובשנים האחרונות השקיעה החברה מאות מיליוני שקלים, לצורך שדרוג ושיפור מערכות המיכון בתחום חסכון ארוך טווח. לפרטים נוספים ראה ביאור 6 לדוחות הכספיים.

מערכות בתחומי ביטוח בריאות וביטוח כללי

הקבוצה פועלת בתחומי פעילות אלו באמצעות מערכות מיכון ייעודיות, שפותחו בפיתוח עצמי לאורך השנים.

להערכת הקבוצה, מערכות המחשוב הקיימות שלה בתחומי חיסכון ארוך טווח, ביטוח בריאות וביטוח כללי ותשתית המידע הארגוני שפותחה, משרתים את צרכי הקבוצה לתקופה הקרובה. לאור ריבוי שינויים בהוראות רגולטוריות החלות על הפעילות של הגופים המוסדיים בקבוצה, היוצרות שינויים מהותיים ורפורמות משמעותיות ותדירות בפעילות הביטוח בכלל ובתחום החיסכון לטווח ארוך בפרט, הקבוצה מצויה בתהליך מתמשך להתאמת מערכות המחשוב שלה להוראות הרגולציה ולשינויים ולרפורמות החלים בהן, בין היתר בדרך של שידרון הטכנולוגי ופיתוח רכיבים חדשים וכן להבטחת תאימות בין מערכות המחשוב לבין תנאי המוצרים שמציעה החברה.

להערכת הקבוצה, תהליך התאמת מערכות המחשוב להוראות הרגולציה ולצרכי הפעילות העסקית ושדרוג מערכות המחשב התומכות בפעילות, כך שיבטיחו תמיכה במכלול מוצרי הקבוצה ובפרט בתחום חיסכון ארוך טווח, יימשך בשנים הקרובות ויהיה כרוך בעלויות מהותיות ובהיערכות תפעולית של הגופים המוסדיים בקבוצה.

תחום הדיגיטל

הקבוצה שמה לה כיעד את המשך קידום החדשנות הדיגיטלית בדגש על מתן מידע, ביצוע פעולות באופן עצמאי בערוצי הדיגיטל של החברה (סוכנים, לקוחות, מעסיקים) ותהליכי מכירות. השקעות במיכון ובדיגיטציה נותנות מענה לצורכי הלקוחות והביאו ויוסיפו להביא להתייעלות. לפרטים נוספים ראה סעיף 9.18 להלן.

במהלך שנת הדוח השיקה הקבוצה כלים דיגיטליים מתקדמים, לרבות בתחומי השירות, התביעות והמכירות והרחיבה פעולות Self Service ללקוחות החברה וסוכניה. בנוסף, דרך אתר הלקוחות ואפליקציית "הלחץ של כלל" מתאפשרים ללקוחות מגוון רחב של שירותים לרבות הצגת מידע וביצוע פעולות דיגיטליות כדוגמת הגשת תביעה, צפייה במידע הקיים

95. חלק מהשירותים במערכות הליבה מבוצעים באמצעות ספקים חיצוניים (שירותי תפעול קופות גמל, הכוללים גם את מיכון הפעילות, מבוצעים באמצעות בנק לאומי, ושירותי תחזוקה ופיתוח למערכת לניהול פעילות הפנסיה ניתנים על ידי סאפיינס).

בתיק האישי, ומגוון פעולות המתרחבות באופן מתמיד. במהלך שנת הדוח הוטמעו יכולות פרסונליזציה באפליקציה וכן נבנה תהליך מחודש לרכישה והגשת תביעה בתחום ביטוחי נסיעות לחו"ל, לשיפור חווית הלקוח. החברה החלה לשלב יכולות בינה מלאכותית במספר תהליכי תפעול ושירות. שילוב כלים דיגיטליים בפעילות החברה משפר את הנגשת המידע והשירותים ללקוחות ואת חווית הלקוח, מגביר את יכולת החברה להתחרות בשוק ומביא להתייעלות תפעולית. החברה צופה כי מגמות אלו תמשכנה בעתיד עם הרחבת השירותים הדיגיטליים ושילוב מנגנוני בינה מלאכותית כחלק מהם.

לפרטים בדבר הוצאות המיכון בקבוצה ראה ביאור 38 לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר היקף רכישות ופיתוח עצמי והפחתה של תוכנות מחשב ומחשבים, ראה ביאורים 6(א) ו-8(א) לדוחות הכספיים.

שירותי ענן

בשנים האחרונות וכחלק מהמגמה המתפתחת בעולם משתמשת החברה בשירותי ענן על פי הצורך. החברה הטמיעה שימוש במספר מערכות ענן ביניהם נכללת מערכת ה-CRM - מערכת לניהול קשרי לקוחות מתקדמת. החברה המשיכה בשנת הדוח ביישום והטמעת המערכת. יישום המערכת מוביל לשיפור תהליכי השירות והמכירה ללקוחות ולסוכנים. הפרויקט צפוי להיערך מספר שנים.

כחלק משילוב מנגנוני בינה מלאכותית מפעילה החברה שימוש בשירותי ענן מתמחים.

בשנת הדוח הועברו שירותי הטלפוניה של החברה למערכות מבוססות ענן.

מערכות נוספות

במסגרת הערכות ליישום הוראות תקן חשבונאי IFRS17, החברה משלימה את היערכותה להתאמת מערכות המיחשוב לצורך יישום התקן. ההיערכות האמורה צפויה להימשך גם בשנת 2025 בהתאם להוראות הרגולטוריות הרלוונטיות והיא כרוכה בעלויות מהותיות. לפרטים נוספים ראה ביאור 47 לדוחות הכספיים.

ניהול סיכונים סייבר בחברה 9.10.32

- החברה מנהלת את סיכוני הסייבר בהתאם לעקרונות וקווים מנחים שנקבעו במדיניות הגנת סייבר שאושרה על ידי דירקטוריון החברה, זאת, באמצעות ובהכוונת מנהלת מערכות המידע של הקבוצה, מנהל הגנת הסייבר וועדת היגוי להגנת הסייבר בראשות מנכ"ל החברה, אשר בה חבר גם מנהל הסיכונים הראשי.
- החברה מוסמכת על ידי מכון התקנים הישראלי למספר סטנדרטים בינלאומיים בנושאי אבטחת מידע והמשכיות עסקית: תקן ISO22301 (המשכיות עסקית) ותקן ISO 27001 + 27799 (אבטחת מידע). לחברה תוכנית עבודה שנתית בתחום הגנת הסייבר, אשר מאושרת על ידי הדירקטוריון, והנהלת החברה מקבלת דיווחים שוטפים אודות סטטוס העמידה בתכנית העבודה. בנוסף, מעודכן הדירקטוריון באופן שוטף אודות הטמעת מוצרים בתחום הגנת הסייבר, רמת מודעות עובדים, סקירת סטטוס מוכנות וחשיפות של מערכות מהותיות, אישור התקשרויות ועסקאות מהותיות של מערכות מיחשוב ואישור ניהול פרייקטים מהותיים בענן.
- החברה מבצעת תהליכים שונים לזיהוי והערכת סיכוני הסייבר וביצוע פעולות להפחתתם, לרבות - הפעלת מערך ניטור ובקרה; ביצוע סקרי סיכונים; זיהוי אנומליות; התאמות בארכיטקטורה המקשות על תוקף; בדיקות לשלמות, חשאיות וזמינות המידע; בדיקות בתהליכי גיוס עובדים והתקשרות עם ספקים; הגברת מודעות עובדים; שמירה על ביטחון פיזי; הגנת רשת; הגנת מערכות ואפליקציות; תהליכי מידור הרשאות והפרדת תפקידים; ביצוע ביקורות ע"י אגף הביקורת הפנימית של החברה (לרבות באמצעות גורמים חיצוניים המתמחים בנושא); קביעת דרכי התמודדות עם אירועי סייבר (לפי מדרג חומרה), ועוד.
- בכל הנוגע לקבלת שירותי מיקור חוץ מהותי, החברה מקיימת תהליך ניהול סיכונים מובנה, תוך התחייבות הספק לעמוד בדרישות אבטחת מידע שנקבעו על ידי החברה, וכמו כן, מבצעת החברה, מעת לעת, ביקורות אבטחת מידע אצל ספקים.
- החברה עורכת תרגולי סייבר מעת לעת ועל פי הצורך בשיתוף ההנהלה והדירקטוריון, לצורך תרגול קבלת החלטות בתנאי אי ודאות עבור סיכוני הסייבר. זאת, לרבות בהתאם להנחיות הממונה ולתרחיש ייחוס המותווה על ידו.
- לחברה פוליטת סייבר המכסה בסכום מוגבל מפני הוצאות, חבויות ונזקים מסוימים אשר ייגרמו כתוצאה מקורות אירוע סייבר.
- החברה מקיימת פעילות שוטפת לצורך ניהול הסיכונים ובמסגרתה מבצעת בדיקות אבטחה למערכות הארגון על מנת לוודא קיומן של הגנות וצמצום חשיפות. פעילות הסקרים מבוצעת ע"י גורם בלתי תלוי, המתמחה בביצוע מבדקי חדירה וסקרי אבטחה.
- בשנים האחרונות חלה עלייה מתמדת בהיקף ניסיונות מתקפות הסייבר ובמגוון דרכי התקיפה. החברה נקטה ונוקטת בצעדים משמעותיים להגנה מפני איומי הסייבר הרבים המאפיינים תקופה זו, לרבות: שימוש במקורות מודיעיניים בדגש על מתקפות Phishing, עריכת בדיקות מקיפות של חוסן הסייבר הארגוני, בהתחשב באיומים המשתנים, תוך ביצוע פעולות אקטיביות בתשתיות ההגנה של החברה; מתן מענה מהיר ע"י צוותי התגובה לטובת תחקור פעילות חשודה ברשת החברה והגברת בקורות טכנולוגיות. החברה ממשיכה בניהול קפדני ושוטף של סיכון הסייבר בהתאם לאיומים המשתנים.

- בנוסף, בשנת הדוח ובשל אירועי מלחמת חרבות ברזל, וביתר שאת בחודשים האחרונים, חלה עליה משמעותית בהיקף ובמורכבות מתקפות הסייבר. בשל הניסיונות האמורים הקשיחה החברה את מדיניות הסייבר לרבות בדרך של בחינה מתמדת של הרשאות וחיבור מרחוק למערכות הארגון וכן האיצה פרויקטים יעודים לחיזוק הגנת הסייבר בארגון, לרבות שיפור בתשתיות.
 - לאור האיומים המשתנים בתדירות גבוהה וההתפתחות הטכנולוגית בתחום הסייבר, ובפרט לאור העלייה המתמדת בהיקף מתקפות הסייבר ומגוון דרכי התקיפה והשיפור ביכולות התקיפה גם כתלות בזיהוי התוקף, הקבוצה נדרשת ותידרש בעתיד להתאמה שוטפת של תהליכי ואמצעי ההגנה שלה, לרבות בדרך של בחינה מתמדת של כלים בתחום הגנת הסייבר, וסקירת תהליכי העבודה והכלים הארגוניים.
- לפרטים נוספים בדבר חשיפת הקבוצה לסיכונים סייבר, ראה סעיף 9.16(ג) להלן.

9.10.3.3 הגנת הפרטיות בקבוצה

דירקטוריון והנהלת הקבוצה מקנים חשיבות רבה לשמירה על הזכות לפרטיות של לקוחות הקבוצה, עובדיה וספקיה, ולהגנה על המידע האישי שלהם המצוי בידי הקבוצה, זאת, בין היתר, לאור העובדה שעבוד מידע אישי מצוי בליבת הפעילות של חברות הקבוצה. בהתאם, אימצה החברה תוכנית אכיפה בתחום הגנת הפרטיות, אשר אושרה על ידי דירקטוריון החברה, ואשר מתווה, בין היתר, את מדיניות הקבוצה בדבר אופן השימוש במידע אישי בחברה וניהולו בנושאים מהותיים.

תוכנית האכיפה קובעת, בין היתר, את הגורמים האחראים ליישום והטמעת דיני הגנת הפרטיות והוראות התוכנית בקבוצה, וכן את הגורמים המפקחים על יישום והטמעת התוכנית כאמור ועל הפעלת מנגנוני בקרה נדרשים.

לפרטים אודות תיקון 13 לחוק הגנת הפרטיות והנחיית הרשות להגנת הפרטיות בנושא תפקיד הדירקטוריון בקיום חובות התאגיד לפי תקנות הגנת הפרטיות בנושא אבטחת מידע, ראה סעיפים 9.2.6 ו- 9.2.7 לעיל.

9.11 עונתיות

השנים 2023 ושנת הדוח התאפיינו בוולטיליות שנבעה מתחילת מלחמת חרבות ברזל ברבעון האחרון של שנת 2023 ונמשכה בעוצמות משתנות במהלך שנת הדוח, ועל כן הבדלים בגביית הפרמיות בין הרבעונים ובהשוואה בין השנים אינה מצביעה בהכרח על עונתיות בפעילות החברה.

9.11.1 חיטון ארוך טווח

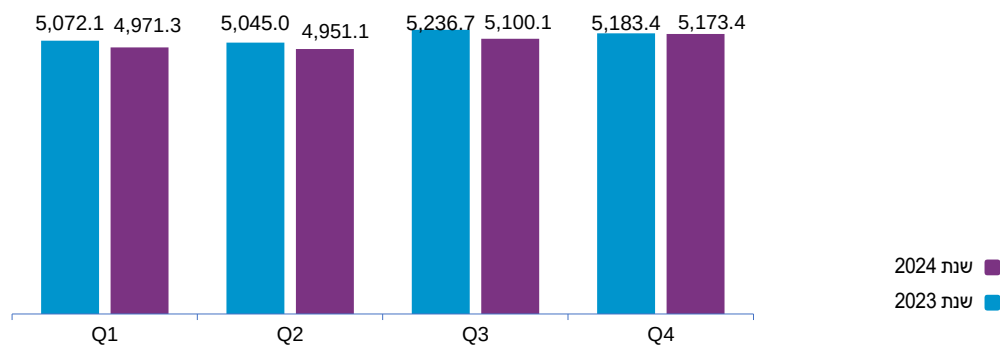
כלל, ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים וההכנסות מדמי ניהול מקרנות פנסיה וקופות גמל אינן מתאפיינות בעונתיות וכן לא קיימת עונתיות לעניין תביעות.

עם זאת, עקב עיתוי סיום שנת המס, מתקיימת עונתיות מסוימת בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים למוצרי חיטון פנסיוני במחצית השניה של שנת המס, מאחר שבתקופה זו קיים גידול בהפקדות, על ידי שכירים ועצמאיים המפקידים באופן יזום שלא במסגרת שכרם, וזאת במטרה למצות את הטבות המס, וכן על ידי מעסיקים המשלמים חובות בגין שנת המס או מפקידים הפקדות חד פעמיות, בדרך כלל בגין חוב ותק פיצויים. בנוסף, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף הפרמיות/דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר, לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים לעובדים ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו ודמי הגמולים בחטיבת חיטון ארוך טווח בשנתיים האחרונות לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

2024	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	סך הכל
פרמיות ודמי גמולים באלפי ש"ח	4,971.3	4,951.1	5,100.1	5,173.4	20,195.9
2023	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	סך הכל
פרמיות ודמי גמולים באלפי ש"ח	5,072.1	5,045.0	5,236.7	5,183.4	20,537.2

התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח חיים ודמי הגמולים לפי רבעונים בשנים 2024-2023 במיליוני ש"ח

9.11.2 ביטוח כללי

כלל, ההכנסות מפרמיות בתחום ביטוח כללי אינן מתאפיינות בעונתיות מובהקת. עם זאת, קיימים הבדלים בין הרבעונים בשל תמהיל עסקים שונה, ובשל העובדה כי מועדי חידוש של הסכמי ביטוח מתרחשים בדרך כלל בתחילת שנה קלנדרית.

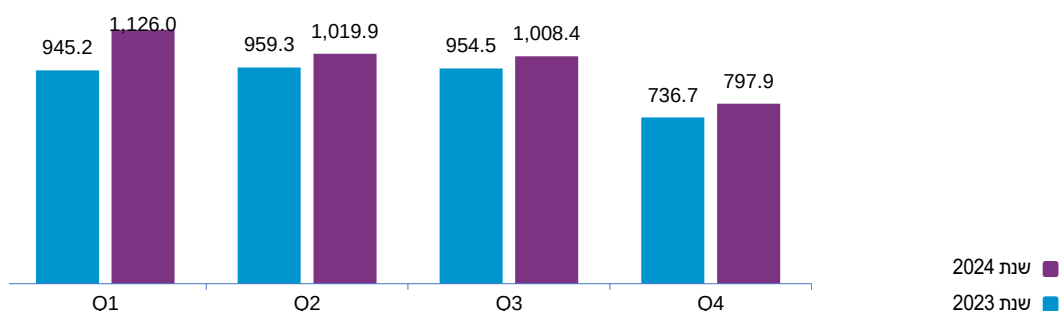
ישנם הסכמי ביטוח של מבטחים עסקיים ושל ציי רכב גדולים אשר מאופיינים בפרמיות גבוהות אשר חידושם או הפסקתם יכול להשפיע על תנודתיות הפרמיה בחודשים מסוימים בשנה. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא ניכרת עונתיות מובהקת. עם זאת, ראוי לציין כי בעונות החורף ניכרת לעיתים עלייה בתביעות ברבעון הראשון או ברבעון הרביעי של השנה או בשניהם, בעיקר בענפי הרכוש, וכתוצאה מכך לקיטון ברווח המדווח לתקופה.

להלן התפלגות הפרמיות ברוטו בחטיבת ביטוח כללי בשנתיים האחרונות לפי רבעונים (באלפי ש"ח):

2024	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	סך הכל
פרמיות באלפי ש"ח	1,126,042	1,019,894	1,008,398	797,953	3,952,287
2023	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	סך הכל
פרמיות באלפי ש"ח	945,177	959,328	954,455	736,765	3,595,725

התפלגות פרמיות ברוטו בביטוח כללי לפי רבעונים בשנים 2023-2024 במיליוני ש"ח

9.11.3 ביטוח בריאות

תחום ביטוח הבריאות אינו מאופיין בעונתיות. בתת ענף ביטוח נסיעות לחו"ל קיימת עלייה בהיקף הפוליסות הנמכרות לנוסעים לחו"ל בתקופת הקיץ והחגים. עם זאת לאמור אין השפעה משמעותית לעניין התפלגות סך הפרמיות בתחום בריאות במהלך שנה קלנדרית.

לממן תחילת מלחמת חרבות ברזל, חל קיטון בפעילות בתחום נסיעות לחו"ל ועליה בעלות התביעות בחלק מהכיסויים.

9.12 נכסים לא מוחשיים

9.12.1 קניין רוחני

הקבוצה משתמשת לצורך פעילותה בשמות החברות בקבוצה ובלוגו שלהן, שמרביתם רשומים כסימן מסחר על שם הקבוצה. חברות הקבוצה משתמשות לצורכי פעילותן בתוכנות בבעלות חברות הקבוצה ו/או שנרכשו רשיונות לשימוש בהן, לפרטים נוספים ראה סעיף 9.10.3.1 לעיל.

החברה מפתחת באמצעות עובדיה ובאמצעות ספקים תוכנות לשימוש עצמי, שיש לה בהן זכויות יוצרים.

לחברה דומיינים באינטרנט.

לפרטים נוספים בדבר נכסים לא מוחשיים ראה ביאור 6 לדוחות הכספיים.

9.12.2 מאגרי מידע

לחברות הקבוצה מאגרי מידע, הכוללים, בין היתר, נתוני לקוחות, סוכנים, ספקי שירותים, המשמשים, בין היתר, לפעילות שיווקית תוך שימוש בתוכנות מתקדמות (CRM), המאפשרות פילוח נתונים בחתכים מגוונים. האסטרטגיה השיווקית של החברה מבוססת על מאגרי המידע החיוניים לניהול עסקי החברה.

הקבוצה פועלת באופן שוטף לרישום מאגרי המידע שברשותה בישראל במרשמי רשם מאגרי המידע בהתאם להוראות הדין. בהתאם להוראות **תיקון 13 לחוק הגנת הפרטיות**, אשר ייכנס לתוקף בחודש אוגוסט 2025, חל צמצום משמעותי של חובת רישום מאגרי מידע. החברה נערכת ליישום הוראות התיקון ביחס למאגרי המידע שברשותה. לפרטים נוספים ראה סעיף 9.2.6 לעיל.

9.13. הליכים משפטיים

כנגד קבוצת כלל תלויים ועומדים הליכים משפטיים מהותיים ובכללם בקשות לאישור תובענות ייצוגיות לפי חוק תובענות ייצוגיות. לפרטים בדבר תובענות מהותיות שאינן במהלך העסקים הרגיל, לרבות תביעות ייצוגיות שהגשטן כתובענות ייצוגיות אושרה; בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות; בקשות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות שסולקו במהלך שנת הדוח; תובענות ייצוגיות מהותיות שהסתיימו במהלך שנת הדוח ועד למועד פרסום הדוח; תובענות ייצוגיות לא מהותיות; ותביעות מהותיות כנגד הקבוצה שאינן במהלך העסקים הרגיל, לרבות תביעה נגזרת, ראה ביאור 45 לדוחות הכספיים.

לעניין גורמי סיכון משפטיים בקשר עם תובענות ייצוגיות ראה סעיף 9.16(ב)(5) להלן.

לעניין החשיפה לסיכון הכרוך בתובענות ייצוגיות ראה ביאור 45(1.1) לדוחות הכספיים.

לפרטים מסכמים בדבר חשיפת החברה להליכים משפטיים ראה ביאור 45(2.4) לדוחות הכספיים.

9.14. מימון

9.14.1. דירוג

לפרטים בדבר דירוג חברות בקבוצה וכן כתבי התחייבות שהונפקו על ידן, נכון למועד פרסום הדוח, ראה ביאור 26(ו) לדוחות הכספיים.

9.14.2. אשראי

לפרטים בדבר כתבי התחייבות נדחים המהווים הון רובד 2 לעניין משטר כושר פירעון כלכלי ראה ביאור 26(ב) לדוחות הכספיים. לפרטים בדבר מגבלות על הכרה בכתבי התחייבות כהון רובד 2 לצרכי סולבנטי ראה ביאור 17(ו)(1)(ה) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר אגרות חוב שהונפקו על ידי החברה ראה ביאור 26(ג) לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר פירעון הלוואות סימקס בשנת הדוח ראה ביאור 26(א) לדוחות הכספיים.

9.14.3. גיוס מקורות לכיסוי תפעול עסקי החברה

הקבוצה עשויה להידרש לגייס בשנה הקרובה מקורות בדרך של גיוס הון ו/או הנפקה ו/או החלפה של חוב ו/או קבלת אשראי מגופים בנקאיים (באמצעות כלל ביטוח גיוסי הון ו/או החברה) והכל בכפוף להתפתחויות בסטטוס ההון של מקס וכלל ביטוח, יעד הון שנקבע על ידי הדירקטוריון, תנאי השווקים, הזדמנויות עסקיות, התפתחויות רגולטוריות ובאישור רגולטורים ככל שנדרש.

נכון למועד הדוח, לחברה ולכלל ביטוח גיוסי הון תשקיפי מדף בתוקף.

המידע בכל הקשור לצורך בגיוס כספים לכיסוי תפעול עסקי השוטפים של החברה בשנה הקרובה, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של החברה, נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה, בין היתר, בשל דרישות רגולטוריות שיקבעו, מצב שוק ההון, מצב העסקי של החברות הבנות בקבוצה, פעולות לאופטימיזציה של ניהול ההון והחוב של הקבוצה והתממשותם של גורמי הסיכון המפורטים בסעיף 9.16 להלן.

9.15. מיסוי

לתיאור הסדרי המיסוי החלים על הקבוצה ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

9.16. דין בגורמי סיכון

סעיף זה, הדן בגורמי סיכון ביחס לחברה, כולל גם מידע צופה פני עתיד. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה הקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה, בין היתר עקב שינוי בסביבה העסקית ו/או בגורמי הסיכון, לרבות גורמי סיכון עתידיים.

על גופים מוסדיים מוטלת החובה למנות מנהל סיכונים. לתיאור תפקידיו של מנהל הסיכונים בקבוצה וכן פרטים בדבר מדיניות ניהול הסיכונים ובדבר הליכי ושיטות ניהול הסיכונים בקבוצה, לרבות תיאור תהליכי העבודה ואופן זיהוי הסיכונים והבקורות הקיימים בחברות הקבוצה ראה ביאור 42 לדוחות הכספיים.

להלן מוצגים גורמי הסיכון בטבלה על פי חלוקה לסיכונים מקרו, סיכונים ענפיים וסיכונים מיוחדים לקבוצה וכן פירוט אודות גורמי הסיכון.

מידת השפעת גורם הסיכון על הקבוצה

גורמי סיכון	השפעה גדולה	השפעה בינונית	השפעה קטנה
א. סיכונים מקרו			
האטה כלכלית בישראל	X		
האטה כלכלית בינלאומית וירידת שערים בשוקי הון	X		
סיכון שוק כולל	X		
סיכונים שוק ספציפיים:			
סיכון ריבית	X		
סיכון מרווח אשראי		X	
סיכון אינפלציה		X	
סיכון שערי חליפין		X	
סיכון מחירי מניות	X		
סיכון מחירי נכסים אחרים		X	
סיכון אשראי		X	
סיכונים סביבתיים, חברתיים וממשל תאגידי (ESG)			X
ב. סיכונים ענפיים			
סיכונים ביטוחיים	X		
שימור התיק	X		
סיכונים קטסטרופה:			
רעידת אדמה בישראל		X	
טרור ו/או מלחמה בישראל		X	
מגפה		X	
יציבות מבטחי משנה		X	
סיכונים אסטרטגיים:			
שינויי חקיקה ורגולציה	X		
סיכונים תחרות	X		
זמינות מבטחי משנה		X	
סיכונים משפטיים	X		
ג. סיכונים ברמת הקבוצה			
סיכונים ציות ורגולציה	X		
סיכון נזילות			X
חיתום, תמחור והערכת ההתחייבויות הביטוחיות		X	
סיכונים תפעוליים	X		
סיכונים מערכות מידע	X		
סיכונים אבטחת מידע וסייבר	X		
סיכונים מודל עסקי			X
סיכון מוניטין	X		
התקשרויות עם ספקים חיצוניים		X	

ההשפעה של גורמי הסיכון לעיל מבוססת על שיקול דעת הנהלת הקבוצה על בסיס המידע הקיים במועד ההערכה, מתייחסת לכל סיכון בפני עצמו ומביאה בחשבון את ההסתברות המוערכת להתממשות הסיכון ואת תוצאתו הפוטנציאלית. הערכת מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתייחסת להשלכות הישירות על הקבוצה ואינה מביאה בחשבון השפעות עקיפות.

יצוין, כי המעבר הצפוי ל-IFRS17 עלול להעצים חלק מסיכויי השוק לאור צורת הרישום שתיושם במסגרת יישום התקן, ובפרט עבור תיקי הנוסטרן שעלול להיות תנודתי יותר. לפרטים נוספים ראה ב"אור 47 לדוחות הכספיים.

א. סיכונים מקרו כלכליים

(1) האטה כלכלית בישראל

הקבוצה חשופה באופן מהותי למצב המשק הישראלי, האטה במשק הישראלי עלולה להשפיע על היקף עסקיה של הקבוצה, בפרט בתחום החיסכון ארוך הטווח, ובכלל זה: היקף החיסכון של הציבור עלול לקטון; יתכנו פיגורים בהפקדות וגידול במשיכות; עליה בשיעור המובטלים ושחיקה בשכר הריאלי עלולים להביא לעליה בשיעור הביטולים ולקטון בפרמיה ודמי גמולים שיגבו על ידי הגופים המוסדיים בקבוצה וכן לגידול בהיקף התביעות. כמו כן, כתוצאה מהאטה כאמור עלול לגדול הסיכון הכרוך בחשיפתה של הקבוצה לגופים בישראל באמצעות השקעותיה ובאמצעות פעילויות ביטוחיות מסוימות (ראה סיכני אשראי וסיכני שוק להלן).

(2) האטה כלכלית בינלאומית וירידות שערים בשוקי ההון

לקבוצה חשיפה לפגיעה בשווי השקעותיה בנכסים פיננסיים בשוקי ההון הבינלאומיים וכן בנכסים אחרים בחו"ל. האטה הכלכלית בינלאומית עלולה להשפיע גם על תוצאותיה של כלל ביטוח אשראי אשר מבטחת חובות של חייבים במדינות שונות אשר מושפעים ממצב הכלכלה באותן מדינות. בנוסף, יציבות מבטחי המשנה עימם מתקשרת הקבוצה עלולה להיפגע כתוצאה מירידות בשוקי ההון הבינלאומיים או מהאטה כלכלית במדינות בהן הם פועלים.

(3) סיכון שוק כולל

מחירי נכסים ותשואות בשוקי ההון בארץ ובעולם משפיעים במידה רבה מאד על תוצאותיה העסקיות של הקבוצה. תיק ההשקעות העצמיות של הקבוצה ("נוסטרו"), וכן תיקי הנכסים של העמיתים והמבוטחים בפוליסות תלויות תשואה, קופות גמל וקרנות פנסיה ("תיקים המנוהלים עבור אחרים") מושקעים בנכסים שונים, בארץ ובחו"ל, וערכם נתון לתנודתיות הנובעת, בין היתר, משינויים בשיעורי ריבית, במחירי מניות ונכסים אחרים, במרווחי האשראי, בשיעור האינפלציה בפועל ובצפיית האינפלציה ובשער חליפין.

הקבוצה חשופה להפסדים בגין שינויים בגורמי סיכון אלה כתוצאה מהשפעתם הישירה על שווי הנכסים בתיקי הנוסטרו של הקבוצה. אי עמידה בתשואת היעד על פיה תומחרו המוצרים וחושבו ההתחייבויות הביטוחיות עלולה לפגוע בתוצאותיה העסקיות של הקבוצה.

הקבוצה חשופה לסיכון שוק כולל גם בעקיפין, כתוצאה מהשפעה על רוחחי הקבוצה בשל התשואות המושגות בתיקים המנוהלים עבור אחרים. במסגרת פעילות הקבוצה בניהול כספים אלו, גובות חברות הקבוצה דמי ניהול קבועים מהצבירה אשר היקפם עלול להיפגע כאשר היקף הנכסים המנוהלים קטן, כתוצאה מתשואות שליליות ו/או ירידה בהיקף ההפקדות ו/או גידול בהיקף הפדיונות ו/או הניידים.

בנוסף, בהתאם להוראות הדין בחלק מהפוליסות תלויות התשואה שנמכרו בשנים 1991 עד 2003 (להלן: "**תיק המשתתף**") כלל ביטוח גובה בנוסף לדמי הניהול הקבועים גם דמי ניהול משתנים, המחושבים כשיעור מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות, לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים והוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות (להלן בסעיף זה: "**התוספת**"). התוספת מחושבת מדי שנה על בסיס שנתי בערכים חיוביים או שליליים. בהתאם להוראות הדין, המבטח יגבה רק תוספת חיובית, אולם בחישוב כל תוספת חיובית תנוכה תוספת שלילית שנצברה בתקופות קודמות. התוספת כאמור, משפיעה על רווחיותה של הקבוצה. לפרטים בדבר ההשפעה הכמותית של החשיפה לסיכון שוק הנובעת מניהול כספים כאמור ליום 31 בדצמבר 2024, ראה ביאור 42ג) לדוחות הכספיים.

(4) **סיכוני שוק ספציפיים**

בין הנכסים בתיקי הנוסטרו לבין ההתחייבויות העומדות מולם לא קיימת התאמה מלאה מבחינת תזרים המזומנים, עיתויות, בסיס ומטבע ההצמדה. בנוסף, לא קיימת זהות מלאה בטיפול החשבונאי בהתחייבויות ובנכסים וכן קיים שוני בין כללי החשבונאות וכללי משטר כושר פירעון כלכלי. בשל כך, חשופים ההון הכלכלי, ההון החשבונאי, יחס כושר הפירעון והרווח הכולל של הקבוצה לשינויים בגורמי סיכון, שהעיקריים בהם מפורטים להלן. דרישות ההון החלות על חברות הביטוח בקבוצה בהתאם למשטר כושר פירעון כלכלי, מבוססות על עקרונות כלכליים. יצוין, כי סוגי הסיכונים שיפורטו להלן קיימים אף בתיקים המנוהלים עבור אחרים בעוצמה ובכיוון שאינם בהכרח זהים לאלה המתוארים לגבי תיקי הנוסטרו.

סיכון ריבית - מבחינה כלכלית, חשיפתה העיקרית של הקבוצה היא לירידת ריבית ולשינוי בשיפוע העקום כך שיהפוך שלילי, זאת מאחר שמח"מ ההתחייבויות שלה ארוך משמעותית ממח"מ הנכסים. בנוסף, ירידת ריבית עלולה להביא גם לפגיעה ולתנודתיות ביחס כושר הפירעון הכלכלי של כלל ביטוח. בסביבת הריבית הנוכחית, הקבוצה חשופה גם מבחינה חשבונאית להפסדים במקרה של ירידת ריבית, למרות שעוצמת החשיפה קטנה עקב שינויים רגולטוריים ופעולות אקטיביות של החברה לניהול נכסים והתחייבויות. חשיפת הריבית משפיעה על חישוב העתודות, בין היתר בהתייחס לשיעורי ההיוון המשמשים בבחינת נאותות העתודה LAT, חישוב פקטור K ובחישוב עתודות לגמלא, בהיקף העשוי לעלות על רווחי ההון שיווצרו באותו תרחיש בגין נכסים רגישים לריבית (ראה ביאור 42(ה) לדוחות הכספיים). עם זאת, הקבוצה עלולה להיות חשופה גם לתרחישים מסויימים של עליה בשיעורי הריבית, בשל המח"מ הארוך יחסית של הנכסים, בהתחשב באופי ארוך הטווח של מרבית ההתחייבויות, וזאת מכיוון שבהתאם לשיטה החשבונאית הנהוגה כיום, בתרחישים מסויימים של שינוי בשיעורי הריבית, אין בהכרח התאמה מלאה בין השינוי בריבית השוק לבין ריבית ההיוון המשמשת להיוון התחייבויות הביטוח השונות. יציין כי בראיה ארוכת טווח, הקבוצה חשופה אף לרמה מתמשכת

של שיעורי ריבית נמוכים, בדגש על הריבית הצמודה, העשויה להקשות על השגת התשואה המובטחת במוצרים מבטיחי תשואה, על השגת התשואה לפיה תומחרו מוצרי ביטוח אחרים, ואף להביא לבחינה מחודשת של ההערכות האקטואריות של התחייבויות הביטוחיות של הקבוצה (ראה ביאור 42(ג)(3) וכן ביאורים 42(ה)(1) ו-42(ה)(2) לדוחות הכספיים).

ב. **סיכון מרווח אשראי** - הקבוצה חשופה לסיכון להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים במרווחי האשראי בשוק על ערכם של נכסי חוב סחירים וכן כתוצאה מהשפעה מסוימת על חישוב חלק מנכסי החוב הלא סחירים של הקבוצה ומחישוב חלק מהעתודות הביטוחיות.

ג. **סיכון אינפלציה** - לקבוצה חשיפה לעליה בשיעור האינפלציה מכיוון שמרבית ההתחייבויות הביטוחיות של הקבוצה מותאמות מדי חודש לשיעור האינפלציה, ואילו הנכסים העומדים מול אינם בהכרח צמודים למדד. כמו כן, מכיוון שגביית דמי ניהול משתנים בתיק המשתתף תלויה בתשואה הריאלית שהושגה, עלולה עליה בשיעור האינפלציה לגרום לפגיעה בהכנסות הקבוצה מדמי ניהול. בנוסף, חלק מהחוב הפיננסי של הקבוצה צמוד למדד, ועליה בשיעור האינפלציה תגרום לגידול בהוצאות המימון של הקבוצה.

ד. **סיכון שערי חליפין** - לקבוצה חשיפה לשינויים בשער חליפין של מט"ח, בעיקר בגין תיק ההשקעות בחו"ל, שאינו מגודר באופן מלא מפני שינויים בשערי החליפין.

ה. **סיכון מחירי מניות** - הקבוצה חשופה לשינויים במחירי מניות סחירות המאופיינים בתנודתיות פוטנציאלית גבוהה, הן בתיק הנוסטרו והן בתיקים המנוהלים עבור אחרים. לנוכח היקף החשיפה של תיק המשתתף למניות, התנודתיות במחירי המניות עשויה להשפיע באופן מהותי על היקף דמי הניהול המשתנים שתגבה כלל ביטוח.

ו. **סיכון מחירי נכסים אחרים** - לקבוצה חשיפה להשקעות אלטרנטיביות, הכוללות השקעות בנדל"ן וקרנות נדל"ן, קרנות השקעה, מניות לא סחירות ומכשירי השקעה נוספים. נכסים אלה חשופים לשינויים בשוויים, העשויים לנבוע בין השאר משינויים בשווקי ההון בארץ ובעולם, שינויים במחירי סחורות, מחירי היוון ונדל"ן ומסיכונים עסקיים ספציפיים. בשל אופיין של השקעות אלה, הן פחות תנודתיות מהשקעות סחירות ומגיבות בפער עיתוי מסוים לאירועי שוק. למבחני רגישות הנוגעים לסיכונים שוק ראה ביאור 42(ג)(2) לדוחות הכספיים.

(5) סיכונים אשראי

הקבוצה חשופה לאפשרות של הפסד כספי כתוצאה מירידת איכות האשראי וחדלות פירעון של לוויים וחייבים אחרים, נוכח חשיפתה לנכסים פיננסיים, דרך תחומי הפעילות הביטוחיות של הקבוצה, הכוללים פוליסות לפי חוק המכר וביטוחי אשראי, וכתוצאה מחשיפתה לחייבים אחרים בהם מבטחי משנה, ובמידה מסוימת גם לסיכונים אשראי של סוכנים ומבוטחים. בגין החזקתיה בנכסי חוב, חשופה הקבוצה לירידה בשווי הנכסים כתוצאה מפגיעה באיתנות הפיננסית של החייב (לרבות הסדרי חוב) ו/או כתוצאה מעליה במרווחי האשראי בשוק, כאמור.

בנוסף, עליה במקרי חדלות הפירעון של עסקים בישראל עלולה להשפיע גם על היקפי תביעות בענף ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה בו פועלת הקבוצה (ראה סעיף 7.1.1.3 לעיל), על היקף חובות מעסיקים בגין אי העברת תשלומים לביטוח פנסיוני עבור עובדיהם, המחייבת את הגופים המוסדיים בקבוצה לנקיטת הליכי גביה, ועל הסיכונים הביטוחיים בפעילות כלל ביטוח אשראי (ראה סעיף 9.16(ב)(1) להלן).

במסגרת תיק הנכסים שלה, חשופה הקבוצה לענפי משק שונים שהעיקריים הם ענף הנדל"ן המקומי, הבנקאות והפיננסים (הכוללת גם חשיפה דרך פיקדונות) וענף התשתיות והאנרגיה. החשיפה לענף הבנקאות ולמגזר הפיננסי נובעת גם מכך שהקבוצה מחזיקה את עיקר נכסיה ונכסי לקוחותיה בחשבונות אצל בנקים, מוסדות פיננסיים וברוקרים בארץ ובחו"ל, ומקבלת שירותי סליקה באמצעות בנקים. כמו כן, חשופה הקבוצה למבטחי משנה כאמור (ראה סעיף 9.16(ב)(4) להלן). למרות שהקבוצה פועלת להגברת הפיזור במידת האפשר, החשיפה לענף הבנקאות בישראל מאופיינת בחשיפה למספר קטן יחסית של צדדים נגדיים בעלי דרוג גבוה, כתוצאה מהמבנה הריכוזי של הענף בארץ. הרעה באיתנות הפיננסית, אי עמידה בהתחייבויות אותם גורמים, או אירוע של חדלות פירעון במי מהגופים האמורים עלולים להשפיע באופן מהותי לרעה על תוצאותיה העסקיות של הקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים אשראי ראה ביאור 42(ו) לדוחות הכספיים.

(6) סיכונים סביבתיים, חברתיים ותאגידיים (ESG)

הקבוצה חשופה לפגיעה בפרופיל העסקי, הפיננסי ו/או במוניטין כתוצאה מחשיפה לאירועים סביבתיים, חברתיים ואירועי ממשל תאגידי, בקווי העסקים השונים (כולל חשיפה עקיפה דרך מבטחי משנה) ובפעילות ההשקעות שמשפיעה בעקיפין גם על הקבוצה.

ב. סיכונים ענפיים

(1) סיכונים ביטוחיים

בפעילות הביטוח חשופה הקבוצה בעיקר לסיכונים הקשורים לשינויים בגורמי הסיכון לעומת ההנחות האקטואריות ולסיכון לנזק בודד גדול או להצטברות נזקים בגין אירוע קטסטרופה.

המודלים האקטואריים באמצעותם מבצעות חברות הביטוח בקבוצה תמחור של מוצרים והערכה של העתודות הביטוחיות אותן הן מחזיקות, מתבססים, לרוב, על ההנחה שדפוסי ההתנהגות והתביעות בעבר מייצגים את מה שיקרה בעתיד. שינויים

בגורמי הסיכון המשפיעים על שכיחות האירועים וחומרתם, לעומת ההערכות במודל האקטוארי, עלולים להשפיע באופן מהותי על התוצאות העסקיות ועל יחס כושר הפירעון הכלכלי של הקבוצה:

בעסקי ביטוח כללי הסיכונים הביטוחיים העיקריים מקורם בפער בין הסיכון בעת התמחרות ובעת הערכת ההתחייבויות הביטוחיות, לבין ההתרחשויות בפועל. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות עסקי הביטוח, משינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים. בפרט, בענפי חבויות קיימת אי ודאות גדולה לגבי עלות התביעות, בין השאר עקב קיומם של פערי זמן בין מועד האירוע, מועד הגילוי ומועד התשלום (זנב תביעות ארוך).

בעסקי ביטוח האשראי הסיכונים הביטוחיים העיקריים הינם סיכונים אשראי, הנובעים מיכולת החייבים לעמוד בהתחייבויותיהם ותלויים גם בסביבה העסקית והכלכלית. ביטוח סיכונים סחר חוץ כרוך גם בסיכון פוליטי בחו"ל. כמו כן, אירועי קטסטרופה, כגון: מלחמה, סנקציות בינלאומיות, השבתה או שביתה, טומנים בחובם סיכונים אשראי בשל השפעתם על יכולת ו/או רצון החייבים לעמוד בהתחייבויותיהם.

בעסקי ביטוח חיים ובעסקי ביטוח בריאות גורמי הסיכון העיקריים כוללים סיכונים דמוגרפיים, כגון: שינויים בשיעורי התמותה, שינויים בתחלואה, בנכות ובמשכן ובהתפתחויות רפואיות, וכן סיכונים הנוגעים להתנהגות ולאופציות בפוליסות של המבוטחים ולהתפתחות האכיפת הרפואית (למבחני רגישות להנחות אקטואריות ראה ביאור 42(ה1) לדוחות הכספיים). באופן ספציפי, בביטוח חיים, התארכות בתוחלת החיים ו/או עליה בשיעור המבוטחים אשר ימשכו כקיצבה את הכספים שנצברו בקופות ביטוח המנוהלות על ידי הקבוצה, ואשר קיים בהן מקדם קיצבה מובטח תוחלת חיים, ו/או שינויים בבחירת מבוטחים לגבי מסלול קבלת הקיצבה מבין המסלולים הקיימים בפוליסות, יכולים להביא לצורך להגדיל את התחייבויותיה הביטוחיות, ובעיקר בקופות ביטוח שבהן נקבע מקדם הקיצבה על בסיס לוחות תמותה השונים מלוחות התמותה הידועים כיום או כפי שיהיו בעתיד. כמו כן, קיים סיכון כי רמת ההוצאות לאורך חיי התיק תהיה גבוהה מהמוערך, בין היתר כתוצאה משינוי התנהגות העמיתים או המבוטחים, היקף המימוש של האפשרות לנייד את הכספים הצבורים בקופה או בפוליסה ושינויים רגולטוריים. באופן ספציפי בענפי ביטוח בריאות וסיעוד ובכיסויים בגין אובדן כושר עבודה, הסיכון העיקרי הינו גידול בשיעורי התחלואה והנכות המשפיעים הן על מספר התביעות, הן על משכן והן על עלותן, גידול כזה עלול להיות מושפע גם משינויים בפרשנות מקרה הביטוח על ידי הרגולטור ו/או בתי המשפט. גורם סיכון נוסף הינו שיעור מימוש האופציה להמשכיות ללא חיתום בביטוחים קבוצתיים, כאשר קיים סיכון לעליה בשיעור זה, תוך סיכון לניצול האופציה על ידי המבוטחים אשר הסיכון הביטוחי בגינם גדול יותר.

(2) רמת שימור התיק

שינוי ברמת שימור התיק, התלויה בשיעורי הביטולים, ההקפאות והניידים, מהווה סיכון ביטוחי משמעותי בעסקי ביטוח חיים ובריאות, היות שהרווחיות בתחום זה מבוססת על מרווח מפרמיה (חיובי או שלילי) וגביית דמי ניהול לאורך חיי הפוליסה (למבחני רגישות להנחות ביטולים ראה ביאור 42(ה1) לדוחות הכספיים). רמת שימור התיק מהווה סיכון משמעותי גם בעסקי ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל (לפרטים אודות ניוז מקרן הפנסיה בקבוצה ראה סעיף 6.4.5 לעיל, לפרטים בדבר הוראות חקיקה שפורסמו המגבילות הפקדות לביטוח מנהלים ראה סעיף 6.2.2 לעיל). יצוין כי ביטול פוליסות גורר גם מחיקת הוצאות הרכישה הנדחות בגין אותן פוליסות.

(3) סיכונים קטסטרופה

הקבוצה חשופה לסיכון שאירוע בודד בעל השפעה רבה (קטסטרופה), כגון: רעידת אדמה, נזקי טבע, מלחמה, אירוע טרור או מגפה יביא להצטברות נזקים בהיקף גבוה.

- **רעידת אדמה בישראל** - אירוע הקטסטרופה המהותי אליו חשופה הקבוצה הינו רעידת אדמה, בעיקר בגין חשיפותיה בביטוחי הרכוש וכן בביטוחי חיים ובריאות.
- **סיכונים מלחמה וטרור בישראל** - החברה חשופה לאירוע מסוג זה בעיקר בביטוחי חיים ובריאות.
- **מגפה** - החברה חשופה לאירוע מסוג זה בעיקר בביטוחי חיים ובריאות.

כלל ביטוח רוכשת הגנה חלקית כנגד הצטברות אירועים ביטוחיים הכוללת בין היתר הגנה כנגד רעידת אדמה, נזקי טבע, ונזקי מלחמה וטרור. הגנות אלה מוגבלות, בין היתר, בתקרות הכיסוי, בסכומי ההשתתפות של החברה בשייר, או במועדים. יצוין כי ביחס לחוזה הקטסטרופה בביטוח חיים ואובדן כושר עבודה, המכסה נזק משמעותי שמתרחש במהלך שבעה ימי לחימה, החלק הארי של מבטחי המשנה, החריגו את סיכונים המלחמה, אקטיביים ופסיביים, מהכיסוי הביטוחי החל משנת 2024 וזאת נוכח המצב הבטחוני והגיאופוליטי. היקף הכיסוי הנרכש מבוסס על הערכות מבוססות מודל ו/או מחקרים בדבר גודל הנזק הצפוי באירוע קטסטרופה בהסתברות נתונה, אשר אין וודאות באשר להתקיימות התחזיות על פיהם. במידה שהנזק בפועל יהיה גבוה יותר, הקבוצה תישא בנזק העודף, אשר עלול להיות מהותי. לפרטים בדבר היקף ההגנה הנרכשת כנגד אירועי קטסטרופה ראה סעיף 9.6.7 לעיל.

(4) יציבות מבטחי משנה

חברות הביטוח בקבוצה מבטחות חלק מעסקיהן בביטוח משנה, בעיקר באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את המבטחים הישירים מחובתם כלפי מבוטחיהם על פי פוליסות הביטוח. הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מסיכון צד נגדי נוכח אי הוודאות לגבי יכולתם, רצונם או מגבלות שיחולו על מבטחי משנה, לרבות בשל מגבלות בינלאומיות לתשלום בגין מבוטחים מסוימים, לשלם את חלקם בביטוח לחברות הקבוצה. למרות שהחשיפות של חברות הקבוצה המגובות בביטוח משנה מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, קיימות מגבלות להיקף החשיפה הפוטנציאלית למבטחי משנה והחשיפות העיקריות הן למבטחי משנה המדורגים בדירוגים בינלאומיים גבוהים. נפילה של אחד ממבטחי המשנה

הגדולים עמם התקשרה הקבוצה יכולה להיות בעלת השפעה מהותית עליה. לקבוצה חשיפה מהותית מאד במקרה של אירוע קטסטרופה מהותי בו זמנית עם נפילה של מבטח משנה גדול המבטח את החברה מפני אירוע כזה. עם זאת, ההסתברות להתממשות אירוע כזה מוערכת כנמוכה, עקב היות שני האירועים בעלי הסתברות משותפת נמוכה. לפרטים בדבר חשיפה של חברות הקבוצה למבטחי משנה ראה ביאור 42(ו) (8) לדוחות הכספיים. לעניין סעיפי סנקציות ולעניין כיסוי בגין נזקי מלחמה בהסכמי ביטוח משנה ולקושי בהשגת הסכמי ביטוח משנה וחידושם, ראה סעיף 9.6.5.4 לעיל.

(5) סיכונים אסטרטגיים

הקבוצה חשופה לשינויים בסביבה בה היא פועלת העלולים להשפיע על עסקיה, ובפרט:

- **שינויים בחקיקה וברגולציה** - הקבוצה חשופה לשינויים בחקיקה וברגולציה הנוגעים לתחומי פעילותה אשר חלקם מהווים רפורמות משמעותיות. בפרט, חלק מהשינויים הרגולטוריים שבוצעו בשנים האחרונות, ואלו המוצעים, חלקם כטיטות לא סופיות, עשויים להוות איום על רכיבים במודל העסקי של הענף. בנוסף, שינויים בחקיקה וברגולציה, ובכלל זה חקיקה ראשית, שיקולי מדיניות ממשלתית, חוזרים, הכרעות עקרוניות, ניירות עמדה וכן הוראות אשר בסמכותו של הממונה להחיל בקשר עם שינוי של תנאי פוליסות, לרבות תעריפים, עשויים להשפיע על החברה גם בעת אישור מוצרים חדשים וגם בהתייחס למוצרים שנמכרו בעבר, בכלל זה בדרך של ביטול מוצרים והחלפתם (לרבות הפסקה זמנית של מכירת מוצרים שתנאיהם שונים), בדרך של תחולה רטרואקטיבית וגם עקב השפעתם על פרשנות הסכמים שנכרתו בעבר.
 - **סיכוני תחרות** - הקבוצה חשופה לרמת תחרות גבוהה בכל תחומי פעילותה, לרבות כתוצאה משינויים מבניים בשוק, ובכלל זה כניסת מתחרים חדשים הן יצרנים והן ערוצי הפצה, והעדר מגוון מספק של מוצרים ושינויים מבניים שיכול ויחולו בענף, כפועל יוצא משיקולי ריכוזיות משקית. שינויים אלה עלולים לפגוע ברווחיות הקבוצה הן בשל השפעתם הישירה על רווחיות מוצרים ושירותים שהקבוצה עוסקת בהם והן בשל התייקרות עלויות התפעול, השיוק וההפצה. למידע נוסף ראה סעיפים 6.3, 7.2 ו-8.3 לעיל.
 - **זמינות מבטחי משנה** - המשך פעילותה של הקבוצה בתחומי ביטוח שונים, בהם היא נסמכת על כיסוי ביטוח משנה, חשופה לזמינותם של ביטוחי משנה כאלו על ידי מבטחי משנה שעומדים בתנאי הסף שקבעה החברה, התלויה בין היתר בנכונותם של מבטחי המשנה להשתתף בסיכון, בקיבולת ובמחיר המתאימים.
 - **סיכונים משפטיים** - מורכבותה של פעילות הקבוצה והיקפה, ובפרט תוקפם הארוך של הסכמי ביטוח וביטוח משנה, יוצרים חשיפה מהותית לסיכונים משפטיים העלולים לנבוע מליקויים במסמכים משפטיים, לרבות פוליסות וחוזי ביטוח משנה, מליקויים תפעוליים ביישומם של הסכמים ומשינויים החלים על פני זמן בפרשנות או בקביעת אמות מידה של התנהגות, גם בהתייחס למוצרים שנמכרו לפני שנים ארוכות ואף בהחלה בדיעבד. סיכונים נוספים נובעים, בין היתר, מתקדימים משפטיים הנוגעים לתשלום תביעות ואשר יכולים להגדיל את סכומי התביעות שחברות הקבוצה תידרשנה לשלם, ומהנחיות והכרעות רגולטוריות. כל אלה עלולים לחשוף את הקבוצה לתביעות מהותיות שאינן במהלך העסקים הרגיל, אשר יש בהן כדי להשפיע על פעילותן ו/או על תוצאותיהן הכספיות של החברות בקבוצה, או על הצורך להגדיל את ההתחייבויות הביטוחיות.
- בפרט, לקבוצה חשיפה מהותית לתובענות ייצוגיות ונגזרות, הן כאלה שנפתח הליך משפטי בגין, הן כאלה שהחשיפה הפוטנציאלית להגשת תובענה ייצוגית או נגזרת הובאה לידיעת חברות הקבוצה באמצעות גילוי עצמי ו/או באמצעות פניות של לקוחות או צדדים שלישיים בדרכים שונות, והן כאלה שלחברות הקבוצה אין לגביהן ידיעה כאמור. לעניין החשיפה לתובענות ייצוגיות ונגזרות ראה ביאור 45(2) לדוחות הכספיים.

ג. סיכונים ברמת הקבוצה

להלן יפורטו סיכונים העשויים להתממש ברמת הקבוצה מבלי שיתממשו בו זמנית בכל או במרבית החברות הפועלות באותו ענף:

(1) ציות ורגולציה

פעילות הקבוצה כפופה להוראות דין רבות ולפיקוחם של גופי רגולציה שונים. יכולתם של הגופים המוסדיים והסוכנויות בקבוצה לפעול בתחומי פעילותם מותנית בהחזקה ברישיונות והיתרים הדרושים לפעילות בתחומים אלה, בכלל זה עמידה בדרישות הון רגולטוריות, לרבות משטר כושר פירעון כלכלי, לפרטים ראה ביאור 17 לדוחות הכספיים. בנוסף, פעילויות מהותיות בקבוצה כפופות לרגולציה פרטנית ומורכבת. בפרט, פעילויות הביטוח והחיסכון ארוך הטווח כפופות להוראות רגולטוריות המשתנות מעת לעת בגין מוצרים שנמכרו על פני שנים רבות ואשר הינם בעלי תקופת כיסוי ביטוחי ו/או תקופת חיסכון ארוכות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות של מי מהרגולטורים המפקחים על פעילותה של הקבוצה, עלולה לגרום סנקציות, בין היתר, שלילת רישיונות והיתרים, קנסות כספיים כלפי הקבוצה, והוראות השבה, וזאת גם אגב ביקורות מטעם גורמים מפקחים או תלונות או תקלות שמתגלות, ויכולה אף להוות בסיס לתביעות נגדה. לפרטים נוספים ראה ביאור 45(2.2.3.2) לדוחות הכספיים. שינויים במבנה השליטה בחברה, שהינה חברה ללא גרעין שליטה כמפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים, יכולים להשפיע על הרכב האורגנים השונים של החברה ועל התנהלותה וזאת, בין היתר, בעקבות הסדרה רגולטורית. בנוסף, שינויי שליטה עתידיים בחברה ו/או אירועי ממשל תאגידי עלולים לפגוע בפרופיל העסקי, הפיננסי ובמוניטין הקבוצה, בזמינות מקורות מימון ובדירוג החברה וחברות הבנות של החברה. קיומם של סעיפי שינוי שליטה בהסכמים מסוימים של חברות בקבוצה עם צדדים שלישיים לרבות מבטחי משנה, יכול וידרשו, בהתקיים נסיבות של שינוי שליטה כאמור, הידברות עם צדדים שלישיים אלה להארכת תוקפם של ההסכמים.

לפרטים נוספים בדבר היתרי השליטה לגופים המוסדיים שבשליטתה של החברה ובדבר סטטוס היתרי השליטה בחברה ובגופים המוסדיים בה נכון למועד הדוח, ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר סנקציות בינלאומיות שהוטלו על גורמים שונים, והשלכות אפשריות להטלתן ביחס לפעילות הקבוצה ראה סעיף 9.2.12 לעיל.

(2) סיכונים נזילות

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרשנה חברות הקבוצה לשלם התחייבויות פיננסיות, תביעות והטבות אחרות למבוטחים ולזכאים אחרים ביחס להיקף הכספים שיהיו זמינים לכך באותו המועד. צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי בתנאי לחץ ומכירתם במחירים הנמוכים ממחירי השוק. בפעילות הביטוחית של הקבוצה, סיכון הנזילות אינו מוערך כמהותי בשל ההיקף הגבוה של נכסים נזילים בתיק הנוסטרו, ההיקף הגבוה של תזרימים נכנסים שוטפים מפרמיות ומפעילות ההשקעות, והעובדה שתשלום תביעות מותנה בהתקיימותם של אירועים ביטוחיים, כאשר לחלקם מח"מ ארוך. עם זאת, סיכון הנזילות עשוי להתעצם בעת התמשות אירוע קטסטרופה משמעותי, או כתוצאה מאירוע פיננסי משמעותי עבור נזילות דולרית.

(3) סיכונים חיתום, תמחור והערכת ההתחייבויות הביטוחיות

הקבוצה חשופה בפעילותה הביטוחית לסיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות; לסיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים במודלים ולסיכון חיתום - הסיכון לשימוש בתמחור שגוי כתוצאה מליקויים בהליך החיתום.

(4) סיכונים תפעוליים

הקבוצה חשופה לסיכונים תפעוליים, דהיינו הסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כתוצאה מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. חשיפת הקבוצה נובעת מתהליכים הכוללים, בין היתר, תהליכי רכש, שוך, השקעות, גביה, הפקת פוליסות, תפעול פוליסות ומוצרי חיסכון ארוך טווח לרבות ביצוע שינויים בהם וייחוס כספים לרכיבי המוצר ולרבדים השונים שלו, תשלום תביעות, פעולות ידניות, הזנת נתונים למערכות המידע, הפקת דיווחים, חישוב עתודות וכן תהליכים הקשורים בפעילות מול סוכני ביטוח, מעסיקים, לשכות שוך, מסלקה פנסיונית, גופים מוסדיים והתקשרויות עם גורמים בחו"ל, בהם ברוקרים זרים ומסלקות בחו"ל, מבטחי משנה וספקי שירות. בין השאר חשופה הקבוצה לסיכונים תפעוליים גם בגין רשלנות של עובדיה, סוכניה ושל צדדים שלישיים הפועלים עבורה וכן בגין פעולות בזדון העלולות לגרום תביעות בהיקפים מהותיים כנגד הקבוצה ו/או נזקים בהיקפים מהותיים לקבוצה. בנוסף, חשופה הקבוצה לפעולות הונאה ותרמית מצד לקוחותיה וגורמים נוספים מולם היא פועלת. חשיפות אלה לסיכונים תפעוליים נובעות בין היתר ממורכבותם של המוצרים והשירותים אותם משווקת הקבוצה ואשר שיווקה בעבר וממורכבות הרגולציה החלה על פעילותה, אשר מגדילים את הסיכון להתעוררות מחלוקת עם לקוח לגבי הפרשנות או אופן היישום של הוראת דין או הסכם או לתקלה בתפעול המוצרים והשירותים. חשיפה זו מוגברת במוצרים ארוכי טווח ובפרט במוצרי ביטוח חיים לנוכח מורכבותם התפעולית הגבוהה של המוצרים ולנוכח היותם חשופים לשינויי רגולציה תכופים. בהקשר זה יצוין, כי פעולות שוטפות לטיוב נתוני זכויות עמיתים בתחום חיסכון ארוך טווח עשויות לגרום להשלכות תפעוליות ולהשלכות כספיות נוספות אשר אין באפשרותה של הקבוצה להעריך במלואן. לנוכח היקף פעילותה של הקבוצה, המנהלת נכון ליום 31 בדצמבר 2024 נכסים בסך של כ-369 מיליארדי ש"ח, מתוכם כ-329 מיליארדי ש"ח הם נכסים המנוהלים עבור אחרים (ראה חלק ב' לדוח - דוח הדירקטוריון סעיף 2.2(א)), ועל אף הצעדים הננקטים על ידי לזיהוי הסיכונים ולקביעת בקורות הולמות ופעולות להפחתת הסיכון, היקף חשיפתה לסיכונים תפעוליים מהסוג שפורט לעיל הינו מהותי.

(5) סיכונים מערכות מידע

חלק מהותי מפעילות הקבוצה נשען על מערכות מידע שונות. מערכות מידע תומכות בתהליכי הניהול ובכלל זה בחישוב זכויות לקוחות הקבוצה. היעדר תשתיות מספיקות ו/או ליקויים ו/או כשלים במערכות המידע הממוחשבות עלולים להסב נזק מהותי לפעילות הקבוצה. כאמור בסעיף 9.10.3.1 לעיל, מערכות המחשוב מצויות בתהליך מתמשך של התאמתן להוראות הרגולציה המשתנות תדיר והבטחת תאימות למוצרי הקבוצה. תקלה במערכות מידע ו/או מערכות מידע אשר אינן מותאמות להוראות הרגולציה ו/או העדרה של תאימות מלאה בין מערכות המחשוב לבין תנאי המוצרים או הפעולות המבוצעות, עלולים לחשוף את הקבוצה לאי עמידה בהוראות רגולטוריות, לטעויות בממשקי מידע וכן לטעויות בתפעול מוצרים המשווקים על ידי הקבוצה ואשר שווקו בעבר.

(6) סיכונים סייבר ואבטחת מידע

הקבוצה חשופה לסיכונים סייבר בעיקר בגין ההיקף הגדול של המידע הרגיש אשר ברשותה ובגין ההיקף הגדול של הכספים אותם היא מנהלת. סיכונים אלה כוללים בין היתר, את הסיכון לנזק כספי, להפרעה לפעילות התקינה והרציפה של תהליכי העבודה, לזמינות, שלמות וסודיות המידע שבידה ולפגיעה במוניטין, כתוצאה משימוש לא מורשה בנכסי המידע שלה ו/או כשלים במערך אבטחת המידע שלה ו/או פעולות של גורמים עוינים, לרבות בגין החובות החלות על החברה מתוקף הוראות רגולטוריות ואמצעי אכיפה שהוקנו במסגרתן. לפרטים בדבר ניהול סיכונים סייבר בחברה ראה סעיף 9.10.3.2 לעיל.

(7) סיכונים מודל עסקי

הקבוצה חשופה לשינויים בסביבה העסקית, במודל העסקי לרבות אופן יישום האסטרטגיה, או היעדר תגובה הולמת לשינויים ענפיים, כלכליים, או טכנולוגיים.

(8) סיכון מוניטין

שמה הטוב של הקבוצה מהווה רכיב חיוני ביכולתה לפעול בכל תחומי פעילותה. לפיכך, הקבוצה חשופה לסיכון לפגיעה במיצובה העסקי כתוצאה מפגיעה בדימוי הקבוצה ובשמה הטוב בעיני מבטוחים, עמיתים, גופים מוסדיים, משקיעים, בעלי חוב, שותפים עסקיים, גורמי פיקוח, סוכנים, גורמי הפצה, אמצעי תקשורת ואחרים, וזאת בין היתר מהלך רוח ציבורי, ומביקורת של מי מהגורמים האמורים ביחס לאופן התנהלותה, לרבות בקשר עם יישוב התיבעות. בהקשר זה יציין כי החברה, כלל ביטוח, כלל ביטוח אשראי וכן אגרות חוב שהונפקו על ידי החברה ועל ידי כלל ביטוח גיוסי הון מדורגות על ידי חברות דירוג (ראה ביאור 26(ו) לדוחות הכספיים), כאשר הורדת דירוג עלולה לפגוע בפעילותן.

(9) התקשרויות עם ספקים חיצוניים

במהלך פעילותה מתקשרת הקבוצה בהסכמים עם ספקים ונותני שירותים שונים. הקבוצה חשופה לסיכון לפגיעה במוניטין וברווחיות כתוצאה מפגיעה באיכות השירותים שסופקו לה או ללקוחותיה, במקרה שאיכות השירות הניתן ע"י ספקים אלו לא תהיה הולמת, וכן לסיכון הכרוך בקושי במציאת ספק חלופי במידת הצורך.

9.17 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

9.17.1 להלן תיאור ההסכמים המהותיים אשר החברה הינה צד להם או אשר נוגעים לה

(א) **הסכם להשכרת שטחים עם חברת עתידים - החברה לתעשיות עתירות מדע בע"מ** - ביום 12 במרס 2013, התקשרה החברה במזכר הבנות מחייב עם חברת עתידים- החברה לתעשיות עתירות מדע בע"מ, לפיו שוכרת החברה, עבורה ועבור חברות הקבוצה שטח משרדים של כ-47,000 מ"ר (הכולל 24 קומות) קומת לובי, מחסנים וכ-1,000 מקומות חניה תת קרקעיים, במגדל עתידים השוכן ברמת החייל, תל אביב. ההסכם בין הצדדים הינו לתקופה של כ-24 שנים, עם תחנת יציאה אחת בתום כ-16 שנים.

(ב) **הסכם קיבוצי עם ההסתדרות וועד העובדים בקבוצה** - בחודש מרס 2025 נחתם הסכם קיבוצי בין החברות הבנות של החברה, כלל ביטוח, כלל פנסיה וגמל, כלל ביטוח אשראי, כלל ביטוי מערכות וכנ"ל ("החברות") לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה ("ההסתדרות") וועד העובדים בקבוצה ("ההסכם הקיבוצי החדש"), אשר כולל את כל ההסכמים וההסכמות הקיבוציים שנחתמו בין הצדדים החל משנת 2014, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו. ההסכם הינו בתוקף ל-4 שנים, החל מיום 1 לינואר 2025 ועד ליום 31 לדצמבר 2028. לפרטים נוספים אודות ההסכם, ראה סעיף 9.7.3 לעיל.

(ג) **הסכם לרכישת מערכות מיכון לניהול פעילות הפנסיה** - החל מינואר 2015 כלל פנסיה וגמל החלה לתפעל את פעילות הפנסיה באמצעות מערכת ניסן, מערכת לניהול זכויות עמיתים, הכוללת מודול מערכת לתשלום עמלות, אשר נרכשו מסאפיינס. בנוסף מעניקה סאפיינס שירותי תחזוקה למערכת. ההסכם מתחדש אוטומטית אחת לשנה, בכפוף לזכותה של כלל פנסיה וגמל לא להאריכו תוך מתן התראה מראש. לפרטים נוספים בדבר ההתקשרות עם סאפיינס, ראה סעיף 9.9 לעיל.

9.17.2 להלן פירוט בדבר הסכמים משמעותיים אשר אינם מהותיים שהחברה הינה צד להם או אשר נוגעים לחברה

התקשרות לקבלת שירותי תפעול שוטף של קופות גמל - בחודש יוני 2016 התקשרה כלל פנסיה וגמל בהסכם תפעול עם בנק לאומי לישראל בע"מ ולאומי שירותי שוק ההון בע"מ ("להלן יחד: "בנק לאומי"), לפיו מספק בנק לאומי לכלל פנסיה וגמל שירותי תפעול עבור קופות הגמל שבניהולה. בהתאם להסכם עבור תפעול קופות הגמל משולמת לבנק לאומי תמורה בשיעור שנתי מנכסי הקופות, ובגין תפעול קרן ההשתלמות משולמת לבנק לאומי תמורה בסכום חודשי קבוע. תקופת ההסכם הועמדה על 5 שנים כאשר לכלל פנסיה וגמל זכות לסיים את ההסכם בהודעה בת 6 חודשים מראש ולבנק לאומי זכות לסיים את ההסכם בהודעה בת 12 חודשים מראש. החל מחודש ינואר 2018 מתפעל בנק לאומי את כלל קופות הגמל שבניהול כלל פנסיה וגמל. בחודש אפריל 2021 התקשרה כלל פנסיה וגמל עם בנק לאומי בתוספת להסכם לקבלת שירותי תפעול, שעיקרו הארכת תקופת ההסכם ל-5 שנים נוספות, עד לחודש יולי 2026. החלפה של בנק לאומי ללא תקופת היערכות מוקדמת עלולה לפגוע, באופן זמני, במתן השירותים בקופות המתופעלות על ידו, עד למציאת ספק חלופי.

9.17.3. להלן תיאור הסכמי שיתוף הפעולה אשר החברה הינה צד להם או אשר נוגעים לה

הסכם שיתוף פעולה ובעלי מניות עם קבוצת הביטוח Atradius - כלל ביטוח התקשרה עם קבוצת Atradius, בעלת 20% ממניות כלל ביטוח אשראי, בהסכם המסדיר את שיתוף הפעולה העסקי עמה כשותף אסטרטגי ומעגן את יחסי הצדדים כבעלי מניות בכלל ביטוח אשראי (להלן: "ההסכם"). ההסכם מעגן את זכותה של כלל ביטוח אשראי לקבל מקבוצת Atradius סיוע מקצועי ומידע על חייבים ועל סיכונים אשראי בחו"ל (להלן: "זכות לקבלת מידע") ומסדיר את שיתוף הפעולה בין הצדדים. בנוסף, נקבע בהסכם, כי לקבוצת Atradius זכות להיות מבטח משנה מוביל של כלל ביטוח אשראי, בכפוף לעמידה בתנאי שוק ודירוג מינימאלי (להלן: "זכות ביטוח המשנה") וכן זכות למנות דירקטור בכלל ביטוח אשראי, שהינו בעל זכות וטו ביחס להחלטות מסוימות קבוע בהסכם. כמו כן, בהתאם להסכם, לכלל ביטוח זכות סירוב ראשונה כלפי קבוצת Atradius לרכישת מניותיה בכלל ביטוח אשראי, לקבוצת Atradius זכות להצטרף למכירת מניות כלל ביטוח אשראי על ידי כלל ביטוח, בתנאים זהים לאלו של כלל ביטוח ואילו כלל ביטוח תהיה זכאית לצרף את קבוצת Atradius למכירת כל מניותיה בכלל ביטוח אשראי לצד ג', בתנאים שנקבעו בהסכם. ההסכם מתחדש אוטומטית מדי 3 שנים, אלא אם אחד הצדדים להסכם הודיע לצד השני, 6 חודשים לפני תום התקופה הרלבנטית, על רצונו לסיים את ההסכם, או במקרה של ביטול ההסכם על ידי אחד הצדדים כתוצאה מהפרה יסודית של הצד השני. ביום 1 בינואר 2025 התחדש ההסכם באופן אוטומטי כאמור לשלוש שנים נוספות וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2027. בנוסף, נקבעו בהסכם הוראות שונות שעניינן זכויות כל צד בעת ביטול או הפרה יסודית על ידי הצד האחר את ההסכם, במקרה של ביטול זכות ביטוח המשנה של Atradius או במקרה של ביטול הזכות לקבלת מידע של כלל ביטוח אשראי.

9.18. חזון הקבוצה, יעדים ואסטרטגיה עסקית

חזון הקבוצה - הקבוצה שואפת להמשיך ולהיות קבוצת ביטוח ופיננסים מובילה בישראל, תוך חיזוק איתנותה הפיננסית והעלאת הערך לבעלי מניותיה.

אסטרטגיה עסקית -

הקבוצה מיישמת את האסטרטגיה שהתוותה, ועם רכישתה של חברת MAX הפכה מקבוצת ביטוח מוטת עסקים היסטוריים הכוללים התחייבויות ארוכות טווח לקבוצת אחזקות פיננסיות עם מקורות הכנסה ורווח מגוונים. בתוך כך, ניכרת השפעתה החיובית של רכישת מקס על תוצאותיה של החברה, לצד שיפור מתמשך בעסקי הביטוח והחסכון. בתחום הביטוח והחסכון, הקבוצה השלימה תהליך אסטרטגי חמש שנתי בו שיפרה משמעותית את תוצאותיה הכספיות ואת יחס הסולבנס, ונמצאת בנקודת זינוק להמשך צמיחה רווחית. משימות מרכזיות ביישום האסטרטגיה העסקית -

- צמיחה בהכנסות וברווחיות עסק חדש: התמקדות בצמיחה בעסק חדש, תוך מתן דגש למכירת מוצרי סיכונים וביטוח כללי, במגוון ערוצי ההפצה שלה, בדגש על ערוץ הסוכנים והרחבת שיתופי הפעולה, תוך תמיכה דיגיטלית בערוצי ההפצה ומתן כלים למימוש פוטנציאל המכירות ללקוחות קיימים וחדשים ושימורם, בין היתר תוך שימוש בכלי דאטה מתקדמים, לרבות באמצעות הקמת מועדון לקוחות כלל וכרטיס אשראי CLAL PAY.
- רכישת פעילויות סינגטיות לפעילות הקבוצה, לרבות, בהתחשב במגבלות רגולטוריות, באמצעות החברה כחברת החזקות, תוך בחינה בין היתר, של פעילויות בתחום הסוכנויות ו/או פעילויות פיננסיות נוספות, זאת בין השאר לשם יצירת מקורות רווח נוספים לפעילות הביטוח, בעלי תלות נמוכה יותר בשוק ההון.
- ריסון בהוצאות לצורך תמיכה ביחס Cost/Income: בסביבה תחרותית ורגולטורית מאתגרת, המשפיעה על ירידה בפרמיה ובדמי הניהול, החברה קבעה יעד להתייעלות תפעולית והפחתת רמת ההוצאות השוטפות שלה, תוך שינוי תמהיל ההוצאות באופן שיאפשר גידול בהכנסות וצמיחה.
- ניהול השקעות מוביל: הובלת התשואות ללקוחות הקבוצה, במגוון ערוצי ההשקעה, באמצעות כנף- זרוע ההשקעות הפנימית בקבוצה, המבצעת את ניהול ההשקעות של הקבוצה, ומהווה משקיע מוסדי חוץ-בנקאי מהגדולים בישראל. זאת, תוך שמירה על רמות סיכון הולמות וראיה ארוכת טווח.
- חדשנות ודיגיטציה: הובלת הענף בתהליכים של טרנספורמציה דיגיטלית, ללקוחות, סוכנים, מעסיקים ומתפעלים. פיתוח כלים דיגיטליים מתקדמים בתחום השירות והמכירה, פיתוח תשתיות דאטה מתקדמות לרבות שילוב יכולות AI, שיאפשרו לקבוצה למקסם את הזדמנויות המכירה שלה כמו גם יסייעו להתייעלות תפעולית.
- שיפור השירות: המשך פעילות לשיפור השירות ושיפור שביעות הרצון של הלקוחות, סוכני הביטוח ויתר שותפי העסקיים.
- שמירה ושיפור היציבות הפיננסית ויחס כושר הפירעון של כלל ביטוח: שימור הניהול הפיננסי וניהול הסיכונים הכולל של הקבוצה, וזאת בין היתר באמצעות פיתוח מדדים כמותיים ושילובם בניהול עסקיה, ובפרט על מנת לתמוך בשמירה על יחס כושר פירעון כלכלי הולם, בהתחשב באתגרים הנובעים מהחשיפות בתיק העבר, תנודתיות השווקים, סביבת הריבית והשפעות רגולטוריות.
- שמירה על היציבות הפיננסית של החברה, תוך בחינה מתמדת וניהול מיטבי של מבנה החוב של החברה.
- שימור ושיפור המיצוב של החברה אל מול כל מחזיקי העניין, בין היתר באמצעות חיזוק המותג וערכיו בציבור הרחב, חיזוק המחבורות הארגוניות וחיזוק תחושת הגאווה של עובדי הקבוצה. לפרטים אודות מדיניות חלוקת הדיבידנד של החברה, ראה סעיף 5.1 לעיל.

המידע בכל הקשור לתוכנית האסטרטגיה כמפורט לעיל, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות, הכוונות והאסטרטגיה של הקבוצה, כמפורט לעיל, אשר משקפות את מדיניותה וכוונותיה נכון למועד פרסום דוח זה, ומבוססות על הערכות נוכחיות של תחומי פעילותה ועל מצב הקבוצה נכון למועד פרסום הדוח ועשויות להשתנות, כולן או חלקן, מעת לעת. אין כל ודאות בדבר התממשות כוונות או אסטרטגיה זו של הקבוצה. ייתכן, כי היעדים המתוארים לעיל לא יושגו בעתיד או כי הקבוצה תחליט שלא ליישם את האסטרטגיה האמורה, כולה או חלקה, זאת, בין היתר, מהסיבות הבאות: שינויים בכדאיות הכלכלית, שינויים בסביבה העסקית, שינויים בתנאי התחרות בשוק ושינויים בשווקים עצמם, שינויים רגולטוריים, שינויים בשוק ההון בארץ ובעולם, וכן כתוצאה מגורמי הסיכון האחרים החלים על פעילות הקבוצה, כמפורט בסעיף 9.16 לעיל ובביאור 42 בדוחות הכספיים.

חלק IV: משטר תאגידי בתחומי הביטוח הפנסיה והגמל

10. משטר תאגידי

הסעיפים שלהלן מובאים בחלק זה של הדוח התקופתי של החברה לשנת 2024 בהתאם להוראות הממונה בדבר תיאור עסקי התאגיד של חברות ביטוח, ואולם חלק מן המידע הכלול בו הינו בהתאם לתקנות ניירות ערך, ככל שרלבנטי.

10.1 דירקטורים חיצוניים

ביום 18 בדצמבר 2024 אישרה האסיפה הכללית את חידוש כהונתו של מר שמואל שורץ כדירקטור חיצוני בחברה, לתקופת כהונה נוספת. לפרטים אודות הדירקטורים החיצוניים המכהנים בחברה ראה חלק ד לדוח - פרטים נוספים אודות התאגיד, סעיף 13. לפרטים בדבר אופן מינוי דירקטורים בחברה, ראה ביאור 1 (ג) לדוחות הכספיים.

10.2 דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית

לרשימת הדירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ולפרטים בדבר השכלתם, ניסיונם, כישוריהם וידיעותיהם, שעל בסיסם דירקטוריון החברה רואה בדירקטורים האמורים כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית, ראה חלק ד לדוח - פרטים נוספים אודות התאגיד, סעיף 13.

10.3 ממשל תאגידי

10.3.1 חברה ללא גרעין שליטה

ביוני 2023 פורסמה הצעת חוק החברות (תיקון מס' 37) (ממשל תאגידי בחברות ציבוריות שאין בהן בעל שליטה), התשפ"ג-2023 ("הצעת החוק"), במסגרתה מוצע להתאים ולעדכן את כללי הממשל התאגידי החלים על חברות שאין בהן בעל שליטה. לפרטים ראה סעיף 9.2.2 לעיל.

בנוסף, יצוין כי חוק הביטוח קובע הוראות יחודיות לעניין מבטח ללא גרעין שליטה, בין היתר בקשר עם אופן מינוי דירקטורים ודיווח על החזקת אמצעי שליטה במבטח ללא שולט. לנוכח העובדה כי ההוראות האמורות, בחלקן, חלות על מבטח ללא שולט ואילו החברה שולטת בכלל ביטוח, הרי שחלק מהנושאים האמורים הוסדרו במסגרת מכתבי הממונה לחברה, כאמור להלן. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

10.3.2 הוראות הממונה

ביום 8 בדצמבר 2019 נתקבל אצל החברה מכתב מאת הממונה ("מכתב הממונה"), לפיו, למועד המכתב, אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בחברה באופן המקים חובה לקבל היתר שליטה בחברה בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק הביטוח ולפיכך על החברה לקבל מאת הממונה היתר שליטה בכלל ביטוח. בהמשך לאמור התקבלו בחברה מספר מכתבים מאת הממונה והתקיימו דיונים בין החברה לבין הממונה, שעניינם הסדרת מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח, המפרטים, בין היתר, את התייחסות הממונה, בנוגע להסדרים אשר יחולו על הפעלת אמצעי שליטה של החברה בכלל ביטוח, לרבות לעניין מינוי דירקטורים בכלל ביטוח. המתווה להפעלת השליטה, על המכתבים שהתקבלו, מחליף את הצורך בהיתר שליטה.

לפרטים נוספים אודות מכתבי הממונה לחברה ביחס להפעלת אמצעי השליטה שלה בכלל ביטוח והוראות בדבר מינוי דירקטורים בכלל ביטוח ראה ביאור 1 לדוחות הכספיים.

10.3.3 נהלים רלבנטיים לשינוי סטטוס השליטה

כאמור לעיל, בחודש דצמבר 2019 הפכה החברה לחברה ללא גרעין שליטה. במקביל, בעלי מניות נוספים רכשו ו/או הגדילו את החזקותיהם בחברה, באופן שחלקם קיבלו היתרי החזקה והפכו להיות בעלי ענין בה. נוכח שינויים בסטטוס השליטה ובמבנה החזקות החברה אימצה נהלים הנוגעים לקיום הקשר עם בעלי המניות וכן נוהל לעניין אופן אישור עסקאות עם צדדים קשורים.

(א) נוהל צדדים קשורים - עסקה עם בעל מניות או שלבעל מניות יש בה עניין אישי

נכון למועד זה, הוראות הדין אינן קובעות הוראות בהתייחס לאופן האישור של עסקאות עם מי שעשוי להיות להם ענין אישי בחברה שאינם נושאי משרה או בעלי שליטה. נוכח העובדה כי בגופים מוסדיים קיימים מאפיינים שונים, שאינם מצויים בכל חברה ציבורית ואשר קיומם מצדיק התייחסות שונה, בין היתר בשים לב לכך שהגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים כספי עמיתים, אימצה החברה, בהיותה קבוצה ללא גרעין שליטה, לראשונה בחודש מרס 2020 נוהל המסדיר את התנהלותה הפנימית, וזאת במטרה למנוע ניגודי עניינים פוטנציאליים אשר יכול ויתוהו בין ישויות שונות, כבובעם כבעל מניות מחד וכשותפים עסקיים/לקוחות מאידך.

לצורך ניהול זה הוגדר צד קשור כל אחד מהבאים, ככל שידוע לחברה: מי שמחזיק למעלה מ-2.5% מסוג כלשהו של אמצעי שליטה בחברה וקרובו; מי שהציע מועמד לכהונת דירקטור בחברה או בגופים המוסדיים בקבוצה באסיפה האחרונה וקרובו וכל עוד המועמד מכהן; דירקטור בחברה או בגופים המוסדיים בקבוצה ומועמד לכהונת דירקטור כאמור וקרובו⁹⁷, תאגיד שדירקטור או מועמד לכהונת דירקטור כאמור לעיל מכהן בו כמנכ"ל או יו"ר דירקטוריון; כל תאגיד השולט ו/או נמצא בשליטת אחד האמורים לעיל; מי שוועדת צדדים קשורים קבעה כך ביחס אליו (ועדת השקעות רלבנטית ו/או ועדת הביקורת לפי העניין) ולמעט גופים מוסדיים, בנקים ובתי השקעות, ובלבד שלא הציעו דירקטור או שוועדת צדדים קשורים לא החליטה אחרת ביחס אליהם; תאגיד שמי שניהן כנושא משרה בקבוצה ב-12 החודשים הקודמים מכהן בו כנושא משרה.

הנוהל קובע מגבלות כמותיות להתקשרות עם צד קשור, לרבות עם מי ששולט בו או נשלט על ידו וכן מסדיר את אופן ההתקשרות עמו באופן שעסקה שאינה זניחה תובא לאישור ועדת השקעות רלבנטית ו/או ועדת הביקורת לפי העניין ועסקה זניחה תובא לאישור ועדת השקעות רלבנטית לעניין עסקאות השקעה ולעניין יתר העסקאות הבחינה תבוצע על ידי נושא המשרה האחראי על התחום הרלוונטי בקבוצה.

הנוהל קובע בנוסף חובת דיווח לוועדת צדדים קשורים ביחס למשא ומתן עם צד קשור בשלב מקדמי של המשא ומתן, וקבלת הוראות והנחיות מהוועדה הרלבנטית, ביחס לאופן ההתנהלות בתקופת המשא ומתן ודיווח רבעוני לוועדת השקעות ביחס לעסקאות לא סחירות עם צדדים קשורים שהוחלט שלא לאשר אותן.

(ב) ניהול מפגשים בין נושאי משרה לבעלי מניות

בחודש נובמבר 2020 אימץ דירקטוריון החברה נהל לקיום מפגשים בין נושאי משרה לבין בעלי מניות (להלן: "הנהל"). ההחלטה על אימוץ הנהל התקבלה בין היתר בעקבות מסקנות והמלצות דוח הבדוק, בנוגע לסוגיית הקשר בין דירקטורים לבין בעלי מניות, אגב סקירת גישות שונות בספרות והתפתחות מגמות בעולם בהתייחס לסוגיה זו.

במסגרת הנהל נקבעו עקרונות המעגנים את הפרקטיקה הקיימת של מפגשים מרובי משתתפים עם בעלי מניות במסגרת פעילות קשרי משקיעים, תוך הסדרת קווים מנחים לעניין אופן קיום המפגשים (לרבות באמצעים דיגיטליים); מסירת הודעה מראש; התכנים המותרים לדיון במפגשים; תיעוד עיקרי הדברים ודיווח אודותיהם, וכיו"ב.

בנוסף הוסדרו בנהל כללי פעולה לגבי פגישות פרטניות של נושאי משרה עם בעלי מניות (בנושא הנוגע ל"נובעם" כבעלי מניות), ובכלל זה נקבע עיקרון מנחה לפיו פגישות כאמור לא תתבצעה, ככלל, במתכונת של "אחד על אחד" למעט בנסיבות חריגות ולקראת מינוי דירקטורים באסיפה. כמו כן הוסדרו בנהל הזהות של נושאי משרה הרשאים להיפגש עם בעל מניות והרכבי פגישה אפשריים (צירוף של מספר נושאי משרה); זהות הגורם שיכול ליזום פגישה (ובכלל זה הבהרה כי היזמה לפגישה יכולה להגיע גם מצד בעל המניות); "תקופות האפלה" שבהן, ככלל, לא תתקיימה פגישה עם בעלי מניות (טרם פרסום דוחות כספיים); תדירות הפגישות; מיקומן; חובת מסירת עדכון מראש לאורגנים בחברה, ותיעוד תכני הפגישה בדיעבד; מגבלות על התכנים שניתן לדון בהם בפגישות, הוראות פרטניות ביחס לקיום פגישות והסדרים יעודיים במסגרת ועדת מינויים שתפקידה להמליץ על דירקטורים בחברה ועוד. יצוין כי עיקרי הנהל ביחס לקיומן של פגישות תקפים בשינויים המחויבים גם לגבי קשר בהתכתבות בין נושאי משרה לבין בעלי מניות.

(ג) דוח הבדוק והאירועים וההתפתחויות בעקבותיו

בחודש מאי 2020 מינתה ועדת הביקורת של כלל ביטוח, בתיאום עם הממונה, את שופט בית המשפט העליון (בדימוס), פרופ' יורם דנציגר, כבודק מטעמה ("הבודק"), לבדיקת מכלול הנסיבות שנגעו להתנהלות בקשר עם סיום כהונת המנכ"ל וחלופת מכתבים בעניין זה (להלן: "אירועי הדיון בכהונת המנכ"ל"). דוח הבודק נמסר לוועדת הביקורת של כלל ביטוח והוגש לדירקטוריון כלל ביטוח ולדירקטוריון החברה.

בנוסף, בחודש יולי 2020 נתקבלה בחברה התייחסות הממונה לאירועים ולעובדות שפורטו במסגרת דוח הבודק, במסגרתה ביקש להרחיב לעניין סוגיות מסוימות ובכללן סבור הממונה כי בנסיבות בהן מדובר במבטח ללא גרעין שליטה (לרבות חברת החזקות שהיא בעלת שליטה במבטח ושהחלק הארי של נכסיה מהווים החזקה במבטח), אזי מעבר למגבלות העשויות לחול על כל חברה ציבורית אחרת ללא גרעין שליטה, ראוי לקיים מגבלות חריפות יותר על מהות הקשר עם בעלי מניות ולמנוע קיומו של לחץ חיצוני על מערך ההשקעות בגוף המוסדי. בעניין החלפת מנכ"ל כלל ביטוח, סבר הממונה כי הליך סיום כהונה של מנכ"ל מבטח צריך להיעשות בידיעה ובהסכמת דירקטוריון המבטח, לאחר תהליך מקיף שיתייחס למכלול השיקולים הרלבנטיים, בהחלטה מודעת ונקיה משיקולים זרים וכי החלטה על מינוי מנכ"ל חדש למבטח צריכה להיעשות במסגרת הליך שכולל מינוי ועדת איתור. לעמדת הממונה מצב של מבטח ללא שולט מחייב קיומו של מנגנון המבטיח כי דירקטורים ונושאי משרה בכירים במבטח יבחרו בצורה המאפשרת מינוי המועמדים המתאימים ביותר, תוך הבטחת טובתה של החברה בכללותה והדעת מחייבת הליך סדור ושקוף לבחירת המועמד הראוי וכך גם לגבי פיטוריו והפסקת כהונתו של נושא משרה בכיר מכהן, לא כל שכן המנכ"ל.

96. יובהר כי נכון למועד פרסום הדוח, חובת הדיווח לחברה, אודות החזקותיהם של בעלי מניות בחברה, חלה על בעלי עניין, כהגדרתם בחוק ניירות ערך בלבד.

97. בכל מקום בו התייחסות הינה למועמד לכהונה כדירקטור - האמור יחול ממועד ההצעה לאסיפה הכללית של בעלי המניות ועד תום הכהונה או עד למועד בו תפקע המועמדות. מי שהציע דירקטור והחזקותיו בחברה ירדו מתחת ל-1% והדירקטור שהציע מונה מחדש באסיפה בהתאם להצעת הדירקטוריון - יחדל מלהיות צד קשור לעניין ניהול זה.

החברה וכלל ביטוח פעלו ממועד הדוח ליישום המלצות הבדוק באמצעות קביעת כללים ונהלים מתאימים. לעניין זה, ראה בין היתר הנהלים המפורטים בסעיף זה לעיל.

10.3.4 מינוי דירקטורים בחברה

כאמור, בהתאם להוראות הדין או בהתאם להוראות הממונה, לא נקבעו הוראות ביחס למינוי דירקטורים בחברה ואולם במסגרת מכתבי הממונה לחברה הובהר כי מי שהציע את מינויים של שליש מהדירקטורים המכהנים בחברה והצעתו זו התקבלה, יראה כבעל שליטה בה ובהתאם עשוי להידרש לקבלת היתר שליטה מאת הממונה.

בשים לב להיות החברה חברה ללא גרעין שליטה, מינה הדירקטוריון בחודש ספטמבר 2020 ועדת דירקטוריון מיוחדת. הוועדה שימשה בין השאר כוועדה ממליצה לדירקטוריון בקשר עם גיבוש רשימת קריטריונים מומלצים למינוי דירקטורים בחברה והמליצה על מועמדים מתאימים לכהונה בדירקטוריון החברה ("ועדת האיתור של חברה"). הוועדה קיימה תהליך במסגרתו נעזרה ביועצים חיצוניים, פרסמה "קול קורא" למועמדים להציע את מועמדתם וקיימה פגישות עם מספר בעלי מניות שרצו בכך על מנת לשמוע את עמדתם בנוגע להליך מינוי הדירקטורים בחברה ועל הצעת מועמדים ראויים בעיניהם לכהונה בדירקטוריון החברה.

ביום 14 באפריל 2022 זומנה אסיפה מיוחדת של החברה ליום 23 במאי 2022, לבקשת אלו, שהחזיקה לאותו מועד כ-15% ממניות החברה, לבחירה ומינוי של שני דירקטורים נוספים שהומלצו על ידה. באסיפה זו אושר מינוי של אחד הדירקטורים שהומלצו על ידי אלו.

במסגרת אסיפה כללית שהתכנסה ביום 4 בינואר 2023 מונו 6 דירקטורים (4 דירקטורים שכיהנו בחברה קודם לאסיפה ושני דירקטורים שהוצעו על ידי בעלי מניות). במסגרת אסיפות שהתכנסו בימים 20 בדצמבר 2023 ו-18 בדצמבר 2024 מונו מחדש כל 6 הדירקטורים שאינם דירקטורים חיצוניים המכהנים וכן אחד הדירקטורים החיצוניים שתמה תקופת כהונתו הראשונה (בכל שנה – דח"צ אחר).

כיום מכהנים בחברה 8 דירקטורים, בהם 2 דירקטורים חיצוניים, 2 דירקטורים בלתי תלויים ו-4 דירקטורים רגילים. מבין הדירקטורים המכהנים, 5 דירקטורים הוצעו לראשונה על ידי בעלי מניות, דירקטור אחד מונה על ידי ועדה חיצונית ו-2 דירקטורים מונו על ידי ועדה פנימית.

10.3.5 מינוי דירקטורים בכלל ביטוח

עמדת הממונה כפי שבאה לידי ביטוי בין היתר במכתביו הינה כי נוכח המבנה התאגידי של הקבוצה לפיו כלל ביטוח הינה חברה פרטית הנשלטת על ידי החברה שהיא חברה ציבורית שאין בה שולט סופי ומתוך מטרה להגשים את תכליות חוק הביטוח בעניין מבטח ללא שולט, דרך מינוי דירקטורים בכלל ביטוח, תהיה באופן דומה למנגנונים הקבועים כיום בחוק הפיקוח, לעניין מינוי דירקטורים במבטח ללא שולט, בכפוף להתאמות, וזאת בלי לפגוע בזכותו של בעל מניות אחר להציע מועמדים לפי דין, ככל שקיימת לו זכות כאמור. במסגרת זו הוקמה ועדה חיצונית הכוללת שני דירקטורים חיצוניים בכלל ביטוח אשר תמליץ על מינוי דירקטורים בכלל ביטוח בהתאם להוראות חוק הביטוח לעניין מבטח ללא גרעין שליטה ונקבע על ידי הממונה מתווה אשר יבטיח את הגשמת התכליות הרלבנטיות כאמור לעיל.

בהתאם, בספטמבר 2021 התכנסו אסיפות כלליות של כלל ביטוח במסגרתן הוחלט למנות דירקטורים בכלל ביטוח, בהתחשב בהמלצות הוועדה ביחס למועמדים לכהונה בדירקטוריון כלל ביטוח ובהתחשב במועמדים נוספים שהוצעו על ידי דירקטוריון החברה והכל בהתאם למתווה הדיונים שהחברה קיימה עם הממונה.

יצוין כי ביום 25 בדצמבר 2022 נתקבל אצל החברה מכתב הבהרה מהממונה בקשר עם מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח. במכתב הובהר כי, בעל מניות שמחזיק מעל 2.5% מאמצעי השליטה בחברה ("מחזיק"), או שניים או שלושה בעלי מניות שמחזיקים כל אחד יותר מ-1% ולא יותר מ-2.5% ומחזיקים יחד בין 2.5%-5% ("חבר מחזיקים") יהיה מוגבל להציע מועמד אחד לדירקטוריון כלל ביטוח. כלומר, כל עוד מכהן בדירקטוריון כלל ביטוח ובדירקטוריון החברה דירקטור שהוצע על ידי מחזיק או חבר מחזיקים, לא יוצע לדירקטוריון כלל ביטוח דירקטור נוסף שמונה כדירקטור בחברה על פי הצעתו של אותו מחזיק או חבר מחזיקים.

במכתב הממונה מיום 27 במרס 2023 נקבע בין היתר כי בהתאם לסמכות הממונה לאישור נושא משרה בכלל ביטוח אשר מכהן במקביל כנושא משרה במקס או בסימקס, הממונה יביא בחשבון, בין היתר, את מספר נושאי המשרה בגופים המוסדיים בקבוצת כלל, שמכהנים בו זמנית כנושאי משרה במקס או בסימקס, ותפקידם. יובהר כי כהונה כאמור של עד שני נושאי משרה במקס או בסימקס, ובלבד שאף אחד מהם אינו מכהן כיו"ר דירקטוריון, לא תהווה שיקול משמעותי של הממונה בבחינת מינויו של מועמד לכהונה כנושא משרה בכלל ביטוח כאמור, והכל בכפוף לבחינה של כל בקשה לגופה.

לפרטים נוספים ראה ביאור 1(ג) לדוחות הכספיים.

10.3.6 נהלי דיווח

נוהל בחינת מהותיות

לעניין בחינת מהותיות אימצה החברה נוהל שאושר על ידי דירקטוריון החברה לראשונה בחודש אוגוסט 2008 (ואושר מאז מעת לעת), בו קבעה החברה לעצמה קווים מנחים וכללים לבחינה האם אירוע או עניין מסוים של החברה ו/או של חברה

המוחזקת על-ידיה ("האירוע") הינו מהותי לחברה לעניין החובה להגיש דיווח מיידי עליו מכוח תקנה 36 לתקנות ניירות ערך, וכן ליצור סיווג עסקאות כאמור בסעיף 270(1), (4) ו-4א) לחוק החברות. עיקרי הנוהל הינם כדלהלן:

עקרונית, ייבדק כל מקרה לגופו ותיערך בחינה כמותית ובחינה איכותית ביחס לאירוע הרלוונטי, זאת - על בסיס מכלול האינפורמציה, הנתונים, עובדות המקרה וההערכות תחת מכלול הנסיבות הרלוונטיות בחברה. מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל ייערכו הבחינה הכמותית והבחינה האיכותית באופן המתואר להלן.

(א) בחינה כמותית

1. לכל אירוע העומד לבחינת מהותיות יחושבו כל המדדים הרלבנטיים בהתאם לעניין מבין המדדים הבאים, בהתייחס ועל בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים הסקורים או המבוקרים, האחרונים שפורסמו של החברה והנתונים בהם: (א) יחס נכסים - היקף הנכסים נשוא האירוע (הנכסים הנרשמים או נמכרים או הלוואות) חלקי סך הנכסים⁹⁸; (ב) יחס הלוואות של החברה - היקף ההלוואות של החברה חלקי סך ההלוואות של החברה ולמעט הלוואות שנלקחו מחברות הבנות (ג) יחס הלוואות של חברות בנות - יחס ההלוואות של החברה חלקי סך הלוואות של כלל חברות הבנות (ללא חברת האם) (ד) יחס רווחים - הרווחים הכוללים או ההפסדים הכוללים בפועל או החזויים המשוייכים לאירוע חלקי הרווח הכולל או ההפסד הכולל השנתי (קרי, לארבעה רבעונים) הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים; מובהר, כי הרווח/הפסד המשוייך לאירוע והרווח/הפסד בכל רבעון מחושבים בערכם המוחלט. (ה) יחס הון עצמי - הגידול או הקטון בהון העצמי חלקי ההון העצמי טרם האירוע; (ד) יחס התחייבויות - ההתחייבויות הפיננסיות נשוא האירוע חלקי סך הנכסים של החברה במאזן המאוחד טרם האירוע.

נוכח תחומי עיסוקה של הקבוצה והיקף נכסיה, הובהר כי לעניין רכישת ומכירת נכסים סחירים ושאינם סחירים, ארועי מימוש לרבות הפיכת נכסים בלתי סחירים לסחירים או שערך בגינם, שנעשים במהלך העסקים הרגיל של החברה במסגרת השקעות פיננסיות של נכסי החברה או העמיתים, אף אם הרווח או ההפסד שנרשם בגינם בדוח הכספי, הינו מהותי, הדבר לא ייחשב כאירוע מהותי לעניין נוהל זה ויבחן במסגרת אישור הדוחות הכספיים.

ככל שלצורך יישום המבחנים האמורים קיימת אי אחידות בנוגע לבסיס הדוחות הכספיים בתקופות המדידה הרלוונטיות (כגון שבגין חלק בלבד מתקופות המדידה הדוחות הכספיים הינם דוחות פרופורמה), אזי בשיקול דעת מנהל החטיבה הפיננסית בחברה לקבוע את תקופות המדידה הרלוונטיות ו/או לבצע התאמות אחרות בנתוני המדידה הכספיים של החברה, באופן המביא ליישום המבחנים כאמור באופן מיטבי.⁹⁹

2. מבלי לפגוע בצורך להעריך עבור כל אירוע שמהותיותו נבחנת איזה מהמדדים הקבועים בסעיף א.1 לעיל הינם רלבנטיים, ייחשבו המדדים הבאים כרלבנטיים לעסקאות המפורטות להלן:

- רכישת נכס - יחס נכסים;
- מכירת נכס - יחס רווחים, יחס נכסים;
- לקיחת הלוואה/ מסגרת אשראי - יחס נכסים וכן יחס הלוואות רלבנטי;
- עסקה למתן שירותים, לרבות עסקת ביטוח - יחס הכנסות, יחס רווחים (בהתאם לרווח הצפוי מהעסקה).
- בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, אירוע ייחשב כמהותי אם אחד מהמדדים הרלבנטיים המחושבים בגינו כאמור בסעיף א.1 לעיל עולה על 10% בבחינה שנתי:
- על אף האמור, בכל הקשור ללקיחת הלוואה ו/או לשינוי בתנאי הסכם הלוואה ו/או להעמדת מסגרת אשראי או מימוש חלק משמעותי שלה ו/או לעמידה באמות המידה הפיננסיות ו/או הפרה ו/או פעולה שנועדה למנוע הפרה של הסכם אשראי¹⁰⁰ - אירוע ייחשב כמהותי (1) ביחס להלוואה של החברה- אם היקפה מהווה 5% או יותר מסך נכסי החברה וכן מהווה עשרה אחוזים או יותר מסך הלוואות של החברה, כפי שהן מוצגות בדוח הכספי המאוחד לתום שנת הדיווח. (2) ביחס להלוואה של חברת בת- היקפה או יתרונה בדוחות הכספיים המאוחדים מהווה 5% או יותר מסך נכסי החברה וכן מהווה 10% או יותר מסך הלוואות של כל חברות הבנות של החברה (ולמעט הלוואות של החברה עצמה), כפי שהן מוצגות בדוח הכספי המאוחד לתום שנת הדיווח. (3) ביחס להלוואה הכוללת תניה של הפרה צולבת, אף אם אינה מהותית, אך היא מקימה למלווים, בין במישרין ובין בעקיפין כאירוע של הפרה צולבת, עילה לפירעון מיידי של הלוואות שסכומן במצטבר עומד במבחנים הכמותיים כאמור לעיל - יש לבחון את הצורך ליישם את דרישות הדיווח ביחס למקרי הפרה או פעולה שנועדה למנוע הפרה, והכל בהתאם לעמדת רשות ניירות ערך.¹⁰¹

98. בעסקה מנכסי הנוסטר ו/או המשתתף יבחן יחס הנכסים ביחס לסך כל הנכסים במאזן המאוחד של החברה. בעסקה מנכסי קופות הגמל ו/או קרנות הפנסיה יבחן יחס הנכסים ביחס לסך כל נכסי העמיתים בקופות הגמל וקרנות הפנסיה המנוהלות על ידי הקבוצה.

99. ביחס לאיחוד דוחות מקס לדוחותיה הכספיים של החברה, ולתקופת הביניים שתחילתה ביום 1 באפריל 2023 ("תחילת תקופת הביניים"), יובהר כי לענין יחס רווחים, יילקחו בחשבון – הרווחים הכוללים או ההפסדים הכוללים בפועל או החזויים המשוייכים לאירוע חלקי הרווח הכולל או ההפסד הכולל השנתי (קרי, לארבעה רבעונים) הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב, בערך מוחלט, על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים, כאשר הממוצע מביא בחשבון את רווחיה של סימקס מתחילת תקופת הביניים. כלומר, רווחים אלה כלולים באופן הדרגתי, בכל רבעון ורבעון, ממועד תחילת תקופת הביניים ואילך.

100. לרבות אירועים נוספים שיכולים להיכלל בגדר אשראי בר דיווח, בהתאם לעמדת סגל רשות ניירות ערך מיום 30 לאוקטובר 2011 (עמדה מספר 104-159 בענין אשראי בר דיווח, כפי שתתקן מעת לעת).

101. עמדה משפטית של סגל רשות ניירות ערך 104-15 - "אירוע אשראי בר דיווח".

- לצורך סעיף זה- נכסי החברה – כפי שמופיעים בדוחותיה הכספיים הנפרדים של החברה ("דוח סולו").
- בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, אירוע ייחשב כלא מהותי בהתקיים שכל המדדים הרלבנטיים המחושבים עבורו כאמור בסעיף א.1 לעיל נמוכים מ-5% בבחינה שנתית.
- אירועים אשר אינם מסווגים לאחת מהאפשרויות האמורות לעיל עשויים להיחשב כמהותיים ויש לבצע לגביהם בחינה של שיקולים איכותיים המתחשבים במכלול האינפורמציה ובמכלול הנסיבות הרלבנטיות.
- א. בבחינת מהותיותו של אירוע אשר אמור להתרחש בעתיד יש לבחון את מידת הסבירות להתממשותו של האירוע וכן את החשיבות וההשפעה הצפויה של האירוע אם יתממש ("מבחן הסבירות-עוצמה"/"מבחן התוחלת").
- ב. במידה ומדובר באירוע הנוגע לחברה כלולה של החברה, יש לבחון את השפעת האירוע על חלקה היחסי של החברה באירוע, דהיינו ביחס לשיעור החזקתה של החברה בחברה הכלולה, תוך הפעלת מבחני המהותיות הנזכרים לעיל (בשונה מחברה בת של החברה אז תבחן ההשפעה על החברה במלואה).
- ג. באירוע שאינו השקעה בניירות ערך של תאגיד כלשהו, כגון התקשרות בהסכמי קבלת שירותים וכיוצא ב, יש לבחון את השלכות האירוע הרלוונטי על החברה גם ביחס לסעיפים חשבונאיים רלוונטיים נוספים הנוגעים לאופיו של האירוע הנדון.

(ב) בחינה איכותית

- מהותיות האירוע תיבחן כאמור גם בהיבט האיכותי במובן השפעתו על החברה. הבחינה האיכותית עשויה להוביל לסתירת החזקות הנובעות מהבחינה הכמותית בדבר מהותיות או אי מהותיות האירוע. במסגרת הבחינה האיכותית של מהותיות האירוע עשויות להישקל משמעותיותו והשלכותיו לגבי החברה באחד או יותר מההיבטים הבאים:
- כרוכים בו סיכונים או סיכונים וחשיפות משמעותיים. בבדיקת היבט זה יישקל האם ובאיזו מידה הסיכונים הכרוכים באירוע מבטאים גורמי סיכון להם חשופה החברה ושנכללו בדיווחים קודמים שלה. כן יישקל האם האירוע הינו המתמשות של גורם סיכון שדווח לציבור המשקיעים עוד טרם קרות האירוע;
 - במסגרתו נכנסים לתחום פעילות חדש ומשמעותי, או יוצאים מתחום פעילות קיים משמעותי;
 - גילוי עשוי להביא, בוודאות סבירה ובהתבסס על ניסיון העבר, ובהתייחס למודלים של הערכה והתייחסות הנהוגים אצל משקיעים ואנליסטים, לשינוי משמעותי במחיר ניירות הערך של החברה;
 - עשויה להיות לו השפעה מיוחדת על הדוחות הכספיים של החברה (כגון - על סיווג מחדש של רכיבים מסוימים, על ביאור המגזרים וכיוצא ב), או על רכיב עסקי אחר של החברה שיש לו תפקיד חשוב בכל הנוגע לניתוח הפעילות העסקית והרווחיות שלה;
 - הוא עשוי להשפיע על עמידת החברה ו/או חברות בנות בדרישות רגולטוריות משמעותיות, ברשימות או בהיתרים רגולטורים משמעותיים, באמות מידה פיננסיות משמעותיות, העשויות להקשות באופן מהותי על החברה, או בדרישות חוזיות משמעותיות אחרות וכן אירועים חריגים נוספים לדוגמא כאלה הנוגעים לזיכיונות פעילות מול ארגונים בינ"ל (כגון הודעת ארגון בינ"ל על הפסקת פעילות), התקשרות מהותית לרבות שינוי מהותי בתנאיה, הארכת התקשרות ו/או סיומה;
 - הוא עשוי להשפיע באופן משמעותי על אנליסטים ו/או משקיעים בבואם לנתח את פעילות החברה ותוצאותיה.
 - הוא נתפס כאירוע משמעותי על ידי הנהלת החברה ומשמש כבסיס לקבלת החלטות ניהוליות. אירועים שאינם מקבלים תשומת לב ניהולית מיוחדת ועל אחת כמה וכמה כאלה שאף לא מובאים לידיעת הנהלת החברה ייחשבו בדרך כלל כאירועים שמבחינה איכותית אינם מהותיים.

(ג) תביעות משפטיות (לרבות תובענות ייצוגיות)

מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל, באירוע שעניינו הגשת תביעה, לרבות תובענה ייצוגית, כנגד החברה או חברה מוחזקת שלה, תיבחן מהותיות האירוע כדלקמן: (1) בחינה כמותית - תיערך על בסיס הערכת חברה בדבר סכום התביעה (בהנחה כי תתקבל) כשהוא מוכפל בשיעור ההחזקה של החברה בחברה הנתבעת אם מדובר בחברה כלולה בשונה מחברה בת. המדד הכמותי הרלבנטי לבחינת מהותיותן של תביעות יהיה יחס רווחים. דהיינו, סכום התביעה המשוקלל שיתקבל מביצוע החישובים כאמור יחולק ברווח הכולל או ההפסד הכולל השנתי הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים. היחס שיתקבל מביצוע החישוב ייבחן לאור נוהלי הבחינה הכמותית הרגילים המפורטים בסעיף א לעיל. (2) בחינה איכותית - תיבחן השאלה האם הגשת התביעה או האיום בהגשתה¹⁰² משפיעים באופן משמעותי על מכלול האינפורמציה המשמש כבסיס להחלטות השקעה של ציבור המשקיעים בניירות הערך של החברה. בכלל זה, יילקחו בחשבון אחד או יותר משיקולים רלוונטיים, כגון: זהות התובע; קבוצת התובעים; קבוצת הנתבעים; העובדה שהתביעה הוגשה כנגד

102. יובהר כי איום בהגשת תובענה ייצוגית או פניה מוקדמת לגילוי מסמכים/תביעה נגזרת, אינו מחייב דיווח מיידי שכן מדובר באירוע מקדמי (לעיתים בגין הליך שהינו במהותו מקדמי) שאינו מהותי (כמותית או איכותית) שאינו מסתיים בהכרח בהגשת תביעה אלא אם החברה סבורה שיש טעם מיוחד איכותי לדווח על קבלת ההתראה. החברה תתעד את הטעם לדווח על קבלת התראה כאמור.

חברות אחרות; ההשפעות הצפויות במקרה שהתביעה תאושר כתובענה ייצוגית ובמקרה שתתקבל על-ידי הערכאה השיפוטית; משך ניהול ההליך הצפוי והשפעותיו המצטברות על קבוצה רחבה של תובעים; קיומן של תביעות דומות כנגד החברה העוסקות במטריה דומה ומידת השפעתה של התביעה הנוספת על מכלול האינפורמציה שבידי המשקיעים; ההתייחסות לתביעה הייצוגית בדוחות הכספיים של החברה¹⁰³.

אירוע שעניינו תביעה ביטוחית ייחשב כמהותי מבחינה כמותית, אם:

- א. הסכום הנתבע עולה על 20% מההון העצמי של החברה.
 - ב. מתקיימים לגבי שני התנאים הבאים במצטבר:
 - הסכום הנתבע בניכוי ביטוח משנה (שייר), ריבית והוצאות עולה על 1% מההון העצמי של החברה.
 - הסכום הנתבע (ברוטו) עולה על 5% מההון העצמי של החברה.
- אירוע שעניינו כשל פיננסי ייחשב כמהותי מבחינה כמותית, אם הסכום עולה על 20% מההון העצמי של החברה הרלבנטית.

(ד) ביחס להליכים מנהליים או פליליים

באירוע שעניינו חקירה פלילית המתנהלת כנגד החברה בנושא משמעותי על ידי רשויות האכיפה, רשות ניירות ערך או רשות רגולטורית אחרת, וכן באירועים שעניינם הליך פלילי או מנהלי נגד החברה בנושא משמעותי, יינתן משקל יתר לבחינה האיכותית של מהותיות האירוע ובפרט יושם דגש על האופן שבו עשוי האירוע להשפיע על משקיעים ו/או אנליסטים בבואם לנתח את פעילות החברה ותוצאותיה ועל התייחסותם של המשקיעים לאופן התנהלות החברה בעסקיה.

10.4 מבקר פנים

10.4.1 פרטי המבקר הפנימי

- שם: תומר דוד.
- תאריך תחילת כהונה: 1 ביוני 2024.
- המבקר הפנימי עומד בתנאים הקבועים בסעיף 3(א) לחוק הביקורת הפנימית, התשנ"ב-1992 (להלן: "חוק הביקורת הפנימית").
- המבקר הפנימי עומד בהוראות סעיף 146(ב) לחוק החברות ובהוראות סעיף 8 לחוק הביקורת הפנימית.
- למבקר הפנימי אין קשרים עסקיים עם החברה או עם גוף הקשור אליה.
- המבקר הפנימי הינו עובד כלל ביטוח ומשמש מבקר פנימי בחברה, בכלל ביטוח ובחברות נוספות בקבוצה.

10.4.2 דרך המינוי

המבקר הפנימי מונה בחודש פברואר 2024 על ידי דירקטוריון החברה וכלל ביטוח בהמשך להמלצת ועדת הביקורת של החברה וכלל ביטוח, והחל כהונתו בחודש יוני 2024. מינויו של המבקר הפנימי נעשה לאור השכלתו, מומחיותו, וניסיונו המקצועי ולאור הסמכויות, החובות והתפקידים המוטלים על המבקר הפנימי בהתאם לדין בחברה ובכלל ביטוח, ובהתחשב, בין היתר, בגודלה של החברה, סוגה, היקף פעילותה ומורכבותה. סמכויותיו של המבקר הפנימי קבועות במסמך תפקידים וסמכויות, אשר אושר לאחרונה ביום 8 בדצמבר 2024 וביום 23 בדצמבר 2024 על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה וכלל ביטוח, בהתאמה.

10.4.3 זהות הממונה על המבקר הפנימי

בהתאם להוראות סעיף 148 לחוק החברות, הממונה הארגוני על המבקר הפנימי הוא יו"ר דירקטוריון החברה.

10.4.4 תוכנית העבודה

- הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית עבודה רב שנתית (לתקופה של 4 שנים), ועל פי תוכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה.
- קביעת נושאי הביקורת תלויה במידה רבה ברמת הסיכון הגלומה בכל תחום פעילות מבוקר ובהסתברות להתממשות הסיכון. קביעת נושאי הביקורת ותדירות ביצוע הביקורת בהם מבוססת, בין היתר, על סקר סיכונים שבוצע על ידי הביקורת הפנימית בשנת 2023 ששימש לצורך קביעת תוכנית העבודה הרב שנתית לשנים 2024-2027, במסגרתו ניתן דגש, בין השאר, על ההיקף הכספי של הפעילות שמוצע לבצע לגביה ביקורת ועל החשיפה לסיכונים תפעוליים, רגולטורים ואחרים הגלומה בכל פעילות.

¹⁰³. ככל שניתן בדוחות הכספיים גילוי מצומצם בדבר תביעה שהוערכה כבלתי מהותית והערכת הסיכון לגביה השתנתה, באופן שהפכה מהותית, יורחב לגביה הגילוי הכספי בדוחות.

- לצורך קביעת תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית, מתייעץ המבקר הפנימי עם יו"ר הדירקטוריון, יו"ר ועדת הביקורת, מנכ"ל החברה וחברי ההנהלה.
- המבקר הפנימי מגיש את תוכנית העבודה לאישור ועדת הביקורת של החברה, בהתאם להוראות סעיף 149 לחוק החברות.
- תוכנית העבודה מותירה בידי המבקר הפנימי שיקול דעת לסטות ממנה במקרים כדוגמת: שינויים רגולטוריים, דרישות ספציפיות של הממונה, שינויים בתהליכי עבודה או שינויים במבנה הארגוני הרלוונטיים לפעילויות שתוכנן לבצע בהן ביקורת על פי תוכנית העבודה, כפי שאושר על ידי ועדת הביקורת. במקרה של סטייה לא משמעותית מתוכנית העבודה, המבקר הפנימי אינו כפוף לאישורים נוספים, אך הוא מוסר עדכון לוועדת הביקורת אודות שינויים אלו.
- המבקר הפנימי זומן לכל הישיבות ונכח במרבית ישיבות הדירקטוריון וועדת הביקורת, לרבות ישיבות בהן נדונו עסקאות מהותיות.

10.4.5 ביקורת של חברות מוחזקות

תוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2024 התייחסה גם לפעילויות של חברות בנות ובמיוחד לתאגידים מוחזקים מהותיים של החברה בישראל: כלל ביטוח, כלל ביטוח אשראי, כלל פנסיה וגמל וסוכנויות הקבוצה. לתאגידים מוחזקים אלו, לא היה בשנת הדוח מבקר פנימי נוסף.

יצוין כי למקס מבקר פנימי נפרד וגם לעתודות הוותיקה מבקר פנימי נפרד אשר פעילות כל אחד מהם אינה קשורה לפעילות אגף הביקורת הפנימית של הקבוצה.

10.4.6 היקף העסקה

המבקר הפנימי מועסק על ידי החברה במשרה מלאה. המבקר הפנימי היה אחראי בשנת הדוח גם על הביקורת הפנימית בחברות המוחזקות האמורות של החברה, למעט מקס ועתודות הוותיקה כאמור לעיל. היקף הביקורת בחברות המוחזקות נגזר מהאופי הייחודי של פעילות כל חברה מוחזקת וכן מהיקף פעילותה ביחס להיקף פעילות הקבוצה.

להלן היקף שעות הביקורת הפנימית, שבוצעה לגבי פעילות החברה והחברות המוחזקות של החברה בתקופת הדוח:

שם החברה	שעות שהושקעו	מבקר פנימי נוסף	מיקור חוץ	סך הכל
כלל ביטוח ¹⁰⁴	25,100		660	25,760
כלל ביטוח אשראי	430			430
כלל פנסיה וגמל	8,850		160	9,010
עתודות הוותיקה		1,280		1,280
כלל החזקות וסוכנויות בשליטת החברה	1,400			1,400
סך הכל	35,780	1,280	820	37,880

היקף שעות הביקורת הכולל בקבוצה בשנת 2024 (ללא שעות ביקורת של עתודות הוותיקה ושל מקס) היה בסך של כ- 36,600 שעות, לעומת כ-36,800 שעות בשנת 2023. למקס ולעתודות הוותיקה מבקרים פנימיים נוספים ונפרדים אשר פעילותם אינה קשורה לפעילות אגף הביקורת הפנימית של הקבוצה.

ביחס למקס הביקורת הפנימית מבוצעת על ידי עובדי מקס (בשילוב עם מיקור חוץ) בהיקף של כ- 4 משרות, כולל המבקר הפנימי הראשי של מקס.

10.4.7 עריכת הביקורת

- הביקורת מבוצעת לפי הנחיות מקצועיות לביקורת פנימית, וביחס לגופים המוסדיים בהתאם להנחיות הקבועות בקודקס הרגולציה של רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון שער 5, חלק 1, פרק 8 (לשעבר חוזר גופים מוסדיים 9-14-2007).
- דירקטוריון החברה הניח את דעתו כי הביקורת הפנימית פועלת על פי הדרישות שנקבעו בהנחיות המפורטות לעיל, זאת, בין היתר, על בסיס נושאים שונים שהובאו לאישור הדירקטוריון ו/או ועדת הביקורת ובתוכם כתב הסמכויות של הביקורת הפנימית, כשירות ומשאבי הביקורת הפנימית ושמירה ומעקב שוטף אחר אי תלותו של המבקר הפנימי.

10.4.8 גישה למידע

במסגרת עבודת הביקורת הפנימית, הומצאו למבקר הפנימי כל מסמך ומידע שהתבקשו על ידו ונדרשו לביצוע תפקידו. לא הוטלה במסגרת עבודת הביקורת הפנימית כל מגבלה, ובכלל זה ניתנה למבקר הפנימי גישה חופשית, מתמדת ובלתי אמצעית למערכות המידע ולנתונים הכספיים של החברה.

104. הנתון כולל 100 שעות ביקורת שנערכו בכלל ביטוח גיוסי הון.

10.4.9. דין וחשבון המבקר הפנימי

- דוחות הביקורת הפנימית מוגשים בכתב לוועדת הביקורת.
- דוחות הביקורת הפנימית מובאים, באופן שוטף, למנכ"ל החברה המבוקרת, וזאת לצורך קיום דיון בממצאי הביקורת טרם הבאתם בפני ועדת הביקורת הרלבנטית. דוחות הביקורת חשופים בפני כל חברי הדירקטוריון שלה.
- להלן המועדים בהם נדון דין וחשבון על ממצאי המבקר הפנימי בוועדת הביקורת של החברה:

כלל ביטוח

11.8.2024, 14.7.2024, 9.6.2024, 16.5.2024, 11.4.2024, 10.3.2024, 15.2.2024, 14.1.2024, 8.12.2024, 17.11.2024, 13.10.2024, 29.9.2024

כלל החזקות

10.12.2024, 30.9.2024, 25.6.2024, 16.5.2024, 12.3.2024

דוחות הביקורת מדורגים על ידי הביקורת הפנימית לפי דרגות חומרה. יצוין כי חלק מדוחות הביקורת הפנימית מועברים לעיון חברי ועדת הביקורת לידיעה בלבד ואינם נדונים במסגרת ישיבות הוועדה, זאת במקרים שדוח ביקורת מדורג על ידי הביקורת הפנימית בדרגת חומרה נמוכה יחסית באופן שאינו מחייב הבאת הדוח לדיון. יודגש כי אף ביחס לדוח ביקורת פנימית המועבר לידיעה בלבד, עומדת בפני כל אחד מחברי ועדת הביקורת האפשרות לדרוש קיום דיון ספציפי בממצאים ובהמלצות הנכללים בדוח.

- יצוין כי לאור הודעת הממונה מיוני 2019 "הודעה על נושאים לדיון בישיבות משותפות", הכוללת רשימת נושאים לגביהם רשאים חברי דירקטוריון של גוף מוסדי וועדותיו לקיים ישיבות משותפות עם חברי דירקטוריון של חברה אם של הגוף המוסדי, מקיימת ועדת הביקורת של החברה ישיבות נפרדות מועדת הביקורת של כלל ביטוח. במסגרת זו קבעה ועדת הביקורת של החברה כי תדון בדוחות הביקורת הייחודיים לחברה, בנוסף יובאו לידיעתה נושאים תהליכיים שמטרתם להבטיח ממשל תאגידי תקין, תהליכים נאותים ומשאבים מספקים בקבוצה וכן יובאו לידיעתה אחת לרבעון דוחות ביקורת מהותיים (כפי שהוגדרו על ידי ועדת הביקורת), לאחר שנדונו בוועדת הביקורת של כלל ביטוח ובתוספת המלצות ליישום. לבקשת ועדת הביקורת של החברה מועברים לידיעתה סדרי היום וחומרי הרקע של ועדת הביקורת של כלל ביטוח.

10.4.10. הערכת הדירקטוריון את פעילות המבקר הפנימי

לדעת דירקטוריון החברה, היקף, אופי ורציפות פעילות ותוכנית העבודה של הביקורת הפנימית הינם סבירים בנסיבות העניין, ויש בהם כדי להגשים את מטרת הביקורת הפנימית בחברה ובחברות הבנות.

10.4.11. תגמול

- המבקר הפנימי מועסק כעובד כלל ביטוח, במעמד משנה למנכ"ל, במשרה מלאה, ומקבל שכר חודשי לרבות הטבות סוציאליות נלוות. תגמול המבקר מושתת על עקרונות מקובלים לתגמול חברי ההנהלה (לרבות פונקציות בקרה).
 - שכרו ותנאי העסקתו של המבקר הפנימי מאושרים על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון של כלל ביטוח ושל החברה, בהמלצתה של ועדות הביקורת.
 - מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה חלה על המבקר הפנימי. לפרטים אודות המדיניות ראה סעיף 9.7.5 לעיל.
 - למבקר הפנימי תוכנית תגמול אישית לעניין חלוקת בונוס שנתי, זאת כחלק ממדיניות התגמול הכללית שאומצה בחברה. תוכנית התגמול האישית של המבקר הפנימי מבוססת, בין השאר, על הרווח של החברה, יעדים מקצועיים, הקשורים לתוכנית העבודה של הביקורת הפנימית לרבות על פי הערכת ועדת הביקורת, ועל הערכת יו"ר דירקטוריון החברה את תפקוד המבקר הפנימי. היעדים מאושרים מידי שנה על ידי ועדת התגמול, ועדת הביקורת והדירקטוריון, וכך גם העמידה בהם. לפרטים נוספים, ראה נספח - מדיניות תגמול.
 - במהלך שנת 2024 הוענקו למבקר הפנימי 43,300 כתי אופציה לא סחירים, הניתנים למימוש למניות רגילות של החברה, כחלק מתוכנית אופציות לשנת 2024 החלה על נושאי משרה ועובדים בחברה ובחברות הקבוצה. לפרטים נוספים ראה ביאור 44 לדוחות הכספיים.
 - סך התגמול של המבקר הפנימי בשנת 2024 הסתכם בכ-1.18 מיליון ש"ח.¹⁰⁵
 - בימים 11 ו-17 במרס 2025, בחנו ועדת הביקורת והדירקטוריון את התאמת התגמול שקיבל המבקר הפנימי של החברה בשנת 2024, כמפורט בסעיף זה לעיל, לתנאי מדיניות התגמול של החברה ומצאו כי רכיבי התגמול המשתנה והקבוע תואמים את תנאי מדיניות התגמול של החברה והגופים המוסדיים.
- לאור האמור, להערכת הדירקטוריון, תנאי ההעסקה של המבקר הפנימי, הולמים את תפקידו, הינם סבירים והוגנים ומשקפים את עמידתו של המבקר הפנימי ביעדים האישיים שלו ובתרומתו לחברה.

105. יצוין כי סך התגמול הינו עבור כהונתו של מר תומר דוד כמבקר פנימי בחברה שהחלה ביום 1 ביוני 2024.

לאור האמור, סבור דירקטוריון החברה כי אין בתגמול הניתן למבקר הפנימי כדי להשפיע על שיקול דעתו המקצועי.

10.5. רואה חשבון מבקר-

10.5.1. פרטים על משרדי רואי החשבון המבקרים

- **קוסט פורר גבאי את קסירר** - תאריך תחילת כהונתו 1978. שם השותף האחראי: החל מיום 1 ביולי, 2024 ר"ח משה והבה השותף האחראי על הביקורת חלף ר"ח טל חי ציון.
- **סומר חייקין** - תאריך תחילת כהונתו 1998. שם השותף האחראי: ר"ח שירה ליכטנשטט.

10.5.2. תשלומים לרואי החשבון המבקרים

אלפי ש"ח וללא מע"מ

2023				2024				
סך הכל	שירותים אחרים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ומס	סך הכל	שירותים אחרים	שירותים הקשורים לביקורת	שירותי ביקורת ומס	
488	65	165	258	111	-	-	111	החברה
12,257	1,649	150	10,458	11,916	1,785	45	10,086	כלל ביטוח וחברות בנות*
								חברות בנות (למעט כלל ביטוח והחברות הבנות שלה ולמעט מקס) ¹⁰⁶
334	-	-	334	435	-	-	435	
13,079	1,714	315	11,050	12,462	1,785	-	10,632	סך הכל חברות

* בשנת הדוח כללו שירותי הביקורת שכר טרחה בגין SOX, ביקורת סולבנסי ו-IFRS17.

שכר הטרחה של רואי החשבון בגין שירותי ביקורת נקבע על ידי הדיקטטוריון בהתאם להמצאת ועדת הביקורת. שכר הטרחה בגין שירותי ביקורת נקבע לאחר משא ומתן עם רואי החשבון המבקרים, במסגרתו נבחן היקף הביקורת ומורכבותה, תוך התייחסות לשכר רואה חשבון מבקר המקובל בענף. שכר הטרחה בגין שירותים שאינם קשורים לביקורת נקבע בעיקר בהתאם לסוג העבודה, היקף שעות העבודה והנושא המבוקר.

10.6. תרומות התאגיד

במסגרת הפעילות החברתית השוטפת בשנת 2024 תרמה הקבוצה סך של כ-4 מיליוני ש"ח¹⁰⁷ בישראל בהתאם לאסטרטגיה שהוגדרה: תמיכה בגופים ועמותות הפועלים למען טיפוח אוכלוסיות עם צרכים מיוחדים, לרבות אוכלוסיות חולות, אנשים עם מוגבלויות, אוכלוסיות מעוטות יכולת ובדגש על טיפוח ילדים ואוכלוסיות של צעירים, וזאת גם בהיבטים של עידוד השכלה.

נוכח מלחמת "חרבות ברזל" החברה נרתמה בשורת פעולות נרחבת, במסגרתן, בין היתר הקימה קרן תמיכה לסיוע למבוסחים בגין נזקי מלחמה ביטוחיים שאין להם מענה בסך של 10 מיליוני ש"ח.

בנוסף, בחודש מאי האחרון, ערכה החברה בשיתוף עם האוניברסיטה העברית, אירוע הנצחה לחללות מלחמת "חרבות ברזל", במסגרתו כ-50 משפחות הנופלות העניקו מלגות, שאותן תרמה החברה, לסטודנטיות ששרתו בשירות מילואים משמעותי במהלך המלחמה.

גם השנה נתנה החברה חסות ראשית במשדר ההתרמה של פתחון לב לקראת חג הפסח. ארגון פתחון לב פועל לשבירת מעגל העוני הבין-דורי בישראל המסייע מדי שנה לכחצי מיליון אנשים בישראל, וזו השנה השישית ברציפות בה תורמת החברה ל-"תוכנית 7" המיועדת לבני נוער מהפריפריה הגאוגרפית ומלווה אותם במשך 7 שנים משנות התיכון ועד להשתלבותם בלימודים גבוהים ועבודה לאחר הצבא.

השנה, זו השנה הרביעית בה מאמצת החברה, במסגרת תכנית "גדולים במדים", יחידה של צעירים על רצף האוטיזם או עם מוגבלות שכלית. המשרתים פעם בשבוע בבסיס צבאי. מלווה בצמתים חשובים בחייהם ותומכת בעמותה.

106. שכר רואי החשבון בגין שירותי הביקורת של מקס מפורטים בסעיף 15.15 להלן.

107. לא כולל תרומות עבור סיוע במסגרת מלחמת "חרבות ברזל".

למיטב ידיעת החברה אין קשרים בין עמותות להן תרמה הקבוצה 50,000 ש"ח או יותר בשנת הדוח ובין החברה ונושאי משרה בה.

10.7 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

10.7.1 תקנות ניירות ערך

בחודש דצמבר 2009 פורסמו **תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) (תיקון מס' 3) התש"ע-2009**, העוסקות במערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד, אשר מטרתן לשפר את איכות הדיווח הכספי והגילוי בתאגידים מדווחים.

בתיקון מיום 7 ביולי 2011, נקבע כי תאגיד המאחד או המאחד באיחוד יחסי תאגיד בנקאי או גוף מוסדי, רשאי לבחור ליישם בהתייחס לבקרה הפנימית בתאגיד הבנקאי או בגוף המוסדי בלבד, את מתכונת הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית הקבועה בד"ן האחר החל עליהם בנושא זה, ככל שקיימת מתכונת כזו לגבי הדוח התקופתי.

בהתאם לכך, בנוסף להצהרות המנהלים ולדוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית, שניתן במסגרת הדוח התקופתי, מצורפים גילוי והצהרות מנהלים בהתייחס לבקרה הפנימית בגופים המוסדיים המאוחדים, אשר חלות עליהם הוראות הממונה והצהרות מנהלים בהתייחס לבקרה הפנימית בחברת כרטיסי האשראי המאוחדת שחלות עליה הוראות המפקח על הבנקים בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

10.7.2 הוראות הממונה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הממונה פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "**חוזרי הממונה**") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "**הגופים המוסדיים**").

בהתאם, כללו כלל ביטוח והגופים המוסדיים המאוחדים את המידע בכפוף להוראות הד"ן והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

10.7.3 סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי הממונה המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, וכפי שפורט בדוחות הדירקטוריון הקודמים של כלל ביטוח, כלל ביטוח פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה כלל ביטוח את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת כלל ביטוח (הגוף המוסדי), בשיתוף המנכ"ל ומשנה למנכ"ל כלל ביטוח מנהל החטיבה הפיננסית, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של כלל ביטוח. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומשנה למנכ"ל כלל ביטוח מנהל החטיבה הפיננסית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של כלל ביטוח הינם אפקטיביים על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שכלל ביטוח נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הד"ן והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2024 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה מצורפות בדוח.

10.7.4 אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי (SOX Act 404)

הוראות המפקח על הבנקים מחילות על חברות כרטיסי אשראי את דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-SOX Act.

בסעיפים אלו נקבעו על ידי ה-SEC וה-Public Company Accounting Oversight Board הוראות באשר לאחריות ההנהלה לקביעתם וקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולקיום הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחווה דעת רואי החשבון המבקר בקשר עם הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בין היתר, הוראות המפקח קובעות כי תאגידים בנקאיים יישמו את דרישות סעיפים 302 ו-404 וכן את הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחם. וכן כי בקרה פנימית נאותה מחייבת קיום מערך בקרה על פי מסגרת מוגדרת ומוכרת, ומודל ה-COSO (Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) עונה על הדרישות ויכול לשמש לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

מקם מיישמת את ההוראה על פי הנחיות המפקח על הבנקים בהתאם לאמור לעיל.

בסיום שלב הערכת אפקטיביות הבקורות לא נתגלו חולשות מהותיות העלולות להוביל להצגה מוטעית מהותית בדוחות הכספיים.

10.7.5. הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת מקס, בשיתוף עם המנכ"לית והחשבונאית הראשית של מקס, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של מקס. על בסיס הערכה זו, מנכ"לית החברה והחשבונאית הראשית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של מקס הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

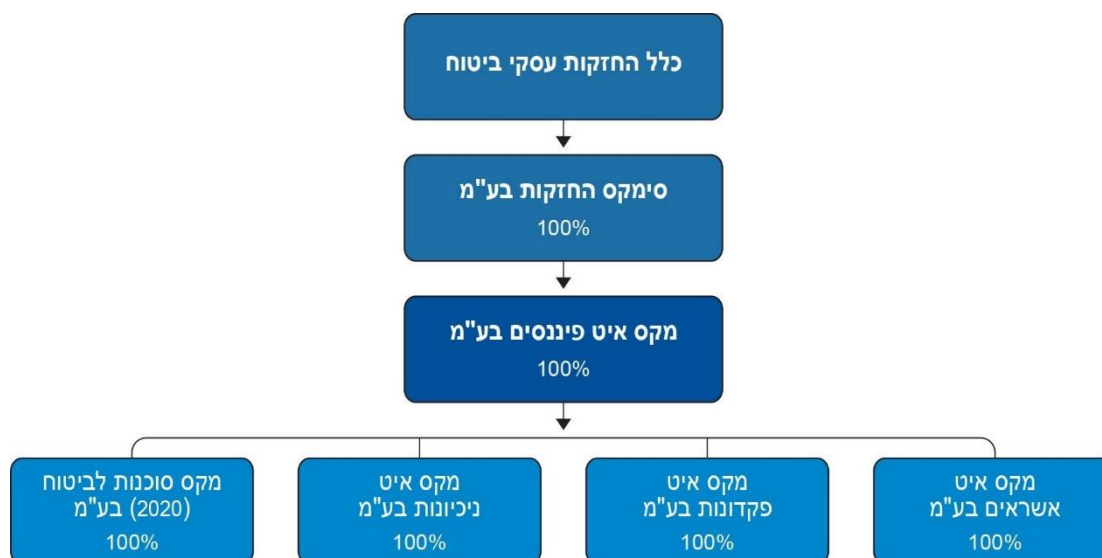
במהלך הרבעון הרביעי המסתיים ביום 31 בדצמבר 2024 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של מקס על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי. הצהרות המנהלים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה מצורפות בדוח.

חלק V – תחום פעילות כרטיסי אשראי

11. ענף כרטיסי אשראי

11.1 מבנה אחזקות

להלן מבנה ההחזקות המהותיות ליום 31 בדצמבר 2024:

11.2 תיאור ענף כרטיסי אשראי

בענף כרטיסי האשראי בארץ פועלות שלוש חברות עיקריות: מקס, חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") (הכוללת את דיינרס קלוב בע"מ בשליטת כאל (להלן - "דיינרס")), קבוצת ישראלכרט בע"מ (להלן - "ישראלכרט") (הכוללת את פרימיום אקספרס בע"מ (להלן - "אמריקן אקספרס")), התחרות בין החברות הינה בשלושה תחומים מרכזיים: אמצעי תשלום שהינם כרטיסי חיוב בנקאיים וחוץ בנקאיים (להלן - "הנפקה") - הן כמנפיקים עצמאיים והן כמתפעלים של הבנקים בדרך של הסכמי הנפקה משותפת ו/או תפעול הנפקה, מתן שירותי סליקה לבתי עסק (להלן - "סליקה") ואשראי הניתן ללקוחות פרטיים וללקוחות עסקיים.

החברות קשורות ביניהן בממשק טכנולוגי משותף (להלן - "הממשק המשותף") המאפשר סליקה צולבת של כרטיסי חיוב, המופעל על ידי חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ על בסיס הסדרים שונים בין החברות ואשר מסדיר, בין היתר, את אופן ההתחשבות בין הצדדים והליכי החזרי חיוב.

ביום 31 ביולי 2024 הכריז נגיד בנק ישראל על מערכת "סכמת כרטיסי חיוב", המופעלת על-ידי חברת שב"א כמערכת מבוקרת לפי חוק מערכות תשלומים, התשס"ח-2008. סכמת כרטיסי חיוב מהווה סט כללים בין מנפיקים לבין סולקים בישראל לעניין פעילותם בתחום כרטיסי החיוב.

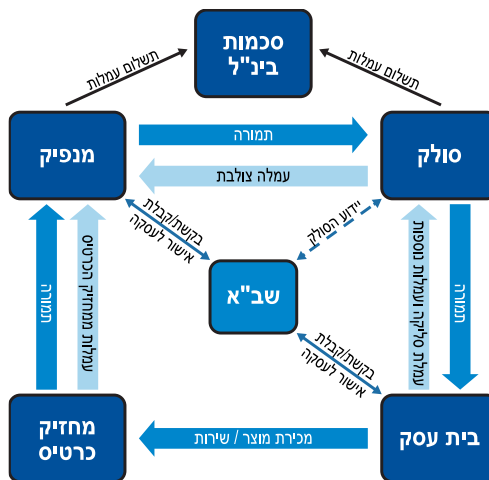
ביום 25 באפריל 2018 פרסם הממונה על ההגבלים העסקיים את החלטתו לפטור בתנאים את הסדר הסליקה הצולבת שבין חברות כרטיסי האשראי. הפטור חל על כל מנפיק או סולק שיצטרפו להסדר. תוקף הפטור נקבע ליום 31 בדצמבר 2023 והוארך זמנית, כאשר ביום 15 במאי 2024 התקבלה החלטת רשות התחרות בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל בנוגע להסדר הסליקה הצולבת עד ליום 31 בדצמבר 2028, בתנאים שאינם שונים מהותית מהפטור הקודם.

הפטור מסדיר, בין היתר, את הנושאים הבאים:

- הצטרפות שחקנים חדשים להסדר הסליקה הצולבת.
- איסור על ניצול כוח שוק בצד ההנפקה או בצד הסליקה כדי להקשות על מתחרים.
- איסור על ניצול כוח שוק כלפי בית עסק.
- התחשבות יומית בגין כספי הסליקה, איסור על עיכוב בהעברת התשלום מהמנפיק לסולק (להרחבה ראה פרק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 5).

להלן תיאור תמציתי של פעילות חברת כרטיסי אשראי.

כרטיסי חיוב הם אמצעי לרכישת מוצרים או שירותים על ידי העברת כספים אלקטרונית מחשבון הבנק של הלקוח אליו משויך הכרטיס (להלן - "מחזיק הכרטיס"), אל חשבון הבנק של בית העסק המספק את המוצר או את השירות.

להלן פירוט הגורמים המעורבים בתהליך:

- **מחזיק הכרטיס (Card holder) -** האדם או הישות אשר מורשה להשתמש בכרטיס חיוב לתשלום עבור העסקה, מכוח הסכם הנפקה עם המנפיק.
 - **בית העסק (Merchant) -** הישות המכבדת כרטיס חיוב כאמצעי תשלום המוצג על ידי הלקוח לצורך תשלום בגין מוצר או שירות.
 - **מנפיק הכרטיס (Issuer) -** המנפיק הינו הישות המנפיקה את כרטיס החיוב וקשורה עם מחזיק הכרטיס בהסכם הנפקה. כמו כן, מנהל המנפיק את מסגרת האשראי, אם קיימת בכרטיס החיוב. בתמורה גובה המנפיק תשלום ממחזיק הכרטיס (להלן - **"דמי כרטיס"**) וכן עמלת מנפיק (להלן - **"עמלה צולבת"**) הגביית מסולק העסקה בבית העסק ואשר כפופה לפיקוח בנק ישראל מכוח **צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מיידי), התשע"ט-2018**. בנוסף, קיימות עמלות שירות נוספות אותן גובה המנפיק ממחזיק הכרטיס בהתאם לפעולות השונות המבוצעות בכרטיס.
 - **סולק (Acquirer) -** הסולק הוא הגורם המאפשר לבית העסק לכבד עסקאות בכרטיסי חיוב. הסולק מתקשר הן עם בית העסק והן עם המנפיקים, ותפקידו לקשר את בית העסק למערכת הסליקה ובאמצעותה להעביר את התשלומים בגין העסקאות שבוצעו על ידי הלקוחות, מהמנפיקים אל בית העסק. בתמורה להתחייבותו האמורה כלפי בית העסק, גובה הסולק תשלום מבית העסק (להלן - **"עמלת סליקה"**), אשר חלק ממנה הוא העמלה הצולבת המועברת למנפיקים. בנוסף, קיימות עמלות שירות שונות אותן גובה הסולק מבית העסק.
 - **שב"א -** חברת שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן - **"שב"א"**), חברה ציבורית אשר כ- 60% ממניותיה הינן בבעלות ארבעה בנקים ישראלים וכן, ויזה ומאסטרקארד, המפעילה את מתג כרטיסי החיוב המשמש לאיסוף העסקאות המקומיות מהמסופים המותקנים בבתי העסק והניתוב שלהן לצרכי אישור העסקאות וההתחשבות בין הסולקים למנפיקים בגין ביצוע העסקה.
 - **סכמה בינלאומית / ארגון כרטיסי האשראי הבינלאומי -** גוף המחבר בין סולקים ומנפיקים המפעיל מותג כרטיסי חיוב והמאפשר ביצוע עסקאות בכרטיסי אשראי ברחבי העולם. הסכמה יוצרת הסכמים עם כמות גדולה של סולקים, כך שמנפיק שמתחבר לסכמה, כרטיסיו יובדו בכל בתי העסק העובדים עם אותם סולקים. הסכמה מגדירה עבור המשתתפים בה את כללי ביצוע העסקאות ובפרט עמלות, הסדרים טכנולוגיים ועסקיים, כללי התחשבות וחלוקת אחריות לנזק.
- חברות כרטיסי האשראי מנפיקות כרטיסים תחת מותגים שונים, מכוח הסכמי רישיון ומעמדן בארגוני כרטיסי אשראי בינלאומיים. שלוש החברות מנפיקות את המותגים ויזה ומסטרקארד. בנוסף, ישראלכרט מנפיקה באופן בלעדי את כרטיס ישראלכרט ואת כרטיס האשראי הבינלאומי אמריקן אקספרס, וכל מנפיקה באופן בלעדי את כרטיס האשראי הבינלאומי דיינרס. מקס מוגדרת כ"מנפיק בעל היקף פעילות רחב", בהתאם לקבוע בחוק הבנקאות (רישוי). שלוש החברות מציעות גם אשראי לאנשים פרטיים ומצויות בעניין זה בתחרות מול הבנקים, גופים מוסדיים וגופי מימון חוץ בנקאיים אחרים.
- לצורך ביצוע פעילות הסליקה בישראל מקס קיבלה רישיון סליקה מאת הפיקוח על הבנקים מכוח הוראות חוק הבנקאות (רישוי). עם כניסתו לתוקף של תיקון מס' 29 לחוק הבנקאות (רישוי) ביום 6 ביוני 2024 (להלן - **"יום התחילה"**), מקס הינה "נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית", כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי). ביום התחילה, התקבלה במקס הודעת הפיקוח על הבנקים לפיה רישיון הסולק שבידיה ימשיך לעמוד בתוקף עד לעדכון.
- מקס, כאל וישראלכרט סולקות, מכוח הסכמי רישיון בארגוני כרטיסי אשראי מקומיים ובינלאומיים, את מותגי ויזה, מסטרקארד וישראלכרט לפי העניין, באמצעות הממשק המשותף אשר כאמור מתופעל באמצעות חברת שב"א. סליקת מותגים אלו מבוצעת כסליקה צולבת שמאפשרת לכל סולק לסלוק את המותגים השונים גם אם הכרטיס לא הונפק על ידו. בנוסף, חברת ישראלכרט סולקת באופן בלעדי את כרטיסי אמריקן אקספרס, חברת כאל סולקת באופן בלעדי את כרטיסי דיינרס ו- מקס סולקת את מותג UnionPay. בשנת 2018 קיבלו שתי חברות נוספות, טרנזילה וקארדקום, רישיון סליקה מבנק ישראל. נכון למועד אישור הדוח אין לכך השפעה מהותית על תוצאות פעילות מקס.
- שלוש החברות מציעות גם אשראי לאנשים פרטיים ואשראי עסקי לבתי עסק ומצויות בעניין זה בתחרות מול הבנקים, גופים מוסדיים וגופי מימון חוץ בנקאיים אחרים.

12. מגזר הנפקה

12.1 מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו

מגזר הנפקה מתמקד בפעילויות עבור שני סוגים עיקריים של לקוחות:

1. **פתרונות למוסדות פיננסיים** - הנפקה משותפת ותפעול הנפקה (Processing) של כרטיסי אשראי עם בנקים, עבור לקוחותיהם (B2B2C), להלן "כרטיסי חוב בנקאיים".
2. **לקוחות פרטיים** - מכירה ושיווק של כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים, אשראי צרכני ומוצרים אחרים ישירות ללקוחות פרטיים, כלומר הצרכנים (B2C), לרבות באמצעות מועדונים משותפים.

כרטיסי החוב הבנקאיים והחוץ בנקאיים אשר מונפקים על ידי מקס במסגרת מגזר הנפקה משמשים כאמצעי תשלום לעסקאות ולמשיכת מזומנים בבתי העסק בארץ ובעולם, המכבדים את המותגים אותם מנפיקה מקס. מבנה ותשתיות מקס הרלוונטיים למערך ההנפקה משמשים הן לפעילות הכרטיסים הבנקאיים והן לפעילות הכרטיסים החוץ בנקאיים, בראיה כוללת. כך, בין היתר, מנגנון חיוב הלקוחות וזיכוי הסולקים, התשתית המיכונית - כגון, מערכת הממשק בין הסולקים ובין הארגונים הבינלאומיים, הפעילות מול שב"א, תהליכי אישור העסקאות, תהליך ההנפקה הפיזי של הכרטיסים - כל אלה משמשים את כלל פעילות ההנפקה במקס.

- **כרטיסי החוב הבנקאיים** מונפקים במשותף על ידי בנק מסוים ועל ידי חברות כרטיסי האשראי, כאשר לרוב, מסגרת האשראי בכרטיס היא חלק ממסגרת האשראי בחשבון הבנק של הלקוח. במסגרת פעילות זו מונפקים כרטיסי אשראי, כרטיסי חוב מידיים וכרטיסים נטענים. יתרות האשראי בגין כרטיסים אלו הן בערבות הבנקים. למיטב ידיעת מקס, בהתבסס על נתוני הדוחות הכספיים של חברות כרטיסי האשראי ליום 30 בספטמבר 2024, נתח השוק של מקס מסך מחזור ההנפקה של הכרטיסים הבנקאיים הינו כ-20%.

עד למועד כניסת חוק שטרם לתוקף, תפעלה מקס בעיקר את ההנפקה המשותפת עם בנק לאומי ועם בנק מזרחי טפחות בע"מ. עם כניסת חוק שטרם לתוקף ולאור הוראותיו, מקס חתמה על הסכמים לתפעול הנפקה עם בנקים נוספים. הגידול בכמות הכרטיסים הנובע מהפעילות עם הבנקים הנוספים מקזז את הקיטון בכמות הכרטיסים המונפקים עם בנק לאומי.

לפרטים נוספים אודות הסכמי ההנפקה המשותפת עם הבנקים ראה סעיף 15.11.1 להלן.

- **כרטיסי החוב החוץ בנקאיים** מונפקים על ידי חברות כרטיסי האשראי ללא שיתוף בנק מסוים והם מחייבים את חשבון הבנק של הלקוח על סמך הרשאה לחיוב חשבון שנתן הלקוח לחברת כרטיסי האשראי. האשראי בכרטיסים החוץ בנקאיים מועמד על ידי מקס ומסגרת האשראי נקבעת בהתאם לשיקול דעתה הבלעדי. סיכוני האשראי בכרטיס והאחריות לכיבוד העסקאות המבוצעות בכרטיס מוטלים על מקס ולא על הבנק בו מתנהל החשבון אותו מחייב הכרטיס. לתיאור התמודדות מקס עם סיכוני האשראי, ראה פרק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 5. בנוסף נושאת מקס בנזקי מנפיק העשויים להיגרם בכרטיס עקב שימושים לרעה, אובדן או גניבה. למיטב ידיעת מקס, בהתבסס על נתוני הדוחות הכספיים של חברות כרטיסי האשראי ליום 30 בספטמבר 2024, נתח השוק של מקס מסך מחזור ההנפקה של הכרטיסים החוץ בנקאיים הינו כ-35%.

את כרטיסי החוב אותם מנפיקה מקס ניתן לחלק למספר סוגים עיקריים:

- **כרטיס אשראי (Credit Cards)** - כרטיס חוב המקושר ישירות לחשבון הבנק של הלקוח המחזיק בו, ומאפשר לו לשלם עבור מוצרים ושירותים. סכום העסקאות שביצע הלקוח באמצעות הכרטיס מחושב מחויב אחת לחודש, במועד קבוע מראש. חשבון הבנק של הלקוח מחויב בסכום זה באותו מועד. כ-89% מסך הכרטיסים התקפים של מקס הם מסוג זה. כרטיס זה מאפשר גם קבלת אשראי ובכך לדחות את התשלום, מעבר למועד החיוב הסטנדרטי. קיימות מספר אפשרויות למתן אשראי באמצעות כרטיס אשראי: אפשרות אחת היא עסקאות המחולקות לתשלומים נושאי ריבית ("קרדיט" ומסלולי אשראי נוספים). אפשרות שנייה הינה באמצעות קביעה מראש של סכום החיוב החודשי ו"גלגול" (Revolving) יתרת חובו של הלקוח לחודש הבא, תוך צבירת ריבית. אפשרות נוספת היא העמדת הלוואות המזוכות לחשבון הבנק של הלקוח ונפרעות באמצעות חיוב הכרטיס.
- **כרטיס חיוב מידי (Debit Cards) ("כרטיס דביט")** - בכרטיס דביט מחייבים את חשבון הלקוח בסמך לביצוע העסקה, ולא אחת לחודש באופן מרוכז. כ-9% מסך הכרטיסים התקפים של מקס הם מסוג זה. כיום ניתן להנפיק כרטיס חיוב מידי בנקאיים בלבד.
- **כרטיס חיוב נטען (Prepaid)** - כרטיס זה נטען מראש בסכום מסוים, וכל תשלום המבוצע על ידי הלקוח מופחת מיתרת הכרטיס, עד לאיפוסה. כ-2% מסך הכרטיסים התקפים של מקס הם מסוג זה.

הכנסות מקס ממגזר הנפקה:

הכנסות מקס ממגזר ההנפקה נובעות (1) מעמלות שנגבות ממחזיקי הכרטיס (הבנקאיים והחוץ בנקאיים) בהתאם לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008 ולתעריפון מקס; (2) מעמלות מנפיק (עמלה צולבת) שנגבות מחברות כרטיסי האשראי (בכובען כסולקות) ומהארגונים הבינלאומיים (שמקורן בסולקים בחו"ל) בגין פעילות הכרטיסים הבנקאיים והחוץ בנקאיים; (3) מריביות הנגבות מלקוחות מקס בגין עסקאות ומוצרי אשראי שניתנו להם על ידי מקס; וכן (4) מדמי תפעול אשר נגבים מהבנקים להם הסכמי הנפקה עם מקס.

עמלה צולבת מביצוע עסקאות בשוק המקומי (עמלת מנפיק)

מתווה העמלה הצולבת בגין עסקאות המבוצעות בשוק המקומי מוסדר בצו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס חיוב ושל עסקאות חיוב מידי), תשע"ט-2018 כפי שמתואר בסעיף 15.1.23 להלן. בעקבות המתווה להפחתת העמלה הצולבת בשוק המקומי, אשר פורסם על ידי בנק ישראל ביום 25 בפברואר 2018, קטנה העמלה הצולבת בעסקאות חיוב

נדחה באופן הדרגתי בין השנים 2018-2023 והחל מיום 1 בינואר 2023 היא עומדת על שיעור של 0.5% ולא צפויה הפחתה נוספת. כמו כן, העמלה הצולבת בעסקאות חיוב מידי ירדה אף היא לאורך אותה תקופה והיא עומדת על שיעור של 0.25%. הקיטון בעמלה הצולבת פגע לאורך תקופת המתווה בהכנסות מקס באופן משמעותי, הן ביחס לכרטיסים בנקאיים והן ביחס לכרטיסים חוץ בנקאיים. השפעת המתווה על תוצאותיה של מקס הסתיימה בשנת 2023 עם פעימת הירידה האחרונה כאמור.

עמלות מביצוע עסקאות בבתי עסק בחו"ל

עסקאות בחו"ל המבוצעות על ידי מחזיקי כרטיס של מקס (בנקאיים וחוף בנקאיים) מתייחסות הן לעסקאות עם כרטיס נוכח בבית עסק בחו"ל (CP) והן לעסקאות ללא כרטיס נוכח בבתי עסק בחו"ל (CNP / עסקאות אונליין / ECOM).

בעסקאות בחו"ל כאמור, מקס זכאית לעמלה צולבת מהסולקים המקומיים וכלל שהלקוח משלם במטבע זר באמצעות הכרטיס ואינו מחויב באותו מטבע, מקס גובה עמלת מט"ח ממחזיק הכרטיס. שיעור העמלה הצולבת בגין עסקאות שביצעו מחזיקי כרטיס של מקס בבתי עסק בחו"ל, נקבע על ידי הארגונים הבינלאומיים, שיעור זה נקבע בעיקר כתלות בגיאוגרפיה ולעיתים הינו אף שונה בין עסקאות CP ל- CNP ובממוצע, נכון להיום, גבוה יותר משיעור העמלה הצולבת המקומית. לעיתים, יציע בית העסק ללקוח, בעסקת CP או CNP, לשלם בשקלים חלף התשלום במטבע חוץ. במקרה זה משולמת על ידי מחזיק הכרטיס עמלה לבית העסק בחו"ל ו/או לסולק המקומי (המגולמת במחיר השקלי של העסקה) ולא משולמת למקס עמלת מט"ח. תופעה זו שכיחה יותר בעסקאות און ליין (CNP).

הכנסות מקס מעמלה צולבת הן נגזרת של מחזורי הפעילות בכרטיסים הבנקאיים ובכרטיסים החוף בנקאיים. כתוצאה משיעורי העמלה הצולבת השונים בארץ ובחו"ל כמתואר לעיל, הכנסות אלה מושפעות מהתמהיל של אותם מחזורים בין פעילות בשוק המקומי ובחו"ל בהבחנה בין גיאוגרפיות שונות ובין עסקאות CP ו- CNP. כמו כן, בפעילות המקומית, מושפעות ההכנסות מתמהיל מחזורי הפעילות בין סוגי הכרטיסים קרדיט ודביט.

הכנסות מקס מעמלה צולבת (לפני התחשבות עם השותפים העסקיים), מתחלקות בין כרטיסי הקרדיט הבנקאיים והחוף בנקאיים בקורליציה להתפלגות מחזורי הפעילות בין שני סוגי כרטיסים אלה. ההכנסה בגין כרטיסי הדביט הבנקאיים נמוכה יותר, כנגזרת של שיעור העמלה הצולבת הנמוך בכרטיסי דביט, כמתואר לעיל.

חלקם של הבנקים השונים בעמלה הצולבת (מקומית ובחו"ל) נקבע על פי תנאי ההסכמים עם הבנקים השונים.

הכנסות מקס מעמלת מט"ח מושפעות מהיקף המחזורים המבוצעים בבתי עסק בחו"ל במט"ח, מתמהיל העסקאות בין CP ל- CNP כמתואר לעיל וכן מתמהיל הלקוחות במועדונים השונים בהם ניתנות הטבות שונות בין היתר בשיעור עמלת המט"ח.

הכנסות מעמלות שרות הין כדלקמן:

בגין הכרטיסים החוף בנקאיים גובה מקס מלקוחותיה עמלת דמי כרטיס וכן עמלות שירות אחרות תלויות פעילות.

בגין הכרטיסים הבנקאיים עמלת דמי כרטיס נגבית על ידי הבנקים מלקוחותיהם והיא מהווה הכנסה בידיהם. מאידך, מקס כוללת במסגרת ההכנסות בסעיף זה הכנסה מדמי תפעול בגין הכרטיסים הבנקאיים שמקס גובה מהבנקים השונים בהתאם להסכמי התפעול איתם וכן עמלות שירות אחרות (שאינן דמי כרטיס) הנגבות על ידי מלקוחות הכרטיסים הבנקאיים.

הכנסות ריבית

מקס מעמידה ללקוחותיה מוצרי אשראי שונים כגון הלוואות לכל מטרה, הלוואות למימון רכישת כלי רכב, אשראי מתגלגל ועסקאות קרדיט. בגין מוצרים אלה גובה מקס מלקוחותיה ריבית.

הכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי גדלו בשנת 2024 לעומת שנת 2023, לאור הגידול במחזורי ההנפקה המקומית. גידול זה קוזז בחלקו על ידי ירידה קלה בהכנסות מקס מעמלות מעסקאות חו"ל, בין היתר, בשל השפעת תמהיל העסקאות בחו"ל בין עסקאות מסוג CP (עסקאות בהן הכרטיס נכח בבית העסק בעת ביצוע העסקה ולרוב מבוצעות במט"ח ובגין נגבית עמלת מט"ח על ידי מקס) לבין עסקאות מסוג CNP (עסקאות בהן הכרטיס לא נכח בבית העסק בעת ביצוע העסקה, כדוגמת עסקת אונליין אשר בחלקן מבוצעות בשקלים ובמקרה כזה לא נגבית עמלת מט"ח על ידי מקס).

הוצאות מקס במגזר הנפקה:

הוצאות מקס במגזר ההנפקה בגין הפעילות בכרטיסים הבנקאיים (מלבד חלקם של הבנקים בעמלה הצולבת כמתואר לעיל) הן נגזרת של כמות הכרטיסים הבנקאיים המתופעלים על ידי מקס ושל מחזורי הפעילות בכרטיסים אלה. הוצאות אלה כוללות בין היתר:

- הוצאות שימור וגיוס לקוחות כוללות בעיקר תשלומים לשותפים בגין פעילות בכרטיסי אשראי חוף בנקאיים המשתייכים למועדונים שונים וכן עלויות שיווק של מועדונים חוף בנקאיים. היקפי ההוצאות מושפעות באופן ישיר, ברובו המוחלט, מהיקפי הפעילות העסקית של מקס בעיקר בכרטיסים החוף בנקאיים.
- הוצאות מבצעי מתנות למחזיקי כרטיס אשראי כוללות עלויות בגין תוכניות נאמנות שמפעילה מקס המעניקות הטבות ללקוחותיה, בעיקר הלקוחות החוף בנקאיים. ההטבות ניתנות באופנים שונים, בהתאם לסוג הכרטיס, לדוגמא זכאות למימוש הטבות בתחום התעופה והנופש וזכאות לקבלת החזר של אחוז מסוים ממחזורי הפעילות בכרטיס האשראי, באופן של קבלת כרטיס גיפט קארד למימוש בבתי עסק שונים. היקף ההוצאות מושפע באופן ישיר מהיקפי הפעילות בכרטיסים החוף בנקאיים של מקס.
- **הוצאות בגין הפסדי אשראי** ירדו בשנת 2024 לעומת שנת 2023, בעיקר כתוצאה מקיטון בסכום ההוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי שקוזז חלקית על ידי עלייה בסכום המחיקות. בשנת 2024 נרשם שיפור באיכות תיק האשראי של מקס, שנבע בין היתר מגידול בחלקן של הלוואות לרכישת כלי רכב בתיק האשראי, מצמצום הסיכון ומשיפור בדירוגי הסיכון של הלוואות. זאת לעומת שנת 2023, שבה נרשם גידול בהיקף החובות הבעייתיים ובהפרשה בגינם, ושבה נכללה גם הפרשה להפסדי אשראי, בגין השפעות אפשריות של המלחמה.

- **הוצאות תפעול, שיווק והנהלה וכלליות** בשנת 2023 כוללות הוצאה חד פעמית בסך 27 מיליון ש"ח, בגין השלמת עסקת מכירת חברת האם סימקס לחברה. מלבד השפעה זו, ההוצאות גדלו בשנת 2024 לעומת שנה קודמת בעיקר כתוצאה ישירה של הגידול בהיקפי הפעילות של מקס, שהובילו לגידול בהוצאות המושפעות מהיקף הפעילות העסקית כדוגמת עמלות תפעוליות, הטבות למחזיקי כרטיס וגיוס ושימור לקוחות.

122 שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על מגזר ההנפקה

השינויים הטכנולוגיים, שהלכו והתגברו בשנים האחרונות, יוצרים שינויים בשני מימדים עיקריים. הראשון הוא השפעה על העדפותיו של הצרכן. המימד השני הוא השינוי הטכנולוגי, כדוגמת המעבר לסביבת מחשב ענן ויכולות ניתוח מידע מתקדמות, אשר מאפשר הקמת מיזמים טכנולוגיים המאופיינים בפשטות, זמינות ובעלויות נמוכות משמעותית מן העבר. במסגרת האמור, חלים שינויים טכנולוגיים אשר משפיעים ישירות על עולם התשלומים כגון תשלומים מבוססי טוקניזציה (טכנולוגיה המאפשרת שמירת מידע בצורה מאובטחת), Card on File ותשלומי Contactless (ללא מגע פיזי), כמו גם שיטות תשלום חדשות אחרות.

טכנולוגית Contactless מתבססת באמצעות פריסת מכשירי תשלום ונקודות מכירה הפועלים באמצעות תקן EMV בבתי העסק. בהקשר זה יציין כי בשנים האחרונות הבנקים הגדולים בישראל השקיעו ומשקיעים מאמצים רבים בהחדרת שיטות תשלום המבוססות על אפליקציות תשלומים, לביצוע תשלומים בין אנשים פרטיים (P2P), וכן תשלומים לבתי עסק ולאחרונה אף להחזקת יתרות כספיות בחשבונות תשלום ותשלום ריבית בגין. אפליקציות תשלום אלו, לצד אפליקציות תשלום של שחקני סחר וקמעונאים, מתבססות על מגוון רחב של טכנולוגיות בכדי לבצע את החיבור לבתי העסק: מחיבור לתשלום ברכישות e-commerce במכשירים הסלולריים, דרך תשלום בפתרונות QR ועד פתרונות טכנולוגיים נישתיים יותר במערכת סגורה (closed loop).

על אף שאמצעי המימון של אפליקציות התשלום (funding source) הינו כרטיס חיוב, להתפתחות אמצעי תשלום מבוססי מכשירים סלולריים השפעה על הנחיצות בכרטיסים פיזיים. בנוסף, שינויים טכנולוגיים ורגולטוריים, שיתמכו במעבר לשימוש באפליקציה באמצעות חיוב ישיר של חשבון הבנק עלולים לפגוע בהכנסות מגזר ההנפקה של מקס.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של האמור הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של מקס והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר, לאור התפתחויות טכנולוגיות והתפתחויות בתנאי התחרות בשוק.

123 גורמי הצלחה קריטיים במגזר הנפקה

להערכת מקס, גורמי הצלחה קריטיים במגזר ההנפקה הם:

- קידום וייזום פתרונות תשלום מתקדמים.
- התאמה לסביבה משתנה טכנולוגית, תחרותית וצרכנית על-ידי גמישות מחשבתית, טכנולוגית, תשתיתית הנתמכת רגולטורית.
- יכולת גיוס לקוחות תוך איכות וחווית שירות ללקוחות מקס, חתירה לשיפור מתמיד וחדשנות.
- יצירת ערך מגוון ללקוח, לרבות באמצעות שיתופי פעולה עם שחקנים מקומיים ובינלאומיים למקסום הצעת הערך ללקוחות מקס, לרבות עם בנקים ומועדונים.
- שמירה על מעמדה של מקס בארגוני כרטיסי האשראי הבינלאומיים והקשר הישיר מולם. לפרטים נוספים בנוגע למעמדה של מקס בארגונים הבינלאומיים ראה סעיף 15.11.2 להלן.
- יכולת גיוס מקורות מימון תוך חתירה להתאמתם למח"מ האשראי הניתן ללקוחות.
- קיום מערך ניהול סיכונים ובקורות אשראי.
- יכולות חיתום וניהול סיכון אשראי מתקדמות.
- גיוון ערוצי ההפצה של המוצרים השונים אותם מספקת מקס.
- ביסוס הצעת הערך ויצירת ביקושים באמצעות פעילות פרסום ודיגיטל.

124 חסמי כניסה עיקריים

להערכת מקס חסמי הכניסה העיקריים במגזר ההנפקה הם:

- הצורך בקבלת רישיון מאת ארגון בינלאומי להנפקת המותג והשימוש בסימן המסחר שלו. קבלת רישיון, כאמור, תלויה בעמידה בתנאים מחמירים כגון העמדת הון עצמי מזערי, הצגת תכנית עסקית מפורטת, תכנית ניהול סיכונים ואיסור הלבנת הון ועוד.
- עמידה בדרישות הון מינימאליות בהתאם להוראות הדין.
- הצורך בגיוס מקורות מימון להעמדת אשראי ללקוחות.
- החקיקה והרגולציה בתחום, שבין היתר מחזקת את זכויותיו של החייב ביחס לזכויותיהם של הנושים ולכן משפיעה לרעה על יכולת הגבייה של נותן האשראי.
- הצורך בהשקעות פיננסיות נרחבות בתשתיות טכנולוגיות מורכבות שתאפשרנה את הנפקת הכרטיסים ותפעולם, לרבות התמשקות למערכות תשלומים שונות ולגופים אחרים במערכת, כגון סולקים אחרים בארץ ובחו"ל.
- הצורך בידע נרחב (know how) והקמת מערכי תמיכה תשתיתיים ותפעוליים.
- עלויות גבוהות להרכשת לקוחות ויצירת ערך משמעותי עבורם.
- יכולות חיתום וניהול סיכון אשראי מתקדמות.

12.5 מוצרים ושירותים

למקס מגוון רחב של מוצרים ושירותים במגזר ההנפקה: כרטיסי חיוב מסוגים שונים במותגים ויזה ומאסטרקארד; כרטיסי מתנה (Gift Card); כרטיסים וירטואליים; כרטיסי רכש וכרטיסים עסקיים נוספים.

בנוסף, מציעה מקס במסגרת מגזר ההנפקה מגוון עסקאות ומוצרי אשראי ללקוחות פרטיים, ברובם המוחלט מחזיקי הכרטיס, כגון: עסקאות קרדיט; פריסת תשלומים בהתאם למסלולי אשראי שונים; אשראי מתגלגל; הלוואות לכל מטרה; הלוואות למימון רכישת כלי רכב ועוד. מקס פועלת בתחום מימון כלי רכב בסוכנויות רכב יד ראשונה ובמימון רכישת כלי רכב משומשים (יד שניה) 0-0 ק"מ. מקס חתמה על הסכמים עם עשרות סוכנויות ומגרשי רכב אשר מציעים ללקוחותיהם את אפשרויות המימון של מקס, לצד אופציות מימון מטעם חברות מימון ו/או בנקים אחרים.

נתח השוק של החברה באשראי ללקוחות מחזיקי כרטיס, גדל בשנים האחרונות יחד עם הגידול במספר הלקוחות מחזיקי הכרטיס. עם זאת, קצב הגידול באשראי מבוסס בין היתר על תאבון הסיכון של החברה, על מצב המאקרו במשק ועל משתנים נוספים. לפיכך, הגידול בנתח השוק של החברה באשראי איננו בהכרח בקורלציה לגידול במספר הלקוחות מחזיקי הכרטיס.

מקס מציעה מגוון של כרטיסים ייעודיים כחלק משיתופי פעולה נרחבים עם מועדוני לקוחות של גופים מובילים במשק (כגון: קבוצת פוקס, מחסני השוק, ויקטורי, קרנות השוטרים, הסתדרות העובדים הכללית החדשה, ארגון המורים ועוד) וכרטיסים המיועדים לקהל הרחב (D2C - Direct to Customer) המופצים על-ידה ללא שותפים כגון Sky Max, Max Back Total ועוד, עם מגוון הטבות ייעודיות.

כמו כן, מקס מפעילה אתר אינטרנט ואפליקציות המיועדות, בין היתר, למחזיקי הכרטיסים, ובמסגרתם ניתן ללקוחות מידע אודות מוצרים ושירותים המוצעים להם, מידע אודות תעריפי עמלות, מבצעים, הטבות וכדומה באופן קל ונגיש.

כחלק מהעמקת הקשר עם מחזיקי הכרטיסים והעשרת עולם ההטבות, מציעה מקס ללקוחותיה תוכניות נאמנות, המאפשרות ללקוחות קבלת הטבות אטרקטיביות, מגוונות ומתאימות עבורם, כגון: מועדוני תעופה, "פינוקים", הנחות במעמד החיוב, Pay-Back ברכישות e-commerce במגוון גדול של אתרים ומבצעים משתנים ברשתות מובילות, שמטרתן לחזק את ההעדפה של מחזיקי הכרטיס לבצע עסקאות ומשיכות מזומן בכרטיסי האשראי של מקס בארץ ובח"ל, בנוכחות פיזית בבית העסק וברכישות מקוונות, לפי העניין.

כחלק מאסטרטגיית השירות, מקס פועלת רבות בערוצי השירות השונים על מנת לאפשר גישות פשוטה, זמינה וחדשנית כדוגמת שחזור קוד סודי, מתן אפשרות ללקוח לבחור את הקוד הסודי וזיהוי ביומטרי.

מקס משקיעה מאמצים ניכרים בשימור שביעות רצון ללקוחותיה, בין היתר באמצעות שמירה על רמת שירות גבוהה.

בנוסף מציעה מקס מוצרים ושירותים נוספים ישירות על ידה ו/או באמצעות שיתופי פעולה עם צדדים שלישיים כגון: ביטוח רכב ודירה, ביטוח נסיעות לחו"ל, אפשרויות חיסכון והשקעה, כרטיסי רכש ייעודיים, כרטיסים נטענים ושירותי מידע וביטוח עסקות.

ארנקים דיגיטליים:

בחודש ספטמבר 2020 מקס חתמה עם חברת Apple Distribution International Ltd. (להלן - "Apple") על הסכם למתן שירותי תשלום בישראל ללקוחותיה באמצעות פלטפורמת התשלומים Apple Pay (להלן - "הסכם אפל"). הסכם אפל קובע כי לאפל קיימת הזכות לשנות או להפסיק כל פעילות של הפלטפורמה בישראל, על פי שיקול דעתה הבלעדי בכפוף למתן הודעה זמן סביר מראש למקס. תקופת ההתקשרות הינה 4 שנים מרגע חתימת ההסכם, עם חידוש אוטומטי לתקופות בנות שנה אחת. כל אחד מהצדדים להסכם רשאי להביא את ההסכם לידי סיום על ידי מתן הודעה לצד האחר 12 חודשים מראש. בנוסף, כל אחד מהצדדים להסכם אפל רשאי להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה של 30 ימים מראש לצד האחר במקרה של הפרה יסודית שלא נרפאה.

בחודש ספטמבר 2021, מקס חתמה עם חברת Google Ireland Limited (להלן - "גוגל") על הסכם למתן שירותי תשלום בישראל ללקוחותיה באמצעות פלטפורמת התשלומים Google Payment Services (להלן: "הסכם גוגל"). בהתאם להסכם גוגל, לקוחות **מקס** המחזיקים כרטיסי חיוב התומכים בכך יוכלו לבצע תשלום בנקודות מכירה. הסכם גוגל הינו לתקופה של שנה, עם חידוש אוטומטי לתקופות של שנה נוספת. כל אחד מהצדדים להסכם גוגל רשאי להודיע לצד האחר על סיום ההתקשרות בהודעה של 90 יום מראש לפני מועד החידוש. בנוסף, לצדדים קיימת זכות להביא את ההסכם לידי סיום בגין הפרה יסודית של ההסכם שלא נרפאה בהתראה של 30 ימים מראש.

כניסת הארנקים הדיגיטליים הבינלאומיים לישראל האיצה את אימוץ אמצעי התשלום בנייד על ידי הלקוחות, ומקס צופה כי קצב אימוץ הטכנולוגיה הנ"ל ימשיך ויגבר.

12.6 תחליפים למוצרים במגזר ההנפקה

אמצעי תשלום כדוגמת מזומן, שיקים, הוראות קבע, כרטיסים נטענים מסוגים שונים ואפליקציות תשלומים והעברות כספים, הפועלים שלא על גבי תשתית כרטיסי החיוב (לרבות הסכמות הבינלאומיות) מהווים יכולים להוות תחליף למוצרי מקס. ככל שיגדל נתח השוק של העברות מחשבון לחשבון, שלא באמצעות כרטיסי חיוב, לרבות באמצעות אפליקציות התשלומים וארנקים דיגיטליים וככל שתקודם תשתית העברת תשלומים מהירה (faster payments) שלא באמצעות כרטיסי חיוב, יהוו גם מוצרים אלה מוצרים תחליפיים למוצרים המסופקים על ידי חברות כרטיסי האשראי ומקס. בנוסף, אשראי המועמד על ידי גופים אחרים, כגון בנקים וגופים חוץ בנקאיים שונים, מהווה מוצר תחליפי למוצרי האשראי של מקס.

12.7 לקוחות

מקס מנפיקה כרטיסים בנקאיים במסגרת הנפקה משותפת ותפעול הנפקה (Processing) של כרטיסי אשראי עם בנק לאומי, ובכלל זאת Pepper, בנק מזרחי טפחות בע"מ, בנק דיסקונט בע"מ, בנק הפועלים בע"מ והבנק הבינלאומי בע"מ ללקוחותיהם. בנוסף, מנפיקה מקס כרטיסים חוץ בנקאיים ללקוחות כל הבנקים. כרטיסי החיוב מונפקים לאנשים פרטיים וכן מונפקים כרטיסים עסקיים וכרטיסי רכש ללקוחות עסקיים. בנוסף, מקס מעמידה אשראי ללקוחות פרטיים וללקוחות עסקיים כחלק ממסגרות האשראי המועמדות בכרטיסים שהנפיקה וכן מעמידה אשראי ללקוחות פרטיים שלא על גבי כרטיס. בנק לאומי הינו לקוח מהותי של מקס לשירותי הנפקה משותפת ותפעול הנפקה, והכנסות מקס מהסכם ההנפקה המשותפת היוו כ- 23% מהכנסות מגזר ההנפקה בניכוי תשלומים לבנקים בשנת 2024, כ- 23% בשנת 2023 וכ- 27% בשנת 2022.

12.8 שיווק והפצה

מטרותיה העיקריות של מקס בפעילות השיווק בתחום הנפקת הכרטיסים הינן:

- גיוס לקוחות חדשים והרחבת פעילות הקבוצה במסגרת קבוצות אוכלוסיות חדשות וייעודיות.
- הגברת הנאמנות, שימור לקוחות ומתן הטבות שונות.
- העמקת השימוש בכרטיסים (נתח השימוש בארנק) בארץ, בחו"ל ובקניות אונליין.
- הרחבת סל המוצרים ללקוח.
- חיזוק תדמית הקבוצה והמותגים המונפקים על-ידיה.

שיווק והפצת כרטיסים בנקאיים מבוצע באמצעות הבנקים שבהסדר הנפקה משותפת ותפעול הנפקה עם מקס. כמו כן, מקס משתמשת במספר ערוצים להרכשת לקוחות לצורך שיווק והפצה של כרטיסים חוץ בנקאיים ומוצרי אשראי, ביניהם:

- מוקדי מכירה טלפוניים - המעניקים שירותים בשיחות נכנסות ושיחות יוצאות להנפקות כרטיסים ולהלוואות.
- ערוצים דיגיטליים - באתר האינטרנט של מקס קיימת אפשרות להצטרפות לכרטיסי האשראי במועדונים השונים. בנוסף, באמצעות האפליקציה של מקס מתאפשרת קבלת אשראי, פריסת תשלומים והגשת בקשה להנפקת כרטיס באופן עצמאי על ידי הלקוח בתהליך דיגיטלי מקוון. השירות הדיגיטלי משפר בצורה משמעותית את חווית הלקוח, מקצר את לוחות הזמנים בהנפקת הכרטיס ומשפר את היעילות התפעולית של מקס בגיוס לקוחות חדשים.
- רצפות הפצה של שותפים עסקיים - מכירה של כרטיסים ולהלוואות על ידי נציגים של השותף העסקי שהוסמכו לכך על ידי מקס או נציגיה בצורה פרונטאלית ודיגיטלית.

12.9 תחרות בתחום ההנפקה

פעילות הנפקת כרטיסי חיוב מאופיינת בתחרות הולכת וגוברת. תחרות זו באה לידי ביטוי בעיקר בתחומים הבאים: (1) הוועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים (להלן: "רפורמת שטרם") אשר הובילה לתחרות בעולם תפעול ההנפקה; (2) תחרות על היותו של כרטיס מקס "כרטיס ראשון בארנק", הכרטיס העיקרי שבאמצעותו מבצע הלקוח פעולות ועסקאות, לרבות בארנקים דיגיטליים שונים, באפליקציות ובאתרי אינטרנט שונים (כדוגמת פייפאל, אמזון וכיו"ב); (3) מועדוני לקוחות המבוססים על כרטיסי אשראי; (4) אמצעי תשלום חליפיים לכרטיסי חיוב.

בשנים האחרונות חלה עלייה במינוף האשראי הצרכני של משקי הבית. עליה זו מובילה לתחרות הולכת וגוברת בתחום האשראי הצרכני וברבי גופים הפועלים בשוק מלבד הבנקים, ומהווים תחרות למקס בתחום זה. התחרות באה לידי ביטוי בתחומים הבאים: (1) מגוון מוצרי האשראי המוצעים ללקוחות; (2) מחיר; (3) זמינות; (4) ערוצי הפצה; (5) חדשנות וטכנולוגיה בהעמדת האשראי. בתחום האשראי הצרכני המתחרים העיקריים של מקס הינם הבנקים וכן, חברות כרטיסי האשראי האחרות וחברות מימון חוץ בנקאי שונות, אשר נהנות מארביטראז' רגולטורי בתחום זה.

מקס מתמודדת עם התחרות הגוברת והולכת בתחום הנפקת כרטיסי החיוב ובתחום האשראי הצרכני באמצעות הפעולות הבאות: השקעה ושיפור מתמיד בחוויית ואיכות השירות ללקוחותיה תוך חשיבה על מקסום הצעות הערך עבורם, גיוון הצעות ערך, קיום שיתופי פעולה עם גופים מקומיים ובינלאומיים לקידום וייזום פתרונות תשלום מתקדמים וביניהם קידום אפליקציית התשלום של מקס, התאמה לסביבה משתנה טכנולוגית, תחרותית וצרכנית על-ידי גמישות מחשבתית ותשתיתית.

הגורמים החיוביים המשפיעים על מעמדה התחרותי של מקס הם, בין היתר: (א) מעמדה של מקס כחברה מובילה וחדשנית בתחום כרטיסי האשראי בישראל; (ב) הצעות ערך מבדולות ללקוחות בכרטיסים החוץ בנקאיים כדוגמת כרטיס MAX-Back Total המעניק החזרים כספיים ללקוחות וכרטיס התעופה Skymax המאפשר צבירת נקודות תעופה במגוון חברות תעופה ומלונות בארץ; (ג) כרטיסי מועדוני לקוחות שונים וייחודיים; (ד) למקס יכולות פיתוח דיגיטליות חדשניות אשר מאפשרות לה להיות בין הראשונים בשוק בהשקת מוצרים חדשים; (ה) תכנית נאמנות, "תכנית הפינוקים", בעלת מעמד נבדל בשוק; (ו) הענקת שירותי תפעול הנפקה והנפקה משותפת עם מספר גדול של בנקים; (ז) מעמדה של מקס בארגוני כרטיסי האשראי הבינלאומיים (ח) יכולת גיוס הון וחוב לקיום פעילותה וצמיחתה העסקית; (ט) השקעת מקס במשאבים להשבת ולטיפוח ההון האנושי; (י) מנגנוני חיתום ומודלי אשראי ייחודיים ומתקדמים.

הגורמים השליליים המשפיעים על מעמדה התחרותי של מקס הם, בין היתר: (א) כניסת שחקנים נוספים לתחום התשלומים ובפרט התחרות מול הבנקים בעקבות רפורמת שטרם; (ב) ריבוי מתחרים בשוק האשראי הצרכני; (ג) המוצרים התחליפיים כפי שפורט לעיל,

חלק מהאמור בסעיף 12 זה לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, המבוסס על הערכותיה של ההנלת מקס והבנתה את הסביבה העסקית בה היא פועלת. תכניות מקס עלולות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, וזאת כתוצאה מהערכות לא נכונות, משינויים בתכנית העבודה של מקס, משינויים רגולטוריים, משינויים בלתי צפויים בשוק התשלומים והאשראי בישראל ו/או מחוץ לישראל, מהתנהגות של גורמים ושחקנים בשוקי התשלומים והאשראי, במיוחד לאור אי הוודאות באשר להתפתחות מלחמת חרבות ברזל, הימשכותה והשלכותיה על הכלכלה בישראל ו/או מהתממשותם של גורמי הסיכון המפורטים בסעיף 15.10 להלן ובחלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון סעיף 5.

13.1. מבנה תחום הפעילות והשינויים החלים בו

הוצאות בגין הפסדי אשראי במגזר הסליקה ירדו בשנת 2024 לעומת שנת 2023. הקיטון בהוצאות להפסדי אשראי מובע בעיקר מכך שבשנת 2024 לא נצפתה עלייה ברמת הסיכון וביתרת החובות הבעייתיים, בעוד שבשנת 2023 החברה הגדילה משמעותית את ההפרשה להפסדי אשראי בשל גידול ביתרת החובות הבעייתיים ובגין השפעות אפשריות של המלחמה.

132. שינויים טכנולוגיים שיש בהם בכדי להשפיע מהותית על מגזר הסליקה

שינויים טכנולוגיים בענף משפיעים ישירות על עולם התשלומים כגון תשלומים מבוססי טוקניזציה ותשלומים ללא מגע (Contactless), כמו גם שיטות תשלום חדשות אחרות. טכנולוגיה זו מתבססת בסביבת התשלומים הפיזיים באמצעות פריסת מכשירים ונקודות מכירה התומכים בתקן EMV בבתי העסק. שינויים טכנולוגיים אלו, לצד צמיחת מגוון רחב של אפליקציות תשלום, משנים את אופן התשלום בנקודות המכירה בבתי העסק. אתגר מרכזי בשינוי אמצעי התשלום והמעבר לתשלום מבוסס מכשירים סלולריים הוא החיבור (אינטגרציה) למסופים ולקופות.

13.3. גורמי הצלחה קריטיים במגזר הסליקה

- קיומם של מגוון מוצרים ופיתוח מוצרים חדשים המתאימים לצרכים המשתנים של הלקוחות.
- מותגי הכרטיסים הנסלקים על ידי מקס.
- קיום רישיון סליקה מאת בנק ישראל.
- קיום רישיון סליקה מאת הארגונים הבינלאומיים.
- קיומן של מערכות סליקה מתקדמות המתממשקות לסולקים ולמנפיקים אחרים.
- יכולת גיוס מקורות מימון לצורך מתן אשראי ללקוחות עסקיים.

- היכולת לגייס ולשמר לקוחות עסקיים רבים, בין היתר באמצעות מגוון שירותים ומוצרים המהווים הצעות ערך נוספות וייחודיות לבתי העסק.
- איכות וחווית השירות ללקוחות מקס, חתירה לשיפור מתמיד וחדשנות.

134 חסמי כניסה עיקריים

להערכת מקס חסמי הכניסה העיקריים במגזר הסליקה הם:

- הצורך ברישיון מאת הארגונים הבינלאומיים;
- הצורך ברישיון סליקה ובהיתר שליטה מאת בנק ישראל;
- רישיונות אלה קובעים תנאים מקדימים מחמירים לרבות דרישות הון ועמידה בכללי הארגונים הבינלאומיים ובנק ישראל;
- השקעות משמעותיות בהקמת מערכת סליקה אשר צריכה, בין היתר, להתממשק למערכות תשלומים שונות וכן למנפיקים ולסולקים אחרים.

יצוין, כי במסגרת רפורמת שטרם חוקקו חוקים והוראות שונים אשר מטרתם להקל על הכניסה לתחום הסליקה של שחקנים חדשים, ואשר להם רף כניסה נמוך יותר כדוגמת מאגדים וסולקים מתארחים. לגופים אלה צורך בהשקעות נמוכות יותר שכן חלקם אינם נדרשים ברישיון ולעתים גם נחסכות מהם ההשקעות במערכות הטכנולוגיות הנדרשות, וכמו כן, דרישות ההון הנדרשות מהם נמוכות יותר.

135 מוצרים ושירותים

מקס מציעה שירותי סליקה ללקוחות עסקיים ובנוסף מציעה מגוון פתרונות פיננסיים ומוצרים משלימים לסליקה כגון, אשראי לעסקים, ניכיון שוברי כרטיסי אשראי והקדמת תשלומים וכן מתן ערבויות. רובו המוחלט של האשראי ניתן לבתי עסק הסולקים עם החברה.

מוצרים אלה מוצעים באופן ישיר על ידי מקס או באמצעות שיתופי פעולה עם צדדים שלישיים. מקס ממשיכה להתמקד בפעילותה בעסקים קטנים ובינוניים ומציעה להם מגוון מוצרים בהתאם לצרכיהם, כגון: כרטיס אשראי לעסקים, "חבילות Smart" הכוללות שירותי סליקה ואפשרות השכרה של מסוף מתקדם בעל חומרה מותאמת לטכנולוגיית EMV. מלבד האמור, מקס פועלת באופן עקבי במטרה להנגיש ולהרחיב את מגוון הפעולות ואיכות המידע המועבר לבתי העסק באמצעות האינטרנט, הסמארטפון ושירותי SMS עסקי, כאמצעי למינוף האסטרטגיה העסקית וליצירת יתרון תחרותי ובידול במגזר הסליקה על פעילויותיו השונות. מקס הרחיבה את הצעות הערך ומגוון השירותים הניתנים לבתי העסק במסגרת אתר האינטרנט, בין השאר אפשרות להצטרפות לסליקה באמצעות ממשק עצמאי ומידע רלוונטי לצורך קבלת החלטות עסקיות.

מאז משבר הקורונה וכן במלחמת חרבות ברזל, מקס מציעה מגוון שירותים לסיוע ללקוחותיה, בין היתר, העמדת הלוואות בערבות מדינה, אפשרות לגיוס מלא לסליקה באמצעות מוקד טלפוני וגיוס בשירות עצמי באמצעות ממשק אינטרנטי ידידותי ונוח.

136 תחליפים למוצרים במגזר הסליקה

בשוק ישנם מוצרים שונים אשר מתבססים על מערכות שאינן מערכת הסליקה של כרטיסי אשראי, כדוגמת הוראות קבע, העברות בנקאיות, שיקים ואפליקציות התשלומים של הבנקים. ככל שמוצרים אלה אינם מבוססי תשלום באמצעות כרטיסי חיוב הם מהווים מוצרים תחליפיים לשירותי הסליקה של מקס. תשלומים של לקוח לבית עסק שלא באמצעות כרטיסי חיוב, לרבות באמצעות אפליקציות התשלומים ותשתית העברת תשלומים מהירה (faster payments) (לכשתוקם) שלא באמצעות כרטיסי חיוב, מהווים תחליף למוצרי הסליקה של מקס.

137 לקוחות

נכון למועד הדוח, מקס מעניקה שירותים ומוצרים פיננסיים לכ-70 אלף לקוחות עסקיים, חברות ועוסקים מורשים. השירות העיקרי אותו מעניקה מקס הינו סליקת כרטיסי אשראי ובמסגרת זו נכללים לקוחות עסקיים מענפי משק שונים וביניהם משרדי ממשלה, רשתות שיווק, מסחר, קמעונאות ונותני שירותים בענפים רבים.

נכון למועד הדוח אין למקס בית עסק אשר הכנסותיה ממנו היוו 10% או יותר מסך הכנסותיה ממגזר הסליקה.

138 שיווק והפצה

מקס משתמשת במספר ערוצים להרכשת לקוחות עסקיים לסליקה ומוצרים פיננסיים נוספים:

- מנהלי תיקי לקוחות עסקיים המהווים מוקד לשירות ומכירה של פתרונות פיננסיים, כגון: סליקה, ניכיון, כרטיסים עסקיים ומגוון מוצרי אשראי, ביניהם: הלוואות לטווחים ארוכים וקצרים, מימון תשלומים לספקים, מימון רכבים מסחריים, מימון דל"ן מסחרי, ערבויות אוטונומיות, הלוואות במסגרת קרן בערבות המדינה ועוד.
- מוקדי מכירה טלפוניים - המעניקים שירותים בשיחות נכנסות ושיחות יוצאות לגיוס לקוחות עסקיים לסליקה, ניכיון, הלוואות וכרטיסים עסקיים.
- שותפים עסקיים - מכירת שירותי סליקה באמצעות שיתופי פעולה עם עשרות ערוצי הפצה בעלי סינרגיה לעולם התשלומים שהוסמכו לכך על ידי מקס במטרה למנף את כמות בתי העסק המגויסים מחד והקטנת עלויות הגיוס מאידך. כלל השותפים עושים שימוש בפלטפורמת גיוס דיגיטלית שהונגשה עבורם ומאפשרת גיוס לקוחות עסקיים באופן מהיר, יעיל ונוח.
- ערוצים דיגיטליים - באתר האינטרנט של מקס קיימת אפשרות להצטרפות דיגיטלית ומיידית לסליקה.

בנוסף, מקס מנגישה את כלל המידע העסקי באמצעות אתר האינטרנט, הכולל בין היתר קבלת מידע אודות מוצרים ושירותים המוצעים ללקוחות עסקיים, מידע אישי ופורטל נתונים עסקיים, פעולות לביצוע עצמי ומידע אודות תעריפי מקס.

13.9 תחרות בתחום הסליקה

תחום הסליקה מאופיין בתחרותיות גבוהה מאוד, כאשר כמעט אין חסמים במעבר של לקוחות עסקיים בין הסולקים השונים. לאור התחרותיות הרבה, בשנים האחרונות חלה שחיקה מתמשכת במרווח הסליקה בענף. בנוסף, התחרותיות הגבוהה בתחום הסליקה מלווה גם בכניסת אמצעי תשלום נוספים, חליפיים לסליקה, כגון אפליקציות תשלום.

התחרותיות הרבה בענף, היעדר חסמים במעבר של לקוחות עסקיים בין הסולקים השונים והירידה במרווח הסליקה, מחייבים את מקס להשקיע משאבים בגיוס לקוחות עסקיים וכן בשימורם, בין היתר באמצעות שיפור השירות ללקוחות עסקיים ומתן הצעות ערך נוספות על שירותי הסליקה המסורתיים.

כמו כן, הסדרת העבודה של סולקים מתארחים ומאגדים בישראל מגדילה אף היא את התחרות במגזר הסליקה ומובילה לשחיקה שאינה מהותית בהכנסותיה של מקס.

המתחרים העיקריים של מקס בתחום הסליקה הינן חברות כרטיסי האשראי האחרות. בתחום הניכיון המתחרים העיקריים של מקס הינן חברות כרטיסי האשראי האחרות וחברות ניכיון הפועלות בשוק. בתחום האשראי העסקי המתחרים העיקריים של מקס הינם הבנקים וכן, חברות כרטיסי האשראי האחרות וחברות מימון חוץ בנקאי שונות.

מקס מתמודדת עם התחרות הגוברת והולכת בתחום הסליקה באמצעות הפעולות הבאות: השקעה ושיפור מתמיד בחוויית ואיכות השירות ללקוחותיה העסקיים תוך חשיבה על מקסום הצעות הערך עבורם באמצעות מגוון מוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים, קיום שיתופי פעולה עם גופים מקומיים ובינלאומיים לקידום וייזום מוצרים פיננסיים משלימים ללקוחות עסקיים, התאמה לסביבה התחרותית באמצעות פיתוח סביבה דיגיטלית המותאמת לצרכיהם השונים של לקוחות עסקיים. כמו כן, מקס מקפידה על קיום מערך ניהול סיכונים ובקורות אשראי על מנת למזער את נזקי הגביה באשראי העסקי.

הגורמים החיוביים המשפיעים על מעמדה התחרותי של מקס הם, בין היתר: (א) השקעת משאבים באמצעים פשוטים, מהירים ונוחים לצורך גיוס לקוחות עסקיים, לרבות גיוס מקוון בהתאם להוראות הדין; (ב) שיפור השירות ללקוחות עסקיים; (ג) גיבוש הצעות ערך אטרקטיביות ללקוחות עסקיים הכוללים מגוון מוצרים פיננסיים ללקוחות עסקיים; (ד) הרחבת הצעת הערך לעסקים על-ידי רכישה וסינרגיה עם חברות המספקות פתרונות תשלום ללקוחות עסקיים ואשר בנוסף מאפשרים גם יצירת הצעות ייחודיות; (ה) מעמדה של מקס בארגוני כרטיסי האשראי הבינלאומיים; (ו) יכולת גיוס הון וחוב לקיום פעילותה והצמיחה העסקית.

הגורמים השליליים המשפיעים על מעמדה התחרותי של מקס הם, בין היתר: (א) שינויים רגולטוריים אשר מביאים להפחתת שיעורי עמלת הסליקה מלקוחות עסקיים ולהקלות על שחקנים חדשים בכניסה לענף כדוגמת מאגדים וסולקים מתארחים; (ב) יצירה והתגבשות תשתיות טכנולוגיות שנועדו ליצור מערכות סליקה ותשלומים שלא באמצעות כרטיסי חיוב; (ג) היעדר חסמים במעבר של לקוחות עסקיים בין סולקים שונים; (ד) התפתחויות רגולטוריות וטכנולוגיות שונות אשר מובילות לפעילות מוגברת מצד הבנקים בעולם התשלומים ואמצעי התשלום אצל לקוחות עסקיים; (ה) סליקה בלעדית של המותגים אמריקן אקספרס ודיינרס על ידי קבוצת ישראלכרט וחברת כאל, בהתאמה, מאפשרת להן, לגבות עמלות סליקה גבוהות יחסית במותגים אלה ובמקביל להציע לאותם לקוחות עסקיים עמלות סליקה נמוכות יחסית במותגי הסליקה הפתוחים לתחרות: ויזה, מאסטרקארד וישראלכרט.

חלק מהאמור בסעיף זה לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, המבוסס על הערכותיה של הנהלת קבוצת מקס והבנתה את הסביבה העסקית בה פועלת מקס. תכניות מקס עלולות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, וזאת כתוצאה מהערכות לא נכונות, משינויים בתכנית העבודה של מקס, משינויים בלתי צפויים בשוק התשלומים והאשראי בישראל ו/או מחוץ לישראל, מהתנהגות של גורמים ושחקנים בשוקי התשלומים והאשראי, במיוחד לאור אי הוודאות באשר להתפתחות מלחמת חרבות ברזל, הימשכותה והשלכותיה על הכלכלה בישראל ו/או מהתממשותם של גורמי הסיכון המפורטים בסעיף 15.10 להלן ובחלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון סעיף 5.

14 פעילות חברות מוחזקות עיקריות

14.1 מקס איט אשראים בע"מ ("מקס אשראים")

חברה בת פרטית בבעלות מלאה של מקס.

מקס אשראים עוסקת במתן אשראי חוץ בנקאי ללקוחות פרטיים. מקס אשראים הינה מוסד כספי כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

14.2 מקס איט פקדונות בע"מ ("מקס פקדונות")

חברה בת פרטית בבעלות מלאה של מקס.

מקס פקדונות מחזיקה ביתרות כספיות בעבור לקוחות מקס, במסגרת שימושם במוצרים המוצעים על-ידי מקס, כגון כרטיסים הנטענים מראש, יתרות בשקלים ומט"ח ועוד. מקס פקדונות הינה מוסד כספי כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

15. מידע נוסף ברמת כלל המגזרים

15.1 מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים- תיאור והשלכות

מקס פועלת בסביבה עתירת רגולציה ופעילותה מוסדרת וכפופה לדינים כלליים הרלוונטיים לפעילותה, דיני בנקאות מסוימים החלים עליה והוראות רגולטוריות שונות המחייבות אותה, בעיקר הוראות ניהול בנקאי תקין שמפרסם הפיקוח על הבנקים אשר מקס מפוקחת על ידו. להלן יתוארו עיקרי דברי החקיקה והרגולציה החלים באופן ספציפי על מקס וכן התייחסות לשינויים מהותיים בסביבה הרגולטורית החלה עליה. יובהר, כי פירוט החקיקה והרגולציה שלהלן אינו מהווה רשימה ממצה של כלל ההוראות הרלוונטיות או של כלל ההוראות החלות על פעילות מקס, אלא מהווה סקירה כללית של דברי חקיקה ורגולציה עיקריים.

כחברה העוסקת במתן שירותי תשלום ללקוחותיה (הנפקה וסליקה של כרטיסי חיוב), בתפעול הנפקה של כרטיסי חיוב ובמתן אשראי, כפופה מקס להוראות דין שונות בקשר עם פעילותה בתחומים אלה, ובכלל זה חוק הבנקאות (רישוי) ופקודת הבנקאות, חוק הבנקאות (שירות ללקוח), חוק שירותי תשלום, חוק אשראי הוגן, התשנ"ג-1993, חוק נתוני אשראי, חוק שירות מידע פיננסי, חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, וכן תקנות, צווים וכללים שהוצאו מכוח דינים אלו. כמו כן, חלות על מקס הוראות שונות שמפרסם הפיקוח על הבנקים מעת לעת, החלות על חברות כרטיסי אשראי או סולקים, לרבות במסגרת חוזרים, מכתבים, הנחיות והוראות ניהול בנקאי תקין (ובכלל זה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 470 בעניין "כרטיסי חיוב" והוראת ניהול בנקאי תקין מס' 472 בעניין "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב").

עוד חלות על מקס, בנוסף לדינים הספציפיים כאמור לעיל, הוראות דין כלליות כגון חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988, חוק הגנת הפרטיות, חוק הריכוזיות, חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017 וכן תקנות, צווים, הנחיות וכללים שהוצאו מכוחם. בהקשר זה יציין, כי בשנים האחרונות נוספו סמכויות אכיפה ודיווח לרשויות רגולטוריות שונות לרבות אלה המנויות לעיל, כך שמקס והחברות הבנות שלה חשופות מעת לעת, להליכי אכיפה מנהליים ולהטלת קנסות או עיצומים על ידי רשויות אלה.

בנוסף, בשנים האחרונות חלה התרחבות משמעותית של משטרי הסנקציות הבינלאומיים, המוטלים על ידי גורמים שונים בעולם, בקשר עם פעילות פיננסית, הכוללות במקרים מסוימים מגבלות על קבלת או תשלום כספים ממי שהוטלה עליהם סנקציה כאמור. מקס עוקבת באופן שוטף אחר התפתחויות ופרסומים המתייחסים למשטרי הסנקציות לשם עמידה בחובות החלות עליה.

להלן פרטים אודות הוראות חקיקה ורגולציה עיקריות החלות על מקס, לרבות השלכות עיקריות.

חקיקה בנקאית

15.1.1 חוק הבנקאות (רישוי)

פעילותה של מקס מוסדרת בחוק הבנקאות (רישוי) והיא פועלת מכוח רישיון הסליקה הקבוע שניתן לה ביום 20 בפברואר 2019, ונתונה לפיקוחו של המפקח על הבנקים. פקודת הבנקאות 1941 כוללת הוראות נוספות החלות על בעלי רישיון סליקה, לרבות לעניין סמכויות המפקח על הבנקים. עם מועד כניסתו לתוקף של תיקון מס' 29 לחוק הבנקאות (רישוי) ביום 6 ביוני 2024, התקבלה במקס הודעת הפיקוח על הבנקים לפיה רישיון הסולק שבידיה ימשיך לעמוד בתוקף עד לעדכון, בעקבות סיווגה של מקס כ"נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית", כמשמעות מונח זה בחוק הבנקאות (רישוי).

15.1.2 הוראות בנוגע להחזקה ושליטה

ביום 14 ביולי 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים, מדיניות ותנאים כלליים למתן היתר החזקה בתאגידים בנקאיים, בנותני שירותי תשלום בעלי חשיבות יציבותית ובתאגיד החזקה בהם, לגופים המנהלים כספי לקוחות. מסמך זה כולל מספר שינויים כגון הסרת ההגבלה על סך ההחזקה של קופות הגמל והמבטחים הנשלטים על-ידי מבקש היתר וקציבת תקופת ההיתרים עד ליום 31 בדצמבר 2029. מסמך זה מתווסף לפרסומים קודמים של בנק ישראל בנוגע להיתרי החזקה ושליטה בתאגידים בנקאיים, לרבות מדיניות בנק ישראל ביחס לאחזקות המותרים לגופים המוסדיים.

ביום 19 בינואר 2025 פרסם הפיקוח על הבנקים מדיניות ותנאים כלליים למבקש היתר החזקה בתאגידים בנקאיים, בנותני שירותי תשלום בעלי חשיבות יציבותית ובתאגיד החזקה בהם, לפיה, בין היתר: (א) היתר החזקה יוגבל ויעמוד לכל היותר על 10% מכל סוג של אמצעי שליטה בתאגיד בנקאי, ובלבד שיש בו בעל שליטה ושהוא לא הונפק לציבור; (ב) בעל ההיתר לא יכוון את פעילות התאגיד שהחזקתו טעונה היתר ולא תהיה לו היכולת למנוע קבלת החלטות עסקיות בתאגיד, ובנוסף, יחזיק את אמצעי השליטה לבדו ולא ישתף פעולה דרך קבע עם אחרים, לא עם בעל השליטה בתאגיד שהחזקתו טעונה היתר ולא עם כל מחזיק אמצעי שליטה אחר; (ג) במקרים חריגים תיתכן סטייה מהמדיניות בהתאם לשיקול דעתו של נגיד בנק ישראל.

15.1.3 חוק הבנקאות (שירות ללקוח)(תיקון מס' 37), התשפ"ד-2024

ביום 28 בינואר 2024 פורסם תיקון החוק שבנדון, המטיל חובה על תאגיד בנקאי (ובכלל זה מקס כנותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית) למסור ללקוחותיו הודעה על סיום הטבה בנקאית שניתנה להם, לא יאוחר מ-21 ימים לפני מועד סיומה; ולעניין הטבה בדמי כרטיס חיוב, לציין באותה הודעה את הדרך שבאמצעותה יוכל הלקוח לסיים את ההתקשרות לעניין כרטיס החיוב. עוד קובע התיקון לחוק, כי הודעה כאמור תימסר ללקוח בכתב, בדרך שמאפשרת תקשורת מיידית ונגישה ככל האפשר, אלא אם הלקוח ביקש שלא לקבל הודעות בדרך זו. תחילתה של ההוראה ב- 28 ביולי 2024 ומקס נערכה ליישומה במועד.

15.1.4 עדכון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשפ"ה-2024

ביום 5 בנובמבר 2024 פורסם עדכון לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(עמלות), התשפ"ה-2024, במסגרתו התווסף לתעריפון בנק ישראל פרק בנושא אפליקציות תשלומים, אשר מפרט את התנאים והמגבלות לגביית עמלות מלקוחות העושים שימוש באפליקציות אלה, על רקע העלויות הכרוכות במתן שירותים אלו, לרבות מנגנון המאפשר לעדכן עמלות אלו באישור המפקח. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעת העדכון האמור על פעילות אפליקציות התשלומים, או על התחרות בשוק הסליקה בישראל.

15.1.5 הוראות ניהול בנקאי תקין והוראות הדיווח לפיקוח על הבנקים וליציבור

מעת לעת המפקח על הבנקים מפרסם הוראות ניהול בנקאי תקין, העוסקות בתחומים השונים עליהם אמון הפיקוח על הבנקים, ובין היתר, הוראות הנוגעות להיבטים שונים כגון מדידה והלימות הון, ניהול ובקרה, סיכונים ניהול, העמדת אשראי והוראות הנוגעות להנפקת כרטיסי חיוב וסליקת כרטיסי חיוב.

בנוסף, מעת לעת, המפקח על הבנקים מפרסם הוראות דיווח לפיקוח על הבנקים וכן הוראות דיווח לציבור.

15.1.6 מכתבים וחוזרים של הפיקוח

בנוסף להוראות ניהול בנקאי תקין, מפרסם הפיקוח על הבנקים מעת לעת מכתבים וחוזרים שונים אשר מסדירים היבטים שונים או נוספים על הקבוע בהוראות.

15.1.7 הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 501 - מערך שירות ותמיכה ללקוחות

בחודש מרס 2023 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 501 - מערך שירות ותמיכה ללקוחות.

ההוראה קובעת עקרונות בכל הנוגע לניהול מערך שירות ותמיכה בלקוחות במערכת הבנקאית בערוצי השירות השונים, וקובעת בין היתר חובות בתחום הממשל התאגידי כך: לעניין אחריות הדירקטוריון נקבעו הוראות שעניינן גיבוי אסטרטגית שירות ותמיכה ללקוחות; פיקוח אחר יישום האסטרטגיה שהותוותה ואישור מדיניות השירות והתמיכה; וכן קביעת דיווחים לדירקטוריון וקיום דיון בנושא לכל הפחות אחת לשנה. לעניין אחריות ההנהלה הבכירה, נקבעו הוראות שעניינן אחריות

ליישום אסטרטגיית השירות והתמיכה; קביעת סמכויות ותחומי אחריות לניהול אפקטיבי של ערוצי השירות השונים; הקצאת משאבים נדרשים להטמעת המדיניות; גיבוש מנגנוני פיקוח ובקרה; וכן נקבעה חובה לקיים תהליך שוטף של ביצוע שינויים והתאמות במערך השירות והתמיכה. כמו כן, ההוראה כוללת עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות שעל התאגידים הבנקאיים (ובכללם מקס כסולק) לפעול לפיהם, ומחילה חובת פרסום אמנת שירות ופרסום פרטים אודות מערך השירות והתמיכה ללקוחות.

מרבית סעיפי ההוראה נכנסו לתוקף בחודש מרס 2024 ומקס נערכה ליישומם בהתאם.

להערכת מקס, להוראות ניהול בנקאי תקין "מערך שירות ותמיכה ללקוחות" השלכות תפעוליות ביחס להליכי השירות והתמיכה ללקוחות מקס, לצורך עמידה בהסדרים שנקבעו בהוראה והעקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות.

15.1.8. **הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 364 - ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע, אבטחת המידע והגנת הסייבר**

ביום 18 בנובמבר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה שעניינה ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע, אבטחת המידע והגנת הסייבר. מטרת ההוראה להתאים את המסגרת הרגולטורית הנוכחית לניהול סיכונים טכנולוגיים לסביבה הטכנולוגית המשתנה, לאיומים המשתנים ולרגולציה המקובלת בעולם; ולייצר ניהול נאות ואפקטיבי של טכנולוגיית המידע תוך צמצום למינימום של האירועים בהם מתמשש סיכון טכנולוגי ומתקיימת פגיעה בסודיות, בשלמות או בזמינות של נכסי מידע. עם כניסתה לתוקף (18 חודשים ממועד פרסומה), תבוטלה הוראות ניהול בנקאי תקין 357, 361, 363 ומספר חוזרים קודמים שעניינם נושאים המוסדרים בהוראה החדשה. מקס לומדת את ההוראה ותיערך ליישומה. בשלב זה לא ניתן להעריך את השפעתה של ההוראה על מקס.

15.1.9. **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים**

ביום 30 ביולי 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראה הנ"ל, המאריך עד ליום 31 בדצמבר 2024, את הקביעה לפיה חבות של קבוצת לווים בנקאית לחברת כרטיסי אשראי, לא תהיה כפופה למגבלת "קבוצת לווים בנקאית" ולא תיכלל במגבלה המצרפית של לווים גדולים.

ביום 2 בינואר 2025 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראה זו המאריך את תקופת ההחלטה שניתנה לחברות כרטיסי האשראי כאמור לעיל עד ליום 1 בינואר 2026, או עד למועד היישום של הוראה חלופית, לפי המוקדם.

ביום 4 בפברואר 2025 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדש בנושא חשיפות גדולות שעתידיה להחליף את הוראת נב"ת 313 (מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים), וזאת במסגרת התאמת הוראות ניהול בנקאי תקין להמלצות הוועדה הבינלאומית לענייני בנקאות (ועדת באזל). תחילת ההוראה ביום 1 בינואר 2026 (בכפוף למספר הוראות מעבר שנקבעו בהוראה) ובין היתר, נקבע בה כי חשיפות הנובעות מתפעול כרטיסי חיוב בנקאיים אינן כפופות למגבלת חשיפות גדולות. מקס בוחנת את השפעותיה הנוספות של ההוראה.

15.1.10. **הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 369 - בנושא ניהול סיכוני מודלים**

ביום 21 באוגוסט 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בעניין ניהול סיכוני מודלים וכן טיוטת קובץ שו"ת ליישומה. בהתאם להוראה, נדרשים התאגידים הבנקאיים ובעלי רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי לנהל סיכון מודל בדומה לניהול סיכונים מסוגים אחרים, לרבות אחריותם של הדירקטוריון והנהלה הבכירה לפיקוח, לבקרה ולניהול הסיכון, וכן מעורבות של שלושת קווי ההגנה בניהול הסיכון. בין היתר, ההוראה החדשה חלה גם על מודלים הכוללים שימוש או התבססות על בינה מלאכותית. ההוראה צפויה להיכנס לתוקף ביום 21 באוגוסט 2025 ועם כניסתה לתוקף, הוראות קודמות בעניין זה יבוטלו.

15.1.11. **בנקאות פתוחה**

במסגרת חוק שירות מידע פיננסי חויבו גופים פיננסיים שונים המחזיקים מידע על לקוחות ("מקורות מידע"), לרבות הגופים המוסדיים, לאפשר לגופים בעלי רישיון, או גופים מפוקחים הפטורים מרישיון (בנקים, גופים מוסדיים, חברות כרטיסי אשראי ואגודות פקדון ואשראי) ("נותני שירותי מידע פיננסי") לקבל, בהסכמת לקוח, גישה מקוונת למידע פיננסי של לקוח. נותני שירותי מידע פיננסי שקיבלו רישיון מרשות ניירות ערך יפוקחו על ידה, ואילו נותני שירותי מידע פיננסי המפוקחים על ידי רגולטור ייעודי יהיו מפוקחים על ידו גם לעניין חוק זה, לרבות לעניין הטלת עיצומים כספיים במקרה של הפרה.

על בסיס המידע הפיננסי שיתקבל, יכולים נותני שירותי מידע פיננסי להציע שירותים כמו ריכוז כלל המידע במקום אחד, השוואת עלויות בין גופים פיננסיים שונים, להעביר מידע לגופים פיננסיים במטרה לקבל הצעות ערך עבור הלקוח (כלומר, הצעות מחיר מתחרות), וכן ייעוץ פיננסי, והכל באופן דיגיטלי ומתקדם. חוק שירות מידע פיננסי מטיל על נותני שירותי מידע פיננסי חובות אמון, זהירות וסודיות.

ביום 13 באוקטובר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא בנקאות פתוחה (הוראת נב"ת מס' 368). בחוזר זה מוצע, בין היתר, להרחיב את תחולתה של ההוראה הקיימת, בהתאם לזו הקבועה בחוק הסדרת העיסוק ובחוק שירות מידע פיננסי, לעניין הגופים המפוקחים על ידי הפיקוח על הבנקים. כלומר, הרחבת תחולת ההוראה גם ביחס לתאגידים שבשליטת בעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי וביחס לבנקים זרים.

להערכת מקס ליישום הוראות חוק שירות מידע פיננסי ישנן השלכות תפעוליות מחד, והזדמנויות עסקיות מאידך, וזאת לצד הגברת התחרות בשוק הפיננסי.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של הוראות הדין בעניין מתן שירותי מידע פיננסי הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של מקס והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר, בהתאם לאופן בו ייושמו ההוראות על ידי הרגולטורים השונים וכן בהתנהגות גורמים שונים בשוק הפיננסי והעדפות הצרכנים.

חקיקה כללית

15.1.12. חוק שירותי תשלום

חוק שירותי תשלום מסדיר, לרבות באמצעות תקנות שהוצאו מכוחו, את היחסים בין כל נותני שירותי התשלום לבין לקוחותיהם ובכלל זה בצד ההנפקה (נותני שירותי תשלום למשלם) ובצד הסליקה (נותני שירותי תשלום למוטב). בהתאם, החוק מסדיר את השימוש במגוון אמצעי התשלום (כגון כרטיסי חיוב, חשבונות עו"ש, ארנקים אלקטרוניים ואפליקציות תשלומים).

15.1.13. תזכיר חוק שירותי תשלום (תיקון) (הגנה על הצרכן מפני עוסקים המבצעים הפרות בנסיבות מחמירות), התשפ"ד-2024

ביום 16 ביוני 2024 פורסם תזכיר חוק הקובע הסדרי אחריות משלימים להוראות חוק שירותי תשלום, לשם מתן הגנה על צרכנים מפני תופעה של עושק, זיוף והונאה. התזכיר, כולל, בין היתר, הצעה להרחבה של האחריות הקבועה כיום בחוק ביחס לנסיבות של שימוש לרעה באמצעי תשלום. כמו כן, מוצע להרחיב את אפשרותו של הצרכן לבקש מנותן שירותי תשלום את הפסקת התשלום למוטב בשל כשל תמורה, גם למקרה שבו העסקה נכרתה תוך ניצול ומרמה, זאת בהתקיים תנאים שנקבעו בתזכיר.

שינוי הסדר האחריות באופן המוצע, עשוי להשפיע באופן מהותי על מערכת התשלומים בישראל.

המידע בכל הנוגע לתזכיר החוק לעיל, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של מקס נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזתה והוא תלוי, בין היתר, בנוסחו הסופי של החוק אם וכפי שיתקבל.

15.1.14. חוק למניעת פגיעה כלכלית בצרכן (תיקוני חקיקה), התשפ"ד-2024

ביום 4 ביולי 2024, פורסם תיקון לחוק הגנת הצרכן, המסמיך את הממונה לקבוע כי עוסק הוא מפר בנסיבות מחמירות (או בעל זיקה לעוסק כאמור), ולהעביר מידע אודות קביעה כאמור לנותן שירותי תשלום. במקביל, פורסמו תיקוני חקיקה הקובעים את חובותיהם של נותני שירותי תשלום מקום בו ניתנה הודעה כי עוסק הוא מפר בנסיבות מחמירות. בנוסף, נקבע כי נותן שירותי תשלום למוטב לא יתקשר עם מוטב שניתנה או שפורסמה לגביו הודעה כאמור לעיל לתקופה של שנתיים מיום קבלת ההודעה או פרסומה.

מקס לומדת את החוק ומשמעותיותו. בשלב זה לא ניתן להעריך את השלכות החוק על מקס.

15.1.15. חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023

חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום, התשפ"ג-2023 (להלן – "חוק הסדרת העיסוק"), קובע חובת רישוי או אישור מאסדר ואת התנאים לקבלת רישיון או אישור כאמור מאת רשות ניירות ערך, החלים על מי שעוסק במתן שירותי תשלום וייזום תשלום. כמו כן, מסדיר החוק עיסוקים מותרים לבעלי רישיון וקובע הוראות נלוות. החוק מניח את התשתית הרגולטורית להרחבת פעילותה העסקית של מקס בעתיד בתחומים המוסדרים במסגרתו (כלל שמקס תעבור לפיקוח תחת רשות ניירות ערך). בנוסף, החוק עשוי להביא לשינויים במפת התחרות בשוק התשלומים ולהשליך על אופן אסדרת פעילותם של הגופים המתחרים (כיום או בעתיד) בפעילות מקס, ובעידוד כניסה של נותני שירות זרים לישראל.

15.1.16. הוראה לחברות תשלומים לעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות

ביום 3 ביוני 2024 פרסמה רשות ניירות ערך מספר הוראות משלימות להוראות **חוק הסדרת העיסוק**, בעניין שמירה והגנה על כספי לקוחות אשר יועברו לחברות התשלומים לשם מתן שירותי תשלום. בין היתר, ההוראה קובעת הוראות לעניין שמירת כספי לקוחות בבעל רישיון נותן שירותי תשלום יציבותי (מקס הינה נותן שירותי תשלום יציבותי) כגון מגבלה על שיעור הסכום הכספי שישמור מתוך סך כל כספי הלקוחות שהתקבלו בחברת התשלומים מלקוחותיה או בעבורם; וכן הוראות לעניין תשלום הריבית (כולה או חלקה) שנשא כספי לקוחות חברת התשלומים שהושקעו בחשבון ייעודי או נשמרו אצל נותן שירותי תשלום יציבותי, ללקוחותיה.

המידע בכל הקשור להשלכות האפשריות של **חוק הסדרת העיסוק בשירותי תשלום וייזום תשלום** הינו מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של מקס והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר, מאחר ובשלב מקדמי זה, לא ניתן להעריך את ההשפעות של האמור לעיל על מקס.

15.1.17. חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 וחוק איסור מימון טרור, התשס"ה-2005 (ביחד: "חוק איסור הלבנת הון")

חוק איסור הלבנת הון כולל חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים החלים על חברה בפעילותה, בין היתר מכח **צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשס"א-2001** (להלן: "צו איסור הלבנת הון").

ביום 16 ביוני 2023 פרסם בנק ישראל התייחסות לסוגיית חלוקת האחריות בין התאגידים הבנקאיים לבין הגופים הסולקים בנוגע להליכי "הכר את הלקוח" המתבצעים במסגרת "תפעול הנפקה" ו-"הסדר הנפקה משותף". במכתב ציין בנק ישראל, כי על התאגידים הבנקאיים והסולקים להגדיר את המידע אודות הלקוח שיקבלו במסגרת הליך "הכר את הלקוח", המבוצע בעת הנפקת כרטיס חיוב, בהתאם לגישה מבוססת סיכון ולעקרונות שנקבעו בצו ובהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 411. בנוסף, הנחה הפיקוח על הבנקים את המבקרים הפנימיים של התאגידים הבנקאיים והגופים הסולקים, כי יודאו את נאותות ושלמות המידע הקיים אצלם מכוח הפעילות כאמור, וזאת עד ליום 30 ליוני 2024. ביום 24 באוקטובר 2023, ניתנה דחייה ביחס למועד האחרון להתייחסות עד ליום 31 בדצמבר 2024. ביקורת הפנים של מקס ביצעה את הבדיקה כנדרש וממצאיה הועברו לבנק ישראל.

15.1.18. תיקון מס' 13 לחוק הגנת הפרטיות

לפרטים ראה סעיף 9.2.6 לעיל.

15.1.19. הנחיית רשות הגנת הפרטיות בנושא תפקיד הדירקטוריון בקיום חובות התאגיד לפי תקנות הגנת הפרטיות בנושא אבטחת מידע

לפרטים ראה סעיף 9.2.7 לעיל.

רישיונות והסכמי רישיון

15.1.20. רישיונות מאת ארגוני כרטיסי האשראי הבינלאומיים

לפרטים ראה סעיף 15.11.2 להלן.

15.1.21. הסכם רישיון לסליקת מותג "ישראכרט"

בהתאם להסכם מיום 15 במאי 2012 בין מקס לבין ישראכרט, למקס רישיון לסליקה, הנפקה ואפשרות מתן שירותים לכרטיסי חיוב ממותג "ישראכרט". בהתאם להסכם הרישיון, פעילות סליקת הכרטיסים במותג ישראכרט מתנהלת בדומה לסליקת כרטיסים בממשק המשותף בין חברות כרטיסי האשראי בענף לסליקת כרטיסי ויזה ומסטרקארד. הממונה על התחרות הכלילה את הפטור להסכם זה במסגרת פטור הסליקה הצולבת כמפורט בסעיף 15.1.23 להלן.

15.1.22. רישיון סוכן תאגיד

ביום 8 ביוני 2020 העניקה רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון, רישיון סוכן תאגיד למקס סוכנות לביטוח (2020) בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של מקס. הרישיון מתיר לסוכנות לעסוק בתיווך בביטוח בענף ביטוח כללי, בביטוח חיים אגב הלואה לדיר, ובביטוח בריאות במוצרי ביטוח נסיעות לחו"ל, בהתאם לתנאי הרישיון ובכפוף להוראות דין ורגולציה החלות לעניין

במסגרת היתר שליטה שניתן לחברה במקס סוכנות לביטוח בע"מ, נכלל עדכון רישיון סוכן תאגיד של מקס סוכנות לביטוח, אשר כולל, בין היתר, מגבלות על כהונת נושאי משרה בחברה או בגופים מוסדיים שבשליטתה, במקס סוכנות לביטוח וכן הוראה לפיה מקס סוכנות לביטוח לא תשווק את מוצרי הקבוצה.

15.1.23. מתווה לקביעת העמלה הצולבת

ביום 1 בינואר 2019 נכנס לתוקף צו הבנקאות (שירות ללקוח) (פיקוח על שירות סליקה צולבת של עסקאות בכרטיס **חיוב ושל עסקאות חיוב מידי**), **התשע"ט-2018**. הצו מיישם את הפחתת שיעור העמלה הצולבת ביחס לעסקאות בכרטיס חיוב (תוך הבחנה, בשנים הראשונות ליישום המדרג, בין כלל העסקות לבין עסקות המבוצעות ב"מוסד ציבורי" כהגדרתו (בצו) וכן ביחס לעסקאות חיוב מידי. נכון למועד הדוח שיעור עמלה הצולבת בעסקאות חיוב נדחה הנו 0.5% ושיעור עמלה הצולבת בעסקאות חיוב מידי (עסקאות "דביט") הינו 0.25%.

פטור הסליקה הצולבת (בסעיף זה - "**הפטור**") קובע מספר התנאים אשר נועדו לתת מענה למספר חששות תחרותיים שזיהתה הרשות לתחרות, כדלקמן:

15.1.24. הכרזה על סכמת כרטיסי חיוב

בשלב מקדמי זה, טרם ניתן להעריך את השפעת ההכרזה על פעילותה של מקס.

15.1.25. חוק שטרות

ביום 31 בינואר 2017 פורסם חוק שטרות (בהמשך להמלצות הועדה להגברת התחרותיות בשירותים בנקאיים ופיננסיים נפוצים, "ועדת שטרות").

תיקון הוראות שנקבעו במסגרת חוק שטרות

בהמשך להמלצות הצוות לבחינת החזקת גופים מוסדיים בחברות כרטיסי חיוב (שהוקם על ידי משרד האוצר) ביום 23 ביולי 2024 פורסם **חוק הבנקאות (רישוי) (תיקון מס' 31), התשפ"ד-2024**, במסגרתו תוקנו הוראות חוק הבנקאות (רישוי), כפי שנקבעו במסגרת "חוק שטרות", לעניין שליטת בנק בעל היקף פעילות רחב בחברת כרטיסי חיוב, כך שבטל האיסור על גוף מוסדי גדול לרכוש מבנק בעל היקף פעילות רחב אמצעי שליטה בחברת כרטיסי חיוב. בנוסף, נקבע שבנק בעל היקף פעילות בינוני (בנק ששווי נכסיו הוא בין 5%-10% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) לא יוכל לשלוט בחברת כרטיסי חיוב.

צעדים אלה הינם צעדים משלימים לפרסום **תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023**, אשר התאימו את ההגדרה של בנק בעל היקף פעילות רחב, כך שגם בנק שהיקף נכסיו הוא בין 10%-20% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל, יידרש למכור את אחזקותיו בחברת כרטיסי חיוב שבבעלותו, ואשר האריכו את תוקפן של חלק מההגנות היונקות אשר נקבעו במסגרת "חוק שטרות".

ההוראות האמורות בדבר הפרדה מבנית בין בנקים לחברות כרטיסי חיוב, כמו גם הוראות נוספות שיכול ויתפרסמו בעתיד בהיבטים הללו, יכול שיביאו לשינויים מבניים בשווקים הרלוונטיים.

המידע בכל הנוגע להוראות החוק לעיל, הינו מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות והנחות של מקס נכון למועד פרסום הדוח. היישום בפועל עשוי להיות שונה באופן מהותי מזה שנחזה והוא תלוי, בין היתר, בהחלטות גורמים עסקיים ביחס לרכישת חברות כרטיסי אשראי מתחרות ובהתנהגות הגורמים המתחרים.

הוראות רגולציה נוספות

15.1.26. חוק הריכוזיות

מקס מסווגת כ"גוף פיננסי משמעותי" ו"גורם ריכוזי" בהתאם לחוק הריכוזיות והיא נכללת ברשימת הגופים הפיננסיים המשמעותיים שפורסמה על ידי ועדת הריכוזיות.

15.1.27. בחינת אמצעים להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים למגזר הקמעונאי בישראל

מתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים חוץ בנקאיים

ביום 14 בפברואר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים קול קורא, לקבלת התייחסות הציבור למתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים חוץ בנקאיים לשם הגברת התחרות במערכת הבנקאית. בהתאם לקול הקורא, בכוונת בנק ישראל להתוות מדיניות למתן רישיונות לתאגידים בנקאיים, שבמסגרתה יותאמו הרישיון והפיקוח הבנקאיים לפעילות המבוקשת ולרמת הסיכונים בפעילות של הגוף מבקש הרישיון. במסגרת זו, יקבעו שלוש מדרגות של רישיון בנקאי: (1) תאגיד בנקאי בעל רישיון מוסד כספי, אשר יאפשר למחזיק בו לקבל פיקדונות (ללא ניהול חשבונות עו"ש) ולהעמיד מתוכם אשראי; (2) תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק בסיסי, אשר יחול על גוף שפעילותו אינה מורכבת (כהגדרת מונח זה בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 480) ועונה על הגדרת בנק בעל היקף פעילות קטן בחוק הבנקאות (שירות ללקוח). רישיון זה יאפשר לתאגיד הבנקאי, בנוסף על קבלת פיקדונות והעמדת אשראי מתוכם, לנהל גם חשבונות עו"ש ולהעמיד מתוכם אשראי; (3) תאגיד בנקאי בעל היקף רישיון בנק מורחב – למדרגה זו ישתייכו תאגידים בנקאיים בעלי רישיון בנק שאינם עונים על ההגדרות "מוסד כספי" ו"בנק בסיסי" שלעיל.

הצוות לבחינת מתווה למתן רישיון בנק לגופים חוץ בנקאיים

ביום 14 באוקטובר 2024 פרסם בנק ישראל את טיוטת דוח הביניים של הצוות לבחינת מתווה למתן רישיון בנק לגופים חוץ בנקאיים, ובו המלצות לתיקוני חקיקה שמטרתם, בין היתר, לאפשר לגופים חוץ בנקאיים לקבל רישיון בנק על מנת להגביר את התחרות ולצמצם את הריכוזיות במשק. הדוח כולל, בין היתר, את ההמלצות הבאות: (א) מוצע לקבוע שתי מדרגות רישוי: "בנק" ו-"בנק בעל היקף פעילות קטן" - בנק ששווי נכסיו אינו עולה על 5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל; (ב) מתן אפשרות ל"בנק בעל היקף פעילות קטן" להפעיל מודל עסקי גמיש, באמצעות פטור לבנק במדרגת רישוי זו מהחובה להציע את מלוא השירותים המחויבים כיום מכוח חוק הבנקאות (כגון פתיחת חשבון עו"ש וניהול, קבלת פיקדון בשקלים ובמט"ח ומכירת שיקים בנקאיים בשקלים ובמט"ח), וכן לאפשר לו להציע שירותי עו"ש חלקיים בלבד; (ג) התאמת הרגולציה הפיקוחית לגודל ולמורכבות הפעילות של הבנק, ולקבוע שתי דרגות פיקוח שונות (בהתאם להיקף הנכסים) עם אפשרות למעבר ביניהן.

מקס לומדת את טיוטת הדוח ואת משמעויותיה ביחס לפעילותה. בשלב מקדמי זה, ובשים לב לכך כי מדובר על טיוטה בלבד, לא ניתן להעריך את השלכותיה על מקס.

התוכנית הכלכלית לשנת 2025 - בחינת אמצעים להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים למגזר הקמעונאי בישראל

התוכנית הכלכלית לשנת 2025, אשר פורסמה במהלך חודש אוקטובר 2024, כוללת המלצה להקים ועדה ציבורית שתמליץ על המתווה הרצוי על מנת להתיר לגופים פיננסיים נוספים לגייס פיקדונות מהציבור ולהעמיד מתוכם אשראי למגזר הקמעונאי. עוד מוצע, כי הוועדה תמליץ על אמצעים להגברת התחרות בשירותים הבנקאיים למגזר הקמעונאי (כולל משקי

בית ועסקים קטנים ובינוניים), לרבות הכנסה של שחקנים פיננסיים וריאליים נוספים שיוכלו לקבל פיקדונות מהציבור ולתת אשראי כאחת, למגזר הקמעונאי.

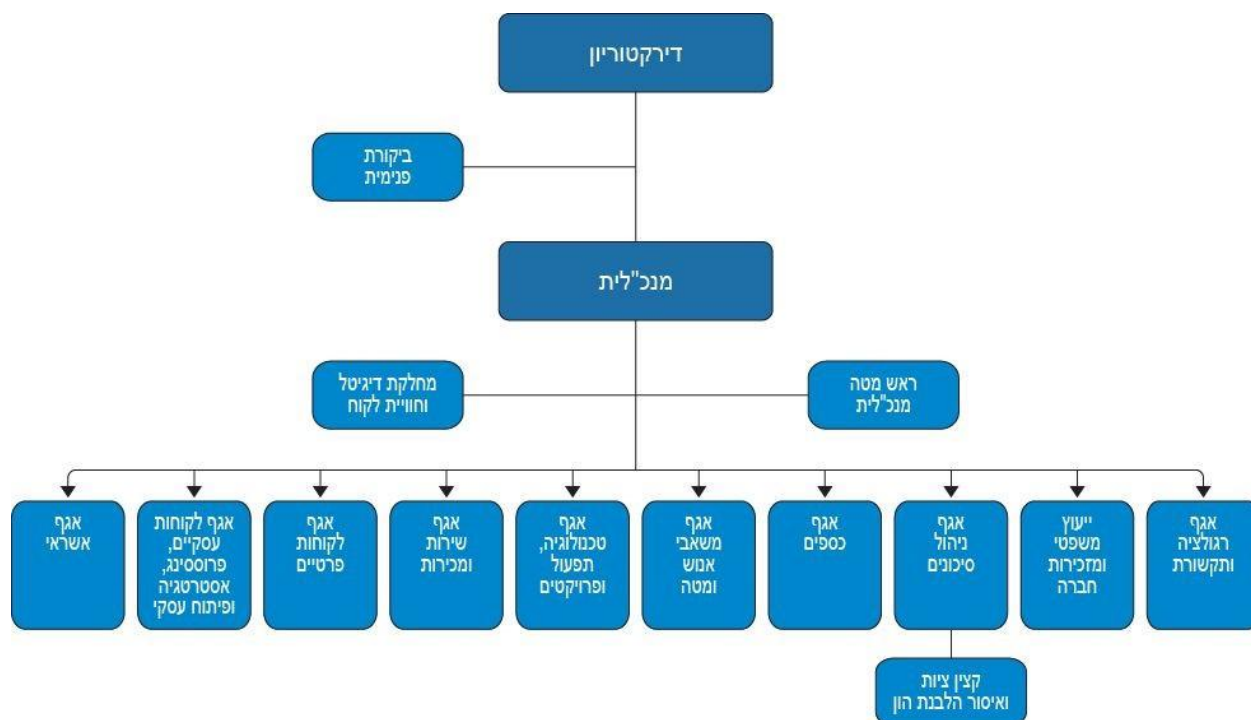
בהתאם, ביום 1 בדצמבר 2024 הודיעו משרד האוצר ובנק ישראל על הקמת צוות להגברת התחרות במערכת הבנקאות ובאשראי. בראש הצוות הבין משרדי יעמדו המפקח על הבנקים וראש אגף תקציבים במשרד האוצר, והוא יתמקד בהקלת החסמים המונעים כניסה של שחקנים חדשים למערכת הבנקאית או פיתוח של תחומי פעילות חדשים על-ידי השחקנים הקיימים. בין מטרות הוועדה: עיצוב מתווה רישיונות בנקאיים מדורגים שיאפשרו לגופים חוץ-בנקאיים להציע פיקדונות ולתת אשראי.

עמדתה של מקס בנושא הוצגה לוועדה אשר נדרשת להגיש את דוח המלצותיה עד לחודש אפריל 2025.

15.1.28. עדכונים והקלות בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

- ביום 4 בפברואר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת שעה (כלל, ולמעט הקלות מסוימות לגביהן נקבעו לוחות זמנים שונים, תוקף הוראת השעה והתיקונים בה הוא עד 31 במרס 2024) הכוללת הקלות בנוגע לחובות זיהוי בהיבטי איסור הלבנת הון ומימון טרור - בדגש על הגדלת היקפי הפעילות שביחס אליהם ניתן לנקוט בהליכי זיהוי מקלים ביחס למקבל שירות שזוהה במסגרת ההסדר המקל הקבוע בנספח ב'2 להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 411 - בכפוף לניטור מוגבר ולווידוא כי מטרת הפעילות של מקבל השירות הינה למטרת גיוס כספי סיוע על רקע המלחמה.
- ביום 31 במרס 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה), מכוחן בוטלו מרבית ההקלות שניתנו מכוח הוראת השעה.
- ביום 23 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה לסיוע ללקוחות חברות כרטיסי האשראי בהתמודדות עם השלכות מלחמת "חרבות ברזל" (להלן – "מתווה הסיוע"). מתווה הסיוע, אשר אומץ על ידי חברות כרטיסי האשראי, איפשר לאוכלוסיות הנמנות עם קבוצת הלקוחות שבמעגל הראשון (בהתאם לפירוט שבמתווה) לדחות תשלומי הלוואות מסוימות למשך שלושה חודשים, ללא חיוב בריבית או עמלות, וכן העניק פטור לאוכלוסיות אלו מחלק מהעמלות הכרוכות בפעילות מול חברות כרטיסי האשראי; וליתר הלקוחות (לקוחות המעגל השני) איפשר מתווה הסיוע לדחות תשלומי הלוואות מסוימות למשך שלושה חודשים, כאשר התשלומים הנדחים יישאו ריבית שלא תעלה על שיעור הריבית בחוזה הלוואה, והכל כמפורט במתווה הסיוע. ביום 30 באוקטובר 2023, אומץ מתווה זה (בהתאמות) גם על-ידי החשב הכללי, ביחס להלוואות שהועמדו במסגרת הקרן להלוואות בערבות מדינה.
- ביום 8 בנובמבר 2023 הודיע הפיקוח על הבנקים על הרחבת מתווה הסיוע, על דרך של הכללת האוכלוסייה המתגוררת ביישובי צפון הארץ, או בעלי עסקים הנמצאים ביישובי הצפון ואשר פונו על ידי גורם מדינתי רשמי. מתווה הסיוע, בשינויים שונים, הוארך מספר פעמים, האחרונה שבהן בסוף חודש מרס 2024.

לעניין תמצית הוראות דין סופיות נוספות שפורסמו בשנת הדוח ולאחריה, וכן תמצית טיוטות הוראות דין שפורסמו, החלות על תחום הפעילות, מעבר להוראות הדין אשר פורטו בפרק זה לעיל, ראה בנוסף, סעיף 9.2 לעיל.

מצבת כוח אדם

להלן נתונים אודות מצבת כח האדם של מקס:

2023	2024	
1,518	1,558	מספר משרות* בסוף שנה
1,406	1,501	מספר משרות* ממוצע

* מספר המשרות כולל משרה מלאה לרבות שעות נוספות, בתוספת משרות כח אדם חיצוני ובניכוי משרות עובדים ששכרם הוון לרכוש קבוע.

הגידול במצבת כח האדם נובע מגידול בפעילות העסקית של מקס.

שינויים במבנה הארגוני של מקס

החל מיום 1 בינואר 2025 בוצעו מספר שינויים במבנה הארגוני של מקס שהעיקריים שביניהם:

א. אגף לקוחות פרטיים פוצל לשני אגפים:

- אגף שירות ומכירות- האגף אמון על השירות לכלל לקוחות מקס.
- אגף לקוחות פרטיים- האגף אמון על הצעת הערך הרחבה ללקוחות מקס.

ב. אגף פיתוח עסקי ותפעול- המחלקות שנכללו בו הועברו תחת שני אגפים קיימים: מחלקת פיתוח עסקי תחת אגף לקוחות עסקיים, processing, אסטרטגיה ופיתוח עסקי ואגף טכנולוגיה, מחלקת תפעול תחת תפעול ופרייקטים.

ג. מחלקת אסטרטגיה שהיתה תחת אגף רגולציה, תקשורת ואסטרטגיה, הועברה תחת אגף לקוחות עסקיים, processing, אסטרטגיה ופיתוח עסקי.

ד. מחלקת דיגיטל וחווית לקוח תשמש כיחידה רוחבית בכפיפות ישירה למנכ"לית מקס.

שינויים בהרכב ההנהלה של מקס

ביום 14 בינואר 2024 הגב' לנה דובילייר אבישר החליפה את מר ירון טיקטין והחלה לכהן כמחנה למנכ"ל, מנהלת אגף אשראי. עובר למינוי, גב' דובילייר אבישר כיהנה כחברת הנהלה, בתפקיד מנהלת סיכונים אשראי, מודלים, אנליזה וצמיחה. מר טיקטין סיים את העסקתו במקס ביום 15 בפברואר 2024.

ביום 31 בדצמבר 2024 מר רון פאינר, מנכ"ל מקס, סיים את תפקידו במקס¹⁰⁸.

ביום 31 בדצמבר 2024 מר מאיר אהרונ, משנה למנכ"ל, מנהל אגף פיתוח עסקי, חדשנות ותפעול, סיים את תפקידו במקס¹⁰⁹.
ביום 1 בינואר 2025 הגב' שגית דותן החלה לכהן כמנכ"לית מקס. עובר למינוי, גב' דותן כיהנה כמשנה למנכ"ל, מנהלת אגף לקוחות פרטיים במקס.

ביום 1 בינואר 2025, מר רועי שורק החל לכהן כמשנה למנכ"ל, מנהל אגף שירות ומכירות. עובר למינוי, מר שורק כיהן כמנהל מחלקת שירות עסקי ומכירות במקס.

ביום 16 בפברואר 2025, מר רפאל שאולי החל לכהן כמשנה למנכ"ל, מנהל אגף לקוחות פרטיים. עובר למינוי, מר שאולי כיהן כמנהל מחלקת שיווק לקוחות פרטיים במקס.

תוכניות תגמול לעובדי מקס ומנהליה

מדיניות התגמול אשר אושרה על ידי דירקטוריון מקס, בהתבסס על הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 301A מובאת לוועדת התגמול של מקס לבחינה מעת לעת ומאושרת על ידי דירקטוריון מקס אחת ל-3 שנים ולאחרונה בוצע לה עדכון בחודש מאי 2024, שעיקרו בקשר עם רכיב התגמול ההוני.

המדיניות חלה על נושאי משרה ועובדים לרבות יו"רית הדירקטוריון, המנכ"לית, משנים למנכ"ל ודירקטורים במקס והיא מגדירה את המסגרות והעקרונות המנחים בכל הקשור לשכר ולתגמול, תוך קביעת תקרות למרכיבי התגמול השונים.

המדיניות מתבססת על החזון, הערכים, האסטרטגיה העסקית, התרבות הניהולית, הקוד האתי ומדיניות ניהול הסיכונים של מקס. בקביעת המדיניות נלקחו בחשבון מצבה וחוסנה העסקי והפיננסי של מקס, הסביבה העסקית בה היא פועלת, וסטנדרטים מקובלים בשוק העבודה הרלוונטי לתחרות העסקית ולתחרות על המשאב האנושי. כמו כן, נלקחו בחשבון שיקולים כלל ארגוניים רחבים לרבות עלויות התגמול בכללותן ופערי תגמול רצויים בין הדרגים השונים במקס.

על פי מדיניות התגמול, חבילת התגמול לנושאי המשרה במקס תכלול שכר שוטף ורכיבים נלווים לו, מענקים שנתיים, והיא עשויה גם לכלול תגמול הוני ארוך טווח. כמו כן, במדיניות התגמול מוסדרות גם זכויות בסיום העסקה, לרבות פיצויי פיטורין, תקופת הודעה מוקדמת, תקופת הסתגלות ואי תחרות וכן התייחסות למענקים מיוחדים.

בהתאם למדיניות התגמול, תקרת המענק השנתי לחלוקה לכלל עובדי מקס (לרבות נושאי המשרה בה) נקבעת על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון ואפשר שתקבע כשיעור מסך הרווח לפני מס ומענקים בגין שנת המענק או בהתבסס על פרמטרים אחרים הקשורים לביצועי מקס ו/או לתוכנית העבודה של מקס וכיו"ב.

מענק שנתי

סך המענק השנתי לחלוקה נקבע על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון והינו לרוב נגזרת של מידת העמידה של מקס ביעדיה השונים ובראשם שיעור העמידה ביעד הרווח השנתי אל מול תוכנית העבודה שאושרה בדירקטוריון. מנכ"לית מקס ממליצה לוועדת התגמול ולדירקטוריון על סכום המענקים לעובדים, כולם או חלקם, (ובלבד שלא יעלה על סכום סך המענק, כהגדרתו במדיניות התגמול) ועל אופן חלוקתם.

המענק השנתי לנושאי משרה מבוסס על קריטריונים מדידים ועל קריטריונים איכותיים.

קריטריונים מדידים - תשלום המענק השנתי על בסיס קריטריונים הניתנים למדידה כמותית מותנה בעמידה בתנאי הסף שנקבעו במדיניות התגמול.

הקריטריונים המדידים כוללים מדדים המבוססים על שילוב של ביצועי מקס, עמידה ביעדים פיננסיים ועסקיים ויעדים כלליים בתחום ניהול הסיכונים והציות וכן על ביצועיהם האישיים של נושאי המשרה וביצועי היחידות הנמצאות תחת אחריותם.

ככל שבדוח הכספי מנוטרלים רווחים והפסדים חד פעמיים, הם מנוטרלים גם במדידת הביצועים לצורך חישוב התגמול.

המדדים והיעדים השונים, הקובעים את גובה והיקף המענק השנתי לכל אחד מנושאי המשרה, נגזרים מתוכניות העבודה המאושרות על ידי הדירקטוריון, אשר נבנות, בין היתר, תוך התייחסות להיקף הסיכונים לסוגיהם השונים אשר מקס מוכנה ליטול על עצמה. בפרט, הוגדרו כחלק מהמדדים גם מדדי מקס ומדדי ניהול סיכונים בהתאם לתיאבון הסיכון של מקס.

המדדים הנגזרים מתוכניות העבודה המאושרות, כוללים בין היתר מדד עמידה ביעד הרווח השנתי.

מבנה התגמול השנתי המשתנה במדיניות התגמול מבטיח כי עובדים העוסקים בניהול סיכונים ובציות מתוגמלים ללא תלות בעסקים עליהם הם מפקחים.

המענק השנתי הניתן לנושאי המשרה על בסיס קריטריונים איכותיים שאינם ניתנים למדידה כמותית (מענק בשיקול דעת) הוגבל לשלוש משכורות חודשיות בשנה.

ביטול או הפחתת מענק שנתי - בנוסף, הדירקטוריון רשאי, להפחית או לבטל את המענק השנתי לנושאי המשרה, כולם או חלקם, בהתאם לשיקול דעתו, וזאת בין היתר, לצורך שמירה על יציבות מקס ועמידה בהלימות ההון.

פריסת המענק ומענק שנתי נדחה - בהתאם למדיניות התגמול, בשנה בה סך התגמול המשתנה עולה על 40% מסך התגמול הקבוע באותה שנה¹¹⁰, 50% מן המענק השנתי המחושב לנושאי משרה נדחה ונפרס על פני 3 השנים העוקבות לשנת החלוקה, כאשר בכל

109. העסקתו צפויה להסתיים ביום 31 במרס 2025.

110. השיעור 40% רלוונטי אם תקרת התגמול באותה שנה קלנדארית אינה עולה על הקבוע בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. במקרה אחר השיעור הרלוונטי הוא 6/1.

אחת מ-3 השנים העוקבות לשנת החלוקה משולם 33.3% מהחלק הנדחה, כאשר הבשלת חלק המענק הנדחה הרלבנטי בכל אחד ממועדי ההבשלה תותנה בכך שמקס עמדה ביחס הלימות ההון הנדרש ממנה על פי הוראות המפקח, בהתאם לדוחות הכספיים שמקס פרסמה בסמוך לפני כל אחד ממועדי התשלום של החלק הנדחה הרלוונטי.

במאי 2024 בוצע עדכון למדיניות התגמול לנושאי משרה שעיקרו בקשר עם רכיב התגמול ההוני.

הסכם העסקה לחברי הנהלת מקס

הסכמי ההעסקה של חברי ההנהלה הינם לתקופה בלתי קצובה, כאשר כל צד רשאי להביא את ההסכם לסיומו בהודעה מוקדמת בת 90 ימים, ובכל מקרה שמורה למקס הזכות שלא לנצל את תקופת ההודעה המוקדמת במלואה או בחלקה. במקרה זה תשלם מקס את השכר והתנאים הנלווים בגין תקופת ההודעה המוקדמת בגינה ויתרה מקס על עבודתו של חבר ההנהלה.

בהתאם לתנאי העסקתם, זכאים חברי ההנהלה לתנאים סוציאליים ונלווים (כגון, ביטוח מנהלים, קרן פנסיה, קרן השתלמות, ימי מחלה וחופשה, דמי הבראה כדן, טלפון סלולארי וכן הטבות נוספות כמקובל במקס). חברי ההנהלה זכאים גם לרכב ומקס נושאת בעלות אחזקתו ובגילום המס בגינו.

בהתאם להסכם עם חברי ההנהלה, עם סיום עבודתם זכאים הם לפיצויי פיטורין בגובה מכפלת מספר שנות עבודתם במשכורת אחרונה בניכוי הסכומים שצברו בגין תקופת העסקתם בשל הפרשות לרכיב הפיצויים. בנוסף, זכאים חברי ההנהלה לחופשת הסתגלות עד ארבעה חודשים ומנגד מחויבים חברי ההנהלה בתקופת אי תחרות של 6 חודשים, ובמקרה של פיטורין בנסיבות המזכות בתשלום פיצויי פיטורין, זכאים חלק מחברי ההנהלה לסכום נוסף של 100% ממכפלת שנות עבודתם (או שנות כהונתם, לפי העניין) במשכורתם האחרונה.

הסכמי העסקה של יו"ר הדירקטוריון במקס

לפרטים ראה ביאור 43(ב)(5) בדוחות הכספיים.

הסכם העסקה של מנכ"לית מקס וחברי ההנהלה של מקס

לפרטים ראה ביאור 43(ב)(7) ו-25(ד) בדוחות הכספיים.

הסכם קיבוצי במקס

לפרטים ראה ביאור 25(ג)(2) בדוחות הכספיים.

15.3 רכוש קבוע

15.3.1 בניינים וציוד

בית MAX

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020, העבירה מקס את משרדיה ל"בית MAX" בבני ברק. המשרדים נשכרו מאלייד נדל"ן בע"מ במסגרת הסכם שכירות ארוך טווח, לתקופת שכירות של 24 שנים ו-11 חודשים, כאשר מקס רשאית לסיים את השכירות במספר מועדי יציאה קבועים ומוגדרים בהסכם.

ביום 18 בנובמבר 2024, בעקבות נפילת חלקי טיל סמוך ל"בית MAX", נגרמו לבניין נזקי רכוש כתוצאה מהדף ומרסיסים. מערכות התשתית של מקס לא ניזוקו והיא המשיכה לפעול ולתת שירות ללקוחותיה באופן מלא. בתיאום עם הגורמים הרלוונטיים ברשויות ועם המשכיר, החלו באופן מיידי הפעולות הנדרשות לשיפוץ. מקס מעריכה כי עבודות השיפוץ יימשכו מספר חודשים, ולא ישפיעו על פעילותה העסקית.

מקס הפעילה לאורך השנים מוקד שירות נוסף על המוקד בבית MAX, באזור הצפון. בחודש יוני 2024 העבירה מקס את פעילות המוקד הצפוני לאתר חדש בחיפה – בית MAX בצפון. בית MAX צפון ממוקם באזור הצ'ק פוסט בחיפה, שהינו עורק תחבורה מרכזי, המאפשר הגעה נוחה בתחבורה ציבורית. בשל מיקומו ואיכויות המתקן, בית מקס החדש נועד לאפשר למקס להרחיב את גיוס העובדים. הנכס נשכר לתקופה של 5 שנים החל מנובמבר 2023 עם אופציה להארכה לשתי תקופות נוספות בנות 3 שנים כל אחת.

מערכות מידע ומחשוב

מערכות המידע של מקס מצויות בליבת הפעילות שלה וכוללות: מחשבים, מערכות ותשתיות מידע, לרבות שרתים, ציוד תקשורת וציוד היקפי. מערכות המחשוב של מקס ממוקמות בשני אתרים עצמאיים הפועלים בתצורת Active-Active (כאשר שני האתרים פועלים בצורה מלאה בו זמנית בכל רגע נתון) ובאתר שלישי המשמש כאתר גיבוי של המידע. מערכות מקס עומדות בסטנדרטים גבוהים ביותר של אבטחת מידע והגנת הסייבר, בין היתר, כנדרש על פי הנחיות הפיקוח על הבנקים.

.15.3.2

מערכות הליבה משודרגות באופן שוטף הן בהיבטים הטכנולוגיים והן בהיבטי תוכנה וארכיטקטורה ובכך תומכות בהתפתחות העסקית של מקס.

- פעילות הדיגיטל -** הפעילות כוללת את כל הנכסים הדיגיטליים של מקס, לרבות אתרי מקס, אפליקציות, שירותים אוטומטיים דוגמת IVR ו-WhatsApp, כאשר מקס שמה דגש על עידוד השימוש בערוצים אלו על ידי פיתוחים ושיפורים שוטפים בהתאם לצרכי הלקוחות ולהתפתחות השוק, תוך פישוט והנגשה של המידע והפעולות ועל ידי כך להביא לחוויית לקוח משופרת וחדשנית.

- **ארנק מט"ח** - מקס מאפשרת ללקוחותיה שימוש בארנק מט"ח לצורך רכישת מט"ח לשימוש בחו"ל ובעסקאות E-com.
- **ביטוח** - למקס פלטפורמה טכנולוגית לניהול סוכנות ביטוח ותמיכה בתהליכי מכר ושירות. הפעילות מתמקדת בשיווק מוצרי ביטוח שונים כגון: נסיעות לחו"ל, רכב, דירה, משכנתא, וביטוח לעסקים.

- **Data** - מקס בונה ומשתמשת במודלי Big Data ו- Machine Learning מתקדמים לצורך שיפור והתאמה טובה יותר של שירותים ומכר (לרבות ניהול סיכונים) ללקוחותיה. בשנת 2024 מקס החלה ביישום ושימוש ראשוניים בכלי genAI (בינה מלאכותית יוצרת) כחלק מהפעילות של עובדי הטכנולוגיה ועובדי המטה. השימוש בטכנולוגיית genAI צפוי לגדול ולהתרחב לעוד יחידות בארגון.

15.4. עונתיות

15.5. נכסים בלתי מוחשיים

פעילות מקס כפופה להוראות חוק הגנת הפרטיות. במסגרת האמור, למקס מאגרי מידע רשומים בהם נשמר, בין היתר, מידע על לקוחות ועובדי מקס, כאשר מיושמים אמצעים טכנולוגיים מתקדמים (לרבות בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין), המיועדים לאבטח את נתוני פעילות הלקוחות ואת נתוני פעילותה העסקית של מקס.

15.6. תיאור ביטוחיה של מקס

ביטוח חבויות משולב - אחריות מקצועית, מעילה ופשעי מחשב:

ב. מעילה ופשעי מחשב - מכסה מפני נזק הנובע מאי יושר עובדים, זיוף או שינוי, הוצאות משפטיות וכן פשעי מחשב.

החל מיום 27 במרס 2023 (מועד השלמת רכישת מקס על ידי החברה) מקס נכללת בביטוח הנערך על ידי הקבוצה המכסה את חבותם של דירקטורים ונושאי משרה בגין תביעה אשר הגושה לראשונה נגד מי מהם במהלך תקופת הביטוח, שעילתה מעשה שלא כדין במסגרת תפקידם כדירקטור או כנושא משרה במקס או בחברות הבת שלה.

יצוין כי הביטוח כאמור כולל חברות נוספות בקבוצה.

כמו כן, במסגרת מכירת מקס לחברה, נרכשה פוליסת D&O ייעודית לתקופה של 7 שנים החל מיום 27 במרס 2023 במתכונת run-off, לביטוח אחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה, שכינהו במקס ובחברות הבת של מקס במועד המכירה ובגין פעילותם עד למועד זה, כאשר היקף הכיסוי היה זהה לכיסוי הביטוחי טרום המכירה.

במסגרת ההפרדות מבנק לאומי הוסכם בין מקס לבין הבנק כי אחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה, שכינהו במקס ובחברות הבת של מקס במועד ההפרדות (פברואר 2019), תבוטח במתכונת run-off במסגרת ביטוח הדירקטורים ונושאי המשרה השוטף שעורך הבנק לתקופה של שבע שנים החל ממועד ההפרדות, כאשר היקף הכיסוי יהיה בהתאם לביטוחי הבנק במועד הגשת התביעה למבטח.

בנוסף, מקס וחברות הבת של מקס מכוסות ותמשכנה להיות מכוסות בביטוח אחריות מקצועית, שערכה מקס במתכונת run-off לתקופה של שבע שנים החל מיום 13 במאי 2019.

ביטוח סיכוי סייבר:

מכסה נזקים שנגרמים למקס וכן חבויות של מקס כלפי צד שלישי עקב אירועי סייבר.

ביטוחים אלמנטאריים:

מערך הביטוח האלמנטארי כולל ביטוח אש מורחב, ביטוח ציוד אלקטרוני, ביטוח אחריות כלפי צד שלישי וביטוח חבות מעבידים. גבולות האחריות בפוליסות השונות נקבעים בהתאם להערכת הסיכון הכרוך בפעילות מקס והחברות הבנות שלה ובהתאם למדיניות ניהול הסיכונים הכוללת. בהתבסס, בין היתר, על ייעוץ שמקס מקבלת בשוטף. להערכת הנהלת מקס, בהתחשב בסיכונים בפניהם ניצבת מקס ובהתאם לנהוג ולמקובל בעסקים דומים בישראל, ובשים לב לתנאי שוק הביטוח, למועד הדוח הכיסוי הביטוחי האמור נאות.

יצוין, כי חלק מהביטוחים האמורים לעיל, מבוצעים באמצעות חברות ביטוח בקבוצה. לפרטים ראה חלק ד'- פרטים נוספים אודות התאגיד, סעיף 19.

המידע בכל הקשור להערכות מקס בקשר עם הכיסוי הביטוחי הינה מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות הנוחות של מקס והתוצאה בפועל יכולה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה, בין היתר, נוכח היעדר יכולת להעריך/או לצפות את התממשות הסיכון והיקפו.

15.7 הליכים משפטיים

לפרטים בדבר תביעות משפטיות והתחייבויות תלויות של מקס ראה ביאור 45(3) לדוחות הכספיים.

15.8 מימון

הגורמים המרכזיים המעצבים את תזרים המזומנים של מקס ואשר להם ההשפעה הגדולה ביותר על תזרים המזומנים הינם פעילויות הליבה של המקס, קרי ההנפקה והסליקה של עסקאות כרטיסי חיוב, כאשר גם להעמדת אשראי השפעה רבה על תזרים המזומנים. פעילויות אלו מייצרות באופן שוטף יתרות לחיוב (גבייה) מבנקים, מחזיקי כרטיס וחברות כרטיסי אשראי אחרות, ומנגד יתרות לזיכוי אל מול בתי עסק, מחזיקי כרטיס וחברות כרטיסי אשראי אחרות.

מקס מנהלת את צרכי ומקורות המימון באמצעות הסדרת מקורות מימון מראש טרם תאריכי מחזור החוב כך שיתאפשר מספיק זמן תגובה לשינויים בתנאי השוק. כמו כן, חותרת מקס לניהול יעיל של עתודות נזילות תוך התחשבות בהוראות הרגולציה לצד עמידה ביעדים כמותיים ואיכותיים שנקבעו על ידי דירקטוריון מקס כחלק ממדיניות ניהול הנזילות. כמו כן, מקס שמה דגש על פיזור רחב של מלווים על מנת להגדיל את זמינות המקורות ולשפר את עלויות המימון.

צרכי הנזילות של מקס וניהולם הינם משמעותיים ביותר לצורך פעילותה השוטפת ומימוש האסטרטגיה העסקית שלה כאשר ניהול הנזילות מבוצע בגישה הוליסטית ודינמית תוך שימוש במגוון כלים ואמצעים לתכנון, בקרה, ניטור ודיווח.

פעילותה של מקס מושפעת מעונתיות, המשפיעה על היקף מחזורי הפעילות במהלך השנה ובעיקר בתקופות החגים (חגי תשרי ופסח) אשר חלות ברבעונים שונים בשנים שונות, וכן בחודשי הקיץ ואלו משפיעים על צרכי המימון, הנזילות והתזרים באותן תקופות.

עיקרי השפעת הפעילויות השונות על תזרים המזומנים של מקס

ככלל, מועדי התשלום בין השחקנים השונים בסכמה הינם בהתאם למערכת ההסכמית ביניהם, בכפוף להוראות רגולטוריות (בין היתר, כמפורט להלן).

פעילות תפעול ההנפקה הבנקאית (Processing) - מדי יום גובה מקס מהבנקים השונים את החיובים היומיים בהתאם לפעילות מחזיקי הכרטיס הבנקאיים. פעילות גביה זו מבטאת את התזרים הנכנס העיקרי של מקס. מנגד, מדי יום משלמת מקס לסולקים האחרים (נטו מפעילות סליקה המבוצעת על ידי מקס) את סכומי השוברים בגין עסקאות שנעשו בבתי העסק.

פעילות ההנפקה החוץ בנקאית - מועדי החיוב של מחזיקי הכרטיס הינם ב-2, 10 או ה-15 לכל חודש. במועדי חיוב אלה, גובה מקס ממחזיקי הכרטיס החוץ בנקאיים את חיובי החודש שחלף ממועד החיוב הקודם ועד למועד החיוב הנוכחי. פעילות גביה זו מבטאת חלק מהתזרים הנכנס של מקס. מנגד, מדי יום משלמת מקס לסולקים האחרים (נטו מפעילות סליקה המבוצעת על ידי מקס) את סכומי השוברים בגין עסקאות שנעשו בבתי העסק.

פעילות הסליקה - בתי עסק הסולקים עם מקס מזוכים בגין עסקאות במועדים שונים (בהתאם להסכמי הסליקה עימם). במועדי הזיכוי המרכזיים של בתי העסק, ה-2 וה-8 לכל חודש, מזכה מקס את בתי העסק הסולקים עימה בגין סכומי השוברים שנצברו לזכותם מפעילותם בחודש הקודם ובחודשים שקדמו לו בגין עסקאות בתשלומים. הזיכוי ב-2 לחודש הינו בגין עסקאות שנקלטו במערכות מקס בין ה-1 ל-15 לחודש הקודם, והזיכוי ב-8 לחודש הינו בגין עסקאות שנקלטו במערכות מקס בין ה-16 לחודש הקודם לבין סופו. פעילות זיכוי זו מבטאת את התזרים היוצא העיקרי של מקס.

מעבר לאמור לעיל, עיקר ההשפעה על מבנה תזרים המזומנים של מקס בטווח הבינוני נובע בעיקר מפעילות מתן אשראי צרכני ועסקי לתקופות משתנות.

ניהול סיכון הנזילות

להלן עיקרי האמצעים לניהול סיכון הנזילות:

- **פורום לניהול סיכונים פיננסיים** - פורום ייעודי של מקס, בראשות המנכ"לית, בו נוכחים מנהלת הכספים הראשית, מנהל הסיכונים הראשי והמבקר הפנימי של מקס. במסגרת הפורום מוצגים מדדי הביצוע, פעולות מתוכננות ואינדיקטורים שונים.
 - **מדדי ביצוע** - Key Performance Indicators, מדדים כמותיים המדווחים להנהלת ולדירקטוריון מקס באופן תדיר ובוחנים מגוון היבטים המשפיעים על איתנותה של מקס, רמת הנזילות ואיכותה.
 - **מדדי ניטור וסיכון** - Key Risk Indicators, אינדיקטורים תוצאתיים סטטיסטיים, איכותיים, עסקיים ותפעוליים, המציגים שינוי אפשרי בסביבה העסקית ובכך מצביעים על סיכוי להתממשותו של סיכון נזילות או לגידול בחשיפת הארגון לסיכון (שינוי בפרופיל הסיכון).
 - **מודל הנזילות הפנימי** - המודל הפנימי לניהול הנזילות מבוסס על הכללים שמפרסם בנק ישראל במסגרת נוהל בנקאי תקין 342 (בהתאמות הנדרשות לפעילותה של מקס) ומשמש לאמידת מגוון היבטים כולל תזרים מזומנים לתקופות פירעון שונות ובתרחישים שונים, והוא מהווה את אחד הכלים בניהול סיכון הנזילות.
- תכנון הנזילות וזיהוי פערי מימון מבוצע, בין היתר, בהתחשב בתוצאות המודל הפנימי והמגבלות שנקבעו. במסגרת ניהול סיכון הנזילות, מופק אומדן פנימי ליחס הנזילות לתקופות שונות לפירעון, כאשר המודל כולל הנחות והערכות ביחס להתנהגות תזרים המזומנים, על מנת לספק הערכה ביחס לחשיפה לסיכון נזילות.
- המודל כולל הנחות שונות ביחס לרמת הנזילות של הנכסים השונים שבידי מקס וביחס להתנהגות מקורות המימון שלה, והתזרים היוצא. לפרטים אודות סיכון הנזילות של קבוצת מקס וניהולו וכן להערכת השפעת גורם הסיכון כאמור על פעילותה של קבוצת מקס, ראה סעיף 15.10 להלן וכן פרק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 5.

השפעת הוראות רגולטוריות מהותיות על התזרים של מקס

- חוק שירותי תשלום, ראה סעיף 15.1.2 לעיל.
- איסור על עיכוב בהעברת התשלום מהמנפיק לסולק (מעבר לסליקה יומית)- לפרטים ראה בעניין ניהול סיכון הנזילות והמימון, פרק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 5.

הגשת טיטות תשקיף הנפקה ראשונה לציבור

- במסגרת האסטרטגיה של מקס לגיוון מקורות המימון שלה לצורך פעילותה השוטפת, ביום 30 ביוני 2024 הגישה מקס לרשות לניירות ערך טיטות ראשונה של תשקיף הנפקה ראשונה לציבור המהווה גם תשקיף מדף אשר יאפשר הנפקה של תעודות התחייבות, כתבי אופציה הניתנים להמרה לאגרות חוב וניירות ערך מסחריים ו/או רישום למסחר של כתבי התחייבות לא סחירים שהונפקו על ידי מקס.
 - מקס אינה מתחייבת לפרסם את התשקיף ו/או לבצע הנפקת ניירות ערך כלשהם על פי התשקיף, ככל שיפורסם. פרסום התשקיף ו/או הנפקת ניירות ערך על פיו כפופים לשיקול דעתה המלא של מקס ולקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, לרבות, היתר הרשות לניירות ערך ואישור הבורסה. בהתאם, אין כל וודאות כי התשקיף יפורסם ו/או כי יונפקו ניירות ערך שונים על פיו.
- לפרטים אודות מקורות המימון של מקס, לרבות מקורות מימון חיצוניים (בנקאיים וחוץ בנקאיים), אודות יתרות האשראי של מקס ואודות התפתחויות משמעותיות במקורות המימון בשנת 2024 ועד למועד חתימת הדוח, ראה סעיף 2.5.3.1 לפרק ב- דוח הדירקטוריון.

15.9 מיסוי

לפרטים בדבר מיסוי ראה ביאור 24 לדוחות הכספיים.

15.10 סקירת הסיכונים

לתיאור נרחב של השפעת מלחמת חרבות ברזל על הסיכונים של מקס ואופן ניהולם ראה ביאור 46(ג) לדוחות הכספיים.

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

מקס עוסקת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים בהם: סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון נזילות. לסיכונים אלו נלווים סיכונים נוספים כגון, סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסיכונים סייבר, סיכונים ציוד, סיכון אסטרטגי, סיכון מוניטין, סיכון ESG וסיכון מודל הטבעיים בפעילות העסקית. ניהול סיכונים מושכל ומעמיק המקיף את כל תחומי פעילותה של מקס, הינו חלק מהאסטרטגיה של מקס ותנאי הכרחי לעמידה במטרותיה ארוכות הטווח.

להלן פירוט הסיכונים המהותיים אליהם חשופה מקס, והגדרתם:

- **סיכון אשראי** - הסיכון שלווה, או צד נגדי, של מקס לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפיה, כפי שסוכמו.
- **סיכון שוק** - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).
- **סיכון נזילות** - הסיכון לרווחי מקס וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.
- **סיכון תפעולי** - סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.
- **סיכון אבטחת מידע וסייבר** - פוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב (Imbedded system) על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים למקס) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.
- **סיכון אסטרטגי** - הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד מקס כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים.
- **סיכון רגולטורי** - סיכון הנובע מהשפעה אפשרית ליישום הוראות רגולטוריות נוספות על תוצאות הפעילות העסקית של מקס.
- **סיכון ציוד** - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר מקס עלולה לספוג כתוצאה מכך שאין היא מקיימת הוראות חוקים ותקנות.
- **סיכון משפטי** - סיכון הנובע מפעילות מקס אשר קיים לגביה חשש כי אינה תואמת הוראות רגולציה או פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד מקס וסיכון הנובע מחשש להפרת התחייבויות הסכמיות מצד מקס. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחוות דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות מקס במידה הראויה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בהוראות רגולציה, בפסיקה או בהתחייבויות הסכמיות מצד מקס.
- **סיכון מוניטין** - הפוטנציאל שפרסום שלילי, שמועות בשוק או תפישה ציבורית, המתחייבים לדרכי פעולתה של מקס, יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.
- **סיכון מאקרו-כלכלי** - הסיכון לפגיעה ברווח ובהון של מקס הנובעים מהרעת הסביבה המאקרו כלכלית בארץ ובעולם.

אופן ניהול הסיכונים

תיאבון לסיכון

תיאבון הסיכון, מוגדר לרוב במבט צופה פני עתיד, מגדיר את רמת הסיכון שמקס מוכנה ומסוגלת לקחת על עצמה, ומבטא את היבטי הסיכון של הדירקטוריון. הגדרת תיאבון הסיכון של מקס היא אחד הכלים המרכזיים של הדירקטוריון של מקס לפיקוח תוך בקרה על הסיכונים הנלקחים על ידי מקס.

סיבולת הסיכון הינה רמת הסיכון המקסימלית שמקס מוכנה לקחת על עצמה בהתחשב ברמת המשאבים שלה, מבלי להפר את המגבלות שהוכתבו על ידי ההון הרגולטורי וצרכי הנזילות, הסביבה התפעולית והתחייבויותיה, גם מההיבט של התנהגות כלפי בעלי המניות, לקוחות ובעלי עניין אחרים.

גיבוש תיאבון הסיכון מתבצע תוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שמקס הגדירה, ולוקח בחשבון את הסיכונים המהותיים אליהם חשופה מקס. תיאבון הסיכון נקבע בתוך גבולות סיבולת הסיכון של מקס.

למקס מסמך תיאבון הסיכון הכולל מגבלות כמותיות ומגבלות איכותיות, ומאשר על ידי ההנהלה והדירקטוריון של מקס. המסמך נבחן ומעודכן אחת לתקופה.

עקרונות לניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע, בין היתר, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא ניהול סיכונים. אופן ניהול הסיכונים במקס נבחן ומתעדכן באופן שוטף בכפוף להוראות ולהנחיות הפיקוח על הבנקים ובהתחשב בשינויים בסביבה העסקית ובמדיניות של מקס.

מפורטים להלן עקרונות מובילים בניהול הסיכונים:

- **תפיסת ניהול הסיכונים** נעשית ברמת קבוצת מקס (קרי מקס והחברות הבנות שלה), מתוך גישה צופה פני עתיד הכוללת זיהוי וניטור של הסיכונים הקיימים, לצד זיהוי סיכונים חדשים. ניהול הסיכונים מבוצע בראייה משולבת וכלל תאגידית לאורך כל השרשרת הניהולית ולרוחב היחידות העסקיות.
- **מבנה הממשל התאגידי** במקס מבוסס על שלושת קווי ההגנה. קו הגנה ראשון הינם קווי עסקים, שהם נוטלי הסיכון ונושאים באחריות מלאה לניהול הסיכונים ויישום סביבת בקרה נאותה על פעילותם. קו הגנה שני הינה פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה בראשות מנהל הסיכונים הראשי, תפקידו לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית, של הסיכונים, לתכנן, לתחזק ולפתח את מסגרת העבודה לניהול סיכונים, ולאתגר את נאותות התשומות של קווי העסקים לניהול הסיכון ותהליכי נטילת הסיכון. קו הגנה שלישי הינה הביקורת הפנימית, תפקידה לבחון את תקינותם ואת יעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים במקס ולחשוף חולשות בבקורות הפנימיות.
- **מסמכי מדיניות ניהול סיכונים** גובשו לכל אחד מהסיכונים המהותיים, וכוללים התייחסות למסגרת ניהול הסיכונים, מגבלות ואינדיקטורים לזיהוי התממשות הסיכון. מסמכי המדיניות מאושרים על ידי הנהלת דירקטוריון מקס ומתוקפים אחת לתקופה.
- **מיפוי סיכונים במוצרים חדשים** - חשיפתה של מקס גדלה כאשר היא מתחילה לעסוק בפעילות חדשה, מטמיעה תהליכים עסקיים חדשים או מפתחת מוצרים חדשים ונכנסת לשווקים בלתי מוכרים. טרם הפעלת מוצר חדש/פעילות חדשה, מבוצע מיפוי והערכה של הסיכונים הגלומים בהם, וכן מבוצעת בחינה לקיומם של כלים הולמים ומומחיות נדרשת לניטור ובקרה אחר הסיכונים. למקס מדיניות ונהלים לעניין מיפוי סיכונים במוצרים חדשים, הכוללים התייחסות לגורמים הרלוונטיים הנדרשים להיות מעורבים בתהליך אישור המוצר החדש/הפעילות החדשה. "מדיניות אישור מוצרים חדשים" נבחנת ומעודכנת אחת לתקופה.
- **תרחישי קיצון** מהווים כלי משלים לניהול הסיכונים במקס והינו צופה פני עתיד. מקס נערכת להתמודדות עם סיכונים שהתרחשותם עלולה לגרום לשיבושים חמורים בפעילות העסקית הרגילה. תרחישי הקיצון מסייעים בתהליכים שונים כגון: תכנון ההון, ניהול הנזילות, קביעת תיאבון הסיכון ותהליכי זיהוי סיכונים.
- למקס מסמך קווים מנחים לניהול משברים, אשר מטרתו להתוות תפיסה כוללת לניהול משברים מסוגים שונים, ונועד להבטיח התמודדות אפקטיבית, ככל הניתן, עם שיבושים וכשלים העלולים להיגרם על ידי אירועים חיצוניים או פנימיים, ולאפשר המשכיות עסקית מרבית.
- **סיכון התנהגותי (Conduct Risk)** סיכון במסגרתו התנהלות מקס תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה ללקוחותיה (הגנות, הוגנות ושקיפות) ובעקבות כך עלולה להוביל להתממשות נזקים משפטיים, הטלת קנסות ו/או נזקי מוניטין והינו שלוב בכלל הפעילות העסקית של מקס. ניהול הסיכון מתבצע באופן שוטף וכולל בחינה מתמדת ביחס לשינויים בסביבה העסקית, בסביבת הצרכן, בסביבה התחרותית, ובסביבה הטכנולוגית. ניהול נכון של הסיכון נועד להבטיח טיפול הוגן בלקוחות ושמירת אמון הציבור בפעילותה של מקס. במסגרת זו, מקס דואגת לכך כי התרבות, התהליכים, השירותים והמוצרים המוצעים על ידה, מבטיחים מענה לציפיות הלקוח ולצרכיו.
- **תוצאת תהליך הערכת הלימות ההון במקס** - מטרת תכנון ההון להבטיח את נאותות ההון במצב עסקים רגיל וכן בהתממשות תרחישי קיצון, על בסיס הערכת השינויים בפעילות ובחשיפה לסיכונים וההערכות ביחס להיקף מקורות ההון שיעמדו לרשות מקס בעתיד.
- תכנון ההון במקס משקף ראייה צופה פני עתיד של היקפי הפעילות העסקית אל מול הסיכונים ויחס הלימות ההון הנדרש. החישוב מבוסס על תכנית עבודה תלת שנתית שאושרה בדירקטוריון מקס, אשר כוללת הנחות שונות המתייחסות לשינויים הצפויים, לרבות, בין היתר, צמיחת קווי העסקים והגידול בפעילות, דרישות ושינויים רגולטוריים, והתחזיות המאקרו-כלכליות.
- במסגרת הערכת נאותות הלימות ההון נדרשת מקס לבצע תרחישי קיצון צופי פני עתיד לזיהוי אירועים או שינויים אפשריים בתנאי השוק, שעלולים להשפיע לרעה על מקס ולהבטיח כי למקס קיים הון הולם לתמיכה בסיכונה.
- בהתאם לתהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP), למקס הון הולם לצורך עמידה בדרישות הרגולטוריות, ולצורך התמודדות עם הסיכונים ותרחישי הקיצון שעלולים להתממש.
- כאמור בפרק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 5, יעדי ההון הפנימיים של מקס עומדים על 9.25% יחס הון עצמי רובד 1 ו- 12.0% יחס הון כולל.
- לפרטים נוספים אודות סיכון האשראי, סיכונים השוק, סיכון נזילות ומימון, סיכון תפעולי וסיכונים אחרים של מקס, ואופן ניהולם, ראה פרק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון, סעיף 5.

טבלת גורמי סיכון והשפעתם

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, נדרשת מקס להעריך את השפעת גורמי הסיכון עליה, לפי רמת השפעה גבוהה, בינונית ונמוכה. רמת ההשפעה של גורמי הסיכון על מקס הוערכה בהתאם למתודולוגיה פנימית, המבוססת בעיקרה על הערכת מומחה, שהינה הערכה סובייקטיבית. מתודולוגיית ההערכה ורמת ההשפעה אושרה על ידי הנהלת מקס והדירקטוריון שלה.

להלן פירוט גורמי הסיכון והשפעתם:

מס'	גורם הסיכון	השפעת הסיכון	פירוט
1.	השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	הסיכון שלווה, או צד נגדי, של מקס לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפיה, כפי שסוכמו.
1.1	סיכון בגין איכות לווים ובטחונות	בינונית	
1.2	סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה	
1.3	סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
2.	השפעה כוללת של סיכונים שוק	נמוכה	סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).
2.1	סיכונים ריבית	נמוכה	
2.2	סיכונים שערי חליפין	נמוכה	
3.	סיכון נזילות	נמוכה - בינונית	הסיכון לרווחי מקס וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.
4.	סיכון תפעולי	בינונית	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי (Reputational).
5.	סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית-גבוהה	פוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים למקס) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.
6.	סיכון אסטרטגי	בינונית-גבוהה	הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד מקס כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים.
7.	סיכון רגולטורי	בינונית	הסיכון להפסד כתוצאה מהשפעת רגולציה עתידית צפויה ובכלל זה חקיקה של גופים רגולטוריים שונים.
8.	סיכון ציות	בינונית	הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר מקס עלולה לספוג כתוצאה מכך שאין היא מקיימת הוראות חוקים ותקנות.
9.	סיכון משפטי	נמוכה - בינונית	סיכון הנובע מפעילותה של מקס אשר קיים לגביה חשש כי אינה תואמת הוראות רגולציה או פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד מקס, מחשש להפרת התחייבויות הסכמיות מצד מקס, חוות דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות מקס במידה הראויה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בהוראות רגולציה, בפסיקה או בהתחייבויות הסכמיות מצד מקס.
10.	סיכון מוניטין	נמוכה - בינונית	הפוטנציאל שפרסום שלילי, שמועות בשוק או תפישה ציבורית, המתייחסים לדרכי פעולתה של מקס, יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.
11.	סיכון מאקרו-כלכלי	בינונית	סיכון לפגיעה ברווח ובהונה של מקס הנובעים מהרעת הסביבה המאקרו-כלכלית בארץ ובעולם.

15.11 הסכמים מהותיים והתקשרויות מיוחדות

15.11.1 התקשרויות עם תאגידים בנקאיים

מקס התקשרה עם מספר בנקים בהסכמי תפעול והנפקה משותפת. להלן, בתמצית, תיאור כללי של העקרונות שבבסיס ההסכמות עם הבנקים כאמור:

א. לכל אחד מהבנקים הוקנתה סמכות לקבוע למי מלקוחותיו יונפק כרטיס בהנפקה משותפת עם מקס. כמו-כן, ככלל, לכל בנק הוקנתה סמכות לקבוע את מסגרת האשראי בכרטיסי האשראי ואת תנאיה.

ב. כל בנק אחראי למלוא החיובים ולתשלום הסכומים בהם יחויבו מחזיקי הכרטיס בקשר לפעילותם בכרטיסים שהונפקו במסגרת ההסכמים, למעט ביחס לנסיבות מסוימות שנקבעו בהסכם עם כל בנק (למשל, אחריות לשימוש לרעה, לשימוש בכרטיס לאחר ביטולו, למשיכת מזומנים, לשימושים שבוצעו לאחר אבדן או גניבה וכיו"ב).

במסגרת כל הסכם עם כל אחד מהבנקים הוסדרו התחשבויות כספיות שונות בקשר עם ההנפקה, התפעול, ההפצה והשימוש בכרטיסים, כך שכל צד זכאי לתשלומים או השתתפות בהוצאות או בהכנסות, הנבדלים ביניהם הן בסוג התשלומים להם זכאי כל צד והן בסכומים/שיעורים המשולמים בגין כל סוג תשלום כאמור ו/או סוג/מוטג הכרטיס ו/או השיוך המועדוני של הכרטיס וכדומה.

במסגרת ההתחשבויות עם הבנקים מעבירה מקס לבנקים את חלקם בהכנסות הנ"ל, בין היתר (לפי כל מקרה ומקרה) בשיעורים משתנים כפי שסוכם בכל הסכם.

על-פי רוב משך תקופת ההתקשרות בין הצדדים הינה לחמש שנים עם אפשרות לחידוש ההסכם למעט אם הודיע צד למשנהו מראש כי אינו מעוניין להאריך את תוקף ההתקשרות (בכפוף לאפשרות ביטול ההתקשרות לאלתר או בהודעה מראש על ידי כל אחד מהצדדים, במקרים שנקבעו בין הצדדים), במקרים מסוימים נקבעת תקופת הסכם קצובה, לרבות הוראות בדבר הארכתה לתקופות נוספות.

להלן פירוט התקשרויות ספציפיות:

בנק לאומי לישראל בע"מ

ביום 11 באוקטובר 2018 נחתם בין מקס לבין בנק לאומי לישראל בע"מ (להלן: "**בנק לאומי**") הסכם הנפקה משותפת (שהחליף הסכם קודם מיום 22 במאי 2008) לפיו ינפיקו הצדדים במשותף כרטיסי חיוב ומקס תעניק לבנק שירותי תפעול הנפקה של כרטיסים אלה (להלן בפיסקה זו - "**ההסכם**"). ההסכם מתייחס, בין היתר, להנפקת כרטיסים חדשים וכן לכרטיסים קיימים שחודשו החל מפברואר 2019. תוקף ההסכם הינו ל-10 שנים. בהסכם קיימת אופציה להתחייבות להיקף הנפקה מינימלי והתנאים המסחריים בגינו לתקופה שמחודש פברואר 2025 ועד תום תקופתו.

ההסכם מסדיר, בין היתר את הנושאים הבאים:

- סוגי הכרטיסים שיונפקו.
- ייצוג כלפי ארגוני כרטיסי האשראי הבינלאומיים.
- שירותי הלקוחות שיינתן ללקוחות של הבנק
- חלוקת האחריות בין הצדדים בגין נזקים בכרטיס.
- שימוש במאגרי מידע.
- הסדרת הפסקת השימוש בשם "לאומי קארד" על ידי הצדדים.
- הסדרת חלוקת ההכנסות מעמלות והעלויות התפעוליות בין הצדדים באופן שהקטין את חלקה של מקס בחלוקת ההכנסות ביחס למצב ששרר לפי ההסכם הקודם
- לאורך השנים, הצדדים הסכימו ביניהם על תיקונים שונים להסכם או על התקשרות בהסכמי צד ביחס לנושאים הקשורים בו, כולל היבטים הנוגעים למתן שירות והפעלת מוקד שירות עבור הבנק, מדדי השירות ומנגנוני תמרוץ, פרסום ושיווק, תכנית נאמנות, מנגנון בורות וכיוצ"ב.

בהסכם שנחתם בשנת 2018 נקבעו מספר הסכמות בין הבנק לבין סימקס במסגרת עסקת המכירה של מקס לסימקס:

במסגרת ההסכם נקבע כי ישולם לבנק עד לחלוף שש שנים ממועד כניסתו לתוקף של ההסכם החדש סך מצטבר של עד 135 מיליון ש"ח, כאשר חלקו כתלות במחזור העסקאות בכרטיסים וחלקו כתלות במימוש אופציה הקיימת למקס בנוגע להארכת תקופת התחייבות הבנק לשיעור הכרטיסים המינימאלי שתנפיק מקס עד ליום 31 בינואר 2029. מקס שילמה לבנק בשנת 2024 סך של 135 מיליון ש"ח בגין האמור.

ביום 25 ביוני 2024 הודיעה מקס לבנק לאומי על מימוש האופציה, וביום 10 בפברואר 2025 חתמו מקס ובנק לאומי על תיקון להסכם, שעיקרו שינוי תנאי מימוש האופציה במהלך ארבע השנים שנותרו להסכם המקורי (עד 31 בינואר 2029), הארכת תקופת ההסכם עד ליום 31 בינואר 2031 והתחייבות בנק לאומי להיקפי הנפקה מינימליים במהלכה. בנוסף כולל התיקון להסכם עדכונים לתנאי חלוקת ההכנסות מעמלות והעלויות התפעוליות בין הצדדים. להערכת מקס השפעת התיקון על תוצאותיה העסקיות אינה צפויה להיות מהותית.

ביום 23 בינואר 2019 נחתם בין מקס לבין בנק לאומי הסכם להקדמת תשלומים לפיו הבנק יקדים לשלם למקס את סך כל העסקאות בתשלומים בכרטיסי אשראי במועד התשלום התורן הראשון, במקום במועדים המקוריים של התשלומים התורנים. מקס נושאת בעלויות מימון בגין ההסכם המהווה חלק מעלויות מקורות המימון הקצרים שלה. תוקף ההסכם עד ליום 31 בינואר 2029. בהתאם לתנאי הסכם זה, ביום 10 בפברואר 2025 עודכנו תנאיו המסחריים ליתרת תקופתו, באופן שאינו מהותי. כן נקבע בין הצדדים כי ההסכם יחול

גם בתקופה שתחילתה ביום 1 בפברואר 2029 וסיומה ביום 31 בינואר 2031 בתנאים שיוכחו בין הצדדים בסמוך לתחילת תקופה זו.

מקס נושאת בעלויות מימון בגין ההסכם המהוות חלק מעלויות מקורות המימון הקצרים שלה. תוקף ההסכם עד ליום 31 בינואר 2029. הכנסות מקס מההסכם הנפקה עם בנק לאומי מהוות כ- 23% מהכנסות מקס ממגזר ההנפקה בניכוי תשלומים לבנקים וכ- 20% מסך הכנסות מקס ממגזר ההנפקה, בדומה לשנת 2023.

15.11.2. התקשרויות עם ארגונים בינלאומיים

פעילות ההנפקה והסליקה של מקס במוטגי "Visa", "Mastercard" ופעילות הסליקה במוטגי "UnionPay" נעשית מכוח התקשרויות מקס עם ארגוני המוטגים הבינלאומיים האמורים (ביחד, "הארגונים הבינלאומיים"), מכוח מעמדה של מקס במסגרת רישיונות שהוענקו לה.¹¹¹

מקס הינה במעמד "חברה ראשית" Principal Member בארגון ויזה (בנוסף למעמדה כחברה במעמד Associate, תחת מעמד ה-Principal של בנק לאומי, ביחס לחלק מצומצם מכרטיסי הבנק). מקס הינה במעמד "חברה ראשית" Principal Member בארגון מסטראקארד והינה "חברה" (במעמד Acquiring Member) בארגון UnionPay.¹¹²

מקס רואה חשיבות בהתקשרויות עם מספר ארגונים בינלאומיים במקביל לצורך שימור יכולתה להציע ללקוחותיה שירותים ממגוון מותגי כרטיסים בינלאומיים.

למיטב ידיעת מקס, על-פי הכללים שנקבעו על-ידי כל אחד מהארגונים הבינלאומיים (כללים אלה משתנים מעת לעת בהתאם לשיקול דעתו של כל ארגון), הנפקה ו/או סליקה ו/או תפעול (לפי העניין) של כרטיסי חיוב ממוגן כל ארגון מותרים לגופים עסקיים החברים באותו ארגון, בהתאם למדרג המעמדות הקיים באותו ארגון (המתיר סוגי פעולות מותרות, בהתאם לסוג המעמד) (להלן - "כללי הארגונים הבינלאומיים").

פעילות מקס עם הארגונים הבינלאומיים בתחומי ההנפקה והסליקה מותנית, בין היתר, בעמידתה בכללי הארגונים הבינלאומיים כפי שהיו מעת לעת ובהוראות ההסכמים השונים בקשר לתקופת ההתקשרות בין מקס עם הארגון הרלוונטי. עמידת מקס בכללים וההוראות שנקבעו על-ידי כל אחד מהארגונים הבינלאומיים (כפי שמשתנים מעת לעת) הינה מהותית לצורך המשך יכולתה של מקס להציע שירותים (לרבות הנפקה, סליקה ותפעול הנפקה וסליקה) בקשר עם מותגי הכרטיסים הבינלאומיים.

במסגרת התחשבות מקס עם כל אחד מהארגונים הבינלאומיים, נדרשת מקס לשלם לכל ארגון עמלות שונות (בהתאם לכללים של כל ארגון), הנגזרות, בין היתר, ממחזורי פעילות ההנפקה והסליקה של החברה (בעיקר הפעילות הבינלאומית), מספר הכרטיסים וכיוצא בלדן גידול במחזורי מקס בכלל ובמחזורי פעילות חו"ל בפרט, מוביל באופן ישיר לגידול בעלויות אלה. בגין פעילות ההנפקה המשותפת עם חלק מהבנקים והמועדונים מתקיימת חלוקה בין מקס לבין החברות בעלויות המושלמות לארגונים הבינלאומיים, בהתאם להסכמים השונים.

כללי הארגונים הבינלאומיים כוללים עילות שונות אשר בהתקיימן רשאים הארגונים הבינלאומיים (בכפוף לתנאים הקבועים בהם לרבות מתן הודעה מראש, זכות ריפוי וכיו"ב) להפסיק את חברות מקס ו/או להטיל מגבלות על הרישיון שניתן לה (למשל, להשעות, לשלול אותו ואף לסיים את תוקפו) ו/או להטיל קנסות, ובין היתר: בגין אי עמידה בתשלום עמלות לארגון ו/או אי תשלום קנסות שהוטלו עליו; קיומו של הליך פירוק, פשיטת רגל, חדלות פרעון וכיו"ב; שינוי בבעלות/שליטה; פעולה בניגוד לכללי הארגון הבינלאומי או ביצוע הפרה מהותית שלהם; וכן הלאה.

פעילות ההנפקה והסליקה מכוח התקשרויות מקס עם הארגונים הבינלאומיים כרוכה, בין היתר, בהקצאת מספרים סידוריים (BINS) המוקצים על-ידי הארגונים הבינלאומיים. הבעלות במספרים סידוריים כאמור, מאפשרת לבעליה להחליף מתפעל הנפקה תוך שמירה על מספרי הכרטיסים שברשות מחזיקי הכרטיס.

להלן תמצית עקרונות נוספים מהתקשרויות מקס עם הארגונים הבינלאומיים כאמור:

(א) הסדרים עם ארגון ויזה

עם הפרדת מקס מבנק לאומי (עד אז מקס הייתה במעמד Associate בארגון ויזה, תחת מעמד ה-Principal של בנק לאומי), פעלה מקס מול ארגון ויזה על-מנת לקבל רישיון במעמד Principle בארגון ויזה, אשר הוענק לה ביום 14 ביוני 2018.

הרישיון האמור שניתן למקס מארגון ויזה אינו קצוב בזמן וזאת בכפוף לשמירה וקיום על כללי ארגון ויזה. למיטב ידיעת מקס, למועד חתימת הדוח, מקס עומדת בתנאים המהותיים של כללי ארגון ויזה.

מעת לעת, עשוי ארגון ויזה (לפי שיקול דעתו) לשנות את תעריפי ומבנה העמלות הקשורות להנפקת וסליקת כרטיסים ממוגן ויזה, באופן החל גם על מקס. שינויי תעריפים כאמור מהווים ייקור תעריפים עלולים להשפיע על תוצאות פעילותה של מקס.

בחודש יוני 2022 מקס חתמה עם ארגון ויזה על חידוש ההסכם שנחתם בשנת 2017, בתוקף לשנים 2022-2028, במסגרתו התחייבה ויזה להעניק למקס סוגים מסויימים של החזרים כספיים והנחות בדיעבד בכפוף לעמידה בתנאים שונים.

111. Visa Inc. ("ויזה"), Mastercard Europe SA ("מסטראקארד") הינם ארגונים בינלאומיים העוסקים בתחום פתרונות ואמצעי תשלום במגוון מדינות בעולם ו- UnionPay International Co. Ltd. ("UnionPay") הינו ארגון העוסק בתחום זה המתמקד בשוק הסיני.

112. החברות בארגון UnionPay מאפשרות למקס לסלוק את מותג UnionPay (כרטיס האשראי הנפוץ בסין) בישראל וכן באתרי E-Commerce (מסחר אלקטרוני) באירופה ובארצות הברית.

מרבית פעילותה של מקס הן במגזר ההנפקה והן במגזר הסליקה הינה במוגזר ויזה ולפיכך להסדר עם ארגון ויזה השפעה מהותית על תוצאותיה של מקס. למקס תלות מהותית בהתקשרות עם ארגון ויזה.

(ב) הסדרים עם ארגון מסטרקארד

בהמשך להאצלת הסמכויות מארגון מסטרקארד לחברת Europay International S.A. (להלן - "Europay") לאשר בקשות רישיון באירופה ולבחור חברים בארגון מסטרקארד לצורך הענקת רישיון הנפקה וסליקה, נחתם בין מקס לבין Europay הסכם רישיון ביום 7 בפברואר 2011 (להלן - "הסכם רישיון מסטרקארד").

הסכם רישיון מסטרקארד מעניק למקס מעמד של Principal בארגון מסטרקארד, וכולל את התנאים להנפקה וסליקה של כרטיסי חיוב ממוגזר מסטרקארד על-ידי מקס.

הסכם רישיון מסטרקארד כפוף לכללי ארגון מסטרקארד, אשר מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.

הרישיון האמור שניתן למקס מארגון מסטרקארד אינו קצוב בזמן וזאת בכפוף לשמירה וקיום על כללי ארגון מסטרקארד. למיטב ידיעת מקס, למועד חתימת הדוח, מקס עומדת בתנאים המהותיים של כללי ארגון מסטרקארד.

מעת לעת, עשוי ארגון מסטרקארד (לפי שיקול דעתו) לשנות את תעריפי ומבנה העמלות הקשורות להנפקת וסליקת כרטיסים ממוגזר מסטרקארד, באופן החל גם על מקס. שינויי תעריפים כאמור המהווים ייקור תעריפים עלולים להשפיע על תוצאות פעילותה של מקס.

במהלך חודש דצמבר 2023 נחתם הסכם חדש בין מקס לבין מסטרקארד המסדיר את ההסכמות והתנאים המסחריים בנוגע להמשך ההתקשרות בין הצדדים כלפי הסכם קודם משנת 2018. ההסכם החדש חל מיום 1 בינואר 2023 והוא בתוקף למשך 7 שנים. בדומה להסכם הקודם, ההסכם החדש מסדיר את ההתחשבויות המסחריות בין הצדדים, וקובע מנגנונים לשיתוף פעולה עסקי בתחומים שונים.

מקס רואה חשיבות בהמשך הפעילות ארוכת השנים עם מוגזר מסטרקארד.

15.11.3. הסכמים עם מועדונים

למקס מספר הסכמים עם מועדונים שונים להנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים ללקוחותיהם. ההתקשרויות עם מועדוני הלקוחות הינן לרוב לתקופה של בין 6 ל-10 שנים ועל פי רוב הן מתחדשות (או ניתנות לחידוש) לתקופות נוספות. שיתופי הפעולה הם רבים ומגוונים ומיועדים לאוכלוסיות שונות. בין המועדונים העיקריים נמנים בין היתר, מועדון "DreamCard VIP" עם קבוצת פוקס - ויזל בע"מ (להלן - "פוקס"), מועדון "ביחד בשבילך" של הסתדרות העובדים הכללית החדשה, מועדון "בהצדעה" לאוכלוסיית משוחררי צה"ל ומשרתי מילואים, מועדון קרנות השוטרים, מועדון מחסני השוק ומועדון ארגון המורים.

יצוין, כי בשנים האחרונות ניכרת מגמה של תחרות גוברת בתחום המועדונים המתבטאת בין היתר בפניות מתחרים למועדונים קיימים ולעיתים בתמחור הצעות על-ידי מועדונים המוצאת ביטוייה בין היתר ולפי העניין בהתייחסות עלויות (שוטפות, חד פעמיות, ו/או אחרות) בגין חידוש/שימור מועדונים קיימים ו/או הרכשתם של מועדונים חדשים. יכולתה של מקס להתמודד עם הצעות כאמור, בין במהלך התקופה ההסכמית של המועדון ובין לקראת מועד פקיעתה של התקופה כאמור, מותנית, בין היתר, בזמינות משאבים העומדים לרשותה במועד הרלוונטי, ובהערכתה את פוטנציאל הרווחיות העתידי של המועדון, ואין ודאות בדבר יכולתה לשמר את מלוא התקשרויותיה הקיימות עם מועדונים.

במסגרת שיתופי הפעולה השונים, חברי המועדון נהנים מהטבות שוטפות הניתנות במסגרת מועדון הלקוחות, ממגוון הטבות נוספות ייחודיות שניתנות על ידי המועדון לאורך השנה, וכן מהטבות ומבצעים הניתנים על-ידי מקס.

ההסכמים עם המועדונים, מסדירים, בין היתר, הוראות הנוגעות לגיוס לקוחות, תקציבי שיווק ופרסום וכן מנגנון התחשבויות בין הצדדים. כמו כן, בחלק מההסכמים קיימים לצדדים נקודות יציאה שונות ונקבע אופן ההתחשבויות בין הצדדים לאחר ביטול ההסכם על ידי אחד מהצדדים.

הסכם פוקס כולל הוראות שעניינן, בין היתר, חלוקת רווחי המועדון, לרבות סכומים מינימליים שתשלם מקס לפוקס לאורך שנות ההסכם; יחס צבירת הנקודות לחברי המועדון; הארכת תקופות ההסכם עד ביוני 2033, בכפוף לעמידת המועדון ביעד מינימאלי של כמות כרטיסים פעילים בסוף שנת 2027, והארכתו לתקופה של חמש שנים נוספות בתנאים המפורטים בהסכם.

15.11.4. הסכם עם אלייד נדל"ן

לפרטים ראה סעיף 15.3.1 לעיל.

15.12. ספקי שירות עיקריים

מקס נוהגת להתקשר מעת לעת ולפי הצורך בהתקשרויות עם ספקים לקבלת שירותים בתחומים שונים, ובכלל זאת שירותים טכנולוגיים למיניהם. להלן פרטים אודות ספקי השירות העיקריים של מקס:

שב"א ומס"ב

שירותי בנק אוטומטיים בע"מ (להלן - "שב"א") משמשת כמתג תקשורת בין בתי העסק לבין מנפיקים וסולקים, ומתפעלת מערכת לאיסוף עסקאות המבוצעות בכרטיסי חיוב בישראל, מרכזת את המידע על העסקאות המבוצעות בבתי העסק, ממיינת אותן על-פי זהות הסולק הרלוונטי עמו התקשר בית העסק, ומעבירה את המסרים האלקטרוניים לסולקים ולמנפיקים לאישור ביצוע העסקה.

בנוסף, שב"א מתפעלת עבור חברות כרטיסי האשראי את התנועות ביניהן ביחס לעסקאות צולבות ולפעולות סליקה. החל מחודש ספטמבר 2017 שב"א מעמידה את פרוטוקול התקשורת המשמש לביצוע עסקאות בכרטיסי חיוב לרשות כלל המשתמשים בשוק.

מרכז סליקה בנקאי בע"מ (להלן - "מס"ב") מתפעלת מערכת לסליקה אלקטרונית של זיכויים וחובים המועברים באמצעים אלקטרוניים בין בנקים ולקוחותיהם של בנקים שונים, לשם חיוב או זיכוי (לפי העניין) של חשבונות בנק. מקס משתמשת בשירות מס"ב באופן קבוע ושוטף.

ככלל, מלאו העסקאות בכרטיסים ממותגי מקס מתבצעות דרך מערכות שב"א ומס"ב.

נכון למועד זה, למקס תלות מהותית בשירותים המסופקים על-ידי שב"א ומס"ב, שכן בהיעדר קבלת שירותים כאמור לעיל, עלולה פעילות מקס להיפגע בצורה משמעותית (בהעדר גורם מקומי חלופי אשר יכול לספק בשוק בישראל שירותים חלופיים לשירותים הניתנים על-ידי שב"א ומס"ב למקס). חיוב מקס על-ידי שב"א ומס"ב בגין שירותיהם הינו בעיקרו על-פי תעריפון אחיד המפורסם על-ידיהן.

יצוין כי למיטב ידיעת מקס, פעילותן של החברות כאמור כפופה בין היתר להוראות דיני התחרות ומגבלות מכוח הנחיות שהוציא הממונה על התחרות ביחס לפעילותן (במסגרתן הוגבלה יכולתן של שב"א ומס"ב לסרב לספק שירותים לקבוצה או לשנות את תעריפיהן) וכן פעילותה של שב"א מפוקחת על-ידי בנק ישראל.

דפוס בארי

בין מקס ודפוס בארי (שותפות מוגבלת) (להלן - "דפוס בארי") קיימים מספר הסכמים במסגרתם מספק דפוס בארי למקס שירותי הפקה, הדפסה ועיטוף של פירוט החיובים ששולחת מקס על בסיס חודשי למחזיקי הכרטיס ולבתי העסק, וכן, שירותי עיטוף ומשלוח כרטיסים של מקס. ההסכמים בין מקס לדפוס בארי כוללים הוראות לעניין התמורה בגין השירותים המוענקים למקס, שמירת סודיות, אחריות לנזקים ושיפוי וכיו"ב. ההסכם מתחדש אחת לשנה לתקופה של שנה נוספת. לכל אחד מהצדדים זכות להביא את ההסכם לידי סיום בהודעה מוקדמת בכתב של ארבעה חודשים לפני כל תקופת הארכה. להערכת מקס, במקרה של ביטול ההתקשרויות עם דפוס בארי ללא היערכות מוקדמת מראש, יהיה למקס קושי זמני בקבלת השירות ברמה הניתנת כיום. יחד עם זאת, מקס ערוכה מראש עם פתרונות חלופיים.

IBM

ביום 6 ביוני 2024 חתמה מקס על הארכת הסכם התקשרות עם חברת IBM לאספקת שירותי תוכנה ופלטפורמות טכנולוגיות למשך 5 שנים נוספות עד ליום 30 בספטמבר 2029. ההסכם החדש מאריך הסכם קיים שהסתיים באוגוסט 2024. השפעת ההסכם הינה, בחלקה, גידול בסעיף "ציוד" במאזן אשר יופחת למשך 5 שנים להוצאות פחת ובחלקה, גידול בהוצאות תחזוקת המחשב השוטפות במשך תקופת ההסכם כאמור, להסכם החדש אין השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות של מקס בהשוואה להשפעותיו של ההסכם הקודם.

15.15 האסטרטגיה העסקית של מקס

מקס שמה לה ככוכב צפון מראה דרך - תכנית אסטרטגית ברורה שתאפשר לה צמיחה תוך התמודדות עם האתגרים והשינויים הרבים בעולם הבנקאות והאשראי בכלל, ובתחום התשלומים בפרט.

חזון מקס הוא להציע ללקוחותיה, הפרטיים והעסקיים, מוצרים פיננסיים מבוססי תשלום וזאת בדגש על הצעת ערך עדכנית וחדשנית. הרחבת שירותי התשלומים תומכת במטרת מקס להגדיל את חלקו של השוק החוץ בנקאי בכרטיסי אשראי, בצמיחה משמעותית בתיק האשראי הצרכני והאשראי לעסקים קטנים, דרך פיתוח מוצרים פיננסיים משלמים.

מקס פועלת לפי תכנית אסטרטגית רב שנתית, כאשר הדגשים האסטרטגיים הינם:

לקוחות פרטיים - הידוק הקשר עם הלקוחות תוך מתן מענה מתקדם ופיתוח מוצרים חדשים בתחום התשלומים, תוך חיזוק פעילות הכרטיסים הישירים לצד מועדוני לקוחות בולטים (כדוגמת מועדון Dream Card ומועדונים בשותפות סקטורים במגזר הציבורי); צמיחה באשראי צרכני ומוצרים פיננסיים נוספים ישירות ללקוחות הצרכנים (D2C), בהתבסס על הטמעת יכולות וכלים דיגיטליים מתקדמים. כמו כן, בכדי להמשיך את הצמיחה כאלטרנטיבת אשראי הוגנת ורלוונטית לבנקים, מתמקדת מקס בהרחבת פתרונות האשראי הזמינים ללקוחות בהתאמה לצרכי היום.

לקוחות עסקיים - המשך פיתוח והעמקת הפתרונות הפיננסיים לעסקים, בדגש על עסקים קטנים, בין היתר, שיווק מוצרי סליקה, ניכיונות, ערבות, אשראי עסקי והרחבת פתרונות התשלום בין עסקים. מקס פועלת להרחבת סל השירותים ומימוש הסינרגיה בין הפתרונות השונים, להרחבת קהל הלקוחות העסקיים אליו היא פונה (בין היתר גם דרך שותפים עסקיים), תוך התאמת פתרונות ייעודיים בהתאם לגודל והיקף פעילותם.

Processing - פתרונות למוסדות פיננסיים. ניהול פעילות ההנפקה המשותפת ותפעול הנפקה עם בנקים וגופים פיננסיים נוספים ומתן שירותי תפעול (Processing) לגופים אלה, לרבות הנפקת כרטיסים נטענים ושירותי סליקת מכשירי ATM (ביחס לכרטיסים שלא הונפקו בישראל).

מנועי צמיחה וחדשנות - מקס שמה דגש על הרחבת סל המוצרים הפיננסיים שגליון לכרטיס האשראי, מניהול ארנק מט"ח, חיסכון על גבי כרטיס אשראי, כרטיס נטען להורים לטובת הוצאות לילדים ובני נוער, פתרונות קבלת תשלום לעצמאים ועוסקים זעירים, תכנית נאמנות שמציעה החזר כספי במטבעות קריפטוגרפים ועוד.

במקביל, מקס ממשיכה בפיתוח מאמצי הליבה שלה הכוללים השקעה נרחבת בעולמות הדיגיטל, יצירת שיתופי פעולה עם חברות מעולמות ה-Fintech ויצירת שיתופי פעולה מבוססי טכנולוגיה, וכל זאת על מנת להרחיב את הצעת הערך ללקוחות מקס ולנצל את

מקס ניצבת כיום בפני אתגרים משמעותיים בכל זירות הפעילות, ריבוי שינויים בעסקי הליבה והזדמנויות לצד התמודדות עם שינויי רגולציה. מקס נמצאת בתקופה בה לאור השינויים המרובים ישנה עדיין אי-ודאות בסביבה התחרותית, הכלכלית והרגולטורית (בנקאות פתוחה, שירותי תשלום ופיקוח על שחקנים פיננסיים וספקי שירותי תשלום חדשים, עידוד תחרות וכו').

האסטרטגיה העסקית של מקס נקבעת בהתחשב בסביבה העסקית בה היא פועלת. סביבה זו מושפעת מארבעה גורמים מרכזיים בעלי קצב שינוי מואץ: שינויים רגולטוריים, שינויים בסביבה התחרותית, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בהתנהגותו של הצרכן.

שינויים בזירת התשלומים: המשק מצוי בתהליכי שינוי מהותי בהרגלי התשלום, כולל המשך דיגיטציה של הכסף ומעבר ממזומן לכרטיסי אשראי, בין היתר דרך פתרונות תשלום חדשים, ביניהם פתרונות ה- P2P ו- A2A (Account to Account). האצת הפתרונות נובעות ממספר מגמות מקבילות הכוללות ביניהן:

- התיאור האמור בסעיף זה לעיל הינו מידע צופה פני עתיד, המבוסס על הערכותיה של הנהלת מקס והבנתה את הסביבה העסקית בה מקס פועלת. תכניות מקס עלולות שלא להתממש, כולן או חלקן, או להתממש באופן שונה, לרבות מהותית, מהצפוי, וזאת כתוצאה מהערכות לא נכונות, משינויים בתכנית העבודה של מקס, משינויים רגולטוריים, משינויים בלתי צפויים בשוק התשלומים והאשראי בישראל ו/או מחוץ לישראל, מאי הוודאות באשר להמשך התפתחותה של מלחמת חרבות ברזל, המשכונה והשלכותיה על הכלכלה בישראל, מהתנהגות של גורמים ושחקנים בשוקי התשלומים והאשראי ו/או מהתממשותם של גורמי הסיכון המפורטים בסעיף 15.10 לעיל ובחלק ב' לדוח- דוח הדירקטוריון. סעיף 5.

תחום (ESG) Environment Social Governance הינו המעטפת הניהולית המציגה את מכלול פעילויות התאגיד בסוגיות חברתיות, סביבתיות וממשל תאגיד.

במקס קיימת פעילות משמעותית וסדורה בתחומי ממשל, חברה וסביבה אשר נובעת מערכי הפנימים של מקס. בתחילת חודש יולי 2024, בחברה מקס לפרסם לראשונה דוח ESG, דוח זה מסכם ומציג את הפעילויות והיוזמות שמקס מקדמת בהיבטי ESG. והוא עולה בקנה אחד עם ערכיה של מקס והצפי להרחבת הדרישות הרגולטוריות בנושאים אלה.

מחויבות לשמירה על הקוד אתי

הקודד האתי של מקס מבטא את ערכי הליבה אותם היא מאמצת ושעל פיהם מצופה מכל אחד מהעובדים לפעול ביומיום.

ערכי הליבה של מקס מגדירים נורמות להתנהגות. יישומן של נורמות אלו הוא שיוביל את מקס למימוש חזונה, להצלחתה ולהישגים גם בעתיד.

הקוד מתייחס לממשקים של מקס עם כל מחזיקי העניין: עובדים, לקוחות, ספקים, בעלי מניות, רגולטורים ורשויות, מתחרים, סביבה וקהילה. על מנהלי ועובדי מקס מוטלת האחריות לנהוג על פיו ולהטמיעו בפעילות היומיומית מול הממשקים השונים.

מקס מקפידה לעמוד בהוראות הדין, החוקים והכללים המקצועיים אשר חלים עליה, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 בנושא ציوت. הקוד האתי אינו מחליף ואינו עומד בסתירה להוראות הדין.

הקוד האתי מוסיף על הוראות אלו ונועד לכוון את כלל עובדי מקס, בכל הדרגים, לבחור בדרכי פעולה ראויות המבוססות על ערכים ולהעלות את הרף הראוי להתנהגות במקס.

חברה - Social

מקס רואה במשאב האנושי נכס מרכזי ושמה לה כיעד לטפח ולשמר את המשאב האנושי תוך קידום יצירת תרבות ארגונית שמניעה את עובדיה למצות את כישוריהם ולהגיע להישגים מצוינים, תרבות ארגונית שמבוססת על יחסי אמון ושיח אנושי. במהלך שנת 2024 השתתפה מקס בדירוג BDI של "100 החברות שהכי טוב לעבוד בהן" ודורגה במקום ה-22.

מחויבות לטיפול עובדים וסביבת עבודה

בשנת 2024 חנכה מקס את בית מקס בצפון, בצ'ק פוסט וכחלק מהמעבר מנשר לאתר החדש אף הרחיבה את פעילותה שם, האתר החדש מייצר מקומות תעסוקה נוספים בפריפריה והזדמנויות להתפתח ולהתקדם עבור עובדי הצפון.

בשנה זו מקס המשיכה להרחיב את הזדמנויות פיתוח קריירה לעובדים מתוך מקס, כאשר כ-79% מהמשרות שנפתחו בשנת 2024 אוישו על ידי עובדי מקס. כמו כן הושקה תוכנית MAX Step Up שחושפת ונותנת מענה לעובדי מקס להזדמנויות הפיתוח וניהול הקריירה שקיימים בתוך מקס.

במקביל יושמו תכניות הלמידה ופיתוח המנהלים שמטרתן להקנות ולפתח מיומנויות וידע נדרשים לעובדים חדשים וקיימים על מנת לתמוך ביישום תוכנית העבודה העסקית. כמו כן, נערכו תהליכי פיתוח מנהלים להתמודדות עם המציאות המשתנה והעצמת יכולת החניכה של המנהלים. יושמו תהליכי Rebordering עבור חילי המילואים שיצאו וחזרו לארגון מסבבי מילואים לאורך השנה, ובוצעה תוכנית ארגונית, Max Power, שעסקה בחיזוק החוסן ואף התקיים שבוע למידה ארגוני בנושא.

במשך שנת 2024 הושקעו כ-23,000 שעות של פיתוח ולמידה בקרב העובדים והמנהלים.

מחויבות לאחריות חברתית

מקס מייחסת חשיבות עליונה לנושא האחריות החברתית, הבאה לידי ביטוי בפעילויות התנדבותיות ותרומה לקהילה. החזון החברתי לאורו מקס פועלת, הוא לייצר השפעה במרחב המקומי ולקדם עצמאות כלכלית תוך מיקוד בגיוון והכלה - באמצעות הקניית ידע, כלים וכישורי חיים.

במהלך שנת 2024 המשיכה מקס והעמיקה את מעורבותה בקהילה, בהתאם לחזון, והתמקדה בחמישה תחומים:

- קידום עצמאות כלכלית באמצעות הקניית ידע, כלים וכישורי חיים לאוכלוסיות גיוון על ידי התנדבות עובדים בתכניות ארוכות טווח של חניכה ומנטורינג.
- תכנית חדשנית וייחודית ארוכת טווח - "עיר בשינוי" - תכנית בשיתוף עמותת ציונות 2000 ועיריית בני ברק לטובת פיתוח חברתי כלכלי בעיר.
- חיבור הפעילות הקהילתית לפעילות העסקית ולערכי המותג, דוגמת "עגול לטובה" של עסקאות לטובת מגוון עמותות מאושרות.
- מעורבות עובדים בפעילות הקהילתית ובעשייה התנדבותית בעמותות וגופים שונים עם מגוון אוכלוסיות.
- בעקבות מלחמת חרבות ברזל, הרחיבה מקס את פעילותה החברתית לפי צו השעה ותרמה והתנדבה במגוון פעילויות ואוכלוסיות. כמו כן, מקס אימצה את אגף החינוך של מועצה אזורית אשכול, לתמיכה ארוכת טווח.
- מקס, בגיבוי הדירקטוריון קיבלה החלטה לקחת חלק בשיקום פצועי מלחמת חרבות ברזל ובכלל זה קליטתם בשוק העבודה. בשנת 2024 החלה מקס בביצוע עבודת תשתית ארגונית כהכנה לקליטת עובדים חדשים מבין פצועי המלחמה כאמור לעבודה במשרדי מקס.
- במהלך השנה התנדבו כ-640 עובדים בפעילויות התנדבות שונות בקהילה, בהיקף של כ-4,000 שעות התנדבות. על מנת לעודד עובדים ומנהלים להתנדבות, וכחלק מהאני מאמין של מקס, מאפשרת מקס התנדבות על חשבון שעות עבודה.

מחויבות לגיוון והכלה

מתוך ראייה ערכית לחשיבות הנושא ומתוך חשיבה על כך שגיוון והכלה תורמים עסקית למקס, למגוון דעות, ליצירתיות ולהישגים, ניתן למצוא במקס אחוז נשים גבוה בכלל, ובתפקידי הנהלה בפרט.

כ-60% מכלל עובדי ועובדות מקס הן נשים. 60% נשים בשכבות הניהול השונות מתוך כלל המנהלים/ות בכל הדרגים, ובהנהלת מקס 55% מחברי הנהלה - נשים.

מקס מעסיקה כ-150 עובדים מהמגזר החרדי, המהווים כ-9.4% מכוח האדם.

מקס מקדמת העסקה של עובדים בעלי מוגבלות ובנוסף מקס מעסיקה בהעסקה עקיפה מוקד שירותי ייעודי "כל יכול" המעסיק אנשים עם מוגבלות.

סביבה - Environment

הנהלת מקס מחויבת לעקרון הקיימות ופועלת לפיתוח הארגון באופן בר קיימא, מתוך שאיפה לאיזון סביבתי וכלכלי בראייה רב דורית. מקס יוזמת ומובילה פעילות סביבתית כדרך קבע. במקס קיימת מדיניות סדורה שפועלת להקטין ולמנוע את הסיכונים והמפגעים הסביבתיים הכרוכים בפעילותה.

מקס מוסמכת לתקן הבין-לאומי ISO 14001 משנת 2009 ובבדקת כל שנה בהתאם לדרישות התקן.
במסגרת יישום הנחיות התקן, מקס פועלת להגברת המודעות בקרב העובדים ומשקיעה את המשאבים הנדרשים.
מקס ממשיכה לעקוב אחרי התפתחות הרגולציה והדרישות הרלבנטיות בהתאם ליישום הנחיות בנושא משבר האקלים בנוסף, מקס עוקבת אחרי שינוי האקלים שצוברים תאוצה בארץ ובעולם ומציבים אתגרים חדשים וסיכונים לצד הזדמנויות.
מקס נערכת ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 345 - עקרונות ניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים.

15.15 שכר רואה החשבון המבקר^{114,113}

להלן פרטים אודות שכר רואה החשבון המבקר:¹¹⁵

2023	2024	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,715	1,543	עבור פעולות ביקורת ⁽¹⁾
128	170	עבור שירותים הקשורים לביקורת
306	342	עבור שירותי מס ⁽²⁾
442	720	עבור שירותים אחרים
2,591	2,775	סך הכל שכר רואה החשבון המבקר

(1) ביקורת דוחות כספיים שנתיים וסקירת דוחות ביניים.

(2) כולל ביקורת דוחות התאמה למס, דיני שומות ויעוץ מס.

משרד רואי החשבון סומך חייקין (KPMG) משמש כרואה החשבון המבקר של מקס משנת 2000.

113. דיווח של הדירקטוריון לאסיפה הכללית השנתית על שכר רואה החשבון המבקר עבור פעולות הביקורת ועבור שירותים נוספים לביקורת, לפי סעיפים 165 ו-167 לחוק החברות.

114. כולל שכר ששולם ושכר שנצבר.

115. מקס אוחדה בדוחות הכספיים של החברה החל מיום 1 באפריל 2023. הנתונים בטבלה מתייחסים לכל שנת 2023.

חלק VI - מידע נוסף אודות ענפים שלא נכללו בתחומי הפעילות

16. מידע נוסף אודות פעילויות אחרות שלא נכללו בתחומי הפעילות

16.1 כלל החזקות סוכנויות

כלל החזקות סוכנויות הינה חברה בת של החברה, בבעלותה המלאה, המרכזת את ההחזקה בסוכנויות הביטוח שבקבוצה. לפרטים נוספים ראה סעיף 9.8 להלן.

16.2 אשראי למימון פרויקטיי בניה ומתן משכנתאות

מכלול

מכלול היא חברה אשר נוסדה בשנת 2018, ועיסוקה בהעמדת מימון לזמים בפרויקטי נדל"ן שונים (באמצעות חברות בנות), ובפרט פרויקטים בתחום הנדל"ן למגורים וההתחדשות העירונית. בשנת 2020 מכרה כלל ביטוח את מלוא מניותיה במכלול (28% מהון המניות של מכלול) לכלל פיננסים, חברה בת בבעלות מלאה של החברה, שקודם לכן הייתה חברה לא פעילה. בנוסף, הקצתה מכלול לכלל פיננסים 7% ממניותיה, כך שלאחר ההקצאה כלל פיננסים החזיקה ב-35% מהון המניות של מכלול.

בתאריך 22 לאוגוסט 2021, השלימה מכלול הנפקה ראשונה לציבור ושינתה את שמה ל"מכלול מימון בע"מ". לאחר הדילול כתוצאה מההנפקה ורכישה שביצעה החברה בהנפקה, מחזיקה כלל פיננסים בשיעור של 24.9% ממניות מכלול.

כמו כן, הוענקה לכלל פיננסים אופציה לתקופה של עד לחלוף 5 שנים ממועד רישום מניות החברה למסחר, ללא תמורה, ל-2,546,585 מניות מכלול בהתאם לתנאים שנקבעו.

בעקבות ההנפקה וקבלת האופציה כאמור רשמה הקבוצה רווח בסכום שאינו מהותי.

לכלל ביטוח שיתוף פעולה עסקי עם חברה בת של מכלול בשם מכלול מימון נדל"ן בע"מ (להלן: "מכלול נדל"ן"), לפיו היא העמידה וממשיכה להעמיד ערבויות חוק מכר ללקוחות מכלול נדל"ן בהתאם להסכם שנחתם ביניהן.

לעניין פעילות כלל ביטוח בתחום הערבויות ובתחום העמדת הלוואות לליווי בנייה למגורים ראה סעיף 7.1.1.4 (ג) לעיל.

מתן משכנתאות

כלל ביטוח מעמידה, במסגרת פעילות ההשקעות שלה, הלוואות משכנתא, כנגד שעבוד נכס מקרקעין.

חלק מהמשכנתאות שמעניקה כלל ביטוח הן הלוואות מסוג "משכנתא הפוכה" אשר ניתנות ללווים שהינם בני 55 ומעלה, כנגד שעבוד דירת המגורים. מועד הפירעון של הלוואות אלו אינו ידוע מראש ואין בגין חלק מהן החזרים חודשיים של קרן ההלוואה.

הלוואות משכנתא, לרבות הלוואות משכנתא הפוכה בתנאים דומים לתנאי המשכנתאות שמעמידה חברת כלל ביטוח, מועמדות גם על ידי חברות ביטוח נוספות, וכן על ידי תאגידים בנקאיים, בהתאם למגבלות הרגולטוריות החלות עליהם. קיימת תחרות בין כל הגורמים המעמידים הלוואות אלו (חברות הביטוח והתאגידים הבנקאיים), הן ביחס להלוואות משכנתא, לרבות משכנתא הפוכה, חדשות והן ביחס למחזור הלוואות קיימות.

16.3 מיילו

מיילו הינה חברה בבעלות מלאה של סימקס. מיילו מחזיקה בחברות הבאות:

הייפ פתרונות תשלום בע"מ (להלן: "הייפ")

הייפ נוצרה כתוצאה ממיזוג משפטי של מספר חברות שעוסקות כולן בתחום פתרונות התשלום. החברה הוקמה בשנת 1984, כחברת "כספיט פתרונות תשלום בע"מ", ובשנת 2022 שינתה את שמה לשמה הנוכחי, תוך כדי ביצוע מיזוג של ארבע חברות: כספיט טכנולוגיות תשלום בע"מ, קרדיט גארד בע"מ, יעד סליקה ונאמנות (א.ש.) בע"מ וקייסיס בע"מ. החברה מוחזקת במלואה על ידי מיילו.

החברה עוסקת בפיתוח ואספקת פתרונות תשלום, הכוללים, בין היתר, מסופים פיזיים ופתרונות טכנולוגיים (שירותי קישוריות לסליקת כרטיסי אשראי, Gateway Payment) לאתרי מסחר ולבתי עסק המשמשים לתשלום באמצעות כרטיסי אשראי ואמצעי תשלום נוספים, כמו גם תוכנת POS ("קופה"). בנוסף, הייפ מספקת מערכת לניהול חשבונות והנפקת חשבוניות דיגיטליות.

בתי העסק אשר משתמשים בפתרונות התשלום של הייפ מבצעים את סליקת כרטיסי האשראי שלהם באמצעות חברות לסליקת אשראי, לרבות באמצעות מקס. בנוסף, הייפ מספקת למקס מספר פתרונות טכנולוגיים תשתיתיים המשמשים את מקס לביצוע פעילות הסליקה ולשיפור הצעת הערך שלה ללקוחותיה העסקיים.

בשנת הדוח ובשל אירועי מלחמת חרבות ברזל, וביתר שאת בחודשים האחרונים, חלה עליה משמעותית בהיקף ובמורכבות מתקפות הסייבר על פעילות הייפ.

לפרטים בדבר דרישת מידע מאת רשות ההגבלים כנגד הייפ, ראה ביאור 45(2.3) לדוחות הכספיים.

מקס אי.ו.א בע"מ (להלן: "EVS")

EVS הוקמה בשנת 2022 ועסקה בשיווק עמדות לטעינת כלי רכב חשמליים (AC/DC) ופתרונות טעינה לצי רכב ולקוחות פרטיים המבוססים, בין היתר, על טכנולוגיה ייחודית שפיתחה EVS.

מיילו העמידה אשראי לפעילות EVS, בהיקף שאינו מהותי.
בחודש דצמבר 2024 מכרה EVS פעילותה ונכסיה לצד שלישי, בתמורה שאינה מהותית.
במועד זה רכשה מיילו מבעלי מניות המיעוט את כל מניותיהם ב-EVS, בתמורה שאינה מהותית, באופן שלאחר הרכישה מחזיקה מיילו ב-100% ממניות EVS, שהינה חברה ללא פעילות עסקית.

16.3.1 נתונים אודות ההון האנושי בפעילויות האמורות

מצבת עובדים		16.3.1.1
מס' עובדים	מס' עובדים	יחידות
31.12.2023	31.12.2024	
578	553	כלל סוכנויות ¹¹⁶
233	234	הייפ

על העובדים בפעילויות האמורות לא חלים ההסכמים הקיבוציים הקיימים בקבוצה ביחס למרבית העובדים, והם מועסקים על פי הסכמי עבודה אישיים, המגדירים את תנאי העסקתם, לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים.
בחודש מאי 2024 הכירה הנהלת תמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ, סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של החברה (להלן: "תמורה"), בהסדרות הלאומית כארגון העובדים היציג של עובדי תמורה. בין הצדדים מתנהל מו"מ בהתאם להוראות חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957. בשלב זה, לאור אי הוודאות באשר להיקפו של המו"מ ולתנאים שיוסדרו במסגרתו, וכן להבשלתו לכדי הסכם מחייב, החברה אינה יכולה להעריך את השפעתו של המו"מ האמור.

16.3.2 נתונים אודות רכוש קבוע בפעילויות האמורות

נתוני מבנים בשכירות ובבעלות לשימוש עצמי במ"ר לשנים 2023 ו-2024						16.3.2.1
נכון ליום 31.12.23		נכון ליום 31.12.24		מיקום	חברה/יחידה	
שטח בשכירות	שטח בבעלות	שטח בשכירות	שטח בבעלות			
(מ"ר)	(מ"ר)	(מ"ר)	(מ"ר)			
4,784	1,027	4,784	1,027	בכל הארץ	סוכנויות בשליטה ¹¹⁷	
1,416	-	1,416	-	יבנה	הייפ	
720	-	720	-	בני ברק		

• ללא שטחי חניונים.

116. בטח תורן סוכנויות ביטוח בע"מ ותמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ.
117. בטח תורן סוכנויות ביטוח בע"מ ותמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ. בשנת 2023 נוסף שטח של 1,029 מ', בעקבות רכישת תיק הביטוח של סוכנות פ.ד. פסגות ע"י תמורה. משרדי הסוכנות האמורה מצויים בקרית אתא.

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

יורם נוח
מנהל כללי

17 במרס 2025

חיים סאמט
יו"ר דירקטוריון

מדיניות תגמול

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

דין וחשבון תקופתי לשנת 2024

17 במרס 2025

**כלל החזקות
עסקי ביטוח**

מדיניות תגמול

תוכן עניינים

1-2	1. הגדרות
1-3	2. כללי
1-3	3. מטרות ושיקולים בקביעת מדיניות התגמול
1-3	4. מרכיבי התגמול
1-3	א. דירקטורים לרבות יו"ר דירקטוריון
1-3	ב. נושאי משרה
1-4	5. אופן קביעת התגמול עקרונות וכללים
1-5	6. שכר בסיס חודשי
1-6	7. תגמול משתנה – מענקים
1-9	8. רכיב משתנה – מענק שנתי איכותי
1-9	9. רכיב משתנה - תגמול הוני
1-9	10. מענקים מיוחדים
1-10	11. הזכאות לרכיב משתנה בגין תקופת העסקה חלקית
1-10	12. פריסת רכיב משתנה
1-11	13. השבת סכומים על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים
1-12	14. תנאים נלווים והטבות נוספות לנושאי משרה
1-13	15. הסדרי פרישה
1-13	16. הסדרים בסיום עבודה
1-14	17. הוראות כלליות, שיקול דעת תוקף ואחריות
1-14	18. הוראת מעבר

1. הגדרות

למונחים המאוזכרים במדיניות תגמול זו תהא המשמעות המופיעה להלן לצידם:

"דוחות כספיים" – דוחות כספיים מאוחדים ומבוקרים שנתיים של החברה, המפורסמים לבעלי המניות של החברה.

"החברה" – כלל החזקות, אלא אם נאמר אחרת.

"הממונה" – הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

"שליטה" – לעניין זה כמשמעותה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

"הצמדה למדד" – הצמדה לעליה במדד המחירים לצרכן, ביחס הרלבנטי, לפי הענין. אם בתקופה מסוימת תהיה ירידה במדד המחירים לצרכן, שיעור הירידה כאמור יופחת משיעור העלייה העתידי, ככל שתהיה עליה כאמור.

"חוזר התגמול" – חוזר גופים מוסדיים 2019-9-6 "תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכותרתו "תגמול" מיום 11 ביולי 2019 אשר עדכן והחליף את חוזר גופים מוסדיים מס' 2014-9-2 "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים", מיום 10 באפריל 2014 ("חוזר התגמול המקורי"), כפי שתוקן ביום 7 באוקטובר 2015 במסגרת חוזר גופים מוסדיים 2015-9-31 ("התיקון לחוזר התגמול המקורי").

"חוק החברות" – חוק החברות, התשנ"ט-1999.

"חוק תגמול בכירים" – חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016.

"יחס כושר פרעון" – כהגדרתו בנספח לחוזר גופים מוסדיים מס' 2017-1-9 "הוראות ליישום משטר כושר פרעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II (1.6.2017) (להלן: "חוזר הסולבנסי").

"יחס כושר פרעון מינימלי" – יחס כושר פרעון הנדרש בהתאם לתקופת הפריסה שהוגדרה על ידי רשות שוק ההון.

"יום התחילה" – מועד אישור מדיניות זו על ידי האורגנים המוסמכים בחברה.

"כלל ביטוח" – כלל חברה לביטוח בע"מ, חברה בת של החברה.

"מדיניות תגמול" – כמשמעותה בחוזר התגמול, לרבות מדיניות תגמול בהתאם לסעיף 267א(א) לחוק החברות.

"מענק פרישה" – כל תגמול המשולם לנושא משרה, בסיום תקופת העסקה, מעבר לתגמולים בגין סיום העסקה שנקבעו לכלל העובדים המועסקים בחברה.

"נושא משרה" – כהגדרתו בחוזר התגמול למעט דירקטור¹.

"עובד" – לרבות נושא משרה.

"עלות שכר" – כל תשלום בעד ההעסקה, לרבות הפרשות מעסיק, תשלום בעד פרישה, רכב והוצאות השימוש בו וכל הטבה או תשלום אחר.

"קבוצת כלל" או "הקבוצה" – החברה וגופים מוסדיים הנמנים על קבוצת כלל החזקות.

"רווח" – רווח כולל (לאחר מס) של החברה כפי שיוצג בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לתום השנה הרלוונטית (כולל רווח/הפסד חד-פעמי ולרבות ביצועים כספיים של חברות שירכשו בעתיד על ידי החברה).

"רכיב קבוע" או "רכיב משתנה" – כהגדרתם בחוזר התגמול.

"שכר בסיס חודשי" – שכר חודשי (ברוטו) לא כולל רכיבי שכר משתנים (ככל שמשולמים), רכיבי שכר נלווים כגון: מענקים קבועים שונים, רכב, טלפון, החזר הוצאות וכיוצא באלה, ולרבות וכולל זכויות סוציאליות והטבות נלוות לשכר (לרבות: הפרשות לביטוחי מנהלים ו/או קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, ימי חופשה, דמי הבראה, ימי מחלה, גילום שווי למס בגין איזה מהזכויות הנלוות ו/או הסוציאליות וכו').

"שכר בסיס" – עלות סך רכיבי התגמול הקבועים, בגין שנה מסוימת. לרבות רכיבי שכר נלווים כגון: רכב, טלפון, החזר הוצאות, זכויות סוציאליות והטבות נלוות לשכר, ימי חופשה, דמי הבראה, ימי מחלה וכו'.

"תנאי כהונה והעסקה" – כהגדרתם בחוק החברות.

"תקנות הגמול" – תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000.

"תשואה על ההון" – הרווח (הכולל) בשנת המענק מחולק בהון העצמי ליום 31.12 על פי הדוחות הכספיים השנתיים לשנה שקדמה לשנת המענק.

"עובדי קבלן המועסקים אצל החברה" – עובדים של קבלן כוח אדם שהחברה היא המעסיק בפועל שלהם, ועובדים של קבלן שירות המועסקים במתן שירות אצל החברה; לעניין זה,

"קבלן כוח אדם", "קבלן שירות", "מעסיק בפועל" – כהגדרתם בחוק העסקת עובדים על ידי קבלני כוח אדם, התשנ"ו-1996.

1. מובהר כי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה לרבות כלל ביטוח תחול אף היא על נושאי המשרה בחברה, ככל שהם מועסקים גם באיזה מבין הגופים המוסדיים האחרים בקבוצה. מדיניות תגמול של הגופים המוסדיים בחברה לא תפגע במדיניות זו. יתכנו נושאים נוספים, שיכללו במדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, בין היתר, בהתאם לחוזר התגמול, ואשר לא יופיעו במדיניות זו. שינוי מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, בנושאים כאמור, אינם כרוכים בשינוי מדיניות תגמול זו.

2. כללי

- 2.1. מסמך זה נועד להגדיר, לתאר ולפרט את מדיניות התגמול לנושאי המשרה והדירקטורים בחברה כפי שאושרה על ידי האסיפה הכללית ודירקטוריון החברה לאחר אישור וקבלת המלצת ועדת התגמול של החברה.
- 2.2. מדיניות התגמול נקבעה בהתאם להוראות תיקון 20 לחוק החברות, להוראות חוזר התגמול ולקבוע בחוק תגמול בכירים.
- 2.3. מדיניות התגמול קובעת כללים, קריטריונים ואמות מידה שלפיהם ייקבעו תנאי כהונתם והעסקתם של נושאי המשרה בחברה, וכן אשר לשיקולים העומדים בבסיס קביעתם, תוך התאמה למאפיינים הספציפיים של הפעילות עליה אחראי העובד הרלבנטי, לניסיונו, הכשרתו וביצוע התפקיד על ידו.
- 2.4. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב באופיים של הגופים המוסדיים בקבוצה, המנהלים כספי ציבור, ובשים לב לגודלה של החברה, אשר נכללת במדד תל - אביב 100.
- 2.5. ניסוח מדיניות התגמול בלשון זכר הינו מטעמי נוחות בלבד והיא מיועדת לנשים וגברים כאחד.

3. מטרות ושיקולים בקביעת מדיניות התגמול

- 3.1. מדיניות התגמול נועדה לסייע בהשגת מטרות הקבוצה ותוכניות העבודה שלה בראייה ארוכת טווח תוך התחשבות בניהול הסיכונים שלה ובין היתר בהתחשב בשיקולים הבאים:
 - 3.1.1. היקף נכסי הקבוצה ונכסי החסכון המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים בקבוצה, וכן אופי ומורכבות פעילותה.
 - 3.1.2. מצבה הפיננסי של הקבוצה בכלל והחברה בפרט, לרבות, מזילות ויחס כושר פירעון, לרבות של הגופים המוסדיים בקבוצה.
 - 3.1.3. הבטחת התאמתם של תמריצים לניהול מושכל של כספי חוסכים באמצעות הגופים המוסדיים בקבוצה, בהתייחס לתשואה וסיכון בטווח ארוך.
 - 3.1.4. היבטים כלל ארגוניים, כגון פערי תגמול רצויים בין דרגים שונים.
 - 3.1.5. היכולת לגייס ולשמר מנהלים ועובדים איכותיים ברמה גבוהה, בעלי ידע מקצועי ספציפי והתמחות ייחודיים, בעלי יכולת להוביל את החברה להצלחה עסקית ולהתמודד עם האתגרים העומדים בפניה.
 - 3.1.6. היכולת לתמרץ מנהלים ועובדים להשגת רמה גבוהה של ביצועים עסקיים, תוך נטילת סיכונים מושכלת וסבירה וזאת בהתייחס לחברה, לגופים המוסדיים בקבוצה ובהתייחס לכספי חוסכים באמצעות.
 - 3.1.7. יצירת איזון ראוי בין מרכיבי תגמול שונים, מרכיבים קבועים מול משתנים, קצרי טווח מול ארוכי טווח ותגמול במזומן (כולל תנאים נלווים), למול תגמול במכשירים הוניים.
 - 3.1.8. הלימה של תנאי התגמול את גודל החברה, הגופים המוסדיים בקבוצה ואופי פעילותם.
 - 3.1.9. הוראות חוק תגמול בכירים.
- 3.2. בגיבוש מדיניות התגמול, נשקלו, בין היתר, רמות השכר ותנאי ההעסקה הנהוגים בחברה ובחברות דומות לה, תוך מתן דגש על הגברת התחרותיות של החברה בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה וכן נלקחו בחשבון היבטים כלל ארגוניים, כגון פערי תגמול רצויים בין דרגים שונים ויושמו הוראות חוק תגמול בכירים.
- 3.3. החברה פועלת בהתאם להוראות חוק תגמול בכירים ועמדות הממונה הרלבנטיות לתגמול בעלי תפקידים בגופים מוסדיים וכן תביא בחשבון, בבואה לקבוע את התגמול המרבי לנושאי משרה, אסדרות צפויות שעשויות להיות להן השלכה מהותית על מדיניות התגמול, שפורסמה טיוטה שלהן, לרבות תזכירי חוק.

4. מרכיבי התגמול

א. דירקטורים

- 4.1. שכר דירקטורים (למעט יו"ר דירקטוריון)

שכרם של דירקטורים חיצוניים, דירקטורים בלתי תלויים ודירקטורים אחרים בחברה (למעט יו"ר הדירקטוריון), כפי שיכהנו מעת לעת, יהיה הגמול המירבי שניתן לשלם לרבות בגין מומחיות כפי שיקבע על פי תקנות הגמול כפי שיתעדכן מעת לעת. כמו כן, יהיו הדירקטורים האמורים זכאים להחזר הוצאות בהתאם לתקנות הגמול.

החברה יכול ותישא, בכפוף להוראות הדין, בהוצאות נוספות בגין דירקטורים המכהנים בחברה בתקופת כהונתם, כגון בגין השתלמויות, השתתפות באירועי חברה, חניה, הטבות במוצרי פרט של החברה להם זכאים עובדי החברה, שי לחג וכו'.
- 4.2. יו"ר דירקטוריון

תגמול יושב ראש הדירקטוריון ייקבע בהתחשב בתגמול דירקטור חיצוני בחברה, בהיקף המשרה שלו ובהתייחס לשיקולים שמפורטים בסעיף 6(ב) לחוזר התגמול. יו"ר דירקטוריון בגוף מוסדי בקבוצה לא יהיה זכאי לרכיב שכר משתנה בשל כהונתו כיו"ר. לתקרת שכר הקבוע של יו"ר הדירקטוריון ראה סעיף 6.1.1 להלן.

ב. נושאי משרה

- 4.3. התגמול הכולל של נושאי משרה עשוי להיות מורכב מהרכיבים העיקריים הבאים (כולם או חלק מהם):

- 4.3.1 **שכר בסיס חודשי (רכיב קבוע)** – מרכיב תגמול זה נועד לתגמל את נושא המשרה עבור ביצוע תפקידו בחברה ועבור הזמן המושקע בביצוע מטלות התפקיד השוטפות באופן יומיומי. השכר מבטא את כישוריו של נושא המשרה (כגון: ניסיונו, הידע שהוא מביא לתפקיד, מומחיות בתחום העיסוק, השכלתו, הסמכות המקצועית וכו'), תוך התחשבות ברמת האחריות המוטלת עליו ודרישות התפקיד הנגזרות ממנו.
- 4.3.2 **תנאים נלווים** – מרכיב תגמול זה כולל תנאים סוציאליים המחויבים על פי דין ותנאים נלווים נוספים, כגון קרנות פנסיה, ביטוחי מנהלים, הפרשות לפיצויים, ביטוח אובדן כושר עבודה, ימי הבראה, חופשה, מחלה, הוצאות נסיעה, קרן השתלמות, עיתון, העמדת רכב, סבסוד הוצאות הסעדה, גילום שווי למס בגין איזה מהזכויות הנלוות ו/או הסוציאליות וכו'.
- 4.3.3 **תגמול משתנה המשולם במזומן (בזמן)** – מרכיב תגמול זה נקבע בהתאם לביצועים של נושא המשרה ותוצאות החברה, כמפורט בהרחבה להלן.
- 4.3.4 **תגמול משתנה הוני** – מרכיב תגמול זה נועד ליצור זהות אינטרסים בין כלל בעלי המניות של החברה לבין נושא המשרה באמצעות מחיר המניה. כמו כן נועד מרכיב זה לעודד ולחזק את הזדהותם של מקבלי תגמול זה עם החברה בכלל ובראיה ארוכת טווח בפרט. כמו כן, היות ותוכנית תגמול הונית הינה ארוכת טווח במהותה, היא מהווה גם תמריץ חיובי עבור מקבלה להמשיך לעבוד בחברה לאורך זמן ולסייע בהשגת יעדי החברה, תכנית העבודה שלה ומדיניותה. בנוסף, היותה של התכנית ארוכת טווח מחזקת את ההלימה בין מרכיב תמריץ זה לבין מדיניות ניהול הסיכונים בחברה.
- 4.4 מובהר כי מרכיבי התגמול המפורטים במדיניות תגמול זו מהווים רף עליון שביחס אליו תיקבענה תכניות התגמול האישיות לנושאי המשרה. יודגש כי החברה אינה מחויבת להעניק את כל המרכיבים המפורטים לעיל (למעט כמתחייב על פי חוק) ואינה מחויבת להעניק את השיעור המקסימלי שנקבע בכל אחד מן המרכיבים. כלל שיוענק תגמול נמוך מהתגמול המתואר במדיניות תגמול זו, לרבות ביחס לבעל תפקיד דומה בקבוצה, הדבר לא יהווה חריגה מהוראות מדיניות תגמול זו.
- 4.5 התשלום לנושא משרה המעניק שירותים לחברה כקבלן עצמאי או באמצעות חברה (ככל שהדבר מותר בהתאם לחוזר התגמול), ישקף את עלות רכיבי התגמול (בתוספת מיסים כדון) בהתאם למדיניות התגמול.

5. אופן קביעת התגמול – עקרונות וכללים

- בעת בחינה ואישור של תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה תינתן התייחסות, בין היתר, לנושאים הבאים, ככל שהם רלבנטיים לו:
- 5.1 השכלתו, כישוריו, מומחיותו, ניסיונו המקצועי והישגיו.²
- 5.2 תפקידו של נושא המשרה, תחומי אחריותו ותרומתו הצפויה להשגת יעדי החברה.
- 5.3 הסכמי שכר קודמים של נושא המשרה.
- 5.4 היחס שבין עלות השכר של נושאי משרה לבין עלות השכר של שאר עובדי הקבוצה ושל עובדי הקבלן המועסקים בקבוצה, בפרט היחס לעלות השכר הממוצע ועלות השכר החציונית של שאר העובדים כאמור והשפעת הפערים על יחסי העבודה בקבוצה.³
- 5.5 שוויו הכלכלי של התגמול הכולל, על כל מרכיביו, לרבות התייחסות לתוצאות העסקיות של החברה, וכלל שהתגמול כולל יעדים ומדדים, בחינה של היעדים והמדדים, בין היתר, לאור מדיניות ניהול הסיכונים של החברה ועל מנת לוודא שאין במדיניות התגמול כדי ליצור תמריצים לנטילת סיכונים מעבר לכך.
- 5.6 איזון בין רכיב משתנה ככל שמשולם, לבין הרכיב הקבוע באופן שכלל, שיעורו של הרכיב המשתנה השנתי של נושא משרה, בגין שנה מסוימת, לא יעלה על 100% מהרכיב הקבוע השנתי, בכפוף לסעיף 7.6.2 להלן.
- 5.7 בהתאם להוראות חוזר התגמול, הרכיב הקבוע יהווה חלק משמעותי מסך התגמול של נושאי משרה. בקביעת האיזון המתאים בין רכיב קבוע לרכיב משתנה יש להתחשב בניסיון בעל התפקיד, מומחיותו, כישוריו, בכירותו, אחריותו וביצועיו וכן בצורך לעודד התנהגות התומכת במסגרת ניהול הסיכונים, באיתנות הפיננסית ארוכת הטווח של החברה ובניהול זהיר של כספי החוסכים באמצעותה.

2. יצוין, כי ביחס לחלק מנושאי המשרה עליהם חלה מדיניות תגמול זו, המכונים כנושאי משרה בגופים המוסדיים בקבוצה, כגופים הגופים המוסדיים להוראות רגולטוריות ספציפיות המתנות את העסקת נושאי המשרה באישור הרגולטור (כגון: מנכ"ל, יו"ר דירקטוריון, דירקטור, יועץ משפטי, מנהל כספים, אקטואר, מנהל סיכונים, מנהל מערכות מידע ומבקר פנימי) וכן קובעות כישורים הנדרשים מבעלי תפקידים מסוימים, ולפיכך לגבי אותם נושאי משרה תתייחס החברה גם לאישורים ולקריטריונים שנקבעו באותן הוראות.

3. נכון למועד אישור המדיניות, ובהתאם להוראות המדיניות ביחס לעלות שכרם של המנכ"ל והיו"ר, היחס הוא כדלקמן: מנכ"ל או יו"ר (מנומל ל-100% משרה) ביחס ליתר העובדים בקבוצה למעט המנכ"ל – כ-21.5 חציון ו-15.9 ממוצע; נושאי משרה (עלות ממוצעת, כולל מנכ"ל) ביחס ליתר העובדים שאינם נושאי משרה – 9.9 חציון ו-13.1 ממוצע. הנתונים חושבו על בסיס עלות תגמול בפועל לחודש מאי 2022 בהתאם להיקף משרתם של עובדי חברות הקבוצה (למעט עובדי סוכנויות הקבוצה, עובדים שעתיים ועובדי קבלן). ועדת התגמול והדירקטוריון בחנו את היחס המפורט לעיל שבין תנאי הכהונה והעסקה של נושאי המשרה לשכר של שאר עובדי הקבוצה ושל עובדי הקבלן המועסקים אצל הקבוצה, ובפרט את היחס לשכר הממוצע ולשכר החציוני של עובדים כאמור, וסברו כי לא צפויה לפערים אלו השפעה מהותית על יחסי העבודה בחברה.

- 5.8. הוראות חוק תגמול בכירים, באופן שההוצאה החזויה בשלו (תגמול קבוע ומשתנה), לפי עלות השכר הכוללת לשנה (שכר קבוע ומשתנה) כפי שחושבה במועד האישור בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, תהיה בהתאם לסעיף 2 לחוק תגמול בכירים⁴ ולא תעלה על הגבוה מבין (1) שני מליון וחצי שקלים (2.5 מ"ש"ח) בשנה⁵ ("מגבלת הסכום") (2) מכפלת ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות היקף משרה מלאה בשיעור של 100%, ששילמה החברה לעובד, במישרין או בעקיפין (לרבות לעובד קבלן המועסק ישירות ע"י החברה, או לעובד המועסק ע"י נותן שירות המועסק ע"י החברה), ב- 35⁶ (להלן ובהתאמה: "השכר המינימלי" או "מגבלת השכר המינימלי") ו-"מגבלת התגמול"⁷. יובהר כי בכפוף למגבלת התגמול, הדירקטוריון רשאי לאשר תגמול לנושא משרה גם אם בגין תגמול כאמור תישא החברה בעלות מס נוספת בגין "עלות הוצאה עודפת", קרי בשל העובדה שהוצאה כאמור לא תותר בניכוי לצרכי מס לחברה, בהתאם למנגנון הקבוע בחוק תגמול בכירים.
- 5.9. יובהר כי מגבלת השכר המינימלי יכול ותשתנה והיא תהיה צמודה לשיעור השינוי בשכר המינימלי, כאמור בחוק תגמול בכירים. כמו כן במקרה בו יתברר כי רכיבים נוספים (מעבר להפרשה לתגמולים⁸ והפרשה לפיצויים על פי דין) אינם נכללים במגבלת הסכום או מגבלת השכר המינימלי שנקבעה בחוק תגמול בכירים⁹ יעודכן התגמול לאחר קבלת אישור ועדת התגמול והדירקטוריון, בשיעור מתאים כאמור.
- 5.10. מבלי לפגוע ו/או לגרוע מהוראות כל דין, מובהר כי שינוי מהותי¹⁰ בסך התגמול, לרבות עקב תיקון חוק מגבלת התגמול או ביטולו, כך שסך התגמול יהיה גבוה באופן מהותי ביחס למגבלות החלות מכוח סעיף 2(ב) לחוק מגבלת התגמול כפי שהן במועד פרסום מדיניות תגמול זו - יהיה כפוף גם לאישור האסיפה הכללית של החברה.

6. שכר בסיס חודשי

- 6.1. תקרת שכר הבסיס החודשי לנושאי משרה בחברה הינה כדלקמן:
- 6.1.1. יו"ר דירקטוריון¹¹ ומנכ"ל¹². תקרת שכר הבסיס החודשי תקבע כך שסך התגמול לא יעלה על האמור בסעיפים 5.7 ו- 5.85.9 לעיל.
- 6.1.2. יתר נושאי המשרה- הרכיבים הקבועים בתגמול יהיו בפער מהותי מעלות התגמול הקבוע של המנכ"ל.
- 6.2. תקרת שכר הבסיס החודשי הנזכרת לעיל הינה בגין 100% משרה.
- 6.3. ניתן יהיה להמיר רכיבי תגמול נלווים (כגון רכב ותגמולים סוציאליים מעל התקרות הרלבנטיות) לשכר בסיס חודשי ובלבד שהמרה כאמור לא תגדיל את עלות ההעסקה מעבר למגבלת התגמול והעובד לא יהיה זכאי לזכויות סוציאליות, נלווים ותנאי פרישה בגין תוספת זו¹³.
- 6.4. ניתן יהיה להצמיד למדד את שכר הבסיס החודשי ובלבד שלא יעלה על מגבלת התגמול.
- 6.5. רמת השכר שתקבע, תבטא את כישוריו של נושא המשרה (לרבות, ניסיונו, הידע שהוא מביא עמו לתפקיד, מומחיות בתחום העיסוק, השכלתו וכו'), תוך התחשבות ברמת האחריות המוטלת עליו ודרישות התפקיד הנגזרות ממנו.
- 6.6. החברה תהיה רשאית לקבוע כי בשל היות נושאי המשרה בעלי תפקידי הנהלה או תפקידים הדורשים מידה מיוחדת של אמון אישי, כמשמעותם בחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, לא יחול חוק זה על נושאי המשרה ואלה לא יהיו זכאים לתגמול עבור עבודה בשעות נוספות או בזמן המנוחה השבועית.
- 6.7. בנוסף למשכורת הבסיס ניתן יהיה לקבוע, ביחס לנושא משרה שהוא גורם בקרה¹⁴, זכאות לרכיב קבוע שנתי נוסף, שלא יעלה על שתי משכורות, שישולם בנוסף לשכר הבסיס החודשי ("הרכיב הנוסף"). לא תקום זכאות להפרשות סוציאליות בגין הרכיב הנוסף. הרכיב הנוסף לא ייכלל במסגרת תקרות השכר, כמפורט לעיל. במקרה בו נושא המשרה כאמור, יועסק בחלק משנה קלנדארית, הוא יהיה זכאי לחלק יחסי של הרכיב הנוסף בלבד.

4. מובהר כי לצורך חישוב סך התגמול כאמור לא יילקחו בחשבון תגמול שההוצאה בגינו אינה חזויה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.

5. צמוד למדד מיום פרסום של חוק תגמול בכירים (12 לאפריל 2016). לצורך חישוב סך התגמול כאמור לא יילקחו בחשבון הפרשה לתגמולים לרבות אובדן כושר עבודה והפרשה לפיצויים על פי דין.

6. בשנה שקדמה למועד התשלום, בהתאם למנגנון שייקבע על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון ואשר יכול ויתעדכן מעת לעת, ובלבד שלא יעלה על מגבלת התשלום, בהתאם לממוצע 12 החודשים האחרונים. נכון למועד אישור מדיניות התגמול המגבילה מכוח סעיף 2(ב) לחוק מגבלת התגמול עומדת על כ- 3.2 מיליון ₪.

7. ההוצאה תחושב בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, כמפורט בחוק תגמול בכירים, כפי שיהיו מעת לעת, וכפי שיאושר על ידי ועדת התגמול והדירקטוריון.

8. לרבות אובדן כושר עבודה.

9. לרבות תגמול בעד שעות נוספות.

10. שינוי מהותי העולה על שיעור של 25%.

11. ביחס ליו"ר הדירקטוריון המכהן בתפקידו נכון למועד אישורה של מדיניות תגמול זו, יצוין כי אושר עדכון תנאי כהונתו באסיפה הכללית ביום 27 בדצמבר 2021; לאחר שאושרו גם באספה הכללית ביום 27 במאי 2021.

12. ביחס למנכ"ל החברה המכהן בתפקידו נכון למועד אישורה של מדיניות תגמול זו יצוין כי החברה התקשרה עמו בהסכם העסקה אשר אושר על ידי האסיפה הכללית ביום 14 באוגוסט 2018 הכולל תגמול קבוע בלבד. עלות העסקתו של המנכ"ל כפופה למגבלת התגמול ובכל מקרה סך התגמול כהגדרתו בחוק תגמול בכירים לא יעלה על 3.5 מיליון ₪ בשנה.

13. למעט גידול שנובע מהפרשות לפיצויים על פי דין ולתגמולים על פי דין.

14. גורם בקרה, כהגדרתו בחוק תגמול.

7. תגמול משתנה – מענקים

כללי

- 7.1. מדיניות התגמול של החברה מבוססת, בין היתר, על ההנחה לפיה על התגמול הכולל של נושאי המשרה בחברה להיות מושפע, מתוצאותיה העסקיות של החברה, המתבטאות, בין השאר, ברווחיות החברה, וכן מתרומתו האישית של כל עובד להשגתה והכל בהתחשב במגבלות הקבועות בחוק תגמול בכירים.
- 7.2. למען הסר ספק, מובהר כי בכפוף להוראות הדין, התגמול המשתנה אשר ישולם לנושא משרה בהתאם למדיניות התגמול, ככל שישולם, אינו ולא ייחשב כחלק משכרו הרגיל של נושא המשרה, לכל דבר ועניין ולא יהווה בסיס לחישוב ו/או לזכאות ו/או לצבירה של זכות נלווית כלשהי, לרבות ובלי לגרוע מכלליות האמור, לא ישמש כרכיב הנכלל בתשלום חופשה, פיצויי פיטורים, הפרשות פנסיוניות וכו'.
- 7.3. מובהר כי יו"ר הדירקטוריון (ככל שהינו גם יו"ר דירקטוריון של גוף מוסדי בקבוצה) אינו זכאי לרכיב שנתי משתנה והמנכ"ל יכול שיהיה זכאי לרכיב שנתי משתנה בהתאם להרכב התגמול שיאושר לו על ידי האורגנים המוסמכים של החברה.
- 7.4. מתווה לקביעת רכיב משתנה מדיד לנושאי משרה¹⁵
 - 7.4.1. לצורך תשלום רכיב משתנה מדיד המשולם במזומן ובהתאם לעקרונות המפורטים להלן, תיקבע, מידי שנה, תכנית יעדים ומדדים לכל אחד מנושאי המשרה הזכאים לכך, אשר מבוססת על סדרה של יעדים ומדדים ברמת החברה ו/או, ברמת היחידה הארגונית ו/או ברמה האישית, אשר ייגזרו בין היתר, מתכנית העבודה של החברה, והכל עד לתקרה כפי שתקבע בתוכנית האישית השנתית האמורה (להלן: "**תכנית תגמול אישית**" ו- "**יעדי תכנית התגמול**").
 - 7.4.2. המדדים והיעדים שעליהם מבוסס הרכיב המשתנה המדיד לשנה מסוימת ייקבעו באופן שנועד לעודד שיפור בתהליכים העסקיים ובהתנהלות העסקית של החברה, במטרה לעודד הגדלת רווחיות לאורך זמן ותוך התחשבות בניהול סיכונים.
 - 7.4.3. תכנית תגמול שנתי מדיד הכוללת התייחסות לרכיב משתנה שנתי מדיד לכל אחד מנושאי המשרה בחברה, תיערך על בסיס המתווה שלהלן ובכפוף לעקרונות הקבועים בו ותובא לידיעתו של כל נושא משרה כאמור. תכנית התגמול יכול ותותאם בהתאם לעדכונים בתכנית העבודה של החברה או בנסיבות אחרות רלבנטיות לרבות במקרה של שינוי או קידום בתפקיד.
- 7.5. מגבלות ותנאי סף לרכיב המשתנה השנתי המדיד
 - 7.5.1. תנאים מקדימים להענקת רכיב משתנה שנתי מדיד¹⁶ לנושאי המשרה בגין שנה מסוימת בתום השנה בגינה ניתן תגמול משתנה הינם:
 - א. יחס כושר פרעון שלא יפחת מיחס כושר פרעון מינימלי, בהתאם ליחס הידוע האחרון שפרסמה כלל ביטוח ולרבות בהתחשב בפעולות הוניות שבוצעו עד למועד פרסום יחס כושר הפירעון.
 - ב. העדר התקיימות נסיבות משהות בקשר עם איזה מבין כתבי ההתחייבות שהנפיקה כללביט מימון בע"מ המוכרים כהון רובד 2 א הון משני מורכב בהתאם לחוזר סולבנסי ("**נסיבות משהות**"). (להלן: "**תנאי סף**").ביחס לתנאי הסף האמור בסעיף א לעיל, רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון לקבוע התקיימות תנאי הסף האמור, אם סברו שאי העמידה בתנאי זה הינו כתוצאה מאירוע אקסוגני משמעותי, שהשפיע על כלל ענף הביטוח בישראל.
- 7.6. קריטריונים לקביעת הרכיב המשתנה השנתי המדיד לנושאי משרה
 - 7.6.1. סכום הרכיב המשתנה השנתי המדיד הניתן לחלוקה לכל נושא משרה יקבע מראש, יותאם לסיכונים המהותיים של החברה ויותנה בביצועים ועמידה בקריטריונים כמפורט להלן, למעט תשלום קבוע, חודשי או שנתי, המשולם בעד שנת עבודתו הראשונה של נושא המשרה, המוגבל לכדי סכום בגובה של שש משכורות ואשר לגביו לא תחול חובת הפריסה כמפורט בסעיף 12 להלן.
 - 7.6.2. עלות הרכיב המשתנה השנתי לנושא משרה לא תעלה על עלות רכיבי התגמול הקבועים של נושא משרה בגין אותה שנה¹⁷. על אף האמור, ועדת התגמול והדירקטוריון מוסמכים לקבוע כי שיעורו של הרכיב המשתנה השנתי של נושאי משרה (למעט המנכ"ל) יעלה על 100% מהרכיב הקבוע השנתי ובלבד שלא יעלה על 200% מהרכיב הקבוע השנתי – זאת, אם קבעו ועדת התגמול והדירקטוריון שקיימים תנאים המצדיקים זאת, הנוגעים לנסיבות מיוחדות חד פעמיות, שאינן חוזרות על עצמן כל שנה, ושאינם חלים על קבוצה רחבה של נושאי משרה, ונרשמו נימוקים מיוחדים בעניין זה.כמו כן סך כל הרכיב המשתנה המדיד והרכיב המשתנה האיכותי כמפורט בסעיפים 8.1 להלן ו- 10 להלן, לא יעלה על 1 מיליון ש"ח וועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לקבוע תקרות נמוכות יותר לרכיב המשתנה המשולם במזומן המדיד, בהתאמה למידת עמידת נושא המשרה בתכנית האישית שנקבעה לו, במסגרת האמור לעיל. (להלן: "**תקרת הרכיב המשתנה השנתי**").

15. המנכ"ל יכול שלא יהיה זכאי לרכיב משתנה שנתי או שיהיה זכאי לחלק מהרכיב המשתנה (מדיד, איכותי, הוני ו/או מיוחד), בשים לב לתנאי הכהונה שנקבעו על ידי האורגנים המוסמכים של החברה למנכ"ל. למועד זה המנכ"ל אינו זכאי לרכיב משתנה, ראו הערת שוליים 12 לעיל.

16. מובהר כי החלק ברכיב משתנה שנתי המשולם במזומן שהינו בשיקול דעת, קרי מענק שנתי איכותי כאמור בסעיף 8.1 להלן, ומענקים מיוחדים כאמור בסעיף 10 להלן, אם וככל שיחולקו, אינם מותנים בעמידה בתנאי סף וכפופים לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

17. לצורך הבחינה האם התגמול המשתנה עולה על התגמול הקבוע בחישוב שנתי, ניתן לייחס תגמול משתנה ידוע מראש (שאינו תגמול משתנה שנתי) בפריסה בקו ישר, ולא על פי הרישום החשבונאי.

- 7.6.3 ככל שכתוצאה מעלות רכיב משתנה בשנה מסוימת יחרוג סך התגמול ממגבלות ו/או הוראות רגולטוריות, אזי ניתן יהיה, בכפוף להוראות הדין והרגולציה, לדחות את זקיפת הרכיב המשתנה או חלק ממנו לשנה העוקבת¹⁸, וככל שתיווצר חריגה כאמור גם בשנה העוקבת, לדחות לשנה שבאה לאחר השנה העוקבת וכן הלאה ניתן יהיה לדחות את זקיפת הרכיב המשתנה במשך שלוש שנים העוקבות לשנת המענק ובלבד שנושא המשרה עובד בחברה בשנה העוקבת באופן שהתגמול שישולם לו בגין השנה העוקבת, לרבות חלק הרכיב המשתנה שנדחה¹⁹, אינם חורגים ממגבלת התגמול בשנה הרלבנטית. ככל שעלות הרכיב המשתנה השנתי חורגת מתקרת הרכיב המשתנה השנתי או שעלות השכר הכוללת חורגת ממגבלת התגמול, והיא כוללת גם תשלום שנזקק בגין מענק פרישה, ניתן יהיה לדחות את זקיפת מענק הפרישה או חלק ממנו ובמקרה זה, בכל מקרה בו נושא משרה יסיים את עבודתו בחברה, בטרם נזקף מלוא מענק הפרישה, יופחת מענק הפרישה ו/או חלק ממנו, בהתאמה.
- 7.6.4 נושא המשרה רשאי לוותר על רכיב משתנה הוני או במזומן ו/או על חלק ממנו, באופן בו רכיב זה, או חלקו, לא ייחשבו חלק משכרו של נושא המשרה לכל דבר ועניין ובפרט לעניין מגבלות על שכרו מכוח הוראות הדין.
- 7.6.5 לצורך קביעת יעדי תכנית התגמול האישית, יקבע לכל נושא משרה ערך מטרה, במונחים של אחוז מסוים מיעד הרווח, מהרווח בפועל או במונחי משכורות או שילוב בין הנ"ל, וזאת בהתחשב בבכירות נושא המשרה, תרומתו לחברה ומידת השפעתו על התוצאות הכספיות של החברה, וכל זאת למקרה שנושא המשרה עמד ב-100% מיעדי הרכיב המשתנה המדידי להלן ובכפוף לתקרת הרכיב המשתנה השנתי ולתנאי הסף האמורים לעיל ("ערך מטרה"). יובהר כי ערך המטרה ביחס לנושאי המשרה בחברה ייקבע על ידי האורגנים המוסמכים בהתאם לדיון ויכול שיתייחס גם לרכיב המשתנה של המענק השנתי האיכותי.
- 7.6.6 בכפוף למגבלות ולתנאים המפורטים בסעיף 7.5 לעיל, לכל נושא משרה, ככל שייקבעו יעדי תכנית התגמול, כמפורט בסעיף 7.6.5 לעיל יקבע מקדם שישקף את אופן השגת כל אחד מיעדי תכנית התגמול שנקבעו לנושא המשרה. המקדם האמור ביחס לכל אחד מהרכיבים יכול שיהיה נמוך מ-1 (אם נושא המשרה השיג רק חלק מיעדי התכנית האישית) ויכול שיהיה גבוה מ-1 (אם ביצועי נושא המשרה עלו בפועל על אלו שנקבעו לו כיעד), ובלבד שערכו של המקדם לא יפחת מ-0.7 ולא יעלה על 1.5 כאשר בתוך הטווח האמור המקדם יכול שיחושב באופן שאינו ליניארי.
- 7.6.7 הדיקטוריון יהיה רשאי לבצע התאמות ביעדים וטווחי הזכאות במהלך השנה, בהתקיים נסיבות מיוחדות, כגון שינויים משמעותיים אובייקטיביים או אקסוגניים בסביבה העסקית ו/או רגולטורית בה פועלת החברה, בכפוף לדיון.
- 7.6.8 הרכיב המשתנה השנתי המדידי המשולם במזומן יחושב עבור כל רכיב בנפרד, וסך סכומי מדדי הרכיב המשתנה השנתי המדידי המשולם במזומן, שיחושבו בגין כל הרכיבים, על פי המשקל היחסי שיקבע לכל רכיב, יהווה את הרכיב המשתנה השנתי המדידי המשולם במזומן המחושב לנושא משרה הרלוונטי כמכפלה של ערך המטרה.
- 7.6.9 יעדי תכנית התגמול השנתי המדידי שייקבעו לכל נושא משרה לצורך תשלום המענק המשולם במזומן יהיו מבוססים על יעדים כמותיים ו/או איכותיים, וייגזרו, בין השאר, מתכנית העבודה האסטרטגית של הקבוצה ו/או מתכניות העבודה של היחידה הארגונית אליה משויך ו/או עליה ממונה נושא המשרה.
- 7.6.10 במסגרת יעדי תכנית התגמול האישית יכללו יעדים מבין היעדים המפורטים להלן, כולם או חלקם: יעד תשואה נכסי עמיתים במסגרתו יונתן ביטוי להישגי הקבוצה בניהול כספי העמיתים (בביטוח מנהלים, פנסיה וגמל) במדידה על פני תקופה שלא תפחת משלוש שנים בהשוואה ל-4 קבוצות הביטוח הגדולות האחרות (וביחס לגמל ביחס ל-4 קופות הגמל הגדולות ביותר, לפחות) ("מדד תשואות עמיתים"), יעד בתחום ניהול סיכונים, תשואה על ההון, יעדים עסקיים, מקצועיים ואחרים ברמת היחידה הארגונית וביניהם מדדים פיננסיים חשבונאיים, ובין היתר: מדד רווחיות כגון VNB-ו LR; ערך גלום; מדדי תשואות עמיתים ומדד תשואה ביחס לכספי הנוסטרו; מדד צמיחה ושימור; מדדי תפועל ושירות; מדד של השלמת אבני דרך בפרויקטים משמעותיים; יעדי מטרה בתחום ניהול סיכונים, לרבות ציות לנהלים פנימיים, טיפול בהמלצות ביקורת פנים, ליקויי SOX, וציות להוראות הדין; ומדד של התייעלות בעלויות והוצאות ויעדים הנגזרים מתכנית העבודה שאושרה בדיקטוריון.
- 7.6.11 מובהר כי יעדי תכנית התגמול השנתי המדידי יכול שיהיו יעדים כמותיים ומדידים כאמור לעיל ברמת כלל החברה בלבד, כאשר היעדים של היחידה עליה ממונה נושא המשרה ו/או היעדים האישיים יובאו בחשבון בקשר עם המענק השנתי האישי (המענק האיכותי) כאמור בסעיף 8.1 להלן ו/או בקשר עם המענק המיוחד כאמור בסעיף 10 להלן.
- 7.6.12 משקלם של המשתנים הפיננסיים, משתני שוק ומשתנים חשבונאיים מבין יעדי תכנית התגמול השנתי המדידי יהיה לפחות 50%, למעט ביחס לפונקציות בקרה, כהגדרתן בחוזר התגמול.
- 7.6.13 מנכ"ל החברה יכול שיהיה זכאי גם לתגמול שנתי משתנה. במקרה כזה, ייקבעו יעדי תכנית תגמול שנתי מדידי "יעודיים למנכ"ל החברה והם יובאו לאישור האסיפה הכללית (לאחר דיון ואישור בוועדת התגמול ובדיקטוריון) כחלק מאישור תנאי הכהונה והעסקה של המנכ"ל, ומדיניות התגמול תעודכן בהתאם, במידת הצורך.
- 7.6.14 פירוט היעדים בכל קטגורית מדידה וכן המשקל היחסי של כל אחת מקטגוריות המדידה יותאם לכל נושא משרה, בהתאם לרמת הבכירות שלו ובהתאם ליחידה הארגונית אליה הוא משויך ו/או עליה הוא ממונה ויאושר על ידי ועדת התגמול והדיקטוריון.

18. וככל שמדובר ברכיב משתנה שנתי, תתאפשר הדחייה לשנה העוקבת בכפוף לכך שיתקיימו תנאי הסף בשנה העוקבת.

19. ולמעט ביחס לחלק התגמול שנדחה ככל שהוא נובע מתשלומים חד פעמים המשולמים בתחילת או בסיום עבודה, שאז לא תחול דרישת יחסיות כאמור.

- 7.6.15. ביחס לנושא משרה הנמנה על מי מהאנשים המפורטות בסעיף 7.6.19 להלן, ייכללו גם היעדים הרלבנטיים המפורטים בסעיף 7.6.19 להלן.
- 7.6.16. היעדים יכול שייכללו גם יעד/ים אשר תקופת המדידה שלהם תהיה ארוכה משנה אחת (כאשר ניתן לתת משקלות שונים לכל אחת מהשנים), יעד/ים הכוללים השוואה לחברות רלוונטיות אחרות בענף, וכן יעדים המביאים לידי ביטוי קריטריונים של ניהול סיכונים.
- 7.6.17. ביחס ליעדים ארוכי טווח- בעת קביעת התגמול של נושא משרה המועסק תקופה קצרה מתקופת המדידה שנקבעה עבור יעד מסוים, תקופת המדידה עבור נושא משרה זה תוכל להיות קצרה ביחס לתקופת המדידה שנקבעה לנושאי משרה אחרים.
- 7.6.18. ועדת התגמול והדירקטוריון רשאים לקבוע את תנאי הרכיב המשתנה המשולם במזומן בגין כל שנה, בהתאם לאמור במדיניות תגמול זו ובהתייחס למדדים המפורטים לעיל. למרות האמור ועדת התגמול והדירקטוריון לא יאשרו תגמול משתנה מותנה יעדי תכנית תגמול, אלא אם בשנה בגינה ניתן תגמול משתנה רשמה החברה רווח.
- 7.6.19. **מתווה לקביעת בונוס שנתי אישי לאנשים מיוחדות (שהינם נושאי משרה)**
- 7.6.19.1. **נושאי משרה המועסקים בניהול השקעות בפועל** – בקביעת התגמול לנושאי משרה בתחום ניהול ההשקעות יילקחו בחשבון פרמטרים כגון עמידה ביעדי השקעה, תשואה מול סיכון ומדדי ייחוס רלבנטיים, ולגבי ניהול כספי חוסכים באמצעות החברה – גם התשואה של כספי החוסכים בהתחשב ברמת הסיכון שנלקחה ואופק הזמן למדידה. תקופת המדידה של רכיב משתנה התלוי בתוצאות ההשקעות לא תפחת משלוש שנים. ואולם מובהר כי ביחס לנושאי משרה המועסקים תקופה קצרה מתקופת המדידה שנקבעה, ניתן יהיה למדוד על פני תקופת זמן קצרה יותר.
- 7.6.19.2. **נושאי משרה בתחום השיווק, המכירה והתיווך מול לקוחות** – בקביעת התגמול תינתן התייחסות למדיניות ניהול הסיכונים של החברה באופן שמנגנון התגמול לא יעודד חוסר הוגנות כלפי לקוחות החברה.

8. רכיב משתנה – מענק שנתי איכותי

- 8.1. ועדת התגמול והדירקטוריון או המנכ"ל ככל שהדירקטוריון יאשר זאת, יהיו רשאים לאשר למי מנושאי המשרה, בגין שנת המענק, מענק אישי איכותי, שלא יעלה על 3 חודשי שכר בסיס לכל אחד מנושאי המשרה. מובהר כי המענק האישי האיכותי הוא בנוסף למענק השנתי המדיד לו יכול שנושא המשרה יהיה זכאי.
- 8.2. המענק האישי האיכותי יתבסס על מדידה אישית וקריטריונים איכותיים שיכול ואינם ניתנים למדידה כמותית, בהתאם לתחומי אחריות של נושא המשרה הרלבנטי, טיב עבודתו ותורמתו ארוכת הטווח לחברה ולקבוצה, כגון: יישום ביצוע וקידום תכניות ויעדים בתוכניות העבודה של החברה; התייעלות; ייזום, הובלה וקידום פרויקטים ותהליכים; ציות לדיון ולרגולציה, ציות לנהלי החברה, ואי-חריגה מהותית ממדיניות שקבע הדירקטוריון; דוחות ביקורת שניתנו בקשר עם תחום אחריותו של נושא המשרה, שביעות רצון כללית.
- 8.3. במסגרת הדיון השנתי בדבר האפשרות להעניק מענק אישי שנתי (איכותי) לנושא משרה תוצג הערכת המנהל הישיר ביחס לביצועי נושא המשרה, בקשר עם הנושאים האמורים לעיל, הרלוונטים לאותו נושא משרה וביחס למבקר הפנימי, הערכת הביצועים תעשה לאחר קבלת המלצת ועדת הביקורת ויו"ר הדירקטוריון.

9. רכיב משתנה – תגמול הוני

- 9.1. הענקת תגמול הוני לנושאי המשרה בחברה נועדה לשתף אותם בתוצאות פעילותה של החברה ולהוות תמריץ חיובי לביצועי החברה בטווח הארוך.
- 9.2. בכפוף לאישור ועדת התגמול והדירקטוריון, החברה יכולה להציע לעובדים ולנושאי משרה להשתתף בתכנית להקצאת מניות חסומות ו/או מכשיר מבוסס מניות ו/או אופציות שניתנות למימוש למניות החברה (להלן: "מכשיר הוני"). הדירקטוריון יהא רשאי לאפשר לנושא משרה, לבחור בין תגמול משתנה המשולם במזומן לתגמול משתנה הוני, או לשילוב ביניהם, והכל כפי שיקבע על ידו.
- בעת הענקת מכשיר הוני תקבע תקופת החזקה והבשלה מינימלית אשר ביחד לא תפחת משנתיים (למעט ביחס לעובדים שאינם נושאי משרה או בעלי תפקיד מרכזי).
- 9.3. התכנית תכלול בין היתר את הפרטים הבאים:
 - 9.3.1. **מחיר מימוש** – ככל שיוענקו אופציות, מחיר המימוש שלהן במועד ההקצאה לכל כתב אופציה שיוקצה לא יפחת מממוצע מחיר הסגירה של מניית החברה ב- 30 ימי המסחר האחרונים בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ עובר למועד אישור ההקצאה על ידי הדירקטוריון ובכל מקרה לא יפחת ממחיר הסגירה של מניית החברה ביום המסחר האחרון בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ עובר למועד האמור.
 - 9.3.2. **תקרה להטבה במועד המימוש** – ההטבה תוגבל בתקרה שלא תעלה על 300% ממחיר המניה, כך שאופן מימוש הזכויות של נושא המשרה, במכשירים הוניים יוגבל לשיעור שלא יעלה על 300% ממחיר המניה, לעומת מחירה במועד הענקת המכשיר ההוני (במניות חסומות ובמכשירים מבוססי מניות העמידה בתקרה להטבה תיבחן במועד בחינת העמידה ביעדי הביצוע).
 - 9.3.3. **מועד הפקיעה של כתבי האופציה** – מועד זה לא יהיה מאוחר מחלוף ארבע שנים ממועד ההבשלה של המנה ההונית האחרונה שהוענקה לניצע.
 - 9.3.4. **תנאי מימוש, פקיעה והאצה** של כתבי האופציה או של מניות חסומות או של מכשירים מבוססי מניות במקרה של עזיבת החברה (עקב פיטורין, התפטרות ומקרי מוות או נכות חו"ח), ככל שיחולו.
 - 9.3.5. **חלוקת ההקצאה למנות** – ההקצאה של התגמול ההוני יכול שתיעשה בדרך של הענקות שנתיים או בהקצאה מראש למספר שנים, כאשר השווי של התגמול ההוני ייקבע במועד ההענקה. לצורך קביעת היחס בין התגמול הקבוע לבין התגמול המשתנה, כמפורט בסעיף 5.6 לעיל, חישוב שווי התגמול ההוני לשנה יבוצע באופן שהשווי של תגמול הוני שהוענק בגין שנה מסוימת, כפי שהוא במועד ההענקה, ייוחס במלואו לשנה שבגינה ניתן וזאת בהתאם לממוצע שווי תגמול ההוני שניתן בגין אותה שנה ואולם במקרה בו תבוצע הקצאה מראש למספר שנים, בגין אותן שנים, תהא רשאית החברה, בכפוף להוראות כל דין, לחלק את השווי הכולל כפי שהוא במועד ההענקה באופן זהה לכל אחת מהשנים. יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מהוראות חוק תגמול בכירים.

10. מענקים מיוחדים

- 10.1. הדירקטוריון וועדת התגמול יהיו רשאים להחליט מעת לעת על מתן מענק חד-פעמי, בין היתר, בגין מאמצים ניכרים מצד נושא המשרה, לרבות במסגרת ביצוע עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה ו/או הקבוצה. מענק מיוחד כאמור, יינתן בנסיבות מיוחדות (להלן: "מענק מיוחד").
- 10.2. מענק מיוחד כאמור לא יעלה על 3 חודשי שכר בסיס ובמקרים מיוחדים לא יעלה על 6 חודשי שכר בסיס.
- 10.3. ככל שישולם מענק מיוחד לנושא משרה, הוא נפרד ואינו קשור למתווה לקביעת רכיב משתנה אישי. המענק ישולם במזומן אולם יהיה כפוף להוראות לגבי היחס בין הרכיב המשתנה לרכיב הקבוע ולהסדרי התשלום שנקבעו לגביו, לרבות פריסה, החלות לגבי נושאי משרה בהתאם למדיניות תגמול זו.

11. הזכאות לרכיב משתנה בגין תקופת העסקה חלקית

במקרה בו נושא משרה יעבוד בחברה רק חלק מהשנה הקלנדארית הרלוונטית לחישוב הזכאות לרכיב משתנה, עקב סיום הסכם העסקה או פיטורים, יהיה נושא המשרה זכאי לחלק יחסי מהרכיב המשתנה בגין אותה שנה בהתאם לתקופת עבודתו בחברה בשנה כאמור מתוך השנה הקלנדארית הרלוונטית בכללותה (על בסיס חישוב יומי וכולל תקופת הודעה מוקדמת), והכל, ככל שהיה זכאי נושא המשרה למענק שנתי משתנה בגין שנה זו. במקרה בו נושא המשרה יעבוד רק חלק מהשנה הקלנדארית הרלוונטית לחישוב הזכאות לרכיב משתנה, עקב תחילת העסקה בחברה, החברה תהיה רשאית לשלם לו תגמול משתנה חלקי בשים לב לתקופה בה עבד באותה שנה. עובד הקבוצה אשר קודם ומונה לתפקיד של נושא משרה במהלך שנה קלנדארית, יהיה זכאי למענק שנתי משתנה חלקי בגין תקופת כהונתו בפועל במהלך השנה הקלנדארית שבה מונה לתפקיד של נושא משרה כאמור ("שנת המינוי"), ככל שיהיה זכאי למענק שנתי משתנה בגין שנה זו. בגין התקופה שקדמה למועד מינויו כנושא משרה, בה עבד במשרה אחרת בקבוצה, יהיה זכאי נושא המשרה לתגמול יחסי בהתאם לתנאים שנקבעו ביחס לאותה משרה בשים לב לתקופה בה כיהן במשרה האחרת.

מנכ"ל החברה יהיה רשאי לאשר זכאות לרכיב משתנה בגין תקופת העסקה חלקית גם במקרה של התפטרות.

מובהר, כי נושא משרה אשר פוטר עקב קרות אירוע המאפשר לפטרו ללא פיצויים, במהלך שנה קלנדארית, לא יהיה זכאי לרכיב משתנה שנתי בגין שנת הפרישה.

אין באמור לעיל, כדי לגרוע מיתר ההסדרים החלים על הרכיב המשתנה בהתאם למדיניות תגמול זו.

12. פריסת רכיב משתנה שנתי לנושא משרה

12.1. במטרה לבסס את הרכיב המשתנה המשולם במזומן בראיה ארוכת טווח, תבוצע פריסה של הרכיב המשתנה המשולם במזומן באופן שחלק המהווה לפחות 50% מסך התגמול המשתנה השנתי של נושא המשרה יידחה לתשלום בשנים הבאות, וישולם רק במקרה בו תעמוד החברה בתנאי השחרור שייקבעו, והכל בכפוף לאמור בחוזר התגמול ובמדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, כפי שתהיה בתוקף מעת לעת. בכל מקרה, בגין כל שנה קלנדארית לא ישולם תגמול העולה על מגבלת התגמול.

12.2. מובהר כי הפריסה של התגמול המשתנה או שיעורה, יכולה להשתנות ככל שחוזר התגמול יאפשר זאת ובהתאם למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה.

12.3. ככל שסך התגמול לנושא משרה בגין שנה מסוימת אינו עולה על התקרה לתשלום וסך הרכיב המשתנה אינו עולה על 40% מהרכיב הקבוע באותה שנה, לא יחול מנגנון הפריסה והדחיה האמור בסעיף זה. ככל שתידרש פריסה יחולו ההוראות המפורטות להלן.

לעניין זה, "תקרה לתשלום" – כהגדרתה בסעיף 32(17) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש]:

12.4. בחינת פריסת המרכיב המשתנה תחול על הרכיב המשתנה כמכלול באופן שפריסה של רכיב מסוים ברכיב המשתנה עשויה לבוא כנגד אי פריסה של רכיב אחר בתגמול המשתנה ובלבד שהתגמול המשתנה הכולל ייפרס כאמור לעיל²⁰.

12.5. הענקת המרכיב המשתנה, כולו או חלקו, יכול שיעשה בצורה של מניות ו/או מכשירים מבוססי מניות שהזכאות להם מבשילה על פני מספר שנים, בכפוף לתנאים שייקבעו במסגרת הקצאת המכשיר ההוני.

12.6. התשלומים הנדחים במזומן יהיו צמודים למדד. לענין סעיף זה: "מדד הבסיס" – המדד הידוע במועד התשלום הראשון של הרכיב המשתנה השנתי.

12.7. כל רכיב תגמול משתנה נדחה ישולם לנושא משרה או יהיה ניתן למימוש על ידו, לפי העניין, רק במקרה בו במועד ההבשלה של התגמול המשתנה עמדה החברה ביחס כושר פירעון מינימלי, כפי שנדרש במועד התשלום הראשון של הרכיב המשתנה.

12.8. לא עמדה החברה ביחס האמור, תידחה הבשלת חלק התגמול הנדחה הרלבנטי למועד הבא שבו תעמוד החברה ביחס זה, וזאת בהתאם ליחס הידוע האחרון שתפרסם החברה ולרבות פעולות הוניות שיבוצעו עד למועד הפרסום. עוד יובהר, מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 11 לעיל, כי במקרה של סיום יחסי עובד-מעביד, לא יוקדמו תשלומים נדחים, להם זכאי נושא משרה בגין השנים הקודמות והוראות סעיף זה יחולו עליהם ועל הרכיב המשתנה לו זכאי נושא המשרה בגין השנה שבמהלכה הסתיימו יחסי עובד-מעביד (אם וככל שיהיה זכאי). תשלום נדחה, אשר שולם לאחר סיום יחסי עובד-מעביד, אינו בגדר "מענק פרישה".

12.9. על אף האמור לעיל, במקרה של סיום העסקת נושא משרה עקב מוות, נכות או מחלה קשה, לא יחולו ההוראות האמורות לעיל לעניין פריסת תגמול משתנה²¹, ונושא המשרה ו/או שאיריו יהיו זכאים לקבל את היתרה הנדחית בתשלום מייד. האמור לעיל יחול גם במקרה של מוות, נכות או מחלה קשה כאמור של נושא משרה שפרש מתפקידו בחברה.

12.10. ביטול או הפחתת רכיב משתנה שנתי לנושא משרה על פי שיקול דעת

20. כגון שילוב בין פריסה של תגמול הוני או מענק משתנה, לרבות בדרך של פריסה של תגמול הוני שהבשיל ומומש, בכפוף למנגנון שייקבע ואשר יבטיח שחרור תמורת מימוש התגמול ההוני רק במקרה בו התקיימו התנאים לתשלום רכיב התגמול שנדחה.

21. לרבות מענקי פרישה, תשלומים נדחים ו/או תגמול הוני.

במועד קבלת ההחלטה על התגבשות הזכאות לתגמול המשתנה השנתי, בנוסף לדרישה לעמידה בתנאי הסף, במקרים מיוחדים וחריגים ומנימוקים שיצינו, הדירקטוריון, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, יהיה רשאי להפחית מסכומי הרכיב המשתנה השנתי של נושא המשרה, ואף לבטלו כליל במקרים הבאים: (א) לצורך שמירה על יציבות גוף מוסדי ועל איתנות הונו העצמי. (ב) במועד תשלום הרכיב המשתנה כלל ביטוח אינה עומדת ביחס כושר פרעון מינימלי, בהתאם ליחס הידוע האחרון שפרסמה החברה ולרבות פעולות הונית שבוצעו עד למועד פרסום יחס כושר הפירעון. (ג) במקרה של תשואות שליליות בכספים המנוהלים על ידי החברה עבור עמיתים ומבוטחים, שהינן לפי שיקול דעת הדירקטוריון חריגות לרעה באופן משמעותי ביחס לשוק.

במידה שנערכה הפחתה במענקים עקב צרכי הקבוצה כאמור, יהא רשאי הדירקטוריון לנייד את המענקים שהופחתו לשנים הבאות, ויהא רשאי לקבוע כי תשלומם בשנים הבאות יהא כפוף לעמידה בתנאי הסף הרלבנטיים באותן שנים, כאמור בסעיף 7.5 לעיל.

13. השבת סכומים על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים

- 13.1. נושא משרה יחזיר לחברה, סכומים ששולמו לו כרכיב משתנה, במסגרת תנאי כהונתו והעסקתו (להלן: "השבה"), וזאת בתנאים שייקבעו, ובהתקיימותן של נסיבות חריגות במיוחד.
- 13.2. בלי לגרוע מכל סעד העומד לחברה על פי דין, ועדת התגמול והדירקטוריון יקבעו תנאים ונסיבות לביצוע השבה, זהות המשיבים, לרבות סכומי ההשבה או שיעורי ההשבה ההולמים סוגי נסיבות שונים, בהתאם ובכפוף לאמור בחוזר התגמול, כפי שיהיה מעת לעת, שיכללו, לכל הפחות, את אלה:
- (א) שולמו לנושא המשרה סכומים, על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של החברה או של קופת גמל שבניהולה (ובלבד שלא מדובר בתיקון הנובע מתיקון ו/או עדכון שחל בהוראות התקינה החשבונאית) ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היה אמור להיות משולם לנושא המשרה סכום נמוך מזה ששולם בפועל;
- (ב) שולמו לנושא המשרה סכומים, בהתחשב ברמת סיכון שהתברר כי לא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של החברה או של כספי חוסכים באמצעותה, ולאור רמת הסיכון היה אמור להיות משולם לו סכום נמוך מזה ששולם בפועל;
- (ג) קביעה של ועדת תגמול כי נושא משרה היה שותף להתנהגות שגרמה נזק חריג לחברה או לחוסכים באמצעותה, לרבות: הונאה או פעילות לא חוקית אחרת, הפרת חובת אמונים, הפרה מכוונת או התעלמות ברשלנות חמורה ממדיניות החברה, כלליה ונהליה.
- לעניין זה, "נזק חריג" ובכלל זה, הוצאה כספית משמעותית בשל קנסות או עיצומים שהוטלו על החברה על ידי רשויות מוסמכות על פי דין, או על פי פסק דין, פסק בורר, הסדר פשרה וכדומה. לענין זה מובהר כי נזק לא יחשב כנזק חריג (למעט במקרים של הכרעה שיפוטית בהונאה או הפרת חובת אמונים), ככל שסכומם אינו עולה על 5% מההון העצמי של החברה במועד קרות הנזק החריג. לגבי נזק העולה על הסף האמור תבחן הגדרתו כנזק חריג בהתאם לנסיבות הענין.
- הנזק החריג ייוחס לשנה בה בוצע המעשה בגין נגרם הנזק ולפיכך יובהר כי תשלומם של הנזק החריג לא ייחשב כהוצאה בשנה השוטפת לענין חישוב המענק השוטף, והכל לפי קביעת ועדת התגמול.
- 13.3. לגבי נושא משרה, שאינו מנכ"ל, שוועדת התגמול קבעה שלא הייתה לו השפעה מהותית על הנסיבות המפורטות בסעיפים 13.2(א)-(ב) לעיל, ניתן שלא לדרוש השבה וחלף זאת, לקזז את הסכומים כאמור מסכום רכיבים משתנים שישולמו לנושא המשרה בעתיד, אם וככל שישולמו.
- 13.4. אם יתברר כי לא שולם, בחלקו או במלואו, רכיב מתנאי כהונה והעסקה לנושא המשרה על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של החברה או של כלל ביטוח או של קופות הגמל (ובלבד שלא מדובר בתיקון הנובע מתיקון ו/או עדכון שחל בהוראות התקינה החשבונאית), או בהתחשב ברמת סיכון שהתברר כי לא שיקפה באופן מהותי את החשיפה בפועל של החברה או של כלל ביטוח או של כספי חוסכים באמצעותה, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים או של רמת הסיכון היה אמור להיות משולם לנושא המשרה סכום גבוה מזה ששולם בפועל, תזכה החברה את נושא המשרה בחלק התשלום החסר ותעמיד לזכותו כל זכות שהייתה עומדת לו אילו היו מחושבים תנאי הכהונה והעסקה מלכתחילה על בסיס הנתונים או רמת הסיכון כפי שהוצגו מחדש.
- 13.5. ועדת התגמול והדירקטוריון יקבעו אם התקיימו נסיבות חריגות להשבה כאמור לעיל ואת סכום ההשבה; ההחלטה בדבר קיומן של נסיבות חריגות וסכום ההשבה ייקבעו בשים לב, בין היתר, לנזק, לאחריות נושא המשרה, סמכויותיו, מידת מעורבותו והצדעים שנקט למניעת הנזק.
- 13.6. ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לקבוע את מועדי ההשבה כך שיתבצעו תוך תקופה סבירה בהתחשב בגודל הסכום אותו נדרש נושא המשרה להשיב.
- 13.7. החברה תנקוט באמצעים העומדים לרשותה, בנסיבות העניין, לרבות באמצעים משפטיים, להשבת סכומים הטעונים השבה לפי סעיף זה.
- 13.8. סכומים ששולמו לנושא משרה יהיו ברי השבה למשך תקופה של חמש שנים ממועד הענקת הרכיב המשתנה, לרבות לגבי רכיבים נדחים (להלן: "תקופת ההשבה"). ואולם, תקופת ההשבה לגבי רכיב משתנה ששולם לנושא משרה תוארך בשנתיים נוספות, אם במהלך תקופת ההשבה קבעו ועדת תגמול והדירקטוריון כי התקיימו נסיבות המחייבות השבה, כמפורט להלן:
- 13.8.1. החברה פתחה בהליך בירור פנימי לגבי כשל מהותי;
- 13.8.2. אם נודע לחברה שרשות מוסמכת, לרבות רשות מוסמכת מחוץ לישראל, פתחה בהליך בירור מנהלי או חקירה פלילית כנגד החברה או נושאי משרה בה;
- 13.8.3. רשות מוסמכת פתחה בהליך בירור כאמור בקשר עם הונאה או הפרת חובת אמונים של נושא משרה בחברה.
- 13.9. מובהר כי נושא משרה לא יידרש להשיב לחברה סכומים העולים על התשלום שקיבל בפועל (נטו ממס).

14. תנאים נלווים והטבות נוספות לנושאי משרה

- 14.1. מעבר לאמור במדיניות זו, התגמול לנושאי משרה עשוי לכלול מרכיבים נוספים שהחברה נוהגת לעיתים להעניק לכלל עובדיה, או לחלק מהם, כגון: החזר הוצאות, חניה, שי לחגים, השתלמויות, הנחה ברכישת מוצרי החברה, נופשים, וכו'.
- 14.2. החברה תהיה רשאית, ובמקרים הנדרשים על פי דין – חייבת, לאשר לנושאי משרה, לפי העניין תנאים נלווים נוספים לשכר הבסיס, בין היתר, כמפורט להלן:
- 14.2.1 הפרשות פנסיוניות וביטוח אובדן כושר עבודה – החברה תהיה רשאית להפריש עבור נושא המשרה בגין מלוא שכרו, הפרשות למוצר פנסיוני שייבחר על ידי נושא המשרה בהתאם להוראות הדין. ביצוע הפרשות החברה לביטוח פנסיוני יותנה בניכוי מתאים של חלק נושא המשרה בהפרשות מתוך שכרו של נושא המשרה ויכול שיהיה על כל או חלק מרכיבי התגמול, כולל על רכיבים נלווים נוספים הנכללים בשכר הבסיס ו/או מגולמים בו. בנוסף, החברה רשאית לבטח את נושא המשרה בביטוח אובדן כושר עבודה ולהשתתף בעלות ביטוחים נוספים / לממנם. החברה רשאית להתיר לנושא המשרה להמיר את סכומי ההפרשה בגין תגמולים שמעבר לתקרת השכר המוכרת לצרכי מס על פי הדין, לתשלום שכר, באופן שעלות העסקתו לחברה לא תגדל.
- 14.2.2 פיצויי פיטורין – החברה תהיה רשאית לשלם לנושא המשרה פיצוי פיטורין מלאים הן בפיטורין והן בהתפטרות.
- 14.2.3 קרן השתלמות – החברה רשאית להפריש לקרן השתלמות בהתאם לשיעורים המוכרים על פי הדין ותעביר סכומים אלו לקרן השתלמות על פי בחירתו של נושא המשרה על בסיס מלוא שכר הבסיס. נושא המשרה יהיה רשאי להמיר את סכומי ההפרשה שמעבר לתקרת השכר המוכרת לצרכי מס על פי הדין, לתשלום שכר, באופן שעלות העסקתו לחברה לא תגדל.
- 14.2.4 רכב – החברה רשאית להעמיד לרשות נושאי המשרה ולשימושם רכב כמקובל בענף, אשר ישמש, בין היתר, לצורך מילוי תפקידים ויתכן שאף בתוספת גילום מלא. החברה תהיה רשאית לשאת בהוצאות הכרוכות בשימוש ובאחזקת הרכב והכל לפי הנהלים הנהוגים בחברה. החברה תהיה רשאית להעניק לנושא המשרה תשלום שווה ערך חלף האמור.
- 14.2.5 תקשורת – החברה רשאית להעמיד לרשות נושא המשרה טלפון נייד לשימוש האישי על פי בחירת החברה כמקובל בחברה. כמו כן, החברה תהיה רשאית להעמיד לנושא המשרה אמצעי מיכון (מחשב נייד, טאבלט וכדומה) לצורכי עבודתו בהתאם לנהלי החברה.
- 14.2.6 ארוחות / אש"ל – החברה תהיה רשאית לאפשר לנושא המשרה לעשות שימוש בהסדר תשלום עבור ארוחות ואש"ל במהלך שעות העבודה וכן תהיה זכאית לאפשר החזר הוצאות, כפי שיקבע בנהלי החברה, מעת לעת.
- 14.2.7 חופשה שנתית – החברה תהיה רשאית להעניק לנושא המשרה חופשה שנתית בהיקף שלא יעלה על 25 יום בשנה ובכל מקרה לא פחות מהקבוע בדין. החברה תהיה רשאית לאפשר לנושא המשרה לצבור ולפדות ימי חופשה שנתית כפי שיקבע בנהלי החברה, מעת לעת.
- 14.2.8 חופשת מחלה – נושא משרה יהיה זכאי להעדר מהעבודה בשל מחלה על פי הוראות חוק דמי מחלה. החברה תהיה רשאית לשלם לנושא המשרה תשלום מלא עבור ימים בהם נעדר מהעבודה עקב מחלה החל מיום ההיעדרות הראשון כפי שיקבע בנהלי החברה, מעת לעת. נושא המשרה יהיה זכאי לצבור ימי מחלה כפי שיקבע בנהלי החברה, אולם לא יהיה זכאי לפדיון ימי מחלה.
- 14.2.9 דמי הבראה – החברה תהיה רשאית לשלם לנושא המשרה דמי הבראה בסכום המקובל בחברה, אך לא פחות מהקבוע בדין.
- 14.2.10 החברה תהיה רשאית לשלם עבור נושאי המשרה דמי חבר לאגודות מקצועיות.
- 14.2.11 החברה תהיה רשאית לשלם עבור נושאי המשרה דמי מינוי לעיתונים ולספרות מקצועית.
- 14.2.12 החברה תהיה רשאית לשלם לנושאי המשרה עבור השתלמויות, פרסי עידוד, הצטרפות לנסיעת תמרוץ לסוכנים, בדיקות סקר, ארועים ופעילות רווחה.
- 14.2.13 החברה תהיה רשאית לשלם לנושאי המשרה גילום שווי למס בגין איזה מהזכויות הנלוות ו/או הסוציאליות, כמפורט לעיל.
- 14.2.14 זכויות נלוות כמקובל בהתאם להסכם הקיבוצי ביחס לעובדי הקבוצה, כגון סבסוד קייטנות, מענקי וותק וכו', כפי שיהיו מעת לעת.
- 14.2.15 פטור, שיפוי וביטוח לנושא משרה
- 14.2.15.1 החברה תהיה רשאית להעניק כתבי שיפוי בנוסח שיוחלט על ידה, שאושר ו/או יאושר על ידי האורגנים המוסמכים של החברה. ככל שהחברה תבקש לערוך שינוי בכתבי השיפוי, מכל סיבה שהיא, תביא החברה את כתבי השיפוי המתוקנים לאישור בפני האורגנים המוסמכים בהתאם להוראות הדין.
- 14.2.15.2 החברה תהיה רשאית לרכוש לנושאי המשרה בקבוצה ביטוח אחריות נושאי משרה וזאת, בסכומי ביטוח שלא יעלו על 400 מיליון דולר עלות הפרמיה השנתית וגובה ההשתתפות העצמית בגין הפוליסה כאמור יהיו בהתאם לתנאי השוק במועד עריכת הפוליסה הרלוונטית, ובעלות שאינה מהותית לחברה.
- 14.2.15.3 החברה תהיה רשאית לרכוש ביטוח נושאי משרה מסוג Run Off במקרה של העברת שליטה בחברה ו/או בחברה בת.

14.2.15.4. החברה תהיה רשאית להעניק פטור מאחריות לנושאי המשרה בחברה, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים להענקת הפטור לפי הדין. פטור כאמור לא יחול על החלטה או עסקה שבה לבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בחברה (גם נושא משרה אחר מזה שעבורו מוענק כתב הפטור) יש בה עניין אישי.

15. הסדרי פרישה

מענק פרישה

15.1. מעבר לתשלום פיצויי פיטורים, ובכפוף לתנאי הזכאות הנקובים בסעיף 15.6 להלן, החברה תהיה רשאית להעניק לנושא משרה מענק פרישה חד-פעמי שווה ערך לגובה של עד 4 חודשי שכר בסיס. גובה מענק הפרישה האמור יקבע במועד חתימת הסכם העסקה עם נושא המשרה או לאחר מכן ובלבד שלא יקבע בסמוך למועד פרישתו. בנוסף, בעת סיום יחסי עובד-מעביד תהיה החברה רשאית, בהחלטת הארגונים המוסמכים, להגדיל לנושא המשרה את מענק הפרישה וזאת בגובה של עד 2 חודשי שכר בסיס נוספים. כמו כן, לחברה שמור שיקול דעת מיוחד להגדלת מענק הפרישה במקרה שבו נושא המשרה עבד בחברה (לרבות בחברות קשורות) במשך תקופה העולה על 15 שנה וזאת בגובה של עד 2 חודשי שכר בסיס נוספים. לחלופין, במקום מענק הפרישה הנזכר לעיל, במקרים חריגים ויוצאי דופן, רשאית החברה לקבוע כי במקרה שבו נושא משרה עבד בחברה (לרבות בחברות קשורות) במשך תקופה העולה על 15 שנה, יהיה זכאי נושא המשרה לפיצויי פיטורין מוגדלים בגובה של עד 200% בכפוף לתנאים שייקבעו וזאת חלף כל מענק (הסתגלות או פרישה) כאמור בסעיף זה לעיל.

15.2. החברה תהא רשאית להתנות בהסכם עם נושא המשרה כי במקרה בו נושא המשרה לא ביצע את עבודתו לשביעות רצון החברה בתקופת ההודעה המוקדמת, במקרה של הפרת חובת אי התחרות וכן במקרה של שלילה על פי דין של זכאות נושא המשרה לפיצויי פיטורים נושא המשרה לא יהיה זכאי למענקי פרישה כאמור לעיל.

15.3. במסגרת השיקולים והקריטריונים שתשקול החברה באשר לקביעת ולהגדלת מענק הפרישה, כאמור לעיל, ילקחו בחשבון איזה מבין השיקולים הבאים המתייחסים, בין היתר לנסיבות הפרישה, תקופת הכהונה, תפקידיו, כישוריו, ביצועי החברה בתקופת הכהונה ותרומתו של נושא המשרה להשגת יעדי החברה, להשאת רווחיה, ולניהול כספי החוסכים באמצעותה, התגמול השנתי שקיבל במהלך תקופת הכהונה, וכן המלצת מנכ"ל החברה.

15.4. מענק הפרישה האמור יסווג כרכיב משתנה ויפרס ביחס לנושא משרה בהתאם לאמור במדיניות תגמול זו לענין מענק פרישה²², כמפורט להלן. למען הסר ספק מובהר כי התאמות שיבוצעו בהפרשות למענק הפרישה במהלך שנות ההעסקה, לא ייבדקו לצורך קביעת יחס קבוע משתנה, כמפורט בסעיף 5.6 לעיל.

15.5. קביעת תנאי פרישה לנושאי משרה יהיו בכפוף לאישור הדירקטוריון, לאחר שקיבל את אישור ועדת התגמול.

15.6. תשלום תנאי פרישה משתנים כאמור אשר עולה על סך של שלושה חודשי שכר בסיס, יהיה כפוף להסדרי דחיית תשלומים מעבר למועד עזיבת נושא המשרה ביחס לחלק האמור, וכמו גם להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד, כמפורט בסעיף 12 לעיל.

15.7. אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מזכויות קיימות או נצברות, לרבות זכויות בגין תנאי פרישה.

15.8. נושא משרה לא יהיה זכאי למענק פרישה במקרה שסיום יחסי העבודה נבע מהתפטרותו בתוך שנתיים מתחילת עבודתו.

15.9. היקף המענק המפורט לעיל הוא ההיקף המקסימלי שיהיה בסמכות ועדת התגמול והדירקטוריון לקבוע בהתאם לעקרונות המפורטים לעיל.

16. הסדרים בסיום עבודה

16.1. אי תחרות

16.1.1. בכפוף להוראות הדין, נושאי המשרה יתחייבו בכתב, במועד חתימתם על הסכם העסקה בחברה, להימנע מתחרות עם החברה, בתחום עסקיה, למשך תקופה של מספר חודשים (בין 3 ל-9 חודשים ממועד סיום יחסי עובד מעביד) כפי שייקבעו בהסכם העסקה. ככל שהחברה תסכים לקצר את תקופת ההודעה המוקדמת ולסיים יחסי עובד מעביד, החברה תהא רשאית למנות את תקופת אי התחרות החל ממועד סיום העסקה שייקבע.

16.1.2. בכפוף להוראות ההסדר התחיקתי, תשלום בגין תקופת התחייבות לאי תחרות לא ייחשב כמענק פרישה, ככל שנמנע מנושא המשרה לעבוד בתקופה זו בחברות מתחרות בתחום עיסוקה של החברה.

16.2. הודעה מוקדמת

16.2.1. נושא משרה יהיה זכאי לתקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים ובמקרים מיוחדים לא תעלה על 9 חודשים. תקופת ההודעה המוקדמת לכל נושא משרה תקבע על ידי הדירקטוריון בהמלצת ועדת התגמול טרם חתימת הסכם העסקה עם נושא המשרה.

16.2.2. במהלך תקופת ההודעה המוקדמת יידרש נושא המשרה להמשיך ולמלא את תפקידו, אלא אם יחליט המנכ"ל לשחרר אותו ממחויבות זו, באופן מלא או חלקי, והוא יהיה זכאי להמשיך כל תנאי הכהונה וההעסקה ללא שינוי.

22. תגמול בגין מענק פרישה שהוא מעבר לתגמולים בגין סיום העסקה שנקבעו לכלל העובדים והמועסקים בחברה.

17. הוראות כלליות, שיקול דעת, תוקף ואחריות

- 17.1. מדיניות התגמול תהיה בתוקף למשך 3 שנים: 2023, 2024 ו-2025 ואחת לשלוש שנים לפחות תובא לאישור מחדש של האורגנים המוסמכים בחברה. בעת אישור מדיניות התגמול, יבחנו תנאי העסקה ביחס למקובל בקבוצות ההשוואה הרלבנטיות, באותה עת.
- 17.2. בלי לגרוע מהאמור בסעיף 17.1 לעיל, ועדת התגמול והדירקטוריון יבחנו, מעת לעת, ולפחות אחת לשנה, את יישומה של מדיניות התגמול וכן את הצורך בהתאמתה ועדכונה, אם חל שינוי מהותי בנסיבות שהיו קיימות בעת קביעתה או מטעמים אחרים. שינויים במדיניות התגמול, ככל שיהיו, יאושרו בהתאם להוראות הדין.
- 17.3. ביחס לכל שנה קלנדארית, האורגנים הרלוונטיים של החברה יהיו רשאים לסטות או לשנות את מדיניות התגמול במתכונתה הנוכחית, לפי שיקול דעתם. על אף האמור, יובהר כי, ועדת התגמול, הדירקטוריון ו/או המנכ"ל, לפי העניין, יהיו רשאים לשנות את מדיניות התגמול ביחס לנושאי המשרה ובלבד שהיקף השינוי השנתי הכולל ברכיבי התגמול לא יעלה על 10% ביחס לכל נושא משרה. שינוי לא מהותי בתנאי התגמול של נושא משרה, שכפוף למנכ"ל, לא יהיה טעון אישור של הדירקטוריון או ועדת תגמול אם אושר בידי המנכ"ל והוא בהתאם למדיניות התגמול. לענין זה "שינוי לא מהותי" – שינוי שיביא לכך שהיקף השינוי השנתי הכולל ברכיבי התגמול לא יעלה על 5% ביחס לכל נושא משרה.
- 17.4. יצוין כי בהתאם להוראות הדין, לרבות חוק תגמול בכירים, החברה עשויה לשאת בעלויות נוספות בגין העסקתם של נושאי משרה בה התאם לתנאי מדיניות זו.
- 17.5. יודגש, כי מסמך זה מהווה מסמך מדיניות וקווים מנחים ולפיכך אין בו כדי להקים כל זכות לנושאי המשרה ו/או לכל צד שלישי אחר, ובכלל כך לא תהיה למי מהם זכות לטעון כלפי החברה כי היא חייבת לפעול על פי מדיניות התגמול. ההוראות הקבועות בהסכמים קיבוציים ותכניות התגמול האישיות שאושרו כדין גוברות על הוראות מדיניות התגמול.
- 17.6. יובהר כי יישום מדיניות תגמול זו יעשה בכפוף לכך שלא יהיה בכך משום הפרה של הוראות דין לרבות דיני העבודה בדגש על חוקי הגנת השכר, לרבות הכרעות של בית המשפט במקרים פרטניים או אישורים שניתנו על ידו.
- 17.7. מדיניות תגמול זו תגובה בנהלים אשר יכללו תיאור של הגורמים המעורבים בתהליך התכנון, האישור, והניטור של המדיניות ושל הסכמי התגמול.

18. הוראת מעבר

- 18.1. הוראות מדיניות תגמול זו יחולו על הסכמי תגמול שאושרו מיום התחילה ואילך, אלא אם כן נאמר אחרת.
- 18.2. בכפוף לאמור לעיל, למען הסר ספק, אין במדיניות התגמול כדי לפגוע בזכויות נושאי המשרה בקשר עם כהונתם והעסקתם בחברה, הקיימות ביום התחילה וכן בזכויות שנצברו ו/או נוצרו ו/או שיצברו בגין תקופות קודמות וזאת עד למועד התאמתם למדיניות אם וכלל שנדרש או עד למועד הנדרש להתאמתן בהתאם להוראת הדין הרלבנטית כאמור (להלן: "זכויות שנצברו")²³.
- 18.3. יובהר כי זכויות שנצברו לא יילקחו בחשבון לצורך חישוב התקורות הקבועות במדיניות זו ביחס לתגמול גם אם מועד תשלומם בפועל מאוחר יותר ליום התחילה או למועד לכניסתה לתוקף של הוראת הדין, לרבות אופציות שהוענקו כאמור ושהתשלום בגינם הופרש.
- 18.4. יובהר כי אם וכאשר בהתאם לחוק תגמול בכירים, ההוצאה השנתית החזויה בגין תגמול של נושא משרה תעלה על מגבלת התגמול, יופחת תגמול נושא המשרה בהתאם, באיזה מרכיבי התגמול שלו.
- 18.5. ככל שהוראות חוזר התגמול יתעדכנו בעתיד, ניתן יהיה להתאים את תנאי התגמול בהתאם, באישור ועדת התגמול והדירקטוריון.

* * *

23. מובהר כי אין בהוראות מדיניות התגמול כדי להחמיר מעבר להוראות המעבר הקבועות בחוזר התגמול ולתיקון לחוזר ולחוק תגמול בכירים, ואין בהן כדי לפגוע בזכויות שהוראות המעבר שנקבעו, לרבות ביחס לתקופות עבר, נועדו למנוע פגיעה בהן.

חלק ב

דוח הדירקטוריון

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 (להלן: "דוח הדירקטוריון") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "החברה") בשנת 2024 (להלן: "תקופת הדוח").

דוח הדירקטוריון נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 דוח הדירקטוריון, ביחס לעסקי הביטוח, ערוך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "ממונה"). דוח הדירקטוריון, ביחס לעסקי כרטיסי אשראי ערוך בהתאם להוראות הדיווח של המפקח על הבנקים (להלן: "המפקח").

תוכן עניינים

1-3	1. מבנה הקבוצה, תחומי הפעילות והתפתחויות בקבוצה
1-3	2. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד
1-3	2.1 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחריה
1-8	2.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות
1-24	2.3 נתונים עיקריים מהדוחות המאוחדים על המצב הכספי
1-25	2.4 הון ודרישות הון
1-31	2.5 ניתוח התפתחות תזרים מזומנים, מקורות המימון והנזילות
1-40	2.6 יעדים לשנת 2027
1-41	3. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח
1-41	3.1 נתונים כלכליים עיקריים
1-41	3.2 להלן מגמות עיקריות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח ולאחריה
1-44	4. חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם
1-44	4.1 האחראי על ניהול סיכוני שוק בתאגיד
1-44	4.2 מדיניות התאגיד בניהול סיכוני שוק והפיקוח עליהם
1-44	4.3 מבחני רגישות לסיכוני שוק
1-45	4.4 אירועים לאחר תקופת הדוח
1-46	5. סקירת הסיכונים במקס

1. מבנה הקבוצה, תחומי הפעילות והתפתחויות בקבוצה

בעלי מניותיה של החברה

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן "כלל החזקות" או "החברה") הינה חברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה, כלל החזקות הינה חברה ללא גרעין שליטה.

במכתב הממונה מיום 8 בדצמבר 2019, נקבע כי אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בחברה. לפרטים נוספים בדבר ההחזקות בחברה ושינויים בתקופת הדוח ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

2. הסברי הדיקטוריון למצב עסקי התאגיד

פעילות החברות בקבוצה מושפעת מרגולציה מתמדת ומשינויים ורפורמות רגולטוריות. פעילות כלל ביטוח ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משינויים בשוקי ההון, ובין היתר גם משינויים בשיעור הריבית אשר לה השלכות על ההתחייבויות הביטוחיות ועל תיקי הנכסים הפיננסיים של כלל ביטוח וכנגזרת גם על דמי הניהול ועל המרווח הפיננסי מהשקעות. פעילות מקס מושפעת מתנאים מאקרו כלכליים, יוקר המחיה וגובה שיעור הריבית במשק. תנאים מאקרו כלכליים משפיעים על רמת הצריכה הפרטית והעסקית, אשר משפיעים על מחזורי הפעילות של החברה ומשליכים באופן ישיר על תוצאותיה העסקיות.

2.1 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחריה:

א. אישור מדיניות וחלוקת דיבידנד של החברה

בחודש ספטמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד. זאת, בין היתר, בהמשך לקביעת מדיניות חלוקת דיבידנד בחברות הבנות העיקריות של החברה, כלל ביטוח (ראה סעיף ג להלן) ומקס (ראה סעיף ד להלן).

בהתאם למדיניות שנקבעה, החברה תחלק דיבידנד שנתי בשיעור שלא יפחת מ-50% מהדיבידנד שמתקבל מחברות הבנות של החברה באותה שנה.

אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד, וכל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים (גבוהים יותר או נמוכים יותר) או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה החברה ו/או שתיטול על עצמה החברה בעתיד, לכך שהחלוקה לא תשפיע לרעה על מצב תזרים המזומנים של החברה ומידת הזדקקותה של החברה למזומנים למימון פעילותה לרבות השקעות עתידיות, כפי שתהיה מעת לעת, ו/או פעילותה העתידית הצפויה ו/או המתוכננת.

דירקטוריון החברה יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על החברה, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 28 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-60% מהדיבידנדים שהוכרזו וחולקו בחברות הבנות של החברה בשנת 2024. הדיבידנד שולם ביום 24 בדצמבר 2024.

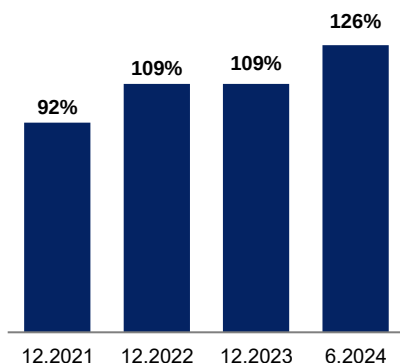
ב. יחס כושר פירעון וחלוקת דיבידנד בכלל ביטוח

כלל ביטוח פרסמה דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2024, במסגרתו היחס ללא הוראות הפריסה לאחר חלוקת דיבידנד הינו 126%, לעומת יחס של 109% ליום 31 בדצמבר 2023.

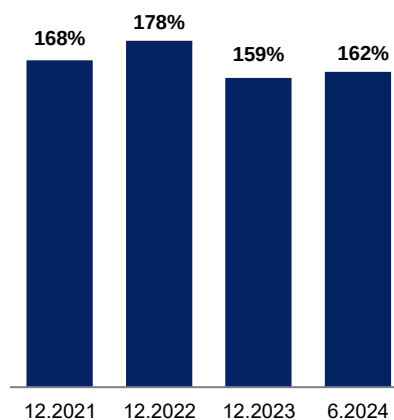
בהתחשב בהוראות הפריסה היחס לאחר חלוקת דיבידנד ועדכון סכום הניכוי הינו, 162% ליום 30 ביוני 2024 לעומת 159% ליום 31 בדצמבר 2023 בהתאמה. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.4 להלן. ובאור 17(1) לדוחות הכספיים השנתיים.

בהתאם למדיניות חלוקת דיבידנד של כלל ביטוח (ראה באור 17(2) לדוחות הכספיים השנתיים) ביום 27 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון כלל ביטוח חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-45% מהרווח הכולל של כלל ביטוח בשנת 2023 וזאת לאחר בחינת מלוא ההיבטים לרבות עמידת כלל ביטוח ביעדי יחסי כושר פירעון כלכלי המפורטים לעיל. הדיבידנד שולם ביום 28 בנובמבר 2024.

יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות פריסה

יחס כושר פירעון

(1) בהתחשב בפעולות הונות שהתרחשו לאחר יום 30 ביוני 2024 למועד פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני, 2024.

(2) לפרטים בדבר גילוי בדבר מודל סטוכסטי בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי של כלל ביטוח, אשר בהתאם לתנאי השוק ליום 30 ביוני 2024 השפעתו מוערכת בתוספת שיעור של כ-17%, ללא התחשבות בהוראות המעבר, ובתוספת שיעור של כ-9% עם התחשבות בהוראות המעבר. ראה סעיף 2.4 להלן.

ג. אישור יעד הון פנימי, מדיניות וחלוקת דיבידנד של חברת מקס

בהמשך לאמור בביאור 17(ו) (2) לדוחות הכספיים השנתיים, בעניין יעד הלימות הון במקס, ולאמור בביאור 17(ג) (3) לדוחות הכספיים השנתיים, בעניין דיבידנד במקס, ביום 30 ביוני 2024, אישר דירקטוריון מקס איט פיננסים בע"מ ("מקס"), חברה בת של החברה, כי היעד הפנימי של מקס ליחס הון עצמי רובד 1 יעמוד על 9.25% ומדיניות לחלוקת דיבידנדים, לפיה החל משנת 2024 תוכל מקס לחלק מדי שנה דיבידנדים בסכום של עד 30% מהרווח הנקי לשנה שקדמה לשנת החלוקה, על פי הדוחות הכספיים המאוחדים של מקס.

מובהר כי בקביעת מדיניות זו אין משום התחייבות של מקס לחלק דיבידנד במועד או בשיעור כלשהו, כי כל חלוקה תהיה בשיקול דעתו המלא של דירקטוריון מקס ותהיה טעונה אישור פרטני של דירקטוריון מקס, בכפוף בין היתר לעמידה בכל המגבלות החלות על מקס מכוח הדין ומכוח הוראות הפיקוח על הבנקים.

בהתאם, ביום 30 ביוני 2024, אישר דירקטוריון מקס חלוקה של דיבידנד בסך 62 מיליוני ש"ח, המהווה כ-28% מהרווח הנקי של מקס לשנת 2023. הדיבידנד שולם ביום 3 ביולי 2024. הדיבידנד שולם תוך עמידה בכל המגבלות החלות על מקס.

ד. שוקי ההון ועקום ריבית חסרת סיכון בתקופת הדוח ולאחריה

התוצאות בתקופת הדוח ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 הושפעו בעיקר מעליות בשוקי ההון, בעיקר במדדי המניות אשר השפיעו על ההכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו. יצוין עוד שבפוליסות ביטוח משתתפות ברווחים לא נגבו בתקופת הדוח דמי ניהול משתנים ולכלל ביטוח היתה קיימת התחייבות למבטחים בסך של כ-0.1 מיליארדי ש"ח לפני מס למועד הדוחות הכספיים ובסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים אשר עד להשלמתה לא תגבה כלל ביטוח דמי ניהול משתנים. בנוסף, בתקופת הדוח חלו שינויים של עקום הריבית חסרת סיכון, בתוספת פרמיה אי נזילות אשר הביאה לעדכון התחייבויות הביטוח. לפרטים בדבר השלכות האמור על התוצאות ראה טבלת השפעות מיוחדות בסעיף 2.2 להלן. לפרטים בדבר השלכות האמור על יחס כושר פירעון של כלל ביטוח לאחר 30 ביוני 2024, ראה סעיף 2.4 (א) 8 להלן. לפרטים בדבר רגישות הקבוצה לשינויים בשיעורי הריבית ראה ביאור 42 לדוחות הכספיים השנתיים.

ה. פירעון הלוואות סינדיקציה בסימקס

בחודש פברואר 2024 השתמשה החברה בתמורה שקיבלה מהנפקות אג"ח וביצעה פירעון מוקדם של מלוא ההלוואה שנטלה סימקס החזקות בע"מ בשנת 2019, מסינדיקציות מלווים שהינם גופים מוסדיים ("להלן: "הלוואות הסינדיקציה") כמוסבר בבאור 26 לדוחות הכספיים השנתיים. בעקבות כך הקבוצה הקטינה את הוצאות המימון שלה הרבעון ביחס לאשתקד ובנוסף האריכה את מח"מ התחייבויותיה.

1. הנפקת כתבי התחייבות נדחים (החלפת סדרה י' והרחבת סדרה ג') בחברת הבת כלל ביטוח

בחדש ינואר 2024 הנפיקה כלל ביטוח למחזיקי כתבי התחייבות (סדרה י') שנענו להצעת רכש חליפין, כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג'), בסך כולל של 508 מיליוני ש"ח ע.ג., בדרך של הרחבת סדרה. תנאיהם של חלק מכתבי ההתחייבות סדרה י', שונים מתנאי כתבי התחייבות סדרה ג' ובהתאם טופלו כהחלפת מכשירי חוב בעלי תנאים שונים מהותיים בהתאם להגדרת התקן, ובהתאם נוצר לכלל ביטוח הפסד בסך של כ- 1.6 מיליוני ש"ח.

כמו כן, בחדש באפריל 2024, הנפיקה כלל ביטוח לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות נדחים (סדרה ג'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת. לפרטים נוספים ראה באור 26 לדוחות הכספיים השנתיים.

2. מלחמת חרבות ברזל

בהמשך לאמור בבאור 46(יא) בדוחות הכספיים לשנת 2024, המשק הישראלי המשיך להתנהל בשנה זו בשגרת מלחמה כאשר הפעילות ברוב המשק חזרה לפעילות כמעט מלאה, מלבד האזורים אשר נפגעו באופן ישיר מאירועי ה-7 באוקטובר 2023 וכן באזור צפון הארץ, שבו חלק מהתושבים עדיין מפונים מבתיים ועסקים באזורים אלה טרם חזרו לפעילות מלאה, על אף הסכם הפסקת האש שנחתם בסוף חודש נובמבר 2024. ביום 19 בינואר 2025, נכנס לתוקף הסכם הפסקת אש גם בגזרת רצועת עזה.

המלחמה הובילה לשורה של השלכות והגבלות, בין היתר, פינוי של מאות אלפי אנשים מבתיים וסגירה זמנית של עסקים רבים, צעדים אלו, גרמו לצמצום הפעילות במשק הישראלי ולירידה בפעילות הכלכלית. במהלך שנת 2024, חל שיפור הדרגתי בפעילות והמשק הישראלי חזר לפעילות כמעט מלאה. ההתפתחויות ברבעון האחרון של שנת 2024, ובפרט הרגיעה היחסית בשתי החזיתות (רצועת עזה והחזית הצפונית) בעקבות הסכמי הפסקות האש שהושגו כאמור, מהוות התפתחות חיובית לכלכלת ישראל, שאף הובילו את בנק ישראל לעדכן את תחזית הצמיחה כלפי מעלה. יחד עם זאת, מדובר בהסכמים שבריריים ונכון לרגע זה גם זמניים, וכל הפרה עלולה להוביל לחידוש הלחימה ולהגברת רמת הסיכון לפעילות כלכלית תקינה.

דירוג האשראי של ישראל

סוכנויות דירוג האשראי עדכנו את דירוג מדינת ישראל ותחזיות הדירוג שלהן על רקע המלחמה והסיכונים הגיאופוליטיים עמם מתמודדת ישראל מאז פרוץ המלחמה באופן הבא:

סוכנות דירוג האשראי Moody's (להלן: "מודי's") הודיעה ביום 9 בפברואר, 2024 על הורדת דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל מרמה של A1 לרמה של A2 באופן דירוג שלילי. הורדת דירוג האשראי ושינוי אופן הדירוג ל"שלילי" שיקפו בעיקר, כפי שהסבירה סוכנות הדירוג, את חוסר הוודאות לגבי ההשלכות הכלכליות של המלחמה, מועד ואופן סיום המלחמה והשינוי במצב הפיסקלי.

סוכנות דירוג האשראי הבינלאומית S&P הודיעה ביום 18 באפריל, 2024 על הורדת הדירוג של ישראל מרמת AA- לרמת A+ והותירה את תחזית הדירוג שלילית.

ביום 2 באפריל, 2024 סוכנות דירוג האשראי הבינלאומית פיץ' הותירה את דירוג האשראי של ישראל ברמה של A+ אולם שינתה את תחזית הדירוג מיציבה לשלילית.

ביום 1 באוגוסט 2024 פרסמה סוכנות דירוג האשראי S&P הודעה, במסגרתה ציינה כי הפוטנציאל לסכסוך רחב יותר באזור, מציג סיכונים משמעותיים לישראל. על פי הודעת החברה, הסלמה נוספת אינה חלק מהתרחיש הבסיסי ועלולה להוות סיכון לדירוג הנוכחי של המדינה.

ביום 12 אוגוסט, 2024 סוכנות דירוג האשראי הבינלאומית פיץ' הורידה את דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ לרמה של A עם אופן דירוג שלילי. הסיבות להורדת הדירוג נובעות בין היתר מהימשכות הלחימה בעזה והעלייה בסיכונים הגיאופוליטיים.

ביום 27 לספטמבר, 2024 הודיעה סוכנות הדירוג Moody's על הורדה של דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל בשתי דרגות (בפעם אחת) מ-A2 ל-Baa1, עם תחזית שלילית.

ביום 1 לאוקטובר, 2024 הודעה סוכנות הדירוג S&P על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל מ-A+ ל-A עם תחזית שלילית ובכך הקדימה את הודעתה שתוכננה ליום 8 בנובמבר 2024 בחמישה שבועות. הסיבות להורדת דירוג האשראי שלא מן המניין הן, בין היתר, בגלל החרפת הסכסוך בין ישראל וחזבאללה, אשר לטענתם יהפוך בסבירות גבוהה לאינטנסיבי וממושך.

לאחר תאריך הדיווח, בחדש ינואר 2025 פרסמו סוכנויות הדירוג הבינלאומיות עדכון בנוגע לדירוג האשראי של ישראל שבו הן מציניות כי הפסקת האש שנכנסה לתוקף ביום 19 בינואר 2025 מהווה התפתחות חיובית לכלכלת ישראל. יחד עם זאת מציניות סוכנויות הדירוג את שבריריות ומורכבות ההסכם.

השפעה על הדוח הכספי

כלל ביטוח - בתקופת הדוח ונכון למועד אישור הדוחות הכספיים השנתיים לא חלו שינויים מהותיים לאור המלחמה בפעילותה ולא היתה השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות.

מקס - לאחר ירידה משמעותית עם פרוץ הלחימה, החל מחודש דצמבר 2023 ובמהלך שנת 2024 גדלו בהדרגתיות מחזורי ההנפקה ומחזורי הסליקה בארץ ואף עלו על המחזוריים שהיו בתקופה המקבילה אשתקד. מחזורי ההנפקה של החברה בחו"ל,

אשר פחתו במהלך תקופת המלחמה, החלו גם הם לגדול בהדרגתיות, כאשר בתקופה האחרונה חברות תעופה זרות חוזרות לטוס לישראל.

בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, בדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2023, הגדילה החברה את ההפרשה להפסדי אשראי, בגין השפעות פוטנציאליות של המלחמה על סיכון האשראי של לקוחות החברה והפסדי האשראי הצפויים (כמפורט בדוחות הכספיים לשנת 2023), אולם עד כה לא ניכרת עלייה משמעותית בסיכון האשראי של לקוחות החברה. עם זאת, עדיין קיימת מידה של חוסר וודאות לגבי השפעותיה המלאות של המלחמה על הכלכלה הישראלית ועל כושר ההחזר של לקוחות החברה. לפיכך, ומשום שאומדן ההפרשה להפסדי אשראי מבוסס בין היתר על שיקול דעת והערכות וכוך בשלב זה באי-ודאות, ישנה סבירות גבוהה שהפסדי האשראי בעתיד יהיו שונים מהאומדן הנוכחי.

כמו כן, ביום 18 בנובמבר 2024, בעקבות נפילת חלקי טיל סמוך לאתר מקס בבני ברק, נגרמו לבניין המשרדים אותו שוכרת מקס, נזקי רכוש כתוצאה מהדף ומרסיסים. הערכת המצב של מקס היא כי לא נגרם נזק למערכות התשתית שלה ומקס ממשיכה לפעול ולתת שירות ללקוחותיה באופן מלא. בתיאום עם הגורמים הרלוונטיים ברשויות ועם המשכיר, החלו באופן מיידי הפעולות הנדרשות לשיפוץ. מקס מעריכה כי עבודות השיפוץ יימשכו מספר חודשים, אולם לא ישפיעו על פעילותה העסקית.

הקבוצה חשופה מתוקף פעילותה לירידות בשווקים הפיננסיים, להאטה בפעילות וכן לסיכונים נוספים העלולים לנבוע מהמלחמה. למידע בדבר הרגישות והחשיפה לגורמי הסיכון ראה גם ביאור 42 לדוח הכספי.

בשלב זה קיים חוסר וודאות משמעותי בקשר להתפתחות המלחמה, להיקפה ולמשך זמנה. לפיכך לא ניתן בשלב זה להעריך את היקף ההשפעה המלא של המלחמה של הקבוצה.

הקבוצה נרתמה בשורת פעילויות נרחבות למאמץ הלאומי, לרבות בדרך של הקלות ללקוחות, הגדלת תקציב התרומות והקמת קרן תמיכה ייעודית בכלל ביטוח, לסיוע למבוטחים בגין נזקי מלחמה ביטוחיים.

סיכונים סייבר ואבטחת מידע

החל מראשית המלחמה וביתר שאת בחודשים האחרונים, הקבוצה עדה לעליית מדרגה בהיקף ובמורכבות תקיפות הסייבר כנגד חברות הקבוצה. חברות הקבוצה נוקטות מעת לעת פעולות מתמשכות ומבצעות שיפור בתשתיות, שנועדו להתמודד עם הסיכון האמור.

ח. תשלום מבוסס מניות

בהמשך לאמור בביאור 44 בדוחות הכספיים השנתיים, ביום 19 במאי 2024 החליט דירקטוריון החברה לפרסם מתאר המתייחס להקצאת עד 1,400,000 כתי אופציה מסוג א' אשר יוצעו מכוחו, בהתאם לתוכנית 2021, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה. הקצאת האופציות שיוצעו על פי המתאר כפופה לקבלת כל ההיתרים והאישורים הנדרשים על פי כל דין להצעת ניירות ערך לפי מתאר, להנפקתם ולפרסום המתאר. המניות שתנבענה ממימוש אופציות אלו יהוו כ-0.44% מהון החברה נכון למועד הדיווח, בהנחת מימוש מקסימלי. כתי האופציה ניתנים למימוש למניות רגילות של החברה בהתאם לשווי ההטבה הגלום באופציות, בכפוף להתאמות. שווי ההטבה מבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ-14.1 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה. שווי ההטבה חושב באמצעות שימוש במודל הבינומי והוערך בכ-18.75 מיליוני ש"ח לכלל האופציות שיוענקו לנושאי משרה ועובדים בקבוצה כאמור. הקצאת האופציות מסוג א' תהיה בשלוש מנות שיתפרסו על פני שלוש שנים, ותהיינה ניתנות למימוש החל מתום שנה, שנתיים ו-3 שנים ממועד ההקצאה, ועד לתום שנה ממועד ההבשלה. (כאשר ביחס למנה הראשונה נדרשות לפחות שנתיים של הבשלה והחזקה). החברות הבנות תישאנה בהוצאה בגין שווי האופציות כאמור ותשפה את החברה במלוא הטבה זו, בהתאם לשווי ההטבה הכספי שירשם בספרי החברה ובהתאם לכללי החשבונאות.

ט. הגשת טיטות תשקיף של חברת מקס

לפרטים ראה סעיף 5.2.4 ב.5 להלן.

י. הסכם עם המוסד לביטוח לאומי מכוח חוק הביטוח הלאומי

לפרטים ראה באור 42(ה) לדוחות הכספיים השנתיים.

יא. שינוי הנחות אקטואריות בחישוב התחייבויות גמלה

לפרטים ראה באור 42(ה)1(ד) לדוחות הכספיים השנתיים.

יב. חתימה על הסכם קיבוצי

לפרטים ראה באור 46(יא) לדוחות הכספיים השנתיים.

יג. השפעות מהותיות צפויות של יישום תקני דיווח כספי בינלאומיים 9 ו-17 (להלן: "תקני הדיווח")

בהמשך לאמור בבאור 47 לדוחות הכספיים השנתיים בדבר היערכות החברה ליישום תקני הדיווח, השינויים העיקריים במדיניות החשבונאית וגילוי לסעיפי הדוח על המצב הכספי (מאזן פרופורמה) ליום 1 בינואר 2024. במסגרת היערכות כלל ביטוח ליישום תקני הדיווח בשנת 2025 ובהתאם לנתונים לא סקורים ולא מבוקרים על ידי רואי החשבון המבקרים, שגובשו על ידי כלל ביטוח, נכון למועד אישור הדוחות כספיים השנתיים, להלן אומדן עיקרי תוצאות הפעילות של החברה הנובעים מהיישום לראשונה של תקני הדיווח בהתייחס לסעיפים עיקריים בדוח על הרווח הכולל של החברה לתקופה של שישה חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני 2024.

סעיף			במיליוני ש"ח
יתרת הון ליום 31 בדצמבר 2023			8,652
השפעת יישום תקני הדיווח			(1,297)
יתרת הון פרו פורמה ליום 1 בינואר 2024			7,355
סך הכל רווח משירותי ביטוח בשייר			564
סך הכל רווח מהשקעות ומימון, נטו			1,394
סך הכל הרווח הכולל לתקופה			897
שיעור תשואה להון (במונחים שנתיים)			25%

יתרת מרווח שירות חוזי (CSM) במיליוני ש"ח	חיים	בריאות	סה"כ
ברוטו ליום 1.1.2024 (מבוקר)	4,874	4,266	9,140
ברוטו ליום 30.6.2024	5,146	4,161	9,307
שייר ליום 1.1.2024 (מבוקר)	4,737	4,076	8,813
שייר ליום 30.6.2024	5,025	3,976	9,001

תיאור השפעת השינויים העיקריים שהשפיעו על תוצאות הפעילות של המחצית הראשונה של שנת 2024 ביישום IFRS 17 ו-IFRS 9:

כלל, רווח משירותי הביטוח בגין מרווח השירות החוזי שהוכר במועד המעבר ייפרס וייזקק לרווח או הפסד בתקופות הבאות באופן הולך ופוחת, ומנגד, החברה צופה ליצור בתקופות הבאות מרווח שירות חוזי בגין עסקים חדשים.

בהתאם לאומדן ראשוני, מתוך סך יתרת מרווח השירות החוזי בשייר ליום 1 בינואר 2024, כ-30% צפוי להיזקק לרווח במהלך חמשת השנים שלאחר מכן.

הרווח מהשקעות ומימון, נטו עבור מגזרי הביטוח מורכב בעיקר מהשפעות שווקי ההון על נכסי ההשקעות של החברה, בניכוי הוצאות המימון על חוזי הביטוח הנובעות בעיקר מצבירת הריבית בגין חלוף הזמן, משינוי של עקום הריבית בתקופה ומהשפעת התשואה בפועל. יצוין כי בתקופת המחצית הראשונה של שנת 2024 חלה עלייה בעקום הריבית חסרת הסיכון ובפרמיית אי הנזילות אשר הביאה לקטון בהוצאות המימון על חוזי ביטוח בניכוי שינוי בשווי הוגן ח"ץ בסכום של כ-470 מיליוני ₪.

השפעות צפויות לשינויים של עקום הריבית במחצית השנייה של שנת 2024

בתקופת המחצית השנייה של שנת 2024 חלה ירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון ובפרמיית אי הנזילות אשר צפויה להביא לידול בהוצאות המימון על חוזי הביטוח במחצית השנייה של שנת 2024. החברה טרם השלימה את הכנת הנתונים לחציון השני של שנת 2024 ועל כן, בשלב זה, לא ניתן לכמת את סך ההשפעה על החציון השני של שנת 2024.

יצוין כי כלל ביטוח טרם השלימה את כל הבקורות והבדיקות בקשר לנתונים אלו, ויתכנו שינויים בנתונים האמורים עד למועד היישום בפועל.

המידע האמור נכלל בעיקרו בנתונים שנשלחו לרשות שוק ההון, בהתאם למפת הדרכים שפרסמה הרשות לאימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 17 ובסקרי השפעות כמותיות שנועדו לסייע לכלל ביטוח ולרשות שוק ההון להעריך את רמת המוכנות של כלל ביטוח ושל הרשות ליישום התקנים החדשים תוך סיוע בתהליך קבלת ההחלטות. משכך, ייתכנו התאמות בנתונים, בין היתר בהתאם להנחיות הרשות, שינויי מדיניות חשבונאית או בעקבות המשך היערכות של כלל ביטוח ליישום התקן, לרבות בעקבות דיונים עם רואי החשבון המבקרים.

אופן היישום של התקן עשוי להיות כפוף לשינויים או להתאמות גם בעקבות הבהרות או עדכונים בתקני הדיווח הכספיים הבינלאומיים, שינויים בפרקטיקה הקיימת בחו"ל והפרקטיקה המתגבשת בישראל, שינויים רגולטוריים, שינויי מס או שינויים והתאמות באומדנים שונים שנערכו על ידי כלל ביטוח בהתאם לשיקול דעת מקצועי. לפיכך, אין לראות בנתונים שלעיל כנתונים מחייבים או כתוצאות מחייבות. על כן, מלוא המידע שנכלל לעיל מהווה מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968. יובהר כי הנתונים לעיל, אינם מתייחסים ואינם מעידים על ההשפעות המלאות של התקנים החדשים, לרבות ככל שישנן, על משטר המס הרלוונטי וכן על יחס כושר הפירעון הכלכלי של כלל ביטוח. נכון למועד פרסום הדוח, עניינם אלו טרם הוסדרו במלואם.

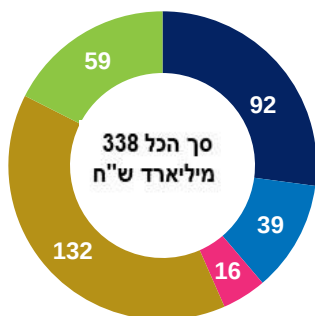
2.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות

(למידע בדבר מגזרי הפעילות, ראה ביאור 4 בדוחות הכספיים ביניים מאוחדים).

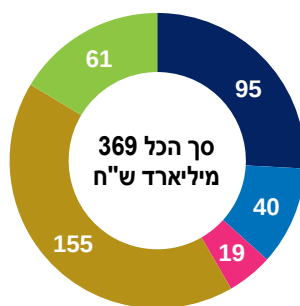
כלל ביטוח מציגה גידול בתקופת הדוח בנכסים המנוהלים ובמכירות בכל המוצרים למעט, חוזי השקעה בביטוח חיים אשר הושפעו ממצב השווקים.

תמצית נתונים מהדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה

נכסים מנוהלים ליום 31 בדצמבר, 2023

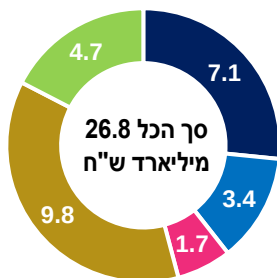

נכסים מנוהלים ליום 31 בדצמבר, 2024

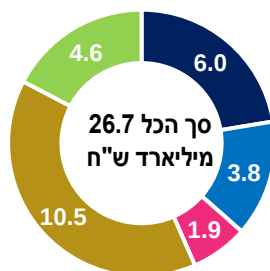

- חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלוי תשואה
- נוסטרו
- מקס
- פנסיה
- גמל

פרמיות שהורוחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים לשנת 2023

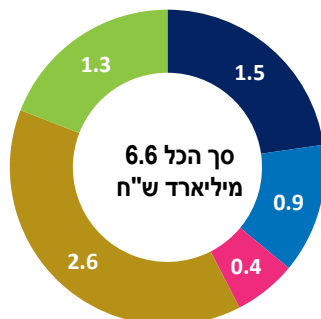

פרמיות שהורוחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים לשנת 2024

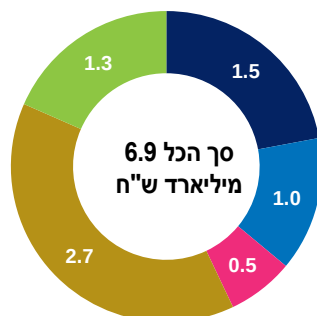

- פרמיות ביטוח חיים
- פרמיות ביטוח כללי
- פרמיות ביטוח בריאות
- דמי גמולים פנסיה
- דמי גמולים גמל

פרמיות שהורוחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים לתקופה של 10-12/2024

פרמיות שהורוחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים לתקופה של 10-12/2024

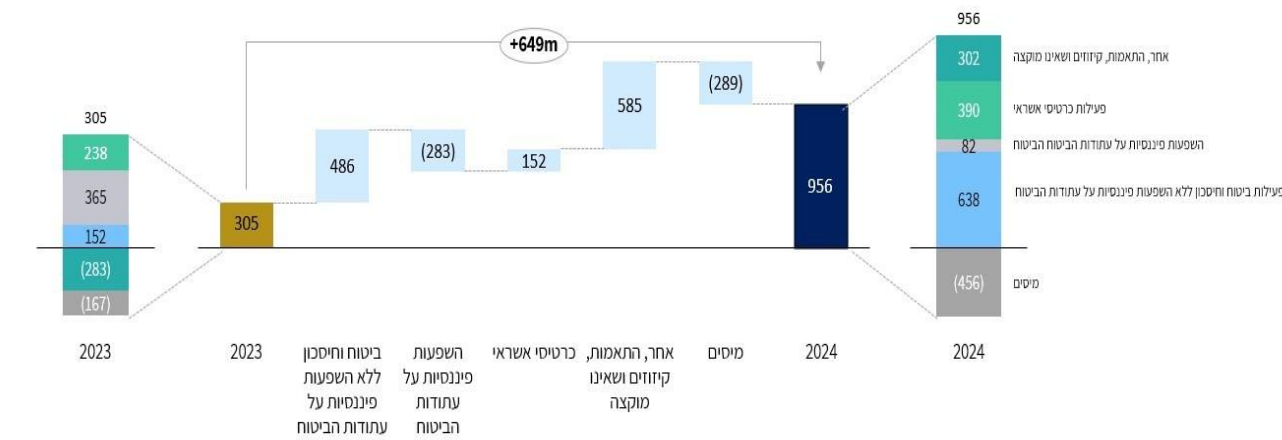

- פרמיות ביטוח חיים
- פרמיות ביטוח כללי
- פרמיות ביטוח בריאות
- דמי גמולים פנסיה
- דמי גמולים גמל

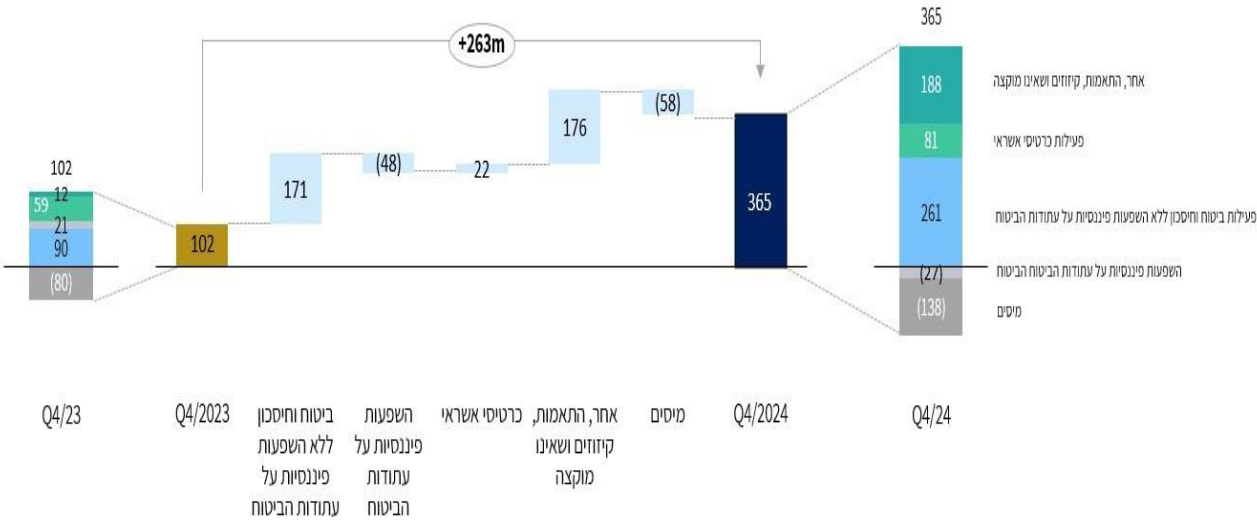
סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל, למעט מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה וקרנות הפנסיה, אינם נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה. תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

לפרטים נוספים בדבר הפרמיות במגזרי הפעילות השונים ראו באור 5 לדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

להלן השינויים העיקריים ברווח הכולל לעומת תקופות קודמות:

2023	152	365	238	(283)	(167)
2024	638	82	390	302	(456)
תנועה	486	(283)	152	585	(289)

Q4/23	90	21	59	12	(80)
Q4/24	261	(27)	81	188	(138)
תנועה	171	(48)	22	176	(58)

להלן פירוט רכיבים עיקריים ברווח הכולל, יצוין כי לאור השלמת רכישת סימקס ב-27 למרס 2023, תוצאות הפעילות של סימקס אוחדו החל מה-1 לאפריל, 2023 פירוט רכיבים עיקריים ברווח הכולל במסגרת הדוחות הכספיים של החברה למעט ההפרשה לכשל אשראי בעקבות רכישת מקס אשר נכללה במסגרת הדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2023, כאמור להלן:

סעיף	לשנת		Q4	
	2024	2023	2024	2023
ביטוח חיים ללא השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח	2.1.1.1	(51)	88	(43)
פנסיה	2.1.1.4	48	11	9
גמל	2.1.1.3	6	(0)	2
סך הכל חטיבת חיסכון ארוך טווח ללא השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח		2	99	(32)
ביטוח כללי ללא השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח	2.1.2	543	154	94
ביטוח בריאות ללא השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח	2.1.3	93	8	28
סך הכל רווח כולל בגין ביטוח וחסכון ללא השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח		638	261	90
השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח *		82	(27)	21
סך הכל רווח כולל בגין ביטוח וחסכון		720	234	111
סך הכל רווח בגין כרטיסי אשראי		390	81	59
הוצאות מימון	2.1.6	(311)	(69)	(83)
אחר	2.1.4	579	253	80
סך הכל רווח כולל לפני מס לפני פעולות איחוד מקס		1,378	500	167
הפרשה לכשל אשראי בעקבות רכישת מקס **		-	-	-
הפחתת עודפי עלות בגין עסקת מקס		41	5	18
סך הכל התאמות וקיצוצים לפני מס		41	5	18
סך הכל רווח כולל לפני מס		1,419	504	185
הוצאות מיסים		456	138	80
סך הכל רווח הכולל לתקופה, נטו ממס		963	367	104
מיוחס לבעלי המניות של החברה		956	365	102
מיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		7	2	2
תשואה להון במונחים שנתיים (באחוזים) ***		11.2	3.8	4.8

(*) בעיקר בגין שינוי של עקום הריבית חסרת סיכון. לפרטים נוספים בדבר ההשפעות פיננסיות על עתודות הביטוח ראה את הטבלה בסעיף 2(א) להלן

(**) במסגרת האיחוד של מקס בהתאם לתקני חשבונאות, החברה רשמה הפרשה לכשל אשראי בעקבות רכישת מקס וזאת מעבר לשווי ההון. לפרטים נוספים ראה ביאור 3(ט)(1)(ד) בדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים.

(***) התשואה להון מחושבת על בסיס הרווח לתקופה המיוחס לבעלי המניות של החברה מחולק בהון לתחילת התקופה המיוחס לבעלי המניות של החברה בשקלול דיבידנד שחולק.

א. תוצאות החברה בתקופת הדוח

הרווח הכולל לאחר מס בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-956 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ-305 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

השיפור ברווח מאופיין בעליה משמעותית ברווח מפעילות עסקית ומעליה במרווח הפיננסי בשל השגת תשואות ריאליות גבוהות יותר בשוק ההון כמפורט להלן.

יודגש שביום 27 במרס 2023, השלימה החברה את רכישת חברת סימקס (ראה ביאור 9 בדוחות הכספיים). בעקבות כך, בדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2023, איחדה החברה לראשונה את יתרות הנכסים וההתחייבויות של סימקס וחברות בשליטתה.

תוצאות הפעילות של סימקס והחברות בשליטתה וההתאמות בקשר עם הרכישה נכללו בתוצאות של הדוחות הכספיים של החברה החל מה-1 באפריל 2023, למעט הפרשה לכשל אשראי ברכישת מקס, שנרשמה ברבעון הראשון 2023.

להלן עיקר השינויים בתוצאות ביחס לתקופה המקבילה אשתקד:

ביטוח וחיסכון ללא השפעות פיננסיות על העתודות

סך הכל רווח בגין מגזרי הביטוח והחיסכון ללא השפעות פיננסיות על ההתחייבויות לפני מס, הסתכם בתקופת הדוח בסך של כ-638 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-152 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תוצאות חיתומיות וניהול נכסי חיסכון:

בתקופת הדוח חלה עליה משמעותית ברווח החיתומי בעיקר במגזר ביטוח כללי ובמגזר ביטוח בריאות מול התקופה המקבילה אשתקד כמפורט להלן בסעיפים 2.2.1-2.2.3.

בתקופת הדוח נרשם גידול בדמי הגמולים שהתקבלו מפעילות הגמל ומפעילות הפנסיה, מנגד נרשם קיטון בתקבולים מחוזי השקעה שנובעים, בין היתר, מהתנודתיות בשווקי ההון, כך שסך הפרמיות שהורווחו ברוטו, דמי הגמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה הסתכמו לסך של כ-26.7 מיליארדי ש"ח, בדומה לסך של כ-26.8 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מהשקעות ושווקי ההון:

בתקופת הדוח נרשמו תשואות גבוהות יותר בשוקי ההון ביחס לאשתקד אשר השפיעו על התשואות שהחברה השיגה, כך שנרשם מרווח פיננסי חיובי בביטוח חיים בסך של כ-689 מיליוני ש"ח וכן הכנסות מהשקעות שלא הוקצו למגזרים בסך של כ-614 מיליוני ש"ח לעומת מרווח פיננסי בביטוח חיים בסך של כ-658 מיליוני ש"ח והכנסות מהשקעות שלא הוקצו למגזרים בסך של כ-192 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

יצוין כי, לאור התשואות הריאליות השליליות בשווקי ההון בשנת 2022, החברה לא גבתה בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד, דמי ניהול משתנים ונכון למועד הדוח הכספי ובסמוך למועד אישור הדוחות הכספיים קיימת התחייבות למבטחים בגין תשואה שלילית בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים בסך של כ-0.1 מיליארדי ש"ח.

עדכוני הנחות אקטואריות, תובענות ייצוגיות ואחר:

בתקופת הדוח חל שינוי בהנחות אקטואריות אשר הביא לקיטון בעתודה בסך של כ-122 מיליוני ש"ח לעומת גידול בעתודה בסך של כ-35 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מנגד, בתקופת הדוח נרשם עדכון לתובענות ייצוגיות בסך של כ-90 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-40 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, בתקופה מקבילה אשתקד נרשם אומדן השפעות חרבות ברזל בסך של כ-74 מיליוני ש"ח.

כרטיסי אשראי

סך הרווח מכרטיסי אשראי בתקופת הדוח הינו בסך של כ-390 מיליוני ש"ח לפני מס, לעומת כ-238 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד.

הנתונים לתקופה המקבילה אשתקד כוללים גם את נתוני הרבעון הראשון לשנת 2023 ומוצגים לצרכי השוואה בלבד ולא אוחדו בדוחותיה הכספיים של החברה.

ההכנסות של מקס לתקופה זאת הסתכמו לסך של כ-2,244 מיליוני ש"ח. אשר שיקפו את המשך הצמיחה של פעילות מקס. מתוכו סך ההכנסות של מקס מהכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי הסתכם לסך של כ-1,428 מיליוני ש"ח. ההכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי כוללות עמלות מנפיק, עמלות שירות בגין פעילות מחזיקי כרטיס ועמלות מעסקאות חו"ל וכן, עמלות סליקה והכנסות אחרות מבתי עסק בניכוי עמלות למנפיקים אחרים. מחזורי פעילותה המקומית של מקס גדלו בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, גידול אשר הוביל לגידול בהכנסות מקס מעסקאות בכרטיסי אשראי, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. עם זאת, גידול זה קוזז בחלקו על ידי ירידה בהכנסות החברה מעמלות עסקאות חו"ל, בין היתר, בשל השפעת שינוי תמהיל העסקאות בחו"ל בין עסקאות מסוג CP (עסקאות בהן הכרטיס נכח בבית העסק בעת ביצוע העסקה ולרוב מבוצעות במט"ח ובגין נגבית עמלת מט"ח על ידי החברה) לבין עסקאות מסוג CNP (עסקאות בהן הכרטיס לא נכח בבית העסק בעת ביצוע העסקה, כדוגמת עסקת אונליין אשר בחלקן מבוצעות בשקלים ובמקרה כזה לא נגבית עמלת מט"ח על ידי החברה).

הכנסות הריבית, נטו של מקס גדלו והסתכמו לסך של כ-802 מיליוני ש"ח, בעיקר בעקבות גידול בפעילות העסקית לאור ניהול אחראי ומוקפד, המלווה בניהול סיכונים מושכל הנדרש לנוכח סביבת המאקרו וחוסר הודאות בנוגע להשפעות המלחמה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו לסך של כ-216 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאה בסך של כ-246 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הקיטון בהוצאות להפסדי אשראי נובע בעיקר מכך שבהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, החברה כללה כבר בדוחות הכספיים של הרבעון השלישי של שנת 2023 את ההשפעה הצפויה של המלחמה והגדילה בהתאם את ההפרשה להפסדי אשראי.

כמו כן, בתקופת הדוח נרשם שיפור באיכות תיק האשראי של החברה, שבא לידי ביטוי, בין היתר, בגידול בחלקן של הלוואות רכבים בתיק האשראי, ובצמצום סיכון ושיפור בדירוגי הסיכון של הלווים.

הוצאות התפעול של מקס לתקופת הדוח הסתכמו ב-897 מיליון ש"ח בהשוואה ל-877 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (בנטרול השפעה חד פעמית), הגידול בהוצאות התפעול נובע בעיקר מגידול בפעילות העסקית.

הוצאות מיסים

בחודש מרס 2024 אושר במליאת הכנסת תיקון לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשפ"ד – 2024 (להלן - הצו), אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025 שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק.

יתרות המיסים הנדחים הנכללות בדוחות הכספיים של המוסדות הכספיים בקבוצה ליום 31 בדצמבר, 2024 עודכנו בסכום שאינו מהותי כך שהן מביאות בחשבון את ההשפעות הנובעות מהעלאת שיעורי המס כאמור לעיל.

כמו כן, השיעור האפקטיבי של ההפרשה למס במקס בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 עמד על 28.2%, בהשוואה לשיעור אפקטיבי של ההפרשה למס בנטרול השפעה חד פעמית שעמד על- 23.8% בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה בשיעור המס האפקטיבי נובעת מהוצאות מס חד פעמיות בגין שנים קודמות.

סך ההשפעות האמורות לעיל הביאו לגידול חד פעמי בהוצאות המסים של כ- 18 מיליוני ש"ח בתקופת הדוח.

תשואה להון

התשואה להון במונחים שנתיים בתקופת הדוח עמדה על שיעור חיובי של 11.2%, לעומת שיעור של 3.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

נכסים מנוהלים

במהלך תקופת הדוח חל גידול בנכסים המנוהלים על ידי כלל פנסיה וגמל, אשר נובע בעיקר מתשואות על הנכסים בתקופת הדיווח. כמו כן, חל גידול משמעותי בהכנסות מדמי הניהול הן בפנסיה והן בגמל ביחס לתקופה המדווחת אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2.1.3 ו- 2.2.1.4 להלן.

סך הנכסים המנוהלים על ידי הקבוצה הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2024 לסך של כ-369 מיליארדי ש"ח לעומת סך של כ-338 מיליארדי ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ-9%.

מתוך סך הנכסים כאמור ביום 31 בדצמבר 2024 כ-142 מיליארדי ש"ח נכסים מנוהלים על ידי קרן הפנסיה החדשה לעומת סך של כ-120 מיליארדי ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ-19%.

התוצאות בתקופת הדוח ובתקופות המקבילות אשתקד, בהתאמה, כמפורט להלן, כוללות בין היתר, את ההשפעות המיוחדות המפורטות הבאות:

Q4		לשנת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	
ביטוח חיים				
62	9	124	41	שינוי שיעור ריבית היוון בחישוב עתודות גמלא
102	-	260	-	רווח בגין שינוי בעתודות לגמלה בעקבות הגדלת צפי ההכנסות העתידיות (פקטור K)
164	9	384	41	סך הכל השפעת השינויים בריבית על התחייבויות גמלה
-	-	-	(128)	שינוי הנחות תמורתה בחישוב התחייבויות גמלה
67	181	67	250	שינוי הנחות אחרות בחישוב התחייבויות גמלה
(74)	-	(74)	-	אומדן השפעות מלחמת חרבות ברזל
157	190	377	163	סך הכל השפעות מיוחדות ביטוח חיים
(40)	(36)	83	6	השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח כללי
(40)	(36)	83	6	סך הכל השפעות מיוחדות ביטוח כללי
סיעוד במגזר בריאות				
-	-	-	35	השפעות פיננסיות בבחינת נאותות העתודה (LAT)
(102)	-	(102)	-	שינוי הנחות אקטואריות בגין שכיחות תביעות סיעוד
(102)	-	(102)	35	סך הכל סיעוד במגזר בריאות
15	154	358	204	סך הכל השפעת מיוחדות לפני פעולת איחוד
-	-	(220)	-	פעולת איחוד - הוצאות בגין הפסדי אשראי מקס
15	154	138	204	סך הכל השפעות מיוחדות לפני מס

ב. תוצאות החברה ברבעון

הרווח הכולל לאחר מס ברבעון הסתכם לסך של כ-365 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ-102 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ביטוח וחיסכון ללא השפעות פיננסיות על העתודות

סך הכל רווח בגין מגזרי הביטוח והחיסכון ללא השפעות פיננסיות על ההתחייבויות לפני מס, הסתכם ברבעון בסך של כ-261 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-90 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תוצאות חיתומיות וניהול נכסי חיסכון:

ברבעון נרשם שיפור ברווח החיתומי בעיקר במגזר ביטוח כללי ובמגזר ביטוח בריאות מול התקופה המקבילה אשתקד כמפורט להלן בסעיפים 2.2.3-2.2.1.

כמו כן ברבעון נרשם גידול בדמי הגמולים שהתקבלו מפעילות הפנסיה, מנגד נרשם קיטון בתקבולים מחוזי השקעה שנובעים, בין היתר, מהתנודתיות בשווקי ההון, כך שסך הפרמיות שהורווחו ברוטו, דמי הגמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה הסתכמו לסך של כ-6.9 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של כ-6.6 בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-4%.

הכנסות מהשקעות ושווקי ההון:

ברבעון נרשמו תשואות גבוהות יותר בשוקי ההון ביחס לתקופה מקבילה אשתקד אשר השפיעו על התשואות שהחברה השיגה, כך שנרשם מרווח פיננסי חיובי בביטוח חיים בסך של כ-167 מיליוני ש"ח וכן מהכנסות מהשקעות שלא הוקצו למגזרים בסך של כ-266 מיליוני ש"ח לעומת מרווח פיננסי בביטוח חיים בסך של כ-184 מיליוני ש"ח וההכנסות מהשקעות שלא הוקצו למגזרים בסך של כ-112 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

יצוין כי, לאור התשואות הריאליות השליליות בשווקי ההון בשנת 2022, החברה לא גבתה בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד, דמי ניהול משתנים וקיימת התחייבות למבוטחים בגין תשואה שלילית בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים בסך של כ-0.1 מיליארדי ש"ח, אשר עד להשלמתה לא תגבה כלל ביטוח דמי ניהול משתנים.

עדכוני הנחות אקטואריות, תובענות ייצוגיות ואחר:

הרבעון חל שינוי בהנחות אקטואריות אשר הביא לקיטון בעתודה בסך של כ-181 מיליוני ש"ח לעומת גידול בעתודה בסך של כ-35 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מנגד, הרבעון נרשם עדכון לתובענות ייצוגיות בסך של כ-40 מיליוני ש"ח, לעומת סך של כ-25 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, ברבעון מקביל אשתקד נרשם אומדן השפעות חרבות ברזל בסך של כ-74 מיליוני ש"ח.

כרטיסי אשראי

סך הרווח מכרטיסי אשראי ברבעון הינו בסך של כ-81 מיליוני ש"ח לפני מס, לעומת כ-59 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. ההכנסות של מקס הרבעון הסתכמו לסך של כ-576 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-495 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד אשר שיקפו את המשך הצמיחה של פעילות מקס. מתוכו סך ההכנסות של מקס מהכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי הרבעון הסתכם לסך של כ-371 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-296 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד. מחזורי פעילות המקומית של מקס גדלו הרבעון לעומת התקופה המקבילה אשתקד, גידול אשר הוביל לגידול בהכנסות מקס מעסקאות בכרטיסי אשראי, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. עם זאת, גידול זה קוזז בחלקו על ידי קיטון בהכנסות מקס מעמלות חו"ל, וזאת לאור הקיטון בפעילות התיירות היוצאת והנכנסת בעקבות המלחמה.

הכנסות הריבית, נטו של מקס הרבעון גדלו והסתכמו לסך של כ-201 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-196 מיליוני ש"ח בתקופה מקבילה אשתקד, בעיקר בעקבות גידול בפעילות העסקית וזאת תוך ניהול אחראי ומוקפד, המלווה בניהול סיכונים מושכל הנדרש לנוכח סביבת המאקרו וחוסר הודאות בנוגע להשפעות המלחמה.

הוצאות בגין הפסדי אשראי הרבעון הסתכמו לסך של כ-57 מיליוני ש"ח, לעומת הוצאה בסך של כ-58 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הוצאות התפעול של מקס הרבעון הסתכמו ב-239 מיליון ש"ח בהשוואה ל-225 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואה להון

התשואה להון במונחים שנתיים ברבעון עמדה על שיעור חיובי של 15.9%, לעומת שיעור של 4.8% בתקופה המקבילה אשתקד.

ג. הפחתת עודפי עלות במקס

הפחתת עודפי עלות ברכישת מקס בוצעה על בסיס עבודה של הקצאת עודפי עלות. לפרטים בדבר יתרת עודפי העלות בגין נכסים והתחייבויות מזוהים שנרכשו, אופן הפחתתם והשפעתם על תוצאות החברה ראה ביאור 9 בדוחות הכספיים השנתיים המאוחדים.

2.2.1. חיסכון ארוך טווח

2.2.1.1. פעילות ביטוח חיים

Q4		לשנת		ביטוח חיים
2023	2024	2023	2024	
1,361	1,234	6,041	5,100	פרמיות שהורווחו ברוטו
120	97	225	(10)	רווח (הפסד) כולל
1.9%	2.2%	1.8%	2.0%	שיעור הפדיונות של פוליסות ביטוח החיים מעתודה ממוצעת במונחים שנתיים

תקופת הדוח – הקיטון בפרמיות בשנת הדוח הינו המשך מגמה שהחלה בשנת 2023, של עליה בניזדים יוצאים וקיטון בניזדים הנכנסים ובעסק החדש לאור הפיכת הפנסיה למוצר הפנסיוני העיקרי ששווק על ידי הגופים המוסדיים לכלל הציבור, וזאת בעיקר לאור מגבלת הפקדות לביטוח מנהלים (לפרטים ראו סעיף 6.2.2 לדוח תיאור עסקי התאגיד).

התוצאות הושפעו בעיקר מהגורמים הבאים:

השפעות פיננסיות, הכנסות מהשקעות ושווקי ההון:

בתקופת הדוח נרשם קיטון בעתודות עקב עליית של ריבית חסרת הסיכון והשפעות פיננסיות נוספות בסך של כ-41 מיליוני ש"ח לעומת קיטון בעתודות בסך של כ-384 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

עדכוני הנחות אקטואריות, תובענות ייצוגיות ואחר:

בתקופת הדוח נרשם קיטון בעתודה בשל עדכון הנחות אקטואריות, בעיקר בגין עדכון שיעור לקיחת קצבה בעת פרישה, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים בקיזוז השפעות עדכון לוחות תמותה לגמלאים בסך של כ-122 מיליוני ש"ח לעומת קיטון בעתודה בסך של כ-67 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מנגד, בתקופת הדוח נרשם עדכון לתובענות ייצוגיות בסך של כ-61 מיליוני ש"ח, ללא השפעה מהותית בתקופה המקבילה אשתקד. כמו כן, בתקופה מקבילה אשתקד נרשם אומדן השפעות חרבות ברזל בסך של כ-74 מיליוני ש"ח.

רבעון - התוצאות הושפעו בעיקר מהגורמים הבאים:

השפעות פיננסיות, הכנסות מהשקעות ושווקי ההון:

ברבעון נרשם קיטון בעתודות עקב עליית הריבית חסרת הסיכון והשפעות פיננסיות נוספות בסך של כ-9 מיליוני ש"ח לעומת קיטון בעתודות בסך של כ-164 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד.

עדכוני הנחות במודלים האקטואריים ואחר:

ברבעון חל שינוי בהנחות אקטואריות אחרות, בעיקר בגין עדכון שיעור לקיחת קצבה בעת פרישה, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים בסך של כ-181 מיליוני ש"ח לעומת קיטון בסך של כ-67 מיליוני ש"ח ברבעון המקביל אשתקד. מנגד, ברבעון מקביל אשתקד נרשם אומדן השפעות חרבות ברזל בסך של כ-74 מיליוני ש"ח.

רווחי השקעה שנזקפו למבטחים בפוליסות משתתפות ברווחים - להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי ההשקעה שנזקפו למבטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתתפים ברווחים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של כלל ביטוח (במיליוני ש"ח):

Q4		לשנת		ביטוח חיים
2023	2024	2023	2024	
1,935	3,199	4,921	6,641	רווחי השקעה שנזקפו למבטחים לאחר דמי ניהול

להלן תיאור עיקרי התוצאות בביטוח חיים לפי סוגי מוצרים בהתאם לפרוט בביאור 21 לדוחות הכספיים:

הערה	2023	2024	ביטוח חיים
פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון			
שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 1990			
	138	122	פרמיות שהורווחו ברוטו
	92	117	רווח כולל
פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון			
שנמכרו מיום 1 בינואר 1991 ועד ליום 31 בדצמבר 2003			
	1,568	1,492	פרמיות שהורווחו ברוטו
בתקופת הדוח נרשם קיטון בעתודות עקב עליית של ריבית חסרת הסיכון והשפעות פיננסיות נוספות בסך של כ-31 מיליוני ש"ח לעומת קיטון בעתודות בסך של כ-307 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.	304	71	רווח כולל
שנמכרו מיום 1 בינואר 2004			
	3,398	2,494	פרמיות שהורווחו ברוטו
ההפסד נובע בין היתר מירידה בפרמיות ומעליה בפדיונות.	(133)	(203)	הפסד כולל
פוליסות ללא מרכיב חיסכון			
כיסוי לסיכון הנמכר כפוליסה בודדת (פרט)			
	857	923	פרמיות שהורווחו ברוטו
המעבר מהפסד לרווח נבע בעיקר מהשפעות מלחמת חרבות ברזל.	(36)	3	רווח (הפסד) כולל
כיסוי לסיכון הנמכר כפוליסה קבוצתית			
	80	70	פרמיות שהורווחו ברוטו
המעבר מהפסד לרווח נבע בעיקר מהשפעות מלחמת חרבות ברזל.	(2)	3	רווח (הפסד) כולל

2.2.1.2 נתונים בדבר הפרמיות שהורווחו, דמי הניהול ומרווח פיננסי בביטוח חיים:

Q4		לשנת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	
-	2	-	2	דמי ניהול משתנים ^(*)
149	154	594	597	דמי ניהול קבועים
149	156	594	599	סך כל דמי ניהול
184	167	658	689	סך הכל מרווח פיננסי ודמי ניהול
1,220	1,124	5,079	4,636	פרמיות שוטפות
141	110	962	465	פרמיות חד פעמיות
1,361	1,234	6,041	5,101	סך הכל פרמיות שהורווחו ברוטו
24	24	91	96	פרמיות שוטפות
124	265	990	783	פרמיות חד פעמיות
148	289	1,081	879	סך הכל פרמיות בגין חיסכון טהור

(*) נכון ליום 31 בדצמבר 2024 ההתחייבות למבוטחים בגין תשואה שלילית בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים בסך של כ-0.1 מיליארדי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2023 כ- 0.6 מיליארדי ש"ח).

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים

פוליסות שהוצאו בשנים 2003-1992 (קרן י')				
Q4		לשנת		
2023	2024	2023	2024	במיליוני ש"ח
2.20	3.53	3.03	8.92	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.05	3.37	2.43	8.27	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
2.30	3.43	6.48	12.65	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.15	3.28	5.86	11.98	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה)				
Q4		לשנת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	
2.36	3.14	3.53	8.47	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.21	2.90	2.66	7.48	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
2.46	3.05	6.99	12.19	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
2.31	2.81	6.10	11.16	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

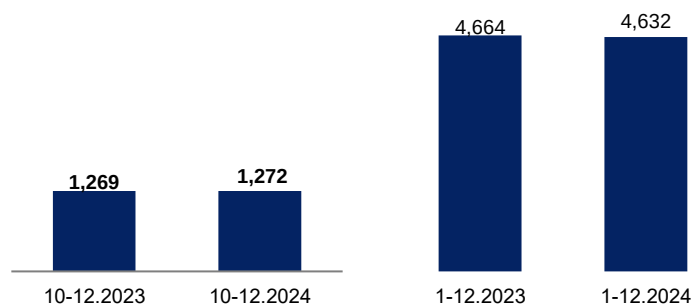
2.2.1.3 פעילות הגמל

Q4		לשנת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	
2	-	10	6	רווח כולל
1,269	1,272	4,664	4,632	דמי גמולים

תקופת הדוח - הקיטון ברווח הכולל בתקופת הדוח נובע מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות שקוזז בחלקו מגידול בהכנסות מדמי ניהול ומגידול בהכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו. הגידול בהכנסות מדמי ניהול נובע מגידול בהיקף הנכסים המנוהלים בעיקר בשל התשואות החיוביות שנרשמו בתקופה בשוקי ההון.

הרבעון - הקיטון ברווח הכולל ברבעון הנוכחי ביחס לרבעון קודם אשתקד נובע בעיקר בשל עליה בהוצאות הנהלה וכלליות בתקופה.

דמי גמולים גמל

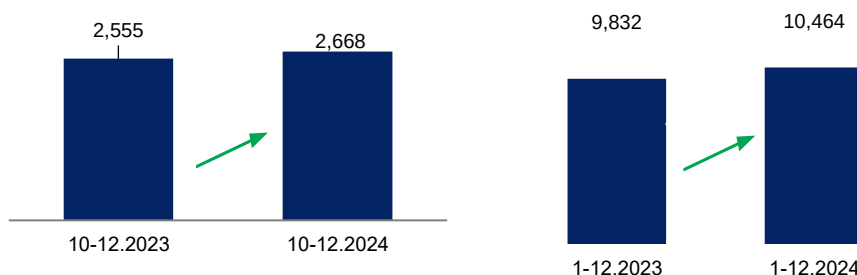

2.2.1.4 פעילות הפנסיה

Q4		לשנת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	
9	11	47	48	רווח כולל
2,555	2,668	9,832	10,464	דמי גמולים

בתקופת הדוח וברבעון - הגידול ברווח הכולל בתקופת הדוח נובע מגידול בהכנסות מדמי ניהול בעיקר מנכסים מנוהלים אשר קוזז מגידול בעמלות הסוכנים ובהוצאות הנהלה וכלליות בשל הגידול בפעילות. כמו כן, בתקופת הדוח וברבעון נרשמה עלייה הכנסות מהשקעות מתיק הנוסטרו בשל התשואות החיוביות שנרשמו בתקופה בשווקי ההון. הגידול בדמי הגמולים בתקופת הדוח נובע בעיקר מהעסק החדש ומגידול בסכומי ההפקדות של העמיתים הפעילים בקרנות הפנסיה.

דמי גמולים פנסיה

2.2.1.5 בשנת 2023 החלה מגמה אשר התמתנה בתקופת הדוח, של גידול בפדיונות ממוצרי החיסכון לטווח קצר ובינוני המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים (פוליסות חיסכון פיננסי, קופות גמל להשקעה וקרנות השתלמות). להערכת החברה, גידול זה נובע משילוב של גורמים, לרבות סביבת הריבית ומצב השווקים בארץ ובעולם, צרכי הלקוחות, יוקר המחיה, ומחלופות השקעה הנובעות מסביבת הריבית הגבוהה. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה, אם מגמת הגידול האמור הינה מתמשכת או זמנית. בנוסף, חל גידול בניודים היוצאים ממוצרי החיסכון של החברה. לפרטים נוספים בדבר השפעת גורמים שונים על המצב בשווקים ראה סעיף 3 להלן.

2.2.2 ביטוח כללי - להלן התפלגות הפרמיות והרווח הכולל

ביטוח כללי	לשנת		Q4	
	2023	2024	2023	2024
פרמיות ברוטו	3,596	3,952	737	798
רווח כולל	312	549	54	118

תקופת הדוח וברבעון - הגידול בפרמיה נובע בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת ברכב חובה וברכב רכוש וכן מגידול בעסקים גדולים.

תקופת הדוח - השיפור ברווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד נובע משיפור חיתומי משמעותי ומנגד בוצעה הקטנת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-6 מיליוני ש"ח למול הקטנת עתודות בסך כ-83 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרבעון - חל שיפור חיתומי משמעותי ובוצעה הגדלת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-36 מיליוני ש"ח למול הגדלת עתודות בסך כ-40 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד, אשר קוזז בחלקו מקיטון בהכנסות מהשקעות.

רכב רכוש	לשנת		Q4	
	2023	2024	2023	2024
פרמיות ברוטו	1,101	1,311	224	238
רווח (הפסד) כולל	(56)	103	8	22
LR ברוטו	83%	69%	69%	68%
LR בשייר	81%	69%	69%	68%
CR ברוטו	109%	95%	99%	96%
CR בשייר	109%	95%	100%	96%

תקופת הדוח וברבעון - הגידול בפרמיות בתקופת הדוח מושפע בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת.

תקופת הדוח - המעבר מהפסד לרווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר משיפור חיתומי שנובע מעליית הפרמיה הממוצעת כאמור לעיל, משיפור בעלות התביעות ומהתפתחויות בגין תקופות קודמות. מנגד בוצעה הגדלת

עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-8 מיליוני ש"ח למול הקטנת עתודות בסך כ-7 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרבעון – השיפור ברווח נובע מהגדלת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך כ-11 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

רכב חובה	לשנת		Q4	
	2024	2023	2024	2023
פרמיות ברוטו	776	704	154	139
רווח (הפסד) כולל	76	50	(12)	(17)

תקופת הדוח והרבעון – הגידול בפרמיות בתקופת הדוח נובע בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת.

תקופת הדוח – השיפור ברווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה מקבילה אשתקד נובע בעיקר מהתפתחויות חיוביות בגין תקופות קודמות (כולל הסכם התחשבות עם המוסד לביטוח לאומי) מנגד בוצעה הגדלת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-7 מיליוני ש"ח למול הקטנת עתודות בסך כ-30 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרבעון – הקיטון בהפסד הרבעון ביחס לרבעון מקביל אשתקד נובע בעיקר מהגדלת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-3 מיליוני ש"ח למול הגדלת עתודות בסך כ-17 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השפעה זאת קוזזה בחלקה מהרעה בהתפתחות התביעות ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

ענפי רכוש ואחרים	לשנת		Q4	
	2024	2023	2024	2023
פרמיות ברוטו	1,246	1,152	262	248
רווח כולל	146	156	36	24
LR ברוטו	%35	17%	%15	%21
LR בשייר	%26	9%	%28	%26
CR ברוטו	%54	39%	%36	46%
CR בשייר	%50	%45	%51	%77

תקופת הדוח – הגידול בפרמיות נובע בעיקר מגידול בפוליסות בעסקים גדולים.

תקופת הדוח – הקיטון ברווח לעומת אשתקד נובע בעיקר כתוצאה מהקטנת התחייבויות הביטוח בסך של כ-39 מיליוני ש"ח בענף משנה ערבות חוק מכר שבוצע תקופה מקבילה אשתקד. ומנגד חל שיפור חיתומי במרבית ענפי הרכוש.

הרבעון – הגידול ברווח ביחס לרבעון מקביל אשתקד נובע משיפור חיתומי במרבית ענפי הרכוש.

ביטוח אשראי	לשנת		Q4	
	2024	2023	2024	2023
פרמיות ברוטו	139	133	35	31
רווח כולל	55	45	17	15
LR בשייר	23%	25%	20%	28%
CR בשייר	47%	50%	36%	53%

ענפי חבויות	לשנת		Q4	
	2024	2023	2024	2023
פרמיות ברוטו	479	506	109	94
רווח כולל	168	117	55	25

תקופת הדוח והרבעון – הקיטון בפרמיות נובע בעיקר מקיטון בפרמיה בפוליסות ביטוחי נושאי משרה.

תקופת הדוח – השיפור ברווח החיתומי נובע בין היתר משיפור בהתפתחות התביעות בגין שנים קודמות ביחס לתקופה המקבילה אשתקד ומעליית הפרמיה הממוצעת. מנגד בוצעה הקטנת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-20 מיליוני ש"ח ל מול הקטנת עתודות בסך כ-46 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרבעון – השיפור ברווח החיתומי נובע בין היתר משיפור בהתפתחות התביעות בגין שנים קודמות ביחס לתקופה המקבילה אשתקד ומעליית הפרמיה הממוצעת. מנגד בוצעה הגדלת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-32 מיליוני ש"ח מול סך כ-11 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.3. ביטוח בריאות

Q4		לשנת	
2023	2024	2023	2024
427	477	1,733	1,854
(74)	8	(77)	128

פרמיות שהורווחו ברוטו:

בתקופת הדוח - הגידול בפרמיות נובע בעיקר מגידול בפעילות הפרט. השפעה זו קוזזה כתוצאה מקיטון בפעילות ענף נסיעות לחו"ל לאור השפעות מלחמת חרבות ברזל על הנסיעות לחו"ל.

ברבעון - הגידול בפרמיות נובע בעיקר מגידול בפעילות הפרט.

רווח כולל:

בתקופת הדוח - המעבר לרווח כולל מהפסד כולל בתקופת הדוח נובע בעיקר מגידול ברווח חיתומי לעומת התקופה המקבילה אשתקד בענפי הפרט, שקוזז חלקי מעדכון שינוי הנחות אקטואריות, מקיטון של התחייבויות בגין בדיקת נאותות העתודה (LAT) בשל השפעת סביבת הריבית בענף סיעוד בסך של כ-35 מיליוני ש"ח בתקופה לעומת גידול בעתודה בשל השפעת שינוי הנחות אקטואריות בענף סיעוד פרט בסך של כ-102 מיליוני ש"ח אשתקד ומגידול בהכנסות מהשקעות.

ברבעון - המעבר לרווח כולל מהפסד כולל ברבעון נובע בעיקר מגידול ברווח חיתומי לעומת התקופה המקבילה אשתקד בענפי הפרט שקוזז מעדכון שינוי הנחות אקטואריות, מגידול בהכנסות מהשקעות ולעומת גידול בעתודה בשל השפעת שינוי הנחות אקטואריות בענף סיעוד פרט בסך של כ-102 מיליוני ש"ח אשתקד.

Q4		לשנת	
2023	2024	2023	2024
ענף סיעוד – רווח (הפסד) כולל			
(103)	21	(105)	82
(18)	(20)	(25)	(22)
ענף מחלות ואשפוז – רווח (הפסד) כולל			
57	5	53	67
(10)	2	-	1

סיעוד פרט:

בתקופת הדוח - המעבר לרווח כולל מהפסד כולל בתקופת הדוח לעומת התקופה המקבילה אשתקד, נובע בעיקר משיפור חיתומי, מגידול בהכנסות מהשקעות ומשחרור של התחייבויות בגין בדיקת נאותות העתודה (LAT) בשל השפעת סביבת הריבית בענף סיעוד בסך של כ-35 מיליוני ש"ח לעומת גידול בעתודה בשל השפעת שינוי הנחות אקטואריות בענף סיעוד פרט בסך של כ-102 מיליוני ש"ח אשתקד.

ברבעון - המעבר לרווח כולל מהפסד כולל ברבעון לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע בעיקר משיפור חיתומי, מגידול בהכנסות מהשקעות ומגידול אשתקד בעתודה בשל השפעת שינוי הנחות אקטואריות בענף סיעוד פרט בסך של כ-102 מיליוני ש"ח.

מחלות ואשפוז זמן ארוך:

בתקופת הדוח - הגידול ברווח בתקופת הדוח נובע בעיקר משיפור ברווח החיתומי לעומת התקופה המקבילה אשתקד שקוזז חלקי מעדכון שינוי הנחות אקטואריות.

ברבעון - הקיטון ברווח לעומת הרבעון המקביל אשתקד, נובע מהשפעת שינוי בהנחות אקטואריות שבוצעו הרבעון.

מחלות ואשפוז זמן קצר:

ברבעון - המעבר מהפסד לרווח הרבעון נובע בעיקר מהשפעת מלחמת חרבות ברזל על ענף נסיעות לחו"ל ברבעון המקביל אשתקד.

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות ביטוח בריאות מסוג סיעוד משתתף ברווחים:

פוליסות סיעוד משתתף ברווחים מסוג פרט וקולקטיב			
Q4		לשנת	
2023	2024	2023	2024
26	42	70	143

רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים

2.2.4. כרטיסי אשראי

Q4		לשנת	
2023	2024	(*2023)	2024
523	608	2,231	2,368
59	81	296	390
סך הכל הכנסות מגזר כרטיסי אשראי			
סך הכל רווח לפני מס			
פעילות כרטיסי אשראי (MAX) (ראה גם 2.2.4.1)			
הכנסות			
296	371	1,325	1,428
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי			
196	201	783	802
הכנסות ריבית, נטו			
3	4	10	14
הכנסות אחרות			
495	576	2,118	2,244
סך כל ההכנסות			
הוצאות			
58	57	246	216
הוצאות בגין הפסדי אשראי			
225	239	898	897
הוצאות תפעול			
84	112	376	438
הוצאות מכירה ושיווק (ראה התייחסות בסעיף 2.2.6 להלן)			
24	21	88	80
הוצאות הנהלה וכלליות (ראה התייחסות בסעיף 2.2.6 להלן)			
51	60	222	233
תשלומים לבנקים			
442	489	1,830	1,864
סך כל ההוצאות			
53	87	288	380
רווח לפני מס			
פעילות טכנולוגיה (מיילו)			
28	32	113	124
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי			
6	(6)	8	10
רווח לפני מס			

(*) החברה איחדה לדוחותיה לראשונה את תוצאות מקס החל מה-1 באפריל 2023 כך שנתוני שנת 2023 כוללים גם את נתוני הרבעון ה-1 לשנת 2023 ומוצגים לצרכי השוואה בלבד ולא אוחדו בדוחותיהם הכספיים של החברה.

ההכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי כוללות עמלות מנפיק, עמלות שירות בגין פעילות מחזיקי כרטיס ועמלות מעסקאות חו"ל וכן, עמלות סליקה והכנסות אחרות מבתי עסק בניכוי עמלות למנפיקים אחרים. מחזורי פעילותה המקומית של החברה, גדלו בשנת 2024 לעומת התקופה המקבילה אשתקד, גידול אשר הוביל לגידול בהכנסות החברה מעסקאות בכרטיסי אשראי, הן בצד ההנפקה והן בצד הסליקה. עם זאת, גידול זה קוּזַז בחלקו על ידי ירידה קלה בהכנסות מעמלות מעסקאות חו"ל, בין היתר, בשל השפעת שינוי תמהיל העסקאות בחו"ל בין עסקאות מסוג CP (עסקאות בהן הכרטיס נכח בבית העסק בעת ביצוע העסקה ולרוב מבוצעות במט"ח ובגין נגבית עמלת מט"ח על ידי החברה) לבין עסקאות מסוג CNP (עסקאות בהן הכרטיס לא נכח בבית העסק בעת ביצוע העסקה, כדוגמת עסקת אונליין אשר בחלקן מבוצעות בשקלים ובמקרה כזה לא נגבית עמלת מט"ח על ידי החברה).

הכנסות הריבית, נטו של גדלו בשנת 2024 לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר בעקבות גידול בפעילות העסקית וזאת תוך ניהול אחראי ומוקפד, המלווה בניהול סיכונים מושכל הנדרש לנוכח סביבת המאקרו וחוסר הוודאות בנוגע להשפעות המלחמה.

הקיטון **בהוצאות להפסדי אשראי** נובע מכך כתוצאה מקיטון בסכום ההוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי, שקוּזַז חלקית על ידי גידול בסכום המחיקות. בשנת 2024 נרשם שיפור באיכות תיק האשראי, שנבע בין היתר מגידול בחלקן של הלוואות לרכישת כלי רכב בתיק האשראי, מצמצום הסיכון ומשיפור בדירוגי הסיכון של הלווים. זאת לעומת שנת 2023 שבה נרשם גידול בהיקף החובות הבעייתיים ובהפרשה בגינם, ושבה נכללה גם הפרשה להפסדי אשראי, בגין השפעות אפשריות של המלחמה.

הוצאות התפעול של מקס (למעט הוצאות שכר) גדלו לעומת שנת קודמת, כתוצאה ישירה של הגידול בהיקפי הפעילות, הן מגידול במחזורי הפעילות בכרטיסי אשראי והן מגידול בפעילות האשראי.

2.2.4.1 נתונים לפי תחומי פעילות- מקס

שיעור שינוי	2023	2024	
סך הכל פעילות כרטיסי אשראי (MAX)			
6%	2,118	2,244	הכנסות
32%	288	380	רווח כולל
מתוכו - פעילות הנפקה			
10%	1,053	1,160	הכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי
(1%)	573	572	הכנסות ריבית
40%	10	14	הכנסות אחרות
סך כל ההכנסות			
7%	1,637	1,747	הוצאות תפעול, שיווק והנהלה וכלליות
7%	1,086	1,160	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(3%)	217	210	תשלומים לבנקים
5%	222	233	סך הכל הוצאות
5%	1,525	1,603	רווח כולל לפני מס
29%	112	144	מתוכו - פעילות סליקה
(1%)	272	268	הכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי
10%	210	230	הכנסות ריבית
סך כל ההכנסות			
3%	481	497	הוצאות תפעול, שיווק והנהלה וכלליות
(8%)	276	255	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(79%)	29	6	סך הכל הוצאות
(14%)	305	261	רווח כולל לפני מס
34%	176	236	

(*) החברה איחדה לדוחותיה לראשונה את תוצאות מקס החל מה-1 באפריל 2023 כך שנתוני שנת 2023 כוללים גם את נתוני הרבעון ה-1 לשנת 2023 ומוצגים לצרכי השוואה בלבד ולא אוחדו בדוחותיה הכספיים של החברה.

Q4			
שיעור שינוי	2023	2024	
סך הכל פעילות כרטיסי אשראי (MAX)			
16%	495	576	הכנסות
64%	53	87	רווח כולל
מתוכו - פעילות הנפקה			
31%	232	303	הכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי
(3%)	148	143	הכנסות ריבית
33%	3	4	הכנסות אחרות
סך כל ההכנסות			
17%	385	451	הוצאות תפעול, שיווק והנהלה וכלליות
13%	268	302	הוצאות בגין הפסדי אשראי
12%	52	58	תשלומים לבנקים
18%	51	60	סך הכל הוצאות
13%	371	420	רווח כולל לפני מס
121%	14	31	מתוכו - פעילות סליקה
1%	64	68	הכנסות מפעילות בכרטיסי אשראי
19%	48	57	הכנסות ריבית
סך כל ההכנסות			
14%	110	125	הוצאות תפעול, שיווק והנהלה וכלליות
1%	65	69	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	6	-	סך הכל הוצאות
(3%)	71	69	רווח כולל לפני מס
44%	39	56	

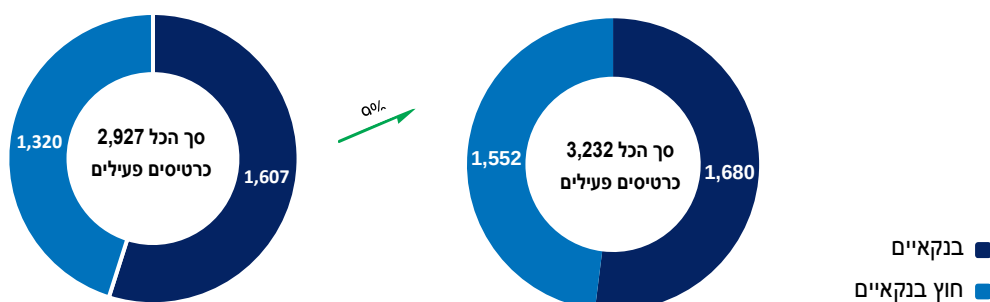
2.2.4.2 נתונים כמותיים על פעילות בכרטיסי אשראי

הגדרות:

- כרטיסים תקפים - כרטיסים מונפקים תקינים, לא כולל כרטיסים חסומים ולא כולל כרטיסים נטענים.
- כרטיסים פעילים - כרטיסים תקפים בהם בוצעה לפחות עסקה אחת במהלך הרבעון האחרון.
- מחזור הנפקה - מחזור העסקאות בכלל כרטיסי החברה, ללא משיכות מזומנים בארץ ובניכוי ביטולי עסקאות.
- כרטיסים בנקאיים - כרטיסים שהחברה מנפיקה במשותף עם בנקים ללקוחות הבנקים.
- כרטיסים חוץ בנקאיים - כרטיסים שהחברה מנפיקה ללקוחות שלא בשיתוף עם הבנקים, בחלקם, בשיתוף פעולה עם גורמים עסקיים כגון ארגונים ומועדונים.

התפלגות כרטיסים פעילים
ליום 31 בדצמבר, 2023

התפלגות כרטיסים פעילים
ליום 31 בדצמבר, 2024

מחזור עסקאות בגין כרטיסי אשראי תקפים (פעילים ולא פעילים) (במיליוני ש"ח):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2024	* 2023	2024	2023	
80,382	73,672	20,470	17,121	כרטיסים בנקאיים
59,388	48,666	15,619	11,332	כרטיסים חוץ בנקאיים
139,770	122,338	36,089	28,453	סך הכל

(*) החברה איחדה לדוחותיה לראשונה את תוצאות מקס החל מה-1 באפריל 2023 כך שנתוני שנת 2023 כוללים גם את נתוני הרבעון ה-1 לשנת 2023 ומוצגים לצרכי השוואה בלבד ולא אוחדו בדוחותיה הכספיים של החברה.

2.2.4.3 מדדי איכות אשראי עיקריים

ליום 31 בדצמבר	מדדי איכות אשראי עיקריים (ב-%)
2024	2023
2.24%	2.65%
1.13%	1.26%
1.43%	1.13%

שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
שיעור יתרת חייבים שאינם צוברים מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

2.2.5 אחר וסעיפים שאינם כלולים בתחומי הביטוח וכרטיסי אשראי

לשנת		Q4		
2024	2023	2024	2023	במיליוני ש"ח
579	138	253	80	סך הכל רווח כולל לפני מס

תקופת הדוח – העליה ברווח נובעת בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ-614 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות מהשקעות בסך של כ-192 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרבעון – העליה ברווח נובעת בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ-266 מיליוני ש"ח לעומת הכנסות מהשקעות בסך של כ-112 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

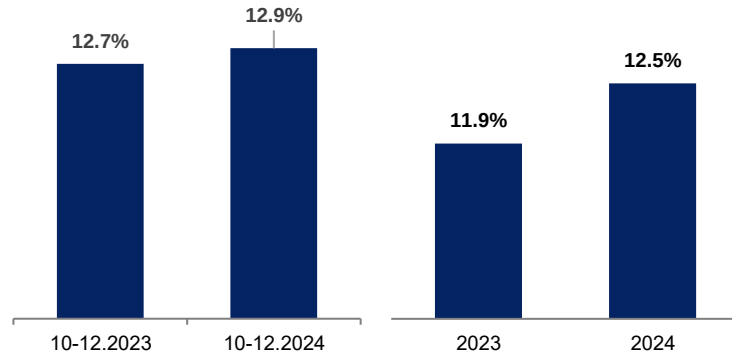
2.2.6 הוצאות הנהלה וכלליות, תפעול ועמלות

ביטוח וחיסכון

סך הוצאות הנהלה וכלליות, תפעול ועמלות הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-3,347 מיליוני ש"ח בדומה לסך של כ-3,185 מיליוני ש"ח אשתקד וברבעון לסך של כ-893 מיליוני ש"ח בדומה לסך של כ-844 מיליוני ש"ח ברבעון אשתקד וזאת בעיקר לאור הגידול בפעילות העסקית, גידול בהוצאות תגמול המשתנות לאור תוצאות החברה והאינפלציה.

בתקופת הדוח נרשמה עלייה יחסית בשיעור ההוצאות ביחס להכנסות בעיקר בשל הקיטון בהפקדות במוצרי החיסכון הפיננסי לאור המצב בשווקים.

שיעור הוצאות ועמלות ביחס להכנסות*

* ההכנסות כוללות פרמיות, דמי גמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה.

כרטיסי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2024	2023*	השינוי
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
הוצאות מכירה ושיווק	438	368	70 (19%)
הוצאות הנהלה וכלליות	80	82	(2) (2%)
סך הכל	518	450	68 (15%)

(*) החברה איחדה לדוחותיה לראשונה את תוצאות מקס החל מה-1 באפריל 2023 כך שנתוני שנת 2023 כוללים גם את נתוני הרבעון ה-1 לשנת 2023 ומוציגים לצרכי השוואה בלבד ולא אוחדו בדוחותיה הכספיים של החברה ובנטרול השפעה חד פעמית.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
	2024	2023*	השינוי
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
הוצאות תפעול כרטיסי אשראי	897	877	

(*) החברה איחדה לדוחותיה לראשונה את תוצאות מקס החל מה-1 באפריל 2023 כך שנתוני שנת 2023 כוללים גם את נתוני הרבעון ה-1 לשנת 2023 ומוציגים לצרכי השוואה בלבד ולא אוחדו בדוחותיה הכספיים של החברה ובנטרול השפעה חד פעמית.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			
	2024	2023*	השינוי
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים
הוצאות מכירה ושיווק	112	84	28 (33%)
הוצאות הנהלה וכלליות	21	24	(3) (13%)
סך הכל	133	108	25 (23%)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר			
השינוי		2024	2023(*)
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
באחוזים	במיליוני ש"ח	225	239
6%	14	הוצאות תפעול כרטיסי אשראי	

2.2.7 הוצאות המימון בפעילות שאינה מוקצית למגזרים

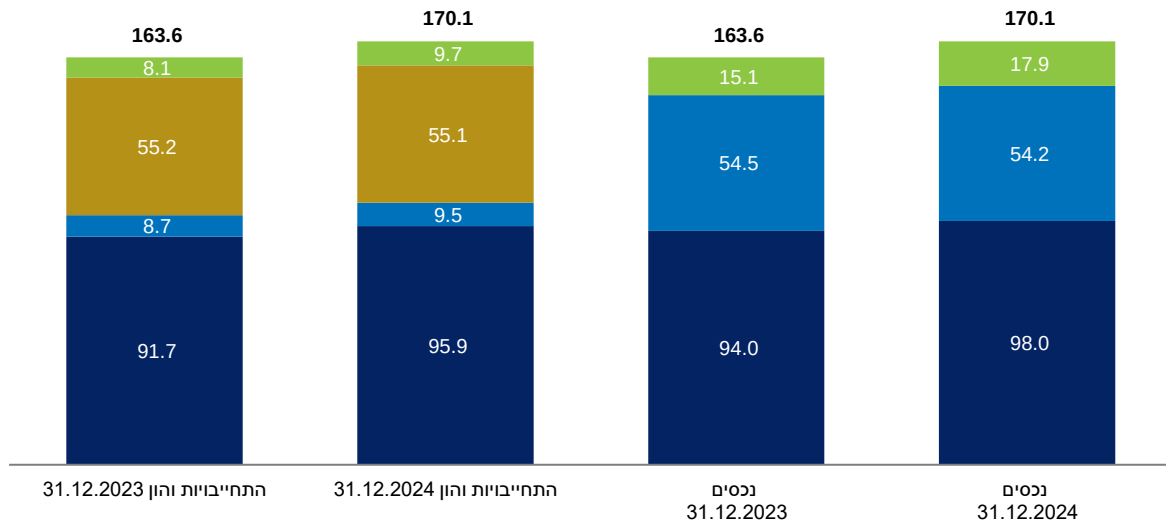
תקופת הדוח - הוצאות המימון הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-311 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-294 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. במהלך שנת 2023 גיסה החברה חוב בסך של כ-1,549 מיליוני ש"ח באגרות חוב וחוב שאוחד במסגרת עסקת מקס (הלוואת הסינדיקציה) בסך של 875 מיליוני ש"ח. יצוין כי חלק מתמורת ההנפקה של אגרות החוב בחברה, שימשה את הקבוצה בחודש פברואר 2024 לפירעון מוקדם של הלוואת הסינדיקציה במלואה, כך שהוצאות המימון בסימקס כמפורט בטבלה הופחתו במלואן החל ממועד זה.

הרבעון - הוצאות המימון הסתכמו הרבעון לסך של כ-69 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-83 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהוצאות מימון נובעת מפירעון החוב שאוחד במסגרת עסקת מקס (הלוואת הסינדיקציה) בסך של 875 מיליוני ש"ח.

Q4		לשנת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	
42	42	179	193	כלל ביטוח - שטרי הון רובד 2
15	20	33	80	כלל החזקות - אגרות חוב
18	-	61	16	סימקס
8	7	21	22	אחר (בעיקר IFRS16)
83	69	294	311	סך הכל

2.3 נתונים עיקריים מהדוחות המאוחדים על המצב הכספי

להלן נתונים עיקריים מהמאזנים המאוחדים (במיליארדי ש"ח):

- נכסים תלויי תשואה

■ התחייבויות חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

■ נכסים אחרים

■ התחייבויות אחרות

■ חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו

■ זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

■ הון

2.3.1 נכסים

סך הנכסים ביום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו לסך של כ-170.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-163.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023.

להלן סעיפי נכסים עיקריים עבור מקס:

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
14,481	17,001	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
13,908	16,473	מזה: יתרת אשראי שאינה בערבות בנקים
3,453	4,602	מזה: חייבים בגין כרטיסי אשראי לאנשים פרטיים
9,222	10,475	מזה: יתרת אשראי לאנשים פרטיים
1,088	1,253	סכומים לקבל מבנקים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו

2.3.2 התחייבויות

סך ההתחייבויות ביום 31 בדצמבר 2024 הסתכמו לסך של כ-160.7 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-155.0 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023 וסך של כ-136.6 מיליארד ש"ח ביום 31 בדצמבר 2022.

להלן התנועה בהתחייבויות כאמור (במיליוני ש"ח):

סעיף במאזן	ליום 31 בדצמבר	
	2023	2024
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	8,091	9,707
התחייבויות פיננסיות:		
אגרות חוב שהונפקו על ידי החברה- רכיב התחייבותי	1,557	1,565
אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים במקס	582	788
התחייבויות לבנקים במקס	5,202	5,993
הלוואה בסימקס וחברות בנות למעט מקס	888	12
סה"כ התחייבויות פיננסיות	8,229	8,358
סך הכל	16,320	18,065

2.3.2.1 להלן פירוט הסעיפים החוץ מאזניים במקס:

שינוי	ליום 31 בדצמבר		
	2023	2024	
ב%			
15%	34,566	39,593	יתרת מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
21%	21,463	25,911	מזה: באחריות מקס
4%	13,100	13,678	מזה: באחריות הבנקים

2.4 הון ודרישות הון

א. דרישות הון בהתאם להוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי בכלל ביטוח (ראה סעיף 1 להלן)

על חברות הביטוח בקבוצה חלות הוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בהתאם להוראות חוזר הממונה "תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II שפורסם ביום 14 באוקטובר 2020.

בהתאם לחוזר המאוחד יכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב.

ביום 27 בנובמבר 2024 אישרה ופרסמה כלל ביטוח את דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2024 אשר מפורסם באתר האינטרנט של הקבוצה בכתובת

<https://www.clalbit.co.il/aboutclalinsurance/financialstatementsandpressrelease>

יצוין כי חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי מבוסס על נתונים ומודלים העשויים להיות שונים מאלה בהם עושה כלל ביטוח שימוש במסגרת הדיווח הכספי, ואשר מתבססים, בין היתר, על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר. בפרט, וכמפורט בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי, חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי, מבוסס, במידה רבה, על מודל חישוב הערך הגלום. לפרטים נוספים בדבר דרישות ההון שחלות על חברות בקבוצה ראה ביאור 17(ו) בדוחות הכספיים השנתיים.

בהתאם לעקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי בהתאם להוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי, נכון ליום 30 ביוני 2024 סכום הניכוי הופחת באופן לינארי כנדרש ועומד על סך של 2,883 מיליוני ש"ח.

למידע נוסף, לרבות תיאור כללי של משטר כושר פירעון כלכלי, העקרונות הכלליים עליהם מבוסס המשטר, מתודולוגיית החישוב של המאזן הכלכלי ושל ההון הנדרש לכושר פירעון, הוראות לתקופת הפריסה, סקירה כללית של הוראות הממונה על שוק ההון הקשורות לדוח יחס כושר פירעון כלכלי, הגדרות מושגים מרכזיים, הערות והבהרות יש לקרוא גם את סעיפים 1, 3.1, 4.1 ו-5.1 לדוח יחס כושר פירעון כלכלי של כלל ביטוח ליום 30 ביוני 2024.

יחס כושר הפירעון ליום 30 ביוני 2024, אינו כולל את השפעת הפעילות העסקית של החברה בתקופה שלאחר 30 ביוני 2024 ועד למועד אישור דוח זה.

לפירוט אירועים נוספים בתקופת הדוח ולאחריה ראה ביאור 2.1 לעיל.

החישוב שערכה החברה ליום 30 ביוני 2024 נסקר על ידי רואי החשבון המבקרים. הסקירה נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - התקשרות מסוג Assurance שאינן ביקורת או סקירה של מידע כספי הסטורי.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון של כלל ביטוח לפי משטר Solvency II.

1. יחס כושר פירעון כלכלי

ליום 30 ביוני	ליום 31 בדצמבר	
2024	2023	
בלתי מבוקר	מבוקר	במיליוני ש"ח
14,830	14,019	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
8,888	8,976	הון נדרש לכושר פירעון
5,942	5,043	עודף
167%	156%	יחס כושר פירעון כלכלי (באחוזים)
השפעת פעולות הונית מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי של החברה		
(455)	460	גיוס (פרעון) מכשירי הון
-	(169)	חריגה ממגבלה כמותית
14,439	14,311	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
5,551	5,337	עודף
162%	159%	יחס כושר פירעון כלכלי (באחוזים)

לפרטים בדבר יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה, ובדבר יעד יחס כושר הפירעון ומגבלות החלות על החברה לעניין חלוקת דיבידנד ראה סעיף קטן 3 להלן.

לאירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך הדוח ולהשפעתם הפוטנציאלית על יחס כושר הפירעון ראה סעיף 2.1 ו-2.2 לעיל.

2. סף ההון (MCR)

ליום 30 ביוני	ליום 31 בדצמבר	
2024	2023	
בלתי מבוקר	מבוקר	במיליוני ש"ח
2,222	2,244	סף ההון (MCR)
10,830	10,272	הון עצמי לעניין סף ההון

3. יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה

בהתאם למכתב שפרסמה הרשות, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי משטר כושר פירעון כלכלי בשיעור של לפחות 100%, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון חברת הביטוח. היחס האמור יחושב ללא ההקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות. בנוסף, נקבעו במכתב הוראות דיווח לממונה.

להלן נתונים על יחס כושר פירעון כלכלי של כלל ביטוח כשהוא מחושב ללא הוראות לתקופת הפריסה.

יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה		ליום 30 ביוני	ליום 31 בדצמבר
		2024	2023
במיליוני ש"ח		בלתי מבוקר	מבוקר
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון		12,461	11,268
הון נדרש לכושר פירעון		9,890	10,383
עודף		2,571	885
יחס כושר פירעון כלכלי באחוזים		%126	%109
השפעת פעולות הונית מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי של החברה			
גיוס מכשירי הון		-	460
חריגה ממגבלה כמותית		-	(460)
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון		12,461	11,268
עודף		2,571	885
יחס כושר פירעון כלכלי באחוזים		126%	109%
עודף ההון לאור פעולות הונית שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי, ביחס ליעד הדירקטוריון (ראה סעיף ב' להלן):			
יעד יחס כושר הפירעון הכלכלי של הדירקטוריון (אחוזים)		%110	%110
עודף (חסר) הון ביחס ליעד		1,582	(153)

עדכון בדבר מודל סטוכסטי בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי של כלל ביטוח

4.

בהתאם למשטר כושר פירעון כלכלי, חישוב התחייבויות הביטוח בוצע בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, אשר ככלל, בהתייחס להתחייבויות ביטוח חיים ובריאות SLT בוצע בהתאם לפרקטיקת החישוב של ה-EV בישראל^[1]. קביעת ההערכה המיטבית אמורה להתבסס על הערכת ההתפלגות של תוצאות ההערכה האפשריות ("מודלים סטוכסטיים") ובהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות ההערכה המיטבית, השתמשה כלל ביטוח בתוחלת של כל גורם רלוונטי ("מודלים דטרמיניסטיים").

כחלק מהמשך פיתוח ושדרוג החישובים, בתקופת הדוח, כלל ביטוח חישה במקביל, בהתבסס על מודל סטוכסטי, אומדן מיטבי של תזרימי התחייבויות ביטוחיות שאינן סימטריות (ובכלל זה זקיפת דמי ניהול משתנים עתידיים^[2]), אשר במידה והיה נכלל בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 30 ביוני 2024 השפעתו מוערכת בתוספת שיעור של כ-17%, ללא התחשבות בהוראות המעבר, ובתוספת שיעור של כ-9%, עם התחשבות בהוראות המעבר.

בהתאם למתווה שנתקבל מהממונה בחודש נובמבר 2023, יישום המודל הסטוכסטי לא יובא בחישוב יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות המעבר, במשך 3 מועדי דיווח, אולם תוסיף כלל ביטוח גילוי בדוח יחס כושר פירעון כלכלי אודות השפעותיו. בשלב זה, כלל ביטוח בחרה לא לכלול זאת גם במסגרת החישוב עם התחשבות בהוראות המעבר.

יצוין, כי נתון זה אינו מבוקר ואינו סקור וכן רגיש לשינויים של עקום הריבית ובהנחות פיננסיות ודמוגרפיות אחרות ויחושב מחדש בכל תקופת דיווח.

לאור זאת החל מהדיווח ליום 31 בדצמבר 2024 ניתן יהיה להביא בחשבון את המודל הסטוכסטי בחישוב יחס כושר פירעון בכפוף לסיום ביקורת של רשות שוק ההון.

כאמור, כלל ביטוח השלימה את החישוב הסטוכסטי על בסיס יישום מחולל תרחישים כלכלי (Economic Generator Scenario)^[3], לרבות השלמת מבחנים ותהליכי בקרה לדיוק, איתנות ותאימות שוק, כמקובל בחברות בחו"ל המיישמות מודלים סטוכסטיים לחישוב יחס כושר פירעון כלכלי. המודל הסטוכסטי משמש לצורך עריכת אומדן אקטוארי מיטבי של תזרימי התחייבויות ביטוחיות שאינן סימטריות (ובכלל זה זקיפת דמי ניהול משתנים עתידיים). במודל הסטוכסטי, התשואה שמשמשת בסיס לחישוב הינה ללא שינוי לעומת המודל הדטרמיניסטי. עם זאת, חישוב התזרימים במודל הסטוכסטי מביא בחשבון את התנודתיות בתשואות הנכסים הרלוונטים בהתאם להרכבם ולמאפייניהם, לרבות אפקי ההשקעה, מח"מ והחשיפה למדד ולשערי המט"ח והשפעתם על זקיפת דמי הניהול המשתנים. לצורך בניית המודל הסטוכסטי כלל ביטוח בחרה מודלים כלכליים הולמים לסוגי נכסיה. בבחירת מודלים כלכליים אלו, כיוולם ובדיקתם נעזרה כלל ביטוח בחברות ייעוץ בינלאומיות. כמו כן, רואי החשבון המבקרים בחנו את תהליך החישוב והבקרה הפנימית.

[1] חישוב ה-EV (Embedded Value, ערך גלום) בישראל נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח ועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל.

[2] ראה סעיף 6.1.2.3 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה.

[3] כמשמעותם בהוראות סימן ב' בשער 5 (חלק, 2 סימן) להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.

נכון למועד פרסום הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024, טרם התקבל אישור על סיום ביקורת רשות שוק ההון. יצוין שאם היה נכלל המודל הסטוכסטי אין השפעה על הדוחות הכספיים של כלל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2024.

5. מדיניות חלוקת דיבידנד ויעד הון של החברה וכלל ביטוח

לפירוט בדבר חלוקת דיבידנד ויעד הון של החברה וכלל ביטוח ראה ביאור 2.1 (א)-(ב) לעיל.

6. הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של החברה (ORSA)

בחודש ינואר 2022 פורסמו מסמך עקרונות ליישום הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA) וכן תיקון החוזר המאוחד בעניין דיווח לממונה על שוק ההון – הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA).

בהתאם למכתב העקרונות, על החברה לבחון לפחות אחת לשנה ולהגיש לממונה בכל שנה דוח הכולל את קשרי הגומלין בין האסטרטגיה הכללית ותוכנית העבודה השנתית, לפרופיל הסיכון של החברה, מדיניות ניהול הסיכונים, רמת החשיפה הכוללת והלימות כריות הספיגה תחת הנחות ותרחישים שונים. בתוך כך, יש לבחון ולהביא בחשבון את מדיניות ניהול ההון, יעדי ההון ומגוון הכלים לניהול סיכונים המיושמים בחברה. כלל ביטוח הגישה את הדיווח לממונה בחודש ינואר 2025.

7. הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') והחלפת סדרה י'

בחודש ינואר 2024, הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה י', בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. תעודות התחייבות סדרה יג' הוכרו (בכפוף למגבלות) כהון רובד 2 של כלל ביטוח, וזאת חלק תעודות התחייבות סדרה י' שהוחלפו ואשר היו מוכרים כהון משני מורכב.

בחודש אפריל 2024 הנפיקה החברה לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות (סדרה יג') בדרך של הרחבת סדרה קיימת בתמורה לסך של כ- 460 מיליוני ש"ח. תנאיהן של כתבי ההתחייבות הנוספות, זהים לתנאי כתבי ההתחייבות סדרה יג' הקיימת במחזור. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

8. התפתחויות בשווקים במחצית השנייה לשנת 2024

במחצית השנייה של שנת 2024 חלה ירידה בעקום הריבית חסרת הסיכון אשר תשפיעה לרעה על יחס כושר הפירעון של כלל ביטוח.

ב. דרישות ההון והלימות הון במקס

1. הון והלימות הון

ההון העצמי המדווח של מקס הסתכם בסוף שנת 2024 ב- 2,061 מיליון ש"ח בהשוואה ל- 1,847 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול של כ-12%, הנובע מהרווח בתקופה, ובניכוי חלוקת דיבידנד. ההון העצמי לסוף שנת 2024 כולל הון מניות בסך 26 מיליון ש"ח, פרמיה על מניות בסך 376 מיליון ש"ח, קרן הון בסך 83 מיליון ש"ח, הפסד כולל אחר מצטבר בסך 9 מיליון ש"ח ויתרת עודפים בסך 1,585 מיליון ש"ח.

הון עצמי רובד 1 הסתכם בסוף שנת 2024 ב- 2,066 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 1,855 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023. ההון הכולל הסתכם בסוף שנת 2024 ב- 2,532 מיליון ש"ח, בהשוואה ל- 2,316 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023.

יחסי הלימות ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים.

יחס הון עצמי רובד 1 הסתכם ביום 31 בדצמבר 2024 בשיעור של 10%, בהשוואה ל- 11.0% בסוף שנת 2023. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון הסתכם ביום 31 בדצמבר 2024 בשיעור של 12.3%, בהשוואה ל- 13.7% בסוף שנת 2023.

הקייטון ביחסי ההון של מקס ליום 31 בדצמבר 2024 ביחס ליום 31 בדצמבר 2023 מובע בעיקר מגידול בנכסי הסיכון בגין חלק מחשיפות מקס לבנקים הישראליים עקב הורדת דירוג מדינת ישראל על ידי S&P בחודש אפריל 2024, מגידול משמעותי במחזורי הפעילות בכרטיסי האשראי ביחס למחזורים בסוף שנת 2023 אשר היו נמוכים מהרגיל בשל השפעת המלחמה, ומחלוקת דיבידנד בסך 62 מיליון ש"ח בחודש יולי 2024. ההשפעות הנ"ל קוזזו באופן חלקי על ידי הגידול בהון בשל הרווח הנקי שנרשם במהלך התקופה.

על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 203 "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי", משקל הסיכון של חלק מחשיפות מקס לבנקים הישראליים נגזר מדירוג האשראי של מדינת ישראל. מכיוון שמקס משתמשת בדירוגים של סוכנות דירוג האשראי הבינלאומית S&P (Standard and Poor's), הורדת הדירוג של מדינת ישראל על ידי סוכנות זו בחודש אפריל 2024 מרמה של AA- לרמה של A+ הביאה לגידול בנכסי הסיכון שנרשמו בגין חלק מחשיפות מקס לבנקים הישראליים, אשר הקטין בכ-0.3% את יחסי ההון של מקס. ההורדה הנוספת של דירוג האשראי של מדינת ישראל לרמה של A שביצעה S&P בתחילת אוקטובר 2024 אינה משפיעה על יחסי ההון של מקס, וגם הורדה

נוספת של נוטצ' (notch) אחד על ידי S&P לרמה של A- אינה צפויה להשפיע על יחסי ההון של מקס. רק במקרה של הורדה נוספת של דירוג מדינת ישראל על ידי S&P בשני נוטצ'ים או יותר, לרמה של BBB+ ומטה, צפוי, להערכת מקס, קיטון של כ- 0.3% ביחסי ההון של מקס, נכון לנתוני 31 בדצמבר 2024. למקס לא ידוע על כוונה להורדת דירוג כאמור. דירוגי האשראי שנקבעים על ידי סוכנויות דירוג אחרות אינם משפיעים על יחסי ההון של מקס.

ביום 19 ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי", ולפיו, ביום 1 בינואר 2026 תוחלף ההוראה הקיימת בהוראה חדשה אשר מאמצת את הוראות ועדת באזל העדכניות בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ההוראה החדשה מגדירה מחדש את סעיפי האינדיקטור העסקי המהווה בסיס לחישוב דרישות הון בגין הסיכון התפעולי, וקובעת מקדמים שוליים שבהם יוכל האינדיקטור העסקי להתאם לטווחי האינדיקטור העסקי. בנוסף, ההוראה החדשה קובעת שרכיב האינדיקטור העסקי יוכל במכפיל הפסד פנימי שיתבסס על היסטוריית ההפסדים התפעוליים של התאגיד הבנקאי. עוד נקבע כי תאגיד בנקאי שהאינדיקטור העסקי שלו נמוך מ- 5 מיליארד ש"ח אינו נדרש להשתמש בנתוני הפסד בחישוב דרישות הון ומכפיל ההפסד הפנימי שלו יעמוד על 1, וכי גם לגבי יתר התאגידים הבנקאיים, עד ליום 31 בדצמבר 2028, מכפיל ההפסד הפנימי יעמוד על 1, והפיקוח על הבנקים יפרסם לכל המאוחר בשנת 2028 את תוואי הכללת מכפיל ההפסד הפנימי על דרישות הון שלהם. מקס בוחנת את השפעות ההוראה המעודכנת על חישוב דרישות הון.

יחס המינוף של מקס ליום 31 בדצמבר 2024 הינו 8.7%, בהשוואה ל- 9.1% בסוף שנת 2023.

2. יעדי הלימות הון שנקבעו על ידי בנק ישראל

לפי הוראות ניהול בנקאי תקין 472 "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב", סולק שיתרת החייבים בדוח הכספי השנתי האחרון שלו עולה על 2 מיליארד ש"ח - דרישת הון עצמי תחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 201- 211 (מדידה והלימות הון). עוד נקבע כי על אף האמור בסעיף 40 להוראת ניהול בנקאי תקין 201, יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ- 8% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ- 11.5%.

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישמת מקס את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף (להלן: "ההוראה"). בהתאם להוראה, נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ- 5% על בסיס מאוחד.

בחוזר לתיקון ההוראה, שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 20 בדצמבר 2023, הוארך תוקפה של הקלה שנקבעה כהוראת שעה בנובמבר 2020 במסגרת התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין להתמודדות עם משבר הקורונה, ושלפיה יחס המינוף לא יפחת מ- 4.5% על בסיס מאוחד. על פי החוזר, על רקע בחינה שמבצע הפיקוח לתיקון ההוראה ובחינת שיעורי יחס המינוף ותמהילים, ההקלה תוארך כהוראת שעה עד ליום 30 ביוני 2026, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2025 או יחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרום הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

3. יעדי הלימות הון שנקבעו על ידי מקס

הון מקס נועד לתמוך בכל הסיכונים הגלומים בפעילותה ונדרש לתמוך בפעילות העסקית הרב שנתית ובכלל זה תמיכה בצמיחת קווי העסקים, הרחבת הפעילות וכניסה לתחומי פעילות חדשים משיקים ומשלימים לפעילותה.

בנוסף, מקס מבצעת ניתוח לעמידה בתרחיש קיצון וקיימים יעדים בהם תרצה לעמוד בעת התממשות של תרחיש קיצון. מדיניות מקס שאושרה על ידי הדירקטוריון שלה הינה להחזיק יחס הלימות הון הגבוה מהסף המזערי שהוגדר על ידי בנק ישראל, וגבוה מדרישות ההון הנדרש לכיסוי הסיכונים על פי תוצאות תהליך הערכת ההון הפנימי של מקס (ICAAP).

בהתאם לפרופיל הסיכון של מקס, ביום 30 ביוני 2024 אישר דירקטוריון מקס לעדכן את היעד הפנימי של מקס ליחס הון עצמי רובד 1 כך שיעמוד על 9.25%, חלף 10% כפי שהיה עד כה. היעד הפנימי המעודכן גבוה ב-125 נקודות בסיס (1.25 נקודות אחוז) מיחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים. בכוונת מקס להחזיק מרווח ביטחון מעל היעד הפנימי המעודכן. היעד הפנימי ליחס הון כולל לא השתנה וממשיך לעמוד של 12%.

4. יחס הלימות ההון הכולל לרכיבי סיכון במקס (*):
להלן פירוט נכסי הסיכון ודרישות ההון בגינם:

ליום 31 בדצמבר			
2023		2024	
מבוקר			
נכסי סיכון	דרישות ההון	נכסי סיכון	דרישות ההון
במיליוני ש"ח			
סיכוני אשראי - גישה סטנדרטית			
1,217	140	1,747	201
של תאגידים בנקאים			
11,775	1,354	1,419	163
של תאגידים			
1,048	121	1	-
קמעונאיות ליחיד			
1,419	163	1,048	121
של עסקים קטנים			
1,048	121	97	847
נכסים אחרים			
1	-	1	-
התאמה בגין סיכוני אשראי (CVA)			
17,207	1,979	14,021	1,611
סה"כ סיכון אשראי			
55	6	19	2
סיכון שוק - גישה סטנדרטית			
3,347	385	2,876	331
סיכון תפעולי - גישה סטנדרטית			
20,609	2,370	16,916	1,944
סך הכל נכסי סיכון ודרישות ההון			
2,532		2,316	
בסיס ההון			
12.3%		13.7%	
יחס הון כולל			
10.0%		11.0%	
יחס הון עצמי רובד 1			

* מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא "מדידה והלימות ההון" ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 472 בנושא "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב" אשר נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2016.

5. מדיניות דיבידנד וחלוקת דיבידנד במקס

חלוקת הדיבידנד במקס כפופה להוראות המפקח על הבנקים, לרבות עמידה במגבלות הלימות ההון המתחייבות מתוקף הוראות באזל. חלוקת דיבידנד מתאפשרת בכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999, הקובע בין היתר, כי מקס רשאית לבצע חלוקה מתוך רווחיה ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן מקס את היכולת לעמוד בחבוייתה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד פירעון וכן להוראות המפקח על הבנקים, לפיהן לא יחולק דיבידנד במקרים הבאים:

- א. יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרם ליתרת עודפים שלילית.
- ב. אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל או כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.
- ג. מקס עלולה שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שקבעה.

על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים תוכל מקס לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבלה מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

במהלך הרבעון השני לשנת 2024 סיכמה מקס על ביטולן של מגבלות על חלוקת דיבידנד שנכללו בהסכמי מימון של מקס, אשר פורטו בביאור 19(ג)(3) בדוחות הכספיים.

ביום 30 ביוני 2024 קבע דירקטוריון מקס, מדיניות לחלוקת דיבידנדים. על פי המדיניות, החל משנת 2024, תוכל מקס לחלק מדי שנה דיבידנדים בסכום של עד 30% מהרווח הנקי של מקס לשנה שקדמה לשנת החלוקה. בקביעת המדיניות אין משום התחייבות של מקס לחלק דיבידנד במועד או בשיעור כלשהו, וכל חלוקה תהיה בשיקול דעתו המלא של דירקטוריון מקס ותהיה טעונה אישור פרטני של דירקטוריון מקס, בכפוף בין היתר לעמידה בכל המגבלות החלות על מקס מכוח הדין ומכוח הוראות הפיקוח על הבנקים.

בהתאם, ביום 30 ביוני 2024, אישר דירקטוריון מקס חלוקה של דיבידנד בסך 62 מיליון ש"ח, המהווה כ- 28% מהרווח הנקי של מקס לשנת 2023. הדיבידנד שולם ביום 3 ביולי 2024.

2.5. ניתוח התפתחות תזרים מזומנים, מקורות המימון והנזילות

2.5.1. תזרים המזומנים לתקופת הדוח

תזרימי המזומנים המאוחדים שנבעו מפעילות שוטפת בתקופת הדוח הסתכמו לסך של כ- 1,602 מיליוני ש"ח עיקר הסכום כתוצאה ממימוש של השקעות פיננסיות בחברת הביטוח. תזרימי המזומנים המאוחדים ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 1,079 מיליוני ש"ח בעיקר למתן אשראי למחזיקי כרטיס ולבתי עסק. תזרימי המזומנים המאוחדים ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ- 323 מיליוני ש"ח וכללו, בעיקר את פירעון הלוואת הסינדיקציה בסימקס בסך של כ- 891 מיליוני ש"ח, לפרטים נוספים ראה 2.1(ג) לעיל. יתרות המזומנים ושווי המזומנים של הקבוצה גדלו מסך של כ- 6,966 מיליוני ש"ח בתחילת תקופת הדוח לסך של כ- 7,069 מיליוני ש"ח בסוף תקופת הדוח.

2.5.2. מימון החברה

2.5.2.1 מקורות המימון והנזילות בחברה

החברה רואה חשיבות גדולה בשמירה וקיום של יתרות מזומנים מספקות, באופן שיאפשר לה לעמוד בפירעון התחייבויותיה וכן בתמיכה, ככל שדורשת, בצרכי ההון של כלל ביטוח וצרכי נזילות בגין פעילותן של חברות מוחזקות אחרות בקבוצה. מקורות מימון נוספים כוללים, בין היתר, חלוקות דיבידנדים מחברות מוחזקות, ואפשרות למימוש החזקות בחברות מוחזקות, גיוס חוב מהמערכת הבנקאית ו/או מהציבור וניצול מסגרת אשראי וכן גיוס הון.

מובהר כי חלק מהחברות המוחזקות כפופות להוראות רגולטוריות לגבי חלוקת דיבידנדים מעבר למגבלות החלוקה הקבועות בחוק החברות התשנ"ט-1999, הקובע בין היתר, כי חברה רשאית לבצע חלוקה מתוך רווחיה ובלבד שלא קיים חשש סביר שהחלוקה תמנע מן החברה את היכולת לעמוד בחביותיה הקיימות והצפויות, בהגיע מועד פירעון:

- א. **כלל ביטוח** – תזרימי הדיבידנד מכלל ביטוח תלויים במדיניות שקבע דירקטוריון כלל ביטוח, ראו סעיף 2.4.א.5 לעיל, לרבות בעמידה ביעד יחס הסולבנסי שקבע הדירקטוריון שהינו גבוה מיעד המינימום שקבע הפיקוח. החברה מתחשבת כמקור נזילות בתקבולי הריבית המתקבלים מהחזקתה, במכשיר הון ראשוני מורכב של כלל ביטוח ומסוגלת החזקה זו כהשקעה פיננסית.
- ב. **מקס** - חלוקת הדיבידנד במקס כפופה להוראות המפקח על הבנקים, לרבות עמידה במגבלות הלימות ההון המתחייבות מתוקף הוראות באזל. חלוקת דיבידנד מתאפשרת בכפוף להוראות חוק החברות, התשנ"ט-1999. לפרטים בדבר מדיניות חלוקת דיבידנד ראה 2.4.ב.5 לעיל.

לפרטים נוספים בדבר מגבלות על חלוקת דיבידנד כלל ביטוח ובמקס, ראה ביאור 7 בדוחות הכספיים המאוחדים. בנוסף, החברה שולטת בגופים הבאים אשר לא חלות עליהן מגבלות רגולטוריות מיוחדות לעניין חלוקת דיבידנד מעבר לחוק החברות:

- א. **כלל החזקות סוכנויות** – החברה מציגה, כחלק מהנכסים הפיננסיים נטו, את הנכסים הפיננסיים נטו של כלל החזקות סוכנויות.
- ב. **כלל פיננסים** - כמפורט בביאור 9 לדוחות הכספיים המאוחדים, כלל פיננסים מחזיקה סך של כ-24.9% בחברת מכלול מימון בע"מ. מכלול מימון הינה חברה אשר מנייתה נסחרת בבורסה בתל אביב שווי השוק של מניות החברה בהתאם לשער המניה בבורסה הינו כ- 120 מיליוני ש"ח בסמוך למועד פרסום הדוחות, בנוסף לכלל פיננסים אופציה לרכישת כ-7% נוספים ממניות מכלול. השקעה זו מוצגת במסגרת השקעות בחברות מוחזקות בהתאם לשווי המאזני, ולא נכללה במסגרת ההשקעות פיננסיות בסעיף זה.

נכון לתאריך הדיווח, בעקבות איחוד נתוני מקס, והיערכות המימונית לרכישתה, לקבוצה קיימים שלושה סוגי התחייבויות פיננסיות, כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לצרכי ההון של כלל ביטוח, אגרות חוב שהונפקו לצרכי ההון של מקס ויתרות המשמשות לפעילותה השוטפת של מקס, אגרות חוב שהונפקו על ידי החברה בסך של כ- 1,520 מיליוני ש"ח.

להלן תובא טבלה המפרטת את החוב הפיננסי נטו (טבלה כוללת את החברות: החברה, סימקס החזקות בע"מ וכלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ כאמור לעיל ואינה כוללת את כלל ביטוח ומקס אשר לגביהן מלבד המגבלות החלות על חלוקה הקבועות בחוק החברות התשנ"ט-1999, חלות אף מגבלות רגולטוריות:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
נכסים פיננסיים		
		מזומנים ושוי מזומן
9	37	
1,011	142	השקעות פיננסיות אחרות בעיקר קרן כספית ומק"מ בחברה
481	493	מכשיר הון ראשוני מורכב של כלל ביטוח *
1,501	672	סך הכל נכסים
		בניכוי חלויות שוטפות
963	43	התחייבויות פיננסיות- שוטפות **
538	629	נכסים פיננסיים בניכוי חלויות שוטפות
התחייבויות פיננסיות שאינן שוטפות		
		התחייבויות פיננסיות- שאינן שוטפות:
1,514	1,522	אגרות חוב שהונפקו על ידי החברה, רכיב התחייבויות
1,514	1,522	סך כל ההתחייבויות
976	892	חוב פיננסי נטו
250	250	מסגרת אשראי לא מנוצלת ***

* ההשקעות הפיננסיות האחרות כוללות השקעה במכשיר הון ראשוני מורכב של כלל ביטוח בסך של 519 מיליוני ש"ח (השווי ההוגן שחושב ליום 31 בדצמבר 2024 הינו בסך של כ-493 מיליוני ש"ח).

** בחודש פברואר 2024 נפרעה הלוואת הסינדיקציה בסימקס, בסך של כ-891 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.1 ג' לעיל.

*** בחודש יוני 2024, חידש תאגיד בנקאי ישראלי מסגרת אשראי לחברה, בסכום של עד 250 מיליוני ש"ח לצורך כרית נזילות נוספת, וזאת עד לשנה נוספת עד חודש יוני 2025. לפרטים נוספים, ראה ביאור 6(ה)1 בדוחות הכספיים. נכון למועד הדוח ולמועד אישורו, לא נוצלה מסגרת האשראי הנ"ל.

2.5.2.2 מאפייני מימון בחברה

- א. החברה, בהיותה חברת החזקות, בוחנת בהקשר של סוגיית המימון והנזילות את שווי נכסיה מול התחייבויותיה וכן את קיומם של אמצעים נזילים בידיה, והערכת נגישות סבירה לאמצעים כאמור, הדרושים לצורך פעילותה.
- ב. פעילות החברה (השקעות, הוצאות הנהלה וכלליות, שירות החוב ודיבידנדים) ממומנת, בדרך כלל, מדיבידנדים המתקבלים מחברות מוחזקות ומגיוס הון, מהלוואות מתאגידים בנקאיים ומתמורה ממימוש נכסים.
- ג. לפרטים בדבר התנועות הכספיות העיקריות בחברה (סולו), ראה הנתונים על תזרימי המזומנים המיוחסים לחברה עצמה (סולו).
- ד. לפרטים בדבר רווחים ראויים לחלוקה של החברה, המותאמים לדרישות ההון של החברה ובדבר הון ודרישות הון בגופים המוסדיים המאוחדים ובחברות נוספות בקבוצה, ראה ביאור 17 בדוחות הכספיים השנתיים.

2.5.2.3 גילוי ייעודי למחזיקי אגרות חוב של החברה

א. נתוני אגרות החוב

דירה/מועד הנפקה	אג"ח א'	אג"ח א' (הרחבה)	אג"ח א' (הרחבה שניה)	אג"ח ב' (אג"ח להמרה)	אג"ח ג'
מועד ההנפקה	פברואר 2023	יוני 2023	אוגוסט 2023	פברואר 2023	דצמבר 2023
שווי נקוב במועד ההנפקה (בש"ח)	249,100,000	250,000,000	400,000,000	150,000,000	500,000,000
שווי בספרים ל-31.12.24 (בש"ח)	כ-248 מיליוני ש"ח	כ-243 מיליוני ש"ח	כ-394 מיליוני ש"ח	כ-141 מיליוני ש"ח (**)	כ-496 מיליוני ש"ח
שווי שוק ליום 31.12.2024 (*)	כ-259 מיליוני ש"ח	כ-260 מיליוני ש"ח	כ-415 מיליוני ש"ח	כ-155 מיליוני ש"ח	כ-514 מיליוני ש"ח
סוג ריבית	קבועה, לא צמודה	קבועה, לא צמודה	קבועה, לא צמודה	קבועה, לא צמודה	קבועה, לא צמודה
שיעור הריבית הנקובה	4.7%	4.7%	4.9%	2.8%	5.25%
ריבית אפקטיבית ליום ההנפקה	4.9%	4.9%	4.9%	4.9%	5.5%
רישום למסחר בבורסה	כן	כן	כן	כן	כן
מועדי תשלום קרן	28 בפברואר 2028	28 בפברואר 2028	28 בפברואר 2028	28 בפברואר 2028	הקרן תפרע בשלושה תשלומים בכל אחת מהשנים 2029-2031
מועדי תשלום ריבית	הריבית תשולם בתשלום שנתי אחד, ב-28 לפברואר 2024-2028 בכל אחת מהשנים	הריבית תשולם בתשלום שנתי אחד, ב-28 לפברואר 2024-2028 בכל אחת מהשנים	הריבית תשולם בתשלום שנתי אחד, ב-28 לפברואר 2024-2028 בכל אחת מהשנים	הריבית תשולם בתשלום שנתי אחד, ב-28 לפברואר 2024-2028 בכל אחת מהשנים	הריבית תשולם בשני תשלומים חצי שנתיים, ב-1 לנובמבר וב-1 למאי בכל אחת מהשנים 2024-2031
ריבית לשלם ליום 31.12.2024	כ-10 מיליוני ש"ח	כ-10 מיליוני ש"ח	כ-16 מיליוני ש"ח	כ-4 מיליוני ש"ח	כ-4 מיליוני ש"ח
האם תעודות ההתחייבות ניתנות להמרה	לא	לא	לא	כן	לא
בסיס ההצמדה ותנאיה	תעודות ההתחייבות (קרן וריבית) אינן צמודות למדד ו/או למטבע חוץ כלשהו	תעודות ההתחייבות (קרן וריבית) אינן צמודות למדד ו/או למטבע חוץ כלשהו	תעודות ההתחייבות (קרן וריבית) אינן צמודות למדד ו/או למטבע חוץ כלשהו	תעודות ההתחייבות (קרן וריבית) אינן צמודות למדד ו/או למטבע חוץ כלשהו	תעודות ההתחייבות (קרן וריבית) אינן צמודות למדד ו/או למטבע חוץ כלשהו
נכסים משועבדים	אין	אין	אין	אין	אין
זכות החברה לבצע פדיון מוקדם או המרה כפויה	החברה רשאית לפרוע את תעודות ההתחייבות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, בתדירות שלא תעלה על פעם ברבעון. התשלום בגין פדיון מוקדם למחזיקי תעודות ההתחייבות יעמוד על הגבוה מבין: א. שווי שוק; ב. הערך ההתחייבתי; ג. יתרת תזרים המזומנים (קרן וריבית) כשהם מהווים לפי תשואת אגח ממשלתי בתוספת ריבית של 1%.	החברה רשאית לפרוע את תעודות ההתחייבות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, בתדירות שלא תעלה על פעם ברבעון. התשלום בגין פדיון מוקדם למחזיקי תעודות ההתחייבות יעמוד על הגבוה מבין: א. שווי שוק; ב. הערך ההתחייבתי; ג. יתרת תזרים המזומנים (קרן וריבית) כשהם מהווים לפי תשואת אגח ממשלתי בתוספת ריבית של 1%.	החברה רשאית לפרוע את תעודות ההתחייבות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, בתדירות שלא תעלה על פעם ברבעון. התשלום בגין פדיון מוקדם למחזיקי תעודות ההתחייבות יעמוד על הגבוה מבין: א. שווי שוק; ב. הערך ההתחייבתי; ג. יתרת תזרים המזומנים (קרן וריבית) כשהם מהווים לפי תשואת אגח ממשלתי בתוספת ריבית של 1%.	החברה רשאית לפרוע את תעודות ההתחייבות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, בתדירות שלא תעלה על פעם ברבעון. התשלום בגין פדיון מוקדם למחזיקי תעודות ההתחייבות יעמוד על הגבוה מבין: א. שווי שוק; ב. הערך ההתחייבתי; ג. יתרת תזרים המזומנים (קרן וריבית) כשהם מהווים לפי תשואת אגח ממשלתי בתוספת ריבית של 1%.	החברה רשאית לפרוע את תעודות ההתחייבות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, בתדירות שלא תעלה על פעם ברבעון. התשלום בגין פדיון מוקדם למחזיקי תעודות ההתחייבות יעמוד על הגבוה מבין: א. שווי שוק; ב. הערך ההתחייבתי; ג. יתרת תזרים המזומנים (קרן וריבית) כשהם מהווים לפי תשואת אגח ממשלתי בתוספת ריבית של 1%.
מהותיות הסדרה	הסדרה מהותית כהגדרת מונח זה בתקנה 10(ב)(13)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970	הסדרה מהותית כהגדרת מונח זה בתקנה 10(ב)(13)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970	הסדרה מהותית כהגדרת מונח זה בתקנה 10(ב)(13)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970	הסדרה מהותית כהגדרת מונח זה בתקנה 10(ב)(13)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970	הסדרה מהותית כהגדרת מונח זה בתקנה 10(ב)(13)(א) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל-1970
קיימת התניה הפרה צולבת (CROSS DEFAULT) (***)	כן	כן	כן	כן	כן

(*) שווי השוק כולל ריבית שנצברה ליום 31 בדצמבר 2024.
(**) מתוך כך הרכיב ההוני בסך של כ-13 מיליוני ש"ח המוצג במסגרת ההון.
(***) לפרטים נוספים ראה סעיף 8.1.14 בשטרי הנאמנות (סדרה א') ו-(סדרה ב') שצורפו לדוח הצעת מדף מיום 9 בפברואר 2023.

ב. פרטים בדבר רכיב ההמרה באג"ח ב'

פרמטר	אג"ח ב' (אג"ח להמרה)
פרטי נייר הערך אליו ניתן להמיר את אגרות החוב	אגרות החוב ניתנות להמרה למניות רגילות של החברה
יחס המרה	במועד ההנפקה יחס ההמרה היה כדלקמן: כל 85 ש"ח ע.נ. של אגרות החוב היו ניתנים להמרה למניה רגילה אחת של החברה.
	בחודש דצמבר 2024, לאחר חלוקת דיבידנד בחברה יחס ההמרה השתנה כך שכל 83.73 ש"ח ע.נ. של אגרות החוב יהיו ניתנים להמרה למניה רגילה אחת של החברה.
עיקרי תנאי ההמרה ובכלל זה תנאים מתלים	אגרות החוב ניתנות להמרה בכל יום בו מתקיים מסחר בבורסה, עד ליום 18.2.28;
לביצוע המרה וקיומן של התאמות לחלוקה	אם החברה תחלק בתקופת קיום זכות ההמרה מניות הטבה ו/או דיבידנד ו/או תציע מניות בדרך של זכויות תבוצע התאמה של מספר המניות הנובעות מההמרה. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.3.3 לשטר הנאמנות שצורף לדוח הצעת המדף מיום 9 בפברואר 2023.

ג. פרטים בדבר דירוג

אג"ח א'	אג"ח ב' (אג"ח להמרה)	אג"ח ג'
מעלות	מעלות	מעלות
-ILAA	-ILAA	-ILAA
-ILAA	-ILAA	-ILAA

הנאמן בגין תעודות ההתחייבות (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') הינו הרמטיק נאמנות (1975) בע"מ. שם האחראים על תעודות ההתחייבות הינם: עו"ד דן אבנון ו/או עו"ד מירב עופר, טלפון: 073-2171000, פקס: 03-5271451, אי מייל: hermetic@hermetic.co.il, כתובת למשלוח דואר: מגדל צ'מפיון, קומה 13 דרך ששת הימים 30, בני ברק.

ד. מגבלות חוזיות ואמות מידה פיננסיות

במסגרת שטרי הנאמנות של אגרות החוב סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג', התחייבה מקס, כי כל זמן שאגרות החוב (סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג') טרם נפרעו במלואן, היא לא תיצור שיעבוד צף על כל רכוש, אלא אם קיבלה מראש את הסכמת מחזיקי אגרות החוב או תיצור לטובת מחזיקי אגרות החוב שעבוד צף באותה דרגה פרי פסו. כמו כן, נטלה על עצמה החברה מגבלות הנוגעות לחלוקת דיבידנד, הרחבת סדרה א', סדרה ב' וסדרה ג', וכן התחייבה לעמוד באמות מידה פיננסיות לפיהן ההון העצמי של החברה לא יפחת מ-3.2 מיליארד ש"ח (במסגרת סדרה א' וסדרה ב') או מ-3.4 מיליארד ש"ח (במסגרת סדרה ג') וכי יחס החוב הפיננסי נטו לסך הנכסים לא יעלה על 50%.

לפרטים נוספים ראה סעיף 6.3.1 בשטרי הנאמנות (סדרה א') ו-(סדרה ב') שצורפו לדוח הצעת המדף מיום 9 בפברואר 2023 וסעיף 6.3.1 בשטר הנאמנות (סדרה ג') שצורף לדוח הצעת המדף מיום 4 בדצמבר 2023.

כמו כן נקבע מנגנון התאמה לפיו יעלה שיעור הריבית כתוצאה מאי עמידה באחת מאמות המידה הפיננסיות.

אמות המידה יותאמו ככל שכתוצאה מיישום לראשונה של תקינה חשבונאית יחול בהן שינוי אשר השפעתו אינה זניחה. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.3, בשטרי הנאמנות (סדרה א') ו-(סדרה ב') שצורפו לדוח הצעת המדף מיום 9 בפברואר 2023 וסעיף 6.3 בשטר הנאמנות (סדרה ג') שצורף לדוח הצעת המדף מיום 4 בדצמבר 2023.

נקבע גם מנגנון התאמה לפיו שיעור הריבית יעלה במידה ודירוג החברה יופחת. לפרטים נוספים ראה סעיף 6.4 בשטרי הנאמנות (סדרה א') ו-(סדרה ב') שצורפו לדוח הצעת המדף מיום 9 בפברואר 2023 וסעיף 6.4 בשטר הנאמנות (סדרה ג') שצורף לדוח הצעת המדף מיום 4 בדצמבר 2023.

נכון לתאריך הדיווח החברה עומדת באמות המידה המתוארות לעיל. יחס החוב הפיננסי נטו ליום 31 בדצמבר, 2024 היינו בסך של כ-8% וההון העצמי היינו בסך של כ-9.4 מיליארדי ש"ח. כמו כן, נכון לתאריך הדיווח ונכון למועד פרסום דוח זה, וכן בתקופה שתחילתה במועד הנפקת תעודות ההתחייבות, החברה עמדה ועומדת בכל התנאים וההתחייבויות לפי שטרי הנאמנות ולא התקיימו תנאים המקימים עליה להעמדת תעודות ההתחייבות לפירעון מיידי. כמו כן, החברה לא קיבלה הודעה מהנאמן לתעודות ההתחייבות בדבר אי עמידתה בתנאים ובהתחייבויות שלפי שטרי הנאמנות הנ"ל.

עיקרי שטרי הנאמנות (סדרה א' וסדרה ב') אשר נחתמו בין החברה לבין הנאמן מצורפים לדוח הצעת המדף מיום 9 בפברואר 2023 ועיקרי שטר הנאמנות (סדרה ג') מצורפים לדוח הצעת המדף מיום 4 בדצמבר 2023 ונוסחיהם המלאים של שטרי הנאמנות מצויים במשרדה הרשום של החברה וניתן לעיין בהם, בתיאום מראש, בכל יום עסקים בשעות העבודה הרגילות.

2.5.3 מימון מקס

2.5.3.1 מקורות המימון של מקס

ניהול צרכי המימון ותמיכתו בניהול הנזילות בהתאם לאופי פעילות מקס כמתואר לעיל, בשילוב ניהול הסיכונים הכולל, נבחנים באופן מתמיד בין היתר, על פני טווחי זמן שונים תוך מתן דגש לטווח הקצר והבינוני כאשר מקורות המימון של מקס מתוכננים לתמוך בצרכי הנזילות המשתנים.

מקורות המימון תומכים באופי פעילות מקס תוך התאמה לאופקי הזמן הרלוונטיים באמצעות מקורות מימון עצמאיים (הון עצמי) ומקורות מימון חיצוניים הכוללים בעיקר מסגרות אשראי מובטחות מבנקים שונים בישראל, הלוואות לזמן קצר (לרבות הלוואות מסוג On-Call) ולזמן בינוני ואגרות חוב.

מקס מנהלת את צרכי המימון שלה בהתאם למדיניות ומטרות שהוגדרו במסגרת אסטרטגיית המימון שלה, כגון:

- התאמת מקורות המימון מבעוד מועד ביחס לצרכי המימון מחדש בפועל.
- ניהול יעיל של רזרבות נזילות תוך עמידה במדדי הביצוע (KPIs) ומעקב אחר האינדיקטורים הרלוונטיים.
- פיזור רחב של מלווים לצורך מזעור התלות במלווה ספציפי לצד שמירה על תמחור תחרותי של מקורות המימון לנוכח תחרותיות בין המלווים.
- מימון מצד שוק ההון לאורך זמן המאפשר נגישות למקורות נוספים בשילוב יתרונות בתמחור כתוצאה מכך.
- חיזוי ותכנון המימון באופן אסטרטגי כך שיאפשרו תמיכה בהחלטות מקס.
- ניהול דינאמי של הנכסים והתחייבויות הכולל, בין היתר, חתירה להתאמת מקורות המימון, מאפייניו ומשך החיים הממוצע לנוכח מאפייני המוצרים השונים של מקס.

מקס פועלת להבטחת מקורותיה המימוניים ופועלת באופן שוטף לגיוון ופיזור המקורות.

ביום 23 בינואר 2019 נחתם בין מקס לבין בנק לאומי הסכם להקדמת תשלומים לפיו הבנק מקדים למקס את סך כל העסקאות בתשלומים שבוצעו בכרטיסי אשראי של לקוחות הבנק למועד התשלום התורן הראשון, במקום המועדים המקוריים של התשלומים התורנים (מועד החיוב של לקוח הבנק) בתמורה לעמלה המשולמת על ידי מקס לבנק. תוקף ההסכם עד ליום 31 בינואר 2029. ביום 10 בפברואר 2025 תוקנו התנאים המסחריים של הסכם זה ליתרת תקופתו, באופן שאינו מהותי.

בתקופת הדוח מקס עמדה בהתחייבויותיה ומילאה את כל התנאים בקשר עם הסכמי המימון לעיל.

להלן פרטים אודות כלל מקורות המימון החיצוניים של מקס ליום 31 בדצמבר 2024 (מיליוני ש"ח):

זהות המלווה	סוג האשראי	היקף התחייבויות במאזן	מאפיינים כלליים
בנקא'	טווח קצר	3,626	ניצול אשראי לטווח קצר מתוך מסגרות אשראי מובטחות ושאינן מובטחות
	טווח ארוך	2,332	הלוואות ממספר בנקים הנפרעות לשיעורין בשנים הקרובות
חוץ בנקא'	טווח קצר	546	נייר ערך מסחרי סדרות 1 ו-2
	טווח ארוך	250	כתבי התחייבות נדחים (סדרה ד')
סך הכל		6,754	

עיקר המימון החיצוני נובע ממקורות מהמערכת הבנקאית, באמצעות הסכמי הלוואה ומסגרות אשראי שעיקרן מגובות בהתחייבות הבנקים להעמידן. בכדי לשמור על גיוון בגופי המימון, מקס שמה דגש על שמירת פיזור המקורות בין מספר גופים שונים בכל זמן נתון.

היקף מסגרות האשראי השונות כמו גם החלטות על שינויים בקווי האשראי ואופיים, נבחנים באופן שוטף בהתאם לצרכים השונים תוך תמיכה גם בתרחישי קיצון המבוצעים במסגרת ניהול הסיכונים הכללי של מקס.

יתרת המימון הבנקאי לטווח הקצר המוצגת לעיל אינה כוללת את הסכם הקדמת התשלומים מול בנק לאומי כמתואר לעיל שכן היתרה בגין מקדמת במאזן מיתרות "סכומים לקבל מבנקים בגין פעילות בכרטיסי אשראי". הוצאות המימון בגין ההסכם כלולות בהוצאות המימון של מקס.

יצוין כי מעת לעת מתנהלים מגעים שונים בין מקס לבין הבנקים וגופים פיננסיים שונים להעמדת מקורות מימון מסוגים שונים אשר עשויים להסתכם להיקפים מהותיים.

ביום 4 לינואר 2024 השלימה החברה הנפקה פרטית של נייר ערך מסחרי למשקיעים מוסדיים בהיקף של 230 מיליון ש"ח.

להלן פרטים אודות מסגרות האשראי וניצולן:

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
9,850	10,350	סך מסגרות אשראי מובטחות
1,350	1,450	סך מסגרות אשראי שאינן מובטחות
11,200	11,800	סה"כ מסגרות אשראי (מובטחות ושאיןן מובטחות)*
3,569	3,626	סך ניצול אשראי כספי מתוך המסגרות המובטחות
358	874	סך הלוואות מבנקים מתוך המסגרות
1,246	1,458	סך הלוואות מבנקים שאינן מתוך המסגרות
5,173	5,958	סה"כ ניצול אשראי כספי

* מסגרות האשראי של מקס מתחדשות מדי שנה לתקופה שבין שנה לשלוש שנים.

להלן פרטים אודות יתרת קרן בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים:

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
285	250	כתבי התחייבות נדחים*
316	546	נייר ערך מסחרי סדרה 1 ו-2**
601	796	סה"כ

* ביום 31 בדצמבר 2023 בוצע פדיון מוקדם מלא, ביוזמת מקס, של יתרת כתבי ההתחייבות נדחים (סדרה ב') של מקס וביום 31 במרס 2024 בוצע פדיון מוקדם מלא, ביוזמת מקס, של כתב התחייבות נדחה שהונפק בהנפקה פרטית לגוף מוסדי. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, למקס קיימת רק סדרה אחת (סדרה ד') של כתבי התחייבות נדחים.

** ביום 4 בינואר 2024 השלימה מקס הנפקה פרטית של נייר ערך מסחרי סדרה 2 ((נע"מ (סדרה 2)) למשקיעים מוסדיים בהיקף של 230 מיליון ש"ח. לאחר תאריך הדיווח, ביום 6 בינואר 2025 השלימה מקס הנפקה פרטית נוספת של נייר ערך מסחרי למשקיעים מוסדיים, בדרך של הרחבת נע"מ (סדרה 2) בהיקף של כ- 154 מיליון ש"ח.

2.5.3.2 פרטים בנוגע לאגרות החוב שבמחזור נכון ליום 31 בדצמבר 2024:

סדרה	מועד ההנפקה	ע.נ. במועד ההנפקה	ע.נ. ליום 31 בדצמבר 2023	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	סוגי הריבית ושיעורה	מועדי תשלום קרן	מועדי תשלום ריבית	בסיס ותנאי הצמדה (קרן וריבית)	דירוג
נייר ערך מסחרי סדרה 1	27 בדצמבר 2022	ש"ח 316,200,000	ש"ח 316,200,000	ש"ח 316,200,000	שקלית, משתנה ב"י + 0.2%-0.5%	תשלום אחד, ביום 26 בדצמבר 2027	משולמת אחת לשנה, ביום 26 בדצמבר 2023 וביום 27 בדצמבר בכל אחת מהשנים 2024 ועד 2027	הקרן והריבית אינן צמודות	P-1 מחברת מדורג
כתבי התחייבות נדחים (סדרה ד') COCO ⁽¹⁾	16 ביולי 2023	ש"ח 250,000,000	ש"ח 250,000,000	ש"ח 250,000,000	שקלית, קבועה ⁽²⁾ 7.33%	תשלום אחד, ביום 16 באוקטובר 2033	משולמת אחת לשנה, ביום 15 ליולי בכל אחת מהשנים 2024 ועד 2033. תשלום אחרון ישולם ביום 15 לאוקטובר 2033	הקרן והריבית אינן צמודות	A1 באופק יציב מחברת מדורג
נייר ערך מסחרי סדרה 2	4 בינואר 2024	ש"ח 230,000,000	ש"ח 230,000,000	ש"ח 230,000,000	שקלית, משתנה ב"י + 0.2%- 0.5%	הקרן תיפרע בתשלום אחד ביום 3 בינואר 2025, אלא אם תחודש לעוד 4 תקופות נוספות, ועד ליום 2 בינואר 2029	משולמת אחת לשנה, ביום 3 בינואר בשנת 2025 וביום 3 בינואר בכל אחת מהשנים 2026 ועד 2029	הקרן והריבית אינן צמודות	P-1 מחברת מדורג

לפרטים נוספים ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים.

1. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי", כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד') כוללים, בין היתר, מנגנון לספיגת הפסדי קרן, במסגרתו בהתקיים נסיבות מסוימות שאין באפשרות מקס בהכרח לצפות אותן מראש ו/או שאינן בהכרח בשליטתה, תבצע מקס מחיקה מלאה או חלקית של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד'); אם לאחר מועד הנפקתם, ירשמו כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד') למסחר ברשימה הראשית בבורסה, יפחת שיעור הריבית השנתית המשולמת בגין יתרת קרן כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד') ב- 0.25%, החל ממועד רישומם של

כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד'), למסחר ברשימה הראשית בבורסה ועד לפירעונם המלא או מחיקתם מהמסחר ברשימה הראשית בבורסה (שאז יגדל שיעור הריבית חזרה לשיעור הריבית ערב ההפחתה), לפי המוקדם.

כמו כן, אם מקס לא תממש את זכותה לפדות את כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד') בפדיון מוקדם בהתאם לסעיף 7 לשטר הנאמנות של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד'), אזי הריבית השנתית של כתבי ההתחייבות הנדחים תעודכן ביום 16 לאוקטובר 2028 ("מועד שינוי הריבית"), כך ששיעור הריבית השנתית יגדל או יקטן, לפי העניין, בגובה ההפרש בין שיעור ריבית העוגן (כהגדרתה בשטר הנאמנות) במועד שינוי הריבית לעומת שיעור ריבית העוגן במועד הרישום למסחר של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ד') במערכת רצף מוסדיים על פי שטר זה ("הפרש הריבית"). מובהר, כי אם הפרש הריבית יהיה שלילי, תופחת הריבית השנתית שתישא קרן כתבי ההתחייבות הנדחים החל ממועד שינוי הריבית בגובה הפרש הריבית. בכל מקרה, לא יפחת שיעור הריבית מ-0%.

להלן נתונים עיקריים אודות יתרות האשראי של מקס:

זהות הנושה	סוג אשראי	בסיס הצמדה	טווח מסגרות/יתרה במאזן	חלויות שוטפות הלוואות	שיעור ריבית ממוצעת משוקללת (בתוך הטווח) ⁽¹⁾
ליום 31 בדצמבר 2024					
בנקים	מסגרות אשראי (מובטחות ושאינן מובטחות) ⁽²⁾	ריבית משתנה	קצר	3,626	-
	הלוואות	ריבית משתנה	ארוך	1,015	262
	הלוואות	ריבית קבועה ⁽³⁾	ארוך	1,317	221
	נייר ערך מסחרי סדרה 1	ריבית משתנה	קצר	316	-
חוץ בנקאי	נייר ערך מסחרי סדרה 2	ריבית משתנה	קצר	230	-
	כתבי התחייבות נדחים (COCO)	ריבית קבועה	ארוך	250	-
ליום 31 בדצמבר 2023					
בנקים	מסגרות אשראי (מובטחות ושאינן מובטחות) ⁽²⁾	ריבית משתנה	קצר	3,569	-
	הלוואות	ריבית משתנה	ארוך	1,545	529
	הלוואות	ריבית קבועה ⁽³⁾	ארוך	59	44
	נייר ערך מסחרי סדרה 1	ריבית משתנה	קצר	316	-
חוץ בנקאי	הלוואה מול גוף מוסדי (COCO) ⁽⁴⁾	ריבית קבועה	ארוך	35	-
	כתבי התחייבות נדחים (COCO)	ריבית קבועה	ארוך	250	-

1. פרט לכתבי ההתחייבות הנדחים, בגין מצוינת שיעור הריבית נקובה. כמו כן, במסגרת מרבית הסכמי מסגרות האשראי, קיים מנגנון התאמת ריבית, לרבות בגין ירידה בדירוג אגרות החוב בגין פגיעה בתיק האשראי או אי עמידה ביחס הלימות הון רובד 1 של לפחות 8% (בנוסף לריבית הפיגורים). תוספת הריבית בגין כל ההתאמות (למעט בשל ריבית פיגורים), לא תעלה לרוב על 1.25%.
2. כולל מסגרות חח"ד בהיקף שאינו מהותי.
3. כולל הלוואה צמודה למדד המחירים לצרכן. נכון ליום 31 בדצמבר 2023 יתרת קרן ההלוואה בהיקף של כ-42 מיליון ש"ח.
4. ביום 31 במרס 2024 בוצע ביוזמת מקס פדיון מלא להלוואה זו.

2.5.3.3 התפתחויות משמעותיות במקורות המימון של מקס בשנת 2024 ועד למועד חתימת הדוח

א. בחודש מרס 2024, הועמדה למקס על ידי אחד הבנקים המעמידים לה מסגרות אשראי מובטחות, הלוואה בסך של 200 מיליוני ש"ח צמודת מדד (קרן וריבית) הנושאת ריבית קבועה בשיעור בטווח שבין 1.7% ל-2.7%. קרן הלוואה והריבית בגינה נפרעות בתשלומים חודשיים (כאשר הפירעון הסופי יעשה בחודש אוגוסט 2030).

בנוסף להלוואה כאמור, למקס הסכם מסגרת אשראי מובטחת באותו בנק, בהיקף של 3,300 מיליוני ש"ח בתוקף עד ליום 23 בדצמבר 2025 (להלן בסעיף זה - "מסגרת האשראי המובטחת"). מסגרת האשראי המובטחת משמשת לניצול אשראי לז"ק, אשראי לז"א, מסגרות חח"ד וערבויות. בנוסף, התקשרה מקס עם הבנק האמור בנוגע למסגרת אשראי ייעודית נוספת בהיקף של 200 מיליון ש"ח בתוקף עד ליום 30 באוקטובר 2025 ואשר תשמש את מקס לצורך עמידה במודל הנזילות שלה וכן ניתנת לניצול אגב הודעה לבנק בדבר רצונה לנצל מסגרת זו (להלן - "מסגרת אשראי ייעודית").

התחייבויות מקס לפרעון האשראי המנוצל בגין מסגרות אלה אינן מובטחות בבטוחות, שעבודים כלשהם או בכל אופן אחר. שיעורי הריבית על ניצול המסגרות האמורות יהיו מבוססי פריים, בתוספת מרווח שייקבע מעת לעת בכל משיכה ואשר להערכת מקס צפוי להיות בתנאי שוק. כמו כן, מסגרות האשראי כוללות עמלת אי ניצול בשיעור בטווח של 0.1%-0.7%. ביחס למסגרת האשראי המובטחת, הבנק יהיה רשאי להעמיד לפרעון מידי את סכומי האשראי, כולם או מקצתם, בתנאים שנקבעו. ביחס למסגרת האשראי הייעודית, ככלל, הבנק לא יהיה רשאי לצמצם או לבטל את מסגרת האשראי ו/או להעמיד לפרעון מידי אשראי שניטל מתוכה.

ב. למקס מסגרת אשראי מובטחת עם אחד הבנקים בהיקף של 1,000 מיליוני ש"ח בתוקף עד ליום 19 בנובמבר 2025. המסגרת משמשת לניצול אשראי לז"ק ולאשראי ז"א. התחייבויות מקס לפרעון האשראי המנוצל בגין מסגרות אלה אינן מובטחות בבטוחות, שעבודים כלשהם או בכל אופן אחר. שיעורי הריבית על ניצול המסגרות האמורות יהיו מבוססי פריים, בתוספת מרווח שייקבע מעת לעת בכל משיכה ואשר להערכת מקס צפוי להיות בתנאי שוק. כמו כן, מסגרות האשראי כוללות עמלת אי ניצול בשיעור בטווח של 0.1%-0.7%. הבנק יהיה רשאי להעמיד לפרעון מידי את סכומי האשראי, כולם או מקצתם, בתנאים שנקבעו.

ג. למקס מסגרת אשראי מובטחת עם אחד הבנקים בהיקף של 750 מיליוני ש"ח, בתוקף עד ליום 21 ביולי 2025. מסגרת האשראי תשמש לניצול אשראי לזמן קצר.

בנוסף, התקשרה מקס עם הבנק האמור בנוגע למסגרת אשראי ייעודית נוספת בהיקף של 100 מיליון ש"ח בתוקף עד ליום 20 באוקטובר 2025 ואשר תשמש את מקס לצורך עמידה במודל הנזילות שלה וכן ניתנת לניצול אגב הודעה לבנק בדבר רצונה לנצל מסגרת זו (להלן - "מסגרת אשראי ייעודית"). התחייבויות מקס לפרעון האשראי המנוצל בגין מסגרות אלה אינן מובטחות בבטוחות, שעבודים כלשהם או בכל אופן אחר. שיעורי הריבית על ניצול המסגרות האמורות יהיו מבוססי פריים, בתוספת מרווח שייקבע מעת לעת בכל משיכה ואשר להערכת מקס צפוי להיות בתנאי שוק. כמו כן, מסגרות האשראי כוללות עמלת אי ניצול בשיעור בטווח של 0.1%-0.7%. ביחס למסגרת האשראי המובטחת, הבנק יהיה רשאי להעמיד לפרעון מידי את סכומי האשראי, כולם או מקצתם, בתנאים שנקבעו. ביחס למסגרת האשראי הייעודית, ככלל, הבנק לא יהיה רשאי לצמצם או לבטל את מסגרת האשראי ו/או להעמיד לפרעון מידי אשראי שניטל מתוכה.

בחודש ספטמבר 2024, התקשרה מקס עם הבנק האמור להעמדת הלוואה בסך של 350 מיליוני ש"ח צמודת מדד (קרן וריבית), הנושאת ריבית קבועה בשיעור בטווח שבין 1.7% ל-2.7%. קרן הלוואה והריבית בגינה נפרעות בתשלומים חודשיים (כאשר הפירעון הסופי יעשה בחודש מרס 2031).

בחודש נובמבר 2024, התקשרה מקס עם הבנק האמור להעמדת הלוואה בסך של 150 מיליוני ש"ח צמודת מדד (קרן וריבית), הנושאת ריבית קבועה בשיעור בטווח שבין 1.7% ל-2.7%. קרן הלוואה והריבית בגינה נפרעות בתשלומים חודשיים (כאשר הפירעון הסופי יעשה בחודש מאי 2031).

בחודש פברואר 2025 הוארכה מסגרת האשראי בסך 750 מיליוני ש"ח עד ליום 18 בפברואר 2026.

ד. למקס הסכם מסגרת אשראי מובטחת עם אחד הבנקים, בסך 2,400 מיליוני ש"ח בתוקף עד 30 בנובמבר 2025 ומסגרת בסך 500 מיליוני ש"ח בתוקף עד 30 בנובמבר 2027. (להלן בסעיף זה - "מסגרת האשראי המובטחת"). מסגרת האשראי המובטחת משמשת לניצול אשראי לז"ק, אשראי לז"א, מסגרות חח"ד וערבויות.

התחייבויות מקס לפרעון האשראי המנוצל בגין מסגרות אלה אינן מובטחות בבטוחות, שעבודים כלשהם או בכל אופן אחר. שיעורי הריבית על ניצול המסגרות האמורות יהיו מבוססי פריים, בתוספת מרווח שייקבע מעת לעת בכל משיכה ואשר להערכת החברה צפוי להיות בתנאי שוק. כמו כן, מסגרות האשראי כוללות עמלת אי ניצול בשיעור בטווח של 0.1%-0.7%. הבנק יהיה רשאי להעמיד לפרעון מידי את סכומי האשראי, כולם או מקצתם, בתנאים שנקבעו.

בחודש יוני 2024 התקשרה מקס עם אותו הבנק להעמדת הלוואה בסך 300 מיליוני ש"ח צמודת מדד (קרן וריבית), הנושאת ריבית קבועה בשיעור בטווח שבין 1.7% ל-2.7%. קרן הלוואה והריבית בגינה נפרעות בתשלומים חודשיים (כאשר הפירעון הסופי יעשה בחודש דצמבר 2030).

בחודש דצמבר 2024 התקשרה מקס עם אותו הבנק להעמדת הלוואה בסך 350 מיליוני ש"ח צמודת מדד (קרן וריבית), הנושאת ריבית קבועה בשיעור בטווח שבין 1.7% ל-2.7%. קרן הלוואה והריבית בגינה נפרעות בתשלומים חודשיים (כאשר הפירעון הסופי יעשה בחודש יוני 2031).

ה. למקס מסגרת אשראי מובטחת עם אחד הבנקים בהיקף של 2,100 מיליוני ש"ח, שחודשה ביום 4 ביוני 2024 לתקופה שעד ליום 3 ביוני 2025 והוארכה עד ליום 21 בדצמבר 2025. מסגרת האשראי תשמש לניצול אשראי לזמן קצר.

התחייבויות מקס לפירעון האשראי המנוצל בגין מסגרות אלה אינן מובטחות בבטוחות, שעבודים כלשהם או בכל אופן אחר. שיעורי הריבית על ניצול המסגרות האמורות יהיו מבוססי פריים, בתוספת מרווח שייקבע מעת לעת בכל משיכה ואשר להערכת מקס צפוי להיות בתנאי שוק. כמו כן, מסגרות האשראי כוללות עמלת אי ניצול בשיעור בטווח של 0.1%-0.7%. הבנק יהיה רשאי להעמיד לפירעון מידי את סכומי האשראי, כולם או מקצתם, בתנאים שנקבעו.

בסמוך למועד חתימת הדוח, הריבית הממוצעת המשוקללת בגין המסגרות המובטחות הינה בשיעור בטווח של פריים מינוס 0.5% לפריים מינוס 1.5% ואינו כולל עמלת אי ניצול מסגרת אשראי המשולמת בהתאם להיקף ניצול המסגרת.

זכויות הבנקים להעמדה לפירעון מידי

בהסכמים עם הבנקים השונים, כאמור לעיל, כלולות הוראות מקובלות בעניין זכויות העמדה לפירעון מידי, ובהן, בין היתר, הנסיבות שלהלן (כולן או חלקן, לפי העניין): קבלת החלטת פירוק או הגשת בקשה לפירוק או למינוי מפרק זמני, הגשת בקשה להקפאת הליכים, פשרה/הסדר עם נושים או זימון או כינוס אסיפות נושים בהקשר של הסדר/אי יכולת לפרוע חובות או ניהול מגעים לצורך גיבוש הסדר, מינוי של מפרק או כונס נכסים, מימוש שעבודים או הטלת עיקולים, שינוי מבני (כגון מיזוג), שינויים בשליטה, הפסקת תשלום חובות, קיום חשש מהותי להפסקת תשלומים, מצב בו מקס תחדל או סביר כי תחדל מלנהל את עסקיה, הרעה מהותית במצב העסקי, העמדה ו/או קיומה של עילה להעמדה לפירעון מידי של חוב אחר של מקס (ביחס לאגרות חוב, העמדה לפירעון מידי של סדרת אגרות חוב אחרת של מקס); הורדת דירוג של אגרות החוב מתחת ל: BBB-, ביטול רישיון, אי עמידה בהוראות בנק ישראל או רשות אחרת לעניין הלימות ההון, אי עמידה בהתחייבויות מקס על פי הסכמי האשראי (לרבות לעניין חלוקה, תשלום דמי ניהול, שינוי שליטה, מכירת נכסי החברה מעל היקפים מסוימים, השעבוד השלילי וכיו"ב), והכל - בנסיבות מסוימות הקבועות בהסכמים או באגרות החוב, לפי העניין.

פדיון כתבי התחייבויות נדחים מסוג CoCo

ביום 11 במרס 2024 החליט דירקטוריון מקס לפדות בפדיון מוקדם מלא כתב התחייבות נדחה, שהונפק בשנת 2019 בהנפקה פרטית לגוף מוסדי, בסך של 35 מיליון ש"ח. הפדיון המוקדם בוצע ביום 31 במרס 2024, והשפעתו הייתה קיטון של כ- 0.2% ביחס ההון הכולל של מקס.

ניירות ערך מסחריים

בתקופת הדוח חודשו ניירות הערך המסחריים (סדרה 1) של החברה לתקופה נוספת של שנה אחת. ביום 4 בינואר 2024 השלימה מקס הנפקה פרטית של ניירות ערך מסחריים (סדרה 2) לגופים מוסדיים בהיקף של 230 מיליון ש"ח, בריבית של 0.2%-0.5% מעל ריבית בנק ישראל. הנע"מ הונפק לתקופה של שנה אחת, עם אפשרות לחידוש של עד 4 תקופות נוספות של שנה אחת (לתקופה מירבית של 5 שנים), כאשר המחזיקים ומקס רשאים להודיע בכתב לצד השני על רצונם לפרוע בהתראה של 7 ימי עסקים. בחודש ינואר 2025 חודש הנע"מ לתקופה נוספת של שנה אחת. כמו כן, ביום 6 בינואר 2025 השלימה מקס הנפקה פרטית של ניירות ערך מסחריים לגופים מוסדיים, בדרך של הרחבת נע"מ (סדרה 2), בהיקף של כ- 154 מיליוני ש"ח.

אמות מידה פיננסיות

בהסכמות בין חברות קבוצת מקס לבין כל אחד מהגופים המעמידים להן אשראי, נקבעו בין היתר, מגבלות והתחייבויות לעמידה באמות מידה, עסקאות בעלי שליטה, מכירה והעברה של נכסים, 'צירת שעבודים, שינוי מבנה ו/או שינוי שליטה. בתקופת הדוח מקס עמדה בהתחייבויותיה ומילאה את כל התנאים בקשר עם אמות המידה לעיל.

ערבויות

במסגרת מהלך העסקים הרגיל של מקס, העמידה מקס מעת לעת ערבויות בנקאיות כלפי צדדים שלישיים, בין היתר, בגין השתתפות במכרזים. היקף הערבויות כאמור ליום 31 בדצמבר 2024 הינו זניח.

2.6. יעדים לשנת 2027

הקבוצה מיישמת את האסטרטגיה שהתוותה, ועם רכישתה של חברת MAX הפכה מקבוצת ביטוח מוטת עסקים היסטוריים הכוללים התחייבויות ארוכות טווח לקבוצת אחזקות פיננסיות עם מקורות הכנסה ורווח מגוונים. בתוך כך, ניכרת השפעתה החיובית של רכישת מקס על תוצאותיה של החברה, לצד שיפור מתמשך בעסקי הביטוח והחסכון. בתחום הביטוח והחסכון, הקבוצה השלימה תהליך אסטרטגי חמש שנותי בו שיפרה משמעותית את תוצאותיה הכספיות ואת יחס הסולבנסי, ונמצאת בנקודת זינוק להמשך צמיחה רווחית. משימות מרכזיות ביישום האסטרטגיה העסקית -

- צמיחה בהכנסות וברווחיות עסק חדש: התמקדות בצמיחה בעסק חדש, תוך מתן דגש למכירת מוצרי סיכונים וביטוח כללי, במגוון ערוצי ההפצה שלה, בדגש על ערוץ הסוכנים.
- רכישת פעילויות סינגטיות לפעילות הקבוצה, לרבות, בהתחשב במגבלות רגולטוריות, באמצעות החברה כחברת החזקות, תוך בחינה בין היתר, של פעילויות בתחום הסוכנויות ו/או פעילויות פיננסיות נוספות.
- ריסון בהוצאות לצורך תמיכה ביחס Cost/Income: החברה קבעה יעד להתייעלות תפעולית והפחתת רמת ההוצאות השוטפות שלה, תוך שינוי תמהיל ההוצאות באופן שיאפשר גידול בהכנסות וצמיחה.
- ניהול השקעות מוביל: הובלת התשואות ללקוחות הקבוצה, במגוון ערוצי ההשקעה, תוך שמירה על רמות סיכון הולמות וראיה ארוכת טווח.
- חדשנות ודיגיטציה: הובלת הענף בתהליכים של טרנספורמציה דיגיטלית ופיתוח תשתיות דאטא מתקדמות לרבות שילוב יכולות AI, שיאפשרו לקבוצה למקסם את הזדמנויות המכירה שלה כמו גם יסייעו להתייעלות תפעולית.
- שיפור השירות: המשך פעילות לשיפור השירות ושיפור שביעות הרצון של הלקוחות, סוכני הביטוח ויתר שותפיה העסקיים.
- שמירה ושיפור היציבות הפיננסית ויחס כושר הפירעון של כלל ביטוח: שמירה על יחס כושר פירעון כלכלי הולם, בהתחשב באתגרים הנובעים מהחשיפות בתיק העבר, תנודתיות השווקים, סביבת הריבית והשפעות רגולטוריות.
- שמירה על היציבות הפיננסית של החברה, תוך בחינה מתמדת וניהול מיטבי של מבנה החוב של החברה.
- שימור ושיפור המיצוב של החברה אל מול כל מחזיקי העניין, בין היתר באמצעות חיזוק המותג וערכיו בציבור הרחב, חיזוק המחבורות הארגוניות וחיזוק תחושת הגאווה של עובדי הקבוצה.

החברה פרסמה השנה מדיניות חלוקת דיבידנד וזאת בהמשך למדיניות חלוקות דיבידנד שפרסמה כלל ביטוח ומקס, לפיהן מקס תוכל לחלק מדי שנה דיבידנדים בסכום של עד 30% מהרווח הנקי, וכלל ביטוח תוכל לחלק דיבידנדים של 30%-50% מהרווח הכולל. בהתאם למדיניות שנקבעה, החברה תחלק דיבידנד שנתי בשיעור שלא יפחת מ-50% מהדיבידנד שמתקבל מחברות הבנות של החברה באותה שנה. אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד, וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה החברה ו/או שתיטול על עצמה בעתיד. לפרטים נוספים בדבר חלוקת דיבידנדים ומגבלות על חלוקת דיבידנד מכוח דרישות ההון הרגולטוריות החלות על חברות בקבוצה ומכח הוראות הממונה והמפקח על הבנקים ואופן עמידת החברות בהן, ראה ביאור 17 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים אודות האסטרטגיה העסקית של הקבוצה, ראה סעיף 9.18 בתאור עסקי התאגיד.

בהמשך ליישום האסטרטגיה לעיל, ולהטמעה הצפויה של תקן IFRS17, החברה קבעה לעצמה יעדים לשנת 2027, כמפורט להלן:

- רווח כולל לאחר מס בטווח של 1.3-1.6 מיליארד ₪
- תשואה להון בטווח של 12%-15%
- הון עצמי המיוחס לבעלי מניות של כ-11 מיליארד ₪ ו-12 מיליארד ₪, ב-31 לדצמבר 2026 ו-31 לדצמבר 2027, בהתאמה.
- חלוקת דיבידנד של כ-200 מיליון ש"ח.
- נכסים מנוהלים בטווח של 420-460 מיליארדי ₪.

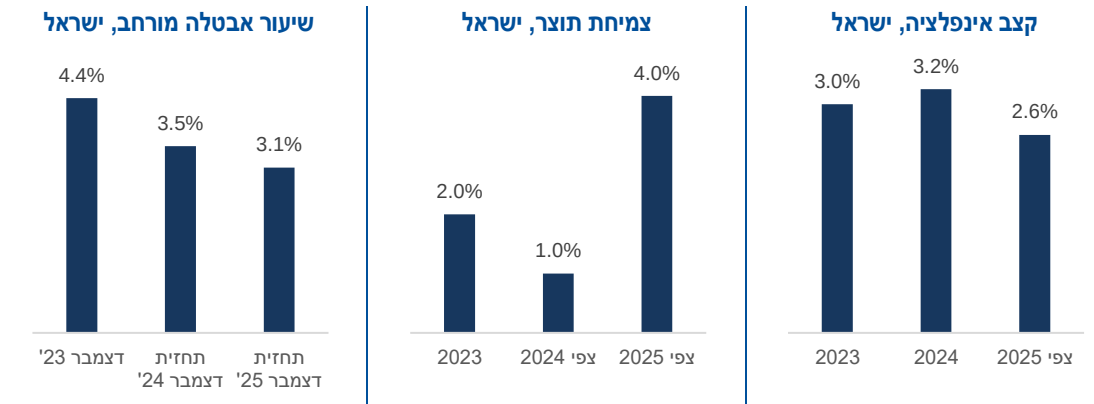
בנוסף, החברה הניחה כדלקמן:

- הנחת תשואה ריאלית על הנכסים ללא אג"ח מיועדות של כ-3%.
- הנחת אינפלציה של כ-2.5%.
- צמיחת תוצר בטווח של 3.5%-4.5%.
- ללא גיוסי הון נוספים.
- ללא שינוי של עקום הריבית הריאלי.
- ללא התאמות חד פעמיות, כגון שינוי הנחות אקטואריות המשפיעות על הרווח והפסד, משבר בשוק ההון, וכדומה.

המידע בכל הקשור לתוכנית האסטרטגיה כמפורט לעיל, הינו בגדר מידע צופה פני עתיד המתבסס על הערכות, הכוונות והאסטרטגיה של הקבוצה, כמפורט לעיל, אשר משקפות את מדיניותה וכוונותיה נכון למועד פרסום דוח זה, ומבוססות על הערכות נוכחיות של תחומי פעילותה ועל מצב הקבוצה נכון למועד פרסום הדוח ועשויות להשתנות, כולן או חלקן, מעת לעת. אין כל ודאות בדבר התממשות כוונות או אסטרטגיה זו של הקבוצה. ייתכן, כי היעדים המתוארים לעיל לא יושגו בעתיד או כי הקבוצה תחליט שלא ליישם את האסטרטגיה האמורה, כולה או חלקה, וזאת, בין היתר, מהסיבות הבאות: שינויים בכדאיות הכלכלית, שינויים בסביבה העסקית, שינויים בתנאי התחרות בשוק ושינויים בשווקים עצמם, שינויים רגולטוריים, שינויים בשוק ההון בארץ ובעולם, וכן כתוצאה מגורמי הסיכון האחרים החלים על פעילות הקבוצה, כמפורט בסעיף 9.16 לעיל וביאור 42 בדוחות הכספיים.

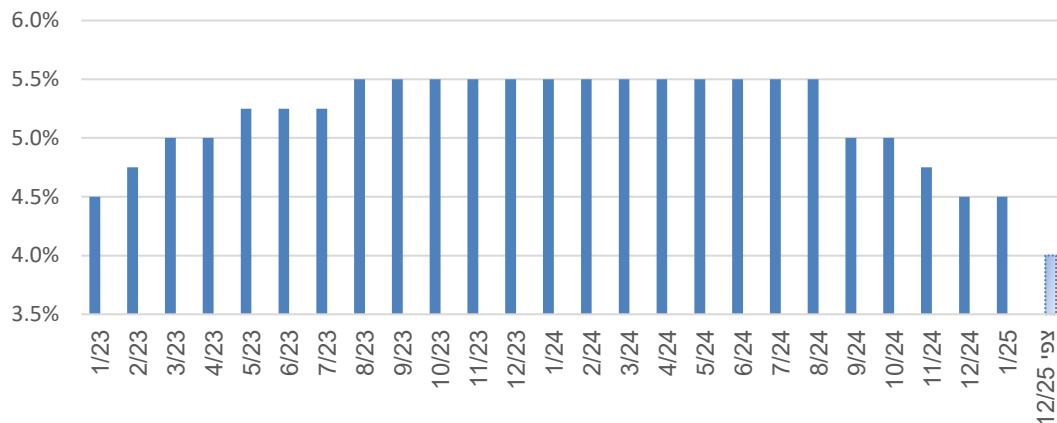
3. תפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח

3.1 נתונים כלכליים עיקריים:

* צפי חטיבת המחקר בבנק ישראל, ינואר 2025

ריבית ה-FED, ארה"ב

* נתון דצמבר 2025 הינו קונצנזוס התחזיות ע"פ בלומברג, 6/2/2025

3.2 להלן מגמות עיקריות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח ולאחריה:

החל מה-7 באוקטובר, 2023 מצויה ישראל במצב מלחמה, לפרטים נוספים ראה סעיף 2.1 (ז) לעיל.

נתונים לתקופה

פרמטר

התפתחות במשק
ובתעסוקה בישראל

בשנת 2024 תוצר המשק עלה בכ-1% בהמשך עלייה של כ-2% בשנת 2023. האוכלוסייה בישראל גדלה ב-2024 ב-1.3% כך שהתוצר המקומי לנפש ירד ב-0.3% לאחר ירידה של 0.1% בשנת 2023.

ע"פ התחזית המקרו כלכלית של חטיבת המחקר בבנק ישראל (ינואר 2025), התוצר צפוי לצמוח בשנת 2025 בשיעור של 4% וב-4.5% בשנת 2026.

הגירעון התקציבי בשנת 2024 הסתכם ב-6.9% תוצר, יחס חוב/תוצר עלה ל-67% מ-61.4% בשנת 2023. שוק התעסוקה - עם פרוץ המלחמה עלה בחדות שיעור האבטלה הרחבה (נתון הכולל, בנוסף על הבלתי מועסקים גם נעדרים זמניים מסיבות כלכליות דוגמת הוצאה לחל"ת) מ-4.2% ל-9.7% בחודש אוקטובר 2023, אך בחודשים שחלפו מאז ירד שיעור האבטלה הרחבה ל-3.5% בחודש דצמבר 2024. בהתאם לתחזית בנק ישראל, צפוי שיעור האבטלה הרחב לעמוד על שיעור של כ-3.1% בסוף שנת 2025.

לפי אומדני הלמ"ס לחודש נובמבר 2024 השכר הממוצע למשרת שכיר של כלל העובדים היה 13,068 ש"ח, עלייה של 0.9% לעומת נובמבר 2023. מספר משרות השכיר של העובדים הישראלים לדצמבר 2024 היה 4.256 מיליון, ירידה של 5.3% לעומת דצמבר 2023 ועלייה של 1.2% לעומת נובמבר 2024.

שוק הדיור - במהלך השנה נרשמה עלייה במחירי הדירות של 7.8%. גם בשוק השכירות נרשמו עליות מחירים, כאשר עבור חוזי שכירות חדשים נרשמה עלייה של 4% ועבור חידושי חוזה נרשמה עלייה של 2.6%. בשוק המשכנתאות נרשמה עלייה חדה ביחס לשנת 2023, בכל שנת 2024 נלקחו משכנתאות בהיקף של כ-94 מיליארד ש"ח לעומת 71.3 מיליארד ש"ח ב-2023. העלייה נבעה בעיקר ממבצעי המימון של הקבלנים.

בתחילת פברואר 2024 הודיעה חברת דירוג האשראי Moody's על הורדת דירוג האשראי של ישראל בדרגה אחת לרמה של A2 עם תחזית שלילית, בספטמבר 2024 Moody's הורידה את דירוג האשראי בשתי דרגות לרמה Baa1. באוגוסט 2024 סוכנות הדירוג פיץ' הורידה את דירוג האשראי של ישראל לרמה של A. באוקטובר 2024 גם סוכנות S&P הורידה את דירוג האשראי של ישראל רמה אחת ל A.

נתוני האינפלציה

בשנת 2024 נרשמה אינפלציה של 3.2%, דומה מאוד ל-2023 (3.3%).

שערי חליפין

שנת 2024 התאפיינה בתנודתיות במסחר בשע"ח, בסיכומה של שנה השקל התחזק בכ-0.5% ביחס לדולר.

התפתחות שיעור
הריבית והתשואות

בינואר 2024 החליטה הוועדה המוניתרית להפחית את הריבית ב-0.25 נקודת אחוז ל-4.5%. בהמשך שנת 2024 החליטה הוועדה המוניתרית להותיר את הריבית על 4.5%.

Q4		לשנת		באחוזים	התפתחויות בשוק ההון בישראל ובעולם (במונחי מטבע מקומי)
2023	2024	2023	2024		
מדדי מניות בישראל					
1.1	12.8	3.8	28.4	ת"א 35	
(0.2)	19.5	4.3	30.9	ת"א 90	
0.7	14.6	4.1	28.6	ת"א 125	
2.9	18.2	3.1	37.3	ת"א צמיחה	
מדדי אג"ח בישראל					
2.3	2.7	3.8	4.9	כללי	
2.4	1.8	5.9	6.4	תלבוט צמודות	
3.7	3.9	5.3	6.1	תלבוט שקלי	
0.5	2.0	(0.4)	2.3	ממשלתי צמוד מדד	
2.0	3.2	1.4	3.0	ממשלתי שקלי	
מדדי מניות בעולם					
11.8	0.6	13.5	12.7	דאו ג'ונס	
13.4	6.6	43.6	28.7	נאסד"ק	
5.0	5.3	28.2	19.2	ניקיי טוקיו	
6.0	(3.3)	14.8	(2.2)	קאק פריז	
1.7	(0.8)	3.0	5.7	פוטסי לונדון	
9.3	3.0	19.1	18.8	דאקס פרנקפורט	
11.6	(1.0)	23.1	17.5	MSCI WORLD	
10.7	2.4	24.0	23.2	S&P 500	

לפרטים בדבר ההשלכות על התוצאות הכספיות, ראה סעיף 2 לעיל וביאורים 15 ו-32 בדוח הכספי

פרמטר

נתונים לתקופה

התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

שנת 2024 התאפיינה בהתמתנות קצב האינפלציה הגבוה שאפיינים את 2023, כאשר מדיניות הצמצום הכמותי על-ידי הבנקים המרכזיים נתנה את אותותיה והביאה לעצירת הזינוק באינפלציה ואף להורדתה. במהלך השנה התאפשר שינוי כיוון מצד הבנקים המרכזיים שהחלו להוריד את הריבית. בתחילת השנה שררה ציפייה גבוהה בשווקים להורדת ריבית בכלכלות מרכזיות בעולם, ציפייה אשר התמתנה במהלך השנה, בארה"ב במיוחד. כמו כן התחוללו במהלך השנה שינויים פוליטיים, כאשר בארה"ב נבחר לנשיאות דונלד טראמפ ובאירופה נפלו הממשלות בצרפת ובגרמניה.

ארה"ב – האינפלציה בארה"ב עמדה בתחילת שנת 2024 על רמה של 4.1% וריבית של 5.5%. במהלך השנה הבנק המרכזי הוריד ריבית 4 פעמים עד לרמה של 4.5%, ובסוף שנת 2024 האינפלציה במונחים שנתיים ירדה חזרה לרמה של 3%. נכון לאמצע פברואר 2025, מגולמות בשוק ציפיות ל-1-2 הורדות ריבית בשנת 2025. כלכלת ארה"ב צמחה ברבעון הרביעי של 2024 בקצב של 2.3% במונחים רבעוניים ו-2.8% בכל שנת 2024 (במונחים שנתיים). שיעור האבטלה נותר עדיין נמוך יחסית ועומד על 4%.

בשוקי המניות בארה"ב אפקט ה-AI נתן את אותותיו והשפיע לחיוב על ביצועי מדדי ה-S&P500 והנאסד"ק אשר הציגו תשואות דו-ספרתיות, לאור ציפיות ההתקדמות הטכנולוגית והשיפורים שיכניס לחיי ה-AI וההשקעות הדרושות על מנת לפתח זאת.

אירופה – האינפלציה באירופה התמתנה במהלך שנת 2024 בעקבות מדיניות מוניטרית מצמצמת שנקט הבנק המרכזי בשנת 2023, מה שאפשר לבנק המרכזי לשנות כיוון ולהוריד את שיעור הריבית מ-4.5% בתחילת השנה ל-3.15% בסופה. קצב האינפלציה ירד מ-5.5% (במונחים שנתיים) בתחילת השנה ל-2.4% בסוף שנת 2024. המשבר הגיאוגרפי ומלחמת רוסיה-אוקראינה נמשכו גם ב-2024 אולם ההשפעה הכלכלית התמתנה. קצב הצמיחה באירופה נותר נמוך במהלך שנת 2024 כאשר הכלכלה צמחה בקצב 0.7% (במונחים שנתיים) וברבעון הרביעי הכלכלה צמחה ב-0.1% במונחים רבעוניים, כאשר כלכלות מרכזיות כדוגמת גרמניה אף חוו מיתון המהלך השנה. שיעור האבטלה נותר נמוך יחסית ועומד על 6.4%.

סין – כלכלת סין המשיכה לסבול בשנת 2024, על אף ניסיונות הממשל לתמרץ את כלכלת המדינה, כהמשך לסגרי הקורונה שנמשכו עד לתחילת 2023, וקיוותה שפתיחת הכלכלה והתרת המגבלות יביאו להתאוששות כלכלית משמעותית, אולם קצב הצמיחה נותר נמוך. הכלכלה הסינית צמחה בקצב של 5% בשנת 2024 (במונחים שנתיים). המתיחות ביחסי סין-ארה"ב נותרה גבוהה, כאשר מלחמת הסחר נמשכת ועל חברות אמריקאיות נאסר המסחר עם חברות סיניות, אשר לטענת ארה"ב מהוות איום ביטחוני, בדגש על חברות השבבים אשר הודות למהפכת ה-AI מהוות כלי אסטרטגי בעליונות טכנולוגית.

4. חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

תיאור סיכוני השוק והשפעת סיכוני השוק על התוצאות העסקיות בחברה ובחברות המאוחדות למעט מקס המונח "סיכוני שוק" מתייחס להשפעה שיש לשינויים בשיעורי הריבית, באינפלציה, בשערי חליפין של מט"ח, במחירי מניות, במרווחי אשראי ובגורמי סיכון אחרים, על התוצאות העסקיות, ההון העצמי, תזרימי המזומנים, הנכסים וההתחייבויות הפיננסיים של התאגיד ושווייו.

התוצאות העסקיות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי משינויים בגורמי סיכון שוק. רגישות הפעילות לסיכוני שוק נובעת הן מההשפעה הישירה של שינויים אלה על השקעות הנוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצה והן מההשפעה העקיפה של תשואות כספי העמיתים והמבוטחים בפוליסות תלויות תשואה, קופות גמל וקרנות פנסיה, המנוהלים על ידי גופים אלה, על דמי הניהול הנגבים על ידם. לפרטים בדבר החשיפה לסיכוני השוק ודרכי ניהולם בכלל פעילות הקבוצה ראה באור 42 לדוחות הכספיים.

יובהר כי בהתאם לתקנות ניירות ערך, הרגישות לשינויים בגורמי סיכון ספציפיים נבחנת בהתייחס לחשיפות לסיכוני שוק בפעילות שאינה מתבצעת ע"י חברות הביטוח בקבוצה, דהיינו, חשיפות פיננסיות (נכסים והתחייבויות) בגין פעילות החברה עצמה, כלל סוכנויות וכן כלל פיננסים.

4.1 האחראי על ניהול סיכוני שוק בתאגיד

האחראי בחברה לנושא ניהול סיכוני השוק הינו מר אבי בן-נון. מר בן-נון, בוגר כלכלה ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים-MBA ומשמש כמנהל הסיכונים של הגופים המוסדיים בקבוצה משנת 2020.

4.2 מדיניות התאגיד בניהול סיכוני שוק והפיקוח עליהם

הסיכונים העיקריים להם חשופה הקבוצה הם סיכונים הקשורים בפעילות הביטוח, שהינה הפעילות העיקרית של הקבוצה. לתיאור סיכונים אלה, דרכי ניהולם והפיקוח עליהם ברמת הקבוצה וברמת החברה עצמה ראה באור 42 בדוחות הכספיים.

הפיקוח אחר עמידה במדיניות החשיפה לסיכוני שוק בקבוצה מבוצע על ידי ההנהלה והדירקטוריון של כל אחת מחברות הקבוצה, בסיוע ובאתגור של אגף ניהול סיכונים, על פי העניין, ובאמצעות נתונים ממערכות ההשקעה והחשבות שלהן.

הדירקטוריון סבור כי איכות ניהול הסיכונים בחברה הינה סבירה בנסיבות העניין.

4.3 מבחני רגישות לסיכוני שוק

להלן סיכום החשיפה והרגישות לשינויים בגורמי הסיכון לשנים 2023 ו-2024 (במיליוני ש"ח):

ליום 31 בדצמבר 2024:

רווח הפסד מהשינויים				רווח הפסד מהשינויים			גורם סיכון – ריבית צמודה
ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 2% בגורם השוק	שווי הוגן של מכשירים פיננסיים החשופים לגורם הסיכון	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	עליה של 2% בגורם השוק	גורם סיכון
53.1	4.7	2.4	478	(2.3)	(4.7)	(46.5)	שטר הון לחברת הביטוח
53.1	4.7	2.4	478	(2.3)	(4.7)	(46.5)	סך הכל

רווח הפסד מהשינויים				רווח הפסד מהשינויים			גורם סיכון ריבית שקלית
ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 2% בגורם השוק	שווי הוגן של מכשירים פיננסיים החשופים לגורם הסיכון	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	עליה של 2% בגורם השוק	גורם סיכון
0.8	0.2	0.1	9	(0.1)	(0.2)	(0.7)	קונצרני תיק סחיר
(56.9)	(11.7)	(5.8)	(934)	5.8	11.5	52.5	אג"ח סדרה א
(11.2)	(2.2)	(1.1)	(168)	1.0	2.0	8.5	אג"ח סדרה ב
(54.2)	(11.1)	(5.5)	(514)	5.4	10.8	47.6	אג"ח סדרה ג
(121.6)	(24.7)	(12.3)	(1,607)	12.1	24.1	107.9	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023:

רווח הפסד מהשינויים			רווח הפסד מהשינויים			גורם סיכון – ריבית צמודה
ירידה של 5% בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה מקסימלית בגורם השוק	שווי הוגן של מכשירים פיננסיים לגורם הסיכון	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 5% בגורם השוק	עליה מקסימלית בגורם השוק הרלוונטי
59.9	3.9	1.9	469	(1.9)	(3.8)	(51.6)
59.9	3.9	1.9	469	(1.9)	(3.8)	(51.6)

רווח הפסד מהשינויים			רווח הפסד מהשינויים			גורם סיכון ריבית שקלית
ירידה של 2% אבסולוטי בגורם השוק	ירידה של 10% בגורם השוק	ירידה של 5% בגורם השוק	שווי הוגן של מכשירים פיננסיים החשופים לגורם הסיכון	עליה של 5% בגורם השוק	עליה של 10% בגורם השוק	עליה של 2% אבסולוטי בגורם השוק
(75.6)	(13.4)	(6.6)	(942)	6.6	13.1	68.3
(13.5)	(2.3)	(1.2)	(146)	1.1	2.3	11.6
(61.7)	(11.2)	(5.6)	(808)	5.5	10.2	53.3
(150.9)	(26.9)	(13.4)	(1,596)	13.2	26.3	133.1

הנחות העבודה העיקריות:

א. מזומנים ושווי מזומנים, נכסים והתחייבויות לטווח קצר (עד שנה) וכן נכסים והתחייבויות בריבית משתנה לא נכללו בבחינת החשיפה לשינויים בעקומי ריבית.

ב. ערכי הקיצון בתנודתיות גורמי השוק נבדקו כשינויים היומיים המרביים ב-10 השנים האחרונות. תרחיש הקיצון, עבור ריביות ליום 31 בדצמבר 2023 וריביות ליום 31 בדצמבר 2024, היו שינוי אבסולוטי של 2% בריבית, שהינו בהתאם לתקנות רשות ניירות ערך תרחיש הקיצון המינימאלי, אשר נבחר מאחר שבבדיקה לא נמצא שינוי יומי גבוה יותר בעקומי הריבית הרלבנטיים ב-10 השנים האחרונות.

חישוב השווי ההוגן

עבור נכסים סחירים נלקח מחיר השוק כשווי ההוגן. עבור נכסים לא סחירים בוצע חישוב שווי הוגן לפי מודלים מקובלים לחישוב שווי הוגן, המבוססים על היוון תזרימי מזמנים.

4.4 אירועים לאחר תקופת הדוח

ללאחר תאריך הדיווח, לא חלו אירועים המשפיעים מהותית על חשיפת החברה לסיכוני שוק.

5. סקירת הסיכונים במקס

תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

מקס עוסקת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים בהם: סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון נזילות. לסיכונים אלו גלוים סיכונים נוספים כגון, סיכונים תפעוליים לרבות אבטחת מידע וסיכון סייבר, סיכון ציות, סיכון אסטרטגי, סיכון מוניטין וסיכון ESG הטבועים בפעילות העסקית. ניהול סיכונים מושכל ומעמיק המקיף את כל תחומי פעילותה של מקס הינו חלק מהאסטרטגיה של מקס ותנאי הכרחי לעמידה במטרותיה ארוכות הטווח.

למידע נוסף על הסיכונים, ראה בדבר 3 - דוח על מידע נוסף על הסיכונים, המפורסם באתר האינטרנט של מקס.

להלן פירוט הסיכונים המהותיים אליהם חשופה מקס, והגדרתם:

סיכון אשראי - הסיכון שלוה, או צד נגדי, של מקס לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפיה, כפי שסוכמו.

סיכון שוק - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

סיכון נזילות - הסיכון לרווחי מקס וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.

סיכון תפעולי - סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.

סיכון אבטחת מידע וסייבר - פוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב (Imbedded system) על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים למקס) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.

סיכון אסטרטגי - הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד מקס כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים.

סיכון רגולטורי - סיכון הנובע מהשפעה אפשרית ליישום הוראות רגולטוריות נוספות על תוצאות הפעילות העסקית של מקס.

סיכון ציות - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר מקס עלולה לספוג כתוצאה מכך שאין היא מקיימת הוראות חוקים ותקנות.

סיכון משפטי - סיכון הנובע מפעילות מקס אשר קיים לגביה חשש כי אינה תואמת הוראות רגולציה או פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד מקס וסיכון הנובע מחשש להפרת התחייבויות הסכמיות מצד מקס. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחוות דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות מקס במידה הראויה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בהוראות רגולציה, בפסיקה או בהתחייבויות הסכמיות מצד מקס.

סיכון מוניטין - הפוטנציאל שפרסום שלילי, שמועות בשוק או תפישה ציבורית, המתייחסים לדרכי פעולתה של מקס, יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.

סיכון מאקרו-כלכלי - הסיכון לפגיעה ברווח ובהון מקס הנובעים מהרעת הסביבה המאקרו כלכלית בארץ ובעולם.

אופן ניהול הסיכונים

תיאבון לסיכון

תיאבון הסיכון, מוגדר לרוב במבט צופה פני עתיד, מגדיר את רמת הסיכון שמקס מוכנה ומסוגלת לקחת על עצמה, ומבטא את היבטי הסיכון של הדירקטוריון. הגדרת תיאבון הסיכון של מקס היא אחד הכלים המרכזיים של הדירקטוריון לפיקוח תוך בקרה על הסיכונים הנלקחים על ידי מקס.

סיבולת הסיכון הינה רמת הסיכון המקסימלית שמקס מוכנה לקחת על עצמה בהתחשב ברמת המשאבים שלה, מבלי להפר את המגבלות שהוכתבו על ידי ההון הרגולטורי וצרכי הנזילות, הסביבה התפעולית והתחייבויותיה, גם מההיבט של התנהגות כלפי בעלי המניות, לקוחות ובעלי עניין אחרים.

גיבוש תיאבון הסיכון מתבצע תוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שמקס הגדירה, ולקוח בחשבון את הסיכונים המהותיים אליהם חשופה מקס. תיאבון הסיכון נקבע בתוך גבולות סיבולת הסיכון של מקס.

למקס מסמך תיאבון סיכון הכולל מגבלות כמותיות ומגבלות איכותיות, ומאושר על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המסמך נבחן ומעודכן אחת לתקופה.

עקרונות לניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע, בין היתר, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 310 בנושא ניהול סיכונים. אופן ניהול הסיכונים במקס נבחן ומתעדכן באופן שוטף בכפוף להוראות ולהנחיות הפיקוח על הבנקים ובהתחשב בשינויים בסביבה העסקית ובמדיניות מקס.

מפורטים להלן עקרונות מובילים בניהול הסיכונים:

תפיסת ניהול הסיכונים נעשית ברמת הקבוצה (מקס וחברות הבנות שלה), מתוך גישה צופה פני עתיד הכוללת זיהוי וניטור של הסיכונים הקיימים, לצד זיהוי סיכונים חדשים. ניהול הסיכונים מבוצע בראייה משולבת וכלל תאגידי לאורך כל השרשרת הניהולית ולרוחב היחידות העסקיות.

מבנה הממשל התאגידי במקס מבוסס על שלושת קווי ההגנה. קו הגנה ראשון הינם קווי עסקים, שהם נוטלי הסיכון ונושאים באחריות מלאה לניהול הסיכונים ויישום סביבת בקרה נאותה על פעילותם. קו הגנה שני הינה פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה בראשות מנהל הסיכונים הראשי, תפקידו לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית, של הסיכונים, לתכנן, לתחזק ולפתח את מסגרת העבודה לניהול סיכונים, ולאתגר את נאותות התשומות של קווי העסקים לניהול הסיכון ותהליכי נטילת הסיכון. קו הגנה שלישי הינה הביקורת הפנימית, תפקידה לבחון את תקינותם ואת יעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים במקס ולחשוף חולשות בבקורות הפנימיות.

מסמכי מדיניות ניהול סיכונים גובשו לכל אחד מהסיכונים המהותיים, וכוללים התייחסות למסגרת ניהול הסיכונים, מגבלות ואינדיקטורים לזיהוי התממשות הסיכון. מסמכי המדיניות מאושרים על ידי הנהלת מקס והדירקטוריון ומתוקפים אחת לתקופה.

מיפוי סיכונים במוצרים חדשים - חשיפתה של מקס גדלה כאשר היא מתחילה לעסוק בפעילות חדשה, מטמיעה תהליכים עסקיים חדשים או מפתחת מוצרים חדשים ונכנסת לשווקים בלתי מוכרים. טרם הפעלת מוצר חדש/פעילות חדשה, מבוצע מיפוי והערכה של הסיכונים הגלומים בהם, וכן מבוצעת בחינה לקיומם של כלים הולמים ומומחיות נדרשת לניטור ובקרה אחר הסיכונים. למקס מדיניות ונהלים לעניין מיפוי סיכונים במוצרים חדשים, הכוללים התייחסות לגורמים הרלוונטיים הנדרשים להיות מעורבים בתהליך אישור המוצר החדש/הפעילות החדשה. "מדיניות אישור מוצרים חדשים" נבחנת ומעודכנת אחת לתקופה.

תרחישי קיצון מהווים כלי משלים לניהול הסיכונים במקס והינו צופה פני עתיד. מקס נערכת להתמודדות עם סיכונים שהתרחשותם עלולה לגרום לשיבושים חמורים בפעילות העסקית הרגילה. תרחישי הקיצון מסייעים בתהליכים שונים כגון: תכנון ההון, ניהול הנזילות, קביעת תיאבון הסיכון ותהליכי זיהוי סיכונים.

למקס מסמך קווים מנחים לניהול משברים, אשר מטרתו להתוות תפיסה כוללת לניהול משברים מסוגים שונים, ונועדה להבטיח התמודדות אפקטיבית, ככל הניתן, עם שיבושים וכשלים העלולים להיגרם על ידי אירועים חיצוניים או פנימיים, ולאפשר המשכיות עסקית מרבית.

סיכון התנהגותי (Conduct Risk) סיכון במסגרתו התנהלות מקס תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה ללקוחותיה (הגנות, הוגנות ושקיפות) ובעקבות כך עלולה להוביל להתממשות נזקים משפטיים, הטלת קנסות ו/או נזקי מוניטין והינו שלוב בכלל הפעילות העסקית של מקס. ניהול הסיכון מתבצע באופן שוטף וכולל בחינה מתמדת ביחס לשינויים בסביבה העסקית, בסביבת הצרכן, בסביבה התחרותית, ובסביבה הטכנולוגית. ניהול נכון של הסיכון נועד להבטיח טיפול הוגן בלקוחות ושמירת אמון הציבור בפעילות מקס. במסגרת זו, מקס דואגת לכך כי התרבות, התהליכים, השירותים והמוצרים המוצעים על ידה, מבטיחים מענה לציפיות הלקוח ולצרכיו.

תוצאת תהליך הערכת הלימות ההון במקס - מטרת תכנון ההון להבטיח את נאותות ההון במצב עסקים רגיל וכן בהתממשות תרחישי קיצון, על בסיס הערכת השינויים בפעילות ובחשיפה לסיכונים וההערכות ביחס להיקף מקורות ההון שיעמדו לרשות מקס בעתיד.

תכנון ההון במקס משקף ראייה צופה פני עתיד של היקפי הפעילות העסקית אל מול הסיכונים ויחס הלימות ההון הנדרש. החישוב מבוסס על תכנית עבודה תלת שנתית שאושרה בדירקטוריון, אשר כוללת הנחות שונות המתייחסות לשינויים הצפויים, לרבות, בין היתר, צמיחת קווי העסקים והגידול בפעילות, דרישות ושינויים רגולטוריים, והתחזיות המאקרו-כלכליות.

במסגרת הערכת נאותות הלימות ההון נדרשת מקס לבצע תרחישי קיצון צופי פני עתיד לזיהוי אירועים או שינויים אפשריים בתנאי השוק, שעלולים להשפיע לרעה על מקס ולהבטיח כי למקס קיים הון הולם לתמיכה בסיכונים.

בהתאם לתהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP), למקס הון הולם לצורך עמידה בדרישות הרגולטוריות, ולצורך התמודדות עם הסיכונים ותרחישי הקיצון שעלולים להתממש. כאמור לעיל בפרק "יעדי הלימות ההון שנקבעו על ידי מקס", יעדי ההון הפנימיים של מקס עומדים על 9.25% יחס הון עצמי רובד 1 ו- 12.0% יחס הון כולל.

סיכון אשראי

בהתאם להוראה 311 בנושא ניהול סיכונים אשראי, הסיכון מוגדר כסיכון שלווה, או צד נגדי, של מקס לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפיה, כפי שסוכמו.

ניהול סיכון האשראי

בהתאם להוראה 311, מטרת ניהול סיכונים האשראי הינה להשיא את התשואה המותאמת לתיאבון הסיכון של מקס, באמצעות שמירה על כך שחשיפת סיכון האשראי הינה בהתאמה למדיניות מקס בנושא.

מדיניות האשראי

מקס פועלת לפי מדיניות אשראי, המאפשרת אחת לשנה על ידי הדירקטוריון ומהווה את אחד הנדבכים המרכזיים לביטוי של אסטרטגית האשראי ותיאבון הסיכון של מקס. מדיניות סיכונים אשראי קובעת, בין היתר, את העקרונות למתן אשראי, לרבות קווים מנחים לאופן שיווק ייזום האשראי הקמעונאי והעסקי, אופן הבקרה וניהול סיכונים האשראי ומגבלות למתן אשראי, וזאת במטרה לנטר ולנהל את סיכון האשראי בתיק בהתאם לתיאבון הסיכון.

מדיניות האשראי משמשת כמסגרת לקביעת נהלים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי הנגזרת מתאבון הסיכון של מקס.

מקס, כחברה מובילה בתחומה, פיתחה מערך פעולה מקצועי לניהול סיכונים מושכל ויעיל של פעילויות עסקיות בתחום האשראי, בהתאמה לצרכי הלקוחות.

שלושת קווי ההגנה

- קו הגנה ראשון - אחריות קו ההגנה הראשון כוללת, זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, הפחתה ודיווח הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותו, וכן ניהול סביבת בקרה נאותה בקשר עם ניהול סיכון האשראי. בין היתר, מבצע הקו הראשון, בדיקת מגבלות פנימיות ורגולטוריות, מעקב אחר אינדיקטורים כלכליים, בדיקת סמכויות ובדיקה פרטנית של אשראי שהועמד.
 - קו הגנה שני - יחידת בקרת האשראי, בראשות מנהל הסיכונים הראשי אחראית, בין היתר, על קביעת מתודולוגיית העבודה ואתגור קו ההגנה הראשון. במסגרת תפקידיו: גיבוש מגבלות תיאבון הסיכון, גיבוש מדיניות האשראי, בחינת המגבלות שנקבעו במדיניות, ביצוע בקרה בלתי תלויה על סיכון האשראי לרבות, חוות דעת לגבי בקשות אשראי בסכומים מהותיים, ניטור ומעקב אחר מגמות ומוקדי סיכון והעברת דיווחים מתאימים להנהלת מקס ולדירקטוריון.
 - קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית מבצעת סקירה בלתי תלויה ואתגור של התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים במקס וביקורות שונות בנושאי האשראי בהתאם לתוכנית העבודה.
- בנוסף להוראה 311 שצוינה לעיל, מקס פועלת ומיישמת את ההוראות הרלוונטיות של המפקח על הבנקים לרבות, הוראת ניהול בנקאי תקין 313 בדבר מגבלות חבות של לווה בודד וקבוצת לווים במטרה להקטין את ריכוזיות הלווים, הוראת ניהול בנקאי תקין 312 בדבר מגבלות חבות של אנשים קשורים במטרה להגביל את היקף חבויותיהם של אנשים קשורים למקס ולמזער סיכונים הנובעים מעסקאות אלו והוראת ניהול בנקאי תקין 450 בנוגע להליכי גביית חובות במטרה להסדיר את הפעולות שיש לנקוט לצורך הגברת ההוגנות והשקיפות בעת גביית חובות מלקוחותיה. כמו כן, מקס פועלת ומיישמת את הוראת ניהול בנקאי תקין A311 בנושא ניהול אשראי צרכני.
- מקס פועלת בהתאם לכללים ייעודיים לנושא שיווק יזום של הלוואות קמעונאיות. במקס קיימים תסריטי שיחה לפניות יזומות הכוללים: גילוי נאות ללקוח בהתאם לכללי הבנקאות (שירות ללקוח, גילוי נאות ומסירת מסמכים) תשנ"ב-1992, והם נכתבו בהתאם לקוד האתי, לניהול סיכונים ה-conduct ולקווים המנחים בקשר עם ייזום ושיווק אשראי ללקוחות ותוך גילוי נאות מלא ללקוח.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים

- סיכון האשראי לאנשים פרטיים נובע בעיקר מהחשיפה בגין עסקאות שוטפות בכרטיסים ומוצרי אשראי.
- מקס מציעה מגוון מוצרי אשראי לאנשים פרטיים, להלן:
- אשראי לא נושא ריבית - מסגרת אשראי לרכישות בכרטיסי אשראי.
 - אשראי נושא ריבית - הלוואות, אשראי מתגלגל, הלוואות למימון כלי רכב ועסקאות קרדיט. האשראי הניתן הינו ברובו בריבית משתנה ולתקופות שונות בהתאם למוצר.
- מרבית התיק הינו אשראי סולו, ללא בטוחות, למעט הלוואות למימון כלי רכב המובטחות בשעבוד כלי רכב.

חיתום ממודל

- מרבית האשראי הצרכני שניתן במקס מבוצע באמצעות תהליך חיתום ממודל המבוסס על מודלי דרוג סטטיסטיים הכוללים סרגל רמות דירוג שונות ודירוג נוסף במקרה של כשל, בשילוב עם חוקה עסקית.
- ההחלטה לגבי גובה האשראי ושיעור הריבית שנקבעת ללקוח הינה על פי המודל, ובשילוב של חוקים עסקיים, המהווים נדבך נוסף לבחינת רמת הסיכון.
- המודלים נשענים על מקורות מידע פנימיים וחיצוניים העלולים להצביע על התפתחויות שליליות שחלו במצבו הפיננסי של הלקוח כגון: החזרי חוב, חריגה ממסגרת והתראות ממקורות מידע חיצוניים.
- מקס מפתחת ומשכללת את המודלים עבור לקוחות חדשים ולקוחות קיימים באופן שוטף ובהתאם לנדרש, ובנוסף מבצעת להם תיקוף תקופתי בלתי תלוי, בהתאם לפרקטיקה מקובלת ובהתאם להנחיות בנק ישראל, כך שבכל עת ניתן יהיה לאמוד בצורה מהימנה את רמת הסיכון המשתקפת מהלקוחות בתיק האשראי.
- מקס מנהלת מודל חיתום אשראי עבור לקוחות חדשים ומודל חיתום נפרד עבור לקוחות קיימים:
- מודל (AS) Application Scoring - מודל סטטיסטי, שקובע את דירוג סיכון הלקוח עבור לקוחות חדשים, באמצעות נקבעים זכאות ותנאי האשראי (מסגרת וריבית).
 - מודל (BS) Behavior Scoring - מודל סטטיסטי, שקובע את דירוג סיכון הלקוח עבור לקוחות קיימים ומתבסס על נתוני התנהגות הלקוח, באמצעות מנהל האשראי ומבוצעות ההתאמות הנדרשות ביחס למסגרת האשראי, הלוואות ושיעור הריבית שנקבעו ללווים.

חיתום אשראי לאנשים פרטיים

- תהליך החיתום של לקוחות פרטיים, כמו גם מעקב אחר שינוי ברמת הסיכון של לקוח קיים מבוצע ברובו באמצעות תהליך ממודל המבוסס על מודלים סטטיסטיים לדירוג סיכון האשראי של הלקוח (Credit Scoring) כפי שפורט לעיל.
- מקס מקיימת תהליכי בקרה ומעקב שוטפים אחר התפתחות דירוגי הלקוחות במודלים ומבצעת מעקב שוטף על פרופיל הסיכון בתיק. בנוסף לחיתום ממודל, מקס מנהלת חיתום ידני המתבצע במקרים בהם נדרשת בדיקה נוספת מעבר להצעת המודל שניתנה ללקוח.
- האשראי מנוהל, בין היתר, באמצעות מגבלות, הנגזרות מתיאבון הסיכון וממדיניות האשראי של מקס.

שלושת המוצרים העיקריים בתיק האשראי ללקוחות פרטיים הינם:

הלוואות סולו ("הלוואה לכל מטרה")

הלוואות סולו ניתנות ללקוחות פרטיים על בסיס תהליך חיתום מובנה בהתאם לרמת הסיכון של הלקוח ובהתאם למגבלות שקבעה מקס. אל מול הלוואות אלה, לא משועבדות בטוחות מסוג כלשהו. סקירת תיק הלוואות הסולו הקיים וזרם הלוואות החדשות המועמדות, מבוצעת באופן שוטף ומנוטרת באמצעות מדדי סיכון שהוגדרו מראש, ושמעת לעת מותאמים לשינויים בשוק ובמאפייני הלווים בהתאם לצורך. יתרת תיק הלוואות הסולו נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הינה על סך כ- 4,536 מיליון ש"ח עם מח"מ בטווח של כ- 1.7-2.5 שנים ונכון ליום 31 בדצמבר 2023 היתרה עמדה על כ- 4,691 מיליון ש"ח במח"מ דומה

אשראי לאנשים פרטיים למטרת רכישת כלי רכב

אשראי לרכישת כלי רכב ניתן ללקוחות פרטיים על בסיס תהליך חיתום מובנה ובהתאם למגבלות שקבעה מקס. כל כלי הרכב הממומנים משועבדים לטובת מקס וסקירת נתונים אודות התפתחות התיק ומעקב אחר מדדי הסיכון מבוצעים באופן שוטף. לצד הסיכון הנובע מיכולת ההחזר של כל לקוח, נושא עמו אשראי הרכבים גם סיכונים הקשורים לבטוחה - סיכונים תפעוליים כדוגמת ביצוע שעבוד לא תקין, אי קבלת פוליסת ביטוח בעלת סעיף שעבוד לטובת מקס וכו', כמו גם הסיכון הטמון בירידת שווי הבטוחה (וגידול בחשיפה). יתרת מוצר זה עמדה נכון ליום 31 בדצמבר 2024 על סך של כ- 3,305 מיליון ש"ח עם מח"מ בטווח של כ- 2.5-3 שנים ונכון ליום 31 בדצמבר 2023 היתרה עמדה על כ- 2,180 מיליון ש"ח עם מח"מ דומה.

אשראי מתגלגל ("גלגול")

אשראי לזמן קצר המאפשר לאנשים פרטיים להגדיר חיוב חודשי, כאשר כל סכום העולה על סכום החיוב שנקבע, "מתגלגל" לחודש הבא ונושא עמו ריבית. מוצר זה הינו בעל רמת סיכון התלויה, בין היתר, בשיעור ההחזר החודשי מתוך יתרת האשראי הבלתי מסולקת. יתרת האשראי המתגלגל נכון ליום 31 בדצמבר 2024 הינה על סך כ- 2,011 מיליון ש"ח ונכון ליום 31 בדצמבר 2023 היתרה עמדה על כ- 1,880 מיליון ש"ח.

ייזום אשראי לאנשים פרטיים

מקס פועלת בהתאם לאסטרטגיה שלה להרחבת תיק האשראי לאנשים פרטיים, תוך המשך שמירה על רמת פיזור גבוהה. מקס מגדירה, בין היתר, את תמהיל מוצרי האשראי, קצב הגידול וההצעות ללקוחות בהתאמה לפרמטרים כלכליים פנימיים והתפתחויות שחלו במדדים מאקרו כלכליים.

מקס הגדירה מדיניות ותהליכי עבודה מתאימים לשיווק וייזום האשראי ללקוחות תוך התאמת ההצעה בהתאם לצרכי ומאפייני הלקוח. תהליך אישור האשראי, הייזום ושיווקו מנוהל על פי עקרונות הקוד האתי של מקס אשר מבטא את ערכי הליבה שמקס מאמצת: הוגנות, שקיפות, חווית לקוח, יוזמה, שותפות ומציאות.

בנוסף, תהליך הייזום כולל בחינה קפדנית של ה"סיכון ההתנהגותי" (Conduct Risk) תוך התאמת האשראי לצרכי הלקוח ושמירה על שקיפות והוגנות. בין היתר, מתן גילוי מלא במעמד המכירה בנוגע לכלל מוצרי האשראי והסרת לקוחות, לבקשתם, מפניות מכירת אשראי יזומות ועוד.

מקס מקיימת בקרה שוטפת על יישום המדיניות והתהליכים שנקבעו בערוצי ההפצה השונים. במדיניות נקבעו עקרונות איכותיים וכמותיים אשר לפיהם יועמד, ינוהל ויבוקר תיק האשראי, במטרה לשפר את איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. מקס עוקבת אחר התראות ומידע עדכני לגבי הלקוחות בתיק האשראי, פרמטרי סיכון בתיק ואינדיקטורים כלכליים, על מנת לנטר שינויים בפרופיל הסיכון. במידת הצורך פועלת מקס לצמצום הסיכון, בין היתר, על ידי הקטנת מסגרות, תוך מתן גילוי נאות ללקוח. מקס קבעה מגבלות פנימיות לפיזור מוצרי האשראי השונים המאופיינים ברמות סיכון שונות. מקס קבעה בין היתר מגבלות לגבי מסגרת האשראי ללווה בהתאם לפרמטרים שונים ובהתאם לסעיפים שקבעה, לרבות בהתייחס לתמהיל רמות הסיכון על פי מודלי דירוג פנימיים ומידע חיצוני. בתקופת הדוח מאפיינים אלו נותרו ללא שינוי מהותי.

מקס קבעה מדרג סמכויות להחלטות האשראי ומקיימת דיונים תקופתיים בתמהיל סיכון התיק הכוללים מעקב אחר מדדי סיכון ודיווחים על עמידה במגבלות שנקבעו לוועדת סיכונים עליונה של מקס, לוועדת סיכונים של הדירקטוריון ולדירקטוריון, לכל הפחות אחת לרבעון.

בשנים האחרונות, הרגולציה מתאפיינת בהוראות פרו צרכניות, המשפיעות על היכולת להיפרע מול הלקוחות ולהרעה ביכולת החזר החובות של יחידים/לווים פרטיים. אלו באים לידי ביטוי בבקשות לפשיטות רגל, בקשות לצו כינוס, צווי הכינוס שניתנים, צווי פש"ר וצווי ההפטר. מקס פועלת לגביה מיטבית ויעילה לצמצום היקף המחיקות.

התפלגות מחיקות והוצאות להפסדי אשראי לאנשים פרטיים, באחריות מקס בלבד

שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות כרטיסי אשראי		שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות כרטיסי אשראי		אנשים פרטיים:
31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
%		%		
0.36	0.42	0.44	0.37	חייבים בגין כרטיסי אשראי
1.50	1.86	2.14	1.87	אשראי

אשראי מסחרי

הסיכון נובע מהחשיפה בגין לקיחת מוצרי אשראי שונים על ידי בתי העסק בהתאם לצרכיהם. מקס מציעה מגוון מוצרי אשראי ללקוחות עסקיים, בעיקר הלוואות לתקופות זמן שונות ומסגרות לרכישות בכרטיסי אשראי עסקיים לצד ערבויות אוטונומיות לבתי עסק להבטחת תשלום דמי שכירות ועוד מגוון מוצרים מתרחב הנותן מענה לבית העסק לצרכי הון חוזר, הקמה וצרכים נוספים.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023, מקס החלה להעמיד הלוואות בקרן חדשה להלוואות בערבות מדינה (במסגרת מלחמת חברות ברזל) שמציעה הלוואות לכלל החברות.

חיתום אשראי מסחרי

אשראי זה ניתן לעסקים קטנים וזעירים ולחברות בערבון מוגבל. מקס פועלת על בסיס מדיניות אשראי הדוקה המשלבת בתוכה מגבלות פנימיות לחיתום וניהול פעילות האשראי. חלק גדול מהאשראי לבתי עסק הינו עבור בתי עסק הסולקים עם מקס. הסליקה מהווה מקור סילוק לחוב. לצד הפעילות עם לקוחות סולקים, מקס פועלת ומעמידה אשראי גם ללקוחות שאינם סולקים, בין השאר במסגרת קרנות בערבות המדינה וכן הלוואות קצרות טווח למימון רכש ספקים המגובות בפוליסה של חברת ביטוח חיצונית.

אשראי בעייתי

מקס קבעה נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, מקס מסווגת את כל החובות הבעייתיים שלה ואת פריטי האשראי החוץ מאזניים בסיווגים: אשראי בעייתי צובר ואשראי בעייתי לא צובר.

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים:

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024			
מסחרי	פרטי	אחרים	סה"כ
במיליוני ש"ח			
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי (1)			
1,309	14,060	2,385	17,754
סיכון אשראי מאזני			
685	25,308	13,678	39,671
סיכון אשראי חוץ מאזני			
1,994	39,368	16,063	57,425
סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי: (2)			
12	453	-	465
לא בעייתי			
42	363	-	405
בעייתי צובר			
23	158	-	181
בעייתי לא צובר			
77	974	-	1,051
סך הכל סיכון אשראי מאזני			
2	31	-	33
סיכון אשראי חוץ מאזני			
79	1,005	-	1,084
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
-	-	-	-
מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר			
2,073	40,373	16,063	58,509
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור			
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:			
23	158	-	181
חובות לא צוברים			
-	-	-	-
נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו			
23	158	-	181
סך הכל נכסים שאינם מבצעים			

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוגי האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות מקס.

(2) אשראי שאינו בדרגת ביצוע הינו האשראי של לקוחות מקס שנכון למועד הדוח קבעה מקס שלא להעניק להם אשראי נוסף.

הערות:

- א. סיכון אשראי מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- ב. סך החובות עם דחיית תשלומים של 180 יום או יותר, שניתנה בתקופת המלחמה ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים, נמוך מ- 0.5 מיליון ש"ח (כולם לקוחות פרטיים).

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023				במיליוני ש"ח
סה"כ	אחרים	פרטי	מסחרי	
				סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי ⁽¹⁾
15,028	2,193	11,713	1,121	סיכון אשראי מאזני
34,612	13,094	20,974	544	סיכון אשראי חוץ מאזני
49,640	15,287	32,687	1,665	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
				סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי:
376	-	363	13	לא בעייתי
381	-	341	40	בעייתי צובר
175	-	148	27	בעייתי לא צובר
932	-	852	80	סך הכל סיכון אשראי מאזני
32	-	30	2	סיכון אשראי חוץ מאזני
964	-	882	82	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
-	-	-	-	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר
50,604	15,287	33,569	1,747	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
				מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים:
175	-	148	27	חובות לא צוברים
-	-	-	-	נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
175	-	148	27	סך הכל נכסים שאינם מבצעים

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוגי האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות מקס.
(2) אשראי שאינו בדרגת ביצוע הינו האשראי של לקוחות מקס שנכון למועד הדוח קבעה מקס שלא להעניק להם אשראי נוסף.

הערות:

א. סיכון אשראי מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
ב. סך החובות עם דחיית תשלומים של 180 יום או יותר, שניתנה בתקופת המלחמה ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים, נמוך מ- 0.5 מיליון ש"ח (כולם לקוחות פרטיים).

תנועה בחובות לא צוברים בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ⁽¹⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024				במיליוני ש"ח
סה"כ	פרטי	מסחרי		
175	148	27		יתרת חובות לא צוברים - איחוד לראשונה ברכישת מקס
445	411	34		חובות שסווגו כלא צוברים במהלך התקופה
(247)	(227)	(20)		חובות לא צוברים שנמחקו חשבונאית
(192)	(174)	(18)		חובות לא צוברים שנפרעו
181	158	23		יתרת לא צוברים לסוף התקופה

(1) מזה: תנועה באשראי לא צובר בארגון מחדש

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				במיליוני ש"ח
סה"כ	פרטי	מסחרי		
114	105	9		יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש - איחוד לראשונה ברכישת מקס
320	285	35		ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(150)	(139)	(11)		חובות בארגון מחדש שנמחקו
(109)	(103)	(6)		חובות בארגון מחדש שנפרעו
175	148	27		יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

מדדי ניתוח איכות האשראי, ההוצאות והפרשה להפסדי אשראי :

ליום 31 בדצמבר 2024			
מסחרי	פרטי	סך הכל	
%			
ניתוח איכות האשראי			
1.65	1.05	1.10	שיעור יתרת חייבים שאינם צוברים מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
1.65	1.05	1.10	שיעור יתרת חייבים שאינם צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
4.67	3.45	3.56	שיעור אשראי בעייתי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
5.54	6.46	6.38	שעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי האשראי לתקופת הדיווח			
1.27	1.43	1.42	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
1.35	1.44	1.43	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי			
4.46	2.04	2.24	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
269.57	194.30	203.87	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת חייבים שאינם צוברים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
269.57	194.30	203.87	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת החייבים שאינם צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר בגין פעילות בכרטיסי אשראי
29.03	65.15	59.08	שיעור המחיקות נטו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2023			
מסחרי	פרטי	סך הכל	
%			
ניתוח איכות האשראי			
2.19	1.17	1.26	שיעור יתרת חייבים שאינם צוברים מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
2.19	1.17	1.26	שיעור יתרת חייבים שאינם צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
5.43	3.86	4.00	שיעור אשראי בעייתי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
6.49	6.72	6.70	שעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי האשראי לתקופת הדיווח			
3.42	1.61	1.76	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
0.94	1.14	1.13	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי			
5.11	2.41	2.65	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת החייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
233.33	206.76	210.86	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת חייבים שאינם צוברים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
233.33	206.76	210.86	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת החייבים שאינם צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר בגין פעילות בכרטיסי אשראי
17.46	47.71	42.55	שיעור המחיקות נטו מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

למקס קיימת חשיפה שאינה מהותית מול הארגונים הבינלאומיים ויזה ומסטרקארד בגין יתרות של מחזורי עסקאות שבוצעו על ידי תיירים בארץ ובניכוי יתרות של מחזורי עסקאות שבוצעו על ידי ישראלים בחו"ל, שבגין טרם זוכתה מקס על ידי הארגונים הבינלאומיים. בשנת 2024 לא חל שינוי מהותי בחשיפת מקס למוסדות פיננסיים זרים.

לפירוט נוסף בנושא סיכון האשראי, ראה נדבך 3 - דוח על מידע נוסף על הסיכונים המפורסם באתר האינטרנט של מקס.

סיכוי שוק

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 339 בנושא ניהול סיכויי שוק, מגדירה את סיכון השוק כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

למקס מדיניות לניהול סיכויי שוק, המאושרת על ידי הנהלת מקס והדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל התייחסות למגבלות תיאבון הסיכון, ותהליכי הגידור בגין החשיפות השונות. בנוסף מנהלת מקס ניטור ומעקב אחר מכלול הסיכונים הפיננסיים, גובה החשיפות, תוצאות ניתוחי רגישות ושינויים מהותיים נוכחיים וצפויים המתבצעים באופן שוטף נידונים במסגרת פורום לניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"לית, המתכנס בתדירות חודשית.

החשיפה לסיכון ריבית

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 333 בנושא ניהול סיכון ריבית, מגדירה את הסיכון כסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי מקס באמצעות שינוי בהכנסות ריבית, נטו (כולל שינוי בהכנסות/הוצאות שאינן מריבית). שינויים בשיעורי הריבית משפיעים גם על שווי נכסי מקס, התחייבויותיה ומכשירים חוז' מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים תזרימי מזומנים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.

חשיפת מקס לשינויים בשיעורי הריבית נובעת ממספר מקורות:

- סיכון תמחור מחדש - נובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוז' מאזניות של מקס. אי התאמות במועדי תמחור מחדש עלולות לחשוף את הרווחים ואת השווי הכלכלי לתנודות בלתי צפויות עקב שינויים בשיעורי הריבית.
- סיכוי בסיס - סיכון הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש. לצד הנכסים של מקס הכוללים אשראי נושא ריבית, אשר רובו בריבית משתנה (מרווח מריבית הפריים), מגייסת מקס בצד ההתחייבויות מקורות מימון שעשויים להיות, בין היתר, באמצעות אגרות חוב.
- חשיפת שווי הוגן - נכסי מקס כוללים יתרות שאינן נושאות ריבית. בעת שינוי ריבית עלולה להיווצר חשיפה שתגרום לקטון בשווי ההוגן של מקס. החשיפה גדלה אף יותר במידה וקיים מח"מ שונה בין הנכסים הפיננסיים להתחייבויות הפיננסיות.
- סיכון עקום התשואות - סיכון שבו יפגעו רווחי מקס כתוצאה מתזוזה מקבילית של עקום התשואות או עקב שינוי בצורתו.

ניהול סיכון ריבית

הערכת החשיפה לסיכון הריבית מתבצעת באמצעות ניתוח של השפעת שינוי בשיעורי הריבית על השווי ההוגן ועל ההכנסות מריבית נטו. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על ערכם של הנכסים וההתחייבויות על-פי גישת השווי הכלכלי, והשפעתם על הרווחים על-פי גישת הרווחים. החשיפה נובעת, בין היתר, מהפער בין מועדי הפירעון ומועדי חישוב הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה. לצורך ניהול סיכון הריבית נבחנים גם הפערים בין הנכסים וההתחייבויות בהתאם לבסיסי ההצמדה כאשר מרבית החשיפה של מקס הינה במגזר השקלי.

מקס קבעה מדדי ניטור אחר החשיפה, ובעת התממשות אחד מהם יקבעו דרכי פעולה לצורך הקטנת הסיכון, בין היתר ובהתאם לצורך, יבוצע שימוש במכשירי גידור, כפי שאושרו על ידי הנהלת מקס והדירקטוריון.

מכשירים פיננסיים נגזרים

ככלל, מדיניות מקס הינה שימוש במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור כלכלי בלבד.

להלן נתוני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים והשפעת שינויים בשיעור הריבית על השווי ההוגן:

1. שווי הוגן של מכשירים פיננסיים של מקס וחברות מאוחדות שלה, למעט פריטים לא כספיים:

ליום 31 בדצמבר 2024				
במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי			סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מטבע חוץ *
יתרה מאזנית נטו	1,338	191	20	35
נכסים פיננסיים	16,659	1,518	71	43
התחייבויות פיננסיות	15,355	1,325	51	8
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	1,304	193	20	35

ליום 31 בדצמבר 2023				
במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי			סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מטבע חוץ *
יתרה מאזנית נטו	1,383	49	3	16
נכסים פיננסיים	15,382	92	64	25
התחייבויות פיננסיות	14,010	45	61	9
שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים	1,372	47	3	16

* לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

2. השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של מקס למעט פריטים לא כספיים:

ליום 31 בדצמבר 2024				
במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי			סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	מטבע חוץ *
שינויים מקבילים				
עלייה במקביל של 1%	7	(7)	-	-
ירידה במקביל של 1%	(7)	7	-	-
שינויים לא מקבילים				
התללה	3	1	-	4
השטחה	(3)	(2)	-	(5)
עליית ריבית בטווח הקצר	(3)	(5)	-	(8)
ירידת ריבית בטווח הקצר	3	5	-	8

ליום 31 בדצמבר 2023				
סך הכל	מטבע חוץ *		מטבע ישראלי	
	אחר	דולר	צמוד מדד	לא צמוד
במיליוני ש"ח				
שינויים מקבילים				
7	-	-	(1)	8
עלייה במקביל של 1%				
(7)	-	-	1	(8)
ירידה במקביל של 1%				
שינויים לא מקבילים				
4	-	-	-	4
התללה				
(4)	-	-	-	(4)
השטחה				
(4)	-	-	(1)	(3)
עליית ריבית בטווח הקצר				
4	-	-	1	3
ירידת ריבית בטווח הקצר				

** לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית, נטו:

ליום 31 בדצמבר 2024		במיליוני ש"ח
סך הכל	הכנסות ריבית	
		שינויים מקבילים
38	38	עלייה במקביל של 1%
(38)	(38)	ירידה במקביל של 1%

ליום 31 בדצמבר 2023		במיליוני ש"ח
סך הכל	הכנסות ריבית	
		שינויים מקבילים
44	44	עלייה במקביל של 1%
(44)	(44)	ירידה במקביל של 1%

סיכון שער חליפין

החשיפה לסיכון שער חליפין מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשערי החליפין או במדד המחירים לצרכן, בעת הפעילות העסקית השוטפת של מקס. חשיפת מקס לסיכון שער חליפין, נובעת מחשיפה מטבעית כתוצאה מהשפעת שינויים בשער חליפין על הנכסים והתחייבויות במאזן מקס הנקובים במטבעות זרים, בעיקר ממטבעות דולר ואירו. חשיפת המטבע הינה תוצר לוואי מהפעילות העסקית השוטפת של מקס ואינה יצירת חשיפה מכוונת של מקס לצורך העצמת רווחים.

עיקר חשיפת מקס לשינויים בשערי חליפין נגזרים מפעילויותיה, קרי סליקה והנפקה, בה מעורב ארגון בינלאומי (ויזה או מאסטרקארד). מאחר ולמקס פעילות עסקית אשר קשורה למטבעות זרים, שינויים בשערי חליפין חושפים את מקס להפסד בגין הפרשי שער.

ניהול סיכון שער החליפין במקס עוסק ברובו בניהול ומזעור החשיפה הכללית וגם תחת תתי חשיפות הנובעות מהפעילות התזרימית ומהחשיפה החשבונאית.

ניהול סיכון שער חליפין

מקס הגדירה מגבלת חשיפה מקסימאלית ליתרות מטבע חוץ לאחר פעולות גידור. גידור החשיפה מבוצע לכל סוג של חשיפה בהתאם למדיניות מקס, בין היתר, באמצעות מכירה וקניה של מט"ח ושימוש בנגזרים פיננסיים, כל זאת תוך שמירה על המגבלות שנקבעו ובהתאם להחלטת ההנהלה והדירקטוריון.

מקס קבעה מדדי ניטור לכל סוג של חשיפה, אשר בעת התממשות אחד מהם יקבעו דרכי פעולה לצורך הקטנת הסיכון.

חשיפת מקס לסיכון הנובעת מפעילויות צמודות למדד המחירים לצרכן אינה מהותית. מקס תמשיך לעקוב אחר חשיפה לפעילויות צמודות מדד מחירים לצרכן, במידה ויחול שינוי בהיקף החשיפה, יבחנו דרכי הפעולה הנדרשות בכדי לנהלה.

סיכון נזילות ומימון

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 בנושא ניהול סיכון נזילות, סיכון הנזילות מוגדר כסיכון לרווחי מקס וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.

למקס מספר פעילויות אשר משפיעות על נזילותה:

- תזרים מפעילויות ליבה, קרי הנפקה, סליקה ופעילויות האשראי.
- תזרים בגין שימושים לרבות: פירעון אגרות חוב וריביות וניהול השוטף של מקס.
- פערי עיתוי בין תזרים המזומנים הנכנס הנובע מחיובי הלקוחות, לבין תזרים המזומנים היוצא שנובע מזיכוי בתי עסק במסגרת פעילות הסליקה.
- שינויים בתזרים המזומנים של מקס, הנובעים מהתנהגות לקוחות מקס או משינוי משמעותי בגורמים אחרים במערכת הפיננסית והריאלית.

ניהול סיכון הנזילות והמימון

מקס מנהלת את סיכון הנזילות, בין היתר, באמצעות מודל נזילות אשר מביא בחשבון את כל המקורות והשימושים של מקס הנגזרים מפעילותה השוטפת והצפויה המשפיעים על תזרים מקס. מודל הנזילות מחשב יחס נזילות צפוי, ומטרתו להתריע מראש על מצבים בהם עשויים להתגלות לחצי נזילות. ניהול סיכון הנזילות במקס מתחשב בצרכי הנזילות של כלל החברות הבנות.

מקס הגדירה במדיניות סיכון הנזילות מגבלת יחס נזילות מזערי, וכן מדדי ביצוע במצב עסקים רגיל ותחת תרחישים, אשר אושרו על ידי ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, מקס קבעה מתודולוגיה שמסייעת בזיהוי וטיפול במשבר נזילות וזאת בכדי להבטיח את יכולת מקס לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף ושעלולים להתעורר בעקבות מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

בניהול הנכסים וההתחייבויות השוטפים, מקס עושה שימוש במקורות מימון מגוונים, על מנת לפזר את הסיכון. מקורות המימון של מקס, כוללים שימוש בהונה העצמי, החזקה של מסגרות אשראי מובטחות במספר בנקים שונים, וכן גיוסי חוב באמצעות מכשירים פיננסיים שונים.

ביום 1 ביולי 2021 נכנסה לתוקפה הוראה בעניין הסדר סליקה יומי מתוקף החלטת רשות התחרות לפטור בתנאים את הסדר הסליקה הצולבת שבין חברות כרטיסי האשראי. החל ממועד זה, העברות כספים בין מנפיק וסולק (בגין עסקאות המבוצעות בתשלום בודד, עסקאות חיוב מיידי או דחה) מבוצעות על בסיס יומי. כתוצאה מכך, חל קיטון בצרכי המימון של מקס, בשל ירידה בניצול הממוצע של מסגרות האשראי, ביחס לתקופות שקדמו לכניסת ההסדר לתוקפו. המשך מגמה זו תלוי בהתנהלות שוק הסליקה.

בתקופת הדוח מקס עמדה בהתחייבויותיה ומילאה את כל התנאים בקשר עם הסכמי המימון בהם היא קשורה.

במקס מתכנס פורום ניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"לית, בו נכחים מנהלת הכספים הראשית, מנהל הסיכונים הראשי והמבקר הפנימי. במסגרת הפורום נדונים, בין השאר, חשיפות ופעולות הגידור.

בחודש יולי 2023 קבעה סוכנות הדירוג מדרוג בע"מ דירוג A1.il(hyb) לכתבי התחייבויות נדחים (סדרה ד') שגייסה מקס.

בחודש אוקטובר 2023 אישרה סוכנות הדירוג מדרוג בע"מ את דירוג מקס ברמה של Aa3.il, וכן את התחזית היציבה של הדירוג. בחודש מרס 2023 סיימה מקס את ההתקשרות עם סוכנות הדירוג S&P מעלות. בעת סיום ההתקשרות היה דירוג מקס -ilAA והתחזית הייתה יציבה. בחודש ינואר 2024 קבעה סוכנות הדירוג מדרוג בע"מ דירוג P-1.il לנייר ערך מסחרי (סדרה 2) שגייסה מקס.

בחודש נובמבר 2024, סוכנות הדירוג מדרוג בע"מ הותירה על כנו את דירוג המנפיק של מקס ברמה של Aa3.il (אופק דירוג: יציב), את דירוג כתבי התחייבויות הנדחים של מקס (סדרה ד') ברמה של A1.il(hyb) (אופק דירוג: יציב) ואת דירוג ניירות הערך המסחריים ברמה של P-1.il.

בחודש דצמבר 2024 סוכנות הדירוג מדרוג בע"מ קבעה דירוג P-1.il לנייר ערך מסחרי שגייסה מקס, באמצעות הרחבה של נייר ערך מסחרי (סדרה 2) בינואר 2025.

לפירוט נוסף בנושא סיכון נזילות ומימון, ראה פרק המימון בדוח הדירקטוריון של מקס לשנת 2024 ודוח על מידע נוסף על הסיכונים באתר האינטרנט של מקס.

סיכון תפעולי

הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא ניהול סיכונים תפעוליים, מגדירה סיכון תפעולי כ-"סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי". קיימים מצבים בהם התממשות של סיכונים אחרים, כגון: סיכון אשראי, סיכון ציות וסיכון מוניטין נגרמים כתוצאה מכשל תפעולי.

מקס חשופה לסיכונים תפעוליים כחלק מפעילויותיה, כגון:

- פעילות ההנפקה - כחלק מפעילות ההנפקה מקס חשופה לעסקאות הונאה בכרטיסי אשראי המונפקים על ידה, המבוצעות בארץ ובחו"ל.
- פעילות הסליקה - כחלק מפעילות הסליקה, מספקת מקס שירותי קרדיט וניכיון. החשיפה בגין שירותים אלו טמונה בסיכון שבית עסק לא יספק את הסחורה אותה התחייב לספק ואשר עלול להוביל לקוחות להתלונן על "כשל תמורה". היקף ומשך החשיפה נגזר מסוג השירות שניתן על ידי בית העסק בהתאם למועד אספקת המוצר.

כמו כן, הסיכונים התפעוליים קיימים באופן טבעי בכל התהליכים במקס, ונובעים, בין היתר, משימוש בטכנולוגיות ומערכות מידע שונות.

ניהול הסיכון התפעולי

ניהול הסיכון התפעולי מיושם במקס בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין, אשר קובעות, בין היתר, את עקרונות היסוד לניהול הסיכון. ניהול הסיכון במקס הינו תהליך מתמשך של זיהוי והערכת הסיכונים, מדידת החשיפות וצרכי ההון הנדרשים לכיסוי הסיכונים הללו על בסיס שוטף, ודיווח להנהלה והדירקטוריון.

להלן עקרונות המפתח בניהול הסיכון התפעולי:

- **שלוש קווי ההגנה** - כקו ההגנה ראשון משמשות היחידות העסקיות נוטלות הסיכון, אשר אחראיות על גיבוש הבקורות הפנימיות, במטרה להקטין את החשיפות ולמזער את ההסתברות להתממשות הסיכונים והנזק שייגרם במידה ויתממשו. קו ההגנה שני הינו פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים, בראשות מנהל הסיכונים הראשי, המהווה גורם בלתי תלוי המתווה את המדיניות ומסגרת העבודה לניהול הסיכון. קו ההגנה השלישי הינו הביקורת הפנימית, אשר עורכת ביקורת בלתי תלויות.
- **מדיניות סיכונים תפעוליים** - למקס מדיניות סיכונים תפעוליים, המתוקפת ומאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון אחת לשנה. המדיניות כוללת, בין היתר, את הממשל התאגידי לניהול הסיכון, מסגרת ניהול הסיכון ומגבלות תיאבון הסיכון.
- **מפת סיכונים תפעוליים** - מקס מנהלת מפת סיכונים תפעוליים של התהליכים המרכזיים בה. מפת הסיכונים כוללת הערכה של הסיכון המובנה, הערכת הבקרה והערכה של הסיכון השירי. מפת הסיכונים התפעוליים משמשת כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות, ובחינה של רמת החשיפה לסיכון התפעולי.
- **מתודולוגיית זיהוי, מדידה והערכת סיכונים** - למקס מתודולוגיה אחידה לזיהוי והערכה של הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילויות השונות שלה. מתודולוגיית הזיהוי עושה שימוש בכלים שונים וכוללת הערכה כמותית ואיכותית של הסיכון וכן הערכה של אפקטיביות הבקורות על הסיכונים.
- **אירועי הפסד תפעוליים וכמעט הפסד** - למקס תהליך מוסדר לדיווח בגין אירועי הפסד תפעוליים ואירועי כמעט הפסד, וכן תהליך הפקת לקחים ולמידה מאירועים אלו. איסוף הנתונים על אירועי הפסד, תומך בין היתר, בתהליך הערכת החשיפה לסיכון התפעולי.

לפירוט נוסף בנושא הסיכון התפעולי, ראה דוח על מידע נוסף על הסיכונים המפורסם [באתר האינטרנט](#) של מקס.

סיכונים אחרים

סיכון אבטחת מידע וסייבר

בהתאם להוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, סיכון הסייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים למקס) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.

מקס, כארגון פיננסי, מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשב, רשתות התקשורת והמערכות הממוחשבות המשרתות את לקוחות מקס הינן יעד להתקפות סייבר, החדרת נזקות, קודים דדוניים, התקפות דיג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירותי מקס, גניבת מידע או פגיעה בבסיס הנתונים של מקס.

הפעילות העסקית של מקס נסמכת ונתמכת במידה רבה על מערכות טכנולוגיות. על כן, זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. כמו כן, מקס רואה במידע העסקי ובמידע על לקוחותיה הקיים במערכותיה ואצל ספקיה נכס עיקרי ומשקיעה מאמצים ומשאבים רבים ביישום מנגנונים ותהליכים של בקרה והגנה מתקדמים בתחום אבטחת המידע.

מסמך האסטרטגיה לאבטחת מידע והגנת הסייבר מגדיר את תפיסת מקס ויעדיה בנושא אבטחת מידע והגנת הסייבר בהתאם לאסטרטגיה העסקית של מקס. מטרת המסמך להוות מסגרת למדיניות אבטחת מידע והגנת הסייבר ונהלי העבודה בתחום זה, אשר מגדירים את עקרונות הניהול והיישום, תחומי האחריות, בעלי התפקידים, טווחי הסמכויות, סדרי הפעולות והטכנולוגיות אשר משמשות את מקס. כחלק מההיערכות להתמודדות עם איומי הסייבר השונים, מקס מקיימת ומובילה תהליכים פנימיים וחיצוניים להפחתת סיכוני הסייבר נגדה ונגד ולקוחותיה. במסגרת זו, סיכוני הסייבר מנוהלים באמצעות מספר מעגלי אבטחה ובקרה במספר רבדים, זאת מתוך מטרה להקטין את החשיפות הפוטנציאליות בגין איום זה.

שגרת עבודה היברידית המשלבת עבודה מרחוק עם עבודה מהמשרד, העברת מערכות עסקיות לתשתית ענן והשימוש ההולך וגובר ביכולות AI הביאה לשינוי בחשיפת מקס לסיכוני הסייבר. מקס פעלה להתאמת כלי ההגנה והבקורות כנגד סיכונים אלו, וכן פעלה להטמעת בקורות נוספות לצורך חיזוק רמת ההגנה בשיטת עבודה זו.

הערכת הסיכון במרחב הסייבר הושפעה גם מהמלחמה האזורית שגרמה לגידול משמעותי בכמות ובאיכות תקיפות הסייבר נגד חברות ישראליות וכן בשל מלחמת רוסיה אוקראינה.

בנובמבר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין 364 - "ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע, אבטחת המידע והגנת הסייבר" המחליפה 3 הוראות ניהול בנקאי תקין קיימות (הוראה 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע", הוראה 361 - "ניהול הגנת הסייבר" והוראה 363 - "ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה"). מקס פועלת ליישום ההוראה במועד תחילתה.

סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הינו הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד המקס כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים.

ניתן לחלק את הסיכונים האסטרטגיים ל-3 סוגים:

- סביבה חיצונית - סיכונים הנובעים משינויים בסביבה הפוליטית, הכלכלית והחברתית.
 - סביבה תחרותית - סיכונים הנובעים משינויים בסביבה התחרותית בה פועלת מקס.
 - סביבה פנימית - סיכונים הנובעים מהחלטות, תהליכים או פעולות בהן נקטה/נמנעה מלנקוט מקס.
- מקס ניצבת כיום בפני אתגרים משמעותיים בכל זירות הפעילות, ריבוי איומים בעסקי הליבה לצד הזדמנויות והתמודדות עם שינויי רגולציה מהותיים.
- ניהול הסיכון האסטרטגי במקס מבוסס על התמודדות באמצעות אסטרטגיה הנבחנת כל העת, וכוללת בין היתר פעילויות להלן:
- גיבוש תכנית אסטרטגית ארוכת טווח, הכוללת סקירה והערכות של אירועים שונים בסביבת העבודה (בתחומי רגולציה, תחרות, טכנולוגיה ועוד) והערכת השינויים הצפויים ביחס לכל אחד מקווי פעילותה של מקס.
 - דיונים שוטפים קבועים בהנהלה ובדירקטוריון מקס במהלכם מוצגים שינויים אלו ונבחן הצורך בעדכון האסטרטגיה.
 - אגף ניהול סיכונים, מבצע אתגור תקופתי להערכות של המגמות האסטרטגיות כפי שזוהו במקס, וכן מציף נושאים רלוונטיים לסיכון האסטרטגי במידת הצורך.

סיכון רגולטורי

סיכון רגולטורי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מהשפעת רגולציה עתידית צפויה ובכלל זה חקיקה ו/או הוראות של גופים רגולטוריים שונים. מקס חשופה לסיכון רגולטורי ביחס לכלל תחומי פעילותה.

הסביבה העסקית בה פועלת מקס הינה סביבה דינאמית, אשר נמצאת כיום במוקד תשומת הלב של רגולטורים ומחוקקים. שינויים רגולטורים אלו נועדו, בין היתר, לעודד את התחרות בתחום באמצעות הקטנת חסמי כניסה והוזלת עלויות ללקוח, ולהגן על הלקוחות בהקשרים של גילוי נאות וכד'. מסגרת רגולציה זו, לרוב, מחמירה את ההגבלות על פעילות הענף, ולעיתים יוצרת חוסר אחידות רגולטורית בין מקס ומתחריה. יחד עם זאת, ישנם מספר שינויים רגולטוריים צפויים אשר עשויים להוות מקור להזדמנויות עסקיות חדשות.

ניהול הסיכון הרגולטורי מבוצע על ידי זיהוי שוטף של יוזמות רגולטוריות חדשות והפנייתן לגורם הרלוונטי במקס, וכן מתקיים דיווח שוטף בהנהלת מקס אודות יוזמות חדשות.

סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית ו/או להפסד פיננסי מהותי ו/או לנזק תדמיתי, אשר מקס עלולה לספוג כתוצאה מכך שאינה מקיימת הוראות חוקים ותקנות. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 308 בנושא ציות, נדרש ממקס לנהל את כלל סיכוני הציות הנובעים מכלל החוקים, התקנות, ההנחיות והחוזרים החלים על פעילותה. ניהול סיכון הציות הינו חלק בלתי נפרד מהפעילות העסקית של מקס ואינו רק עניינה ואחריותה של פונקציית הציות. קווי העסקים נושאים באחריות רבה לנושא הציות ונוטלים חלק פעיל בניהול והפחתת החשיפה לסיכוני הציות במקס.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור

סיכון הלבנת הון ו/או מימון טרור הינו הסיכון ב-אי ציות הארגון ועובדיו להוראות החוק והרגולציה, לתהליכי העבודה ליישום ההוראות במקס וכתוצאה מכך הטלת סנקציה ו/או עיצום כספי, אחריות פלילית על התאגיד ועל נושאי המשרה ופגיעה במוניטין מקס.

סיכון משפטי

סיכון הנובע מפעילות מקס אשר קיים לגביה חשש כי אינה תואמת הוראות חקיקה (ראשית או משנית), הוראות והנחיות רשויות מוסמכות, רגולציה או פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד מקס וסיכון הנובע מחשש להפרת התחייבויות הסכמיות מצד מקס. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחוות דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות מקס במידה הראויה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בחקיקה, בהוראות רגולציה, בפסיקה או בהתחייבויות הסכמיות מצד מקס.

תפיסת ניהול הסיכון של מקס היא כי ניהול הסיכון המשפטי הינו חלק אינטגרלי מהסביבה העסקית. כפועל יוצא מכך, החלטות בדבר ניהול הסיכון מתקבלות בשקלול ההיבטים העסקיים והמשפטיים.

למקס מנהלת סיכונים משפטיים שתפקידה הוא לנהל את הסיכון המשפטי תוך התאמה אופטימלית בין פעילות מקס לבין הסיכונים המשפטיים באופן שקבלת ההחלטות תהיה בהלימה לתאבון הסיכון של מקס.

הייעוץ המשפטי במקס ניתן על ידי המחלקה המשפטית, בשיתוף עורכי הדין החיצוניים איתם מקס עובדת.

סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הפוטנציאל שפרסום שלילי, שמועות בשוק או תפישה ציבורית, המתייחסים לדרכי פעולתה של מקס ושל עובדיה, יגרמו לפגיעה בשמה הטוב והמוניטין שלה ולירידה בבסיס הלקוחות או גירור עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות. סיכון המוניטין קיים כחלק טבעי מפעילות מקס והינו סיכון חוצה מקס. סיכון פוטנציאלי קיים בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות במקס, בין אם בפעילויות עסקיות, מנהליות - פנימיות, ובין אם בדרך או בתום לב.

ניהול הסיכון במקס מורכב בראש ובראשונה מתהליך לזיהוי חשיפות מוניטין (כל פעולה שעלולה להיקשר למוותג ולעורר סיקור תקשורתי או שיח שלילי). הניטור, המעקב והתגובה מבוצעים באופן שוטף. ניהול סיכון המוניטין מוסדר במסגרת מדיניות ייעודית.

סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון לפגיעה ברווח ובהון מקס הנובעים מהרעת הסביבה המאקרו-כלכלית בארץ ובעולם. האסטרטגיה העסקית ותכנון ההון של מקס כוללים הנחות הנגזרות, בין היתר, מהסביבה המאקרו-כלכלית, כאשר מקס בוחנת ומעריכה את השפעת השינויים בסביבת המאקרו-כלכלית על תוצאותיה העסקיות ועל תכנון ההון.

סביבת הריבית הגבוהה מכבידה על הצרכנים ועל בתי העסק ועשויה להשפיע על סיכון האשראי הצרכני. מקס מנטרת ומנהלת באופן שוטף. בשלב זה לא ניכרת עלייה מהותית בהתממשות של פוטנציאל הסיכון. מקס נערכת לאפשרות של התחזקות הסיכון המאקרו כלכלי, בין השאר על רקע אי הוודאות הגיאוגרפית, הנובעות בין היתר מהשלכותיה של מלחמת "חברות ברזל" והשפעת הורדת הדירוג של מדינת ישראל. מקס בוחנת את יכולתה לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו-כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. בנוסף, מקס עוקבת באופן שוטף אחר מדדי סיכון שונים, ביניהם מדדים מאקרו-כלכליים, כאשר שינויים משמעותיים במדדים אלו נדונים במסגרת פורום ניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"ל וכן, בוועדת ניהול סיכונים עליונה בראשות מנכ"לית מקס ובוועדת ניהול הסיכונים של דירקטוריון מקס.

סיכונים סביבה ואקלים (ESG)

ההגדרה של סיכון סביבתי הינה הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בשנים האחרונות התרחבה ההגדרה של הסיכון הסביבתי וכיום היא כוללת גם את ההשפעה של הארגון על הסביבה אפילו אם הדבר לא קשור באופן ישיר להפסד כספי. בנוסף, הסיכון נתפס כסיכון גלובלי, הנובע מפוטנציאל ההשפעות המזיקות של שינויים סביבתיים, בכללותם, על אנשים, מערכות אקולוגיות ופעילויות כלכליות ופיננסיות. סיכונים סביבתיים מתרחשים לא רק עקב זיהומי אוויר, מים וקרקעות, אלא גם פגיעה בתשתיות הכלכליות והחברתיות ובעיקר בעקבות שינוי האקלים.

סיכון האקלים הינו סיכון מתפתח הנובע בין היתר, מהשפעת התממשות סיכונים סביבתיים וכן מהתפתחויות רגולטוריות, התפתחויות בסביבה העסקית והתפתחויות טכנולוגיות הנלוות להסתגלות והתאמה לשינויי האקלים.

הנהלת מקס החליטה להנהיג ערכי מחויבות סביבתית ולהתאים את פעילותה לצרכי הגנת הסביבה. כבסיס לפעילות, החליטה הנהלת מקס להטמיע את התקן הבינלאומי לניהול מערך סביבתי.

החל משנת 2009 מקס מוסמכת לתקן הבין-לאומי ISO 14001 - 2015 ונבדקת להתאמה לדרישות התקן אחת לשנה על ידי מכון IQC כאשר בין היתר ממוצע עדכון וטיוב לסקר סיכונים סביבה. במסגרת יישום הנחיות התקן, מקס פועלת להגברת המודעות בקרב העובדים והשקעת המשאבים הנדרשים.

בתחילת חודש יולי 2024, פרסמה מקס דוח ESG עבור שנים 2022-2023, המרכז ומשקף את פעולות מקס בתחומי הסביבה, החברה וממשל תאגידי, מתוך מחויבות עמוקה ואחריות למקס ולסביבה בישראל. מקס בחרה לפרסם את הדוח לאור החשיבות שהיא רואה בשיתוף הלקוחות, העובדים ויתר מחזיקי העניין של מקס בעשייתה בתחומים המפורטים.

מקס נערכת ליישום הוראת ניהול בנקאי תקין 345 - עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים.

סיכון מודל

סיכון מודל הינו החשיפה להפסד או לפגיעה במוניטין מקס, כתוצאה מהחלטות עסקיות שמתבססות על תוצאות מודל שגויות, מוטות או על פרשנות מרחיבה מדי של תוצאות המודל. סיכון זה יכול לנבוע, בין היתר, כתוצאה מאי התאמה של המודל למציאות העסקית, שימושיות שאיננה בהתאם ליעוד וכן שגיאות בחישובי ובנתוני המודל ביישום.

העקרונות לניהול סיכון המודל מוגדרים על פי מדיניות מקס המעגנת תהליכי תיקוף בלתי תלוי, ממשל תאגידי, מדרג סמכויות ותהליכי ניהול סיכון. הישענות על מודלים כחלק מתהליכי קבלת החלטות הינו תהליך שהולך ומתעצם בשנים האחרונות ובהתאם מערך ניהול סיכון המודלים במקס מותאם למגמה זו באופן הולם ומחייב.

כמענה לעלייה ברמת אי הוודאות המקומית והגלובלית, מבצעת מקס הידוק לתהליכי ניהול סיכונים המודלים לרבות עומק ותדירות הניטור, על מנת להפחית ולמזער את סיכונים מודל.

בחודש אוגוסט 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נוהל בנקאי תקין מס' 369 - "ניהול סיכונים מודלים". מקס פועלת ליישום ההוראה במועד תחילתה (ביום 21 באוגוסט 2025).

הדירקטוריון מביע את הערכתו לעובדים, למנהלים ולסוכנים של חברות הקבוצה על תרומתם להישגי הקבוצה.

יורם נוח
מנהל כללי

חיים סאמט
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 17 במרס 2025

חלק ג

דוחות כספיים

תוכן העניינים

עמוד	
3-1	דוחות רואי החשבון המבקרים
3-6	דוחות על המצב הכספי מאוחדים
3-8	דוחות רווח והפסד מאוחדים
3-9	דוחות על הרווח הכולל מאוחדים
3-10	דוחות על השינויים בהון מאוחדים
3-13	דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים
3-17	ביאורים לדוחות הכספיים מאוחדים
3-253	נספחים לדוחות הכספיים

טל. +972-3-6232525
פקס +972-3-5622555
ey.com

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144א',
תל-אביב 6492102

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

ביקרנו את הדוחות המאוחדים על המצב הכספי המוצגים של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "החברה") לימים 31 בדצמבר, 2023 ו-2024 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח או הפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2024. דוחות כספיים מאוחדים אלה הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים מאוחדים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את הדוחות הכספיים מאוחדים של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של כ-93 מיליוני ש"ח וכ-83 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2024, בהתאמה, ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של כ-12 מיליוני ש"ח, כ-10 מיליוני ש"ח וכ-6 מיליוני ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו ודוחות רואי החשבון האחרים מספקים בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, הדוחות הכספיים המאוחדים הנ"ל משקפים באופן נאות מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה והחברות המאוחדות שלה לימים 31 בדצמבר, 2023 ו-2024 ואת תוצאות פעולותיהן, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלהן לכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2024 בהתאם להוראות תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, המתייחסות לחברות החזקה של מבטחים וחברות כרטיסי אשראי, כמתואר בביאור 2.

מבלי לסייג את חוות דעתנו, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 45 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

ענייני מפתח בביקורת

ענייני מפתח בביקורת המפורטים להלן הם העניינים אשר תוקשרו, או שנדרש היה לתקשרם, לדירקטוריון החברה ואשר, לפי שיקול דעתנו המקצועי, היו משמעותיים ביותר בביקורת הדוחות הכספיים המאוחדים לתקופה השוטפת. עניינים אלה כוללים, בין היתר, כל עניין אשר: (1) מתייחס, או עשוי להתייחס, לסעיפים או לגילויים מהותיים בדוחות הכספיים המאוחדים וכן (2) שיקול דעתנו לגביהם היה מאתגר, סובייקטיבי או מורכב במיוחד. לעניינים אלה ניתן מענה במסגרת ביקורתנו וגיוש חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם. התקשור של עניינים אלה להלן אינו משנה את חוות דעתנו על הדוחות הכספיים המאוחדים בכללותם ואין אנו נותנים באמצעות חוות דעת נפרדת על עניינים אלה או על הסעיפים או הגילויים שאליהם הם מתייחסים.

(1) מדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי:

הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2024 כוללים התחייבויות מהותיות בגין חוזי ביטוח כללי בסך של כ-7,463 מיליוני ש"ח, כמתואר בביאור 20 לדוחות הכספיים המאוחדים.

כמתואר בביאורים 3(ד), 42(ה) ו-42(ה) לדוחות הכספיים המאוחדים, התחייבויות אלה נמדדות בהתאם לעלות המשוערת ליישוב תביעות הביטוח וכוללות את העלות הצפויה של התביעות שאירעו ודווחו, תביעות שאירעו אך טרם דווחו או דווחו בחסר (IBNR ו-IBNER), הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, הפרשה לפרמיה בחסר והוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.

מדידת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי מבוססת בעיקרה על אומדנים אקטואריים. ההערכה האקטוארית מבוססת על אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדנים הסטטיסטיים מבוססים על הנחות שונות, אשר לא בהכרח תתממשנה. ההנחות

שנעשה בהן שימוש בתחזית האקטוארית משפיעות על מדידת ההפרשה. עלות התביעות בפועל עשויה להיות גבוהה או נמוכה יותר מהאומדנים הסטטיסטיים.

בחלק מענפי הביטוח אי הוודאות המובנית גבוהה יותר, במיוחד בתביעות רכב חובה וחבויות המתאפיינות ב"זנב ארוך", בהן לעיתים, חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה. בבאור 20 לדוחות הכספיים המאוחדים מוצגת התפתחות הערכת ההתחייבויות בענפי רכב חובה וחבויות.

בשל אי הוודאות המובנית באומדנים המשמשים לצורך מדידת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי, קבענו כי המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי הינה עניין מפתח בביקורת.

נהלי הביקורת שבוצעו במענה לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי כללו את הנהלים הבאים:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות לרבות, הבקורות בסביבת מערכות המידע המשמשות לעיבוד הנתונים ואת זרימת המידע לצרכי דיווח כספי.
 - בחנו כי מתודולוגיית מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי מיושמת בהתאם לדרישות של IFRS 4 בדבר "חוזי ביטוח" ובהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
 - בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמנו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, את סבירות ההנחות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס במודלים שיושמו לצורך מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי.
 - יישמנו נהלים אנליטיים במטרה לזהות ולנתח שינויים מהותיים חריגים.
- בנוסף, הערכנו את נאותות הגילויים העיקריים בדוחות הכספיים המאוחדים אודות התחייבויות בגין חוזי ביטוח בביטוח כללי.

(2) מדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות:

הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2024 כוללים התחייבויות מהותיות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות שאינם תלויי תשואה בסך של כ- 24,777 מיליוני ש"ח, והתחייבויות מהותיות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות תלויי תשואה בסך של כ- 86,767 מיליוני ש"ח, כמתואר בביאורים 18 ו-19 לדוחות הכספיים המאוחדים.

כמתואר בביאורים 3(ד), 1(1), ו-42(ה) לדוחות הכספיים המאוחדים, ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות תלויי תשואה ושאנם תלויי תשואה נמדדות בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (תקנות וחוזרים), תקני דיווח כספי בינלאומיים ושיטות אקטואריות מקובלות. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות נמדדות, בין היתר, על בסיס הערכה אקטוארית, המבוצעת על-ידי האקטואר הממונה בחברה בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

חלק משמעותי מהעבודות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות מבוסס על אומדנים אקטואריים ועל הנחות שונות, ולפיכך מדידת העבודות כרוכה באי וודאות מובנית. עבודות אלה כוללות בעיקרן:

- עתודה משלימה לגמלאות.
- עתודות LAT (בדיקת נאותות ההתחייבויות – Liability Adequacy Test).
- עתודה בגין גמלה בתשלום ותביעות מתמשכות בתשלום בביטוח סיעודי ואבדן כושר עבודה.

ההנחות העיקריות המשמשות בתהליך המדידה של ההתחייבויות לעיל כוללות הנחות בקשר לביטולים, הוצאות תפעול, תשואה, שיעורי ריבית, פרמיות אי נזילות, תמותה, נכות, שיעורי מימוש גמלה ותחלואה. ההנחות נבחנות על ידי האקטואר הממונה בחברה מדי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

בשל אי הוודאות המובנית באומדנים המשמשים לצורך מדידת התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות, קבענו כי המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות הינה עניין מפתח בביקורת.

נהלי הביקורת שבוצעו במענה לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות כללו את הנהלים הבאים:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך המדידה של התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות לרבות, הבקורות העיקריות בסביבת מערכות המידע המשמשות לעיבוד הנתונים ואת זרימת המידע לצרכי דיווח כספי.
- בחנו כי מתודולוגיית מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות מיושמת בהתאם לדרישות של IFRS 4 בדבר "חוזי ביטוח" ובהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמנו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, את סבירות ההנחות והנתונים העיקריים ששימשו בסיס במודלים שיושמו לצורך מדידת ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות.
- יישמנו נהלים אנליטיים במטרה לזהות ולנתח שינויים מהותיים חריגים.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמנו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, מחקרים מהותיים שבוצעו על-ידי החברה במהלך תקופת הדיווח ואת יישומם בחישוב העבודות.

בנוסף, הערכנו את נאותות הגילויים העיקריים אודות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים ובראות בדוחות הכספיים המאוחדים.

3) מדידת שווי הוגן של השקעות לא סחירות:

כמתואר בבאורים 10, 14, ו-15 לדוחות הכספיים המאוחדים, יתרת ההשקעות שאינן סחירות ויתרת הנדל"ן להשקעה ליום 31 בדצמבר 2024, מסתכמות לסך של כ- 59,068 מיליוני ש"ח, וכ- 5,441 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים הנמדדים בשווי הוגן וכן של נכסי חוב שאינם סחירים, אשר מידע לגבי השווי ההוגן ניתן לצרכי גילוי בלבד, נקבעים באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן בע"מ.

השווי ההוגן של השקעות במניות שאינן סחירות מבוסס בעיקרו על הערכות שווי חיצוניות, ובקרנות השקעה וגידור מבוסס בעיקרו על השווי ההוגן של נכסי הבסיס או הערכות שווי ונקבע בהתאם לדיווחים של כל קרן. טכניקות הערכות שווי הינן סובייקטיביות באופיין ומשלבות הנחות שונות ושימוש באומדנים המשפיעים באופן משמעותי על השווי ההוגן.

השווי ההוגן של נדל"ן להשקעה מבוסס על הערכות שווי שבוצעו על ידי מערכי שווי חיצוניים, וכוללות אומדנים והנחות כגון מחירי שכירות משוערים ושיעורי היוון.

לגבי חלק מההשקעות הלא סחירות, בפרט אלו המסווגות לרמה 3 במדרג השווי ההוגן בהתאם ל-IFRS 13, כגון מניות שאינן סחירות, קרנות השקעה ונדל"ן להשקעה, אי הוודאות המובנית במדידת השווי ההוגן גבוהה, מאחר ומדידה זו מתבססת נתונים אשר אינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

לשינויים באומדנים, בהנחות או בהערכות בהם נעשה שימוש במסגרת הערכות השווי עשויה להיות השפעה משמעותית על קביעת השווי ההוגן של הנכסים הלא סחירים.

בנוסף, למדידת השווי ההוגן השפעה על הקצאת הפער שבין הערך בספרים לבין השווי ההוגן של הנכסים שאינם נמדדים בדוח על המצב הכספי בשווי הוגן ("UGL"), לצורך חישוב בדיקת נאותות העתודה ("LAT").

בשל אי הוודאות המובנית ביחס לאומדנים, ההנחות וההערכות כאמור לעיל, קבענו כי מדידת השווי ההוגן של ההשקעות הלא סחירות הינה עניין מפתח בביקורת.

נהלי הביקורת שבוצעו במענה לעניין המפתח בביקורת

נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת מדידת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות כללו את הנהלים הבאים:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך קביעת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות לרבות, בקורות לגבי נאותות הנתונים וההנחות ששימשו בהערכות השווי וסבירות הערכות השווי.
- בחנו את המתודולוגיה למדידת השווי ההוגן של השקעות לא סחירות המיושמת על ידי החברה.
- ערכנו בירורים מול אנשי הכספים וגורמים באגף ההשקעות בחברה לצורך השגת הבנה ביחס לעסקאות, התפתחויות, ושערוכים מהותיים לתקופה וכן לגבי שינויים מהותיים, ככל שחלו, בנתונים, בהנחות ובמודלים בהשוואה לאלו ששימשו בשנה הקודמת.
- עבור הערכות שווי מסוימות, בחנו תוך הסתייעות במומחים מטעמנו את סבירות האומדנים וההנחות העיקריות בבסיס הערכות השווי.
- ביצענו בחינה מדגמית של השווי ההוגן של ההשקעות שאינן סחירות בדוחות הכספיים המאוחדים אל מול הערכות השווי שקיבלה החברה ממומחים חיצוניים, אל מול ציטוטי חברת מרווח הוגן בע"מ ואל מול הדוחות הכספיים המאוחדים ודיווחי קרנות ההשקעה לפי העניין.
- ביצענו בחינה מדגמית של מסד הנתונים ששימש לצורך קבלת ציטוט מחברת מרווח הוגן בע"מ אל מול הסכמי הלוואות.

4) הפרשה להפסדי אשראי:

ביום 27 במרס, 2023, החברה השלימה את רכישת מלוא הונה המונפק והנפרע של סימקס החזקות בע"מ (להלן - צירוף העסקים), אשר עיקר פעילותה של סימקס החזקות בע"מ היא החזקתה במלוא הונה המונפק של מקס איט פיננסים בע"מ (להלן - מקס).

בגין תיק האשראי של מקס, הקבוצה מיישמת את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי שנקבעו בנושא 310 בקודיפיקציה בדבר "חובות" ובנושא 326 בקודיפיקציה בדבר "מכשירים פיננסיים – הפסדי אשראי" בהתאמות הנדרשות וכפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור ובכללים. המדיניות החשבונאית בה נקטה הקבוצה באשר להפרשות להפסדי אשראי מפורטת בביאור 3ט'ג6 לדוחות הכספיים המאוחדים.

כמתואר בבאור 11.ב.1. לדוחות הכספיים המאוחדים, הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר, 2024 כוללים ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מאזני וחוזי-מאזני בסך 386 מיליוני ש"ח וכוללת הפרשה על בסיס פרטני והפרשה על בסיס קבוצתי בגין סיכון האשראי.

בתהליך אמידת ההפרשה להפסדי אשראי, הקבוצה מעריכה את ההפסד הצפוי בתיק האשראי. תהליך הערכת ההפסד, מתבסס על אומדנים משמעותיים הכרוכים באי ודאות וכן על הערכות סובייקטיביות.

בחישוב ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, אומדן ההפסדים הצפויים לאורך חיי האשראי (Life Time) נערך בהתאם למתודולוגיה ומודלים מבוססי דירוג סיכון (כגון הסתברות לכשל והפסד בהינתן כשל) במסגרתם נאמד סכום ההפסד הצפוי במקרה של התממשות כשל. המודלים מתבססים, בין היתר, על נתונים היסטוריים והתאמות נוספות לצורך חיזוי הפסדי האשראי הצפויים. קביעת האומדנים במודלים ובהם המתודולוגיה, ההנחות והנתונים, וקביעת ההתאמות הנוספות כרוכה בשיקול דעת משמעותי בבחירתם ובנייתם.

בנוסף, הקביעה בדבר אילו נכסים בהם חלה הידרדרות יותר מלא משמעותית בסיכון האשראי כרוכה גם היא בשיקול דעת משמעותי והערכות סובייקטיביות.

זיהינו את האומדנים האמורים המשמשים בסיס לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי, כעניין מפתח בביקורת. לשינוי באומדנים או בהערכות אלו, עשויה להיות השפעה משמעותית על ההפרשה להפסדי אשראי המוצגת בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה.

ביקורת על ההפרשה להפסדי אשראי דרשה שיקול דעת של רואה החשבון המבקר וכן ידע וניסיון על מנת לבחון את סבירות השימוש במודלים, התחשיבים וההתאמות ששימשו את ההנהלה בקביעת אומדן ההפרשה להפסדי אשראי.

נהלי הביקורת שבוצעו במענה לעניין המפתח בביקורת

- בחנו את תהליכי העבודה לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי ואת אפקטיביות התכנון והתפעול של בקורות פנימיות מסוימות על דיווח כספי הקשורות לקביעת אומדן ההפרשה, לרבות בקורות בתהליך הקשורות לבחינת נאותות המתודולוגיה, הנתונים העיקריים וסבירות ההפרשה להפסדי אשראי בכללותה.
- בחנו את המתודולוגיה לקביעת ההפרשה להפסדי אשראי והתאמתה לכללי החשבונאות שחלים על הקבוצה.
- בדקנו מדגמית את הנתונים העיקריים שמשמשים במודלים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי.
- בחנו את נאותות ההפרשה להפסדי אשראי בכללותה.
- בחנו את נאותות ההבחנה שביצעה החברה בין נכסים שחלה לגביהם הידרדרות משמעותית בסיכון האשראי לבין נכסים בהם לא חלה הידרדרות משמעותית בסיכון האשראי.
- בחנו סבירות ההנחות במדידת השווי ההוגן שיוחס, במסגרת הקצאת עלות הרכישה PPA, לתיק האשראי שאוחד במסגרת רכישת מקס.
- בנוסף, הערכנו את נאותות הגילויים העיקריים בדוחות הכספיים המאוחדים אודות ההפרשה להפסדי אשראי בדוחות הכספיים המאוחדים.

גילוי בדבר ההשפעות הצפויות של אימוץ תקן דיווח כספי בינלאומי 17 – "חוזי ביטוח" ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 – "מכשירים פיננסיים" (ראו ביאור 47 לדוחות הכספיים המאוחדים)

מדוע העניין נקבע כעניין מפתח בביקורת

עבור התקופות המתחילות ביום 1 בינואר 2025, החברה תיישם לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 17 – "חוזי ביטוח" (להלן: "IFRS 17") אשר משפיע על ההכרה, המדידה, ההצגה והגילוי בקשר לחוזי ביטוח, ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא במסגרת תקן דיווח כספי בינלאומי 4 – "חוזי ביטוח" (להלן: "IFRS 4") והוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הרשות"). כמו כן, באותו מועד החברה תיישם לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 – "מכשירים פיננסיים" (להלן: "IFRS 9") אשר מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 39 – "מכשירים פיננסיים" (להלן: "IAS 39").

כנדרש בהתאם להוראות תקן חשבונאות בינלאומי 8 – "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" (להלן: "IAS 8") כללה החברה גילוי בדבר ההשפעות הצפויות של אימוץ IFRS 17 ו-IFRS 9 במסגרת ביאור 47 בדוחות הכספיים המאוחדים. בהתאם להוראות IAS 8 וכן הנחיות היישום של הרשות שנכללו במפת הדרכים אשר פורסמה ביום 26 בינואר 2025 מציגה החברה במסגרת הביאור מאזן פרופורמה שנערך בהתאם להוראות IFRS 17 ו-IFRS 9 ליום 1 בינואר 2024 (מועד המעבר לאימוץ מחדש של IFRS לרבות התקנים האמורים; להלן: "מועד המעבר") וכן גילוי לסכום מרווח השירות החוזי ("CSM") (להלן: "CSM") וסכום התאמת הסיכון בגין סיכון שאינו פיננסי ("RA") (להלן: "RA") עבור כל אחד ממגזרי הפעילות. בנוסף, החברה כוללת גילוי במסגרת הביאור האמור לגבי מידע איכותי משלים שמתייחס, בין היתר, לשינויים העיקריים במדיניות החשבונאית שבכוננת החברה ליישם במסגרת יישום IFRS 17 ו-IFRS 9 ומידע על שיקולי דעת משמעותיים שהופעלו על ידי התקנים של הדוחות הכספיים, מידע על אופן ז. המידע כולל גם פירוט של הנושאים המהותיים ביישום התקנים האמורים והשפעתם הצפויה של התקנים על הדוחות הכספיים, מידע על אופן יישום הוראות המעבר של התקנים האמורים ומידע נוסף לפי דרישות מפת הדרכים (להלן: "ביאור היישום לראשונה").

יצוין כי הרשות קבעה במסגרת מספר חוזרים הוראות משמעותיות המתייחסות לאופן היישום של IFRS 17 ו-IFRS 9 ובכלל זה: הוראות המעבר, ריביות ההיוון, מרווח הסיכון, החלוקה לתיקים ולקבוצות, גבולות חוזה ועוד.

בשל השינויים המשמעותיים במדיניות החשבונאית של החברה בקשר לטיפול בחוזי ביטוח, אשר צפויים לחול בעקבות היישום לראשונה של IFRS 17, אשר כוללים שימוש בשיקול דעת ובאומדנים חדשים ביחס לאלו שנדרשו בעת יישומו של IFRS 4, ואחר שהשלכותיו של IFRS 17 על הדוחות הכספיים המאוחדים עשויות להיות משמעותיות ובעלות חשיבות למשתמשים בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה, קבענו כי הגילוי שניתן על ידי החברה במסגרת ביאור היישום לראשונה, הינו עניין מפתח בביקורת.

המענה שניתן לעניין המפתח בביקורת

להלן נהלי הביקורת שביצענו לגבי בחינת הגילוי שניתן במסגרת ביאור היישום לראשונה:

- בחנו את התכנון והיישום של בקורות פנימיות הקשורות לתהליך המדידה של ההתחייבויות והנכסים בגין חוזי ביטוח, המטופלים על ידי IFRS 17, ותהליך קביעת השווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות מסוג "חיים צמוד" למועד המעבר, ובצענו נהלים לבדיקת האפקטיביות של אותן בקורות פנימיות בכל הנוגע למידע הכמותי נכון למועד המעבר המופיע בביאור היישום לראשונה.
- בחנו באם שיקולי הדעת שהופעלו על ידי הנהלת החברה בבחירת המדיניות החשבונאית בנושאים המהותיים הנוגעים ליישום IFRS 17 ו-IFRS 9 הינם בהתאם להוראותיהם של התקנים האמורים והוראות הרשות.
- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמינו, באם המתודולוגיה, המודלים, וההנחות בהם עשתה החברה שימוש לשם קביעת ה-CSM, ה-RA, השווי ההוגן של התחייבויות או נכסים בגין חוזי ביטוח, האומדן המיטבי (Best Estimate) של תזרימי מזומנים בגין חוזי ביטוח והשווי ההוגן של אגרות חוב מיועדות מסוג "חיים צמוד", נכון למועד המעבר, הינם בהתאם להוראות IFRS 17 ו-IFRS 9 בנושאים האמורים, הוראות

הרשות ופרקטיקות מקובלות. בחינה זו כללה גם בחינה, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, של נאותות הנתונים וההנחות ששימשו בסיס במודלים שיושמו לצורך מדידת היתרות השונות נכון למועד המעבר וכן בחינה של שיקולי הדעת שהופעלו על ידי ההנהלה או מומחים מטעמה במקרים הרלוונטיים.

- בחנו, תוך הסתייעות במומחי אקטואריה מטעמינו, על בסיס מדגמי ובהתבסס על הערכת הסיכונים שלנו, את תהליכי החישוב השונים שבוצעו על ידי החברה לשם מדידת היתרות השונות הנוגעות לחוזי הביטוח נכון למועד המעבר.
 - בחנו את נאותות הגילויים השונים שניתנו על ידי החברה במסגרת ביאור היישום לראשונה.
- ביקרנו גם, בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי", רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר, 2024, והדוח שלנו מיום 17 במרס, 2025 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על קיומם של אותם רכיבים באופן אפקטיבי.

קוסט פורר גבאי את קס'רר
רואי חשבון
מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב,
17 במרס, 2025

דוחות על המצב הכספי מאוחדים

ליום 31 בדצמבר			מיליוני ש"ח
2023	2024	ביאור	
נכסים			
2,205	2,212	6	נכסים בלתי מוחשיים
104	159	24	נכסי מסים נדחים
2,543	2,601	7	הוצאות רכישה נדחות
302	310	8	רכוש קבוע
680	669	29	נכס זכות שימוש
180	190	9	השקעות בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני
3,839	3,924	10,14	נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,494	1,517	10	נדל"ן להשקעה אחר
3,805	3,830	18,19	נכסי ביטוח משנה
306	60	24	נכסי מסים שוטפים
15,092	17,855	11	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו
1,867	720	12	חייבים ויתרות חובה
837	798	13	פרמיה לגבייה
84,133	88,802	14	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
השקעות פיננסיות אחרות:			
7,313	6,206	15(א)	נכסי חוב סחירים
24,444	25,344	15(ב)	נכסי חוב שאינם סחירים
1,671	1,776	15(ד)	מניות
5,836	6,055	15(ה)	אחרות
39,265	39,381		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
4,418	4,451	14,16(א)	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
2,548	2,617	16(ב)	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
163,617	170,097		סך כל הנכסים
94,012	97,983	14	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על המצב הכספי מאוחדים

ליום 31 בדצמבר		ביאור	מיליוני ש"ח
2023	2024		
			הון
167	167	17	הון מניות
2,390	2,423		פרמיה על מניות
1,005	1,242		קרנות הון
5,019	5,618		יתרת עודפים
8,581	9,450		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
71	75		זכויות שאינן מקנות שליטה
8,652	9,525		סך כל ההון
			התחייבויות
34,176	34,762	18,20,21,22,23	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
91,665	95,875	19,21,22,23	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
592	742	24	התחייבויות מסים נדחים
93	89	25	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
777	775	29	התחייבות בגין חכירה
8,091	9,707	27	זכאים בגין פעולות בכרטיסי אשראי
3,851	3,932	28	זכאים ויתרות זכות
21	18	24	התחייבות מסים שוטפים
15,699	14,671	26	התחייבויות פיננסיות
154,966	160,571		סך כל ההתחייבויות
163,617	170,097		סך כל ההון וההתחייבויות

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

17 במרס 2025	חיים סאמט	יורם נוה	ערן צ'רינסקי
תאריך אישור הדוחות הכספיים	יו"ר הדירקטוריון	מנהל כללי	משנה למנכ"ל מנהל חטיבה פיננסית

דוחות רווח והפסד מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור	במיליוני ש"ח
2022	2023	2024		
11,509	11,202	10,714		פרמיות שהורווחו ברוטו
1,665	1,708	1,803		פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,844	9,495	8,911	30	פרמיות שהורווחו בשייר
-	1,083	1,554	31	הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי
(4,097)	9,238	14,633	32	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,198	1,259	1,301	33	הכנסות מדמי ניהול
383	390	456	34	הכנסות מעמלות
7,329	21,464	26,856		סך כל ההכנסות
4,749	16,062	20,388		תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
(1,008)	(671)	(940)		חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
3,741	15,391	19,447	35	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
-	411	216	11	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	739	986	36	תפעול כרטיסי אשראי
-	166	233		תשלומים לבנקים
2,196	2,613	2,912	37	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
941	1,092	1,155	38	הוצאות הנהלה וכלליות
8	5	2	6	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
18	40	46	39	הוצאות אחרות
235	669	831	40	הוצאות מימון
7,139	21,125	25,829		סך כל ההוצאות
3	8	14	9	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו
194	347	1,042		רווח לפני מסים על הכנסה
68	124	317	24	מסים על הכנסה
126	223	724		רווח לתקופה מפעילויות נמשכות
				מיוחס ל:
121	220	718		בעלי המניות של החברה
6	3	6		זכויות שאינן מקנות שליטה
126	223	724		רווח לתקופה
			41	רווח למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה:
1.63	2.83	9.08		רווח בסיסי למניה (בש"ח)
1.62	2.79	9.03		רווח מדולל למניה (בש"ח)
			41	מספר המניות ששימשו לחישוב הרווח למניה (באלפים):
73,796	77,870	79,099		בסיסי
74,327	79,034	79,475		מדולל

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על הרווח הכולל מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	ביאור
במיליוני ש"ח			
126	223	724	רווח לתקופה
רווח כולל אחר:			
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד:			
19	7	(1)	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון
(299)	398	611	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרן הון
(393)	(336)	(282)	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
114	60	47	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(559)	128	376	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שהועבר או יועבר לרווח והפסד, לפני מס
(196)	41	138	מס (הטבת מס) בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה
4	2	-	מס בגין רכיבים אחרים
(192)	43	138	מס (הטבת מס) בגין פריטי רווח כולל אחר לתקופה שהועברו או יועברו לרווח והפסד
(367)	86	238	רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד:			
11	-	1	רווחים אקטואריים מתכנית הטבה מוגדרת
11	-	1	רווח כולל אחר לתקופה, לפני מס
4	-	-	מס בגין פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד
8	-	1	רווח כולל אחר שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(359)	86	239	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
(233)	309	963	סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה
מיוחס ל:			
(237)	305	956	בעלי המניות של החברה
3	4	7	זכויות שאינן מקנות שליטה
(233)	309	963	סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בהון מאוחדים

מיוחס לבעלי המניות של החברה									
במיליוני ש"ח	הון מניות	פרמיה על מניות	קרן תרגום	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות הון אחרות	שאינן מקנות שליטה בעלי זכויות עם מעסקאות	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה
סך הכל הון	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל	סך הכל
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024									
ליום 1 בינואר 2024	167	2,390	(2)	866	180	(39)	5,019	8,581	71
רווח לתקופה	-	-	-	-	-	-	718	718	6
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר:									
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון	-	-	(1)	-	-	-	-	(1)	(1)
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרן הון	-	-	-	610	-	-	-	610	1
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד	-	-	-	(282)	-	-	-	(282)	-
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד	-	-	-	47	-	-	-	47	-
רווחים אקטוארים מתוכנית הטבה מוגדרת מס בגין פריטי רווח כולל	-	-	-	(138)	-	-	1	(138)	-
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס	-	-	(1)	238	-	-	1	238	1
סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה	-	-	(1)	238	-	-	719	956	7
עסקאות עם בעלי המניות שנזקפו ישירות להון:									
מימוש ופקיעת כתבי אופציה לעובדים בכירים	-	34	-	-	-	-	(34)	-	-
תשלומים מבוססי מניות	-	-	-	-	-	-	14	14	(1)
דיבידנד לבעלי מניות החברה	-	-	-	-	-	-	(100)	(100)	-
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-	-	(2)
רכישת זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)	1
ליום 31 בדצמבר 2024	167	2,423	(2)	1,104	180	(40)	5,618	9,450	75

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בהון מאוחדים (המשך)

מיוחס לבעלי המניות של החברה									
במיליוני ש"ח	הון מניות	פרמיה על מניות	קרן תרגום	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרנות הון אחרות	קרן הון מעסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023									
ליום 1 בינואר 2023	162	2,127	(7)	788	180	(39)	7,995	65	8,061
השפעת יישום לראשונה IFRS 9 (ראה ביאור 3)	-	-	-	(1)	-	-	1	-	-
רווח לתקופה	-	-	-	-	-	-	220	3	223
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר:									
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון	-	-	7	-	-	-	7	-	7
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לקרן הון	-	-	-	398	-	-	398	-	398
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד	-	-	-	(337)	-	-	(337)	1	(336)
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה	-	-	-	60	-	-	60	-	60
מס בגין פריטי רווח כולל	-	-	(2)	(41)	-	-	(43)	-	(43)
רווח כולל אחר לתקופה, נטו ממס	-	-	5	79	-	-	85	1	86
סך הכל רווח כולל לתקופה	-	-	5	79	-	-	305	4	309
עסקאות עם בעלי המניות שנזקפו ישירות להון:									
הנפקת הון מניות	5	249	-	-	-	-	253	-	253
תשלומים מבוססי מניות	-	-	-	-	-	-	14	3	17
הנפקת אגרות חוב ניתנות להמרה (נטו ממס) - רכיב הוני	-	13	-	-	-	-	13	-	13
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	-	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)
ליום 31 בדצמבר 2023	167	2,390	(2)	866	180	(39)	8,581	71	8,652

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בהון מאוחדים (המשך)

מיוחס לבעלי המניות של החברה									
סך הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	קרן הון בגין							
		קרן הון נכסים זמינים למכירה	קרנות הון אחרות	קרן הון מעסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות	יתרת עודפים	סך הכל	פרמיה על מניות	הון מניות	במיליוני ש"ח
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
7,787	62	1,167	180	(39)	4,642	7,725	1,642	155	ליום 1 בינואר 2022
126	6	-	-	-	121	121	-	-	רווח לתקופה
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר:									
19	-	-	-	-	-	19	-	-	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון
(299)	(4)	(294)	-	-	-	(294)	-	-	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה
(393)	1	(393)	-	-	-	(393)	-	-	שנזקף לקרן הון
									שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה
									שהועבר לדוח רווח והפסד
114	-	114	-	-	-	114	-	-	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה
11	-	-	-	-	11	11	-	-	שהועבר לדוח רווח והפסד
188	1	195	-	-	(4)	187	-	-	רווחים אקטוארים מתוכנית הטבה מוגדרת
(359)	(2)	(379)	-	-	8	(357)	-	-	מס בגין פריטי רווח (הפסד) כולל
(233)	3	(379)	-	-	128	(237)	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס
סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה									
עסקאות עם בעלי המניות שנזקפו ישירות להון:									
492	-	-	-	-	-	492	486	6	הנפקת הון מניות
15	-	-	-	-	15	15	-	-	תשלומים מבוססי מניות
8,061	65	788	180	(39)	4,785	7,995	2,127	162	ליום 31 בדצמבר 2022

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
במיליוני ש"ח	נספח	2024	2023	2022
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת				
לפני מיסים על הכנסה	(א)	1,716	(4,072)	(2,175)
מס הכנסה ששולם		(115)	(240)	(412)
מזומנים נטו שנבעו (ששימשו) מפעילות שוטפת		1,601	(4,312)	(2,587)
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה				
תמורה מממוש השקעות בחברות מוחזקות אחרות		-	-	29
מתן אשראי למחזיקי כרטיס ולבתי עסק, נטו		(1,545)	(428)	-
תמורה מממוש השקעה בנכסים פיננסיים על ידי חברות שאינן חברות ביטוח ופיננסים		990	106	7
תשלום נדחה ברכישת מקס		-	(380)	-
השקעה בנכסים פיננסיים על ידי חברות שאינן חברות ביטוח ופיננסים		(97)	(908)	(181)
דיבידנד שנתקבל מחברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני		1	-	-
השקעה במניות והלוואות בחברות מוחזקות		(3)	(4)	(9)
רכישת חברה שאוחדה לראשונה בניכוי המזומן שהתקבל	(ו)	-	(294)	-
השקעה ברכוש קבוע		(65)	(32)	(22)
השקעה בנכסים בלתי מוחשיים		(358)	(296)	(190)
מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה		(1,078)	(2,236)	(366)
תזרימי מזומנים מפעילות מימון				
הנפקת הון מניות (בניכוי הוצאות הנפקה)		-	-	492
אשראי מתאגידים בנקאיים, נטו		(81)	46	-
תמורה מהנפקת כתבי התחייבויות נדחים ואגרות חוב (ראה ביאור 26)		1,017	2,071	495
עלויות הנפקת והחלפת כתבי התחייבות נדחים ואגרות חוב		(7)	(15)	(7)
פירעון כתבי התחייבות נדחים		(817)	(431)	-
פירעון התחייבות בגין חכירה		(88)	(93)	(75)
ריבית אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים ואשראי מתאגידים בנקאיים, ששולמה		(244)	(141)	(121)
דיבידנד ששולם		(102)	(1)	-
מזומנים נטו שנבעו מפעילות מימון		(323)	1,436	785
השפעת התנודות בשערי החליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים		(98)	27	100
גידול (קיטון) נטו במזומנים ושווי מזומנים		103	(5,084)	(2,067)
מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה	(ב)	6,966	12,050	14,117
מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה	(ג)	7,069	6,966	12,050

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מיסים על ההכנסה (1) (2)			
126	223	724	רווח לשנה
פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:			
(3)	(8)	(14)	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
1,039	362	586	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(3,601)	1,813	4,210	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(261)	(87)	(59)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
(106)	719	(25)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
91	125	131	פחת רכוש קבוע ונכס זכות שימוש
231	332	362	הפחתה של נכסים בלתי מוחשיים
-	411	216	הוצאות בגין הפסדי אשראי
-	(103)	(63)	הפחתת עודפי עלות בגין חייבים בכרטיסי אשראי
8	5	2	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
-	-	1	הפסד מנכס זכות שימוש
194	235	315	ריבית והפרשי הצמדה שנצברו בגין כתבי התחייבויות נדחים והתחייבות בגין חכירה
(101)	289	549	ריבית שנצברה ושערוך התחייבויות לתאגידיים בנקאיים ואחרים
-	(340)	(456)	ריבית ששולמה במקס
(174)	13	(6)	שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
(47)	21	8	שינוי בשווי הוגן של נדל"ן להשקעה אחר
15	17	13	עסקאות תשלום מבוסס מניות
8,038	(3,940)	(9,064)	הפסדים (רווחים) נטו, מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
68	124	317	מיסים על הכנסה
הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:			
(116)	29	(89)	נכסי חוב סחירים
(1,441)	(1,073)	(680)	נכסי חוב שאינם סחירים
(55)	(66)	(99)	מניות
448	95	(115)	אחרות
השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה:			
(463)	(74)	(79)	רכישת נדל"ן להשקעה
(1,646)	(3,528)	4,070	מכירות (רכישות) נטו של השקעות פיננסיות
תקבולים (השקעות) ממכירת נכסים פיננסיים זמינים למכירה ונדל"ן להשקעה בעסקי ביטוח:			
(1,115)	665	410	נכסי חוב סחירים
498	(352)	(214)	נכסי חוב שאינם סחירים
61	150	163	מניות
294	(450)	44	אחרות
(121)	(864)	(862)	נגזרים
(163)	(28)	(31)	רכישת נדל"ן להשקעה אחר

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים תזרימי מזומנים בגין רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(2) במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים תזרימי מזומנים בגין דיבידנד וריבית שהתקבלו, המפורטים בנספח ד'. הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מיסים על ההכנסה (המשך)			
שינויים בפרויטים אחרים בדוח על המצב הכספי, נטו			
4	(4)	(25)	ניירות ערך המוחזקים למסחר על ידי חברות מאוחדות שאינן חברות ביטוח
-	472	(1,371)	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו
(2,764)	1,474	1,147	חייבים ויתרות חובה
(105)	16	39	פרמיה לגביה
(1,003)	(184)	50	זכאים ויתרות זכות
-	(558)	1,616	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
(3)	1	(3)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(2,175)	(4,072)	1,716	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מיסים על ההכנסה
(ב) מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה:			
9,993	8,458	4,418	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
4,124	3,591	2,548	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
14,117	12,050	6,966	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
(ג) מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה:			
8,458	4,418	4,451	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
3,591	2,548	2,617	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
12,050	6,966	7,069	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה
(ד) תזרימי מזומנים בגין ריבית ודיבידנד שהתקבלו, הכלולים בפעילות השוטפת:			
1,423	2,147	2,096	ריבית שהתקבלה
668	479	720	דיבידנד שהתקבל
הכלולים בפעילות השקעה מחברת מקס:			
-	939	1,252	ריבית שהתקבלה
(ה) פעילות שאינה כרוכה בתזרימי מזומנים:			
264	-	-	פירעון פקדונות נדחים כנגד זכאים
-	-	187	החלפת כתבי התחייבות
10	-	-	זכאים - רכישת חברה כלולה
-	7	14	זכאים - רכישת תיקי ביטוח

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
(ו) איחוד לראשונה של חברה שנרכשה:			
-	(281)	-	עודפי עלות ברכישה (ראה ביאור 9 להלן)
-	(428)	-	מוניטין ברכישה (ראה ביאור 9 להלן)
-	(255)	-	נכסים בלתי מוחשיים
-	(38)	-	נכסי מיסים נדחים
-	(1)	-	נכסי מיסים שוטפים
-	(131)	-	רכוש קבוע
-	(198)	-	נכס זכות שימוש
-	(15,432)	-	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו
-	(52)	-	חייבים ויתרות חובה
-	(3)	-	השקעות פיננסיות אחרות
-	253	-	הנפקת מניות בחברה (ראה ביאור 17 להלן)
-	(7)	-	השקעות בחברות מוחזקות
-	27	-	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
-	198	-	התחייבות בגין חכירה
-	8	-	התחייבויות מיסים נדחים
-	22	-	התחייבויות מיסים שוטפים
-	8,649	-	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
-	463	-	זכאים ויתרות זכות
-	377	-	תשלום נדחה במסגרת רכישת סימקס (מוצג במסגרת זכאים ויתרות זכות)
-	6,535	-	התחייבויות לתאגידים בנקאיים ואחרים
-	(294)	-	סה"כ השקעה ברכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה
-	(790)	-	תמורה שהועברה
-	496	-	מזומן של החברה הנרכשת
-	(294)	-	סה"כ השקעה ברכישת חברות מאוחדות שאוחדו לראשונה

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

פירוט הביאורים

18	ביאור 1: כללי
23	ביאור 2: בסיס עריכת הדוחות הכספיים
27	ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית
46	ביאור 4: תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו
48	ביאור 5: דיווח מגזרי
56	ביאור 6: נכסים בלתי מוחשיים
59	ביאור 7: הוצאות רכישה נדחות
60	ביאור 8: רכוש קבוע
61	ביאור 9: השקעות בחברות מוחזקות
65	ביאור 10: נדל"ן להשקעה לרבות עבור חוזים תלויי תשואה
69	ביאור 11: סיכון אשראי, חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי והפרשה להפסדי אשראי
82	ביאור 12: חייבים ויתרות חובה
83	ביאור 13: פרמיה לגבייה
84	ביאור 14: נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
86	ביאור 15: השקעות פיננסיות אחרות
92	ביאור 16: מזומנים ושווי מזומנים
93	ביאור 17: הון וקרנות
100	ביאור 18: התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
101	ביאור 19: התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
102	ביאור 20: התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי
112	ביאור 21: נתונים נוספים אודות מגזר חיסכון ארוך טווח
117	ביאור 22: נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות
119	ביאור 23: תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות
120	ביאור 24: מסים על הכנסה
124	ביאור 25: הטבות לעובדים
129	ביאור 26: התחייבויות פיננסיות
142	ביאור 27: זכאים בגין פעילות כרטיסי אשראי
143	ביאור 28: זכאים ויתרות זכות
144	ביאור 29: חכירות
147	ביאור 30: פרמיות שהורוחו
148	ביאור 31: הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי
149	ביאור 32: רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
151	ביאור 33: הכנסות מדמי ניהול
151	ביאור 34: הכנסות מעמלות
152	ביאור 35: תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
153	ביאור 36: הוצאות תפעול כרטיסי אשראי
153	ביאור 37: עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
154	ביאור 38: הוצאות הנהלה וכלליות
154	ביאור 39: הוצאות אחרות
155	ביאור 40: הוצאות מימון
156	ביאור 41: רווח למניה
157	ביאור 42: ניהול סיכונים
201	ביאור 43: צדדים קשורים ובעלי עניין
207	ביאור 44: תשלום מבוסס מניות
211	ביאור 45: התחייבויות תלויות ותביעות
241	ביאור 46: אירועים נוספים בתקופת הדוח ולאחריה
244	ביאור 47: יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות העונות להגדרת מבטח בהתאם לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010
253	נספח א: פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות הביטוח המאוחדות הרשומות בישראל
255	נספח ב: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של מקס וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

ביאור 1: כללי

א. היישות המדווחת

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב ראול וולנברג 36, תל אביב. ניירות הערך של החברה רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב-יפו בע"מ.

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ ("החברה") הינה חברת החזקות. אחזקותיה העיקריות הינן בעיקר בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל וכן בתחום כרטיסי האשראי.

הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 31 בדצמבר 2024 (להלן: "הדוחות הכספיים"), כוללים את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה (להלן יחד: "הקבוצה"), וכן את זכויות הקבוצה בעסקאות משותפות ובחברות כלולות.

הקבוצה עוסקת בעיקר בתחומי הביטוח והפיננסים לרבות פנסיה, גמל ואחזקת סוכנויות ביטוח, וכן בפעילות כרטיסי אשראי הכוללת, הנפקה, סליקה, תפעול כרטיסי חיוב, מתן פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים, לרבות אשראי ללקוחות פרטיים ועסקיים.

נכון למועד פרסום הדוח, החברה הינה חברה ללא גרעין שליטה.

ביום 8 בדצמבר 2019 נתקבל אצל החברה מכתב מאת הממונה (להלן: "מכתב הממונה"), לפיו, בין היתר, הודיע הממונה כי לאור השינויים שחלו בשיעורי ההחזקה של אי די בי חברה לפתוח בע"מ (להלן: "אי די בי פתוח")¹ בחברה, קיים הממונה בחינה של סוגיית השליטה בחברה. בהתאם למכתב הממונה, במסגרת הבחינה האמורה התקבלו בנושא גם עמדות משרד המשפטים, רשות ניירות ערך ורשות התחרות. ממצאי הבחינה האמורה, אשר לעמדת הממונה, מתבססים על מצגי החברה, העלו כי נכון למועד המכתב, אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בחברה באופן המקיים חובה לקבל היתר שליטה בחברה בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח") ולפיכך על החברה לקבל מאת הממונה היתר שליטה בכלל חברה לביטוח ("כלל ביטוח"). בהמשך לאמור, ביום 19 באוקטובר 2020, נתקבל אצל החברה מכתב מאת הממונה בנושא "עדכון בדבר מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח" (אשר החליף את מכתב הממונה בדיון מיום 21 ביולי 2020) המפרט, בין היתר, את התייחסות הממונה להסדרים אשר יחולו על הפעלת אמצעי שליטה של החברה בכלל ביטוח לרבות לעניין מינוי דירקטורים בכלל ביטוח ובחברה והשתתפות באסיפה הכללית של כלל ביטוח (להלן: "מתווה הפעלת אמצעי השליטה"). ביום 30 בנובמבר 2020 וביום 25 בדצמבר 2022 נתקבלו מאת הממונה מכתב הבהרות בקשר עם מתווה הפעלת אמצעי השליטה. לפרטים נוספים בעניין מתווה השליטה לרבות מינוי דירקטורים בחברה ובכלל ביטוח (ראה סעיף ג(1) להלן), המתווה להפעלת השליטה, על המכתבים שהתקבלו, מחליף את הצורך בהיתר שליטה.

ביום 27 במרס 2023 התקבל בחברה מכתב מאת הממונה, הכולל, בין היתר, עדכון רישיון המבטח של הגופים המוסדיים הנשלטים על ידי החברה וכן תנאים שיחולו על החברה בקשר עם החזקת אמצעי השליטה בכלל ביטוח; נקבע כי המתווה אשר נקבע לעניין הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח (ראה סעיף ג(1) להלן), ימשיך לעמוד בתוקפו וכן ניתנה התייחסות להיבטי היציבות הפיננסית של החברה ומחויבותה כלפי כלל ביטוח, כנגזרת מעסקת הרכישה של מקס איט פיננסים בע"מ. לפרטים נוספים אודות ההתייבויות הפיננסיות ראה ביאור 16 לדוחותיה הכספיים של החברה.

ב. התפתחויות בתקופת הדוח לגבי השליטה וההחזקות בחברה ובכלל ביטוח

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, החזקה של יותר מחמישה אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בגוף מוסדי מותנית בקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה מאת הממונה ושליטה בגוף מוסדי או בסוכנות ביטוח מחייבת גם היא היתר מאת הממונה.

נכון למועד פרסום הדוח, למיטב ידיעת החברה התקבל אצל מספר גופים היתר להחזקת אמצעי שליטה, לרבות גופים מוסדיים.

לפרטים אודות היתר החזקה שניתן למר אלפרד אקירוב ראה סעיף ב(1) להלן.

עוד יצוין כי בהתאם למידע שמסר הממונה לחברה, ביום 29 במרס 2022, העניק הממונה למר שלום שי וגברת נטלה שי היתר להחזקת עד 10% מאמצעי השליטה בחברה ובגופים המוסדיים הנשלטים על ידה. בנובמבר 2024 חדלו ה"ה להיות בעלי עניין בחברה.

יובהר כי נכון למועד פרסום הדוח, חובת הדיווח לחברה, אודות אחזקותיהם של בעלי מניות בחברה, חלה על בעלי עניין, כהגדרתם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, בלבד וכן כי אין לחברה מידע אודות סטטוס החזקותיהם של בעלי מניות שאינם בעלי עניין או על היתרי ההחזקה או שינויים שחלו בהם, מעבר לאמור לעיל.

1. היתר החזקה למר אלפרד אקירוב ובקשה לקבלת היתר שליטה -

בימים 11 ו-12 במאי 2020 התקבל אצל כלל ביטוח העתק מכתביו של הממונה למר משה (מורי) ארקין ולמר אלפרד אקירוב (לכל אחד בנפרד), בו הוא מבהיר, בעקבות הדיווחים מהימים 6 ו-10 במאי 2020 כי היתר האחזקה שניתן למר ארקין להחזקת עד 8% ממניות החברה והיתר האחזקה שניתן למר אקירוב להחזקת עד 10% ממניות החברה מיום 5 באפריל 2020 אינו מאפשר להם או למי מטעמם, לפעול, לבד או ביחד עם אחרים, באופן שיביא להכוונת פעילות כלל ביטוח, בין היתר באמצעות מעורבות בתהליכי קבלת החלטות לגבי מינוי דירקטורים ונושאי משרה בה. יצוין כי למיטב ידיעת החברה, נכון למועד זה מר ארקין אינו מחזיק במניות החברה ומר אקירוב מחזיק בכ-14.45% ממניות החברה.

1. בהתאם להוראות הממונה, במהלך התקופה שבין שנת 2017 ועד לחודש ינואר 2021 נמכרו כל המניות של החברה שהוחזקו בידי אי די בי פיתוח, במישרין ובאמצעות נאמן למניות השליטה בחברה, חלקן באמצעות עסקאות החלף, אשר למועד הדוח הסתיימו כולן.

יצוין כי בהתאם למידע שמסר הממונה לחברה, ביום 1 ביולי 2021, העניק הממונה למר אלפרד אקירוב, מר ג'ורג' אקירוב וגברת שרון אקירוב (להלן: "בעלי ההיתר"), היתר להחזקת עד 15% מאמצעי השליטה בחברה ובגופים המוסדיים הנשלטים על ידה. בין יתר תנאי ההיתר, נקבע כי בעלי ההיתר לא יערכו כל הסדר או הסכם עם צד שלישי הנוגע להחזקת אמצעי שליטה של בעלי ההיתר בחברה ובגופים המוסדיים הנשלטים על ידה, אלא באישור מראש ובכתב של הממונה. כמו כן, בעלי ההיתר התחייבו בפני הממונה שלא לפעול לבד או ביחד עם אחרים באופן המקיים להם שליטה בחברה, וכן התחייבו שלא לפעול בשיתוף פעולה עם מחזיק אחר באמצעי שליטה בחברה לעניין הצבעה למינוי דירקטור או לעניין הפסקת כהונתו או כל עניין אחר שיובא להכרעת האסיפה הכללית.

בהתאם לדיווח מידי של אלובר נדל"ן ומלונאות בע"מ (להלן: "אלורב") מיום 15 במרס 2022, מתקיימים דיונים בין אלובר לממונה במסגרתם הציעה אלובר מספר מתווים אפשריים לקבלת היתר שליטה לרכישת 15% נוספים ממניות החברה, בקשר עם עמידתה בחוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן: "חוק הריכוזיות"). בהתאם לדיווח אלובר, התקבלה התייחסות מהממונה לפיה אינו מקבל את פרשנות אלובר ואלורב דיווחה כי היא ממשיכה במגעים עם הממונה לרבות דיון בחלופות נוספות אותן היא מבקשת לבחון.

בחודש ספטמבר 2022 פורסם בתקשורת הכלכלית כי בהמשך לבקשת אלובר לקבל היתר שליטה בחברה, הביעה הוועדה לצמצום הריכוזיות את עמדתה לפיה יש לראות בכללית מימון בע"מ (כיום כלל ביטוח גיוסי הון בע"מ), חברה בת של כלל ביטוח ("כלל גיוסי הון"), כתאגיד ריאלי לעניין פרק ד' לחוק הריכוזיות, באופן הדוחה את פרשנות רשות שוק ההון, ולפיכך חובותיה של כלל גיוסי הון מימון נחשבים כחובות של תאגיד ריאלי.

ביום 25 בדצמבר 2022 אלובר דיווחה כי קיבלה מכתב מהממונה בו צוין כי בשלב זה אין בכוונת הרשות ליתן פרשנות שונה מעמדת וועדת הריכוזיות כאמור לעיל (בהתאם לדיווח עמדת וועדת הריכוזיות התקבלה בידי הממונה ביום 5 בספטמבר 2022 וצורפה למכתב הרשות) וכי נכון למועד הדיווח, ככל שיוחלט על מתן היתר שליטה לאלורב בחברה, לאור האשראי הקובע הנדרש, מתקיימת חריגה של כ-163 מיליון ש"ח (נכון ליום 30.6.2022) ובנסיבות אלה השליטה של מבקשי ההיתר בחברה חורגת מהוראות סעיף 32א(ב) לחוק הפיקוח.

בחודש מאי 2024 פורסמה טיוטת תקנות לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות (גוף פיננסי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024, במסגרתה מוצע להרחיב את רשימת הגופים שתיכלל בהגדרת "גופים פיננסיים" בחוק הריכוזיות, באופן שבין היתר תכלול ההגדרה גם תאגיד הנפקה של מבטח.

בהתייחס למספר חלופות ומתווים שהוצעו במסגרת הדיונים עם אלובר, צוין במכתב הרשות מדצמבר 2022 ביחס למיזוג כלל גיוסי הון לתוך כלל ביטוח, כי לעמדת הרשות "מאחר שכללביט היא כלי מרכזי בניהול ההון של כלל. מיזוג כאמור אינו עולה בקנה אחד עם ניהול עסקים תקין, וייתכן שאף פוגע בה בתרחישים מסוימים".

ביום 25 ביולי 2023 דיווחה אלובר שקיבלה מכתב מרשות שוק ההון לפיו בין היתר נוכח פרק הזמן הארוך שחלף ומידעים נוספים שנדרשים, וכדי שרשות שוק ההון תוכל להידרש לבקשת ההיתר, נדרשת בקשה חדשה לקבלת היתר שליטה בכלל ביטוח. אלובר הבהירה כי היא ממשיכה לקדם את הנושא כאמור לעיל.

בדוחותיה הכספיים לשנת 2023 עדכנה אלובר כי ביום 24 בדצמבר 2023 הגישה בקשה מחודשת לבקשה להיתר שליטה בכלל ביטוח בצירוף מספר מתווים וכי נכון לאותו מועד היא נמצאת בשיח ודיונים עם רשות שוק ההון.

יצוין כי ביום 23 בפברואר 2023 החברה קיבלה היתר להחזקת אמצעי שליטה ב-WPI מאת הפיקוח על הבנקים וביום 27 במרס 2023 הושלמה העסקה לרכישת מקס (לפרטים נוספים ראה ביאור 9 להלן). כפועל יוצא נדרשים בעלי מניות מסוימים של החברה לקבלת היתר, ככל שיחזיקו מעל 5% מהון המניות של החברה.

ביום 17 באפריל 2023 דיווחה אלובר כי מסרה לבנק ישראל הודעה לפיה בהתאם להיתר החזקה מיום 1 ביולי 2021 מאת הממונה על שוק ההון, ומבלי לגרוע מזכויות וטענות אלובר (והתנגדותה לעסקת מקס ולעמדת בנק ישראל בנושא), היא תגיש בפרק הזמן הנדרש לכך בקשה לקבלת היתר להחזקת אמצעי שליטה בסולק מאת נגיד בנק ישראל. בהמשך דיווחה אלובר בדוחותיה הכספיים כי הגישה בקשה כאמור. למיטב ידיעת החברה, אלובר טרם קיבלה היתר כאמור.

ג. הוראות לעניין מינוי דירקטורים בחברה, בכלל ביטוח ובמקס

במהלך התקופה בה כיהן נאמן למניות השליטה בחברה התקבלו מהממונה הוראות שונות שעניינן מינוי דירקטורים בקבוצה, לרבות באמצעות ועדה למינוי דירקטורים בכלל ביטוח ובחברה בראשות שופט בדימוס (להלן: "ועדת המינויים"). בהתאם להמלצות ועדת המינויים בוצעו מעת לעת מינויים של דירקטורים ודירקטורים חיצוניים בחברה ובכלל ביטוח.

במכתב הממונה מיום 8 בדצמבר 2019, במסגרתו נקבע כי אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בחברה, קבע הממונה כי בשים לב לחזקה הקבועה בהגדרת "מבטח" בהתאם לסעיף 31א(א) לחוק הפיקוח, התכליות הקיימות בחוק הפיקוח לעניין הסדרים למינוי דירקטורים במבטח בלא שולט, חלות הן בעניינה של החברה והן בעניינה של כלל ביטוח². בנסיבות אלה, מצא לנכון לקבוע בתנאי היתר השליטה בכלל ביטוח, כי בלי לגרוע מהוראות כל דין, דרך מינוי דירקטורים בחברה ובכלל ביטוח, תהיה באופן דומה למנגנונים הקבועים כיום בחוק הפיקוח, לעניין מינוי דירקטורים במבטח ללא שולט, וזאת בלי לפגוע בזכותו של בעל מניות אחר להציע מועמדים לפי דין, ככל שקיימת לו זכות כאמור.

בימים 21 ביולי 2020, 19 באוקטובר 2020 ו-30 בנובמבר 2020 ו-25 בדצמבר 2022, נתקבלו אצל החברה מאת הממונה מכתבים בקשר עם מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח הכוללים בין היתר התייחסות לאופן מינוי דירקטורים בכלל ביטוח ובחברה, כמפורט להלן.

2. בהתאם למכתב הממונה, בהתאם להגדרות המופיעות בסעיף 31א לחוק הפיקוח, נחשבות הן החברה והן כלל ביטוח "כמבטח" לצורך בחינת השליטה בכלל ביטוח.

3. ביום 12 בינואר 2021 הודיע הממונה כי שר האוצר מינה את הוועדה, בהתאם להוראות סעיף 41ג לחוק הפיקוח לעניין מינוי דירקטורים בכלל ביטוח.

ביום 27 במרס 2023 התקבל בחברה מכתב מאת הממונה אשר קבע בין היתר כי המתווה אשר נקבע לעניין הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח כאמור במכתבי הממונה האמורים לעיל, ימשיך לעמוד בתוקפו.

במכתב הממונה מיום 27 במרס 2023 נקבע בין היתר, כנספח לרישיון המבטח של הגופים המוסדיים בקבוצה כי בהתאם לסמכות הממונה לאישור נושא משרה בכלל ביטוח, כלל פנסיה וגמל או כלל ביטוח אשרי אשר מכהן במקביל כנושא משרה במקס או בסימקס, הממונה יביא בחשבון, בין היתר, את מספר נושאי המשרה בגופים המוסדיים בקבוצה כלל, שמכניהם בו זמנית כנושאי משרה במקס או בסימקס, ותפקידם. יובהר כי כהונה כאמור של עד שני נושאי משרה במקס או בסימקס, ובלבד שאף אחד מהם אינו מכהן כיו"ר דירקטוריון, לא תהווה שיקול משמעותי של הממונה בבחינת מינויו של מועמד לכהונה כנושא משרה בכלל ביטוח, כלל פנסיה וגמל או כלל ביטוח אשרי כאמור, והכל בכפוף לבחינה של כל בקשה לגופה.

עמדת הממונה כאמור לעיל הינה כי נוכח המבנה התאגידי של הקבוצה לפיו כלל ביטוח הינה חברה פרטית הנשלטת על ידי החברה שהיא חברה ציבורית שאין בה שולט סופי על כלל ביטוח יחולו ההוראות לעניין "מבטח ללא שולט" ובכלל זה הוראות סעיפים 41א ו-יב לחוק הפיקוח והוראות חוזר הדירקטוריון לעניין מבטח ללא שולט בכפוף להתאמות שיפורטו להלן. תוקם ועדה חיצונית אשר תמליץ על מינוי דירקטורים בכלל ביטוח בהתאם להוראות חוק הפיקוח לעניין מבטח ללא גרעין שליטה³.

לאור זאת, קבע הממונה מתווה לבחירת דירקטורים כמפורט במכתביו שעיקריו:

- א. כל הדירקטורים בכלל ביטוח (למעט דח"צים ודב"תים) יובאו למינוי באסיפה הכללית אחת לשנה.
- ב. דירקטוריון החברה יהיה רשאי להציע מועמדים לדירקטוריון כלל ביטוח (על אף האמור בהוראות הדין ביחס למבטח ללא שולט – הדירקטוריון יהיה רשאי להציע יותר ממועמד אחד);
- ג. דירקטוריון כלל ביטוח יהיה רשאי להציע מועמדים מטעמו אולם לא יהיה רשאי למנות דירקטורים בכלל ביטוח;
- ד. ועדת האיתור גם היא תציע מועמדים לדירקטוריון כלל ביטוח. ועדת האיתור תציע מועמדים לכהונה כמספר הדירקטורים המרבי שמיונים ידון באסיפה. במקרה של מינוי דירקטורים שלא במסגרת האסיפה הכללית השנתית ועדת האיתור תמליץ לפחות על כפל מקומות.
- ה. לשם הבטחת עצמאותו ואי תלותו של דירקטוריון חברת הביטוח, ובמסגרת סמכות הממונה לאישור נושאי משרה, הממונה יביא בחשבון, בין היתר, קיומו של רוב דירקטורים שמונו בדירקטוריון כלל ביטוח על ידי ועדת האיתור והעדר זיקה, כהגדרתה בסעיף 240 (ב) לחוק החברות, התשנ"ט-1999, בשינויים המחויבים, בין המועמד לכהונה כדירקטור לבין כלל החזקות. עוד הובהר, כי ביחס לדירקטורים שוועדת האיתור תמליץ לאסיפה הכללית של כלל ביטוח על מינוים, כהונה כדירקטור בחברה, לא תהווה לכשעצמה בעיני הממונה, עילה למניעת כהונה כדירקטור⁴ וכי אין באמור כדי לגרוע מהאפשרות למינוי מי שמכהן כדירקטור בחברה כדירקטור בכלל ביטוח, בכפוף לשיקול דעת הממונה. עוד הובהר כי במסגרת שיקול דעת הממונה, הממונה עשויה לאשר גם הרכב דירקטוריון שבו מספר הדירקטורים שמונו מקרב מומלצי ועדת האיתור יהיה נמוך מרוב הדירקטורים, אך סביר בנסיבות העניין.
- ו. הובהר כי מספר הדירקטורים המכהנים בדירקטוריון כלל ביטוח יכול שייקבע על ידי האסיפה הכללית של כלל ביטוח, וזאת מבלי לגרוע מהוראות חוזר הדירקטוריון לעניין גוף מוסדי ומסמכויות הממונה בכלל.
- ז. יו"ר הדירקטוריון יהיה מבין מומלצי הוועדה, עם זאת הדירקטוריון יוכל לבחור את היו"ר שלא מבין מומלצי הוועדה, אולם במקרה כזה יידרש לנמק את החלטתו ויידרש לצרפה במקרה של שוויון קולות, ליו"ר יהיה קול מכריע.

בהתאם למתווה לא נקבעו הוראות של הממונה ביחס למינוי דירקטורים בחברה ואולם נקבע כי מי שהציע את מינויים של שליש מהדירקטורים המכהנים בחברה והצעתו זו התקבלה, יראה כבעל שליטה בה ובהתאם עשוי להידרש לקבלת היתר שליטה מאת הממונה. בהמשך, ביום 25 בדצמבר 2022 נתקבלה הבהרה מהממונה בקשר עם מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח, לפיה, כל עוד מכהן בדירקטוריון כלל ביטוח ובדירקטוריון כלל החזקות דירקטור שהוצע על ידי מחזיק או חבר מחזיקים, לא יוצע לדירקטוריון כלל ביטוח דירקטור נוסף שמונה כדירקטור בכלל החזקות על פי הצעתו של אותו מחזיק או חבר מחזיקים.

נכון למועד דוח זה, מכהנים בכלל ביטוח 11 דירקטורים, בהם 4 דירקטורים בלתי תלויים שהומלצו על ידי ועדת מינויים, 2 דירקטורים רגילים שהומלצו על ידי ועדת מינויים ו-5 דירקטורים שמכהנים גם כדירקטורים בחברה.

ביום 19 בספטמבר 2023 פרסמה החברה הודעה מקדימה על כוונתה לכנס אסיפת בעלי מניות בחודש דצמבר 2023. במסגרת זימון האסיפה הוצע חידוש כהונתם של כל הדירקטורים הרגילים המכהנים, ולא הוצעו מועמדים נוספים על ידי בעלי מניות.

ביום 13 באוקטובר 2024 פרסמה החברה הודעה מקדימה על כוונתה לכנס אסיפת בעלי מניות בחודש דצמבר 2024. במסגרת זימון האסיפה הוצע חידוש כהונתם של כל הדירקטורים הרגילים המכהנים, ולא הוצעו מועמדים נוספים על ידי בעלי מניות.

נכון למועד דוח זה, מכהנים בחברה 8 דירקטורים, בהם 5 דירקטורים שהוצעו לראשונה על ידי בעל מניות והיתר הוצעו על ידי ועדת מינויים.

4. דירקטורים שהוצעו על ידי ועדת גדות לכהונה בדירקטוריון כלל ביטוח, יחשבו על ידי הממונה כדירקטורים שהוצעו על ידי ועדת האיתור.

ד. השלכות

למועד הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את מלוא השפעת הוראות הממונה לעניין מינוי דירקטורים בחברה, וזאת בין היתר נוכח העובדה כי החברה הינה בעלת השליטה בכלל ביטוח ונוכח המגבלות המוטלות במסגרת מתווה הפעלת אמצעי השליטה בכלל ביטוח אשר מגבילות באופן ניכר את מידת השפעתה של החברה ביחס להתנהלותה של כלל ביטוח וביחס למינוי נושאי משרה בה. אי הודאות האמורה מתקיימת גם נוכח שינויים נוספים אשר יכול ויתרחשו בעתיד בחברה, לאור מבנה האחזקות בה, בהיותה חברה ללא גרעין שליטה עם בעל מניות מהותי ולאור העובדה שהוראות חוק הפיקוח ביחס למבטח ללא שולט, אינן חלות עליה, בשל המבנה התאגידי השונה של חברות הביטוח הגדולות בישראל, בהשוואה למבנה המקובל בבנקים, לפיהן חברות הביטוח, לרבות כלל ביטוח, הינן חברות פרטיות הנשלטות על ידי חברת אחזקות ובכללן החברה, שהיא חברה ציבורית ללא גרעין שליטה ולאור ההשפעה האפקטיבית של בעלי מניות מיעוט על אופן התנהלות החברה, בנסיבות הנ"ל.

כמו כן מכלול השינויים והאירועים המפורטים לעיל, ככל שאלו יוסיפו וימשכו, יכול וישליכו, בין היתר, על מוניטין החברה וחברות הקבוצה. יצוין כי העברה עתידית של השליטה בחברה לצד שלישי, יכול ותשפיע על סעיפים בהסכמים מסוימים של חברות בקבוצה עם צדדים שלישיים (לרבות מבטחי משנה) ועלול להצריך, בעקבות התקיימות נסיבות של שינוי שליטה כאמור, הידברות עם צדדים שלישיים אלה להמשכת תוקפם של ההסכמים.

ה. הגדרות - בדוחות כספיים אלה:

החברה	- כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ.
הקבוצה	- החברה והחברות המאחדות שלה.
חברות מאוחדות/חברות בנות	- חברות, לרבות שותפות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
חברות מוחזקות	- חברות מאוחדות וחברות, לרבות שותפות או עסקה משותפת, שהשקעת החברה בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
הסדרים משותפים	- הסדרים בהם לקבוצה שליטה משותפת אשר הושגה על ידי הסכם חוזי הדורש הסכמה פה אחד לגבי הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על התשואות של ההסדר. השקעה בהסדרים משותפים מסווגת כפעילויות משותפות או עסקאות משותפות בהתבסס על הזכויות והמחויבויות של הצדדים להסדר. עסקאות משותפות הינן כל ההסדרים המשותפים אשר מאוגדים כישות נפרדת ואשר לקבוצה ישנן זכויות בנכסים נטו של ההסדר המשותף.
חברות כלולות	- חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא הושגה בהן שליטה, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה על בסיס השווי המאזני.
בעלי עניין	- כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת בעל עניין בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
צד קשור	- כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים.
הממונה	- הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
חוק הפיקוח	- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, על תיקונו.
תקנות כללי השקעה	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012, והנחיות הממונה על פיו.
משטר כושר פירעון כלכלי	- כהגדרתו בחוזר ביטוח 1-9-2017
תקנות חישוב עתודות	- תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013.
חוזי ביטוח	- חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
חוזי השקעה	- פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
חוזים תלויי תשואה	- חוזי ביטוח וחוזי השקעה בביטוח חיים וסיעוד בהם התחייבויות המבטח, בשל מרכיב החיסכון או הסיכון שבהן, צמודות ברובן לתשואות תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה), בנכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
נכסים עבור חוזים תלויי תשואה	- הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
אג"ח ח"צ	- אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד, אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח, ואשר מגבות פוליסות מבטיחות תשואה.
התחייבויות בגין חוזי ביטוח	- עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי חיסכון ארוך טווח, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
נכסי ביטוח משנה	- חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
פרמיות	- פרמיות לרבות דמים.
פרמיות שהורוחו	- פרמיות המתחייבות לתקופת הדוח.

B2B	- Business to Business - מכירות המתבצעות בין חברות או מול בתי עסק.
B2C	- Business to Customer - מכירות לצרכן הבודד.
CVA	- Adjustment Credit Valuation - חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לחברה במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.
CECL	- מודל הפרשות להפסדי אשראי צפויים בהתאם ל US GAAP המיושם בדוחות מקס.
ארגון מחדש של חוב בעייתי	- חוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של החייב, החברה איפשרה שינוי בתנאי פירעון החוב.
באזל	- הוראות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על ידי ועדת באזל לפיקוח בנקאי, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם. הוראות ועדת באזל מהווים קנה מידה (benchmark) לסטנדרטים מובילים שנועדו להבטיח יציבות של מוסדות פיננסיים.
הון עצמי רובד 1	- הון המניות המונפק והנפרע, בתוספת רווחים צבורים, פרמיות וקרנות הון.
הנפקה	- תפעול מערך כרטיסי אשראי הכולל בין היתר, הנפקת כרטיסי אשראי, מתן שירותים ללקוחות המחזיקים כרטיסי אשראי וביצוע התחשבות שוטפת מול סולקים בתמורה לעמלת מנפיק.
הפרשה פרטנית	- הפרשה שנקבעת בהתאם לבחינה פרטנית של כל חוב ונקבעת בהתאם לתזרים המזומנים הצפוי המהווה בשיעור הריבית המקורית של החוב.
הפרשה קבוצתית	- הפרשה המיושמת עבור קבוצות גדולות של חובות קטנים יחסית והומוגניים, ובגין חובות שנבדקו פרטנית ונמצא שאינם פגומים. ההפרשה הקבוצתית בגין מכשירי האשראי החוץ מאזניים מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני, תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי של סיכון האשראי החוץ מאזני.
השטחה	- עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.
התללה	- ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
חוב	- זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה אשר מוכרת ככנס במאזן של התאגיד הבנקאי.
חוב בהשגחה מיוחדת	- אשראי אשר מתקיימות לגביו חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבלו תשומת לב מיוחדת של הנהלת החברה.
חוב נחות	- אשראי אשר מוגן באופן שאינו מספק ע"י השווי הנוכחי המבוסס ויכולת התשלום של החייב או של הבטוחה, אם קיימת. לסיכון אשראי מאזני שסווג כאמור, קיימת חולשה או חולשות מוגדרות היטב, אשר מסכנות את מימוש החוב.
חוב פגום	- חוב פגום הינו חוב אשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי שהחברה לא תוכל לגבות את כל הסכומים (קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של ההסכם.
יחס הלימות ההון	- יחס בין ההון הרגולטורי שברשות החברה לבין נכסים משוקללים בסיכון בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי אשר חושבו בהתאם להוראות בנק ישראל ומשקפים את הסיכון הנשקף מהחשיפות בהם נוקטת החברה במהלך הפעילות.
יחס מינוף	- היחס בין ההון לבין סך החשיפות של החברה.
מרווח סליקה	- הפער בין עמלת הסליקה הנגבית מבית העסק לבין העמלה הצולבת, המשולמת מהסולק למנפיק.
משך חיים ממוצע (מח"מ)	- משך החיים הממוצע לפרעון נכסים והתחייבויות הנמדד בשנים.
סיכון אשראי	- הסיכון שלוה או צד נגדי לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי התאגיד הבנקאי כפי שסוכמו.
סיכון נזילות	- סיכון לרווחי החברה וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.
סיכון ריבית	- החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית נובעת מהפער בין מועדי הפרעון ומועדי שינוי שיעורי הריבית של הנכסים וההתחייבויות.
סיכון שוק	- הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי הוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק.
סיכון תפעולי	- סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים.
סליקה	- העברת תשלומים לבית עסק כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלת סליקה שנגבית מבית העסק.
עמלה צולבת	- עמלה המשולמת על ידי סולק למנפיק.

- תקן EMV תקן (Europay Mastercard Visa) - תקן טכנולוגי לסליקת כרטיסי אשראי המכילים שבב אשר תורם להגנה על פרטי האשראי של הלקוח, אותו יצרו ארגוני כרטיסי האשראי הבינלאומיים ששמותיהם מרכיבים את שמו.
- תשואה להון רוח נקי מחולק בהון עצמי ממוצע.

ביאור 2: בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים

הדוחות הכספיים של הקבוצה נערכו בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים) התש"ע-2010 (להלן "תקנות עריכת דוחות"). עד ליום 31 בדצמבר 2022, היו הדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה ערוכים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים חשבונאיים IFRS (Accounting Standards, להלן: "IFRS") / "תקני דיווח כספי בינלאומיים חשבונאיים IFRS", וזאת לרבות בהתייחס לנתונים המתייחסים לחברות בנות שאוחדו העונות להגדרת מבטח, כהגדרתו בתקנות עריכת דוחות.

בהתאם לתקנות עריכת דוחות, הנתונים בדוחות הכספיים המתייחסים לחברה בת שאוחדה העונה להגדרת מבטח, ערוכים בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. כמפורט בביאור 4 להלן, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה נדחה מועד היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (IFRS 17) ושל תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 9 בדבר מכשירים פיננסיים (IFRS 9) ליום 1 בינואר 2025 (וזאת במקום מועד היישום לראשונה שנקבע בתקן עצמו - 1 בינואר 2023). לאור זאת, בתקופות שעד מועד היישום לראשונה בישראל הנתונים בדוחות הכספיים המתייחסים לחברה בת כאמור לעיל ממשיכים להיערך לפי תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 4 בדבר חוזי ביטוח (IFRS 4) ולפי תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 בדבר מכשירים פיננסיים (IAS 39 משנת 2017).

בנוסף ביום 27 במרץ 2023, השלימה החברה את רכישתה של חברת סימקס, אשר הינה חברה שמאחדת בדוחותיה את חברת כרטיסי האשראי מקס. בהתאם לתקנות עריכת דוחות כספיים, הנתונים בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה אשר מתייחסים לחברת מקס ממועד השלמת הרכישה של סימקס נערכו בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, לפרטים נוספים ראה בביאורים 3 ו-9 להלן. הוראות אלו מאמצות בעיקרן את כללי החשבונאות במקובלים בבנקים בארצות הברית (US GAAP).

כמו כן, ביתר הנושאים לרבות ביחס לנתונים בדוחות הכספיים שאינם מתייחסים לחברות בנות האמורות, הדוחות הכספיים המאוחדים ערוכים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים חשבונאיים IFRS.

המדיניות החשבונאית שיושמה בדוחות הכספיים יושמה באופן עקבי בכל התקופות המוצגות למעט אם נאמר אחרת.

ב. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים למיליון הקרוב, למעט אם צוין אחרת. ש"ח הינו המטבע שמייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

להלן פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן (להלן: "מדד"), בשערי החליפין היציגים של האירו, דולר ארה"ב (להלן: "דולר") והלירה שטרלינג:

מדד בגין	מדד ידוע	שער החליפין היציג של האירו	שער החליפין היציג של הדולר	שער החליפין היציג של ליש"ט
%				
לשנה שהסתיימה ב 31 בדצמבר				
2024	3.2	3.4	(5.4)	0.6
2023	3.0	3.3	6.9	3.1
2022	5.3	5.3	6.6	13.2

שער החליפין היציג של האירו	שער החליפין היציג של הדולר	שער החליפין היציג של ליש"ט
ליום 31 בדצמבר 2024		
3.796	3.647	4.574
ליום 31 בדצמבר 2023	4.012	3.627
ליום 31 בדצמבר 2022	3.753	3.519

ג. בסיס המדידה

הדוחות הכספיים הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות העיקריים הבאים:

- התחייבויות ביטוחיות.
- מכשירים פיננסיים ונגזרים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.
- מכשירים פיננסיים אשר נמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.
- נדל"ן להשקעה הנמדד לפי שווי הוגן.
- הפרשות.
- נכסי והתחייבויות מיסים נדחים.
- נכסים והתחייבויות בגין הטבות לעובדים.
- השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות.

לפרטים בדבר אופן מדידת הנכסים וההתחייבויות אלו, ראה ביאור 3 להלן, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ד. תקופת המחזור התפעולי ומבנה הדיווח של הקבוצה

תקופת המחזור התפעולי הרגיל של הקבוצה, הכוללת בעיקר מוסדות כספיים, אינה ניתנת לקביעה בבירור ובעיקרה עולה על שנה, במיוחד בהתייחס למגזר חיסכון ארוך טווח, לענפי סיעוד ובריאות לזמן ארוך במגזר בריאות, ולענפי ביטוח כללי בעלי זנב ארוך.

הדוחות על המצב הכספי המאוחדים, הכוללים בעיקרם את הנכסים וההתחייבויות של חברות ביטוח מאוחדות, הוצגו לפי סדר נזילות וללא הבחנה בין שוטף ללא שוטף. הצגה זו הינה גם בהתאם להנחיות הממונה, ומספקת מידע שהוא מהימן ורלוונטי יותר.

ה. שימוש באומדנים ושיקול דעת

1. שיקול דעת בעל השפעה מהותית

בתהליך יישום עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה בנושאים הבאים הפעילה ההנהלה שיקול דעת, בעל השפעה מהותית על הדוחות הכספיים:

סיווג בין חוזי ביטוח לבין חוזי השקעה - חוזי ביטוח הינם חוזים בהם המבטח לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר. ההנהלה שוקלת לגבי כל חוזה וחוזה, או לגבי קבוצה של חוזים דומים, האם הם כרוכים בנטיית סיכון ביטוחי משמעותי ועל כן יש לסווגם כחוזי ביטוח או לחלופין כחוזי השקעה.

2. אומדנים קריטיים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו והנחיות הממונה, ובהתאם כללי החשבונאות במקובלים בבנקים בארצות הברית (US GAAP) והוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, באומדנים ובהנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שההנחות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה, בין היתר, עקב שינויים רגולטוריים שפורסמו או צפויים להתפרסם בתחומי הביטוח, הפנסיה והגמל ואשר קיימת אי וודאות באשר לאופן התממשותם והשלכותיהם.

בעת גיבושם של אומדנים, המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של הקבוצה, נדרשת הנהלת הקבוצה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת הקבוצה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות לרבות ציפיות לעתיד, ככל שניתנות להערכה, בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן.

האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה עודכנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

להלן ההנחות העיקריות שנעשו בדוחות הכספיים בקשר לאי הודאות לתאריך הדיווח ואומדנים קריטיים שחשבו על ידי הקבוצה ואשר שינוי מהותי בהם, בפרט נוכח השינויים הרגולטוריים כאמור, עשויים להביא לתיאום מהותי לערכים בספרים של נכסים והתחייבויות בתקופות הדיווח העוקבות:

א) **ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח** - ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח ובדיקת נאותות התחייבויות אלו, מבוססות בעיקרן על שיטות הערכה אקטוארית ועל הנחות המפורטות בביאור 42(ה).

ההערכות האקטואריות וההנחות השונות נגזרות בעיקר מניסיון העבר ומבוססות, על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את מה שיקרה בעתיד תוך התחשבות, ככל שניתן, בשינויים רגולטוריים ועסקיים. ההערכות האקטואריות וההנחות נבדקות לפחות אחת לשנה. השתנות בגורמי הסיכון, בשכיחות האירועים או בחומרתם, וכן שינוי במצב המשפטי עשויים להשפיע באופן מהותי על גובה ההתחייבויות בגין חוזי הביטוח. יצויין שלשינויים הבאים, בין היתר, שינויים באומדן תוחלת החיים, בשיעור המבטחים הבוחרים במימוש האפשרות למשיכת הכספים בדרך של גמלא, לבחירת מסלולי הקיצבה השונים, שיעור התחלואה, גיל פרישת המבטחים וכן לשיעור הביטולים עשויה להיות השלכה מהותית על הדוחות הכספיים.

לגבי שינויים בהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים וביטוח בריאות, לרבות ההתחייבות להשלמה לעתודה לקיצבה, ראה ביאור 42(ה)(1)(3). לגבי שינויים בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח כללי ראה ביאור 42(ה)(2).

לניתוחי רגישות של הסיכון הביטוחי, ראה ביאור 42(ה)(1)(ג).

(ב) **תביעות משפטיות שאינן במהלך עסקים רגיל** - הערכות סיכויי התביעות המשפטיות שהוגשו כנגד חברות בקבוצה נסמכות על חוות דעת היועצים המשפטיים בהתייחס לתוצאה בסופם של ההליכים. חוות דעת אלה מתבססות על מיטב שיפוטם המקצועי, בהתחשב בשלב בו מצויים ההליכים, בהתחשב במידת הניסיון המשפטי שנצבר, ככל שנצבר, בנושאים השונים והן בהתבסס על האומדן של החברות הרלוונטיות בדבר הסכומים של הסדרי הפשרה, שהנהלות החברות המאוחדות צופות, שיותר סביר מאשר לא, שישולמו על ידן. יודגש כי תוצאות התביעות, אשר תקבענה בבתי המשפט, עלולות להיות שונות מההערכות האמורות. סכומי ההפרשות שבוצעו מבוססים על הערכת מידת הסיכון בכל אחת מהתביעות נכון למועד הסמוך למועד פרסום הדוח הכספי. לעניין זה יצוין כי אירועים המתרחשים במהלך ההתדיינות המשפטית עשויים לחייב ביצוע של הערכה מחודשת של סיכון זה.

יודגש כי בחוות דעת עורכי הדין ביחס לבקשות לאישור תובענות כייצוגיות, מתייחסת ההערכה של עורך הדין לסיכויי הבקשה לאישור התביעה כייצוגית ובחלק מהמקרים בלבד מתייחסת לסיכויי התביעה לגופה, אם תאושר כייצוגית. זאת, בין היתר, לאור השלב בו מצוי ההליך ומהסיבה שהיקפו ותוכנו של הדיון בתביעה לגופה, לאחר שתאושר כתובענה ייצוגית יושפע מהחלטת בית המשפט בדבר אישור הבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית, אשר מתייחסת בדרך כלל, לעילות התביעה שאושרו ולכאלה שלא אושרו, לסעדים שאושרו ולכאלה שלא אושרו ועוד כיוצ"ב.

במידה ובירור תביעה משפטית (מובהר למען הסר ספק כי בירור תביעה אינו כולל הכרעה בבקשות להכרה בתובענות ייצוגיות ובבקשות ביניים אחרות) בערכאה מסוימת מוכרע כנגד חברות הקבוצה, תוכר או תעודכן הפרשה בדוחות הכספיים המתפרסמים לראשונה לאחר מועד ההכרעה, אף אם לדעת הנהלת הקבוצה, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, התוצאה בערעור לערכאה גבוהה יותר תהיה שונה וכי בסופם של ההליכים הקבוצה לא תחויב (למעט במקרים של סבירות גבוהה שהערעור יתקבל).

בנוסף לתביעות האמורות, חברות הקבוצה חשופות לטענות/תביעות משפטיות שטרם נטענו/הוגשו (unasserted claims), וזאת, בין היתר, בהתקיים ספק בפרשנות הסכם ו/או הוראת דין ו/או אופן יישומם. חשיפה זו מובאת לידיעת חברות הקבוצה במספר דרכים, ובין היתר: באמצעות פניות של לקוחות אל גורמים בקבוצה ובמיוחד אל הממונה על פניות הציבור בקבוצה, באמצעות תלונות של לקוחות ליחידה לפניות הציבור באגף לרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון שבאוצר, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט. נושאים אלו מובאים לידיעת הנהלת הקבוצה אם וככל שהגורמים המטפלים מזהים כי הטענות עשויות להיות בעלות השלכות רחבות. בהערכת הסיכון הנובע מטענות/תביעות שטרם הוגשו מסתמכת הנהלת הקבוצה על הערכות פנימיות של הגורמים המטפלים ועל הערכותיה, המשקללות את הערכת הסיכוי להגשת תביעה ואת הסיכוי להצלחת התביעה, אם וככל שתוגש. ההערכה מבוססת על הניסיון שנצבר ביחס להגשת תביעות ועל הניתוח של הטענות לגופן. מטבע הדברים, עשויה התוצאה בפועל להיות שונה מההערכה שנעשתה בשלב שבו טרם הוגשה התביעה לאור השלב הראשוני שבו מצוי בירור הטענה המשפטית.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 45.

(ג) **ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים, לרבות מוניטין** - אמידת שווי השימוש של הנכס או של היחידה מניבת המזומנים, לפי העניין, לצורך ביצוע בחינת ירידת ערך של נכסים לא פיננסיים או של מוניטין, מתבססת על ניסיון העבר ועל מיטב הערכת הנהלת הקבוצה לגבי התנאים הכלכליים שישירו במהלך יתרת אורך החיים השימושיים של הנכס או של היחידה מניבת המזומנים. שינוי באומדנים ששימשו באמידת הסכום בר ההשבה עשוי להביא לשינוי בזקיפת הפסד מירידת ערך.

ראה מידע נוסף בביאורים 3(ט)(2) ו-6(ב).

(ד) **אומדני שווי הוגן** - ראה סעיף 3 להלן.

(ה) **קביעת ברות ההשבה של הוצאות רכישה נדחות** - ברות ההשבה של הוצאות הרכישה הנדחות נבדקת לפחות אחת לשנה תוך שימוש בהנחות עבודה, לדוגמה עבור פוליסות ביטוח חיים וסיעוד, לגבי שיעורי ביטולים, תמורות ותחלואה ומשתנים נוספים כאמור בביאור 42(ה). אם הנחות אלו לא תמומשנה יתכן ויהיה צורך בהאצת ההפחתה או אף במחיקת הוצאות הרכישה הנדחות.

(ו) **נכסי מיסים נדחים** - נכסי מיסים נדחים מוכרים בגין הפסדים מועברים לצורכי מס והפרשים זמניים, שטרם נוצלו, במידה שצפוי שתהיה הכנסה חייבת עתידית שכנגדה ניתן יהיה לנצלם. נדרש שיקול דעת של ההנהלה על מנת לקבוע האם ניתן להכיר בנכס מיסים נדחים ואת סכום נכס המיסים הנדחים שניתן להכיר בו וזאת בהתבסס על קיום, עיתוי וסכום ההכנסה החייבת במס הצפויה. למידע נוסף ראה ביאור 24.

(ז) **ירידת ערך נכסים פיננסיים**

(1) **נכסים פיננסיים בעלות מופחתת** - הפרשה לחובות מסופקים והפסדי אשראי בגין נכסי חוב שאינם סחירים לרבות בגין הלוואות וחייבים, לרבות מבטחי משנה, פרמיה לגבייה, חייבים בגין כרטיסי אשראי וחובות אחרים, נקבעת באופן ספציפי, וכן על בסיס הערכה קולקטיבית של קבוצות בעלות מאפייני סיכון אשראי דומים. ראה מידע נוסף בביאור 3(ו) ו-3(יא) ובביאור 42(א)(2).

(2) **נכסים פיננסיים זמניים למכירה** - בכל מועד דיווח בוחנת הקבוצה האם קיימת ראייה אובייקטיבית לכך שערכו של הנכס נפגע וקיימת ירידת ערך לגביו. לצורך בחינת ירידת ערך כאמור מפעילה הקבוצה שיקול דעת לגבי סממנים המעידים על ראייה אובייקטיבית המתייחסים לשיעור הירידה בשווי ההוגן באחוזים וכן להימשכות תקופת הירידה בשווי ההוגן. ראה גם ביאור 3(ט)(1).

3. קביעת שווי הוגן

לצורך הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת הקבוצה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות פיננסיים ושאינם פיננסיים. שווי הוגן הוא המחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או המחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. מדידת שווי הוגן מבוססת על ההנחה כי העסקה מתרחשת בשוק העיקרי של הנכס או ההתחייבות, או בהיעדר שוק עיקרי, בשוק הכדאי ביותר (most advantageous). השווי ההוגן של נכס או התחייבות נמדד תוך שימוש בהנחות שמשתתפים בשוק ישתמשו בהן בעת תמחור הנכס או ההתחייבות, בהנחה שמשתתפים בשוק פועלים לטובת האינטרסים הכלכליים שלהם. מדידת שווי הוגן לנכס לא פיננסי מביאה בחשבון את היכולת של משתתף בשוק להפיק הטבות כלכליות באמצעות הנכס בשימוש המיטבי שלו או על ידי מכירתו למשתתף אחר בשוק שישתמש בנכס בשימוש המיטבי שלו.

הקבוצה משתמשת בטכניקות הערכה שהן מתאימות לנסיבות ושקיימים עבורן מספיק נתונים שניתנים להשגה כדי למדוד שווי הוגן, תוך מיקסום השימוש בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ומיזעור השימוש בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

ערכי השווי ההוגן נקבעו לצרכי מדידה ו/או גילוי על בסיס השיטות המתוארות להלן. מידע נוסף לגבי ההנחות ששימשו בקביעת ערכי השווי ההוגן נכלל בביאורים הבאים:

- ביאור 10 בדבר נדל"ן להשקעה, לרבות עבור חוזים תלויי תשואה
- ביאור 14 בדבר נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
- ביאור 15 בדבר השקעות פיננסיות אחרות
- ביאור 26 בדבר התחייבויות פיננסיות
- ביאור 44 בדבר תשלום מבוסס מניות
- ביאור 47 בדבר שווי הוגן של התחייבויות ביטוח ביישום IFRS17

היררכיית השווי ההוגן

בקביעת השווי ההוגן של נכס או של התחייבות, משתמשת הקבוצה בנתונים נצפים מהשוק ככל שניתן. מדידות שווי הוגן מחולקות לשלוש רמות במידרג השווי ההוגן בהתבסס על הנתונים ששימוש בהערכה, כדלקמן:

רמה 1 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש במחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.

רמה 2 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים נצפים, במישרין או בעקיפין, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.

רמה 3 - שווי הוגן הנמדד על ידי שימוש בנתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

הרמה בהיררכיית השווי ההוגן, שאליה משתייכת מדידת השווי ההוגן של הנכס בשלמותו, נקבעת על בסיס הרמה הנמוכה ביותר של נתונים שהינם משמעותיים למדידת השווי ההוגן בשלמותה.

א. סווג מחדש

בתקופת הדיווח בוצעו סיווגים לא מהותיים בביאורים 40 ו-42 וכן סיווגים נוספים לא מהותיים אחרים.

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים מאוחדים אלה על ידי הקבוצה.

א. בסיס האיסוד

1. צירופי עסקים

הקבוצה מיישמת לגבי כל צירופי העסקים את שיטת הרכישה (Acquisition method).

מועד הרכישה הינו המועד בו הרכשת משיגה שליטה על הנרכשת. שליטה מתקיימת כאשר הקבוצה חשופה, או בעלת זכויות, לתשואות משתנות ממעורבותה בנרכשת ויש לה את היכולת להשפיע על תשואות אלה באמצעות כוח ההשפעה שלה בנרכשת. בבחינת שליטה נלקחות בחשבון זכויות ממשיות המוחזקות על ידי הקבוצה ועל ידי אחרים.

הקבוצה מכירה במוניטין למועד הרכישה לפי השווי ההוגן של התמורה שהועברה לרבות סכומים שהוכרו בגין זכויות כלשהן שאינן מקנות שליטה בנרכשת וכן השווי ההוגן למועד הרכישה של זכות הונית בנרכשת שהוחזקה קודם לכן על ידי הקבוצה, בניכוי הסכום נטו שיוחס ברכישה לנכסים הניתנים לזיהוי שנרכשו ולהתחייבויות שניטלו.

עלויות הקשורות לרכישה שהתהוו לרכשת בגין צירוף עסקים, כגון: עמלות למתווכים, עמלות ייעוץ, עמלות משפטיות, הערכת שווי ועמלות אחרות בגין שירותים מקצועיים או שירותי ייעוץ, למעט אלו הקשורות בהנפקת מכשירי חוב או הון בקשר עם צירוף העסקים, מוכרות כהוצאות בתקופה שבה השירותים מתקבלים.

תמורה מותנית מוכרת בשווי ההוגן במועד הרכישה. אם התמורה מותנית מסווגת כנכס או כהתחייבות פיננסית בהתאם ל- IAS 39 / IFRS9. שינויים עוקבים בשווי ההוגן של התמורה המותנית מוכרים בדוח רווח והפסד או בדוח על הרווח הכולל האחר.

מוניטין נמדד לראשונה לפי העלות, שהינה ההפרש בין תמורת הרכישה והזכויות שאינן מקנות שליטה לבין הסכום נטו של הנכסים המזוהים שנרכשו ושל ההתחייבויות שניטלו. אם סכום המוניטין שהתקבל הינו שלילי, הרוכש יכיר ברווח שנוצר במועד הרכישה.

2. חברות בנות

חברות בנות הינן ישויות הנשלטות, במישרין או בעקיפין, על ידי החברה. הדוחות הכספיים של חברות בנות נכללים בדוחות הכספיים המאוחדים מיום השגת השליטה ועד ליום אובדן השליטה.

הדוחות הכספיים של קרנות הפנסיה, קופות הגמל (למעט קופת גמל בר א' קרן גמולים, שהחברה ערבה לתשואה מינימלית לעמיתה, ראה ביאור 42(ד)), שבניהולה של הקבוצה, לא אוחדו, מכיוון שהקבוצה אינה חשופה במישרין לתשואות משתנות בגין ולפיכך אינה שולטת בישויות אלו.

בבחינת השליטה נלקחו בחשבון גם מערכת היחסים הכוללת בין הקבוצה לבין ישויות אלו והחשיפה של הקבוצה להשתנות של התשואות מזכויות אחרות שהיא מחזיקה. הערכה זו מתייחסת גם לחשיפה המירבית של הקבוצה להשתנות של התשואות, כגון בגין דמי הניהול וערבות הקבוצה להגנת תשואה של זכויות עמיתים בתוכניות תגמול.

המדיניות החשבונאית של חברות בנות שונתה ככל שהיה הצורך על מנת להתאימה למדיניות החשבונאית שאומצה על ידי הקבוצה.

3. זכויות שאינן מקנות שליטה

זכויות שאינן מקנות שליטה הן ההון העצמי בחברה בת שאינו ניתן לייחוס, במישרין או בעקיפין, לחברה.

מידת זכויות שאינן מקנות שליטה במועד צירוף העסקים

זכויות שאינן מקנות שליטה, שהינן מכשירים המקנים זכות בעלות בהווה והמעניקים למחזיק בהן חלק בנכסים נטו במקרה של פירוק (לדוגמה: מניות רגילות), נמדדות במועד צירוף העסקים בשווי הוגן או לפי חלקן היחסי בנכסים והתחייבויות המזוהים של הנרכשת, על בסיס כל עסקה בנפרד.

הקצאת רווח או הפסד ורווח כולל אחר בין בעלי המניות

רווח או הפסד וכל רכיב של רווח כולל אחר מיוחסים לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה. סך הרווח או ההפסד והרווח או ההפסד הכולל האחר מיוחס לבעלים של החברה ולזכויות שאינן מקנות שליטה גם אם כתוצאה מכך יתרת הזכויות שאינן מקנות שליטה תהיה שלילית.

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה, תוך שימור שליטה

עסקאות עם זכויות שאינן מקנות שליטה תוך שימור שליטה, מטופלות כעסקאות הוניות. החברה בחרה לזקוף כל הפרש בין התמורה ששולמה או התקבלה לבין השינוי בזכויות שאינן מקנות שליטה לקרן הון מעסקאות עם בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.

4. השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות

השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות מטופלות בהתאם לשיטת השווי המאזני ומוכרות לראשונה לפי עלות. עלות ההשקעה כוללת עלויות עסקה. הדוחות הכספיים המאוחדים כוללים את חלקה של הקבוצה ברווח או הפסד נטו, ברווח או הפסד כולל אחר ובנכסים נטו של חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, לאחר התיאומים הנדרשים כדי להתאים את המדיניות החשבונאית לזו של הקבוצה מהיום בו מתקיימת ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת ועד ליום שבו לא מתקיימת עוד ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת.

5. עסקאות שבוטלו במסגרת עריכת הדוחות הכספיים המאוחדים

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות שטרם מומשו, הנובעות מעסקאות הדדיות בין חברות הקבוצה, בוטלו במסגרת עריכת הדוחות הכספיים המאוחדים. רווחים שטרם מומשו הנובעים מעסקאות עם חברות כלולות ועם עסקאות משותפות, בוטלו כנגד ההשקעה לפי זכויות הקבוצה בהשקעות אלו. הפסדים שטרם מומשו בוטלו באותו אופן לפיו בוטלו רווחים שטרם מומשו, כל עוד אין ראיה לירידת ערך.

6. רכישת חברת נכס

בעת רכישת חברת נכס, הקבוצה מפעילה שיקול דעת בבחינה האם מדובר ברכישת עסק או נכס, לצורך קביעת הטיפול החשבונאי בעסקה. בבחינה האם חברת נכס מהווה עסק, הקבוצה בוחנת, בין היתר, את מהות התהליכים הקיימים בחברת הנכס, לרבות היקף ומהות שירותי ניהול, אבטחה, ניקיון ותחזוקה הניתנים לשוכרים. עסקאות בהן החברה הנרכשת הינה עסק, העסקה מטופלת כצירוף עסקים כמפורט לעיל. לעומת זאת, עסקאות בהן החברה הנרכשת אינה עסק מטופלות כרכישת קבוצה של נכסים והתחייבויות. בעסקאות מסוג צירוף עסקים, עלות הרכישה, הכוללת עלויות עסקה, מוקצת באופן יחסי לנכסים ולהתחייבויות המזוהים שנרכשו, בהתבסס על שוויים ההוגן היחסי במועד הרכישה. במקרה האחרון, לא מוכר מוניטין וכן לא מוכרים מיסים נדחים בגין הפרשים זמניים הקיימים במועד הרכישה.

ב. מטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ

עסקאות במטבע חוץ מתורגמות למטבעות הפעילות הרלוונטיים של חברות הקבוצה לפי שערי החליפין שבתוקף בתאריכי העסקאות. נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ במועד הדיווח, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שערי החליפין שבתוקף לאותו יום. הפרשי שער בגין הפריטים הכספיים הינו ההפרש שבין העלות המופחתת במטבע הפעילות לתחילת השנה, כשהיא מתואמת לריבית האפקטיבית ולתשלומים במשך השנה לבין העלות המופחתת במטבע חוץ מתורגמת לפי שערי החליפין לסוף השנה.

נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבעות חוץ והנמדדים לפי שווי הוגן, מתורגמים למטבע הפעילות לפי שערי החליפין שבתוקף ביום בו נקבע השווי ההוגן. פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ והנמדדים לפי עלות היסטורית, מתורגמים לפי שערי החליפין שבתוקף למועד העסקה.

הפרשי שער הנובעים מתרגום למטבע הפעילות מוכרים, בדרך כלל, ברווח והפסד, פרט להפרשים, הנובעים מתרגום של נכסים פיננסיים הוניים לא כספיים המסווגים כזמינים למכירה ומוכרים ברווח כולל אחר (למעט במקרה של ירידת ערך ואז הפרשי התרגום שהוכרו ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח והפסד).

ג. דיווח מגזרי

לפירוט הדיווח הכספי לפי מגזרים, ראה ביאור 5.

ד. חוזי ביטוח, חוזי השקעה וחוזים לניהול נכסים

תקן דיווח כספי בינלאומי 4 (IFRS 4), בדבר חוזי ביטוח, מאפשר למבטח להמשיך במדיניות החשבונאית בה נקט טרם מועד המעבר ל-IFRS לגבי חוזי ביטוח שהוא מנפיק (לרבות עלויות רכישה קשורות ונכסים בלתי מוחשיים קשורים) וכן לגבי חוזי ביטוח משנה שהוא רוכש. להלן עיקרי המדיניות החשבונאית של הקבוצה בקשר לחוזי ביטוח:

1. חיסכון ארוך טווח וביטוח סיעוד במגזר ביטוח בריאות

א. הכרה בהכנסות - ראה סעיף (יב) להלן.

ב. התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וביטוח סיעוד במגזר ביטוח בריאות

ההתחייבויות מחושבות בהתאם להוראות הממונה (תקנות וחוזרים), כללים חשבונאיים ושיטות אקטואריות מקובלות בישראל. ההתחייבויות נכללות על בסיס הערכה אקטוארית ומחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'. ההתחייבויות כוללות גם הפרשות לתביעות מתמשכות בתשלום ותביעות תלויות, ההוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR). חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות נקבע על פי התנאים של החוזים הרלוונטיים.

ההתחייבויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נקבעות על-ידי האקטוארים הממונים בכלל ביטוח, מר מיקי האן מרקוביץ, F.I.L.A.A. ומר יהושע מזין, F.I.L.A.A.

ההתחייבויות הצמודות למדד וההשקעות הצמודות למדד, המשמשות כיסוי להתחייבויות אלה, נכללו בדוחות הכספיים לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תום תקופת הדיווח, לרבות התחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים אשר לפי תנאיהם ההצמדה הינה חצי שנתי.

התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה

ההתחייבויות לתשלום עתידי של קיצבה בחוזי ביטוח חיים מחושבות בהתאם להנחיות הממונה, תוך התחשבות בשיפור בתוחלת החיים וכן בשינוי שיעור מימוש הקיצבה בעת פרישה של המבוטחים, המצריכים מעקב אחר הלימות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח החיים, המאפשרים קבלת קיצבה והשלמתן באופן ראוי. בהתאם לכך, הקבוצה מבצעת השלמה מיידית של ההתחייבויות, ככל שדרש, בגין חוזי ביטוח, לגביהם הקיצבה בתשלום, למבוטח שהגיע לגיל הפרישה, וכן בגין קבוצת חוזי ביטוח שאינה ריווחית. לגבי חוזי ביטוח אחרים, מתבצעת השלמת ההתחייבות, בגין הכספים שנצברו בחוזי הביטוח עד לתום תקופת הדיווח, תוך הקבלה להכנסות הצפויות, לאורך תקופת חוזה הביטוח.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 42(ה)1.

תביעות תלויות ותביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)

תביעות תלויות, בניכוי חלק מבטחי המשנה בהן, מחושבות באופן פרטני, בהתאם להערכת מומחים בחברה, על בסיס ההודעות בגין אירועי הביטוח וסכומי הביטוח, ונכללות במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. עבור תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR) מחושבת הפרשה על בסיס מודל סטטיסטי.

עודדות לתביעות מתמשכות

ההפרשות לגמלאות בתשלום ולתביעות מתמשכות בתשלום בביטוח אובדן כושר עבודה ובביטוח סיעודי, הוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן, וכן הפרשות לתביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR), מחושבות על ידי האקטוארים הממונים בחברה ונכללות במסגרת התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

ג. הוצאות רכישה נדחות (DAC)

(1) חוזי ביטוח חיים וסיעוד

DAC של חוזי ביטוח חיים וביטוח סיעוד הנמכרים החל מיום 1 בינואר 1999, כולל עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה והוצאות אחרות, לרבות חלק מהוצאות הנהלה וכלליות, הקשורות לרכישת חוזי ביטוח חדשים. ה-DAC מופחת בשיעורים שנתיים שווים על פני תקופת חוזה הביטוח, אך לא יותר מ-15 שנה. ה-DAC המתייחס לחוזי ביטוח שבוטלו או סולקו, נמחק במועד הביטול או הסילוק.

האקטוארים הממונים בחברות הביטוח המאוחדות, בודקים מידי שנה את ברות השבת ה-DAC בהתאם להוראות הממונה. הבדיקה נערכת על מנת לוודא שחוזי הביטוח צפויים ליצור הכנסות עתידיות המכסות את הפחתת ה-DAC, ואת ההתחייבויות הביטוחיות, הוצאות התפעול ואת העמלות בגין אותם חוזי ביטוח. הבדיקה נערכה במקובץ ברמת כל מוצרי הפרט לכל שנות החיתום ביחד. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמורה ותחלואה, אשר נקבעות על ידי האקטוארים בחברה מידי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

(2) חוזים לניהול נכסים

הוצאות רכישה תוספתיות, המיוחסות במישרין לרכישת חוזה השקעה בביטוח חיים וחוזים לניהול נכסים של קרנות פנסיה וקופות גמל, נרשמות כ-DAC, כאשר צפוי כי החברה תשיב עלויות אלו. בכל מקרה אחר, מוכרת כהוצאה בעת התהוותן.

הוצאות רכישה שהונו כנכס מופחתות לדוח רווח והפסד על בסיס שיטתי שהינו עקבי עם אומדן תקופת העברת שירות ניהול הנכסים, אשר מתוקף מעת לעת. יתרת ה-DAC שנצברה עד ליום 31 בדצמבר 2017 נבחנת אחת לשנה לירידת ערך על בסיס גישת היוון תזרית המזמנים הנובעים מהפעילות שנרכשה. כמו כן, בהתאם לתקן IFRS 15, לפחות אחת לשנה, החברה בוחנת האם הערך בספרים של הנכס שהוכר מיום 1 בינואר 2018 עולה על יתרת הסכום של התמורה שהישות מצפה לקבל בתמורה לשירות אליהם מתייחס הנכס, בניכוי העלויות המתייחסות במישרין להספקת השירות אשר לא הוכרו כהוצאות, וזאת בערכים לא מהוונים. במידת הצורך, מוכר הפסד מירידת ערך ברווח או הפסד.

ד. בדיקת נאותות ההתחייבויות (Liability Adequacy Test)

האקטוארים הממונים בחברת הביטוח עורכים מידי תקופה בדיקה לגבי נאותות ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים וביטוח סיעוד (להלן: "LAT") בהתאם להוראות החוזר המאוחד שער 5, חלק 2, פרק 1 סימן ג לעניין מדידת התחייבויות סעיף 1.1.4 (להלן: "חוזר LAT"). ה-LAT נועד לבדוק שסך ההתחייבויות מספיק לכסות את השווי המהווה של התזרים העתידי הצפוי מחוזי הביטוח: תביעות, עמלות והוצאות, בניכוי פרמיות ובהתחשב בעודף שווי הוגן על הערך בספרים של הנכסים המגבים. היוון התזרים נעשה בשיעור ריבית ריאלי חסר סיכון בתוספת שיעור מפרמיית אי נזילות בהתאם לסוג ההתחייבות. פרמיית אי הנזילות ליום 31 בדצמבר 2024 הינה בשיעור של 0.43% (ליום 31 בדצמבר 2023 0.76%) וחושבה בהתבסס על הנחיות הממונה לעניין זה (להלן: "שווי התחייבות").

במידה והבדיקה מעלה כי סכום ההתחייבות בספרים נמוך משווי ההתחייבות לעיל, נרשמת הפרשה מיוחדת בגין החוסר.

הבדיקה נעשית בנפרד עבור קבוצות פוליסות שהוגדרו על ידי הממונה. בפוליסות פרט, הבדיקה נעשית ביחס לקבוצות של חוזי ביטוח (לרבות הנספחים שלהם). ההנחות המשמשות לבדיקות הנ"ל, הכוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמורה ותחלואה, נקבעות על ידי האקטוארים הממונים בחברה על-פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים, לרבות מרווח עבור סטיות שליליות אפשריות (Margin for Adverse Deviations), והכל בהתאם לחוזר LAT, ראה ביאור 42(ה)1(ד), לרבות בדבר השפעות עדכונים בשיעור פרמיית אי נזילות.

ה. חוזי השקעה

תקבולים בגין חוזי השקעה נזקפים ישירות לסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בדוח על המצב הכספי ולא נכללים בסעיף פרמיות שהורווחו בדוח רווח והפסד. החזר השקעה בגין פיזיונות ותום תקופה בגין חוזים אלה נגרעים ישירות מסעיף ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ולא נזקפים לדוח רווח והפסד.

בדוח רווח והפסד נזקפים בגין חוזים אלה ההכנסות מההשקעות, דמי הניהול הנגבים מהמבוטחים, שינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בגובה חלקם של המבוטחים בהכנסות מההשקעות (השתתפות ברווחים), עמלות לסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות.

1. הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קולקטיבי

ההפרשה נכללת בסעיף זכאים ויתרות זכות בדוח על המצב הכספי והשינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות.

2. ביטוח כללי וביטוח בריאות למעט סיעוד

א. הכרה בהכנסה - ראה סעיף (יב) להלן.

ב. התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות למעט סיעוד

עתודות הביטוח והתביעות התלויות הכלולות בסעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח בדוח על המצב הכספי, וחלקם של מבטחי משנה בעתודה ובתביעות התלויות, הכלול בסעיף נכסי ביטוח משנה בדוח על המצב הכספי, חושבו בהתאם לתקנות חישוב עתודות, הנחיות הממונה ושיטות אקטואריות מקובלות לחישוב תביעות תלויות, המיושמות בהתאם לשיקול דעתם של האקטוארים בחברה. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח חושבו בעיקרן על ידי האקטוארים הממונים בחברה.

סעיף התחייבויות בגין חוזי ביטוח מורכב כלהלן:

1. הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה (Unearned Premium Reserve). הפרשה זו משקפת את דמי הביטוח המתחייבים לתקופת ביטוח שלאחר תאריך הדיווח.

2. הפרשה לפרמיה בחסר (Premium Deficiency). הפרשה זו נרשמת, ככל שנדרשת, במידה והפרמיה שטרם הורווחה (בניכוי הוצאות הרכישה הנדחות, ראה סעיף ג' להלן) אינה מכסה את העלות הצפויה בגין חוזי הביטוח.

3. עתודות ביטוח בענפי ביטוח בריאות לזמן ארוך. הפרשה זו מחושבת על פי הערכות אקטואריות, כוללת במידת הצורך, הפרשה בגין הפסד צפוי בשייר (פרמיה בחסר) המחושבת על בסיס אומדן תזרים המזומנים הצפוי בגין החוזים בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל המבוטח, ותק הכיסויים, סוג הביטוח, סכום הביטוח וכו'.

4. תביעות תלויות ועתודות, המחושבות לפי השיטות המפורטות להלן:

4.1 תביעות תלויות וחלקם של מבטחי המשנה בהן נכללו לפי הערכה אקטוארית, למעט לגבי הענפים המפורטים בסעיף 4.2 להלן. הפרשה להוצאות עקיפות ליישוב תביעות נכללת לפי הערכה אקטוארית. התחשיב האקטוארי בוצע על-ידי האקטואריים הממונים בכלל ביטוח, גברת גלית רובשטיין F.I.L.A.A, ומר יהושע מזין F.I.L.A.A.

4.2 בענפי ביטוח מטענים בהובלה, כלי שיט, כלי טייס, ערבות חוק מכר, ערבויות פיננסיות, ביטוח אשראי, סיכוני סחר חוץ ועסקים נכנסים, בהם קבע האקטואר כי לא ניתן ליישם מודל אקטוארי עקב העדר מובהקות סטטיסטית, נכללו התביעות התלויות בהתבסס על הערכות מומחים חיצוניים ועובדי החברה שמטפלים בתביעות, דיווח חברות מוסרות בעסקים נכנסים, וכן בתוספת IBNR ועתודות ככל שנדרש.

4.3 עודף הכנסות על הוצאות – לגבי ענף סיכוני סחר חוץ, מחושב עודף הכנסות על הוצאות, על בסיס דוח שנתי מצטבר.

4.4 שיבובים ושרידים נלקחים בחשבון בבסיס הנתונים לפיו מחושבות ההערכות האקטואריות של התביעות התלויות.

4.5 להערכת החברה, התביעות התלויות הינן נאותות, וזאת בהתחשב בכך שהתביעות התלויות מחושבות בעיקרן על בסיס אקטוארי ויתרתן כוללת הפרשות מתאימות ל-IBNR, ככל שנדרש.

5. עתודה הנובעת לאור בדיקת נאותות ההתחייבויות (Liability Adequacy Test) בהתאם לעקרונות המפורטים בביאור 42(ה)(2)(4).

ג. הוצאות רכישה נדחות (DAC)

DAC ברוטו ומשנה, של ביטוח כללי וביטוח בריאות למעט סיעוד כאמור לעיל, חושבו בהתאם לתקנות חישוב עתודות והנחיות הממונה:

(1) DAC בביטוח כללי ובענפי ביטוח בריאות לזמן קצר, כוללות עמלות לסוכנים וחלק מהוצאות הנהלה וכלליות בקשר עם רכישת חוזי ביטוח, המתחייבות לפרמיות שטרם הורווחו, בשייר. ה-DAC מחושב לפי שיעורי ההוצאות בפועל או לפי שיעורים תקינים שנקבעו בתקנות חישוב העתודות והנחיות הממונה, כאחוז מהפרמיה שטרם הורווחה לכל ענף בנפרד, לפי הנמוך שבהם. חלק מבטחי המשנה ב-DAC מסווג לסעיף זכאים ויתרות זכות, לשינויים בחישוב חלק מבטחי המשנה ב-DAC, ראה סעיף ד(1)(ב) לעיל.

(2) DAC בענפי ביטוח בריאות לזמן ארוך כולל עמלות לסוכנים ומפקחי רכישה וחלק מהוצאות הנהלה וכלליות הקשורות לרכישת חוזי ביטוח חדשים. ה-DAC מופחת בשיעורים שווים על פני תקופת חוזה הביטוח, אך לא יותר משש שנים. ה-DAC המתחייב לחוזי ביטוח שבטולו נמחק במועד הביטול.

בהתאם להוראות הממונה, אקטואר חברת הביטוח בודק מידי שנה את ברות השבת ה-DAC בענפי ביטוח בריאות לזמן ארוך. בחישוב זה נערכת בדיקה שחוזי הביטוח צפויים ליצור הכנסות עתידיות המכסות את ההתחייבויות הביטוחיות, את הפחתת ה-DAC, את הוצאות התפעול ואת העמלות, בגין אותם חוזי ביטוח. הבדיקה נערכת במקובץ לכל שנות החיתום. ההנחות המשמשות לבדיקה זו, כוללות הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תשואה מנכסים, תמורת ותחלואה, ונקבעות מידי שנה על ידי האקטואר הממונה בחברת הביטוח על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים.

ד. סעיפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות

סעיפי תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ושייר, בדוח רווח והפסד, כוללים, בין היתר, סילוקים ועלויות טיפול ישירות בגין תביעות ששולמו, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות, וכן עדכון ההפרשה לתביעות התלויות, לעלויות הטיפול הישירות ולהוצאות העקיפות ליישוב תביעות, שנרשמה בשנים קודמות.

ה. הפרשה בגין השתתפות ברווחים של המבוטחים בביטוח קולקטיבי בענפי בריאות לזמן ארוך.

ההפרשה נכללת בסעיף זכאים ויתרות זכות בדוח על המצב הכספי, והשינוי בהפרשה נזקף לסעיף פרמיות.

ו. המאגר הישראלי לביטוח רכב של איגוד חברות הביטוח בישראל ועסקים נכנסים אחרים

עסקים המתקבלים מהמאגר הישראלי לביטוח רכב חובה ("הפול") בע"מ (להלן: "הפול"), מחברות ביטוח אחרות (לרבות ביטוח משותף ועסקים נכנסים מחו"ל) ומסוכנויות חיתום, נכללים לפי חשבונות המתקבלים עד לתאריך הדיווח בתוספת הפרשות, לפי העניין, והכל בהתאם לשיעור ההשתתפות של כלל ביטוח.

ה. דוחות על תזרימי המזומנים

בדוחות על תזרימי מזומנים, חברות הקבוצה למעט מקס בחרו להציג ריבית שהתקבלה ודיבידנדים שהתקבלו במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת. ריביות ששולמו ודיבידנדים ששולמו מוצגים במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות מיומן.

נתוני מקס בדוח על תזרימי מזומנים דווחו בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ומיישמת את הוראות תת נושא 10-230 בקודיפיקציה בדבר "דוח על תזרימי המזומנים".

ו. מכשירים פיננסיים

המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה בגין מכשירים פיננסיים השייכים לחברה בת שאוחדה העונה להגדרת מבטח, הינה בהתאם ל-IAS39 (משנת 2017). המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה וחברות הקבוצה למעט מקס בגין יתר המכשירים הפיננסיים, הינה בהתאם ל-IFRS9.

א. להלן המדיניות החשבונאית המיושמת על ידי החברה בגין מכשירים פיננסיים השייכים לחברה בת שאוחדה העונה להגדרת מבטח:

1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במניות ובמכשירי חוב, מזומנים ושווי מזומנים וחייבים אחרים.

הכרה לראשונה

הקבוצה מכירה לראשונה בהלוואות וחייבים ובפיקדונות במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה, לרבות נכסים אשר יועדו לשווי הוגן דרך רווח והפסד, מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה לקנות או למכור את הנכס. נכס פיננסי נמדד לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה שניתן לייחס במישרין לרכישה או להנפקה של הנכס הפיננסי.

גרעיה

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של הקבוצה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר הקבוצה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה, מוכרות במועד קשירת העסקה, משמע, במועד בו התחייבה הקבוצה למכור את הנכס.

סיווג נכסים פיננסיים לקבוצות והטיפול החשבונאי בכל קבוצה

במועד ההכרה לראשונה, הקבוצה מסווגת נכסים פיננסיים בקבוצות כלהלן:

נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד

נכס פיננסי מסווג כנמדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הוא מסווג כמוחזק למסחר, או אם יועד ככזה בעת ההכרה לראשונה. נכסים פיננסיים מיועדים לשווי הוגן דרך רווח והפסד, אם הקבוצה מנהלת השקעות מסוג זה ומקבלת החלטות קניה ומכירה בגין בהתבסס על השווי ההוגן וזאת בהתאם לאופן שבו תיעדה הקבוצה את ניהול הסיכונים או אסטרטגיית ההשקעה, אם הייעוד נועד למנוע חוסר עקביות חשבונאית (an accounting mismatch), או אם מדובר במכשיר משולב הכולל נגזר משובץ (ראה סעיף 3 להלן). עלויות העסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד עם התהוותן. נכסים פיננסיים אלה נמדדים בשווי הוגן והשינויים בהם נזקפים לסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מיומן בדוח רווח והפסד.

הלוואות וחייבים

הלוואות וחייבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים, בעלי תשלומים קבועים, או הניתנים לקביעה, שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, הלוואות וחייבים נמדדים בעלות המופחתת לפי שיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים מירידת ערך. רווחים והפסדים ממימוש השקעות מחושבים כהפרש בין תמורת המימוש נטו לבין העלות המופחתת ומוכרים בעת קרות אירוע המכירה.

הלוואות וחייבים כוללים מזומנים ושווי מזומנים והשקעות במכשירי חוב שאינם סחירים ושאין נכללים בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעה (נוסטרו) לרבות אג"ח מיועדות (הסכמי ח"צ), פיקדונות בבנקים והלוואות ויתרות חובה לקבל.

מזומנים כוללים יתרות מזומנים, הניתנים לשימוש מיידי. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר, אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפידיון הינו עד 3 חודשים, ברמת זילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים, אשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי ואשר אינן מוגבלות מבחינת משיכה או שימוש.

חייבים וזכאים בגין פעילות כרטיסי אשראי במקס

חייבים בגין כרטיסי אשראי - ללא חיוב ריבית - עסקאות שאינן נושאות ריבית חוזית, מוצגות לפי סכומן המלא ולא בערך הנוכחי ולפיכך אין הכרה בהכנסות מימון בגין חלוף הזמן עד למועד הפירעון. סכומים אלו כוללים יתרות בגין עסקאות רגילות, עסקאות בתשלומים על חשבון בית העסק ועסקאות אחרות.

אשראי למחזיקי כרטיס - עם חיוב ריבית - כולל הלוואות שניתנו למחזיקי כרטיס, עסקאות קרדיט, עסקאות בכרטיסי אשראי מתגלגל ועסקאות אחרות.

עסקאות בכרטיסי אשראי נכללות במועד עיבוד העסקה במערכות מקס. במועד עיבוד העסקה, נוצר לחברה במאזן חוב של מחזיק הכרטיס, במידה והיא החברה המנפיקה או חוב של חברה מנפיקה אחרת וזאת כנגד התחייבות לתשלום לבית העסק. במידה ובית העסק אינו מקבל שירותי סליקה ממקס, נוצרת לחברה התחייבות לתשלום לחברה סולקת אחרת.

יתרת זכאים בתי עסק - עסקאות שאינן נושאות ריבית חוזית, מוצגות לפי סכומן המלא ולא בערך הנוכחי ולפיכך אין הכרה בהוצאות מימון בגין חלוף הזמן עד למועד הפירעון. היתרות מוצגות בניכוי הקדמות תשלומים לבתי עסק אשר סולקים עם מקס ואשר עומדים בתנאים לסילוק התחייבות.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים שיועדו זמינים למכירה או שלא סווגו לאף אחת מהקבוצות האחרות. במועד ההכרה לראשונה, נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות, נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך ופרט לרווחים או הפסדים משינויים במדד ובשער החליפין ולצבירת הריבית האפקטיבית במכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה. דיבידנד המתקבל בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקף לדוח רווח והפסד. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או ההפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה כוללים: מכשירי חוב סחירים ללא נגזרים משובצים שדרש להפרידם והשקעות במניות שאינן מסווגות כהשקעות מוחזקות למסחר ושאינן נכללות בתיקי השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחי השקעה (נוסטרו).

2. התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות: התחייבויות לתאגידים בנקאיים ואחרים וכתבי התחייבות נדחים וזכאים אחרים.

הכרה לראשונה בהתחייבויות פיננסיות

הקבוצה מכירה לראשונה במכשירי חוב שהונפקו במועד היווצרותם. יתר ההתחייבויות הפיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה בו הקבוצה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים מוכרות לראשונה בשווי הוגן בניכוי כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. עלויות עסקה המיוחסות באופן ישיר להנפקה צפויה של מכשיר אשר יסווג כהתחייבות פיננסית, מוכרות כנכס במסגרת סעיף הוצאות נדחות בדוח על המצב הכספי. עלויות עסקה אלו מנוכות מההתחייבות הפיננסית בעת ההכרה לראשונה בה, או מופחתות כהוצאות מימון בדוח רווח והפסד כאשר ההנפקה אינה צפויה עוד להתקיים.

לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית. הוצאות מימון נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

גריעת התחייבויות פיננסיות

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות הקבוצה, כמפורט בהסכם, פוקעת או כאשר היא סולקה או בוטלה.

שינוי תנאים של מכשירי חוב

החלפת מכשירי חוב, ברמת סדרה בעלי תנאים שונים באופן מהותי, בין לווה לבין מלווה קיימים מטופלת כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה בשווי הוגן. כמו כן, שינוי משמעותי בתנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק ממנה, מטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה.

במקרים כאמור כל הפרש בין העלות המופחתת של ההתחייבות הפיננסית המקורית לבין השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית החדשה מוכר ברווח והפסד בסעיף הוצאות מימון.

התנאים שונים באופן מהותי אם הערך הנוכחי המהווה של תזרימי המזומנים לפי התנאים החדשים, כולל עמלות כלשהן ששולמו, בניכוי עמלות כלשהן שהתקבלו ומהווה באמצעות שיעור הריבית האפקטיבי המקורי, הינו שונה לפחות בעשרה אחוזים מהערך הנוכחי המהווה של תזרימי המזומנים הנוטרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית.

בנוסף למבחן הכמותי כאמור, הקבוצה בוחנת האם חלו שינויים גם בפרמטרים איכותיים שונים הגלומים במכשירי החוב המוחלפים. ככלל, החלפות של מכשירי חוב המביאות לשינוי מהותי בפרמטרים איכותיים נחשבות כהחלפות בעלות תנאים שונים באופן מהותי גם אם אינן מקיימות את המבחן הכמותי שבוצע לעיל.

במידה וההחלפה או השינוי אינם מהותיים, הם מטופלים כשינוי תנאי ההתחייבות המקורית ולא מוכר רווח או הפסד מההחלפה. עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות את הערך בספרים של ההתחייבות ומופחתות במשך התקופה שנותרה של ההתחייבות המתוקנת.

3. מכשירים פיננסיים נגזרים

הקבוצה מחזיקה מכשירים פיננסיים נגזרים כגון אופציות, חוזי אקדמה (Forward) בגין מטבע חוץ ועסקאות החלפה של שיעורי ריבית (IRS).

מכשירים פיננסיים נגזרים מוכרים לראשונה לפי השווי ההוגן ועלויות עסקה הניתנות לייחוס נזקפות לרווח והפסד בעת התהוותן. לאחר ההכרה לראשונה, המכשירים הפיננסיים הנגזרים נמדדים לפי השווי ההוגן. רווחים או הפסדים הנובעים משינויים בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים נקפים מידיית לדוח רווח והפסד לסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון. מכשירים פיננסיים נגזרים מוכרים בדוח על המצב הכספי כנסים כשהשווי ההוגן שלהם חיובי וכהתחייבויות כשהשווי ההוגן שלהם שלילי.

נגזרים משוברים במכשיר משולב נדרשים להימדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד בנפרד מהחובה המארח אם: (א) אין קשר הדוק בין המאפיינים הכלכליים והסיכונים של החובה המארח ושל הנגזר המשובץ, (ב) מכשיר נפרד בעל אותם תנאים כשל הנגזר המשובץ היה עומד בהגדרת נגזר ו-(ג) המכשיר המשולב אינו נמדד בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

נגזרים המשוברים בחובה ביטוח אינם מופרדים כאשר הנגזר המשובץ הוא בעצמו חובה ביטוח.

גידור כלכלי

חשבונאות גידור אינה מיושמת לגבי מכשירים נגזרים המשמשים לגידור כלכלי של נכסים והתחייבויות פיננסיים. השינויים בשווי ההוגן של נגזרים אלה נקפים לרווח והפסד, כחלק מרווחים או הפסדים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

4. נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד שאינם נמדדים בשווי הוגן

החברה בחרה לשערך נכסים והתחייבויות פיננסיים צמודי מדד, שאינם נמדדים בשווי הוגן, בכל תקופה בהתאם לשיעור השינוי במדד הידוע בפועל.

5. הקבוצה קיבלה החלטות לייעוד נכסים פיננסיים כדלקמן:

נכסים הכלולים בתיקי השקעה של פוליסות משתתפות ברווחי השקעות

נכסים אלו, הכוללים מכשירים פיננסיים סחירים ומכשירים פיננסיים לא סחירים (לרבות השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות), יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח והפסד, וזאת מהנימוקים הבאים: מדובר בתיקים מנוהלים, נפרדים ומזוהים, אשר הצגתם לפי שווי הוגן מקטינה באופן משמעותי חוסר עקביות חשבונאית של הצגת נכסים והתחייבויות לפי בסיסי מדידה שונים, כמו כן הניהול מתבצע לפי שווי הוגן וביצועי התיק נמדדים לפי שווי הוגן בהתאם לאסטרטגיית ניהול סיכונים מתועדת, והמידע לגבי המכשירים הפיננסיים מדווח להנהלה (ועדת ההשקעות הרלוונטית) באופן פנימי על בסיס שווי הוגן.

נכסים פיננסיים הכוללים נגזרים משוברים שנדרש להפרידם

נכסים פיננסיים הכוללים נגזרים משוברים שנדרש להפרידם, יועדו לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ב. חברות הקבוצה למעט מקס והמבטח – לפרטים בדבר הטיפול במכשירים פיננסיים ראה סעיף ו' לעיל. להלן יתוארו השינויים המהותיים במדיניות החשבונאית המיושמת על ידן בגין יתר המכשירים הפיננסיים:

1. נכסים פיננסיים

החברה מסווגת ומודדת את מכשירי החוב בדוחותיה הכספיים על בסיס הקריטריונים להלן:

(א) המודל העסקי של החברה לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן

(ב) מאפייני תזרים המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי.

1א) החברה מודדת מכשירי חוב בעלות מופחתת כאשר:

המודל העסקי של החברה הינו החזקת הנכסים הפיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

לאחר ההכרה הראשונית, מכשירים בקבוצה זו יוצגו על פי תנאיהם לפי העלות בתוספת עלויות עסקה ישירות, תוך שימוש בשיטת העלות המופחתת ובניכוי הפסדים מירידת ערך. הכנסות ריבית, רווחים או הפסדים מהפרשי שער וירידת ערך מוכרים ברווח והפסד. רווח או הפסד כלשהו הנובע מגריעה, מוכר אף הוא ברווח והפסד.

כמו כן, במועד ההכרה לראשונה ישות יכולה לייעד, ללא אפשרות לשינוי ייעוד זה, מכשיר חוב כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם יעוד שכזה מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה, לדוגמה במקרה בו ההתחייבויות הפיננסיות המתחייסות נמדדות אף הן בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

1ב) מכשירים הוניים

נכסים פיננסיים המהווים השקעות במכשירים הוניים אינם עומדים בקריטריונים האמורים לעיל ועל כן נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

בקשר עם מכשירים הוניים שאינם מוחזקים למסחר, במועד ההכרה לראשונה, החברה רשאית לבצע בחירה שאינה ניתנת לשינוי, להציג ברווח כולל אחר שינויים עוקבים בשווי ההוגן אשר אילולא כן היו נמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. שינויים אלה לא ייזקפו לרווח או הפסד בעתיד גם לא בעת גריעת ההשקעה. החברה לא בחרה ביישור כאמור. כתוצאה מכך, השקעות במכשירים הוניים אשר עד ליום 1 בינואר 2023 סווגו כזמינים למכירה, נמדדות החל ממועד זה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

ז. נכסים בלתי מוחשיים

1. מוניטין

מוניטין שנוצר כתוצאה מרכישה של חברות מאוחדות מוצג במסגרת נכסים בלתי מוחשיים. למידע בדבר מדידת המוניטין בעת ההכרה לראשונה ראה סעיף (א)(1) לעיל.

2. נכסים בלתי מוחשיים אחרים

נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים בנפרד נמדדים עם ההכרה לראשונה לפי העלות בתוספת עלויות רכישה ישירות. נכסים בלתי מוחשיים, הנרכשים במסגרת צירוף עסקים, נמדדים לפי השווי ההוגן במועד צירוף העסקים.

השווי ההוגן של נכסים בלתי מוחשיים, אשר נרכשו בצירוף עסקים, מבוסס על הערך המהוון של תזרימי המזומנים הצפויים לנבוע מהשימוש בנכסים וממכירתם. השיטה מחייבת קביעת שיעור היוון מתאים לסוג הנכס ולרמת הסיכון בגינו.

תוכנה לרבות עלויות מחקר ופיתוח

נכסי הקבוצה כוללים מערכות מחשב המורכבות מחומרה ותוכנות. תוכנות המהוות חלק אינטגרלי מחומרה, אשר אינה יכולה לפעול ללא התוכנות המותקנות עליה, מסווגות כרכוש קבוע. לעומת זאת, רישיונות לתוכנות העומדות בפני עצמן ומוסיפות פונקציונליות נוספת לחומרה, מסווגים כנכסים בלתי מוחשיים.

עלויות הטמעה של הסדרי מחשוב ענן מהוונות לנכס ככל שהנכס עומד בהגדרת נכס בלתי מוחשי, ובפרט ככל שהקבוצה שולטת בנכס. ככל שהחברה אינה מכירה בנכס בלתי מוחשי, בוחנת החברה האם השירותים שהתקבלו מובחנים משירות מחשוב הענן. ככל שהשירותים שהחברה מקבלת הינם מובחנים משירותי מחשוב הענן או מסופקים על ידי ספק צד שלישי שאינו ספק מחשוב הענן, מכירה הקבוצה, למעט מקס, בהוצאה עם אספקת שירותי הטמעה. ככל שהשירותים אינם מובחנים, עלויות הטמעה מוכרות כהוצאה בקצב צריכת שירותי מחשוב הענן.

אורך החיים השימושי

אומדן אורך החיים השימושי לתקופה הנוכחית ולתקופות השוואתיות הינו (באחוזים):

דמי ניהול עתידיים מפעילות פנסיה	3
דמי ניהול עתידיים מפעילות גמל	5-14
תיקי לקוחות ומותג	7-10
הוצאות רכישת תיקי ביטוח	7
תוכנות מחשב	10-33

סיווג הפחתות והפסדים מירידות ערך

ההפחתה השוטפת בגין הנכסים הבלתי מוחשיים, לרבות הוצאות רכישת תיקי ביטוח חיים וכללי ולמעט תוכנות מחשב, נזקפת לדוח רווח והפסד לסעיף הוצאות אחרות.

הפחתת תוכנות מחשב נזקפת להוצאות רכישה ושיווק ואחרות, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות או הוצאות הנהלה וכלליות, בהתאם ליעוד תוכנות המחשב הרלוונטיות.

הפסדים מירידת ערך נזקפים לסעיף ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים.

ח. נדל"ן להשקעה

נדל"ן להשקעה הוא נדל"ן (קרקע או מבנה, או חלק ממבנה, או שניהם) המוחזק על ידי הקבוצה, כבעלים או בחכירה מימונית, לצורך הפקת הכנסות שכירות ו/או לשם עליית ערך הונית, ושלא לצורך שימוש בהספקת שירותים או למטרות מנהלתיות.

נדל"ן להשקעה נמדד לראשונה לפי עלות, בתוספת יציאות שניתן לייחס במישרין לרכישת הנדל"ן להשקעה.

בתקופות עוקבות, הנדל"ן להשקעה המוחזק על ידי הקבוצה, למעט מקס, נמדד לפי שווי הוגן, כשהשינויים בשווי ההוגן נזקפים לדוח רווח והפסד, בסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון. נדל"ן להשקעה בהקמה המיועד לשימוש עתידי כנדל"ן להשקעה נמדד אף הוא בשווי הוגן כאמור לעיל וזאת כאשר השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה. עם זאת, כשהשווי ההוגן אינו ניתן למדידה מהימנה, בשל אופי והיקף סיכוני הפרויקט, נמדד הנדל"ן על פי השווי ההוגן של הקרקע בתוספת עלות בתקופת ההקמה, בניכוי הפסדים מירידת ערך, במידה שקיימים, עד לסיום ההקמה או עד למועד שבו השווי ההוגן ניתן למדידה מהימנה, כמוקדם מביניהם.

רווח או הפסד מגרעת נדל"ן להשקעה נקבע לפי השוואת התמורה מגרעת הנכס לערכו בספרים למועד הדיווח הכספי האחרון ומוכר בסעיף רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו, והכנסות מימון, בדוח רווח והפסד. כאשר נדל"ן להשקעה שסווג בעבר כפריט רכוש קבוע נמכר, קרן ההערכה מחדש, הנכללת בהון בהתייחס לנדל"ן להשקעה, מועברת ישירות לעודפים.

ט. ירידת ערך

1. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

א. בחברת הביטוח

הקבוצה בוחנת בכל מועד דיווח האם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך בגין נכס פיננסי או קבוצה של הנכסים הפיננסיים הבאים:

נכסים פיננסיים בעלות מופחתת

כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, מבוצעת בחינת הצורך בהכרה בהפסד מירידת ערך. עבור נכסים פיננסיים מהותיים, נבחן הצורך בירידת ערך על בסיס כל נכס בנפרד. עבור יתר הנכסים הפיננסיים נבחן הצורך בירידת ערך באופן קולקטיבי, לפי קבוצות בעלות מאפייני סיכונים אשראי דומים. ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, לגבי נכסים הנכללים בקבוצות הלוואות וחייבים, קיימת, כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס או קבוצת נכסים בעלי מאפייני סיכונים אשראי דומים (להלן: "הנכס") לאחר מועד ההכרה.

ראיות לירידת ערך כוללות סימנים לכך שלחייב קשיים פיננסיים, לרבות קשיי נזילות ואי יכולת לעמוד בתשלומי קרן או ריבית. סכום ההפסד הנזקף לדוח רווח והפסד נמדד כהפרש בין היתרה בדוחות הכספיים של הנכס לבין הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים (שאינם כוללים הפסדי אשראי עתידיים שטרם התהוו), המהוונים בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית המקורית של הנכס הפיננסי (שיעור הריבית האפקטיבית שחושב בעת ההכרה לראשונה). אם הנכס הפיננסי נושא ריבית משתנה, ההיוון נעשה בהתאם לשיעור הריבית האפקטיבית הנוכחית. היתרה בדוחות הכספיים של הנכס מוקטנת באמצעות רישום הפרשה. בתקופות עוקבות הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את השבת ערכו של הנכס לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד. ביטול כאמור נזקף לרווח והפסד עד לגובה העלות המופחתת שהייתה צריכה להיות במועד ביטול ירידת הערך אילו לא הייתה מוכרת ירידת הערך.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירים הוניים, הראייה האובייקטיבית לירידת ערך כוללת ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההון של הנכס מתחת לעלותו וכן בחינת שינויים בסביבה הטכנולוגית, הכלכלית או המשפטית או בסביבת השוק בה פועל המנפיק של המכשיר. הבחינה של ירידה משמעותית או מתמשכת, תלויה בנסיבות בכל תאריך דיווח כספי, כאשר במסגרת הבחינה מובאים בחשבון התנודתיות ההיסטורית בשווי ההון וכן משך הזמן בו השווי ההון של הנכס נמוך מעלותו המקורית. כמו כן, בהתאם למדיניות הקבוצה, ירידה בשווי ההון בשיעור של 20% ומעלה ביחס לעלות, נכון למועד הדוח הכספי, או כזו המתמשכת מעל תשעה חודשים (גם אם בשיעור נמוך יותר כאמור) מהווה ראיה אובייקטיבית לירידת ערך. כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון, הנמדד כהפרש בין עלות הרכישה (בניכוי הפסדים קודמים מירידת ערך) לבין השווי ההון, מועבר מקרן הון ומוכר כהפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד. בתקופות עוקבות, כל ירידה נוספת בשווי ההון מוכרת כהפסד מירידת ערך; ביטול הפסד מירידת ערך אינו נזקף לרווח והפסד אלא נזקף לקרן הון כרווח כולל אחר.

לגבי נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהם מכשירי חוב, הראייה האובייקטיבית לירידת ערך קיימת כאשר אירוע אחד או יותר השפיעו באופן שלילי על אומדן תזרימי המזומנים העתידיים מהנכס לאחר מועד ההשקעה וניתן לאמוד את ההשפעה באופן מהימן. ראיות לירידת ערך כוללות סימנים לכך שלחייב קשיים פיננסיים, לרבות קשיי נזילות ואי יכולת לעמוד בתשלומי קרן או ריבית. כאשר קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון, הנמדד כהפרש בין עלות הרכישה (בניכוי תשלומי קרן, הפחתות לפי שיטת הריבית האפקטיבית והפסדים קודמים מירידת ערך) לבין השווי ההון, מועבר מקרן הון ומוכר כהפסד מירידת ערך בדוח רווח והפסד. בתקופות עוקבות: כל ירידה נוספת בשווי ההון מוכרת כהפסד מירידת ערך; הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחס באופן אובייקטיבי את העלייה בשווי ההון לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך ושנכלל בחישוב המקורי של ירידת ערך. ביטול, עקב עלייה בשווי ההון כאמור, נזקף לרווח והפסד עד לגובה העלות המופחתת שהייתה צריכה להיות במועד ביטול ירידת הערך אילו לא הייתה מוכרת ירידת הערך.

ב. חברות הקבוצה למעט המבטח ולמעט מקס

החברה בוחנת בכל מועד דיווח את ההפרשה להפסד בגין מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הון דרך רווח או הפסד. החברה מבחינה בין שני מצבים של הכרה בהפרשה להפסד:

- מכשירי חוב אשר לא חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה, או מקרים בהם סיכון האשראי נמוך – ההפרשה להפסד שתוכר בגין מכשירי חוב זה תיקח בחשבון הפסדי אשראי חוזיים בתקופה של 12 חודשים לאחר מועד הדיווח, או;

(2) מכשירי חוב אשר חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה בהם ואשר סיכון האשראי בגינם אינו נמוך, ההפרשה להפסד שתוכר תביא בחשבון הפסדי אשראי החזויים - לאורך יתרת תקופת חיי המכשיר. החברה מיישמת את ההקלה שנקבעה בתקן לפיה היא מניחה שסיכון האשראי של מכשירי חוב לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אם נקבע במועד הדיווח כי המכשיר הינו בעל סיכון אשראי נמוך, למשל כאשר המכשיר הינו בעל דירוג חיצוני של "דרגת השקעה".

ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים לפי עלות מופחתת תיזקף לרווח או הפסד כנגד הפרשה ואילו ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר תיזקף כנגד קרן הון ולא תקטין את הערך בספרים של הנכס הפיננסי בדוח על המצב הכספי.

לחברה נכסים פיננסיים בעלי תקופות אשראי קצרות, בגינם היא רשאית ליישם את ההקלה שנקבעה במודל, קרי החברה תמדוד את ההפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר. החברה בחרה ליישם את ההקלה לגבי נכסים פיננסיים אלה.

ג. חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי במקס

1. הפרשה להפסדי אשראי במקס - מדידה

כחלק מיישום התקן, מקס קבעה מתודולוגיה למדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלה ולחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות. בהתאם למתודולוגיה המעודכנת, אומדן הפסדי האשראי הצפויים וההפרשה בגינם מורכבים הן מנדבך כמותי והן מנדבך איכותי.

ככלל, הנדבך הכמותי מתבסס על נתוני הפסדי עבר, ובנדבך האיכותי מבוצעות התאמות לנתונים אלה בגין השתנות מאפייני תיק האשראי ובגין התנאים הכלכליים הנוכחיים ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס לגבי תנאים מאקרו-כלכליים. אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון אומדן של פירעונות מוקדמים.

אומדני מקס כוללים הערכות המשקפות, בין היתר, תנאי אי וודאות ומטבעם יכולים להשתנות מעת לעת.

ככלל, חישוב ההפרשה להפסדי האשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי כאשר הנכסים הינם בעלי מאפייני סיכון דומים. מאפיינים אלה כוללים, בין היתר: (1) סוג ומאפייני הנכס הפיננסי (2) דירוגי אשראי (3) סיווג החוב.

לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים, מקס מחשבת את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בהתאם לאחת השיטות למדידת ההפרשה המותרות בתקן, אשר להערכת מקס צפויה להביא לידי האומדן הטוב ביותר של ההפרשות להפסדי אשראי.

השיטות המיושמות במקס הן: (1) שיטת הסתברות לכשל / הפסד בהינתן כשל (PD/LGD), בגין חשיפות אשראי לאנשים פרטיים; (2) שיטת WARM המבוססת על שיעורי הפסד (Loss-Rate), בגין חשיפות לאשראי מסחרי.

על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי הצפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, מקס מתבססת על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות וניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים אשר שררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי.

2. הפרשה להפסדי אשראי - אשראי צרכני

עבור תיק האשראי הצרכני שכולל אשראי לאנשים פרטיים, מקס מודדת את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס שיטת PD / LGD תוך התאמתה לנתוני עבר ופילוח תיק האשראי לסגמנטים בעלי מאפייני סיכון דומים כגון דירוג פנימי של הלקוח, וסוג הנכס הפיננסי.

לצורך התאמת המידע ההיסטורי לתנאים כלכליים נוכחיים ובגין ציפיות לתנאים כלכליים עתידיים, מקס קבעה כי התקופה הסבירה וניתנת לביסוס הינה שנה אחת.

3. הפרשה להפסדי אשראי - אשראי מסחרי

עבור תיק האשראי המסחרי, מקס מודדת את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס שיטת WARM, תוך פילוח תיק האשראי לסגמנטים בעלי מאפייני סיכון דומים על בסיס הסיווג החשבונאי של החוב.

לצורך התאמת המידע ההיסטורי לתנאים כלכליים נוכחיים ובגין ציפיות לתנאים כלכליים עתידיים, מקס קבעה כי התקופה הסבירה וניתנת לביסוס הינה שנה אחת.

4. הפרשה להפסדי אשראי - חשיפות אשראי חוץ מאזניות

חשיפות אשראי חוץ מאזניות כוללות חשיפות אשראי בגין מחויבות למתן אשראי וערבויות.

ההפרשה להפסדי אשראי בגין חשיפות אשראי חוץ מאזניות מבוססת על שיעורי ההפרשה שנקבעו עבור האשראי המאזני (מפורט לעיל), תוך התחשבות בשיעור המימוש לאשראי הצפוי בעת כשל של סיכון החשיפה החוץ מאזנית. שיעור המימוש הצפוי בעת כשל מחושב על ידי מקס עבור כל סוג של חשיפה חוץ מאזנית, בהתבסס על ניסיון העבר המצביע על שיעור המימוש לאשראי בעת כשל.

5. הפרשה להפסדי אשראי - חשיפות לבנקים ולסולקים

עבור חשיפות אשראי מאזניות וחוץ-מאזניות לבנקים ולסולקים, מקס מודדת את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בהתבסס על דירוגי האשראי של הגופים השונים.

6. בחינת הנאותות הכוללת של ההפרשה

בנוסף לכך, מקס בוחנת את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי. הערכת נאותות כאמור מתבססת על שיקול הדעת של ההנהלה אשר מתחשב בסיכונים גלומים בתיק האשראי, במגמות התיק, ובמגבלות בשיטות ההערכה שמישומות על ידי מקס לקביעת ההפרשה.

התהליך כולו, לרבות ברכיביו השונים המפורטים לעיל, מלווה לעיתים בשיקול דעת ובהערכות מומחה, על מנת לשקף את מיטב ציפיות ההנהלה והערכותיה באשר להפסדי האשראי הצפויים.

מחיקה חשבונאית

מקס מוחקת חשבונאית כל חוב או חלק ממנו המוערך על בסיס פרטני שנחשב כאינו בר גביה ובעל ערך נמוך כך שהותרתו כנכס אינה מוצדקת, או חוב בגינו מנהלת מקס מאמצי גביה ארוכי טווח (המוגדרים ברוב המקרים כתקופה העולה על שנתיים). לגבי החובות המוערכים על בסיס קבוצתי, נקבעו כללי המחיקה בהתבסס על תקופת הפיגור שלהם (ברוב המקרים מעל 150 ימי פיגור רצופים) ועל פרמטרים אחרים של בעייתיות. יובהר כי מחיקות חשבונאיות אינן כרוכות בויתור משפטי והן מקטינות את יתרת החוב המדווחת לצרכים חשבונאיים בלבד, תוך יצירת בסיס עלות חדש לחוב בספרי מקס.

דרישות הגילוי

מקס מיישמת את דרישות הגילוי על איכות אשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי שנקבעו בנושא 310 בקודיפיקציה בדבר "חובות" ובנושא 326 בקודיפיקציה בדבר "מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי" בהתאמות הנדרשות וכפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור ובכללים החדשים.

ראה ביאור 11 בדבר "סיכון אשראי, חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי והפרשה להפסדי אשראי" להלן.

דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור בעקבות מלחמת "חרבות ברזל"

ביום 18 באוקטובר 2023, פרסם בנק ישראל מכתב בנושא "מלחמת 'חרבות ברזל' - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור" המתייחס לפעולות שביצעו תאגידים בנקאיים כדי לאפשר באופן זמני ללווים אשר הושפעו מהמלחמה גמישות נוספת בפירעון הלוואות. החוזר קובע כי מצב הפיגור של חובות שתנאיהם עודכנו במסגרת הסדר פירעון חדש (בין אם הוא סוכם עם הלווה הספציפי, ובין אם הוא נקבע באופן גורף לכל הלווים באזור המושפע) יותאם לתנאים החוזיים העדכניים, וכי לגבי חובות שהיו בגינם תשלומים בפיגור במועד תחילת המלחמה, יש להתאים את מצב הפיגור למצב כפי שהיה במועד תחילת המלחמה, ולמעשה להקפיא אותו במשך תקופת דחיית התשלום. עוד קובע החוזר כי ככלל, לא נדרש בשל הסדרי פירעון כאמור לסווג את החובות כחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי. לחוזר אין השפעה מהותית על דוחות מקס.

ד. הפרשה לכשל אשראי בעקבות רכישת מקס

תיק האשראי שאוחד במסגרת רכישת חברת מקס (להלן "תיק האשראי בעת הרכישה"), נרשם בהתאם לאומדן שווי הוגן ארעי שחושב במסגרת עבודת הקצאת עודפי עלות לפי שיטת תזרימי מזומנים (DCF).

ההפרשה שהוכרה במסגרת הדוחות הכספיים של מקס בגין תיק האשראי בעת הרכישה לא הוכרה כמות שהיא במסגרת צירוף העסקים עצמו אלא.

תיק האשראי בעת הרכישה חולק ל-2 קבוצות עיקריות:

1. נכסי חוב שנרכשו לאחר שחלה התדרדרות יותר מלא משמעותית באיכות האשראי שלהם ממועד העמדתם ללווה –

החברה קובעת לגבי אילו נכסים חלה התדרדרות יותר מלא משמעותית באיכות האשראי על בסיס סטטוס ימי הפיגור, שינוי בדירוג האשראי ומאפיינים רלוונטיים נוספים.

החברה מדדה הפרשה להפסדי אשראי עבור נכסים אלו על פי אותה מתודולוגיה שתוארה לעיל שמיישמת מקס בדוחותיה הכספיים אך ללא השפעה על הרווח או הפסד אלא כנגד הערך בספרים של אותם נכסים שהוכר במסגרת צירוף העסקים לאחר שנמדדו בשווי הוגן ארעי כאמור לעיל ("הפרשה לכשל אשראי הכרה במסגרת איחוד לראשונה").

בהתאם, העלות המופחתת של נכסים אלו נמדדת בגובה השווי ההוגן הארעי שיוחס להם במסגרת צירוף העסקים כאמור לעיל בתוספת סכום ההפרשה האמורה להפסדי אשראי כפי שנקבעה במועד הרכישה ומנגד הוכרה ההפרשה האמורה. בהתאם, הסכום נטו בו הוכרו הנכסים האמורים במועד הרכישה עומד על שוויים ההוגן הארעי האמור.

שינוי בהפרשה האמורה להפסדי אשראי לאחר מועד הרכישה ייזקף לרווח או הפסד.

2. נכסי חוב שנרכשו בהם לא חלה התדרדרות יותר מלא משמעותית באיכות האשראי –

העלות המופחתת של נכסים אלו נמדדה בגובה השווי ההוגן הארעי שיוחס להם במסגרת צירוף העסקים כאמור לעיל אשר הביא לידי ביטוי את השינוי בתנאי השוק ממועד העמדתם ללווה. בנוסף החברה חישה הפרשה לכשל אשראי עבור נכסים אלו מייד לאחר הרכישה (day 2) על פי אותה מתודולוגיה שתוארה לעיל אשר נזקפה לרווח והפסד, וזאת מעבר לשווי ההוגן שחושב כאמור לעיל (להלן "הפרשה לאחר הרכישה").

ההוצאה בגין ההפרשה לאחר הרכישה הסתכמה לסך של כ-220 מיליון ש"ח לפני מס (כ-146 מיליון ש"ח לאחר מס).

עוד יצוין כי הטיפול האמור לעיל הינו עבור תיק האשראי בעת הרכישה בלבד. עבור נכסי חוב חדשים שיוקמו לאחר תאריך הרכישה תחושב הפרשה בהתאם למתודולוגיה שתוארה לעיל על ידי מקס בלבד.

להלן פירוט מרכיבי יתרת החייבים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי נטו, מיד לאחר הרכישה:

ליום 31 במרס 2023	
במיליוני ש"ח	בלתי מבוקר
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי בספרי מקס	15,750
התאמה לשווי הוגן של תיק האשראי	(216)
סך הכל חייבים בגין פעילות אשראי שאוחדו לראשונה	15,534
הפרשה לכשל אשראי הכרה במסגרת איחוד לראשונה	(102)
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו שאוחדו לראשונה	15,432
הפרשה לאחר הרכישה	(220)
יתרת חייבים בגין פעילויות בכרטיסי אשראי, נטו מיד לאחר הרכישה	15,212

2. נכסים שאינם פיננסיים

עיתוי בחינת ירידת ערך

נכסים שאינם פיננסיים למעט מוניטין ברכישת מקס

הערך בספרים של הנכסים הלא פיננסיים של הקבוצה, שאינם הוצאות רכישה נדחות, נדל"ן להשקעה, ונכסי מיסים נדחים, נבדק בכל מועד דיווח כדי לקבוע האם קיימים סימנים המצביעים על ירידת ערך. באם קיימים סימנים, כאמור, מחושב אומדן סכום בר ההשבה של הנכס. אחת לשנה בתאריך קבוע, עבור כל יחידה מניבת מזומנים הכוללת מוניטין, או נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים בלתי מוגדר או שטרם זמינים לשימוש, מבצעת הקבוצה הערכה של הסכום בר ההשבה, או באופן תכופ יותר אם קיימים סימנים לירידת ערך.

יחידת מניבת הכוללת מוניטין ברכישת מקס

בהתאם ל-ASC 350 אחת לשנה החברה רשאית לבצע בחינה מקדמית של גורמים איכותניים בכדי לקבוע האם בסבירות שעולה על 50% השווי ההוגן של היחידה מניבת מזומנים נמוך מערכה בספרים. במקרה כזה היא תבצע הערכה של סכום בר ההשבה. אחרת היא אינה מחויבת בביצוע ההערכה. החברה רשאית לבחור שלא לקיים את הבחינה המקדמית ולבצע במישור הערכה של סכום בר ההשבה.

הכרה בהפסד מירידת ערך בחברות הקבוצה למעט מקס

הפסדים מירידת ערך מוכרים כאשר הערך בספרים של נכס או של יחידה מניבת מזומנים עולה על הסכום בר ההשבה, ונזקפים לרווח והפסד. לגבי יחידות מניבות מזומנים הכוללות מוניטין, הפסד מירידת ערך מוכר כאשר הערך בספרים של היחידה מניבת מזומנים, לאחר גילום יתרת המוניטין, עולה על הסכום בר ההשבה שלה. הפסדים מירידת ערך שהוכרו לגבי יחידות מניבות מזומנים, מוקצים תחילה להפחתת הערך בספרים של מוניטין שיוחס ליחידות אלה ולאחר מכן להפחתת הערך בספרים של הנכסים האחרים ביחידה מניבת המזומנים, באופן יחסי.

הכרה בהפסד מירידת ערך במקס

הפסדים מירידת ערך מוכרים רק אם הערך בספרים של נכס לא שוטף (קבוצת נכסים) אינו בר-השבה ועולה על שווי ההוגן. הערך בספרים אינו בר-השבה אם הוא עולה על סך תזרימי המזומנים הלא מהוונים הצפויים לנבוע משימוש בנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) וממימושו.

ההפסדים מירידת הערך הינם בגובה ההפרש שבין הערך בספרים של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) לבין שווי ההוגן ונזקפים לדוח רווח והפסד.

כאשר מוכר הפסד מירידת ערך, הערך בספרים המתואם של הנכס הלא שוטף (קבוצת נכסים) מהווה בסיס עלות חדש. הפסדים אלו אינם מבטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

הקצאת הפסד מירידת ערך לזכויות שאינן מקנות שליטה

החברה בחרה להקצות הפסד מירידת ערך בין הבעלים של החברה לזכויות שאינן מקנות שליטה לפי אותו בסיס שהרווח או ההפסד מוקצה.

ביטול הפסד מירידת ערך בחברות בקבוצה למעט מקס

הפסד מירידת ערך מוניטין אינו מבטל. כאשר לנכסים אחרים לגביהם הוכרו הפסדים מירידת ערך בתקופות קודמות, בכל מועד דיווח נבדק האם קיימים סימנים לכך שהפסדים אלו קטנו או שאינם קיימים עוד. הפסד מירידת ערך מבטל אם חל שינוי באומדנים ששימשו לקביעת הסכום בר ההשבה, אך ורק במידה שהערך בספרים של הנכס, אחרי ביטול ההפסד מירידת הערך, אינו עולה על הערך בספרים בניכוי פחת או הפחתות, שהיה נקבע אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

3. חברות כלולות והסדרים משותפים המטופלים בשיטת השווי המאזני

הקבוצה למעט מקס, קובעת, בכל מועד דיווח לאחר יישום שיטת השווי המאזני, אם קיימת ראייה אובייקטיבית לירידת ערך ואם יש צורך להכיר בהפסד בגין ירידת ערך של ההשקעה בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני (להלן: "ההשקעה"). בחינת ירידת הערך נעשית בהתייחס להשקעה בכללותה, כולל המוניטין המיוחס לחברה המוחזקת המטופלת בשיטת השווי המאזני (להלן: "החברה המוחזקת"). במידה שקיימת ראייה אובייקטיבית כאמור, מוכר הפסד מירידת ערך, בסכום ההפרש בין הסכום בר ההשקעה של ההשקעה לבין ערכה בדוחות הכספיים. סכום בר ההשקעה הינו הגבוה מבין מחיר המכירה נטו ושווי שימוש המחושב בהתבסס על הערכת שווי של תזרימי המזומנים נטו שצפוי כי ינבעו מהחברה המוחזקת, כולל תזרימי המזומנים מהפעילויות של החברה המוחזקת והתמורה ממימושה הסופי של ההשקעה, או אומדת את הערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים העתידיים אשר חזוי כי ינבעו מדידינדים שיתקבלו ומהמימוש הסופי. הפסד כאמור מירידת ערך אינו מוקצה באופן ספציפי למוניטין הכלול בהשקעה ולפיכך בתקופות עוקבות הפסד ניתן לביטול עד מלא סכומו אם ורק אם חלו שינויים באומדנים ששימוש בקביעת הסכום בר ההשקעה של ההשקעה מהמועד בו הוכר לאחרונה ההפסד מירידת ערך. הערך בספרים של ההשקעה, לאחר ביטול ההפסד מירידת ערך, לא יעלה על הערך בספרים של ההשקעה שהיה נקבע לפי שיטת השווי המאזני אלמלא הוכר הפסד מירידת ערך.

השקעה בחברה כלולה בקבוצת מקס נבחנת בכללותה לירידת ערך כאשר אירועים או שינויים בנסיבות מצביעים על כך שהערך בספרים של ההשקעה אינו בר השבה. ירידת ערך מוכרת כאשר ירידת הערך הינה בעלת אופי אחר מזמני. הפסדים אלו אינם מבטלים בתקופות עוקבות גם אם מתרחשת עליית ערך.

4. פרמיות לגבייה

הפרשה לחובות מסופקים בגין פרמיות לגבייה שלדעת ההנהלה גבייתם מוטלת בספק, נקבעת באופן ספציפי על בסיס הערכות סיכון פרטניות, ובאופן קולקטיבי בהתבסס על ניסיון הגבייה בעבר באוכלוסיות בעלות מאפייני סיכונים אשראי דומים.

5. חובות מבטחי משנה

אי עמידה בהתחייבויות של מבטחי המשנה כלפי החברה אינה משחררת אותה מהתחייבויותיה כלפי המבוטחים על פי פוליסות הביטוח. מבטח משנה, אשר לא יעמוד בהתחייבויותיו על פי חוזי ביטוח המשנה, עלול לגרום לחברה הפסדים. הפרשה לחובות מסופקים בגין חובות מבטחי משנה שגבייתם מוטלת בספק מבוצעות על בסיס הערכות סיכון פרטניות. בנוסף, בקביעת חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות ובעתודות הביטוח מתחשבות החברות המאוחדות, בין היתר, בהערכת אפשרות הגבייה ממבטחי המשנה. כאשר חלקם של מבטחי המשנה כאמור מחושב על בסיס אקטוארי, חלקם של מבטחי המשנה שבקשיים מחושב על ידי האקטואר בהתחשב בכלל גורמי הסיכון. כמו כן, מתחשבות החברות המאוחדות בעת עריכת ההפרשות, בין היתר, בכונות מבטחי המשנה להגיע להסכמי "חתך" Cut off (ניתוק התקשרויות בדרך של פירעון סופי של החובות).

י. עסקאות תשלומים מבוססי מניות

השווי ההוגן במועד ההענקה של מענקי תשלום מבוסס מניות לעובדים, המסווגים כמענק הוני, נזקק כהוצאת שכר ברווח והפסד במקביל לגידול בהון, על פני התקופה בה מושגת זכאות העובדים למכשירים ההוניים, היינו, התקופה שבה תנאי הביצוע ו/או השירות מתקיימים (להלן: "תקופת ההבשלה"). תקופת ההבשלה מסתיימת במועד שבו העובדים הרלוונטיים זכאים לגמול (להלן: "מועד ההבשלה"). בהתאם לבחירת מדיניות של הקבוצה הגידול בהון נזקק לסעיף העודפים.

בעסקאות בהן מעניקה חברת האם לעובדי חברות הקבוצה זכויות למכשירי ההוניים, מטפלת הקבוצה בהענקה כעסקת תשלום מבוסס מניות ומסולקת במכשירים ההוניים.

חברות הקבוצה למעט מקס

ההוצאה המצטברת המוכרת בכל מועד דיווח בגין עסקאות המסולקות במכשירים ההוניים עד למועד ההבשלה משקפת את מידת חלוף תקופת ההבשלה ואת האומדן הטוב ביותר של הקבוצה לגבי מספר המכשירים ההוניים שצפויים להבשיל בסופו של דבר. החיוב או הזיכוי בדוח רווח והפסד משקף את השינוי בהוצאה המצטברת שהוכרה לתחילת ולסוף התקופה המדווחת.

מקס

מקס מכירה בעסקאות תשלומים מבוססי מניות בהתאם לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב ומיישמת את הוראות נושא 718 בקודיפיקציה בדבר תשלום מבוסס מניות.

יא. הפרשות

חברות הקבוצה למעט מקס

הפרשה מוכרת כאשר לקבוצה יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר יותר סביר מאשר לא (more likely than not) כי ידרש תזרים שלילי של הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. החברה בחרה לקבוע את ההפרשות, כאשר השפעת ערך הזמן מהותית, על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן.

הקבוצה מכירה בנכס שיפוי אם, וודאי למעשה (Virtually Certain) שהשיפוי יתקבל אם החברה תסלק את המחויבות. הסכום שמוכר בגין השיפוי אינו עולה על סכום ההפרשה.

תביעות משפטיות

תביעות משפטיות, שהינן בעלות מאפיינים ייחודיים, אינן מקובצות, כי אם נבחנות בנפרד. הפרשה בגין טענות/תביעות כאמור שטרם נטענו/הוגשו (unasserted claims) מוכרת בהתאם לסיכוי הכולל של הצלחת התביעה, אם תוגש, כנגד חברות הקבוצה (המבוסס על הסתברות הגשת התביעה והסתברות הצלחת התביעה).

מקס

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת הנהלת מקס ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיים. מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שהתביעות שהוגשו כנגד מקס מסווגות לשלוש קבוצות:

- סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
- סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים, אלא רק ניתן גילוי, ראה ביאור 45 להלן.
- סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת או שווה ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים ולא ניתן גילוי.

תביעה שלגביה יש קביעה של המפקח על הבנקים כי מקס נדרשת להשיב כספים, מסווגת כצפויה ונערכת בגינה הפרשה בגובה הסכום שמקס נדרשת להשיב.

במקרים מסוימים, לדעת הנהלת מקס, בהסתמך על יועציה המשפטיים, לא ניתן להעריך את סיכויי ההתממשות של החשיפה לסיכון בגין תביעה רגילה ובגין תביעה שאושרה כתביעה ייצוגית ולכן לא בוצעה הפרשה.

בביאור 45 להלן נכלל גילוי כמותי לסך החשיפות אשר סבירות התממשותן אינה קלושה שלא בוצעה בגין הפרשה, ואשר סכום כל אחת מהן (או צירוף מספר תביעות בנושאים דומים), על פי כתב התביעה, עולה על סכום של 1 מיליון ש"ח.

בנוסף, בביאור כאמור ניתן גילוי להליכים משפטיים מהותיים כנגד מקס שהסכום הנטען בהן עולה על 1% מההון של מקס ליום 31 בדצמבר 2024.

יב. הכרה בהכנסות

1. להלן מדיניות הכרה בהכנסה של חברות הקבוצה למעט מקס:

א. פרמיות

1. מגזר חיסכון ארוך טווח ומגזר בריאות

פרמיות בענפי ביטוח חיים, סיעוד ובריאות לזמן ארוך, לרבות פרמיות חיסכון ולמעט תקבולים בגין חוזי השקעה, נרשמות כהכנסות בהגיע מועד גבייתן.

פרמיות בענף בריאות זמן קצר נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים.

ביטולים נרשמים במועד קבלת ההודעה מבעל הפוליסה, או באופן יזום על ידי החברה עקב פיגורים בתשלום, בכפוף להוראות כל דין. השתתפות המבוטחים ברווחים ממנחה מהפרמיות.

2. מגזר ביטוח כללי

פרמיות במגזר ביטוח כללי נרשמות כהכנסות על בסיס דוחות תפוקה חודשיים. דמי הביטוח מתייחסים בעיקרם לתקופת ביטוח של שנה. ההכנסות מפרמיה ברוטו ושינויים בפרמיה שטרם הורווחה בגינה נרשמים בסעיף פרמיות שהורווחו, ברוטו.

פרמיות בענף רכב חובה נרשמות בעת פירעון הפרמיה, הואיל והכיסוי הביטוחי מותנה בתשלום הפרמיה.

פרמיות מחוזי ביטוח שמועד תחילתם לאחר תום תקופת הדיווח, נרשמות כפרמיות מראש.

ההכנסות שנכללו בדוחות הכספיים הינן לאחר ביטולים שהתקבלו מבעלי פוליסות, ובניכוי ביטולים והפרשות עקב אי פירעון הפרמיות, בכפוף להוראות כל דין, ובניכוי השתתפות ברווחים על בסיס ההסכמים שבתוקף.

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

הכנסות ריבית והפחתות פרמיה או ניכיון מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

הכנסות מדיבידנדים מוכרות במועד הזכאות לתשלום. באם מתקבל הדיבידנד בגין מניות סחירות, מכירה הקבוצה בהכנסות מדיבידנד ביום האקס.

הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה מוכרות ברווח והפסד לפי שיטת הקו הישר, על פני תקופת השכירות. תמריצי חכירה שהוענקו מוכרים כחלק בלתי נפרד מסך ההכנסה מדמי שכירות, על פני תקופת החכירה.

רווחים והפסדים מהפרשי שער ושינויים בשווי ההון של השקעות מדווחים בנטו.

ג. הכנסות מדמי ניהול

1. דמי ניהול בגין חוזי ביטוח תלויי תשואה

דמי הניהול מחושבים בהתאם להנחיות הממונה ותנאי החוזה, על בסיס התשואה וצבירת החיסכון של המבוטחים בתיק השקעות עבור חוזים אלו. דמי הניהול כוללים את המרכיבים דלקמן:

בגין חוזי ביטוח שנמכרים החל מיום 1 בינואר 2004 - דמי ניהול קבועים בלבד;

בגין חוזי ביטוח שנמכרו עד ליום 31 בדצמבר 2003 - דמי ניהול קבועים ומשתנים.

דמי הניהול הקבועים מחושבים בשיעורים קבועים מצבירת החיסכון ונרשמים על בסיס צבירה.

דמי הניהול המשתנים מחושבים כשיעור מהרווח הריאלי השנתי (מיום 1 בינואר ועד יום 31 בדצמבר), שנזקף לחוזה הביטוח בניכוי דמי הניהול הקבועים שנגבו מאותו חוזה ביטוח. ניתן לגבות רק דמי ניהול משתנים חיוביים ובניכוי סכומים שליליים שנצברו בשנים הקודמות. דמי הניהול המשתנים מחושבים ברמת הפוליסה הבודדת (ראה גם ביאור 33).

במהלך השנה נרשמים דמי הניהול המשתנים על בסיס צבירה בהתאם לתשואה החודשית הריאלית, ככל שהיא חיובית. בחודשים בהם התשואה הריאלית שלילית מוקטנים דמי הניהול המשתנים עד לגובה סך דמי הניהול המשתנים שנגבו במצטבר מתחילת השנה. תשואה שלילית שלא בוצעה בגינה הקטנה של דמי הניהול במהלך שנה שוטפת, תנוכה, לצורך חישוב דמי הניהול מתשואה חיובית בתקופות עוקבות.

2. דמי ניהול מקרנות פנסיה ומקופות גמל

הכנסות מדמי ניהול קרנות פנסיה וקופות גמל נזקפות על בסיס יתרות הנכסים המנוהלים והתקבולים מהעמיתים על בסיס צבירה, בהתאם להנחיות הממונה.

ד. הכנסות מעמלות

1. ביטוח חיים

הכנסות מעמלות ביטוח חיים בסוכנויות הביטוח המאוחדות נזקפות על בסיס מועדי הזכאות לעמלות על פי ההסכמים עם חברות הביטוח, בניכוי הפרשות להחזרי עמלות עקב ביטולים צפויים של פוליסות ביטוח.

2. ביטוח כללי

הכנסות מעמלות ביטוח כללי בסוכנויות הביטוח המאוחדות נזקפות בעת התהוותן.

3. ביטוח משנה

הכנסות מעמלות מביטוח משנה בביטוח חיים, ביטוח בריאות וביטוח כללי, נזקפות בעת התהוותן.

2. להלן מדיניות הכרה בהכנסה של מקס:

הכנסות והוצאות נכללות על בסיס צבירה, למעט המפורט להלן:

- א. הכנסות מימון ועמלות תפעוליות בגין חובות בגביה נזקפות לדוח רווח והפסד על בסיס הגביה בפועל.
- ב. מכשירים פיננסיים נגזרים מוצגים לפי שווי הוגן.
- ג. עלויות תוספתיות להשגת חוזה מהוונות כנכס במידה ומקס מצפה להשיב עלויות אלה.
- ד. עמלות אשר חויבו ביצירת אשראי, למעט הלוואות לתקופה של עד שלושה חודשים, לא מוכרות באופן מיידי כהכנסה בדוח רווח והפסד, אלא נדחות ומוכרות כהכנסות ריבית לאורך חיי ההלוואה בשיטת התאמת התשואה.
- ה. במקרים של מימון מחדש או ארגון מחדש של חובות שאינם בעייתיים, בוחנת מקס אם תנאי ההלוואה שונו באופן מהותי. בהתאם לכך, בוחנת האם הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים בהתאם לתנאים החדשים של ההלוואה שונה לפחות ב 10% מהערך הנוכחי של תזרימי המזומנים שנותרו בהתאם לתנאים הנוכחיים. במקרים כאמור, כל העמלות שטרם הופחתו וכן עמלות פירעון מוקדם שנגבו מהלקוח בגין שינוי בתנאי אשראי מוכרות ברווח והפסד, אחרת העמלות הנ"ל נכללות כחלק מההשקעה נטו בהלוואה החדשה ומוכרות כהתאמת תשואה כאמור לעיל.
- ו. מקס מכירה בהכנסות מימון בין עסקאות ניכיון שוברים והקדמת תשלומים שהיא מבצעת לבתי עסק. עסקאות אלה אינן מהוות עסקת אשראי אלא סילוק התחייבות.
- ז. מקס מכירה בהוצאות מימון בגין ההסכם להקדמת תשלומים אשר קיים בין מקס ובין בנק לאומי.
- ח. מקס מכירה בהוצאות מימון בגין עסקאות מכר, המהוות מכר מלא ומוחלט, של חובות אשר נוצרו מכוח עסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב חוץ בנקאיים שהונפקו על ידי מקס.

ט. בנקים ומועדוני לקוחות

מקס צד להסכמים עם מספר בנקים. במסגרת כל הסכם עם כל אחד מהבנקים הוסדרו התחשבויות כספיות שונות בקשר עם ההנפקה, התפעול, ההפצה והשימוש בכרטיסים, כך שכל צד זכאי לתשלומים או להשתתפות בהוצאות או בהכנסות. מקס כוללת בדוחותיה הכספיים, בסעיף הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי את מלוא ההכנסה בגין העמלה הצולבת מפעילות הכרטיסים הבנקאיים (בגין עסקאות מקומיות ובגין עסקאות מול בתי עסק בחו"ל) ואילו חלקו של הבנק בגין עמלה זו נכלל כחלק מההוצאות בסעיף תשלומים לבנקים. בסעיף הכנסות מ"עמלות מעסקאות חו"ל" כלול חלקה של מקס בעמלות אלה אשר נגבות מלקוחות הכרטיסים הבנקאיים ובסעיף הכנסות מ"עמלות שירות" כלולות הכנסות מעמלות שירות אחרות (שאינן דמי כרטיס) הנגבות על ידי מקס מלקוחות הכרטיסים הבנקאיים וכן הכנסה מדמי תפעול אשר גובה מקס מהבנקים בגין הכרטיסים הבנקאיים. עמלות דמי כרטיס של לקוחות כרטיסים בנקאיים נגבות ושייכות לבנקים.

למקס מספר הסכמים עם מועדונים שונים להנפקה ותפעול של כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים ללקוחותיהם. ההסכמים מסדירים, בין היתר, את אופן חלוקת ההכנסות בין הצדדים, וכן היבטים הנוגעים להוצאות, ובהן תקציבי שיווק ופרסום שיועמדו על ידי הצדדים. הכנסות מקס בגין הפעילות בכרטיסים החוץ בנקאיים כגון העמלה הצולבת, עמלות שירות שונות וריבית מאשראי המועמד ללקוחות אלה נזקפות בדוחות הכספיים לסעיף ההכנסות הרלוונטיים. סכומים להם זכאים מועדוני הלקוחות בגין חלקם בהכנסות האמורות, וכן חלקה של מקס בהוצאות כאמור נכללים בסעיף הוצאות מכירה ושיווק. מקס מכירה בסכומים המשולמים בעת חתימה על הסכמים עם מועדוני לקוחות כהוצאות שיווק ומכירה ברווח והפסד, לאורך תקופת ההסכם. ובהתאם כהוצאות מראש בגין התקופה שטרם הוכרה ברווח והפסד.

יג. עלויות והוצאות

הנהלה וכלליות בחברות הביטוח

עלויות והוצאות הנהלה וכלליות בחברות הביטוח מסווגות להוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה), להוצאות הקשורות ברכישה (הנכללות בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות) וליתרת הוצאות הנהלה וכלליות אחרות הנכללות בסעיף זה. הסיווג נערך בהתאם למודלים פנימיים של הקבוצה ובהתאם לזיהוי ההוצאות והעמסת תקורה.

נזקים בגין שימוש לרעה במקס

הוצאות נזקים משימוש לרעה בכרטיס אשראי כוללות נזקי זיוף, הונאה, גניבה ואובדן ונכללות בדוחות הכספיים בעת התהוותן.

הפרשה בגין תוכניות נאמנות

הדוחות הכספיים כוללים הפרשה בגין תוכניות נאמנות למחזיקי כרטיס, שבוצעה בהתאם לתחשיב, בהסתמך על נתוני העבר, המתבסס על שיעור הניצול של הנקודות שנצברו על ידי מחזיקי הכרטיס ועלותן.

יד. הוצאות מימון

עלויות האשראי שאינן מהוות, נזקפות לדוח רווח והפסד לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

טו. מיסים על הכנסה

מיסים על הכנסה כוללים מיסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לרווח והפסד אלא אם המס נובע מצירוף עסקים, או נזקפים ישירות להון או לרווח כולל אחר במידה ונובעים מפריטים אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר, בהתאמה.

ההפרשה למיסים על ההכנסה של מקס וחברות מאוחדות שלו שהן מוסדות כספיים לצרכי מס ערך מוסף, כוללת מס רווח המוטל על ההכנסה לפי חוק מס ערך מוסף. מס ערך מוסף המוטל על השכר במוסדות כספיים נכלל בדוח רווח והפסד בסעיף "משכורות והוצאות נלוות".

מיסים שוטפים

הקבוצה מקזזת נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

חברות הקבוצה למעט מקס

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, במס השוטף נכללו גם שינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

הקבוצה קבעה כי המס המינימלי הגלובלי אותו היא נדרשת לשלם במסגרת חקיקת ה-Pillar 2, מהווה מיסים על ההכנסה בתחולת IAS 12. הקבוצה יישמה את הפטור הזמני המנדטורי מהכרה וגילוי של הפרשים זמניים הנובעים מיישום החקיקה החדשה ומכירה במס המינימלי הגלובלי כמס שוטף עם התהוותו.

מקס

המס השוטף הינו סכום המסים על ההכנסה ששולמו או שעתידים להיות משולמים (או מוחזרים) עבור התקופה השוטפת, כפי שנקבע על ידי יישום הוראות דיני המס שנחקקו על הכנסה חייבת במס. הוצאות המסים השוטפים כוללים גם את השינויים בתשלומי המס המתייחסים לשנים קודמות.

מיסים נדחים**חברות הקבוצה למעט מקס**

המדידה של מיסים נדחים משקפת את השלכות המס שינבעו מהאופן בו הקבוצה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות, לפי שיעור מס הצפוי לחול במועד ההיפוך. עבור נדל"ן להשקעה הנמדד תוך שימוש במודל השווי ההוגן, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שהערך בספרים של הנדל"ן להשקעה ייושב באמצעות מכירה.

המיסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על הפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על החוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח. מיסים נדחים בגין חברות בנות הפועלות מחוץ לישראל חושבו לפי שיעורי המס הרלוונטיים בכל מדינה.

חברות הקבוצה למעט מקס

ההכרה במיסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מיסים. הקבוצה לא מכירה במיסים נדחים לגבי הפרשים הזמניים הבאים: ההכרה לראשונה במוניטין; ההכרה לראשונה בנכסים ובהתחייבויות בעסקה שאינה מהווה צירוף עסקים ושאין משפיעה על הרווח החשבונאי ועל הרווח לצרכי מס; וכן הפרשים הנובעים מהשקעה בחברות מוחזקות, במידה והקבוצה שולטת במועד היפוך הפרש וכן צפוי שהם לא יתהפכו בעתיד הנראה לעין, בין אם בדרך של מימוש השקעה ובין אם בדרך של חלוקת דיבידנדים בגין השקעה.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים ו/או הפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את הפסדים המועברים ו/או הפרשים הזמניים הניתנים לניכוי, או בהעדר הצפי לקיום הכנסה חייבת בעתיד, נכס מס נדחה מוכר רק עד גובה הפרשים הזמניים החייבים במס. נכסי המיסים הנדחים נבדקים בכל תאריך דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתייחסות תתממשנה, הם מופחתים.

נכסי מיסים נדחים שלא הוכרו מוערכים מחדש בכל מועד דיווח ומוכרים במידה והשתנה הצפי כך שצפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

מקס

התחייבויות בגין מיסים נדחים ונכסי מיסים נדחים מייצגים את ההשפעות העתידיות על מיסים על הכנסה הנובעות מהפרשים זמניים והפסדים מועברים הקיימים בסוף תקופה.

מקס מכירה בהתחייבויות מיסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים החייבים במס, למעט הפרשים הזמניים הבאים"

- רווחים לא מחולקים של חברה בת מקומית שהן למשך זמן, תמידי במהותן;
- הפרשים הקשורים למוניטין (או לחלקו) שלגביהם הפחתת המוניטין אינה ניתנת לניכוי לצרכי מס;
- הפרשים הנובעים מעסקאות בינחברתיות.

מקס מכירה בנכסי מיסים נדחים בגין כל הפרשים הזמניים הניתנים לניכוי והפסדים מועברים, ובמקביל מכירה בהפרשה נפרדת (valuation allowance) עבור אותו סכום הכלול בנכס אשר יותר סביר מאשר לא שלא ימומש. מקס מפחיתה את נכסי המיסים הנדחים בסכומן של הטבות מס כלשהן שאינן צפויות להתממש בהתבסס על הראיות הזמינות - הן הראיות החיוביות התומכות בהכרה בנכס מס נדחה והן הראיות השליליות התומכות ביצירת הפרשה בגין נכס מס נדחה, כדי לבחון האם ניתן להכיר בנכס מס נדחה נטו.

קיצוז נכסי והתחייבויות מיסים נדחים**חברות הקבוצה למעט מקס**

החברה מקצזת נכסי והתחייבויות מיסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיצוז נכסי והתחייבויות מיסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או בחברות שונות, אשר כוונתן לממש נכסי מיסים נדחים ולסלק התחייבויות מיסים נדחים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המיסים הנדחים מיושבים בו זמנית.

מקס

מקס מקצזת את כל ההתחייבויות ונכסי המיסים הנדחים, כמו גם כל ה-valuation allowance (הפרשה לנכס מס נדחה) הקשורות, עבור רכיב משלם מס מסוים ובגבולותיו של תחום שיפוט מסוים.

עסקאות בין חברתיות

מס נדחה בגין עסקאות בין חברתיות בדוחות הכספיים המאוחדים נרשם לפי שיעור המס החל על החברה הרוכשת.

טז. רווח למניה

החברה מציגה נתוני רווח למניה בסיסי ומדולל לגבי הון המניות הרגילות שלה.

הרווח המדולל למניה נקבע על ידי התאמת הרווח או ההפסד, המתייחס לבעלי המניות הרגילות של החברה והתאמת הממוצע המשוקלל של המניות הרגילות שבמחזור ובגין ההשפעות של כל המניות הרגילות הפוטנציאליות המדללות (היינו, המקטינות רווח למניה או המגדילות הפסד למניה) הכוללות כתבי אופציה למניות שהוענקו לעובדים.

יז. יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים על ידי חברות בקבוצה אשר מיישמות תקני IFRS או את הוראות רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון

1. תיקון ל- IFRS 16, חכירות

בספטמבר 2022 פרסם ה- IASB תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 16, חכירות (להלן: "התיקון") שמטרתו לספק טיפול חשבונאי בדוחות הכספיים של המוכר-חוכר בעסקאות מכירה וחכירה בחזרה כאשר תשלומי החכירה הינם תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בשער. במסגרת התיקון המוכר-חוכר נדרש לאמץ אחת משתי גישות למדידת התחייבות בגין החכירה במועד ההכרה לראשונה בעסקאות כאמור. הגישה שנבחרה מהווה מדיניות חשבונאית אשר יש ליישמה באופן עקבי. התיקון ייושם לתקופות שנתיים המתחילות ביום 1 בינואר 2024, יישום מוקדם יותר אפשרי. התיקון ייושם בדרך של יישום למפרע. לתיקון לעיל לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים של החברה.

יח. יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים בחברת כרטיסי האשראי – מקס

החל מתקופות הדיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2024 מיישמת מקס הוראות ותקנים חשבונאיים חדשים בנושא המפורטים להלן:

א. עדכון תקינה 2022-02 בקודיפיקציה בדבר שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת אשראי.

להלן תיאור מהות השינויים שננקטו במדיניות החשבונאית בדוחות כספיים שנתיים מאוחדים אלה ותיאור של אופן והשפעת היישום לראשונה, ככל שהייתה:

ביום 31 במרץ 2022 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 2022-02 בדבר שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים ודרישות גילוי לפי שנת העמדת אשראי בנושא הפרשות להפסדי אשראי (להלן: "העדכון").

העדכון מבטל את ההוראות העוסקות בארגון מחדש של חובות בעייתיים על ידי מלווים, תוך שיפור דרישות הגילוי בנוגע ללווים הנמצאים בקשיים כלכליים. כמו כן, העדכון מוסיף דרישת גילוי של מחיקות ברוטו לפי שנת העמדת אשראי.

ביום 19 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים" אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בהתאם לעדכון התקינה החשבונאית בנושא.

עיקרי השינויים בחוזר כוללים, בין היתר: ביטול ההגדרה של "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי", ובכלל זה ביטול הדרישה לבחינה האם מקס העניקה ויתור לצורך קביעת סיווג זה, והחלפתו במונח "שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים"; עדכון דרישות הגילוי בדוחות הכספיים כך שיינתן גילוי על כל שינוי בתנאי החוב, ללווה בקשיים פיננסיים, הכולל ויתור על הקרן, הפחתת שיעור ריבית או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים; ביטול הדרישה לחשב את ההפרשה להפסדי אשראי, עבור חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי, בשיטת היוון תזרימי מזומנים; הרחבת הגילוי על "איכות האשראי לפי שנת העמדת אשראי" כך שכלול מידע אודות מחיקות חשבונאיות ברוטו שבוצעו במהלך השנה.

תאגידים בנקאיים נדרשו ליישם את ההוראה החל מיום 1 בינואר 2024, בהתאם להנחיות והוראות מעבר שנקבעו בהוראה.

ליישום ההוראה אין השפעה על שיטת המדידה של ההפרשה להפסדי אשראי במקס, והוא לא הביא לשינוי ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי של מקס.

יישום ההוראה מביא לשינוי של מתכונת הגילוי לגבי חובות אלה. מקס אימצה במועד היישום לראשונה, הקלות מסוימות, כמתאפשר בהוראות המעבר, לרבות קביעת יתרת החובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים עד ליום 31 בדצמבר 2023 לפי יתרת החובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי עד ליום 31 בדצמבר 2023. בהתאם להוראה, נתונים השוואתיים לא הוצגו מחדש, אך הצגתם הותאמה למתכונת הגילוי החדשה, למעט המידע שנדרש לראשונה, ובפרט הפירוט הנוסף של סוגי השינויים שבוצעו עד ליום 31 בדצמבר 2023 בחובות של לווים בקשיים פיננסיים, של ההשפעות הכספיות של שינויים אלה, ואת הפירוט הנוסף של סוגי השינויים בחובות כאמור שכלול בשנת הדיווח.

לפירוט נוסף ראה ב"אור "סיכון אשראי, חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי והפרשה להפסדי אשראי".

ב. עדכון מדיניות חשבונאית שיושמה בעקבות יישום לראשונה של כללי החשבונאות החדשים בנושא שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים (חלף ארגון מחדש של חובות בעייתיים):

מדיניות הסדרי חוב וטיפול בשינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים (חלף ארגון מחדש של חובות בעייתיים)

שינוי בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים מבוצע בדרך כלל ללקוחות שזוהו כבעייתיים, ובאמצעות פריסת החוב והפחתת סכומי התשלום התקופתיים או דחיית מועדי תשלומים.

לצורך קביעה האם הסדר חוב שבוצע על ידי מקס מהווה שינוי בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים, מקס מבצעת בחינה של מכלול התנאים של ההסדר והנסיבות במסגרתן הוא בוצע.

לצורך קביעה האם הלווה נמצא בקשיים פיננסיים, מקס בוחנת האם קיימים סממנים המצביעים על קשיים במועד ההסדר או על קיום אפשרות סבירה שהלווה יקלע לקשיים פיננסיים לולא ההסדר. בין היתר, מקס בוחנת קיום אחת או יותר מהנסיבות המפורטות להלן:

החייב נמצא כיום בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו, או צפוי כי יהיה בכשל תשלום בחוב כלשהו מהחובות שלו בעתיד הנראה לעין, ללא ביצוע השינוי.

החייב הודיע כי הוא בפשיטת רגל או בכינוס נכסים אחר או שהוא בתהליך פשיטת רגל או כינוס נכסים אחר.

קיים ספק מהותי כי החייב ימשיך להתקיים כעסק חי.

ללא השינוי הקיים, החייב אינו יכול לקבל מזומן ממקורות שאינם המלווים הקיימים בשיעור ריבית אפקטיבי השווה לשיעור הריבית הקיים בשוק עבור חוב דומה של חייב שאינו בעייתי.

מקס אינה מסווגת הסדר חוב כשינוי בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים אם השינוי מביא לידי עיכוב זניח (insignificant) בתשלום בהתחשב בתדירות התשלומים, בתקופה החוזית לפירעון ובמשך החיים המקורי הצפוי של החוב.

ג. עדכון תקינה ASU 2023-07 בדבר שיפורים בדרישות הגילוי אודות מגזרים ברי דיווח

ביום 27 בנובמבר 2023 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה- "FASB") את שגיאה! ההפניה להיפר-קישור אינה חוקית. בדבר שיפורים בדרישות הגילוי אודות מגזרים (להלן: "העדכון"). העדכון משפר את דרישות הגילוי, לרבות:

- הוספת דרישת גילוי של 'הוצאות משמעותיות' המדווחות ל- CODM וכלולות בתוך הרווח המדווח, הגילוי יינתן בשורה נפרדת בביאור.
- גילוי אודות סכומם והרכבם של 'פריטי' מגזר אחרים' הכלולים בהתאמות לרווח המגזרי המדווח.
- מתן הסבר לאופן בו ה- CODM משתמש ברווח המדווח על מנת להעריך את ביצועי המגזר וחלוקת המשאבים.
- חשיפת זהותו ותפקידו של ה- CODM.
- הבהרות נוספות בנוגע לישויות בעל מגזר יחיד וגילויים בדוחות ביניים.
- מקס והחברה בוחנות את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיה הכספיים.

ד. חוזר מס' ח - 06 - 2798 של הפיקוח על הבנקים בדבר "גילוי על סיכון ריבית וגילוי על סיכון נזילות ומימון"

ביום 8 באוקטובר 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא גילוי על סיכון ריבית וגילוי על סיכון נזילות ומימון.

במסגרת החוזר בוצעו עדכונים בהוראות הדיווח לציבור במטרה לקבוע מסגרת גילוי מורחבת ומותאמת להשגת גילוי אפקטיבי ומקיף בניהול סיכונים ריבית, נזילות ומימון. בין היתר, עודכן ביאור 42(2)ה) בדבר "נכסים והתחייבויות לפי מטבע ולפי תקופה לפרעון" כמפורט להלן:

- שם הביאור עודכן ל"תזרימי מזומנים בהתאם למועד הפרעון החוזי"
- הורחב הגילוי על הרכב הנכסים וההתחייבויות הכספיים.
- צומצם פירוט תקופות לפירעון לזמן ארוך יותר.
- נוספה דרישה למתן גילוי רבעוני על ביאור זה, על בסיס מאוחד.

הוראות החוזר יושמו על ידי מקס החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024. נתוני השוואה הוצגו בהתאם לנתונים המפורטים במתכונת הגילוי בהוראות הדיווח לציבור.

ביאור 4: תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו

א. גילוי לתקני IFRS חדשים בתקופה לפני יישומם על ידי חברות הקבוצה למעט מקס:

- (1) לפרטים בדבר תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח, ותקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים (עבור כלל ביטוח), ראה ביאור 47 להלן.
- (2)

תקן/פרשנות/תיקון	נושא	תחילה והוראות מעבר	השפעות עיקריות צפויות
תקן דיווח כספי בינלאומי 18, הצגה וגילוי בדוחות כספיים	בחודש אפריל 2024 פרסם המוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי 18 (IFRS 18), הצגה וגילוי בדוחות כספיים (להלן: "התקן החדש") אשר מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (IAS 1), הצגת דוחות כספיים (להלן: "IAS 1"). מטרת התקן החדש הינה לשפר את יכולת ההשוואה והשקיפות בדוחות הכספיים. התקן החדש יכלול דרישות קיימות של IAS 1 ודרישות חדשות להצגה בדוח רווח או הפסד לרבות הצגת סכומים וסיכומי משנה אשר נדרשים בהתאם לתקן החדש, מתן גילוי על מדדי ביצוע המוגדרים על ידי ההנהלה (management-defined performance measures) ודרישות חדשות להקבצה ופיצול של מידע פיננסי. התקן החדש אינו משנה את הוראות ההכרה והמדידה של פריטים בדוחות הכספיים. עם זאת, מאחר ופריטים בדוח רווח או הפסד יצטרכו להיות מסווגים לאחת מחמש קטגוריות (פעילות תפעולית, פעילות השקעה, פעילות מימון, מסים על הכנסה ופעילות שהופסקה) הוא עשוי לשנות את הרווח התפעולי של הישות. כמו כן, פרסום התקן החדש גרם לתיקונים בהיקף מצומצם לתקני חשבונאות נוספים אשר ביניהם IAS 7, דוח על תזרימי מזומנים ו-IAS 34, דיווח כספי לתקופות ביניים.	התקן החדש ייושם למפרע החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2027. יישום מוקדם אפשרי תוך מתן גילוי. בהתאם להחלטת מליאת רשות ניירות ערך, תאגידים מדווחים רשאים לאמץ מוקדם את התקן החל מתקופות דיווח המתחילות ביום 1 בינואר 2025.	החברה בוחנת את השפעת התקן החדש, לרבות השפעת התיקונים לתקני חשבונאות נוספים כתוצאה מהתקן החדש, על הדוחות הכספיים המאוחדים.
תיקונים ל- IFRS 9, מכשירים פיננסיים IFRS 7-1 מכשירים פיננסיים גילויים: תיקונים לסיווג ולמדידה של מכשירים פיננסיים	התיקונים מתייחסים לנושאים הבאים: - מספקים הבהרות לעניין מועד ההכרה והגרעיה של מכשירים פיננסיים, והוספת חריג לעניין מועד גריעתן של התחייבויות פיננסיות המסולקות בהעברות אלקטרוניות של מזומנים; - סיווג נכסים פיננסיים – - עדכון הנחיות היישום לעניין אופן ההערכה האם תזרימי מזומנים חוזיים של נכס פיננסי הם רק תשלומי קרן וריבית (SPPI) כאשר התנאים החוזיים של הנכס כוללים מאפיינים מותנים (למשל, הצמדה למדדי ESG), והוספת דוגמאות בנושא; - הבהרה לגבי מתי מכשירים פיננסיים הינם צמודים לפי חוזה (contractually linked) ומתי מהווים נכסים פיננסיים ללא זכות חזרה (non-recourse), לצורך קביעה האם הם כוללים רק תשלומי קרן וריבית (SPPI); - עדכון דרישות הגילוי בעבור מכשירים פיננסיים בעלי מאפיינים מותנים שאינם קשורים במישרין לשינוי בסיכונים/עלויות בסיסיים/בסיסיות של המכשיר; וכן עדכון דרישות הגילוי עבור השקעות במכשירים הוניים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (FVOCI).	התיקונים ייושמו החל מתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2026. יישום מוקדם אפשרי. ניתן לבחור ליישם ביישום מוקדם את כלל התיקונים או רק את התיקונים לעניין סיווגם של נכסים פיננסיים (לרבות התיקון ל-IFRS 7 הכולל את דרישות הגילוי הקשורות). התיקון ל-IFRS 9 ייושם למפרע ללא חובת הצגה מחדש של מספרי השוואה. בעת יישום התיקון ל-IFRS 7, לא נדרש לספק גילויים על התקופות הקודמות למועד היישום לראשונה של התיקונים.	החברה בוחנת את השפעת התקן החדש, לרבות השפעת התיקונים לתקני חשבונאות נוספים כתוצאה מהתקן החדש, על הדוחות הכספיים המאוחדים.

ב. גילוי לכללי החשבונאות המקובלים בארה"ב (US-GAAP) והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

תיקון	נושא	תחילה והוראות מעבר	השפעות עיקריות צפויות
עדכון תקינה ASU 2023-09 בדבר שיפורים בדרישות הגילוי של מיסים על הכנסה	ביום 14 בדצמבר 2023 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 2023-09 בדבר שיפורים בדרישות הגילוי על מיסים על הכנסה (להלן: "העדכון"). התיקונים במסגרת העדכון מוסיפים דרישות גילוי משופרות חדשות וכן מוחקים דרישות גילוי מסוימות.	הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מתקופות שנתיים המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2024. אימוץ מוקדם אפשרי. בעת יישום לראשונה הישות נדרשת ליישם עדכון זה בדרך של מכאן ולהבא. יישום למפרע עבור תקופות קודמות מוצגות אפשרי.	מקס והחברה בוחנות את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיה הכספיים.
עדכון תקינה ASU 2024-03 בדבר פירוט ההוצאות בדוח רווח והפסד	בנובמבר 2024 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את ASU 2024-03 בדבר הצגת פירוט של סעיפים נבחרים בדו"ח רווח והפסד בביאור נפרד (להלן: "העדכון"). עיקרי התיקון כוללים בין היתר דרישות ל: - פירוט טבלאי כמותי של סוגי הוצאות מסוימים הכלולים בכל פריט הוצאה רלוונטי בדוחות הראשיים, לרבות, תגמולי עובדים, הפחתות פריטי רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים. - תיאור איכותי של סכומים שלא פורטו באופן כמותי.	הוראות העדכון יחולו על ישויות ציבוריות בארה"ב החל מתקופות שנתיים המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2026, ובתקופות ביניים המתחילות לאחר ה- 15 בדצמבר 2027. אימוץ מוקדם אפשרי. בעת יישום לראשונה, נדרש ליישם את התיקונים למפרע לכל התקופות המוצגות בדוחות הכספיים או בדרך של מכאן ולהבא, לבחירת הישות.	מקס והחברה בוחנות את ההשפעה של ההוראות החדשות על דוחותיה הכספיים.

ביאור 5: דיווח מגזרי

א. כללי

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. חיסכון ארוך טווח

מגזר חיסכון ארוך טווח כולל ביטוח חיים, כיסויים נלווים (נספחים) וניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. המגזר כולל חיסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרנות השתלמות) וכן כיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים, כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, ביטוחי בריאות הנמכרים כנספח לפוליסת ביטוח חיים ועוד. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר חיסכון ארוך טווח לפי הענפים הבאים: גמל, פנסיה וביטוח חיים.

2. ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל את פעילות הקבוצה בענפי ביטוח בריאות. המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, תאונות אישיות (ענף בריאות לזמן ארוך), נסיעות לחו"ל, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש, ביטוחי אשראי, תאונות אישיות ואחרים. בהתאם להוראות הממונה, מפורט מגזר ביטוח כללי לפי הענפים הבאים: רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים ביטוח אשראי וענפי חבויות אחרים, כדלקמן:

- **ענף רכב חובה**
ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.
- **ענף רכב רכוש**
ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.
- **ענפי רכוש ואחרים**
יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים, כגון ערבויות ותאונות אישיות (ענף בריאות לזמן קצר).
- **ביטוח אשראי באמצעות חברה מאוחדת**
ענפי ביטוח אשראי וסיכונים סחר חוץ.
- **ענפי חבויות אחרים**
ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

4. מגזר כרטיסי אשראי

החברה אוחדה לראשונה החל מיום 31 במרס 2023, כך שהמידע הכמותי המגזרי המובא להלן כולל רק את תוצאות הרבעונים השנתי והרבעי בשנת 2023 של מגזר פעילות זה, למעט הפרשה לכשל אשראי לפי CECL בעת רכישת סימקס לפרטים נוספים ראה באור 3(ט)(1)(ד).

תוצאות פעילות כרטיסי האשראי נחלקות לשני ענפי פעילות עיקריים: תחום הנפקה ותחום סליקה.

ענף הנפקה

ענף ההנפקה מתמקד ב-2 פעילויות עיקריות:

- א. **פתרונות למוסדות פיננסים** - הנפקה משותפת ותפעול הנפקה (Processing) של כרטיסי אשראי עם בנקים, עבור לקוחותיהם (B2B2C), להלן "כרטיסי חוב בנקאיים".
- ב. **לקוחות פרטיים** - מכירה ושיווק של כרטיסי אשראי חוץ בנקאיים, אשראי צרכני ומוצרים אחרים ישירות ללקוחות פרטיים, כלומר הצרכנים (B2C), לרבות באמצעות מועדונים משותפים.

במסגרת ענף ההנפקה מקס מנפיקה כרטיסי חוב ללקוחותיה אשר משמשים כאמצעי תשלום לעסקות ולמשיכת מזומנים בבתי העסק בארץ ובעולם המכבדים את המותגים אותם מנפיקה מקס. ההכנסות של מקס ממחזיקי הכרטיס נובעות מעמלות שנגבות ממחזיקי הכרטיס ועמלות מנפיק שנגבות מחברות כרטיסי האשראי (כחברות סולקות) ומהארגונים הבינלאומיים (מסולקים בחו"ל). כמו כן, נגבות מלקוחות מקס ריביות בגין עסקאות ומוצרי אשראי שניתנו על ידי מקס.

ענף סליקה

בענף זה כלולות הפעילויות העיקריות הבאות:

1. שירותי סליקה - הבטחת תשלום כנגד שוברי עסקאות שבוצעו בכרטיסי אשראי בתמורה לעמלה שנגבת מבית העסק.
2. שירותים נלווים ומוצרים משלימים לשירותי הסליקה.

3. פתרונות פיננסיים - מוצרים ושירותים המוצעים לבתי העסק כגון: הלוואות, ניכיון שוברים, הקדמת תשלומים וערבויות, בגין נגבות ריביות ועמלות מבתי העסק.

בנוסף, במסגרת מגזר כרטיסי האשראי נכללות תוצאות הפעילות של חברת האחזקות מיילו ברום הולדינגס בע"מ (להלן: "מיילו"), חברה בת של מקס, אשר מחזיקה בחברות הבאות:

א. **הייפ פתרונות תשלום בע"מ** ("הייפ"), אשר מספקת פתרונות תשלום, לאתרי מסחר ולבתי עסק המשמשים לתשלום באמצעות כרטיסי אשראי ואמצעי תשלום נוספים ומספקת שירותי התאמות כרטיסי אשראי באמצעות מערכת המאפשרת לבצע בקרה על פעילות עסקית של בתי עסק מול חברות כרטיסי אשראי ומול חברות ניכיון. הייפ מספקת בנוסף מערכת לניהול חשבונות והנפקת חשבוניות דיגיטליות;

ב. **מקס אי.וי.אס בע"מ** (החזקה של 51%) - הינה מיזם טכנולוגי משותף בתחום מערכות טעינה ושירותים נוספים הרלוונטיים לרכבים חשמליים ולגגות סולריים.

5. אחר

כולל מגזרי פעילות אשר אינם עומדים בספים הכמותיים והאיכותיים לדיווח, בעיקר בגין סוכנויות הביטוח.

6. פעילות שאינה מוקצית למגזרים

פעילות זו כוללת את מטה הקבוצה שעיקרו ההון, ההתחייבויות שאינן בעסקי הביטוח והנכסים המוחזקים כנגדם בכלל ביטוח, וכן את היתרות והתוצאות הנפרדות של החברה.

חסכון ארוך טווח

במיליוני ש"ח	גמל			פנסיה			ביטוח חיים			סך הכל		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
פרמיות שהורווחו ברוטו	-	-	-	-	-	-	6,844	6,041	5,100	6,844	6,041	5,100
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	-	-	-	-	-	-	162	171	324	162	171	324
פרמיות שהורווחו בשייר	-	-	-	-	-	-	6,683	5,870	4,776	6,683	5,870	4,776
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	223	217	248	5	1	3	12,169	7,425	12,397	(4,783)	7,425	12,169
הכנסות מדמי ניהול	299	293	252	402	371	339	599	594	1,300	605	594	599
הכנסות מעמלות	-	-	-	-	-	-	42	30	42	36	30	42
סך כל ההכנסות	523	510	501	406	372	342	17,587	13,919	18,516	2,540	13,919	17,587
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	218	212	249	-	-	-	16,742	12,679	16,960	1,742	12,679	16,742
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	-	-	-	-	-	-	(287)	(144)	(287)	(110)	(144)	(287)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	218	212	249	-	-	-	16,455	12,535	16,673	1,632	12,535	16,455
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תפעול כרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
תשלומים לבנקים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	143	141	117	129	118	111	721	721	993	729	721	721
הוצאות הנהלה וכלליות	151	142	123	227	204	193	379	368	756	371	368	379
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	2	-	1	1	-	-	-	3	-	-
הוצאות (הכנסות) אחרות	7	6	6	5	5	7	-	-	12	-	-	-
הוצאות (הכנסות) מימון	-	-	-	-	-	-	27	19	27	3	19	27
סך כל ההוצאות	519	501	497	361	327	313	17,582	13,642	18,462	2,738	13,642	17,582
חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו	-	-	-	1	-	-	(1)	-	(1)	(3)	-	(3)
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	4	9	4	46	45	28	4	277	54	(201)	277	4
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים על ההכנסה	2	2	(6)	2	2	(11)	(14)	(52)	(11)	104	(52)	(14)
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה	6	10	(2)	48	47	18	(10)	225	43	(96)	225	(10)

במיליוני ש"ח	בריאות			כללי			כרטיסי אשראי			אחר		
	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022	2024	2023	2022
פרמיות שהורווחו ברוטו	1,854	1,733	1,599	3,763	3,432	3,068	-	-	-	-	-	-
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	108	90	84	1,371	1,447	1,420	-	-	-	-	-	-
פרמיות שהורווחו בשייר	1,746	1,644	1,515	2,392	1,984	1,648	-	-	-	-	-	-
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	1,554	1,083	-	-	-	-
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	363	265	180	272	227	202	1,278	948	-	1	(8)	(3)
הכנסות מדמי ניהול	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הכנסות (הוצאות) מעמלות	14	10	11	220	222	225	21	7	-	245	220	201
סך כל ההכנסות	2,123	1,919	1,707	2,885	2,434	2,075	2,853	2,038	-	246	212	198
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	1,337	1,348	746	2,093	1,825	2,013	-	-	-	-	-	-
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	(96)	(81)	(105)	(558)	(446)	(793)	-	-	-	-	-	-
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	1,242	1,267	641	1,535	1,379	1,220	-	-	-	-	-	-
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	-	-	216	191	-	-	-	-
תפעול כרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	986	739	-	-	-	-
תשלומים לבנקים	-	-	-	-	-	-	233	166	-	-	-	-
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	672	625	578	706	675	613	451	278	-	175	155	139
הוצאות הנהלה וכלליות	96	90	83	100	102	80	96	71	-	18	16	16
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
הוצאות (הכנסות) אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	6	5
הוצאות (הכנסות) מימון	4	4	9	6	18	27	485	356	-	2	1	1
סך כל ההוצאות	2,015	1,986	1,312	2,347	2,174	1,940	2,467	1,801	-	205	178	161
חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו	-	-	-	(2)	-	(3)	4	1	-	12	10	6
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	108	(67)	394	536	259	132	390	238	-	53	44	43
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים על ההכנסה	20	(11)	(41)	13	53	(224)	-	-	-	-	-	2
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה	128	(77)	353	549	312	(91)	390	238	-	53	44	45

במיליוני ש"ח	לא מוקצה למגזרים			התאמות וקיצוזים			סך הכל		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
פרמיות שהורווחו ברוטו	-	-	-	(4)	(4)	(2)	11,509	11,202	10,714
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	-	-	-	-	-	-	1,665	1,708	1,803
פרמיות שהורווחו בשייר	-	-	-	(4)	(4)	(2)	9,844	9,495	8,911
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	1,083	1,554
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	258	60	57	64	104	-	(4,097)	9,238	14,633
הכנסות מדמי ניהול	-	-	-	1	1	1	1,198	1,259	1,301
הכנסות (הוצאות) מעמלות	-	-	-	(86)	(99)	(90)	383	390	456
סך כל ההכנסות	258	60	57	(25)	2	(90)	7,329	21,464	26,856
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	-	-	-	(3)	(2)	(1)	4,749	16,062	20,388
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	-	-	-	-	-	-	(1,008)	(671)	(940)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	-	-	-	(3)	(2)	(1)	3,741	15,391	19,447
הוצאות בגין הפסדי אשראי	-	-	-	-	220	-	-	411	216
תפעול כרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	-	739	986
תשלומים לבנקים	-	-	-	-	-	-	-	166	233
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	-	-	-	(86)	(99)	(90)	2,196	2,613	2,912
הוצאות הנהלה וכלליות	88	97	74	-	2	1	941	1,092	1,155
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	2	4	-	-	-	-	8	5	2
הוצאות (הכנסות) אחרות	1	-	(1)	24	23	-	18	40	46
הוצאות (הכנסות) מימון	311	294	194	(5)	(22)	-	235	669	831
סך כל ההוצאות	402	395	267	(69)	121	(90)	7,139	21,125	25,829
חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו	-	(3)	3	-	-	-	3	8	14
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	(144)	(338)	(207)	44	(120)	(1)	194	347	1,042
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים על ההכנסה	355	135	(374)	-	-	2	(547)	129	377
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה	211	(203)	(581)	44	(120)	2	(354)	476	1,419

ד. נתונים נוספים לגבי ענפי ביטוח עיקריים הכלולים במגזר ביטוח כללי

ענפי חביות					
ענפי חביות ואחרים(1)			רכב חובה		
2022	2023	2024	2022	2023	2024
במיליוני ש"ח					
486	506	479	695	704	776
251	258	232	275	168	129
236	248	247	419	536	647
(7)	(8)	(1)	(43)	(43)	(35)
229	240	246	376	493	612
76	78	82	80	87	110
22	23	21	36	23	13
סך כל ההכנסות					
327	342	349	492	602	735
135	104	130	484	637	656
(42)	20	(48)	(164)	(187)	(122)
93	125	82	320	450	535
101	104	94	97	100	106
8	9	7	14	18	17
-	-	-	-	-	-
6	4	-	4	4	3
סך כל ההוצאות					
208	242	182	435	572	661
(1)	-	-	(1)	-	(1)
118	100	166	56	30	73
(83)	16	2	(86)	19	3
36	117	168	(30)	50	76
התחייבויות בגין חוזי ביטוח					
2,941	2,289	2,227	2,843	2,967	2,838
1,551	959	962	1,297	1,236	962
1,390	1,329	1,265	1,546	1,731	1,877

(1) ענפי חביות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח חבות צד ג', חבות מעבידים ואחריות מנהלים אשר הפעילות בגינם בתקופת הדוח מהווה כ-80%, בתקופה המקבילה אשתקד מהווה כ-80% ובשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2022 מהווה כ-80% מסך הפרמיות בענפים אלו.

במיליוני ש"ח	ענפי רכוש									סך הכל		
	רכב רכוש			ביטוח אשראי			ענפי רכוש ואחרים(1)			2022	2023	2024
פרמיות ברוטו	1,311	1,101	942	139	133	132	1,246	1,152	1,019	3,952	3,596	3,275
פרמיות ביטוח משנה	12	59	114	74	69	72	979	899	792	1,427	1,452	1,503
פרמיות בשייר	1,299	1,042	829	65	64	60	267	253	228	2,526	2,143	1,772
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר	(84)	(94)	(70)	-	(2)	(1)	(13)	(12)	(3)	(133)	(159)	(124)
פרמיות שהורווחו בשייר	1,215	948	758	65	62	59	254	241	225	2,392	1,984	1,648
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	45	27	20	15	8	9	20	28	16	272	227	202
הכנסות מעמלות	2	7	8	22	20	21	162	149	138	220	222	225
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל ההכנסות	1,263	982	786	102	90	90	436	418	379	2,885	2,434	2,075
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	856	857	862	45	44	35	405	182	497	2,093	1,825	2,013
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	(19)	(89)	(140)	(30)	(30)	(23)	(339)	(160)	(423)	(558)	(446)	(793)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, בשייר	837	768	722	15	14	11	66	22	74	1,535	1,379	1,220
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	294	249	212	14	13	12	198	210	191	706	675	613
הוצאות הנהלה וכלליות	29	27	20	24	22	20	23	25	18	100	102	80
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
הוצאות מימון	-	-	2	1	1	4	2	9	11	6	18	27
סך כל ההוצאות	1,160	1,045	956	53	51	47	290	265	294	2,347	2,174	1,940
חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(2)	-	(3)
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה	102	(62)	(169)	49	39	42	145	152	85	536	259	132
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה	1	6	(21)	6	6	(17)	-	4	(17)	13	53	(224)
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה	103	(56)	(190)	55	45	26	146	156	68	549	312	(91)
התחייבויות בגין חוזי ביטוח	907	790	784	90	93	100	1,401	1,244	1,294	7,463	7,383	7,963
ברוטו	907	790	784	90	93	100	1,401	1,244	1,294	7,463	7,383	7,963
משנה	21	58	117	50	51	58	1,146	995	1,014	3,141	3,299	4,037
שייר	885	732	667	41	42	42	255	249	280	4,322	4,084	3,926

(1) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח רכוש עסקיים דירות והנדסי אשר הפעילות בגינם בתקופת הדוח מהווה כ-78%, בתקופה המקבילה אשתקד מהווה כ-77% ובשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2022 מהווה כ-76% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ה. דיווח על מגזרי פעילות ליום 31 בדצמבר

במיליוני ש"ח	חסכון ארוך טווח		ביטוח בריאות		ביטוח כללי		כרטיסי אשראי		אחר		לא מוקצה למגזרים		התאמות וקיצוזים		סך הכל	
	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
נכסים:																
נכסים בלתי מוחשיים	758	773	79	77	220	215	265	245	179	157	15	14	697	725	2,212	2,205
הוצאות רכישה נדחות	1,625	1,602	654	635	318	301	-	-	5	5	-	-	-	-	2,601	2,543
השקעות בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני	40	39	-	-	(5)	-	12	8	119	106	24	27	-	-	190	180
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	3,924	3,839	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,924	3,839
נדל"ן להשקעה אחר	1,263	1,238	14	14	168	171	-	-	-	-	72	70	-	-	1,517	1,494
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה	87,533	82,990	1,268	1,144	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	88,802	84,133
השקעות פיננסיות אחרות:																
נכסי חוב סחירים	838	1,378	574	465	748	855	-	-	-	-	4,047	4,615	-	-	6,206	7,313
נכסי חוב שאינם סחירים	19,798	18,774	2,609	2,309	2,577	3,056	-	-	-	-	388	332	(28)	(28)	25,344	24,444
מניות	250	400	7	8	3	3	-	-	7	7	1,509	1,253	-	-	1,776	1,671
אחרות	2,269	2,527	155	78	591	424	2	3	-	-	3,039	2,804	-	-	6,055	5,836
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	23,154	23,079	3,344	2,861	3,919	4,338	2	3	7	7	8,982	9,005	(28)	(28)	39,381	39,265
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	4,451	4,418	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4,451	4,418
מזומנים ושווי מזומנים אחרים	625	724	82	75	498	279	620	531	47	39	746	900	-	-	2,617	2,548
נכסי ביטוח משנה	530	368	159	138	3,141	3,299	-	-	-	-	-	-	-	-	3,830	3,805
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו	-	-	-	-	-	-	17,905	15,205	-	-	-	-	(50)	(113)	17,855	15,092
פרמיות לגביה	127	173	82	69	586	591	-	-	4	4	-	-	-	-	798	837
נכסים אחרים	374	1,423	24	104	366	306	605	503	73	80	600	976	(124)	(132)	1,918	3,259
סך הכל הנכסים	124,404	120,666	5,706	5,116	9,212	9,499	19,409	16,495	433	398	10,438	10,992	495	451	170,097	163,617
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה	96,688	92,849	1,294	1,163	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97,983	94,012
התחייבויות:																
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	24,191	23,889	3,109	2,906	7,463	7,383	-	-	-	-	-	-	(1)	(1)	34,762	34,176
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	94,606	90,528	1,288	1,156	-	-	-	-	-	-	-	-	(19)	(18)	95,875	91,665
זכאים בגין פעולות בכרטיסי אשראי	-	-	-	-	-	-	9,707	8,091	-	-	-	-	-	-	9,707	8,091
התחייבויות פיננסיות	1,544	2,139	-	22	11	88	6,801	5,812	-	-	6,342	7,662	(28)	(23)	14,671	15,699
התחייבויות אחרות	1,527	1,453	378	308	1,267	1,504	801	713	207	214	1,543	1,308	(167)	(166)	5,557	5,334
סך כל ההתחייבויות	121,869	118,008	4,776	4,392	8,741	8,975	17,309	14,616	207	214	7,885	8,970	(215)	(208)	160,571	154,966

ביאור 6: נכסים בלתי מוחשיים⁽²⁾

א. הרכב ותנועה

במיליוני ש"ח	מוניטין	תיקי לקוחות ודמי ניהול עתדיים	רשיונות, שם מסחרי מותג ואחר	תיקי ביטוח	תוכנות מחשב סך הכל
עלות					
יתרה ליום 1 בינואר 2023	645	272	9	699	3,325
רכישות ופיתוח עצמי ⁽¹⁾⁽³⁾	4	-	-	16	283
רכישות במסגרת צירופי עסקים ⁽⁴⁾	428	188	73	-	1,366
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	1,077	461	82	715	4,974
רכישות ופיתוח עצמי ⁽¹⁾⁽³⁾	-	-	-	30	342
רכישות במסגרת צירופי עסקים ⁽⁴⁾	66	(47)	1	-	(20)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	1,142	414	83	745	5,295
הפחתות והפסדים מירידת ערך					
יתרה ליום 1 בינואר 2023	298	256	9	659	2,487
הפחתה לשנה	-	20	5	6	301
הפסד מירידת ערך	-	-	-	-	5
רכישות במסגרת צירופי עסקים ⁽⁴⁾	-	-	-	-	1,058
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	298	276	14	665	3,851
הפחתה לשנה	-	19	7	9	326
הפסד מירידת ערך	-	-	-	-	2
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	298	295	22	674	4,179
הערך בספרים, נטו					
יתרה ליום 1 בינואר 2023	347	17	-	40	838
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	779	185	68	50	1,124
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	844	119	61	71	1,117

- (1) תוספות בגין תוכנות מחשב כוללות תוספות בגין פיתוח עצמי בסכומים של כ-139 מיליוני ש"ח וכ-172 מיליוני ש"ח בשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 (בשנת 2023 כולל יתרה בגין מקס ממועד איחודה), בהתאמה.
- (2) לפרטים בדבר מדיניות סיווג הפחתות שוטפות והפסדים מירידות ערך ופירוט תקופות ההפחתה, ראה ביאור 3(z).
- (3) בטח תורן, התקשרה בהסכמים לרכישת מספר תיקי ביטוח במהלך השנים, ליום 31 בדצמבר 2024, הכירה בטח תורן בדוחותיה בהתחייבות בגובה התשלומים שטרם הועברו למוכרים בגינם ובגינם התחייבה בהסכמי הרכישה בסך של כ-3 מיליוני ש"ח.
- תמורה, התקשרה בהסכמים לרכישת מספר תיקי ביטוח במהלך השנים, ליום 31 בדצמבר 2024, הכירה תמורה בדוחותיה בהתחייבות בגובה התשלומים שטרם הועברו למוכרים בגינם ובגינם התחייבה בהסכמי הרכישה בסך של כ-20 מיליוני ש"ח.
- (4) לפרטים בדבר הקצאת עודפי עלות ברכישת מקס, ראה ביאור 9 להלן.

ב. בדיקת ירידת ערך ופרטים נוספים

להלן פירוט ההרכב של הערך בספרים של הנכסים הבלתי מוחשיים, למעט תוכנות מחשב:

הפרשים מקוריים המיוחסים לשווי תיקי ביטוח		תיקי לקוחות ודמי ניהול עתידיים		רשינות, שם מסחרי מותג ואחר		מוניטין	
ליום 31 בדצמבר							
		2024	2023	2024	2023	2024	2023
במיליוני ש"ח							
פעילות גמל 1)		-	-	11	14	-	125
פעילות פנסיה 2)		-	-	-	-	-	135
פעילות ביטוח כללי - כלל אשראי		-	-	-	-	-	2
כרטיסי אשראי 4)		-	-	107	171	61	68
סוכנויות ביטוח 3)		71	50	-	-	-	85
סך הכל		71	50	119	185	61	68
		71	50	119	185	61	68

1. פעילות ניהול קופות הגמל

החברה בחנה את הצורך ברישום הפרשה לירידת ערך המוניטין המיוחס לפעילות ניהול קופות הגמל באמצעות הערכת שווי של מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי המבוססת על גישת היוון תחזית תזרים המזומנים הנובע מהפעילות (שווי שימוש). בעבודה ליום 31 בדצמבר 2024, מעריך השווי התבסס בעבודתו, בין היתר, על תחשיבי הערך הגלום (EV) לפעילות הגמל שערכה החברה. בשנים קודמות, הערכת השווי התבססה על תחזיות החברה לתזרימי המזומנים מהפעילות לתקופה של 5 שנים. בהתאם להערכת השווי לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, הסכום בר השבה שחושב הינו גבוה מהערך בספרים של פעילות הגמל ולפיכך לא חלה ירידת ערך מוניטין. להלן מפורטות הנחות מפתח ופרמטרים עיקריים ששימשו בחישוב שווי בר ההשבה:

ליום 31 בדצמבר		
2024	2023	
DCF	DCF	מתודולוגיית ההערכה
12.3%	11.1%	שיעור ההיוון התפעולי WACC לפני מס
10%	9.7%	שיעור ההיוון התפעולי WACC אחרי מס
34.75%	34.2%	מס שולי אפקטיבי
3.85%-3.95%	5.1%-5.2%	שיעור תשואה משוקללת על הנכסים המנוהלים
5	5	מספר שנים בתחזית תזרים המזומנים

2. פעילות ניהול קרנות הפנסיה

לצורך עריכת הדוחות הכספיים לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 ערכה החברה בחינה לירידת ערך המוניטין, המיוחס לפעילות קרנות הפנסיה, באמצעות הערכת שווי של מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי. הבחינה התבססה על גישת היוון תחזית תזרים מזומנים (DCF). מעריך השווי מתבסס בעבודתו, בין היתר, על תחשיבי הערך הגלום (EV) לפעילות הפנסיה שערכה החברה. בהתבסס על הערכת השווי שהתקבלה, הסכום בר השבה שחושב הינו גבוה מהערך בספרים של פעילות הפנסיה ולפיכך לא חלה ירידת ערך מוניטין לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023.

להלן מפורטות הנחות מפתח ופרמטרים עיקריים ששימשו בחישוב שווי בר ההשבה:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
DCF	DCF	מתודולוגיית ההערכה
12.2%	12.6%	שיעור ההיוון התפעולי WACC לפני מס
9.1%	9.4%	שיעור ההיוון התפעולי WACC אחרי מס
34.2%	34.75%	מס שולי אפקטיבי
		תשואה משוקללת על הנכסים החופשיים (למעט אגרות חוב מיועדות ואפיק מבטיח תשואה)-
5.3%	5.3%	נכסי עמיתים
		תשואה משוקללת על הנכסים החופשיים (למעט אגרות חוב מיועדות ואפיק מבטיח תשואה)-
3.2%	3.2%	מקבלי קצבאות

3. **סוכנויות**

לצורך עריכת הדוחות הכספיים ערכה החברה בחינה לירידת ערך המוניטין המיוחס לפעילות הסוכנויות. לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, שווי השימוש המיוחס לפעילויות הסוכנויות היה גבוה מערכה של פעילויות אלו בספרים ולפיכך לא נרשם הפסד מירידת ערך המוניטין.

4. **כרטיסי אשראי**

ליום 31 בדצמבר 2024, בגין חלקה של מקס החברה ביצעה בחינה של גורמים איכותניים, בעיקר נתוני שוק ורווחיות של היחידה ומצאה כי בסבירות שעולה על 50% השווי ההוגן של היחידה מניבת מזומנים גבוה מערכה בספרים ולכן לא ביצעה בחינה של הסכום בר ההשבה. לפרטים בדבר מדיניות בחינת ההפסד מירידת ערך בגין מקס ראה ביאור 3(ט)(2).

ביאור 7: הוצאות רכישה נדחות

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
1,602	1,625	חיסכון ארוך טווח
635	654	ביטוח בריאות
301	318	ביטוח כללי (*)
5	5	אחר
2,543	2,601	סך הכל

(*) לפרטים נוספים ראה ביאור 20(א).

ב. התנועה בהוצאות רכישה נדחות במגזר חיסכון ארוך טווח ובמגזר בריאות

בריאות			חיסכון ארוך טווח			במיליוני ש"ח
סך הכל	מחלות ואשפוז	סיעוד	סך הכל	פנסיה וגמל	ביטוח חיים	
627	558	69	1,540	570	970	יתרה ליום 1 בינואר 2023
תוספות:						
150	150	-	358	191	167	עמלות רכישה
159	159	-	113	-	113	הוצאות רכישה אחרות
309	309	-	470	191	279	סך הכל תוספות
(160)	(149)	(10)	(194)	(101)	(93)	הפחתה שוטפת
(142)	(139)	(2)	(215)	-	(215)	הפחתה בגין ביטולים
635	578	57	1,602	660	941	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
תוספות:						
180	180	-	296	140	156	עמלות רכישה
141	141	-	138	-	138	הוצאות רכישה אחרות
321	321	-	434	140	294	סך הכל תוספות
(172)	(162)	(9)	(207)	(118)	(90)	הפחתה שוטפת
(131)	(128)	(2)	(203)	-	(203)	הפחתה בגין ביטולים
654	608	45	1,625	683	942	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024

ביאור 8: רכוש קבוע⁽²⁾

א. הרכב ותנועה

במיליוני ש"ח	קרקע ובנייני משרד	מחשבים ושרתים	כלי רכב	ריהוט וציוד משרדי	שיפורים במושכר	סך הכל
עלות						
יתרה ליום 1 בינואר 2023	66	328	-	72	238	704
רכישות	-	27	-	1	4	32
רכישות במסגרת צירופי עסקים ⁽¹⁾	-	412	2	39	137	590
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	66	767	2	113	379	1,327
רכישות	-	49	-	2	15	65
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	66	816	2	114	394	1,392
פחת והפסדים מירידת ערך						
יתרה ליום 1 בינואר 2023	56	264	-	53	140	512
פחת לשנה	1	33	-	4	15	53
רכישות במסגרת צירופי עסקים ⁽¹⁾	-	373	1	24	61	459
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	57	670	1	81	216	1,025
פחת לשנה	-	37	-	4	15	57
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	58	707	1	85	231	1,082
הערך בספרים, נטו						
יתרה ליום 1 בינואר 2023	10	65	-	19	98	192
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	9	97	1	31	163	302
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	8	109	1	29	163	310

1. בשנת 2023 רכשה החברה את חברת סימקס והחברות שבשליטתה. לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוח הכספי.

2. לפרטים נוספים באשר לרכוש קבוע חכור, ראה ביאור 29.

ביאור 9: השקעות בחברות מוחזקות

א. פרטים נוספים בדבר חברות בנות עיקריות

1. פרטים נוספים בדבר חברות בנות עיקריות אשר מוחזקות במישרין על-ידי החברה

במיליוני ש"ח	הערה	מדינת התאגדות	זכויות החברה בהון %	ההשקעה בחברה המאוחדת	שטרי הון
2024					
כלל חברה לביטוח בע"מ ("כלל ביטוח")	(1)	ישראל	99.98	7,252	519
סימקס החזקות	(2)	ישראל	100.00	2,337	368
כלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ ("כלל סוכנויות")		ישראל	100.00	181	58
כללביט מערכות בע"מ		ישראל	100.00	9	-
כלל פיננסים בע"מ		ישראל	100.00	53	53
2023					
כלל חברה לביטוח בע"מ ("כלל ביטוח")	(1)	ישראל	99.98	6,713	502
סימקס החזקות	(2)	ישראל	100.00	1,509	76
כלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ ("כלל סוכנויות")		ישראל	100.00	152	58
כללביט מערכות בע"מ		ישראל	100.00	8	-
כלל פיננסים בע"מ	(3)		100.00	42	53

- (1) כתבי התחייבות לצרכי הון רובד 1.
(2) בשנת 2024 ובשנת 2023 הנפיקה סימקס החזקות לחברה שטרי הון בסך של 292 ו- 76 מיליוני ש"ח בהתאמה.
(3) בשנת 2023 הנפיקה כלל פיננסים לחברה שטר הון בסך של 2 מיליוני ש"ח.

2. צירוף עסקים שאירע בשנת 2023 ונמדד בתקופות קודמות בסכומים ארעיים (רכישת סימקס החזקות בע"מ (לשעבר WPI))

ביום 27 במרס 2023, החברה השלימה את רכישת מלוא הונה המונפק והנפרע של סימקס החזקות בע"מ. סימקס, הינה חברת אחזקות, שהתאגדה בישראל, ומחזיקה במקס איט פיננסים בע"מ ובחברות נוספות, אשר נשלטה, קודם להשלמת העסקה, על ידי קרן ההשקעות **Warburg Pincus** (כ-70%)⁵. יתרת מניות **WPI** הוחזקו על ידי קבוצת מנורה מבטחים (כ-9%), עמיתי קבוצת כלל ביטוח (כ-9%), אלייד החזקות בע"מ (כ-5%), וכן מספר בעלי מניות יחידים עליהם נמנים גם יועצים ועובדים של מקס. עיקר פעילותה של סימקס היא החזקתה במלוא הונה המונפק של מקס איט פיננסים בע"מ (להלן: "**מקס**"). פעילות מקס מהווה כ-95% מהכנסות בדוח הכספי המאוחד של סימקס. מקס עוסקת בהנפקה, סליקה ותפעול כרטיסי חיוב וכן במתן פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים, לרבות אשראי ללקוחות פרטיים ועסקיים. מקס מוגדרת כ"סולק" ובעלת רישיון סליקה קבוע בהתאם לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. בהתאם לכך פעילותה של מקס כפופה למערכת של חוקים, צווים ותקנות ולהוראות והנחיות של המפקח על הבנקים ולתנאים שנקבעו ברישיון הסליקה.

לפרטים בדבר ענפי הפעילות של מקס ויתר החברות בשליטה של סימקס ראה ביאור 5א(4) לעיל.

תרומתה של סימקס לרווח הקבוצה בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023, הסתכם לסך של:
א. הרווח מפעילות כרטיסי אשראי (תוצאות מקס והייפ לתשעה חודשים) הסתכם לסך של כ- 238 מיליוני ש"ח לפני מס ונכלל במסגרת מגזר כרטיסי אשראי.
ב. הפרשה לכשל אשראי במסגרת איחוד התוצאות לראשונה של מקס ראה ביאור 3(ט)(1)(ד) לעיל והפחתת עודפי עלות בגין הרכישה בתקופה הסתכמו לסך של כ- 122 מיליוני ש"ח לפני מס ונכללו במסגרת התאמות וקיצוזים.
ג. הוצאות המימון בגין הלוואת הסינדיקציה בסימקס בתקופה הסתכמו לסך של כ- 61 מיליוני ש"ח לפני מס ונכללו במסגרת מגזר לא מוקצה.

⁵ במונחי ערך כלכלי.

⁶ צמוד למדד מיום פרסומו של חוק תגמול בכירים (12 לאפריל 2016). לצורך חישוב סך התגמול כאמור לא יילקחו בחשבון הפרשה לתגמולים לרבות אובדן כושר עבודה והפרשה לפיצויים על פי דין אותם ניתן יהיה להפריש על סך רכיבי התגמול.

להלן נתונים בדבר התמורה שהועברה לפי מרכיביה השונים, הנכסים וההתחייבויות שהוכרו במועד הרכישה:

תמורה שהועברה	במיליוני ש"ח
790	מזומן
253	מכשירים הוניים שהונפקו (4,970,310 מניות רגילות) ^(א)
377	תשלום נדחה ^(ב)
1,420	

א. מכשירים הוניים שהונפקו

השווי ההוגן של המניות הרגילות שהונפקו מתבסס על המחיר המצוטט של מניות הקבוצה ליום 26 במרס 2023 והינו 51 ש"ח למניה.

ב. תשלום נדחה

שווי הוגן אשר חושב על ידי מעריך שווי חיצוני, בגין יתרה בסך של 370 מיליוני ש"ח (שלוש מאות ושבעים מיליוני ש"ח) אשר תשולם במועד או במועדים שתקבע החברה ולא יאוחר מיום 30 באפריל 2024 ("התשלום הנדחה"). התשלום הנדחה יותאם בהתאם לשיעור תשואת סימקס בתקופה שבין מועד השלמת עסקת רכישת סימקס למועד התשלום בפועל של התשלום הנדחה, בהתאם להסדרים שנקבעו בין הצדדים.

ביום 30 ביוני 2023, החברה פרעה את מלוא התשלום הנדחה בסך של כ- 380 מיליוני ש"ח.

להלן מידע בדבר האופן בו קבעה הקבוצה את השווי ההוגן של נכסים והתחייבויות שהוכרו במסגרת צירוף עסקים:

החברה נעזרה במעריך שווי חיצוני ובלתי תלוי לצורך עריכת עבודה ארעית להקצאת עלות הרכישה (PPA) לדוחות הכספיים.

1. החברה הכירה בשווי ההוגן של הנכסים שנרכשו וההתחייבויות שניטלו במסגרת צירוף העסקים על פי מדידה ארעית. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים טרם התקבלה הערכת שווי סופית על ידי מעריך שווי חיצוני ביחס לשווי ההוגן של הנכסים המזוהים שנרכשו וההתחייבויות שניטלו. תמורת הרכישה וכן השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות שנרכשו ניתנים להתאמה סופית עד 12 חודשים ממועד הרכישה.
2. שיטות ההערכה שבוצעו בהערכת השווי:

להלן פירוט אופן חישוב השווי ההוגן של הנכסים שנרכשו וההתחייבויות שניטלו במסגרת צירוף העסקים על פי מדידה ארעית:

א. מותג- השווי ההוגן של המותג הוערך בשיטת הפטור מתמלוגים relief from royalty. אורך החיים שהכלכלי של הנכס הוערך בכ-10 שנים שיעור ההיוון של נכס זה הינו 15.5%.

ב. טכנולוגיה- השווי ההוגן של הטכנולוגיה נעשתה על-פי גישת ההכנסות (Income Approach), בשיטת ה-MPEEM, כאשר שווי הנכס נאמד על בסיס תזרים המזומנים העתידי, הנובע מהכנסות הייפ שנובעות מהטכנולוגיה. הונח אורך החיים כלכלי של 9 שנים ושיעור ההיוון של 17.0%.

ג. קשרי לקוחות מגזר הסליקה- השווי ההוגן של קשרי לקוחות תחת מגזר הסליקה הוערך על-פי גישת ההכנסות (Income Approach), בשיטת ה-MPEEM, כאשר שווי הנכס נאמד על בסיס תזרים המזומנים העתידי, הנובע מהכנסות מגזר זה, עם שיעור נטישה אשר הוערך בכ-20.5% בשנה. נבנתה תחזית תזרימי מזומנים של הכנסות והוצאות תפעוליות המיוחסות למגזר הסליקה בלבד, עם אורך חיים של כ-7 שנים. הונח שיעור ההיוון של 16.5%.

ד. קשרי לקוחות מגזר הנפקה- השווי ההוגן של קשרי לקוחות תחת מגזר הנפקה הוערך על-פי גישת ההכנסות (Income Approach), בשיטת ה-MPEEM, כאשר שווי הנכס נאמד על בסיס תזרים המזומנים העתידי, הנובע מהכנסות מגזר זה, עם שיעור נטישה אשר הוערך בכ-10.9% בשנה. נבנתה תחזית תזרימי מזומנים של הכנסות והוצאות תפעוליות המיוחסות למגזר הנפקה בלבד, עם אורך חיים של כ-9 שנים. הונח שיעור ההיוון של 16.5%.

ה. נכסים והתחייבויות פיננסים נושאי ריבית - השווי ההוגן של יתרות האשראי חושבו בהתאם לתחשיב שווי הוגן שבוצע במקס לטובת דוחותיה הכספיים.

ו. בגין התזרים המהוון שבסעיפים א'-ה' לעיל חושבה עתודה למס או נכס מס נדחה, בהתאמה, על בסיס שיעור המס הסטטוטורי לפי חוקי המס בישראל אשר עתיד להיות מופחת במקביל להפחתה של הנכסים.

שיעור הצמיחה בהכנסות על פיהן נעשתה הערכת השווי לחברה ומהן הוערכה תחזית ההכנסות שיופקו מהנכסים לעיל נע בין 3% ל- 5% בשנה בהתאם לסוג הנכס ולשנת הפעילות הרלוונטית בתחזית.

בדוחותיה הכספיים של הקבוצה ליום 31 במרס 2023, ליום 30 ביוני 2023, ליום 30 בספטמבר 2023 וליום 31 בדצמבר 2023 נכללו סכומים ארעיים בגין הנכסים וההתחייבויות המזוהים שנרכשו של קבוצת סימקס. עם השלמת הערכת השווי הבלתי תלויה עבור צירוף העסקים, עודכנו הסכומים כדלקמן:

נכסים והתחייבויות מזוהים שנרכשו:

במיליוני ש"ח	יתרה ליום 31 במרס 2023 על בסיס אירועים ארעיים	השפעת שינוי אומדן בעקבות השלמת הערכת שווי	כמדווח בדוחות אלה
מזומנים ושווה מזומנים	496	-	496
חייבים ויתרות חובה	52	-	52
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו	15,432	-	15,432
עודפי עלות ברכישה*)	281	(66)	215
נכסים בלתי מוחשיים	255	-	255
רכוש קבוע	131	-	131
נכס זכות שימוש	198	-	198
נכסי מיסים נדחים	30	-	30
השקעות בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני	7	-	7
השקעות פיננסיות אחרות	3	-	3
זכאים ויתרות זכות	(463)	-	(463)
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	(8,649)	-	(8,649)
התחייבויות פיננסיות	(6,535)	-	(6,535)
התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו	(27)	-	(27)
התחייבות בגין חכירה	(198)	-	(198)
התחייבויות מסים שוטפים	(21)	-	(21)
נכסים מזוהים נטו	992	(66)	926

הרכב עודפי עלות

במיליוני ש"ח	תקופת הפחתה (בשנים)	יתרה ליום 31 במרס 2023 על בסיס אירועים ארעיים	השפעת שינוי אומדן בעקבות השלמת הערכת שווי	כמדווח בדוחות אלה
מותג	10	73	1	74
טכנולוגיה	8.75	60	(20)	40
קשרי לקוחות	6.75-7.75	188	(47)	141
זכאים ויתרות זכות	0.25	(13)	-	(13)
התחייבויות פיננסיות	1	(28)	-	(28)
סך הכל		281	(66)	215

מוניטין

בעקבות הרכישה הוכר מוניטין כמפורט להלן:

במיליוני ש"ח	יתרה ליום 31 במרס 2023 על בסיס אירועים ארעיים	השפעת שינוי אומדן בעקבות השלמת הערכת שווי	כמדווח בדוחות אלה
תמורה שהועברה	1,420	-	1,420
בניכוי שווי הוגן של הנכסים המזוהים, נטו	(992)	66	(926)
סך הכל	428	66	494

בהתאם להוראות נושא 805 בקודיפיקציה, הדוחות הכספיים לא הותאמו למפרע בגין התאמות שהתרחשו במהלך תקופת המדידה אלא כל ההתאמות לסכומים הארעיים שהוכרו בתקופות קודמות במהלך תקופת המדידה הוכרו בתקופת הדיווח הנוכחית בה הושלמה הערכת השווי.

ההשפעה על דוח רווח או הפסד ורווח כולל אחר שהיתה מוכרת במהלך התקופה שמיום 31 במרס 2023 ועד 31 בדצמבר 2023 ואשר הוכרה בפועל במהלך הרבעון הראשון לשנת 2024 אם הערכת השווי הסופית הייתה נשלמת במועד הרכישה הינה בסכום שאינו מהותי.

עלויות הקשורות לצירוף עסקים -

הקבוצה נשאה בעלויות משפטיות ועלויות בדיקת נאותות המיוחסות לרכישה בסך 3.5 מיליוני ש"ח. בנוסף, החברה שילמה מענקים לעובדים בסך של כ- 2.7 מיליוני ש"ח. עלויות אלה נכללו במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד, מרביתן הוכרו בשנת 2022 והיתר בשנת 2023.

ב. תנועה בהשקעה בחברות מוחזקות

2023	2024	במיליוני ש"ח
168	180	יתרה ליום 1 בינואר
9	(2)	השקעה בתקופה
8	14	רווחי אקוויטי
1	(1)	רווח (הפסד) כולל אחר
7	-	תוספות במסגרת צירופי עסקים
(13)	(1)	דיבידנד שהתקבל
180	190	יתרה ליום 31 בדצמבר

ביאור 10: נדל"ן להשקעה לרבות עבור חוזים תלויי תשואה

א. הרכבותנועה

נדל"ן להשקעה							
חוזים תלויי תשואה							
סך הכל		משרדים בחו"ל		מרכזים לוגיסטיים ומסחריים בישראל ⁽²⁾		משרדים בישראל ⁽²⁾	
2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024
3,778	3,839	398	384	1,171	1,204	2,209	2,251
במיליוני ש"ח							
יתרה ליום 1 בינואר							
תוספות							
53	57	-	-	38	21	15	36
רכישות, תוספות נטו לנכסים קיימים							
20	22	-	-	4	8	16	15
עלויות והוצאות שהוונו							
74	79	-	-	42	29	32	50
סך תוספות							
20	-	20	-	-	-	-	-
הפרשי תרגום							
(33)	6	(35)	(13)	(9)	8	10	11
שינויים בשווי הוגן בגין נדל"ן שטרם מומש							
(13)	6	(14)	(13)	(9)	8	10	11
שינויים בשווי הוגן ⁽¹⁾							
3,839	3,924	384	371	1,204	1,241	2,251	2,312
יתרה ליום 31 בדצמבר							
		5.25%-9.7%		5.32%-9.46%		5.5%-10%	
				5.75%-10%		6%-10%	
						5.5%-10%	
פרטים בדבר שיעורי ההיוון ששמשו לצורך קביעת השווי ההוגן							

(1) רווחים משינויים בשווי הוגן מוכרים בסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

(2) כולל מקדמה בגין נדל"ן להשקעה.

אחר							
משרדים בישראל (2)		מרכזים לוגסטיים ומסחריים בישראל ⁽²⁾		משרדים בחו"ל		סך הכל	
2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
973	959	345	331	175	185	1,494	1,475
במיליוני ש"ח							
יתרה ליום 1 בינואר							
תוספות							
13	6	11	16	-	-	25	22
5	5	2	1	-	-	7	6
18	12	13	17	-	-	31	28
סך תוספות							
-	-	-	-	-	11	-	11
(3)	3	(1)	(2)	(5)	(21)	(8)	(21)
הפרשי תרגום							
(3)	3	(1)	(2)	(5)	(10)	(8)	(10)
שינויים בשווי הוגן							
989	973	358	345	170	175	1,517	1,494
יתרה ליום 31 בדצמבר							
פרטים בדבר שיעורי ההיוון ששמשו לצורך קביעת השווי ההוגן							
5.5%-10%		5.5%-10%		6%-10%		5.75%-10%	
5.5%-10%		5.32%-9.46%		5.25%-9.7%		5.25%-9.7%	

(1) רווחים משינויים בשווי הוגן מוכרים בסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.

(2) כולל מקדמה בגין נדל"ן להשקעה.

ב. קביעת שווי הוגן

1. היררכיית שווי הוגן

כל מדידות השווי הוגן הינן ברמה 3 בהיררכיית השווי הוגן. להגדרת הרמות השונות בהיררכיה, ראה ביאור 2(ה)(3) לעיל.

2. תהליכי הערכה המיושמים בקבוצה וטכניקות הערכה ששימושו לקביעת השווי הוגן

השווי הוגן של נדל"ן להשקעה הינו אומדן הסכום שהיה מתקבל במכירת הנדל"ן להשקעה, בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בהיעדר מחירים שוטפים בשוק פעיל, השווי הוגן של נדל"ן להשקעה נקבע על בסיס הערכות שווי שבוצעו על ידי מעריכים חיצוניים, בלתי תלויים, בעלי כישורים מקצועיים מתאימים ובעלי ניסיון עדכני לגבי מיקום וסוג הנכס המוערך. הערכות השווי של הנדל"ן להשקעה מבוצעות בהתאם לשיטת הערכה המתאימה לסוג נכס כמפורט להלן. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות בתקופות שונות עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. כל הערכות השווי מועברות לעיון הגורמים הרלוונטיים בחברה.

3. נתונים בדבר מדידות שווי הוגן של נדל"ן להשקעה

סוג הנכס	טכניקות הערכה לקביעת השווי הוגן	הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה	יחסי הגומלין בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה ומדידת השווי הוגן
נכסים להשכרה למטרת מסחר/מגורים/משרדים	השווי הוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת היוון הכנסות: מודל הערכת השווי מבוסס על הערך הנוכחי של אומדן ה-NOI הנובע מהנכס. הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה. הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים. הערכת השווי לוקחת בחשבון גם תזרימי מזומנים שליליים המתייחסים להיטלי השבחה, שיפוצים צפויים ודמי חכירה. כאשר קיים מידע השוואתי מהימן, השווי הוגן נאמד תוך שימוש בטכניקת ההשוואה, כאשר מודל הערכת השווי מבוסס על מחיר למטר רבוע של נכסים ברי השוואה הנובע מעסקאות נצפות בשוק פעיל.	- שווי שוק של תשלומי שכירות עתידיים בתום תקופת החוזה - שיעור היוון של תזרימי המזומנים (מ-5.32% עד 10%)	אומדן השווי הוגן יגדל אם: - גידול ב NOI הנובע מהנכס - שיעור ההיוון של תזרימי המזומנים יקטן
נדל"ן להשקעה בהקמה	הערכת השווי מבוססת על אמידת השווי הוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר השלמת הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור היוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס. ככל שהנדל"ן בשלבי הצגה ראשוניים הינו מוצג על בסיס עלות.		לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

(4) ניתוח רגישות

שיעור ההיוון מהווה אומדן משמעותי בקביעת השווי ההוגן משום ששינוי בו ישפיע באופן מהותי על השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה. יחד עם זאת, יצוין כי שינוי בשווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה אינו משפיע על הרווח וההפסד של הקבוצה. בניתוח רגישות להלן מוצגת ההשפעה של שינוי בשיעור ההיוון בשיעורים המפורטים:

נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה

גידול (קיטון) בשווי ההוגן ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
(239)	(262)	עלייה של 0.5%
280	303	ירידה של 0.5%

נדל"ן להשקעה עבור חוזים שאינם תלויי תשואה

גידול (קיטון) ברווח והפסד לפני מס לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
(92)	(99)	עלייה של 0.5%
108	115	ירידה של 0.5%

ג. הסכומים שהוכרו בדוח רווח והפסד (למעט השינויים בשווי ההוגן והפרשי שער)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	במיליוני ש"ח
264	299	313	הכנסות שכירות מנדל"ן להשקעה
(20)	(16)	(14)	הוצאות תפעוליות ישירות הנובעות מנדל"ן להשקעה שהפיק הכנסות שכירות במהלך התקופה
244	283	299	

ד. פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקבוצה כנדל"ן להשקעה

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
3,336	3,335	בבעלות
		בחכירה מהוונת:
122	128	עד 15 שנה
1,546	1,622	15-50 שנה
329	355	מעל 50 שנה
5,333	5,441	סך הכל

חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין וברשות מקרקעי ישראל, לפי הענין, לרוב בשל הסדרי רישום טכניים.

ה. באשר להתקשרויות להחכרת נדל"ן להשקעה, ראה ביאור 29.

ו. יתרת ההתחייבות להשקעות נוספות של הקבוצה בנדל"ן להשקעה הסתכמו, ליום 31 בדצמבר 2024, בסך של כ-652 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ-457 מיליוני ש"ח מכספי פוליסות משתתפות ברווחים. (וסך של כ-686 מיליוני ש"ח, מתוכם סך של כ-486 מיליוני ש"ח מכספי פוליסות משתתפות ברווחים, אשתקד).

ביאור 11: סיכון אשראי, חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי והפרשה להפסדי אשראי

א. חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

במיליוני ש"ח		ליום 31 בדצמבר	
		2023	2024
סיכון אשראי שאינו בערבות בנקים:			
אנשים פרטיים: ⁽¹⁾			
מזה: חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ⁽²⁾			
מזה: אשראי ⁽³⁾⁽²⁾			
סך הכל אנשים פרטיים		12,578	15,037
מסחרי:			
מזה: חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי ⁽²⁾			
מזה: אשראי ⁽³⁾⁽²⁾			
סך הכל מסחרי		13,779	16,419
סך הכל סיכון אשראי שאינו בערבות בנקים			
סיכון אשראי בערבות בנקים ואחרים:			
חברות וארגונים בינלאומיים לכרטיסי אשראי			
הכנסות לקבל			
אחרים			
סך הכל חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי		14,378	16,975
הפרשה להפסדי אשראי		(372)	(373)
סך הכל חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי		14,006	16,602
בערבות בנקים חייבים בגין כרטיסי אשראי		1,085	1,253
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו		15,092	17,855

⁽¹⁾ אנשים פרטיים כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור - דוח הדירקטוריון והנהלה, בדבר "סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק על בסיס מאוחד".

⁽²⁾ חייבים בגין כרטיסי אשראי - ללא חיוב ריבית, כולל יתרות בגין עסקאות רגילות, עסקאות בתשלומים על חשבון בית העסק ועסקאות אחרות. היתרה מוצגת לאחר עסקת ניכיון חייבים. לפרטים ראה באור 11.ד.

אשראי - עם חיוב ריבית, כולל עסקאות קרדיט, עסקאות בכרטיסי אשראי מתגלגל, אשראי ישיר, אשראי שאינו למחזיקי כרטיס ועסקאות אחרות.

⁽³⁾ כולל אשראי בביטחון רכב בסך 3,359 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2023 – 2,205 מיליוני ש"ח).

ב. חובות* ומכשירי אשראי חוץ מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

ליום 31 בדצמבר 2024					
הפרשה להפסדי אשראי					
סיכון אשראי שאינו בערבות בנקים					
אנשים פרטיים					
מסחרי					
חייבים בגין כרטיסי אשראי					
חייבים בגין כרטיסי אשראי					
סך הכל	אחרים (2)	אשראי (1)	אשראי (1)	אשראי (1)	במיליוני ש"ח
					יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2023
389	4	60	5	297	24
216	-	15	2	184	15
(247)	-	(18)	(2)	(209)	(18)
					הוצאות בגין הפסדי אשראי מחיקות חשבונאיות
29	-	2	-	26	1
(218)	-	(16)	(2)	(183)	(17)
					גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
					מחיקות חשבונאיות, נטו
388	4	60	4	296	22
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2024 (3)					
מזה (3):					
15	2	-	2	-	11
					בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
2	2	-	-	-	-
					בגין פקדונות בבנקים וסכומים לקבל מבנקים

ליום 31 בדצמבר 2023					
הפרשה להפסדי אשראי					
סיכון אשראי שאינו בערבות בנקים					
אנשים פרטיים					
מסחרי					
חייבים בגין כרטיסי אשראי					
חייבים בגין כרטיסי אשראי					
סך הכל	אחרים (2)	אשראי (1)	אשראי (1)	אשראי (1)	במיליוני ש"ח
					יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2022
-	-	-	-	-	-
102	4	11	1	82	5
					הפרשה לכשל אשראי איחוד מקס (ראה באור 3(ט)(ד)(ד))
220	-	23	2	177	18
199	-	35	2	151	11
(149)	-	(10)	-	(128)	(11)
17	-	1	-	15	1
(132)	-	(9)	-	(113)	(10)
					יישום CECL לאחר רכישת מקס (ראה באור 3(ט)(ד)(ד))
389	4	60	5	297	24
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2023 (3)					
מזה (3):					
16	1	-	2	-	13
					בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
4	4	-	-	-	-
					בגין פקדונות בבנקים וסכומים לקבל מבנקים

- * חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (1) אשראי נושא ריבית. אשראי זה כולל עסקאות קרדיט, עסקאות בכרטיסי אשראי מתגלגל, אשראי למחזיקי כרטיס, אשראי שאינו למחזיקי כרטיס ועסקאות אחרות.
- (2) סכומים לקבל מבנקים, פיקדונות בבנקים, חברות וארגונים בינלאומיים לכרטיסי אשראי, הכנסות לקבל וחייבים אחרים.

2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות ועל החובות בגינם היא חושבה

ליום 31 בדצמבר 2024					
הפרשה להפסדי אשראי					
סיכון אשראי שאינו בערבות בנקים					
מסחרי			אנשים פרטיים		
חייבים בגין כרטיסי אשראי			חייבים בגין כרטיסי אשראי		
סך הכל	אחרים (2)	אשראי (1)	אשראי (1)	אשראי (1)	במיליוני ש"ח
יתרת חוב רשומה של חובות:					
703	-	606	70	23	4
שנבדקו על בסיס פרטני					
18,145	2,428	464	243	10,408	4,602
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
18,848	2,428	1,070	313	10,431	4,606
סך הכל חובות					
מזה:					
186	-	25	3	145	13
חובות לא צוברים					
400	-	35	2	357	6
חובות בעייתיים אחרים					
586	-	60	5	502	19
סך הכל חובות בעייתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
20	-	19	-	1	-
שנבדקו על בסיס פרטני					
353	4	41	2	295	11
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
373	4	60	2	296	11
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					
83	-	16	1	64	2
מזה: בגין חובות לא צוברים					
41	-	6	-	35	-
מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים					

(1) אשראי נושא ריבית. אשראי זה כולל עסקאות קרדיט, עסקאות בכרטיסי אשראי מתגלגל, אשראי למחזיקי כרטיס, אשראי שאינו למחזיקי כרטיס ועסקאות אחרות.

(2) סכומים לקבל מבנקים, פיקדונות בבנקים, חברות וארגונים בינלאומיים לכרטיסי אשראי, הכנסות לקבל וחייבים אחרים.

ליום 31 בדצמבר 2023					
הפרשה להפסדי אשראי					
סיכון אשראי שאינו בערבות בנקים					
מסחרי			אנשים פרטיים		
חייבים בגין כרטיסי אשראי		אשראי (1)	חייבים בגין כרטיסי אשראי		אשראי (1)
סך הכל	אחרים (2)		אשראי (1)	אשראי (1)	
במיליוני ש"ח					
יתרת חוב רשומה של חובות:					
612	-	526	66	11	9
שנבדקו על בסיס פרטי					
15,388	2,220	438	171	9,116	3,442
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
16,000	2,220	964	237	9,127	3,451
סך הכל חובות					
מזה:					
175	-	24	3	136	12
חובות לא צוברים					
381	-	39	1	336	5
חובות בעייתיים אחרים					
556	-	63	4	472	17
סך הכל חובות בעייתיים					
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:					
20	-	20	-	-	-
שנבדקו על בסיס פרטי					
353	4	41	2	295	11
שנבדקו על בסיס קבוצתי					
373	4	61	2	295	11
סך הכל הפרשה להפסדי אשראי					
77	-	14	1	60	2
מזה: בגין חובות לא צוברים					
48	-	7	-	41	-
מזה: בגין חובות בעייתיים אחרים					

- (1) אשראי נושא ריבית. אשראי זה כולל עסקאות קרדיט, עסקאות בכרטיסי אשראי מתגלגל, אשראי למחזיקי כרטיס, אשראי שאינו למחזיקי כרטיס ועסקאות אחרות.
- (2) סכומים לקבל מבנקים, פיקדונות בבנקים, חברות וארגונים בינלאומיים לכרטיסי אשראי, הכנסות לקבל וחייבים אחרים.

3. איכות אשראי לפי שנות העמדת אשראי

ליום 31 בדצמבר 2024							
יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות		יתרת חוב רשומה של אשראי לזמן קצוב					
סה"כ	קודם	2020	2021	2022	2023	2024	במיליוני ש"ח
אנשים פרטיים							
חייבים בגין כרטיסי אשראי:							
4,587	-	-	1	25	79	4,482	אשראי שאינו בעייתי
6	-	-	-	1	1	4	אשראי בעייתי צובר
13	-	-	-	-	1	12	אשראי שאינו צובר
4,606	-	-	1	26	81	4,498	סך כל חייבים בגין כרטיסי אשראי
(18)	-	-	-	(1)	(6)	(11)	מחיקות חשבונאיות בתקופת הדיווח
אשראי:							
9,929	1,916	13	479	1,181	1,781	4,459	אשראי שאינו בעייתי
357	101	1	39	93	77	36	אשראי בעייתי צובר
145	49	1	3	12	23	56	אשראי שאינו צובר
10,431	2,066	15	521	1,286	1,881	4,551	סך כל אשראי
(209)	(108)	(2)	(14)	(35)	(40)	(6)	מחיקות חשבונאיות בתקופת הדיווח
15,037	2,066	15	522	1,312	1,962	9,048	סך כל אנשים פרטיים
מסחרי							
חייבים בגין כרטיסי אשראי:							
304	-	1	-	1	5	297	אשראי שאינו בעייתי
2	-	-	-	-	1	1	אשראי בעייתי צובר
3	-	-	-	-	-	3	אשראי שאינו צובר
309	-	1	-	1	6	301	סך כל חייבים בגין כרטיסי אשראי
(2)	-	-	-	-	(1)	(1)	מחיקות חשבונאיות בתקופת הדיווח
אשראי:							
1,013	77	(0)	8	27	79	598	אשראי שאינו בעייתי
35	3	-	1	3	8	17	אשראי בעייתי צובר
25	3	-	-	-	12	9	אשראי שאינו צובר
1,073	83	(0)	9	30	83	624	סך כל אשראי
(18)	(6)	-	(2)	(3)	(6)	(1)	מחיקות חשבונאיות בתקופת הדיווח
1,382	83	(0)	10	30	84	925	סך כל מסחרי
16,419	2,149	15	552	1,396	2,212	9,973	סך הכל חובות

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 לא קיימת יתרת חוב בגין הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח	יתרת חוב רשומה של אשראי לזמן קצוב						יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות	
	2024	2023	2022	2021	2020	קודם	סה"כ	סה"כ
אנשים פרטיים								
חייבים בגין כרטיסי אשראי:								
אשראי שאינו בעייתי	3,323	90	19	2	-	-	-	3,434
אשראי בעייתי צובר	3	2	-	-	-	-	-	5
אשראי שאינו צובר	11	1	-	-	-	-	-	12
סך כל חייבים בגין כרטיסי אשראי	3,337	93	19	2	-	-	-	3,451
אשראי:								
אשראי שאינו בעייתי	3,547	2,052	905	256	96	7	1,792	8,655
אשראי בעייתי צובר	48	115	57	20	8	1	87	336
אשראי שאינו צובר	28	36	16	6	5	2	43	136
סך כל אשראי	3,623	2,203	978	282	109	10	1,922	9,127
סך כל אנשים פרטיים	6,960	2,296	997	284	109	10	1,922	12,578
מסחרי								
חייבים בגין כרטיסי אשראי:								
אשראי שאינו בעייתי	211	2	-	1	-	1	-	215
אשראי בעייתי צובר	1	-	-	-	-	-	-	1
אשראי שאינו צובר	3	-	-	-	-	-	-	3
סך כל חייבים בגין כרטיסי אשראי	215	2	-	1	-	1	-	219
אשראי:								
אשראי שאינו בעייתי	570	192	64	32	-	(2)	63	919
אשראי בעייתי צובר	21	9	5	1	-	-	3	39
אשראי שאינו צובר	16	4	1	-	-	1	2	24
סך כל אשראי	607	205	70	33	-	(1)	68	982
סך כל מסחרי	822	207	70	34	-	-	68	1,201
סך הכל חובות	7,782	2,503	1,067	319	109	10	1,990	13,779

ג. חובות (1)

1. איכות אשראי ופיגורים

ליום 31 בדצמבר 2024				
בעייתיים (2)				
סך הכל	לא צוברים	צוברים	תקינים**	במיליוני ש"ח
אנשים פרטיים				
4,606	13	6	4,587	חייבים בגין כרטיסי אשראי
10,431	145	357	9,929	אשראי (3)
מסחרי				
313	3	2	308	חייבים בגין כרטיסי אשראי
1,070	25	35	1,010	אשראי (3)
2,428	-	-	2,428	חייבים אחרים (4)
18,848	186	400	(*18,621	סך הכל חובות

ליום 31 בדצמבר 2023				
בעייתיים (2)				
סך הכל	לא צוברים	צוברים	תקינים**	במיליוני ש"ח
אנשים פרטיים				
3,451	12	5	3,434	חייבים בגין כרטיסי אשראי
9,127	136	336	8,655	אשראי (3)
מסחרי				
237	3	1	233	חייבים בגין כרטיסי אשראי
964	24	39	901	אשראי (3)
2,220	-	-	2,220	חייבים אחרים (4)
16,000	175	381	(*15,444	סך הכל חובות

* מזה: חובות אשר דירוג האשראי שלהם במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות החברה בסך 17,807 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 15,160 מיליון ש"ח).

** חובות תקינים כוללים חובות שאינם מסווגים כבעייתיים, עם דחיית תשלומים של 180 יום או יותר, שניתנה בתקופת המלחמה ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים בסכום הנמוך מ- 0.5 מיליון ש"ח (כולם לקוחות פרטיים). לעניין זה - דחיית תשלומים - לרבות הארכת תקופה ולרבות דחיית תשלומים ללא ריבית בתקופת הדחייה. במקרה שניתנה לחוב דחייה חוזרת בתשלומים משך הדחייה מחושב לפי משך הדחייה המצטבר. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלווה זכאי לפי כל דין.

(1) חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(2) חובות צוברים ולא צוברים.

(3) כולל אשראי שניתנו בביטחון רכב בשווי של בסך 3,359 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 2,205 מיליון ש"ח).

(4) סכומים לקבל מבנקים, פיקדונות בבנקים, חברות וארגונים בינלאומיים לכרטיסי אשראי, הכנסות לקבל וחייבים אחרים.

2. מידע נוסף על חובות לא צוברים
(א) חובות לא צוברים והפרשה

ליום 31 בדצמבר 2024			
יתרת חובות			
יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך הכל יתרת חובות לא צוברים ⁽²⁾	יתרת הפרשה	יתרת חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה ⁽²⁾
במיליוני ש"ח			
אנשים פרטיים			
13	13	2	13
145	145	64	145
אשראי			
מסחרי			
3	3	1	3
25	25	16	25
אשראי			
186	186	83	186
סך הכל חובות			

ליום 31 בדצמבר 2023			
יתרת חובות			
יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך הכל יתרת חובות לא צוברים ⁽²⁾	יתרת הפרשה	יתרת חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה ⁽²⁾
במיליוני ש"ח			
אנשים פרטיים			
12	12	2	12
136	136	60	136
אשראי			
מסחרי			
3	3	1	3
24	24	14	24
אשראי			
175	175	77	175
סך הכל חובות			

58	58	31	58	מזה: חובות בארגון מחדש של חובות בעייתיים

(2) יתרת חוב רשומה

1. מידע על חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים ⁽²⁾

(א) איכות אשראי ומצב הפיגור של חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים ⁽²⁾

ליום 31 בדצמבר 2024		במיליוני ש"ח	
יתרת חוב רשומה	שאינו צובר הכנסות ריבית		
סך הכל			
אנשים פרטיים			
5	5		חייבים בגין כרטיסי אשראי
54	54		אשראי
מסחרי			
10	10		אשראי
69	69		סך הכל חובות

ליום 31 בדצמבר 2023		במיליוני ש"ח	
יתרת חוב רשומה	שאינו צובר הכנסות ריבית		
סך הכל	בלתי מבוקר		
אנשים פרטיים			
3	3		חייבים בגין כרטיסי אשראי
44	44		אשראי
מסחרי			
11	11		אשראי
58	58		סך הכל חובות

(2) בנתוני 31 בדצמבר 2023 מוצגים נתונים אודות חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להוראה הקודמת.

(ב) איכות אשראי ומצב הפיגור של חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים במהלך שנת הדיווח ⁽²⁾

לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

<u>יתרת חוב רשומה</u>			<u>במיליוני ש"ח</u>
<u>מחיקות</u>	<u>סך הכל</u>	<u>לא צובר</u>	
<u>חשבוניות</u>			
-	3	3	<u>אנשים פרטיים</u>
16	43	43	חייבים בגין כרטיסי אשראי
			אשראי
-	10	10	<u>מסחרי</u>
16	56	56	אשראי
			<u>סך הכל חובות</u>

לתקופה של שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

<u>יתרת חוב רשומה</u>			<u>במיליוני ש"ח</u>
<u>מחיקות</u>	<u>סך הכל</u>	<u>לא צובר</u>	
<u>חשבוניות</u>			
-	3	3	<u>אנשים פרטיים</u>
15	56	56	חייבים בגין כרטיסי אשראי
			אשראי
-	3	3	<u>מסחרי</u>
-	8	8	חייבים בגין כרטיסי אשראי
15	70	70	אשראי
			<u>סך הכל חובות</u>

(2) בנתוני 31 בדצמבר 2023 מוצגים נתונים אודות חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להוראה הקודמת.

(ג) חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים במהלך שנת הדיווח

חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים בתקופה של שנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	סך הכל		סוג השינוי		
	יתרת חוב רשומה	% מסך הכל	ויתור על ריבית	הארכת תקופה	הארכת תקופה וויתור על ריבית
	במיליוני ש"ח	%			במיליוני ש"ח
אנשים פרטיים					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	3	0.1	-	3	-
אשראי	43	0.4	1	29	13
מסחרי					
אשראי	10	0.9	-	4	1
סך הכל חובות	56	0.4	1	36	14
					5

השפעות כספיות של שינוי בתנאים בתקופה של שנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר 2024
חובות של לווים בקשיים פיננסיים שכשלו
לאחר שעברו שינוי בתנאים בתקופה של שנה שהסתיימה
ביום 31 בדצמבר 2024⁽²⁾

במיליוני ש"ח	סך הכל		סוג השינוי		
	ממוצע ויתור הארכת תקופה על ריבית	דחיית תשלומים ממוצעת	יתרת חוב רשומה	ויתור על ריבית	הארכת תקופה וויתור על ריבית
	%	חודשים			במיליוני ש"ח
אנשים פרטיים					
חייבים בגין כרטיסי אשראי	-	30	-	-	-
אשראי	2.4	35	4	-	1
מסחרי					
אשראי	1.9	13	6	1	1
סך הכל חובות	2.2	31	6	5	4
					1

(2) חובות שהפכו בתקופת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ד. רכישה ומכירה של אשראי במהלך השנה

במהלך שנת 2024 רכשה החברה, באמצעות חברה בת, שוברי כרטיסי אשראי בסך של כ- 993 מיליון ש"ח (בשנת 2023 - כ- 963 מיליון ש"ח).

במהלך שנת 2022 חתמה החברה על הסכם התקשרות עם אחד הבנקים, המסדיר ביצוע עסקאות רכישה על ידי הבנק, המהוות מכר מלא ומוחלט, של חובות אשר נוצרו מכוח עסקאות שבוצעו בכרטיסי חוב חוץ בנקאיים שהונפקו על ידי החברה.

במהלך שנת 2024 חתמה החברה על הסכם התקשרות דומה עם בנק נוסף.

בשנים 2023-2024 בוצעו עסקאות חודשיות בטווח כולל של בין 400 ל- 1,100 מיליוני ש"ח. ביצוע עסקאות מכוח ההסכמים הנ"ל כפוף לשיקול דעת הצדדים.

ה. חייבים בגין פעילות כרטיסי אשראי ⁽¹⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽¹⁾, ⁽³⁾ לפי גודל החובות של הלווה

ליום 31 בדצמבר 2024			
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי			
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾⁽¹⁾	סך הכל	מס' לווים ⁽²⁾	
מיליוני ש"ח			
			תקורת האשראי (באלפי ש"ח)
467	129	176,977	יתרת לווה עד 5
2,280	415	302,122	יתרת לווה מעל 5 עד 10
1,768	531	177,355	יתרת לווה מעל 10 עד 15
2,369	717	170,533	יתרת לווה מעל 15 עד 20
4,303	1,497	232,383	יתרת לווה מעל 20 עד 30
3,480	1,367	139,164	יתרת לווה מעל 30 עד 40
8,197	4,365	238,056	יתרת לווה מעל 40 עד 80
2,435	4,071	65,213	יתרת לווה מעל 80 עד 150
414	2,263	14,083	יתרת לווה מעל 150 עד 300
112	404	1,382	יתרת לווה מעל 300 עד 600
39	128	204	יתרת לווה מעל 600 עד 1200
14	108	72	יתרת לווה מעל 1,200 עד 2,000
15	113	44	יתרת לווה מעל 2,000 עד 4,000
8	89	17	יתרת לווה מעל 4,000 עד 8,000
14	269	23	יתרת לווה מעל 8,000 עד 20,000
-	24	1	יתרת לווה מעל 20,000 עד 40,000
-	277	2	יתרת לווה מעל 40,000 עד 200,000
25,915	16,767	1,517,631	סך הכל
-	234		הכנסות לקבל וחייבים אחרים
25,915	17,001	1,517,631	סך הכל

(1) החייבים בגין הפעילות בכרטיסי אשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.

(2) מספר הלווים לפי סך הכל חייבים וסיכון אשראי חוץ מאזני.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה (לא כולל מסגרות אשראי באחריות בנקים).

ליום 31 בדצמבר 2023

חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי

סיכון אשראי חוץ			במיליוני ש"ח	
מאזני (1) (3)			מס' לווים (2)	
סך הכל			מיליוני ש"ח	
			תקרת האשראי (באלפי ש"ח)	
429	137	167,063	יתרת לווה עד 5	
2,508	383	320,826	יתרת לווה מעל 5 עד 10	
1,578	468	158,743	יתרת לווה מעל 10 עד 15	
2,042	600	146,661	יתרת לווה מעל 15 עד 20	
3,553	1,249	192,911	יתרת לווה מעל 20 עד 30	
2,773	1,141	112,854	יתרת לווה מעל 30 עד 40	
6,210	3,873	191,432	יתרת לווה מעל 40 עד 80	
1,840	3,752	56,721	יתרת לווה מעל 80 עד 150	
328	1,399	9,191	יתרת לווה מעל 150 עד 300	
109	269	972	יתרת לווה מעל 300 עד 600	
36	122	188	יתרת לווה מעל 600 עד 1200	
14	110	70	יתרת לווה מעל 1,200 עד 2000	
10	100	36	יתרת לווה מעל 2,000 עד 4,000	
7	100	18	יתרת לווה מעל 4,000 עד 8,000	
9	196	17	יתרת לווה מעל 8,000 עד 20,000	
20	21	2	יתרת לווה מעל 20,000 עד 40,000	
-	264	2	יתרת לווה מעל 40,000 עד 200,000	
21,466	14,184	1,357,707	סך הכל	
	195		הכנסות לקבל וחייבים אחרים	
21,466	14,379	1,357,707	סך הכל	

(1) החייבים בגין הפעילות בכרטיסי אשראי וסיכון האשראי החוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה.

(2) מספר הלווים לפי סך הכל חייבים וסיכון אשראי חוץ מאזני.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות החבות של לווה (לא כולל מסגרות אשראי באחריות בנקים).

ביאור 12: חייבים ויתרות חובה

א. ההרכב

מיליוני ש"ח		ליום 31 בדצמבר	
		2024	2023
מוסדות ורשויות ממשלתיות		-	3
הוצאות מראש		136	89
בטחונות בגין ניירות ערך		135	1,006
חייבים בגין רכישת ניירות ערך		135	493
מקדמות על חשבון עמלות לסוכני ביטוח		34	15
חברות ביטוח ותוכני ביטוח		114	94
לקוחות והכנסות לקבל		119	117
שיבובים ושרידים		22	27
מלאי		9	9
אחרים		34	31
סך הכל		738	1,884
בניכוי הפרשה לחובות מסופקים בעיקר בגין מבטחי משנה (ראה ב' להלן)		(18)	(18)
סך הכל חייבים ויתרות חובה		720	1,867

לעניין חשיפת הקבוצה לסיכונים אשראי ולסיכונים שוק, ראה ביאור 42 להלן.
לעניין חייבים ויתרות חובה המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 43 להלן.

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים

מיליוני ש"ח		ליום 31 בדצמבר	
		2024	2023
יתרה ליום 1 בינואר		18	19
חובות אבודים		-	(4)
שינוי בהפרשה בתקופה - נזקף לרווח והפסד		-	3
סך הכל הפרשה לחובות מסופקים		18	18

ביאור 13: פרמיה לגבייה

א. ההרכב^(1,2)

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
900	861	פרמיות לגבייה
(62)	(63)	בניכוי הפרשה לחובות מסופקים
837	798	סה"כ פרמיות לגבייה
506	529	כולל המחאות לגביה והוראות קבע

- (1) לענין חשיפת הקבוצה לסיכונים אשראי ולסיכונים שוק, ראה ביאור 42.
(2) לענין פרמיה לגבייה מצדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 43.

ב. להלן התנועה בהפרשה לחובות מסופקים בגין הפרמיה לגבייה

		במיליוני ש"ח
2023	2024	יתרה ליום 1 בינואר
62	62	שינוי בהפרשה בתקופה - נזקף לרווח והפסד
-	1	
62	63	יתרה ליום 31 בדצמבר

ג. גיול

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
		פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם
567	610	ללא פיגור
		בפיגור (*):
91	70	מתחת ל- 90 ימים
55	45	בין 90 ל- 180 ימים
109	58	מעל 180 ימים
254	173	
822	783	סה"כ פרמיה לגבייה שערכה לא נפגם
16	15	פרמיה לגבייה שערכה נפגם
837	798	סה"כ פרמיה לגבייה

(* כולל סכום של 108 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2023: 151 מיליוני ש"ח) חובות בפיגור במגזר ביטוח חיים. חובות אלה מגובים בעיקרם בערך הפידיון של הפוליסה.

ביאור 14: נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

א. הרכב

להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	באלפי ש"ח
3,839	3,924	נדל"ן להשקעה
		השקעות פיננסיות:
28,065	25,911	נכסי חוב סחירים
8,199	7,638	נכסי חוב שאינם סחירים
17,378	20,274	מניות
30,491	34,979	השקעות פיננסיות אחרות ⁽²⁾
84,133	88,802	סך הכל השקעות פיננסיות
4,418	4,451	מזומנים ושווי מזומנים
1,622	806	אחר ⁽³⁾
94,012	97,983	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

- (1) לעניין החשיפה בגין נכסים עבור חוזים תלויי תשואה, ראה ביאור 42.
 (2) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות/קרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.
 (3) היתרה כוללת בעיקר פרמיה לגבייה, יתרות מבטחי משנה, בטחונות בגין פעילות בחוזים עתידיים וכן עסקאות בניירות ערך שטרם נסלקו לתאריך הדוחות הכספיים.

ב. שווי הוגן של נכסים פיננסיים

(1) היררכיית שווי הוגן של נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן

הטבלה להלן מציגה את הנכסים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השווי ההוגן. להגדרת הרמות בהיררכיה, ראה ביאור 2(ה)(3). לפרטים נוספים בדבר מדידות שווי הוגן ראה ביאור 14.
 למידע בדבר שווי הוגן של נדל"ן להשקעה עבור נכסים תלויי תשואה, ראה ביאור 10 לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2024				
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	במיליוני ש"ח
				השקעות פיננסיות:
25,911	-	4,160	21,751	נכסי חוב סחירים
7,638	18	7,620	-	נכסי חוב שאינם סחירים
20,274	2,288	515	17,471	מניות
34,979	14,483	2,850	17,646	השקעות פיננסיות אחרות ^(*)
88,802	16,789	15,145	56,868	סך הכל השקעות פיננסיות
1,044	9	934	101	^(*) מזה בגין נגזרים

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ליום 31 בדצמבר 2023				
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	במיליוני ש"ח
				השקעות פיננסיות:
28,065	-	4,655	23,410	נכסי חוב סחירים
8,199	29	8,170	-	נכסי חוב שאינם סחירים
17,378	1,968	511	14,899	מניות
30,491	12,539	1,950	16,002	השקעות פיננסיות אחרות ^(*)
84,133	14,536	15,286	54,311	סך הכל השקעות פיננסיות
573	9	284	280	^(*) מזה בגין נגזרים

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

(2) התנועה בנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

במיליוני ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	השקעות פיננסיות אחרות	סך הכל
יתרה ליום 1 בינואר 2024 (מבוקר)	29	1,968	12,539	14,536
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד	6	(123)	792	675
רכישות	-	509	2,762	3,271
מכירות	-	(56)	(1,591)	(1,647)
פידיונות	(24)	-	-	(24)
תקבולי ריבית ודיבידנד	(3)	(10)	(9)	(22)
המרת חוב להון	10	-	(10)	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024 (מבוקר)	18	2,288	14,483	16,789
סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים יתרה ליום 31 בדצמבר 2024 ⁽¹⁾	-	(123)	812	689

במיליוני ש"ח	נכסי חוב שאינם סחירים	מניות	השקעות פיננסיות אחרות	סך הכל
יתרה ליום 1 בינואר 2023 (מבוקר)	61	2,106	10,027	12,194
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד	4	(161)	517	360
רכישות	-	393	2,989	3,382
מכירות	-	(367)	(1,005)	(1,372)
פידיונות	(12)	-	-	(12)
תקבולי ריבית ודיבידנד	(13)	(3)	-	(16)
המרת חוב להון	(11)	-	11	-
ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)	29	1,968	12,539	14,536
סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2023 ⁽¹⁾	4	(163)	540	381

- (1) בסעיף רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון.
(2) לעניין אופן מדידת השווי ההוגן ראה ביאור 15(ו)(3).

ביאור 15: השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2024				במיליוני ש"ח
סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד ⁽¹⁾	
6,206	-	5,994	212	נכסי חוב סחירים (א)
25,344	25,344	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,776	-	1,736	40	מניות (ד)
6,055	-	5,308	747	אחרות (ה)
39,381	25,344	13,038	999	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023				במיליוני ש"ח
סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד ⁽¹⁾	
7,313	-	6,212	1,101	נכסי חוב סחירים (א)
24,444	24,444	-	-	נכסי חוב שאינם סחירים (ב)
1,671	-	1,647	24	מניות (ד)
5,836	-	4,819	1,017	אחרות (ה)
39,265	24,444	12,678	2,142	סך הכל

(1) מתוכם השקעות בשווי של כ-123 ו-992 מ"ש המטופלות לפי IFRS 9 כשווי הוגן דרך רווח והפסד, בשנים 2024 ו-2023 בהתאמה.

א. נכסי חוב סחירים

הרכב

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
902	-	אגרות חוב ממשלתיות מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
3,131	3,351	זמינים למכירה
4,033	3,351	סך הכל אג"ח ממשלתיות
		נכסי חוב אחרים:
		שאינם ניתנים להמרה מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
174	186	שיועדו בעת ההכרה לראשונה
3,081	2,643	זמינים למכירה
3,255	2,829	סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
		ניתנים להמרה מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:
25	26	שיועדו בעת ההכרה לראשונה
25	26	סך הכל נכסי חוב אחרים ניתנים להמרה
7,313	6,206	סך הכל נכסי חוב סחירים
2	2	יבדות עבר שזקקו לרווח והפסד (רמצטר)

ב. נכסי חוב שאינם סחירים

(1) הרכב, שווי הוגן מול ערך בספרים ורמה בהיררכיית השווי ההוגן

ליום 31 בדצמבר 2023				ליום 31 בדצמבר 2024			
שווי הוגן ⁽¹⁾				שווי הוגן ⁽¹⁾			
רמה 3	רמה 2	סך הכל	ערך בספרים	רמה 3	רמה 2	סך הכל	ערך בספרים
במיליוני ש"ח							
אגרות חוב ממשלתיות מטופלות כהלוואות וחייבים							
19,542	-	19,542	14,441	19,912	-	19,912	14,739
אג"ח מיועדות							
2,737	-	2,737	2,193	2,704	-	2,704	2,226
פקדונות באוצר							
22,279	-	22,279	16,634	22,616	-	22,616	16,965
סך הכל אגרות חוב ממשלתיות							
נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:							
-	28	28	28	-	30	30	28
שיועדי בעת ההכרה לראשונה מוצגים כהלוואות וחייבים למעט פקדונות בבנקים ⁽²⁾							
2,180	5,062	7,242	7,232	3,170	4,956	8,125	7,939
-	566	566	550	-	421	421	412
פקדונות בבנקים							
סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה							
2,180	5,656	7,836	7,810	3,170	5,407	8,576	8,379
24,459	5,656	30,115	24,444	25,786	5,407	31,192	25,344
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים							
42				34 (במצטבר)			

(1) בהמשך לביאור 3(ד)(1)(ד) בבדיקת נאותות ההתחייבויות (LAT) החברה מתחשבת בעודף שווי הוגן על הערך בספרים של נכסי חוב לא סחירים.
(2) לפרטים נוספים ראה ביאור 42(ה)(1)(ד).

(2) גיול השקעות בנכסי חוב פיננסים שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
16,634	16,965	אגרות חוב ממשלתיות
		נכסי חוב שערכם לא נפגם ספציפית, ברוטו:
7,804	8,378	ללא פיגור
		בפיגור (*):
1	1	מתחת ל- 90 ימים
-	-	בין 90 ל- 180 ימים
2	1	מעל 180 ימים
3	2	סך הכל בפיגור
24,441	25,345	סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם ספציפית ברוטו
(4)	(3)	הפרשה קולקטיבית
24,437	25,342	סך הכל נכסי חוב שערכם לא נפגם ספציפית, נטו
		נכסי חוב שערכם נפגם:
45	34	נכסים שערכם נפגם, ברוטו
(38)	(32)	הפרשה להפסד
7	2	נכסי חוב שערכם נפגם, נטו
24,444	25,344	סה"כ נכסי חוב לא סחירים

* בעיקר הלוואות על פוליסות שכנגדן קיימים ערכי פידיון מלאים ו/או משכנתאות.
יצוין כי הסכומים שלעיל אינם מהווים את הסכום בפיגור בפועל אלא את יתרת החוב המעורבת בפיגור.

ג. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ליום 31 בדצמבר		באחוזים
2023	2024	
נכסי חוב סחירים		
בסיס הצמדה		
2.14	2.41	צמוד למדד המחירים לצרכן
4.40	4.70	שקלי
5.27	5.31	צמוד מט"ח
נכסי חוב שאינם סחירים		
בסיס הצמדה		
4.62	4.89	צמוד למדד המחירים לצרכן
5.97	6.25	שקלי
7.47	7.23	צמוד מט"ח

ד. מניות

31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
סחירות		
17	34	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
897	940	זמינות למכירה
914	974	סך הכל מניות סחירות
שאינן סחירות		
7	7	מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שיועדו בעת ההכרה לראשונה
750	795	זמינות למכירה
757	802	סך הכל מניות סחירות
1,671	1,776	סך הכל מניות
344	318	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. השקעות פיננסיות אחרות

1. הרכב

ליום 31 בדצמבר		באלפי ש"ח
2023	2024	
סחירות		
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:		
638	475	שיועדו בעת ההכרה לראשונה
7	6	מכשירים נגזרים (2)
365	426	זמינות למכירה
1,010	907	סך הכל השקעות פיננסיות סחירות
שאינן סחירות		
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:		
67	114	שיועדו בעת ההכרה לראשונה
304	150	מכשירים נגזרים (2)
4,455	4,884	זמינות למכירה
4,826	5,148	סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות
5,836	6,055	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
125	122	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ההשקעות הפיננסיות האחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות/קרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

2. מידע נוסף לגבי מכשירים נגזרים

להלן סכום החשיפה נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות במכשירים נגזרים שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים על ידי חברות הביטוח בקבוצה:

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
478	444	מניות
104	-	מדד
(3,691)	(4,496)	מטבע זר
762	1,360	ריבית קבועה

סכום החשיפה נטו לנכס הבסיס המוצג במונחי דלתא של העסקאות במכשירים נגזרים שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים אשר נכללים בהתחייבויות פיננסיות מפורטים במסגרת ביאור 26.

ו. שווי הוגן

1. היררכיית שווי הוגן של נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן

הטבלה להלן מציגה את הנכסים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמת השווי ההוגן. לפרטים בדבר הרמות בהיררכיה, ראה ביאור 2(ה)(3) לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2024				במיליוני ש"ח
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
השקעות פיננסיות :				
6,206	-	127	6,079	נכסי חוב סחירים
1,776	802	44	930	מניות
6,055	5,004	146	905	השקעות פיננסיות אחרות (*)
14,037	5,806	317	7,914	סך הכל השקעות פיננסיות
153	4	145	4	(*) מזה בגין נגזרים

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023				במיליוני ש"ח
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
השקעות פיננסיות :				
7,313	-	183	7,130	נכסי חוב סחירים
1,671	757	47	867	מניות
5,836	4,528	301	1,007	השקעות פיננסיות אחרות (*)
14,820	5,285	531	9,004	סך הכל השקעות פיננסיות
308	3	301	4	(*) מזה בגין נגזרים

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

2. התנועה בנכסים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה

במיליוני ש"ח	מניות	השקעות פיננסיות אחרות	סך הכל
יתרה ליום 1 בינואר 2024 (מבוקר)	757	4,528	5,285
סך הרווחים (ההפסדים) שהוכרו :			
ברוח והפסד	(13)	121	108
ברוח כולל אחר	5	67	72
רכישות	86	813	899
מכירות	(26)	(525)	(551)
דיבידנד וריבית שהתקבלו	(7)	-	(7)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024 (מבוקר)	802	5,004	5,806
סך הרווחים (ההפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2024	(13)	129	116

מדידת שווי הוגן במועד הדיווח נכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד ונכסים פיננסיים זמינים למכירה

במיליוני ש"ח	מניות	השקעות פיננסיות אחרות	סך הכל
יתרה ליום 1 בינואר 2023 (מבוקר)	937	3,697	4,634
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו :			
ברוח והפסד	41	96	137
ברוח כולל אחר	(142)	134	(8)
רכישות	117	944	1,061
מכירות	(190)	(343)	(533)
דיבידנד וריבית שהתקבלו	(6)	-	(6)
ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)	757	4,528	5,285
סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים נכון ליום 31 בדצמבר 2023	9	97	106

3. טכניקות הערכת שווי הוגן ותהליכי הערכה המיושמים בחברה

א. השקעות במניות ובמכשירי חוב

השווי ההוגן של השקעות הנסחרות באופן פעיל בשווקים פיננסיים מוסדרים נקבע תוך התייחסות למחיר המכירה המצוטט שלהן (Quoted closing bid price) בסגירת המסחר, למועד המדידה.

לגבי השקעות הנסחרות בשוק מעבר לדלפק (OTC), הקבוצה מקבלת ציטוטי מחירים מחברות תמחור מוכרות (recognized pricing services).

בגין השקעות שלהן אין שוק פעיל, השווי ההוגן נקבע על ידי מערכי שווי חיצוניים באמצעות שימוש בשיטות הערכה. שיטות אלו כוללות התבססות על עסקאות שבוצעו לאחרונה בתנאי שוק, התייחסות לשווי השוק הנוכחי של מכשיר אחר דומה במהותו, היוון תזרימי מזומנים או שיטות הערכה אחרות.

השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים בישראל לרבות אגרות חוב, הלוואות ופיקדונות, מחושב לפי מודל המבוסס על הערך הנוכחי המתקבל מהיוון תזרימי המזומנים, על פי שיעור ריבית להיוון הנקבע על ידי חברה המספקת ציטוטים של שיעורי ריבית (ראה סעיף 4 (א)(1) להלן).

השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים מחוץ לישראל מחושב לפי מודל המבוסס על הערך הנוכחי המתקבל מהיוון תזרימי מזומנים לפי שיעור ריבית להיוון המתקבל ממומחה (ראה סעיף 4 (א)(2) להלן).

השווי ההוגן של אג"ח ח"צ מחושב על-פי מח"מ אקטוארי ועל ידי היוון תזרימי מזומנים חזויים, בהתבסס על עקום ריבית חסרת סיכון.

הערכות השווי, המתודולוגיה והמגמות נסקרות ומאושרות ע"י מנהלי ההשקעות הרלוונטיים וחשבות השקעות.

השווי ההוגן של קרנות ההשקעה מתבסס על פי ערך נכסי נקי (NAV) אשר מדווח ממנהלי הקרנות על פי רוב אחת לרבעון, דיווחי הקרן נסקרים ומאושרים ע"י מנהל ההשקעות בהתבסס על היכרותו את הקרן. השווי ההוגן של מכשירים מורכבים נקבע על פי ציטוט.

ב. נגזרים

השווי ההוגן של חוזי אקדמה (Forward), וחוזים להחלפת מטבעות ("CCS" – Cross Currency Swap) וכתבי אופציה מבוסס על מחירים המצוטט (Quoted Price), באם זמין. בהעדר מחיר מצוטט כאמור, נאמד השווי ההוגן של חוזי אקדמה וחוזים מסוג CCS על בסיס היוון ההפרש בין מחיר ה-Forward הנקוב בחוזה לבין מחיר ה-Forward הנוכחי בגין יתרת התקופה של החוזה עד לפידיון, תוך שימוש בציטוטים של שיעורי ריבית מתאימים, ואילו עבור כתבי אופציה, השווי ההוגן נקבע בהתאם למודל B&S. השווי ההוגן של חוזים להחלפת ריבית (Interest Rate Swap - IRS) מחושב בהתאם למודל כלכלי להיוון תזרימי מזומנים חזויים בהתאם לתנאי החוזה ומתבסס על ציטוטי מחירים המתקבלים מחברות תמחור מוכרות (recognized pricing services).

4. נתונים ששימשו בחישוב השווי ההוגן

א. שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

1. שערי ההיוון לחישוב השווי ההוגן של נכסים חוב שאינם סחירים, הנקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם, מתבססים בעיקרם על תשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.
2. לאחר תאריך הדיווח התקבלה הודעה מרשות שוק ההון, בדבר תוצאות מכרז חדש לבחירת ספק לשערוך נכסי חוב לא סחירים עבור הגופים המוסדיים. בהתאם להודעה, חברת "נס פייר ווליו בע"מ" נבחרה כספק המשערך החדש, וזאת לאחר הליך מכרזי מקיף שנערך בהתאם להוראות החוק. החברה לומדת את משמעות ההחלטה ונערכת ליישום השינוי בהתאם להנחיות שיתקבלו מרשות שוק ההון לרבות המשמעות לעניין המדידה וסיווג רמות שווי הוגן.
3. שערי ההיוון לחישוב השווי ההוגן של נכסים חוב שאינם סחירים בחו"ל, הנקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם, מתבססים בעיקרם על תשואות של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בזירות מסחר מחוץ לישראל.

שיעור הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים בארץ, לפי דירוג⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר		באחוזים
2023	2024	
2.1	2.2	AA ומעלה
5.2	5.6	BBB עד A
6.6	5.8	לא מדורג

שיעור הריבית עבור נכסי חוב שאינם סחירים - בחו"ל, לפי דירוג בינלאומי⁽²⁾:

ליום 31 בדצמבר		באחוזים
2023	2024	
7.8	7.1	לא מדורג

- (1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם מעלות, מידרוג ודירוג פנימי. נתוני חברת מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
- (2) כל נכסי חוב המדורגים בחו"ל דורגו על ידי סוכנויות דירוג מוכרות בחו"ל. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

ביאור 16: מזומנים ושווי מזומנים

א. מזומנים ושווי מזומנים עבור חודים תלויי תשואה

1. הרכב

ליום 31 בדצמבר		מיליוני ש"ח
2023	2024	
3,364	2,305	מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידית
1,054	2,146	פיקדונות לזמן קצר
4,418	4,451	מזומנים ושווי מזומנים

2. פרטים נוספים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח הכספי ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות כ-4.3% (ליום 31 בדצמבר 2023 כ-4.5%).
פיקדונות אחרים בתאגידים בנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפיקדונות נושאים ריבית בשיעור של כ-4.4% (ליום 31 בדצמבר 2023: 4.6%-5.2%)

ב. מזומנים ושווי מזומנים אחרים

1. הרכב

ליום 31 בדצמבר		מיליוני ש"ח
2023	2024	
1,647	1,702	מזומנים ופיקדונות למשיכה מיידית
901	916	פיקדונות לזמן קצר
2,548	2,617	מזומנים ושווי מזומנים

2. פרטים נוספים

המזומנים בתאגידים הבנקאיים נושאים ליום הדיווח הכספי ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות כ-4.3% (ליום 31 בדצמבר 2023 כ-4.5%).
פיקדונות אחרים בתאגידים בנקאיים הינם לתקופות של בין שבוע לשלושה חודשים. הפיקדונות נושאים ריבית בשיעור של כ-4.4% (ליום 31 בדצמבר 2023: 4.6%-5.2%).

ג. לפרטים נוספים בדבר חשיפת הקבוצה לסיכון שיעור ריבית, סיכון שוק ובדבר ניתוח רגישות, ראה ביאור 42(ג)-(2)-(3).

ביאור 17: הון וקרנות

א. הון מניות

מניות רגילות (*)			
2022	2023	2024	
באלפי מניות 1 ש"ח ע.ב.			
67,649	74,061	79,031	הון מניות מונפק ונפרע ליום 1 בינואר
6,411	4,970	-	הנפקת מניות (**)
1	-	406	מימוש כתבי אופציה לעובדים בכירים (***)
74,061	79,031	79,437	הון מניות מונפק ונפרע ליום 31 בדצמבר
100,000	100,000	100,000	הון רשום

(*) המניות רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. למחזיקים במניות הרגילות הזכות לקבלת דיבידנד כפי שיוכרז מפעם לפעם וזכות הצבעה באסיפות כלליות של החברה לפי קול אחד למניה, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

(**) ראה ד'2' להלן.

(***) לפרטים נוספים ראה ביאור 44 להלן.

ב. קרנות הון

- קרן התרגום של פעילויות חוץ מורכבת בעיקר מהשפעות של מטבע הליש"ט והדולר.
- קרנות הון אחרות כוללות קרן הון בגין עסקאות עם בעלי שליטה וקרנות הון לא מהותיות אחרות.

ג. דיבידנדים בחברה ובחברות מאוחדות

1. אישור מדיניות וחלוקת דיבידנד בחברה

בחודש ספטמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד. זאת, בין היתר, בהמשך לקביעת מדיניות חלוקת דיבידנד בחברות הבנות העיקריות של החברה, כלל ביטוח ומקס (ראה להלן).

בהתאם למדיניות שנקבעה, החברה תחלק דיבידנד שנתי בשיעור שלא יפחת מ-50% מהדיבידנד שמתקבל מחברות הבנות של החברה באותה שנה.

אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד, וכל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה החברה ו/או שיתטול על עצמה החברה בעתיד, לכך שהחלוקה לא תשפיע לרעה על מצב תזרים המזומנים של החברה ומידת הזדקקותה של החברה למזומנים למימון פעילותה לרבות השקעות עתידיות, כפי שתהיה מעת לעת, ו/או פעילותה העתידית הצפויה ו/או המתוכננת.

דירקטוריון החברה יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על החברה, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 28 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-60% מהדיבידנדים שהוכרזו וחולקו בחברות הבנות של החברה. הדיבידנד שולם ביום 24 בדצמבר 2024.

2. מדיניות וחלוקת דיבידנד בכלל ביטוח

בחודש יוני 2023 אישר דירקטוריון כלל ביטוח מדיניות חלוקת דיבידנד בשיעור של 50%-30% מהרווח הכולל של כלל ביטוח. החלוקה כפופה לכך שכלל ביטוח תעמוד ביעד הון מינימאלי בהתאם למשטר כושר הפירעון הכלכלי, לאחר החלוקה, בשיעור של 110% ללא התחשבות בהוראות הפריסה, ובשיעור של 135%, בהתחשב בהוראות הפריסה בתקופת המעבר.

זאת בהמשך לקביעת מדיניות ניהול הון אשר על פיה טווח המטרה ליחס כושר פירעון כלכלי של כלל ביטוח יעמוד בטווח שבין 170%-150%, שאושר ביוני 2021. בנוסף, נקבע יעד יחס כושר פירעון מינימאלי יציבותי של 135%. יעדים אלו הינם ליחס כושר פירעון בהתחשב בסכום הניכוי בתקופת הפריסה עד תום שנת 2032 ולאחריה.

יצוין שבחודש פברואר 2025 נשלח מכתב מאת הממונה בנושא יעדי הון, המבהיר את הפרקטיקות הראויות לקביעת יעדי ההון. בכוונת כלל ביטוח לבחון את יעדיה בשים לב למכתב.

אין לראות במדיניות זו התחייבות של כלל ביטוח לבצע חלוקת דיבידנד, וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של דירקטוריון כלל ביטוח לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה כלל ביטוח ו/או שתיטול על עצמה בעתיד, לכך שהחלוקה לא תשפיע לרעה על מצב תזרים המזומנים של כלל ביטוח ומידת הזדקקותה של כלל ביטוח למזומנים למימון פעילותה לרבות השקעות עתידיות, כפי שתהיה מעת לעת, ו/או פעילותה העתידית הצפויה ו/או המתוכננת.

דירקטוריון כלל ביטוח יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת דיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על כלל ביטוח, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 27 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון כלל ביטוח חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-45% מהרווח הכולל של כלל ביטוח בשנת 2023 וזאת לאחר בחינת מלוא ההיבטים לרבות עמידת כלל ביטוח ביעדי יחסי כושר פירעון כלכלי המפורטים לעיל. הדיבידנד שולם ביום 28 בנובמבר 2024.

3. מדיניות וחלוקת דיבידנד במקס

חלוקת דיבידנד על-ידי מקס כפופה למגבלות חוק החברות וכן להוראות המפקח על הבנקים, לפיהן לא יחולק דיבידנד במקרים הבאים:

1. יתרת העודפים המצטברת בניכוי הפרשים בחובה שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר אינה חיובית או כאשר הסכום המוצע לחלוקה יגרום ליתרת עודפים שלילית.

2. אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל או כאשר התוצאה המצטברת בשלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים שלגביה פורסם הדוח הכספי האחרון, מראה על הפסד או על הפסד כולל.

3. מקס עולה שלא לעמוד בדרישות ליעדי הון שקבעה.

על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים תוכל מקס לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבלה מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

בנוסף, בהתאם לתנאי חלק ממסגרות האשראי של מקס לא יחולק דיבידנד בהתקיים המקרים להלן:

א. אם במועד החלוקה יחס הלימות הון רובד 1 יפחת משיעור של 8% לפי הדוחות הכספיים המאוחדים שלה.

ב. כמו כן, ככל שיחס הלימות הון רובד 1 של מקס עולה על 10% בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים, מקס תוכל לבצע חלוקה, במהלך רבעון קלנדרי כלשהו, רק בהתקיים, בין היתר, התנאים להלן: (1) מקס אינה בהפרה של התחייבויותיה, לרבות חריגה מאמות המידה הפיננסיות; (2) לא קמה עילה להעמדה לפירעון מיידי;

ג. ככל שיחס הלימות הון רובד 1 של מקס הוא בטווח שבין שיעור של 8% לשיעור של 9% (כולל) על פי דוחותיה הכספיים המאוחדים, מקס לא תבצע חלוקת דיבידנד, במהלך רבעון קלנדרי כלשהו, אלא אם תעמוד מקס, בין היתר, בתנאים להלן: (1) סכום החלוקה אינו עולה על 25% מהרווח הנקי על פי הדוחות הכספיים המאוחדים האחרונים של החברה; (2) מקס מקיימת את כל התחייבויותיה המהותיות, לרבות אינה חורגת מאמות המידה הפיננסיות; (3) לא קמה עילה להעמדה לפירעון מיידי.

ד. ככל שיחס הלימות הון רובד 1 של מקס גבוה משיעור של 9% ונמוך משיעור של 10% לפי הדוחות הכספיים המאוחדים של מקס, מקס לא תבצע חלוקת דיבידנד, במהלך רבעון קלנדרי כלשהו, אלא אם תעמוד החברה, בין היתר, בתנאים להלן: (1) סכום החלוקה אינו עולה על 50% מהרווח הנקי על פי הדוחות הכספיים המאוחדים האחרונים של מקס; (2) מקס מקיימת את כל התחייבויותיה המהותיות, לרבות אינה חורגת מאמות המידה הפיננסיות; (3) לא קמה עילה להעמדה לפירעון מיידי.

במהלך הרבעון השני לשנת 2024 סיכמה מקס על ביטולן של מגבלות על חלוקת דיבידנד שנכללו בהסכמי מימון של מקס, ואשר פורטו לעיל.

ביום 30 ביוני 2024 קבע דירקטוריון מקס, מדיניות לחלוקת דיבידנדים. על פי המדיניות, החל משנת 2024, תוכל מקס לחלק מדי שנה דיבידנדים בסכום של עד 30% מהרווח הנקי של מקס לשנה שקדמה לשנת החלוקה, בקביעת המדיניות אין משום התחייבות של מקס לחלק דיבידנד במועד או בשיעור כלשהו, וכל חלוקה תהיה בשיקול דעתו המלא של דירקטוריון מקס ותהיה טעונה אישור פרטני של דירקטוריון מקס, בכפוף, בין היתר, לעמידה בכל המגבלות החלות על מקס מכוח הדין ומכוח הוראות הפיקוח על הבנקים.

בהתאם, ביום 30 ביוני 2024, אישר דירקטוריון מקס חלוקה של דיבידנד בסך 62 מיליוני ש"ח, המהווה כ-28% מהרווח הנקי של מקס לשנת 2023. הדיבידנד שולם ביום 3 ביולי 2024.

ד. הנפקת הון מניות בחברה

ביום 16 בינואר 2022 הנפיקה החברה 6,410,700 מניות בנות 1 ש"ח ע.ג. כ"א, במסגרת הנפקה לציבור על פי דוח הצעת מדף של החברה מיום 13 בינואר 2022, שפורסם מכוח תשקיף מדף מיום 29 באוגוסט 2019 שתוקפו הוארך עד ליום 28 באוגוסט 2022. תמורת ההנפקה, לאחר הוצאות הנפקה הסתכמה בסך של כ-492 מיליון ש"ח בחודש מרס 2023 וכחלק מתמורת עסקת מקס, החברה הקצתה למוכרים במועד השלמת העסקה 4,970,310 מניות רגילות של החברה בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת ("המניות המוקצות"). המניות המוקצות היוו מיד לאחר הקצאתן כ-6.29% מהונה המונפק והנפרע של החברה וכ-6.05% מהונה המונפק והנפרע של

החברה בדילול מלא. לפרטים אודות רכישת מקס ראה ביאור 9 לעיל.

ה. סטטוס השליטה וניהול דרישות ההון של החברה ושל גופים מוסדיים מאוחדים

1. ניהול ההון בחברה

מדיניות החברה הינה להחזיק בסיס הון איתן ככרית מרכזית לספיגת הפסדים ובמטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, ועל מנת לתמוך בצרכי ההון של החברות המאוחדות שלה, ובהתפתחות עסקית עתידית. לעניין ניהול ההון נבחן גם הצורך בהחזקת כרית ספיגה בשים לב להתפתחויות שליליות העלולות להשפיע על ההון ועל דרישות ההון. הדירקטוריון מפקח על התשואה להון, אותה הקבוצה מגדירה כרווח (הפסד) כולל לתקופה המיוחס לבעלי המניות של החברה מחולק בהון המיוחס לבעלי המניות של החברה. לפרטים אודות התחייבות החברה כלפי רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון ("הרשות") בדבר עמידה ביחס הון עצמי נכסים במאזן סולו, שניתנה במסגרת השלמת עסקת מקס, ולפרטים אודות התחייבות החברה לעמידה ביחסים פיננסיים במסגרת היתר השליטה במקס ובסימקס, שניתן ע"י נגיד בנק ישראל, ראה סעיפים 3 ו-4 להלן.

2. סטטוס השליטה של החברה בחברות מאוחדות

א. כלל ביטוח

ביום 8 בדצמבר 2019 נתקבל אצל החברה מכתב מאת הממונה, לפיו, בין היתר, הודיע הממונה כי לפי עמדת הרשות, נכון לאותו מועד, אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בחברה באופן המקיים חובה לקבל היתר שליטה בחברה בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק הביטוח ולפיכך על החברה לקבל מאת הממונה היתר שליטה בכלל ביטוח. בהמשך נשלחו על ידי הממונה מכתבים נוספים המסדירים, נכון להיום, את ההסדרים אשר חלים על הפעלת אמצעי השליטה על ידי החברה בכלל ביטוח ("המתווה").

נכון למועד הדוח החברה הינה חברה ללא גרעין שליטה.

במכתבה של הרשות לחברה בקשר עם עסקת הרכישה של מקס, ציינה הרשות כי המתווה אשר נקבע לעניין הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח, כאמור לעיל, ימשיך לעמוד בתוקפו ונוספו אליו כתב התחייבות של החברה להשלמת ההון העצמי של כלל ביטוח, כמפורט בסעיף 3 להלן, תיקון לרישיון כלל ביטוח והיתר שליטה בסוכן תאגיד מקס סוכנות לביטוח בע"מ.

לפרטים בדבר ההחזקה והשליטה בחברה, ולפרטים בדבר ביטול היתר השליטה ראה ביאור 1 לעיל.

ב. מקס

ביום 23 בפברואר 2023 קיבלה החברה היתר מאת נגיד בנק ישראל לשליטה ולהחזקת אמצעי שליטה במקס ובסימקס ("היתר השליטה"). בהתאם לדרישות ההיתר התחייבה החברה כי יישמרו יחסים פיננסיים בחברה ובסימקס שעיקרם: (א) היחס שבין ההון העצמי של החברה לבין סך הנכסים במאזן יהיה לפחות 50%; (ב) היחס שבין ההון העצמי של סימקס, לבין סך הנכסים במאזן יהיה לפחות 50% ובתנאים מסויימים - לפחות 45%. לעניין זה, החישוב נעשה בהתאמות מסוימות. יחסים אלו נדרשים הן לעניין דוחות הסולו והן לעניין הדוח המאוחד, כאשר ההתאמות העיקריות הינן כי החישוב בדוח המאוחד של החברה, יעשה תוך הצגת הנכסים וההתחייבויות של קבוצת כלל ביטוח ושל מקס לפי שיטת השווי המאזני וכן בחישוב דוח הסולו של החברה יתווסף החוב הקיים בסימקס. נכון למועד זה החברה וסימקס עומדות ביחסים אלה. כן קובע היתר השליטה כי שיעור ההחזקה המזערי של החברה במקס לא יפחת מ-30% מכל סוג של אמצעי שליטה ("גרעין השליטה"). היתר השליטה קובע גם מגבלות על שעבוד 20% מתוך אמצעי השליטה במקס המהווים חלק מגרעין השליטה ותנאים החלים על העברת אמצעי השליטה בסימקס ובמקס שאינם חלק מגרעין השליטה.

בכפוף לחריגים שנקבעו בהיתר השליטה, המתייחסים בין השאר לפעילותה הקיימת של קבוצת כלל ביטוח, החברה תיחד את פעילותה בתחום הפעילות של מקס במסגרת מקס. אין באמור כדי להטיל מגבלות על פעילות או השקעות המבוצעות בידי קבוצת כלל ביטוח עבור עמית ומבוטחי קבוצת כלל ביטוח או פעילויות אשר מבוצעות במהלך העסקים השוטף של הגופים המוסדיים בקבוצה ואינם מתחרים בעסקי מקס.

3. התחייבויות להשלמת ההון בחברות הקבוצה:

- החברה התחייבה כלפי הרשות וכלפי כלל ביטוח, להשלים את ההון העצמי של כלל ביטוח לסכום הקבוע בהגדרת "סף הון מינימאלי (MCR)" המופיע בנספח – משטר כושר פירעון כלכלי, לחוזר שפרסם הממונה על שוק ההון, בדבר הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II שמספרו 9-2017-1, או כל דין אחר שיבוא במקומו. במסגרת ההתחייבות הובהר כי החברה רשאית לקיים התחייבות זו, או חלק ממנה, באמצעות ביצוע פעולות הוניות להגדלת ההון של כלל ביטוח לשם השלמת ההון הנדרש, תוך דילול החברה.
- לצורך עמידה בהתחייבות להשלמת ההון האמור לעיל, החברה אף התחייבה לשמור על ההון העצמי שלה כך שלא יפחת בכל עת מ-50% מסך הנכסים במאזן החברה, על בסיס סולו.
- יצוין כי למועד זה, החברה עומדת ביחס ההון העצמי לסך הנכסים במאזן האמור לעיל.
- במסגרת היתר השליטה במקס התחייבה החברה להזרים הון למקס או לחילופין התחייבה שלא למנוע ממקס לגייס הון נוסף באופן שעלול לדלל את שיעור ההחזקה של החברה בה, על מנת שמקס תעמוד בדרישות הלימות ההון הרגולטוריות.

ו. ניהול ודרישות הון בחברות הקבוצה

1. כלל ביטוח

(א) תחולת משטר כושר פירעון כלכלי

ועל חברות הביטוח המאוחדות חלות הוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בו נקבעו הנחיות לחישוב ההון העצמי וההון הנדרש לכושר פירעון על בסיס כלכלי.

(ב) יחס כושר פירעון כלכלי

בהתאם להוראות החוזר המאוחד ייכלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה בדוח התקופתי העוקב למועד החישוב.

ביום 27 בנובמבר 2024 אישרה ופרסמה כלל ביטוח את דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 30 ביוני 2024.

החישוב שערכה החברה בגין נתוני 30 ביוני 2024, נסקר על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה, בהתאם לתקן בינלאומי (ISAE) 3000 (Revised) לגבי "התקשרויות מסוג Assurance שאינן ביקורת או סקירה של מידע כספי היסטורי". תקן זה רלבנטי לביצוע התקשרות על מנת להעריך האם חישובי הסולבנסי מכל הבחינות המהותיות, הינם בהתאם להוראות הממונה ואיננו מהווה חלק מתקני הביקורת החלים על דוחות כספיים.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 30 ביוני 2024, אשר פורסם ב 27 בנובמבר 2024, לכלול ביטוח עודף הון מעל להון המדרש לללא הוראות המעבר ובהתחשב בהוראות המעבר (ההוראות לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות).

יודגש כי התחזיות וההנחות, שהיוו בסיס להכנת דוח יחס כושר פירעון כלכלי, מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה וכן על דפוס ההתפתחות העתידי של מרווח הסיכון, שלא בהכרח יתממש או שיתממש באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

לפירוט נוסף ראה סעיף 2.4 בדוח הדירקטוריון.

(ג) פרטים נוספים אודות משטר כושר פירעון כלכלי ועדכונים בתקופת הדוח

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי קובעות הנחיות לחישוב על בסיס כלכלי של ההון העצמי וההון הנדרש לכושר פירעון.

בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, ככלל, סעיפי המאזן הכלכלי מחושבים לפי שווי כלכלי, ובפרט ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות, ובתוספת מרווח סיכון (Risk Margin), המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו, לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת ביטוח, המחושבות על בסיס הערכה מיטבית, כהגדרתה בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי. במאזן הכלכלי, ככלל, אין הכרה בנכסים לא מוחשיים, הוא נערך על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה, בהם כלולות חברות ביטוח בנות אשר נתוניהן מאוחדים עם נתוני חברת הביטוח, ועל פי ההנחיות אינו כולל את הערך הכלכלי של פעילות הגמל והפנסיה שתחת חברת הביטוח.

ב. משטר כושר פירעון כלכלי כולל, בין היתר, הוראות מעבר בקשר לעמידה בדרישות ההון המאפשרות את הגדלת ההון הכלכלי באמצעות ניכוי מעתודות הביטוח של סכום המחושב בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי (להלן "הניכוי"). הניכוי ילך ויקטן בצורה הדרגתית, עד לשנת 2032 (להלן – "תקופת הפריסה"). בנוסף לדרישת הון מוקטנת, שתלך ותגדל באופן הדרגתי עד לסוף שנת 2023, על סוגים מסוימים של השקעות.

ג. חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון מבוסס על הערכת החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לרכיבי סיכון אשר קבועים בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי, אשר הינם סיכונים ביטוח חיים, סיכונים ביטוח בריאות, סיכונים ביטוח כללי, סיכונים שוק וסיכונים צד נגדי. רכיבי סיכון אלה כוללים תתי רכיבי סיכון בהתייחס לסיכונים ספציפיים אליהם חשופה חברת הביטוח. הערכת חשיפת ההון העצמי הכלכלי לכל תת רכיב סיכון מתבצעת על בסיס תרחיש שנקבע בהנחיות. קביעת ההון הנדרש לכושר פירעון מבוססת על סכימה של דרישות ההון בגין רכיבי הסיכון ותתי רכיבי הסיכון כאמור, בהתחשב במתאמים המיוחדים להם, ובניכוי התאמה לספיגת הפסדים בשל מס נדחה, כמפורט בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי. בנוסף, כולל חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון רכיבים של הון נדרש בגין סיכון תפעולי והון נדרש בגין חברות מנהלות.

יצאן כי חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי מבוסס על נתונים ומודלים העשויים להיות שונים מאלה בהם עושה החברה שימוש במסגרת הדיווח הכספי, ואשר מתבססים, בין היתר, על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהתחזיות וההנחות אשר שימשו לחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי. בפרט, וכמפורט בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי, חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי, מבוסס, במידה רבה, על מודל חישוב הערך הגלום. מודל חישוב הערך הגלום מבוצע בהתאם לפרקטיקה המיושמת בישראל ואשר עקרונותיה וכלליה נקבעו על ידי רשות שוק ההון, אשר אימצה את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח וועדה משותפת של חברות הביטוח ורשות שוק ההון, אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל. המודל מבוסס, בין השאר, על מחקרים פנימיים אשר מבטאים את ההערכה המיטבית של החברה וזאת בכפוף להסתגיונות ולמגבלות שנקבעו במסגרת העקרונות והכללים האמורים.

יודגש כי לתוצאות המודלים המשמשים בחישוב ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון רגישות גבוהה לתחזיות ולהנחות הכלולות בהם וכן לאופן יישומן של ההנחות. ליחס כושר הפירעון הכלכלי רגישות גבוהה למשתני שוק ולמשתנים אחרים ובהתאם עשוי להיות תנודתי.

(ד) סף ההון ומדרג התערבות פיקוחי

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי מגדירות, בנוסף להון נדרש לכושר פירעון (SCR) גם סף הון, MCR ("סף ההון"), אשר לא יפחת מ-25% מההון הנדרש לכושר פירעון בהתאם להוראות בתקופת הפריסה ולא יעלה על 45% ממנו. כמו כן, נקבע מדרג התערבות פיקוחי, לפיו חברה שלא תעמוד ביחס כושר פירעון נדרש עם יישום הוראות המעבר בתקופת הפריסה או שקיים חשש ממשי לכך שיחס כושר הפירעון שלה יהיה נמוך מהנדרש, תגיש לממונה תוכנית להבטחת עמידתה ביחס כושר פירעון נדרש בתוך 6 חודשים ממועד הגשתה. אם חברת הביטוח לא עמדה בדרישות התוכנית, בהתאם לתנאים המפורטים בהוראות, ישקול הממונה התערבות פיקוחית בהתאם לסמכויותיו. יצוין, שבמידה והממונה הכריז על מצב שלילי חריג בהתקיים אחת מהנסיבות שפורטו במסגרת משטר יחס כושר פירעון כלכלי, הוא רשאי להאריך את תקופת התיקון לתקופה של עד 7 שנים. בנוסף, חברה שלא תעמוד בסף ההון הנדרש (MCR), או שקיים חשש ממשי לכך שלא תעמוד בסף ההון הנדרש, תגיש לאישור הממונה תוכנית להבטחת עמידתה בסף ההון הנדרש בתוך שלושה חודשים ממועד הגשתה. אם חברת הביטוח לא עמדה בדרישות התוכנית, בהתאם לתנאים המפורטים בהוראות, ינקוט הממונה בצעדי פיקוח בהתאם לסמכויות המוקנות לו בחוק הפיקוח.

(ה) הרכב ההון הכלכלי המוכר

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי קובעות הוראות לעניין הרכב ההון המוכר על בסיס כלכלי, לפיהן ההון העצמי יהיה סך ההון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראות, כאשר מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישי אשר הונפקו לפני יום 30 ביוני 2017, יסווגו כהון רובד 2 ויכרו בהתאם לתנאים בהם הוכרו ערב מועד זה. בנוסף, נקבע שההיקף המקסימלי של הון רובד 2 יעמוד על שיעור של 40% מההון הנדרש לכושר פירעון. בהתייחס לעמידה בסף ההון, נקבע שההיקף המקסימלי של הון רובד 2 יעמוד על שיעור של 20% מסף ההון.

2. ניהול דרישות הון במקס

א. הלימות הון לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון		
1,855	2,066	הון עצמי רובד 1
461	466	הון רובד 2
2,316	2,532	סך הכל הון כולל
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון:		
14,021	17,207	סיכון אשראי - גישה סטנדרטית
19	55	סיכוני שוק - גישה סטנדרטית
2,876	3,347	סיכון תפעולי - גישה סטנדרטית
16,916	20,609	סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון
3. יחס ההון לרכיבי סיכון:		
11.0	10.0	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
13.7	12.3	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
8.0	8.0	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי על ידי המפקח על הבנקים
11.5	11.5	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

* מחושב בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בדבר "מדידה והלימות ההון" ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 472 בנושא "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב" אשר נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2016.

ב. יעד הלימות הון במקס

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 472 שפרסם הפיקוח על הבנקים, בדבר "סולקים וסליקת עסקאות בכרטיסי חיוב", יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-8% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-11.5%. ההוראה נכנסה לתוקף ביום 1 ביוני 2016 וחלה על מקס כ"סולק". ("נותן שירותי תשלום בעל חשיבות יציבותית").

בהתאם לפרופיל הסיכון של מקס, ביום 30 ביוני 2024 אישר דירקטוריון מקס לעדכן את היעד הפנימי של מקס ליחס הון עצמי רובד 1 כך שיעמוד על 9.25% חלק 10% כפי שהיה עד כה. היעד הפנימי המעודכן גבוה ב-125 נקודות בסיס (1.25 נקודות אחוז) מיחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל. בכונת מקס להחזיק מרווח ביטחון מעל היעד הפנימי המעודכן. היעד הפנימי ליחס הון כולל לא השתנה וממשיך לעמוד על 12%.

ג. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון במקס

ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	במיליוני ש"ח
1. הון עצמי רובד 1		
1,847	2,061	הון
(*)	(*)	בניכוי מוניטין
1,847	2,061	סך הכל הון עצמי רובד 1
התאמות פיקוחיות:		
8	5	התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1(**)
1,855	2,066	סך הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות
2. הון רובד 2		
285	250	הון רובד 2: מכשירים
176	216	הון רובד 2: הפרשות
461	466	סך הכל הון רובד 2
2,316	2,532	סך הכל הון כולל

(*) סכום הנמוך מ-1 מיליון ש"ח.
(**) נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים (להלן התאמות - בגין הפסדי אשראי צפויים) אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 1 בינואר 2026.

ד. השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים על יחס הון עצמי רובד 1 במקס

ליזם 31 בדצמבר		באחוזים
2023	2024	
יחס ההון לרכיבי סיכון		
10.9	10.0	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, לפני השפעת ההתאמות בגין הפסדי אשראי צפויים
0.05	0.02	השפעת ההתאמות בגין הפסדי אשראי צפויים
11.0	10.0	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

ה. יחס מינוף לפי הוראות המפקח על הבנקים במקס

החל מיום 1 באפריל 2015 מיישמת מקס את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף (להלן - "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט, שקוף שאינו מבוסס סיכון אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות הסיכון ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. סך מדידת החשיפה של מקס היא סכום החשיפות המאזניות ופריטים חוץ מאזניים. ככלל המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו כן, מקס לא מורשית להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן הותר ספציפית בהתאם להוראה. נכסים מאזניים שנוכחו מהון רובד 1 (בהתאם להוראה 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה מקס מחשבת את החשיפות בגין פריטים חוץ מאזניים על ידי המרה של סכום הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.

בהתאם להוראה, סולק יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד.

בחוזר לתיקון ההוראה, שפרסם הפיקוח על הבנקים ביום 20 בדצמבר 2023, הוארך תוקפה של הקלה שנקבעה כהוראת שעה בנובמבר 2020 במסגרת התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין להתמודדות עם משבר הקורונה, ושליפה יחס המינוף לא יפתח מ-4.5% על בסיס מאוחד. על פי החוזר, על רקע בחינה שמבצע הפיקוח לתיקון ההוראה ובחינת שיעורי יחס המינוף ותמהילם, ההקלה תוארך כהוראת שעה עד ליום 30 ביוני 2026, ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2025 או יחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרום הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

להלן יחס המינוף מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218:

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
		בנתוני המאוחד:
1,855	2,066	הון רובד 1
20,405	23,825	סך החשיפות
		יחס המינוף
9.1	8.7	יחס המינוף המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
4.5	4.5	

3. דרישות הון בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה, התשע"ב-2012 ותקנות מס הכנסה (כללים לאישור וליהול קופות גמל) (תיקון מס' 2), התשע"ב-2012 קובעות דרישות הון מחברה מנהלת בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים ולהוצאות השנתיות, אך לא פחות מהון התחלתי בסך 10 מיליוני ש"ח וכן קובעות דרישות נזילות.

חברה מנהלת תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם הונה העצמי הוא לפחות בגובה ההון העצמי הנדרש ממנה לפי תקנות אלה. כמו כן, תידרש חברה מנהלת להעמיד הון נוסף בגין חברות מנהלות נשלטות.

נכון לתום תקופת הדיווח, לחברה המנהלת שבשליטת כלל ביטוח קיים עודף הון ביחס להון המינימלי הנדרש על פי תקנות ההון לחברות מנהלות.

ביאור 18: התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה ⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר					
2024		2023		2024	
2023		2023		2024	
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
במיליוני ש"ח					
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח					
21,404		21,657		21,418	
		(14)		(11)	
2,470		2,522		2,470	
		-		-	
23,875		24,179		23,889	
		(14)		(11)	
בניכוי סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה ⁽¹⁾					
(1)		-		(1)	
23,873		24,178		23,887	
		(14)		(11)	
סך הכל חיסכון ארוך טווח					
2,788		2,976		2,906	
		(118)		(133)	
4,084		4,322		7,383	
		(3,299)		(3,141)	
סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה					
30,745		31,477		34,176	
		(3,431)		(3,285)	
				34,762	

ביאור 19: התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
שייר		ביטוח משנה		ברוטו	
אלפי ש"ח					
ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח					
80,199	84,960	(354)	(519)	80,553	85,479
חוזי ביטוח					
9,975	9,127	-	-	9,975	9,127
חוזי השקעה					
90,174	94,087	(354)	(519)	90,528	94,606
בניכוי סכומים המופקדים בחברה מאוחדת במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה ⁽¹⁾					
(18)	(19)	-	-	(18)	(19)
90,156	94,068	(354)	(519)	90,510	94,587
סך הכל חיסכון ארוך טווח					
1,136	1,262	(20)	(26)	1,156	1,288
חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח בריאות (ראה באור 21)					
סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה					
91,292	95,330	(374)	(545)	91,665	95,875

(1) בחוזי ביטוח תלויי תשואה, תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח תלויים או צמודים לתשואה שמניבות השקעות מסוימות של הקבוצה בניכוי דמי ניהול. חוזים אלה כוללים, בין היתר, תוכניות ביטוח המזכות/המחייבות את המבוטח בבנוס/מאלוס לפי תוצאות ההשקעות של תיק הפוליסות המשתתפות ברווחי השקעה של הקבוצה. בחוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה תגמולי הביטוח שלהם זכאי המבוטח אינם תלויים ברווח או ההפסד מההשקעות שביצעה הקבוצה. ההבחנה בין חוזים תלויי תשואה לבין חוזים שאינם תלויי תשואה נעשית ברמת הכיסוי הבודד, כך שישנן פוליסות ביטוח עם מספר כיסויים אשר חלקם תלויי תשואה וחלקם אינם תלויי תשואה.

ביאור 20: התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי

א. התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי סוגים

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח		ברוטו		שייר	
ענפי רכב חובה וחבויות					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	607	576	202	207	405
תביעות תלויות והפרשה לפרמיה בחסר	4,459	4,679	1,722	1,988	2,691
סך ענפי רכב חובה וחבויות	5,066	5,256	1,924	2,195	3,060
מתוך זה סך ההתחייבויות בגין ענף רכב חובה	2,838	2,967	962	1,236	1,731
ענפי רכוש ואחרים					
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה	1,252	1,093	564	502	688
הפרשה לפרמיה בחסר	-	4	-	4	-
תביעות תלויות	1,146	1,030	653	598	493
סך ענפי רכוש ואחרים	2,398	2,127	1,217	1,104	1,180
סך הכל התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזרי ביטוח כללי					
	7,463	7,383	3,141	3,299	4,322
הוצאות רכישה נדחות					
ענפי רכב חובה וחבויות	94	91	23	24	71
ענפי רכוש ואחרים	224	211	99	94	125
סך הכול הוצאות רכישה נדחות	318	301	122	118	196
התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות					
ענפי רכב חובה וחבויות (ראה ג' להלן)	4,972	5,165	1,901	2,171	3,071
ענפי רכוש ואחרים (ראה ג' להלן)	2,174	1,916	1,118	1,010	1,056
סך הכל התחייבויות בחוזי ביטוח כללי בניכוי הוצאות רכישה נדחות					
	7,145	7,081	3,019	3,181	4,126

ב. התחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי לפי שיטות חישובן

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח		ברוטו		שייר	
הערכות אקטואריות					
גב' גלית רובשטיין ⁽¹⁾					
3,086	3,193	2,538	2,319	5,625	5,512
הפרשות על בסיס הערכות אחרות					
הערכת מחלקת תביעות בגין התביעות התלויות הידועות					
15	13	25	28	40	41
תוספת לתביעות התלויות בגין תביעות שאירעו אך טרם דווחו (IBNR)					
8	9	18	20	26	30
960	1,093	710	766	1,670	1,859
הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה					
עודף הכנסות על הוצאות (צבירה) בגין ביטוח סיכוני סחר חוץ					
14	14	8	8	23	22
סך כל ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי בישראל					
4,084	4,322	3,299	3,141	7,383	7,463

(1) ראה הצהרות האקטואר הממונה בביטוח כללי בישראל, המצורפות בנספח לדוחות הכספיים. לא קיימת תוספת/גרעיה בין הערכות האקטוארית לבין הסכום שנכלל בדוחות הכספיים.

ג. תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי, בניכוי הוצאות רכישה נדחות

1. ענפי רכב חובה וחבויות

ליום 31 בדצמבר					
	2024	2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח	ברוטו	ביטוח משנה	שייר	2023	2024
יתרה לתחילת השנה	5,165	5,693	2,171	2,818	2,994
עלות התביעות המצטברת בגין שנת חיתום שוטפת	1,019	966	251	286	768
שינוי ביתרות לתחילת שנה כתוצאה מהצמדה למדד ורווח השקעתי לפי הנחת ההיוון	160	169	67	81	93
הגלומה בהתחייבויות	(3)	(54)	10	22	(13)
השפעת שינוי ריבית היוון	(362)	(324)	(163)	(252)	(199)
יתרת השינוי באומדן עלות התביעות המצטברת בגין שנות חיתום קודמות *	814	757	165	136	648
סך השינוי בעלות התביעות המצטברת					
תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה:					
בגין שנת חיתום שוטפת	(4)	(3)	(1)	(1)	(4)
בגין שנות חיתום קודמות	(1,003)	(1,281)	(435)	(783)	(568)
סך תשלומים	(1,007)	(1,285)	(436)	(783)	(571)
יתרה לסוף השנה	4,972	5,165	1,901	2,171	3,071

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
 2. עלות התביעות המצטברת (Ultimate) הינה: יתרת תביעות תלויות, הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות בתוספת סך תשלומי התביעות כולל הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
 3. התשלומים כוללים הוצאות עקיפות ליישוב תביעות (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות החיתום.
- (*) שינוי באומדן עלות התביעות המצטברות בגין שנות חיתום קודמות נובע בעיקרו מהטבה בהתפתחות תביעה בענפי חבויות המגובה בביטוח משנה.

2. ענפי רכוש ואחרים

ליום 31 בדצמבר					
2023	2024	2023	2024	2023	2024
מיליוני ש"ח		ברוטו		ביטוח משנה	
				שייר	
יתרה לתחילת השנה		1,985		1,108	
עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח		1,279		351	
שינוי בעלות התביעות המצטברות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח		(135)		(59)	
סך השינוי בעלות התביעות המצטברת תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה:		1,144		292	
בגין אירועים של שנת הדוח		(802)		(194)	
בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח		(480)		(211)	
סך תשלומים		(1,282)		(406)	
שינוי בהפרשה לפרמיה שטרם הורווחה, נטו מהוצאות רכישה נדחות		133		29	
שינוי בהפרשה לפרמיה בחסר		(64)		(14)	
יתרה לסוף השנה		1,916		1,010	

1. יתרות הפתיחה והסגירה כוללות: תביעות תלויות בתוספת הפרשה לפרמיה בחסר, פרמיה שטרם הורווחה ובניכוי הוצאות רכישה נדחות.
2. עלות התביעות המצטברת בגין אירועים בשנת הדוח כוללת את יתרת תביעות תלויות לסוף שנת הדוח בתוספת סך תשלומי התביעות בתקופת הדוח לרבות הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות.
3. תשלומים ליישוב תביעות במהלך השנה כוללים תשלומים בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח ובתוספת השינוי ביתרת תביעות תלויות בגין אירועים שקדמו לשנת הדוח.
4. התשלומים ליישוב תביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישובן (הנהלה וכלליות הנרשמות בתביעות) בייחוס לשנות הנזק.

11. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענפים רכב חובה וחבויות בישראל וענפים המוערכים על בסיס שנות חיתום

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סך הכל	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
באלפי שקלים מותאמים למדד נובמבר, 2024 ⁽¹⁾										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה										
	4	4	5	6	5	6	6	7	4	3
לאחר שנה ראשונה		46	59	49	40	42	51	48	43	39
לאחר שנתיים			224	198	139	147	134	146	142	136
לאחר שלוש שנים				381	245	249	245	255	248	249
לאחר ארבע שנים					376	325	318	346	329	338
לאחר חמש שנים						425	391	426	403	408
לאחר שש שנים							499	493	471	484
לאחר שבע שנים								575	543	567
לאחר שמונה שנים									588	631
לאחר תשע שנים										655
לאחר עשר שנים										
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה										
	1,019	999	1,091	1,203	1,025	818	779	737	744	770
לאחר שנה ראשונה ⁽²⁾		960	1,011	1,089	1,056	831	811	763	730	780
לאחר שנתיים			1,010	1,047	934	876	871	811	755	740
לאחר שלוש שנים				1,005	853	780	910	861	791	773
לאחר ארבע שנים					781	737	810	835	792	779
לאחר חמש שנים						667	781	758	781	743
לאחר שש שנים							732	736	739	748
לאחר שבע שנים								723	729	721
לאחר שמונה שנים									714	723
לאחר תשע שנים										708
לאחר עשר שנים										62
עודף (חסור) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה ⁽³⁾	865	-	39	81	198	244	151	47	14	30
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	10.60%	3.93%	7.40%	16.43%	23.83%	18.44%	6.07%	1.84%	4.07%	8.02%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2024	8,319	1,019	960	1,010	1,005	781	667	732	723	714
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2024	3,774	4	46	224	381	376	425	499	588	655
סך ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר	4,545	1,015	914	786	624	405	242	232	149	126
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2014	426									
סך הכל התחייבות ברוטו בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בישראל בניכוי הוצאות רכישה נדחות 2024	4,972									

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הרווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(3) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

הערה: רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סף שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סף שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

ד2. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף רכב חובה וחבויות בישראל וענפים המוערכים על בסיס שנות חיתום

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סך הכל	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
באלפי שקלים מותאמים למדד נובמבר, 2024 ⁽¹⁾										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה										
לאחר שנה ראשונה	4	3	4	4	4	3	3	6	4	3
לאחר שנתיים		37	40	31	27	22	27	33	43	38
לאחר שלוש שנים			141	108	86	69	66	93	139	130
לאחר ארבע שנים				211	150	112	122	162	236	242
לאחר חמש שנים					221	151	162	219	314	329
לאחר שש שנים						194	201	266	386	396
לאחר שבע שנים							241	309	452	460
לאחר שמונה שנים								351	515	531
לאחר תשע שנים									556	575
לאחר עשר שנים										595
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה										
לאחר שנה ראשונה ⁽²⁾	768	704	640	651	531	393	395	423	671	672
לאחר שנתיים		703	620	613	540	380	399	455	626	679
לאחר שלוש שנים			610	596	490	387	407	482	650	643
לאחר ארבע שנים				546	457	356	407	499	682	660
לאחר חמש שנים					411	334	374	474	696	672
לאחר שש שנים						313	358	445	675	672
לאחר שבע שנים							339	435	645	662
לאחר שמונה שנים								419	644	646
לאחר תשע שנים									631	651
לאחר עשר שנים										639
עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה ⁽³⁾	470	-	-	30	105	81	56	3	40	34
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	9.24%	-	0.03%	4.64%	16.20%	20.49%	14.26%	0.80%	6.03%	4.99%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2024	5,378	768	703	610	546	411	313	339	419	631
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2024	2,551	4	37	141	211	221	194	241	351	556
יתרת התביעות התלויות	2,827	764	667	469	334	190	119	97	69	75
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2014	244									
סך הכל התחייבות בשייר עצמי בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה וחבויות בניכוי הוצאות רכישה נדחות 2024	3,071	-								

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) אומדן תביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(3) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

הערה: רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

3. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, ברוטו, בענף רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סך הכל	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
באלפי שקלים מותאמים למדד נובמבר, 2024 (')										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה										
	2	2	4	4	2	4	3	2	2	2
לאחר שנה ראשונה		33	47	35	28	28	29	32	28	28
לאחר שנתיים			196	135	108	116	93	113	98	98
לאחר שלוש שנים				302	198	197	176	195	168	179
לאחר ארבע שנים					318	251	226	261	216	240
לאחר חמש שנים						331	278	306	267	285
לאחר שש שנים							360	355	316	340
לאחר שבע שנים								426	362	407
לאחר שמונה שנים									396	444
לאחר תשע שנים										458
לאחר עשר שנים										
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה										
	694	644	723	762	574	508	457	448	464	461
לאחר שנה ראשונה (2)		669	710	700	638	487	472	456	430	466
לאחר שנתיים			736	708	576	533	514	510	442	457
לאחר שלוש שנים				673	546	488	528	542	460	492
לאחר ארבע שנים					509	471	475	523	457	502
לאחר חמש שנים						426	463	502	446	490
לאחר שש שנים							439	495	433	495
לאחר שבע שנים								492	430	485
לאחר שמונה שנים									423	489
לאחר תשע שנים										476
לאחר עשר שנים										
עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (3)	200	(25)	(12)	89	65	83	18	(43)	41	(15)
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	3.97%	(3.94)%	(1.73)%	11.66%	11.38%	16.29%	3.98%	(9.66)%	8.75%	(3.17)%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2024	5,536	694	669	736	673	509	426	439	423	476
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2024	2,823	2	33	196	302	318	331	360	396	458
סך ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2024	2,713	692	636	540	371	191	94	79	28	18
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2014	87									
סך הכל התחייבות ברוטו בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה, בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2024	2,800									

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(3) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

הערה: רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

4. בדיקת התפתחות הערכת התחייבויות בגין חוזי ביטוח בניכוי הוצאות רכישה נדחות, בשייר עצמי, בענף רכב חובה

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת חיתום										
סך הכל	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
באלפי שקלים מותאמים למדד נובמבר, 2024 ⁽¹⁾										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה										
	2	1	2	2	1	1	1	1	2	2
לאחר שנה ראשונה		25	28	20	15	10	11	17	28	28
לאחר שנתיים			116	75	59	39	35	60	98	98
לאחר שלוש שנים				162	108	63	65	103	168	178
לאחר ארבע שנים					169	81	83	139	216	239
לאחר חמש שנים						106	102	162	266	282
לאחר שש שנים							130	187	315	325
לאחר שבע שנים								220	356	381
לאחר שמונה שנים									387	413
לאחר תשע שנים										422
לאחר עשר שנים										
אומדן תביעות מצטברות (כולל תשלומים לרבות צבירה) בסוף השנה										
	569	488	422	401	303	179	187	229	454	452
לאחר שנה ראשונה (2)		502	411	374	322	153	170	240	417	453
לאחר שנתיים			426	380	298	158	180	264	421	424
לאחר שלוש שנים				357	287	151	177	275	441	445
לאחר ארבע שנים					265	146	166	260	443	453
לאחר חמש שנים						137	162	253	431	448
לאחר שש שנים							158	251	415	450
לאחר שבע שנים								248	421	445
לאחר שמונה שנים									414	449
לאחר תשע שנים										438
לאחר עשר שנים										
עודף (חסר) ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה (3)	170	(13)	(4)	44	38	42	29	(19)	40	14
שיעור סטייה ביחס לשנה הראשונה שלא כוללת צבירה, באחוזים	5.47%	(2.72)%	(0.87)%	10.93%	12.47%	23.69%	15.52%	(8.40)%	8.77%	3.07%
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר, 2024	3,513	569	502	426	357	265	137	158	414	438
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר, 2024	1,739	2	25	116	162	169	106	130	387	422
סך ההתחייבויות ליום 31 בדצמבר 2024	1,774	568	477	310	195	96	31	28	29	15
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת חיתום 2014	68									
סך הכל התחייבויות ברוטו בגין חוזי ביטוח בענפי רכב חובה, בניכוי הוצאות רכישה נדחות ליום 31 בדצמבר, 2024	1,842									

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה על מנת לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

(2) אומדן התביעות המצטברות בסוף השנה הראשונה כולל את העתודה לפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

(3) הפער בין הערכת התביעות המצטברות בשנה הראשונה שלא כוללת את הצבירה להערכת התביעות המצטברות נכון לתאריך הדוח.

הערה: רמת המובהקות של המודלים האקטואריים גדולה יותר כאשר בוחנים את התפתחות התביעות ברמת סך שנות החיתום. לכן נכון יותר לבחון את התפתחות הערכות החברה ברמת סך שנות החיתום ולא לכל שנת חיתום בנפרד.

ד5. הרכב רווח (הפסד) כולל בענף ביטוח רכב חובה (באלפי ש"ח)

שנת הדיווח	הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנת חיתום קודמות	הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנת חיתום קודמות
	ברוטו	בשייר		
2024	(18)	109	(22)	98
2023	(21)	79	(26)	75
2022	(97)	130	(49)	19

ד6. נתונים בדבר שנות חיתום 2018-2024 בענף רכב חובה (באלפי ש"ח)

שנת החיתום	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
פרמיות ברוטו (כולל דמים)	782	701	693	599	538	460	464
רווח (הפסד) כולל בשייר לשנת חיתום מצטבר עד לתאריך הדוח	(22)	(27)	(24)	(36)	24	27	39
השפעת הכנסות מהשקעות על הרווח המצטבר לשנת חיתום	17	38	46	43	40	19	28

ד7. הרכב הרווח (הפסד) כולל בשייר בענף ביטוח סיכויי סחר חוץ (באלפי ש"ח)

שנת הדיווח	רווח (הפסד) כולל בגין השנים הפתוחות	רווח כולל בגין שנת החיתום שהשתחררה בשנת הדוח	התאמות בגין שנות החיתום שהשתחררו בשנים קודמות	פעילות שלא נכללת בחישוב העתודות	סה"כ רווח כולל שדווח
2024	-	7	(1)	(2)	5
2023	-	6	-	(1)	5
2022	-	8	-	-	8

ד8. הרכב רווח (הפסד) כולל בענפי ביטוח חבויות אחרות (באלפי ש"ח)

שנת הדיווח	רווח (הפסד) כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות	הפסד כולל בגין שנת חיתום שוטפת	רווח כולל בגין שנות חיתום קודמות
	ברוטו	בשייר		
2024	18	298	(34)	202
2023	-	357	(54)	171
2022	(5)	232	(56)	92

ד9. נתונים בדבר שנות חיתום 2018-2024 בענף ביטוח חבויות אחרות

שנת החיתום	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
פרמיות ברוטו (כולל דמים)	429	483	493	509	425	347	342
רווח (הפסד) כולל בשייר לשנת חיתום מצטבר עד לתאריך הדוח	(34)	(28)	(1)	(4)	6	(16)	(6)
השפעת הכנסות מהשקעות על הרווח המצטבר לשנת חיתום	5	15	20	33	20	35	39

ה.1. בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות ברוטו בענפי רכוש ואחרים

באלפי שקלים מותאמים למדד נובמבר, 2024 ⁽¹⁾										
ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת נזק										
סך הכל	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה										
	701	788	773	584	500	530	513	578	551	692
		1,111	1,249	926	738	848	862	944	928	1,192
			1,342	972	789	884	933	995	1,010	1,258
				1,013	798	898	953	1,004	1,050	1,303
				-	804	908	957	1,006	1,050	1,321
						917	960	1,006	1,054	1,328
							972	1,005	1,061	1,332
								1,005	1,061	1,340
									1,055	1,343
										1,346
תביעות מצטברות (כולל תשלומים)										
	1,361	1,281	1,486	1,101	863	947	921	1,072	1,003	1,333
		1,282	1,465	1,090	860	997	1,080	1,076	1,096	1,401
			1,455	1,050	889	1,023	1,064	1,060	1,119	1,396
			-	1,054	840	975	1,031	1,031	1,101	1,396
					838	976	1,019	1,024	1,088	1,400
						950	1,031	1,017	1,093	1,398
							987	1,007	1,081	1,392
								1,006	1,076	1,374
									1,067	1,374
										1,373
11,373	1,361	1,282	1,455	1,054	838	950	987	1,006	1,067	1,373
10,267	701	1,111	1,342	1,013	804	917	972	1,005	1,055	1,346
1,106	660	171	113	42	33	33	14	1	12	27
40										
1,146										
יתרת התביעות התלויות										
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת נזק 2014										
סך כל התביעות התלויות בענפי רכוש ואחרים ליום 31 בדצמבר 2024										

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה בכדי לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

ה2. בדיקת התפתחות הערכת התביעות התלויות בשייר בענפי רכוש ואחרים

ליום 31 בדצמבר 2024										
שנת נזק										
סך הכל	2024	2014	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015
באלפי שקלים מותאמים למדד נובמבר, 2024')										
תביעות ששולמו (מצטבר) בסוף השנה										
	580	604	517	388	282	404	411	437	441	562
לאחר שנה ראשונה		821	761	583	404	574	602	651	696	826
לאחר שנתיים			792	610	426	596	628	684	743	879
לאחר שלוש שנים				620	429	602	631	692	769	905
לאחר ארבע שנים					433	604	633	695	770	923
לאחר חמש שנים						605	635	696	776	933
לאחר שש שנים							656	696	782	945
לאחר שבע שנים								696	783	954
לאחר שמונה שנים									785	957
לאחר תשע שנים										960
לאחר עשר שנים										
תביעות מצטברות (כולל תשלומים)										
	895	873	797	629	442	598	632	697	760	889
לאחר שנה ראשונה		873	813	636	452	629	662	711	778	961
לאחר שנתיים			817	632	469	639	666	714	804	960
לאחר שלוש שנים				636	442	612	645	704	805	962
לאחר ארבע שנים					446	610	643	704	803	970
לאחר חמש שנים						620	654	706	808	971
לאחר שש שנים							658	697	801	968
לאחר שבע שנים								696	798	972
לאחר שמונה שנים									797	972
לאחר תשע שנים										971
לאחר עשר שנים										
עלות תביעות מצטברות, ליום 31 בדצמבר 2024	7,410	895	873	817	636	446	620	658	696	797
תשלומים מצטברים עד ליום 31 בדצמבר 2024	6,948	580	821	792	620	433	605	656	696	785
יתרת התביעות התלויות	462	314	53	25	16	13	16	2	12	11
תביעות תלויות בגין שנים עד וכולל שנת נזק 2014										
	31									
סך כל התביעות התלויות בענפי רכוש ואחרים ליום 31 בדצמבר 2024	493									

(1) הסכומים לעיל מובאים בערכים מותאמים לאינפלציה בכדי לאפשר בחינת ההתפתחות על בסיס ערכים ריאליים.

ביאור 21: נתונים נוספים אודות מגזר חיסכון ארוך טווח

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה לפי חשיפות

ליום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					
	עד שנת 1990 ⁽¹⁾	עד שנת 2003	שאינו תלוי תשואה	פוליסות ללא מרכיב חיסכון לפי מועד הנפקת הפוליסה		
				מסלול	קבוצתי	סך הכל
1 לפי חשיפה ביטוחית						
התחייבויות בגין חוזי ביטוח	-	-	-	-	-	9,402
קצבה ללא מקדמים מובטחים	-	-	-	-	-	9,402
קצבה עם מקדמים מובטחים	10,545	34,441	-	-	-	44,986
עד חודש מאי 2001	-	6,056	-	-	-	23,395
מחודש יוני 2001	7,184	6,313	-	-	-	14,370
קצבה בתשלום	1,451	5,642	1	-	-	9,031
הוני (ללא אופציה לקצבה)	1,110	1,950	-	-	-	3,073
עתודה משלימה לגמלאות ⁽²⁾	80	627	-	-	-	2,891
מרכיבי סיכון אחרים	20,370	55,030	1	30,657	861	107,148
סך הכל בגין חוזי ביטוח	-	-	-	9,127	-	9,127
התחייבויות בגין חוזי השקעה בביטוח חיים	20,370	55,030	1	39,784	861	116,275
סך הכל בביטוח חיים						
התחייבות בגין חברות מנהלות של גמל שאוחדו ⁽³⁾	2,522					
סך הכל	118,797					
2 לפי חשיפה פיננסית						
שאינו תלוי תשואה	20,126	259	1	497	557	21,669
תלוי תשואה	244	54,770	-	39,287	305	94,606
סך הכל בביטוח חיים	20,370	55,030	1	39,784	861	116,275
התחייבות מבטיחות תשואה בגין חברות מנהלות של גמל שאוחדו ⁽³⁾	2,522					
סך הכל	118,797					

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
- (2) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 2,486 מיליוני ש"ח, ייצקף לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה ביאור 42(ה)(1)(א)(3).
- (3) למידע בדבר החשיפה הפיננסית בגין קופת גמל בר א' קרן גמולים, שכלל ביטוח ערבה לתשואה מינימלית לעמיתיה, ראה ביאור 42(ד)(1)(ג).

פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים)						
פוליסות ללא מרכיב חיסכון			לפי מועד הנפקת הפוליסה			
סך הכל	קבוצתי	פרט	משנת 2004		עד שנת 2003	עד שנת 1990 ⁽¹⁾
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		
במיליוני ש"ח						
1 לפי חשיפה ביטוחית						
התחייבויות בגין חוזי ביטוח						
11,107	-	-	11,107	-	-	-
קצבה ללא מקדמים מובטחים						
קצבה עם מקדמים מובטחים						
42,229	-	-	-	-	31,470	10,759
עד חודש מאי 2001						
20,872	-	-	15,141	-	5,731	-
מחודש יוני 2001						
12,366	-	-	754	-	5,265	6,346
קצבה בתשלום						
9,543	-	-	2,130	1	5,802	1,610
הוני (ללא אופציה לקצבה)						
3,028	-	-	18	-	1,705	1,304
עתודה משלימה לגמלאות ⁽²⁾						
2,826	232	835	1,040	-	636	83
מרכיבי סיכון אחרים						
101,971	232	835	30,190	1	50,609	20,104
סך הכל בגין חוזי ביטוח						
9,975	-	-	9,975	-	-	-
התחייבויות בגין חוזי השקעה בביטוח חיים						
111,946	232	835	40,165	1	50,609	20,104
סך הכל בביטוח חיים						
2,470						
התחייבות בגין חברות מנהלות של גמל שאוחדו ⁽³⁾						
114,417						
סך הכל						
2 לפי חשיפה פיננסית						
21,418	231	545	519	1	265	19,858
שאינו תלוי תשואה						
90,528	-	291	39,646	-	50,345	246
תלוי תשואה						
111,946	232	835	40,165	1	50,609	20,104
סך הכל בביטוח חיים						
2,470						
התחייבות מבטיחות תשואה בגין חברות מנהלות של גמל שאוחדו ⁽³⁾						
114,417						
סך הכל						

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
- (2) העתודה המשלימה לגמלאות הכלולה בטבלה לעיל הינה בגין מרכיב גמלה נדחית. סכום נוסף בגין הצבירה הקיימת בגובה 2,743 מיליוני ש"ח, יזקק לרווח והפסד לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה. לפירוט נוסף ראה ביאור 42(ה)(1)(א)(3).
- (3) למידע בדבר החשיפה הפיננסית בגין קופת גמל בר א' קרן גמולים, שכלל ביטוח ערבה לתשואה מינימלית לעמיתיה, ראה ביאור 42(ד)(1)(ג).

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					פוליסות ללא מרכיב חיסכון	
	עד שנת 1990 ⁽¹⁾	עד שנת 2003	משנת 2004		סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		
			תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה		פרט	קבוצתי
פרמיות ברוטו:	9	7	-	-	-	-	16
מסורתי/מעורב	99	1,313	-	-	2,218	-	3,630
מרכיב החיסכון	14	172	-	-	276	923	70
אחר	122	1,492	-	-	2,494	923	70
סך הכל							
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח ⁽²⁾	-	-	-	-	879	-	879
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ⁽³⁾	92	270	-	-	327	-	689
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	1,571	7,663	-	-	5,878	557	66
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה ⁽⁴⁾	-	-	-	-	1,006	-	1,006
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים	127	72	-	-	(202)	4	3
הפסד כולל אחר מעסקי ביטוח חיים	(10)	(1)	-	-	(1)	(1)	-
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים	117	71	-	-	(203)	3	3
רווח מפנסיה וגמל							50
רווח כולל אחר מפנסיה וגמל							4
סך כל הרווח הכולל מפנסיה וגמל							54
סך כל הרווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח							54
סך כל הרווח הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח							43
פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח – עסק חדש	-	-	-	-	52	102	-
פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח	-	2	-	-	467	-	-
פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה	-	-	-	-	783	-	-
העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ⁽⁵⁾	-	-	-	-	284	-	-
העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ⁽⁵⁾	121	1,292	-	-	3,315	-	-
							4,728

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.

2. לא כולל פרמיות בגין חוזי השקעה בקופת גמל מאוחדת (בר א') בסך של 1 מיליוני ש"ח.

3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים על בסיס הקטנת הזקיפה לחיסכון במערכות החברה.

4. השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים מהשקעות בגין חוזי השקעה.

5. לא כולל ניוד פנימי.

פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						
פוליסות ללא מרכיב חיסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004			
סך הכל	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
פרמיות ברוטו:						
20	-	-	-	-	9	12
4,570	-	-	3,093	-	1,367	110
1,451	80	857	305	-	192	17
6,041	80	857	3,398	-	1,568	138
סך הכל						
1,081	-	-	1,081	-	-	-
658	-	-	340	-	253	65
11,995	77	529	5,387	-	4,492	1,510
684	-	-	684	-	-	-
277	(2)	(30)	(129)	-	309	129
(52)	(1)	(5)	(5)	-	(5)	(37)
225	(2)	(35)	(134)	-	304	92
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים						
53						
4						
57						
331						
282						
251	-	123	128	-	-	-
964	-	-	961	-	3	-
990	-	-	990	-	-	-
849	-	-	849	-	-	-
3,275	-	-	2,416	-	803	56

(*) סווג מחדש

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. לא כולל פרמיות בגין חוזי השקעה בקופת גמל מאוחדת (בר א') בסך של 1 מיליוני ש"ח.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים על בסיס הקטנת הזקיפה לחיסכון במערכות החברה.
4. השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים מהשקעות בגין חוזי השקעה.
5. לא כולל ניוד פנימי.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

במיליוני ש"ח	פוליסות הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה					פוליסות ללא מרכיב חיסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת		
	עד שנת 1990 ⁽¹⁾	עד שנת 2003	תלוי תשואה	תלוי תשואה	משנת 2004	פרט	קבוצתי	סך הכל
פרמיות ברוטו:	15	10	-	-	-	-	-	25
מסורתי/מעורב	120	1,394	-	-	3,895	-	-	5,409
מרכיב החיסכון	19	203	-	-	325	790	74	1,411
אחר	153	1,607	-	-	4,220	790	74	6,844
סך הכל								
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח ⁽²⁾	-	-	-	-	3,674	-	-	3,674
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ⁽³⁾	(143)	257	-	-	347	-	-	461
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו	1,580	(1,430)	-	-	1,947	369	69	2,536
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה ⁽⁴⁾	-	-	-	-	(794)	-	-	(794)
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח חיים	19	(181)	-	-	(9)	(9)	(20)	(201)
רווח כולל אחר מעסקי ביטוח חיים	74	9	-	-	10	9	2	104
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח חיים	93	(172)	-	-	2	-	(19)	(96)
רווח מפנסיה וגמל								33
הפסד כולל אחר מפנסיה וגמל								(17)
סך כל הרווח הכולל מפנסיה וגמל								16
סך כל הפסד מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח								(168)
סך כל הפסד הכולל מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח								(81)
פרמיה משוננת בגין חוזי ביטוח – עסק חדש	-	-	-	-	273	136	-	409
פרמיה חד פעמית בגין חוזי ביטוח	-	4	-	-	1,488	-	-	1,492
פרמיה חד פעמית בגין חוזי השקעה	-	-	-	-	3,621	-	-	3,621
העברות לחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ⁽⁵⁾	-	-	-	-	1,343	-	-	1,343
העברות מהחברה בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ⁽⁵⁾	42	532	-	-	1,513	-	-	2,087

1. המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
2. לא כולל פרמיות בגין חוזי השקעה בקופת גמל מאוחדת (בר א') בסך של 2 מיליוני ש"ח.
3. המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפי ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים על בסיס הקטנת הזקיפה לחיסכון במערכות החברה.
4. השורה "תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה" כוללת רק את סכום הרווחים מהשקעות בגין חוזי השקעה.
5. לא כולל ניוד פנימי.

ביאור 22: נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח בריאות

א. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח

1. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה פיננסית

ליום 31 בדצמבר 2024

סך הכל	מחלות ואשפוז (*)		קבוצתי	סיעודי פרט	במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א			
1,288	-	-	1	1,288	תלוי תשואה
3,109	63	796	177	2,074	אחר
4,398	63	796	178	3,361	סה"כ התחייבויות ביטוחיות

ליום 31 בדצמבר 2023

סך הכל	מחלות ואשפוז (*)		קבוצתי	סיעודי פרט	במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א			
1,156	-	-	1	1,155	תלוי תשואה
2,906	67	710	230	1,899	אחר
4,062	67	710	230	3,054	סה"כ התחייבויות ביטוחיות

2. פירוט ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח לפי חשיפה ביטוחית

ליום 31 בדצמבר 2024

סך הכל	מחלות ואשפוז		קבוצתי	סיעודי פרט	במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א			
582	-	55	101	426	עתודה לתביעות בתשלום
3,815	63	741	77	2,935	מרכיבי סיכון אחרים
4,398	63	796	178	3,361	סה"כ התחייבויות ביטוחיות

ליום 31 בדצמבר 2023

סך הכל	מחלות ואשפוז		קבוצתי	סיעודי פרט	במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א			
544	-	56	125	362	עתודה לתביעות בתשלום
3,519	67	654	105	2,692	מרכיבי סיכון אחרים
4,062	67	710	230	3,054	סה"כ התחייבויות ביטוחיות

(*) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בביטוח מחלות ואשפוז לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

ב. פירוט התוצאות לפי סוגי פוליסות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	סך הכל	מחלות ואשפוז		סיעודי	פרט
		ז"ק	ז"א		
פרמיות ברוטו	1,856	⁽¹⁾ 129	⁽¹⁾ 1,422	26	279
תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	1,336	87	737	61	451
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות	108	(3)	51	(22)	82
רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות	20	4	16	-	-
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות	128	1	67	(22)	82
פרמיה פרט משוננת - חדשה	170		⁽²⁾ 170	-	-

(1) מתוך זה פרמיות פרט בסך של 1,329 מיליוני ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך של 222 מיליוני ש"ח.

(2) לא כולל בענפים: שיניים, עובדים זרים, נסיעות לחו"ל וישראלים בחו"ל.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח	סך הכל	מחלות ואשפוז		סיעודי	פרט
		ז"ק	ז"א		
פרמיות ברוטו	1,731	⁽¹⁾ 152	⁽¹⁾ 1,278	22	278
תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	1,348	105	655	64	524
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות	(67)	(1)	65	(25)	(105)
רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות	(11)	1	(11)	-	-
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות	(77)	-	53	(25)	(105)
פרמיה פרט משוננת - חדשה	159		⁽²⁾ 159	-	-

(1) מתוך זה פרמיות פרט בסך של 1,225 מיליוני ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך של 205 מיליוני ש"ח.

(2) לא כולל בענפים: שיניים, עובדים זרים, נסיעות לחו"ל וישראלים בחו"ל.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022

במיליוני ש"ח	סך הכל	מחלות ואשפוז		סיעודי	פרט
		ז"ק	ז"א		
פרמיות ברוטו	1,603	⁽¹⁾ 132	⁽¹⁾ 1,177	24	271
תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	746	78	561	67	41
רווח (הפסד) מעסקי ביטוח בריאות	394	10	78	17	290
רווח (הפסד) כולל אחר מעסקי ביטוח בריאות	(41)	(3)	(38)	-	-
סך כל הרווח (הפסד) הכולל מעסקי ביטוח בריאות	353	6	39	17	290
פרמיה פרט משוננת - חדשה	144		⁽²⁾ 144	-	-

(1) מתוך זה פרמיות פרט בסך של 1,121 מיליוני ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 188 מיליוני ש"ח.

(2) לא כולל בענפים: שיניים, עובדים זרים, נסיעות לחו"ל וישראלים בחו"ל.

ביאור 23: תנועה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים, חוזי השקעה וביטוח בריאות

במיליוני ש"ח	ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח				נכסי ביטוח משנה בביטוח בריאות
	חוזי ביטוח	חוזי השקעה	סך הכל	ביטוח בריאות	
יתרה ליום 1 בינואר, 2023	98,313	13,707	112,019	3,705	156
ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽²⁾	6,765	898	7,663	213	8
גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות ⁽³⁾	4,697	1,082	5,778	249	-
קיטון בגין דמי ניהול מצבירה	(509)	(86)	(594)	-	-
קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה	(5,983)	(3,155)	(9,137)	(1)	-
שינויים בגין שינוי בהנחות	(452) *	-	(452)	(185)	-
שינויים אחרים ⁽⁴⁾	(860)	-	(860)	(190)	(26)
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2023	101,971	12,445	114,417	4,062	138
ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה ⁽²⁾	11,204	1,224	12,429	289	8
גידול בגין פרמיות שנזקפו להתחייבויות ⁽³⁾	3,745	880	4,625	257	-
קיטון בגין דמי ניהול מצבירה	(522)	(75)	(597)	-	-
קיטון בגין תביעות, פדיונות ותום תקופה	(7,989)	(2,825)	(10,814)	-	-
שינויים בגין שינוי בהנחות	(164) *	-	(164)	(135)	5
שינויים אחרים ⁽⁴⁾	(1,098)	-	(1,098)	(245)	8
יתרה ליום 31 בדצמבר, 2024	107,148	11,649	118,797	4,398	159

(*) ראה ביאור 42 (ה)(1)(א), סעיף ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות.

(1) נזר מהניסיון שנצבר בדבר עלות ושכיחות התביעות והשפעתן על התוצאות הצפויות.

(2) סעיף זה כולל ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה בגין היתרה לתחילת השנה, בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה בגין הפרמיות לחיסכון בלבד שנרשמו בתקופת הדוח.

(3) פרמיה זו כוללת את הפרמיה לחיסכון וחלק מהפרמיה במוצרים בעלי פרמיה קבועה בניכוי דמי ניהול הנגבים כשיעור מהפרמיה ואיננה כוללת את כל הפרמיה שנרשמה כהכנסה.

(4) הסעיף כולל שינויים בעתודה בגין תביעות תלויות, רזרבה לתביעות עתידיות, IBNR, קיצבאות בתשלום וכדומה, על פי ההנחות שהיו בשימוש בסוף השנה הקודמת. בנוסף, הסעיף כולל גם את השפעת הריבית, הפרשי ההצמדה ורווחי ההשקעה שלא נכללו בסעיף "ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה", כגון: ריבית, הפרשי הצמדה ורווחי השקעה על תשלומי תביעות ועל פרמיות שאינן לחיסכון.

ביאור 24: מסים על הכנסה

א. חוקי המס החלים על חברות הקבוצה

1. כללי

מרבית החברות המאחדות (חברות ביטוח, חברות לניהול קרנות פנסיה וקופות גמל וחברות אחרות) הינן "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח. על הכנסות החברה ויתר החברות המוחזקות בישראל, חל מס חברות.

2. הסכמי מס ייחודיים לענף הביטוח

בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס קיימים הסכמים ענפיים (להלן: "הסכמי המס") המתחדשים ומתעדכנים מדי שנה, המסדירים את הטיפול בסוגיות מס ייחודיות לענף. הסכמי המס מתייחסים בין היתר לנושאים הבאים:

א. הוצאות רכישה נדחות (DAC) - הוצאות ישירות של חברות ביטוח לרכישת חוזי ביטוח חיים, בגין שנות חיתום עד וכולל 2014, יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני ארבע שנים ובגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 על פני עשר שנים. הוצאות כאמור המתייחסות לחוזי ביטוח חיים שבוטלו תותרנה בניכוי בשנת הביטול. הוצאות רכישה של חוזי פנסיה וגמל (כהגדרתן בהסכם) בגין שנות חיתום 2015 עד וכולל 2020 יותרו בניכוי לצורכי מס בחלקים שווים בפריסה על פני 10 שנים או בהתאם לפריסתם בספרים, על פי בחירת החברה. לא תותר הקדמת הוצאה בגין חוזי פנסיה וגמל שבוטלו.

הוצאות רכישה נדחות בביטוח מפני מחלות ואשפוז מופחתות על פני תקופה של 6 שנים, בדומה לשיעור ההפחתה בספרים.

החברה יישמה את ההסדר הנ"ל גם בשנים שאחרי 2020.

ב. ייחוס הוצאות להכנסות מועדפות - להכנסות החייבות בשיעורי מס מופחתים ולהכנסות הפטורות ממס המתקבלות בכלל ביטוח (להלן: "הכנסות מועדפות") יתבצע ייחוס הוצאות שמשמעותו הפיכת חלק מההכנסות המועדפות להכנסות חייבות במס מלא, בהתאם לשיעור הייחוס. שיעור הייחוס שנקבע בהסכם תלוי במקור הכספים המניבים את ההכנסות המועדפות.

ג. אופן מיסוי הכנסות מנכסים המוחזקים כהשקעות חופפות להתחייבויות תלויות תשואה.

ד. מיסוי נירות ערך סחירים ונגזרים - הוסכם כי הכנסות ו/או הוצאות מניירות ערך ידווחו לצורכי מס על בסיס מימוש. למעט החרגים הבאים:

- הפרשי הצמדה, ריבית והפחתת ניכיון בגין אג"ח סחירים ידווחו על בסיס צבירה.
- ירידת ערך שנזקקה לרווח והפסד לא תחשב כהפסד לצורכי מס אלא על בסיס מימוש.
- הכנסות ו/או הוצאות בגין נגזרים על סוגיהם השונים ידווחו על בסיס צבירה.

ה. ההסכם האחרון שנחתם בחודש פברואר 2024 מאריך בשלוש שנים נוספות את תוקפו של ההסכם האחרון המתייחס לשנות המס 2017-2019, כך שיחול גם לגבי שנות המס 2020-2022 למעט המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים ראה סעיף ו' להלן.

ו. המס החל על ביטול העתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - ביום 1 ביוני 2017 פורסם חוזר ביטוח 9-1-2017 של רשות שוק ההון בדבר "יישום כושר פרעון כלכלי מבוסס Solvency II" אשר נכנס לתוקף ביום 30 ביוני 2017 (להלן - "תקנות ההון החדשות"), תוך ביטול דרישת ההון הישנה בגין העתודה. בעקבות כך, בהסכם הענפי החדש, נקבע כי:

1. בשנת המס 2020 תירשם הכנסה לצורכי מס חברות ומס רווח בסך של 0.01% מסכום הביטוח בסיכון, בשייר עצמי, כפי שחושב ליום 31 בדצמבר 2006.

2. במקרה בו יבוטלו או יוקטנו תקנות ההון החדשות ביחס לרכיבים המתייחסים לסיכונים המיוחדים בביטוח חיים, ידונו הצדדים בהשלכות המס הנובעות מכך, ככל שישנן.

ההשפעה של ההסדר כאמור לעיל על הדוחות הכספיים של החברה אינה מהותית.

ההפרשה למס בדוחות הכספיים לשנת 2024 נערכה בהתאם לעקרונות ההסכם האמור לעיל.

בהמשך לאמור בביאור 47 לדוחות הכספיים החל מיום 1 בינואר 2025, חברות הבנות העונות על הגדרת מבטח יישמו את תקני הדיווח הכספי בינלאומיים חשבונאיים 17 ו-9. נכון למועד פרסום הדוח, הטיפול המיסוי בעקבות יישום התקנים בדוחותיהם הכספיים של חברות הביטוח טרם נקבע.

3. רפורמת המס הבינלאומית של ה-OECD (להלן: Pillar 2)

כללי ה-Pillar 2 נמצאים בתהליך של חקיקה או שכבר נחקקו בפועל במדינות מסוימות שבהם פועלת הקבוצה. החקיקה צפויה להיכנס לתוקף החל משנת הכספים המתחילה ביום 1 בינואר 2024.

לאחר בדיקת זכאותה של קבוצת כלל להגנת ה-Safe Harbours בשנת 2024, החברה מעריכה כי לא תהיה השפעה על המיסים השוטפים לשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2024, שכן הקבוצה צפויה להיכנס להגנת ה-Safe Harbours. הערכה זו מתבססת על המידע העדכני ביותר לגבי הביצועים הפיננסיים של הישויות בתוך הקבוצה במדינות השונות.

ב. שיעורי המס החלים על חברות הקבוצה

1. המס הסטטוטורי החל על מוסדות כספיים, ובכללם החברה, המהווה את עיקר פעילות הקבוצה, מורכב ממס חברות וממס רווח.
2. שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים, ובכללם החברה הינם:

שיעור מס חברות	שיעור מס רווח	שיעור מס כולל במוסדות כספיים	באחוזים
23.00	17.00	34.19	2018 עד 2024
23.00	18.00	34.75	2025 ואילך

המסים השוטפים לתקופות המדווחות מחושבים בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

בחודש מרס 2024 אושר במליאת הכנסת צו הקובע את העלאת המע"מ מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. כמו כן, אושר תיקון לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשפ"ד – 2024 (להלן - הצו), אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025 שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק. יתרות המסים הנדחים הנכללות בדוחות הכספיים של המוסדות הכספיים בקבוצה ליום 31 בדצמבר, 2024 עודכנו בסכום שאינו מהותי כך שהן מביאות בחשבון את ההשפעות הנובעות מהעלאת שיעורי המס כאמור לעיל. כמו כן, החברה מעריכה כי השפעת השינוי בשיעורי המס אינה צפויה להיות מהותית.

ג. מרכיבי הוצאות (הכנסות) מסים על הכנסה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
הוצאות (הכנסות) מסים שוטפים			
93	193	306	בגין התקופה השוטפת
(11)	15	46	התאמות בגין שנים קודמות, נטו
82	208	353	סך הכל הוצאות מסים שוטפים
הוצאות (הכנסות) מסים נדחים			
(42)	(83)	11	יצירה והיפוך של הפרשים זמניים
28	(1)	(46)	התאמות בגין שנים קודמות, נטו
-	-	(1)	התאמת יתרות המסים הנדחים בעקבות שינוי בשיעור המס
(14)	(84)	(35)	סך הכל הכנסות מסים נדחים
68	124	317	סך הכל מסים על הכנסה

ד. מרכיבי מסים על הכנסה בגין מרכיב רווח כולל אחר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
4	2	-	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ
(196)	41	138	נכסים פיננסיים זמינים למכירה
4	-	-	רווחים אקטואריים מתוכנית הטבה מוגדרת
(188)	43	138	סך הוצאות מס (הטבת מס) בגין מרכיבי רווח כולל אחר

ה. התאמה בין המס התיאורטי על הרווח לפני מסים על הכנסה לבין הוצאות המסים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
194	347	1,042	רווח לפני מסים על ההכנסה
34.19%	34.19%	34.19%	שיעורי המס העיקריים החלים על חברות הקבוצה
66	119	356	מס מחושב לפי שיעור המס העיקרי של הקבוצה
			תוספת (חסכון) בחבות המס בגין:
(11)	(24)	(49)	התאמה בגין שיעור מס נמוך יותר בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח
			נטרול מס מחושב בגין חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות
(2)	(7)	(8)	לפי שיטת השווי המאזני
7	13	4	הפרשים במדידת נכסים והתחייבויות לצרכי מס ולצרכי הדוחות המותאמים
(5)	2	1	הפרש בגין שיעור המס המשמש לחישוב המסים הנדחים
(4)	(5)	(5)	הכנסות משכר דירה פטורות ממס רווח
(7)	(9)	(9)	הכנסות פטורות ממס
7	10	7	הוצאות לא מוכרות
3	2	8	הוצאות לא מוכרות בגין תשלום מבוסס מניות (ראה באור 41)
(3)	(2)	(2)	ניצול הפסדים והטבות משנים קודמות בגינם לא נרשמו מסים נדחים
-	10	14	הפסדים והטבות לצורכי מס מהתקופה בגינם לא נרשמו מסים נדחים
17	14	1	מסים בגין שנים קודמות
-	-	(1)	עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינוי בשיעור המס
67	124	317	סך הכל מסים על הכנסה
34.80%	35.75%	30.47%	שיעור מס אפקטיבי

ו. נכסי והתחייבויות מסים נדחים

1. נכסי והתחייבויות מסים נדחים שהוכרו

נכסי והתחייבויות מסים נדחים מיוחסים לפריטים הבאים:

במיליוני ש"ח	נכסים בלתי מוחשיים	רכוש קבוע	דל"ן להשקעה	מכשירים פיננסיים	הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים	ניכויים והפסדים לצרכי מס	הטבות עובדים	הפסדי אשראי	אחרים ⁽¹⁾	סך הכל
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה										
ליום 1 בינואר 2023	(172)	(3)	(125)	(274)	(89)	25	49	-	33	(555)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	16	(3)	(2)	29	3	(9)	(1)	52	(1)	84
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	(2)	(41)	-	-	-	-	-	(43)
כניסה לאיחוד (לפריטים נוספים ראה ביאור 9)	(76)	(5)	-	-	-	-	13	91	2	24
מיון מיסים שוטפים למיסים נדחים	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה										
ליום 31 בדצמבר 2023	(233)	(11)	(129)	(287)	(86)	19	62	143	35	(487)
שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד	19	5	(5)	(8)	3	(14)	3	(15)	47	35
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר	-	-	-	(138)	-	-	-	-	-	(138)
מיון מיסים שוטפים למיסים נדחים	-	-	-	-	-	-	-	7	-	7
יתרת נכס (התחייבות) מס נדחה יתרה										
ליום 31 בדצמבר 2024	(214)	(6)	(135)	(432)	(83)	5	64	135	82	(584)

(1) בעיקר נובע מהפרשה לחובות מסופקים.

במיליוני ש"ח	2024	2023
נכסי מסים נדחים	159	104
התחייבות בגין מסים נדחים	(742)	(592)
סך הכל	(584)	(487)

2. נכסי מסים נדחים שלא הוכרו

נכסי מסים נדחים שלא הוכרו הינם בגין הפריטים הבאים:

במיליוני ש"ח	2024	2023
הפסדים לצורך מס	58	57
הפסדי הון והפרש ריאלי מניירות ערך סחירים	690	690
סך הכל	749	747

לפי חוקי המס הקיימים בישראל, אין הגבלת זמן, על ניצול הפסדים לצורכי מס ועל ניצול ההפרשים הזמניים הניתנים לניכוי. עם זאת נכסי מסים נדחים לא הוכרו בגין פריטים אלה, כיוון שאין זה צפוי כי תהיה בעתיד הנראה לעין הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל את הטבות המס.

ז. שומות מס

לכלל ביטוח שומות סופיות עד וכולל שנת המס 2021.

דוחות המס של החברה וחברות אחרות בקבוצה עד וכולל שנת המס 2019 נחשבות כשומות סופיות בהתאם להוראות סעיף 145 לפקודת מס הכנסה.

ביאור 25: הטבות לעובדים

הטבות לעובדים כוללות הטבות לאחר סיום העסקה, הטבות בגין פיטורין, הטבות אחרות לטווח ארוך והטבות לטווח קצר וכן תשלומים מבוססי מניות. לפרטים בדבר הטבות לאנשי מפתח ניהוליים, ראה ביאור 43. לפרטים בדבר תשלומים מבוססי מניות, ראה ביאור 44.

א. הרכב

ליום 31 בדצמבר		פירוט	במיליוני ש"ח
2023	2024		
חברות הקבוצה למעט מקס			
94	95		ערך נוכחי של מחויבויות ממומנות
25	22		ערך נוכחי של מחויבויות בלתי ממומנות
119	117	ב)1(ב)	סך ערך נוכחי של מחויבויות
66	68	ב)1(ב)	שווי הוגן של נכסי התכניות
53	49		התחייבות שהוכרה בגין תכנית הטבה מוגדרת בחברות הקבוצה למעט מקס
12	13	ג	התחייבות שהוכרה בגין הטבות אחרות לטווח ארוך בחברות הקבוצה למעט מקס
267	312		התחייבות בגין הטבות לטווח קצר למעט מקס (*)
מקס			
29	27		התחייבות שהוכרה בגין תכנית הטבה מוגדרת מקס
107	117		התחייבות בגין הטבות לטווח קצר מקס (*)
468	518		סך הטבות לעובדים
מוצג בסעיפים הבאים:			
375	429		זכאים ויתרות זכות
93	89		התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו

(*) במסגרת ההתחייבויות בגין הטבות לטווח קצר נכללו התחייבויות בגין שכר, חופשה, תגמולים ומענקים שנתיים לעובדים והפרשה לפרשה מוקדמת בשנת 2023. למידע בדבר סכומים המופקדים בכלל ביטוח, במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה, ראה ביאורים 18 ו-19. לפרטים בדבר ההסכמים הקיבוציים לרבות השלכותיהם לנושא תשלום פיצויי פיטורים, לעובדים ראה סעיף ג' להלן.

ב. פרטים נוספים בגין תוכניות הטבה בחברות הקבוצה למעט מקס

1. תוכניות הטבה לאחר סיום העסקה- תוכנית הטבה מוגדרת

לקבוצה תוכניות הטבה מוגדרות בגין מופקדים סכומים בקופות גמל, בקרנות פנסיה, בפוליסות ביטוח מתאימות, ובפוליסות ביטוח שהונפקו על ידי כלל ביטוח. דיני העבודה וחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963 (להלן: "חוק פיצויי פיטורין"), בישראל מחייבים את הקבוצה לשלם פיצויים לעובד בעת פיטורין או פרישה. חישוב התחייבות הקבוצה בשל הטבות לעובדים מתבצע על פי הסכם העסקה בתוקף ומבוסס על משכורת העובד אשר, לדעת ההנהלה, יוצרת את הזכות לקבלת הפיצויים.

א. הרכב נכסי התוכנית

נכסי התוכניות מורכבים כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר		באחוזים
2023	2024	
1%	1%	קופות מרכזיות לפיצויים
36%	35%	ביטוחי מנהלים
63%	64%	קופות גמל וקרנות פנסיה
100%	100%	

ב. התנועה בהתחייבויות (נכסים), נטו בגין תוכניות הטבה מוגדרות ומרכיביו

סך ההתחייבות (הנכס), נטו שהוכרז בגין תוכנית הטבה מוגדרת		שווי הוגן של נכסי תוכנית		מחויבות בגין תוכנית הטבה מוגדרת		במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024	2023	2024	
51	53	(53)	(66)	104	119	יתרה ליום 1 בינואר
3	-	(9)	-	12	-	רכישות במסגרת צירופי עסקים ⁽³⁾
הוצאה/הכנסה שנזקפה לרווח והפסד⁽¹⁾						
9	9	-	-	9	9	עלות שירות שוטף
(1)	(2)	(1)	-	-	(2)	עלות שירותי עבר
3	3	(3)	(3)	6	7	עלויות/הכנסות ריבית
(1)	-	1	1	(2)	(1)	סילוקים
10	11	(2)	(3)	13	13	סה"כ הוצאה/הכנסה שנזקפה לרווח והפסד
הוכר ברווח כולל אחר:						
(1)	-	-	-	(1)	-	הפסדים (רווחים) אקטואריים שנבעו משינויים בהנחות הפיננסיות ⁽²⁾
1	1	-	-	1	1	הפסדים (רווחים) אקטואריים אחרים
-	(2)	-	(2)	-	-	התשואה בפועל בניכוי הכנסות ריבית
-	(1)	-	(2)	(1)	1	סה"כ הוכר ברווח (הפסד) כולל אחר
תנועות נוספות						
(5)	(7)	4	9	(9)	(16)	הטבות ששולמו
(6)	(7)	(6)	(7)	-	-	סכומים שהופקדו על ידי הקבוצה
(11)	(14)	(2)	2	(9)	(16)	סה"כ תנועות נוספות
53	49	(66)	(68)	119	117	יתרה ליום 31 בדצמבר

- (1) ההוצאות נכללות במסגרת הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד, ראה ביאור 38.
(2) כגון ריבית היוון.
(3) רכישת חברת הייפ.

ג. הנחות אקטואריות וניתוח רגישות

ההנחות האקטואריות העיקריות לתום תקופת הדיווח:

2022	2023	2024	באחוזים
2.86	2.98	3.19	שיעור היוון ריאלי ממוצע ליום 31 בדצמבר (לפי ממוצע משוקלל)
3.00-4.00	2.83-4.00	2.83-4.00	שיעור עלויות שכר עתידיות

- (1) שיעור ההיוון מבוסס על אגרות חוב קונצרניות צמודות מדד באיכות גבוהה.

שינויים אפשריים באופן סביר בתאריך הדיווח לאחת מההנחות האקטואריות, בהנחה שיתר ההנחות נותרות ללא שינוי, משפיעים על המחויבות להטבה מוגדרת כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר				
קישון באחוז אחד		גידול באחוז אחד		
2023	2024	2023	2024	
(3)	(3)	3	3	שיעור עלויות שכר עתידיות
3	3	(3)	(2)	שיעור היוון

ד. השפעת התוכנית על תזרימי המזומנים העתידיים של הקבוצה

אומדן החברה להפקדות הצפויות בשנת 2025 בתוכנית הטבה מוגדרת ממומנת לנכסי תוכנית הינו בסך 6.3 מיליוני ש"ח. אומדן הקבוצה לאורך חיי התוכנית (לפי ממוצע משוקלל) לסוף תקופת הדיווח הינו 8.1 שנים (לשנת 2023 7.8 שנים).

ה. התשואה בפועל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
1	3	5	התשואה בפועל על נכסי התכנית

2. תוכניות הטבה לאחר סיום העסקה - תוכנית הפקדה מוגדרת

בקבוצה קיימות תוכניות הפקדה מוגדרת כדלקמן:

1. לגבי מרבית תשלומי הפיצויים, חלים תנאי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, התשכ"ג-1963, על-פיו הפקדותיה השוטפות של החברה בקרנות פנסיה ו/או בפוליסות בחברות ביטוח, פטורות אותה מכל התחייבות נוספת לעובדים, בגינם הופקדו הסכומים כאמור לעיל. בגין זה ראה גם סעיף ד' להלן.
2. הפקדות לתגמולים בישראל.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
104	117	121	הסכום שהוכר כהוצאה בגין תוכניות להפקדה מוגדרת

3. התחייבות בגין הטבות אחרות לטווח ארוך

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
4	5	התחייבות בגין ימי מחלה
8	9	התחייבות בגין מענק ותק
12	13	סה"כ התחייבות שהוכרה בגין הטבות אחרות לטווח ארוך

ג. הסכמים קיבוציים בקבוצה

1. הסכם קיבוצי בין חברות הקבוצה (למעט מקס והייפ) לבין ההסתדרות וועד העובדים בקבוצה

בחודש אפריל 2022 נחתם הסכם קיבוצי בין החברות הבנות של החברה, כלל ביטוח, כלל פנסיה וגמל, כלל ביטוח אשראי, כללביט מערכות וכנף ("החברות") לבין ההסתדרות העובדים הכללית החדשה ("ההסתדרות") וועד העובדים בקבוצה, אשר ככלל איחד את כל ההסכמים וההסכמות הקיבוציים שנחתמו בין הצדדים החל משנת 2014 להסכם משולב, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו. לאחר שההסכם הגיע לסימומו ביום 31 בדצמבר 2024, חתמו הצדדים בחודש מרס 2025 על הסכם קיבוצי חדש. (להלן – "הסכם 2025").

הסכם 2025 מעגן את הסכמי העבר, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו ואשר עיקריו הינם כמפורט להלן:

- בשנת 2025 תשולם תוספת שכר חד פעמית לעובדים בשיעור של 5%. תשלום תוספות שכר לעובדים בשנים 2026-2028, יהיה בשיעור של 3.5%, מדי שנה, ובנוסף תשולם תוספת שכר בשיעור של עד 0.5%. כתלות בעמידה ביעד הרווח השנתי שהוסכם. ככלל, כמחצית מתוספות השכר יינתנו כתוספת דיפרנציאלית לפי החלטת מנהלים;
 - העלאת שכר המינימום הנוכחי לעובדים חודשיים לסך של 7,000 ש"ח, והעלאתו ב-3 שלבים נוספים, עד לשכר של 7,600 ש"ח בחודש מאי 2028 וקביעת מדרגות להעלאת שכר המינימום לעובדים הוותיקים;
 - מדי שנה, כתלות בעמידה בתנאי רווח שנתי מינימלי, (בסכומים שבין 400 מיליוני ש"ח ל-1,400 מיליוני ש"ח), ישולם לעובדים מענק, שעלותו הכוללת תהיה בין 25 מיליוני ש"ח ל-74 מיליוני ש"ח.
 - בנוסף, במקרה בו הרווח השנתי של החברה יהיה בין 500 מיליוני ש"ח ל-1,000 מיליוני ש"ח לפחות, ישולם לעובדים תגמול הוני, שעלותו תהיה בין 4.25 מיליון ש"ח ל-25.5 מיליון ש"ח, בהתאמה.
 - ההסכם מסדיר את קיצור שבוע העבודה למשורה מלאה ל-8 שעות עבודה ביום, הגדלת ההשתתפות החברות בתשלום קייטנות והעלאת סכומי ההשתתפות בארוחות עובדים.
 - ההסכם הינו לתקופה של 4 שנים, מיום 1 לינואר 2025 ועד ליום 31 בדצמבר 2028 ויישמר שקט תעשייתי בכל תקופת ההסכם. כמו כן, ההסכם מהווה מיצוי טענות ותביעות של כל הצדדים לתקופת תוקפו של ההסכם.
- הסכם 2025 חל על מרבית עובדי חברות הקבוצה למעט מקס והייפ, וכן למעט עובדים בתפקידים ספציפיים שהוגדרו בו ומנהלים בדרג שהוגדר.
- להערכת החברה, הגידול בעלות הכוללת של הוצאות החברות הנובע מהשינויים הכלולים בהוראות המפורטות לעיל, בכל אחת משנות ההסכם הקיבוצי, אינו מהותי.

נכון ליום 31 בדצמבר 2024 קיימים בקבוצה למעט מקס והייפ, כ- 760⁽¹⁾ עובדים, שההסכם הקיבוצי החדש אינו חל עליהם, לרבות ההנהלה הבכירה, והם מועסקים על פי הסכמי עבודה אישיים, המגדירים את תנאי העסקתם, לרבות משכורת בסיס, תנאים סוציאליים ותנאים נלווים.

2. הסכם קיבוצי מקס

בשנת 2015 נחתם לראשונה הסכם קיבוצי בין מקס ובין הסתדרות העובדים הכללית החדשה ונציגות עובדי מקס. ההסכם חל על מרבית עובדי מקס פרט לתפקידים שהוגדרו מראש כמוחזרים מההסכם הקיבוצי ומפורטים בנספח א' של ההסכם. לאחר שההסכם הגיע לסיומו, חתמו הצדדים ביום 27 בנובמבר 2018 על הסכם קיבוצי נוסף. תקופת ההסכם הינה מיום 1 באפריל 2018 ועד ליום 30 ביוני 2023 ("הסכם 2018").

ההסכם הקיבוצי מגדיר את תנאי העבודה במקס. ההסכם כולל פרק ארגוני ופרק כלכלי.

הפרק הארגוני מגדיר את תהליך מתן הקביעות במקס, אופן איוש המשרות, תהליכי שיפור ביצועים ופיטורין וזכויות לפרשה מרצון במקרה של התייתרות תפקידים. בנוסף, מגדיר פרק זה כללים להעסקת מיקור חוץ, נהלי עבודה וכללי משמעת והגדרת מסגרת השעות וההפסקות הנדרשת בסוגי התפקידים השונים.

הפרק הכלכלי מגדיר את תהליכי העלאת השכר השנתיים הנערכים בשכר אפריל בכל אחת משנות ההסכם. בנוסף, מגדיר פרק זה משכורות מינימום במקס ומדרגות שכר לתפקידים מסוימים.

בנוסף, ביום 26 במאי 2021 נחתם הסכם קיבוצי נוסף, בעקבות משבר הקורונה, הכולל, בין היתר, הסכמות בדבר דחיית הליכי פיטורי הצמצום, דחיית תוספת השכר לשנת 2021 בחודשיים, ניצול ימי חופשה בשנת 2021, הפחתת תקציב הרווחה לשנת 2021, ותשלום מענק מיוחד. במסגרת הסכם זה נקבע כי עד ליום 31 בדצמבר 2021 לא תפטר מקס עובדים מטעמים של צמצום והתייעלות, לרבות לא מכוחו של הסכם 2018.

בחודש מרס 2023 נחתם הסכם קיבוצי נוסף בגין מענק לעובדי מקס בעקבות המכירה של חברת מקס לכלל החזקות. במסגרת הסכם זה הוארך תוקפו של ההסכם הקיבוצי עד ליום 30 ביוני 2024 והוסכם מיצוי תביעות ושקט תעשייתי עד מועד זה.

לאחר שההסכם הקיבוצי הגיע לסיומו, חתמו הצדדים ביום 8 באוקטובר 2024 על הסכם קיבוצי חדש. תקופת ההסכם הינה מיום 1 ביולי 2024 ועד 31 בדצמבר 2028. (להלן - "הסכם 2024").

הסכם 2024 איחד לכדי הסכם אחד את הסכמי העבר, שהסתיימו ביום 30 ביוני 2024, בכפוף לשינויים ולתוספות אשר עיקריהם הינם כמפורט להלן:

- יישמר שקט תעשייתי במהלך כל תקופת ההסכם. כמו כן, ההסכם מהווה מיצוי טענות ותביעות כל הצדדים.
- תשלום תוספות שכר לעובדים בשיעורים משתנים שנקבעו בהתאם לעמידה ביעדים העסקיים שנקבעו בהסכם ותקופת ההסכם - 3.65% בשנה הראשונה ועד 3.4% לכל שנה נוספת.
- העלאת שכר המינימום המוסדי כהגדרתו בהסכם ל- 6,500 ש"ח ועדכון השכר השנתי בהתאם לשכר המינימום במשק.
- לאור גידול במספר העובדים ועליית יוקר המחיה, סוכם על שיפור תנאים הנלווים לאוכלוסיות מסוימות, הכוללים בן היתר עדכון תעריפי דמי ההבראה, תעריפי הארוחות מחוץ למשרד, עלויות רכבים, מתנות לחגים, מענקי ותק, וכן סוכם על הגדלת תקציבי הרווחה כמפורט בהסכם.

להסכם לא היתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של מקס בשנת 2024 ולהערכת הנהלת מקס, להסכם לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של מקס גם בשנים שלאחריה.

3. ארגון עובדים סוכנות תמורה

בחודש מאי 2024 הכירה הנהלת תמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ, סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של חברת הבת כלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ, (להלן: "תמורה"), בהסתדרות הלאומית כארגון העובדים היציג של עובדי תמורה. בין הצדדים מתנהל מ"מ בהתאם להוראות חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957. בשלב זה, לאור אי הוודאות באשר להיקפו של המ"מ ולתנאים שיוסדרו במסגרתו, וכן להבשלתו לכדי הסכם מחייב, החברה אינה יכולה להעריך את השפעתו של המ"מ האמור.

⁽¹⁾ לא כולל עובדי ספק.

ד. הטבות לעובדים במקס

1. עובדי מקס, למעט המנכ"ל וחברי ההנהלה, חתומים על הסכמים לפי סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין ("הסדר סעיף 14") (לעיתים לאחר השלמת תקופת עבודה בת שישה חודשים). התחייבות זו מטופלת כתכנית להפקדה מוגדרת, אשר מספקת הטבות בתמורה לשירותים שסופקו ומספקת חשבון אישי לכל משתתף בתכנית. בהתאם, למקס לא קיימת מחויבות נוספת לתשלום פיצויי פיטורין מעבר להפקדות השוטפות בחברות הביטוח ובקופות הפנסיה, למעט כמתואר בסעיף 2 להלן. יובהר כי בגין נציגי השירות במקס, קיימת התחייבות שאינה מהותית בגין התקופה הראשונית עד למועד החתימה על סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין.
2. התחייבות לפיצויי פיטורין, פרישה ופנסיה - יתרה התחייבות בגין פיצויי פרישה ליום 31 בדצמבר 2024 הינה בסך של 27 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 – 29 מיליוני ש"ח). סכום התחייבות זו הינה לאחר קיזוז שווי הוגן של נכסי תכנית (המהווים הפקדות שוטפות בחברות הביטוח ובקופות הפנסיה בגין הסכמי העסקה של מנכ"ל החברה וחברי ההנהלה) בסך 7 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 – 6 מיליוני ש"ח).
3. עתודה לחופשה - עובדי מקס זכאים לחופשה שנתי בהתאם להסכמי העבודה ובכפוף להוראות החוק. בביאור התחייבויות אחרות קיימת הפרשה בגין ימי חופשה שטרם נוצלו אשר חושבה על בסיס שכר אחרון בתוספת תשלומים נלווים. יתרת הפרשה ליום 31 בדצמבר 2024 הינה בסך של 23 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 – 20 מיליוני ש"ח).

ביאור 26: התחייבויות פיננסיות

א.1. התחייבויות פיננסיות

ליום 31 בדצמבר				מידע נוסף	במיליוני ש"ח
שווי הוגן ⁽²⁾		ערך בספרים			
2023	2024	2023	2024		
התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת					
1,583	1,602	1,557	1,565	ג	אגרות חוב של החברה חברות בנות:
889	12	889	12		הלוואות בסימקס ובחברות בנות שלה למעט מקס (3)
4,315	4,398	4,639	4,666	ב	כתבי התחייבות נדחים סחירים בכלל ביטוח
5,202	5,995	5,202	5,993	ד	אשראי מתאגידים בנקאיים במקס
581	799	582	788	ה	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים במקס
12,569	12,806	12,869	13,024		סך התחייבויות המוצגות בעלות מופחתת
99	115	99	115		בניכוי ריבית לשלם
12,471	12,691	12,770	12,908		סך התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת בניכוי ריבית לשלם
סך הכל התחייבויות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד					
1,683	429	1,683	429		חוזים עתידיים
89	82	89	82		עסקאות החלפת ריבית מט"ח ומניות (SWAP)
5	2	5	2		אופציות על מניות
5	15	5	15		אופציות על מדדים
1,147	1,235	1,147	1,235		התחייבויות לרכישה חוזרת (REPO)
2,929	1,763	2,929	1,763		סך הכל התחייבויות הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ⁽¹⁾
15,400	14,454	15,699	14,671		סך הכל התחייבויות פיננסיות
1,786	1,460	1,786	1,460		מזה בגין התחייבויות תלויות תשואה ⁽¹⁾

(2) לרבות קירוב לשווי הוגן, כאשר הפער אינו מהותי. למידע נוסף לעניין מדידת שווי הוגן, ראה סעיף ז' להלן.
מידע נוסף בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים ריבית, מטבע חוץ ונזילות, ניתן בביאור 42(ד).

3 סימקס – הלוואות סינדיקציה

כחלק ממיומן רכישת מקס מבנק לאומי, סימקס נטלה בשנת 2019 חוב מסינדיקציית מלווים שהינם גופים מוסדיים, בהובלה של הראל חברה לביטוח בע"מ ("הלוואות הסינדיקציה").

הלוואות הסינדיקציה הוכרה משלוש שכבות – שתי שכבות מימוניות ושכבת נזילות, שנועדה לצורך מימון תשלומי ריבית ועמלות למממנים.

קרן החוב של הלוואות הסינדיקציה נקבעה לפירעון בתשלום אחד בפברואר 2026. הריבית בגין הלוואה שולמה מידי רבעון וחושבה כשיעור ריבית בנק ישראל בתוספת מרווח, שהינו שונה ביחס לשכבות שונות של הלוואה, וכן מיחס LTV של סימקס, הקבועים בהסכם הלוואה (בסמוך למועד פירעון הלוואה, עמדה הריבית על טווח של 8.5% עד 9.5%).

הלוואה הובטחה בשעבדים – בעיקר שעבוד צף על נכסי סימקס, שעבוד על מלוא מניות מיילי ושעבוד על 80% ממניות מקס, כשביחס ל-20% הנותרים משועבדות הזכויות לקבלת דיבידנדים.

במסגרת הסכם הסינדיקציה נקבעה אמת מידה פיננסית, לפיה על סימקס לעמוד ביחס LTV מקסימלי של 70%, המחושב בהתאם להוראות הקבועות בהסכם. נכון ליום 31 בדצמבר 2023, עומד היחס האמור על כ-31%. כן כולל ההסכם הוראה בדבר הפרה צולבת, ביחס לאי עמידה בהתחייבויות של סימקס או חברות בשליטתה ללווים אחרים.

היקף החוב של סימקס, כפי שהופיע בדוחותיה הכספיים המאוחדים והסקורים של סימקס במועד האיחוד, היינו ליום 31 במרס 2023 עמד על כ-941 מיליוני ש"ח (כ-873 מיליוני ש"ח מתוכו קרן הלוואה, והיתרה ריבית), שהיוו ניצול מלא של שתי השכבות המימוניות וכן ניצול חלקי של שכבת הנזילות.

במהלך הרבעונים השני והשלישי בשנת 2023, סימקס קיבלה ממקס דיבידנד בסך של כ-40 מיליוני ש"ח ובנוסף קיבלה מהחברה סך של 57 מיליוני ש"ח ובתמורה הנפיקה שטר הון לחברה. הסכומים האמורים שימשו לפירעון מלא של שכבת הנזילות כך שליום 31 בדצמבר 2023, יתרת הלוואה עמדה על סך של כ-875 מיליוני ש"ח, כאשר קרן הלוואה כ-873 מיליוני ש"ח והיתרה בגין ריבית ועמלות נוספות בהתאם להוראות הסכם הלוואות הסינדיקציה.

בחודש פברואר 2024 פרעה סימקס את מלוא יתרת הלוואת הסינדיקציה, בסך כולל של כ- 891 מיליוני ש"ח, כ- 873 מיליוני ש"ח מתוכו קרן ההלוואה, והיתרה ריבית ותוספת קנס פירעון מוקדם ועמלות נוספות בהתאם להוראות הסכם הלוואת הסינדיקציה, בסך כולל של כ- 18 מיליון ש"ח.

פירעון הלוואת הסינדיקציה בוצע באמצעות סך של 891 מיליוני ש"ח שהשקיעה החברה בסימקס.

א.2. תנועה בהתחייבויות הנובעות מפעילויות מימון

במיליוני ש"ח	כתבי התחייבות נדחים	אגרות חוב	כתבי התחייבות / אגרות חוב - מקס	סה"כ ללא ריבית לשלם	ריבית לשלם בגין כתבי התחייבות נדחים	סה"כ
יתרה ליום 1 בינואר 2023	4,548	-	-	4,548	48	4,596
רכישות במסגרת צירופי עסקים	-	-	490	490	6	496
שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילויות מימון						
תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים	300	1,549	250	2,099	-	2,099
פירעון כתבי התחייבות נדחים	(292)	-	(139)	(431)	-	(431)
הרחבת סדרה - ומיין לרכיב פרמיה בסדרה ב	-	(27)	-	(27)	14	(13)
עלויות הנפקה	(4)	(12)	-	(15)	-	(15)
ריביות ששולמו	-	-	-	-	(141)	(141)
סה"כ מזומנים שנבעו מפעילויות מימון	5	1,510	111	1,626	(127)	1,499
ביטולים בינחברתיים	-	-	(28)	(28)	-	(28)
השפעת השינויים במדד	25	-	-	25	-	25
שינויים בריבית אפקטיבית	14	4	-	19	172	190
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	4,592	1,514	573	6,679	99	6,778
שינויים כתוצאה מתזרימי מזומנים מפעילויות מימון						
תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים	456	-	230	686	4	690
פרעון והחלפת כתבי התחייבות נדחים	(459)	-	(35)	(494)	4	(489)
עלויות הנפקה	(7)	-	-	(7)	-	(7)
ריביות ששולמו	-	-	-	-	(235)	(235)
סה"כ מזומנים שנבעו מפעילויות מימון	(9)	-	195	186	(227)	(41)
השפעת השינויים במדד	16	-	-	16	-	16
שינויים בריבית אפקטיבית	15	7	-	22	244	265
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	4,613	1,522	768	6,903	115	7,019

ב. כתבי התחייבות נדחים – הרכב ליום 31 בדצמבר^א

מידע נוסף	סוג הון	תנאי הצמדה	סוג ריבית	שיעור ריבית שנתית		רמה	סכום מקורי שהונפק	ערך בספרים		שווי הון				
				אפקטיבית	נקובה			2024	2023	2024	2023			
				%	לא סחיר			שווי הון	מועד פדיון מוקדם ^ב	במיליוני ש"ח				
תעודות התחייבות סדרה ט'	(1)	משני מורכב	צמוד מדד	קבועה	2.48	2.51-3.85	סחיר	1	יולי 2025	423	493	474	493	482
תעודות התחייבות סדרה י'	(1)	משני מורכב	לא צמוד	קבועה	3.92	3.39-4.61	סחיר	1	יולי 2024	960	-	974	-	974
תעודות התחייבות סדרה יא'	(1)	רובד 2	לא צמוד	קבועה	2.64	2.42-2.79	סחיר	1	מרס 2027	1,636	1,650	1,651	1,483	1,450
תעודות התחייבות סדרה יב'	(1)	רובד 2	לא צמוד	קבועה	2.50	2.66-5.01	סחיר	1	מרס 2030	1,334	1,246	1,235	1,127	1,102
תעודות התחייבות סדרה יג'	(1)	רובד 2	לא צמוד	קבועה	5.31	5.53-5.78	סחיר	1	יולי 2032	1,273	1,276	304	1,295	305
סך הכל כתבי התחייבויות														
										5,627	4,666	4,639	4,398	4,315

א) לכל כתבי ההתחייבות הגורם המנפיק הינו כלל ביטוח גיוסי הון בע"מ (לשעבר: כללביט מימון בע"מ).

ב) לפרטים נוספים ראה סעיף 1(ט) להלן.

- א. תעודות התחייבות (סדרה ט') הונפקו בחודש יולי 2015 והסדרה הורחבה בדצמבר 2016. הקרן נפרעת בתשלום אחד ביום 31 ביולי 2028, בכפוף לזכות לפידיון מוקדם, כמפורט בסעיף ט'(1) להלן. הריבית על תעודות ההתחייבות משולמת מידי שנה בשני תשלומים חצי שנתיים, בימים 31 בינואר ו- 31 ביולי של כל שנה קלנדרית בין השנים 2016 עד 2028.
- ב. תעודות התחייבות (סדרה י') הונפקו בחודש יולי 2015 והסדרה הורחבה באפריל 2016. בחודש ינואר 2024, הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה י' בדרך של הצעת רכש חליפין בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. הריבית על תעודות ההתחייבות משולמת מידי שנה בשני תשלומים חצי שנתיים, בימים 31 בינואר ו- 31 ביולי של כל שנה קלנדרית בין השנים 2016 עד 2027. תעודות ההתחייבות נפרעו במלואן בפירעון מוקדם ביום 31 ביולי 2024, בהתאם לתנאיהן.
- ג. תעודות התחייבות (סדרה יא') הונפקו בחודש ספטמבר 2019 והסדרה הורחבה בדצמבר 2019 כמפורט בסעיף ה להלן. הקרן נפרעת בתשלום אחד ביום 31 במרס 2033, בכפוף לזכות לפידיון מוקדם, כמפורט בסעיף ט'(1) להלן. הריבית על תעודות ההתחייבות משולמת מידי שנה בשני תשלומים חצי שנתיים, בימים 31 במרס ו- 30 בספטמבר של כל שנה קלנדרית בין השנים 2020 עד 2032 וביום 31 במרס 2033.
- ד. בחודש דצמבר 2019, הוחלפו 698 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה ג' בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 806 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה יא', בדרך של הרחבת סדרה קיימת.
- ה. תעודות התחייבות (סדרה יב') הונפקו בחודש אוגוסט 2021 והסדרה הורחבה בדצמבר 2021 ובספטמבר 2022 כמפורט בסעיף ו' להלן. הקרן נפרעת בתשלום אחד ביום 31 במרס 2035, בכפוף לזכות לפידיון מוקדם, כמפורט בסעיף ט'(1) להלן. הריבית על תעודות ההתחייבות משולמת מידי שנה בשני תשלומים חצי שנתיים, בימים 31 במרס ו- 30 בספטמבר של כל שנה קלנדרית בין השנים 2022 עד 2034 וביום 31 במרס 2035.
- ו. בחודש דצמבר 2021, הוחלפו כ- 103 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה ז', בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 117 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה יב', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. בנוסף הוחלפו באותו מועד כ- 206 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה ח', בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 218 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה יב', בדרך של הרחבת סדרה קיימת.
- ז. בחודש ספטמבר 2022, הונפקו לציבור כ- 599 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יב' בדרך של הרחבת סדרה קיימת. תעודות התחייבות (סדרה יג') הונפקו בחודש יולי 2023 והסדרה הורחבה בינואר 2024 ובאפריל 2024 כמפורט בסעיף ח' להלן. הקרן נפרעת בתשלום אחד ביום 31 ביולי 2037, בכפוף לזכות לפידיון מוקדם, כמפורט בסעיף ט'(1) להלן. הריבית על תעודות ההתחייבות משולמת מידי שנה בשני תשלומים חצי שנתיים, בימים 31 בינואר ו- 31 ביולי של כל שנה קלנדרית בין השנים 2024 עד 2037.
- ח. בחודש ינואר 2024, הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה י', בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. בחודש אפריל 2024, הונפקו לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יג' בדרך של הרחבת סדרה קיימת.

ט. תנאים נוספים של תעודות ההתחייבות

1. הזכות לפידיון מוקדם

א. כלל ביטוח גיוסי הון בע"מ (להלן: "כלל גיוסי הון") (לשעבר: כלל ביט מימון בע"מ) תהיה רשאית, ללא מתן זכות בחירה למחזיקים בתעודות ההתחייבות ו/או לנאמן, לפדות את תעודות ההתחייבות בפידיון מוקדם, מלא או חלקי, וזאת בהתקיים התנאים הבאים ואישור הממונה (במידה ונדרש):

המועד הראשון בו תהא כלל גיוסי הון רשאית לפרוע בפידיון מוקדם, מלא או חלקי, את תעודות ההתחייבות (להלן: "המועד הראשון לפידיון מוקדם"):

סדרה ט' - ביום 31 ביולי 2025;

לאחר המועד הראשון לפידיון מוקדם, קיימת זכות לפידיון מוקדם במועד כל תשלום ריבית.

סדרה יא' - ביום 31 במרס 2027;

סדרה יב' - ביום 31 במרס 2030.

סדרה יג' - ביום 31 ביולי 2032.

לאחר מועד זה כלל גיוסי הון תהיה רשאית לפרוע את תעודות ההתחייבות בפידיון מוקדם, ביחס לכל סדרה רלוונטית, מלא או חלקי, בכל מועד. תדירות הפדיונות המוקדמים לא תעלה על פדיון אחד לרבעון. ככל שפדיון מוקדם יבוצע החל מהמועד הראשון לפדיון מוקדם ועד ל- 3 שנים לפני מועד פירעון הקרן, תשלום בגין פדיון מוקדם למחזיקי תעודות ההתחייבות יעמוד על הגבוה מבין: א. שווי שוק. ב. הערך בספרים ג. הערך לפי היוון בתשואות אגח ממשלתי בתוספת ריבית של 0.8%.

ב. ככל שלא תנוצל הזכות לפדיון מוקדם של מלוא אגרות החוב אזי ממועד תשלום הריבית בגין אגרות החוב אשר יהיה 3 שנים לפני מועד פירעון הקרן תשולם תוספת ריבית למחזיקי תעודות ההתחייבות הרלוונטיות על הריבית אותה נושאות תעודות ההתחייבות באותה עת, בגין יתרת התקופה, בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה ביחס לתעודות ההתחייבות מהסדרה הרלוונטית.

מרווח הסיכון המקורי הינו כדלקמן:

סדרה ט' - 1.83%;

סדרה יא' - 1.69%;

סדרה יב' - 1.52%;

סדרה יג' - 1.87%;

ג. הסכום המינימאלי לביצוע פדיון מוקדם, לגבי סדרה ט' הינו 25 מיליון ש"ח ע.נ. ולגבי סדרות יא', יב' ו- יג' הסכום המינימאלי לפדיון מוקדם הינו 1 מיליון ש"ח ע.נ. בנוסף לגבי אגרות החוב סדרות יא', יב' ו- יג' לא יבוצע פדיון מוקדם של חלק מהקרן, אם יתרת הקרן הבלתי מסולקת שתיוותר לאחר הפדיון המוקדם תהא נמוכה מסך של 3.2 מיליון ש"ח.

ד. תנאי לפדיון מוקדם הוא:

(1) ביחס לסדרה ט' קבלת אישור מראש של הממונה ובתנאים שיקבע. ככלל, פדיון מוקדם יתאפשר במידה שההון העצמי של כלל ביטוח לאחר הפדיון המוקדם, יעלה על 120% מההון העצמי המינימאלי הנדרש ממנה על פי תקנות ההון. ראה י'(3) להלן.

(2) ביחס לסדרות יא', יב' ו- יג' קבלת אישור מראש של הממונה ובתנאים שיקבע. ככלל, פדיון מוקדם יתאפשר אם ההון הכלכלי של כלל ביטוח לאחר הפדיון המוקדם, יעלה על הון נדרש לכוש פירעון (SCR) כמשמעות המונח בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי.

(3) בנוסף, ביחס לכל הסדרות ניתן לבצע פדיון מוקדם גם אם במקביל תנפיק החברה מכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה.

2. דחיית תשלומי קרן ו/או ריבית בהתקיים נסיבות משהות

בהתקיים אחת מהנסיבות המשהות, המפורטות להלן, ידחו תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית, לפי העניין, בגין תעודות ההתחייבות:

א. ביחס לדחיית תשלומי ריבית בלבד - היעדר רווחים ראויים לחלוקה של כלל ביטוח, כמשמעם בחוק החברות, וזאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית הרלוונטי.

ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית:

ב. ביחס לסדרה ט' סכום ההון העצמי המוכר של כלל ביטוח ירד אל מתחת להון המינימאלי הנדרש ממנה (ראה ט'(3) להלן). זאת על פי הדוחות הכספיים האחרונים (שנתיים או רבעוניים) שקדמו למועד פירעון הריבית ו/או הקרן הרלוונטי, וכלל ביטוח לא ביצע השלמת הון נכון למועד פרסום הדוח (כהגדרת מונח זה בהנחיית הממונה בדבר "הרכב הון עצמי מוכר של מבטח מחודש אוגוסט 2011").

ביחס לסדרות יא', יב' ו- יג' - על פי הדוח הכספי האחרון של כלל ביטוח שפורסם טרם מועד התשלום, ההון העצמי של כלל ביטוח נמוך מהון נדרש ממנה לנסיבות משהות כמשמעות המונח בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי, וכלל ביטוח לא ביצע השלמת הון (כמשמעות המונח בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי) נכון למועד פרסום הדוח הכספי.

ג. דירקטוריון כלל ביטוח הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית, אם קבע כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של כלל ביטוח לעמוד בהון הנדרש ממנה, (כאמור בסעיף ב' לעיל, לפי העניין), או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של תעודות ההתחייבות, ובלבד שהתקבל לכך אישור הממונה מראש.

ד. ביחס לסדרה ט' - הממונה הורה על דחיית תשלום קרן ו/או ריבית עקב פגיעה משמעותית בהון העצמי המוכר של כלל ביטוח, או אם ראה חשש ממשי קרוב ליכולתה של כלל ביטוח לעמוד בהון הנדרש ממנה.

ביחס לסדרות יא', יב' ו- יג' - הממונה הורה על דחיית תשלום ריבית ו/או קרן אם ראה כי יש פגיעה ביחס כושר פירעון או כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של כלל ביטוח לעמוד בהון נדרש לכוש פירעון (כמשמעות המונח בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי).

ה. סכומי קרן ו/או ריבית שנדחו כאמור לעיל, יצברו הפרשי הצמדה, ככל שהקרן המקורית הינה צמודה, החל ממועד הדחייה ועד ליום התשלום בפועל לפי המדד הידוע במועד התשלום בפועל, וכן ריבית החל ממועד הדחייה ועד למועד התשלום בפועל בשיעור הריבית הנקובה בתנאי תעודות ההתחייבות במועד הדחייה.

3. עמדת ממונה "הגדרת הון מוכר והון נדרש במכשירי הון מורכב"

לאור כניסתו לתוקף של משטר כושר פירעון כלכלי (ראה ביאור 17(ו) לעיל), בחודש מרס 2018 פרסמה רשות שוק ההון, עמדה לפיה הפרשנות הראויה למונחים "הון נדרש" ו"הון מוכר", הקיימים במכשירי הון מורכב שהונפקו על ידי חברות ביטוח שקיבלו את אישור הממונה בדבר ביצוע ביקורת על יישום משטר כושר פירעון כלכלי, לעניין נסיבות משהות, תהיה כדלקמן:

המונח "הון נדרש" (לרבות מונחים דומים) יפורש בהתאם להגדרת המונח "סף הון מינימאלי (MCR)" בגבולו העליון (45% מ- SCR), כשהוא מחושב ללא ההוראות בתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות, והמונח "הון עצמי" (לרבות מונחים דומים) יפורש בהתאם להגדרת המונח "הון עצמי" במשטר כושר פירעון כלכלי.

לאור האמור, ההוראות הרלוונטיות בכתבי ההתחייבות שהונפקו, עד למועד כניסתו לתוקף של משטר כושר פירעון כלכלי (סדרה ט'), יפורשו בהתאם לנייר העמדה האמור.

1. בהתאם לתיקון להסכם בין כלל גיוסי הון לבין כלל ביטוח מחודש אוגוסט 2019 (להלן: "תיקון ההסכם"):

1. הפיקדונות שיופקדו בכלל ביטוח מתמורת הנפקות של כתבי התחייבות ו/או כתבי אופציה לתעודות התחייבות (לרבות ממימוש כתבי אופציה כאמור), שיופקו לאחר מועד תיקון ההסכם, ואשר יחשבו כהון רובד 2 של כלל ביטוח, והתחייבותה של כלל ביטוח למלא אחר תנאיהם של תעודות ההתחייבות האמורות, יהיו בעלי מעמד כדלהלן:
 - בעלי מעמד שווה למכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב שהונפקו על ידי כלל ביטוח ו/או כלל גיוסי הון עד למועד תיקון ההסכם.
 - בעלי מעמד שווה לרכיבים ומכשירים שישללו בהון רובד 2 של כלל ביטוח אשר יונפקו על ידי כלל ביטוח ו/או כלל גיוסי הון החל ממועד תיקון ההסכם.
 - בעלי מעמד קודם לרכיבים ומכשירים שישללו בהון רובד 1 של כלל ביטוח אשר יונפקו על ידי כלל ביטוח ו/או כלל גיוסי הון.
 - בעלי מעמד נדחה ליתר התחייבויותיה של כלל ביטוח כלפי נושיה.
2. הפיקדונות שהופקדו בכלל ביטוח מתמורת הנפקות של כתבי התחייבות שהוכרו כהון משני מורכב של כלל ביטוח, והתחייבותה של כלל ביטוח למלא אחר תנאיהם של תעודות ההתחייבות האמורות, הינם בעלי מעמד שווה לכתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי כלל ביטוח ו/או כלל גיוסי הון מסוג הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב; ובעלי מעמד נדחה ליתר התחייבויותיה של כלל ביטוח כלפי נושיה.

2. יתרת כתבי ההתחייבות הנה בניכוי הוצאות הנפקה בסך של כ- 26 מיליוני ש"ח המופחתים לפי שיטת הריבית האפקטיבית.

3. מועדי פירעון

להלן מועדי הפירעון החוזיים של כתבי ההתחייבות הנדחים*:

31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
1,007	541	שנה ראשונה
473	-	שנה שניה
-	-	שנה שלישית
-	-	שנה רביעית
3,270	4,243	שנה חמישית ואילך
4,749	4,784	
(111)	(119)	בניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות, יתרת ניכיון ובתוספת יתרת פרמיה
4,639	4,666	סך הכל

(* בהנחת פידיון מוקדם, ראה סעיף ב(1)(ט) לעיל.

ג. אגרות חוב שהונפקו על ידי החברה

בחודש פברואר 2023 ביצעה החברה הנפקה של 249.1 מיליוני ש"ח אגרות חוב (סדרה א') ושל 150.9 מיליוני ש"ח אגרות חוב הניתנות להמרה (סדרה ב') על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בפברואר 2023, שפרסמה מכוח תשקיף המדף של החברה. הוצאות ההנפקה הסתכמו בסך של כ-3 מיליוני ש"ח, הריבית האפקטיבית השנתית של אגרות חוב סדרה א' וסדרה ב' הינה 4.9% ותמורת ההנפקה נטו הינה בסך של כ-397 מיליוני ש"ח.

בחודש יוני 2023 הנפיקה החברה בהנפקה פרטית 250 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א') בדרך של הרחבת סדרה קיימת בתמורה של כ-244.6 מיליוני ש"ח. הוצאות ההנפקה הסתכמו בסך של כ-592 אלפי ש"ח, הריבית האפקטיבית השנתית הינה 5.6% ותמורת ההנפקה נטו הינה בסך של כ-244 מיליוני ש"ח.

בחודש אוגוסט 2023 הנפיקה החברה לציבור 400 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א') בדרך של הרחבה נוספת של סדרה קיימת בתמורה של כ-404.4 מיליוני ש"ח על פי דוח הצעת מדף מיום 29 באוגוסט 2023, שפרסמה מכוח תשקיף המדף של החברה. הוצאות ההנפקה הסתכמו בסך של כ-3 מיליוני ש"ח, הריבית האפקטיבית השנתית הינה 5.3% ותמורת ההנפקה נטו הינה בסך של כ-401 מיליוני ש"ח.

בחודש דצמבר 2023 ביצעה החברה הנפקה של 500 מיליוני ש"ח אגרות חוב (סדרה ג') על פי דוח הצעת מדף מיום 4 בדצמבר 2023, שפרסמה מכוח תשקיף המדף של החברה. הוצאות ההנפקה הסתכמו בסך של כ-4 מיליוני ש"ח, הריבית האפקטיבית השנתית הינה 5.5% ותמורת ההנפקה נטו הינה בסך של כ-496 מיליוני ש"ח.

מידע נוסף	סוג הון	תנאי הצמדה	סוג ריבית	שיעור ריבית שנתית		רמה בהיררכיה	סחיר/לא סחיר	סכום מקורי שהונפק	ערך בספרים		שווי הוגן			
				אפקטיבית	נקובה				2023	2024	2023	2024		
													מועד פדיון מוקדם ²	ההונפק
אג"ח א' -אג"ח קונצרני	(1)	סטרייט	לא צמוד	קבועה	4.7	4.89-5.64	סחיר	1	פברואר 28	899	920	918	934	942
אג"ח ב' -אג"ח להמרה	(1)	אג"ח להמרה	לא צמוד	קבועה	2.8	4.91	סחיר	1	פברואר 28	150	144	142	155	133
אג"ח ג' -אג"ח קונצרני	(1)	סטרייט	לא צמוד	קבועה	5.25	5.48	סחיר	1	פרעון ב-3 תשלומים בחודש נובמבר בשנים 2031-2029	500	500	497	514	508
סך הכל כתבי התחייבויות										1,549	1,565	1,557	1,602	1,583

(1) החברה נטלה על עצמה, לעניין אגרות חוב (סדרות א-ב-ג), מגבלות הנוגעות לחלוקת דיבידנד וכן התחייבה לעמוד באמות מידה פיננסיות שונות בהתאם לתנאים המפורטים בדוח הצעת המדף. לתאריך הדיווח ולמועד אישור הדוחות הכספיים, החברה עומדת באמות המידה שנקבעו.

להלן מועדי הפירעון החוזיים של אגרות החוב בחברה:

31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
43	43	שנה ראשונה
-	-	שנה שניה
-	-	שנה שלישית
-	1,049	שנה רביעית
1,549	500	שנה חמישית ואילך
1,592	1,592	
(35)	(28)	בניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות, יתרת ניכיון ובתוספת יתרת פרמיה
1,557	1,565	סך הכל

ד. אשראי מתאגידים בנקאיים במקס

31 בדצמבר 2024		יתרה ליום 31		במיליוני ש"ח
שיעור ריבית ממוצעת שנתית		בדצמבר 2023		
לעסקאות				
ליתרה ביום	בחודש האחרון	מיליוני ש"ח		
%				
4.8	4.8	31	*-	אשראי בחשבונות חח"ד
4.8	4.4	5,962	5,202	הלוואות אחרות
		5,993	5,202	סה"כ אשראי מתאגידים בנקאיים

* סכום הנמוך מ- 1 מיליון ש"ח.

ה. מידע נוסף לגבי אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים במקס

מידע נוסף	סוג הון	תנאי הצמדה	סוג ריבית	שיעור ריבית שנתית		לא סחיר/ שווי הוגן	רמה בהיררכיה שווי הוגן	משך חיים ממוצע	שיעור תשואה פנימי	סכום מקורי שהונפק	ערך בספרים		שווי הוגן	
				אפקטיבית	נקובה						2024	2023	2024	2023
				%	%						במיליוני ש"ח			
(2) כתב התחייבות COCO סדרה ג'	חובד 2	לא צמוד	קבועה	5.18%	5.18%	לא סחיר	2	3.35	6.05	35	-	35	-	35
(3) כתב התחייבות COCO סדרה ד'	חובד 2	לא צמוד	קבועה	7.33%	7.33%	לא סחיר	2	3.35	6.05	223	231	241	230	230
(4) נייר ערך מסחרי (נע"מ 1)		לא צמוד	משתנה	5.25%	5.25%	לא סחיר	2	0.02	4.77	316	316	316	316	316
(5) נייר ערך מסחרי (נע"מ 2)		לא צמוד	משתנה	4.80%	4.80%	לא סחיר	2	0.02	4.77	230	-	241	-	-
סך הכל כתבי התחייבויות											788	582	799	581

כתבי התחייבות נדחים מסוג CoCo

- ביום 17 בדצמבר 2018 גייסה מקס מגופים מוסדיים כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים מסוג CoCo, בסך של כ-139 מיליוני ש"ח, אשר הוכרו כהון רובד 2. כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ב') עמדו לפירעון בתשלום אחד ביום 31 בדצמבר 2028 עם אופציה למנפיק לפירעון מוקדם לא לפני ה-31 בדצמבר 2023 ולא לאחר ה-31 בינואר 2024. ביום 31 בדצמבר 2023 בוצע פדיון מוקדם מלא של כתבי ההתחייבות הנדחים (סדרה ב') והשפעתו היתה קיטון של כ-0.8% ביחס ההון הכולל. לפרטים נוספים ראה דיווח מקס מיום 19 בנובמבר 2023.
- בשנת 2019, גייסה מקס בהנפקה פרטית כתב התחייבויות נדחה נוסף עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים מסוג CoCo בסך של כ-35 מיליוני ש"ח. כתב ההתחייבות הנדחה (סדרה ג') נשא ריבית שנתית קבועה בשיעור של 5.18% לשנה. ביום 31 במרס 2024 בוצע פדיון מוקדם מלא של כתב ההתחייבות הנדחה האמור והשפעתו היתה קיטון של כ-0.2% ביחס ההון הכולל של החברה.
- ביום 16 ביולי 2023 הנפיקה מקס סדרה חדשה של כתבי התחייבויות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים מסוג CoCo (סדרה ד') בסך של 250 מיליוני ש"ח ערך נקוב, המוכרים כהון רובד 2 מיום הנפקתם. כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה ד' נושאים ריבית שנתית קבועה בשיעור של 7.33%, ועומדים לפירעון בתשלום אחד ביום 16 באוקטובר 2033, עם אופציה למקס לפדיון מוקדם בין 16 באוקטובר 2028 ל-16 בנובמבר 2028, בתנאים המפורטים בשטר הנאמנות. אם לא תממש מקס את זכותה לפדיון מוקדם, תעודכן ביום 16 באוקטובר 2028 הריבית, כך ששיעורה השנתי יהיה בגובה שיעור ריבית העוגן במועד שינוי הריבית כאמור, בתוספת המרווח מעל שיעור ריבית העוגן במועד ההנפקה, והכל בהתאם להגדרות בשטר הנאמנות. כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה ד' הונפקו בהקצאה פרטית למשקיעים מסוגים ונרשמו למסחר במערכת רצף מוסדיים בבורסה לניירות ערך בתל אביב. כתבי ההתחייבות הנדחים סדרה ד' כוללים מנגנון חוזי לספיגת הפסדים, על פיו בהתקיים נסיבות לאירוע מכונן (אירוע מכונן לאי קיימות או אירוע מכונן לספיגת הפסדי קרן), תבוצע מחיקה מלאה או חלקית של כתבי ההתחייבות הנדחים, והכל בהתאם להגדרות ולתנאים המפורטים בכתבי ההתחייבות הנדחים.

ניירות ערך מסחריים

- ביום 27 בדצמבר 2022 גייסה מקס מגופים מוסדיים ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 1) בסכום של 316 מיליוני ש"ח בריבית שקלית משתנה שנתית בגובה ריבית בנק ישראל ובתוספת מרווח של 0.2%-0.5% מעל ריבית בנק ישראל. הנע"מ הונפק לתקופה של 5 שנים, כאשר המחזיקים ומקס רשאים להודיע בכתב לצד השני על רצונם לפרוע בהתראה של 7 ימי עסקים. בתקופת הדוח חודש הנע"מ לתקופה נוספת של שנה אחת. הנע"מ מדורג בדירוג P-1 על ידי חברת מידרוג.
- ביום 4 לינואר 2024 השלימה מקס הנפקה פרטית של נייר ערך מסחרי נוסף למשקיעים מוסדיים (נע"מ סדרה 2) בהיקף של 230 מיליוני ש"ח בריבית שקלית משתנה שנתית בגובה ריבית בנק ישראל ובתוספת מרווח של 0.2%-0.5% מעל ריבית בנק ישראל. הנע"מ הונפק לתקופה של 5 שנים, כאשר המחזיקים ומקס רשאים להודיע בכתב לצד השני על רצונם לפרוע בהתראה של 7 ימי עסקים. הנע"מ דורג בדירוג P-1 על ידי חברת מידרוג.
- לאחר תאריך הדיווח, ביום 6 בינואר 2025, השלימה מקס הנפקה פרטית של ניירות ערך מסחריים לגופים מוסדיים, בדרך של הרחבת נע"מ (סדרה 2), בהיקף של כ-154 מיליוני ש"ח. בתקופת הדוח מקס עמדה בהתחייבויותיה ומילאה את כל התנאים בקשר עם אגרות החוב.

להלן מועדי הפירעון החוזיים של אגרות החוב

31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
359	565	שנה ראשונה
-	-	שנה שנייה
-	-	שנה שלישית
223	223	שנה רביעית
-	-	שנה חמישית ואילך
582	788	בניכוי יתרת הוצאות הנפקה נדחות, יתרת ניכיון ובתוספת יתרת פרמיה
-	-	
582	788	סך הכל

ו. דירוג

להלן פרטים בדבר דירוגי החברה וחברות הקבוצה וכן כתבי התחייבות שהונפקו על ידן, נכון למועד פרסום הדוח ושינויים במהלך תקופת הדוח:

חברה מדרגת	שם החברה	דירוג	תחזית	תאריך עדכון	תאריך אשרור
מעלות	כלל ביטוח	(IFS) ⁽¹⁾	(AA+) יציבה (AA-) יציבה	יולי-24 ⁽²⁾	יולי-24 ⁽²⁾
		דירוג חוב- כתבי התחייבות הון רובד 2			
מדרוג	כלל ביטוח	(IFS) ⁽¹⁾	Aa1(hyb) יציבה Aa3(hyb) יציבה	יולי-24 ⁽³⁾	יולי-24 ⁽³⁾
		דירוג חוב- כתבי התחייבות הון רובד 2			
מעלות	כלל החזקות	דירוג מנפיק דירוג אגרות חוב	(AA-) יציבה (AA-) יציבה	יולי-24 ⁽²⁾	יולי-24 ⁽²⁾
		דירוג מנפיק	Aa3 יציבה	יולי-24 ⁽²⁾	יולי-24 ⁽²⁾
מדרוג	מקס איט פיננסיים	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון חוזי לספיגת הפסדים (CoCo) ניירות ערך מסחריים – לא סחירים (מקס איט נע"מ 1- ונע"מ 2)	A1(hyb) יציבה P-1 -	נובמבר-24 ⁽⁴⁾	נובמבר-24 ⁽⁴⁾
חברת הדירוג הבינלאומית Moody's	כלל ביטוח אשראי	(IFSR)	Baa1	אוקטובר-24 ⁽⁵⁾	אוקטובר-24 ⁽⁵⁾

- (1) דירוג איתנות פיננסית של מבטח.
- (2) בחודש יולי 2024 הותירה מעלות את הדירוגים ואת התחזית המוצגים בטבלה לעיל על כנם.
- (3) בחודש יולי 2024 הותירה מידרוג את הדירוגים ואת התחזית המוצגים בטבלה לעיל על כנם.
- (4) בחודש נובמבר 2024 הותירה מידרוג את הדירוגים ואת התחזית המוצגים בטבלה לעיל על כנם. בחודש דצמבר 2024 העמידה מדרוג דירוג ותחזית זהים להרחבת נע"מ סדרה 2.
- (5) בעקבות הורדת דירוג מדינת ישראל מ A2 עם אופק שלילי ל Baa1 עם אופק שלילי, בחודש אוקטובר 2024 הודיעה חברת הדירוג הבינלאומית Moody's על הורדת דרוגה הבינלאומי של כלל ביטוח אשראי מ- A3 (IFS) עם אופק יציב ל Baa1 (IFS) עם אופק שלילי.

ז. שווי הוגן של התחייבויות בשל מכשירים פיננסיים נגזרים ומכירה בחסר

1. מדידת שווי הוגן

השווי ההוגן של התחייבויות פיננסיות נקבע תוך התייחסות למחיר הרכישה המצוטט שלהן (Quoted closing) asking price) בסגירת המסחר, למועד הדיווח. במידה ולא קיים מחיר מצוטט, השווי ההוגן נמדד באמצעות טכניקת הערכה הכוללת את שיטת היוון תזרימי המזומנים העתידיים בגין מרכיב הקרן והריבית, המהוונים על פי שיעורי ריבית שוק של התחייבויות דומות למועד החישוב, אשר נקבעים על ידי חברה המספקת ציטוטים של שיעורי ריבית (לפרטים נוספים, ראה [ביאור 15\(ו\)](#)).

2. היררכיית שווי הוגן

הטבלה להלן מציגה את ההתחייבויות הפיננסיות בחלוקה לרמות בהיררכיית השווי ההוגן. לפרטים בדבר הרמות בהיררכיה, ראה [ביאור 2\(ה\)](#) (3) לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2024			
באלפי ש"ח	רמה 1	רמה 2	סך הכל
נגזרים	17	511	528
מכירה בחסר	-	1,235	1,235
סך הכל	17	1,746	1,763

ליום 31 בדצמבר 2023			
באלפי ש"ח	רמה 1	רמה 2	סך הכל
נגזרים	10	1,772	1,782
מכירה בחסר	-	1,147	1,147
סך הכל	10	2,919	2,929

ח. מידע נוסף לגבי נגזרים

להלן סכום החשיפה נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות במכשירים נגזרים, שנעשו לתאריכי הדוחות הכספיים, של חברות הקבוצה שהינן חברות ביטוח בישראל:

ליום 31 בדצמבר		באלפי ש"ח
2023	2024	
20	-	מניות
(2,106)	(1,255)	מטבע זר
(102)	-	ריבית קבועה

ט. תשקיף מדף בחברה ובכלל גיוסי הון

בחודש יולי 2022, פרסמו החברה וכלל גיוסי הון תשקיף מדף. ביום 17 ביולי 2024 הוארך תוקפם של תשקיפי המדף וזאת עד ליום 24 ביולי 2025. תשקיף המדף בחברה מאפשר לה, בין היתר, להנפיק מניות רגילות של החברה, מניות בכורה, אגרות חוב (לרבות בדרך של הרחבת סדרות קיימות של אגרות חוב של החברות, ככל שתונפקנה), אגרות חוב הניתנות להמרה למניות החברה, כתבי אופציה הניתנים למימוש למניות החברה, כתבי אופציה הניתנים למימוש לאגרות חוב או לאיגרות חוב הניתנות להמרה למניות החברה, ניירות ערך מסחריים, וכן כל נייר ערך אחר שעל פי דין ניתן יהיה להנפיקו מכוח תשקיף מדף במועד הרלבנטי. תשקיף המדף בכלל גיוסי הון מאפשר לה, בין היתר, להנפיק אגרות חוב (לרבות בדרך של הרחבת סדרות קיימות של אגרות חוב של החברות, ככל שתונפקנה) וכתבי אופציה הניתנים למימוש לאגרות חוב וניירות ערך מסחריים.

י. מסגרות אשראי

1. החברה

בחודש יוני 2024, חידש תאגיד בנקאי ישראלי את הסכמתו למסגרת אשראי לחברה, בסכום של עד 250 מיליוני ש"ח לצורך כרית נזילות נוספת, לשנה נוספת עד חודש יוני 2025. ככל שיועמד אשראי מתוך מסגרת האשראי תנאיו יהיו כמפורט להלן:

תקופת האשראי	עד 12 חודשים
עמלת אי ניצול	0.25%
שיעור הריבית השנתית	P-0.5% - P-1%
מועד פירעון הקרן	במועד הפירעון הסופי של האשראי
מועדי פירעון הריבית	תשלום רבעוני
מנגנון הצמדה	ללא הצמדה
נכסים משועבדים	ללא בטוחות, אולם החברה התחייבה כי לא תיצור שעבוד שוטף כללי על נכסיה
מגבלות החלות על החברה בקשר עם מסגרת האשראי	בכל עת בה תנוצל מסגרת האשראי – יהיה בחשבונות החברה בבנק סכום שלא יפחת מ-50 מיליוני ש"ח (חמישים מיליוני ש"ח) בנכסים נזילים, כפי שהוגדרו, ואם החברה תחלק דיבידנד בתקופה זו, יתווסף לסכום האמור סך של עד 50% מסכום הדיבידנד.
תנאים מהותיים למימוש מסגרת האשראי	תנאים מסחריים מקובלים ולרבות העדר עילה להעמדה לפירעון מידי של חובות החברה לבנק

ככל שיועמד אשראי מתוך מסגרת האשראי יחולו לגביו תנאים להעמדה לפירעון מידי, לרבות מנגנון . default cross למועד הדוח ולמועד אישורו, החברה אינה ניצלה את מסגרת האשראי האמורה.

2. מקס

להלן פרטים אודות מסגרות האשראי וניצולן:

במיליוני ש"ח		ליום 31 בדצמבר	
		2023	2024
סך מסגרות אשראי מובטחות		9,850	10,350
סך מסגרות אשראי שאינן מובטחות		1,350	1,450
סה"כ מסגרות אשראי (מובטחות ושאיןן מובטחות)*		11,200	11,800
סך ניצול אשראי כספי מתוך המסגרות המובטחות		3,569	3,626
סך הלוואות מבנקים מתוך המסגרות		358	874
סך הלוואות מבנקים שאינן מתוך המסגרות		1,246	1,458
סה"כ ניצול אשראי כספי		5,173	5,958

* מסגרות האשראי של מקס מתחדשות מדי שנה לתקופה שבין שנה לשלוש שנים.

יא. מגבלות חוזיות ואמות מידה פיננסיות

בהסכמות בין חברות הקבוצה לבין כל אחד מהגופים המעמידים להן אשראי, נקבעו בין היתר, מגבלות והתחייבויות לעמידה באמות מידה, עסקאות בעלי שליטה, מכירה והעברה של נכסים, יצירת שעבודים, שינוי מבנה ו/או שינוי שליטה. בתקופת הדוח החברה עמדה בהתחייבויותיה ומילאה את כל התנאים בקשר עם אמות המידה לעיל.

מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ונגזרים

במיליוני ש"ח		ליום 31 בדצמבר	
		2023	2024
מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו:			
סיכון האשראי על מקס		21,463	25,911
סיכון האשראי על הבנקים		13,100	13,678
סיכון האשראי על אחרים		3	4
סך כל מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו		34,566	39,593
הפרשה להפסדי אשראי		(15)	(13)
סך כל מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו, נטו		34,551	39,580
ערבויות והתחייבויות אחרות:			
חשיפה בגין ערבויות לבתי עסק		84	111
סך הכל ערבויות והתחייבויות אחרות		84	111
הפרשה להפסדי אשראי		(1)	(2)
סך הכל ערבויות והתחייבויות אחרות, נטו		83	109

פעילות במכשירים נגזרים, היקף ומועדי פירעון

בשנת 2024 התקשרה מקס עם תאגידים בנקאיים ישראלים בעסקאות אופציות מטבע בערך נקוב של 17 מיליון דולר ו-5 מיליון אירו לפירעון עד חודש מרס 2027. חלק מהעסקאות מוצגות במאזן בשווי הוגן חיובי בסכום כולל של כ-2 מיליון ש"ח וחלק מוצגות במאזן בשווי הוגן שלילי בסכום כולל הנמוך מ-1 מיליון ש"ח.

ביאור 27: זכאים בגין פעילות כרטיסי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
7,272	8,421	בתי עסק (1)
155	209	התחייבות בגין פיקדונות (2)
414	888	חברות כרטיסי אשראי
18	29	הכנסות מראש
72	90	תוכנית הטבות למחזיקי כרטיס (3)
160	70	אחרים (4)
8,091	9,707	סך הכל זכאים בגין פעילות כרטיסי אשראי

- (1) בנימי יתרות בגין ניכיון שוברים בכרטיסי אשראי לבתי עסק בסך 1,708 מיליוני ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 1,768 מיליון ש"ח) ובגין הקדמת תשלומים לבתי עסק בסך 244 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 309 מיליון ש"ח). יתרות אלה אינן מהוות עסקת אשראי אלא סילוק התחייבות.
- (2) כלל פיקדונות מקס גויסו בישראל ורובם מוחזקים עבור אנשים פרטיים, אינם נושאים ריבית ואינם עולים על סכום של 1 מיליון ש"ח.
- (3) במסגרת הפעלת תוכניות נאמנות ללקוחות מקס, קיימת התחייבות כלפי מחזיקי הכרטיס בגין זכאותם להטבות בהתאם לתנאי התוכניות. יתרת ההתחייבות כוללת הפרשה המבוססת על תחשיב המתבסס על שיעור הניצול העתידי הצפוי של ההטבות על ידי מחזיקי הכרטיס.
- (4) בעיקר הוצאות לשלם בגין בנקים ומועדנים.

ביאור 28: זכאים ויתרות זכות

א. ההרכב

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
375	429	עובדים והתחייבויות אחרות בשל שכר ומשכורת
167	186	הוצאות לשלם
67	60	הפרשות בגין תביעות משפטיות
62	99	ספקים ונותני שירותים
28	38	מוסדות ורשויות ממשלתיות
118	122	חלקם של מבטחי משנה בהוצאות רכישה נדחות
		חברות ביטוח ותוכני ביטוח:
1,149	1,117	פיקדונות של מבטחי משנה
297	259	חשבונות אחרים
1,446	1,376	סך הכל חברות הביטוח ותוכני ביטוח
489	487	סוכני ביטוח
407	544	מבוטחים ועמיתים
61	39	הפרשה להשתתפות מבוטחים ברווחים
99	115	ריבית לשלם בגין כתבי התחייבויות נדחים
89	107	פרמיה מראש
21	-	זכאים עבור בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים
186	37	זכאים בגין רכישת נירות ערך
16	15	הפרשה להפסדי אשראי בגין יתרה חוץ מאזנית
221	278	זכאים אחרים
3,851	3,932	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ב. הפרשות בגין תביעות משפטיות למעט מקס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
59	67	יתרה ליום 1 בינואר
(3)	(15)	הפרשות שמומשו במהלך השנה
11	7	הפרשות שנוצרו במהלך השנה
67	60	יתרה ליום 31 בדצמבר

ביאור 29: חכירות

א. חכירות בהן הקבוצה היא החוכרת

1. גילויים בדבר נכסי זכות שימוש

סך הכל	כלי רכב	אתרים	מבנים	במיליוני ש"ח
עלות				
650	69	25	556	יתרה ליום 1 בינואר 2023
215	8	-	207	כניסה לאיחוד לראשונה- סימקס
58	58	-	-	תוספות לנכסי זכות שימוש בגין חכירות חדשות בתקופה
19	2	-	17	עדכונים לנכסי זכות שימוש בגין הצמדות למדד
(35)	(35)	-	-	גריעות
907	102	25	780	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
51	41	-	10	תוספות לנכסי זכות שימוש בגין חכירות חדשות בתקופה
19	2	-	17	עדכונים לנכסי זכות שימוש בגין הצמדות למדד
(39)	(35)	(4)	-	גריעות
938	110	21	807	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024
פחת שנצבר				
166	34	8	124	יתרה ליום 1 בינואר 2023
18	-	-	18	כניסה לאיחוד לראשונה- סימקס
71	33	2	36	פחת לתקופה
(29)	(29)	-	-	גריעות מנכסי זכות שימוש
226	38	10	178	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
74	32	2	40	פחת לתקופה
(31)	(27)	(4)	-	גריעות מנכסי זכות שימוש
269	43	8	218	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024
680	64	15	602	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2023
669	67	13	589	יתרת עלות מופחתת ליום 31 בדצמבר 2024

2. גילויים בדבר התחייבות בגין חכירה

סך הכל	כלי רכב	אתרים	מבנים	במיליוני ש"ח
התחייבות				
581	35	19	527	יתרה ליום 1 בינואר 2023
197	8	-	189	כניסה לאיחוד לראשונה- סימקס
58	58	-	-	תוספות להתחייבות בגין חכירות חדשות בתקופה
20	2	1	17	עדכונים להתחייבות בגין חכירות בגין הצמדות למדד
19	1	1	17	הוצאות מימון
(93)	(36)	(3)	(54)	תשלום התחייבות בגין חכירה
(5)	(4)	-	(1)	גריעות התחייבות בגין חכירה
777	63	18	696	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023
51	41	-	10	תוספות להתחייבות בגין חכירות חדשות בתקופה
20	2	1	17	עדכונים להתחייבות בגין חכירות בגין הצמדות למדד
22	1	1	20	הוצאות מימון
(88)	(34)	(3)	(51)	תשלום התחייבות בגין חכירה
(7)	(7)	-	-	גריעות התחייבות בגין חכירה
775	67	16	692	ליום 31 בדצמבר 2024

3. ניתוח מועדי פירעון התחייבות בגין חכירה

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
64	85	עד שנה
68	70	מעל שנה עד שנתיים
53	52	מעל שנתיים עד 3 שנים
42	45	מעל 3 שנים עד 4 שנים
43	47	מעל 4 שנים עד 5 שנים
507	476	מעל 5 שנים
777	775	סך הכל

ב. חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה

הקבוצה מחכירה בחכירה תפעולית מספר מבנים מסחריים ובנייני משרדים (המסווגים כנדל"ן להשקעה) לגופים חיצוניים. הסכמי החכירה הם לתקופות שונות (עד כ-38 שנים), שאין ניתנות לביטול, בהתחשב באופציות של החוכרים לחידוש החוזים בתום התקופה. להלן דמי החכירה המינימאליים העתידיים להתקבל בגין חוזי חכירה לרבות בגין תקופות אופציה לחידוש החוזים, אשר במועד ההתקשרויות היה סביר שתמומשה:

חכירות בהן הקבוצה היא המחכירה

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
296	288	עד שנה
961	994	משנה ועד חמש שנים
2,171	2,252	יותר מחמש שנים
3,428	3,533	סך הכל
963	1,071	מתוכם דמי חכירה מינימאליים העתידיים להתקבל והמתייחסים לנכסים בהם החברה הינה המחכיר בחכירה מימונית

לפרטים נוספים בדבר הסכמי החכרת נדל"ן להשקעה, ראה ביאור 10 לעיל.

1. מידע על הסכמי חכירה עיקריים של הקבוצה

- א. **הסכם להשכרת שטחים עם חברת עתידים** - החברה לתעשיות עתירות מדע בע"מ - ביום 12 במרס 2013, התקשרה החברה במזכר הבנות מחייב עם חברת עתידים - החברה לתעשיות עתירות מדע בע"מ, לפיו שוכרת החברה, עבורה ועבור חלק מחברות הקבוצה שטח משרדים של כ-47,000 מ"ר (הכולל 24 קומות) קומת לובי, מחסנים וכ-1,000 מקומות חניה תת קרקעיים, במגדל עתידים השוכן ברמת החייל, תל אביב. ההסכם בין הצדדים הינו לתקופה של כ-24 שנים, עם תחנת יציאה אחת בתום כ-16 שנים.
- ב. למקס הסכמי חכירה בגין מבנים וכלי רכב המסווגים כחכירות תפעוליות
 - ביום 19 במאי 2015 חתמה מקס עם חברת אלייד נדל"ן בע"מ ("אלייד") על הסכם שכירות ארוך טווח, לפיו אלייד הקימה על מקרקעין בבני ברק פרייקט בניה לתעסוקה, תוך התאמה ותכנון נפרד לשטחים אותם מקס שוכרת לצורך פעילותה העסקית.
 - מקס החלה במעבר למבנה החדש בסוף חודש פברואר 2020 והשלימה את המעבר עד לסוף חודש מרס 2020.
 - תקופה השכירות הינה ל-24 שנים ו-11 חודשים, כאשר מקס רשאית לסיים את השכירות במספר מועדי יציאה קבועים ומוגדרים בהסכם:
 - 10 שנות שכירות עם הודעה מראש ל-12 חודשים.
 - 15 שנות שכירות עם הודעה מראש ל-9 חודשים.
 - 20 שנות שכירות עם הודעה מראש של - 6 חודשים.
 - נכון למועד אישור הדוחות הכספיים מקס מעריכה באופן סביר כי תממש את מלוא תקופת הסכם החכירה.
 - דמי השכירות השנתיים הינם כ-12 מיליון ש"ח בתוספת הצמדה למדד המחירים לצרכן.
 - שיעור הריבית להיוון נקבע בהתאם לעקום הריבית תשואת ריבית שקלי חסרת סיכון ובתוספת מרווח סיכון הנהוג למקס לתקופת המח"מ הרלוונטית.

2. הוצאות בגין חכירה תפעולית במקס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024	לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	מיליוני ש"ח
26	23	הוצאות בגין חכירה תפעוליות
1	1	הוצאות חכירה משתנות
27	24	סך הכל

ביאור 30: פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024			במיליוני ש"ח
ש"ר	ביטוח משנה	ברוטו	
4,757	324	5,081	פרמיות בביטוח חיים
1,748	108	1,856	פרמיות בביטוח בריאות
2,526	1,427	3,952	פרמיות בביטוח כללי
9,030	1,859	10,889	סה"כ פרמיות
(119)	(56)	(175)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ושינויים אחרים*)
8,911	1,803	10,714	סה"כ פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			במיליוני ש"ח
ש"ר	ביטוח משנה	ברוטו	
5,870	171	6,041	פרמיות בביטוח חיים
1,641	90	1,731	פרמיות בביטוח בריאות
2,143	1,452	3,596	פרמיות בביטוח כללי
9,655	1,713	11,368	סה"כ פרמיות
(160)	(5)	(166)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ושינויים אחרים*)
9,495	1,708	11,202	סה"כ פרמיות שהורוחו

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			במיליוני ש"ח
ש"ר	ביטוח משנה	ברוטו	
6,683	162	6,844	פרמיות בביטוח חיים
1,520	84	1,603	פרמיות בביטוח בריאות
1,772	1,503	3,275	פרמיות בביטוח כללי
9,974	1,749	11,723	סה"כ פרמיות
(130)	(83)	(214)	שינוי ביתרת הפרמיה שטרם הורוחה ושינויים אחרים*)
9,844	1,665	11,509	סה"כ פרמיות שהורוחו

(*) בדבר השינויים בפרמיה שטרם הורוחה בביטוח כללי, ראה ביאור 20.
 בנוסף קיימים שינויים הנובעים מניכוי בגין סכומים המופקדים בחברה במסגרת תוכנית להטבה מוגדרת לעובדי הקבוצה.

ביאור 31: הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2024	2023(*)	במיליוני ש"ח
הכנסות מבתי עסק		
564	809	עמלות בתי עסק
123	179	הכנסות אחרות
687	988	סך כל ההכנסות מבתי עסק - ברוטו
(261)	(380)	בניכוי עמלות למנפיקים אחרים
426	608	סך כל ההכנסות מבתי עסק - נטו
הכנסות ממחזיקי כרטיסי אשראי		
382	566	עמלות מנפיק (1)
134	208	עמלות שירות (2)
141	172	עמלות מעסקאות בחו"ל (3)
657	946	סך כל ההכנסות בגין מחזיקי כרטיסי אשראי
1,083	1,554	סך כל ההכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי

(*) מאחר והנתונים אוחדו לראשונה החל מיום 1 באפריל 2023, כאמור לעיל, ההשפעה על תוצאות החברה במצטבר מוצגת לתקופה של תשעה חודשים, שהחלה במועד זה. לפרטים נוספים ראו ביאור 9 לעיל.

(1) הכנסות מעמלות מנפיק כוללות עמלה צולבת בגין עסקאות מקומיות ובגין עסקאות מול בתי עסק בחו"ל.

(2) עמלות שירות כוללות עמלות הנגבות ממחזיקי הכרטיס של החברה, בהתאם לתעריפון העמלות, וכן דמי תפעול הנפקה הנגבים מהבנקים עימם לחברה הסכמי תפעול.

(3) הכנסות מעמלות עסקאות בחו"ל כוללות עמלת מט"ח בגין עסקאות בבתי עסק בחו"ל (עם כרטיס נוכח ועם כרטיס שאינו נוכח).

ביאור 32: רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	במיליוני ש"ח
רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה			
349	189	222	נדל"ן להשקעה
			השקעות פיננסיות
(1,649)	1,514	1,438	נכסי חוב סחירים
(196)	443	629	נכסי חוב שאינם סחירים
(4,356)	1,059	4,418	מניות
(635)	2,470	3,909	אחר
178	195	30	מזומנים ושווי מזומנים
(12)	9	(4)	אחר
(6,321)	5,879	10,642	סך הכל רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות תלויות תשואה, נטו
רווחים (הפסדים) מנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה, הון ואחרים			
הכנסות מנדל"ן להשקעה			
47	(21)	(8)	שערוך נדל"ן להשקעה
71	84	83	הכנסות שוטפות בגין נדל"ן להשקעה
118	63	75	סך הכל הכנסות מנדל"ן להשקעה
רווחים (הפסדים) מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:			
231	152	189	נכסים זמינים למכירה (א)
(509)	(271)	(24)	נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ב)
19	16	(4)	נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים (ג)
(259)	(103)	161	סך הכל
2,265	2,256	2,379	הכנסות ריבית ⁽¹⁾ והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
1	18	26	הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים בשווי הוגן דרך רווח והפסד
הכנסות ריבית מקס			
-	778	1,051	מאשראי לאנשים פרטיים
-	152	203	מאשראי מסחרי
-	15	22	מפקדונות בבנקים
-	3	2	מנכסים אחרים
-	948	1,278	סך הכל הכנסות ריבית ממקס
-	103	63	הפחתת עודפי עלות הלוואות מקס
רווח (הפסד) מהפרשי שער בגין השקעות שאינן נמדדות בשווי הוגן דרך רווח והפסד ומנכסים אחרים ⁽²⁾			
47	28	(39)	
52	46	48	הכנסות מדיבידנד
(4,097)	9,238	14,633	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון
⁽¹⁾ בהכנסות הנ"ל כלולה ריבית בגין נכסים פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד שערכם נפגם			
1	3	1	

(2) לעניין הפרשי שער בגין התחייבויות פיננסיות, ראה ביאור 40.

א. רווחים נטו מהשקעות בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
393	336	282	רווחים נטו מניירות ערך שמומשו
(162)	(184)	(93)	ירידות ערך נטו שנזקפו לרווח והפסד
231	152	189	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

ב. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
			שינויים בשווי ההוגן נטו, לרבות רווח ממימוש
37	7	34	בגין נכסים שיועדו בעת ההכרה הראשונית
(546)	(278)	(58)	בגין נכסים מוחזקים למסחר
(509)	(271)	(24)	סך הכל רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

ג. רווחים (הפסדים) מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
16	18	(6)	רווחים נטו ממימוש נכסים המוצגים כהלוואות וחייבים
3	(2)	2	ביטול ירידות ערך (ירידות ערך) נטו שנזקפו לרווח והפסד
19	16	(4)	סך הכל רווחים מהשקעות בגין נכסים המוצגים כהלוואות ויתרות חובה

ביאור 33: הכנסות מדמי ניהול

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
593	665	702	דמי ניהול בענפי הפנסיה והגמל
-	-	2	דמי ניהול משתנים בגין חוזי ביטוח חיים*
519	509	522	דמי ניהול קבועים בגין חוזי ביטוח חיים
87	86	75	דמי ניהול בגין חוזי השקעה
1,198	1,259	1,301	סך הכל הכנסות מדמי ניהול

(*) נכון למועד הדוח נותרה התחייבות למבוטחים בגין גביית דמי ניהול משתנים בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים בסך של כ-0.1 מיליארדי ש"ח (לעומת כ-0.6 מיליארדי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023), לפרטים נוספים ראה ביאור 3(יב)ג(1).

ביאור 34: הכנסות מעמלות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
111	128	180	עמלת סוכנויות ביטוח
272	263	276	עמלת ביטוח משנה, בניכוי שינוי בהוצאות רכישה נדחות בגין ביטוח משנה
383	390	456	סה"כ הכנסות מעמלות

ביאור 35: תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בשייר, בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה			
בחסכון ארוך טווח			
בגין חוזי ביטוח חיים			
תביעות ששולמו ותלויות			
785	978	1,070	מקרי מוות, נכות ואחרים
(89)	(109)	(122)	
בניכוי ביטוח משנה			
696	869	948	פוליסות שנפדו
4,382	5,726	7,548	
121	127	260	פוליסות שמועדן תם
846	956	1,102	
72	71	76	גמלאות
הוצאות לישוב תביעות			
6,116	7,748	9,934	סך כל התביעות
(3,691)	4,101	5,513	גידול (קטיון) בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח חיים (למעט שינוי בתלויות) בשייר
(794)	684	1,006	
249	212	218	גידול (קטיון) בהתחייבויות בגין חוזי השקעה ביטוח חיים בשל מרכיב התשואה
גידול בהתחייבויות בגין חוזה לניהול קופת גמל מבטיחת תשואה			
סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בשייר, בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בחיסכון			
1,880	12,745	16,670	ארוך טווח
סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי			
2,013	1,825	2,093	ברוטו
(793)	(446)	(558)	
ביטוח משנה			
1,220	1,379	1,535	בשייר
סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח בריאות			
746	1,348	1,337	ברוטו
(105)	(81)	(96)	
ביטוח משנה			
641	1,267	1,242	בשייר
3,741	15,391	19,447	סך כל התשלומים והשינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר

ביאור 36: הוצאות תפעול כרטיסי אשראי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
229	315	שכר ונלוות ⁽¹⁾
29	38	עיבוד נתונים ואחזקת מחשב
127	134	תשלומים לארגונים בינלאומיים
95	132	פחת והפחתות
6	8	תקשורת
28	41	דיוור
2	3	נזקים משימוש לרעה בכרטיסי אשראי
28	40	שכר דירה ואחזקת מבנה
21	31	הנפקת כרטיסים והפקות דפוס
42	58	עמלות תפעוליות ⁽²⁾
6	6	אחזקת רכב
126	180	אחרות
739	986	תפעול כרטיסי אשראי

(1) ההוצאות בשנת 2023 כוללות מענק ששולם בגין מכירת החברה בסך כ- 21 מיליון ש"ח.
(2) מזה: עמלות לשב"א ומס"ב בשנים 2024, ו- 2023 בסך 39 מיליון ש"ח 38 מיליון ש"ח, בהתאמה.
(* מאחר והנתונים אוחדו לראשונה החל מיום 1 באפריל 2023, כאמור לעיל, ההשפעה על תוצאות החברה במצטבר מוצגת לתקופה של תשעה חודשים, שהחלה במועד זה. לפרטים נוספים ראו ביאור 9 לעיל.

ביאור 37: עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
			הוצאות רכישה:
966	925	910	עמלות רכישה
555	542	557	הוצאות רכישה אחרות
(260)	(86)	(59)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
1,260	1,381	1,407	סה"כ הוצאות רכישה
709	703	775	עמלות שוטפות אחרות
226	529	730	הוצאות שיווק אחרות
2,196	2,613	2,912	סך הכל עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות

ביאור 38: הוצאות הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
1,148	1,373	1,501	שכר עבודה ונלוות ⁽²⁾
314	327	319	פחת והפחתות
73	74	78	אחזקת משרדים ותקשורת
45	229	363	שיווק ופרסום
54	80	73	ייעוץ משפטי ומקצועי
12	12	12	הוצאות תפעול קופות גמל בבנקים
258	256	294	אחרות ⁽³⁾
1,904	2,350	2,642	סך הכל ⁽¹⁾

בניכוי:

181	187	201	סכומים שסווגו בסעיף שינוי בהתחייבויות ותשלומים בגין חוזי ביטוח
781	1,071	1,286	סכומים שסווגו בסעיף עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
941	1,092	1,155	הוצאות הנהלה וכלליות
490	477	486	(1) הוצאות הנהלה וכלליות כוללות הוצאות בגין מיכון בסך

2. הוצאות שכר עבודה ונלוות כוללות תשלום מבוסס מניות, לפרטים נוספים בדבר ראה ביאור 44, לפרטים נוספים בדבר הפרשות בגין הטבות לעובדים, לרבות מענקי עמידה ביעדים והשלכות הסכם קיבוצי ראה ביאורים 25 (ג) ו-25 (ד).

3. עיקר הסכום נובע מהוצאות מיכון שאינן פחת והפחתות.

(*) תוצאות מקס אוחדו לראשונה החל מיום 1 באפריל 2023, כאמור לעיל, ההשפעה על תוצאות החברה במצטבר מוצגת לתקופה של תשעה חודשים, שהחלה במועד זה. לפרטים נוספים ראו ביאור 9 לעיל.

ביאור 39: הוצאות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
8	31	36	הפחתת נכסים לא מוחשיים (באור 6)*
-	-	1	הפרשה לתביעות
10	8	9	דמי סליקה
-	-	1	אחרות
18	40	46	סך הכל הוצאות אחרות

* לעניין הערכת שווי מקס בקשר עם הקצאת עודפי עלות ראה ביאור 9 לעיל.

ביאור 40: הוצאות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
175	179	192	הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבות נדחים
-	(322)*	427	התחייבויות לבנקים מקס
-	31	47	הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין כתבי התחייבות נדחים - מקס
-	33	80	הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בגין אגרות חוב בחברה (5)
-	38	11	הוצאות ריבית בגין הלוואה מאחרים בסימקס (4)
19	29	37	הוצאות ריבית למבטחי משנה
20	16	6	הפרשי שער, נטו בגין התחייבויות (1) (2)
19	19	22	הוצאות מימון בגין חכירות (3)
2	1	9	עמלות והוצאות מימון אחרות
235	669	831	סך הכל הוצאות מימון

- (1) נובע בעיקר מהפרשי שער חליפין בגין התחשבנויות מול מבטחי משנה.
- (2) לעניין הפרשי שער בגין השקעות פיננסיות, ראה ביאור 32.
- (3) ראה ביאור 29 לעיל.
- (4) ראה ביאור 26 לעניין פירעון הלוואת הסינדיקציה בפברואר 2024.
- (5) ראה ביאור 26 לעניין אגרות החוב שהונפקו על ידי החברה במהלך שנת 2023.
- (*) סווג מחדש
- (**) תוצאות מקס אוחדו לראשונה החל מיום 1 באפריל 2023, כאמור לעיל, ההשפעה על תוצאות החברה הינה בשנת 2023 בלבד לתקופה של תשעה חודשים, שהחלה במועד זה. לפרטים נוספים ראו ביאור 9 לעיל.

ביאור 41: רווח למניה

א. רווח המיוחס למחזיקי המניות הרגילות של החברה (בסיסי ומדולל)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
121	220	718	רווח (הפסד) המיוחס לבעלי המניות הרגילות

ב. ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (בסיסי)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באלפים
2022	2023	2024	
מניות 1 ש"ח ע.ג.			
67,649	74,061	79,031	יתרה ליום 1 בינואר
6,147	3,810	-	השפעת מניות שהונפקו במהלך השנה ⁽¹⁾
1	-	68	השפעת אופציות שמומשו למניות
73,796	77,870	79,099	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח (הפסד) בסיסי למניה

ג. ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות (מדולל) ⁽²⁾

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			באלפים
2022	2023	2024	
מניות 1 ש"ח ע.ג.			
73,796	77,870	79,099	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח בסיסי למניה
264	1,161	-	השפעת מניות שהונפקו במהלך השנה ⁽¹⁾
267	3	376	השפעת כתבי אופציה למניות
74,327	79,034	79,475	ממוצע משוקלל של מספר המניות הרגילות ששימשו לצורך חישוב רווח (הפסד) מדולל למניה

(1) לפרטים נוספים בדבר הנפקת מניות בחברה בשנים 2023 ו-2022 ראה ביאור 17 לעיל.

(2) שווי השוק הממוצע של מניות החברה לצורך חישוב השפעה מדללת של כתבי אופציה התבסס על מחירי שוק מצוטטים לתקופה שבה היו כתבי אופציה במחזור.

ביאור 42: ניהול סיכונים

א. כללי

פעילויות הקבוצה חושפות אותה לסיכונים העיקריים הבאים: סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים ביטוחיים, סיכונים אשראי וסיכונים תפעוליים. בביאור זה ניתן מידע בדבר החשיפה של הקבוצה לסיכונים אלה, מטרות הקבוצה, מדיניות ותהליכים לגבי מדידה וניהול הסיכונים. גילוי כמותי נוסף נכלל לאורך כל הדוחות הכספיים.

1א. תיאור הליכי ושיטות ניהול, מדידת ובקרת הסיכונים

הסיכונים העיקריים להם חשופה הקבוצה הם סיכונים הקשורים בפעילות הביטוח וההשקעות (ראה סעיף 2א להלן). עיקרי מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים נקבעים במסגרת האורגנים המתאימים של חברות הקבוצה המתכנסים מעת לעת. הדירקטוריון מקבל דיווחים ועדכונים שוטפים ומקיים מעת לעת דיונים בהתייחס לחשיפות אלה.

אגף ניהול סיכונים בקבוצה אחראי על ניהול הסיכונים בגופים המוסדיים בקבוצה ומרכז באופן תקופתי את החשיפות הפיננסיות של הקבוצה. בקבוצה מתכנסים באופן תקופתי פורומים מקצועיים בראשות המנכ"ל ובמסגרתם נדונים, בין השאר, גם היבטי סיכון בתחומי הפעילות של הקבוצה.

החברה משקיעה את יתרות הנזילות שלה בהשקעות לטווח קצר ובהתאם למגבלות תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון. עבור חברות בנות אשר משקיעות בנכסים פיננסיים, נקבעת מדיניות השקעה פרטנית הרלוונטית לאופי חברת הבת ופעילותה. מדיניות זו נקבעת על ידי דירקטוריון חברת הבת ומפוקחת על ידו.

על החברה חלה התחייבות לממונה להשלמת הון של כלל ביטוח, התחייבות לממונה בדבר עמידה ביחס הון עצמי לסך נכסים במאזן סולו, שניתנה במסגרת השלמת עסקת מקס והתחייבות לעמידה ביחסים פיננסיים במסגרת היתר השליטה במקס ובסימקס, שניתן ע"י גיד בנק ישראל (לפרטים ראה ביאור 17(ה)3)). לשינויים בשליטה בחברה והשלכותיהם על היתר השליטה, ראה ביאור 1 לעיל. הדירקטוריון בוחן מעת לעת את כרית ההון הנדרשת מעבר לדרישת ההון המינימלי כאמור, ביחס להתפתחויות בלתי צפויות שעשויות לחול בהון ודרישת ההון, כתוצאה משינויים בגורמי הסיכון המרכזיים אליהם חשופה הקבוצה.

2א. תיאור הליכי ושיטות ניהול ומדידת הסיכונים בחברות הביטוח המאוחדות

מדיניות ניהול הסיכונים של חברות הביטוח המאוחדות והחברות המוחזקות על ידן (להלן: "קבוצת כלל ביטוח"), אשר אושרה על ידי הדירקטוריונים, מכוונת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים להם חשופה קבוצת כלל ביטוח, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ושמירה על יעדיה העסקיים ועל איתנות הפיננסית של קבוצת כלל ביטוח.

ניהול הסיכונים בקבוצת כלל ביטוח מבוסס על שלושה "קווי הגנה":

- הגורמים העסקיים האחראים לזיהוי, הערכה, ניטור, הפחתה ודיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות (לרבות פעילויות המוצאות למיקור חוץ), בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם ולבקרתם. אחריות זו כוללת, בין השאר, הגדרת תהליכים, נהלים פנימיים וקבלת החלטות. הגורמים העסקיים נעזרים ביחידות תומכות, ביניהן אקטואריה, החטיבה הפיננסית, אגף משפטי, ביטוח משנה ומערכות מידע.
- אגף ניהול סיכונים, בקרה ואכיפה משלים ומאתגר את פעילות ניהול הסיכונים של הגורמים העסקיים ואחראי על גיבוש מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בקבוצה, אתגור פעילות הקו הראשון פיתוח כלים ושיטות להערכת הסיכונים וכן הערכת הסיכון הכולל אליו היא חשופה. אגף ניהול סיכונים עוסק באופן בלתי תלוי בגיבוש המלצות להנהלה ולדירקטוריון בדבר רמת הסיכון הכוללת, תיאבון הסיכון והלימות ההון, בניתוח ודיווח על רמת החשיפה לסיכונים, באישור מוצרים, בניתוח התקשרויות עסקיות משמעותיות מהיבט הסיכון וביישום הוראות הממונה בדבר ניהול סיכונים. כחלק חשוב מתפקידו, אגף ניהול סיכונים מאתגר כאמור את זיהוי והערכת הסיכונים של הגורמים העסקיים ואת הפעולות הננקטות על ידם לטיפול בסיכון ומסייע בחיזוק יכולות הגורמים העסקיים לזיהוי והערכת סיכונים, לניהולם ובקרתם. כל זאת, במטרה להביא לכך שתהליכי קבלת ההחלטות בחברה, על ידי הגורמים המוסמכים לה, יעשו מתוך הבנה ובחינה של הסיכונים הכרוכים בהחלטות העסקיות ובהתאם לתיאבון הסיכון של החברה. אגף ניהול סיכונים פועל בשיתוף פעולה עם אגף אקטואריה, חשבונאות ראשית וענף SOX המהווים גם הם חלק מקו ההגנה השני.

- הביקורת הפנימית אשר מבקרת באמצעים בלתי תלויים ומאתגרת את התהליכים הפנימיים, הבקורות והמערכות המשמשים, בין היתר, לניהול הסיכונים ועוקבת אחר תיקון הליקויים שזוהו על ידה.

קבוצת כלל ביטוח פועלת ליישום מסגרת של ניהול סיכונים כולל (Enterprise Risk Management), במטרה ליצור מודעות לסיכון בכל פעילויותיה, ליצור יכולת להערכת הסיכונים השונים, להטמיע את מדידת הסיכונים בתהליכים העסקיים ולהתאים את החשיפה הכוללת ליכולת הקבוצה לשאת בסיכונים לאורך זמן. במסגרת זו ננקטות פעולות לבניית תשתית מינונית ותהליכית לטיפול בסיכונים אליהם חשופה קבוצת כלל ביטוח, מבוצע זיהוי, מיפוי, הערכה וכימות של סיכונים פיננסיים וביטוחיים מהותיים לזכויותיהם של העמיתים והמבוטחים ולחוסנם של הגופים המוסדיים בקבוצה, וכן מבוצעת הערכה של הבקורות על סיכונים אלה, לרוחב הפעילויות של קבוצת כלל ביטוח, תוך שיפור מתמיד ביכולת הכימות של הסיכונים השונים.

במסגרת יישום הוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II (ראה באור 17(ו)), קבוצת כלל ביטוח מעריכה את ההון הכלכלי הנדרש לפעילותה, ומאתגרת הנחות אלה במסגרת הנדבך השני (תהליך ה- ORSA) כחלק מניהול הסיכונים, החברה פועלת לבקרה והערכה של פעילויות עסקיות משמעותיות גם בהיבטי ההון ולשילוב שיקולי הון כלכלי בתהליכי קבלת החלטות. דירקטוריון כלל ביטוח

קבע טווח יעד ליחס כושר פירעון שבוא תשאף החברה להיות במהלך תקופת הפריסה ולאחריה. בנוסף, קבע הדירקטוריון רף יציבותי פנימי ליחס כושר פירעון (לפרטים נוספים, ראה ביאור 17(ו)).

בנוסף, כלל ביטוח בוחנת את הלימות ההון שלה אל מול הסיכון הכולל, גם בהתייחס להשפעת השינויים בגורמי הסיכון על הלימות ההון החשבונאית. בחינה זו מבוצעת על בסיס תרחישים לגורמי סיכון והערכות בדבר המתאמים ביניהם, תוך השפעתם על הרווח בסיכון ומספקת לכלל ביטוח אינדיקציה לגבי הלימות ההון החשבונאי ביחס לסיכונים. יש לציין, כי המעבר לתקן IFRS17 צפוי להוביל לבחינה מחדש של תיאבון הסיכון החשבונאי וכריות הספיגה החשבונאיות.

הדירקטוריונים בקבוצת כלל ביטוח קבעו מדיניות בדבר החשיפה לסיכונים, דרכי המדידה שלהם, המגבלות לסיכונים השונים ודרכי הבקרה והדיווח על סיכונים אלו ועוקבים אחר עמידה במגבלות שנקבעו באמצעות הדיווחים המוגשים להם. דירקטוריון כלל ביטוח מינה ועדת ניהול סיכונים להעמקת הפיקוח על נושאים אלה. הבקרה והפיקוח השוטפים אחר ניהול ההשקעות נעשים על ידי ועדות השקעה נפרדות לכספי נוסטרו, לכספים המנוהלים בקרנות הפנסיה וקופות הגמל ולפוליסות תלויות תשואה.

תהליכים ושיטות לניהול ולמדידה של הסיכונים השונים:

1. סיכוני שוק ונזילות

קבוצת כלל ביטוח פועלת בהשקעותיה בכפוף להוראות הדין ולמדיניות ההשקעות, מדיניות האשראי ומדיניות ניהול הסיכונים שקבעו הדירקטוריונים ובכלל זה בכפוף למגבלות שנקבעו על ידם.

הסיכונים הפיננסיים ממותנים באמצעות שמירה על פיזור בין אפיקי השקעה, ענפים, מגפיקים ובין נכסים בארץ לנכסים בחו"ל, בחינה וניתוח של איתנות הגופים אליהם נחשפת קבוצת כלל ביטוח ויכולת הפירעון שלהם טרם ביצוע ההשקעה ובמהלך חייה השקעה, בחינת פרופיל הנכסים ביחס לפרופיל ההתחייבויות מולן הם עומדים, בכלל זה בהתייחס להיבטי נזילות ועמידה במגבלות החשיפה לסיכוני אשראי וסיכוני שוק, הנקבעות על ידי הדירקטוריונים וועדות ההשקעה מעת לעת.

ועדות ההשקעה והדירקטוריונים עוקבים אחר חשיפה לאפיקי השקעה שונים ותוצאות תרחישים, מבחני רגישות ומדדי סיכון נוספים, על מנת לוודא שהחשיפות לסיכוני שוק תואמות את תיאבון הסיכון והמגבלות של קבוצת כלל ביטוח. חישוב מדדי הסיכון, התרחישים וניתוחם מבוצע על ידי אגף ניהול סיכונים תוך שימוש במערכת ייעודית. מידע בדבר מדדי הסיכון והחשיפות אל מול המגבלות שנקבעו מוצג בפני ועדות ההשקעה וניהול הסיכונים, והדירקטוריונים באופן שוטף ותומך את תהליכי קבלת ההחלטות וניהול ההשקעות.

ניתוחים תקופתיים אלה מהווים כלי מרכזי לכימות וניהול סיכוני השוק של תיקי הנכסים של קבוצת כלל ביטוח. במקביל נערכות בקורות שוטפות ביחידת בקרת השקעות של כנף, המנהלת את ההשקעות, בהתייחס לעמידה בתקנות ההשקעה ובמדיניות ההשקעות והאשראי של תיקי ההשקעות השונים ובקורות תפעוליות בהתייחס לפעילות.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני שוק, ראה סעיף ג' להלן. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני נזילות, ראה סעיף ד' להלן.

2. סיכונים ביטוחיים

הסיכונים הביטוחיים מנוהלים, בכפוף למדיניות ניהול הסיכונים שאישר הדירקטוריון, על ידי המנהלים העסקיים של תחומי הביטוח השונים, בין השאר באמצעות קביעת הנחיות לחיתום וקבלת עסקים ומדרגי סמכויות וכן באמצעות העברת סיכונים למבטחי משנה במסגרת חוזים, או באמצעות ביטוחים פקולטטיביים, על-פי מדיניות השיירים שאושרה על ידי הדירקטוריון.

הסיכונים הביטוחיים ממותנים על ידי פיזור של חוזי הביטוח והעברת סיכונים באמצעות ושימוש בביטוח משנה ומוקטנים גם על ידי בחירה ויישום של אסטרטגיות חיתום ויצירת פיזור לפי ענפים, אזורים גיאוגרפיים, סוגי הסיכון, גובה הכיסוי וכו'.

במסגרת תהליך פיתוח מוצרים חדשים וכן טרם התקשרות בעסקאות משמעותיות מבוצעים זיהוי ובחינה מקיפה של הסיכונים הכרוכים במוצר או בעסקה ונקבעות הדרכים לניהולם, לתמחרם ולבקרה עליהם. כאשר מתעורר חשש כי קיימת הרעה בתוצאות החיתומיות, שמקורה אינו בתנודות אקראיות, נערכות בדיקות מעמיקות, בין השאר, להערכת הסיכון הגלום, ובמידת הצורך מותאמת הערכת ההתחייבויות הביטוחיות ונבחנת מדיניות החיתום.

כמו כן, בכדי להקטין את החשיפה לסיכונים, קבוצת כלל ביטוח מיישמת מדיניות בדיקת תביעות קפדנית, בחינה שוטפת של תהליכי הטיפול בתביעות ומבצעת חקירות לאיתור הונאות. בנוסף, קבוצת כלל ביטוח נוקטת במדיניות ניהול אקטיבי שוטף של התביעות, על מנת להקטין את החשיפה להתפתחויות בלתי צפויות העוללות להשפיע עליה לרעה.

קבוצת כלל ביטוח נוקטת במדיניות של הגבלת החשיפה לקטסטרופות על ידי קביעת סכומי כיסוי מרביים בחוזים מסוימים וכן על ידי רכישת כיסויי ביטוח משנה מתאימים. אחת ממטרות מדיניות החיתום ומדיניות ביטוח המשנה הינה להגביל את החשיפה לקטסטרופות להפסד מרבי מוערך שנקבע מראש, בהתייחס להסתברות נתונה, על בסיס מודלים ו/או מחקרים ובהתאם לתיאבון הסיכון של קבוצת כלל ביטוח כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

ההערכה הכמותית הכוללת של החשיפה לסיכונים ביטוחיים מבוצעת על בסיס הוראות משטר כושר פירעון כלכלי אשר כוללת בחינת תרחישי קיצין לקטגוריות סיכון שונות ובחינת הסיכון הכולל בהתחשב במתאמים ביניהם. הקבוצה פועלת לביצוע הערכות פנימיות, על בסיס אותה מתודולוגיה ובהסתמך על פרמטרים שונים בהתאם לצורך.

אגף אקטואריה מבצע מחקרים, ניתוחי חשיפות ובדיקות תקופתיות של גורמי סיכון, כגון: בדיקות רווחיות לענפי פעילות, למוצרים ספציפיים ולעסקי קולקטיב, מחקרי תמותה, תחלואה, עתודות חסר וחשיפה לרעידת אדמה. ניתוחים אלה משמשים הן כבסיס

להערכת הסיכונים, תוך שימוש במדדים סטטיסטיים ומבחני רגישות, בשיתוף עם אגף ניהול סיכונים, והן כחלק ממערך הבקרה על הפעילות הביטוחית.

קבוצת כלל ביטוח משתמשת במערכת ממוכנת לחישוב ההערכה המיטבית של ההתחייבויות הביטוחיות (Best Estimate) בביטוח חיים, ביטוח בריאות ופנסיה, וביטוח כללי לניתוח רווחיות ולביצוע מבחני רגישות לגורמי הסיכון העיקריים בתחומים אלה. במסגרת זו נבחנת גם הרווחיות של עסקים חדשים שנמכרו במהלך השנה.

הערכת חשיפת קבוצת כלל ביטוח בעסקי ביטוח הרכוש לסיכון רעידת אדמה בישראל, שהינו אירוע הקטסטרופה העיקרי אליו היא חשופה, מתבצעת באמצעות מודלים בינלאומיים וכלל ביטוח רוכשת הגנה לסיכון זה בהתבסס על הערכה זו. הערכת החשיפה לסיכונים קטסטרופה אחרים נעשית בעיקר על ידי מחקרים פנימיים.

הערכות הסיכונים מובאות תקופתית בפני ההנהלות והדירקטוריונים של המבטחים בקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר הסיכונים הביטוחיים, ראה סעיף ה' להלן.

3. סיכונים אשראי

בהתייחס לסיכונים אשראי בנכסי ההשקעה, קבוצת כלל ביטוח פועלת בתחומי האשראי השונים באמצעות יחידות מתמחות. הדירקטוריונים וועדות ההשקעה של הגופים המוסדיים בקבוצה קבעו מדיניות אשראי מפורטת אשר קובעת הנחיות ומגבלות בהתייחס לסוגי אשראי, דירוגי אשראי, חשיפה לענפי משק, חשיפה גיאוגרפית, חשיפה לקבוצות לווים וללווים בודדים, לתיקים השונים המנוהלים על-פי מאפייניהם והרגולציה החלה עליהם. פעילות זו נתמכת בתשתית ניהולית, ארגונית ומיכונית להערכה של סיכונים האשראי, לבקרת הפעילות, לאיתור מוקדם של חובות בעייתיים ולטיפול בהם. בגופים המוסדיים נקבע מדרג סמכויות לאישור אשראי, וכן קיימים דיווחים שוטפים להנהלה הבכירה, לוועדות ההשקעה, האשראי וניהול סיכונים, ולדירקטוריונים לגבי חשיפות אשראי בתיקים.

תהליכי העבודה כוללים, בין השאר, בדיקות וניתוחים בעת מתן אשראי ובקרה שוטפת אחר הרכב ואיכות חשיפות האשראי, בכלל זה באמצעות מערכות ממוכנות העוקבות אחר החשיפות, בחיתוכים שונים ואל מול מגבלות שנקבעו, ברמת התיק הבודד, ברמת החברות השונות בקבוצה וברמת קבוצת כלל ביטוח. טרם התקשרות בעסקאות משמעותיות, נערך הליך זיהוי ובחינה מקיף של הסיכונים, כולל אתגור וחווות דעת של אגף ניהול סיכונים.

בהערכת סיכונים אשראי בעסקאות מסוימות קבוצת כלל ביטוח עושה שימוש גם במודלי דירוג פנימיים אשר פותחו על ידה ואושרו על ידי דירקטוריון חברת הביטוח.

עסקאות אשראי בהיקף העולה על סף שנקבע מובאות לדיון פנימי בפורום ייעודי ולאישור מוקדם של ועדת האשראי ו/או ועדת ההשקעות הרלוונטית, לפי העניין, וזאת בהתאם למדרג הסמכויות שנקבע לאישור עסקאות אשראי.

קבוצת כלל ביטוח מקיימת הליך שוטף לאיתור חובות רגישים ובעייתיים, הנבחן גם על ידי אגף ניהול סיכונים. בקבוצה פורום חובות בעייתיים, הכולל צוות בעלי תפקידים רלבנטיים, אחראי על ביצוע תהליך שוטף של הערכת מצב החוב לגופים המוסדיים בקבוצה.

יחידת בקרת השקעות בכנף מבצעת מעקב אחר חשיפות האשראי בגין ההשקעות שמבוצעות בכנף בתיקים השונים ועמידתם במדיניות האשראי שנקבעה לתיקים אלה. המעקב מבוסס על נתוני החשיפה הפרטנית לכל לווה, בכלל זה, נתוני השייכות לקבוצת לווים, הדירוג והסיווג הענפי. יחידת הבקרה בכנף מבצעת בקורות תפעוליות על פעילות האשראי כחלק מפעילותו של מערך הבקרה הארגוני.

מעבר למגבלות שנקבעו בהתייחס לסיכונים אשראי בפעילות ההשקעות, דירקטוריון כלל ביטוח קבע מגבלות בהתייחס לחשיפה הכוללת לצדדים נגדיים בכלל פעילויות הקבוצה. אגף ניהול סיכונים בוחן את האגרגציה של החשיפות השונות לצדדים נגדיים הנובעות מכלל פעילויות הקבוצה, בסיוע מערכות ממוכנות המאפשרות לעקוב אחר החשיפות ברמת תיקים בודדים, ברמת החברות השונות בקבוצה וברמת קבוצת כלל ביטוח, בחיתוכים שונים ובוחן את העמידה במגבלות שנקבעו. על בסיס המידע מבוצעים באגף ניהול סיכונים הערכה וניתוח של החשיפה לצדדים נגדיים, בהתייחס לנתונים כמותיים של החשיפה, כגון: התפלגות התיק לפי ענפים דירוג ממוצע ומדדי ריכוזיות העוקבים אחר שינויים ברמת הסיכון בתיק.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכונים אשראי, ובכלל זאת מדיניות החשיפה למבטחי משנה, ראה סעיף ו' להלן.

4. סיכונים תפעוליים

ניהול הסיכונים התפעוליים והבקרה מתבצע כחלק משגרת העבודה הארגונית, באחריות המנהלים העסקיים ובתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים. המערך הארגוני לניהול הסיכונים התפעוליים והבקרה כולל את הגורמים הבאים:

- מנהלי סיכונים תפעוליים ובקרה ביחידות העיסוקיות ועובדים הכפופים להם (להלן: "בקררים").
- מנהל ענף סיכונים תפעוליים ובקרה באגף ניהול סיכונים ועובדיו.
- "גורמי ההסדרה" הכוללים גורמים יעודיים המתמחים בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים, בהם הממונה על האכיפה, SOX, ענף הגנת הסייבר והמשכיות עסקית, והממונה על פניות הציבור.

בנוסף, הביקורת הפנימית מבצעת ביקורות בתחומי פעילות שונים, שגם במסגרתן מזהים סיכונים תפעוליים ומוערכות החשיפות ויעילות הבקורות.

הבקררים כפופים למנהלי היחידות העסקיות. במסגרת תפקידם הם מזהים חשיפות תפעוליות ביחידותיהם ופועלים להפחתתן תוך טיפול בתקניות התהליכים בהתייחס למכלול היבטים, בכללם מניעת מעילות והונאות, ציות לרגולציה ונהלים, עמידה במדיניות ונאותות הדיווח הכספי. הבקררים מוכוונים מקצועית באופן מטריציוני על ידי מנהל ענף סיכונים תפעוליים ובקרה באגף ניהול סיכונים,

אשר במסגרת תפקידו אחראי גם על הנחיה מקצועית של הבקרים ואתגור פעילותם, תיאום בין גורמי ההסדרה ובין הבקרים, ניטור הממצאים, ריכוז תמונת החשיפות הכוללת ודיווח עליה.

הערכה כמותית של החשיפה לסיכונים תפעוליים מבוצעת גם במסגרת חישוב יחס כושר הפירעון בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.

מדיניות ניהול הסיכונים שקבעו הדיקטוריונים בקבוצת כלל ביטוח מתייחסת גם לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, נקבעה מדיניות ספציפית לקטגוריות שונות של סיכונים תפעוליים, בהן מניעת מעילות והונאות, סיכונים סייבר, המשכיות עסקית, מיקור חוץ וציות, וזאת גם בהתייחס לדרישות הרגולציה בנושאים אלה.

א. הבקרה על הסיכונים

קבוצת כלל ביטוח רואה בבקרה אפקטיבית רכיב חשוב במערך ניהול הסיכונים.

כמתואר בהרחבה לעיל, הקבוצה מפעילה מערך בקרה ארגוני. מערך זה אחראי על ביצוע בקרה על מכלול היבטים בפעילות קבוצת כלל ביטוח, בכלל זה בקרה על הסיכונים לסוגיהם.

כמו כן פעילותם הבלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים, אגף אקטואריה, אגף חשבונאות ראשית SOX מספקת רובד בקרה נוסף על הסיכונים. בפרט, אגף ניהול סיכונים מכמת, מנטר ומבקר את החשיפה הכוללת לסיכונים בפעילות קבוצת כלל ביטוח ומבצע בקורות על הסיכונים הפיננסיים והביטוחיים, בכלל זה בקרה על עמידה במגבלות תיאבון הסיכון לסיכונים שוק בפעילות הנוסטרו של קבוצת כלל ביטוח, במגבלות החשיפה למבטחי משנה, ובמגבלות החשיפה לצדדים נגדיים שנקבעו במסגרת מדיניות ניהול הסיכונים ומעקב אחר הסיכונים בתיקי עמיתים. בנוסף, אגף ניהול סיכונים מבצע הערכה של איכות זיהוי והערכת הסיכונים בהתייחס לעסקאות מסוימות אשר מבוצעות בכסף. בנוסף, המבקר הפנימי של החברה עורך ביקורות תקופתיות, בין השאר, בהתבסס על סקרי סיכונים.

ב. דרישות חוקיות מגופים מוסדיים

על גופים מוסדיים מוטלת חובה חוקית למנות מנהל סיכונים שתפקידיו העיקריים הינם:

- לוודא קיומם של תהליכים איכותיים לזיהוי סיכונים ביטוחיים ופיננסיים מהותיים הגלומים בנכסים המוחזקים כנגד חסכונות עמיתים ומבטחים ובנכסים אחרים של חברת הביטוח והגלומים בהתייביות חברת הביטוח או קרן פנסיה, לפי העניין, אשר אשר עלולים להשפיע באופן מהותי על זכויות העמיתים והמבטחים ועל חוסנו הפיננסי של הגוף המוסדי.
 - כימות החשיפה והערכת ההשפעה הפוטנציאלית של הסיכונים המהותיים שזוהו לפי כלים ואמות מידה שיוגדרו על ידי המבטח, והערכת אופן ניהולם של הסיכונים שזוהו.
 - דיווח תקופתי למנהל הכללי, לדיקטוריון, לוועדות ההשקעה, ניהול סיכונים והאשראי בדבר הסיכונים.
 - מתן התייחסות לסיכונים הגלומים במוצרים חדשים, שינוי תקנון, כניסה לתחום השקעות חדש ובעת התקשרות בעסקה שעל פי קביעת הדיקטוריון יש לה פוטנציאל להשפעה משמעותית על התוצאות העסקיות של הגוף המוסדי או על כספי לקוחותיו.
- הקבוצה מינתה מנהל סיכונים אשר פועל, בין השאר, ליישום הדרישות הרגולטוריות בתחום זה.

דרישות רגולטוריות שונות לעניין ניהול הסיכונים חלות על הגופים המוסדיים בכלל ביטוח והעיקריות שבהן:

- הוראות החוזר המאוחד לעניין מינוי מנהל סיכונים, סמכויותיו, תפקידיו ודרכי עבודתו.
- דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
- הוראות לעניין ניהול סיכונים האשראי, הערכתם והבקרה עליהם.
- הוראות לעניין ניהול החשיפה למבטחי משנה.
- הוראות לעניין הטיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, סיכונים סייבר, מיקור חוץ, ציות, מניעת הלבנת הון ובקרה על דיווח כספי (SOX).

בנוסף, על החברה חלות הוראות משטר כושר פירעון כלכלי (לפרטים נוספים, ראה ביאור 17(i)).
לעניין דרישות חוקיות ומדיניות ניהול ההון, ראה ביאור 17(i).

ג. סיכוני שוק

סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי המדווח, השווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או התחייבויות ביטוחיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשיעורי הריבית, בשיעורי מניות, במדד ובמטבע חוץ.

1. חוזים תלויי תשואה

מרבית ההתחייבויות תלויות התשואה של כלל ביטוח הינן התחייבויות בגין חוזים בהם תגמולי הביטוח, שלהם זכאי המוטב, תלויים בתשואה שמניבות השקעות מסוימות של כלל ביטוח, בניכוי דמי ניהול, כמפורט להלן:

א. לגבי פוליסות שהונפקו עד שנת 2004, דמי ניהול קבועים וכן דמי ניהול משתנים בשיעור 15% מהתשואה הריאלית לאחר ניכוי דמי הניהול הקבועים.

ב. בפוליסות שהונפקו משנת 2004 ואילך - דמי ניהול קבועים.

ככלל, בגין מוצרים אלו לא קיימת לכלל ביטוח חשיפה ישירה לסיכוני שוק דרך השפעתם על השווי ההוגן של ההשקעות. עם זאת, לכלל ביטוח חשיפה עקיפה לסיכוני שוק דרך השפעתם הפוטנציאלית על דמי הניהול המשתנים בהתאם לתנודתיות בתשואה הנזקפת למבוטחים, וזאת רק לגבי פוליסות תלויות תשואה שהוצאו עד שנת 2004, ועל ההיקף הכולל של ההתחייבות ממנה נגזרים דמי הניהול הקבועים של כלל ביטוח לגבי כלל המוצרים תלויי התשואה. כמו כן, בתנאים מסוימים, עלולה להיווצר לחברה חשיפה לשינויים בריביות ובמרווחים המשפיעים על שיעורי היוון בהם עושה החברה שימוש בחישוב ההתחייבויות, בכלל זה ההשפעה על פקטור ה-K ועל ההתחייבויות לגמלא נדחית (לפרטים ראה סעיף ה להלן). בנוסף, בגין מוצרים אלו לכלל ביטוח חשיפה עקיפה לשינויים במדד המחירים לצרכן אשר ישפיעו על התשואה הריאלית שהושגה, ובהתאם על דמי הניהול המשתנים שייגבו. יש לציין כי חוזים אלו מציינים חשיפה לסיכוני שוק עבור יחס כושר פירעון.

היקף ההתחייבויות במסגרת חוזים תלויי תשואה בגין פוליסות שהונפקו עד 2004 ליום 31 בדצמבר 2024 הינו כ- 54.8 מיליארד ש"ח (אשתקד כ- 50.4 מיליארד ש"ח), כל שינוי של 1% בהיקף הצבירה משפיע על דמי הניהול הקבועים בסך של כ- 3 מיליוני ש"ח. כל שינוי של 1% בתשואה הריאלית בתיק זה משפיע על דמי הניהול המשתנים בסך של כ- 78 מיליוני ש"ח. לפרטים על דמי הניהול שנגבו בתקופת הדוח, ראה ביאור 33.

2. מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים, המפורטים להלן, על הרווח לתקופה ועל הרווח הכולל.

ניתוח הרגישות הינו ביחס לנכסים הפיננסיים, ההתחייבויות הפיננסיות וההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי ההשקעה בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. ניתוח הרגישות אינו כולל כאמור את השפעתם של חוזים תלויי תשואה, ובפרט אינו מביא בחשבון השפעות עקיפות לנכסים בגין התחייבויות תלויות תשואה, באמצעות השפעתן על דמי הניהול שייגבו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים פיננסיים זמינים למכירה ולפיכך, בניתוח הרגישות לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך. ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות.

יצוין גם כי הרגישויות אינן בהכרח ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ליום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	שיעור ריבית		השקעות במכשירים הוניים		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ	
	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+
רווח והפסד	(16)	(493)	33	(32)	(34)	34	(269)	269
רווח כולל (הון עצמי)	(271)	(176)	496	(495)	(34)	34	84	(84)

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח	שיעור ריבית		השקעות במכשירים הוניים		שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעור השינוי בשע"ח של מטבע חוץ	
	1%-	1%+	10%-	10%+	1%-	1%+	10%-	10%+
רווח והפסד	72	(806)	35	(33)	(34)	34	(268)	268
רווח כולל (הון עצמי)	(195)	(491)	463	(462)	(34)	34	67	(67)

(1) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית משקף השפעה של תזוזה מקבילה לאורך כל העקום והינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר. ביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי.

ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי. על כן במבחני הרגישות לא הובאו בחשבון, מתוך הנכסים וההתחייבויות בעלי סיכון ריבית ישיר ובריבית קבועה, נכסי החוב שאינם סחירים, המסווגים כהלוואות וחייבים (בסך כ-24 מיליארדי ש"ח), מזומנים ושווי מזומנים, נכסי ביטוח משנה, התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה למעט האמור להלן, התחייבויות פיננסיות ופיקדונות ויתרות ביטוח משנה. וכן שיעור הנכסים שהופעל עליהם ניתוח הרגישות לריבית עמד על כ-15% מסך הנכסים עבור חוזים שאינן תלוי תשואה. שיעור ההתחייבויות שהופעל עליהם ניתוח הרגישות מתוך סך ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינן תלוי תשואה עמד על כ-0%.

ניתוח הרגישות כולל השפעה על ההתחייבויות הביטוחיות וזאת לאור, סביבת הריבית הנמוכה בה פועלת החברה בשנים האחרונות, אשר משפיעה על גובה ההתחייבויות הביטוחיות. ההשפעה של ירידה של 1% על הרווח הכולל לפני מס מוערכת כהפסד של כ-809 מיליוני ש"ח (אשתקד הפסד של כ-1,214 מיליוני ש"ח). ההשפעה של עליה של 1% על הרווח הכולל לפני מס מוערכת כרווח של כ-24 מיליוני ש"ח (אשתקד רווח של כ-93 מיליוני ש"ח).

לפרטים נוספים בדבר חיזוק עתודות הביטוח לאור סביבת הריבית הנמוכה והשפעתה על שיעורי ההיוון בביטוח חיים בשנת הדוח ראה סעיף (ה)1(ה) להלן.

(2) השקעות במכשירים, שאין להם תזרים קבוע, או שלחילופין, לחברה אין מידע ביחס לתזרים זה בהתאם להגדרות ב- IFRS7 אינן כוללות השקעות במוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני.

(3) מטבע זר עיקרי הינו דולר, כמפורט בפירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה בסעיף 4 להלן.

(4) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח לתקופה.

(5) ניתוחי הרגישות בוצעו ביחס לרווח לתקופה לאחר מס וכן ביחס לרווח הכולל לאחר מס.

(6) מבחני הרגישות למטבע חוץ, המוצגים לעיל, כוללים רגישות בגין פריטים לא כספיים הנקובים במטבע חוץ, בסך של כ-5,914 מיליוני ש"ח (5,643 מיליוני ש"ח אשתקד), בגין עלייה של 10% בשערי החליפין של מטבע חוץ נכלל רווח של כ-44 מיליוני ש"ח ורווח כולל של כ-386 מיליוני ש"ח (אשתקד: כ-47 מיליוני ש"ח וכ-371 מיליוני ש"ח בהתאמה) המטבע העיקרי במכשירים אלו הינו דולר.

3. סיכון ריבית ישיר

סיכון ריבית ישיר הינו הסיכון ששינוי בריבית השוק יגרום לשינוי בשווי ההוגן או בתזרים המזומנים הנובע מנכס או התחייבות. סיכון זה מתייחס לנכסים שהסליקה שלהם נעשית במזומן. תוספת המילה "ישיר" מבליטה את העובדה ששינוי הריבית יכול להשפיע גם על סוגי נכסים אחרים אבל לא באופן ישיר, כדוגמת השפעת שינוי הריבית על שערי המניות. יודגש כי שינויים בשווי ההוגן אינם מקבלים בהכרח ביטוי בערך הספרים של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 3(ו).

להלן יוצג פירוט הנכסים וההתחייבויות לפי החשיפה לסיכון ריבית:

הערות:

בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה - עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה, המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ), המונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך, קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות, מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 כיסוי אגרות החוב המיועדות כ-73% וכ-74% בהתאמה, מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו.

ליום 31 בדצמבר 2024					
במיליוני ש"ח			שאינו תלוי תשואה	תלוי תשואה	סך הכל
נכסים עם סיכון ריבית ישיר					
נכסי חוב סחירים			6,206	25,911	32,117
נכסי חוב שאינם סחירים:					
אג"ח ח"ץ ופיקדונות באוצר			16,965	-	16,965
אחר			8,379	7,638	16,017
השקעות פיננסיות אחרות			732	5,971	6,703
מזומנים ושויי מזומנים			1,998	4,451	6,449
נכסי ביטוח משנה			3,831	545	4,376
סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר			38,111	44,516	82,627
נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)			14,138	53,467	67,605
התאמה למאזן בגין נכסי מקס			19,865	-	19,865
סך הכל נכסים			72,114	97,983	170,097
התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר					
התחייבויות פיננסיות			6,409	1,460	7,869
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה			34,762	95,875	130,637
אחרים			1,405	398	1,803
סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר (*)			42,576	97,733	140,309
התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר			2,510	76	2,586
התאמה למאזן בגין התחייבויות מקס			17,676	-	17,676
הון			9,525	-	9,525
סך הכל הון והתחייבויות			72,288	97,808	170,097
סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות			9,352	173	9,525
סיכון חוץ מאזני			1,643	1,392	3,035

(* נכסים והתחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר - כוללים מניות, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, הוצאות רכישה נדחות ונכסים בלתי מוחשיים וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (חייבים ויתרות חובה, פרמיה לגביה ויתרות שוטפות של חברות ביטוח) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

הערות:

1) בביטוח חיים שאינו תלוי תשואה - עיקרו של תיק ביטוח החיים הינו בגין פוליסות מבטיחות תשואה, המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) והמונפקות על ידי בנק ישראל לכל אורך תקופת הפוליסה. לפיכך, קיים לחברה כיסוי פיננסי חופף על עיקר ההתחייבויות, מבחינת ריבית והצמדה למשך חיי הפוליסות. לימים 31 בדצמבר 2023 ו-2022 כיסו אגרות החוב המיועדות כ-73% וכ-74% בהתאמה, מכלל ההתחייבויות הביטוחיות בביטוח חיים בתוכניות אלו.

2) בגין יתר השקעות כלל ביטוח, במסגרת עסקי ביטוח חיים ובריאות, קיימת חשיפה לשערי ריבית שישררו בעת מיחזור ההשקעות, אשר משך החיים שלהן עשוי להיות נמוך מאורך החיים הממוצע של ההתחייבויות הביטוחיות. בגין מוצרים אלה לרבות בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אי-כושר עבודה, מבוסס חישוב ההתחייבות הביטוחית על שיעור הריבית התעריפית שבפוליסה, זאת בכפוף לבחינת ריבית ההיוון בחלק מהעתודות לגמלה ולבדיקת נאותות העתודה (LAT) המחושבת על בסיס עקום ריבית חסרת סיכון. לפרטים נוספים בדבר שיעורי ריבית ההיוון של התחייבויות ביטוחיות, ראה סעיף (ה)(1)(ד) ו-(ה)(2)(4)(א) להלן.

ליום 31 בדצמבר 2023			
שאינו תלוי תשואה			במיליוני ש"ח
תלוי תשואה	סך הכל		
נכסים עם סיכון ריבית ישיר			
7,313	28,065	35,378	נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים:			
16,634	-	16,634	אג"ח ח"ץ ופיקדונות באוצר
7,810	8,199	16,009	אחר
973	7,230	8,203	השקעות פיננסיות אחרות
2,017	4,418	6,435	מזומנים ושווי מזומנים
3,805	374	4,179	נכסי ביטוח משנה
סך הכל נכסים עם סיכון ריבית ישיר			
38,552	48,286	86,838	נכסים ללא סיכון ריבית ישיר (*)
14,147	45,726	59,874	
16,906	-	16,906	התאמה למאזן בגין נכסי מקס
69,605	94,012	163,617	סך הכל נכסים
התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר			
8,101	1,786	9,887	התחייבויות פיננסיות
34,176	91,665	125,842	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
1,400	292	1,692	אחרים
43,677	93,744	137,421	סך הכל התחייבויות עם סיכון ריבית ישיר (*)
2,749	102	2,851	התחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר
14,694	-	14,694	התאמה למאזן בגין התחייבויות מקס
8,652	-	8,652	הון
69,772	93,846	163,617	סך הכל הון והתחייבויות
8,485	167	8,652	סך הכל נכסים בניכוי התחייבויות
1,319	1,918	3,237	סיכון חוץ מאזני

(*) נכסים והתחייבויות ללא סיכון ריבית ישיר - כוללים מניות, רכוש קבוע ונדל"ן להשקעה, הוצאות רכישה נדחות ונכסים בלתי מוחשיים וכן קבוצות מאזניות של נכסים פיננסיים (חייבים ויתרות חובה, פרמיה לגבייה ויתרות שוטפות של חברות ביטוח) שמשך החיים הממוצע (מח"מ) שלהם עד חצי שנה ולפיכך סיכון הריבית בגינם נמוך יחסית.

4. פירוט הנכסים וההתחייבויות בחלוקה לבסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2024:

מטבע ישראלי		מטבע חוץ		התחייבויות בגין חוזים תלויי (תשואה ¹)		פריטים לא כספיים		סך הכל	
במיליוני ש"ח	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	ליש"ט	אחר	פריטים לא כספיים	התחייבויות בגין חוזים תלויי (תשואה ¹)	סך הכל
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	2,212	-	2,212
נכסי מסים נדחים	-	-	-	-	-	-	159	-	159
הוצאות רכישה נדחות	-	-	-	-	-	-	2,600	2	2,601
רכוש קבוע	-	-	-	-	-	-	310	-	310
נכס זכות שימוש	-	-	-	-	-	-	669	-	669
השקעות בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני	-	-	-	-	-	-	190	-	190
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	3,924	3,924
נדל"ן להשקעה אחר	-	-	-	-	-	-	1,517	-	1,517
נכסי ביטוח משנה	8	3,272	4	1	-	-	-	545	3,830
נכסי מסים שוטפים	-	60	-	-	-	-	-	-	60
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו	16,165	1,511	44	7	-	-	128	-	17,855
חייבים ויתרות חובה	157	117	133	8	7	-	129	170	720
פרמיות לגביה	4	637	67	1	-	-	-	89	798
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	88,802	88,802
השקעות פיננסיות אחרות:	-	-	-	-	-	-	-	-	-
נכסי חוב סחירים	1,590	4,499	107	-	9	-	-	-	6,206
נכסי חוב שאינם סחירים	2,270	22,894	113	29	38	-	-	-	25,344
מניות	-	-	-	-	-	-	1,776	-	1,776
אחר	223	40	428	14	6	-	5,345	-	6,055
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	4,451	4,451
מזומנים ושווי מזומנים אחרים	2,166	4	338	49	54	7	-	-	2,617
סך כל הנכסים	22,582	33,034	1,234	109	114	7	15,033	97,983	170,097

(1) עיקר חוזי הביטוח המונפקים על ידי חברות הביטוח המאוחדות נקובים בשקלים, וחשיפתם לשינויים בשערי החליפין אינה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין, היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.
(2) ראה ביאור 42(ז) להלן.

		מטבע ישראלי					מטבע חוץ		
במיליוני ש"ח	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	ליש"ט	אחר	פריטים לא כספיים	התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה (')	סך הכל
סך כל ההון	-	-	-	-	-	-	9,525	-	9,525
התחייבויות									
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	30	34,668	62	1	-	-	-	-	34,762
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	95,875	95,875
התחייבות מסים נדחים	-	-	-	-	-	-	742	-	742
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו	89	-	-	-	-	-	-	-	89
זכאים בגין פעולות בכרטיסי אשראי	9,618	7	45	6	2	-	29	-	9,707
זכאים ויתרות זכות	2,504	717	143	-	-	-	95	474	3,932
התחייבות בגין חכירה	-	775	-	-	-	-	-	-	775
התחייבויות מסים שוטפים	-	18	-	-	-	-	-	-	18
התחייבויות פינסיות	11,120	2,006	84	(12)	-	12	-	1,460	14,671
סך כל ההתחייבויות	23,361	38,192	334	(4)	2	12	866	97,809	160,571
סך כל ההון והתחייבויות	23,361	38,192	334	(4)	2	12	10,391	97,809	170,097
סך הכל חשיפה מאזנית	(778)	(5,157)	899	113	112	(4)	4,642	173	-
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא	5,308	-	(4,965)	(431)	(368)	12	444	-	-
סך הכל חשיפה	4,529	(5,157)	(4,065)	(317)	(256)	8	5,086	173	-

(1) עיקר חוזי הביטוח המונפקים על ידי חברות הביטוח המאוחדות נקובים בשקלים, וחשיפתם לשינויים בשערי החליפין אינה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין, היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי							התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה (')	סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	ליש"ט	אחר	פריטים לא כספיים		
נכסים									
נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	2,205	-	2,205
נכסי מסים נדחים	-	-	-	-	-	-	104	-	104
הוצאות רכישה נדחות	-	-	-	-	-	-	2,539	4	2,543
רכוש קבוע	-	-	-	-	-	-	302	-	302
נכס זכות שימוש	-	-	-	-	-	-	680	-	680
השקעות בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני	-	-	-	-	-	-	180	-	180
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	3,839	3,839
נדל"ן להשקעה אחר	-	-	-	-	-	-	1,494	-	1,494
נכסי ביטוח משנה	8	3,415	8	1	-	-	-	374	3,805
נכסי מסים שוטפים	-	306	-	-	-	-	-	-	306
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו	14,835	94	52	9	1	-	101	-	15,092
חייבים ויתרות חובה	188	90	374	4	7	-	86	1,118	1,867
פרמיות לגביה	4	651	54	1	-	-	-	127	837
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	84,133	84,133
השקעות פיננסיות אחרות:									
נכסי חוב סחירים	2,507	4,637	138	23	8	-	-	-	7,313
נכסי חוב שאינם סחירים	2,576	21,672	81	35	80	-	-	-	24,444
מניות	-	-	-	-	-	-	1,671	-	1,671
אחר	397	50	541	2	1	1	4,844	-	5,836
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	4,418	4,418
מזומנים ושווי מזומנים אחרים	1,843	-	667	23	14	1	-	-	2,548
סך כל הנכסים	22,359	30,915	1,915	97	110	1	14,206	94,012	163,617

(1) עיקר חוזי הביטוח המונפקים על ידי חברות הביטוח המאוחדות נקובים בשקלים, וחשיפתם לשינויים בשערי החליפין אינה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין, היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

(2) ראה ביאור 42(ז) להלן.

ליום 31 בדצמבר 2023 (המשך)

במיליוני ש"ח	מטבע ישראלי							התחייבויות בגין חוזים תלויי תשואה (')	סך הכל
	לא צמוד	צמוד מדד	דולר	אירו	ליש"ט	אחר	פריטים לא כספיים		
סך כל ההון	-	-	-	-	-	-	8,652	-	8,652
התחייבויות									
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	28	34,073	74	1	-	-	-	-	34,176
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	-	-	-	-	-	-	-	91,665	91,665
התחייבות מסים נדחים	-	-	-	-	-	-	592	-	592
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו	93	-	-	-	-	-	-	-	93
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	8,001	3	60	7	2	-	18	-	8,091
זכאים ויתרות זכות	2,570	504	300	5	-	-	78	394	3,851
התחייבות בגין חכירה	-	777	-	-	-	-	-	-	777
התחייבויות מסים שוטפים	-	21	-	-	-	-	-	-	21
התחייבויות פינסיות	12,543	874	471	13	-	12	-	1,786	15,699
סך כל ההתחייבויות	23,236	36,252	905	26	2	12	687	93,846	154,966
סך כל ההון והתחייבויות	23,236	36,252	905	26	2	12	9,339	93,846	163,617
סך הכל חשיפה מאזנית	(877)	(5,336)	1,009	71	108	(10)	4,869	167	-
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים במונחי דלתא	5,196	104	(4,926)	(404)	(407)	(60)	498	-	-
סך הכל חשיפה	4,319	(5,233)	(3,917)	(333)	(299)	(70)	5,367	167	-

(1) עיקר חוזי הביטוח המונפקים על ידי חברות הביטוח המאוחדות נקובים בשקלים, וחשיפתן לשינויים בשערי החליפין אינה מהותית. במקום בו קיימת חשיפה לשערי חליפין היא נובעת בעיקרה מחשיפה לדולר.

5. פירוט החשיפה לענפי משק בגין מכשירים הוניים

ליום 31 בדצמבר 2024						
במיליוני ש"ח	נסחרות במדד ת"א 100	נסחרות במדד מניות היתר	לא סחיר	בחו"ל	סך הכל	מסה"כ %
תעשייה	55	6	12	-	73	4%
בינוי ונדל"ן ותשתיות	134	17	168	200	519	29%
חשמל ומים	69	2	22	23	116	7%
מסחר	7	5	-	5	17	1%
תקשורת ושרותי מחשב	165	-	135	184	484	27%
בנקים	249	33	-	1	283	16%
שירותים פיננסיים	37	-	7	-	44	2%
שירותים עסקיים אחרים	4	5	41	21	71	4%
תרופות ושרותים רפואיים	2	4	90	73	169	10%
סך הכל	722	72	475	507	1,776	100%

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023						
במיליוני ש"ח	נסחרות במדד ת"א 100	נסחרות במדד מניות היתר	לא סחיר	בחו"ל	סך הכל	מסה"כ %
תעשייה	45	-	12	-	57	3%
בינוי ונדל"ן ותשתיות	117	34	126	199	476	29%
חשמל ומים	93	2	9	35	139	8%
מסחר	8	4	-	6	18	1%
תקשורת ושרותי מחשב	118	1	148	230	497	30%
בנקים	200	17	-	4	221	14%
שירותים פיננסיים	35	-	11	-	46	3%
שירותים עסקיים אחרים	2	5	30	14	51	3%
תרופות ושרותים רפואיים	7	8	78	67	160	9%
סך הכל	625	71	414	555	1,665	100%

ד. סיכוני נדילות

1. כללי

- מדיניותה של החברה הינה לוודא קיומן של יתרות מזומנים הדרושות לה לעמידה בהתחייבויותיה הפיננסיות, בין היתר, באמצעות חלוקת דיבידנד ותשלומי קופונים מחברות מוחזקות, כרית נדילות וגמישות פיננסית הולמת.
- קבוצת כלל ביטוח חשופה לסיכונים, הנובעים מאי הוודאות לגבי המועד בו תידרש לשלם תביעות והטבות אחרות למבוטחים, ביחס להיקף הכספים שהיו זמינים לכך באותו מועד. יציין כי צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם.
- חלק ניכר מהתחייבויותיה הביטוחיות של כלל ביטוח במגזר חיסכון ארוך טווח ומגזר בריאות אינו חשוף לסיכון הנדילות בגלל אופיים של חוזי הביטוח השונים כמתואר להלן:
- א. חוזים תלויי תשואה - על פי תנאי החוזים, זכאים בעליהם לקבל את שווי ההשקעות האמורות בלבד. לפיכך, אם ערך ההשקעות ירד מכל סיבה שהיא, תהיה במקביל ירידה זהה בגובה התחייבויות כלל ביטוח. סך ההתחייבויות במסגרת חוזים אלה לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 הסתכמו בכ-95.9 מיליארדי ש"ח וכ-91.7 מיליארדי ש"ח, בהתאמה.
- ב. כ-73% מההתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בענף ביטוח חיים שהונפקו עד שנת 1990 מגובים באגרות חוב מיועדות (ח"ץ), המונפקות על ידי בנק ישראל. כלל ביטוח זכאית לממש אגרות חוב אלו בעת שנדרש פידיון הפוליסות האמורות. היקף אגרות חוב ח"ץ לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023 הסתכם בסך של כ-14.7 מיליארדי ש"ח וכ-14.4 מיליארדי ש"ח, בהתאמה.
- ג. בגין כ-89% מההתחייבויות לעמיתי קופת הגמל בר א' קרן גמולים בע"מ (להלן: "בר א'") מבטיחת התשואה, ישנם פיקדונות בחשב הכללי, אשר בר א' זכאית למשוך בעת שנדרש פידיון כספי עמיתים. היקף פיקדונות אלו לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, הסתכם בסך של כ-2.2 מיליארדי ש"ח.

סיכון הנזילות הפוטנציאלי של הקבוצה נובע, איפוא, בעיקר מיתרת הנכסים של הקבוצה העומדים כנגד ההתחייבויות שאינן תלויות תשואה ושאינן מגובות באגרות חוב מיועדות (ח"ץ) או פיקדונות בחשב הכללי. סכום נכסים אלו הסתכם בסך של כ-27.9 מיליארדי ש"ח (אשתקד כ-27.4 מיליארדי ש"ח) ומהווה כ-16% (אשתקד כ-17%) מסך הנכסים בדוח על המצב הכספי.

מתוך הנכסים שאינם כנגד התחייבויות תלויות תשואה, סך של כ-10.1 מיליארדי ש"ח (אשתקד כ-11.3 מיליארדי ש"ח) הינם נכסים סחירים ויתרות מזומנים ושוי מזומנים.

הגופים המוסדיים בקבוצה מנהלים את נכסיהם והתחייבויותיהם בהתאם לדרישות חוק הפיקוח על תקנותיו בקשר לכך.

2. מועדי פירעון משוערים של סכומי התחייבויות

הטבלאות להלן מרכזות את מועדי הפירעון המשוערים של סכומי התחייבויות הביטוחיות והפיננסיות הבלתי מהוונות של החברה. היות ומדובר בסכומים בלתי מהוונים הרי שאין התאמה בינם לבין יתרות ההתחייבויות הביטוחיות והפיננסיות בדוח על המצב הכספי.

א. מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות במגזר חיסכון ארוך טווח ובמגזר בריאות נכללו בטבלאות כדלקמן:

כספי חיסכון - על בסיס מועדי פירעון חוזיים, דהיינו, גיל הפרישה, ללא הנחות ביטולים, בהנחה שכל החיסכון יימשך כהוני ולא קיצבה.

גמלאות בתשלום, אובדן כושר עבודה בתשלום וסיעודי בתשלום - על בסיס אומדן אקטוארי.

תביעות תלויות ועתודות הסיכון - מדווח תחת העמודה "ללא מועד פירעון מוגדר".

ב. ההתחייבויות בביטוח כללי לעניין ביאור זה כוללות גם עודף הכנסות על הוצאות, ראה ביאור 3(ד)(2)(ב)(4)(3.4), הפרשה לסטיות בלתי צפויות, עתודה לפרמיה שלא הורווחה והינן בניכוי הוצאות רכישה נדחות.

מועדי הפירעון המשוערים של ההתחייבויות האמורות לעיל נכללו בטבלאות כדלקמן:

התחייבויות בענפים סטטיסטיים, המוערכים על ידי אקטואר - מדווחות בעמודות על בסיס אומדן אקטוארי, המקצה לסך ההתחייבויות הבלתי מהוונות מועד משוער על פי ניסיון תשלומי התביעות בעבר.

התחייבויות ביטוחיות בענפי חבויות, שאינם סטטיסטיים, ועודפי הכנסות על הוצאות - מדווחים בעמודה של ללא מועד פירעון מוגדר.

התחייבויות ביטוחיות בענפי רכוש ואחרים, שאינם סטטיסטיים או שהאקטואר לא חותם על הערכתם - מדווחות בעמודה של זמן פירעון עד 3 שנים.

ההתחייבויות חשופות לסיכון רזרבה, המפורט בסעיף ה' להלן. המודלים האקטואריים מבוססים על כך שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצג את העתיד לקרות. אומדן התזרים חשוף לסיכון מודל ולסיכון הפרמטר הכולל את הסיכון שהסכום שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של כלל ביטוח, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

ג. מועדי הפירעון של התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה נכללו על בסיס מועדי הפירעון החוזיים. בחוזים בהן הצד שכנגד רשאי לבחור את עיתוי התשלום, ההתחייבות נכללת על בסיס של המועד המוקדם ביותר שבו החברה יכולה להידרש לשלם את ההתחייבות.

מועדי הפירעון של התחייבויות בגין חוזי השקעה בבר א' חושבו על בסיס שיעור נטישה ושיעור פידינות ממוצע.

ההתחייבויות במגזר חיסכון ארוך טווח ומגזר בריאות*

במיליוני ש"ח	עד שנה **	מעל 5 שנה	מעל 10 שנים	מעל 15 שנים	מעל 10 שנים	מעל 15 שנים	ללא מועד	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2024	3,317	7,193	4,370	3,056	3,270	3,069	24,276	
ליום 31 בדצמבר 2023	3,440	6,918	4,198	2,944	3,247	3,081	23,829	

(*) לא כולל התחייבויות בגין חוזים תלוי תשואה.

(**) התחייבויות עד שנה כוללות סך של כ-122 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2023 סך של כ-54 מיליוני ש"ח) העומדים לפירעון לפי דרישה. התחייבויות אלו סווגו כעומדות לפירעון עד שנה למרות שמועדי פירעון בפועל עשויים להיות בשנים מאוחרות יותר.

התחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי

במיליוני ש"ח	עד 3 שנים	מעל 3 שנים ועד 5 שנים	מעל 5 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סך הכל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	4,489	1,123	1,156	706	7,474
ליום 31 בדצמבר 2023	4,353	1,169	1,231	670	7,424

התחייבויות פיננסיות והתחייבויות בגין חוזי השקעה למעט מקס*)

במיליוני ש"ח	ערך בספרים	עד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 15 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2024								
התחייבויות בגין חוזי השקעה	2,522	196	644	560	374	749	-	2,522
התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה	9,127	-	-	-	-	-	9,127	9,127
כתבי התחייבות נדחים סחירים בכלל ביטוח	4,666	669	503	5,396	-	-	-	6,568
אגרות חוב בחברה	1,565	16	1,049	500	-	-	-	1,565
זכאים ויתרות זכות	3,839	3,839	-	-	-	-	-	3,839
התחייבות בגין חכירה	578	87	233	246	131	-	-	696
סך הכל	22,297	4,806	2,429	6,702	504	749	9,127	24,318

במיליוני ש"ח	ערך בספרים	עד שנה	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 5 שנים ועד 10 שנים	מעל 10 שנים ועד 15 שנים	מעל 15 שנים	ללא מועד פרעון מוגדר	סה"כ
ליום 31 בדצמבר 2023								
התחייבויות בגין חוזי השקעה	2,470	192	630	549	366	733	-	2,470
התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה	9,975	-	-	-	-	-	9,975	9,975
כתבי התחייבות נדחים	4,639	1,125	830	4,209	-	-	-	6,165
אגרות חוב בחברה	1,557	8	-	1,549	-	-	-	1,557
זכאים ויתרות זכות	3,774	3,774	-	-	-	-	-	3,774
התחייבות בגין חכירה	777	85	265	393	170	-	-	912
סך הכל	24,663	6,432	1,948	6,700	535	733	9,975	26,324

(*) סווג מחדש.

ה. סיכוני ביטוח

סיכוני ביטוח כללים, בין היתר:

סיכוני חיתום: הסיכון לשימוש בתמחיר שגוי כתוצאה מליקויים בתהליך החיתום ומהפער בין הסיכון בעת התמחור וקביעת הפרמיה, לבין ההתרחשות בפועל, כך שהפרמיות הנגבות אינן מספיקות לכיסוי תביעות עתידיות והוצאות. הפערים עשויים לנבוע משינויים מקריים בתוצאות העסקיות ומשינויים בעלות התביעה הממוצעת ו/או בשכיחות התביעות כתוצאה מגורמים שונים.

סיכוני רזרבה: הסיכון להערכה לא נכונה של ההתחייבויות הביטוחיות אשר עלולה לגרום לכך שהרזרבות האקטואריות אינן מספיקות לכיסוי כל ההתחייבויות והתביעות. המודלים האקטואריים על פיהם, בין היתר, מעריכות חברות הביטוח בקבוצה את התחייבויותיהן הביטוחיות, מתבססים, לרוב, על ההנחה שדפוס ההתנהגות והתביעות בעבר מייצגים את העתיד לקרות. חשיפת חברות הביטוח בקבוצה מורכבת מהסיכונים הבאים:

סיכון מודל - הסיכון לבחירת מודל שגוי לתמחור ו/או להערכת ההתחייבויות הביטוחיות;

סיכון פרמטר - הסיכון לשימוש בפרמטרים שגויים העלולים לגרום, בין היתר, לכך שהסכום, שישולם עבור סילוק ההתחייבויות הביטוחיות של כלל ביטוח, או שמועד סילוק ההתחייבויות הביטוחיות, יהיה שונה מזה הצפוי.

גודל ההפסד המרבי הצפוי בעסקי ביטוח כללי, כתוצאה מהחשיפה לנזק בודד גדול או הצטברות נזקים בגין אירוע גדול במיוחד בהסתברות נזק מרבי (עפ"י MPL משוקלל של 2.05%) הינה כ-11 מיליארדי ש"ח ברוטו וכ-100 מיליוני ש"ח בשייר עצמי, נכון ליום 31 בדצמבר 2024 (אשתקד כ-10 מיליארדי ש"ח וכ-53 מיליוני ש"ח בהתאמה).

לעניין נתונים בדבר מוצרי הביטוח השונים אשר בגינם נוצרת למבטח חשיפה לסיכון ביטוחי, ראה פירוט ההתחייבויות הביטוחיות לפי סיכוני ביטוח בביאורים 5, 19, 20 (א) ו-21.

ה1. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח חיים ובריאות

כללי

להלן תיאור מוצרי הביטוח השונים וההנחות המשמשות לחישוב ההתחייבויות בגינם בהתאם לסוג המוצר.

באופן כללי, בהתאם להוראות הממונה, ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות בישראל ובאופן עקבי לשנה קודמת. ההתחייבויות מחושבות בהתאם לנתוני הכיסויים הרלוונטיים, כגון: גיל ומין המבוטח, תקופת הביטוח, מועד תחילת הביטוח, סוג הביטוח, פרמיה תקופתית וסכום הביטוח.

א. השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. תוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה"

בתוכניות ביטוח מסוג "עדיף" ומסוג "מסלולי השקעה" קיים מרכיב חיסכון מזוהה. העתודה הבסיסית והעיקרית היא בגובה החיסכון שנצבר בתוספת תשואה בהתאם לתנאי הפוליסה כדלקמן:

- קרן צמודה לתשואת תיק השקעות (חוזים תלויי תשואה).
- קרן צמודה למדד בתוספת ריבית קבועה מובטחת או מזוכה בתשואה מובטחת כנגד נכסים מותאמים (חוזים מבטיחי תשואה).

בגין מרכיבים ביטוחיים, המצורפים לפוליסות אלו (אי כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו'), מחושבת ההתחייבות הביטוחית בנפרד כאמור להלן.

2. תוכניות ביטוח מסוג "מסורתי" עם פרמיה קבועה

קיימות תוכניות ביטוח מסוג "מסורתי" עם פרמיה קבועה, כגון: תוכנית ביטוח "מעורב" וכדומה, המשלבת מרכיב של סכום חיסכון, במקרה שהמבוטח נשאר בחיים בתום תקופת התוכנית, עם מרכיב ביטוחי של סיכון מוות במשך תקופת התוכנית, כמו גם תוכניות סיכון טהור (בעיקר אי-כושר עבודה וסיעוד) עם פרמיה קבועה.

בגין מוצרים אלה מחושבת ההתחייבות הביטוחית לכל כיסוי כהיוון של תזרים המזומנים בגין התביעות הצפויות, כולל תשלום בתום התקופה, בניכוי הפרמיות העתידיות הצפויות. חישוב זה מבוסס על ההנחות לפיהן תומחרו המוצרים ו/או על הנחות שהופקו מניסיון התביעות, כולל שיעורי הריבית (להלן: "**הריבית התעריפית**"), לוח התמורות או התחלואה. החישוב נעשה בשיטה הידועה בשם "Net Premium Reserve", אשר אינה כוללת בזרם התקבולים הצפוי את המרכיב שהועמס בתעריף הפרמיות לכיסוי העמלות וההוצאות, ומנגד אינה מנכה את ההוצאות והעמלות הצפויות.

בגין תוכניות ביטוח מסוג "מסורתי" תלויי תשואה, נכללת בעתודה גם הפרשה בגובה יתרת הבונוס המצטבר בפועל. הבונוס משקף את הפער בין התשואה בפועל בניכוי דמי ניהול לבין הריבית התעריפית.

3. התחייבויות לגמלאות בתשלום ולהשלמה לעתודה לקיצבה:

התחייבויות לגמלאות בתשלום מחושבות על פי ההנחיות הקבועות בחוזר המאוחד שער 5, חלק 2, פרק 1(ג), בהתאם לתוחלת החיים הצפויה, על בסיס לוחות תמותה, אשר נבנו בהסתמך על הלוחות אשר פורסמו בשנת 2022 (להלן: "חוזר העתודות לקיצבה").

התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה מחושבות עבור פוליסות שבתוקף (משולמות ומסולקות), המאפשרות תשלומי קיצבה לכל החיים, ואשר טרם הגיעו לשלב מימוש הקיצבה או שמבטחיהן הגיעו לגיל פרישה אך טרם החלו לקבל קיצבה בפועל ("הפוליסות").

א. חישוב ההתחייבות להשלמה לעתודה לקיצבה

התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה מחושבות, בין היתר, בהתאם להסתברות למשיכת הקיצבה בעת יציאתם לפרישה (מימוש הזכאות לקיצבה), בהתאם לצפי מסלולי הקיצבה שיבחרו המבוטחים ובהתאם לתוחלת החיים הצפויה על בסיס לוחות תמותה, שפורסמו בחוזר העתודות לקיצבה.

ככל שההסתברות למשיכת הקיצבה גבוהה יותר, ההתחייבויות הנדרשות להשלמה לעתודה לקיצבה גבוהות יותר. כמו כן, ככל שהפער בין לוחות התמותה המעודכנים במסגרת חוזר העתודות לקיצבה (המצביעים על התארכות תוחלת החיים) לבין לוחות התמותה שעל בסיסן תומחרו מקדמי הקיצבה המובטחים בפוליסות גדול יותר ההתחייבות לגמלאות בתשלום והתחייבות להשלמה לעתודה לקיצבה גבוהות יותר.

מעת לעת עורכת החברה מחקרים בהם היא בוחנת את שיעור המבוטחים הצפויים לממש את זכאותם לקבל קיצבה, את תמהיל מסלולי הקיצבות שבחורים המבוטחים הפורשים לקבל, אשר בהתאם להם נאמד משך הזמן שבו תשולם הקיצבה וכן פרמטרים אחרים המשפיעים על גובה ההתחייבות להשלמה לעתודה לקיצבה. שיעורי המימוש ומסלולי הקיצבות מותאמים לתוכניות הביטוח וסוגי החיסכון השונים.

ב. הפרשה הדרגתית להשלמת העתודה לקיצבה על ידי שימוש בפקטור K

כמו כן, בהתאם לחוזר העתודות לקיצבה, ההפרשה להשלמה לעתודה לקיצבה נעשית בצורה הדרגתית בגין הכספים שנצברו בפוליסות עד לתום תקופת הדיווח, על ידי שימוש בערך K, אשר נקבע, ביישום לראשונה של חוזר העתודות לקיצבה, על מנת להשיג עתודה לתשלום קיצבה מלאה בהתאם לצפי מועד לקיחת הקצבה של המבוטחים (להלן: "K בסיס", 0.2% עבור פוליסות מבטחות תשואה ו-0.96% עבור פוליסות תלויות תשואה).

מדי רבעון, החברה בודקת כי ערך ה-K יביא לפריסה נאותה של העתודה לתשלום קיצבה, על בסיס ניתוח המתבסס על הנחות פיננסיות ואקטואריות שמרניות, שמעיד על כך שהרווחיות הצפויה מדמי הניהול ו/או המרווח הפיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד העתודה בשל הפוליסה ותשלומי הפרמיות עבור הפוליסה, עשויים להפיק הכנסות עתידיות למעלה מ-K הבסיסי המספיקות לכסות את כל ההוצאות, וככל שקיים פער, מבוצע עדכון של ההתחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה באמצעות עדכון ערך ה-K. ככל שפקטור K גבוה יותר, ההתחייבות להשלמת עתודה לקיצבה שתוכר בדוח הכספי תהיה נמוכה יותר והסכום שידחה וירשם בעתיד יהיה גבוה יותר.

ככלל, ערך ה-K המשמש לפריסת ההתחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה לא יעלה על שיעור ה-K הבסיסי.

בתקופת הדוח, לא עודכן שיעור ערך K כמפורט בטבלה להלן:

ליום 31 בדצמבר	2024	2023	2022
עבור פוליסות מבטחות תשואה	0.0%	0.0%	0.0%
עבור פוליסות תלויות תשואה	0.96%	0.96%	0.85%

אומדן העלות הכוללת של העלייה בתוחלת החיים עשוי להשתנות עקב מספר גורמים, הכוללים, בין היתר, שינויים בתוחלת החיים ובשיעור המבוטחים המממשים את זכאותם לקיצבה, שינוי בטעם המבוטחים בבחירת מסלולי הקיצבה בעת הפרישה, גידול בצבירות החיסכון של המבוטחים עקב תשלומי פרמיות עתידיות ו/או גידול בהכנסות מהשקעות וכן שינויים בהנחות שיעורי ריבית ההיוון והנחות אחרות.

לפרטים נוספים בדבר סכום ההפרשה והעלות הכוללת, ראה ביאור 20 א לעיל.

בדבר שיעור ריבית היוון ההתחייבויות להשלמה לעתודות לקיצבה ראה סעיף קטן ב(1) להלן.

4. תוכניות ביטוח חיים אחרות כוללות מוצרי סיכון טהור בפרמיה קבועה (אובדן כושר עבודה, מקרה מוות, סיעודי וכו'), הנמכרות כפוליסות עצמאיות או שהן מצורפות לפוליסות עם תוכנית יסודית מסוג "עדיף", "מסלולי השקעה" או "מסורתי". בגין תוכניות אלו מחושבת התחייבות אקטוארית. החישוב נעשה בשיטת "Net Premium Reserve". לשאר התוכניות מחושבת הרזרבה בגובה התביעות תלויות ו-IBNR (תביעות אשר אירעו אך טרם דווחו).

5. תוכניות ביטוח הוצאות רפואיות, מחלות קשות ותאונות אישיות

תוכניות ביטוח הוצאות רפואיות כוללות בעיקר כיסויים לניתוחים בארץ ולהשתלות וטיפולים מיוחדים בחו"ל, בחירת מנתח פרטי בבתי חולים פרטיים, תרופות שאינן בסל וכיסויים אמבולטוריים נוספים.

ענף מחלות ואישפוז כולל את הכיסויים הביטוחיים הבסיסיים כדלקמן:

- כיסוי ביטוחי המקנה למבוטח זכות למימון שירותי רפואה פרטיים. במסגרת זו ניתנת למבוטח הזכות לבחור את מועד קבלת השירות הרפואי, זהות הרופא המטפל והמוסד הרפואי. הכיסוי הביטוחי האמור מעניק החזר בגין הוצאות רפואיות או פיצוי, בין היתר, בקשר עם ניתוח, השתלות ו/או טיפולים מיוחדים בחו"ל ועוד.
- כיסוי ביטוחי למקרה של גילוי מחלה קשה, במסגרתו זכאי המבוטח לקבל פיצוי בסכום שנקבע בעת הצטרפותו לביטוח.
- כיסוי ביטוחי בגין רכישת תרופות אשר אינן כלולות בסל הבריאות הממלכתי.
- בנוסף, ניתן לרכוש כיסויים נוספים, כנספח לפוליסה או כפרק בפוליסה הבסיסית, כגון שירותים אמבולטוריים (שירותים רפואיים שלא בעת אישפוז, לרבות התייעצות עם רופא מומחה, בדיקות, וטיפולים פיזיותרפיים).

ענף תאונות אישיות נמכר בחברה כפוליסה עצמאית או נספח לפוליסות בריאות מענף מחלות ואישפוז. הכיסויים הביטוחיים כוללים:

- מוות מתאונה
- נכות מתאונה או אובדן/פגיעה בתפקוד
- שברים עקב תאונה
- כוויות כתוצאה מתאונה
- פיצוי יומי עקב אישפוז כתוצאה מתאונה
- פיצוי בגין מצב סיעודי כתוצאה מתאונה

בגין תוכניות אלו הנמכרות כפוליסות פרט, מחושבת עתודה בשיטת "Gross Premium Reserve", אשר כוללת את זרם התקבולים הצפוי הכולל את כל מרכיבי הפרמיות ומנכה את עלות ההתחייבות, ההוצאות והעמלות הצפויות וצפי תשלומי ביטוח המשנה (אם קיים הסדר משנה לכיסוי). הנחות החישוב לגבי פרמטרים הקשורים להנחות תחלואה, הנחות דמוגרפיות והנחות כלכליות נעשו על בסיס מחמיר לעומת בסיס התמחור, כמקובל לחישוב רזרבות.

ענף נסיעות לחו"ל מורכב מסל של כיסויים ביטוחיים המיועדים למבוטחים בקשר עם שהותם בחו"ל, הכולל, בין היתר, כיסוי בגין מחלות, תאונות אישיות, קיצור נסיעה, איתור, חילוץ ומטען. תקופת הביטוח בפוליסת נסיעות לחו"ל נקובה בימים, בהתאם לתקופת שהיית המבוטח בחו"ל, או למשך כל ימי הנסיעה שיחולו במהלך שנה קלנדרית אחת.

בענף נסיעות לחו"ל התביעות התלויות מחושבות על בסיס דוח מחלקת התביעות של כלל ביטוח והערכה אקטוארית על בסיס ניסיון מצטבר בתיק.

התביעות התלויות מחושבות על בסיס דוח מחלקת התביעות וכן מודל סטטיסטי של תשלומי התביעות על בסיס ניסיון עבר. החישוב בוצע על בסיס שיטות המשולשים (Bornhuetter-Ferguson, Chain Ladder) לסכומי תביעות משולמות, ותלויות ולכמות התביעות לפי חודשי נזק, כולל היוון וטווח סמך לענף תאונות אישיות תלמידים.

6. בגין תביעות מתמשכות בתשלום, בביטוח סיעודי ובביטוח אובדן כושר עבודה, מחושבת התחייבות ביטוחית בהתאם למשך תקופת התשלום הצפויה, כשהיא מהווה לפי שיעור הריבית התעריפית שבמוצר.

7. ההתחייבות הביטוחית בגין ביטוח קבוצתי מורכבת מהתחייבות בגין פרמיה שטרם הורווחה, עתודה לתביעות מתמשכות, תביעות תלויות, עתודה להמשכיות והפרשה להפסדים עתידיים, ככל שנדרשת. בנוסף, מחושבת הפרשה להשתתפות ברווחים המוצגת בסעיף זכאים ככל שרלוונטי.

8. ההתחייבות בגין תביעות תלויות בביטוח חיים כוללת בעיקר הפרשות לתביעות תלויות עבור מקרי מוות ונכות.

ב. ההנחות העיקריות המשמשות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

1. שיעור ההיוון

א. בגין תוכניות ביטוח ומוצרי סיכון טהור עם פרמיה קבועה, הריבית המשמשת להיוון הינה, כדלקמן:

בתוכניות ביטוח, מסוג "מעורב" (מסורתי) ו"עדיף", שאינן תלויות תשואה המגובות בעיקרן באגרות חוב מיועדות, ריבית תעריפית ריאלית בשיעורים של בין 3.5% ל-4.8%;

בגין מוצרים תלויי תשואה, שהונפקו בשנים 1991 ואילך, ריבית תעריפית ריאלית בשיעור 2.5%. בהתאם לתנאי הפוליסה שינויים בריבית יזקפו למבוטחים;

בגין מוצרי סיעוד ובריאות פרט לטווח ארוך שאינם תלויי תשואה, ריבית תעריפית ריאלית בשיעור 2.5%.

ב. בגין התחייבויות עבור גמלאות בתשלום והשלמה לעתודה לקיצבה מבטיחי תשואה, שיעור ההיוון מחושב לכל קרן בנפרד ע"י שקלול תשואת השוק המוערכת על תמהיל הנכסים החופשיים 4.50%, (אשתקד, 4.50%) וריבית האג"ח ח"ץ ברוטו לקרן. השקלול מתבצע על בסיס משקל הנכסים החופשיים ומשקל אג"ח ח"ץ בקרן המגבים עתודות אלה.

בגין התחייבויות עבור גמלאות בתשלום והשלמה לעתודה לקיצבה משתתף ברווחים, בהתאם לתשואת השוק המוערכת על תמהיל הנכסים לרבות בגין מסלולי ההשקעות בהם הכספים מיועדים להיות מושקעים 3.54%, (אשתקד 3.47% - 3.54%).

החברה עשויה להחליט על שינוי שיעור ההיוון כתוצאה משינויים בשיעור הריבית חסרת סיכון ו/או בשיעור התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוח. בדבר השפעות עדכון שיעורי הריבית המשמשים להיוון ההתחייבויות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום ראה סעיף ד' להלן.

2. שיעורי תמורה ותחלואה

א. שיעורי התמורה, ששימשו לחישוב התחייבויות ביטוחיות בגין תמורה של מבטחים לפני הגיעם לגיל פרישה (כלומר, לא כולל תמורה של מבטחים מקבלי קיצבאות זקנה ומקבלי פיצוי חודשי בגין אי כושר עבודה או סיעוד), זהים, בדרך כלל, לשיעורים אשר שימשו לקביעת התעריף, המאושר על ידי הממונה.

ב. ההתחייבות לקיצבאות המשולמות לכל החיים מחושבת בהתאם ללוחות תמורה, אשר פורסמו על ידי אקטואר האוצר בחוזר העתודות לקיצבה.

עלייה בהנחה של שיעור התמורה, עקב עלייה בשיעור התמורה בפועל לרמה העולה על ההנחה הקיימת, תביא לגידול בהתחייבויות ביטוחיות בגין תמורה של מבטחים לפני הגיעם לגיל פרישה ולקטיון ההתחייבות לקיצבאות המשולמות לכל החיים.

יצוין כי, בעשורים האחרונים קיימת מגמה הפוכה של הגדלת תוחלת החיים וקטיון בשיעור התמורה. הנחת התמורה המשמשת לחישוב ההתחייבות לקיצבה מביאה בחשבון הנחה בגין גידול עתידי בתוחלת החיים.

בדבר השפעת עדכון לוחות תמורה בתקופת הדוח ראה סעיף ד(2) להלן.

ג. שיעורי התחלואה מתייחסים לשכיחות של מקרי תביעה בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה וכיוצ"ב. שיעורים אלה נקבעו על בסיס ניסיון כלל ביטוח ו/או נתונים ממחקרים של מבטחי משנה. בענפי סיעוד ואובדן כושר עבודה תקופת תשלום הקיצבאות שבה משתמשת החברה לחישוב ההתחייבויות נקבעת בהתאם לניסיון כלל ביטוח או מידע המתקבל ממחקרים של מבטחי משנה.

ככל שההנחה לגבי שיעור התחלואה ו/או תקופת תשלום הקיצבאות תעלה, כך תגדל ההתחייבות הביטוחית בגין תחלואה ממחלות קשות, אובדן כושר עבודה, סיעוד, ניתוחים ואשפוז, נכות מתאונה.

3. שיעורי לקיחת קיצבה בעת פרישה ובחירת מסלולי הקיצבה בעת הפרישה

חוזי ביטוח חיים, הכוללים מרכיב חיסכון, בגין כספים שהופקדו עד שנת 2008, אפשרו שתי דרכים למשיכת הכספים: הוני (חד פעמי) או קצבתי עם מקדם מובטח להמרה לקיצבה, הניתנת גם היא לבחירה בין מסלולים שונים (כגון: כל החיים, זוגי, הבטחה ל-10 שנים ועוד). בחלק מהחוזים המבטח רשאי לבחור את אופן קבלת הכספים במועד משיכתם. היות וסכום ההתחייבות הביטוחית שונה בכל אחד ממסלולים אלו, החברה אומדת מעת לעת את שיעור מימוש הזכאות לקיצבה בעת פרישה ואת המסלול שיבחר. החל משנת 2008, הפקדות חדשות בכל התוכניות הן לקיצבה. בדבר השפעת עדכון שיעור לקיחת קיצבה וצפי טעם המבטחים בבחירת מסלולי הקיצבה בעת פרישה ראה סעיף ד(3) להלן.

4. שיעורי ביטולים

שיעור הביטולים משפיע על ההתחייבויות הביטוחיות, בגין חלק מביטוחי הבריאות והחיים וכן על קיצבאות המשולמות לכל החיים בתקופה שלפני התחלת התשלומים. ביטולי חוזי ביטוח יכולים לנבוע מביטול פוליסות היזום על ידי כלל ביטוח עקב הפסקת תשלומי הפרמיות או פיידונות פוליסות לבקשת בעליהן. ההנחות לגבי שיעורי הביטולים מבוססות על ניסיון כלל ביטוח וכן על סוג המוצר, משך החיים של המוצר ומגמות המכירה.

5. שיעורי המשכיות

ישנם ביטוחי חיים, בריאות וביטוחים סיעודיים קבוצתיים, בהם זכאים המבטחים להמשיך ולהיות מבטחים באותם תנאים גם אם החוזה הקולקטיבי לא יחודש. בגין אופציה זו של המבטחים קיימת לכלל ביטוח התחייבות, המבוססת על הנחות לגבי שיעורי המשכיות של הביטוחים הקולקטיביים ושיעורי המשכיות של החוזים עם המבטחים לאחר סיום החוזה הקולקטיבי. ראה סעיף ה(א)7, בדבר השיטות האקטואריות לחישוב ההתחייבויות הביטוחיות לעיל.

ככל שההסתברות שהחוזה הקולקטיבי לא יחודש גבוהה יותר (ולכן שיעור המשכיות גבוה יותר), כך גדלה ההתחייבות הביטוחית עקב המשך ביטוח בתנאים קודמים, ללא התאמת החיתום לשינוי במצבו הבריאותי של המבטח.

ג. ניתוחי רגישות בביטוח חיים ובריאות

שיעור לקיחת גמלא	שיעור תמורה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		במיליוני ש"ח
	5%-	5%+	10%-	10%+	10%-	10%+	
97	(97)	(1,007)	571	86	(265)	(16)	14

* לסכום העתודה המשלימה לגמלאות, ראה ביאור 21(א).

שיעור לקיחת גמלא	שיעור תמורה		שיעור תחלואה		שיעור הביטולים (פדיונות, סילוקים והקטנות)		במיליוני ש"ח
	-5%	+5%	-10%	+10%	-10%	+10%	
93	(178)	(1,111)	607	100	(273)	(9)	6

* לסכום העתודה המשלימה לגמלאות, ראה ביאור 21(א).

ד. שינויים באומדנים ובהנחות עיקריות ששימשו בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

ההשפעה על התוצאות הכספיות של עדכון הנחות בענף ביטוח חיים וסיעוד מפורטת להלן:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
ביטוח חיים			
שינוי שיעור ריבית היוון בחישוב ההתחייבות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום			
505	124	41	
שינוי בעתודות לגמלה בעקבות הקטנת צפי ההכנסות העתידיות משינוי ריבית (פקטור K)			
637	260	-	
סה"כ השפעת השינויים בריבית על ההתחייבות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום			
1,142	384	41	
שינוי הנחות תמורה בחישוב התחייבויות לגמלאות בתשלום ולהשלמה לעתודה לקיצבה (ראה סעיף 2)			
(627)	-	(128)	
שינוי הנחות אחרות בחישוב התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה (ראה סעיף 3)			
(155)	67	250	
360	451	163	
סך הכל ביטוח חיים			
סיעוד במגזר בריאות			
שינוי הנחות אקטואריות בגין שכיחות תביעות סיעוד לרבות בבחינת נאותות העתודה (LAT) (ראה סעיף 4)			
-	(102)	-	
279	-	35	השפעות פיננסיות בבחינת נאותות העתודה (LAT)
279	(102)	35	
סך הכל סיעוד במגזר בריאות			
639	349	198	סך הכל רווח לפני מס

1. חיזוק עתודות הביטוח לאור סביבת הריבית והשפעתה על שיעורי ההיוון בביטוח חיים וסיעוד והוראות הממונה לעניין בדיקת נאותות ההתחייבויות (LAT). בשנת הדוח חלה עליה בעקום ריבית חסר סיכון.

א. הוראות הממונה לעניין בדיקת נאותות ההתחייבויות (LAT)

בהמשך לאמור בביאור 3(ד)1(ד), החברה עורכת מדי תקופה בדיקת לגבי נאותות ההתחייבויות (LAT) בהתאם לחוזר ה-LAT. בגין נכסי חוב לא סחיר מסוג אגרות חוב לא סחירות שאינם אג"ח ח"צ, הלוואות ופקדונות בבנקים, יתרת עודף(חוסר) שווי הוגן בחברת כלל ביטוח בע"מ בסך של כ- 197 מיליוני ₪ אשר נכלל במסגרת בדיקת נאותות העתודה (LAT) (38 מיליוני ש"ח אשתקד). סך עודף(חוסר) שווי ההוגן שיוחס להתחייבות סיעוד הינו בסך של כ-176 מיליוני ש"ח (106 מיליוני ש"ח אשתקד), להתחייבות חיים סך של כ-5(5) מיליוני ש"ח (94 מיליוני ש"ח אשתקד) ולהתחייבות ביטוח כללי והון סך של כ-26 מיליוני ש"ח (26 מיליוני ש"ח אשתקד).

ב. עדכון עתודות הביטוח לאור סביבת הריבית

בהמשך לאמור בסעיף ב(1) לעיל, שיעורי ההיוון המשמשים לחישוב ההתחייבויות להשלמה לעתודות לקצבה ולגמלאות בתשלום יכולים להשתנות כתוצאה משינויים בשיעור הריבית חסרת הסיכון ו/או בשיעור התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוח.

2. בחודש יולי 2024 פורסם "תיקון הוראות החוזר המאוחד בעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ובקרנות הפנסיה" (להלן: "החוזר"). החוזר כולל עדכון של הנחות ברירת מחדל שעל בסיסן ייחשבו הגופים המוסדיים את התחייבויותיהם ואת המקדמים ביחס למקבלי קצבה במוצרי החיסכון הפנסיוני.

בהמשך לאמור בביאור 42(ה)(ה1)(א3) לעיל, התחייבויות להשלמה לעתודה לקצבה ולגמלאות בתשלום מחושבים בהתאם להנחות הכלולים בחוזר עתודות לקצבה על כן הגדילה החברה בתקופה את הערכותיה בדבר ההתחייבויות בגין חוזה ביטוח בסך של כ-128 מיליון ש"ח מתוכם סך של כ-99 מיליון ש"ח בגין ההתחייבויות לגמלאות בתשלום וסך של כ-29 מיליון ש"ח ההתחייבויות להשלמה לעתודה לקצבה, לאור המגמות שעלו מהחוזר.

3. שינוי הנחות אחרות בחישוב התחייבויות להשלמה לעתודה לקצבה

בהמשך לאמור בביאור 42(ה)(ה1)(ב3) לעיל, בדבר אמידה מעת לעת של שיעור לקיחת קצבה בעת יציאה לפרישה, המאפשרות קבלת קצבה על-פי שיעורי המרה מובטחים. בתקופת הדוח החברה ומבטח אחר בעסקה משותפת עדכנו הנחות שונות בין היתר בדבר שיעור לקיחת קצבה בעת יציאה לפרישה אשר הביא לקיטון בעתודה בסך של כ-273 מיליון ש"ח ואת צפי טעם המבטחים בבחירת מסלולי הקצבה בעת הפרישה אשר הביא לגידול בעתודה בסך 32 מיליון ש"ח וכפועל יוצא מכך, הקטינה החברה את הערכותיה בדבר ההתחייבויות בסך של כ-250 מיליון ש"ח (אשתקד כ-67 מיליון ש"ח).

4. שינוי הנחות אקטואריות בסיעוד

בהמשך לאמור בביאור 42(ה)(ה1)(ג2) לעיל, בדבר שיעורי תחלואה, שיעורי התחלואה נקבעים בהתאם לניסיון כלל ביטוח ו/או ממחקרים של מבטחי משנה. בתקופה מקבילה אשתקד עודכנו הנחות שונות של פוליסות סיעוד, בין היתר בדבר שכיחות תביעות סיעוד אשר הביא לגידול בסך של כ-102 מיליון ש"ח בעתודות, אשר בהמשך לאמור בביאור 3(ד1)(ד), בדבר בדיקת נאותות ההתחייבויות (LAT), הנחות אלו גם נלקחו בבחינת נאותות העתודה.

ה2. סיכון ביטוחי בחוזי ביטוח כללי

1) תיאור תמציתי של ענפי הביטוח העיקריים בהם פועלת הקבוצה

הקבוצה כותבת חוזי ביטוח כללי בעיקר בענפי רכב חובה, חבויות, רכב רכוש וביטוח רכוש.

פוליסת ביטוח רכב חובה מכסה את בעל הפוליסה והנוהג מפני כל חבות שהם עשויים לחוב לפי חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, בשל נזק גוף שנגרם כתוצאה משימוש ברכב מנועי לנהג ברכב, לנוסעים ברכב, או להולכי רגל שנפגעו על ידי הרכב. תביעות ברכב חובה מתאפיינות ב"זנב ארוך" (LONG TAIL), דהיינו, לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

הסכם עם המוסד לביטוח לאומי בעניין פיצויים מכוח חוק הביטוח הלאומי על גמלאות הביטוח הלאומי, בתאונות דרכים בהן מבטח מחויב בפיצויים בגין השנים 2016 – 2022

בהתאם לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995 (להלן: "חוק הביטוח הלאומי"), במקרה בו שילם המוסד לביטוח לאומי לזכאי גמלה, בעילה המהווה עילה גם לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי, לפי פקודת הנזיקין, או לפי חוק הפל"ד, רשאי המוסד לביטוח לאומי לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם או שהוא עתיד לשלם (להלן: "הצד השלישי"). הצד השלישי רשאי לנכות מהפיצוי את הגמלאות המשתלמות ו/או שעתידות להשתלם מאת המוסד לביטוח לאומי. לאורך השנים נהג המוסד לביטוח לאומי לחזור אל מבטחים בתביעות שיבוב פרטניות.

במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), תשפ"ב-2021, תוקן חוק הביטוח הלאומי, באופן שהחל מינואר 2023 ואילך הוחל שינוי במנגנון ההתחשבנות בגין תביעות הנובעות מתאונות דרכים, וזאת חלף הגשת תביעות שיבוב פרטניות על ידי המוסד לביטוח לאומי.

בחודש יולי 2024 נחתם הסכם בין כלל ביטוח לבין המוסד לביטוח לאומי, במסגרתו נסגרה בעיקרה החשיפה של כלל ביטוח לתביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי בענף רכב החובה לשנים 2016 – 2022.

ביטוחי חבויות מיועדים לכיסוי חבותו של מבטח בגין נזק שהוא עלול לגרום לצד שלישי. סוגי הביטוח העיקריים הינם: ביטוח אחריות כלפי צד ג', ביטוח אחריות מעבידים, ביטוח חבויות אחרים, כגון: אחריות מקצועית, חבות מוצר ואחריות דירקטורים ונושאי משרה. עיתוי הגשת תביעות וסילוקן מושפע ממספר גורמים, כגון: סוג הכיסוי, תנאי הפוליסה וחקיקה ותקדימים משפטיים. בדרך כלל, תביעות בתחום החבויות מתאפיינות ב"זנב ארוך" (LONG TAIL), דהיינו, לעיתים חולף זמן רב ממועד קרות האירוע ועד מועד הסילוק הסופי של התביעה.

פוליסות לביטוח נזקי רכב רכוש ולנזקי רכב רכוש צד ג' מעניקות למבטח כיסוי לנזק רכוש. הכיסוי בדרך כלל מוגבל לשווי הרכב שניזוק ו/או לגבול האחריות לצד ג' בפוליסה. התעריף לביטוח רכב רכוש מחייב אישור, כמו גם אישור הפוליסה בכללותה, על ידי הממונה והינו תעריף סטטיסטי ובחלקו דיפרנציאלי (שאינו אחיד לכלל המבטחים ומותאם לסיכון). התעריף האמור מבוסס על מספר פרמטרים, הן אלה הקשורים לרכב המבטח בפוליסה (כגון סוג הרכב, שנת ייצור, וכיו"ב) והן אלה הקשורים לאפיוני המבטח (גיל הנהג, ניסיון תביעות

וכו'). תהליך החיתום מתבצע בחלקו באמצעות התעריף עצמו ובחלקו באמצעות מערכת נהלים, שנועדו לבדוק את ניסיון התביעות של המבוטח, הכוללים הצגת אישור העדר תביעות ממבטח קודם במשך שלוש שנים אחרונות, הצגת אישור מיגון עדכני וכו', ומשולבים באופן ממוכן בתהליך ההפקה של הפוליסות. במרבית המקרים, הפוליסות בביטוחי רכב רכוש מונפקות לפרק זמן של שנה. כמו כן, במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח ומתאפיינות ב"זנב קצר" (SHORT TAIL).

ביטוחי רכוש מיועדים להעניק למבוטח כיסוי כנגד נזק פיזי לרכושו ואובדן רווחים עקב הנזק לרכושו. הסיכונים העיקריים המכוסים בפוליסות רכוש הינם סיכונים אש, התפוצצות, פריצה, רעידת אדמה ונזקי טבע. ביטוחי הרכוש כוללים לעיתים כיסוי לנזקי אובדן רווחים עקב הנזק הפיזי שנגרם לרכוש. ביטוחי רכוש מהווים נדבך חשוב בביטוחי דירות, ביטוחי בתי עסק, ביטוחים הנדסיים, מטענים בהובלה (ימית, יבשתית, אווירית) וכו'. במרבית המקרים, תביעות בגין פוליסות אלו מתבררות בסמוך למועד קרות מקרה הביטוח ומתאפיינות ב"זנב קצר" (SHORT TAIL).

(2) עקרונות חישוב ההערכה האקטוארית בביטוח כללי

כללי

א. ההתחייבויות בגין חוזי ביטוח כללי כוללות את המרכיבים העיקריים הבאים: הפרשה לפרמיה שטרם הורווחה; פרמיה בחסר; תביעות תלויות; ועודף הכנסות על הוצאות והכל בתלות בענף הרלוונטי. ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה ועודף הכנסות על הוצאות מחושבים בדרך שאינה תלויה בהנחות כלשהן ולכן בפני עצמם אינם חשופים לסיכון דרבה. לעניין האופן בו מחושבות הפרשות אלה ראה ביאור 3(ד)2.

ב. בהתאם להוראות הממונה, התביעות התלויות מחושבות על ידי אקטואר, על-פי שיטות אקטואריות מקובלות, באופן עקבי לשנה הקודמת. בחירת השיטה האקטוארית המתאימה לכל ענף ביטוח ולכל שנת אירוע/חיתום, נקבעת על סמך שיקול דעת, לפי מידת ההתאמה של השיטה לענף ולעיתים נעשה שילוב בין השיטות השונות. ההערכות מתבססות בעיקרן על ניסיון העבר של התפתחות תשלומי התביעות ו/או התפתחות סכום התשלומים וההערכות הפרטניות. ההערכות כוללות הנחות בדבר עלות התביעה הממוצעת, עלויות הטיפול בתביעות ושכיחות התביעות. הנחות נוספות יכולות להתייחס לשינויים בשיעורי הריבית, בשערי חליפין ובעיתוי ביצוע התשלומים. תשלומי התביעות כוללים הוצאות ישירות ועקיפות ליישוב תביעות, בניכוי שיבובים והשתתפויות עצמיות.

ג. השימוש בשיטות אקטואריות, המבוססות על התפתחות התביעות, מתאים בעיקר כאשר קיים מידע יציב ומספק בתשלומי התביעות ו/או בהערכות הפרטניות כדי להעריך את סך עלות התביעות הצפויה. כאשר המידע הקיים בניסיון התביעות בפועל אינו מספק, משתמש האקטואר, לעיתים, בחישוב המשקלל בין אומדן ידוע (בחברה ו/או בענף), כגון Loss Ratio, לבין התפתחות התביעות בפועל. משקל גדול יותר ניתן להערכה המבוססת על ניסיון ככל שהזמן עובר ומצטבר מידע נוסף על התביעות.

ד. כמו כן, נכללות הערכות איכותיות ושיקול דעת באשר למידה שמגמות העבר לא ימשכו בעתיד. לדוגמה: עקב אירוע חד פעמי, שינויים פנימיים, כגון: שינוי בתמהיל התיק, במדיניות החיתום ונוהלי הטיפול בתביעות וכן בגין השפעת גורמים חיצוניים, כגון: פסיקה משפטית, חקיקה וכו'. כאשר שינויים, כאמור לעיל, לא באו לידי ביטוי באופן מלא בניסיון העבר, האקטואר מעדכן את המודלים ו/או מבצע הפרשות ספציפיות על סמך הערכות סטטיסטיות ו/או משפטיות, לפי העניין.

ה. במספר תביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעת (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי כלל ביטוח, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים.

ו. חלקם של מבטחי המשנה בתביעות התלויות נאמד בהתחשב בסוג ההסכם (יחסי/בלתי יחסי), ניסיון התביעות בפועל והפרמיה שהועברה למבטחי משנה.

ז. הערכת התביעות התלויות עבור חלק כלל ביטוח בפול, בעסקים נכנסים ובביטוחים משותפים המתקבלים מחברות ביטוח אחרות (מבטחים מובילים - "Leader"), התבססה על חישוב שבוצע על ידי הפול או על ידי המבטחים המובילים או על ידי תחשיב נפרד בכלל ביטוח.

(3) פירוט השיטות האקטואריות בענפי הביטוח העיקריים בביטוח כללי

לצורך הערכת התביעות התלויות נעשה שימוש במודלים האקטואריים המפורטים להלן, בשילוב ההנחות השונות:

א. Chain ladder - שיטה זו מתבססת על התפתחות התביעות ההיסטוריות (התפתחות התשלומים ו/או התפתחות סכום התשלומים והערכות התביעות הפרטניות, התפתחות כמות התביעות ועוד), כדי להעריך את ההתפתחות הצפויה לתביעות הקיימות והעתידיות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר לאחר תקופה מספיקה מאירוע או חיתום הפוליסה, כאשר קיים מידע מספיק מתביעות שאירעו בעבר, על מנת להעריך את סך כל התביעות הצפויות.

ב. Bornhuetter-Ferguson - שיטה זו משלבת בין אומדן מוקדם (אפריורי), הידוע בחברות הביטוח המאוחדות או בענף, ואומדן נוסף, המבוסס על התביעות עצמן. האומדן המוקדם משתמש בפרמיות ושיעור הנזקים להערכת סך כל התביעות. האומדן השני משתמש בניסיון התביעות בפועל, על סמך שיטות אחרות (כגון: Chain ladder). הערכת התביעות המשולבת משקללת את שני האומדנים, כאשר ניתן משקל גדול יותר להערכה המבוססת על ניסיון התביעות ככל שהזמן עובר, ומצטבר מידע נוסף על התביעות. השימוש בשיטה זו מתאים בעיקר במקרים בהם אין מספיק מידע מהתביעות או כאשר מדובר בעסק חדש או כזה ללא מידע היסטורי מספיק.

ג. הממוצעים - לעיתים, בדומה לשיטת Bornhuetter-Ferguson, כאשר ניסיון התביעות בתקופות האחרונות אינו מספיק, ישנו שימוש בשיטת ממוצעים היסטוריים. בשיטה זו נקבעת עלות התביעות על סמך עלות התביעה לפוליסה בשנים מוקדמות וכמות הפוליסות בשנים המאוחרות. בדומה, עלות התביעות מחושבת על סמך תחזית כמות תביעות (שיטת Chain ladder) והתביעה הממוצעת ההיסטורית.

ד. אחר - עבור תביעות מסוג מחלות מקצוע בביטוח חבות מעבידים, שהינן תביעות על בסיס נזק מתמשך, מחושבת הפרשה על בסיס עלות עתידית צפויה. בתביעות מסוג זה אין תאריך מסוים בו העובד נפגע והתגבשות הנזק הינה כתוצאה מחשיפה ארוכה לגורמי הסיכון. תביעות מסוג זה מאופיינות בפרק זמן ארוך מאוד מתחילת החשיפה לגורמי הסיכון (חשיפת המבטח) עד לדיווח על התביעה (תביעות זנב ארוך). התנהגות זו של קצב דיווח התביעות וחשיפת המבטח לנזקים מתמשכים, מחייבת הפרשה לכל שנת חשיפה בפוליסת חבות מעבידים, גם אם לא דווחו תביעות כלל או שהפוליסה פגה לפני שנים רבות.

בענפים רכב רכוש, מקיף דירות ותאונות אישיות, אובדן רכוש והנדסי בוצע מודל התפתחות של תשלומים ותלויות ברוטו ובתקופות שאינן בשלות נעשה שימוש בשיטת הממוצעים והן בשיטת Bornhuetter-Ferguson. המודל מחושב ברמת התביעות ברוטו. הערכת חלקם של מבטחי המשנה, ככל שרלוונטי, נעשה על פי הערכת התביעות הפרטניות בתוספת IBNR, על פי שיעור IBNR שנקבע במודל האקטוארי ברוטו.

בענפים רכב חובה וחבויות בוצעו מודלים חצי שנתיים של התפתחות תשלומים והתפתחות תשלומים ותלויות. לתקופות שאינן בשלות נעשה שימוש בשיטת Bornhuetter-Ferguson, ו/או בשיטת Expected Loss Ratio. בענפי החבויות מודל התפתחות התביעות מבוסס על תביעות נטו מביטוח משנה פקולטטיבי. הערכת חלקם של מבטחי המשנה בחוזה הבלתי יחסי נעשה על פי הערכת התביעות התלויות הפרטניות לשנים ישנות ולשנים האחרונות לפי שיעור Loss Ratio.

בענפים בהם לא בוצעה הערכה אקטוארית, ביטוח מטענים בהובלה כלי שיט וכלי טיס, ענף ערבויות, ענפי סיכוני אשראי ועסקים נכנסים, נכללו התביעות התלויות לפי הערכת מומחים, כמפורט בביאור 3(ד)(2)(ב) בסעיף 4.2.

יצוין שבתקופה מקבילה אשתקד החברה שיפדה את אומדן ההתחייבויות הביטוחיות שלה בענף ערבויות חוק מכו, כך שקיים אומדן המשקף את סיכוני האשראי המותאמים של המבוטחים. כתוצאה מכך הקטינה החברה את ההתחייבויות הביטוח שלה בשייר בסך של כ-39 מיליוני ש"ח.

(4) ההנחות העיקריות שנלקחו לצורך ההערכה האקטוארית

א. העתודות לתביעות התלויות בענפי רכב חובה, חבויות ותאונות אישיות מהוונות לפי שיעור ריבית שנתי ריאלי שאותו קובע האקטואר הממונה. כחלק מהליך עריכת הדוחות הכספיים, האקטואר בודק מדי רבעון את שיעור ההיוון ביחס לאינדיקטורים הכוללים:

- תשואה הגלומה בתיק הנכסים העומד כנגד ההתחייבויות הביטוחיות, לאחר הפחתה בגין כשלי אשראי צפויים;
- תשואת השוק – המשתקף בעקום "תשואת פיקדונות" בהתאם למח"מ ולדירוג ההשקעות בתיק.

אינדיקטורים אלה נבחנים גם בשילוב עם בחינת הערכות מאקרו כלכליות בהתייחס להתפתחויות ארוכות הטווח בסביבת הריבית וזאת בהתייחס למח"מ של ההתחייבויות הרלבנטיות.

החברה עשויה להחליט על שינוי שיעור ההיוון במסגרת הבחינה הכוללת של נאותות התחייבויות הביטוחיות, כתוצאה משינויים מהותיים ומתמשכים בשיעור הריבית חסרת סיכון ו/או בשיעור התשואה הגלומה בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בביטוח כללי ו/או שינויים בתשואת השוק.

בהמשך לאמור לעיל, לאור סביבת הריבית, החברה עדכנה את אומדן ריבית ההיוון, בהתאם לנוהג המיטבי (ראה (ה)1 להלן) בהתבסס על עקום הריבית חסרת הסיכון המותאם לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבות, ובהתחשב באופן שיערוך הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו. סך השפעת השינוי הביא להקטנת עתודות הביטוח בשייר בסך של כ-6 מיליוני ש"ח בשנת הדוח, אשתקד קיטון עתודות הביטוח בשייר בסך של כ-83 מיליוני ש"ח.

יצוין שמעת לעת אישרו ועדת ההשקעות ודירקטוריון כלל ביטוח, ועדכנו את מדיניות ההשקעות והעמדתם בהתאם של הנכסים המנוהלים כנגד ההון וההתחייבויות הביטוחיות בתחומי חיים, בריאות וביטוח כללי, בתשומת לב לתשואה ולמח"מ ההתחייבויות ולנזילות הנדרשת והשלכות סביבת הריבית על בדיקת נאותות העתודה, כאמור בביאור 3(ד)1(ד) וקביעת שיעור היוון, כאמור בסעיף (ה)2 להלן.

בעקבות העדכון נרשם בשנת 2023, קיטון בהתחייבות הביטוחיות במגזר ביטוח כללי בסך של כ-76 מיליוני ש"ח לפני מס מתוספת עודף שווי הוגן מעל ערך בספרים של נכסים אשר הוקצו בעבר לביטוח סיעוד במגזר בריאות וכעת מוקצים לביטוח כללי.

ההפחתה בגין ההיוון בשייר בכלל ביטוח, במועד עדכון המודל האקטוארי, הינה כ-245 מיליוני ש"ח בשנת הדוח (אשתקד הגדלה של כ-210 מיליוני ש"ח).

ב. בענפי רכב חובה, חבויות ותאונות אישיות תלמידים נכללה תוספת בגין מרווח לסיכון (סטיית תקן) בבסיס העתודה.

סכום התוספת בשייר בכלל ביטוח, במועד עדכון המודלים האקטוארים השונים הינה כ-160 מיליוני ש"ח (אשתקד כ-166 מיליוני ש"ח).

ג. בניתוח התפתחות התשלומים מוסיפה כלל ביטוח, על פי הצורך, זנב תביעות. בניתוח התפתחות סכום התשלומים והתביעות התלויות הפרטניות, שיקול הדעת האקטוארי בעיקרו אינו מאפשר IBNR שלילי ברמת כל שנת חיתום.

ד. ראה גם ביאור 20(ג).

ה. יישום עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי (להלן "הנוהג") אשר מהווה בסיס לקביעה סכום מינימאלי לעתודות הנדרשות.

הנוהג כולל, בין היתר, את הקביעות הבאות:

1. שימוש ב"זהירות" משמעה, כי לגבי עתודה שחושבה על ידי אקטואר, "עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח" פרושה כי קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי ההתחייבות הביטוחית שנקבעה תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. לגבי תביעות תלויות בענפי חובה ותביעות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. יחד עם זאת, ככל שישנן מגבלות בניתוח הסטטיסטי, יפעיל האקטואר שיקול דעת ולדוגמא יתייחס:
 - א. לסיכון רנדומלי (סיכון של סטייה רנדומלית מתוצאות המודל האקטוארי).
 - ב. לסיכון סיסטמי (סיכונים שלא כלולים בתוך המודל, לדוגמא סיכון של שימוש במודל לא נכון או פרמטרים שגויים, או שינויים חיצוניים שלא באים לידי ביטוי במודל).
 - ריבית ההיוון המתאימה לבחינת הזהירות היא על פי עקום ריביות חסר סיכון המותאם לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות. כמו כן בבחינה זו יש להתחשב באופן שיערוך הנכסים בדוחות הכספיים העומדים כנגד ההתחייבויות.
2. בחירת שיעור להיוון תזרים ההתחייבויות.
3. קיבוץ - לצורך עקרון הזהירות בענפים שאינם מקובצים (כהגדרתם בחוזר – ענפים שאינם מקובצים), יש להתייחס לכל ענף בנפרד, אך ניתן לקבץ את כל שנות החיתום (או נזק) בענף. בענפים מקובצים (מקובצים), ניתן להתייחס לכולם כמקשה אחת. כמו כן, ניתן להתייחס להעדר מתאם מלא בין ענפים שונים לצורך הפחתת המרווח הכולל.
4. קביעת גובה התחייבויות ביטוחיות בגין פוליסות שנמכרו בפרקי זמן הסמוכים ליום המאזן ולסיכונים שטרם חלפו. יצוין כי בהתאם לחוזר ה-LAT, יישום עקרון הזהירות כאמור לעיל מהווה חישוב מספק לעניין בדיקת נאותות העתודות בביטוח כללי.
5. **ניתוחי רגישות**
 ההערכה האקטוארית כפופה לאי וודאות משמעותית. האומדנים האקטואריים לחיזוי התביעות התלויות, מתייחסים לתוחלת התביעות. בגלל האופי הסטוכסטי של תשלומי התביעות, יש אפשרות של סטיות סביב התוחלת. בנוסף לכך, האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות, אשר לא בהכרח יתממשו. במידה ויחול שינוי באופן סילוק התביעות או לחילופין בהיקף התביעות המדווחות, עלול להיווצר פער בין ההערכה האקטוארית לבין התוצאה בפועל. גם שינוי בגובה התשואה, עלול לגרום לפערים בין ההערכות לתוצאה בפועל.
 היות והמודל האקטוארי מבוסס על ניסיון העבר, הרי ששינוי לא צפוי בהנחות המודל או בהתנהגות התביעות, יגרמו לשינוי בעתודה. יצוין שסיכונים אלו נלקחו בחשבון תחת דרישות עמדת הממונה באומדנים לסיכונים הסיסטמטיים.

ו. סיכויי אשראי

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

יתרה ליום 31 בדצמבר 2024			
במיליוני ש"ח	סחירים ⁽¹⁾	שאינם סחירים	סך הכל
בארץ	6,106	25,278	31,384
בחו"ל	100	66	166
סך הכל נכסי חוב	6,206	25,344	31,550

ליום 31 בדצמבר 2023			
במיליוני ש"ח	סחירים ⁽¹⁾	שאינם סחירים	סך הכל
בארץ	7,168	24,337	31,505
בחו"ל	145	107	252
סך הכל נכסי חוב	7,313	24,444	31,757

- (1) לפרטים נוספים בדבר נכסי חוב סחירים, ראה ביאור 15(א).
 ראה גם סעיף 2 להלן, בדבר פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.
 יצוין כי הנתונים לעיל אינם בגין נכסי חוב עבור חוזים תלויי תשואה. לפרטים בדבר השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה, ראה סעיף 2 להלן.

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים

א.1. נכסי חוב

דירוג מקומי ⁽¹⁾					
ליום 31 בדצמבר 2024					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	במיליוני ש"ח
נכסי חוב בארץ					
נכסי חוב סחירים					
3,351	-	-	-	3,351	אגרות חוב ממשלתיות
2,755	56	-	587	2,112	אגרות חוב קונצרניות
6,106	56	-	587	5,463	סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ
נכסי חוב שאינם סחירים					
16,965	-	-	-	16,965	אגרות חוב ממשלתיות
278	-	-	27	251	אגרות חוב קונצרניות
412	-	-	-	412	פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:					
4,957	4,957	-	-	-	משכנתאות
4	4	-	-	-	הלוואות על פוליסות
1,313	285	-	865	163	הלוואות בשעבוד נדל"ן
210	-	-	-	210	מובטחות בערבות בנקאית
2	-	-	2	-	מובטחות בשעבוד כלי רכב
56	9	-	47	-	הלוואות בשעבוד מניות המקנות שליטה
1,080	263	15	431	371	בטחונות אחרים
1	1	-	-	-	לא מובטחים
25,278	5,519	15	1,372	18,372	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
31,384	5,575	15	1,959	23,835	סך הכל נכסי חוב בארץ
196	-	-	44	152	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץ
31,198	5,572	15	1,935	23,676	מזה - נכסי חוב העומדים במבחן הקרן והריבית בלבד

(1) המקורות למת הדירוג בישראל הינם מעלות, מידרוג ודירוג פנימי. נתוני מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾					
ליום 31 בדצמבר 2024					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה	במיליוני ש"ח
נכסי חוב בחו"ל					
נכסי חוב סחירים					
100	5	41	54	-	אגרות חוב קונצרניות
100	5	41	54	-	סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל
נכסי חוב שאינם סחירים					
35	35	-	-	-	הלוואות בשעבוד נדל"ן
31	31	-	-	-	נכסי חוב אחרים
66	66	-	-	-	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל
166	71	41	54	-	סך הכל נכסי חוב בחו"ל⁽²⁾
152	66	41	45	-	מזה - נכסי חוב העומדים במבחן הקרן והריבית בלבד

(1) כל נכסי חוב המדורגים בחו"ל דורגו על ידי סוכנויות דירוג מוכרות בחו"ל. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(2) לקבוצה אין ערבויות פיננסיות שלא מטופלות כחוזי ביטוח.

דירוג מקומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2023				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה
במיליוני ש"ח				
נכסי חוב בארץ				
נכסי חוב סחירים				
4,034	-	-	-	4,034
3,134	81	-	586	2,467
7,168	81	-	586	6,501
סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ				
נכסי חוב שאינם סחירים				
16,634	-	-	-	16,634
314	-	-	30	284
550	-	-	-	550
פיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים				
נכסי חוב אחרים לפי בטחונות:				
4,114	4,114	-	-	-
6	6	-	-	-
1,336	869	-	257	210
191	-	-	-	191
35	6	-	29	-
1,157	148	84	456	469
24,337	5,143	84	772	18,338
31,505	5,224	84	1,358	24,839
248	-	-	39	209
מזה- נכסי חוב בדירוג פנימי				
מזה - נכסי חוב העומדים במבחן הקרן והריבית				
31,304	5,211	84	1,332	24,677
בלבד				

(1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם מעלות, מידרוג ודירוג פנימי. נתוני מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2023				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
במיליוני ש"ח				
נכסי חוב בחו"ל				
נכסי חוב סחירים				
אגרות חוב ממשלתיות				
145	11	67	67	-
אגרות חוב קונצרניות				
145	11	67	67	-
סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"ל				
נכסי חוב שאינם סחירים				
הלוואות בשעבוד נדל"ן				
29	29	-	-	-
נכסי חוב אחרים				
78	78	-	-	-
סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל				
107	107	-	-	-
סך הכל נכסי חוב בחו"ל ⁽²⁾				
252	118	67	67	-
מזה - נכסי חוב העומדים במבחן הקרן והריבית				
252	118	67	67	-
בלבד				

(1) כל נכסי חוב המדורגים בחו"ל דורגו על ידי סוכנויות דירוג מוכרות בחו"ל. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(2) לקבוצה אין ערבויות פיננסיות שלא מטופלות כחוזי ביטוח.

הטבלה להלן מציגה השוואה בין השווי ההוגן לערך בספרים של הנכסים העומדים במבחן הקרן והריבית שאינם בעלי סיכון אשראי נמוך. הערך בספרים נמדד בהתאם ל- IAS39 אך לפני הפרשה לירידת ערך.

במיליוני ש"ח	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024		יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	
	ערך בספרים	שווי הוגן	ערך בספרים	שווי הוגן
נכסי חוב סחירים	42	42	67	67
נכסי חוב שאינם סחירים	46	14	134	64

א. סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דירוג מיקומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2024				
במיליוני ש"ח	AA ומעלה	A עד BBB	לא מדורג	סך הכל
חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה	161	102	231	494
נכסי מסים נדחים	-	-	159	159
השקעות פיננסיות אחרות	33	2	244	279
מזומנים ושווי מזומנים	2,310	196	-	2,506
סך הכל	2,504	300	634	3,438

דירוג מיקומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2023				
במיליוני ש"ח	AA ומעלה	A עד BBB	לא מדורג	סך הכל
חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה	28	153	528	709
נכסי מסים נדחים	-	-	104	104
השקעות פיננסיות אחרות	124	1	167	292
מזומנים ושווי מזומנים	2,202	165	-	2,367
סך הכל	2,354	319	799	3,472

(1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם מעלות, מידרוג ודירוג פנימי. נתוני מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

א.3. סיכוני אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בארץ) ⁽²⁾

דירוג מיקומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2024				
במיליוני ש"ח	AA ומעלה	A עד BBB	לא מדורג	סך הכל
מסגרות אשראי בלתי מנוצלות	14	487	1,142	1,643

דירוג מיקומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2023				
במיליוני ש"ח	AA ומעלה	A עד BBB	לא מדורג	סך הכל
מסגרות אשראי בלתי מנוצלות	97	357	865	1,319

(1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם מעלות, מידרוג ודירוג פנימי. נתוני מידרוג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(2) לקבוצה אין ערבויות פיננסיות שניתנו בארץ שלא מטופלות כחוזי ביטוח.

א.4. סיכומי אשראי בגין נכסים אחרים (בחול"ל)

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2024				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
במיליוני ש"ח				
חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה				
56	-	-	-	56
השקעות פיננסיות אחרות				
454	40	-	-	414
מזומנים ושווי מזומנים				
112	-	-	-	112
סך הכל				
622	40	-	-	582

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾				
ליום 31 בדצמבר 2023				
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	BBB	A ומעלה
במיליוני ש"ח				
חייבים ויתרות חובה, למעט יתרות מבטחי משנה				
39	-	-	-	39
השקעות פיננסיות אחרות				
681	4	-	-	677
מזומנים ושווי מזומנים				
181	11	-	-	170
סך הכל				
901	15	-	-	886

(1) כל נכסי חוב המדורגים בחול"ל דורגו על ידי סוכנויות דירוג מוכרות בחול"ל. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

א.5. סיכומי אשראי בגין מכשירים חוץ מאזניים (בחול"ל) ⁽²⁾

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾					במיליוני ש"ח
ליום 31 בדצמבר 2024					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	
-	-	-	-	-	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾					במיליוני ש"ח
ליום 31 בדצמבר 2023					
סך הכל	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	
-	-	-	-	-	מסגרות אשראי בלתי מנוצלות

(1) כל נכסי חוב המדורגים בחול"ל דורגו על ידי סוכנויות דירוג מוכרות בחול"ל. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(2) לקבוצה אין ערבויות פיננסיות שניתנו בחול"ל ואשר לא מטופלות כחוזי ביטוח.

3. מידע נוסף בדבר דירוג נכסי חוב

דירוג אשראי פנימי מבוסס על מודל שגיבשה כלל ביטוח. כלל ביטוח מבצעת תקופתית תיקוף למודל הפנימי אל מול דירוגי חברות דירוג חיצוניות ומודלים אחרים לדירוג אשראי. בדיקות אלו הראו מתאם טוב של הדירוג הפנימי לאמות המידה החיצוניות.

4. מידע בדבר סיכומי אשראי בביאור זה אינו כולל את הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה המוצגים בסעיף ז' להלן.

5. לעניין יתרות פרמיה לגבייה, ראה ביאור 13.

6. לגבי גיול השקעות בנכסי חוב פיננסיים לא סחירים, ראה ביאור 15(ב)(2).

7. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2024			במיליוני ש"ח
סכום	% מסה"כ	סיכון חוץ מאזני	
6	0%	-	ענף משק
3,442	11%	984	תעשייה
1,042	3%	70	בינוי ונדל"ן
31	0%	-	חשמל ומים
23	0%	-	מסחר
998	3%	-	תקשורת ושרותי מחשב
250	1%	14	בנקים
318	1%	11	שירותים פיננסיים
5,124	16%	564	שירותים עסקיים אחרים
20,316	65%	-	אנשים פרטיים
31,550	100%	1,643	אג"ח מדינה
סך הכל			

ליום 31 בדצמבר 2023			במיליוני ש"ח
סכום	% מסה"כ	סיכון חוץ מאזני	
25	0%	-	ענף משק
3,449	11%	1,000	תעשייה
1,146	4%	125	בינוי ונדל"ן
33	0%	-	חשמל ומים
83	0%	-	מסחר
1,512	5%	-	תקשורת ושרותי מחשב
258	1%	-	בנקים
274	1%	26	שירותים פיננסיים
4,310	14%	168	שירותים עסקיים אחרים
20,667	64%	-	אנשים פרטיים
31,757	100%	1,319	אג"ח מדינה
סך הכל			

8. ביטוח משנה

א. מדיניות כלל ביטוח בניהול סיכונים אשראי בקשר עם מבטחי משנה

קבוצת כלל ביטוח מבטחת חלק מעסקיה בביטוח משנה, שרובו נעשה באמצעות מבטחי משנה בחו"ל. עם זאת, ביטוח המשנה אינו משחרר את חברות הביטוח המאוחדות מחובתן כלפי מבטחיהן על פי פוליסות הביטוח.

הקבוצה חשופה לסיכונים הנובעים מאי וודאות לגבי היכולת ו/או הרצון של מבטחי המשנה לשלם את חלקם בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח (נכסי ביטוח המשנה) ואת חובותיהם בגין תביעות ששולמו. חשיפה זו מנוהלת על ידי מעקב שוטף אחר מצבו של מבטח המשנה בשוק העולמי וכן אחר קיום התחייבויותיו הכספיות.

בהתאם להנחיית הממונה קובעים הדירקטוריונים של חברות הביטוח המאוחדות, אחת לשנה, מסגרות חשיפה מרביות למבטחי משנה ספציפיים ולקבוצות של מבטחי משנה, עימם התקשרה ו/או מתקשר קבוצת כלל ביטוח, המבוססות על דירוגם הבינלאומי. חשיפות אלו מנוהלות על ידי הערכה פרטנית של מבטחי המשנה שהחשיפה אליהם הינה משמעותית וניטור אינדיקציות לרמת הסיכון בהתייחס לכלל מבטחי המשנה עימם מתקשרת קבוצת כלל ביטוח. אגף ניהול סיכונים, מבצע מעקב רבעוני אחר החשיפות למבטחי משנה, המדווחות אליו, עוקב אחר מצבם הפיננסי של מבטחי המשנה הגדולים בהסתמך על מידע מגוון, כולל משווקי ההון הבינלאומיים וכן עורך בקרת אשראי על אנליזות שבוצעו ביחס למבטחי משנה ספציפיים. אגף ניהול סיכונים מדווח לדירקטוריונים מדי רבעון על החשיפה אל מול המגבלות שנקבעו.

כמו כן, חשיפות חברות אלו מפוזרות בין מבטחי משנה שונים, והעיקריות שבהן הינן למבטחי משנה המדרגים בדירוגים בינלאומיים גבוהים.

כתוצאה מיישום המדיניות המתוארת לעיל, ריכוזיות החשיפה למבטח משנה בודד אינה גבוהה, אם כי החברה עשויה להיות חשופה לריכוז סיכון אשראי למבטח משנה בודד באירוע קטסטרופה.

ב. מידע בדבר חשיפה לסיכוני אשראי של מבטחי משנה

ליום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2024	יתרות בחובה (זכות) נטו ⁽²⁾	בביטוח חיים	בביטוח בריאות	בביטוח רכוש	בביטוחי חבויות	נכסי ביטוח משנה בניכוי חלקם של מבטחי המשנה בהוצאות רכישה נדחות				פיקדונות מבטחי משנה	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	סה"כ חשיפה ⁽¹⁾	חובות בפיגור	
							סה"כ נכסי ביטוח משנה	סה"כ נכסי ביטוח משנה	סה"כ חשיפה ⁽¹⁾	בין חצי שנה לשנה				מעל שנה	
קבוצת דירוג AA ומעלה															
Swiss Re	363	(43)	274	74	230	65	643	272	5	323	-	-	-	-	
Munich Re	320	(61)	215	48	85	75	423	216	-	146	-	-	-	-	
אחרים	441	(47)	41	22	322	576	961	134	-	780	1	1	1	1	
סך הכל	1,125	(151)	530	144	637	717	2,028	622	5	1,250	1	1	1	1	
A	717	(4)	-	15	468	1,132	1,615	491	-	1,120	3	1	1	1	
BBB	9	(1)	-	-	8	-	8	4	-	2	-	-	-	-	
נמוך מ-BBB או לא מדורג	9	1	-	-	6	52	58	-	-	59	-	-	-	-	
סך הכל	1,859	(156)	530	159	1,118	1,901	3,708	1,117	5	2,431	4	2	2	2	

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח	סך פרמיות למבטחי משנה לשנת 2023	יתרות בחובה (זכות) נטו ⁽²⁾	בביטוח חיים	בביטוח בריאות	בביטוח רכוש	בביטוחי חבויות	נכסי ביטוח משנה בניכוי חלקם של מבטחי המשנה בהוצאות רכישה נדחות				פיקדונות מבטחי משנה	סכום כתבי אשראי שנתקבלו ממבטחי משנה	סה"כ חשיפה ⁽¹⁾	חובות בפיגור	
							סה"כ נכסי ביטוח משנה	סה"כ נכסי ביטוח משנה	סה"כ נכסי ביטוח משנה	סה"כ נכסי ביטוח משנה				בין חצי שנה לשנה	מעל שנה
קבוצת דירוג AA ומעלה															
Swiss Re	324	(73)	238	62	181	77	558	224	65	196	-	-	-	-	
אחרים	478	(67)	129	62	312	652	1,155	358	3	726	6	-	-	-	
סך הכל	802	(140)	367	124	493	729	1,712	582	68	922	6	-	-	-	
A	889	(80)	1	14	499	1,213	1,727	435	20	1,193	1	1	1	1	
BBB	15	6	-	-	14	171	185	132	-	59	-	-	-	-	
נמוך מ-BBB או לא מדורג	7	(5)	-	-	4	59	63	-	-	58	-	-	-	-	
סך הכל	1,713	(220)	368	138	1,010	2,171	3,687	1,149	87	2,231	7	1	1	1	

הערות:

- (1) סה"כ החשיפה למבטחי המשנה הינה: סך-כל נכסי ביטוח (חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בנכוי הוצאות רכישה נדחות משנה), בניכוי הפקדונות ובנכוי סכום כתבי האשראי שנתקבלו ממבטחי המשנה כערבות להתחייבויותיהם ובתוספת (בניכוי) היתרות השוטפות בחובה (בזכות) נטו.
- (2) לאחר הפחתת הפרשה לחובות מסופקים בסך של 6.6 מיליוני ש"ח (6.5 מיליוני ש"ח אשתקד). היתרות אינן כוללות יתרות של חברות ביטוח בגין ביטוח משותף.
- (3) סך-כל ההפרשות לחובות מסופקים בתוספת הקטנת חלקם של מבטחי משנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח מסתכם בסך של 7 מיליוני ש"ח (9.4 מיליוני ש"ח אשתקד) המהווים 0.3% (אשתקד 0.4%) מסך החשיפה.
- (4) הדירוג נקבע בעיקרו לפי חברת הדירוג S&P, במקרים בהם לא ניתן דירוג על ידי S&P, נקבע על ידי חברת דירוג אחרת והומר הדירוג לפי מפתח שנקבע בתקנות דרכי ההשקעה.
- (5) סך-כל החשיפה של מבטחי המשנה לאירוע רעידת אדמה בהסתברות נזק צפוי (MPL) הנע בין 1.55% ל-3% מסכום הביטוח, בהתאם לענפי הביטוח ולמאפייני הרכוש המבוטח הינה 12,305 מיליוני ש"ח, ממנה חלקו של מבטח המשנה המשמעותי ביותר בחשיפה זו הינו 17%.
- (6) לא קיימים מבטחי משנה נוספים על אלו אשר פורטו לעיל אשר החשיפה בגינם עולה על 10% מהחשיפה הכוללת של מבטחי משנה או שהפרמיה בגינם עולה על 10% מסך הפרמיות לביטוח משנה לשנת 2024.
- (7) הנתונים כוללים יתרות של חברות בישראל, שנכללו בהתאם לטבלת המרה לדירוג כאמור בסעיף 4 לעיל, בסך של (0.5) מיליוני ש"ח (0.6 מיליוני ש"ח אשתקד).

ז. מידע בדבר השקעות פינוסיות עבור חוזים תלויי תשואה

1. פירוט הרכב ההשקעות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	לא צמוד	צמוד מדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו ⁽¹⁾	פריטים לא פינוסיים ואחרים	סך הכל
מזומנים ושווי מזומנים	2,831	-	1,620	-	4,451
נכסים סחירים	6,169	15,738	8,563	32,321	62,791
נכסים בלתי סחירים	4,436	3,509	909	17,157	26,011
סך הכל הנכסים	13,436	19,247	11,092	49,478	93,253

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח	לא צמוד	צמוד מדד	במטבע חוץ או בהצמדה אליו ⁽¹⁾	פריטים לא פינוסיים ואחרים	סך הכל
מזומנים ושווי מזומנים	3,084	-	1,334	-	4,418
נכסים סחירים	8,077	15,704	10,806	25,961	60,548
נכסים בלתי סחירים	4,875	3,286	657	14,767	23,585
סך הכל הנכסים	16,036	18,990	12,797	40,728	88,551

(1) מטבע חוץ עיקרי הינו דולר.

2. סיכון אשראי עבור נכסים בארץ

ליום 31 בדצמבר 2024

דירוג מקומי ⁽¹⁾					במיליוני ש"ח
סך הכל ⁽²⁾	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	
9,947	-	-	-	9,947	נכסי חוב בארץ:
11,875	555	-	2,886	8,434	אגרות חוב ממשלתיות
7,393	4,030	31	1,622	1,710	נכסי חוב אחרים - סחירים
29,215	4,585	31	4,508	20,091	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
608	-	-	76	532	סך הכל נכסי חוב בארץ
					מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי

ליום 31 בדצמבר 2023

דירוג מקומי ⁽¹⁾					במיליוני ש"ח
סך הכל ⁽²⁾	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	
8,823	-	-	-	8,823	נכסי חוב בארץ:
14,696	487	133	2,669	11,407	אגרות חוב ממשלתיות
7,869	4,182	96	1,280	2,311	נכסי חוב אחרים - סחירים
31,388	4,669	229	3,949	22,541	נכסי חוב אחרים - בלתי סחירים
681	-	-	160	521	סך הכל נכסי חוב בארץ
					מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי

- (1) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינם מעלות, מידורג ודירוג פנימי. נתוני מידורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
- (2) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סך הכל מייצג סיכון אשראי מרבי.

3. סיכון אשראי עבור נכסים בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2024

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾					במיליוני ש"ח
סך הכל ⁽²⁾	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	
4,334	351	1,492	1,907	584	סך הכל נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2023

דירוג בינלאומי ⁽¹⁾					במיליוני ש"ח
סך הכל ⁽²⁾	לא מדורג	נמוך מ-BBB	A עד BBB	AA ומעלה	
4,876	391	2,009	2,010	466	סך הכל נכסי חוב בחו"ל

- (1) כל נכסי חוב המדורגים בחו"ל דורגו על ידי סוכנויות דירוג מוכרות מחו"ל. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.
- (2) הערך בספרים מהווה קירוב לסיכון האשראי המרבי. לפיכך, טור סך הכל מייצג סיכון אשראי מרבי.

ח. סיכונים גיאוגרפיים

ליום 31 בדצמבר 2024

במיליוני ש"ח	אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות/תעודות סל ⁽¹⁾	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
ישראל	20,316	3,116	1,265	129	177	1,347	11,041	37,391	(6)	37,385
ארה"ב	-	8	287	212	355	102	3,075	4,039	450	4,489
בריטניה	-	9	96	-	6	68	960	1,139	-	1,139
גרמניה	-	-	-	-	-	-	673	673	-	673
שוויץ	-	-	-	-	-	-	648	648	-	648
שווקים מתעוררים	-	-	-	-	-	-	173	173	-	173
אחרים	-	-	128	7	14	-	2,148	2,297	-	2,297
סך הכל הנכסים	20,316	3,133	1,776	348	552	1,517	18,718	46,360	444	46,804

ליום 31 בדצמבר 2023

במיליוני ש"ח	אגרות חוב ממשלתיות	אגרות חוב קונצרניות	מניות	קרנות/תעודות סל ⁽¹⁾	קרנות נאמנות	נדל"ן להשקעה	השקעות אחרות	סה"כ חשיפה מאזנית	נגזרים במונחי דלתא	סך הכל
ישראל	20,667	3,582	1,124	97	146	1,319	10,535	37,470	48	37,518
ארה"ב	-	2	328	223	519	101	3,058	4,231	450	4,681
בריטניה	-	-	-	-	-	-	488	488	-	488
גרמניה	-	-	-	-	-	-	838	838	-	838
שוויץ	-	-	-	-	-	-	601	601	-	601
שווקים מתעוררים	-	-	-	-	-	-	216	216	-	216
אחרים	-	8	219	7	8	74	2,216	2,532	-	2,532
סך הכל הנכסים	20,667	3,592	1,671	327	673	1,494	17,952	46,376	498	46,874

(1) לרבות תעודות סל בחו"ל (ETF)

2. סקירת הסיכונים- מקס

א. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

מקס עוסקת במגוון רחב של פעילויות פיננסיות הכרוכות בנטילת סיכונים בהם: סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון נזילות. לסיכונים אלו נלווים סיכונים תפעוליים לרבות סיכונים אבטחת מידע וסיכונים סייבר, סיכונים ציות, סיכון מוניטין וסיכונים ESG הטבועים בפעילות העסקית. כמו כן, מקס פועלת בסביבה עסקית מתפתחת ובעלת מאפיינים רגולטוריים אשר חושפים אותה בנוסף לסיכונים אסטרטגיים וסיכונים רגולטוריים. ניהול סיכונים מושכל ומעמיק המקיף את כל תחומי פעילותה של מקס, הינו חלק מהאסטרטגיה של מקס ותנאי הכרחי לעמידה במטרתיה ארוכות הטווח.

להלן פירוט הסיכונים המהותיים אליהם חשופה מקס, והגדרתם:

- **סיכון אשראי** - הסיכון שלווח, או צד נגדי, של מקס לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפיה, כפי שסוכמו.
- **סיכון שוק** - סיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההגון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).
- **סיכון נזילות** - הסיכון לרווחי מקס וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.
- **סיכון תפעולי** - סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי.
- **סיכון אבטחת מידע וסייבר** - פוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשויות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות תשתיות משובצות מחשב (Imbedded system) על-ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים למקס) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.
- **סיכון משפטי** - סיכון הנובע מפעילות מקס אשר קיים לגביה חשש כי אינה תואמת הוראות רגולציה או פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד מקס וסיכון הנובע מחשש להפרת התחייבויות הסכמיות מצד מקס. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחווה דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות מקס במידה הראויה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בהוראות רגולציה, בפסיקה או בהתחייבויות הסכמיות מצד מקס.
- **סיכון ציות** - הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר מקס עלולה לספוג כתוצאה מכך שאין היא מקיימת הוראות חוקים ותקנות.
- **סיכון רגולטורי** - סיכון הנובע מהשפעה אפשרית ליישום הוראות רגולטוריות נוספות על תוצאות הפעילות העסקית של מקס.
- **סיכון אסטרטגי** - הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד מקס כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים.
- **סיכון מוניטין** - הפוטנציאל שפרסום שלילי, שמועות בשוק או תפישה ציבורית, המתחייבים לדרכי פעולתה של מקס, יגרמו לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות.
- **סיכון מאקרו-כלכלי** - סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון לפגיעה ברווח ובהון מקס הנובעים מהרעת הסביבה המאקרו-כלכלית בארץ ובעולם.
- **סיכונים סביבה ואקלים (ESG)** - הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בשנים האחרונות התרחבה ההגדרה של סיכון סביבתי וכיום היא כוללת גם את ההשפעה של הארגון על הסביבה אף אם הדבר לא קשור באופן ישיר להפסד כספי.
- **סיכון מודל** - סיכון מודל הינו החשיפה להפסד או לפגיעה במוניטין מקס, כתוצאה מהחלטות עסקיות שמתבססות על תוצאות מודל שגויות, מוטות או על פרשנות מרחיבה מדי של תוצאות המודל.

ב. תיאבון לסיכון

תיאבון הסיכון, מוגדר לרוב במבט צופה פני עתיד, מגדיר את רמת הסיכון שמקס מוכנה ומסוגלת לקחת על עצמה, ומבטא את היבטי הסיכון של הדירקטוריון. הגדרת תיאבון הסיכון של מקס היא אחד הכלים המרכזיים של הדירקטוריון לפיקוח תוך בקרה על הסיכונים הנלקחים על ידי מקס.

סיבולת הסיכון הינה רמת הסיכון המקסימלית שמקס מוכנה לקחת על עצמה בהתחשב ברמת המשאבים שלה, מבלי להפר את המגבלות שהוכתבו על ידי ההון הרגולטורי וצרכי הנזילות, הסביבה התפעולית והתחייבויותיה, גם מההיבט של התנהגות כלפי בעלי המניות, לקוחות ובעלי עניין אחרים.

גיבוש תיאבון הסיכון מתבצע תוך התחשבות ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שמקס הגדירה, ולוקח בחשבון את הסיכונים המהותיים אליהם חשופה מקס. תיאבון הסיכון נקבע בתוך גבולות סיבולת הסיכון של מקס.

למקס מסמך תיאבון הסיכון הכולל מגבלות כמותיות ומגבלות איכותיות, ומאפשר על ידי ההנהלה והדירקטוריון. המסמך נבחן ומעודכן אחת לתקופה.

ג. עקרונות לניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע, בין היתר, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 בנושא ניהול סיכונים. אופן ניהול הסיכונים במקס נבחן ומתעדכן באופן שוטף בכפוף להוראות ולהנחיות הפיקוח על הבנקים ובהתחשב בשינויים בסביבה העסקית ובמדיניות מקס.

מפורטים להלן עקרונות מובילים בניהול הסיכונים:

- תפיסת ניהול הסיכונים נעשית ברמת הקבוצה (מקס וחברות הבנות שלה), מתוך גישה צופה פני עתיד הכוללת זיהוי וניטור של הסיכונים הקיימים, לצד זיהוי סיכונים חדשים. ניהול הסיכונים מבוצע בראייה משולבת וכלל תאגידית לאורך כל השרשרת הניהולית ולרוחב היחידות העסקיות.
- מבנה הממשל התאגידי במקס מבוסס על שלושת קווי ההגנה. קו הגנה ראשון הינם קווי עסקים, שהם נוטלי הסיכון ונושאים באחריות מלאה לניהול הסיכונים ויישום סביבת בקרה נאותה על פעילותם. קו הגנה שני הינה פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה בראשות מנהל הסיכונים הראשי, תפקידו לסייע להנהלה לקדם ראייה משולבת, כלל תאגידית, של הסיכונים, לתכנן, לתחזק ולפתח את מסגרת העבודה לניהול סיכונים, ולאתגר את נאותות התשומות של קווי העסקים לניהול הסיכון ותהליכי נטילת הסיכון. קו הגנה שלישי הינה הביקורת הפנימית, תפקידה לבחון את תקינותם ואת יעילותם של תהליכי ניהול הסיכונים במקס ולחשוף חולשות בבקורות הפנימיות.
- מסמכי מדיניות ניהול סיכונים גובשו לכל אחד מהסיכונים המהותיים, וכוללים התייחסות למסגרת ניהול הסיכונים, מגבלות ואינדיקטורים לזיהוי התממשות הסיכון. מסמכי המדיניות מאושרים על ידי ההנהלה והדירקטוריון ומתוקפים אחת לתקופה.
- מיפוי סיכונים במוצרים חדשים - חשיפתה של מקס גדלה כאשר היא מתחילה לעסוק בפעילות חדשה, מטמיעה תהליכים עסקיים חדשים או מפתחת מוצרים חדשים ונכנסת לשווקים בלתי מוכרים. טרם הפעלת מוצר חדש/פעילות חדשה, מבוצע מיפוי והערכה של הסיכונים הגלומים בהם, וכן מבוצעת בחינה לקיומם של כלים הולמים ומומחיות נדרשת לניטור ובקרה אחר הסיכונים. למקס מדיניות ונהלים לעניין מיפוי סיכונים במוצרים חדשים, הכוללים התייחסות לגורמים הרלוונטיים הנדרשים להיות מעורבים בתהליך אישור המוצר החדש/הפעילות החדשה.
- תרחישי קיצון מהווים כלי משלים לניהול הסיכונים במקס והינו צופה פני עתיד. מקס נערכת להתמודדות עם סיכונים שהתרחשותם עלולה לגרום לשיבושים חמורים בפעילות העסקית הרגילה. תרחישי הקיצון מסייעים בתהליכים שונים כגון: תכנון ההון, ניהול הנזילות, קביעת תיאבון הסיכון ותהליכי זיהוי סיכונים.
- למקס מסמך קווים מנחים לניהול משברים, אשר מטרתו להתוות תפיסה כוללת לניהול משברים מסוגים שונים, ונועדה להבטיח התמודדות אפקטיבית, ככל הניתן, עם שיבושים וכשלים העלולים להיגרם על ידי אירועים חיצוניים או פנימיים, ולאפשר המשכיות עסקית מרבית.
- סיכון התנהגותי (Conduct Risk) סיכון במסגרתו התנהלות מקס תוביל, במעשה או במחדל, לתוצאה בלתי רצויה ללקוחותיה (הגינות, הוגנות ושקיפות) ובעקבות כך עלולה להוביל להתממשות נזקים משפטיים, הטלת קנסות ו/או נזקי מוניטין והינו שלוב בכלל הפעילות העסקית של מקס. ניהול הסיכון מתבצע באופן שוטף וכולל בחינה מתמדת ביחס לשינויים בסביבה העסקית, בסביבת הצרכן, בסביבה התחרותית, ובסביבה הטכנולוגית. ניהול נכון של הסיכון נועד להבטיח טיפול הוגן בלקוחות ושמירת אמון הציבור בפעילות מקס. במסגרת זו, מקס דואגת לכך כי התרבות, התהליכים, השירותים והמוצרים המוצעים על ידה, מבטיחים מענה לציפיות הלקוח ולצרכיו.
- תוצאת תהליך הערכת הלימות ההון במקס - מטרת תכנון ההון להבטיח את נאותות ההון במצב עסקים רגיל וכן בהתממשות תרחישי קיצון, על בסיס הערכת השינויים בפעילות ובחשיפה לסיכונים וההערכות ביחס להיקף מקורות ההון שיעמדו לרשות מקס בעתיד.
- תכנון ההון במקס משקף ראייה צופה פני עתיד של היקפי הפעילות העסקית אל מול הסיכונים ויחס הלימות ההון הנדרש. החישוב מבוסס על תכנית עבודה תלת שנתית שאושרה בדירקטוריון, אשר כוללת הנחות שונות המתייחסות לשינויים הצפויים, לרבות, בין היתר, צמיחת קווי העסקים והגידול בפעילות, דרישות ושינויים רגולטוריים, והתחזיות המאקרו-כלכליות.
- במסגרת הערכת נאותות הלימות ההון נדרשת מקס לבצע תרחישי קיצון צופי פני עתיד לזיהוי אירועים או שינויים אפשריים בתנאי השוק, שעלולים להשפיע לרעה על מקס ולהבטיח כי למקס קיים הון הולם לתמיכה בסיכונה.
- בהתאם לתהליך הערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP), למקס הון הולם לצורך עמידה בדרישות הרגולטוריות, ולצורך התמודדות עם הסיכונים ותרחישי הקיצון שעלולים להתממש.

ד. תהליכים לניהול הסיכונים השונים:

1. סיכון אשראי

הסיכון אשראי מוגדר בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 311, כסיכון שלווה, או צד נגדי, של מקס לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפיה, כפי שסוכמו.

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 311, מטרת ניהול סיכונים האשראי הינה להשיא את התשואה המותאמת לתיאבון הסיכון של מקס, באמצעות שמירה על כך שחשיפת סיכון האשראי הינה בהתאמה למדיניות מקס בנושא.

2. מדיניות האשראי

מקס פועלת לפי מדיניות אשראי, המאושרת אחת לשנה על ידי הדירקטוריון ומהווה את אחד הנדבכים המרכזיים לביטוי של אסטרטגית האשראי ותיאבון הסיכון של מקס. מדיניות סיכוני אשראי קובעת, בין היתר, את העקרונות למתן אשראי, לרבות קווים מנחים לאופן שיווק יזום האשראי הקמעונאי והעסקי, אופן הבקרה וניהול סיכוני האשראי ומגבלות למתן אשראי, וזאת במטרה לנטר ולנהל את סיכון האשראי בתיק בהתאם לתיאבון הסיכון.

מדיניות האשראי משמשת כמסגרת לקביעת נהלים לזיהוי, מדידה, מעקב, פיקוח ובקרה אחר סיכון האשראי הנגזרת מתאבון הסיכון של מקס.

מקס, כחברה מובילה בתחומה, פיתחה מערך פעולה מקצועי לניהול סיכונים מושכל ויעיל של פעילויות עסקיות בתחום האשראי, בהתאמה לצרכי הלקוחות.

שלושת קווי ההגנה:

- קו הגנה ראשון - אחריות קו ההגנה הראשון כוללת, זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור, הפחתה ודיווח הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותו, וכן ניהול סביבת בקרה נאותה בקשר עם ניהול סיכון האשראי. בין היתר, מבצע הקו הראשון, בדיקת מגבלות פנימיות ורגולטוריות, מעקב אחר אינדיקטורים כלכליים, בדיקת סמכויות ובדיקה פרטנית של אשראי שהועמד.
- קו הגנה שני - יחידת בקרת האשראי, בראשות מנהל הסיכונים הראשי אחראית, בין היתר, על קביעת מתודולוגיית העבודה ואתגור קו ההגנה הראשון. במסגרת תפקידיו: גיבוש מגבלות תיאבון הסיכון, גיבוש מדיניות האשראי, בחינת המגבלות שנקבעו במדיניות, ביצוע בקרה בלתי תלויה על סיכון האשראי לרבות, חוות דעת לגבי בקשות אשראי בסכומים מהותיים, ניטור ומעקב אחר מגמות ומוקדי סיכון והעברת דיווחים מתאימים להנהלת מקס ולדירקטוריון.
- קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית מבצעת סקירה בלתי תלויה ואתגור של התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים בחברה וביקורות שונות בנושאי האשראי בהתאם לתוכנית העבודה.

3. סיכון אשראי לאנשים פרטיים

סיכון האשראי לאנשים פרטיים נובע בעיקר מהחשיפה בגין עסקאות שוטפות בכרטיסים ומוצרי אשראי.

מקס מציעה מגוון מוצרי אשראי לאנשים פרטיים, להלן:

- אשראי לא נושא ריבית - מסגרת אשראי לרכישות בכרטיסי אשראי.
- אשראי נושא ריבית - הלוואות, אשראי מתגלגל, הלוואות למימון כלי רכב ועסקאות קרדיט. האשראי הניתן הינו ברובו בריבית משתנה ולתקופות שונות בהתאם למוצר.

מרבית התיק הינו אשראי סולו, ללא בטוחות, למעט הלוואות למימון כלי רכב המובטחות בשעבוד כלי רכב.

4. חיתום ממודל

מרבית חיתום האשראי הצרכני שניתן במקס מבוצע באמצעות תהליך חיתום ממודל המבוסס על מודלי דרוג סטטיסטיים (Credit Scoring) הכוללים סרגל רמות דירוג שונות ודירוג נוסף במקרה של כשל, בשילוב עם חוקה עסקית.

ההחלטה לגבי גובה האשראי ושיעור הריבית שנקבעת ללקוח הינה על פי המודל, ובשילוב של חוקים עסקיים, המהווים נדבך נוסף לבחינת רמת הסיכון.

המודלים נשענים על מקורות מידע פנימיים וחיצוניים העלולים להצביע על התפתחויות שליליות שחלו במצבו הפיננסי של הלקוח כגון: החזרי חיוב, חריגה ממסגרת והתראות ממקורות מידע חיצוניים.

מקס מפתחת ומשכללת את המודלים עבור לקוחות חדשים ולקוחות קיימים באופן שוטף ובהתאם לנדרש, ובנוסף מבצעת להם תיקוף תקופתי בלתי תלוי, בהתאם לפרקטיקה מקובלת ובהתאם להנחיות בנק ישראל, כך שניתן יהיה לאמוד בצורה מהימנה את רמת הסיכון המשתקפת מהלקוחות בתיק האשראי.

מקס מקיימת תהליכי בקרה ומעקב שוטפים אחר התפתחות דירוגי הלקוחות במודלים ומבצעת מעקב שוטף על פרופיל הסיכון בתיק. בנוסף לחיתום ממודל, מקס מנהלת חיתום ידני המתבצע במקרים בהם נדרשת בדיקה נוספת מעבר להצעת המודל שניתנה ללקוח.

האשראי מנוהל, בין היתר, באמצעות מגבלות, הנגזרות מתיאבון הסיכון וממדיניות האשראי של מקס.

יזום אשראי לאנשים פרטיים

מקס פועלת בהתאם לאסטרטגיה שלה להרחבת תיק האשראי לאנשים פרטיים, תוך המשך שמירה על רמת פיזור גבוהה. מקס מגדירה, בין היתר, את תמהיל מוצרי האשראי, קצב הגידול וההצעות ללקוחות בהתאמה לפרמטרים כלכליים פנימיים והתפתחויות שחלו במדדים מאקרו כלכליים.

מקס הגדירה מדיניות ותהליכי עבודה מתאימים לשיווק ויזום האשראי ללקוחות תוך התאמת ההצעה בהתאם לצרכי ומאפייני הלקוח. תהליך אישור האשראי, היזום ושיווקו מנוהל על פי עקרונות הקוד האתי של מקס אשר מבטא את ערכי הליבה שמקס מאמצת: הוגנות, שקיפות, חווית לקוח, יוזמה, שותפות ומצוינות.

בנוסף, תהליך הייזום כולל בחינה קפדנית של ה"סיכון ההתנהגותי" (Conduct Risk) תוך התאמת האשראי לצרכי הלקוח ושמירה על שקיפות והוגנות. בין היתר, מתן גילוי מלא במעמד המכירה בנוגע לכלל מוצרי האשראי והסרת לקוחות, לבקשתם, מפניות מכירת אשראי יזומות ועוד.

מקס מקיימת בקרה שוטפת על יישום המדיניות והתהליכים שנקבעו בערוצי ההפצה השונים. במדיניות נקבעו עקרונות איכותיים וכמותיים אשר לפיהם יועמד, ינוהל ויבוקר תיק האשראי, במטרה לשפר את איכותו ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. מקס עוקבת אחר התראות ומידע עדכני לגבי הלקוחות בתיק האשראי, פרמטרי סיכון בתיק ואינדיקטורים כלכליים, על מנת לנטר שינויים בפרופיל הסיכון. במידת הצורך פועלת מקס לצמצום הסיכון, בין היתר, על ידי הקטנת מסגרות, תוך מתן גילוי נאות ללקוח. מקס קבעה מגבלות פנימיות לפיזור מוצרי האשראי השונים המאופיינים ברמות סיכון שונות. מקס קבעה בין היתר מגבלות לגבי מסגרת האשראי ללווה בהתאם לפרמטרים שונים ובהתאם לספים שקבעה, לרבות בהתייחס לתמהיל רמות הסיכון על פי מודלי דירוג פנימיים ומידע חיצוני. בתקופת הדוח מאפיינים אלו נותרו ללא שינוי מהותי.

מקס קבעה מדרג סמכויות להחלטות האשראי ומקיימת דיונים תקופתיים בתמהיל סיכון התיק הכוללים מעקב אחר מדדי סיכון ודיווחים על עמידה במגבלות שנקבעו לוועדת סיכונים עליונה של מקס, לוועדת סיכונים של הדירקטוריון ולדירקטוריון, לכל הפחות אחת לרבעון.

בשנים האחרונות, הרגולציה מתאפיינת בהוראות פרו צרכניות, המשפיעות על היכולת להיפרע מול הלקוחות ולהרעה ביכולת החזר החובות של יחידים/לווים פרטיים. אלו באים לידי ביטוי בבקשות לפשיטות רגל, בקשות לצו כינוס, צווי הכינוס שניתנים, צווי פש"ר וצווי ההפטר. מקס פועלת לגבייה מיטבית ויעילה לצמצום היקף המחיקות.

5. אשראי מסחר

אשראי זה ניתן לעסקים קטנים וזעירים ולחברות בערבון מוגבל. הסיכון נובע מהחשיפה בגין לקיחת מוצרי אשראי שונים על ידי בתי העסק בהתאם לצרכיהם. מקס מציעה מגוון מוצרי אשראי ללקוחות עסקיים, בעיקר הלוואות לתקופות זמן שונות ומסגרות לרכישות בכרטיסי אשראי עסקיים, לצד ערבויות אוטונומיות לבתי עסק להבטחת תשלום דמי שכירות ועוד מגוון מוצרים מתרחב הנותן מענה לבית העסק לצרכי הון חוזר, הקמה וצרכים נוספים.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023, מקס החלה להעמיד הלוואות בקרן חדשה להלוואות בערבות מדינה (במסגרת מלחמת חרבות ברזל) שמציעה הלוואות לכלל החברות.

מקס פועלת על בסיס מדיניות אשראי הדוקה המשלבת בתוכה מגבלות פנימיות לחיתום וניהול פעילות האשראי. חלק גדול מהאשראי לבתי עסק הינו עבור בתי עסק הסולקים עם מקס. הסליקה מהווה מקור סילוק לחוב. לצד הפעילות עם לקוחות סולקים, מקס פועלת ומעמידה אשראי גם ללקוחות שאינם סולקים, בין השאר במסגרת קרנות בערבות המדינה וכן הלוואות קצרות טווח למימון רכש ספקים המגובות בפוליסה של חברת ביטוח חיצונית.

אשראי בעייתי

מקס קבעה נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כבעייתיים. בהתאם לנהלים אלו, מקס מסווגת את כל החובות הבעייתיים שלה ואת פריטי האשראי החוץ מאזניים בסיווגים: אשראי בעייתי צובר ואשראי בעייתי לא צובר.

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

למקס קיימת חשיפה שאינה מהותית מול הארגונים הבינלאומיים ויזה ומסטקארד בגין יתרות של מחזורי עסקאות שבוצעו על ידי תיירים בארץ ובניכוי יתרות של מחזורי עסקאות שבוצעו על ידי ישראלים בחו"ל, שבגין טרם זוכתה מקס על ידי הארגונים הבינלאומיים. בשנת 2023 לא חל שינוי מהותי בחשיפת מקס למוסדות פיננסיים זרים.

6. סיכונים שוק

סיכון השוק מוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקן 339 כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוז' מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת מחירים בשווקים שונים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

למקס מדיניות לניהול סיכונים שוק, המאושרת על ידי הנהלת מקס והדירקטוריון. מסמך המדיניות כולל התייחסות למגבלות תיאבון הסיכון, ותהליכי הגידור בגין החשיפות השונות. בנוסף מנהלת מקס ניטור ומעקב אחר מכלול הסיכונים הפיננסיים, גובה החשיפות, תוצאות ניתוחי רגישות, ושינויים מהותיים נוכחיים וצפויים המתבצעים באופן שוטף ונידונים במסגרת פורום לניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"ל, המתכנס בתדירות חודשית.

החשיפה לסיכון ריבית

סיכון ריבית מוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקן 333 כסיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בשיעורי הריבית משפיעים על רווחי מקס באמצעות שינוי בהכנסות ריבית, נטו (כולל שינוי בהכנסות/הוצאות שאינן מריבית). שינויים בשיעורי הריבית משפיעים גם על שווי נכסי מקס, התחייבויותיה ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים תזרימי מזומנים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.

- חשיפת מקס לשינויים בשיעורי הריבית נובעת ממספר מקורות:
- סיכון תמחור מחדש - נובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של מקס. אי התאמות במועדי תמחור מחדש עלולות לחשוף את הרווחים ואת השווי הכלכלי לתנודות בלתי צפויות עקב שינויים בשיעורי הריבית.
- שינוי בשיעור הריבית עלול לגרום לעלייה במחיר המקורות ולשחיקה ברווחיות.
- סיכון בסיס - סיכון הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש. לצד הנכסים של מקס הכוללים אשראי נושא ריבית, אשר רובו בריבית משתנה (מרווח מריבית הפריים), מגייסת מקס בצד ההתחייבויות מקורות מימון שעשויים להיות, בין היתר, באמצעות אגרות חוב.
- חשיפת שווי הוגן - נכסי מקס כוללים יתרות שאינן נושאות ריבית. בעת שינוי ריבית עלולה להיווצר חשיפה שתגרום לקטון בשווי ההוגן של מקס. החשיפה גדלה אף יותר במידה וקיים מח"מ שונה בין הנכסים הפיננסיים להתחייבויות הפיננסיות.
- סיכון עקום התשואות - סיכון שבו יפגעו רווחי מקס כתוצאה מתזוזה מקבילית של עקום התשואות או עקב שינוי בצורתו.
- ניהול סיכון ריבית

הערכת החשיפה לסיכון הריבית מתבצעת באמצעות ניתוח של השפעת שינוי בשיעורי הריבית על השווי ההוגן ועל ההכנסות מריבית נטו. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על ערכם של הנכסים וההתחייבויות על-פי גישת השווי הכלכלי, והשפעתם על הרווחים על-פי גישת הרווחים. החשיפה נובעת, בין היתר, מהפער בין מועדי הפירעון ומועדי חישוב הריבית של הנכסים וההתחייבויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה. לצורך ניהול סיכון הריבית נבחנו גם הפערים בין הנכסים וההתחייבויות בהתאם לבסיסי ההצמדה כאשר מרבית החשיפה של מקס הינה במגזר השקלי.

מקס קבעה מדדי ניטור אחר החשיפה, ובעת התממשות אחד מהם יקבעו דרכי פעולה לצורך הקטנת הסיכון, בין היתר ובהתאם לצורך, יבוצע שימוש במכשירי גידור, כפי שאושרו על ידי הנהלת מקס והדירקטוריון.

מכשירים פיננסיים נגזרים

ככלל, מדיניות מקס הינה שימוש במכשירים פיננסיים נגזרים לצרכי גידור כלכלי בלבד.

סיכון שער חליפין

החשיפה לסיכון שער חליפין מתבטאת בהפסד שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בשיעורי החליפין או בממד המחירים לצרכן, בעת הפעילות העסקית השוטפת של מקס. חשיפת מקס לסיכון שער חליפין, נובעת מחשיפה מטבעית כתוצאה מהשפעת שינויים בשיעור חליפין על הנכסים וההתחייבויות במאזן מקס הנקובים במטבעות זרים, בעיקר ממטבעות דולר ואירו. חשיפת המטבע הינה תוצר לוואי מהפעילות העסקית השוטפת של מקס ואינה יצירת חשיפה מכוונת של מקס לצורך העצמת רווחים.

עיקר חשיפת מקס לשינויים בשיעורי חליפין נגזרים מפעילויותיה, קרי סליקה והנפקה, בה מעורב ארגון בינלאומי (ויזה או מאסטרקארד). מאחר ולמקס פעילות עסקית אשר קשורה למטבעות זרים, שינויים בשיעורי חליפין חושפים את מקס להפסד בגין הפרשי שער.

ניהול סיכון שער החליפין במקס עוסק ברובו בניהול ומזעור החשיפה הכללית וגם תחת תתי חשיפות הנובעות מהפעילות התזרימית ומהחשיפה החשבונאית.

ניהול סיכון שער חליפין

מקס הגדירה מגבלת חשיפה מקסימאלית ליתרות מטבע חוץ לאחר פעולות גידור. גידור החשיפה מבוצע לכל סוג של חשיפה בהתאם למדיניות מקס, בין היתר, באמצעות מכירה וקניה של מט"ח ושימוש בנגזרים פיננסיים, כל זאת תוך שמירה על המגבלות שנקבעו ובהתאם להחלטת ההנהלה והדירקטוריון.

מקס קבעה מדדי ניטור לכל סוג של חשיפה, אשר בעת התממשות אחד מהם יקבעו דרכי פעולה לצורך הקטנת הסיכון.

חשיפת מקס לסיכון הנובעת מפעילויות צמודות למדד המחירים לצרכן אינה מהותית. מקס תמשיך לעקוב אחר חשיפה לפעילויות צמודות מדד מחירים לצרכן, במידה ויחול שינוי בהיקף החשיפה, יבחנו דרכי הפעולה הנדרשות בכדי לנהלה.

7. סיכון נזילות ומימון

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 342 בנושא ניהול סיכון נזילות, סיכון הנזילות מוגדר כסיכון לרווחי מקס וליציבותה הנובע מאי יכולתה לספק את צרכי נזילותה.

למקס מספר פעילויות אשר משפיעות על נזילותה:

- תזרים מפעילויות ליבה, קרי הנפקה, סליקה ופעילויות האשראי.
- תזרים בגין שימושים לרבות: פירעון אגרות חוב וריביות וניהולה השוטף של מקס.
- פערי עיתוי בין תזרים המזומנים הנכנס הנובע מחיובי הלקוחות, לבין תזרים המזומנים היוצא שנובע מזיכוי בתי עסק במסגרת פעילות הסליקה.
- שינויים בתזרים המזומנים של מקס, הנובעים מהתנהגות לקוחות מקס או משינוי משמעותי בגורמים אחרים במערכת הפיננסית והריאלית.

ניהול סיכון הנזילות והמימון

מקס מנהלת את סיכון הנזילות, בין היתר, באמצעות מודל נזילות אשר מביא בחשבון את כל המקורות והשימושים של מקס הנגזרים מפעילותה השוטפת והצפויה המשפיעים על תזרים מקס. מודל הנזילות מחשב יחס נזילות צפוי, ומטרתו להתריע מראש על מצבים בהם עשויים להתגלות לחצי נזילות. ניהול סיכון הנזילות במקס מתחשב בצורכי הנזילות של כלל החברות הבנות.

מקס הגדירה במדיניות סיכון הנזילות מגבלת יחס נזילות מזערית, וכן מדדי ביצוע במצב עסקים רגיל ותחת תרחישים, אשר אושרו על ידי ההנהלה והדירקטוריון. כמו כן, מקס קבעה מתודולוגיה שמסייעת בזיהוי וטיפול במשבר נזילות וזאת בכדי להבטיח את יכולת מקס לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף ושעלולים להתעורר בעקבות מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים.

בניהול הנכסים וההתחייבויות השוטפים, מקס עושה שימוש במקורות מימון מגוונים, על מנת לפזר את הסיכון. מקורות המימון של מקס, כוללים שימוש בהונה העצמי, החזקה של מסגרות אשראי מובטחות במספר בנקים שונים, וכן גיוסי חוב באמצעות מכשירים פיננסיים שונים.

במקס מתכנס פורום ניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"ל, בו נוכחים מנהלת הכספים הראשית, מנהל הסיכונים הראשי והמבקר הפנימי. במסגרת הפורום נדונים, בין השאר, חשיפות ופעולות הגידור.

8. סיכון תפעולי

הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא ניהול סיכונים תפעוליים, מגדירה סיכון תפעולי כ- "סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הגדרה זו כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון תדמיתי". קיימים מצבים בהם התממשות של סיכונים אחרים, כגון: סיכון אשראי, סיכון ציט וסיכון מוניטין נגרמים כתוצאה מכל תפעולי.

מקס חשופה לסיכונים תפעוליים כחלק מפעילויותיה, כגון:

- פעילות ההנפקה - כחלק מפעילות ההנפקה מקס חשופה לעסקאות הונאה בכרטיסי אשראי המונפקים על ידה, המבוצעות בארץ ובחו"ל.
- פעילות הסליקה - כחלק מפעילות הסליקה, מספקת מקס שירותי קרדיט וניכיון. החשיפה בגין שירותים אלו טמונה בסיכון שבית עסק לא יספק את הסחורה אותה התחייב לספק ואשר עלול להוביל לקוחות להתלונן על "כשל תמורה". היקף ומשך החשיפה נגזר מסוג השירות שניתן על ידי בית העסק בהתאם למועד אספקת המוצר.
- כמו כן, הסיכונים התפעוליים קיימים באופן טבעי בכל התהליכים במקס, ונובעים, בין היתר, משימוש בטכנולוגיות ומערכות מידע שונות.

ניהול הסיכון התפעולי

ניהול הסיכון התפעולי מיושם במקס בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין, אשר קובעות, בין היתר, את עקרונות היסוד לניהול הסיכון. ניהול הסיכון במקס הינו תהליך מתמשך של זיהוי והערכת הסיכונים, מדידת החשיפות וצרכי ההון הנדרשים לסיכונים הללו על בסיס שוטף, ודיווח להנהלה והדירקטוריון.

להלן עקרונות המפתח בניהול הסיכון התפעולי:

- **שלושת קווי ההגנה** - כקו ההגנה ראשון משמשות היחידות העסקיות נוטלות הסיכון, אשר אחראיות על גיבוש הבקורות הפנימיות, במטרה להקטין את החשיפות ולמזער את ההסתברות להתממשות הסיכונים והנזק שייגרם במידה ויתממשו. קו הגנה שני הינה פונקציית ניהול הסיכונים התפעוליים, בראשות מנהל הסיכונים הראשי, המהווה גורם בלתי תלוי המתווה את המדיניות ומסגרת העבודה לניהול הסיכון. קו ההגנה השלישי הינה הביקורת הפנימית, אשר עורכת ביקורות בלתי תלויות.
- **מדיניות סיכונים תפעוליים** - למקס מדיניות סיכונים תפעוליים, המתוקפת ומאשרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון אחת לשנה. המדיניות כוללת, בין היתר, את הממשל התאגידי לניהול הסיכון, מסגרת ניהול הסיכון ומגבלות תיאבון הסיכון.
- **מפת סיכונים תפעוליים** - מקס מנהלת מפת סיכונים תפעוליים של התהליכים המרכזיים במקס. מפת הסיכונים כוללת הערכה של הסיכון המובנה, הערכת הבקרה והערכה של הסיכון השיווי. מפת הסיכונים התפעוליים משמשת כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות, ובחינה של רמת החשיפה לסיכון התפעולי.
- **מתודולוגיית זיהוי, מדידה והערכת סיכונים** - למקס מתודולוגיה אחידה לזיהוי והערכה של הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילויות השונות שלה. מתודולוגיית הזיהוי עושה שימוש בכלים שונים וכוללת הערכה כמותית ואיכותית של הסיכון וכן הערכה של אפקטיביות הבקורות על הסיכונים.
- **אירועי הפסד תפעוליים וכמעט הפסד** - למקס תהליך מוסדר לדיווח בגין אירועי הפסד תפעוליים ואירועי כמעט הפסד, וכן תהליך הפקת לקחים ולמידה מאירועים אלו. איסוף הנתונים על אירועי הפסד, תומך בין היתר, בתהליך הערכת החשיפה לסיכון התפעולי.

סיכונים אחרים

9. סיכון אבטחת מידע וסייבר

בהתאם להוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, סיכון הסייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק שנובע מהתרחשות אירוע סייבר, בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. אירוע סייבר הינו אירוע אשר במהלכו מתבצעת תקיפת מערכות מחשב ו/או מערכות תשתיות משולבות מחשב על ידי, או מטעם, יריבים (חיצוניים או פנימיים למקס) אשר עלולה לגרום להתממשות סיכון סייבר.

מקס, כארגון פיננסי, מהווה מטרה אטרקטיבית לתוקפים שונים. מערכות המחשב, רשתות התקשורת והמערכות הממוחשבות המשרתות את לקוחות מקס הינן יעד להתקפות סייבר, החדרת נזקות, קודים זדוניים, התקפות דיג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירותי מקס, גניבת מידע או פגיעה בבסיס הנתונים של מקס.

הפעילות העסקית של מקס נסמכת ונתמכת במידה רבה על מערכות טכנולוגיות. על כן, זמינות המערכות, מהימנות הנתונים והשמירה על סודיות הנתונים חיוניים לפעילות עסקית תקינה. כמו כן, מקס רואה במידע העסקי ובמידע על לקוחותיה הקיים במערכותיה ואצל ספקיה נכס עיקרי ומשקיעה מאמצים ומשאבים רבים ביישום מנגנונים ותהליכים של בקרה והגנה מתקדמים בתחום אבטחת המידע.

מסמך האסטרטגיה לאבטחת מידע והגנת סייבר מגדיר את תפיסת מקס ויעדיה בנושא אבטחת מידע והגנת הסייבר בהתאם לאסטרטגיה העסקית של מקס. מטרת המסמך להוות מסגרת למדיניות אבטחת מידע והגנת הסייבר ונהלי העבודה בתחום זה, אשר מגדירים את עקרונות הניהול והיישום, תחומי האחריות, בעלי התפקידים, טווחי הסמכויות, סדרי הפעולות והטכנולוגיות אשר משמשות את מקס. כחלק מההיערכות להתמודדות עם איומי הסייבר השונים, מקס מקיימת ומובילה תהליכים פנימיים וחיצוניים להפחתת סיכונים הסייבר נגדה ונגד ולקוחותיה. במסגרת זו, סיכונים הסייבר מנוהלים באמצעות מספר מעגלי אבטחה ובקרה במספר רבדים, זאת מתוך מטרה להקטין את החשיפות הפוטנציאליות בגין איום זה.

10. סיכון ציות

סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית ו/או להפסד פיננסי מהותי ו/או לנזק תדמיתי, אשר מקס עלולה לספוג כתוצאה מכך שאינה מקיימת הוראות חוקים ותקנות. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308 בנושא ציות, נדרש ממקס לנהל מקס מנהלת את כלל סיכונים הציות הנובעים מכלל החוקים, התקנות, ההנחיות והחוזרים החלים על פעילותה. ניהול סיכון הציות הינו חלק בלתי נפרד מהפעילות העסקית של מקס ואינו רק עניינה ואחריותה של פונקציית הציות. קווי העסקים נושאים באחריות רבה לנושא הציות ונוטלים חלק פעיל בניהול והפחתת החשיפה לסיכונים הציות במקס.

11. סיכון משפטי

סיכון הנובע מפעילות מקס אשר קיים לגביה חשש כי אינה תואמת הוראות חקיקה (ראשית או משנית), הוראות והנחיות רשויות מוסמכות, רגולציה או פסיקה תקדימית, וכן סיכון הנובע מהליכים משפטיים המתנהלים נגד מקס וסיכון הנובע מחשש להפרת התחייבויות הסכמיות מצד מקס. בנוסף, מוגדר סיכון משפטי כחוות דעת משפטית לקויה, לרבות עריכת הסכמים שאינם מגנים על זכויות מקס במידה הראויה או אי מתן הנחיות מתאימות עקב שינויים בחקיקה, בהוראות רגולציה, בפסיקה או בהתחייבויות הסכמיות מצד מקס.

תפיסת ניהול הסיכון של מקס היא כי ניהול הסיכון המשפטי הינו חלק אינטגרלי מהסביבה העסקית. כפועל יוצא מכך, החלטות בדבר ניהול הסיכון מתקבלות בשקלול ההיבטים העסקיים והמשפטיים.

12. סיכון רגולטורי

סיכון רגולטורי הינו הסיכון להפסד כתוצאה מהשפעת רגולציה עתידית צפויה ובכלל זה חקיקה ו/או הוראות של גופים רגולטוריים שונים. מקס חשופה לסיכון רגולטורי ביחס לכלל תחומי פעילותה.

הסביבה העסקית בה פועלת מקס הינה סביבה דינאמית, אשר נמצאת כיום במוקד תשומת הלב של רגולטורים ומחוקקים. שינויים רגולטורים אלו נועדו, בין היתר, לעודד את התחרות בתחום באמצעות הקטנת חסמי כניסה והוזלת עלויות ללקוח, ולהגן על הלקוחות בהקשרים של גילוי נאות וכד'. מסגרת רגולציה זו, לרוב, מחמירה את ההגבלות על פעילות הענף, ולעיתים יוצרת חוסר אחידות רגולטורית בין מקס ומתחריה. יחד עם זאת, ישנם מספר שינויים רגולטוריים צפויים אשר עשויים להוות מקור להזדמנויות עסקיות חדשות.

ניהול הסיכון הרגולטורי מבוצע על ידי זיהוי שוטף של יוזמות רגולטוריות חדשות והפנייתן לגורם הרלוונטי במקס, וכן מתקיים דיווח שוטף בהנהלת מקס אודות יוזמות חדשות.

13. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הינו הסיכון לפגיעה ברווחים, בהון, במוניטין או במעמד מקס כתוצאה מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים, רגולטוריים וטכנולוגיים.

ניתן לחלק את הסיכונים האסטרטגיים ל-3 סוגים:

- סביבה חיצונית - סיכונים הנובעים משינויים בסביבה הפוליטית, הכלכלית והחברתית.
- סביבה תחרותית - סיכונים הנובעים משינויים בסביבה התחרותית בה פועלת מקס.
- סביבה פנימית - סיכונים הנובעים מהחלטות, תהליכים או פעולות בהן נקטה/נמנעה מלקוט מקס.

מקס ניצבת כיום בפני אתגרים משמעותיים בכל זירות הפעילות, ריבוי איומים בעסקי הליבה לצד הזדמנויות והתמודדות עם שינויי רגולציה מהותיים. ניהול הסיכון האסטרטגי במקס מבוסס על התמודדות באמצעות אסטרטגיה הנבחנת כל העת, תוך שמירה על ערכי הליבה של התכנית האסטרטגית של מקס. התיקוף מתבצע לאור סקירות והערכות של אירועים שונים בסביבת העבודה (בתחומי רגולציה, תחרות, טכנולוגיה ועוד) והערכת השינויים הצפויים ביחס לתחומי פעילותה של מקס, לרבות הסיכונים שעלולים להתלוות לשינויים אלו, החשיפה להתממשותם והצעדים שעל מקס לנקוט במקרה של התממשות הסיכונים. ניהול הסיכון האסטרטגי במקס כולל בין היתר פעילויות להלן:

- גיבוש תכנית אסטרטגית ארוכת טווח, הכוללת סקירה והערכות של אירועים שונים בסביבת העבודה (בתחומי רגולציה, תחרות, טכנולוגיה ועוד) והערכת השינויים הצפויים ביחס לכל אחד מקווי פעילותה של מקס.
- דיונים שוטפים קבועים בהנהלה ובדירקטוריון מקס במהלכם מוצגים שינויים אלו ונבחן הצורך בעדכון האסטרטגיה.
- אגף ניהול סיכונים, מבצע אתגור תקופתי להערכות של המגמות האסטרטגיות כפי שזוהו במקס, וכן מציף נושאים רלוונטיים לסיכון האסטרטגי במידת הצורך.

14. סיכון מוניטין

סיכון מוניטין הינו הפוטנציאל שפרסום שלילי, נכון או שגוי, שמעות בשוק, תפישה ציבורית או מחאה חברתית המתייחסים לדרכי פעולתה של מקס ושל עובדיה, יגרמו לפגיעה בשמה הטוב והמוניטין שלה או לירידה בבסיס הלקוחות או יגררו עלויות משפטיות גבוהות או ירידה בהכנסות. סיכון המוניטין קיים כחלק טבעי מפעילות מקס והינו סיכון חוצה חברה. סיכון פוטנציאלי קיים בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים, המערכות במקס ובשיתופי הפעולה של מקס עם חברות וגופים אחרים, בין אם בפעילויות עסקיות, מנהליות - פנימיות, ובין אם בדדון או בתום לב.

ניהול הסיכון במקס מורכב בראש ובראשונה מתהליך לזיהוי חשיפות מוניטין (כל פעולה שעלולה להיקשר למוותג ולעורר סיקור תקשורתי או שיח שלילי) וניתנת תתיחסות לגביו בתהליכי ניהול מוצר חדש. הניטור, המעקב והתגובה מבוצעים באופן שוטף. ניהול סיכון המוניטין מוסדר במסגרת מדיניות ייעודית.

15. סיכון מאקרו-כלכלי

סיכון מאקרו-כלכלי הינו סיכון לפגיעה ברווח ובהון מקס הנובעים מהרעת הסביבה המאקרו-כלכלית בארץ ובעולם. האסטרטגיה העסקית ותכנון ההון של מקס כוללים הנחות הנגזרות, בין היתר, מהסביבה המאקרו-כלכלית, כאשר מקס בוחנת ומעריכה את השפעת השינויים בסביבת המאקרו-כלכלית על תוצאותיה העסקיות ועל תכנון ההון.

סביבת הריבית הגבוהה בשנת 2023 מכבידה על הצרכנים ועשויה להשפיע על סיכון האשראי הצרכני. מקס מנסרת ומנהלת באופן שוטף את הסיכון לאי-עמידה בהחזרי הלוואות כמו גם את כלל סיכון האשראי הצרכני. בשלב זה לא ניכרת עלייה מהותית בהתממשות של פוטנציאל הסיכון. מקס נערכת לאפשרות של התחזקות הסיכון המאקרו כלכלי, בין השאר בשל ההשלכות הכלכליות של מלחמת "חברות ברזל" והשפעת הורדת הדירוג של מדינת ישראל.

מקס בוחנת את יכולתה לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו-כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים. בנוסף, מקס עוקבת באופן שוטף אחר מדדי סיכון שונים, ביניהם מדדים מאקרו-כלכליים, כאשר שינויים משמעותיים במדדים אלו נדונים במסגרת פורום ניהול סיכונים פיננסיים בראשות מנכ"ל מקס וכן, בוועדת ניהול סיכונים עליונה ובוועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון.

16. סיכונים סביבה ואקלים (ESG)

ההגדרה של סיכון סביבתי הינה הסיכון להפסד כתוצאה מאי עמידה בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בשנים האחרונות התרחבה ההגדרה של סיכון סביבתי וכיום היא כוללת גם את ההשפעה של הארגון על הסביבה אף אם הדבר לא קשור באופן ישיר להפסד כספי. בנוסף, הסיכון נתפס כסיכון גלובלי, הנובע מפוטנציאל ההשפעות המזיקות של שינויים סביבתיים, בכללותם, על אנשים, מערכות אקולוגיות ופעילויות כלכליות ופיננסיות. סיכונים סביבתיים מתרחשים לא רק עקב זיהומי אוויר, מים וקרקעות, אלא גם פגיעה בתשתיות הכלכליות והחברתיות ובעיקר בעקבות שינוי האקלים.

סיכון האקלים הינו סיכון מתפתח הנובע בין היתר, מהשפעת התממשות סיכונים סביבתיים וכן מהתפתחויות רגולטוריות, התפתחויות בסביבה העסקית והתפתחויות טכנולוגיות הנלוות להסתגלות והתאמה לשינויי האקלים.

הנהלת מקס החליטה להנהיג ערכי מחויבות סביבתית ולהתאים את פעילותה לצרכי הגנת הסביבה. כבסיס לפעילות, החליטה הנהלת מקס להטמיע את התקן הבינלאומי לניהול מערך סביבתי.

החל משנת 2009 מקס מוסמכת לתקן הבין-לאומי ISO 14001 - 2015 ונבדקת להתאמה לדרישות התקן אחת לשנה על ידי מכון IQC, כאשר בין היתר ממבוצע עדכון וטיוב לסקר סיכונים סביבה. במסגרת יישום הנחיות התקן, מקס פועלת להגברת המודעות בקרב העובדים והשקעת המשאבים הנדרשים.

מקס עוקבת אחר התפתחות הרגולציה והדרישות הרלבנטיות ופועלת בהתאם ליישום ההנחיות.

17. סיכון מודל

סיכון מודל הינו החשיפה להפסד או לפגיעה במוניטין מקס, כתוצאה מהחלטות עסקיות שמתבססות על תוצאות מודל שגויות, מוטות או על פרשנות מרחיבה מדי של תוצאות המודל. סיכון זה יכול לנבוע, בין היתר, כתוצאה מאי התאמה של המודל למציאות העסקית, שימושיות שאיננה בהתאם לייעוד וכן שגיאות בחישובי ובנתוני המודל ביישום.

העקרונות לניהול סיכון המודל מוגדרים על פי מדיניות מקס המעגנת תהליכי תיקוף בלתי תלוי, ממשל תאגידי, מדרג סמכויות ותהליכי ניהול סיכון.

הישענות על מודלים כחלק מתהליכי קבלת החלטות הינו תהליך שהולך ומתעצם בשנים האחרונות ובהתאם מערך ניהול סיכון המודלים במקס מותאם למגמה זו באופן הולם ומחייב.

כמענה לעלייה ברמת אי הוודאות המקומית והגלובלית, מבצעת מקס הידוק לתהליכי ניהול סיכונים המודלים לרבות עומק ותדירות הניטור, על מנת להפחית ולמזער את סיכונים מודל.

ה. תזרימי מזומנים בהתאם למועד הפרעון החוזי - מקס⁽¹⁾

31 בדצמבר 2024										
שיעור תשואה אפקטיבי (3)	יתרה מאזנית (2)		סך הכל תזרימי מזומנים	תזרימי מזומנים בהתאם למועד הפרעון החוזי						
	ללא מועד פרעון	סך הכל		מעל 5 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל 3 שנה עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים עד 3 חודשים	עם דרישה ועד חודש		
מיליוני ש"ח										
באחוזים										
3.35	604	-	606	-	-	3	-	62	541	מזומנים ופקדונות בבנקים (4) חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו (5)
8.54	17,755	65	19,789	699	2,935	5,051	4,116	2,372	4,616	
-	211	112	100	1	1	23	54	13	8	
8.46	18,570	177	20,495	700	2,936	5,077	4,170	2,447	5,165	סך הכל נכסים
3.41	5,993	-	6,211	262	770	968	380	118	3,713	אשראי מתגידים בנקאיים
-	9,678	-	9,678	-	14	259	1,283	1,345	6,777	זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
7.23	816	-	886	-	273	37	18	-	558	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
-	724	-	724	148	30	48	308	37	153	התחייבויות כספיות אחרות
2.74	17,211	-	17,499	410	1,087	1,312	1,989	1,500	11,201	סך הכל התחייבויות
פריטים חוץ מאזניים										
-	-	-	39,704	-	-	3	719	9,567	29,415	התחייבויות להעמיד אשראי
-	1,359	177	(36,708)	290	1,849	3,762	1,462	(8,620)	(35,451)	סך הכל תזרימים נטו (כולל בשקלים ומט"ח)
מזה:										
-	109	-	109	-	-	-	-	-	109	סך הכל נכסים במט"ח
-	54	-	54	-	4	4	4	-	42	סך הכל התחייבויות במט"ח
-	55	-	55	-	(4)	(4)	(4)	-	67	סך הכל תזרימים נטו במט"ח

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים החוזיים העתידיים הצפויים בגין סך הנכסים, סך ההתחייבויות, וסך התחייבויות להעמיד אשראי, לאחר השפעת זכויות עובדים ומכשירים נגזרים, לפי מטבע, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים ביום הדוח.
- (2) כפי שנכללה בביאור "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (3) שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) השווי ההוגן של מזומנים ופיקדונות בבנקים עומד על 604 מיליון ש"ח ליום 31.12.2024.
- (5) תזרימי המזומנים העתידיים של הלוואות מוצגים בהתאם למועד הפרעון החוזי של הלוואות. אשראי בפיגור של 30 ימים או יותר מוצג בעמודת "ללא מועד פרעון". ההפרשה להפסדי אשראי מנוכה מהתזרימים הרלבנטיים.

ה. תזרימי מזומנים בהתאם למועד הפרעון החוזי - מקס⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2023									
עם דרישה ועד חודש	מעל חודש עד 3 חודשים	מעל 3 חודשים ועד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 5 שנים עד 5 שנים	מעל 3 שנים עד 5 שנים	סך הכל תזרימי	יתרה מאזנית ⁽²⁾		שיעור תשואה אפקטיבי ⁽³⁾
							ללא מועד פרעון	סך הכל	
מיליוני ש"ח באחוזים									
508	16	-	-	-	524	-	-	523	3.71
3,594	1,908	3,817	4,734	2,543	518	17,114	61	15,096	9.79
10	4	16	4	1	1	36	105	138	-
סך הכל נכסים									
4,112	1,928	3,833	4,738	2,544	519	17,674	166	15,757	9.72
3,629	132	466	591	494	81	5,393	-	5,202	5.02
5,638	1,137	1,059	230	9	-	8,073	-	8,073	-
317	35	18	37	291	-	698	-	610	7.29
143	33	268	43	28	151	666	-	666	-
סך הכל התחייבויות									
9,727	1,337	1,811	901	822	232	14,830	-	14,551	3.53
פריטים חוץ מאזניים									
25,772	8,073	791	14	-	-	34,650	-	-	-
סך הכל תזרימים נטו (כולל בשקלים ומט"ח)									
(31,387)	(7,482)	1,231	3,823	1,722	287	(31,806)	166	1,206	-
מזה:									
87	-	-	-	-	-	87	-	87	-
51	-	5	6	6	-	68	-	68	-
סך הכל תזרימים נטו במט"ח									
36	-	(5)	(6)	(6)	-	19	-	19	-

- (1) בביאור זה מוצגים תזרימי המזומנים החוזיים העתידיים הצפויים בגין סך הנכסים, סך ההתחייבויות, וסך התחייבויות להעמיד אשראי, לאחר השפעת זכויות עובדים ומכשירים נגזרים, לפי מטבע, בהתאם לתקופות הנותרות למועד הפירעון החוזי של כל תזרים ביום הדוח.
- (2) כפי שנכללה בביאור "נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה", לרבות סכומים חוץ מאזניים בגין נגזרים, שאינם מסולקים נטו.
- (3) שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים העתידיים החוזיים הצפויים בגין פריט כספי אל היתרה המאזנית שלו.
- (4) השווי ההוגן של מזומנים ופיקדונות בבנקים עומד על 523 מיליון ש"ח ליום 31.12.2023.
- (5) תזרימי המזומנים העתידיים של הלוואות מוצגים בהתאם למועד הפרעון החוזי של הלוואות. אשראי בפיגור של 30 ימים או יותר מוצג בעמודת "ללא מועד פרעון". ההפרשה להפסדי אשראי מנוכה מהתזרימים הרלבנטיים.

ביאור 43: צדדים קשורים ובעלי עניין

א. חברה אם, בעל שליטה וחברות בנות

(1) בהמשך לאמור בביאור 1, החברה הינה חברה ללא גרעין שליטה.

ביום 19 באוקטובר 2020, נתקבל אצל החברה מכתב מאת הממונה בנושא "עדכון בדבר מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח" (אשר החליף את מכתב הממונה בנדון מיום 21 ביולי 2020) המפרט, בין היתר, את התייחסות הממונה להסדרים אשר יחולו על הפעלת אמצעי שליטה של החברה בכלל ביטוח לרבות לעניין מינוי דירקטורים בחברה ובכלל ביטוח והשתתפות באסיפה הכללית של כלל ביטוח ("מתווה הפעלת אמצעי השליטה"). ביום 30 בנובמבר 2020 נתקבל מאת הממונה מכתב הבהרות בקשר עם מתווה הפעלת אמצעי השליטה היתר השליטה האמור. ביום 25 בדצמבר 2022 נתקבל מכתב הבהרה נוסף בקשר עם כהונת דירקטורים בכלל ביטוח.

ביום 27 במרס 2023 התקבל בחברה מכתב מאת הממונה הכולל, בין היתר, עדכון רישיון המבטח של הגופים המוסדיים הנשלטים על ידי החברה וכן תנאים שיחולו על החברה בקשר עם החזקת אמצעי השליטה בכלל ביטוח; נקבע כי המתווה אשר נקבע לעניין הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח כאמור לעיל ימשיך לעמוד בתוקפו וכן ניתנה התייחסות להיבטי היציבות הפיננסית של החברה ומחויבותה כלפי כלל ביטוח, כנגזרת מעסקת הרכישה של מקס איט פיננסים בע"מ ("מקס"). לפרטים נוספים, ראה ביאור 17 לעיל.

למידע נוסף ראה ביאור 1 לעיל.

נכון למועד זה, למיטב ידיעת החברה, נתקבלו היתרים להחזקת אמצעי שליטה בחברה למספר גופים. בעלי העניין בחברה (קרי בעלי מניות המחזיקים מעל 5% ממניות החברה) נכון למועד זה הינם קבוצת הפניקס, קבוצת הראל, ואלרוב נדל"ן ומלונאות בע"מ.

(2) באשר לחברות מוחזקות, ראה ביאור 9.

במהלך העסקים הרגיל שלה, הקבוצה ביצעה עסקאות עם בעלי ענין בחברה או שלבעלי עניין יש בהן עניין אישי (להלן: "עסקאות בעל עניין") לרבות עסקאות עם חברות שבעלי ענין הינם בעלי עניין בהן, וכן התחייבויות לביצוע עסקאות שהינן בתנאים מסחריים רגילים, במסגרת הספקת שירותי הקבוצה לבעלי ענין ולחברות המוחזקות על ידם (כגון: ביטוחים, שירותי תיווך בביטוח, שירותי ניהול קופות גמל ו/או קרנות פנסיה לרבות הלוואות בהסתמך על החיסכון הצבור בקופות הגמל או בפוליסות הביטוח ושירותים פיננסיים ו/או לכלייה שונים והשכרת נכסים) ו/או במסגרת רכישת שירותים ומוצרים מבעלי עניין בחברה ו/או מחברות המוחזקות על ידם ו/או במסגרת ההשקעות של הקבוצה (לרבות השקעות בניירות ערך, אשראי, נדל"ן וקרנות). ככל שעסקאות אלו מהוות עסקאות זניחות שאינן חריגות בהתאם לקווים מנחים וכללים שנקבעו בנוהל שאימצה החברה כקבוע בתקנה 41(א3)(1) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, הרי שלא יתוארו בנפרד בדוחות אלה.

ב. הטבות לאנשי מפתח ניהוליים (לרבות דירקטורים)

המנכ"ל והמנהלים הבכירים בקבוצה זכאים, בנוסף לשכר, להטבות שלא במזומן (כגון רכב, וכדומה). כמו כן, הקבוצה מפקידה עבורם כספים במסגרת תוכנית הטבה מוגדרת ותוכנית הפקדה מוגדרת לאחר סיום העסקה. יו"ר הדירקטוריון זכאי לדמי ניהול.

1. הטבות בגין העסקת אנשי מפתח ניהוליים (לרבות יו"ר הדירקטוריון) כוללות⁽¹⁾:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	מס' אנשים	אלפי ש"ח	מס' אנשים	
אלפי ש"ח	מס' אנשים	אלפי ש"ח	מס' אנשים	אלפי ש"ח	מס' אנשים	
26	15	34	16	40	16	הטבות לעובדים לטווח קצר
1	14	2	15	2	15	הטבות לאחר סיום העסקה
5	13	5	14	4	14	תשלומים מבוססי מניות ⁽²⁾
31		40		46		

(1) ההטבות כוללות הטבות לאנשי מפתח ניהוליים עד לסיום העסקתם, והטבות בגין אנשי מפתח ניהוליים החל מיום מינויים.

(2) הסכום נקבע על בסיס שווי כתבי האופציה ליום הענקתן, באופן שהשווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת הבשלתה.

2. הטבות בגין העסקת אנשי מפתח ניהוליים אשר הינם דירקטורים שלא מועסקים בחברה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר						במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	
מיליוני ש"ח	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	מיליוני ש"ח	מס' אנשים	
4	9	4	8	3	8	שכר דירקטורים ⁽¹⁾

(1) הגמול הניתן לדירקטורים בחברה, למעט יו"ר הדירקטוריון ודירקטורים מבעלי השליטה, ככל שיהיו כאלו, הינו בהתאם לדרגת החברה והינו הגמול המרבי ביחס לדירקטור חיצוני מומחה בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000. יצוין כי כלל ביטוח נושאת ב-80% מהתגמול לדירקטור משותף, ככל שמשולם לו תגמול על ידי שתי החברות. הסכום האמור הינו לאחר השתתפות כלל ביטוח. ביחס לתנאי התגמול ליו"ר הדירקטוריון, ראה סעיף 4 להלן.

3. החברה רוכשת (עבורה ועבור חברות הקבוצה) ביטוח דירקטורים ונושאי משרה, ראה סעיף 8 להלן. הסכום ששולם עבור החברה ועבור חברות הקבוצה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			במיליוני ש"ח
2022	2023	2024	
5	6	6	עבור ביטוח דירקטורים ונושאי משרה

4. יו"ר הדירקטוריון

א. ביום 3 בפברואר 2021 אישר דירקטוריון החברה את מינויו של מר חיים סאמט ("מר סאמט" או "יו"ר הדירקטוריון") כיו"ר הדירקטוריון של החברה. בימים 11, 13 ו-20 באפריל 2021 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה, בהתאמה, את תנאי כהונתו של מר סאמט כיו"ר דירקטוריון פעיל ב-50% משרה, והכל כמפורט להלן ("תנאי הכהונה"). תנאי הכהונה אושרו על ידי האסיפה הכללית ביום 17 ביוני 2021, באופן רטרואקטיבי, החל ממועד תחילת כהונתו של מר סאמט כיו"ר הדירקטוריון.

התמורה השנתית בגין כהונתו של היו"ר שאושרה הינה בסך כולל של 50% מהתקרה הקבועה בסעיף 2(ב) לחוק תגמול בכירים בתוספת מע"מ כחוק, דהיינו, סכום השווה ל-50% מעלות העסקתו הנמוכה ביותר של עובד בחברה (לרבות עובד קבלן המועסק ישירות ע"י החברה, או המועסק ע"י נותן שירות המועסק ע"י החברה), כפול 35 ("התמורה השנתית"), בתוספת מע"מ כחוק.

בהתאם, יו"ר הדירקטוריון היה זכאי לתמורה שנתית בסך כולל של כ-1.6 מיליוני ש"ח. הסכום האמור לעיל צמוד לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בחברה כאמור בחוק תגמול בכירים, וכן במקרה שבו יתברר כי רכיבים נוספים אינם נכללים בתקרת התגמול שנקבעה בחוק תגמול בכירים (לרבות תגמול בעד שעות נוספות), אולם בכל מקרה לא יעלה על עלות כוללת בסך של 1.75 מיליון ש"ח (לרבות עקב עדכון התמורה השנתית כאמור לעיל).

תנאי הכהונה הינם בהתאם לקבוע בחוק תגמול בכירים, וכן בהתאם למדיניות התגמול של החברה, אשר נקבעה, בין היתר, בשים לב להוראות חוזר גופים מוסדיים 6-9-2019 (תיקון הוראות החוזר המאוחד חלק 1 שער 5, פרק 5 שכותרתו "תגמול" מיום 11 ביולי 2019 (להלן: "חוזר התגמול"), והכל כמפורט להלן.

ב. ביום 13 באוקטובר 2021 מונה מר סאמט כדירקטור בכלל ביטוח וביום 2 בנובמבר 2021 אישר דירקטוריון כלל ביטוח את מינויו של מר סאמט כיו"ר דירקטוריון של כלל ביטוח, מינוי אשר נכנס לתוקף ביום 23 בדצמבר 2021 עם אישור הממונה.

בימים 4 ו-11 בנובמבר 2021 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה וכלל ביטוח, בהתאמה, את תנאי כהונתו של מר סאמט כיו"ר דירקטוריון פעיל ב-80% משרה, החל ממועד תחילת כהונתו של מר סאמט כיו"ר הדירקטוריון של כלל ביטוח, והם יהיו בתוקף כל עוד מר סאמט מכהן כיו"ר הדירקטוריון של החברות. תנאי הכהונה אושרו על ידי האסיפה הכללית ביום 27 בדצמבר 2021, באופן רטרואקטיבי, החל ממועד תחילת כהונתו של מר סאמט כיו"ר הדירקטוריון של כלל ביטוח.

התמורה השנתית בגין כהונתו של היו"ר תהיה בסך כולל של 80% מהתקרה הקבועה בסעיף 2(ב) לחוק תגמול בכירים בתוספת מע"מ כחוק, דהיינו, סכום השווה ל-80% מעלות העסקתו הנמוכה ביותר של עובד בחברה (לרבות עובד קבלן המועסק ישירות ע"י החברה, או המועסק ע"י נותן שירות המועסק ע"י החברה), כפול 35 ("התמורה השנתית"), בתוספת מע"מ כחוק. כל עוד יכהן מר סאמט כיו"ר משותף של החברות, החברות יתחלקו בעלות התשלומים באופן בו כלל ביטוח תישא ב-80% מהתגמול והחברה תישא ב-20% מהתגמול.

הסכום האמור לעיל צמוד לשיעור עליית התגמול הנמוך ביותר בחברה כאמור בחוק תגמול בכירים, וכן במקרה שבו יתברר כי רכיבים נוספים אינם נכללים בתקרת התגמול שנקבעה בחוק תגמול בכירים (לרבות תגמול בעד שעות נוספות). אחת לשנה יינתן עדכון לוועדת התגמול ולדירקטוריון בדבר עדכון התמורה השנתית כאמור לעיל (ככל שתהיה כזו). מובהר כי בכל מקרה התמורה השנתית לא תעלה על עלות כוללת בסך של 2.8 מיליון ש"ח (לרבות עקב עדכון התמורה השנתית כאמור לעיל).

בהתאם לאמור, יו"ר הדירקטוריון היה זכאי לתמורה שנתית בשנת הדוח בסך כולל של כ-2.7 מיליוני ש"ח.

תנאי הכהונה האמורים הינם החל ממועד תחילת כהונתו של מר סאמט כיו"ר דירקטוריון כלל ביטוח והם יהיו בתוקף כל עוד מר סאמט מכהן כיו"ר הדירקטוריון של החברה וכלל ביטוח. יובהר כי אין באמור לגרוע מהחלטת האסיפה של החברה ביחס לתנאי כהונתו של מר סאמט כיו"ר דירקטוריון החברה, קרי במידה ויכהן כיו"ר של החברה בלבד - ימשיך לכהן ב-50% משרה ויהיה זכאי לשכר של 1.6 מ"ש ולא יותר מ-1.75 מ"ש.

תנאי הכהונה עשויים לכלול עלות נוספת שאינה מהותית בגין "עלות הוצאה עודפת" לפי חוק תגמול בכירים בשל העובדה שכפל ההוצאה כאמור לא תותר בניכוי לצרכי מס לחברה.

בהתאם למדיניות התגמול של החברה אשר נקבעה, בין השאר, בשים לב להוראות חוזר התגמול, יו"ר הדירקטוריון לא יהיה זכאי לרכיב משתנה כלשהו (במזומן או הוני).

יו"ר הדירקטוריון זכאי להחזר הוצאות בקשר עם מילוי תפקידו כמקובל בחברה ולפי נהלי החברה.

היו"ר יהיה רשאי לבקש כי החברה תעמיד לרשותו רכב הולם, שיוחזק במלואו על ידי החברה, או החזר הוצאות בגין שימוש ברכב פרטי של היו"ר ו/או טלפון נייד שיועמד לרשותו ו/או הטבות, החזר הוצאות ותנאים נוספים בהתחשב בתפקידו כיו"ר הדירקטוריון, והכל כמקובל בחברה, ובלבד שהעלות הכוללת השנתית לחברה בגין תנאי הכהונה לא תעלה על התמורה השנתית.

במסגרת התמורה השנתית נכלל גם תשלום ליו"ר הדירקטוריון בגין ימי היעדרות רגילים והיעדרות עקב מצב בריאותי, וזאת בהתאם מקובל בחברה.

ההתקשרות עם יו"ר הדירקטוריון אינה קצובה בזמן וכל אחד מהצדדים רשאי להודיע על הפסקת ההתקשרות בכל עת ומכל סיבה שהיא בהודעה מוקדמת בכתב בת 6 חודשים ("תקופת ההודעה המוקדמת"). תקופת ההודעה המוקדמת תחול גם בתום תקופת הכהונה, ככל שלא חודשה ו/או הווארכה. הדירקטוריון יהיה רשאי לוותר על שירותיו של היו"ר בתקופת ההודעה המוקדמת, כולה או חלקה.

על אף כל האמור לעיל, במקרה בו תסתיים עבודתו של יו"ר הדירקטוריון בנסיבות חריגות (כדוגמת נסיבות בגין נשללת מעובד זכאות לפיצוי פיטורים), החברה רשאית להביא הסכם זה לסיומו לאלתר, מבלי מתן דמי הודעה מוקדמת.

במהלך תקופת ההסכם, יו"ר הדירקטוריון רשאי לעסוק בין כעובד ובין כנותן שירותים בתפקידים אחרים, בכפוף להיקף המשרה האמור לעיל שיוקדש לחברה ולקבוצה, בכפוף למגבלות בדבר הימנעות מניגוד עניינים ו/או תחרות בעסקי החברה והקבוצה ו/או הוראות הממונה.

במהלך תקופת כהונתו כיו"ר דירקטוריון, יכול ויידרש מר סאמט לכהן כדירקטור בחברות נוספות מקבוצת החברה, והוא יעשה כן ללא תשלום תמורה נוספת כלשהי (למעט כאמור ביחס לכלל ביטוח). ככל ויידרש מר סאמט לכהן כיו"ר דירקטוריון של חברות נוספות כאמור בקבוצה, יכול ויהיה זכאי מר סאמט לתשלום תמורה נוספת, בכפוף לאישורים כפי שיידרשו על פי דין, ככל שיידרשו. יצוין כי מר סאמט לא היה זכאי לגמול דירקטורים נוסף מכלל ביטוח בגין כהונתו כדירקטור, ובהתאם טרם מינוי כיו"ר דירקטוריון כלל ביטוח לא קיבל בגין כהונה זו גמול נוסף.

מר סאמט מעמיד את שירותיו כיו"ר דירקטוריון עצמאי ובהתאם לכך הוסכם בין החברה למר סאמט לא יחולו יחסי עובד מעביד. מר סאמט יישא בכל תשלום מס ותשלומי חובה על פי דין בגין כל תשלום וטובת הנאה שיקבל על תנאי כהונתו.

על יו"ר הדירקטוריון חלים הסדרי הביטוח, הפטור והשיפוי הקיימים ביחס לדירקטורים ונושאי משרה בחברה.

5. הסכם העסקה - יו"ר הדירקטוריון במקס

בחודשים יולי ואוגוסט 2023, אישרו האורגנים המוסמכים של מקס את תנאי הכהונה והעסקתה של גב' מיה ליקוורניק עבור כהונתה כיושבת ראש דירקטוריון מקס החל מיום 17 במאי 2023.

הגב' ליקוורניק מכהנת כדירקטורית בלתי תלויה בחברה, בעלת מלוא מניותיה של חברת האם של מקס, סימקס החזקות בע"מ (להלן - "סימקס"). לפיכך בהתאם להוראות הדין, התגמול שתוכל לקבל עבור כהונתה במקס מוגבל לסכום הנמוך מבין: (א) סכום שיחושב לפי מספר הישיבות שבהן השתתפה, כאשר הסכום לכל ישיבה ייקבע לפי תקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), תש"ס-2000 (להלן - "תקנות גמול דח"צים"); (ב) סכום הגמול השנתי הקבוע בתקנות גמול דח"צים, בהתאם לדרגת החברה. הגב' ליקוורניק סווגה כבעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית ולפיכך היא נחשבת כדירקטורית מומחית בהתאם לתקנות גמול דח"צים והגמול שיחושב עבורה הינו בהתאם לסכומים המירביים הקבועים בתקנות גמול דח"צים ביחס לדירקטור מומחה, המתעדכנים בכל שנה. הגב' ליקוורניק קבלה כתב שיפוי ופטור, וכלולה בפוליסת אחריות נושאי משרה, כמקובל במקס. בנוסף, הגב' ליקוורניק זכאית לתשלום עבור הוצאות שתוציא בקשר עם כהונתה כיושבת ראש מקס, בהתאם להוראות הדין.

6. הסכם העסקת המנכ"ל

ביום 17 ביוני 2018 אישרו דירקטוריון החברה וכלל ביטוח את מינויו של מר יורם נוח כמנכ"ל החברה וכלל ביטוח, החל מיום 1 ביולי 2018.

בימים 5 ו-8 ביולי 2018, אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה וכלל ביטוח, בהתאמה, את תנאי ההתקשרות עם מר יורם נוח בהסכם העסקה לתקופה שאינה קצובה וזאת החל מיום 1 ביולי 2018, כאשר כל אחד מהצדדים יכול לסיים את ההתקשרות בהודעה מוקדמת בת 6 חודשים ("ההסכם"). ביום 14 באוגוסט 2018 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה את תנאי ההסכם.

להלן יפורטו עיקרי הסכם העסקת מר נוח (להלן: "המנכ"ל"):

שכר המנכ"ל יחושב בכפוף להוראות חוק תגמול בכירים, באופן שההוצאה החזויה בגין התגמול למנכ"ל לפי העלות הכוללת של רכיבי התגמול, לשנה, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, תהיה בהתאם לסעיף 2 לחוק תגמול בכירים על פי הגבוה מבין: (1) שני מיליון וחצי שקלים (2.5 מיליון ש"ח) בשנה⁶ ("מגבלת הסכום"); או (2) מכפלת ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר, לפי עלות היקף משרה מלאה בשיעור של 100%, ששילמה החברה לעובד, במישרין או בעקיפין (לרבות לעובד קבלן המועסק ישירות ע"י החברה, או לעובד המועסק ע"י נותן שירות המועסק ע"י החברה), ב-35 (להלן ובהתאמה: "השכר המינימלי" או "מגבלת השכר המינימלי").

"מגבלת התגמול" - הגבוה מבין מגבלת השכר המינימלי ומגבלת הסכום.

השכר הקבוע עשוי להשתנות מעת לעת בהתאם למנגנון האמור לעיל ובעדכון ועדת התגמול והדירקטוריון, ובנוסף, השכר הקבוע עשוי להשתנות בהתאם ובכפוף להחלטת ועדת התגמול והדירקטוריון במקרה בו יתברר כי רכיבים נוספים (מעבר להפרשה לתגמולים והפרשה לפיצויים על פי דין) אינם נכללים במגבלת הסכום או מגבלת השכר המינימלי שנקבעה בחוק תגמול בכירים.

יובהר כי ההחלטה כאמור מחייבת את החברה גם אם יתברר כי קיימת לחברה עלות נוספת בגין "עודף עלות שכר" כהגדרתו בחוק תגמול בכירים (לדוגמה כתוצאה מפרשנות הוראות חוק תגמול בכירים), קרי בשל העובדה שהוצאה כאמור לא תותר בניכוי ההכנסה החייבת במס של החברה.

6. צמוד למדד מיום פרסומו של חוק תגמול בכירים (12 לאפריל 2016). לצורך חישוב סך התגמול כאמור לא יילקחו בחשבון הפרשה לתגמולים לרבות אובדן כושר עבודה והפרשה לפיצויים על פי דין אותם ניתן יהיה להפריש על סך רכיבי התגמול.

המנכ"ל יהיה זכאי להמיר רכיבי תגמול נלווים (כגון רכב ותגמולים סוציאליים מעל התקרות הרלבנטיות) לשכר חודשי ובלבד שהמרה כאמור לא תגדיל את עלות ההעסקה, מעבר למגבלת התגמול.

על אף כל האמור לעיל, מובהר כי בהתאם להסכם סך התגמול, כהגדרתו בחוק תגמול בכירים, למנכ"ל לא יעלה בכל מקרה על שלושה וחצי מיליון ש"ח (3.5 מיליון ש"ח) בשנה (להלן: "מנגנון התגמול").

בהתאם לאמור לעיל, משכורתו החודשית של מנכ"ל החברה עמדה החל מינואר 2024 על סך של כ-215 אלפי ש"ח (ובנוסף שווי רכב), והחל מינואר 2025 על כ-225 אלפי ש"ח ובתוספת תנאים סוציאליים, כאשר ההוצאה בגין התגמול למנכ"ל לפי העלות הכוללת של רכיבי התגמול, לשנה, עמדה בשנת הדוח על סך של כ-3.3 מיליון ש"ח. בגין ההוצאה האמורה יכול ויווצר "קנס מס" בהתאם לקבוע בחוק תגמול בכירים.

בנוסף, זכאי המנכ"ל להחזר הוצאות בקשר עם מילוי תפקידו, לטלפון נייד, לעיתון ולרכב הולם (בכפוף להחלפת הרכב אחת לתקופה כמקובל בחברה). לרבות ההוצאות הכרוכות באחזקתו ולרבות גילום שווי זקיפת ההטבה בגין הרכב והטלפון לצרכי מס וכן תנאים נלווים נוספים כקבוע במדיניות התגמול של החברה, והכל בכפוף למגבלת התגמול.

בהסכם נכללו הגבלות אי תחרות בתקופת ההסכם. ההגבלות האמורות יחולו על המנכ"ל ביחס לתחומי הביטוח והפיננסים אף לתקופה של תשעה חודשים החל ממועד מתן ההודעה המוקדמת. במהלך תקופת ההודעה המוקדמת של 6 חודשים, יקבל המנכ"ל את מלוא המשכורת החודשית הצמודה וכן את מלוא התנאים הסוציאליים והתנאים הנלווים. החברה תהיה רשאית לוותר על עבודת המנכ"ל בפועל בתקופה זו וזאת מבלי שיגרעו זכויותיו לתנאים האמורים בתקופת ההודעה המוקדמת.

בהסכם נקבעו הוראות שונות והסדרים נוספים מקובלים. כן נקבע כי במקרה של הפסקת יחסי עובד מעביד מכל סיבה שהיא (למעט נסיבות חריגות בהן לא יהיה זכאי המנכ"ל לפיצויים בהתאם להוראות הדין בגין תקופת עבודתו עבור החברה), המנכ"ל יהיה זכאי לשחרור ו/או העברה לבעלותו של כל הכספים שנצברו לזכותו בביטוח המנהלים ובקרבן ההשתלמות, על רווחיהם. בנוסף, אם וככל שהסכום שנצבר ברכיב הפיצויים בביטוח המנהלים לא יגיע לסכום פיצויי הפיטורים לו יהיה המנכ"ל זכאי על-פי דין (לו היה מפוטרי), תשלם החברה את ההפרש שיגיע למנכ"ל.

המנכ"ל אינו זכאי למענק שנתי משתנה בגין כהונתו כמנכ"ל.

יצוין כי בהתאם למדיניות התגמול, אין במדיניות התגמול לפגוע בזכויות שנצברו או שנוצרו בגין תקופות קודמות ולפיכך הוראות חוזר התגמול לא יחולו על מענק ההסתגלות שהופרש למר נה בטרם כניסתו לתוקף של החוזר.

המנכ"ל ממשיך להיות זכאי למענק ההסתגלות בהתאם לקבוע בהסכם העסקתו הקודם, בו נקבע כי יהיה זכאי ל-6 חודשי עבודה ללא תנאים סוציאליים ותנאים נלווים לשכר. הוראות חוזר התגמול ביחס למענקי פרישה, חלות על השלמת מענק ההסתגלות כאמור לעיל.

על המנכ"ל ימשיכו לחול הסדרי הביטוח, פטור ושיפוי הקיימים ביחס לדירקטורים ונושאי משרה בחברה^{7F13}.

כמו כן, המנכ"ל רכש באופן פרטי ביום 3 ביולי 2018 - 3,934 מניות של החברה וביום 22 בספטמבר 2024 רכש באופן פרטי 3,478 מניות נוספות של החברה. ביום 7 בינואר 2025 מכר המנכ"ל 4,000 מניות בבורסה, כך שנוון למועד פרסום הדוח מחזיק המנכ"ל ב-3,412 מניות של החברה המהוות 0.1% מהונה המונפק והנפרע.

במהלך תקופת כהונתו, המנכ"ל תבקש על ידי החברה לכהן כדירקטור בחברות שונות בקבוצת החברה וזאת ללא תשלום תמורה נוספת כלשהי מעבר לתמורה המשתלמת לו מכוח ובהתאם להוראות ההסכם.

7. הסכם העסקת מנכ"לית מקס

מנכ"לית מקס וחברי ההנהלה מועסקים בחוזים אישיים הכוללים שכר קבוע (צמוד למדד המחירים לצרכן) והפרשות סוציאליות וכן תגמול משתנה בהתאם למדיניות התגמול של מקס.

הסכם ההעסקה של מנכ"לית מקס הנכנסת, גב' שגית דותן, הינו לתקופה בלתי קצובה, החל מיום 1 בינואר 2025, כאשר כל צד רשאי להביא את ההסכם לסיומו בהודעה מוקדמת בת 6 חודשים, ובכל מקרה שמורה למקס הזכות שלא לנצל את תקופת ההודעה במלואה או בחלקה. במקרה זה תשלם מקס למנכ"לית את השכר והתנאים הנלווים בגין תקופת ההודעה המוקדמת בגינה ויתרה מקס על עבודתה. מנכ"לית מקס הנכנסת זכאית לתנאים סוציאליים ונלווים (ביטוח מנהלים, קרן פנסיה, קרן השתלמות, חופשה וימי מחלה, דמי הבראה, טלפון נייד וכן הטבות נוספות, כמקובל במקס). כמו כן, זכאי המנכ"לית לרכב ומקס נושאת בעלות אחזקתו ובגילום המס בגינו.

במקרה של פיטורין, זכאית המנכ"לית הנכנסת, לפי ההסכם, לתשלום פיצויי פיטורין בשיעור של 200%, בניכוי הסכומים שהצטברו לטובת המנכ"לית בגין תקופת העסקתה בשל ההפרשות לרכיב הפיצויים. בנוסף, זכאית המנכ"לית הנכנסת לתקופת הסתגלות בהתאם לנסיבות המפורטות בהסכם. כמו כן, מחויבת המנכ"לית הנכנסת לתקופת אי תחרות של 6 חודשים.

על מנכ"לית מקס חלים הסדרי הביטוח, פטור ושיפוי הקיימים ביחס לדירקטורים ונושאי משרה במקס.

הסכם ההעסקה של המנכ"ל היוצא, מר רון פאינרו, החל מיום 21 באוגוסט 2016, ביום 31 בדצמבר 2024 סיים את תפקידו במקס והעסקתו במקס הסתיימה ביום 31 בינואר 2025. עם סיום עבודתו, היה זכאי המנכ"ל היוצא, לתשלום פיצויי פיטורין בשיעור של 250%, בניכוי הסכומים שהצטברו לטובתו בגין תקופת העסקתו בשל ההפרשות לרכיב הפיצויים. בנוסף, היה זכאי המנכ"ל היוצא לתקופת הסתגלות בהתאם לנסיבות המפורטות בהסכם. כמו כן, מחויב המנכ"ל היוצא לתקופת אי תחרות של 6 חודשים.

למנכ"ל מקס היוצא הוענקו בשנת 2019 יחידות מניה חסומות (RSU) של סימקס 2019 במסגרת תכנית תגמול הונית למנהלים במקס כפי שעודכנה בינואר 2022. בנוסף, בחודש ינואר 2022 הוענקו לו אופציות למניות מיוחדות (שאינן על פי סעיף 102 לפקודת מס

7. המנכ"ל קיבל מהחברה כתב פטור וכתב שיפוי, בדומה לדירקטורים ונושאי המשרה בחברה.

הכנסה), שהבשלתן הינה בקורות אירוע של מכירה או הנפקה, הכפוף לתנאים בתוכנית, עד למועד שנקבע בתוכנית. ביום 27 במרס 2023, עם השלמת עסקת רכישת סימקס על-ידי החברה, הואצה הבשלתם של כלל המענקים שטרם הבשילו ומנהלי מקס הצטרפו לעסקה ומכרו במסגרתה את מניותיהם בסימקס.

ביום 23 במאי 2023 אישר דירקטוריון מקס הקצאת כתבי אופציה למנכ"ל מקס היוצא, לנושאי המשרה של מקס ולחלק ממנהליה (לרבות מנכ"לית מקס במסגרת תפקידה הקודם), שיהיו ניתנים למימוש למניות רגילות של החברה (ראו באור 44 לדוחות הכספיים).

8. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי, לנושאי משרה, שבתוקף לתום תקופת הדיווח

א. להלן תיאור ההסדר החל בגין ביטוח אחריות לדיקטורים ונושאי משרה בחברה:

(1) החל מיום 1 בדצמבר 2014 רוכשת החברה פוליסות ביטוח אחריות נושאי משרה לתקופה של שנה אחת, כל אחת מהפוליסות האמורות הינה משותפת לחברה ולחברות מקבוצת החברה לרבות כלל פיננסים וקבוצת סימקס. כלל ביטוח אינה המבטחת בפוליסות האמורות. ביום 18 בדצמבר 2016 אישרה לראשונה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה מדיניות תגמול הכוללת סעיף פטור, שיפוי וביטוח לנושאי משרה. במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי החברה תהיה רשאית לרכוש לנושאי המשרה בקבוצה ביטוח אחריות נושאי משרה וזאת, בסכומי ביטוח שלא יעלו על 400 מיליוני דולר, ביום 3 בינואר 2021 עודכנה מדיניות התגמול ומאז נקבע כי עלות הפרמיה השנתית וגובה ההשתתפות העצמית בגין הפוליסה יהיו בהתאם לתנאי השוק במועד עריכת הפוליסה ובעלות שאינה מהותית לחברה. כמו כן החברה תהיה רשאית לרכוש ביטוח נושאי משרה מסוג Run Off במקרה של העברת שליטה בחברה ו/או בחברה בת.

בהתאם להחלטה האמורה התקשרה החברה בפוליסת ביטוח שהנפיק מבטח שאינו צד קשור לתקופה שמיום 1 לדצמבר 2023 ועד ליום 30 בנובמבר 2024 ולאחר מכן מיום 1 בדצמבר 2024 ועד ליום 30 בנובמבר 2025 ("הפוליסות לשנת 2024 ו-2025"). במסגרתן רכשה החברה כיסוי ביטוח עבור נושאי משרה בחברה ולחברות המוחזקות על ידה לרבות קבוצת סימקס. גבול האחריות הכוללת של כל אחת מפוליסות הביטוח לשנת 2024 ו-2025 הינו עד 130 מיליוני דולר (ארה"ב) ועד 145 מיליוני דולר (ארה"ב), בגין תביעה אחת או במצטבר, בהתאמה (כאשר הכיסוי מעל 100 מיליוני דולר לא יחול בגין פעילות עבר). סך הפרמיה השנתית הינו במסגרת הסכום ו/או המנגנון שאושר בהחלטת האסיפה הכללית כאמור לעיל.

ב. להלן תיאור ההסדר החל בגין שיפוי לדיקטורים ונושאי משרה בחברה:

(1) ביום 10 באוקטובר 2002, אישרה האסיפה הכללית של החברה התחייבות לשיפוי לדיקטורים, לנושאי משרה בחברה ובחברות נוספות בקבוצה עד לשיעור של 25% מהונה העצמי של החברה במועד השיפוי. בהתאם, מעניקה החברה לנושאי משרה בחברה ובחברות בנות מסוימות כתבי שיפוי.

(2) ביום 16 באפריל 2008, אישרו ועדת הביקורת והדירקטוריון של החברה הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה בחברות מסוימות בקבוצה, לרבות החברה, הדומים במהותם לכתבי השיפוי שאושרו כאמור.

(3) ביום 3 במאי 2012, לאור תיקון 16 לחוק החברות, וכן בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 אישרה האסיפה הכללית של החברה הענקת כתבי שיפוי חדשים על ידי החברה, לדיקטורים ונושאי משרה בחברה ו/או בחברות נוספות בקבוצה (להלן: "כתב השיפוי החדש") עד לשיעור של 25% מההון המיוחס לבעלי המניות של החברה במועד השיפוי. בהתאם, מעניקה החברה לנושאי משרה בחברה ובחברות בנות מסוימות כתבי שיפוי.

הוראות כתב השיפוי החדש גוברות על כל התחייבות או הסכמה קודמות (טרם שנחתם כתב השיפוי החדש), בין בכתב ובין בעל פה, בין החברה לבין נושא המשרה בעניינים האמורים בכתב השיפוי החדש, וזאת, גם ביחס לאירועים שאירעו טרם חתימת כתב השיפוי החדש. האמור כפוף לכך, שכתב שיפוי קודם שניתן לנושא המשרה, אם ניתן, יוסיף לחול ולהיות תקף ביחס לכל אירוע שאירע טרם חתימת כתב השיפוי החדש (אף אם הליך בגינו הוגש כנגד נושא המשרה לאחר חתימת כתב השיפוי החדש), אם תנאיו של כתב השיפוי החדש מרעים את תנאי השיפוי עבור נושא המשרה ביחס לאירוע כאמור, כפוף לכל דין.

ביום 28 ביולי 2013 אישרה האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה תיקון להשמטות שנעשו בהגדרות של "הליך מנהלי" ו"תשלום לנפגע הפרה" בכתב השיפוי החדש, שלא בהתאם להגדרות כפי שאלה מופיעות בתקנון החברה. בהתאם, הותאמו הגדרות "הליך מנהלי" ו"תשלום לנפגע הפרה" בכתב השיפוי החדש להגדרות המופיעות בתקנון החברה.

(4) החל משנת 2017, מדיניות התגמול של החברה, כפי שאושרה מעת לעת באסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה כוללת כאמור סעיף פטור, שיפוי וביטוח לנושאי משרה.

במסגרת מדיניות התגמול של החברה נקבע כי החברה תהיה רשאית להעניק כתבי שיפוי בנוסח שיוחלט על ידה ואושר ו/או יאושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה.

בהתאם העניקה החברה כתבי שיפוי לדיקטורים ונושאי המשרה בחברה וכן לבעלי תפקידים נוספים.

בחלק מהחברות הבנות בקבוצה הוענקו כתבי שיפוי לנושאי המשרה בהן מאותן החברות (לעיתים בנוסף לכתבי השיפוי שלהחברה) באופן שסכום השיפוי בהם אינו עולה על 25% מההון העצמי של אותן חברות או על 1 מיליון ש"ח.

ג. להלן תיאור ההסדר החל בגין פטור לדירקטורים ונושאי משרה בחברה:

ביום 9 באוקטובר 2016 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה מתן פטור מאחריות לנושאי המשרה בחברה, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים להענקת הפטור לפי הדין. פטור כאמור לא יחול על החלטה או עסקה שבה לבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בחברה (גם נושא משרה אחר מזה שעבורו מוענק כתב הפטור) יש בה עניין אישי. במדיניות התגמול של החברה, החל משנת 2017, כפי שאושרה על ידי האסיפה מעת לעת, נקבע כי החברה תהיה רשאית להעניק פטור מאחריות לנושאי המשרה בחברה כאמור לעיל.

בהתאם העניקה החברה כתבי פטור לדירקטורים ונושאי המשרה בחברה.

ג. יתרות של צדדים קשורים ובעלי עניין

ליום 31 בדצמבר 2024		ליום 31 בדצמבר 2023		במיליוני ש"ח
צד קשור/ בעל עניין				
חברות מוחזקות	צדדים קשורים אחרים	חברות מוחזקות	צדדים קשורים אחרים	
3	1,371	13	2,282	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
				השקעות פיננסיות אחרות:
-	118	-	104	נכסי חוב סחירים
122	24	-	51	נכסי חוב שאינם סחירים
-	57	-	70	מניות
-	-	-	11	אחרות
2	-	7	-	הלוואות לחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני (1)
2	-	4	1	חייבים ויתרות חובה
-	-	-	411	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
-	-	-	61	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
-	-	-	28	זכאים ויתרות זכות
-	-	-	88	התחייבויות פיננסיות

(1) כלול בסעיף השקעות בחברות מוחזקות.

ד. סכומים שנכללו בדוח רווח והפסד בגין עסקאות עם צדדים קשורים ובעלי עניין ותיאור עסקאות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	
צד קשור/ בעל עניין					
במיליוני ש"ח	צדדים קשורים אחרים	חברות מוחזקות	צדדים קשורים אחרים	חברות מוחזקות	צדדים קשורים אחרים
פרמיות ברוטו	8	-	9	-	22
רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון	455	7	(14)	9	(1)
תשלומים בגין חוזי ביטוח	4	-	5	-	5
הוצאות הנהלה וכלליות	6	-	2	-	2

ביאור 44: תשלום מבוסס מניות

א. פירוט תוכניות להקצאת כתבי אופציה למניות החברה

1. תוכנית 2021

בהתאם למדיניות התגמול של החברה, ביום 25 במרץ 2021 אימץ דירקטוריון החברה תוכנית תגמול הוני מותנית ביצועים לשנת 2021 (להלן: "תוכנית 2021"), לפיה תהא החברה רשאית להעניק לעובדים ונושאי משרה כתבי אופציה.

כתבי האופציה ניתנים למימוש, כל אחד, למניה רגילה בת 1 ש"ח ערך נקוב, בהתאם לשווי ההטבה הכספי הגלום בכתבי האופציה במועד המימוש ובכפוף להתאמות ולתנאים, אשר העיקריים שבהם מפורטים להלן.

מחיר המימוש לא יפחת ממוצע מחיר הסגירה של מניית החברה ב- 30 ימי המסחר האחרונים ובכל מקרה לא יפחת ממחיר הסגירה של מניית החברה ביום המסחר האחרון בבורסה, למועד אישור הדירקטוריון. בנוסף, מעבר למתחייב ממדיניות התגמול, לכל מנה תתווסף פרמיה מדורגת על מחיר המניה - מחירי מימוש יהיו בפרמיה של 2.5%, 5% ו- 7.5% לכל מנה, למעט ביחס לאופציות מסוג ב' אשר בכונות החברה להקצות לעובדים מסוימים בהתאם להסכם הקיבוצי כאמור בביאור 25(ג) במחיר מימוש כאמור לעיל וללא פרמיה.

מחיר המימוש של כתבי האופציה יהיה כפוף להתאמות בגין האירועים הבאים: חלוקת מניות הטבה; הסדר חילוף מניות (כגון: עסקת מיזוג או ארגון מחדש); הנפקת זכויות; תשלום דיבידנד במזומן; וכן פיצול, או איחוד, הון המניות של החברה, או כל אירוע הוני תאגידי בעל אופי דומה באופן מהותי. ההתאמות יבוצעו באופן שנקבע בתוכנית 2021. תוכנית 2021 תאושר במסלול מיסוי הוני, לפי סעיף 102 לפקודת מס הכנסה.

הקצאת האופציות מסוג א' תהיה בשלוש מנות שיתפרסו על פני שלוש שנים, ותהיינה ניתנות למימוש החל מתום שנה (כאשר ביחס למנה הראשונה נדרשות לפחות שנתיים של הבשלה והחזקה), שנתיים ו-3 שנים ממועד ההקצאה, ועד לתום שנתיים ממועד ההבשלה (וביחס למנה הראשונה ממועד ההחזקה).

הקצאת האופציות מסוג ב' תהיה במנה אחת ותהיינה ניתנות למימוש החל מתום שנה (כאשר נדרשות לפחות שנתיים של הבשלה והחזקה) ובהתאם לתנאי ההסכם הקיבוצי, כמפורט בביאור 25 לעיל.

כל מנה שהבשילה ניתנת למימוש עד שנתיים ממועד ההבשלה.

הבשלת כל מנת אופציות הינה בתנאי שהניצע הינו עובד הקבוצה נכון ליום 31 בדצמבר של השנה שקדמה למועד ההבשלה, וכפופה לעמידה בכל התנאים הבאים: א. עמידה ביחס כושר פירעון מינימלי (125% לפי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי, כשהוא מחושב תוך התחשבות בהוראות המעבר שהוגדרו על ידי הממונה) ואי התקיימות נסיבות משהות של איזה מבין כתבי ההתחייבות שהנפיקה כללביט מימון בע"מ ("תנאי סף"); ב. העדר הפסד כולל (לאחר מס), לחברה; ו-ג. עמידה בתקרת השכר לפי חוק תגמול בכירים. יובהר כי כל מנת אופציה תפקע במידה של אי עמידה בתנאי הסף, ואולם במידה שלא התקיימו תנאים ב' ו/או ג ניתן לדחות את מועד ההבשלה לשנה העוקבת בתנאי שכל התנאים יתקיימו.

וזאת לתקופה של עד לארבע (4) שנים בסך הכל ממועד הבשלה המקורי. הניצע אינו חייב להיות עובד החברה במועד ההבשלה הדחוי למעט אם הדחיה בוצעה בשל אי התקיימות תנאי ג.

על אף האמור לעיל, אם תקופת האופציה של מנה כלשהי תסתיים במהלך תקופה אשר נקבעה על ידי החברה כתקופת חסימה בשל קיומו או פוטנציאל לקיומו של מידע פנים, אזי בכפוף לתנאי התוכנית, תקופת האופציה תוארך באופן אוטומטי, למשך תקופה נוספת במספר ימים השווה למספר הימים הכלולים בתקופת החסימה.

מנהל התוכנית רשאי לקבוע בעת הקצאת כתבי אופציה מחיר תקרה כהגדרתו לעיל, יצוין כי ביחס לכל כתבי האופציה שהוקצו בהתאם לתוכנית 2021, נקבע מחיר תקרה כאמור (ראו סעיף ג להלן).

בשנת 2021 החליט דירקטוריון החברה לפרסם מתאר המתייחס להקצאת עד 3,500,000 כתבי אופציה אשר יוצעו מכוחו, בהתאם לתוכנית, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה ("מתאר 2021"). הקצאת האופציות שיוצעו על פי המתאר כפופה לקבלת כל ההיתרים והאישורים הנדרשים על פי כל דין להצעת ניירות ערך לפי מתאר, להנפקתם ולפרסום המתאר. כתבי האופציה ניתנים למימוש למניות רגילות של החברה, בהתאם לשווי ההטבה הגלום באופציות, בכפוף להתאמות. שווי ההטבה מבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ- 15 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה.

בחודש יוני 2021 הקצתה החברה 2,493,200 אופציות מסוג א ו-175,247 אופציות מסוג ב' לנושאי משרה ולעובדים בחברה ו/או בחברות בשליטתה בהתאם למתאר 2021.

המניות שתנבענה ממימוש אופציות אלו מהוות כ- 1.87% מהון החברה, בהנחת מימוש מקסימלי.

לפרטים נוספים, ראה סעיפים ב' ו-ג' להלן.

בנוסף, באפריל 2022 בהתאם לתוכנית 2021 פורסם מתאר המתייחס להקצאת עד 370,000 כתבי אופציה אשר יוצעו מכוחו, בהתאם לתוכנית, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה ("מתאר 2022"). הקצאת האופציות שיוצעו על פי המתאר כפופה לקבלת כל ההיתרים והאישורים הנדרשים על פי כל דין להצעת ניירות ערך לפי מתאר, להנפקתם ולפרסום המתאר. כתבי האופציה ניתנים למימוש למניות רגילות של החברה, בהתאם לשווי ההטבה הגלום באופציות, בכפוף להתאמות. שווי ההטבה מבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ- 21 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה.

בחודש יולי 2022 הקצתה החברה 213,000 אופציות מסוג א ו-137,396 אופציות מסוג ב' לנושאי משרה ולעובדים בחברה ו/או בחברות בשליטתה, בהתאם למתאר 2022.

המניות שתבענה ממימוש אופציות אלו מהוות כ- 0.23% מהון החברה, בהנחת מימוש מקסימלית.

בנוסף, ביום 30 במאי 2023 החליט דירקטוריון החברה לפרסם מתאר המתייחס להקצאת עד 1,250,000 כתי אופציה מסוג א' אשר יוצעו מכוחו, בהתאם לתוכנית 2021, לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה. הקצאת האופציות שיוצעו על פי המתאר כפופה לקבלת כל ההיתרים והאישורים הנדרשים על פי כל דין להצעת ניירות ערך לפי מתאר, להנפקתם ולפרסום המתאר. המניות שתבענה ממימוש אופציות אלו יהיו כ- 0.77% מהון החברה בהנחת מימוש מקסימלית. כתי האופציה ניתנים למימוש למניות רגילות של החברה בהתאם לשווי ההטבה הגלום באופציות, בכפוף להתאמות. שווי ההטבה מבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ- 16.3 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה. החברות הבנות תישאנה בהוצאה בגין שווי האופציות כאמור ותשפה את החברה במלוא הטבה זו, בהתאם לשווי ההטבה הכספי שירשם בספרי החברה ובהתאם לכללי החשבונאות.

בחודש יולי 2023 עודכן המתאר באופן שתקופת ההבשלה של המנה הראשונה תהיה שלוש שנים ולא שנתיים, בהתאם עודכן שווי ההטבה המבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ- 16.8 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה. חברות הבנות של החברה תישאנה בחלקן היחסי בהוצאה בגין שווי האופציות הכולל כאמור ותשפינה את החברה במלוא הטבה זו, בהתאם לשווי ההטבה הכספי שירשם בספרי החברה ובהתאם לכללי החשבונאות המוערך בכ- 20 מיליון ש"ח.

בנוסף, בגין כתי אופציה לעובדים ולנושאי משרה של החברה ו/או חברות בשליטתה שהוקצו בחודש יולי 2021 בהתאם לתוכנית 2021, אישר הדירקטוריון בחודש יולי 2023 את הארכת תקופת המימוש של האופציות שהבשילו בשנת 2022 ביחס לעובדים ונושאי משרה שיש בינם ובין החברה וחברות בשליטתה יחסי עובד מעביד נכון למועד זה, בשנה נוספת קרי עד לחודש יוני 2025. החברות הבנות תישאנה בחלקן היחסי בהוצאה בגין העלות הנוספת בשווי האופציות כאמור שאינה מהותית, ותשפינה את החברה במלוא הטבה זו, בהתאם לשווי ההטבה הכספי שרשמה החברה בספריה ובהתאם לכללי החשבונאות.

ביום 19 במאי 2024 החליט דירקטוריון כלל החזקות לפרסם מתאר המתייחס להקצאת עד 1,400,000 כתי אופציה מסוג א' אשר יוצעו מכוחו, בהתאם לתוכנית 2021, לעובדים ולנושאי משרה של כלל החזקות ו/או חברות בשליטתה, לרבות החברה. הקצאת האופציות שיוצעו על פי המתאר כפופה לקבלת כל ההיתרים והאישורים הנדרשים על פי כל דין להצעת ניירות ערך לפי מתאר, להנפקתם ולפרסום המתאר. המניות שתבענה ממימוש אופציות אלו יהיו כ- 0.44% מהון כלל החזקות נכון למועד הדיווח, בהנחת מימוש מקסימלית. כתי האופציה ניתנים למימוש למניות רגילות של החברה בהתאם לשווי ההטבה הגלום באופציות, בכפוף להתאמות. שווי ההטבה מבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ- 14.1 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה. שווי ההטבה חושב באמצעות שימוש במודל הבינומי והוערך בכ- 17.9 מיליון ש"ח לכלל האופציות שיוענקו לנושאי משרה ועובדים בקבוצת כלל כאמור. הקצאת האופציות מסוג א' תהיה בשלוש מנות שיתפרסו על פני שלוש שנים, ותהיינה ניתנות למימוש החל מתום שנה, שנתיים ו-3 שנים ממועד ההקצאה, ועד לתום שנה ממועד ההבשלה. (כאשר ביחס למנה הראשונה נדרשות לפחות שנתיים של הבשלה והחזקה).

החברות הבנות תישאנה בחלקן היחסי בהוצאה בגין העלות הנוספת בשווי האופציות כאמור שאינה מהותית, ותשפינה את החברה במלוא הטבה זו, בהתאם לשווי ההטבה הכספי שרשמה החברה בספריה ובהתאם לכללי החשבונאות.

ב. התנועה בכתבי האופציה ופרטים נוספים

מספר אופציות	ממוצע משוקלל של תוספת המימוש בש"ח ¹	מח"מ* (בשנים)	
2,642,711	57.85	3.14	יתרה ליום 1 בינואר 2022
350,396	75.10		הוקצו במהלך 2022
(189,673)	60.54		חולטו במהלך 2022
(11,890)	71.39		מומשו במהלך 2022
2,791,544	59.78	2.39	סה"כ אופציות שקיימות במחזור ליום 31 בדצמבר 2022
1,247,670	58.17		הוקצו במהלך 2023
(141,509)	64.37		חולטו במהלך 2023
(14,987)	72.42		פקעו במהלך 2023
(10,362)	56.24		מומשו במהלך 2023
3,872,356	59.05	2.62	סה"כ אופציות שקיימות במחזור ליום 31 בדצמבר 2023
1,286,805	63.05		הוקצו במהלך 2024
(71,642)	59.96		חולטו במהלך 2024
(60,296)	56.19		פקעו במהלך 2024
(2,093,110)	57.77		מומשו במהלך 2024
2,934,113	60.81	2.60	סה"כ אופציות שקיימות במחזור ליום 31 בדצמבר 2024
מזה אופציות שקיימות במחזור ליום 31 בדצמבר 2024			
309,748	56.59	1.07	מתאר 2021
195,407	75.65	1.65	מתאר 2022
1,142,153	56.90	2.93	מתאר 2023
1,286,805	63.05	2.82	מתאר 2024
סה"כ אופציות שניתנות למימוש:			
14,987	72.42		בסוף שנת 2022
974,477	56.97		בסוף שנת 2023
850,881	59.08		בסוף שנת 2024

(*) ממוצע משוקלל של יתרת משך החיים החוזיים עד לפקיעה.

(1) הממוצע המשוקלל של תוספת המימוש בגין החילוטין והפקיעות, חושב על פי ערך תוספת המימוש לסוף כל שנה. טווח מחירי המימוש של האופציות למניות ליום 31 בדצמבר 2024 עומד על 53.87-77.09 ש"ח (2023 55.13-78.35 ש"ח, ו-2022 55.13-78.35 ש"ח).

בהנחה תאורטית מקסימלית של מימוש כל כתבי האופציה ממתאר 2021, מתאר 2022, מתאר 2023 ומתאר 2024, כשמחיר מניית החברה בבורסה יגיע למחיר שבו, על פי תנאי תוכנית כתבי האופציה, מתבצע מימוש אוטומטי ובכפוף להתאמות, כמפורט במתאר 2021, מתאר 2022, מתאר 2023 ומתאר 2024, יקנו כתבי האופציה שבמחזור למקבליהם, לימים 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022 כ-1.44%, כ-2.38% וכ-1.79%, בהתאמה, מהון המניות המונפק והנפרע של החברה לאחר ההקצאה.

הנחה זו בדבר מימוש מלא של כתבי האופציה היא תיאורטית בלבד, לניצעים שיממשו את כתבי האופציה לא יוקצו מלוא המניות הנובעות מהם, אלא רק מניות בכמות המשקפת את סכום ההטבה הכספית הגלום בכתבי האופציה וזאת בהתאם לסכום ההטבה כפי שיהיה בפועל במועד המימוש דהיינו ההפרש שבין השער של מניה רגילה של החברה, במועד המימוש לבין מחיר המימוש של האופציה.

ג. פרטים בדבר מדידת השווי ההוגן של תוכניות כתבי האופציה

השווי ההוגן של כתבי האופציה נאמד באמצעות מודל בינומי בהתייחס לכתבי האופציה שהוקצו כאמור לניצעים במסגרת מתאר 2021, מתאר 2022, מתאר 2023 ומתאר 2024.

ההנחות העיקריות של המודלים כוללות את שיעור הסגירה של המניה למועד המדידה, מחיר המימוש של המכשיר, התנודתיות הצפויה (על בסיס הממוצע של התנודתיות ההיסטורית במניות החברה, על פני אורך החיים הצפוי של כתבי האופציה), אורך החיים הצפוי של המכשירים (על בסיס ניסיון העבר וההתנהגות הכללית של המחזיקים בכתב האופציה). ושיעור ריבית חסרת סיכון בהתאם לאורך החיים של כתבי האופציה (על בסיס עקום ריביות). תנאי שירות ותנאי ביצוע שאינם תנאי שוק אינם נלקחים בחשבון בעת קביעת השווי ההוגן.

להלן מפורטים הפרמטרים אשר שימשו ביישום המודלים והשווי ההוגן במועד ההענקה:

מתאר (2021 י')	מתאר (2021 י')	מתאר (2022 י')	מתאר (2022 י')	מתאר (2022 י')	מתאר (2023 י')	מתאר (2024 י')
אופציה א	אופציה ב	אופציה א	אופציה ב	אופציה א	אופציה ב	אופציה א
מספר כתבי האופציות שהוענקו בניכוי חילוטים עד לתאריך המאזן	2,219,467	169,154	147,861	132,441	1,142,153	1,286,805
ממוצע משוקלל של מחיר מניה (בש"ח)	55.13	55.13	72.80	72.80	52.78	59.11
ממוצע משוקלל של תוספת המימוש במועד ההקצאה (בש"ח)	57.80	55.13	76.22	72.88	58.16	64.31
ממוצע משוקלל של התנודתיות צפויה (2)	36.34%	37.01%	37.94%	40.26%	38.41%	32.65%
משך חיים ממוצע לכתבי האופציה (בשנים) (3)	3.94	3.00	3.83	3.00	4.33	3.33
ממוצע משוקלל של שיעור ריבית חסרת הסיכון (4)	0.50%	0.46%	1.74%	1.65%	3.79%	4.25%
מחיר תקרה	110	110	149	149	114	86
שווי הוגן במועד ההענקה של סך כתבי האופציה שהוקצו על ידי החברה (במיליוני ש"ח) (5)	34	3	3	3	19	18

- הנתונים המובאים הינם ממוצע משוקלל של ההקצאות במועדים השונים, לפי מנות, בניכוי חילוטים והחלפות ניצעים.
- התנודתיות הצפויה של מחיר המניה על פני אורך החיים הצפוי של כתבי האופציה נקבעה על בסיס תנודתיות היסטורית של מחירי המניה של החברה והינה תחת ההנחה שהתנודתיות ההיסטורית של מחיר המניה מהווה אינדיקציה טובה למגמה הצפויה בעתיד.
- משך החיים הממוצע החזוי לכתבי האופציה נקבע על בסיס ניסיון העבר וההתנהגות הכללית של המחזיקים בכתב האופציה, אשר לא בהכרח מייצגים את דפוס המימוש העתידי של האופציות למניות. בהתאם הונח שמימוש כתבי האופציה ייעשה במועד הפקיעה.
- שיעורי הריבית חסרת הסיכון נקבעו על ידי חברה המספקת ציטוטים של שיעורי ריבית (לפרטים נוספים, ראה ביאור 15(ו)(4)), כאשר תקופות שיעורי הריבית תואמים את אורך החיים הצפוי של כתבי האופציה (על בסיס עקום ריביות).
- השווי ההוגן המצטבר של כל ההענקות בכל אחת מתוכניות כתבי האופציה.

ד. הוצאות שכר בגין תשלומים מבוססי מניות

באלפי ש"ח	מתאר 2021 - אופציה א	מתאר 2021 - אופציה ב	מתאר 2022 - אופציה א	מתאר 2022 - אופציה ב	מתאר 2023 - אופציה א	מתאר 2024 - אופציה א	סך הכל
בשנת 2022	10	-	2	-	-	-	12
בשנת 2023	6	1	1	-	6	-	14
בשנת 2024	-	-	-	-	5	9	14

ביאור 45: התחייבויות תלויות ותביעות

1. מבוא - תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל

להלן פרטים בדבר תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל, כדלקמן: תובענות מהותיות⁸ אשר יכולות להיות תובענות נגזרות, תובענות שהגשתן כתובענה ייצוגית אושרה; בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות; תובענות ייצוגיות מהותיות ושאינן מהותיות שהסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו ותביעות מהותיות אחרות כנגד חברות הקבוצה (להלן: "תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל" או "תביעות").

סכומי התביעות שלהלן מוצגים בסכומים נכונים למועד הגשתן, כפי שצינו על ידי התובעים, אלא אם צוין אחרת⁹.

יצוין כי ככלל, החשיפה לדרישות כספיות, פרטניות או רוחביות, כפופה לדיני ההתיישנות. תקופות ההתיישנות בגין תביעות לתגמולי ביטוח במוצרי הביטוח משתנה בהתאם לסוג המוצר והאירוע בגינו נטענת טענת ההתיישנות. החשיפה בגין ההתיישנות הינה מוגברת במיוחד בביטוחים בעלי "זנב תביעות ארוך" ובביטוחים ארוכי טווח, בתחומי ביטוח חיים וביטוחי הבריאות, בהם פועלת כלל ביטוח. בתובענות שאינן נוגעות לתגמולי ביטוח, תקופת ההתיישנות הינה בהתאם לקבוע בחוק ההתיישנות, תשי"ח-1985. בחודש פברואר 2024, בעקבות מלחמת "חרבות ברזל", אושר תיקון לחוק ההתיישנות, שעיקרו שבחישוב תקופת ההתיישנות על פי דין לא תובא בחשבון התקופה שמיום 7 באוקטובר 2023 ועד 6 באפריל 2024, בכפוף לחריגים שנקבעו. פרק הזמן הדרוש לבירור התביעה, שהינו לעיתים ארוך, במיוחד בתובענות ייצוגיות, מאריך את התקופה בגינה נדרש לבצע השבה או פיצוי, במסגרת תקופת ההתיישנות.

1.1 פרטים כלליים אודות תובענות ייצוגיות

כחלק ממגמה כללית בשווקים בהם פועלת הקבוצה, בשנים עברו הוגשו בקשות לאישור תובענות ייצוגיות בהיקף משמעותי כנגד חברות הקבוצה וכתוצאה חל גידול בכמות התובענות שהוגשו כלפי חברות הקבוצה שבהן המשפט מכירים בהן כתובענות ייצוגיות. המגמה האמורה, אשר נובעת בין היתר, מחקיקתו של חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו - 2006 (להלן: "החוק"), מריבוי תובענות ומגישות בתי המשפט, מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים בגין פסיקה לרעת חברות הקבוצה בתובענות ייצוגיות המוגשות כנגדן. עם זאת, בשנת הדוח חלה ירידה בהיקף הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד חברות הקבוצה. הקבוצה אינה יודעת להעריך אם מגמה זו תימשך בשנים הקרובות.

תובענה ייצוגית, כהגדרתה בחוק הינה תובענה המנוהלת בשם קבוצה אנונימית של בני אדם, שלא ייפו מראש את כוחו של התובע המייצג לך, ואשר מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, במסגרתה

נבחנת תחילה בקשה לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית. רק במידה שתתקבל הבקשה לאישור התובענה כייצוגית תוגדר התובענה כ"תובענה ייצוגית", והתובע יהפוך ל"תובע מייצג".

יצוין כי היקפו ותוכנו של הדיון בתובענה הייצוגית לגופה, מושפע מן ההחלטה בדבר אישורה של התובענה כייצוגית. החלטה המאשרת תובענה כייצוגית, מתייחסת, בדרך כלל, לעילות תביעה שאושרו ולכאלה שלא אושרו; לסעדים שאושרו ולכאלה שלא אושרו; ועוד כיו"ב.

בהמשך לדוח הצוות הבין-משרדי לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 מחודש מאי 2023, פורסמה בחודש יולי 2024 הצעת חוק תובענות ייצוגיות (תיקון מס' 16), התשפ"ד-2024, במסגרתה מוצע לעגן בחקיקה את המלצות הצוות.

במסגרת ההצעה מוצע, בין היתר, לקבוע מנגנון שיחייב פניה מוקדמת לנתבעת בטרם הגשת בקשת אישור תובענה כייצוגית וזאת בסוגי עילות ותביעות מסוימות; להסמיך את ביהמ"ש להורות על מחיקת בקשות קנטרניות וטורדניות בכל עת; לקבוע כללים אחידים וברורים לגמול ושכר טרחה, ובכלל זאת ביטול האפשרות להסתלקות מתוגמלת; קביעת מנגנונים בנוגע לפיצוי בין חברי הקבוצה; הסמכה כללית של בית המשפט להטיל הוצאות משפט על המבקש או בא כוחו; חיוב תובע ייצוגי לציין את מספר התובענות הייצוגיות שהוגשו בידיו בשנה קלנדרית והגבלתן ל-5 תביעות בשנה; וקביעת חובה לשקול שיקולים נוספים בעת בחינת בקשה לאישור נגד מבטח או חברה מנהלת שעילתה היא הפרתה של חוזה חיסכון ארוך טווח (כהגדרתו בתזכיר), כגון קיומה של הרשאה רגולטורית לפעילות הנידונה, משך הזמן שחלף מחתימת החוזה, עוצמת הפגיעה במבטח/בחברה המנהלת אם תאושר הבקשה ואינטרס חברי הקבוצה באישור הבקשה, כאשר מוצע שדחיית בקשת האישור מהסיבות האמורות תהיה כפופה לקבלת עמדת היועץ המשפטי לממשלה ביחס לטענה זו.

בשלב מקדמי זה, החברה אינה יכולה להעריך את השלכות ההוראות המוצעות לעיל, אשר השפעתן על היקף החשיפה של החברות בקבוצה להליכים ייצוגיים תלויה בגורמים שונים.

הבקשות לאישור תובענות ייצוגיות המפורטות להלן, מצויות בשלבים שונים של הבירור הדיוני, חלקן אושרו וחלקן מצויות בהליכי ערעור.

8 ראה הערות שוליים 10 ו-23 להלן.

9 ראה הערת שוליים 19.

1.2 חשיפות נוספות

יצוין כי בנוסף להליכים המשפטיים, מעת לעת קיימות חשיפות פוטנציאליות אשר בשלב זה לא ניתן להעריך או לכמתן, בגין מחלוקות מסחריות או התראות בדבר כוונה להגיש תביעות, לרבות תובענות ייצוגיות ונגזרות בעניינים מסוימים, או הליכים משפטיים ופניות ספציפיות שיכול ויבשילו בעתיד לתביעות, לרבות לתביעות ייצוגיות או להודעות צד שלישי כנגד החברות בקבוצה, וכן חשיפה הנובעת ממורכבותה של הרגולציה החלה על פעילות החברות בקבוצה.

החברות בקבוצה אינן יכולות לצפות מראש האם טענה של לקוח אשר הובאה לידיעת החברות, תוביל בסופו של דבר להגשת תובענה ייצוגית, או שתוביל להכרעה רוחבית או תהיה בעלת השלכות רוחביות זאת אף באותם מקרים בהם הלקוח מאיים לעשות כן, ובנוסף אין החברות בקבוצה יכולות להעריך מהי החשיפה הפוטנציאלית שעלולה להיווצר בגין טענות כאמור, ככל שאלו יתבררו וימצאו כמוצדקות על ידי רשות מוסמכת. לפרטים ראו סעיף 2.2.2 להלן.

להלן פרטים בדבר תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל, כמפורט להלן, שהוגשו כנגד החברה וחברות המאחדות שלה, בחלוקה למקס ולחברות המאחדות בדוחותיה של מקס (להלן: "**החברות מקבוצת מקס**") ויתר חברות הקבוצה.

2. חשיפות כנגד החברה והחברות המאחדות, למעט החברות מקבוצת מקס

להלן פרטים בגין תובענות מהותיות¹⁰ שהגשתן כתביעה ייצוגית אושרה (סעיף 2.1.1), בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות (סעיף 2.1.2) ותובענות ייצוגיות מהותיות, תובענות מהותיות ובקשות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות אשר הסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו (סעיף 2.1.3), חשיפות בשל תובענות ייצוגיות שאינן מהותיות או שטרם הוגשו וחשיפה בגין הוראות רגולטוריות (סעיף 2.2), חשיפות נוספות (לרבות תביעות) (סעיף 2.3) אשר כולן הוגשו כנגד החברה ו/או החברות המאחדות, למעט החברות מקבוצת מקס.

¹⁰ יצוין כי ככלל בביאור זה תביעה תיחשב כמהותית ותתואר בהתאם להערכה איכותית או כמותית שהחברה מבצעת במועד קבלת התביעה. לעניין ההערכה הכמותית - ככל שסכום החשיפה בפועל, נטו ממס, בהנחה שהתביעה תמצא כמוצדקת ומבלי להיכנס לסיכויי התביעה או לסכום הנקוב בה לגופם, חוצה את רף המהותיות של הקבוצה לעניין רווח על פי תחשיב ההפסד הכולל החזוי חלקי הרווח הכולל או ההפסד הכולל השנתי הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים; מובהר, כי הרווח/הפסד המשוך לאירוע והרווח/הפסד בכל רבעון מחושבים בערכם המוחלט. הסיווג האמור הינו נכון למועד הגשת התביעה. עם זאת, נוכח התמשכות ההליכים המשפטיים, לעיתים על פני שנים, והתפתחותם, יכול ותביעה אשר לא נחשבה כמהותית במועד הגשתה, תהפוך כזו בהמשך, ובמקרה זה יינתן ביחס אליה גילוי במועד מאוחר יותר. בנוסף, יכול ותביעה תחשב כמהותית לצורך גילוי כאמור, במקום בהם אין בידה של החברה להעריך את סכום החשיפה.

2.1 תובענות ייצוגיות כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס

2.1.1 תובענות מהותיות שהגשתן כתביעה ייצוגית אושרה כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס

להלן פירוט של תובענות מהותיות שהגשתן כתביעה ייצוגית אושרה והן מצויות בשלבים שונים של ניהול ההליך לגופו, לרבות בירור התובענה לגופה בפני הערכאה הראשונה או ערעור לאחר קבלת ההחלטה לאישור התביעה או לדחייתה או לאחר קבלת פסק דין המאשר או דוחה את התביעה.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
5/2013 מחוזי – ת"א	כלל ביטוח וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובע, הנתבעות מפרות את חובתן לצרף ריבית צמודה וכן הפרשי הצמדה כדן בגין תגמולי ביטוח המשולמים על ידן. על פי הטענה, המועד ממנו יש לחשב ריבית והפרשי הצמדה הינו החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד התשלום בפועל. לחילופין יש לשלם הפרשי הצמדה ממועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד התשלום בפועל וריבית החל מתום 30 ימים ממועד מסירת התביעה ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל.	לחייב את הנתבעות לשלם לחברי הקבוצה הפרשי הצמדה וריבית בגין תשלום החסר שבוצע. בנוסף ו/או לחילופין מתבקש בית המשפט להורות על מתן פיצוי לטובת הציבור כפי שיימצא לנכון.	בפסק הדין - - כל הזכאים אשר במהלך התקופה, שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענות (שהוגשו כנגד כלל ביטוח בחודש מאי 2013) וסיומה ביום מתן פסק דין, קיבלו מהנתבעות, שלא על פי פסק דין בעניינם, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין.	בחודש אוגוסט 2015, התקבלה החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את בקשת האישור כנגד הנתבעות ביחס לטענת אי תשלום הפרשי הצמדה ולקבל את בקשת האישור כנגד הנתבעות ביחס לטענה בדבר תשלום ריבית בחסר על תגמולי ביטוח ונקבע כי חברי הקבוצה הזכאים הם כל מבוטח, מוטב או צד שלישי, שבמהלך תקופה שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענה וסיומה ביום אישורה של התובענה כייצוגית, קיבל מן הנתבעות, שלא על פי פסק דין שניתן ביניהם, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדן וזאת בתוך 30 יום מיום מסירת התביעה למבטח (ולא מיום מסירת המסמך האחרון הדרוש למבטח לשם בירור החבות) ועד מועד התשלום בפועל. בחודש אוגוסט 2016 מחקו הנתבעות באישור בית המשפט העליון, בקשת רשות ערעור שהוגשה על ידן שעיקרה השגה על קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה הסדר פשרה קודם שכרתה החברה בשאלה דומה, אינו מקים מעשה בית דין החוסם את הגשת בקשת האישור ואינו מקנה לנתבעות הגנה, תוך שהצדדים שומרים את מלאו טענותיהם להליך העיקרי.	התובע מעריך את הסכום המצטבר לקבוצה הראשונה בסך של 518 מיליוני ש"ח (היה וייפסק כי יש לחשב את הריבית החל ממועד קרות מקרה הביטוח), ובסכום של 210 מיליוני ש"ח (היה וייפסק כי יש לחשב את הריבית החל מ- 30 יום מיום מסירת התביעה לחברת הביטוח). התובע מעריך את הסכום המצטבר לקבוצה השנייה, לגביה בקשת האישור נדחתה, בגין הפרשי הצמדה, בסכום נוסף של 490 מיליוני ש"ח.
					בחודש פברואר 2021 ניתן פסק דין חלקי, במסגרתו קבע בית המשפט כי התביעה הייצוגית מתקבלת, וחייב את הנתבעות בהשבה לחברי הקבוצה של הפרשי ריבית, כמפורט בפסק הדין (להלן: "פסק הדין"). בהתאם לפסק הדין, נקבע כי "יום מסירת התביעה" ממנו מתחיל מרוץ 30 הימים, שלאחרי תתווסף ריבית צמודה לתגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א – 1981 (להלן: "חוק חוזה הביטוח"). הוא המועד שבו התקבלה לראשונה פניה בחברת הביטוח או אצל סוכן הביטוח, לפי המוקדם, המעידה על כך, שהמבוטח, צד ג' או המוטב (להלן: "הזכאים"), מעוניינים לקבל את תגמולי הביטוח, ללא צורך ביצורף מסמך כלשהו.	
					עוד נקבע כי כאשר תגמולי הביטוח חושבו כערכם במועד שלאחר קרות מקרה הביטוח, תתווסף אליהם ריבית מאותו תאריך בלבד, וכאשר מדובר בהשבת כספים ששולמו לנותני שירותים בתשלום דחוי, יעשה חישוב הפרשי הריביות החל ממועד התשלום בפועל.	
					בית המשפט קבע כי הגדרת הקבוצה תכלול את כל הזכאים אשר במהלך התקופה, שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענות (שהוגשו כנגד כלל ביטוח בחודש מאי 2013) וסיומה ביום מתן פסק דין, קיבלו מהנתבעות, שלא על פי פסק דין בעניינם, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדן. כן נקבע כי לצורך מימוש פסק הדין וחישוב גובה הפיצוי לחברי הקבוצה בהתאם לעקרונות שנקבעו בפסק הדין החלקי, יש צורך במינוי מומחה וכי הגמול לתובעים המייצגים ושכר טרחה לבאי כוחם ייקבעו במסגרת פסק הדין הסופי.	
					בחודש מאי 2021 הגישו הנתבעות ערעור, ולחילופין בקשת רשות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. בחודש נובמבר 2022 דחה בית המשפט העליון בהחלטה את בקשת רשות הערעור שהוגשה כאמור, בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית, בעיקר משום שפסק הדין החלקי מהווה "החלטה אחרת", ונקודת המוצא בערכאת הערעור היא כי בית המשפט ימעט להתערב בהחלטות ביניים של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים. בהתאם נקבע כי המקום המתאים לבירור טענות הנתבעות הוא במסגרת ערעור על פסק הדין הסופי בתובענה, ככל שיוגש. בית משפט העליון בהכיר כי הוא אינו נוקט עמדה ביחס לסוגיית הערעור שיוגש על פסק הדין הסופי, ככל שיוגש. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה בבית המשפט המחוזי, ובמסגרתה התקבלה בחודש ינואר 2023 החלטת בית המשפט לעניין זהות המומחה וסמכויותיו. בחודש דצמבר 2023 הגישו הנתבעות בקשת הבהרה ביחס לקביעות בית המשפט. במסגרת התייחסות התובעים לבקשת ההבהרה התבקש בית המשפט לפסוק הוצאות וכן ריבית חריגה/מיוחדת לטובת כל אחד מיחיד הקבוצה וכן להרחיב את הגדרת הקבוצה כך שזו תכלול את כל המבוטחים, צדדי ג' ומוטבים שלא שולמה להם הריבית למן מועד פסק הדין החלקי (28 ליוני 2021) ועד למועד פסק הדין. בחודש אפריל 2024 ניתנה החלטת בית המשפט ביחס לבקשת ההבהרה, במסגרתה נקבע בעיקר כי במסגרת ההחלטה הנדונה כל חלקו של בית המשפט, בשלב זה, הוא לכל היותר בהבהרת פסק דינו החלקי של בית המשפט (שניתן על ידי שופט אחר), וכי גם אם יש טענות טובות בפי הנתבעות אין לו אלא להיצמד לקביעות שבפסק הדין. בקשות ההבהרה נדחו בחלקן. בקשת התובעים לא נדונה במסגרת ההחלטה.	

2. תאריך וערכאה

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
1/2008 מחוזי – ת"א כלל ביטוח וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובע, הנתבעות גובות תשלום תת שנתיות, תשלום הנגבה בפוליסות לביטוח חיים בהן תעריף הביטוח מקבוע בסכום שנתי אך התשלום מבוצע במספר תשלומים (להלן: "תת שנתיות"), בסכום החורג מן הסכום המותר, וזאת לטענתו במספר דרכים: גביית תת שנתיות ביחס לרכיב "גורם הפוליסה", גביית תת שנתיות בשיעור הגבוה מן השיעור המותר לפי חוזרי הפיקוח על הביטוח, גביית תת שנתיות ביחס לרכיב החיסכון בפוליסות לביטוח חיים וגביית תת שנתיות ביחס לפוליסות שאינן ביטוח חיים.	החזר כל הסכומים שגבו הנתבעות שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשמת את דרך פעולתן ביחס לעניינים המפורטים בתביעה.	בהתאם להחלטת בית המשפט - כל מי שהתקשר עם הנתבעות או מי מהן בחוזה ביטוח ונגבה ממנו תשלום תת שנתיות ביחס לרכיבים הבאים: ביחס לרכיב החיסכון בביטוחי חיים מסוג "מעורב" שנמכרו על ידי כלל ביטוח בעבר, ביחס ל"גורם פוליסה" שהים סכום חודשי קבוע המתווסף לפרמיה שמטרתו כיסוי הוצאות, וביחס לפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד (להלן: "רכיבי הגביה").	בחוודש יולי 2016 אישר בית המשפט את התביעה כייצוגית. החלטת בית המשפט ניתנה על אף עמדת הממונה שניתנה לבקשת בית המשפט במסגרתה הוא קיבל את עמדת חברות הביטוח. בחודש דצמבר 2016 הגישו הנתבעות לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את התביעה כייצוגית (להלן: "בר"ע") ובחוודש מאי 2018 קיבל בית המשפט העליון את הבר"ע, דן בה כערעור וניתן פסק דין המקבל את הערעור ודוחה בהתאם את התובענה. בחודש יוני 2018 הגישו התובעים בקשה לקיים דיון נוסף בפסק הדין, ביחס לחלק מהקביות בו. בחודש פברואר 2020, הוגשה לבית המשפט העליון עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה במסגרת הדיון הנוסף, לפיה היועץ המשפטי סבור שאין מקום להתערב בהכרעה שנקבעה בפסק הדין בערעור, המתבססת על אימוץ עמדתה הפרשנית של רשות שוק ההון. בחודש יולי 2021, ניתן פסק דין בעתירה לדיון נוסף, ונקבע בו כי ההחלטה שאישרה את התובענה כייצוגית תחזור ותעמוד על כנה, כך שבקשת האישור לתקבל והתיק יחזור לבית המשפט המחוזי כדי שידון בתובענה הייצוגית לגופה. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה בבית המשפט המחוזי. הצדדים מנהלים הליך גישור.	הסכום הנתבע מכלל ביטוח מועמד על כ-398.2 מיליוני ש"ח.

3. תאריך וערכאה

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
7/2014 כלל פנסיה וגמל בע"מ וכן כנגד ארבע חברות מנהלות נוספות של קרנות פנסיה	לטענת התובעות, הנתבעות העלו את דמי הניהול הנגבים מפנסיונרים של קרנות הפנסיה המנהלות על ידן בשלב קבלת הקצבה לדמי הניהול המרביים המותרים לגביה על פי הדין (0.5%) מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבוי", וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית. עוד נטען, כי הנתבעות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיהפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים.	לחייב את הנתבעות להשיב את דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה; לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה; לאסור על הנתבעות להעלות את דמי הניהול לעמיתים בסמוך לפני יציאתם לפנסיה.	בהתאם להחלטת בית המשפט - כל מי שהוא עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה, הנמנית על אחת מן המשיבות, וזכאי לקבל פנסיית זקנה לאחר שיצא לגמלאות בשבע השנים שלפני הגשת בקשת האישור ו/או יהיה בעתיד זכאי לקבל פנסיית זקנה. יצוין כי למקבלי קצבאות שפרשו ממחצית 2018 ניתנת הודעות בהתאם לתקנן התקני שפרסם המאסדר, ואשר נכנסו לתוקף משנה זו.	בחוודש ספטמבר 2015 הגישו התובעות תשובה לתגובת הנתבעות לבקשת האישור ("תשובת התובעות") במסגרתה הועלתה, בין היתר, טענה חדשה, לפיה הנתבעות לא שלחו לעמיתיהן הודעה מוקדמת על העלאת דמי ניהול כנדרש בהתאם להוראות הדין. לבקשת בית המשפט, הוגשה בחודש ספטמבר 2017 הוגשה לבית המשפט עמדת הממונה אשר קובעת, בין היתר, כי ניתן היה לגבות בתקופת קבלת הקצבה דמי ניהול בשיעור הנמוך מ-0.5% וכי לנתבעות לא הייתה חובת מתן הודעה רגולטורית על העלאה בדמי הניהול עם הגיע העמיתים לגיל פרישה. בחודש מרס 2022 החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת האישור נגד הנתבעות, בשאלה אם היה על הנתבעות להודיע לעמיתים מראש על שיעור דמי הניהול שייגבו מהם בתקופת הפנסיה, ואם כך - מהו המק שנגרם כתוצאה מכך שלא ניתנה הודעה. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה לגופה, כאשר בין הצדדים מתנהל במקביל הליך גישור.	במועד הגשת הבקשה, התובעות העריכו את דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין מפנסיונרים קיימים בסך של 48 מיליוני ש"ח, ואת דמי ניהול שייגבו בעתיד שלא כדין מפנסיונרים קיימים בסך של 152 מיליוני ש"ח, ואת דמי ניהול שייגבו בעתיד על ידי הנתבעות שלא כדין מפנסיונרים עתידיים בסך של 2,800 מיליוני ש"ח. הסכומים האמורים נטענים ביחס לכלל הנתבעות.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
9/2015 מחוזי - מרכז	כלל ביטוח ושלוש חברות ביטוח אחרות	לטענת התובעים, כאשר הנתבעות נותנות ניקוד בגין פעולת "השליטה על סוגרים" במסגרת בחינת תביעה לתגמולי ביטוח בפוליסות סיעוד, הן אימצו פרשנות לפיה על מנת שתוכר תביעת מבטוח בגין "אי השליטה על הסוגרים" היא צריכה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד במקום לנקד את הפעולה גם כאשר מקור המצב הרפואי והתפקודי הירוד של המבטוח אשר בגין הוא "לא שולט על סוגרו", יכול להיות מחלה, תאונה או ליקוי בריאותי שאינם מתחום האורולוגיה והגסטרוטולוגיה.	לחייב את הנתבעות לפצות את חברי הקבוצה במלוא המזקים שנגרמו להם בשל הפרותיהן, לכאורה, את ההסכם ולקיים את ההסכם מכאן ואילך ולחלופין להורות על מתן כל סעד אחר כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	בהתאם להחלטת בית המשפט - כל מי שהיה מבטוח בביטוח סיעודי, וסבל מאובדן יכולתו העצמאית לשלוט על פעולת המעיין או פעולת השתן, כתוצאה משילוב של פגם בשליטה בסוגרו שאינו עולה לכדי אובדן שליטה אורגני עם מצב תפקודי ירוד, ועל אף האמור לא קיבל מחברת הביטוח ניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים" במסגרת בחינת תביעתו לקבלת תגמולי ביטוח סיעודי, באופן שהביא לפגיעה בזכויותיו לתגמולי ביטוח בתקופה שבין 8 בספטמבר 2012 לבין מועד אישור ניהול התובענה כייצוגית	בחודש אפריל 2020 אישר בית המשפט, באופן חלקי, את ניהול התביעה כייצוגית כנגד כלל ביטוח ושלוש חברות ביטוח נוספות. בקשת התובעים לאשר את התובענה כייצוגית גם בגין קבוצת מבטוחים שאינם שולטים על הסוגרים בגין מגבלות פונקציונליות או ליקויי נייודות או ניעות ועקב זאת מתרחש אירוע של אבדן צרכים וכן בגין קבוצת מבטוחים הסובלים מליקויים קוגניטיביים, אשר לא הוכרו כ"תשושי נפש", נדחתה. עילות התביעה שהתביעה הייצוגית אושרה בגין הינן הפרת חוזה הביטוח הסיעודי שהביאה לאי תשלום תגמולי ביטוח סיעודי או לתשלום תגמולי ביטוח סיעודי בחסר, עקב אי הכרה במבטוחים כזכאים לניקוד בגין הפעולה של "שליטה על סוגרים". ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה. הצדדים מנהלים ביניהם הליכי גישור.	לטענת התובעים המזק אים ניתן להערכה אך הם העריכו אותו בעשרות ואף במאות מיליוני שקלים.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
10/2016 מחוזי - מרכז	כלל ביטוח	לטענת התובע, במסגרת התקשרות עם בעל פוליסה קבוצתית (קופת חולים) למכירת פוליסת ביטוח סיעודי קבוצתית, התחייבה כלל ביטוח להעניק למבטוחים בפוליסה הקבוצתית שיצטרפו לפוליסה הפרטית, הנחה בשיעור 20% על הפרמיה ולא עשתה כן ("הפוליסה הקבוצתית").	השבת הסכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה.	בהתאם להחלטת בית המשפט - מי שרכש החל מיום 30 לאוקטובר 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2018 פוליסת ביטוח סיעודי פרטית של כלל ביטוח, שתקופת הזכאות בה היא לפיצוי כל החיים, בעת שהיה מבטוח בפוליסה הקבוצתית, וכלל ביטוח לא העניקה לו בפוליסת הפרט הנחה בגובה של 20% לפחות מהתעריף הנמוך ביותר הנהוג אצל כלל ביטוח במועד הרכישה בגין פוליסות פרט מקבילות לתוכנית שנבחרה על ידי המבטוח, למבטוח בגיל ובמצב בריאות דומה, ובלבד שאינו עולה על התעריף שאושר על ידי המאסדר.	בחודש ינואר 2021 אישר בית המשפט, באופן חלקי, את הבקשה. בקשת התובע הייצוגי לאשר את התובענה כייצוגית, גם בגין כל קבוצת מבטוחים המחזיקה בפוליסת סיעוד פרטית שתקופת הזכאות לפיצוי בה אינה לכל חיי המבטוח נדחתה. עילות התביעה בגין אושרה התביעה כייצוגית הינן הפרת הוראות הפוליסה הקבוצתית, עשית עושר ולא במשפט והסעד הנתבע הינו השבת סכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה לגופה. הצדדים מנהלים ביניהם הליכי גישור, במסגרתו נחתם, בחודש נובמבר, 2023, הסדר דיוני מחייב, שבהתאם לו הסכימו הצדדים על מתן או השלמת הנחה, למבטוחים הרלוונטיים, בשיעורים שהוסכמו בין הצדדים. ההסדר הדיוני כפוף לבדיקת מומחה חיצוני, בהתאם למתווה העקרונות שהוסכם, שלאחריה ובהתאם יגובש הסכם הפשרה ויגוש לבית המשפט.	התובע העריך בתביעתו את המזק הנתען לכלל חברי הקבוצה בסך של 52 מיליוני ש"ח בגין מזק שנגרם לטענתו עד למועד הגשת הבקשה ו-126 מיליוני ש"ח בגין המזק שצפוי להיגרם לחברי הקבוצה במהלך 10 השנים הבאות.

תאריך וערכאה

6. 11/2019

כלל ביטוח

טענות ועילות מרכזיות

לטענת התובע, כלל ביטוח גבתה דמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחיסכון מסוג "משתתף ברווחים" שהופקו לפני 12 בינואר 2004 (להלן: "הפוליסות הרלוונטיות") בשיעורים החורגים מן המותר ללא בסיס חוקי ו/או חוזי.

סעדים עיקריים

סעד של השבת סכום דמי הניהול שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין וכן צו עשה המורה לכלל ביטוח לשנות את דרך פעולתה לעניין גביית דמי הניהול בפוליסות הרלוונטיות מכאן ואילך.

הקבוצה המיוצגת

בהתאם להחלטת בית הדין - כל מי שהיה או הינו מבוסס של המשיבה בפוליסה רלוונטית, במהלך תקופה שתחילתה שבע שנים קודם ליום הגשת התובענה וסופה ביום אישורה של התובענה כייצוגית ואשר כלל ביטוח גבתה ממנו דמי ניהול החורגים מן המותר עפ"י התקנות הרלבנטיות ו/או עפ"י הוראות הפוליסה מפרמיה בניגוד להוראות הפוליסה.

סטטוס / פרטים נוספים

בחוודש יוני 2023 החליט בית הדין האזורי לעבודה לדחות את הטענות לפיהן כלל ביטוח גבתה דמי ניהול מהחיסכון המצטבר בניגוד לדין או בניגוד להוראות הפוליסה וכן טענה חלופית לפיה כלל ביטוח גבתה דמי ניהול מהחיסכון המצטבר בשיעור הגבוה מהמותר על פי דין, אולם החליט לאשר חלקית את התובענה כייצוגית בטענה כי כלל ביטוח גבתה ממבוססיה בפוליסות הרלוונטיות דמי ניהול מפרמיה בניגוד להוראות הפוליסה. יצוין כי פוליסות אלו שווקו החל משנת 1999. עילות התביעה בגין אושרה התובענה כייצוגית הן הפרת הסכם, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה לרבות הפרת חובות אמון וזהירות של כלל ביטוח והטעייה. הצדדים מנהלים הליכי גישור. בחודש אפריל 2024 הגיש התובע ערעור לבית הדין הארצי לעבודה על העילות שדחו בהחלטה לאישור התביעה כייצוגית ובאותו היום הגישה כלל ביטוח בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר באופן חלקי את ניהול התובענה כייצוגית, תוך שבמקביל ביקשו הצדדים לעכב את הדיון בבית הדין הארצי, לצורך ניסיון להשלמת הגישור.

סכום התביעה

120 מיליוני ש"ח

תאריך וערכאה

7. 05/2022

כלל ביטוח

טענות ועילות מרכזיות

עניינה של התובענה בטענה כי בפוליסות ביטוח ניתוחים בישראל הכוללות פיצוי בגין ביצוע ניתוח שלא במימונה של כלל ביטוח, נמנעת כלל ביטוח מלפצות את המבוססים בגין עלות השתלים והאביזרים ששימשו לביצוע הניתוח (להלן: "העילה הראשונה") וכן נמנעת מלשפות את המבוססים בגין סכומים המשולמים על ידם כהשתתפות עצמית (להלן: "העילה השנייה").

סעדים עיקריים

חיוב כלל ביטוח לכלול מעתה והלאה בתחשיב הפיצוי המגיע לחברי הקבוצה גם את עלות השתל ו/או אביזר ומחייב אותה לשפות את חברי הקבוצה בגין סכומי ההשתתפות המשולמים על ידם בקשר עם הניתוחים השונים ולערוך את תחשיב הפיצוי בהתאמה וכן חיוב כלל ביטוח לשלם לכל אחד מחברי תת הקבוצה לעניין הסעדים הכספיים פיצוי בשיעור 50% (או שיעור אחר) מעלות השתל לכלל ביטוח ו/או את סכום ההשתתפות העצמית ששילם חבר הקבוצה בגין ניתוח שעבר, והכל בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדין.

הקבוצה המיוצגת

בהתאם להחלטת בית המשפט - כל מבוססי כלל ביטוח על-פי הפוליסות הרלוונטיות שעברו ניתוח בבית חולים פרטי וזכאים לפיצוי מהסכום שנחסך לכלל ביטוח עקב מימון הניתוח על-ידי קופת החולים, במהלך תקופה שתחילתה 3 שנים לפני הגשת בקשת האישור ועד למתן פסק הדין בתובענה, אך הפיצוי חושב בלי לכלול את רכיב השתלים.

סטטוס / פרטים נוספים

בחוודש נובמבר 2024 החליט בית המשפט לאשר את הבקשה באופן חלקי באופן שקיבל את העילה הראשונה ודחה את העילה השנייה. עילת התביעה בגינה אושרה התובענה כייצוגית היא הפרת חוזה. בחודש דצמבר 2024 הגישו הצדדים הודעת עדכון לפיה, הם חידשו את ההידברות בניהם בניסיון לצמצם את המחלוקות.

סכום התביעה

התובע העריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה מוערך בלמעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה

8. 5/2019

כלל ביטוח

טענות ועילות מרכזיות

לטענת התובעת, הנתבעת מפחיתה באופן שיטתי את תגמולי ביטוח אובדן כושר עבודה שהיא משלמת למבוססיה מכוח פוליסות ביטוח אובדן כושר עבודה מסוג משתתפות ברווחים, על ידי ניכוי דמי ניהול וריבית תעריפית שלא כדין.

סעדים עיקריים

השבה בעין של הכספים שנשללו שלא כדין, לטענת התובעת, מחברי הקבוצה, וזיכוי החיסכון בפוליסות ביחס לכספי השחרור מפרמיה. כן עותרת התובעת להצהיר על בטלות הוראות בפוליסות ביחס לניכוי ריבית ודמי ניהול מהתשואה לה זכאים המבוססים.

הקבוצה המיוצגת

בהתאם להחלטת בית הדין האזורי לעבודה - כלל המבוססים, או שהיו מבוססים, בפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים הממהלות בכלל ביטוח, הכוללות מנגנון להצמדת תגמולי ביטוח אובדן כושר עבודה לתשואת תיק ההשקעות מהתשלום ה- 25, שהמשיבה שילמה ו/או משלמת להם תגמולי ביטוח אובדן כושר עבודה, לתקופה העולה על 24 חודשים, ושהמשיבה ניתנה ושא מנכה ריבית תעריפית מן התשואה, מחודש התשלום ה- 25.

סטטוס / פרטים נוספים

בחוודש נובמבר 2024 אישר בית הדין האזורי לעבודה את התובענה כייצוגית באופן חלקי, תוך שאישר את הטענה בדבר ניכוי הריבית התעריפית שלא כדין וזאת החל מיום 28.5.16, ודחה את הטענה לניכוי של דמי ניהול מתגמולי הביטוח שלא כדין. עילות התביעה בגין אושרה התובענה כייצוגית הינן הפרה לכאורה של סעיף 3 לחוק חוזה הביטוח, הפרה לכאורה של החובה לנסח את חוזה הביטוח באופן נהיר ולכלול בו את כל ההוראות הרלוונטיות והפרה לכאורה של חובת תום הלב תוך עשיית עושר ולא במשפט. בחודש ינואר 2025 הגישה כלל ביטוח בר"ע לבית הדין הארצי לעבודה והמבקשת הגישה ערעור.

סכום התביעה

הנזק הנטען הכולל לכלל חברי הקבוצה הוערך על ידי התובעת בסך של 2.4 מיליארד ש"ח.

2.1.2 בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס¹¹

1. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
9/2015	כלל פנסיה וגמל וכן כנגד ארבע חברות נוספות שהיון מנהלות של קרנות פנסיה	לטענת התובעים, עמיתים בקרנות הפנסיה שבניהול התובעות, מנגנון תגמול סוכנים ומתווכים בעמלות, בשיעור מתוך דמי הניהול הנגבים מהעמיתים, כפי שהיה נהוג אצל התובעות, מהווה הפרה של חובת הנאמנות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהול התובעות, ומביא לגביית דמי ניהול גבוהים מהראוי על ידי התובעות.	לחייב את התובעות לשנות את מנגנון תגמול הסוכנים ולהשיב לעמיתים את דמי הניהול שנגבו ביתר.	עמיתי קופות גמל שבניהול התובעות, שנגבו מהם דמי ניהול תוך מתן עמלה לסוכנים הנגזרת מגובה דמי הניהול.	בחודש נובמבר 2022 ניתן פסק דין של בית המשפט המחוזי, במסגרתו נדחתה בקשת האישור. בחודש ינואר 2023 התובעים הגישו ערעור על פסק הדין. ההליך מצוי בשלב הדין בערעור.	התובעים העריכו את הנזק לכלל חברי הקבוצה בסכום של כ-2 מיליארדי ש"ח, המשקף זק בשיעור של כ-300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008.
2. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
7/2019	"עתודות" – קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ (חברה בת של כלל ביטוח (מוחזקת ב- 50%) (להלן: "עתודות")	ענינה של התובענה בטענה כי עתודות גובה מעמיתיה נוסף על דמי הניהול, "הוצאות ניהול השקעות" (להלן: "הוצאות ישירות"), וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לה לגבות הוצאות אלה ובניגוד לתקנון הקרן.	התובעים מבקשים לחייב את עתודות להשיב את סכומי ההוצאות הישירות שנגבו מהם ביתר.	העמיתים בקרנות הפנסיה, אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשתה של התובענה הרלבנטית.	בחודש יוני 2023 ניתן פסק דין של ביהמ"ש העליון אשר דן בבקשת רשות הערעור בעניין בקשה לאישור תובענה ייצוגית בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח חיים פרט, אשר עתודות לא היתה צד לה, וקיבל את הערעור על החלטת האישור, תוך שקבע כי חברות ביטוח וחברות מנהלות פועלות כנאמנות על כספי העמיתים ומשכך זכאיות לגביית הוצאות. בחודש פברואר 2024 ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה לאישור התביעה הייצוגית נגד עתודות. בחודש מרס 2024 הוגש ערעור על התובע לבית הדין הארצי לעבודה.	סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ-41 מיליוני ש"ח.
3. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
2/2020	כלל ביטוח וחברת ביטוח נוספת	לטענת התובעים, עקב "חוסר ידיעה" בשל אי המצאת פוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים (להלן: "הפוליסה") למבוטחים ובני משפחותיהם ואי פרסומה של הפוליסה, נמנעים המבוטחים מלממש את זכותם לפיצוי מכוח הפוליסה ונגרמים להם נזקים.	מתן צווים נגד התובעות והמפקחת על הביטוח לגילוי מסמכים ונתונים; להורות על הארכת תקופת ההתיישנות; להורות על מינוי ועדה בהשתתפות גורמים בלתי תלויים שתוסמך לדון ולהכריע בכל התביעות האישיות על פי הפוליסה למשך שלוש שנים בגין כל המקרים שקדמו ל-25 באוקטובר 2016 (להלן: "הוועדה") וכן תוסמך לדון בשאלת מסירת הפוליסה; להורות על פרוצדורה להעברת נטל הראיה; ליתן צו עשה המורה לנתבעות לפצות את התובעים בהתאם להחלטת הוועדה; לפסוק פיצוי מיוחד לתובעים ושכ"ט לכ"ב המייצגים.	הבקשה מסווגת את התובעים למספר תתי קבוצות, שעיקריהן כדלקמן: כל תלמיד בבית ספר או בגן במדינת ישראל אשר בוטח בפוליסת ביטוח תאונות אישיות על ידי התובעות ולא קיבל לבית פוליסת ביטוח תאונות אישיות החל משנת הלימודים; שהתחילה בספטמבר 2006 ו/או כל תלמיד שעילת תביעתו נגד חברת הביטוח התיישנה; בנוסף, בבקשה מסווגות תתי קבוצות נוספות בגין תלמידים, שנולדו אחרי 25 באוקטובר 1995, ואשר בין גיל 3 לגיל 19 (תקופת לימודיהם בישראל החל מגן חובה ועד סיום לימודיהם בכיתה י"ב או י"ג) עברו מקרה תאונה, וכתוצאה ממנה סבלו היזק גופני, ואשר לא קיבלו תגמולי ביטוח על פי הפוליסה, בחלוקה לתתי קבוצות, לפי סוגי הנזק, אשר פורטו במסגרת הבקשה; בנוסף, תת קבוצת ילידי 1974 עד 1995 - שחבריה הם אנשים ו/או הורים ו/או יורשיהם שנולדו ו/או למדו בישראל בין השנים 1974 ל-1995 ואשר נפצעו או נהרגו לאחר שנת 1992 ושלא תבעו כי לא ידעו על הפוליסה והיקפה; ותת קבוצת כל המבוטחים – כל התלמידים והוריהם מאז ספטמבר 1992 ועד 18 בספטמבר 2016 בחלוקה לתתי קבוצות לפי עילות הנזק כפי שפורטו בתביעה.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הצדדים מנהלים מו"מ מתקדם לסיום ההליך בפשרה.	התובעים העריכו את הנזק הנטען כנגד כלל ביטוח בסכום של כ-1.4 מיליארדי ש"ח, בתוספת סכום זק של כ-1.5 מיליארדי ש"ח המיוחס לשת התובעות בגין פגיעה באוטונומיה.

11. לרבות בקשות כאמור שדנדו ושעל ההחלטה לדחות הוגש ערעור.

4. תאריך וערכאה

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים מספיים	סכום התביעה
כלל ביטוח	לטענת התובע, כלל ביטוח מפרה באופן שיטתי את הוראות הדין בכך שהיא גובה דמי ביטוח שלא כדין בגין ביטוח "ריסק זמני" (תשלום עבור כיסוי ביטוחי במצבים שבהם נפסקות ההפקדות השוטפות לפוליסת חיסכון ששלובים בה רכיבי ביטוח) באמצעות ניכויים מסכום החיסכון הצבור, בסכומים מופרזים, תוך הקטנת סכום החיסכון הצבור, מבלי ליידע את המבוטחים מראש אודות עריכת ביטוח ה"ריסק הזמני", תנאיו ותעריפיו ותוך הפרת החובה לשלוח למבוטחים דפי פרטי ביטוח מעודכנים במועד או בכלל.	(1) השבת כל הכספים שנגבו מהצבירה ו/או בדרך אחרת בגין כל התקופה שלאחר הפסקת עבודה (למעט במקרים בהם המבוטח; ביקש בכתב לרכוש את הכיסויים הביטוחיים). לחילופין, השבת כל הכספים שנגבו בגין התקופה שלאחר 3 או 5 חודשים מתום סיום העסקתם, בהתאם להסדר התחיקתי הרלבנטי (להלן: "תקופת הריסק הזמני האוטומטית"). ובמקרים של ייקור דמי הביטוח, השבת דמי הביטוח העודפים גם בגין תקופת ה"ריסק הזמני" האוטומטית; (2) איסור על עריכת ביטוחי "ריסק זמני" לתקופה העולה על תקופת הריסק הזמני האוטומטית, למעט מבוטחים שביקשו זאת בכתב; (3) חיוב כלל ביטוח בהשבת דמי הביטוח העודפים ממבוטחים שנגבו מהם דמי ביטוח בכפל (בגין חודש החזרה לעבודה); (4) הוראות שונות שעניינן התנהלות עתידית (לרבות איסור ייקור פרמיות, מתן הודעות מראש בדבר רכישת ריסק זמני ועוד).	הקבוצה המיוצגת לעניין הסעדים שאינם כספיים הינה כל המבוטחים בקופות גמל או בתוכניות ביטוח במסגרתן מופקדים כספי מעסיקים ו/או עובדים עבור ביטוח אובדן כושר עבודה ו/או ביטוח למקרה מוות או כל סיכון ביטוחי אחר.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצגית. בהתאם להחלטת בית הדין הוגשה עמדת הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") במסגרתה הובהר, כי גביית דמי ביטוח אפשרית רק בהתאם להוראות הדין והפוליסה.	סכום התביעה הייצוגית הוערך בהערכה שמרנית, לטענת התובע, בלא פחות מ – 7 מיליוני ש"ח לשנה.

5. תאריך וערכאה

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים מספיים	סכום התביעה
כלל ביטוח ו-12 חברות ביטוח נוספות	לטענת התובעים, יש לחייב את המשיבות לפצות את חברי הקבוצה ולהיטיב את מלוא זמניהם בגין פרמיה עודפת ששולמה ועודה משולמת בגין ביטוחי רכב, עקב צמצום דרמטי בשימוש ברכבים בתקופת מגפת הקורונה (Covid 19) וההפחתה מהותית ברמת הסיכון.	פיצוי חברי הקבוצה, הטבת מלוא זמניהם, מתן צו עשה המורה על התאמת הגבייה לסיכון לו חשופות המשיבות בפועל בתקופה הקובעת ו/או מתן פסק דין הצהרתי הקובע כי הפחתה מהותית בשימוש ברכב בנסיבות דוגמת מאורעות התקופה הקובעת מחייבת התאמה (הפחתה) של הפרמיה.	כל מי שהיה מבוטח אצל אחת או יותר מהמשיבות בביטוח חובה ו/או ביטוח מקיף ו/או ביטוח צד ג', במהלך התקופה או בחלקה, שתחילתה ביום 8 במרס 2020 וסיומה במועד הסרה מלאה ומוחלטת של הגבלות התנועה שהוטלו על תושבי ישראל עקב וירוס הקורונה.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצגית. בחודש פברואר 2021, הורה בית המשפט לאחד את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית זו, ביחס לביטוחי רכב חובה ורכוש, עם בקשה לאישור תובענה ייצוגית נפרדת, העוסקת בעילות דומות, שבה כלל ביטוח אינה משיבה ("הבקשה הנפרדת") וזו הוגשה באפריל 2021.	התובעים העריכו את הנזק הנטען כנגד כלל ביטוח בגין התקופה מיום 8 במרס 2020 ועד ליום 30 באפריל 2020 בסכום של 103 מיליוני ש"ח, ולכל המשיבות יחדיו (למעט אחת) בסכום של כ-1.2 מיליארדי ש"ח. לחילופין, לגבי 8 מהחברות הנתבעות (שכלל ביטוח אינה ביניהן), נטען כי הנזק הינו כ-720,000 אלפי ש"ח. המבקשים מציינים כי הנזק ממשיך להצטבר כל עוד לא תופסק הגבייה.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
7/2020	כלל ביטוח ו-4 חברות ביטוח נוספות	לטענת התובעים, הנתבעות אינן מפחיתות, לכאורה, את פרמיות הביטוח למבוטחים שמקבעו להם החרגות בגין מצב רפואי קיים, על אף שההחרגות מפחיתות, על פי הנטען, את הסיכון הביטוחי ביחס לסיכון בפוליסות ביטוח של מבוטחים שלא נקבעו להם החרגות דומות.	פיצוי/השבה של כל הסכומים שגבבו ביתר מהמבוטחים הנכללים בקבוצה, לפי הטענה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדן וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שבטוח במהלך התקופה שתחילתה 7 שנים קודם ליום הגשת התובענה זו וסיומה ביום אישורה של התובענה כייצוגית, על ידי אחת או יותר מהנתבעות, בפוליסת ביטוח מסוג נכות, סיעוד, חיים, אובדן כושר עבודה, תאונות אישיות, בריאות (לרבות מחלות קשות, ניתוחים בארץ או בחו"ל, השתלות בארץ או בחו"ל, תרופות, טיפולים אמבולטוריים או כל כיסוי רפואי אחר) שקיימת בה החרגה בפוליסה. לענין זה "החרגה" - תניה בפוליסה הקובעת שאירוע/פגיעה/מחלה או כל סיכון שהתממש אשר נבעו ו/או היו קשורים למצב רפואי קיים של המבוטח ביום רכישת הפוליסה אינם מכוסים על פי הפוליסה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים העריכו כי סך הנזק הכולל של חברי הקבוצה ביחס לכלל הנתבעות הינו בסך של 1.9 מיליארדי ש"ח, כאשר הם מציינים כי חלקה של כל אחת מהנתבעות הוא בהתאם לפלח השוק של תחום ביטוחי הבריאות והחיים לפי פרסומי הממונה על שוק ההון.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
9/2020	כלל ביטוח בית המשפט המחוזי חיפה	לטענת התובעת, כלל ביטוח אינה פועלת בהתאם להתחייבויותיה ונוהגת להשיב למבוטחיה סכום הנמוך משמעותית מהסכום אשר התחייבה לו במסגרת יישום של "סעיף בונס היעדר תביעות", בפוליסות בריאות שנמכרו על ידי כלל ביטוח בעבר, אשר מקנה למבוטח זכות להחזר של חלק מדמי הביטוח ששילם במקרה של היעדר תביעות. במשך תקופה שנקבעה בפוליסה.	הסעד לו התובעת עותרת, בין היתר, לחייב את כלל ביטוח לפצות את כל אחד מחברי הקבוצה הזכאים לבונס היעדר תביעות בגין החלק היחסי של דמי הביטוח, שלא הוחזר להם בצירוף ריבית והצמדה.	כל מבוטחי כלל ביטוח בריאות פרטי וקבוצתי, בכלל פוליסות הבריאות ובכללן ביטוח אחריות מורחבת וביטוח אחריות מלאה ובשינויי שמות הפוליסות לאורך השנים, הכוללות סעיף 'בונס היעדר תביעות', אשר לא תבעו ו/או נמנעו מלתבוע פיצוי במשך 3 שנים או כל תקופה אחרת על-פי הפוליסה, והיו זכאים להשבה של 10% מדמי הביטוח ששולמו או אחוז השבה אחר על פי תנאי הפוליסה וקיבלו סכום הנמוך מהסכום המגיע להם על פי תנאי הפוליסה, במהלך תקופת התובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	הנזק לחברי הקבוצה כולה הוערך על ידי התובעת בסכום כולל של 33,575,080 ש"ח בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
9/2020	כלל ביטוח וחברת ביטוח נוספת מרכז	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות פעלו בניגוד להוראותיהן של פוליסות מחלות קשות, ובאופן ספציפי לא נהגו בהתאם לתנאי הפוליסה הקובעת כי לאחר שאירע מקרה ביטוח ראשון ובמידה והמבוטח ימשיך להיות מבוטח בפוליסת הביטוח, סכום הביטוח וסכום הפרמיה החדשית יופחתו בשיעור של 50%.	הסעד לו עותרים התובעים הינו פיצוי חברי הקבוצה בגין נזק העבר וכן סעד הצהרתי וצו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל הלקוחות/מבוטחים של המשיבות שהיו מבוטחים בביטוח מחלות קשות ו/או ביטוח מחלות קשות ואירועים רפואיים חמורים ו/או ביטוח דומה שהוגדר בשם אחר, שאירע להם אירוע ביטוחי ראשון כאשר לאחריו נגבתה מהם פרמיה גבוהה יותר מהמוסכם בניגוד לתנאי פוליסת הביטוח וזאת במהלך 7 השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	בחודש אפריל 2024 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה אשר בהתאם לו כלל ביטוח תשיב לחברי הקבוצה שיעור מסוים מדמי ביטוח, בהתאם למנגנון שמקבע בהסדר הפשרה, וכן תשלח הודעות למבוטחים בפוליסות נשוא התובענה בדבר מנגנון דמי הביטוח ותגמולי הביטוח ביחס לעתיד. ההסדר כפוף לאישור בית המשפט.	התובעים העריכו כי סך הנזק הכולל של חברי הקבוצה ביחס לכלל ביטוח הינו בסך של 16.8 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים מספיים	סכום התביעה
9. תאריך וערכאה 4/2021	כלל ביטוח ו-14 חברות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מפרות את הוראות הדין בכך שהן מעבירות מידע פרטי אישי וסודי של לקוחותיהם, ללא הסכמת הלקוחות, לצדדים שלישיים (ובפרט לחברת גוגל ולשירות הפרסומות שלה) תוך פגיעה בזכות הלקוחות לפרטיות ובחובות המוטלות עליהן על פי דין.	הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם, להורות לנתבעות: לחדול מהעברת מידע על לקוחותיהן לצדדים שלישיים, לפעול בהתאם לדין לשמירה והגנה על פרטיות הלקוחות; לגלות את כל המסמכים המצויים בידיהן ואשר יסייעו לחקר האמת ולפצות בגין נזק ממוני ולא ממוני שנגרם לתובעים.	כל לקוחות הנתבעות, אשר עשו שימוש בשירותים הדיגיטליים באתרי האינטרנט וביישומונים שמפעילות הנתבעות במהלך שבע השנים שקדמו להגשת התביעה ואשר מידע פרטי ו/או אישי ו/או סודי אודותיהם עבר לצד שלישי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים מעריכים העריכו את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכומים המגיעים כדי מיליוני ש"ח.
תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים מספיים	סכום התביעה
10. תאריך וערכאה 7/2021	כלל ביטוח ו-6 חברות בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו	עניינה של התובענה בטענה שבעת קבלת גמלא מפוליסה משתתפת ברווחי השקעות שהונפקה בין השנים 1991 ל- 2004 מנכות הנתבעות מהתשואה החודשית, שנצברת בגין יתרת ערך הפדיון, ריבית שנתית בשיעור של 2.5% (או בכל שיעור אחר), וזאת ללא עיגון חוזי בתנאי הפוליסה ובניגוד לדין.	הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הינם צו הצהרתי לפיו ניכיו הריבית מהתשואה החודשית מהווה הפרת הפוליסות ולחילופין סעד הצהרתי לפיו מדובר בתנאי מקפח בחוזה אחיד ובקשה להורות על בטלותו, להורות על השבת הסכומים שמכו מהגמלא החודשית של חברי הקבוצה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית, החל בשבע שנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד להכרעה הסופית בה וכן להורות לנתבעות לחדול מניכיו הריבית מהתשואה החודשית.	מבוטחי הנתבעות, אשר רכשו מהנתבעות פוליסת ביטוח חיים הכוללת צבירת חיסכון משתתפת ברווחי השקעות, שהונפקה בין השנים 1991 ל- 2004, ואשר נכתה ו/או תנכה להם ריבית ששיעורה לא צויין בפוליסה על סמך ההוראה בפוליסה לפיה סכום הגמלא החודשית ישתנה "מדי חודש בחודשו על פי תוצאותיהן של ההשקעות בניכיו הריבית על פיה חושב סכום הגמלא החודשית וההוראות המתאימות לעניין זה בתוכנית הביטוח" ו/או כל הוראה דומה אחרת.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הצדדים מנהלים הליך גישור לסיום ההליך.	התובעים העריכו את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום העולה (בהרבה) על 2.5 מיליוני ש"ח.
תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים מספיים	סכום התביעה
11. תאריך וערכאה 10/2021	כלל ביטוח וחברה נוספת בית המשפט המחוזי לוד	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות דוחות, שלא כדין, תביעות ביטוח של ילדים עם צרכים מיוחדים, במסגרת פוליסת ביטוח סיעודי, על אף שהם עונים, לטענת התובעים, על הגדרת מקרה הביטוח מכוח "תשישות נפש" על פי תנאי הפוליסה, וזאת מבלי שבוצעה בדיקה האם מצבם תואם להגדרה זו.	הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הינם פיצוי הקבוצה במלוא הנזקים שנגרמו להם וחיוב הנתבעות לקיים את הסכמי הביטוח.	כל מבוטחי הנתבעות עד גיל 21 (או יורשיהם), עם צרכים מיוחדים, המבוטחים בביטוח סיעודי שנמכר על ידי מי מהנתבעות והסובלים מ"תשישות נפש" ולא קבלו מן הנתבעות הכרה בגין היותם "תשושי נפש" ואת זכויותיהם על פי הפוליסה בגין תקופת העבר ובגין העתיד.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש אפריל 2023 הגיש התובע בר"ע.	התובעים העריכו את הנזק הכולל הנוטען לכלל חברי הקבוצה נגד שתי הנתבעות ביחד בסך כולל של כ- 2.97 מיליארדי ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
12. 04/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי כלל ביטוח ממשיכה לגבות פרמיה ממבוטח גם לאחר שהודיע על ביטול הפוליסה, הואיל והביטול נכנס לתוקף רק ב- 1 לחודש הקלנדרי העוקב ליום קבלת ההודעה אצל כלל ביטוח, זאת חלף מועד כניסת הביטול לתוקף תוך 3 ימים ממועד מסירת הודעת הביטול על ידי המבוטח, כנדרש בהתאם להסדר התחיקתי. כן נטען להעדר גילוי נאות למבוטח בדבר ההסדר במקרה של ביטול הפוליסה על ידי המבוטח טרם רכישת הפוליסה.	הסעדים העיקריים הנתבעים הינם סעד הצהרתי, לפיו הודעת ביטול של מבוטח תיכנס לתוקף תוך 3 ימים ממועד מסירתה, וסעד כספי של השבת כל הפרמיות שנגבו מהמבוטחים בשל התקופה שתחילתה מהיום הרביעי לאחר מסירת הודעת הביטול ופיצוי בשיעור של 50% מגובה הפרמיה החודשית הממוצעת לחברי הקבוצה שדחו את הודעת הביטול שלהם עקב הוראת הפוליסה, והכל בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. לחילופין, סעדים הצהרתיים / כספיים אחרים.	הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג הינה: (א) כל המבוטחים אשר הודיעו לכלל ביטוח על ביטול הפוליסה וכלל ביטוח לא ביטלה את הפוליסה שלהם תוך 3 ימים מיום מסירת הודעת הביטול (ב) כל המבוטחים שהודיעו לכלל ביטוח על ביטול הפוליסה ושהודעת הביטול נפלה ליקוי כלשהו וכלל ביטוח לא הודיעה למבוטחים על הליקוי תוך 3 ימי עסקים ממועד מסירת הודעת הביטול; (ג) כל המבוטחים שביקשו לבטל את הפוליסה במועד כלשהו בחודש קלנדרי הקודם ל- 3 ימים לפני תום החודש הקלנדרי ודחו את שליחת הודעת הביטול בשל ההסדר החוזי, לפיו הביטול יכנס לתוקף החל מ- 1 לחודש הקלנדרי העוקב למועד קבלת הודעת הביטול בכלל ביטוח.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצגית. בחודש ספטמבר הגיש הממונה את עמדתו, שכלל תומכת בעמדת הנתבעת. בחודש פברואר 2025 הגישו הצדדים בקשה בהסכמה להסתלקות המבקש מבקשת האישור במסגרתה הסכימה כלל ביטוח להוסיף גילוי, נוסף לגילוי הקיים, בעניין מועד כניסת הביטול לתוקף טרם רכישת הפוליסה. עוד הוסכם על תשלום סכומים זניחים לתובע ולבא כוחו. בקשת ההסתלקות כפופה לאישור בית המשפט, אשר אין ודאות כי יתקבל.	התובע העריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של מיליוני שקלים רבים.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
13. 07/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי כלל ביטוח דוחה תביעות מבוטחים בפוליסות ביטוח בריאות פרטי ששווקו על ידה עד לחודש פברואר 2016, הכוללות רובד ביטוח בסיסי, בנימוק שמדובר ב'ניתוח מניעת' שאינם עונה על הגדרת המונח 'ניתוח' בפוליסה (להלן: "הפוליסות ברובד הבסיסי"); וכן בטענה כי כלל ביטוח שיווקה, כנגד פרמיות מוגדלות, פוליסות המרחיבות כביכול את הכיסוי לעומת הפוליסות ברובד הבסיסי, וכוללות כיסוי בגין ניתוחים מניעתיים, בעוד שרכיב זה כבר מכוסה בפוליסות ברובד הבסיסי.	הסעדים העיקריים הנתבעים, הינם הצהרה כי בהתאם לפוליסות ביטוח הבריאות של כלל ביטוח, בהן 'ניתוח' מוגדר כ"מקרה ביטוח", נכלל כל ניתוח שיש צורך רפואי לבצעו, ובכלל זה גם ניתוח מניעתי – שמעוד למנוע מחלה, פגם או עיוות אצל המבוטח ו/או את השפעתם המזיקה של כל אלה; הצהרה כי דחיית תביעות מבוטחים לכיסוי בגין ניתוח מניעתי מכוח פוליסת ביטוח הבריאות ברובד הבסיסי, מהווה הפרה של חוזה הביטוח וצו המחייב את כלל ביטוח לפנות אל המבוטחים בפוליסות ביטוח ברובד הבסיסי ולעדכןם כי ניתוחים מניעתיים נכללים במסגרת הכיסוי הביטוחי שבפוליסה.	הקבוצה הראשונה אותה מבקש המבקש לייצג הינה כל אדם שהתקשר בחוזה ביטוח בריאות עם כלל, הכולל כיסוי ביטוחי בגין 'ניתוח', ותביעתו לביצוע ניתוח נדחתה ו/או נדחתה מן הטעם שמדובר ב'ניתוח מניעתי' שלא מכוסה בפוליסה עד למתן הכרעה סופית וחלוטה בתובענה הייצוגית.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצגית.	התובע העריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה מוערך בלמעלה מ- 2.5 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
14. 10/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי כלל ביטוח נוקטת במדיניות של חידוש אוטומטי של פוליסות ביטוח דירה תוך העלאת דמי הביטוח משנה לשנה, ללא קבלת הסכמת המבוטח לכך.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם, בין היתר, ליתן צו הצהרתי ולפיו כלל ביטוח פעלה בניגוד לדיון, להורות לכלל להימנע מחידוש אוטומטי של הפוליסות ו/או תוך הרעת תנאים, ולפצות את חברי הקבוצה בגין נזקיהם בתוספת ריבית והצמדה.	הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל לקוחות המשיבה, אשר המשיבה האריכה להם את פוליסת ביטוח הדירה ללא קבלת הסכמתם ו/או כל לקוחות המשיבה אשר חויבו בדמי ביטוח בגין פוליסה לביטוח דירה ללא קבלת הסכמתם (ובכללם לקוחות כלל ביטוח אשר דמי הביטוח הועלו להם ללא קבלת הסכמתם בעת חידוש הפוליסה), בתקופה החל מ- 7 שנים לפני הגשת התובענה ועד היום.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצגית.	התובעים העריכו כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ- 3 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
15. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
11/2022	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בעיקרה בטענה כי כלל פנסיה וגמל גובה שלא כדין דמי ביטוח בגין ארכת ביטוח (תשלום עבור כיסוי ביטוחי במצבים שבהם נפסקות ההפקדות השוטפות לקרן הפנסיה) באמצעות ניכויים מסכום הצבירה, תוך הקטנת סכום הצבירה, מבלי ליידע את העמיתים מראש ולאפשר להם להפעיל את זכותם לוותר על הכיסוי, וכן מסרבת להשיב את דמי הביטוח במקרה בו מתברר לה כי העמית היה מבטוח בקרן פנסיה אחרת.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם השבת דמי הביטוח ששולמו בתקופת ארכת הביטוח ע"י חברי הקבוצה; וחייב כלל פנסיה וגמל להודיע מראש לעמיתים על תחילת ארכת הביטוח, תעריפי דמי הביטוח והאפשרויות העומדות בפניהם.	הקבוצה המיוצגת הינה כל העמיתים (בעבר ובהווה) שקרן הפנסיה שלהם, המנוהלת ע"י כלל פנסיה וגמל, נכנסה להסדר ארכת ביטוח ללא שקיבלו הודעה על כך מראש תוך שלילת זכות הבחירה שלהם שלא לאפשר את כניסת ההסדר לתוקף. לעניין הסעדים הכספיים, הקבוצה המיוצגת הינה כל העמיתים שלא המשיכו להפקיד לקרן הפנסיה לאחר סיום תקופת ארכת הביטוח ולא ביקשו להאריך את הסדר ביטוח, וכן כל העמיתים שפתחו קרן פנסיה נוספת ושלמו דמי ביטוח בכפל, וזאת במשך שבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה לאישור ועד למועד פסק דין בתובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש פברואר 2024 הוגשה עמדת הממונה אשר קובעת, בין היתר, כי ארכת הביטוח מופעלת באופן אוטומטי עם הפסקת ההפקדות לקרן וכי החברה המנהלת נדרשת להודיע לעמית על הפסקת ההפקדות עבורו.	סכום התביעה הייצוגית הוערך על ידי התובע בהערכה שמרנית, בלא פחות מ- 2.5 מיליוני ש"ח לשנה ובסה"כ כ-17.5 מיליוני ש"ח בשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה לאישור.
16. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
12/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה שבמקרה של חזק שנגרם על ידי נגרר וגורר, כלל ביטוח (כמבטחת של הגורר או של הנגרר) מסרבת לשלם את מלוא סכום הנזק שנגרם לצד ג' כפי שהתחייבה בפוליסה ומשלמת רק את מחציתו, בתואנה כי האחריות לנזקים שנגרמו על ידי נגרר או על ידי גורר אמורים להתחלק ביניהם תמיד באופן שווה.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם סעד כספי הכולל בין היתר פיצוי בגין ההשתתפות העצמית ששולמה למבטחת האחרת, החזר פרמיה למבטוחים, צו עשה המורה לכלל ביטוח לשפות את צד ג' במלוא הנזק שנגרם בהקשר של פוליסה קיימת, וחובת גילוי ביחס לפוליסות חדשות שטרם הופקו.	הקבוצה המיוצגת הינה כל מבטוחי כלל ביטוח שרכשו ממנה פוליסת ביטוח צד ג' ו/או חובה של נגרר ו/או של גורר ב-7 שנים הקודמות להגשת בקשה זו; ולחלופין או בנוסף: כל מבטוחי כלל ביטוח שרכשו ממנה פוליסת ביטוח צד ג' ו/או חובה של נגרר ו/או של גורר שנאלצו לשלם פעמיים דמי השתתפות עצמית בשל אותו חזק שנגרם לצד ג' ו/או שנאלצו לשלם מכיסם את מחצית / חלק הנזק שנגרם לצד ג'.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים העריכו כי חזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח.
17. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
01/2023	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי שיעור תגמולי הביטוח להם זכאים מבטוחים המצויים באובדן כושר עבודה הוקטן שלא כדין על ידי כלל ביטוח, ללא קבלת הסכמה מפורשת מראש של המבטוחים, תוך הפרת הוראות הפוליסה והוראות רשות שוק ההון וכן תוך הפרת חובת הגילוי והטעיה ומבלי שגשלת למבטוחים כל התראה או הודעה בדבר הצורך בתשלום פרמיה נוספת או הקטנת הכיסוי הביטוחי. כן נטען, כי שיעור הפיצוי החודשי של מבטוחים בכיסוי ביטוחי לאובדן כושר עבודה הוקטן או יוקטן בעתיד בשל ייקור בפרמיה בעקבות עליית הגיל של המבטוחים.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם סעד הצהרתי האוסר על כלל ביטוח להקטין את שיעור תגמולי הביטוח בגין אובדן כושר עבודה, ללא קבלת הסכמה מפורשת, בכתב של המבטוח, וסעד כספי המחייב את כלל ביטוח לשלם לחברי הקבוצה שקרה להם מקרה אובדן כושר עבודה את ההפרש בסכום תגמולי הביטוח.	הקבוצה המיוצגת הינה: לעניין ההסדרה העתידית – כל מבטוחי כלל ביטוח בביטוחי אובדן כושר עבודה, שלטענת כלל ביטוח שיעור הכיסוי הביטוחי המבטוח בעניינם מופחת או יופחת בעתיד בשל גידול בפרמיה בעקבות עליית גילם; ולעניין הסעדים הכספיים – כל חברי הקבוצה בעבר ובהווה, אשר אירוע הביטוח בעניינם התרחש, ושיעור תגמולי הביטוח שלהם הוקטן על ידי כלל ביטוח ללא קבלת הסכמה מפורשת, אקטיבית ומראש על ידי המבטוח.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש דצמבר 2024 הגישו הצדדים בקשה לאישור הסדר פשרה שעיקרו משלוח מכתב יידוע לחברי הקבוצה שהיקף הכיסוי לאובדן כושר עבודה יפחת בשל כך שהפרמיה המשולמת לא מספיקה לרכישת שיעור הפיצוי החודשי. הסדר הפשרה כפוף לאישור בית המשפט, אשר אין ודאות כי יתקבל.	התובע העריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של 18 מיליוני ש"ח ב-3 השנים שקדמו להגשת התובענה.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
18. תאריך וערכאה 03/2023	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה לפיה כלל ביטוח נזקטת בפרקטיקה פסולה ובלתי חוקית בכך שהיא משיבה באופן חלקי את שכר טרחת השמאי לפיזוקים, ללא הצדקה ומבלי לנמק מדוע בוצעה ההפחתה של שכר הטרחה.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם סעד כספי בגובה הפער בין שכר הטרחה ששילמו חברי הקבוצה לשמאים לבין התשלום ששולם לחברי הקבוצה כתגמולי ביטוח בגין מרכיב זה (להלן: "הנזק הממוני"), ובנוסף פיצוי בגין נזק לא ממוני בסך 20% מהנזק הממוני של כל חברי הקבוצה.	הקבוצה המיוצגת הינה כל ניזוק, מבטוח או צד שלישי, אשר זכאי לקבל מכלל ביטוח החדר עבור שכר טרחת שמאי, אותו שילם הניזוק לשמאי כלשהו על מנת שיערוך את שומת הנזק לרכבו, וכלל ביטוח לא העבירה לידו את מלוא הסכום ששילם בגין שכר טרחת השמאי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע העריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח.
19. תאריך וערכאה 03/2023	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מסרבות לממן את הוצאות המבטוחים לרכישת קנאביס רפואי, וזאת, לטענת התובעים, בניגוד להוראות ביטוח לכיסוי תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות ולעובדה שהקנאביס הרפואי מוכר לשימוש בהתוויה רפואית במדינות המערב.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם בין היתר סעד הצהרתי כי על כלל ביטוח להשיב למבטוחים הוצאות בגין רכישת קנאביס רפואי; להורות לכלל ביטוח לפנות לכלל מבטוחיהן הזכאים בשנים האחרונות ולהזמין באופן אקטיבי לדרוש את השיפוי המגיע להם; וכן לחייב את כלל ביטוח להשיב לכלל חברי הקבוצה את שווי הפגיעה הכלכלית שנוצרה עקב הפגמים בהתנהלותן ועקב הפרת החוזה הביטוחי.	הקבוצה המיוצגת אותה מבקשים התובעים לייצג, הינה כל מי שהיה מבטוח של כלל ביטוח בפוליסות ואשר לא זכה להשבת הוצאותיו לרכישת קנאביס רפואי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ¹² .	התובעים העריכו את סכום התביעה הכולל לכלל חברי הקבוצה בסך של כ-13.5 מיליוני ש"ח.
20. תאריך וערכאה 05/2023	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בטענה כי בעת קבלת בקשת עמית לקבלת קצבת נכות, קרן הפנסיה לא בודקת האם העמית הינו סיעודי ו/או חלה החמרה במצבו באופן שהפך סיעודי, וכפועל יוצא מכך הקרן אינה משלמת לעמיתים הזכאים לכך תוספת קצבת נכות סיעודית.	הסעדים העיקרים המתבקשים הינם תשלום תוספת קצבת נכות סיעודית לחברי הקבוצה; פיצוי ו/או השבה בגין אי הפרשות מלאות לקרן ובגין הפסדי התשואה שנגרמו לחברי הקבוצה כתוצאה מאי ביצוע התשלום האמור; חיוב הקרן לתת הוראות מדויקות לרופאי הקרן בקשר עם בחינת מצב סיעודי בעת בחינת בקשה לקבלת קצבת נכות.	הקבוצה המיוצגת הינה עמיתי קרנות "כלל פנסיה" ו"כלל פנסיה משלימה" המבטוחים בכיסוי ביטוחי לנכות, אשר מבטוחים בקרן פנסיה וזכאים לפנסיות נכות ואשר בשל מצבם הרפואי בנוסף לאי כושרם הפכו לסיעודיים וקרן הפנסיה לא השלימה להם את התשלום החודשי למי שבנוסף להיותו בפנסיות נכות נמצא במצב סיעודי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית אינו ניתן להערכה, לטענת התובע, ואולם לצרכי אגרה הועמד על לא פחות מ – 2.5 מיליוני ש"ח לשנה ובסה"כ כ-18.75 מלש"ח בשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה לאישור.

12 בחודש יולי 2022 ובחודש ספטמבר 2022, הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בקשות לאישור תובענות כייצוגיות כנגד כלל ביטוח, שעניינן בטענות ועילות דומות (להלן: "ההליכים הקודמים"). בחודש ינואר 2023 התקבלה החלטת בית המשפט לאחד בין ההליכים הקודמים, ובהתאם לכך הוגש הליך זה בחודש מרס 2023.

תאריך וערכאה 21.

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
כלל החזקות כלל ביטוח בית המשפט המחוזי הכלכלי תל אביב-יפו	עניינה של התובענה בטענה לחזק נטען, שנגרם לעמיתים בקופות הגמל, בקרנות הפנסיה, בביטוחי החיים ובפוליסות חיסכון שמנהלות על ידי חברות הקבוצה, נוכח החלטת המשיבים למכור את מניות חברת אלרוב נדל"ן ומלונאות בע"מ ("אלרוב") שהוחזקו על ידי חברות הקבוצה, במסגרת השקעות כספיות המבוססות והעמיתים, לחברת ישראל-קנדה (ט.ר.) בע"מ ("ישראל קנדה"), וזאת בשל סכסוך של חלק מן המשיבים עם בעל השליטה באלרוב ועל אף שבמועד חתימת ההסכם כביכול הייתה בידי חברות הקבוצה הצעה ממר אלפרד אקירוב לרכישת מניות אלרוב במחיר העולה לפחות ב- 33% על המחיר ששילמה ישראל קנדה עבור מניות אלרוב.	פיצוי בגין נזק כספי, המשקף לטענתו את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה.	הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג הינה כל מי שהיה עמית בקופות הגמל, קרנות הפנסיה, ביטוחי החיים ופוליסות החיסכון שמנהלות על ידי חברות הקבוצה, שהחזיקו במניות אלרוב ביום 18 למרס 2021.	תביעה זו הוגשה בהמשך לתביעה ייצוגית שהוגשה בחודש דצמבר 2021 בבית הדין האזרחי לעבודה, ונמחקה על ידי בית הדין בחודש מאי 2023, בשל העדר סמכות עניינית. בחודש יולי 2024 קיבל בית המשפט את בקשת המשיבים, והורה על סילוק על הסף של בקשת האישור כנגד החברה וכנגד נשאי המשרה וחברי ועדת ההשקעות שצורפו כמשיבים להליך, כך שההליך ימשיך להתנהל נגד המשיבים אחרים בלבד. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע העריך את הנזק המצרי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ-128 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה 22.

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
כלל ביטוח בית הדין האזרחי חיפה	עניינה של התובענה בטענה כי בעקבות צו ההרחבה בדבר הגדלת ההפרשות לביטוח פנסיוני במשק 2016 (להלן: "צו ההרחבה") שעניינו הגדלת שיעורי ההפקדות לביטוח פנסיוני שנדרש מעסיק להפקיד עבור עובדיו (להלן: "הגדלת ההפקדות"), פתחה כלל ביטוח למבטוחיה, להם היו פוליסות ביטוח מנהלים ותיקות שהופקו לפני 31 במאי 2001 (להלן: "פוליסות הותיקות"), פוליסות ביטוח מנהלים חדשות (להלן: "הפוליסות ההפרשיות") שבמסגרתן מקבעו מקדמי קצבה שאינם מובטחים וגרועים ממקדמי הקצבה המובטחים בפוליסות הותיקות, וניתבה לפוליסות ההפרשיות את תוספת הכספים בגין הגדלת ההפקדות, וזאת מבלי שנתקבלה הסכמת המבטוחים.	הסעד לו עותר התובע הינו ביטול הפוליסות ההפרשיות והעברת ההפקדות שבוצעו להן וכן הפקדות עתידיות שמקורן בהגדלת ההפקדות, לפוליסות הותיקות, ולחלופין לקבוע מקדמים מיטיבים בפוליסות ההפרשיות לפי שיקול דעת בית המשפט; לשלם למי שהחל לקבל קצבה מהפוליסות ההפרשיות את ההפרש בין הסכומים שהיה מקבל אם כל הכספים בגין הגדלת ההפקדות היו מנותבים לפוליסות הותיקות (או הסכומים שהיה מקבל בגין מקדמים מיטיבים לפי שיקול דעת בית המשפט) לבין הסכומים שקיבל בפועל; לחייב את כלל ביטוח לשלם לכל אחד מחברי הקבוצה פיצוי בסך 500 ש"ח בגין נזק לא ממוני בשל הטעיה.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שכלל ביטוח ניהלה עבורו פוליסת ביטוח מנהלים שהופקה עד 31 במאי 2001 ושאחרי 30 ביוני 2016 היא ניהלה עבורו, בפוליסת ביטוח חדשה את הכספים שהתקבלו עבורו בגין הגדלת ההפקדות, או מוטביו או יורשיו של כל אדם כאמור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש יוני 2024 הורה בית המשפט לפנות לקבלת עמדת המאסדר בעניין הליך זה.	התובע העריך בשמרנות את הנזק המצרי של כל חברי הקבוצה בסכום של מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה 23.

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
כלל ביטוח בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו	עניינה של התובענה בטענה כי היה על התובעות להימנע מלנכות מס מחלק הקצבה בגובה "הקצבה המוכרת" של מקבלי קצבה במוצרים הפנסיוניים המנוהלים על ידן, וליישם פטור ממס בגין רכיב זה, וכפועל יוצא הקצבה המשולמת לחברי הקבוצה היתה גבוהה יותר.	השבה לחברי הקבוצה של כספיים שנוכו כמס מחלק הקצבה בגובה "הקצבה המוכרת".	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל יחיד המקבל קצבה מאת אחת מקרנות הפנסיה החדשות ו/או קופות הגמל ו/או קופות הביטוח המנוהלות על ידי מי מהמשיבות, שהיה זכאי לקבל פטור ממס לקצבתו בגין רכיב 'הקצבה המוכרת' שלו, כהגדרת מונח זה בפקודת מס הכנסה, ולא קיבל את הפטור הנ"ל, וזאת החל מיום 1.1.2012 ואילך.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. במקביל להגשת התשובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית הגישו המשיבות בקשה למתן רשות למשלוח הודעת צד שלישי לרשות המיסים. בתגובת רשות המיסים להודעה לצד שלישי דחתה רשות המיסים את הטענות במסגרת ההודעה לצד שלישי וטענה, בין היתר, כי יש לצרף אותה כמשיבה בהליך ולא כצד שלישי.	התובע העריך את הנזק המצרי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ-297 מיליון ש"ח לכלל חברי הקבוצה, שהינם מקבלי קצבאות בנתבעות, ללא ייחוס סעד כספי ספציפי לכל נתבעת.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
24. 08/2023 בית המשפט המחוזי מרכז - לוד	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי בפוליסת ביטוח המשווקות על ידי כלל ביטוח, בתכנית מסוג "הגנה עצמית" ו/או כל שם שיווקי אחר, התבקשה כלל ביטוח במסגרת טופס ההצטרפות לביטוח (הצעת הביטוח) לבטח את מבטחיה בתכנית ביטוח הכוללת מספר כיסויי ביטוח, וביניהם כיסוי ביטוחי לנכות צמיתה מתאונה, ואלם בפועל הפיקה למבטחים כיסוי ביטוחי שונה ונחות מסוג "אבדן" / פגיעה בתפקוד.	מתן צו עשה לפיו כלל ביטוח תחויב לעדכן את פוליסות הביטוח בכיסויי ביטוחי מסוג נכות צמיתה מתאונה, תחויב להעניק לחברי הקבוצה כיסוי ביטוחי בגין נכות צמיתה מתאונה ותחויב בריבית מיוחדת.	כל מבטחים כלל ביטוח בפוליסות בריאות, בתכנית "הגנה עצמית" ו/או כל שם שיווקי אחר, שהופקה על ידי כלל ביטוח עם כיסויי ביטוחי מסוג "אבדן" / פגיעה בתפקוד" וזאת בניגוד לאמור בטופס ההצעה לביטוח, בו צוין כיסויי ביטוחי מסוג "נכות מתאונה" וכן מבטחי כלל ביטוח בפוליסה זו שנמנעה מהם זכאותם לקבלת תגמולי ביטוח בגין נכות צמיתה, בגין ארוע תאונה, בטענה שלא קיים כיסוי מסוג זה בפוליסה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע העריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
25. 09/2023 בית המשפט המחוזי תל אביב	כלל ביטוח וכנגד 7 חברות ביטוח נספחות	עניינה של התובענה בטענה שהנתבעות אינן משלמות מקרי ביטוח ואינן מעניקות שירותי גרירה למבטחים הרוכשים כתב שירות לגרירה, במקרה בו נדרש לגרור את הרכב המבטוח באמצעות גרר בהרמה, ומחייבות את בעלי הרכבים הללו בתשלום מסף למרות שעניין זה לא בא לידי ביטוי בנוסח כתבי השירות.	הסעדים המבוקשים הינם, בין היתר, פיצוי בגין החזר תשלומי הפרמיה, עלות הגרירה והן בשל מזק שאינו זקק ממון ("כאב וסבל") בסך של 3,000 ש"ח לחבר קבוצה, ובנוסף תיקון של נוסחי כתבי השירות המונפקים מטעם המשיבות.	הקבוצה בשמה מוגשת התובענה מוגדרת כ- "קבוצת הצרכנים שמחזיקה או החזיקה בכתבי שירות של המשיבות 1-8 ב-7 השנים האחרונות עבר להגשת התובענה ובעת שלאחר הגשת תובענה זו עד מתן פסק דין, ואשר רכבם מצריך אפשרות או מחייב גרירה בהרמה בעת השבתת הרכב (המחייב גרירה למוסך).	בחודש נובמבר 2023 הורה בית המשפט על פיצול הדיון בדרך של הגשת בקשות אישור נפרדות, תוך שהוא מורה על מחיקת מרבית המשיבות, לרבות כלל ביטוח. בחודש ינואר 2025 הגישו המבקשים ערעור לבית משפט העליון על החלטת בית המשפט האמורה.	התובע העריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ-80 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
26. 11/2023 בית המשפט המחוזי תל אביב	כלל ביטוח וכנגד 7 חברות ביטוח נספחות	עניינה של התובענה בטענה כי בתמחור פרמיות בפוליסות בענפי הביטוח חיים, בריאות וכללי לא נכללו "אירועי קטסטרופה" כדוגמת מלחמת "פתע" ו/או אירוע קיצוני או בלתי צפוי אחר, אשר מקטינים את הסיכון והחשיפה של הנתבעות; כי נכח מלחמת חרבות ברזל צפויה לנתבעות ירידה חדה בסיכון בפוליסות בהן מרכיבי הסיכון פחתו משמעותית (ואף בחלקן לא קיימים).	הסעדים המבוקשים הינם סעד הצהרתי, צו עשה, השבה או הפחתה של הפרמיות החל ממועד הכרזה על מצב חירום, פיצוי כספי ממוני ולא ממוני.	המבקשים מגדירים חמש תתי קבוצות בתובענה. (1) מבטחים שבחלק מהפוליסות שלהם קיים חריג מלחמה המחרגי כיסוי ביטוחי למקרה ביטוח במלחמה אך לאור גיוסם בצו 8 בהקשר שלהם ירד הסיכון האקטוארי ובהתאם יש לפעול להחזרת ו/או הפחתת הפרמיה (2) מבטחים של המשיבות, בעיקר בתחום הביטוח הכללי, שלאור ההכרזה על מצב חירום ומעבר מוסדות ממשלתיים, גופים ציבוריים וגופים דו מהותיים לעבודה במתכונת חירום, לא יוכלו או יוכלו באופן חלקי ומצומצם לממש את השירות ו/או הכיסוי הביטוחי (3) מבטחים של המשיבות שלאור ההכרזה על מצב חירום ומעבר מוסדות ממשלתיים, גופים ציבוריים וגופים דו מהותיים לעבודה במתכונת חירום, אינם יכולים לקבל שירותים כגון טיפולים וניתוחים אלקטיביים בבתי החולים הציבוריים (4) מבטחים בתחום ביטוח כללי – פוליסות רכוש לסוגיהן, רכב, דירה אשר לאור מצב החירום הסיכון בהם קטן באופן משמעותי (5) מבטחים בפוליסות השונות בתחום העסקי אשר לאור מצב החירום הסיכון בהם קטן באופן משמעותי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע העריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח. כאשר ביחס למבטחים המגויסים בצו 8 נטען, כי הערכת הנזק היא בסך של 10.02 מיליוני ש"ח (ביחס לכלל הנתבעות).

תאריך וערכאה

12/2023

נתבעים

כלל פנסיה וגמל

בית הדין האזורי לעבודה

חיפה

טענות ועילות מרכזיות

עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת גובה בקרן הפנסיה המקיפה שבניהולה שלא כדין דמי ביטוח גבוהים מאלו שהייתה זכאית לגבות, תוך הקטנת סכום הצבירה של העמיתים בקרן, וזאת: (א) בעת קבלת הפקדות רטרואקטיביות – נגבים דמי ביטוח גבוהים מדמי הביטוח שאותם הייתה הנתבעת אמורה לגבות; (ב) כתוצאה מייחוס "הכנסה מבוטחת" שהינה גבוהה משכר העמית כששיעור ההפקדה לתגמולים עלה על 11.5% משכר העמית ופחת מ- 13%; (ג) כתוצאה מגביית דמי ביטוח בשל חלק הכנסת העמית העולה על תקרת ההפקדה החודשית לקרן הפנסיה הקבועה בד"ן.

סעדים עיקריים

השבת דמי ביטוח שנגבו ביתר מחברי הקבוצה בתוספת הפרשי הצמדה למדד וריבית; הצהרה על בטלות הוראות בתקנון שהיה בתוקף בשנים הרלבנטיות ואיסור על החברה המנהלת לבצע את הפעולות האמורות סעיפים (א) עד (ג) לעיל.

הקבוצה המיוצגת

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שבמהלך 7 השנים שהסתיימו ביום הגשת הבקשה היה עמית בקרן הפנסיה המקיפה של "כלל פנסיה", ושהמשיבה גבתה ממנו פרמיית ביטוח שחושבה על בסיס סכום הגדול מהסכום המירבי לעניין זה, לפי הד"ן ו/או לפי תקנון הקרן שהיה בתוקף ביום הגבייה, לפי הנמוך מהשניים.

סטטוס / פרטים נוספים

ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

סכום התביעה

סכום התביעה הייצוגית הוערך בהערכה שמרנית, לטענת התובע, במיליוני ש"ח, מבלי למקוב בסכום מסוים.

תאריך וערכאה

01/2024

נתבעים

כלל פנסיה וגמל

בית המשפט המחוזי

ירושלים

טענות ועילות מרכזיות

עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת העלתה דמי ניהול בחשבונות העמיתים במוצרים המנוהלים על ידיה מבלי לשלוח אליהם הודעה מראש כדין.

סעדים עיקריים

השבה של מלוא הסכומים שנגבו שלא כדין מכל אחד מחברי הקבוצה בצירוף התשואות שכספים אלו היו מניבים בחיסכון הצבור

הקבוצה המיוצגת

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל עמיתי קופות גמל ו/או קרנות השתלמות ו/או קרנות פנסיה ו/או כל מכשיר אחר שבניהול המשיבה (לרבות מכשירי חסכון שהיו בניהול מי שהמשיבה היא חליפתה וכל מי שהיה עמית בהם במהלך השנים הרלוונטיות) - לרבות עמיתים שנפטרו ו/או מוטביהם, להם הועלו דמי ניהול מבלי שנמסרה להם הודעה על העלאת דמי ניהול כנדרש בד"ן, וזאת במהלך התקופה שתחילתה בחודש ינואר 2008 וסיומה בחודש ינואר 2017, למעט שלוש העלאות מחיר אשר לגביהן בלבד ניתן מעשה בית דין בתי"צ 59823-03-15.

סטטוס / פרטים נוספים

ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

סכום התביעה

סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה

01/2024

נתבעים

כלל פנסיה וגמל

בית המשפט המחוזי

ירושלים

טענות ועילות מרכזיות

עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת גבתה דמי ניהול בשיעור העולה על השיעור המותר לגביה על פי ד"ן, בחשבונות של עמיתים שהקשר עמם נותק או בחשבונות של עמיתים שנפטרו.

סעדים עיקריים

השבה של מלוא הסכומים שנגבו שלא כדין מכל אחד מחברי הקבוצה בצירוף התשואות שכספים אלו היו מניבים בחיסכון הצבור.

הקבוצה המיוצגת

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל עמיתי קופות גמל ו/או קרנות השתלמות ו/או קרנות פנסיה ו/או כל מכשיר אחר שבניהול המשיבה (לרבות מכשירי חיסכון שהיו בניהול מי שהמשיבה היא חליפתה וכל מי שהיה עמית בהם במהלך התקופה הרלוונטית) - לרבות עמיתים שנפטרו ו/או מוטביהם, מהם נגבו דמי ניהול בשיעור הגבוה מהשיעור המירבי הקבוע בתקנה 8 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), תשע"ב-2012 וזאת במהלך התקופה שתחילתה ביום 1 לינואר 2013, (מועד כניסת התקנות הנ"ל לתוקף) וסיומה במועד מתן הכרעה סופית וחלוטה בתובענה

סטטוס / פרטים נוספים

ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.

סכום התביעה

סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
30. תאריך וערכאה 05/2024	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת הציעה למבוטחים בפוליסות "הסנה" שפרשו, מסלול קבלת קצבה המבטיח מספר קצבאות גבוה מהמסלול לקבלת קצבה לו היו זכאים על פי תנאי הפוליסה, באופן שהפחית את גובה הקצבה שקיבלו המבוטחים.	לאפשר לכל חברי הקבוצה לבחור באופן רטרואקטיבי במסלול קבלת קצבה בהתאם לאמור בפוליסה (על פי הנוטען), ולשלם לכל מי שיבחר בכך את הפער בין הסכום שמבוטח היה זכאי לקבל על פי תנאי הפוליסה לבין הסכום ששולם בפועל על ידי הנתבעת, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה מבוטחים בפוליסת ביטוח מנהלים שהנפיקה "הסנה", אשר מנוהלת על ידי הנתבעת, אשר בחרו מסלול קבלת קצבה שונה מהמסלול הקבוע בפוליסה או בחרו לקבל את יתרת הצבירה שלהם בפוליסה כתשלום חד פעמי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע העריך את החזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ- 900 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
31. תאריך וערכאה 06/2024	כלל ביטוח ו-7 חברות נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי מתקני שמשות הפועלים מטעמן של הנתבעות במסגרת כתב שירות "ביטוח שמשות" אינם מבצעים כיוול למערכות הבטיחות המותקנות על גבי השמשה הקדמית של הרכב במהלך פירוק השמשה השבורה והתקנת השמשה החדשה (החלופית), וזאת בניגוד להוראות הדיון, וכי הנתבעות לא מסרו למבוטחים, במעמד רכישת כתבי השירות, כי אלו לא יכללו בדיקה וכיוול של מערכת הבטיחות במהלך החלפת השמשה הקדמית.	סעד הצהרתי לפיו כיוול מערכות הבטיחות כלול בפוליסה / כתב השירות לכיסוי חזק מששות; צו עשה המורה לנתבעות לזמן את קבוצה א' למוסכים לצורך בדיקה ו/או כיוול של מערכות הבטיחות; השבה של כספים שנגבו מחברי קבוצה ב'; פיצוי כספי של כל מי שנמנה על קבוצה ג'.	שלוש קבוצות: קבוצת הצרכנים אשר מחזיקה או החזיקה בכתבי שירות/ביטוח שמשות מטעם המשיבות ב-7 שקדמו להגשת התובענה ובעת שהפעילו את כתב השירות, מערכת הבטיחות ברכבם לא נבדקה ו/או לא כילה כחלק מתהליך החלפת השימשה הקדמית; קבוצת הצרכנים, אשר מחזיקה או החזיקה בכתבי שירות/ביטוח שמשות מטעם הנתבעות ב-7 השנים שקדמו להגשת התובענה, ובעת שהפעילו את כתב השירות המתקין מטעם הנתבעות גבה מהם תוספת תשלום עבור בדיקה ו/או כיוול של מערכת הבטיחות; קבוצת הצרכנים שבבעלותם רכב המצויד במערכת בטיחות, אשר רכשה כתב שירות/ביטוח שמשות מטעם הנתבעות ב-7 השנים שקדמו להגשת התובענה ולא נמסר להם במעמד רכישת כתב השירות כי הכיסוי לא יכלול בדיקה וכיוול של מערכת הבטיחות במהלך החלפת השימשה הקדמית.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
32. תאריך וערכאה 07/2024	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת מעבירה למבוטחיה תגמולי הביטוח ו/או החזרי דמי ביטוח באמצעות המחאות בדואר, וזאת לכאורה בניגוד להנחיות הממונה על שוק ההון הקובעות כי יש להעביר את הכסף למבוטחים באמצעות העברה בנקאית או בזיכוי לכרטיס האשראי. בנוסף, נטען כי בדרך הפעולה כאמור כלל ביטוח מפרה גם את חובתה לשלם למבוטחים את התשלומים המגיעים להם במועד, וכן את חובתה לשלם הפרשי ריבית והצמדה בגין סכומי המחאות עד למועד ביצוע התשלומים בפועל.	מתן צו עשה אשר יורה לכלל ביטוח לשלם לחברי הקבוצה, באופן יזום, את תגמולי ביטוח ו/או החזרי דמי הביטוח בצירוף הצמדה וריבית במועד זכאותם לתשלומים כאמור ועד לביצוע התשלומים בפועל; ליתן צו עשה המורה לכלל ביטוח לבצע את תגמולי הביטוח ו/או החזרי דמי ביטוח באמצעות אותו אמצעי תשלום בו שילמו המבוטחים את התשלומים לכלל ביטוח; וליתן צו עשה המורה לכלל ביטוח לפנות באופן אקטיבי למבוטחיה מקום בו אין בידיה פרטי אמצעי תשלום ולאפשר למבוטחיה לבחור את אמצעי התשלום לצורך העברת תגמולי הביטוח ו/או החזרי דמי ביטוח.	כל מי שמתקיימים בו אחד או יותר מהתנאים הבאים: (1) מבוטחי כלל ביטוח, אשר זכאים לתגמולי ביטוח ו/או להחזר דמי ביטוח ו/או החזר מכל סוג שהוא, ואשר לכתובתם הרשומה ו/או לכתובתם כפי שמעודכנת אצל כלל ביטוח נשלחו על ידי כלל ביטוח המחאות שלא נפדו על ידי המבוטחים ו/או שנפדו, ללא שצורף לסכום ההמחאות ריבית והצמדה כדיון; (2) מבוטחי כלל ביטוח, שפרטי חשבון הבנק או כרטיס החיוב שלהם היו בידי כלל ביטוח במועד משלוח ההמחאות כאמור ו/או שהיה באפשרות כלל ביטוח לברר פרטים אלו, וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה, או בגבול הנורמטיבי בהתאם לקביעתו של בית המשפט הנכבד, ועד למועד שיקבע בית המשפט הנכבד בהחלטתו; ולחילופין, ליתן כל הגדרה אחרת לקבוצה כפי שימצא לנכון.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה 33.

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
כלל ביטוח ונתבעות נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות משנות באופן חד צדדי את מועד תום תקופת הביטוח בפוליסות אובדן כושר עבודה של חברי הקבוצות לפי "גיל ביטוח" של המבוטח, השונה מגילו הקלנדרי, מבלי ליתן גילוי כדון וכתוצאה מכך, בין היתר, תגמולי הביטוח למבוטחים שארע להם מקרה הביטוח אינם משולמים עד תום תקופת הביטוח שבחרו במסגרת הצעת הביטוח, אלא עד מועד מוקדם יותר. בנוסף, מבוטחים שטרם ארע להם מקרה הביטוח מצויים בסיכון שאם יקרה להם מקרה ביטוח בעתיד, תגמולי ביטוח ישולמו עד למועד המוקדם מתום תקופת הביטוח שבחרו במסגרת הצעת הביטוח.	(א) סעד הצהרתי לפיו תקופת הביטוח לאובדן כושר עבודה בפוליסות שרכשו חברי הקבוצות הינה עד תום תקופת הביטוח הקלנדרי כפי שהתבקשה על ידי המבוטח או עד גיל הפרישה הקלנדרי שנקבע בד"ן, לפי המאוחר (להלן: "המועד הקלנדרי") ובהתאם לתת צו עשה המחייב את הנתבעות להאריך את תקופת הכיסוי הביטוחי לאובדן כושר עבודה של חברי הקבוצות, כך שהכיסוי הביטוחי יסתיים במועד הקדנרי. כן מבוקש להצהיר כי אי תשלום תגמולי ביטוח עד למועד הקלנדרי לחברי קבוצה ב' מהווה הפרה של הפוליסה; (ב) סעד ממזני – לשלם לחברי קבוצה ב' תגמולי ביטוח עד למועד הקלנדרי בצירוף הפרשי הצמדה וריבית; (ג) פיצוי בגין נזק בלתי ממזני בסך 100 ש"ח לכל אחד מחברי הקבוצות.	(א) מבוטחים בפוליסה הכוללת כיסוי בגין אובדן כושר עבודה, אשר תקופת הכיסוי הביטוחי בפוליסה שלהם תסתיים במועד מוקדם מהגיל הקלנדרי שצוין על ידי המבוטחים בהצעת הביטוח או ממועד הפרישה הקלנדרי שנקבע על פי דין, וטרם ארע להם מקרה ביטוח; וכן (ב) מבוטחים (בעבר או בהווה) בפוליסה הכוללת כיסוי בגין אובדן כושר עבודה, אשר ארע להם מקרה ביטוח במהלך התקופה שצויינה על ידם בהצעת הביטוח או שנקבעה על פי דין (לפי גילן הקלנדרי של המבוטחים), אך לא שולמו להם תגמולי ביטוח עד תום תקופת הביטוח שהתבקשה או שנקבעה כאמור ב – 7 השנים שקדמו למועד הגשת התובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.	סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה 34.

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
כלל ביטוח בית המשפט המחוזי מרכז	עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטוח דוחה, שלא כדון, תביעות לכיסוי הוצאות בגין הפרוצדורה הרפואית של "הזרקה בהנחיית דימות" של מבוטחים בפוליסות ביטוח בריאות, בטענה כי פרוצדורה רפואית זו אינה אירוע המגבש זכאות לכיסוי ביטוחי, היות שלא מדובר ב"ניתוח" או ב"טיפול מחליף ניתוח", כהגדרתם בפוליסה.	מתן צו הצהרתי, לפיו הזרקה בהנחיית דימות נכללת בהגדרת "ניתוח" בפוליסה או לחלופין, עולה בגדר "טיפול מחליף ניתוח" כהגדרתו בפוליסה של המבקש ובפוליסות עם נוסח זהה ו/או דומה ואינה נכללת בחריג ה"זריקה" על נוסחיו השונים; וכן צו הצהרתי לפיו כלל מטעה מלהסתמך על "חריג הזריקה".	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מבוטחי כלל ביטוח על פי הפוליסה של המבקש ופוליסות ביטוח בריאות אחרות של כלל ביטוח, מכל סוג, אשר כלל ביטוח דחתה את תביעותיהם לכיסוי ביטוחי בגין הזרקה בהנחיית דימות מכל סוג ו/או שסכום הפיצוי ששולם להם בגין הפרוצדורה נמוך מהסכום לו הם זכאים על-פי הוראות הפוליסות בהן הם מחזיקים, במגבלת תקופת ההתיישנות ועד למתן פסק דין חלוט בתובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.	סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה 35.

נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
כלל ביטוח בית המשפט המחוזי מרכז	עניינה של התובענה בטענה, כי כלל ביטוח מחתימה את מבוטחיה על כתב סילוק כוללני המנוסח על ידה באופן בלתי מאוזן, המביא לפגיעה קשה במבוטחיה ושולל את זכויותיהם במגע לאירועים שאינם קשורים לאירוע בגינם נחתם כתב הסילוק, זאת על פי הנתען בניגוד לד"ן, תוך המשך גביית פרמיה מלאה באופן המפר אף את חוזה הביטוח, ובכך היא מתעשרת שלא כדון על חשבון לקוחותיה.	(א) צו עשה ליתקון כתבי הסילוק; (ב) ביחס לחברי קבוצה א' – לשלם לכל חבר קבוצה שתביעתו תימצא מוצדקת, את סכום הפיצוי לו הוא זכאי בצירוף ריבית והפרשי הצמדה כחוק, ותוך מתן פיצוי בגין נזק לא ממזני בסכום של 1,000 ש"ח; (ג) ביחס לחברי קבוצה ב' – לעדכן את המבוטח כי הוא רשאי להגיש תביעה בגין אירוע נוסף אשר תתברר לפי תנאי הפוליסה, להאריך כל מועד שהתיישן על פי דין ככל הנדרש, ולשלם לכל חבר קבוצה שיגיש תביעה שתיתמצא מוצדקת, את סכום הפיצוי לו הוא זכאי בצירוף ריבית והפרשי הצמדה כחוק, תוך מתן פיצוי בסכום של 100 ש"ח לכל חבר קבוצה.	הקבוצות אותן מבקש התובע לייצג הינן: (א) כל מי שחתם למשיבה על כתב סילוק, שכלל הוראה השוללת זכויות פיצוי בגין אירוע שאינם קשור לאירוע בגינם נחתם כתב הסילוק וכתוצאה מכך נדחתה תביעה שהגיש ואינה קשורה לאירוע בגינם נחתם כתב הסילוק (להלן: "קבוצה א"); וכן (ב) כל מבוטח של המשיבה, שחתם על כתב סילוק, שכלל הוראה השוללת זכויות פיצוי בגין אירוע שאינם קשור לאירוע בגינם נחתם כתב הסילוק ולא הגיש תביעה נוספת כנגד המשיבה (להלן: "קבוצה ב").	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.	סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
2/2025 בית הדין האזורי לעבודה תל אביב	כלל פנסיה וגמל עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת גובה בע"מ שלא כדין מעמיתיה חובות שמקורם במחדלי מעסיקיהם של אותם עמיתים לשלם הפקדות פנסיוניות במועדים הנדרשים על פי דין.	השבת הסכומים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בתוספת הפרשי הצמדה למדד וריבית; פיצוי בגין מק לא ממוני; השבת סכומי התעשרות (נטענת) שבידי כלל פנסיה וגמל; איסור על כלל פנסיה וגמל לבצע גביה מעמיתיה בשל חוב שנבע ממחדל של מעסיק העמית; ומתן צו המורה לכלל פנסיה גמל ליישם את הוראות סעיף 19א לחוק הגנת השכר.	כל מי שהנתבעת גבתה ו/או ניסתה לגבות ממנו כספים שמקורם במחדלי מעסיקו, וזאת מהמועד שהנתבעת החלה במדיניות זו ועד למועד אישור תובענה זו כייצוגית.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית הוערך, על ידי התובע, בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.	

2.1.3. תובענות ייצוגיות מהותיות, תובענות מהותיות ובקשות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות אשר הסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס¹³

1. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
8/2016 בית הדין האזורי - ת"א (1)	כלל פנסיה וגמל	עניין של התובענות בטענה כי הנתבעות גובות מעמיתים בקרנות הפנסיה, בקופת הגמל תמר, בקרן ההשתלמות שבניהולן ובביטוחי מנהלים, נוסף על דמי הניהול, "הוצאות ניהול השקעות" (להלן: "הוצאות ישירות"), וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת להן לגבות הוצאות אלה ובניגוד לתקנון הקרן או לתקנון הקופה או לפוליסה, לפי העניין.	התובעים בתובענות ביקשו לחייב את הנתבעות להשיב את סכומי ההוצאות הישירות שנגבו מהם ביתר. בנוסף, חלק מהתובעים ביקשו לחייב חלק מהחברות המנהלות הנתבעות בתוספת הפרשי התשואה שהיו מניבים ו/או הפרשי ריבית.	העמיתים בקרנות הפנסיה, בקרן ההשתלמות, בקופת הגמל "כלל תמר" שבניהולן של הנתבעות והמבוטחים בביטוחי מנהלים אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשתה של התובענה הרלבנטית.	בחודש מאי 2019 ניתנה החלטה בבית המשפט המחוזי מרכז המאשרת בקשה לאישור תובענה ייצוגית בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח חיים פרט (להלן: "החלטת האישור"). בחודש ספטמבר 2019 הוגשה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור (להלן: "בקשת רשות הערעור"). חברות הקבוצה לא היו במקור צד להליך האמור. בחודש יוני 2023 ניתן פסק דין של ביהמ"ש העליון אשר דן בבקשת רשות הערעור כערעור וקיבל את הערעור על החלטת האישור, תוך שקבע כי חברות ביטוח וחברות מנהלות פועלות כנאמנות על כספי העמיתים ומשכך זכאיות לגביית הוצאות. בהמשך לכך, הגישו הצדדים השלמות טיעון. בחודשים מרס ואפריל 2024 הוגשו בקשות להסתלקות בהסכמה ללא צו להוצאות בכל הליכים. [לפרטים בדבר הליך בעניין הדומה המתנהל כנגד "עתודות", אשר טרם בא אל סיומו ראה סעיף 2.1.2.2 לעיל].	בתובענה המתייחסת לקרנות הפנסיה, סכום התביעה הייצוגית הועמד על סך של כ- 341 מיליון ש"ח בגין השקעות שגבתה הנתבעת מחברי הקבוצה בשנת 2016 ובתוספת התשואה שהיו משיגים הכספים שנוכח הוצאות ניהול ההשקעות. בתובענה המתייחסת לקרן ההשתלמות, סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 53 מיליון ש"ח. בתובענה המתייחסת לקופת הגמל תמר, סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 181 מיליון ש"ח. בתובענה המתייחסת לביטוחי מנהלים, סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 404 מיליון ש"ח בתוספת הוצאות ניהול ההשקעות שחייבה הנתבעת את חברי הקבוצה בשנת 2016 וכן ריבית והצמדה.

13. לא כולל תביעות שהסתיימו בשנת הדוח, אך הדיווח על סיומן ניתן במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2023.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
2. 11/2018 מחוזי- מרכז	כלל ביטוח	לטענת התובעים, כלל ביטוח מפרה את חובתה החוזית על פי הפוליסה ומסרבת לשלם, לכאורה, למבוטחיה בפוליסות ביטוח מקיף לכלי רכב שהינם מעל 3.5 טון, פיצוי בגין ירידת הערך הנגרמת לכלי הרכב עקב מקרה הביטוח, זאת על אף שהפוליסה מכסה את ה"חזק" הנגרם לרכב ותוך השפעה על השומות שנערכות על ידי שמאי ההסדר.	סעד הצהרתי; וכן בקשה לחייב את כלל ביטוח לשפות את כל מבוטחיה אשר היו מבוטחים בפוליסה ואשר לכלי הרכב שלהם נגרם ו/או ייגרם נזק של ירידת ערך כתוצאה ממקרה ביטוח, וכן כל סעד אחר הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מבוטחי כלל ביטוח אשר רכשו ו/או ירכשו מכלל ביטוח פוליסה לביטוח מקיף לכלי רכב שאינו עד 3.5 טון ואשר כתוצאה ממקרה ביטוח כהגדרתו בפוליסה נגרם ו/או ייגרם לכלי הרכב שלהם נזק מסוג ירידת ערך.	בחודש יוני 2024 אישר בית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה, שעיקרו בתשלום שהנתבעת תשלם לחברי הקבוצה בסכום שהוסכם בין הצדדים ובמשלוח מכתב מבהיר לשמאי החוץ.	התובע העריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה בכ- 75 מיליוני ש"ח. הנזק האישי של התובע הוערך בסך של 21,605 ש"ח.
3. 4/2020 בית המשפט המחוזי מרכז	כלל ביטוח, 4 חברות ביטוח נוספות וחברה שאינה מבטחת	לטענת התובעים, הנתבעות מספקות, כביכול, ללקוחותיהן שמשות לרכב שאינן נושאות תו תקן ישראלי וגם אינן מקוריות, וזאת בניגוד להתחייבותיהן כלפי הלקוחות בהסכמים עימם.	פיצוי כספי לכל הלקוחות אשר בכלי הרכב שלהם הותקנה שמשה חלפית, שיאפשר להם להחליף את השמשה שהותקנה בכלי הרכב שלהם בשמשה מקורית; פיצוי כספי בסך 500 ש"ח לכל לקוח שכזה בגין הטרחה הכרוכה בביצוע ההחלפה; השבת הפרש המחיר שבין שמשה מקורית לבין שמשה חלפית.	כל לקוח של הנתבעות, שאחז או אוזח בכתב כיסוי, בו קיימת התחייבות של כל אחת מהן לספק ללקוח שמשה חלפית נושאת תו תקן או שמשה מקורית וכן כל לקוח של הנתבעות, שאחז או אוזח בכתב כיסוי, בו קיימת התחייבות של כל אחת מהן לספק ללקוח שמשה חלפית נושאת תו תקן, או שמשה מקורית, אשר השמשה שסופקה לו אינה נושאת תו תקן וגם אינה מקורית.	בחודש יולי 2024 דחה בית המשפט את הבקשה לאשר את התובענה כייצוגית.	התובעים לא כימתו את הנזק הכולל הנתבע עבור כלל חברי הקבוצות אותן הם מבקשים לייצג, אך הם העריכו כי הוא עולה במידה ניכרת על סך של 2.5 מיליוני ש"ח.
4. 12/2017 מחוזי - ירושלים	כלל ביטוח, שתי חברות ביטוח נוספות, שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות.	לטענת התובעים, הנתבעות מסרבות, כביכול, לבטח בביטוח סיעודי אנשים המצויים על הספקטרום האוטיסטי, או שקובעות תנאים בלתי אפשריים ובלתי סבירים עבורם ללא כל מתן הסבר או הצדקה להתנהלותן.	מתן צו הצהרתי כי הנתבעות הפרו בהתנהלותן את סימן ח' לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, מתקנת שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאדם או בדבר סירוב לבטחו), (תשע"ו-2016) ("חוק השוויון") וחיקוקים נוספים, מתן צו עשה לנתבעות להפסיק להפלות את חברי הקבוצה ולקבוע נהלי עבודה ברורים באשר לטיפול יחידי ושוויוני ללא משוא פנים בבעלי מוגבלויות, מתן צו עשה שיורה לנתבעות לבטח באופן רטרואקטיבי את חברי הקבוצה, אשר ימצאו כשרים לקבלת ביטוח סיעודי לאחר הליך חיתום שוויוני בהתאם לנהלים כאמור לעיל.	אנשים עם מוגבלות מסוג אוטיזם אשר ביקשו להיות מבוטחים בביטוח סיעודי אצל מי מהנתבעות וקבלו מהנתבעות יחס שונה ומפלה שלא כדין בשל היותם אנשים עם מוגבלות מבלי שההחלטה התבססה על נתונים סטטיסטיים, אקטואריים ורפואיים אמנים ורלבנטיים לסיכון הביטוחי המסוים ו/או לא ניתן להם כל נימוק על כך כמתחייב מחוק השוויון והוראות דין נוספות בנושא וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור.	בחודש פברואר 2023 ניתן פסק דין של בית המשפט, במסגרתו נדחתה בקשת האישור.	התובעים לא כימתו את הנזק לכלל חברי הקבוצה.

5. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
5/2011 מחוזי- מרכז	כלל ביטוח וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובע, בביטוח חיים משולב בחיסכון, הנתבעות גבו ממבוטחים, ללא כל עיוגן בפוליסות ובלא הסכמה, סכומי כסף העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטחים והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" (להלן: "גורם פוליסה") שלא כדין ובהיעדר הוראה חוזית מתאימה וזאת על אף שעקרונית הותר לנתבעות במסגרת חוזרי הממונה לגבות בפוליסות ביטוח חיים גורם פוליסה.	בהתאם להחלטת בית המשפט - תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטחים בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתם אילו לא היה נגבה גורם פוליסה או פיצוי המבוטחים בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מכאן ואילך. כן נפסק תשלום שכר טרחה לבאי כוח המייצגים ולב"כ למתנגדים להסדר הפשרה בסכומים שאינם מהותיים.	כל מי שהיה בעל פוליסת ביטוח חיים משולבת בחיסכון אצל מי מהנתבעות ושגבה ממנו סכום כלשהו כגורם פוליסה.	בחודש יוני 2015 הגישה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר לפיו אמורות היו הנתבעות לשלם סך של 100 מיליוני ש"ח בגין העבר (כאשר חלקה של כלל ביטוח מתוכו היום כ-26.5 מיליוני ש"ח) וכן ליתן הנחה של 25% מהגביה העתידית בפועל של גורם הפוליסה. בחודש נובמבר 2016 החליט בית המשפט לדחות את הבקשה לאישור הסדר הפשרה, באשר לדעתו הוא אינו מהווה הסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה. בנוסף, החליט בית המשפט לאשר, באופן חלקי, את ניהול התובענה כייצוגית, וזאת רק ביחס לפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1982 עד 2003 (ביחס לכלל ביטוח בפוליסות מסוג "עדף", "מיטב" ו"פרופיל"), אשר החיסכון שנצבר לטובת המבוטחים בפוליסות אלו נפגע בשל גביית גורם פוליסה, וזאת בעילה של הפרת פוליסת הביטוח, בשל גביה של גורם הפוליסה, באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטחים וזאת בגין התקופה, שתחילתה שבע שנים קודם למועד הגשת התובענה, בחודש אפריל 2011. התביעה לא אושרה ביחס לסוגי פוליסות אחרים. בחודש יוני 2023 הגישו הצדדים הסדר פשרה לאישור בית המשפט, במסגרתו מקבע מנגנון החזר לחברי הקבוצה שהינם בעלי פוליסות ביטוח חיים משולבות בחיסכון שנערכו בין השנים 2003-1982, שבהן החיסכון שנצבר לטובתם הושפע בשל גביית גורם הפוליסה. על פי הסדר הפשרה, עיקר התמורות לחברי הקבוצה תהיינה כדלקמן (בהתאם להוראות הסדר הפשרה): (1) השבה לחברי הקבוצה שיעור של 42% מסך גביית גורם הפוליסה שלפי הנתען הייתה אמורה להיות מועברת לחיסכון ולא הועברה, החל משבע שנים לפני הגשת בקשת האישור ועד מועד תחילת הגבייה המופחתת, כאמור בס"ק 2 להלן. ביחס לתקופה שעד סוף 2012 יושבו הסכומים כשהם כוללים תשואות, וביחס לתקופה שהחל מתחילת 2013 ואילך שערך הסכומים ייעשה בהתאם להחלטת בית המשפט על פי הסמכות שהעניקו לו הצדדים (להלן: "ההחלטה המשלימה"). כן הוסכם, כי במסגרת הסדר הפשרה ישולמו לתובעים ולבאי כוחם גמול ושכר טרחה. (2) החברה תפחית את הגבייה העתידית של גורם הפוליסה מחברי הקבוצה הרלוונטיים, בדרך של הקטנת גורם הפוליסה שנגבה בשיעור של 50% מסך גורם הפוליסה שהיה נגבה לולא הייתה מבוצעת הפחתה, כאמור בהסדר הפשרה. על פי הערכה ראשונית של כלל ביטוח, הקטנת גורם הפוליסה בגין גבייה עתידית צפויה להיות כ-3 מיליוני ש"ח לשנת 2024. סכומי ההקטנה כאמור צפויים לפחות על פני השנים. בחודש מאי 2024 הגישה היועמ"שית את עמדתה ביחס להסדר הפשרה, שעיקרה הם כי היא אינה מתנגדת לגובה הפיצוי לחברי הקבוצה כפי שהוסכם בהסדר הפשרה, בכפוף לכך שהסכומים שיושבו יכללו תשואה גם משנת 2013. כמו כן היועמ"שית לא התנגדה לאופן ההסדרה העתידית והמשך הגביה המופחתת של גורם פוליסה. עם זאת, היועמ"שית סברה שההפחתה בעלות גורם הפוליסה צריכה להיות מופנית לחיסכון בלבד (ולא להתפצל בין מרכיב החיסכון לבין מרכיב הריסק, כפי שהוצע בהסדר הפשרה). בנוסף, כוללת העמדה התנגדות והערות לרכיבים נוספים בהסדר הפשרה, לרבות ביחס לשכר הטרחה שישולם לב"כ התובעים ואופן יישום הסדר הפשרה. בחודש יוני 2024 התקיים דיון בעמדת היועמ"שית להסדר הפשרה, בעקבותיו הגישו הצדדים בחודש יולי 2024 לבימ"ש השלמה מוסכמת להסכם הפשרה במספר נושאים טכניים תפעוליים. בחודש אוגוסט 2024 אישר בימ"ש את הסדר הפשרה לאחר שקבע הוראות שונות בקשר עם יישומו, בין היתר בהתייחס לעמדת היועמ"שית. במסגרת פסק הדין, קבע בימ"ש כי שערך סכומי ההשבה בתקופה שמתחילת שנת 2013 ואילך ("ההחלטה המשלימה" כהגדרתה לעיל) יהיה בצירוף 90% מהתשואות בתקופה שמתחילת 2013 ועד מועד ההפחתה, ואישר את שכר הטרחה לב"כ הקבוצה בהתאם לשיעורים שנקבעו בהסדר הפשרה.	על פי הערכות והנחות שונות שביצעו התובעים ביחס לגביית גורם פוליסה בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה על ידי הנתבעות והתשואות השנתיות הרלבנטיות, סכום התביעה לחברי הקבוצה, כנגד כל הנתבעות הוערך על ידי התובעים, נכון למועד הגשת התביעה, בסכום נומינלי של כ-2,325 מיליוני ש"ח. מתוך סכום זה מיוחס לכלל ביטוח, על פי חלקה הנתען בשוק, סך של כ-662 מיליוני ש"ח.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
6. 3/2019	כלל ביטוח	לטענת התובעים, הנתבעת מנפיקה פוליסות תאונות אישיות למבוטחים תוך כדי שאלה רוכשים פוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל וזאת בלא מתן הסכמתם ותוך הטעיייתם.	צו להשבת הכספים אשר נגבו ע"י הנתבעת לכל אחד מחברי הקבוצה בגין תשלום פוליסת ביטוח תאונות אישיות במהלך שבע השנים האחרונות	כל מבוטח אשר בעת רכישת פוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל, צורף באותו מועד, ללא מתן הסכמתו גם לביטוח תאונות אישיות, וחויב שלא כד"ן, בתשלומי פרמיות חודשיות עד 7 שנים שקדמו למועד הגשת התביעה.	בחודש דצמבר 2020 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה. בחודש ינואר 2023, בעקבות עמדת בית המשפט, הצדדים הגישו לבית המשפט הסדר פשרה מעודכן לפיו ינתן החזר מסוים מגובה הפרמיה ששולמה, בשיעור שהוסכם בין הצדדים, למבוטחים שרכשו פוליסת תאונות אישיות ביחד עם ביטוח נסיעות לחול וביטלו את פוליסת תאונות אישיות במהלך תקופה שהוגדה בהסכם. בחודש אוקטובר 2024 ניתן פסק דין בו אושר הסכם הפשרה המתוקן, עם תיקונים שאינם מוהתיים.	התובעים העריכו את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה בכ-17 מיליוני ש"ח.

2.2 פרטים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שאינן מהותיות או תובענות שטרם הוגשו ולהוצאות נוספות כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס

2.2.1 בנוסף לתובענות הייצוגיות המהותיות, המתוארות בביאור 45(2.1.1), לבקשות התלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות, המתוארות בביאור 45(2.1.2) ולבקשות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות שסולקו במהלך תקופת הדוח, המתוארות בביאור 45(2.1.3), תלויות ועומדות כנגד החברה והחברות המאוחדות שלה, למעט החברות בקבוצת מקס, בקשות לאישור כתביעות ייצוגיות אשר להערכת החברה הן אינן מהותיות¹⁴ ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים. נכון למועד הדוח, מתנהלות כנגד החברה ו/או חברות המאוחדות שלה כאמור, למעט מקס, 5 תביעות אשר הסכום הכולל המצוין על ידי התובעים בתביעות האמורות הינו בסך של כ-110.5 מיליוני ש"ח¹⁵ (לעומת 7 תביעות בסכום של כ-140 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023).

2.2.2 חשיפות ביטוחיות

בנוסף להליכים המשפטיים הנזכרים לעיל, קיימת גם חשיפה פוטנציאלית, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, להגשת תובענות נגזרות או ייצוגיות נוספות כנגד חברות הקבוצה בין היתר נוכח מבנה השליטה בחברה (לפרטים נוספים ראה בביאור 1, וכן סעיף 2.3 להלן) וכן חשיפה הנובעת ממורכבותם של מוצרי החברות העשויים להביא לכך שתתעורר מחלוקת בדבר פרשנותה של הוראת דין או הסכם, לרבות בכל הנוגע לתנאים חוזיים, מסחריים או הוראות רגולטוריות, זאת בין היתר בשים לב לאפשרות הקיימת לממונה, בתנאים מסוימים, להורות למבטח להפסיק להנהיג תוכנית ביטוח או להורות להנהיג שינוי בתוכנית ביטוח וזאת גם ביחס לפוליסות שכבר שווקו על ידי המבטח, או בדבר אופן היישום של הוראות דין או הסכם, או אופן יישוב התביעה על פי ההסכם, החלים ומשפיעים על מערכת היחסים שבין החברות בקבוצה לבין הלקוח ו/או על מערכת היחסים בין החברה לבין צדדים שלישיים לרבות מבטחי המשנה.

חשיפה זו מוגברת במיוחד בתחומי היסכון ארוך טווח וביטוחי הבריאות ארוכי הטווח בהם פועלת כלל ביטוח, בין היתר, לאור העובדה שבתחומים אלו הפוליסות הופקו בחלקן לפני עשרות שנים, ואילו כיום, לאחר שינויים מהותיים ברגולציה ועל רקע התפתחות פסיקת בתי המשפט ועמדת הממונה, עשויה להינתן לאותן פוליסות פרשנות שונה בדיעבד ולהחיל ביחס אליהן סטנדרטים פרשניים שונים מאלו אשר היו נהוגים במועד כריתתם. זאת ועוד, בתחומים האמורים, הפוליסות תקפות למשך עשרות שנים, ועל כן קיימת חשיפה שבאותם מקרים בהם תתקבל טענת לקוח ותינתן פרשנות חדשה לאמור בפוליסה, תושפע גם הרווחיות העתידית של אותה חברה בגין תיק הפוליסות הקיים. זאת, בנוסף לפיצוי שיכול להינתן ללקוחות בגין פעילות העבר.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בעיקר בתחום היסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות. תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו מורכב ועתיר פרטים, והוראות רגולטוריות המשתנות על פני שנים, וקיים בו סיכון אינהרנטי אשר לא ניתן לכימות, להתרחשות של טעות או שורה של טעויות, טעויות מיכון או טעויות אנוש, אשר עלולות להיות בעלות השפעה רוחבית. לא ניתן לצפות מראש את מלוא סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את חשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיני של תובענות ייצוגיות ו/או הכרעות רוחביות של הממונה.

חשיפה כאמור נובעת גם ממורכבותם של המוצרים האמורים, המאופיינים באורך חיים ממושך מאוד, וכפופים לשינויים מהותיים, מורכבים ותכופים, לרבות שינויים בהוראות רגולציה ומיסוי. מורכבות שינויים אלה והחלתם לגבי מספר רב של שנים יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת וזאת גם לאור ריבוי מערכות מיכון בגופים המוסדיים בקבוצה ומגבולותיהן, לאור תוספות ו/או שינויים לנוסח הבסיסי של המוצרים ולאור שינויים רבים ותכופים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי הרגולציה, הלקוחות (העובדים) ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות לחיסכון, לרבות בהקשרים של דיווחים לעמיתים והצורך ביצירת קשר ישיר מול מעסיקים וגורמים מתפעלים.

מורכבות ושינויים אלו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ולשיעורן, לרכיבים השונים של המוצר, לאופן שיוך הכספים לעובדים (לרבות בשל אי התאמות בין דיווחי המעסיק, לרבות במסגרת ממשק מעסיקים לבין נתוני הפוליסות), למוצרים ולרכיביהם ולמסלולי ההשקעה והביטוח הנבחרים, למועד זקיפת תשלומים, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם, למעמד התעסוקה, האיש והחיתומי של הלקוחות ולהבטים תפעוליים הכרוכים במעורבות של צדדים שלישיים מחוץ לקבוצה, אשר משפיעים על זכויות הלקוחות ומשליכים, בנוסף, על המידע הנמסר להם. מורכבות זו מתעצמת לאור ריבוי הצדדים הפועלים מול החברות בקבוצה בניהול המוצרים ותפעולם, הכוללים בין היתר גורמים מפיצים, מעסיקים, לקוחות ומבטחי משנה, לרבות לעניין הממשק השוטף מולם והנחיות סותרות שעלולות להתקבל מצידם או מצד הבאים מכוחם. הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור וטיפול בסוגיות אשר עלולות לנבוע מהמורכבויות האמורות, הן ביחס למקרים פרטיים והן ביחס לסוגי לקוחות ו/או מוצרים.

מורכבות נוספת בהיבט הפקדות מעסיקים, קשורה למנגנון שנקבע בחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958, ולפיו רואים סכום שמעסיק חייב לקופת גמל, כהגדרתה בחוק זה, לעניין זכויות העובד או חליפו כלפי קופת הגמל, כאילו שולם במועדו, אלא אם קבע בית הדין האזורי לעבודה שהפיגור בגביית החוב חל שלא עקב רשלנותה או חל עקב נסיבות מוצדקות אחרות, ובכפוף לזכות השיפוי הקיימת לקופה מהמעסיק, בהתאם להוראות החוק. בנוסף, בהתאם לחוזר אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, קופת הגמל תקבל מאת מעסיק אשר לא העביר תשלומים לקופת הגמל במועד, ריבית פיגורים. קיימים קשיים בפרשנות הוראות הדין ויישומן. אחריות הגופים המוסדיים בקבוצה לגביית חובות מעסיקים לקופות כאמור, יוצרת חשיפה במקרה שנפלו ליקויים בהליך הגבייה.

14. ראה הערה 10 לעיל לעניין רף המהותיות.

15. מספר התביעות האמור כולל, תביעה אחת בה כלל ביטוח הינה נתבעת פורמאלית ולא מתבקשים סעדים כנגדה. כמו כן, ישנה תביעה אחת שהגשתה כתביעה ייצוגית אושרה בה התובע לא נקב בסכום תביעה ואולם העריך אותו בעשרות מיליוני ש"ח.

כמו כן, הגופים המוסדיים בקבוצה מבצעים, באופן שוטף, הליך של טיוב נתונים במערכות המיכון בתחום החיסכון ארוך הטווח, אשר מטרתו להבטיח, כי רישום זכויות העמיתים והמבוטחים במערכות המידע יהיה שלם, זמין וניתן לאחזור וזאת בהתייחס לפערים המתגלים מעת לעת, לרבות לעניין מיכון סיווג הכספים הנחשבים, בהתאם לרבי הוראות הרגולציה שניתנו במהלך השנים, ואלו מצויים בשלבים שונים של טיפול. הגופים המוסדיים בקבוצה אינם יכולים להעריך את היקפן, עלויותיהן, ומלוא השלכותיהן של הפעולות האמורות, כמו גם את היקף פערי הטיוב העתידיים, שיכולים לנבוע גם משינויים רגולטוריים, וזאת בין היתר לאור מורכבות המוצרים, היותם מוצרים ארוכי טווח, נוכח ריבוי מערכות המיכון בתחום ומגבלותיהן. הגופים המוסדיים בקבוצה מעדכנים את ההתחייבויות הביטוחיות שלהם מעת לעת ובהתאם לצורך.

בהקשר זה יצוין כי בחודש דצמבר 2021 התקבל בכלל ביטוח מכתב שעניינו יישום של מגבלות רגולטוריות בעניין גביית עלויות כיסויים ביטוחיים לפי לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 הכולל דרישות לביצוע השבה של סכומים שגובו, לכאורה, בניגוד למגבלות שפורטו במכתב. החברה מצויה בדיון ודברים מול הרשות בעניין יישום האמור במכתב ובשלב זה אין וודאות באשר למלוא הסכום שתידרש להשיב עקב המכתב האמור, והיא אינה יודעת להעריך, את מלוא ההשלכות הנובעות מהיישום שידרש.

כמו כן קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה לשינויים ולהתערבות רגולטורית משמעותית, בתחומי הביטוח והחיסכון השונים, בין היתר, כאלו המכוונות להפחתה ישירה או עקיפה של דמי ביטוח ודמי ניהול, להתערבות בהליכי מכירה, תוך עשיית שימוש שונה בכלים רגולטוריים מגוונים, אשר יכול ותשליך על תנאי ההתקשרות, מבנה ההתקשרות ויחסי הגומלין שבין גופים מוסדיים, סוכנים, מעסיקים ולקוחות, באופן שיכול וישפיע על העומס וההוצאות התפעוליות, על הרווחיות, על שימורם של מוצרים קיימים ולרבות ביחס למודל העסקי של הענף ולתיק המוצרים הקיימים.

הקבוצה חשופה, באופן שאינו ניתן להערכה, גם לטענות משפטיות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה או יישום הוראות תקנוני קופות הגמל, הפרת חובת נאמנות, תום לב, ניגודי עניינים, רשלנות מקצועית ולרבות בגין אופן ההפצה והמכירה של מוצרי הקבוצה, באמצעות צדדים שלישיים, אשר פעולותיהם, בין במעשה ובין במחדל, עלולות לחייב אותה.

2.2.3 חשיפות נוספות

2.2.3.1 תביעות לא מהותיות או שטרם הוגשו

החשיפה לתובענות שטרם הוגשו כנגד חברות בקבוצה, מובאת לידיעת החברות במספר דרכים. זאת, בין היתר, באמצעות פניות של לקוחות, עובדים, ספקים, עמותות או מי מטעמם אל גורמים בחברות ובמיוחד אל הממונה על פניות הציבור בחברות בקבוצה, באמצעות תלונות של לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המאסדר, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט ובאמצעות ניירות עמדה של הממונה.

יצוין כי ככל שמדובר בתלונות לקוח המוגשת ליחידה לפניות הציבור במשרד המאסדר, הרי שבנוסף על הסיכון שהלקוח יבחר להעלות את טענותיו גם במסגרת תובענה ייצוגית, חשופות החברות בקבוצה אף לסיכון שהמאסדר יכריע בתלונה בדרך של הכרעת רוחב אשר תחול על קבוצה רחבה של לקוחות ו/או בדרך של פרסום עמדה עקרונית (או טיוטת הכרעה או עמדה כאמור). לפרטים נוספים בדבר הכרעות רוחב וניירות עמדה ראה סעיף 2.2.3.2 להלן.

כמו כן, בהתאם להוראות הרגולציה החלה על גופים מוסדיים, במסגרת חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור, במקרים בהם פניית ציבור מצביעה על ליקוי מהותי, מערכתי, שעשוי לחזור על עצמו בהתנהלות הגוף המוסדי, על הגוף המוסדי לפעול לאיתור מקרים דומים שבהם אירע ליקוי דומה, וכל שנמצאו מקרים דומים - לבצע הפקת לקחים ולתקנם תוך פרק זמן סביר. תיקון זה עלול להרחיב את חשיפת הקבוצה להשלכות רוחביות בגין ליקויים כאמור.

2.2.3.2 חשיפות חברות בקבוצה בשל הוראות רגולטוריות, ביקורות וניירות עמדה

א. כמו כן ובאופן כללי, בנוסף לחשיפה הכללית הקיימת לחברות מקבוצת החברה, בגין תובענות עתידיות, כמפורט בסעיף 8 (2.2.2) לעיל, הרי שמעת לעת, לרבות בעקבות תלונות לקוחות או ספקים, ביקורות ובקשות לקבלת מידע, קיימת גם חשיפה בגין התראות בדבר כוונת רשות מפקחת, להטיל על החברות המאוחדות המפוקחות עיצומים כספיים ו/או הוראות בדבר תיקון ו/או השבה ו/או ביצוע פעולות מסוימות ביחס לפעולות שבוצעו בעבר ו/או שינוי התנהגות וזאת, בין היתר, ביחס ללקוח או קבוצה של לקוחות ו/או חשיפה בגין הכרעות רוחביות, במסגרתן יכול ותינתנה הוראות אף על ביצוע השבה ללקוחות או על סעדים אחרים בגין הליקויים אליהן מתייחסות ההתראות או ההכרעות ו/או ניירות עמדה המתפרסמים על ידי גופים מפקחים ואשר מעמדן ומידת השפעתן אינם ודאיים. כמו כן, חברות הקבוצה מצויות מעת לעת בהליכי שימוע ו/או דיון עם רשויות מפקחות ביחס להתראות ו/או הכרעות ולעיתים מופעלות כנגדם סמכויות אכיפה, במסגרתם מוטלים עיצומים כספיים.

החברות בקבוצה, בוחנות את הצורך בביצוע הפרשות בדוחות הכספיים בקשר לתהליכים האמורים וזאת בהתבסס על חוות דעת יעציהם המשפטיים ו/או מצויים בהליכי לימוד של המשמעויות של הליכים כאמור, וזאת בהתאם לצורך ולעניין.

ב. להלן פרטים בדבר עמדות או טיטות עמדות ממונה או הכרעות עקרוניות שיש להן או עשויה להיות להן השפעה על הקבוצה, כאמור:

בהתאם לדוחותיה הכספיים של עתודות, חברה מוחזקת על ידי כלל ביטוח (50%), במהלך שנת 2017 נערכה בקרן הפנסיה ביקורת מטעמו של הממונה בנושא זכויות עמיתים. ביום ה-7 באוגוסט 2019 התקבלה בעתודות טיטות דוח הביקורת לתגובתה. טיטות דוח הביקורת עסקה בנושאים מרכזיים בפעילות קרן הפנסיה וביניהם: נושא הקבוצות, תקנון הקרן, דמי ניהול והוצאות ניהול, טיוב נתונים, דיווח אקטוארי ומשיכת כספים מהקרן. עתודות הגישה את התייחסותה לממצאי טיטות דוח הביקורת וקיימה מספר דיונים עם נציגי הממונה. לחברה נמסר, כי ביום 21 אוגוסט 2022 התקבל בעתודות דו"ח הביקורת הסופי, אשר כולל הנחיות והמלצות לדיקטוריון במספר נושאים ובין היתר: בחינת סוגיית הבועות האקטואריות על כלל היבטיה והשלכותיה; לרבות תוחלתן. אופן הטיפול בהן, הלימה גבוה יותר בין מח"מ הנכסים לבין ההתחייבויות בכל בועה אקטוארית ועוד; וכן מציאת פתרונות לבעיית מקורות מימון לניהול הקרן בעתיד בהינתן היותה קרן סגורה; טיוב אופן תשלומי העמיתים, העמקת הליך טיוב הנתונים, המלצות מסוימות לתיקוני תקנון והרחבת ביאורים ועוד. בנוסף, המליץ הממונה לשקול את האפשרות של אימוץ נוסחת ערכי הפדיון הקבועה בתקנות מס הכנסה, על מנת לעודד את העמיתים בקרן לממש את הכספים כקצבה ולא כמשיכה הונית. לחברה נמסר, כי ביחס לחלק משמעותי מההמלצות, ובפרט בנושאים הקשורים לבועות האקטואריות, התאמת מח"מ נכסים להתחייבויות ונוסחת הפידיון – נקבע בדוח הביקורת כי דיקטוריון עתודות צריך לגבש עמדתו בסוגיות אלו, ואין ההמלצה מחייבת ספציפית ביחס לאופן הטיפול באותם נושאים; וכי נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, מתקיים שיח מול הרשות במטרה להגיע למודל מוסכם בנושא של הבועות האקטואריות, כאשר נושאים אחרים גובשה תוכנית פעולה קונקרטית המיושמת על ידי הקרן. לאור כל האמור לעיל עתודות אינה יכולה להעריך את מלוא השלכות דוח הביקורת על דוחותיה הכספיים.

2.3 דרישת מידע מאת רשות ההגבלים כנגד חברת הייפ

בהמשך לאמור בביאור 45(2)(4) בדוחות הכספיים המאוחדים לשנת 2023, בדבר דרישת נתונים ופניה לבחינת התנהלות הקימה חשש להפרת הוראות חור התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988, בעניין ממשק של סולקים חדשים, שהתקבלה אצל הייפ פתרונות תשלום בע"מ, חברה נכדה של החברה (להלן: "הייפ"), הייפ ביצעה פעולות שנועדו להסיר כל מחלוקת בנושא, וכן במסגרת בדיקת רשות התחרות התקבלו אצל הייפ עוד מספר דרישות נתונים מאת רשות התחרות, שאף להן השיבה הייפ, והתקיימו שיחות ופגישות בין הצדדים. למיטב ידיעתה של החברה נכון להיום טרם התקבלה על ידי רשות התחרות החלטה בנושא הבדיקה.

2.4 פרטים מסכמים בדבר חשיפה לתביעות כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס

2.4.1 להלן פירוט של סכום התביעות הכולל בתובענות ייצוגיות, מהותיות ושאינן מהותיות, אשר הגשתן כתביעה ייצוגית אושרה, בבקשות תלויות לאישור תובענות ייצוגיות, ובתביעה נגזרת כפי שצוין על ידי התובעים בתביעתם (נומיליט) במסגרת כתבי הטענות שהוגשו כנגד החברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס. יצוין כי הגשת תביעות ייצוגיות במדינת ישראל אינה כרוכה בתשלום אגרה כנגזרת מסכום התביעה, לפיכך, סכומי התביעה בתביעות מסוג זה עשויים להיות גבוהים באופן משמעותי מהיקף החשיפה בפועל בגין אותה חשיפה. במרבית המקרים מציינים התובעים כי הסכום הנתבע על ידם ננקב כהערכה בלבד, וכי הסכום המדויק יתברר במסגרת ההליך המשפטי. עוד יצוין כי הסכום האמור אינו כולל תביעות שהתובע המייצג לא ציין את סכומן (סעיף ב(3) בטבלה להלן). כמו כן, מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה בפועל של החברה, אשר יכול להיות לבסוף נמוך יותר או גבוה יותר¹⁶, כי פעמים רבות התובעים מנעים מלנקוב בסכום התביעה או מציינים כי סכומה עולה על 2.5 מיליוני ש"ח על מנת שהתביעה תתברר בגדר סמכות בית המשפט המחוזי והחשיפה בגין תביעות אלו יכולה להיות משמעותית שונה מהמצוין, וכי הסכום הנתבע מתייחס בדרך כלל לתקופה שקדמה למועד הגשת התביעה ולא כולל את התקופה שלאחר מכן.

16. עוד יצוין, כי הסכומים המפורטים אינם כוללים סכומים שנדרשו על ידי התובעים בגין גמול לתובע הייצוגי ושכר טרחה לבא כוחו, אינם כוללים תביעה כנגד עתודות כמפורט בסעיף 2.1.2.2, ואינם כוללים גידול בסכומי התביעה ביחס לתקופה שממועד הגשתה, ככל שרלבנטי.

מספר התביעות	הסכום הנתבע במיליוני ש"ח	סוג התביעה
		א. תובענות שאושרו כתובענות ייצוגיות¹⁷
5	3,981	1. ציין סכום המתייחס לחברה
1	48	2. התביעה הוגשה כנגד מספר גורמים ולא יוחס סכום ספציפי לחברה
4	-	3. לא ציין סכום התביעה ¹⁸
		ב. בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות
12	1,702	1. ציין סכום המתייחס לחברה ¹⁹
5	8,267	2. התביעה הוגשה כנגד מספר גורמים ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ²⁰
22	-	3. לא ציין סכום התביעה/ ציין טווח אפשרי ²¹
1	7	4. ציין סכום שנתי (ובהתאם הסכום הכולל הינו תלוי תקופה) ²²

בנוסף למפורט בסעיפים 8 (1), ו-8 (2), לעיל, החברה ו/או החברות המאוחדות הינן צד להליכים משפטיים נוספים, מעבר לתביעות שאינן במהלך עסקים רגילי, שאינם הליכים מהותיים ואינם תובענות ייצוגיות ונגזרות ועיקרם תביעות שנקטו לקוחות, לקוחות בעבר, וכן צדדים שלישיים שונים, שלא במסגרת תביעות שוטפות למימוש זכויות על פי חז' ביטוח או תקנוני קופות גמל, בסכום, נטען כולל של כ-39 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2024 (סך של כ-35 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023). עילות התביעה במסגרת הליכים אלה רבות ושונות.

2.4.2 ביחס לחברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס, בגין העלויות העשויות לנבוע מהתביעות והחשיפות המתוארות בסעיפים 45 (1), ו-45 (2) לעיל מבוצעות הפרשות בדוחותיהן הכספיים של החברות המאוחדות הרלוונטיות, רק אם יותר סביר מאשר לא (**more likely than not** - דהיינו, ההסתברות עולה על 50%) שתיווצר חבות לתשלום הנובעת מאירועי עבר, ושסכום החבות ניתן לכימות או להערכה בטווח סביר.

סכומי ההפרשות שבוצעו מבוססים על הערכת מידת הסיכון בכל אחת מהתביעות נכון למועד הסמוך למועד פרסום דוח זה (למעט חלק מהתביעות שהוגשו במהלך שני הרבעונים האחרונים, אשר בשל השלב המקדמי של הטיפול בהן לא ניתן להעריך את סיכויי ההצלחה בהן). לעניין זה יצוין כי אירועים המתרחשים במהלך ההתדיינות המשפטית עשויים לחייב ביצוע של הערכה מחודשת של סיכון זה. ככל שלחברה זכות לשיפוי מצד שלישי, החברה מכירה בזכות זו, אם וודאי למעשה (**Virtually Certain**) שהשיפוי יתקבל אם החברה תסלק את המחויבות.

הערכות החברה והחברות המאוחדות בדבר הערכת הסיכון בתביעות המתנהלות מתבססות על חוות דעת יועציהן המשפטיים ו/או על האומדן של החברות הרלוונטיות לרבות בדבר הסכומים של הסדרי הפשרה, שהנהלות החברה והחברות המאוחדות צופות שיותר סביר מאשר לא, שישולמו על ידן.

יודגש כי בחוות דעת עורכי הדין ביחס למרבית הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שבהן לא בוצעה הפרשה, מתייחסת ההערכה של עורך הדין לסיכויי הבקשה לאישור התביעה כייצוגית ואינה מתייחסת לסיכויי התביעה לגופה, אם תאושר כייצוגית. זאת, בין היתר, מהסיבה שהיקפו ותוכנו של הדיון בתביעה לגופה, לאחר שתאושר כתובענה ייצוגית יושפע מהחלטת בית המשפט בדבר אישור הבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית, אשר מתייחסת בדרך כלל, לעילות התביעה שאושרו ולכאלה שלא אושרו, לסעדים שאושרו ולכאלה שלא אושרו ועוד כיוצ"ב.

חלק ניכר של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות הוגשו כנגד הקבוצה בעניינים שונים הקשורים לחז' ביטוח ולמהלך העסקים הרגילי של הקבוצה, לגביהם הועמדו על ידי הקבוצה עתודות ביטוחיות.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המדווחות המפורטות בסעיפים 45 (2.1.2) (33), (34), (35) ו-(36).

ההפרשה הנכללת בדוחות הכספיים ביחס לחברה והחברות המאוחדות, למעט החברות מקבוצת מקס, נכון ליום 31 בדצמבר 2024, בגין כלל התביעות המשפטיות והחשיפות האמורות בסעיפים 45 (1), ו-45 (2) לעיל הינה בסך של כ-500 מיליוני ש"ח (סך של כ-409 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023).

סכומים אלו כוללים הפרשות שבוצעו בגין התחייבות עבר בהתאם להערכת עורכי הדין ואינם כוללים את השפעת הערכות על אומדן התזרים העתידי אשר נכללים, במידת הצורך, בבדיקת נאותות העתודות.

17. לרבות תביעה, שאושרה כתובענה ייצוגית וניתן בה פסק דין המקבל את התביעה

18. במסגרת תובענות אלה קיימת תובענה שהוערכה במאות מיליוני ש"ח, תובענה שהוערכה בעשרות מיליוני ש"ח ותביעה בה אנו נתבעים פורמאליים.

19. במסגרת תובענות אלה קיימת תובענה בה המבקשים העריכו את הנזק הנטען כנגד כלל ביטוח בגין התקופה מיום 8 במרס 2020 ועד ליום 30 באפריל 2020 בסכום של 103 מיליוני ש"ח וצינו כי הנזק ממשיך להצטבר כל עוד לא תופסק הגביה.

20. כולל תביעה שבה נתבע כנגד כלל ביטוח סכום של כ-1,413 מיליוני ש"ח המיוחס לה ובנוסף, סכום של 1,550 מיליוני ש"ח שיוחסו לשתי החברות ביחד.

21. תביעות שבהן התובע העריך את סכום התביעה במעל 2.5 מיליוני ש"ח, סף סמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי. יצוין כי במסגרת בקשות אלו קיימת בקשה אחת, אשר הוגשה בקביל לתביעה כנגד כלל ביטוח, גם כנגד מקס, ראה סעיפים 2.1.2.10 ו-3.1.2.5 לעיל ולהלן.

22. הבקשה הוגשה במרס 2020. לטענת התובע, אין להחיל התיישנות כלשהי על התביעה. לחילופין, התביעה לסעדים כספיים חלה החל מ-7 שנים לפני הגשת התובענה ועד אישור התובענה כייצוגית.

3. חשיפות כנגד החברות מקבוצת מקס

במהלך העסקים השוטף הוגשו נגד מקס תובענות משפטיות מהותיות²³, אשר יכולות להיות תובענות שהגשן כתובענה ייצוגית אושרה; בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות; תובענות ייצוגיות מהותיות ושאינן מהותיות שהסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו ותביעות מהותיות אחרות.

ביחס למקס²⁴ מתכונת הגילוי הינה על פי הוראות המפקח על הבנקים, באופן שניתן גילוי אודות תביעות מהותיות. לעניין הפרשות בדוחות הכספיים התביעות שהוגשו כנגד מקס מסווגות לשלוש קבוצות, כדלקמן²⁵:

- סיכון צפוי (Probable) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מעל ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו נכללו הפרשות בדוחות הכספיים.
- סיכון אפשרי (Reasonably Possible) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה בין 20% ל- 70%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.
- סיכון קלוש (Remote) - הסתברות להתממשות החשיפות לסיכון הינה מתחת או שווה ל- 20%. בגין תביעה הנכללת בקבוצת סיכון זו לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים.

הדוחות הכספיים כוללים הפרשות נאותות בגין תביעות, בהתאם להערכת ההנהלה ובהתבסס על הערכות יועציה המשפטיות החיצוניים של מקס בהתאם לאמור לעיל.

החשיפה, כפי שהוערכה על ידי מקס בהסתמך על הערכת הסיכון של עוה"ד החיצוניים המטפלים כמפורט להלן, בשל תביעות משפטיות שהוגשו נגד מקס בנושאים שונים שסכום כל אחת מהן עולה על 1 מיליון ש"ח כאשר אפשרות התממשות אינה קלושה הינה בסך 201 מיליון ש"ח ("החשיפה לתביעות שאינן קלושות").

עוד יצוין כי הגשת תביעות ייצוגיות במדינת ישראל אינה כרוכה בתשלום אגרה כנגזרת מסכום התביעה, לפיכך, סכומי התביעה בתביעות שאינן קלושות עשויים להיות גבוהים באופן משמעותי מהיקף החשיפה בפועל. במרבית המקרים מציינים התובעים כי הסכום הנתבע על ידם ננקב כהערכה בלבד, וכי הסכום המדויק יתברר במדויק במסגרת ההליך המשפטי. כמו כן, מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה בפועל של החברה, כי פעמים רבות התובעים נמנעים מלנקוב בסכום התביעה או מציינים כי סכומה עולה על 2.5 מיליון ש"ח על מנת שהתביעה תתברר בגדר סמכות בית המשפט המחוזי, וכי הסכום הנתבע מתייחס בדרך כלל לתקופה שקדמה למועד הגשת התביעה ולא כולל את התקופה שלאחר מכן וכן אינו מתייחס לחשיפה בגין הוצאות משפטיות, שכ"ט וגמול לתובע.

להלן פרטים אודות הליכים מהותיים כנגד מקס נכון למועד פרסום הדוח.

23. יצוין כי ככלל בביאור זה תביעה כנגד מקס תיחשב כמהותית ותתואר בהתאם להערכה איכותית או כמותית שמקס מבצעת. לעניין ההערכה הכמותית – תביעה תיחשב כמהותית ככל שסכום החשיפה בפועל, נטו ממס, בהנחה שהתביעה תמצא כמוצדקת ומבלי להיכנס לסיכויי התביעה או לסכום הנקוב בה לגופם, עשויה להיות גבוה מ- 1% מההון העצמי של מקס נכון למועד הדיווח, כמפורט בביאור ההון בדוח התקופתי של החברה. בהמשך לאמור בסעיף 10.3.6 לפרק א' בדוחותיה התקופתיים של החברה לשנת 2023, לעניין קווים מנחים וכללים שאימצה החברה לבחינת מהותיות של אירוע או ענין מסוים לצרכי דיווח מיידי מכת תקנה 36 לתקנות ניירות ערך, ובהמשך לאמור בביאור 8, סעיף 2, לדוחותיה הכספיים של החברה, בקשר עם תיאור התחייבויות תלויות ותביעות המוגשת כנגד החברה וחברות הבנות שלה, ולאור העובדה כי החל מהרבעון השני לשנת 2023 החברה מאחדת, באופן מלא, גם את דוחותיה של מקס אשר נערכים בהתאם להוראות הדיווח של המפקח על הבנקים, החברה מבקשת להבהיר כי אין בגילוי שניתן בדוחות אלו, ביחס לתביעות המוגשות כנגד מקס, כדי ללמד בהכרח על מהותיות התביעה לצרכי דיווח מיידי של החברה, כמפורט לעיל, ולפיכך לא כל תביעה כאמור ו/או התפתחות בה, ידווחו בדיווח מיידי.

24. ביחס לחברות מקבוצת מקס, שאינן מקס או חברות בשליטתה, יחול האמור בסעיף 2.4.2 לעיל ביחס לאמור בקשר עם מדיניות ההפרשות החשבונאיות.

25. הערכות הסיכון מתבססות על חוות דעת היועצים המשפטיים המטפלים בתיקי התביעה ו/או על האומדן של מקס, לרבות אומדן בדבר הסכומים של הסדרי הפרשה הצפויים להערכת הנהלת מקס. בשלבים הראשונים לאחר קבלת התביעה, בתקופה של עד 4 רבעונים, לא ניתן להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות ולפיכך לא מבוצעת בגינם הפרשה.

3.1.2. בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות כנגד החברות מקבוצת מקס²⁶

1. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
5/2019 בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו	מקס	עניינה של התובענה בטענה כי מקס מפרה את הוראות ההסכם, שבינה לבין התובעת - חברה המקבלת שירותי סליקה ממקס (ולחילופין מיישמת אותן שלא כדיון), כאשר בעת ביטול חלקי של עסקה, החזר עמלת הסליקה בגין החלק היחסי של העסקה שבוטלה, נמוך מעמלת ביטול עסקה הנגבית על ידי מקס.	השבת עמלת הביטול שנגבתה מחברי הקבוצה בניגוד להוראות ההסכמים ו/או כתוצאה מיישומם שלא כדיון.	בהתאם להחלטת בימ"ש עליון - כל לקוחותיה של מקס שהם בתי עסק אשר המערכת ההסכמית בינם לבין מקס מכילה בתוכה הוראות זהות או דומות לאלו אשר מופיעות בסעיפים ספציפיים להסכם הסליקה (שהוגדרו על ידי בימ"ש) ובתעריפון בנוגע לעמלת ביטול, ואשר מקס גבתה מהם עמלת ביטול.	בחודש אפריל 2022 ניתן פסק דין של בית המשפט המחוזי שדחה את בקשת האישור. בחודש יולי 2022 ערער התובע על פסק הדין לבית המשפט העליון. בחודש אוגוסט 2023 התקבל פסק דין של בימ"ש העליון אשר קיבל את הערעור ואישר לנהל את התובענה כייצוגית. לפיכך, התיק חזר לבית המשפט המחוזי בתל אביב כדי שידון בתובענה הייצוגית לגופה. הצדדים ניהלו הליכי גישור לסיום ההליך בדרך של פשרה שלא צלחו.	התובעת מעריכה את סכום התביעה הכולל לכלל חברי הקבוצה בסך של כ- 22 מיליוני ש"ח.
2. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
7/2018 בית המשפט המחוזי תל אביב - יפו	מקס ו-2 חברות נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות אפשרו במשך שנים פעילות חברות העוסקות בשיווק ישיר של עסקאות לקשישים על אף שידעו כי מדובר בחברות שפועלות שלא כדיון, תוך שהן מנצלות קשישים.	להורות למשיבות להשיב את כל כספי עסקאות הקשישים בבתי העסק העוסקים בשיווק ישיר (אלא אם תוכחנה שהעסקאות בוצעו כדיון), להחזיר את העמלות שנגבו כתוצאה מהעסקאות, לפצות את הלקוחות בגין הנזק הבלתי ממוני שנגרם ולבטל את התקשרות עם החברות הרלבנטיות.	לקוחות קשישים של המשיבות ו/או יורשיהם אשר חברות השיווק הישיר חייבו אותם בגין מוצרים ו/או שירותים ו/או חברות במועדון ו/או דמי משלוח שהזמינו מחברות השיווק ו/או בגין כל חיוב אחר אותו לא אישרו כדיון ו/או מבלי שניתנה תמורה מתאימה במשך שבע שנים שקדמו לבקשת האישור.	בחודש דצמבר 2021 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את עמדתו ביחס להליך, לפיה ראוי בנסיבות מסוימות להטיל חובה על חברות כרטיסי האשראי, בכוונת כמנפיקות, להתערב בעסקה שיצאה לפועל עקב הפעלת לחץ לא לגיטימי על לקוח מבוגר מצד חברות השיווק הישיר. בחודש אוגוסט 2022 ניתן פסק דין של בית המשפט המחוזי שדחה את בקשת האישור. בחודש נובמבר 2022 הגישו התובעים ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון.	התובעים מעריכים את סכום התביעה הכולל לכלל חברי הקבוצה בסך של 900 מיליוני ש"ח.
3. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
06/23 בית המשפט המחוזי תל אביב	מקס ומקס איט אשראים (חברת בת בבעלות מלאה של מקס)	עניינה של בקשת האישור בטענת התובעת כי הנתבעות מודיעות על סיום הטבת פטור לתקופה קצובה מדמי כרטיס, בדפי החשבון בלבד ולא בהודעה ספציפית, וזאת לטענת התובעת בניגוד לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), תשנ"ב-1992.	השבת סכום עמלת דמי הכרטיס שנגבו ביתר לאחר מועד סיום ההטבה מבלי שניתנה הודעה כדיון בדבר סיום ההטבה. בנוסף, צווי עשה המורים לנתבעות לשנות את התנהלותן וליתן ללקוחות הודעה מוקדמת כדיון בדבר סיום ההטבה.	לקוחות הנתבעות אשר קיבלו מהן הטבה לתקופה קצובה של פטור מדמי כרטיס והחלו לגבות מהם דמי כרטיס מבלי שהדבר הובא לידיעת הלקוחות במסגרת הודעה ייעודית ו/או במסרון (שלא לגישור כחלק מדפי החשבון החודשיים).	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הצדדים הסכימו להפנות את ההליך גישור. אותה, בשלב זה, בסכום העולה על 3 מיליוני ש"ח.	לטענת התובעת הסכומים עשויים להגיע לעשרות מיליוני שקלים, ולפיכך היא אומדת אותה, בשלב זה, בסכום העולה על 3 מיליוני ש"ח.

26. לרבות בקשות כאמור שנדחו ושעל ההחלטה לדחות הוגש ערעור.

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
4. 03/2024 בית המשפט המחוזי תל אביב	מקס ו-1 נוסף	עניינה של בקשת האישור בטענה כי בנק לאומי ומקס מייקרים את דמי הכרטיס ללקוחותיהם ללא עדכון כד"ן. נטען, כי בהתאם לד"ן מוטלת על הנתבעים החובה להודיע על שינויים מסוג זה, באופן אפקטיבי, במסגרת הודעה נפרדת וברורה ו/או באופן בולט שיאפשר לאבחן את ההודעה בדבר ייקור דמי הכרטיס (או גביית תשלומים) מהודעות שוטפות אחרות. כל זאת, בניגוד לחובות תום הלב והגילוי החלות על הנתבעים.	פיצוי ו/או השבה של ההפרש בין המחיר שהלקוחות שילמו במקור לבין הסכום שנגבה מהם בפועל, מבלי שניתנה להם הודעה כד"ן בדבר ייקור דמי הכרטיס. בנוסף, צו עשה להורות לנתבעים להודיע ללקוחותיהם על כל ייקור בשירות באופן אפקטיבי, במסגרת הודעה נפרדת וברורה באתר אינטרנט, לרבות באפליקציה.	כל לקוח של הנתבעים, שלא ניתנה הסכמתו המפורשת או מבלי שעודכן באופן אפקטיבי, על ייקור שירותים בכרטיס האשראי עובר לייקור השירותים, ב-7 השנים שקדמו להגשת בקשת האישור ועד למועד אישור התובענה כייצוגית.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. הצדדים הסכימו להפנות את ההליך לגישור.	התובע מעריך את סכום התובענה במעל ל-2.5 מיליון ש"ח.

5. לעניין בקשה תלויה לאישור תובענה מהותית כייצוגית, אשר הוגשה כנגד החברה וכנגד מקס, ראה ביאור 45(2.1.2.9) לעיל.

3.1.3. תובענות ייצוגיות מהותיות, תובענות מהותיות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות אשר הסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו כנגד החברה החברות מקבוצת מקס

תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
1. 6/2016 בית המשפט המחוזי מרכז-לוד	מקס ו-2 חברות נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות הינן צד להסדר כובל לא חוקי, בקשר עם כרטיסי Debit (חיוב מיידי) וכרטיסי Prepaid (כרטיסים נטענים מראש), לפיו הן גובות עמלה צולבת בשיעור העולה על העלויות הכרוכות בעסקאות המבוצעות בכרטיסים אלו, וכן, למרות שהחיוב של הלקוח, בכרטיסים מהסוג הנ"ל, הינו מיידי או סמוך למועד העסקה, זיכוי המנפיק את הסולק בגינה הינו מאוחר יותר.	פיצוי הקבוצה בגין הנזקים הנובעים מקיומו של הסדר כובל נטען בדבר גובה העמלה הצולבת המשולמת בעסקאות בכרטיסי חיוב מיידי; בדבר מועד העברת הכספים לבתי העסק בגין עסקאות בכרטיסי חיוב מיידי וכן פיצוי בגין תת שימוש בכרטיסי חיוב מיידי בשל שני ההסדרים הכובלים הנטעים לעיל.	כל בתי העסק ולקוחותיהם המכבדים כרטיסי חיוב.	בחודש אוגוסט 2024 אישר בימ"ש בקשה לאישור הסדר פשרה, שעיקרו כי המשיבות תפעלנה להעברת כרטיסים נטענים וכרטיסי "גיפט קארד", שייטענו בסכום שנקבע בהסדר, כתרומה.	התובע העריך את סכום התביעה הכולל לכלל חברי הקבוצה בסך של כ- 7.1 מיליארד ש"ח.

3.2 תביעה מהותית נוספת שאינה במהלך העסקים הרגיל שהוגשה כנגד החברות מקבוצת מקס

בחודש דצמבר 2016 התקבלה במקס שומת מע"מ לתקופות חיוב מחודש ינואר 2012 ועד חודש אוגוסט 2016 (להלן - "השומה"), אשר עיקרה בחיוב מקס במע"מ בשיעור מלא בגין עמלות שהתקבלו בידיה בגין עסקאות שבוצעו בין מחזיקי כרטיסי אשראי שהנפיקה לבין בתי עסק בחו"ל וכן, עוסקת השומה בשלילת ניכוי מסי תשומות המיוחסות לטענת רשויות מע"מ לפעילותה באילת. בחודש מרס 2017 הגישה מקס השגה לשומה, ובחודש מרס 2018 נתקבלו בידי מקס החלטה בעניין ההשגה ושומת מע"מ מעודכנת (להלן - "השומה המעודכנת"). בהחלטה בהשגה, מנהל מע"מ (להלן - "המנהל") דחה את טענות מקס שהועלו במסגרת ההשגה ואף שינה את טענותיו בקשר לעמלות שנתקבלו בידיה בגין עסקאות שבוצעו בין מחזיקי כרטיסי אשראי שהנפיקה לבין בתי עסק בחו"ל. בעקבות זאת, הועלה סכום החיוב בשומה המעודכנת ל- 86 מיליוני ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד הוצאת השומה המעודכנת.

בחודש ינואר 2019 הגישה מקס ערעור על ההחלטה בהשגה לבית המשפט המחוזי בתל אביב, ולבקשת המנהל הדיון אוחד עם הדיון בערעוריהן של שתי חברות כרטיסי אשראי, העוסקים בסוגיות דומות (להלן - "הערעור המאוחד"). במסגרת כתב התשובה של המנהל בערעור המאוחד, קבע המנהל ביחס לחלק מהחיוב בשומה הנוגע לפעילות מקס באילת, כי נוכח טענות מקס והנסיבות הספציפיות, בכוונתו להפחית מהחיוב בשומה את החלק היחסי הנוגע לפעילות האמורה, מבלי שיהיו לכך השלכות לעתיד. בעקבות זאת, סכום החיוב המעודכן בשומה צפוי לעמוד על כ- 83 מיליוני ש"ח בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד הוצאת השומה המעודכנת.

בחודש ספטמבר 2021 מקס קיבלה שומת מע"מ לתקופות חיוב מחודש ספטמבר 2016 ועד חודש יוני 2020 (להלן - "השומה השנייה"). השומה השנייה עוסקת בחיוב במע"מ בשיעור מלא בגין אותן עמלות שחיובן נדון בהליך הערעור המאוחד וכן בגין עמלות נוספות. בחודש ינואר 2022 הגישה מקס השגה על השומה השנייה, ובמהלך חודשים יוני - נובמבר 2022 הצדדים ניהלו מו"מ לפשרה ביחס לשומות המפורטות לעיל ובמקביל נערכו דיוני הוכחות. בחודש נובמבר 2022 פרקליטות המדינה הודיעה על סיום הליך המו"מ לפשרה לאור עמדתה כי היא מעוניינת בהכרעה משפטית בתיק. התיק נמצא בשלב הסיכומים.

בחודש ינואר 2023 הוציא המנהל החלטה במסגרתה דחה את השגת מקס לשומה השנייה, וחייב את מקס בסכום כולל של 180 מיליוני ש"ח בגין תקופה זו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד הוצאת השומה. בחודש מרס 2023 הגישה מקס ערעור על החלטה זו לבית המשפט המחוזי. בחודש יוני 2023 חזר בו המנהל מהחיוב ביחס לפעילות מקס באילת ולפיכך חיוב זה בשומה בוטל. בחודש יולי 2023 אושר הסדר דיוני, לפיו קביעות בית המשפט בהליך הערעור המאוחד יחולו גם על הליך הערעור בגין השומה השנייה. מקס כללה בדוחותיה הכספיים הפרשה בגין שומות המע"מ בהתבסס, בין היתר, על הערכת יועציה המשפטיים החיצוניים המלווים את התביעה ועל בסיס המגעים שהתנהלו לגיבוש הסכם הפשרה שלא יצא לפועל. ההפרשה כוללת את התקופה שלאחר תקופות השומות ועד ליום 31 בדצמבר 2024.

ביאור 46: אירועים נוספים בתקופת הדוח ולאחריה

א. אומדנים אקטואריים

1. סביבת הריבית והשפעתה על שיעורי ההיוון בענפי הביטוח. במהלך תקופת הדוח, חלו השפעות פיננסיות, שינוי בפרמיית אי הנזילות בהתאם לרגולציה, עלייה בעקום ריבית חסרת הסיכון ובוצעה התאמת הנכסים להתחייבויות אשר השפיעו על שיעור התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוח. לפרטים נוספים ראה **ביאורים 42(ה)(1)(ד)** ו**ביאורים 42(ה)(2)(4)(א)**.
2. שינוי בהוראות המתייחסות לתוכניות ביטוח חיים משולבות בחיסכון הכוללות "מקדמי קצבה המגלמים הבטחת תוחלת חיים" ראה ביאור 42(ה)(1)(ד)(2).
3. עדכון הנחות בחישוב התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה, ראה ביאור 42(ה)(1)(ד)(3).

ב. הנפקת אגרות חוב בחברה

לפרטים בדבר הנפקת אגרות חוב על ידי החברה במהלך שנת 2023 ראה באור 26(ג) לעיל. בחודש פברואר 2024, שימשו חלק מתמורת הנפקות לצורך פירעון מוקדם מלוא הלוואת הסינדיקציה. לפרטים נוספים ראה ביאור 26(א)(1)(3) לעיל.

ג. הנפקת כתבי התחייבות נדחים בכלל ביטוח גיוסי הון בע"מ (לשעבר: כלביט מימון בע"מ)

בחודש ינואר 2024, הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.נ. תעודות התחייבות סדרה י', בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.נ. תעודות התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. תעודות התחייבות סדרה יג' שהונפקו כאמור, הוכרו (בכפוף למגבלות) כהון רובד 2 של כלל ביטוח, וזאת חלק תעודות התחייבות סדרה י' שהוחלפו ואשר היו מוכרים כהון משני מורכב. תנאיהם של חלק מכתבי ההתחייבות סדרה י', שונים מתנאי כתבי התחייבות סדרה יג' ובהתאם טופלו כהחלפת מכשירי חוב בעלי תנאים שונים מהותית בהתאם להגדרת התקן, ובהתאם נוצר לכלל ביטוח הפסד בסך של כ- 1.6 מיליוני ש"ח. עלויות ההנפקה הסתכמו לסך של כ- 1.5 מיליוני ש"ח. בחודש אפריל 2024 הנפיקה כלל ביטוח גיוסי הון לצבור 465 מיליוני ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות (סדרה יג') בדרך של הרחבת סדרה קיימת בתמורה לסך של כ- 460 מיליוני ש"ח. תנאיהן של כתבי ההתחייבות הנוספות, זהים לתנאי כתבי ההתחייבות סדרה יג' הקיימת במחזור. עלויות ההנפקה הסתכמו לסך של כ- 5.1 מיליוני ש"ח. ביום 31 ביולי 2024 פרעה כלל ביטוח גיוסי הון בפדיון מוקדם את יתרת כתבי התחייבות סדרה י', בהתאם לתנאיהן. לפרטים נוספים ראה ביאור 26(ב) לעיל.

ד. דירוג

החברה

בחודש יולי 2024 פרסמה מעלות S&P דוח דירוג המותיר דירוג של AA- באופק יציב לאגרות החוב שהונפקו על ידה.

כלל ביטוח וכתבי התחייבות שהונפקו על ידי כלל ביטוח גיוסי הון

בחודש יולי 2024 פרסמו חברות הדירוג מידרוג בע"מ ומעלות S&P דוחות דירוג המותירות את הדירוג הקיים של כלל ביטוח בע"מ, וכן הותיר את הדירוג הקיים של כתבי ההתחייבות הנדחים שהנפיקה כלל גיוסי הון. אופק הדירוג נשאר יציב.

מקס

בחודש נובמבר 2024 אישררה סוכנות הדירוג מידרוג בע"מ את דירוג מקס ברמה של Aa3.il, וכן הותירה את הדירוג הקיים של כתבי ההתחייבות הנדחים והניירות ערך המסחריים הלא סחירים שהנפיקה מקס. אופק הדירוג נשאר יציב. בחודש דצמבר 2024 העמידה מדרוג דירוג ותחזית זהים להרחבת ניירות ערך מסחריים (נע"מ סדרה 2) בדרך של הרחבת סדרה קיימת.

ה. אגרות חוב במקס

לאחר תאריך הדיווח, ביום 6 בינואר 2025 השלימה מקס הנפקה פרטית של ניירות ערך מסחריים לגופים מוסדיים, בדרך של הרחבת סדרה קיימת (נע"מ סדרה 2), בהיקף של כ- 154 מיליון ש"ח. לפרטים בדבר הנפקת אגרות חוב על ידי מקס ראה באור 26(ה) לעיל.

ו. הארכת תוקפם של תשקיפי מדף של החברה וכלל ביטוח גיוסי הון

ביום 17 ביולי 2024, הוארך תוקפם של תשקיפי המדף של החברה ושל כלל ביטוח גיוסי הון מיום 24 ביולי 2022 וזאת עד ליום 24 ביולי 2025 (להלן: "תשקיפי המדף"). תשקיפי המדף מאפשרים לחברה ולכלל ביטוח גיוסי הון, בין היתר, להנפיק אגרות חוב וכתבי אופציה לאגרות חוב. ככלל, תמורת אגרות חוב שיונפקו על ידי כלל ביטוח גיוסי הון מכוח תשקיף המדף תופקד בכלל ביטוח, שתהיה אחראית כלפי המחזיקים באגרות החוב לפירעון.

ז. הגשת טיוטת תשקיף הנפקה ראשונה לציבור - מקס

ביום 30 ביוני 2024 הגישה מקס לרשות ניירות ערך טיוטה ראשונה של תשקיף הנפקה ראשונה לציבור המהווה גם תשקיף מדף אשר יאפשר הנפקה של תעודות התחייבות, כתבי אופציה הניתנים להמרה לאגרות חוב וניירות ערך מסחריים ו/או רישום למסחר של כתבי התחייבות לא סחירים שהונפקו על ידי מקס. זאת, במסגרת האסטרטגיה של מקס לגיוון מקורות המימון שלה לצורך פעילותה השוטפת. מקס אינה מתחייבת לפרסם את התשקיף ו/או לבצע הנפקת ניירות ערך כלשהם על פי התשקיף, ככל שיפורסם. פרסום התשקיף ו/או הנפקת ניירות ערך על פיו כפופים לשיקול דעתה המלא של מקס ולקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, לרבות, היתר הרשות לניירות ערך ואישור הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ. בהתאם, אין כל וודאות כי התשקיף יפורסם ו/או כי יונפקו ניירות ערך שונים על פיו.

ח. תוכנית אופציות

לפרטים בדבר תוכנית האופציות בחברה והענקות שניתנו בתקופת הדוח ובשנת 2021, ראה ביאור 44 לעיל.

ט. אישור מדיניות וחלוקת דיבידנד בחברה

בחודש ספטמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד. בהתאם למדיניות שנקבעה, החברה תחלק דיבידנד שנתי בשיעור שלא יפחת מ-50% מהדיבידנד שמתקבל מחברות הבנות של החברה באותה שנה.

ביום 28 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-60% מהדיבידנדים שהוכרזו וחולקו בחברות הבנות של החברה. הדיבידנד שולם ביום 24 בדצמבר 2024. לפרטים נוספים ראה ביאור 17(ג)(1) לעיל.

י. חלוקת דיבידנד בכלל ביטוח

ביום 27 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון כלל ביטוח חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-45% מהרווח הכולל של כלל ביטוח בשנת 2023 וזאת לאחר בחינת מלוא ההיבטים הרבות עמידת כלל ביטוח ביעדי יחסי כושר פירעון כלכלי המפורטים בביאור 17(ג)(2) לעיל. הדיבידנד שולם ביום 28 בנובמבר 2024.

יא. הסכמים קיבוציים בקבוצה

1. חתימת הסכם קיבוצי בחברות הקבוצה (למעט מקס והיפ)

לאחר תאריך הדיווח, בחודש מרס 2025, נחתם הסכם קיבוצי חדש בין חברות הקבוצה (למעט מקס והיפ) לבין ההסתדרות העובדים הכללית החדשה ("ההסתדרות") וועד העובדים בקבוצה, שתוקפו החל מיום 1 בינואר 2025 ועד ליום 31 בדצמבר 2028. (להלן: "הסכם 2025").

הסכם 2025 מעגן לכדי הסכם אחד את הסכמי העבר, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו ואשר עיקריו מפורטים בביאור 25(ג)(1) בדוחות הכספיים השנתיים.

2. חתימת הסכם קיבוצי מקס

בחודש אוקטובר 2024, נחתם הסכם קיבוצי חדש בין מקס לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה - הסתדרות המע"ף וועד העובדים במקס (להלן: "ההסכם") שתוקפו החל מיום 1 ביולי 2024 ועד ליום 31 בדצמבר 2028.

ההסכם איחד לכדי הסכם אחד את הסכמי העבר, בכפוף לשינויים ותוספות שהוסכמו ואשר עיקריו מפורטים בביאור 25(ג)(2) בדוחות הכספיים השנתיים.

יב. מינוי נושאי משרה

ביום 1 ביוני 2024 החל לכהן מר תומר דוד כמבקר הפנימי של הקבוצה במקום מר ערן שחף.

ביום 1 ביולי 2024 החל לכהן מר דרור בירן כיועץ המשפטי הראשי של הקבוצה במקום הגב' דר ברין וייס.

ביום 31 בדצמבר 2024, מר רון פאינר, מנכ"ל מקס, סיים את תפקידו בחברת מקס. העסקתו במקס הסתיימה ביום 31 בינואר 2025.

ביום 1 בינואר 2025, הגב' שגית דותן, החלה לכהן כמנכ"לית מקס. עד למועד המינוי הגב' שגית דותן כיהנה כמשנה למנכ"ל ומנהלת אגף לקוחות פרטיים בחברת מקס.

יג. השפעת מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023, החלה מתקפה רצחנית של ארגון הטרור "חמאס" על יישובים בדרום ישראל.

בעקבות מתקפת הטרור, החליטה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי (הקבינט המדיני-ביטחוני) על נקיטת פעולות צבאיות, בהתאם לסעיף 40 לחוק-יסוד: הממשלה, והוכרז בצה"ל על מלחמת "חרבות ברזל" (להלן - "המלחמה").

במהלך שנת 2024 המלחמה המשיכה ואף התעצמה בגזרות נוספות. המלחמה הובילה לשורה של השלכות והגבלות, בין היתר, פינוי של מאות אלפי אנשים מבתיהם וסגירה זמנית של עסקים רבים, צעדים אלו, גרמו לצמצום הפעילות במשק הישראלי ולירידה בפעילות הכלכלית. המשק הישראלי המשיך להתנהל בשנה זו בשגרת מלחמה כאשר במהלך שנת 2024 חל שיפור הדרגתי בפעילות ברוב המשק עד כדי

חזרה לפעילות כמעט מלאה, מלבד האזורים אשר נפגעו באופן ישיר מאירועי ה-7 באוקטובר וכן באזור צפון הארץ, שבו חלק מהתושבים עדיין מפונים מבתייהם ועסקים באזורים אלה טרם חזרו לפעילות מלאה, על אף הסכם הפסקת האש שנחתם בסוף חודש נובמבר 2024. ביום 19 בינואר 2025, נכנס לתוקף הסכם הפסקת אש גם בגזרת רצועת עזה.

ההתפתחויות ברבעון האחרון של שנת 2024, ובפרט הרגיעה היחסית בשתי החזיתות (רצועת עזה והחזית הצפונית) בעקבות הסכמי הפסקות האש שהושגו כאמור, מהוות התפתחות חיובית לכלכלת ישראל, שאף הובילו את בנק ישראל לעדכן את תחזית הצמיחה כלפי מעלה. יחד עם זאת, מדובר בהסכמים שבריריים ונכון לרגע זה גם זמניים, וכל הפרה עלולה להוביל לחידוש הלחימה ולהגברת רמת הסיכון לפעילות כלכלית תקינה.

השפעת המלחמה ניכרת גם על דירוג האשראי של מדינת ישראל, כמפורט להלן:

ביום 17 באוקטובר, 2023 הודיעה סוכנות הדירוג FITCH על שינוי תחזית דירוג האשראי לשלילית.

ביום 27 באוקטובר, 2023 הודיעה סוכנות הדירוג S&P על עדכון תחזית הדירוג של המדינה לשלילית.

ביום 9 בפברואר, 2024 הודיעה סוכנות הדירוג Moody's על הורדת דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל מ-A1 ל-A2 ועל אופק דירוג שלילי.

ביום 18 באפריל, 2024 סוכנות הדירוג S&P על הורדת הדירוג של ישראל מרמת AA- לרמת A+ והותירה את תחזית הדירוג שלילית.

ביום 2 באפריל, 2024 סוכנות הדירוג פיץ' הותירה את דירוג האשראי של ישראל ברמה של A+ אולם שינתה את תחזית הדירוג מיציבה לשלילית.

ביום 1 באוגוסט, 2024 פרסמה סוכנות הדירוג S&P הודעה, במסגרתה ציינה כי הפוטנציאל לסכסוך רחב יותר באזור, מציג סיכונים משמעותיים לישראל. על פי הודעת החברה, הסלמה נוספת אינה חלק מהתרחיש הבסיסי ועלולה להוות סיכון לדירוג הנכחי של המדינה.

ביום 12 אוגוסט, 2024 סוכנות הדירוג פיץ' הורידה את דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ לרמה של A עם אופק דירוג שלילי. הסיבות להורדת הדירוג נובעות בין היתר מהימשכות הלחימה בעזה והעלייה בסיכונים הגיאופוליטיים.

ביום 27 בספטמבר, 2024 הודיעה סוכנות הדירוג Moody's על הורדה של דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל בשתי דרגות (בפעם אחת) מ-A2 ל-Baa1, עם תחזית שלילית.

ביום 1 באוקטובר, 2024 הודעה סוכנות הדירוג S&P על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל מ-A+ ל-A עם תחזית שלילית ובכך הקדימה את הודעתה שתוכננה ליום 8 בנובמבר 2024 בחמישה שבועות. הסיבות להורדת דירוג האשראי שלא מן המניין הן, בין היתר, בגלל החרפת הסכסוך בין ישראל וחיזבאללה, אשר לטענתם יהפוך בסבירות גבוהה לאינטנסיבי ומומשך.

לאחר תאריך הדיווח, בחודש ינואר, 2025 פרסמו סוכנויות הדירוג הבינלאומיות עדכון בנוגע לדירוג האשראי של ישראל שבו הן מציינות כי הפסקת האש שנכנסה לתוקף ביום 19 לינואר, 2025 מהווה התפתחות חיובית לכלכלת ישראל. יחד עם זאת מציינות סוכנויות הדירוג את שבריריות ומורכבות ההסכם.

כלל ביטוח - בתקופת הדוח נכון למועד אישור הדוחות הכספיים השנתיים לא חלו שינויים מהותיים לאור המלחמה בפעילותה ולא היתה השפעה מהותית על תוצאותיה הכספיות.

מקס - לאחר ירידה משמעותית עם פרוץ הלחימה, החל מחודש דצמבר 2023 ובמהלך שנת 2024 גדלו בהדרגתיות מחזורי ההנפקה ומחזורי הסליקה בארץ ואף עלו על המחזורים שהיו בתקופה המקבילה אשתקד. מחזורי ההנפקה של החברה בחו"ל, אשר פחתו במהלך תקופת המלחמה, החלו גם הם לגדול בהדרגתיות, בין היתר לאור חזרתן של חברות תעופה זרות לטוס לישראל בתקופה האחרונה.

בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, בדוחות הכספיים לרבעון השלישי של שנת 2023, הגדילה החברה את ההפרשה להפסדי אשראי, בגין השפעות פוטנציאליות של המלחמה על סיכון האשראי של לקוחות החברה והפסדי האשראי הצפויים (כמפורט בדוחות הכספיים לשנת 2023), אולם עד כה לא ניכרת עלייה משמעותית בסיכון האשראי של לקוחות החברה. עם זאת, עדיין קיימת מידה של חוסר וודאות לגבי השפעותיה המלאות של המלחמה על הכלכלה הישראלית ועל כושר החזר של לקוחות החברה. לפיכך, ומשום שאומדן ההפרשה להפסדי אשראי מבוסס בין היתר על שיקול דעת והערכות וכוון בשלב זה באי-ודאות, ישנה סבירות גבוהה שהפסדי האשראי בעתיד יהיו שונים מהאומדן הנכחי.

הקבוצה חשופה מתוקף פעילותה לירידות בשווקים הפיננסיים, להאטה בפעילות וכן לסיכונים נוספים העלולים לנבוע מהמלחמה. למידע בדבר הרגישות והחשיפה לגורמי הסיכון ראה גם ביאור 42 לדוח הכספי.

בשלב זה קיים חוסר וודאות משמעותי בקשר להתפתחות המלחמה, להיקפה ולמשך זמנה. לפיכך לא ניתן בשלב זה להעריך את היקף ההשפעה המלא של המלחמה של הקבוצה.

הקבוצה נרתמה בשורת פעילויות נרחבות למאמץ הלאומי, לרבות בדרך של הקלות ללקוחות, הגדלת תקציב התרומות והקמת קרן תמיכה ייעודית בכלל ביטוח, לסיוע למבוטחים בגין נזקי מלחמה ביטוחיים.

יד. התפתחויות בשווקים בתקופת הדוח ולאחריה

נכון לתאריך הדוח ולפרסום הדוח לחברה קיים בור בגביית דמי ניהול משתנים אשר עד לכיסוי ההפסד, ימנעו מהחברה לגבות דמי ניהול משתנים בסך של כ-0.1 מיליארד ש"ח לפני מס.

ביאור 47: יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9 בחברות בנות העונות להגדרת מבטח בהתאם לתקנות ניירות ערך (עריכת דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010

בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח. בנוסף, בחודש יוני 2020 ודצמבר 2021 פורסמו על ידי IASB תיקונים לתקן (להלן: IFRS 17).

IFRS 17 קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא במסגרת IFRS 4 והוראות רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון. התקן צפוי להביא לשינויים מהותיים בדיווח הכספי של החברה.

מועד היישום הראשונה שנקבע ב- IFRS 17 הינו ה-1 בינואר, 2023, אולם, בהתאם לדרישות הממונה שפורסמו במסגרת "מפת דרכים לאימוץ תקן חשבונאות בינלאומי מספר 17 – (IFRS) חוזי ביטוח" (להלן: "מפת הדרכים"), נדחה מועד היישום הראשונה של IFRS 17 בישראל לתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2025 כאשר מועד המעבר הינו ה-1 בינואר, 2024.

בחודש יולי 2014 פורסם על ידי IASB תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בדבר מכשירים פיננסיים (להלן: IFRS 9) המחליף את IAS 39 וקובע כללים חדשים לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים בדגש על נכסים פיננסיים. מועד היישום הראשונה שנקבע ב- IFRS 9 הוא ה-1 בינואר 2018. בספטמבר 2016 פורסם תיקון ל- IFRS 4 אשר היתיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח, ועומדת בקריטריונים מסוימים שנקבעו, לדחות את האימוץ של IFRS 9 עד ל-1 בינואר 2023 (מועד היישום הראשונה של IFRS 17) על מנת למנוע את חוסר ההקבלה החשבונאית שעשויה להתרחש עקב יישום של IFRS 9 טרם יישום IFRS 17. חברת הבת העונה להגדרת מבטח עמדה בקריטריונים כאמור ודחתה את היישום של IFRS 9 בהתאם לכך. עם דחיית מועד היישום הראשונה של IFRS 17 ל-1 בינואר 2025 דחה הממונה גם את מועד היישום הראשונה של IFRS 9 ל-1 בינואר 2025 בהתאם.

בהתאם למפת הדרכים, במסגרת הדוחות הכספיים השנתיים של 2024 חברות הביטוח נדרשות לתת במסגרת באור ייעודי ונפרד המתייחס ליישום התקנים החדשים, גילוי לסעיפי הדוח על המצב הכספי (מאזן פרופורמה) ליום 1 בינואר 2024, בהתאם למתכונת גילוי שצורפה למפת הדרכים. בנוסף, במסגרת הבאור האמור נדרשות חברות הביטוח לתת גילוי איכותי משלים שיתייחס, בין היתר, לנושאים המפורטים במפת הדרכים. גילוי כמותי ואיכותי זה מפורט בהמשך באור זה. כמו כן, החברות נדרשות גם לדווח על סעיפים מסוימים מתוך דוח על הרווח הכולל (פרופורמה) לתקופה של 6 חודשים שהסתיימה ביום 30 ביוני 2024 (להלן: "מידע פרופורמה תוצאתי"). עם זאת, החברות רשאיות לתת את מידע הפרופורמה התוצאתי במסגרת דוח הדירקטוריון חלקי הצגתו במסגרת הבאור האמור, והחברה בחרה בחלופה זו.

בחודש ינואר 2025 פרסם הממונה עדכון חמישי למפת הדרכים אשר כלל עדכונים בעיקר בגין הקלות ביישום התקן לעניין ביאורים בדוחות כספיים ביניים בשנת היישום הראשונה ולעניין דיווחים נלווים לממונה.

לצורך העירכותן של חברות הביטוח בישראל לאימוץ IFRS 17, פרסם הממונה חוזר ביטוח בדבר "סוגיות מקצועיות הנוגעות ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) בישראל" (להלן: "חוזר סוגיות מקצועיות"). המדיניות החשבונאית המתוארת בהמשך מתבססת בין היתר על חוזה זה.

יודגש כי כל המפורט מטה בקשר למדיניות החשבונאית הינו נכון למועד דוח זה ועוד עשוי להיות כפוף לשינויים במסגרת היישום הראשונה.

א. העירכות החברה ליישום IFRS 17 ו- IFRS 9

כחלק מתהליך אימוץ התקנים, החברה מצויה בתהליך יישום והטמעה של מערכות מידע ממוחשבות אשר הכרחיות ליישום ההוראות. כמו כן, החברה בוחנת וממפה את הבקורות הנדרשות ואת אופן זרימת המידע אל הדוחות הכספיים. בנוסף, כחלק מתהליך ההיערכות, החברה ביצעה מבדקים כמותיים לצורך בחינת המתודולוגיות, המדיניות החשבונאית ויישום המערכות. בהתאם למפת הדרכים שפורסמה על ידי רשות שוק ההון ביטוח והחיסכון, המבדקים הכמותיים דווחו לרשות בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו.

ב. IFRS 17 - השינויים העיקריים במדיניות החשבונאית

להלן עיקרי הדרישות והמדיניות החשבונאית שנבחרה על ידי החברה:

תחולת התקן

IFRS 17 חל על חוזים המקיימים את ההגדרה של חוזה ביטוח, אשר כוללים:

- חוזי ביטוח, כולל חוזי ביטוח משנה, שהחברה מנפיקה;
 - חוזי ביטוח משנה שהחברה מחזיקה; וכן
 - חוזי השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת שהחברה מנפיקה, בתנאי שהיא גם מנפיקה חוזי ביטוח. יצוין כי החברה אינה מנפיקה חוזי השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת.
- להערכת החברה, ליישום IFRS 17 לא צפויה להיות השפעה מהותית על סיווג חוזים כחוזי ביטוח בהשוואה ל- IFRS 4.
- חוזה ביטוח עשוי לכלול רכיב אחד או יותר שיהיו בתחולת תקן אחר אם הם היו חוזים נפרדים. לדוגמא, חוזי ביטוח עשויים לכלול:
- רכיב השקעה;
 - רכיב בגין שירותים מלבד שירותי חוזה ביטוח (להלן: "רכיב שירות");
 - נגזרים משובצים.

IFRS 17 קובע כי רכיב השקעה ורכיב שירות יופרדו מחוזה הביטוח רק אם הם מובחנים. נגזר משובץ יופרד רק אם הוא עומד בקריטריונים שנקבעו ב- IFRS 9. ככל ורכיבים אלו הופרדו מחוזה הביטוח הם יטופלו בתחולת התקן הרלוונטי. החברה לא זיהתה רכיבים כאמור שנדרשת הפרדתם מחוזי הביטוח שלה ובהתאם היא לא צופה להפריד מחוזי הביטוח רכיבים שיטופלו בתחולת תקן אחר.

מודל המדידה

התקן כולל שלושה מודלים למדידת ההתחייבות בגין חוזי ביטוח:

1. המודל הכללי – מודל ה-GMM

בהתאם למודל זה, המהווה את מודל ברירת המחדל של התקן, יש למדוד את ההתחייבות בגין קבוצות חוזי ביטוח במועד ההכרה לראשונה כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח מהוונים בריבית נוכחית בתוספת תיאום סיכון מפורש בגין הסיכונים הלא פיננסיים (RA). הרווח החזוי הגלום בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר כהתחייבות (מרווח שירות חוזי - CSM) אשר תוכר ברווח והפסד על פני תקופת הכיסוי. ככל וקיים הפסד חזוי, ייווצר רכיב הפסד והוא יוכר באופן מיידי. רכיבי ההתחייבות כאמור מסווגים לשני סוגי התחייבויות: התחייבויות בגין יתרת הכיסוי (LRC) והתחייבויות בגין תביעות שהתהוו (LIC).

בתקופות עוקבות, מרווח השירות החוזי יותאם בגין שינויים בהנחות לא פיננסיות הקשורים לשירות העתידי. ככל ומרווח השירות החוזי אופס כתוצאה משינויים אלו, כל שינוי מעבר לכך ייזקק באופן מיידי לרווח והפסד. מנגד, שינויים הנובעים מערך הזמן של הכסף ומסיכונים פיננסיים מוכרים באופן מיידי במסגרת הוצאות מימון בגין חוזי ביטוח.

בחוזי ביטוח משנה מוחזקים, מרווח השירות החוזי יכול להיות נכס או התחייבות והוא מייצג את העלות החזויה נטו או הרווח החזוי נטו, בהתאמה. ככל וחוזי ביטוח המשנה קיים בעת הכרה ברכיב הפסד בגין קבוצת חוזי ביטוח המכוסה על ידו, החברה תכיר ברווח מיידי בגין חוזי ביטוח המשנה (רכיב השבת הפסד) כנגד התאמת מרווח השירות החוזי.

2. גישת העמלה המשתנה – מודל ה-VFA

מודל זה מהווה גישה מותאמת למודל ה-GMM וחל על חוזים בעלי מאפייני השתתפות ישירה. חוזים בעלי מאפייני השתתפות ישירה הם חוזי ביטוח הכוללים הבטחה של החברה לספק למבוטח תשואה על השקעות המבוססת על פריטי בסיס. כלומר, החוזה כולל שירות משמעותי המתייחס להשקעות.

בהתאם למודל ה-VFA, תזרימי המזומנים לקיום החוזה מורכבים מההתחייבות לשלם למבוטח סכום השווה לשווי ההון של פריטי הבסיס בניכוי העמלה המשתנה בגין שירות ההשקעה. שינוי בהתחייבות לשלם למבוטח סכום השווה לשווי ההון של פריטי הבסיס, נזקק ישירות להוצאות מימון בגין חוזי ביטוח. מרווח השירות החוזי מותאם בגין שינויים בהנחות לא פיננסיות בדומה למודל ה-GMM, וכן בגין שינויים פיננסיים המשפיעים על העמלה המשתנה, כמו גם בגין שינויים פיננסיים אחרים המשפיעים על תזרימי המזומנים שאינו תלוי תשואה שנכלל בחוזה.

חוזי ביטוח משנה המוחזקים בידי החברה אינם כשירים להימדד לפי מודל ה-VFA בהתאם להוראות התקן.

החברה צופה, כי חוזי ביטוח שמנפיקה החברה הכוללים רכיבי חסכון תלוי תשואה יימדדו תחת מודל ה-VFA.

חלופת צמצום הסיכון בחוזי VFA -

כחלק מניהול עסקיה וכחלק ממחויבותיה הרגולטוריות, החברה נדרשת לנהל תיקי השקעות של נכסים המוחזקים עבור פוליסות תלויות תשואה. החברה עשויה להחזיק בפועל כחלק מתיקים כאמור בנכסים פיננסיים שהיקפם עולה על הערך הצבור הנקוב של הפוליסות תלויות התשואה המטופלות בגישת ה-VFA, וזאת במטרה לגדר את ההשפעות של חשיפות פיננסיות נוספות העולות מאותן פוליסות, לרבות ביחס להשפעה של מקדמי קצבה מובטחים, והכל בהתאם למטרה והאסטרטגיה לצמצום סיכון פיננסי של החברה.

בכוונת החברה להפעיל את חלופת צמצום הסיכון המתאפשרת בתקן ביחס לשינויים בתזרימי המזומנים לקיום חוזה הנובעים משינויים בהשפעה של ערך הזמן של הכסף ושל סיכונים פיננסיים בהתחייבויות הביטוח הרלוונטיות, שמגודרים באמצעות אותם נכסים. לכן, השינויים האמורים יוכרו ברווח או הפסד בסעיף 'הוצאות' (הכנסות) מימון, נטו הנובעות מחוזי ביטוח' במקביל להכנסות או להוצאות שיווצרו בגין הנכסים האמורים. 'צוין, כי החברה בוחנת ועשויה לבחון מדי תקופה את היקף הנכסים העודפים שיש להחזיק בפועל במסגרת התיק המשתתף על מנת לגדר את ההתחייבויות תלויות התשואה, אם בכלל.

3. גישת הקצאת הפרמיה - מודל ה-PAA

מודל זה הינו פשוט של המודל הכללי אשר ניתן ליישום עבור קבוצות חוזי ביטוח מסוימות שעבורן הוא מספק מדידה שמהווה קירוב סביר למדידה בהתאם למודל הכללי.

בהתאם למודל זה, ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי נקבעת כסך הפרמיות שהתקבלו בניכוי תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח ובניכוי סכומי הפרמיה ותזרימי המזומנים לרכישת ביטוח אשר הוכרו ברווח או הפסד בגין תקופת הכיסוי שחלפה. פרמיות שהתקבלו ותזרימי מזומנים לרכישת ביטוח מוכרים ברווח או הפסד לאורך תקופת הכיסוי על בסיס חלוף הזמן. או על בסיס התבנית החזויה של שחרור מסיכון במהלך תקופת הכיסוי ככל והיא שונה באופן משמעותי מחלוף הזמן.

עבור קבוצות חוזי ביטוח תחת מודל ה-PAA, התקן מאפשר להכיר בתזרימי מזומנים לרכישת ביטוח כלשהם כהוצאות כאשר מתהוות לה עלויות אלה, בתנאי שתקופת הכיסוי של כל חוזה בקבוצה אינה עולה על שנה אחת. בחירה זו נעשית ברמת תיק חוזה ביטוח.

ככל וקיימות עובדות ונסיבות המצביעות על כך שקבוצה של חוזי ביטוח היא מכבידה, החברה מודדת את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בתוספת תיאום סיכון בגין סיכונים לא פיננסיים בדומה לעקרונות של המודל הכללי. במידה וסכום זה עולה על הערך בספרים של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי, החברה תגדיל את ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי כנגד הכרה בהפסד מיידי בדוח רווח והפסד.

ככל וחוזי ביטוח משנה קיים בעת הכרה ברכיב הפסד בגין קבוצת חוזי ביטוח המכוסה על ידו, החברה תכיר ברווח מיידי בגין חוזה ביטוח המשנה (רכיב השבת הפסד) כנגד התאמת הערך בספרים של הנכס ליתרת הכיסוי.

ההתחייבות בגין תביעות שהתהוו מחושבת בהתאם לאותם עקרונות של מודל ה-GMM. התקן מאפשר שלא להוון את תזרימי המזומנים בגין תביעות שהתהוו אם תזרימי המזומנים צפויים להיות משולמים או להתקבל בתוך שנה או פחות מהמועד שבו התביעות התהוו. החברה אינה מיישמת את ההקלה כאמור.

החברה רשאית ליישם את גישת הקצאת הפרמיה אם, ורק אם, בעת יצירת הקבוצה:

- (א) תקופת הכיסוי של כל חוזה בקבוצה הינה שנה אחת או פחות; או
- (ב) החברה צופה באופן סביר כי פישוט כאמור יפיק מדידה של ההתחייבות בגין יתרת תקופת הכיסוי לקבוצה שלא תהיה שונה באופן מהותי מזו שהייתה מתקבלת ביישום המודל הכללי.

החברה צופה, כי חוזי ביטוח כללי וחוזי נסיעות לחו"ל יימדדו תחת מודל ה-PAA.

רמת הקיבוץ

IFRS 17 דורש קיבוץ של חוזי ביטוח לקבוצות לצורך הכרה ומדידה. החברה תקבע את הקבוצות בעת ההכרה לראשונה ולא תשנה את הרכב הקבוצות לאחר מכן.

ראשית על החברה לזהות תיקים של חוזי ביטוח. תיק מורכב מחוזים הכפופים לסיכונים דומים והמנוהלים יחד. לאחר זיהוי תיק, החברה תפצל אותו לכל הפחות לקבוצות הבאות על בסיס הרווחיות הצפויה בעת ההכרה לראשונה:

- קבוצה של חוזים שהם מכבידים בעת ההכרה לראשונה;
- קבוצה של חוזים שבעת ההכרה לראשונה לא קיימת אפשרות משמעותית שיהפכו למכבידים לאחר מכן; וכן
- קבוצה של יתרת החוזים בתיק.

בהתאם לתקן, עבור חוזי ביטוח אשר לגביהם החברה מיישמת את מודל ה-PAA, החברה תניח שאין חוזים בתיק שהם מכבידים במועד ההכרה לראשונה, אלא אם ישנן עובדות ונסיבות מצביעות אחרת. IFRS 17 קובע כי חוזים שהונפקו בפער של יותר משנה אחת לא יכללו באותה קבוצה כך שכל שנת חיתום משויכת לקבוצה נפרדת של חוזי ביטוח.

החברה מוכרת פוליסות ביטוח אשר כוללות מספר סוגי כיסויים אשר היו מסווגים לקבוצות חוזי ביטוח שונות אילו היו נמכרים כפוליסות ביטוח נפרדות. יחידת המדידה הנמוכה ביותר לצורך IFRS 17 היא חוזה הביטוח על כל כיסויי הביטוח שנכללים בו ולפיכך במהלך הדברים הרגיל החברה תשייך את חוזה הביטוח בכללותו לקבוצת חוזי ביטוח אחת. גישה זו שונה מהמדיניות של החברה תחת IFRS 4 לפיה החברה בדרך כלל מכירה ומודדת כל כיסוי בנפרד. כמו כן, במקרים מסוימים בהם מערכת או סדרת פוליסות שנמכרו לאותו בעל פוליסה (או צד קשור לו) משקפים במהות הכלכלית חוזה ביטוח אחד, החברה תכיר ותמדד את הפוליסות כאמור כחוזה ביטוח אחד.

רמת הקיבוץ הנדרשת בהתאם ל-IFRS 17 עבור ביטוח חיים ובריאות נמוכה יותר בהשוואה ל-IFRS 4 לעניין חישובי בדיקת נאותות העתודה (LAT), ומאידך, בחלק מהענפים בביטוח כללי (כדוגמת ביטוח עסקים), רמת הקיבוץ גבוהה יותר היות וכיסיים שונים הנמכרים באותה פוליסה נמדדים בנפרד תחת IFRS 4 ואילו תחת IFRS 17 יקובצו לחוזה ביטוח יחיד.

IFRS 17 מאפשר לכלול חוזים באותה קבוצה אם הם ישתייכו לקבוצות שונות רק מאחר שחוק או תקנה מגבילים באופן ספציפי את יכולתה המעשית של החברה לקבוע מחיר שונה או רמה שונה של הטבות עבור בעל פוליסה עם מאפיינים שונים. חלקה היחסי של החברה בפוליסות ביטוח רכב חובה המונפקות באמצעות תאגיד ה-"פול" עונה על דרישה זאת ולפיכך בחרה החברה לכלול את חלקה היחסי בפוליסות אלה באותה קבוצה המתייחסת לביטוחי החובה הרגילים שהחברה מוכרת.

גבולות החוזה

עבור חוזי ביטוח, תזרימי מזומנים הינם בתוך גבולות החוזה אם הם נובעים מזכויות וממחויבויות ממשיות (בהתעלם מתנאים חסרי מהות מסחרית) שקיימות במהלך תקופת הדיווח בה החברה יכולה לחייב את בעל הפוליסה לשלם פרמיות או שיש לה התחייבות ממשית לספק לו שירותים. התחייבות ממשית מסתיימת בנקודה בה לחברה קיימת יכולת מעשית להעריך מחדש את הסיכונים של בעל הפוליסה (מבוטח בודד) או של התיק של חוזי הביטוח.

עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים, תזרימי מזומנים הינם בתוך גבולות החוזה אם הם נובעים מזכויות וממחויבויות ממשיות שקיימות במהלך תקופת הדיווח בה החברה מחויבת לשלם סכומים למבוטח המשנה או שיש לה זכות ממשית לקבל ממנו שירותים.

החברה אינה צופה שינויים מהותיים בגבולות החוזה בהשוואה ל-IFRS 4.

תיאום סיכון עבור סיכון לא פיננסי (RA)

ה-RA משקף את הפיצוי שהחברה דורשת עבור נשיאת אי הוודאות לגבי הסכום והעיתוי של תזרימי המזומנים הנובעת מסיכונים לא פיננסיים הכוללים סיכון ביטוח וסיכונים לא פיננסיים אחרים כגון סיכון ביטולים וסיכון הוצאות. ה-RA משקף גם:

את הרמה של ההטבה בגין פיזור (שונות) שהחברה כוללת בעת קביעת הפיצוי שהיא דורשת עבור נשיאת אותו סיכון; וכן הן תוצאות עדיפות והן תוצאות נחותות באופן שמשקף את הרמה של שנאת הסיכון של החברה.

החברה מתאמת את אומדן הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בגין סכום זה שמקבל ביטוי נפרד בסכום ההתחייבויות הכולל של החברה.

IFRS 17 אינו מפרט את טכניקות האמידה המשמשות על מנת לקבוע את תיאום הסיכון עבור סיכון לא פיננסי.

החברה עדיין בוחנת את האופן בו תיישם את קביעת מרווח הסיכון שאינו פיננסי ושיעור הרווח בר סמך שיילקח בחשבון.

החברה צופה כי מרווח הסיכון שאינו פיננסי ייקבע לפי טכניקת Value at Risk (VAR), המבטאת את ההפסד הצפוי בשל התממשות סיכונים הרלוונטיים למאפייני הסיכון של הכיסויים השונים בהינתן אופק זמן של שנה אחת ורווח בר סמך (רמת ביטחון סטטיסטית) שנקבע מראש. צפוי כי רווח בר הסמך שייקבע ברמת החברה, לפני השפעת הטבות בגין פיזור, הוא 75% למעט תיק סיעוד לגביו צפוי שייקבע שיעור של 90% בעקבות מאפייני הסיכון הגלומים בו. יש לציין כי עבור ביטוח כללי, החברה מיישמת את עקרונות ה"נוהג המיטבי" (בהתאמות מסוימות) לקביעת מרווח הסיכון שאינו פיננסי לפני השפעת הפיזור בין המגזרים.

בקביעת מרווח הסיכון שאינו פיננסי ברמת התיקים, החברה מתחשבת בהטבה בגין פיזור בין התיקים והמגזרים השונים בחברה. עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים, החברה מחשבת את מרווח הסיכון שאינו פיננסי כמפורט לעיל, בברוטו (ללא השפעת ביטוח משנה) ובשייר (לאחר השפעת ביטוח משנה), וקובעת את מרווח הסיכון שאינו פיננסי המועבר למבטח המשנה כסכום ההפרש בין הברוטו לשייר כאמור.

עקומי הריבית

IFRS 17 קובע כי יש להתאים את האומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים על מנת לשקף את ערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הפיננסיים המתייחסים לתזרימי מזומנים אלה, במידה שבה הסיכונים הפיננסיים אינם נכללים באומדנים של תזרימי המזומנים.

החברה קובעת את עקומי הריבית הריאלית עבור כל קבוצות חוזי הביטוח בגישת ה-Bottom-Up, המהווה את גישת ברירת המחדל בהתאם לחוזר סוגיות מקצועיות. בגישה זו שיעור ההיוון מתקבל על ידי הוספת פרמיית אי-נזילות (המבטאת את שיעור אי-הנזילות של ההתחייבות) לעקום הריבית חסרת הסיכון. עקום הריבית חסרת הסיכון מבוסס על התשואות לפדיון של אג"ח ממשלת ישראל סחירות. נקודת ה-Last Liquid Point הינה בשנה ה-25. מעבר לנקודה זו, החברה תקבע את עקומי הריבית חסרת הסיכון על פי אקסטרפולציה בהתאם לשיטת Smith-Wilson עד לשיעור הריבית העתידית האחרונה – Ultimate Forward Rate שתקבע על 60 שנים. פרמיית אי הנזילות המלאה נקבעת בהתבסס על המרווח הממוצע של אגרות החוב הכלולות במדד תל-בונד 60. פרמיה זו מתווספת בשיעור חלקי או מלא לעקום ריבית חסרת הסיכון בהתאם למאפייני אי הנזילות של תזרימי המזומנים הרלוונטיים. החברה בחרה לעשות שימוש במשקולות ברירת המחדל שנקבעו על ידי הממונה בחוזר סוגיות מקצועיות.

טכניקת האמידה של עקום הריבית חסרת הסיכון כמתואר לעיל תואמת בעיקרה את הגישה המיושמת לצורך בדיקת נאותות העתודה (LAT) תחת IFRS 4.

יחידות הכיסוי ואופן שחרור מרווח השירות החוזי (CSM)

ה- CSM מייצג את ההתחייבות בגין הרווח שטרם מומש המתייחס לשירותים עתידיים, במודלי המדידה של GMM ו-VFA. בהתאם לתקן, ה- CSM יוכר ברווח והפסד על פני תקופת הכיסוי בתבנית שמשקפת את שירות הביטוח שסופק על ידי החברה בקשר עם החוזים שנכללים בקבוצת חוזי הביטוח, וכן בהתחשב בשירות השקעות בחוזי ביטוח הכוללים רכיב חסכון. תבנית זו נקבעת על בסיס יחידות הכיסוי שסופקו בתקופה ביחס ליחידות הכיסוי שצפוי שסופקו בעתיד בקשר עם קבוצת חוזי הביטוח.

מספר יחידות הכיסוי בקבוצה הוא הכמות של שירותי חוזה ביטוח המסופקים על ידי החוזים בקבוצה, הנקבע על ידי הבאה בחשבון, לכל חוזה, של הכמות של ההטבות המסופקות בהתאם לחוזה ואת התקופה החזויה של הכיסוי שלו.

כאשר קבוצת חוזי ביטוח כוללת מספר סוגים של כיסוי ביטוח ו/או שירות השקעות החברה משקללת את יחידות הכיסוי השונות על בסיס גובה ההטבות החזוי למבטוח מכל סוג כיסוי או שירות.

יחידות הכיסוי עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים עקביות עם יחידות הכיסוי עבור חוזי הבסיס, עם התאמות בגין ההבדלים בשירותים המסופקים.

לצורך הקצאת מרווח השירות החוזי ליחידות הכיסוי, החברה בחרה להוון את יחידות הכיסוי.

תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח

תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח הם תזרימי מזומנים הנובעים מעלויות מכירה, חיתום ופעילות התחלתית של קבוצה של חוזי ביטוח הניתנים לייחוס במישרין לתיק של חוזי ביטוח אילו שייכת הקבוצה.

תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח המתייחסים לחוזי ביטוח שכבר הוכרו יכללו במדידת חוזי הביטוח במסגרת הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים ויקטינו את ערך ה- CSM (במודל ה- VFA/GMM) או את הערך בספרים של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי במודל ה- PAA. זהו שינוי ביחס למדיניות הקיימת תחת IFRS 4 לפיה כל תזרימי המזומנים לרכישת חוזי ביטוח הוכרו ונמדדו כנכס נפרד בדוח על המצב הכספי. יש לציין כי בהתאם לכך, במודל ה- VFA/GMM תזרימי המזומנים לרכישת חוזי ביטוח יוכרו ברווח או הפסד של החברה בהתאם לעיתוי השחרור של ה- CSM, זאת חלק שיטת ההפחתה הקיימת כיום המבוססת על הפחתה בקו ישר בתוספת התחשבות בביטולים בפועל.

הצגה

תחת IFRS 17 החברה תפצל את הסכומים שהוכרו בדוח על רווח או הפסד ורווח כולל אחר ל:

- תוצאות שירותי ביטוח, כולל הכנסות ביטוח והוצאות שירותי ביטוח; וכן
- הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח.

ההפרדה כמתואר לעיל תגדיל את השקיפות לגבי מקורות הרווח של החברה.

תוצאות שירותי ביטוח

סך ההכנסות משירותי ביטוח עבור קבוצה של חוזי ביטוח היא התמורה עבור החוזים מותאמת בגין השפעות מימון. הכנסות משירותי ביטוח במודל ה-GMM וה-VFA יחושבו על בסיס הקיטון בהתחייבות בגין יתרת הכיסוי בגין השירותים שסופקו בתקופה בתוספת הקצאה של סכום הפרמיות המתייחס להשבת תזרימי המזומנים לרכישת ביטוח לתקופת הדיווח שתבוצע. בהתאם ליחידות הכיסוי המשמשות לשחרור ה-CSM. במודל ה-PAA, הכנסות משירותי ביטוח מוכרות על פני תקופת הכיסוי על בסיס חלוף הזמן. רכיבי השקעה שלא הופרדו מחוזי הביטוח לא יוכרו במסגרת הוצאות והכנסות משירותי ביטוח. רכיבים אלה מייצגים סכומים שהמבוטח יקבל חזרה בכל מקרה גם אם לא התרחש אירוע מבוטח ומהווים מעין פיקדון שהופקד על ידי המבוטח. לפיכך, סכום זה לא מהווה חלק מהתמורה שקיבלה החברה בגין השירות וההחזר שלו אינו מהווה חלק מההוצאות של החברה. רכיבי ההשקעה העיקריים שזוהו הינם במוצרים הכוללים רכיב חיסכון, כך שרכיב החיסכון לא יכלול במחזורי ההכנסות וההוצאות של החברה. הוצאות שניתן לייחס במישרין למכירה ולקיום של חוזי הביטוח יכללו במדידת חוזה הביטוח ויכרו כהוצאה במסגרת תוצאות שירותי הביטוח. הוצאות שלא ניתן לייחס במישרין לחוזי הביטוח יוכרו כהוצאה במועד התהוותן מחוץ לתוצאות שירותי הביטוח.

הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח

תחת IFRS 17, שינויים בערך בספרים של הקבוצה של חוזי ביטוח הנובעים מההשפעה של ערך הזמן של הכסף ושינויים בערך הזמן של הכסף, וכן מההשפעה של סיכון פיננסי ושינויים בסיכון הפיננסי, מוכרים כהכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח. IFRS 17 קובע כי על החברה לבצע בחירת מדיניות חשבונאית בין: הכללת הכנסות והוצאות מימון מביטוח לתקופה ברווח או הפסד; או פיצול הכנסות והוצאות המימון מביטוח לתקופה בין רווח או הפסד ובין רווח כולל אחר. בחירה זו נעשית ברמת תיק חוזי ביטוח. המדיניות החשבונאית שנבחרה על ידי החברה עבור כל תיקי הביטוח הינה הכללת הכנסות והוצאות מימון מביטוח לתקופה ברווח או הפסד. מדיניות זו, יחד עם החלטת החברה לייעד או לסווג, לפי העניין, את ההשקעות במכשירי הון וחוב שבתחולת IFRS 9 לקבוצת שווי הוגן דרך רווח או הפסד, תקטין את חוסר ההקבלה הפוטנציאלי במדידת הנכסים וההתחייבויות. IFRS 17 אינו מחייב פיצול של מרווח הסיכון שאינו פיננסי בין תוצאות שירותי ביטוח לבין הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח. החברה בחרה לפצל את מרווח הסיכון שאינו פיננסי בין תוצאות משירותי ביטוח לבין הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח.

הוראות מעבר

יש ליישם את IFRS 17 למפרע (להלן: "יישום למפרע מלא") אלא אם הדבר אינו מעשי. ביישום גישת היישום למפרע המלא, החברה תזהה, תכיר ותמדוד כל קבוצה של חוזי ביטוח, כאילו IFRS 17 היה מיושם מאז ומעולם. בנוסף, החברה תגרע יתרות קיימות כלשהן שלא היו קיימות אילו IFRS 17 היה מיושם מאז ומעולם. הפרש נטו הנובע מכך יוכר בהון. מועד המעבר הינו ה-1 בינואר, 2024, כך שבמועד היישום לראשונה החברה תציג מחדש את מספרי השוואה לשנת 2024. אם יישום למפרע מלא לקבוצה של חוזי ביטוח אינו מעשי, החברה יכולה לבחור ליישם את אחת מהגישות הבאות, עבור כל תיק ביטוח בנפרד: (א) גישת היישום למפרע המותאם – לצורך השגת התוצאה הקרובה ביותר האפשרית ליישום למפרע מלא תוך שימוש במידע סביר וניתן לביסוס, שניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים; או (ב) גישת השווי ההוגן – בגישה זו החברה תקבע את מרווח השירות החוזי או את רכיב ההפסד של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי במועד המעבר כהפרש בין השווי ההוגן של קבוצה של חוזי ביטוח באותו מועד לבין תזרימי המזומנים לקיום חוזה הנמדדים באותו מועד. יצוין שבמסגרת חוזר סוגיות מקצועיות נכללה הסדרה בנוגע להיבטים שונים באופן חישוב השווי ההוגן של תיקי הביטוח במועד המעבר, ככל שחברת ביטוח מיישמת את גישת השווי ההוגן. כוונת החברה ליישם את גישת היישום למפרע המלא עבור תיקי הביטוח האלמנטרי ופוליסות נסיעות לחו"ל. לעמדת החברה אין זה מעשי ליישם למפרע את IFRS 17 לקבוצות חוזי ביטוח חיים ובריאות, למעט נסיעות לחו"ל, מהסיבות הבאות: (א) לא ניתן לקבוע את ההשפעות של יישום למפרע מלא כיוון שהמידע הנדרש (כגון קיבוץ חוזים לתיקים, קביעת רמות רווחיות וכיוצ"ב) לא נאסף או שאינו זמין ללא השקעת עלות או מאמץ מופרזים, וכן הפעלת מערכות המידע והדיווח החדשות על נתונים היסטוריים תדרוש מאמצים בלתי סבירים. (ב) גישת היישום למפרע המלא דורשת הנחות לגבי כוונתיה של הנהלת החברה בתקופות קודמות או הערכות חשבונאיות מהותיות שלא יכולות להתבצע ללא שימוש בחוכמה שבדיעבד (למשל הנחות לגבי שיעורי אי נזילות, RA לרבות אופן פיזור או הקצאתו עבור תקופות קודמות בהן הנחות אלו לא נדרשו על ידי החברה, וכדומה). לפיכך, כוונת החברה ליישם את גישת היישום למפרע המותאם לתיקי מחלות קשות ותיקי ביטוח לכיסויי מוות שנמכרו בשנות חיתום 2020-2023, ואת גישת השווי ההוגן ליתר התיקים.

הקלות ביישום גישת היישום למפרע המותאם –

החברה יישמה את ההתאמות המותרות הבאות לצורך קביעת ה-CSM במועד ההכרה הראשונה:

- (א) תזרימי המזומנים העתידיים של כל קבוצה של חוזי ביטוח נאמדת למועד ההכרה הראשונה כסכום של תזרימי המזומנים העתידיים במועד המעבר של הקבוצה כשהם מותאמים בגין תזרימי המזומנים שידוע שכבר התרחשו בין מועד ההכרה הראשונה לגבי הקבוצה האמורה לבין מועד המעבר (לרבות בהתייחס לתזרימים שהתהוו בפועל בגין חוזי ביטוח שחדלו להתקיים לפני מועד המעבר).
 - (ב) תיאום הסיכון עבור סיכון לא פיננסי (RA) נקבע למועד ההכרה הראשונה בקבוצה כסכום ה-RA במועד המעבר מתואם בגין השחרור הצפוי מהסיכון לפני מועד המעבר. השחרור הצפוי מסיכון נקבע בהתייחס לשחרור מסיכון של חוזי ביטוח דומים שהחברה מנפיקה במועד המעבר.
- ה-CSM במועד המעבר נקבע באמצעות השוואת יחידות הכיסוי במועד ההכרה הראשונה לבין יתרת יחידות הכיסוי במועד המעבר.

אופן מדידת השווי ההוגן –

הערכת השווי ההוגן של ההתחייבויות ושל נכסי ביטוח המשנה תבוצע לפי שיטת Appraisal Value ("AV"). הערכת השווי מבוצעת על ידי מעריך שווי חיצוני בלתי תלוי. להלן עיקרי המתודולוגיה וההנחות העומדות בבסיס הערכת השווי:

- (א) שיטת ה-AV קובעת את השווי ההוגן של קבוצות חוזי הביטוח באמצעות קביעת הפיצי הנדרש, בראיית משתתף שוק, בגין נטילת תיקים כאמור. הפיצי האמור, נדרש בגין העובדה, שמשותף השוק נדרש לרתק הון, בגין דרישות כושר פירעון כלכלי, וזאת בנוסף לסכומים הבסיסיים המוחזקים במטרה לשלם את תוחלת תזרימי המזומנים לכיסוי התחייבויות הביטוח, ובגין השינויים בעודף ההון מעל יעד ההון של משותף השוק עד להתכלות של התיק;
 - (ב) הערכת השווי מניחה כי סכומי הנכסים שיוחזקו על ידי משותף השוק כנגד התחייבויות הביטוח וכנגד כריות ההון הנוספות הנדרשות מכוח הוראות משטר כושר הפירעון הכלכלי, יושקעו עד לחלוקתם כדידנד, בריבית חסרת סיכון;
 - (ג) בהתאם להנחיות חוזר סוגיות מקצועיות, הערכת השווי מניחה שיעד יחס כושר הפירעון הכלכלי ההתחלתי הנדרש על ידי משותף השוק יבוסס על ממוצע יעדי ההון הנוכחיים לצורך חלוקת דיבידנדים של חמש חברות הביטוח הגדולות בישראל בתוספת מרווח של 10%, ויעד יחס כושר הפירעון הכלכלי הסופי הנדרש על ידי משותף השוק יבוסס על ממוצע יעדי ההון העתידיים לצורך חלוקת דיבידנדים של חמש חברות הביטוח הגדולות בישראל. בהתאם לכך, הערכת השווי מניחה יעד הון התחלתי בשיעור של 121% בשנה העוקבת למועד המעבר, אשר יעלה ל-135% בסוף שנת 2032 (בה מסתיימות הוראות הפריסה של משטר כושר הפירעון הכלכלי);
 - (ד) הערכת השווי מניחה כי שיעור של 40% מדרישות ההון יועמד באמצעות גיוס מכשירי הון רובד 2;
 - (ה) הערכת השווי התבססה, כעיקרון, על תחזיות תזרימי המזומנים, לרבות תחזית ההוצאות, שמשמשות את החברה לצרכי משטר כושר הפירעון שלה, וזאת בהתאמה להנחיות חוזר סוגיות מקצועיות ולהנחה לפיה תחזיות כאמור הינן תואמות לראייה של משותף שוק;
 - (ו) היקף ההון שנדרש לרתק עבור התיק מושפע, בין היתר, מרמת הפיזור. בהתאם להוראות חוזר סוגיות מקצועיות, הערכת השווי מתבססת כנקודת מוצא על רמת הפיזור הקיימת בתיק החברה למועד המעבר בפועל, מתוך הנחה שזוהי רמת הפיזור התואמת גם לראיית משותף שוק. לצורך אמידת תחזית דרישות ההון המיוחסות לתיקים המוערכים, הערכת השווי מניחה כי ישווקו על ידי משותף השוק מוצרי ביטוח חדשים, בהיקף ומסוג דומה למוצרי הביטוח ששווקו על ידי החברה בפועל בשנת 2023, אשר ישפיעו על תחזית אפקט הפיזור העתידי. אפקט הפיזור המתקבל כאמור, הוקצה באופן אחיד לדרישות ההון של תיקי הביטוח המוערכים;
- הערכת השווי מניחה כי משותף השוק ידרוש שיעור תשואה על ההון (Target Return on Equity) בשיעור כולל של 13.6%, המתבסס בעיקרו על מודל ה-CAPM.

ג. IFRS 9 – השינויים העיקריים במדיניות החשבונאית

סיווג ומדידה

נכסים פיננסיים

ביישום IFRS 9, החברה תסווג נכסים פיננסיים בהתאם למדידה העוקבת שלהם בעלות מופחתת, בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר או בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, על בסיס המודל העסקי של הישות לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן מאפייני תזרימי המזומנים החזוי של הנכס הפיננסי.

נכס פיננסי יימדד בעלות מופחתת אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- (א) הנכס הפיננסי מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן
- (ב) התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (להלן: "מבחן הקרן והריבית").

נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

- (א) מכשירים הוניים שהחברה בחרה למדוד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר; או
- (ב) מכשיר החוב מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא הן לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן למכור נכסים פיננסיים; וכן
- (ג) מכשיר החוב מקיים את תנאי הקרן והריבית.

נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אלא אם הוא נמדד בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

על אף האמור לעיל, במועד ההכרה הראשונה, החברה יכולה לייעד נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם יעוד שכזה מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה, שהיו נוצרים אילו לא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיס מדידה שונים.

יישום IFRS 9 ישפיע על הסיווג והמדידה של הנכסים הפיננסיים של החברה באופן הבא:

תיק המשתתף

פריטי הבסיס של חוזי ביטוח הכוללים חיסכון משתתף ברווחים וחוזי ביטוח אחרים הכוללים השתתפות ברווחים, ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, בדומה לנעשה כיום במסגרת IAS 39.

תיק הנוסטרו

- נגזרים ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בדומה ל-IAS 39.
- צפוי כי השקעות במכשירי חוב שאינם עומדים במבחן הקרן והריבית יסווגו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- צפוי כי השקעות במכשירים הוניים וחוב סחירים ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד חלף מדידה בשווי הוגן דרך קרן הון (נכסים פיננסיים זמינים למכירה) תחת IAS 39.
- צפוי כי יתר נכסי החוב, יסווגו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד על מנת להקטין או למנוע חוסר הקבלה חשבונאית אל מול התחייבויות בגין חוזי ביטוח (באמצעות ייעוד לשווי הודן דרך רווח או הפסד בהתייחס לנכסי חוב העומדים כנגד התחייבויות בגין חוזה ביטוח) או כי הם מנוהלים בשווי הוגן (סיווג לשווי הוגן דרך רווח או הפסד עבור יתר נכסי החוב שעומדים כנגד ההון והתחייבויות אחרות שאינן התחייבויות ביטוח). זאת, למעט נכסי חוב מסוימים אשר במהותם אינם מהווים נכסי השקעה ואשר עומדים במבחן הקרן והריבית, כדוגמת נכסי חייבים.

התחייבויות פיננסיות

החברה לא צופה שינוי מהותי בסיווג ובמדידה של ההתחייבויות הפיננסיות, פרט למדידת התחייבויות פיננסיות, אשר לא חל בהם שינוי תנאים מהותי בהחלפת מכשירי חוב.

מודל ירידת ערך נכסים פיננסיים

החברה תבחן בכל מועד דיווח את ההפרשה להפסד בגין מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

החברה תבחין בין שני מצבים של הכרה בהפרשה להפסד:

א) מכשירי חוב אשר לא חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה, או מקרים בהם סיכון האשראי נמוך – ההפרשה להפסד שתוכר בגין מכשירי חוב זה תיקח בחשבון הפסדי אשראי חזויים בתקופה של 12 חודשים לאחר מועד הדיווח, או;

ב) מכשירי חוב אשר חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה בהם ואשר סיכון האשראי בגינם אינו נמוך, ההפרשה להפסד שתוכר תביא בחשבון הפסדי אשראי חזויים – לאורך יתרת תקופת חיי המכשיר. החברה תיישם את ההקלה שנקבעה בתקן לפיה היא תניח שסיכון האשראי של מכשירי חוב לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אם נקבע במועד הדיווח כי המכשיר הינו בעל סיכון אשראי נמוך, למשל כאשר המכשיר הינו בעל דירוג חיצוני של "דרגת השקעה".

ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים לפי עלות מופחתת תיזקף לרווח או הפסד כנגד הפרשה ואילו ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר תיזקף כנגד קרן הון ולא תקטין את הערך בספרים של הנכס הפיננסי בדוח על המצב הכספי.

כאמור לעיל, לאור העובדה כי במעבר ל-IFRS 9 מרבית הנכסים הפיננסיים של החברה יסווגו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, ההפרשה להפסדי אשראי צפויה להיות בהיקף שאינו מהותי.

ד. גילוי כמותי - נתוני פרו-פורמה

להלן ההשפעה הצפויה של יישום IFRS 17 ו- IFRS 9 על סעיפי הדוח על המצב הכספי ליום 1 בינואר 2024:

מאזן פרו-פורמה למועד המעבר 1.1.2024	השפעת היישום לראשונה של IFRS 9-IFRS 17	ליום 31 בדצמבר 2023 כפי שדווח בעבר ⁽²⁷⁾
מיליוני ש"ח		
נכסים		
4,418	-	4,418
מזומנים ושוי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה		
2,548	-	2,548
מזומנים ושוי מזומנים אחרים		
84,133	-	84,133
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה הנמדדות בשוי הוגן		
43,400	28,579	14,821
השקעות פיננסיות אחרות הנמדדות בשוי הוגן		
-	(24,444)	24,444
השקעות פיננסיות אחרות הנמדדות בעלות מופחתת		
1,828	(39)	1,867
חייבים ויתרות חובה		
-	(837)	837
פרמיה לגבייה		
306	-	306
נכסי מסים שוטפים		
1,809	1,809	-
נכסי חוזי ביטוח (2)		
2,574	(1,231)	3,805
נכסי חוזי ביטוח משנה (3)		
180	-	180
השקעות המטופלות לפי שיטת השוי המאזני		
3,839	-	3,839
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה		
1,494	-	1,494
נדל"ן להשקעה – אחר		
15,092	-	15,092
חייבים בגין כרטיסי אשראי, נטו		
302	-	302
רכוש קבוע אחר		
2,205	-	2,205
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין		
706	-	706
עלויות להשגת חוזי שירות ניהול השקעות		
-	(1,837)	1,837
הוצאות רכישה נדחות		
218	113	104
נכסי מסים נדחים		
680	-	680
נכסי זכות שימוש		
165,732	2,115	163,617
סה"כ נכסים		
94,012	-	94,012
סה"כ נכסים עבור חוזים תלויי תשואה		

27. לאור השינויים במבנה הדוח על המצב הכספי במסגרת הדוחות הכספיים לפי IFRS 17 לעומת הדוחות הכספיים הנוכחיים לפי IFRS 4, סעיפי המאזן מהדוח הכספי ליום 31.12.2023 כפי שדווחו סווגו לסעיפי המאזן המתאימים ביותר בהתאם למתכונת המעודכנת לפי IFRS 17.

מאזן פרו-פורמה למועד המעבר 1.1.2024	השפעת היישום לראשונה של IFRS 9 ו-IFRS 17	ליום 31 בדצמבר 2023 כפי שדווח בעבר ⁽²⁸⁾
מיליוני ש"ח		
התחייבויות		
12,766	(5)	12,770
הלוואות ואשראי		
2,929	-	2,929
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים		
1,736	(2,116)	3,851
זכאים ויתרות זכות		
21	-	21
התחייבויות בגין מסים שוטפים		
13,151	3,176	9,975
התחייבויות בגין חוזי השקעה תלויי תשואה		
2,563	-	2,563
התחייבויות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי תשואה (1)		
116,152	2,848	113,304
התחייבויות בגין חוזי ביטוח (2)		
68	68	-
התחייבויות בגין חוזי ביטוח משנה		
93	-	93
התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו		
32	(560)	592
התחייבויות בגין מסים נדחים		
8,091	-	8,091
זכאים בגין פעילות כרטיסי אשראי, נטו		
777	-	777
התחייבויות בגין חכירה		
158,377	3,412	154,966
סה"כ התחייבויות		
הון		
167	-	167
הון מניות		
2,390	-	2,390
פרמיה על מניות		
152	(853)	1,005
קרנות הון		
4,575	(444)	5,019
עודפים		
7,284	(1,297)	8,581
סך הכל הון המיוחס לבעלי המניות של החברה		
71	-	71
זכויות שאינן מקנות שליטה		
7,355	(1,297)	8,652
סך הכל הון		
165,732	2,115	163,617
סך הכל התחייבויות והון		

- (1) סעיף זה כולל גם התחייבויות בגין חוזים לניהול קופות גמל מבטיחות תשואה.
- (2) מזה: בגין מרווח שירות חוזי (CSM) בסך של 4,874 ו-4,266 מיליוני ש"ח ובגין התאמת הסיכון (RA) בסך של 1,314 ו-205 מיליוני ש"ח עבור מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, מגזר ביטוח בריאות ומגזר ביטוח כללי, בהתאמה. מתוך מרווח השירות החוזי במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כ- 51% מיוחס לתיק פוליסות הכוללות רכיב חסכון תלוי תשואה וכוללות דמי ניהול קבועים, כ- 18% מיוחס לתיק ביטוח לכיסוי מוות וכ- 17% מיוחס לתיק פוליסות הכוללות רכיב חסכון שאינו תלוי תשואה. מתוך מרווח השירות החוזי במגזר בריאות כ- 40% מיוחס לתיק סיעוד פרט, כ- 27% מיוחס לתיק הוצאות רפואיות פרט וכ- 29% מיוחס לתיק מחלות קשות.
- (3) מזה: בגין מרווח שירות חוזי (CSM) בסך של 137 ו-190 מיליוני ש"ח ובגין התאמת הסיכון (RA) בסך של 117 ו-91 מיליוני ש"ח עבור מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח, מגזר ביטוח בריאות ומגזר ביטוח כללי, בהתאמה. מתוך מרווח השירות החוזי במגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כ- 72% מיוחס לתיק ביטוח לכיסוי אובדן כושר עבודה וכ- 24% מיוחס לתיק ביטוח לכיסוי מוות. מתוך מרווח השירות החוזי במגזר בריאות כ- 64% מיוחס לתיק סיעוד וכ- 29% מיוחס לתיק מחלות קשות.

28. לאור השינויים במבנה הדוח על המצב הכספי במסגרת הדוחות הכספיים לפי IFRS 17 לעומת הדוחות הכספיים הנוכחיים לפי IFRS 4, סעיפי המאזן מהדוח הכספי ליום 31.12.2023 כפי שדווחו סווגו לסעיפי המאזן המתאימים ביותר בהתאם למתכונת המעודכנת לפי IFRS 17.

נספח א - פירוט השקעות פיננסיות אחרות של חברות הביטוח המאוחדות הרשומות בישראל

להלן נתונים שנכללו בדוחות המאוחדים:

ליום 31 בדצמבר 2024				במיליוני ש"ח
סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד	
6,197	-	5,994	203	נכסי חוב סחירים (1)
25,371	25,343	-	28	נכסי חוב שאינם סחירים
1,736	-	1,736	-	מניות (2)
5,953	-	5,309	644	אחרות (3)
39,257	25,343	13,039	875	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2023				במיליוני ש"ח
סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד	
6,407	-	6,212	195	נכסי חוב סחירים (1)
24,472	24,444	-	28	נכסי חוב שאינם סחירים
1,647	-	1,647	-	מניות (2)
5,746	-	4,820	926	אחרות (3)
38,272	24,444	12,679	1,149	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר			
2023		2024	
עלות מופחתת ⁽¹⁾	הערך בספרים	עלות מופחתת ⁽¹⁾	הערך בספרים
במיליוני ש"ח			
אגרות חוב ממשלתיות			
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
3,247	3,131	3,426	3,351
זמינות למכירה			
סך הכל אגרות חוב ממשלתיות			
נכסי חוב אחרים			
שאינם ניתנים להמרה			
מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
77	170	176	177
3,222	3,081	2,712	2,643
זמינים למכירה			
3,299	3,251	2,888	2,820
סך הכל נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה			
ניתנים להמרה			
מוצגים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
29	25	29	26
שיועדו בעת ההכרה לראשונה			
29	25	29	26
סך הכל נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה			
6,575	6,407	6,343	6,197
סך הכל נכסי חוב סחירים			
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)			
2		2	

(1) עלות מופחתת – עלות בניכוי תשלומי קרן בתוספת (בניכוי) ההפחתה המצטברת על פי שיטת הריבית האפקטיבית של הפרש כלשהו בין העלות לבין סכום הפירעון ובניכוי הפחתה בגין ירידת ערך שנזקפה לרווח והפסד.

2. מניות

ליום 31 בדצמבר			
2023		2024	
עלות מופחתת	הערך בספרים	עלות מופחתת	הערך בספרים
במיליוני ש"ח			
סחירות			
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
910	897	759	940
זמינות למכירה			
910	897	759	940
סך הכל מניות סחירות			
שאינן סחירות			
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
שיעודו בעת ההכרה לראשונה			
833	750	894	796
זמינות למכירה			
833	750	894	796
סך הכל מניות שאינן סחירות			
1,743	1,647	1,653	1,736
סך הכל מניות			
	330		303
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)			

3. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר			
2023		2024	
עלות מופחתת	הערך בספרים	עלות מופחתת	הערך בספרים
במיליוני ש"ח			
סחירות			
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
521	551	375	376
שיעודו בעת ההכרה לראשונה			
361	365	372	426
זמינים למכירה			
5	7	2	6
מכשירים נגזרים			
887	923	749	808
סך הכל השקעות פיננסיות סחירות			
שאינן סחירות			
מוצגות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד:			
65	67	106	115
שיעודו בעת ההכרה לראשונה			
3,267	4,455	3,629	4,883
זמינים למכירה			
10	301	10	147
מכשירים נגזרים			
3,342	4,823	3,745	5,145
סך הכל השקעות פיננסיות שאינן סחירות			
4,229	5,746	4,494	5,953
סך הכל השקעות פיננסיות אחרות			
-	125	-	122
ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)			

נספח ב - שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של מקס וניתוח השינויים בהכנסות והוצאות ריבית

יתרות ממוצעות ונושאות ריבית

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024		
יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה ממוצעת (הוצאה) (1)	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה ממוצעת (הוצאה) (1)	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה ממוצעת (הוצאה) (1)
במיליוני ש"ח			אחוזים			אחוזים		
נכסים נושאי ריבית								
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי (2)								
9,673	1,050	10.85	9,088	1,006	11.07	7,355	599	8.14
אשראי מסחרי (2)(5)								
3,402	204	6.00	3,426	199	5.81	2,994	106	3.54
סה"כ אשראי								
13,075	1,254	9.59	12,514	1,205	9.63	10,349	705	6.81
פיקדונות בבנקים								
603	22	3.65	603	19	3.15	495	4	0.81
נכסים אחרים								
70	2	2.86	25	1	4.00	22	-	-
13,748	1,278	9.30	13,142	1,225	9.32	10,866	709	6.52
סך כל הנכסים נושאי ריבית								
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית								
4,739			4,323			4,226		
סכומים לקבל מבנקים בגין פעילות בכרטיסי אשראי								
1,130			1,078			1,039		
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית (3)								
483			464			505		
20,100			19,007			16,636		
סך כל הנכסים								
התחייבויות נושאות ריבית								
אשראי מתאגידים בנקאיים								
5,255	(427)	(8.13)	5,170	(406)	(7.85)	4,162	(129)	(3.10)
אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים								
807	(47)	(5.82)	607	(36)	(5.93)	218	(10)	(4.59)
התחייבויות אחרות								
33	(2)	(6.06)	37	-	-	21	-	-
6,095	(476)	(7.81)	5,814	(442)	(7.60)	4,401	(139)	(3.16)
סך כל הנכסים נושאי ריבית								
זכאים בגין פעילות בכרטיסי אשראי (5)								
11,315			10,771			10,128		
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית								
749			670			577		
18,159			17,255			15,106		
1,941			1,752			1,530		
סך כל האמצעים ההוניים								
סך כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים								
20,100			19,007			16,636		
פער הריבית								
		1.49			1.72			3.36
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית (4)								
13,748	802	5.83	13,142	783	5.96	10,866	570	5.25

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024		
יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסהממוצעת (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסהממוצעת (הוצאה)	יתרה ממוצעת (1)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסהממוצעת (הוצאה)
אחוזים			אחוזים			אחוזים		
במיליוני ש"ח								
מטבע ישראלי לא צמוד								
13,015	1,222	9.39	13,000	1,219	9.38	10,671	696	6.52
5,663	(456)	(8.05)	5,742	(439)	(7.65)	4,255	(130)	(3.06)
פער הריבית			1.34			1.73		
מטבע ישראלי צמוד למדד								
664	55	8.28	71	5	7.04	127	13	10.24
429	(20)	(4.66)	71	(3)	(4.23)	143	(9)	(6.29)
פער הריבית			3.62			2.81		
מטבע חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)								
69	1	1.45	71	1	1.41	68	-	-
3	-	-	1	-	-	3	-	-
פער הריבית			1.45			1.41		
סך פעילות								
13,748	1,278	9.30	13,142	1,225	9.32	10,866	709	6.52
6,095	(476)	(7.81)	5,814	(442)	(7.60)	4,401	(139)	(3.16)
פער הריבית			1.49			1.72		

שנת 2023 לעומת שנת 2022			שנת 2024 לעומת שנת 2023			במיליוני ש"ח
גידול (קיטון) בגלל שינוי			גידול (קיטון) בגלל שינוי			
שינוי	מחיר	כמות	שינוי	מחיר	כמות	
נטו			נטו			
נכסים נושאי ריבית						
407	215	192	44	(20)	64	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
93	68	25	5	6	(1)	אשראי מסחרי
500	283	217	49	(14)	63	סה"כ אשראי
15	12	3	3	3	-	פיקדונות בבנקים
1	1	-	1	-	1	נכסים אחרים
516	296	220	53	(11)	64	סך כל הכנסות (הוצאות) הריבית
התחייבויות נושאות ריבית						
(277)	*(198)	*(79)	(21)	(14)	(7)	אשראי מתאגידים בנקאיים (6)
(26)	(3)	(23)	(11)	1	(12)	אגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים
-	-	-	(2)	(2)	-	התחייבויות אחרות
(303)	(201)	(102)	(34)	(15)	(19)	סך כל הכנסות (הוצאות) הריבית
213	95	118	19	(26)	45	סך הכנסות הריבית, נטו

* סווג מחדש.

- (1) על בסיס יתרות לתחילת החודשים.
- (2) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי. לרבות חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית.
- (3) לרבות נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית וניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.
- (5) כולל יתרה ממוצעת של הקדמת תשלומים לבתי עסק וניכיון שוברים בכרטיסי אשראי לבתי עסק שבוצעו גם באמצעות חברה בת, בסך כולל של 2,352 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 2,497 מיליון ש"ח, 31 בדצמבר 2022 - 2,321 מיליון ש"ח). שיעור ההכנסה הממוצעת לשנים 2023, 2024 ו-2022 ללא יתרות אלה היו, 8.6%, 8.8% ו-6.4%, בהתאמה.
- (6) חישוב שיעור הוצאה כולל הוצאות ריבית בגין הקדמת תשלומים שבוצעה על ידי בנק לאומי ובגין מכירת חובות אשר נוצרו מכוח עסקאות שבוצעו בכרטיסי חיוב חוץ בנקאיים שהונפקו על ידי מקס בהתאם להסכמים הקיימים למקס עם מספר בנקים ואשר היתרה המאזנית בגינם מקוזזת מיתרת סכומים לקבל מבנקים בגין פעילות בכרטיסי אשראי, נטו ומיתרת חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי. בנטרול הוצאות אלה, שיעור הוצאה הממוצעת על אשראי מתאגידים בנקאיים לשנים 2023, 2024 ו-2022 היו, 6.4%, 6.2% ו-2.5%, בהתאמה.

הצהרות האקטואר

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר לעסקי ביטוח בריאות - חיים

פרק א' - הצהרת האקטואר

להלן הצהרה אקטוארית ביחס ביטוח בריאות - עסקים המדווחים בביטוח חיים של החברה :

סעיף א.1 - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי כלל חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בסעיף א.2 להלן בביטוח בריאות - עסקי חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן: "ההפרשות") כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31.12.2024, כפי שמפורט להלן. אני עובד שכיר של כלל חברה לביטוח בע"מ. מונית לתפקיד בחודש ינואר 2024. אינני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

סעיף א.2 - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לסעיף א.3 להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים :
- 1) ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים. לעניין זה, "עסקים נכנסים" כהגדרתם בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (דרכי חישוב הפרשות לתביעות עתידיות בביטוח כללי), התשמ"ה 1984 - אין לחברה עסקים מסוג זה.
- 2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח - אין לחברה עסקים מסוג זה.

2. נתוני הערכה לסכום העתודות

א. פרוט סכומי ההפרשות

להלן פירוט סכום ההפרשות המדווחות בדוח ביטוח חיים ברמת הברוטו וברמת השייר (ראה פרוט בטופסי 11 א ו-ב המצורפים להלן בנספחים לדין וחשבון).

תאור (באלפי ש"ח)	ביטוחי בריאות - חיים עסקי פרט
ברוטו	
תביעות תלויות	1,603
IBNR	10,185
תנאי חוזה ביטוח	0
סך הכל ברוטו	11,789
שייר	
תביעות תלויות	973
IBNR	5,985
תנאי חוזה ביטוח	0
סך הכל בשייר	6,957

ב. השפעת השינויים על ההפרשות

להלן השפעת שינויים ברמת הברוטו והנטו עבור:

- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובעים מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדו"ח.
- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים - לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדו"ח.

סעיף א.3 - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענף ביטוח הבריאות של מחלות קשות:

- הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - כללים אקטואריים מקובלים.
- לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ההפרשות המפורטות בפרק א.2 לעיל, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

סעיף א.4 - הערות והבהרות

- פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי ריבית וכו' נכללים בביאור 37 לדוחות הכספיים.
- אי-וודאות סטטיסטית ואקטוארית**
התוצאות המוצגות בדו"ח זה מסתמכות, בין השאר, על חישוב של תביעות תלויות ושל חישוב תביעות IBNR המתבסס על מודל סטטיסטי עבור תשלומי תביעות עתידיות, הנשען על נסיון התביעות ששולמו בפועל בעבר, הן מבחינת קצב תשלומן והן מבחינת גובה הסכומים ששולמו.
מודלים אלו והנחות העבודה פותחו על פי הבנתי את הסביבה העיסוקית הנוכחית של החברה ועל פי הערכתי להתפתחות הסביבה העיסוקית של החברה בעתיד. לכן, יש להכיר בכך כי התוצאות העיסוקיות העתידיות בסבירות גבוהה יהיו שונות מאלו שחוזו על פי המודלים האקטואריים לחישוב העתודות.
- חשיפה להתפתחויות ושינויים עתידיים**
בעתיד יתכנו שינויים והתפתחויות בכל הקשור לתנאי שוק הביטוח בישראל, עקב שינויי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בתנאים חברתיים וסביבתיים. גורמים אלו לא ניתנים לחיזוי מראש ועשויים להשפיע על העלות הסופית של התביעות ולכן על ההערכה האקטוארית להפרשות.

סעיף א.5 - שינויים מהותיים

לא היו שינויים מהותיים בתקופת הדו"ח.

חתימה

מיכאל האן-מרקוביץ', F.I.L.A.A.

שם האקטואר הממונה

17.03.2025

תאריך

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת האקטואר בענפי ביטוח כללי

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי כלל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח כללי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן: "ההפרשות") כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31.12.2024, כפי שמפורט להלן.

אני מכהנת כאקטוארית ממונה של ביטוח כללי מיום 10.06.2020. אני עובדת שכירה של המבטח. אינני בעלת עניין במבטח. (להלן: "המבטח").

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. היקף חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות, לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות בסעיף 2 להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח, מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
- (1) ההפרשה שחושבה בגין הסדר ביטוח שיורי ("הפול") התבססה על חישוב שבוצע על ידי אקטואר הפול.
- (2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל התבססה על מידע שהתקבל מהחברה המובילה, הפרשה זו אינה מהותית.
- (3) בוצעה הפחתה, בחישוב מרווח הסיכון בלבד, עבור העדר מתאם מלא בין הענפים השונים, בהתאם לעמדת הממונה לחישוב עתודות בביטוח כללי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

להלן הערכת סכום העתודות:

ליום 31 בדצמבר 2024		תביעות תלויות ¹
באלפי ש"ח		
ברוטו	שייר	ענפים שאינם מקובצים
2,469,136	1,550,522	רכב חובה
777,446	527,718	חבות צד ג'
518,675	161,091	אחריות מקצועית
378,453	373,296	חבות מעבידים
335,500	317,159	רכב רכוש
22,563	19,839	אחריות המוצר
92,197	15,279	מקיף דירות
21,377	54	משכנתאות
4,615,347	2,964,958	סך הכל ענפים שאינם מקובצים
5,339,828	3,020,747	סך הכל ענפים שאינם מקובצים ומקובצים ²
117,786	117,786	הוצאות עקיפות
		פער בין העתודה לסיכונים שטרם חלפו לבין הפרמיה שטרם הורווחה בניכוי הוצאות רכישה נדחות
לא נדרש להצהיר	7,145	רכב חובה
לא נדרש להצהיר	אין פרמיה בחסר	רכב רכוש
לא נדרש להצהיר	אין פרמיה בחסר	מקיף דירות
		סך הכל התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי
5,464,362	3,145,678	הערכה אקטוארית

1 בענפי חבויות המוערכים על בסיס שנת חיתום ובהם לא נדרש להצהיר על פרמיה בחסר, התביעות התלויות כוללות גם את רכיב הפרמיה בחסר במידה וקיים.

2 ענפים מקובצים - אובדן רכוש (כולל בתי עסק וביטוח חקלאי, 'הולמים וטורור'), ביטוח הנדסי, כל הסיכונים, אחריות מנהלים וחבויות אחר.

פרק ג - חוות הדעת

אני מצהירה ומאשרת כי בענפים הבאים, כהגדרתם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה-1985:

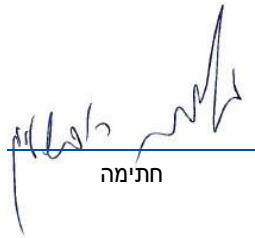
- א) ביטוח מפני אחריות מעבדים - סעיף 1(א)(7)
- ב) ביטוח לפי דרישות פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970 - סעיף 1(א)(8)
- ג) ביטוח רכב מנועי - רכוש (עצמי וצד שלישי) - סעיף 1(א)(9)
- ד) ביטוח מקיף לדירות ובתי עסק - סעיף 1(א)(12)
- ה) ביטוח מפני אחריות כלפי צד שלישי - סעיף 1(א)(14)
- ו) ביטוח מפני אבדן רכוש - סעיף 1(א)(15)
- ז) ביטוח חקלאי, למעט ביטוח מפני נזקי טבע בחקלאות - סעיף 1(א)(17)
- ח) ביטוח הנדסי - סעיף 1(א)(18)
- ט) ביטוח מפני אחריות למוצרים פגומים - סעיף 1(א)(22)
- י) ביטוח מפני סיכונים אחרים - סעיף 1(א)(25)

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון;
 - ג. עמדת הממונה בנושא חישוב עתודות בביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטואריים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות לתביעות תלויות המפורטות בפרק ב' בגין הענפים שאינם מקובצים - רכב חובה, אחריות כלפי צד שלישי (ללא אחריות מנהלים), אחריות מעבדים, אחריות מקצועית, רכב רכוש, אחריות המוצר, דירות ובנקים למשכנתאות - מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות, המוגדרות לעיל, בכל ענף שפורט בפרק, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
5. סך ההפרשות לתביעות תלויות המפורט בפרק ב', מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין התביעות התלויות בענפים המקובצים ושאינם מקובצים בכללותם, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
6. ההפרשה להוצאות עקיפות המפורטת בפרק ב', מהווה לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הוצאות עקיפות ליישוב התביעות, כתוקפם ביום הדוח הכספי.
7. ההפרשות לפרמיה בחסר המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין הפער בין הסיכונים שטרם חלפו והפרמיה שטרם הורווחה ברמת השייר בניכוי הוצאות רכישה נדחות (ככל שקיים) בענפים שפורטו, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. העתודה הנקובה מבוססת על הערכה אקטוארית שבבסיסה אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות המבטאות את מה שידוע לנו היום. הנחות אלו עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד, שינויים בסביבה החוקתית, המשפטית, החברתית והכלכלית ומאירועים שיקרו בפועל, אלה עלולים לגרום לשינוי בהערכות.
2. בתביעות גדולות בעלות אופי לא סטטיסטי, העתודה נקבעה (בברוטו ובשייר) על סמך חוות דעת מומחי החברה, ובהתאם להמלצות יועציהם המשפטיים. בהתאם, התפתחות בהערכת מומחי החברה, עלולה להשפיע על עלות התביעות.
3. החברה ממשיכה ליישם את עמדת הממונה בקשר לנוהג המיטבי לחישוב עתודות ביטוח בביטוח כללי. עמדת הממונה מפרטת, בין היתר, עקרונות בבסיס הערכת העתודות: מקצועיות, עקביות וזהירות.
- לעניין עקרון הזהירות, נקבע כי זהירות משמעה ש"העתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח". כלומר, קיים סיכוי סביר למדי ("fairly likely") כי העתודה שנקבעה בשייר תספיק לכיסוי התחייבויות המבטח. בענף חובה ובענפי החבויות הבחינה של "סיכוי סביר למדי" תכונן לאומדן הסתברות של 75% לפחות. מרווח זה כולל הן את הסיכון הרנדומלי (סיכון של תנודתיות שגלומה במודל), אשר ניתן לאמוד אותו בשיטות סטטיסטיות, תוך שימוש במודלים אקטואריים מקובלים, והן סיכונים סיסטמיים (סיכונים שלא כלולים בתוך המודל), אשר דורשים שיטות אמידה איכותיות המאופיינות במידה ניכרת של שיקול דעת.
4. החברה מהווה את תשלומי התביעות העתידיים בענפי זנב ארוך – חובה, חבויות וקבלנים לפי עקום ריבית חסר סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות ובהתחשב באופן שערור הנכסים העומדים כנגד התחייבויות אלו.

5. בהתאם לחוק הביטוח הלאומי תשנ"ה-1995, במקרה בו שילם המוסד לביטוח לאומי לזכאי גמלה, בעילה המהווה עילה גם לחייב צד שלישי לשלם פיצויים לאותו זכאי, לפי פקודת הנזיקין, או לפי חוק הפל"ד, רשאי המוסד לביטוח לאומי לתבוע מאותו צד שלישי פיצוי על הגמלה ששילם או שהוא עתיד לשלם. הצד השלישי רשאי לנכות מהפיצוי את הגמלאות המשתלמות ו/או שעתידות להשתלם מאת המוסד לביטוח לאומי. לאורך השנים נהג המוסד לביטוח לאומי לחזור אל מבטחים בתביעות שיבוב פרטניות.
6. במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021 ו-2022), תשפ"ב-2021, תוקן חוק הביטוח הלאומי, באופן שהחל מינואר 2023 ואילך הוחל שינוי במנגנון ההתחשבות בגין תביעות הנובעות מתאונות דרכים, וזאת חלף הגשת תביעות שיבוב פרטניות על ידי המוסד לביטוח לאומי.
- בחודש יולי 2024 נחתם הסכם בין כלל ביטוח לבין המוסד לביטוח לאומי, במסגרתו נסגרה בעיקרה החשיפה של כלל ביטוח לתביעות שיבוב של המוסד לביטוח לאומי בענף רכב חובה לשנים 2016 – 2022.
7. חוות הדעת האקטוארית עבור ענפים מקובצים ניתנת על סך ההפרשות בגין כל הענפים (מקובצים ושאינם מקובצים) בכללותם, וזאת מפאת רמת אי ודאות גבוהה.
8. בענפים הבאים : ביטוח מטענים בהובלה, ביטוח כלי טיס לרבות אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח כלי שיט לרבות אחריות כלפי צד שלישי, מתן ערבויות ועסקים נכנסים לא נעשתה הערכה אקטוארית לתביעות תלויות בשל אופי הכיסוי ומיעוט הנתונים. כמו כן, העתודה עבור עסקאות מיוחדות בתחום רשלנות רפואית, המסווגות תחת ענף אחריות מקצועית, חושבה, בהתאם לפוליסת הביטוח, לסכום התביעות שמעל לסכום ההתחייבות לתשלום של המוסד הרפואי.

חתימה

גלית רובשטיין F.I.L.A.A

שם האקטואר הממונה

17.03.2025

תאריך

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר ביטוח בריאות, דצמבר 2024

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן: "ההפרשות") כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31/12/2024, כפי שמפורט להלן.
אני עובד שכיר של המבטח. אינני בעל עניין בחברה או בחברה קשורה למבטח. התמניתי לתפקיד אקטואר ממונה בספטמבר 2023.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

- לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - הפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים - ההפרשה נרשמת על פי חישוב שבוצע על ידי חברת הביטוח המוסרת.
 - ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל - אין לחברה בתחום הבריאות ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל.

2. נתוני הערכה לסכום העתודות

א. להלן פירוט סכומי ההפרשות באלפי ש"ח

להלן פירוט סכום ההפרשות המדווחות בדוח ביטוח בריאות ברמת הברוטו וברמת השייר.			
(באלפי ש"ח)	פרט	קבוצתי	סך הכל
ברוטו			
תביעות תלויות	390,151	71,606	461,757
הוצאות עקיפות	7,221	2,903	10,124
תנאי חוזה ביטוח	357,922	20,938	378,861
סך הכל ברוטו	755,294	95,448	850,742
שייר			
תביעות תלויות	357,340	71,606	428,946
הוצאות עקיפות	7,221	2,903	10,124
תנאי חוזה ביטוח	323,151	20,938	344,089
סך הכל בשייר	687,712	95,448	783,160

ב. השפעת השינויים על ההפרשות

- להלן השפעת השינויים ברמת הברוטו והשייר באלפי ש"ח עבור:
- פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובעים מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה:

מרכיב עתודה	סך הכל הפרשות
הפרשות בגין פוליסות חדשות ברוטו	1,750
הפרשות בגין פוליסות חדשות בשייר	1,538

(2) פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים ברוטו ושייר:

מרכיב עתודה	סך הכל הפרשות
סכום ההתאמה לעתודות בברוטו	37,681
סכום ההתאמה לעתודות בשייר	32,323

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים:

- הוצאות רפואיות
- מחלות קשות
- תאונות אישיות
- נסיעות לחו"ל

- הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו.
 - הוראות והנחיות המפקח על הביטוח.
 - כללים אקטוארים מקובלים.
- לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי, רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתת ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. הערות, הבהרות והסברים

- פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי ריבית וכו' נכללים בבאור 37 לדוחות הכספיים של כלל ביטוח.
- חישוב העתודות הנובעות מתנאי החוזה נקבעו על בסיס מודל אקטוארי של תזרים מזומנים עתידי, המבוסס על הנחות דמוגרפיות וכלכליות והנחות עבודה אחרות אשר עלולות להשתנות בעתיד ויכולות להשפיע על הערכת העתודה לעיל.
- חישוב ההפרשות לתביעות תלויות ו-IBNR נקבע על בסיס מודל תחזית סטטיסטית לקביעת תשלומי התביעות העתידיים על בסיס נסיון העבר.
- המודלים והנחות לקביעת ההפרשות פותחו, על פי הבנתי, על בסיס הסביבה העסקית הנוכחית ועל התפתחות עתידית. ענף הוצאות רפואיות חשוף לאינפלציה רפואית עתידית כתוצאה מהתפתחויות רפואיות וטכנולוגיות. בנוסף, יש להכיר בכך כי המודלים חשופים לתנודות אקראיות וסטטיסטיות וקיימת סבירות שהתוצאות העתידיות יהיו שונות מההפרשות שנקבעו על פי המודלים.

2. שינויים בהנחות ובשיטות אקטואריות

במהלך שנת הדוח החברה עדכנה את בסיס ההנחות העיקריות, המשמש לחישוב ההפרשות בגין פוליסות הבריאות פרט. הנחות אלו נקבעות מידי שנה על פי בדיקות, ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים עדכניים (השפעת העדכון ראה בפרק ב' סעיף 2.2).

3. שינויים מהותיים בהפרשות לעומת שנה אשתקד

עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות ומתיקונים אחרים: גידול של כ-32 מיליון ₪ כמפורט בהמשך בפרק ג'.

4. עסקים בהם לא ניתן לבצע הערכה אקטוארית

- בתת ענף נסיעות לחו"ל וקולקטיבים קיימת הפרשה עבור פרמיה שטרם הורווחה. החישוב מתבצע ע"י מחלקת כספים.
- הנתונים בפרק ב' לעיל כוללים הפרשות בגין עסקים נכנסים, ההפרשות אלו נרשמו על פי חישוב שבוצע על ידי חברת הביטוח המוסרת.

חתימה

יהושע מזין F.I.L.A.A. F.I.A.

שם האקטואר הממונה

17.03.2025

תאריך

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת אקטואר ביטוח סיעודי, דצמבר 2024

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "המבטח") להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בביטוח סיעודי עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן: "ההפרשות") כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31/12/2024, כפי שמפורט להלן. אני עובד שכיר של המבטח. אינני בעל עניין בחברה או בחברה קשורה למבטח. התמניתי לתפקיד אקטואר ממונה בספטמבר 2023.

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפוט המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
 - (1) הפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים - אין לחברה עסקים נכנסים בתחום הסיעוד.
 - (2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל התבססה על חישוב שבוצע על ידי המבטחים המובילים של הביטוחים המשותפים.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

א. פרוט סכומי ההפרשות:

- בנספחים א' ו ב' להלן, מפורטים סכומי ההפרשות באלפי ש"ח הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:
- (1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות סיעודיות) והוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח).
 - (2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
 - א) עתודה לתכנית עם צבירה;
 - ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;
 - (3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות סיעודיות.
 - (4) הפרשה בגין השתתפות ברווחים.
 - (5) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה - לא נדרשה הפרשה מבדיקת נאותות העתודה.
 - (6) אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות המפקח, כגון: הפרשה בגין עתודה להשלמה (DAC), השלמת העתודה לפוליסות גמלא - לא נמצא צורך בהפרשה נוספת.

ב. השפעת שינויים על ההפרשות:

להלן השפעת שינויים ברמת הברוטו והנטו עבור:

- (1) פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה: לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדו"ח.
- (2) עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים בגובה של כ-2 מיליון ש"ח בשייר שנובע בעיקרו מעדכון מחקר הוצאות.

פרק ג' - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח סיעודי:

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות המפקח על הביטוח;
 - ג. כללים אקטוארים מקובלים.
2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
4. ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי עתודה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח סיעודי, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. הערות, הבהרות והסברים

- א. פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי ריבית וכו' נכללים בביאור 37 לדוחות הכספיים של כלל ביטוח.
- ב. תיק הביטוח הסיעודי חשוף לשינויים רגולטורים וכן התפתחויות בתנאי השוק, כגון עדכון תוכניות הסיעוד הנמכרות על ידי השב"ן בקופות החולים. העתודה מבוססת על הנחות תחלואה, תמותה ומשך תשלום התביעה. הנחות אלה נתונות לשינויים דמוגרפיים וכלכליים אשר לא ניתן לצפותם מראש.

2. עסקים בהם לא ניתן לבצע הערכה אקטוארית

הנתונים כוללים הפרשות בגין עסקים משותפים בהם החברה אינה מובילה וההערכה האקטוארית נמסרה ע"י אקטואר החברה המובילה.

	F.I.L.A.A. F.I.A. מזין יהושע	17.03.2025
חתימה	שם האקטואר הממונה	תאריך

נספח א' - טופס 12א'

תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל – ברוטו
שם החברה: כלל חברה לביטוח בע"מ

31 בדצמבר 2024			
נתונים ברוטו באלפי ש"ח			
סך הכל	סיעודי		כיסויים אחרים ⁽¹⁾
	קבוצתי	פרט	
	ב5	א5	6
1 תביעות תלויות	0	0	0
2 עתודה (סך הכל שורות 1א2 עד 6)	194	3,361	3555
1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990	0	0	0
2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003	0	0	0
3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004	0	0	0
4א2 לפי מועד הנפקת הפוליסה: סך הכל (1א2 עד 3א2)	0	0	0
ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון	10	2,837	2,848
3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום	183	524	707
4 השתתפות ברווחים	0	0	0
5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה	0	0	0
6 אחר	0	0	0
7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל	0	0	0
א8 השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים	0	0	0
1ב8 שינויים בהנחות	-0	-2	-2
2ב8 שינויים בשיטות	0	0	0
3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה	0	0	0
4ב8 שינויים אחרים	0	0	0

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'.

נספח ב - טופס 12ב

תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - בשייר
שם החברה: כלל חברה לביטוח בע"מ

31 בדצמבר 2024			
נתונים ברוטו באלפי ש"ח			
סך הכל	סיעודי		כיסויים אחרים ⁽¹⁾
	קבוצתי	פרט	
	ב5	א5	6
1 תביעות תלויות	0	0	0
2 עתודה (סך הכל שורות 1א2 עד 6)	189	3,274	3,464
1א2 פוליסות שהונפקו עד שנת 1990	0	0	0
2א2 פוליסות שהונפקו בין השנים 1991-2003	0	0	0
3א2 פוליסות שהונפקו לאחר שנת 2004	0	0	0
4א2 לפי מועד הנפקת הפוליסה: סך הכל (1א2 עד 3א2)	0	0	0
ב2 פוליסות שאינן כוללות מרכיב חיסכון	10	2,837	2,848
3 חלק העתודה בגין תביעות בתשלום	179	437	616
4 השתתפות ברווחים	0	0	0
5 השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה	0	0	0
6 אחר	0	0	0
7 עתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל	0	0	0
א8 השפעת התאמת ההפרשות בגין עסקים חדשים	0	0	0
1ב8 שינויים בהנחות	-0	-2	-2
2ב8 שינויים בשיטות	0	0	0
3ב8 הבדלים בגובה הפרמיה	0	0	0
4ב8 שינויים אחרים	0	0	0

(1) כיסויים אחרים, לרבות: נכויות, כפל תאונה וכד'.

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרת האקטואר בביטוח בריאות

פרק א' - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי כלל חברה לביטוח בע"מ להעריך את ההפרשות המפורטות בפרק ב' להלן בענפי ביטוח בריאות עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן: "ההפרשות") כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31.12.2024, כפי שמפורט להלן.

אני מכהנת כאקטוארית ממונה של ביטוח כללי מיום 10.06.2020. אני עובדת שכירה של המבטח. אינני בעלת עניין במבטח. (להלן: "המבטח").

פרק ב' - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

- א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים.
- בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.
- ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.
- ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף 1 לפרק ג' להלן.
- ד. לצורך חישוב השייר, ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח, מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.
- ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:
- (1) ההפרשה שחושבה בגין עסקים נכנסים- אין עסקים נכנסים.
- (2) ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל התבססה על חישוב שבוצע על ידי.

2. נתונים המצורפים לפסקת היקף חוות הדעת האקטוארית

להלן הערכת סכום העתודות:

ליום 31 בדצמבר 2024		באלפי ש"ח	
		ברוטו	שייר
תביעות תלויות			
(א) ענפים שאינם מקובצים:			
תאונות אישיות ³			
		44,213	44,198
		44,213	44,198
סך הכל ענפים שאינם מקובצים			
		44,213	44,198
(1) (ב) סך הכל ענפים שאינם מקובצים ומקובצים			
(2) הוצאות עקיפות			
		3,442	3,442
(3) הפרשה הנובעת מתנאי חוזה הביטוח			
		אין	אין
(4) הפרשה בגין השתתפות ברווחים			
		אין	אין
סך הכל התחייבויות ביטוחיות בגין חוזי ביטוח הכלולים במגזר ביטוח כללי המחושבות לפי			
		47,655	47,640
הערכה אקטוארית			

3. כולל ענפי תאונות אישיות ותאונות אישיות תלמידים.

פרק ג' - חוות הדעת

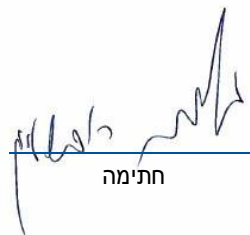
אני מצהיר ומאשר כי בתת ענפי ביטוח הבריאות הבאים כהגדרתם בהודעת הפיקוח על עסקי ביטוח (ענפי ביטוח), התשמ"ה-1985:

(א) ביטוח מפני תאונות אישיות סעיף 1(א)(5)

1. הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בפרק ב' בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - א. הוראות חוק הפיקוח על עסקי ביטוח, התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - ב. הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון;
 - ג. עמדת הממונה בחישוב עתודות ביטוח כללי;
 - ד. כללים אקטוארים מקובלים.
 2. לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בפרק ב', הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
 3. ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ההפרשות המפורטות בפרק ב', מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח בריאות השייכים לתתי ענפי ביטוח הבריאות שפורטו לעיל, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

פרק ד' - הערות והבהרות

1. העתודה הנקובה מבוססת על הערכה אקטוארית שבבסיסה אומדנים סטטיסטיים הכוללים מרכיב של אי וודאות. האומדן הסטטיסטי מבוסס על הנחות שונות המבטאות את מה שידוע לנו היום. הנחות אלו עשויות להשתנות בהתאם למידע חדש שיתקבל בעתיד, שינויים בסביבה החוקתית, המשפטית, החברתית והכלכלית ומאירועים שיקרו בפועל, אלה עלולים לגרום לשינוי בהערכות.
2. החברה מהוונת את תשלומי התביעות העתידיים בתת ענף תאונות אישיות תלמידים לפי עקום ריבית חסרת סיכון תוך התאמתו לאופיין הבלתי נזיל של ההתחייבויות הביטוחיות.

חתימה

גלית רובשטיין F.I.L.A.A
שם האקטואר הממונה

17.03.2025
תאריך

הצהרת אקטואר לעסקי ביטוח חיים

פרק א' - הצהרת האקטואר

להלן הצהרה אקטוארית ביחס לעסקי החיים של החברה.

יש לקרוא הצהרה זו על כל חלקיה כמקשה אחת. תשומת לב מיוחדת מופנה לחלק ד' של ההצהרה לגבי הערות והבהרות.

סעיף א.1 - זהות האקטואר

נתבקשתי על ידי כלל חברה לביטוח להעריך את ההפרשות המפורטות בסעיף א.2 להלן בביטוח חיים עבור הדוחות הכספיים של המבטח (להלן – ההפרשות) כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31.12.2024, כפי שמפורט להלן.

אני עובד שכיר של כלל חברה לביטוח בע"מ. אני מונית לתפקיד, בענפי ביטוח חיים המפורטים, מחודש ינואר 2024. איני בעל עניין במבטח או בן משפחה של בעל עניין במבטח.

סעיף א.2 - היקף חוות הדעת האקטוארית

1. חוות הדעת האקטוארית

א. לצורך חישוב ההפרשות של המבטח, הסתמכתי על נתונים אשר הומצאו לי על ידי המבטח. בקשותי לקבלת מידע ונתונים נענו בצורה מספקת לצורך הערכת ההפרשות לצורכי הדוחות הכספיים. בחנתי את סבירות והלימות הנתונים ובכלל זה השוויתי את הנתונים האמורים לנתוני השנה אליה מתייחס הדוח ולנתוני השנים הקודמות.

ב. במידת הצורך הסתמכתי בהערכתי גם על נתונים שהתקבלו ממקורות מהימנים אחרים. בחנתי את מידת התאמת הנתונים והרלוונטיות שלהם.

ג. ההנחות האקטואריות ששימשו אותי בעבודתי, וכן השיטות להערכת ההפרשות המפורטות להלן נקבעו על ידי, לפי מיטב שיפטי המקצועי, וזאת בכפוף להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים בסעיף א.1.3 להלן.

ד. לצורך חישוב השייר ביקשתי מהגורמים המוסמכים על ביטוח משנה של המבטח מידע בדבר הסדרי ביטוח המשנה של המבטח, יכולת גביית התביעות ובעיות במדיניות התשלום של מבטחי המשנה. בחנתי על סמך המידע שנמסר לי את ההשלכות וההשפעות של הסדרי ביטוח המשנה על ההפרשות.

ה. בחוות דעתי נלקחו בחשבון גם העניינים הבאים:

ההפרשה שחושבה עבור ביטוחים משותפים בהם החברה אינה מבטח מוביל התבססה על חישוב שבוצע על ידי האקטואר של המבטחים המובילים של הביטוחים המשותפים, ובכלל זה תיק ביטוח חיים של הסנה החברה הישראלית לביטוח, שנרכשה במשותף ע"י המבטח וע"י מגדל חברה לביטוח, בגין הפוליסות המנוהלות בידי מגדל חברה לביטוח.

2. פרוט נתוני סכומי ההפרשות

א. פרוט סכומי ההפרשות ברמת הברוטו והנטו

בנספחים א' ו ב' להלן, מפורטים סכומי ההפרשות באלפי ש"ח הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר כדלהלן:

(1) הפרשה לתביעות תלויות (תביעות שאירעו אך טרם שולמו במלואן, בין אם אושרו ובין אם לאו, למעט תביעות המשולמות כקצבאות (כגון: אכ"ע והכנסה למשפחה)) והוצאות הישירות והעקיפות הנובעות מהן (כולל הפרשה לתביעות שעליהן המבטח טרם קיבל דיווח) - Reserve for Unpaid Losses (Incurred but Unpaid Claims) and Unpaid Allocated and Unallocated Loss Adjustment Expenses (Including IBNR).

(2) הפרשה (עתודה) הנובעת מתנאי חוזה הביטוח בביטוח חיים בנפרד, לרבות -
(א) עתודה לתכנית עם צבירה;

(ב) הפרשה הנדרשת כאשר חלק מהפרמיה הנגבית בשנים המוקדמות של החוזה מיועדת למתן כיסוי עתידי במועד מאוחר יותר, כגון: הפרשה בגין פרמיה קבועה, ברות ביטוח והמשכיות;

(3) חלק העתודה בגין תביעות בתשלום, לרבות תביעות המשולמות כקצבאות כגון: אכ"ע והכנסה למשפחה.

(4) הפרשה בגין השתתפות ברווחים.

(5) השלמה הנובעת מבדיקת נאותות העתודה - בבדיקה שנערכה לגבי נאותות העתודה סך ההפרשה ליום הדוח עומדת על 0 ש"ח.

(6) אחר - הפרשות נוספות לפי הוראות הממונה, כגון: השלמת העתודה לפוליסות גמלה

ב. השפעת שינויים/עדכונים על ההפרשות

השפעת השינויים המפורטים להלן על ההפרשות, באלפי ש"ח, הן ברמת הברוטו והן ברמת השייר:

- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לאחר תום תקופת הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע מההבדלים בין הנחות בסיס הפרמיה לבין הנחות בסיס ההפרשה - לא נדרשה התאמה מסוג זה בתקופת הדו"ח.
- עבור פוליסות שנכנסו לתוקף לפני הדוח הכספי השנתי האחרון - סכום ההתאמה של ההפרשות, אשר נובע משינויים בהנחות, בשיטות או ברמת הפרמיה הצפויה להיגבות, ומתיקונים אחרים - הוקטנה ההפרשה בסכום כולל של כ-163 מלש"ח בברוטו ובשייר, שנובע בעיקרו מהתאמת הנחות לפוליסות קצבה בתשלום ונדחות.

סעיף א.3 - חוות הדעת

אני מצהיר ומאשר כי בענף ביטוח חיים:

- הערכתי את הפרשות המבטח המפורטות בסעיף א.2 לעיל בהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים להלן, והכול כתוקפם ביום הדוח הכספי:
 - הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) התשמ"א - 1981 והתקנות לפיו;
 - הוראות והנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון;
 - כללים אקטואריים מקובלים.
- לאחר שבחנתי את הנתונים המוזכרים בסעיף א.2 לעיל, הגעתי לידי מסקנה כי הנתונים סבירים ומספקים, וכי ניתן להסתמך עליהם לצורך הערכתי.
- ההנחות והשיטות להערכת ההפרשות נקבעו על ידי, לפי מיטב שיקול דעתי המקצועי ובהתאם להוראות, להנחיות ולכללים המפורטים לעיל.
- ההפרשות המפורטות בסעיף א.2 לעיל, מהוות לפי מיטב ידיעתי והערכתי רזרבה הולמת לכיסוי התחייבויות המבטח בגין חבותו הנובעת מחוזי ביטוח חיים, כתוקפם ביום הדוח הכספי.

סעיף א.4 - הערות והבהרות

1. הערות והבהרות

א. סוגי העתודות וההנחות

פרטים אודות סוגי העתודות, שיעורי ריבית וכו', נכללים בבאור 37 לניהול הסיכונים בדוחות הכספיים של כלל ביטוח.

ב. אי-ודאות סטטיסטית ואקטוארית

בחלקן, העתודות המחושבות בגין הכיסויים הביטוחיים מבוססות על הנחות שיעורי תמותה ושיעורי תחלואה המשקפים את נסיון החברה או הענף בפועל או המתבססים על נסיון מבטחי המשנה או על הנחיות רגולטוריות מבוססות. החישובים והמודלים, כולל הנחות העבודה, פותחו על פי הבנתי את הסביבה העיסוקית העכשווית של החברה ועל פי הערכתי להתפתחות הסביבה העיסוקית של החברה והתנהגות בעלי הפוליסות בעתיד. לכן, יש להכיר בכך כי התוצאות העיסוקיות העתידיות בסבירות גבוהה יהיו שונות מאלו שחוזזו על פי המודלים האקטואריים לחישוב העתודות.

ג. חשיפה להתפתחויות ולשינויים עתידיים

בעתיד יתכנו שינויים והתפתחויות בכל הקשור לתנאי שוק ביטוח החיים בישראל, עקב שינויי רגולציה, החלטות בתי דין, התפתחויות טכנולוגיות ושינויים בתנאים חברתיים וסביבתיים. גורמים אלו לא ניתנים לחיזוי מראש ועשויים להשפיע על העלוות הסופית של התביעות ולכן על ההערכה האקטוארית להפרשות.

ד. התאמת נתוני הנספחים לדוחות הכספים

הטבלאות בנספחים להלן נערכו עפ"י הנחיות המפקח על הביטוח, והרכב הנתונים בהם אינו בהכרח תואם את הרכב הנתונים המופיע בדוחות הכספיים ובביאורים של החברה.

2. התאמות ושינויים מהותיים

א. בחינת נאותות העתודה (LAT)

ביום 29 במרס, 2020 פורסם חוזר ביטוח 2020-1-5 "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - בדיקת נאותות העתודה (LAT)". החוזר קבע לעניין ביטוח חיים כי בדיקת ה-LAT תחושב תוך קיבוץ כל מוצרי ענף ביטוח חיים יחדיו, וזאת במקום חישוב עבור קבוצות פוליסות כפי שהגדיר הממונה בעבר.

שינוי זה מאפשר לבחון ביחד פוליסות המגלמות רווח, עם כאלו המגלמות הפסד. עקב כך והיות שיש יותר רווח מגולם מאשר הפסד מגולם בכלל הפוליסות במגזר ביטוח חיים, עולה כי לא נדרשת הפרשה עקב בדיקת ה-LAT במגזר ביטוח חיים.

ב. התאמות בגין עתודות לתשלום קצבה

מדי תקופה בוחנת החברה את הנחות העבודה לחישוב העתודות לתשלום קצבה בהתאם להוראות חוזר הפיקוח שפורסם במרץ 2013 בנושא חישוב עתודות לתשלום קצבה בפוליסות ביטוח חיים.

מעת לעת עורכת החברה מחקרים בהם היא בוחנת את שיעור המבוטחים הצפויים לממש את זכאותם לקבל קצבה בעת יציאתם לפרישה, את תמהיל מסלולי הקצבאות שבוחרים המבוטחים הפורשים לקבל, אשר בהתאם להם נקבע משך הזמן שבו תשולם הקצבה וכן פרמטרים אחרים הרלוונטיים להערכת ההפרשה.

בתקופת הדוח עדכנה החברה מספר דברים: את שיעורי הריבית להיוון העתודות לתשלום קצבה, את תמונת גמלאים בהתאם לחוזר "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין מדידת התחייבויות - עדכון מערך ההנחות הדמוגרפי בביטוח חיים ולקרנות הפנסיה", תמהיל מסלולי הקצבאות שבוחרים המבוטחים הפורשים לקבל, את ההנחות לגבי גילאי פרישת המבוטחים, את שיעורי לקיחת הגימלה בכל גיל פרישה ואת שיעורי הביטולים. ההשפעה הכוללת של עדכונים אלו גרמה לקיטון בהפרשה לקצבאות בתשלום וקצבאות נדחות בסך של כ-163 מ"ש. פקטור ה-K אשר אותו, נכון לתאריך הדוח הכספי, החברה הותירה עבור פוליסות מבטיחות התשואה על שיעור של 0.0% (0% אשתקד) ועבור פוליסות תלויות תשואה הותירה על שיעור של 0.96% (0.96% אשתקד). לפרטים נוספים ראה באור 37.ה.ה - בדוחות הכספיים.

ההפרשה להשלמה לעתודה לקיצבה מחושבת עבור פוליסות שבתוקף (משולמות ומסולקות), המאפשרות תשלומי קיצבה לכל החיים, ואשר טרם הגיעו לשלב מימוש הקיצבה או שמבוטחיהן הגיעו לגיל פרישה אך טרם החלו לקבל קיצבה בפועל. סכום ההפרשה שנצבר בספרים במשך השנים עד ליום 31 בדצמבר 2024, הכולל את העדכונים לעיל, הסתכם לסך של כ-3,074 מיליוני ש"ח (לעומת כ-3,030 מיליוני ש"ח אשתקד). יתרת ההפרשות בגובה הסכום המוערך ליום 31 בדצמבר 2024 בסך של כ-2,486 מיליוני ש"ח (לעומת כ-2,743 מיליוני ש"ח אשתקד) תיזקף לאורך חיי הפוליסה הנותרים עד גיל הפרישה, על פי נוסחה גיאומטרית המתחשבת, בין היתר, בפקטורי ריבית ההיוון K-, כמפורט לעיל.

העלות הכוללת (הנובעות מהתארכות תוחלת החיים) של תשלומי הקצבה בגין קצבה נדחית, הצפויים להיות משולמים לאורך השנים בעתיד, בגין הכספים שנצברו בפוליסות לתום תקופת הדיווח, עומדת על סך של כ-5,559 מיליוני ש"ח (לעומת כ-5,771 מיליוני ש"ח אשתקד) עבור מלוא התיק (כולל חלק החברה בתיק הסנה).

אומדן העלות הכוללת של ההפרשה לקצבה נדחית עשוי להשתנות עקב מספר גורמים, הכוללים, בין היתר, שינויים בתוחלת החיים ובשיעור המבוטחים המממשים את זכאותם לקצבה, שינוי בטעם המבוטחים בבחירת מסלולי הקצבה בעת הפרישה, גידול בצבירות החיסכון של המבוטחים עקב תשלומי פרמיות עתידיות ו/או גידול בהכנסות מהשקעות וכן שינויים בהנחות שיעורי ריבית ההיוון והנחות אחרות.

חתימה

מיכאל האן-מרקוביץ', F.ILA.A

שם האקטואר הממונה

17.03.2025

תאריך

נספח א – טופס 12א

טופס 12א'

תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - **ברוטו**

שם החברה: כלכל חברה לביטוח בע"מ

נתונים ברוטו

31/12/24

באלפי ₪

ס"ה	סה"כ	חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	סיכון מוות טהור או מרכיב בפוליסות (עדיף, מסולל)		סיכון מוות טהור או מרכיב בפוליסה	אכ"ע	כיסויים אחרים (1)
							מבטיח תשואה	משתתף	פרט	קבוצתי	
		א1	א2	א3	ב1	ב2	ב3	ב4	ב5	ב6	ב7
1	199,856	21,423	12,513	16,121	11,560	121,914	8,907	0	7,418	6	
2	116,104,094	4,728,360	1,018,586	15,325,088	92,272,330	129,909	61,779	2,515,803	52,238	4	
1א2	19,141,805	4,600,926	0	14,342,046	192,638	1,119	0	3,681	1,396	3	
2א2	52,567,058	0	1,008,660	0	51,477,453	9,738	0	56,208	14,998	2	
3א2	38,779,827	823	0	-2	38,648,171	4,623	0	125,723	489	1	
4א2	110,488,689	4,601,748	1,008,660	14,342,044	90,318,263	15,480	0	185,612	16,882	5	
2ב	315,064	0	0	0	0	102,028	42,796	134,884	35,356	7	
3	2,197,142	0	0	0	0	0	2,603	2,194,540	0	8	
4	29,549	0	0	0	0	12,401	16,380	768	0	9	
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	
6	3,073,650	126,612	9,926	983,045	1,954,067	0	0	0	0	11	
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	

(1) כס"ם אחרים, לרבות: נכות, כפל תאונה וכד'

8א	-163,464	-25,580	-1,133	-105,801	-30,950	0	0	0	0	0	
1ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
4ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

נספח ב – טופס 12ב

טופס 12ב'

תביעות תלויות, עתודה ועתודה לסיכונים יוצאים מן הכלל - **בשייר**

שם החברה: כלכל חברה לביטוח בע"מ

נתונים ברוטו

31/12/24

באלפי ₪

ס"ה	סה"כ	חסכון וסיכון מוות (קלאסי, מסורתי)	מבטיח תשואה	משתתף	מבטיח תשואה	משתתף	סיכון מוות טהור או מרכיב בפוליסות (עדיף, מסולל)		סיכון מוות טהור או מרכיב בפוליסה	אכ"ע	כיסויים אחרים (1)
							מבטיח תשואה	משתתף	פרט	קבוצתי	
		א1	א2	א3	ב1	ב2	ב3	ב4	ב5	ב6	ב7
1	192,825	21,397	12,272	16,121	11,560	117,109	8,458	0	5,907	4	
2	115,580,695	4,728,360	1,018,586	15,324,881	92,272,330	118,625	61,588	2,004,087	52,238	3	
1א2	19,139,193	4,600,926	0	14,341,839	192,638	1,119	0	1,276	1,396	2	
2א2	52,565,455	0	1,008,660	0	51,477,453	9,738	0	54,605	14,998	1	
3א2	38,773,371	823	0	-2	38,648,171	4,623	0	119,267	489	5	
4א2	110,478,018	4,601,748	1,008,660	14,341,836	90,318,263	15,480	0	175,149	16,882	6	
2ב	274,358	0	0	0	0	90,744	42,605	105,653	35,356	7	
3	1,725,120	0	0	0	0	0	2,603	1,722,518	0	8	
4	29,549	0	0	0	0	12,401	16,380	768	0	9	
5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	
6	3,073,650	126,612	9,926	983,045	1,954,067	0	0	0	0	11	
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12	

(1) כס"ם אחרים, לרבות: נכות, כפל תאונה וכד'

8א	-163,464	-25,580	-1,133	-105,801	-30,950	0	0	0	0	0	
1ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
2ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
3ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
4ב8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

חלק ד

פרטים נוספים על התאגיד
ושאלון ממשל תאגידי

שם החברה:	כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "החברה")
מס' חברה ברשם:	52-003612-0
כתובת :	ראול ולנברג 36, קרית עתידים, מגדל 8, תל אביב 6136902
כתובת דואר אלקטרוני:	YehudaG@Clal-Ins.co.il
טלפון:	03-6388830
פקסימיליה:	03-7965678
תאריך המאזן:	31.12.2024
תאריך פרסום הדוח:	17.03.2025

תוכן עניינים

3	1. פרטים הנדרשים בקשר עם הערכת שווי מהותית (תקנה 8ב')
3	2. נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה ליום 31 בדצמבר 2024 (תקנה 9ג')
12	3. דוח בדבר מצבת התחייבויות של התאגיד המדווח והחברות המאוחדות לפי מועדי פירעון ליום 31 בדצמבר 2024 (תקנה 9ד')
12	4. תמצית דוחות על הרווח הכולל הרבעוניים (תקנה 10 א)
15	5. שימוש בתמורת ניירות ערך (תקנה 10 ג)
15	6. השקעות בחברות-בת וחברות קשורות שהינן חברות פעילות מהותיות לתאריך הדוח על המצב הכספי (תקנה 11)
19	7. הלוואות ושטרי הון לחברות בנות וקשורות של החברה
21	8. רוחים והפסדים של חברות בנות פעילות וחברות קשורות פעילות והכנסות (במישרין ובעקיפין) מהן לשנה שנסתיימה ביום 31.12.2024 (תקנה 13)
22	9. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי (תקנה 14)
22	10. מסחר בבורסה (תקנה 20)
22	11. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21)
25	12. בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21 א)
25	13. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)
30	14. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה (תקנה 24)
31	15. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים (תקנה 24א)
31	16. מרשם בעלי המניות (תקנה 24ב)
32	17. הדירקטורים של התאגיד
36	18. נושאי משרה בכירה של התאגיד (תקנה 26 א')
38	19. מורשה חתימה של התאגיד (תקנה 26ב)
38	20. רואי החשבון של החברה (תקנה 27)
38	21. שינוי בתזכיר או בתקנון (תקנה 28)
38	22. החלטות והמלצות הדירקטוריון (תקנה 29)
38	23. החלטות החברה (תקנה 29א)

1. פרטים הנדרשים בקשר עם הערכת שווי מהותית (תקנה 8ב')

אין

2. נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה ליום 31 בדצמבר 2024 (תקנה 9ג')

טל. 972-3-6232525
פקס 972-3-5622555
ey.com

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144 א',
תל-אביב 6492102

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
בעלי המניות של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי נפרד לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970

ביקרנו את המידע הכספי הנפרד המובא לפי תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "החברה") לימים 31 בדצמבר, 2024 ו-2023 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2024 ואשר נכלל בדוח התקופתי של החברה. המידע הכספי הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דיעה על המידע הכספי הנפרד בהתבסס על ביקורתנו.

לא ביקרנו את המידע הכספי הנפרד מתוך הדוחות הכספיים של חברות מוחזקות אשר הנכסים בניכוי ההתחייבויות המיוחסים להן, נטו הסתכמו לסך של כ-93 מיליוני ש"ח וכ-83 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2024 ו-2023, בהתאמה, ואשר חלקה של החברה ברווחי החברות הנ"ל הסתכמו לסך של כ-12 מיליוני ש"ח, כ-10 מיליוני ש"ח וכ-6 מיליוני ש"ח לשנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2024, 2023 ו-2022, בהתאמה. הדוחות הכספיים של אותן חברות בוקרו על ידי רואי חשבון אחרים שדוחותיהם הומצאו לנו וחוות דעתנו, ככל שהיא מתייחסת לסכומים שנכללו בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות רואי החשבון האחרים.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידע סבירה של ביטחון שאין במידע הכספי הנפרד הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובפרטים הכלולים במידע הכספי הנפרד. ביקורת כוללת גם בחינה של הכללים החשבונאיים שיושמו בעריכת המידע הכספי הנפרד ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון והנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה של המידע הכספי הנפרד בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, בהתבסס על ביקורתנו ועל הדוחות של רואי חשבון אחרים, המידע הכספי הנפרד ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות תקנה 9' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב,
17 במרס, 2025

מבקרים משותפים

נתונים על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר			מידע נוסף	במיליוני ש"ח
2023	2024			
נכסים				
8,418	9,829	2.5	השקעה בחברות מוחזקות	
704	1,010	2.5	הלוואות ויתרות חברות מוחזקות	
-	1		חייבים ויתרות חובה	
			השקעות פיננסיות אחרות:	
906	9		נכסי חוב סחירים	
17	34		מניות	
87	100		אחרות	
1,011	142	2.2 (א)	סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות	
9	37	2.3	מזומנים ושוי' מזומנים	
10,142	11,019		סך כל הנכסים	
הון				
167	167	2.7	הון מניות	
2,390	2,423	2.7	פרמיה על מניות	
1,005	1,242		קרנות הון	
5,019	5,618		עודפים	
8,581	9,450		סך כל ההון	
התחייבויות				
45	46	2.2 (ב)	זכאים ויתרות זכות	
1	2		יתרות חברות מוחזקות	
1,514	1,522	2.7	התחייבויות פיננסיות	
1,561	1,569		סך כל ההתחייבויות	
10,142	11,019		סך כל ההון וההתחייבויות	

המידע הנוסף המצורף מהווה חלק בלתי נפרד מהמידע הכספי הביניים הנפרד של החברה.

ערן צ'רנינסקי
משנה למנכ"ל
מנהל חטיבה פיננסית

יורם נוה
מנהל כללי

חיים סאמט
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
17 במרס 2025

נתוני רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר				
במיליוני ש"ח	מידע נוסף	2024	2023	2022
חלק החברה ברוחי חברות מוחזקות, נטו ממס רוחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון:		741	206	89
	2.7	41	39	46
		28	24	10
סך כל ההכנסות		809	269	145
הוצאות הנהלה וכלליות		12	16	15
הוצאות מימון	2.7	80	33	-
סך כל ההוצאות		91	49	15
רווח לפני מסים על הכנסה		718	220	130
מסים על הכנסה		-	-	9
רווח לתקופה		718	220	121

המידע הנוסף המצורף מהווה חלק בלתי נפרד מהמידע הכספי הביניים הנפרד של החברה.

נתוני רווח כולל

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	במיליוני ש"ח
121	220	718	רווח לתקופה
רווח כולל אחר:			
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד:			
(3)	-	-	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקק לקרן הון
(362)	84	237	רווח (הפסד) כולל אחר בגין חברות מוחזקות
(365)	84	237	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שהועבר או יועבר לרווח והפסד לפני מס
-	-	-	מסים (הטבת מס) בגין מרכיבים אחרים של רווח (הפסד) כולל
(365)	84	237	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד:			
8	-	1	רווח כולל אחר בגין חברות מוחזקות שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
8	-	1	רווח כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
(357)	85	238	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
(237)	305	956	סה"כ רווח (הפסד) כולל לתקופה

המידע הנוסף המצורף מהווה חלק בלתי נפרד מהמידע הכספי הביניים הנפרד של החברה.

נתונים על תזרימי המזומנים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2022	2023	2024	מידע נוסף
במיליוני ש"ח			
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת			
121	220	718	רווח לתקופה התאמות:
(89)	(206)	(741)	חלק החברה (ברווחי) הפסדי חברות מוחזקות
13	25	166	דיבידנד מחברות מוחזקות
(8)	(9)	(2)	ריבית שנצברה בגין פקדונות בנקאיים
(36)	(31)	(30)	ריבית והפרשי הצמדה שנצברו בגין שטר ההון לחברה מוחזקת
-	33	80	ריבית שנצברה והפחתת עלויות הנפקה וניכיון בגין אג"ח
(1)	(14)	(24)	הפסד (רווח) מהשקעות פיננסיות אחרות
9	-	-	מיסים על הכנסה
(112)	(203)	(551)	
-	-	(1)	שינויים בפרטים אחרים בנתונים על המצב הכספי, נטו:
3	(5)	-	שינוי בחייבים ויתרות חובה
3	(6)	(1)	שינוי בזכאים ויתרות זכות
מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת			
7	3	7	מזומנים שהתקבלו במהלך התקופה עבור:
8	9	2	מזומנים נטו מפעילות שוטפת בגין עסקאות עם חברות מוחזקות
(5)	(9)	-	ריבית שהתקבלה
21	15	175	מס הכנסה שהתקבל (שולם)
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה			
22	23	23	פירעון ריבית משטר הון לחברה מוחזקת
-	(79)	(292)	2.5 השקעה בשטרי הון בחברה מוחזקות
(181)	(908)	(97)	השקעה בנכסים פיננסיים זמינים למכירה
7	106	990	תמורה ממכירת נכסים פיננסיים זמינים למכירה
-	(1,215)	(599)	2.5 השקעה בחברות מוחזקות
(151)	(2,072)	25	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון			
492	-	-	2.7 תמורה מהנפקת הון מניות (בניכוי הוצאות הנפקה)
-	1,537	-	תמורה מהנפקת אגח (בניכוי הוצאות הנפקה)
-	-	(72)	ריבית ששולמה
-	-	(100)	דיבידנד ששולם
492	1,537	(172)	מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
362	(520)	28	עלייה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
166	529	9	מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
529	9	37	מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

להלן נתונים כספיים מתוך הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ליום 31 בדצמבר 2024 (להלן: "הדוחות המאוחדים"), המפורסמים במסגרת הדוחות התקופתיים (בפרק ג' - דוחות כספיים), המיוחסים לחברה עצמה (להלן: "המידע הכספי הנפרד"), המוצגים בהתאם לתקנה 9' והתוספת העשירית לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ע-2010 (להלן: "התקנה" ו"התוספת העשירית", בהתאמה) בעניין מידע כספי נפרד של התאגיד. יש לקרוא את המידע הכספי הנפרד ביחד עם הדוחות המאוחדים

עיקרי המדיניות החשבונאית שישומה במידע הכספי הנפרד:

כללי המדיניות החשבונאית אשר פורטו בדוחות המאוחדים יושמו בעקביות לכל התקופות המוצגות במידע הכספי הנפרד על ידי החברה, לרבות האופן בו סווגו הנתונים הכספיים במסגרת הדוחות המאוחדים, בשינויים המתחייבים מהאמור להלן:

א. הצגת הנתונים הכספיים

1. נתונים על המצב הכספי

נתונים אלו כוללים מידע בדבר סכומי הנכסים וההתחייבויות הכלולים בדוחות המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), תוך פירוט לפי סוגי הנכסים וההתחייבויות. כמו כן, נכלל במסגרת הנתונים הללו, מידע בדבר סכום נטו, בהתבסס על הדוחות המאוחדים, המיוחס לבעלי המניות של החברה עצמה, של סך הנכסים בניכוי סך ההתחייבויות, בגין חברות מוחזקות, לרבות מוניטין.

2. נתונים על הרווח הכולל

נתונים אלו כוללים מידע בדבר סכומי ההכנסות וההוצאות הכלולים בדוחות המאוחדים, בפילוח בין רווח או הפסד ורווח כולל אחר, המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), תוך פירוט לפי סוגי ההכנסות וההוצאות. כמו כן, הנתונים כוללים, מידע בדבר סכום נטו, בהתבסס על הדוחות המאוחדים המיוחס לבעלי המניות של החברה עצמה, של סך ההכנסות בניכוי סך ההוצאות בגין תוצאות פעילות של חברות מוחזקות, לרבות ירידת ערך מוניטין, ירידת ערך השקעה בחברה כלולה או ביטולה וכן ירידת ערך השקעה בחברה בשליטה משותפת המטופלת לפי שיטת השווי המאזני או ביטולה.

3. נתונים על תזרימי המזומנים

נתונים אלו כוללים פירוט של סכומי תזרימי המזומנים הכלולים בדוחות המאוחדים המיוחסים לחברה עצמה (למעט בגין חברות מוחזקות), כשהם לקוחים מתוך הדוח על תזרימי המזומנים המאוחד, בפילוח לפי תזרימי מפעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון, תוך פירוט מרכיביהם. תזרימי מזומנים בגין פעילות שוטפת, פעילות השקעה ופעילות מימון בגין עסקאות עם חברות מוחזקות מוצגים בנפרד בנטו, במסגרת הפעילות המתאימה, בהתאם למהות העסקה.

ב. עסקאות בין החברה לחברות מוחזקות

1. הצגה

יתרות הדדיות בקבוצה והכנסות והוצאות הנובעות מעסקאות הדדיות, אשר בוטלו במסגרת הכנת הדוחות המאוחדים, הוצגו בנפרד מהיתרה בגין חברות מוחזקות והרווח בגין חברות מוחזקות, יחד עם יתרות דומות מול צדדים שלישיים. רווחים והפסדים שטרם מומשו, הנובעים מעסקאות בין החברה לחברות מוחזקות שלה, הוצגו במסגרת היתרה בגין חברות מוחזקות ובמסגרת הרווח בגין חברות מוחזקות.

2. מדידה

עסקאות שבוצעו בין החברה לחברות מאוחדות שלה נמדדו בהתאם לעקרונות ההכרה והמדידה, הקבועים בתקני דיווח כספי בינלאומיים, המתווים את הטיפול החשבונאי בעסקאות מעין אלו המבוצעות מול צדדים שלישיים.

2.2 מכשירים פיננסיים

א. השקעות פיננסיות

להלן ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
נכסי חוב סחירים		
902	-	אגרות חוב ממשלתיות
4	9	אגרות חוב קוצרניות
906	9	סך הכל נכסי חוב סחירים
מניות (1)		
17	34	סחירות
17	34	סך הכל מניות
87	100	השקעות פיננסיות אחרות (קרנות כספיות)
1,011	142	סך הכל השקעות פיננסיות (2)

(1) מועד המימוש החזוי של המניות טרם נקבע.

(2) בתקופת הדוח, החברה העבירה לסימקס כ-891 מיליוני ש"ח לפירעון הלוואת הסינדיקציה. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.10 להלן.

ב. זכאים ויתרות זכות

להלן ההרכב: (*)

ליום 31 בדצמבר		במיליוני ש"ח
2023	2024	
2	2	הוצאות לשלם
43	43	ריבית לשלם בגין אג"ח
1	1	אחרים (**)
45	46	סך הכל

(*) יתרות הזכאים אינן צמודות.

(**) בעיקר בגין הפרשה לתביעות. לפרטים נוספים ראה באור 45 בדוחות המאוחדים.

2.3 מזומנים ושווי מזומנים

הרכב והצמדה:

ליום 31 בדצמבר		ריבית ליום 31 בדצמבר 2024		במיליוני ש"ח
2023	2024	%		
9	24	4.14-4.19		שקל חדש לא צמוד
-	13	3.85		צמוד לדולר
9	37			סך הכל

עיקר המזומנים ושווי מזומנים הינם יתרות עו"ש ופיקדונות לזמן קצר בתאגידים בנקאיים. שיעורי הריבית על יתרות העו"ש מבוססות על שיעורי ריבית בגין הפקדות יומיות.

2.4 מסים על ההכנסה

א. לפרטים בדבר סביבת המס בה פועלת החברה, ראה באור 24(א) בדוחות המאוחדים.

ב. בדבר התחייבויות מסים נדחים שלא הוכרו, והפסדים וניכויים לצרכי מס להעברה לשנים הבאות, ראה באור 24(ו) בדוחות המאוחדים.

2.5 חברות מוחזקות - השקעות, יתרות, התקשרויות ועסקאות מהותיות

להלן ההרכב:

ליום 31 בדצמבר		מידע נוסף	במיליוני ש"ח
2023	2024		
8,418	9,829		השקעות בחברות מוחזקות
502	519	2.8	שטר הון לכלל ביטוח
53	53	2.9	שטרי הון לכלל פיננסים
58	58		שטר הון לכלל סוכנויות
76	368	2.10	שטרי הון לסימקס החזקות
15	11		יתרות שוטפות
704	1,010		סך הכל הלוואות ויתרות חובה חברות מוחזקות
9,122	10,838		סך הכל

- א. באשר לרשימת החברות המוחזקות העיקריות, ראה באור 9(א) בדוחות המאוחדים.
 ב. באשר להתחייבויות החברה להשלמת ההון העצמי הנדרש מחברות מוחזקות שלה, ראה באור 17(ה) בדוחות המאוחדים.
 ג. ההוצאות בחברה כוללות השתתפות בחלק היחסי בהתאם למנגנון הקצאות עלויות בקבוצה.

2.6 דירוג

בחודש פברואר 2023 פרסמה מעלות S&P דוח דירוג אשר קבע דירוג של AA- חברה ולאגרות חוב שהונפקו על ידה. הדירוג אושר בהמשך שנת 2023 להרחבות סדרה נוספות וכן להנפקת סדרה חדשה, שבוצעו במהלך השנה וכן אושרר בחודש יולי 2024 (ראו סעיף 2.7 להלן). לפרטים נוספים ראה ביאור 26' בדוחות המאוחדים.

2.7 הנפקת הון וחוב על ידי החברה

בחודש ינואר 2022, ביצעה החברה הנפקה של כ- 6,411 מיליון מניות בסך של כ- 506 מיליוני ש"ח, במחיר מניה של 78.95 ש"ח. לאחר הוצאות הנפקה הסכום נטו שקיבלה החברה הסתכם לכ- 492 מיליוני ש"ח.
 בחודש פברואר 2023 ביצעה החברה הנפקה של 249.1 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה א' ושל 150 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב סדרה ב' על פי דוח הצעת מדף מיום 9 בפברואר 2023, שפרסמה מכח תשקיף המדף של החברה. הוצאות ההנפקה הסתכמו בסך של כ-3 מיליוני ש"ח, תמורת ההנפקה נטו הינה בסך של כ-397 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 26' בדוחות המאוחדים.
 בחודש מרס 2023 וכחלק מתמורת עסקת מקס איט פיננסים בע"מ ("מקס"), החברה הקצתה לניצעים במועד השלמת העסקה 4,970,310 מניות רגילות של החברה בנות 1 ש"ח ע"נ כל אחת ("המניות המוקצות"). המניות המוקצות היוו מיד לאחר הקצאתן כ- 6.29% מהונה המונפק והנפרע של החברה וכ- 6.05% מהונה המונפק והנפרע של החברה בדילול מלא. לפרטים אודות רכישת מקס ראה ביאור 46(י) בדוחות המאוחדים.
 ביוני 2023 בוצעה הרחבה של 250 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א) של החברה למשקיעים מסווגים, ובאוגוסט 2023 בוצעה הרחבה נוספת של 400 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א) של החברה.
 בדצמבר 2023 בוצעה הנפקה של 500 מיליון ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ג) של החברה.
 לפרטים בדבר תנאי אגרות החוב שהונפקו על ידי החברה ראה ביאור 26 בדוחות המאוחדים.
 לפרטים בדבר ייעוד תמורת הנפקת המניות, ראה ביאור 26 בדוחות המאוחדים.
 לפרטים בדבר הנפקת מניות לאור מימוש כתבי אופציות לעובדים, ראה ביאור 17(א) בדוחות המאוחדים.

2.8 השקעה במכשיר הון רובד 1 שהונפק לה על ידי כלל ביטוח

בחודש אוקטובר 2020 השקיעה החברה במכשיר הון רובד 1 נוסף שהונפק לה על ידי כלל ביטוח, בסכום של 450 מיליון ש"ח בריבית שנתית בשיעור של 4.53%, צמוד למדד המחירים לצרכן. יתרת מכשיר ההון רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2024 הינה כ- 519 מיליוני ש"ח. לפרטים נוספים ראה ביאור 26 בדוחות הכספיים המאוחדים.

2.9 מכלול מימון בע"מ (להלן: "מכלול")

בשנת 2023 הנפיקה כלל פיננסים לחברה שטר הון נוסף על סך של 2.2 מיליוני ש"ח, ההון שימש את כלל פיננסים להשקעה במניות מכלול במסגרת הנפקת זכויות לפי שיעור החזקתה במכלול.
 שטר ההון אינו צמוד למדד המחירים לצרכן ואינו נושא ריבית. מועד הפירעון של שטר ההון יהיה בהתאם להסכמת הצדדים אך לא מוקדם מתום חמש שנים ממועד הנפקתו.

2.10. שטרי הון לסימקס החזקות בע"מ (סימקס')

בשנים 2023-2024 הנפיקה החברה שטרי הון לסימקס שניתנו בעיקר לטובת שכבת הנזילות בהלוואת הסינדיקציה. שטרי הון אינם צמודים למדד המחירים לצרכן ואינם נושאים ריבית. מועד הפירעון של שטרי הון יהיה בהתאם להסכמת הצדדים אך לא מוקדם מתום חמש שנים ממועד הנפקתם.

בחודש פברואר 2024 פרעה סימקס את מלוא יתרת הלוואת הסינדיקציה, בסך כולל של כ- 891 מיליוני ש"ח, כ- 873 מיליוני ש"ח מתוכו קרן הלוואה, והיתרה ריבית ותוספת קנס פירעון מוקדם ועמלות נוספות בהתאם להוראות הסכם הלוואת הסינדיקציה, בסך כולל של כ- 18 מיליוני ש"ח.

לפרטים נוספים ראה ביאור א.26.1(3) בדוחות הכספיים המאוחדים.

2.11. אישור מדיניות חלוקת דיבידנד בחברה

בחודש ספטמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד.

בהתאם למדיניות שנקבעה, החברה תחלק דיבידנד שנתי בשיעור שלא יפחת מ-50% מהדיבידנד שמתקבל מחברות הבנות של החברה באותה שנה.

אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד, וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד, ולהתניות הפיננסיות שנטלה על עצמה החברה ו/או שתיטול על עצמה החברה בעתיד, לכך שהחלוקה לא תשפיע לרעה על מצב תזרים המזומנים של החברה ומידת הזדקקותה של החברה למזומנים למימון פעילותה לרבות השקעות עתידיות, כפי שתהיה מעת לעת, ו/או פעילותה העתידית הצפויה ו/או המתוכננת.

דירקטוריון החברה יהיה רשאי לבחון מעת לעת את מדיניות חלוקת הדיבידנד, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין והרגולציה החלות על החברה, על שינויים במדיניות הדיבידנד, לרבות שיעור הדיבידנד שיחולק.

בהמשך לאמור לעיל, ביום 28 בנובמבר 2024, אישר דירקטוריון החברה חלוקת דיבידנד בסך של כ-100 מיליוני ש"ח המהווה כ-60% מהדיבידנדים שהוכרזו וחולקו בחברות הבנות של החברה. הדיבידנד שולם ביום 24 בדצמבר 2024.

3. דוח בדבר מצבת התחייבויות של התאגיד המדווח והחברות המאוחדות לפי מועדי פירעון ליום 31 בדצמבר 2024 (תקנה ד')

נכון ליום 31 לדצמבר 2024 לחברה ולחברות מאוחדות לא קיימות התחייבויות לפי תקנה ד'

4. תמצית דוחות על הרווח הכולל הרבעוניים (תקנה 10 א)
תמצית דוחות על הרווח הכולל הרבעוניים (מאוחדים) לשנת 2024

במיליוני ש"ח	רבעון א	רבעון ב	רבעון ג	רבעון ד	סך הכל
פרמיות שהורווחו ברוטו	2,660	2,660	2,717	2,677	10,714
פרמיות שהורווחו ע"י מבטחי משנה	457	448	461	437	1,803
פרמיות שהורווחו בשייר	2,203	2,213	2,256	2,240	8,911
הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי	354	381	416	403	1,554
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	4,551	1,314	4,926	3,842	14,633
הכנסות מדמי ניהול ומניהול תיקים	321	319	325	336	1,301
הכנסות מעמלות	107	106	113	130	456
סך כל ההכנסות	7,536	4,334	8,036	6,950	26,856
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו	6,229	2,651	6,572	4,935	20,388
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	276	181	372	111	940
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	5,953	2,471	6,200	4,824	19,447
הוצאות בגין הפסדי אשראי	41	56	62	57	216
תפעול כרטיסי אשראי	228	232	258	268	986
תשלומים לבנקים	54	58	61	60	233
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	694	713	752	752	2,912
הוצאות הנהלה וכלליות	272	270	293	321	1,155
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	2	2
הוצאות אחרות	9	12	13	13	46
הוצאות מימון	208	208	216	197	831
סך כל ההוצאות	7,459	4,020	7,854	6,495	25,829
חלק בתוצאות חברות כלולות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו	2	1	8	4	14
רווח לפני מסים על הכנסה	79	315	189	459	1,042
מסים על הכנסה	37	99	60	121	317
רווח לתקופה	42	215	130	337	724
בעלי המניות של החברה	41	214	128	336	718
זכויות המיעוט	1	1	2	2	6
רווח לתקופה	42	215	130	337	724
רווח למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה					
רווח בסיסי למניה (בש"ח)	0.51	2.70	1.62	4.24	9.08
רווח מדולל למניה (בש"ח)	0.51	2.70	1.61	4.22	9.03
מספר המניות ששימשו לחישוב רווח למניה					
בסיסי	79,036	79,074	79,076	79,211	79,099
מדולל	79,204	79,138	79,138	79,620	79,475

במיליוני ש"ח	רבעון א	רבעון ב	רבעון ג	רבעון ד	סך הכל
רווח לתקופה	42	215	130	337	724
רכיבים של רווח כולל אחר					
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות שנזקפו לקרן הון	1	3	-	(4)	(1)
שינוי, נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרנות הון	184	(56)	275	209	611
שינוי, נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד	14	(58)	(72)	(166)	(282)
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד	1	21	17	8	47
השפעת המס	(77)	32	(77)	(16)	(138)
סה"כ רכיבים של רווח נקי שישווגו מחדש לאחר מכן לרווח והפסד	123	(59)	144	30	238
רווחים (הפסדים) אקטואריים מתכנית הטבה מוגדרת	-	2	-	(1)	1
מסים בגין מרכיבים אחרים של הכנסה כוללת	-	-	-	-	-
סה"כ רכיבים של רווח נקי שלא יסווגו מחדש לאחר מכן לרווח והפסד	-	1	-	-	1
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, לפני מיסים על הכנסה	123	(58)	144	29	239
רווח כולל אחר לתקופה	165	158	274	367	963
מיוחס ל:					
בעלי המניות של החברה	164	157	271	365	956
זכויות שאינן מקנות שליטה	2	1	3	2	7
סך הכל רווח כולל לתקופה	165	158	274	367	963

5. שימוש בתמורת ניירות ערך (תקנה 10 ג)

ביום 13 בפברואר 2023 הנפיקה החברה, כחלק מהיערכות להשלמת עסקת רכישת מקס (כמפורט בבאור 9 (א) בדוחות הכספיים) ולשם יצירת כרית נזילות וגמישות פיננסית לחברה, שתי סדרות של אגרות חוב, במסגרת הנפקה לציבור על פי דוח הצעת מדף של החברה מיום 9 בפברואר 2023, שפורסם מכוח תשקיף מדף הנושא תאריך 25 ביולי 2022, שפורסם ביום 24 ביולי 2022, כמפורט להלן:

1. 249.1 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א') של החברה הנושאות ריבית שנתי בשיעור של 4.7%.

150 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב להמרה (סדרה ב') של החברה הנושאות ריבית שנתי בשיעור של 2.8% והן ניתנות להמרה למניות החברה, באופן בו כל 85 ש"ח ערך נקוב אגרות החוב (סדרה ב') יהיו ניתנים להמרה למניה רגילה אחת של החברה, הכל כמפורט בשטר הנאמנות לאגרות החוב (סדרה ב').

קרן אגרות החוב תיפרע בתשלום אחד בחלוף 5 שנים ממועד ההנפקה.

תמורת ההנפקה, ברוטו, בגין שתי הסדרות הסתכמה בייכוי הוצאות הנפקה בסך של כ-397 מיליוני ש"ח.

התמורה אשר התקבלה ביד החברה בגין הנפקתן של אגרות החוב, שימשה לצורך התשלום בגין רכישת הונה המונפק והנפרע של WPI במועד השלמת העסקה.

ביוני 2023 בוצעה הרחבה פרטית של 250 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א) של החברה למשקיעים מסווגים, ובאוגוסט 2023 בוצעה הרחבה נוספת של 400 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה א) של החברה.

בדצמבר 2023 בוצעה הנפקה של 500 מיליוני ש"ח ע.ג. אגרות חוב (סדרה ג) של החברה.

כל תמורת ההנפקות האמורות לעיל שימשו, בין היתר, לצורך יצירת כרית נזילות ולפעילות שוטפת של החברה וכן להשלמת ביצוע התשלומים בגין עסקת מקס ולפירעון מוקדם של הלוואת הסינדיקציה (כאמור בסעיף 2.5.1.6 (ו) להלן) שנטלה סימקס החזקות בע"מ בשנת 2019 מסינדיקציית מלווים שהינם גופים מוסדיים (להלן: "הלוואת הסינדיקציה") באמצעות מימוש האפשרות לביצוע פירעון מוקדם של הלוואה, תוך תשלום קנס פדיון מוקדם הפוחת לאורך חיי הלוואה, והכל בהתאם לתנאי הלוואת הסינדיקציה, וזאת במסגרת ארגון פיננסי של התחייבויות הקבוצה. לפרטים ראו באור 1.א26 (3) בדוחות הכספיים המאוחדים.

בפברואר 2024 פרעה סימקס את מלוא יתרת הלוואת הסינדיקציה באמצעות תשלום שקיבלה מהחברה במסגרת השקעה בסימקס. לפרטים ראו באור 1.א26 (3) בדוחות הכספיים המאוחדים.

6. השקעות בחברות-בת וחברות קשורות שהינן חברות פעילות מהותיות לתאריך הדוח על המצב הכספי (תקנה 11)

שם החברה	סוג מניה וע.ג.	מספר המניות	סך הכל ערך נקוב ש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד כמשמעותו בתקנה 9 במיליוני ש"ח	שעורי ההחזקה ב-%			שער הבורסה לתאריך הדוח הכספי על המצב הכספי בש"ח למניה
					בהון	בהצבעה	בזכות למנות דירקטורים	
כלל חברה לביטוח בע"מ ("כלל ביטוח") ¹	רגילה בת 1 ש"ח	119,038,221	119,038,221	7,252	99.98	99.98	99.98	
	רגילה מסוג א'	1,030,101	-			100.00	100.00	
סימקס החזקות בע"מ	רגילה	192,702	-	2,337 ⁵	100.00			
	מיוחדות	4,000	-					
כלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ ("כלל סוכנויות") ²	רגילה בת 1 ש"ח	99	99	*181	100.00	100.00	100.00	
כלל ביט מערכות בע"מ ("כלל ביט מערכות") ³	רגילה בת 1 ש"ח	1,000	1,000	9	100.00	100.00	100.00	
כלל פיננסים בע"מ ^{3,4}	רגילה בת 1 ש"ח	170,000,000	17,000,000	*53	100.00	100.00	100.00	
חברות בנות וקשורות של כלל ביטוח								
כלל ביטוח אשראי בע"מ ("כלל אשראי")	רגילה בת 1 ש"ח	8,537,280	8,537,280	300	80.00	80.00	80.00	
כלל פנסיה וגמל בע"מ ("כלל פנסיה וגמל")	רגילה בת 1 ש"ח	129,071	129,071	*754	100.00	100.00	100.00	
כלל ביטוח גיוסי הון בע"מ ⁶	רגילה בת 1 ש"ח	1,000	1,000	-	100.00	100.00	100.00	
חברות בנות וקשורות של כלל פיננסים								
עבודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ	רגילה בת 1 ש"ח	4,000,000	4,000,000	44	50.00	50.00	50.00	
כנף כלל ניהול פיננסים בע"מ ("כנף")	רגילה בת 1 ש"ח	1,000	1,000	6	100.00	100.00	100.00	
חברות בנות וקשורות של כלל מימון בע"מ ("מכלול")								
מכלול מימון בע"מ ("מכלול")	רגילה בת 1 ש"ח	10,820,392	10,820,392	93	24.9 ⁹	24.9	24.9	671
	אופציות למניה רגילה	2,546,585	2,546,585	6				

- לעניין התחייבות של החברה להשלמת הונה העצמי של כלל ביטוח ראה ביואר 17(ה) (3) לדוחות הכספיים.
- כולל החזקה של 1 מניה רגילה באמצעות בטח- תורן סוכנות לביטוח בע"מ.
- לצורך רכישת מניות מכלול הנפיקה כלל פיננסים בשנת 2020 לחברה שטרי הון על סך 50.6 מיליוני ש"ח ובשנת 2023 שטר הון על סך 2.2 מיליוני ש"ח. שטרי ההון הינם לתקופה כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה, ואינם נושאים ריבית והצמדה.
- כמו כן, הוענקה לכלל פיננסים, חברת בת של החברה, אופציה ללא תמורה ל 2,546,585 למניות מכלול בהתאם לתנאים שנקבעו. בעקבות ההנפקה וקבלת האופציה כאמור רשמה הקבוצה רווח בסכום שאינו מהותי. בחודש אוגוסט 2021 הונפקה האופציה והיא ניתנת למימוש החל מ- 18 חודשים לאחר מועד הרישום למסחר ועד חלוף 5 שנים ממועד זה. יובהר כי בכל מקרה, בהתאם להיתר שניתן לחברה, החברה לא תוכל להחזיק מעל 24.9% מהונה המונפק והנפרע של מכלול.

5. לא כולל השקעה בשטרי הון. לפרטים נוספים ראה סעיף 8 להלן.

6. לשעבר כללביט מימון בע"מ.

שם החברה	מספר המניה בבורסה	סוג מניה וע.ב.	מספר המניות	סך הכל ערך נקוב ש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד כמשמעותו בתקנה 9ג במיליוני ש"ח	שערי ההחזקה ב-%	בהון	בהצבעה	בזכות למנות דירקטורים
חברות בנות וקשורות של כלל סוכנויות									
בטח – תורן סוכנות לביטוח בע"מ ("בטח – תורן") ⁷	רגילה בת 1 ש"ח								
	20,339	20,339	587	20,339	43	100.00	100.00	100.00	100.00
	הנהלה א' בת 1 ש"ח								
	587	587	587	587	168	-	-	-	100.00
	הנהלה ב' בת 1 ש"ח								
תמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ ("תמורה")	587	587	6,119	6,119	-	-	-	-	100.00
	רגילה בת 1 ש"ח								
	1,954	1,954	-	-	-	100.00	-	-	-
בכורה בת 1 ש"ח									
ניקום סוכנות לביטוח פנסיוני (2004) בע"מ ⁸	רגילה בת 1 ש"ח								
	300	300	300	300	20	30.00	30.00	30.00	30.00
חברות בנות וקשורות של תמורה									
תמורה מלאה סוכנות לביטוח בע"מ	רגילה בת 0.001 ש"ח								
	100,000,000	100,000,000	8	100,000	8	100.00	100.00	100.00	100.00
אלטרנטיב קפיטל בע"מ ("אלטרנטיב") ⁹	רגילה בת 0.1 ש"ח								
	500,000	500,000	(3)	50,000	(3)	100.00 ⁹	100.00	100.00	100.00
חברות בנות וקשורות של בטח תורן									
בטח תורן חתמים בינלאומיים סוכנות לביטוח כללי (2019) בע"מ	רגילה בת 1 ש"ח								
	3,000	3,000	3	3,000	3	100.00	100.00	100.00	100.00

7. לשעבר בטח בע"מ.

8. בתום 30 חודשים ממועד השלמת העסקה (העסקה הושלמה בחודש 9/2022) לכלל החזקות סוכנויות אופציה לרכוש מניות של ניוקום כך שהחזקותיה יעמדו על 60% מהון המניות המופנק של ניוקום, בתום 48 חודשים ממועד ההשלמה לכלל החזקות סוכנויות אופציה לרכוש מניות של ניוקום כך שהחזקותיה יעמדו על 80% מהון המניות המופנק של ניוקום, ובתום 60 חודשים ממועד ההשלמה לכלל החזקות סוכנויות אופציה לרכוש מניות של ניוקום כך שהחזקותיה יעמדו על 100% מהון המניות המופנק של ניוקום. כל אופציה תקפה ל- 120 ימים.

9. בחודש אוקטובר 2024 רכשה תמורה את מניותיו של מר דדי גולדנברג באלטרנטיב. נכון למועד הדוח הפעילות של אלטרנטיב הופסקה.

שם החברה	מספר המניה בבזירה	סוג מניה וע.ג.	מספר המניות	סך הכל ערך נקוב ש"ח	ערך בדוח הכספי הנפרד כמשמעותו בתקנה 9 במיליוני ש"ח	שערי ההחזקה ב-%	בזכות למנות דירקטורים
חברות בנות וקשורות של סימקס החזקות							
מקס איט פיננסים בע"מ	רגילה בת 0.1 ש"ח	252,292,576	25,229,258	2,434	100.00	100.00	100.00
מייל ברום הולדינגס בע"מ ("מיילו")	רגילה ללא ערך נקוב	100	0	155	100.00	100.00	100.00
חברות בנות מהותיות של מקס איט פיננסים בע"מ							
מקס איט אשראים בע"מ	רגילה בת 1 ש"ח	1,000,000	1,000,000	551	100.00	100.00	100.00
מקס איט פקדונות בע"מ	רגילה בת 1 ש"ח	100	100	36	100.00	100.00	100.00
חברות בנות של מיילו ברום הולדינגס בע"מ							
הייפ פתרונות תשלום בע"מ	רגילה בת 0.001 ש"ח	445,861	446	171	100.00	100.00	100.00
מקס א.י.ו.אס בע"מ ("EVS") ¹⁰	רגילה בת 0.01 ש"ח	14,445	144	(3)	100.00	100.100	100.100

10. בחודש דצמבר 2024, רכשה מיילו מבטלי מניות המיעוט את כל מניותיהם ב-EVS, בתמורה שאינה מהותית, באופן שלאחר הרכישה מחזיקה מיילו ב-100% ממניות EVS. בנוסף, מכרה EVS במסגרת זו את פעילותה ונכסיה לחברת ווימור טטורק בע"מ. בתמורה שאינה מהותית.

7. הלוואות ושטרי הון לחברות בנות וקשורות של החברה

נותן ההלוואה	מקבל ההלוואה	יתרת ההלוואות ושטרי הון, (כולל ריבית צבורה) במיליוני ש"ח	% שיעור הריבית	סוג הצמדה	שנות הפרעון
הלוואות מהחברה					
החברה	כלל ביטוח	486	4.53%	צמוד מדד	2069. ניתן לבצע פדיון מוקדם החל מ- 31.10.2030 באישור הממונה.
החברה	כלל פיננסים	36		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 23 במרס 2025)
החברה	כלל פיננסים	15		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 19 באוקטובר 2026)
החברה	כלל פיננסים	2		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 4 ביוני 2028)
החברה	סימקס החזקות בע"מ	39		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 22 ביוני 2028)
החברה	סימקס החזקות בע"מ	18		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 20 בספטמבר 2028)
החברה	סימקס החזקות בע"מ	19.4		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 24 בדצמבר 2028)
החברה	סימקס החזקות בע"מ	292		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 25 בפברואר 2029)
החברה	כלל סוכנויות	58		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 20 במאי 2026)
הלוואות מכלל ביטוח					
כלל ביטוח	כלל פנסיה וגמל	75		שטר ההון אינו צמוד	כפי שיקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי 29 ביוני 2028)
הלוואות מכלל סוכנויות					
כלל סוכנויות	כלל לידרס סוכנות לביטוח בע"מ ¹¹	15	-	שטר ההון אינו צמוד	לא נקבע

11. חברה לא פעילה

7.1 הלוואות בקבוצת סימקס

נותן הלוואה	מקבל הלוואה	יתרת הלוואות ושטרי הון, (כולל ריבית צבורה) במיליוני ש"ח	% שיעור הריבית	סוג הצמדה	שנות הפרעון
הלוואות בסימקס					
סימקס החזקות בע"מ	מיילו ברום הולדינגס בע"מ	8	10%	ההלוואה אינה צמודה	כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי מרס 2024) – 5 השנים עברו טרם נקבע מועד לפרעון
הלוואות במקס					
מקס איט פיננסים בע"מ	מקס איט אשראים בע"מ	9,679	5.2%	ההלוואה אינה צמודה	
מקס איט פיננסים בע"מ	הייפ פתרונות תשלום בע"מ	2	P+2.15%	ההלוואה אינה צמודה	כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 6 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי יולי 2026)
מקס איט פיננסים בע"מ	הייפ פתרונות תשלום בע"מ	1	P+1.35%	ההלוואה אינה צמודה	כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 1 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי אפריל 2025)
הלוואות במיילו					
הייפ פתרונות תשלום בע"מ	מיילו ברום הולדינגס בע"מ	10	P+2.15%	ההלוואה אינה צמודה	כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 6 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי יולי 2025)
הייפ פתרונות תשלום בע"מ	מיילו ברום הולדינגס בע"מ	1	P+1.35%	ההלוואה אינה צמודה	כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 1 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי אפריל 2025)
מיילו ברום הולדינגס בע"מ	מקס אי.וי.אס בע"מ	3		שטר הון אינו צמוד	כפי שנקבע בין הצדדים ולא מוקדם מתום 5 שנים ממועד מתן ההלוואה (קרי חודש בדצמבר 2029)

7.2 שינויים בהלוואות לחברות-בת ולחברות קשורות בתקופת הדוח (תקנה 12)

החברה	תאריך	שם החברה המוחזקת	מהות השינוי	סכומים במיליוני ש"ח
הלוואות מהחברה				
החברה	פברואר 2024	סימקס החזקות בע"מ	שטר הון חדש שאינו צמוד	292

8. רווחים והפסדים של חברות בנות פעילות מהותיות וחברות קשורות פעילות והכנסות (במישרין ובעקיפין) מהן לשנה שנתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 (תקנה 13)

8.1 החברה וחברות בנות

הכנסות	סך רווח (הפסד) כולל לשנה		רווח (הפסד) כולל אחר לשנה		רווח (הפסד) לשנה			
	מיוחס לבעלים של החברה	מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	מיוחס לבעלים של החברה	מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	מיוחס לבעלים של החברה	מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	דמי ניהול ושכר דירקטורים	ריבית
במיליוני ש"ח								
חברות בנות וקשורות של החברה בהחזקה ישירה								
כלל חברה לביטוח בע"מ	402	6	238	1	640	7	9	-
כלל החזקות סוכנויות (1998) בע"מ	33	-	-	-	33	-	23	-
כללביט מערכות בע"מ	1	-	-	-	1	-	-	-
סימקס החזקות בע"מ	252	-	-	-	252	-	62	-
חברות בנות וקשורות של כלל ביטוח								
כלל ביטוח אשראי בע"מ	26	6	3	1	29	7	-	-
כלל פנסיה וגמל בע"מ	26	-	2	-	29	-	-	-
עתודות קרן פנסיה לשכירים ועצמאיים בע"מ	3	-	-	-	3	-	-	1
כנף כלל ניהול פיננסים בע"מ	1	-	-	-	1	-	-	-
חברות בנות וקשורות של כלל פיננסים								
מכלול מימון בע"מ	12	-	-	-	12	-	-	-
חברות בנות וקשורות של כלל סוכנויות								
בטח- תורן סוכנות לביטוח בע"מ	3	-	-	-	3	-	1	-
תמורה סוכנות לביטוח (1987) בע"מ	32	-	-	-	32	-	5	-
ניוקום סוכנות ביטוח פנסיוני (2004) בע"מ	1	-	-	-	1	-	-	-
חברות נכדות כלל סוכנויות								
תמורה מלאה סוכנות לביטוח בע"מ	2	-	-	-	2	-	-	-
אלטרנטיב קפיטל בע"מ	(1)	-	-	-	(1)	-	-	-
בטח תורן חתמים בינלאומיים סוכנות לביטוח כללי (2019) בע"מ	1	-	-	-	1	-	-	-

רווח (הפסד) לשנה			רווח (הפסד) כולל לשנה		סך רווח (הפסד) כולל לשנה		הכנסות (הוצאות)		
מיוחס לבעלים של החברה	מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	מיוחס לבעלים של החברה	מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	מיוחס לבעלים של החברה	מיוחס לזכויות שאינן מקנות שליטה	דיבידנד	ריבית	דמי ניהול ושכר	דירקטורים
במיליוני ש"ח									
חברות בנות וקשורות של סימקס									
273	-	2	-	276	-	62	-	(1)	
(3)	-	-	-	(3)	-	-	1	-	
חברות בנות מהותיות של מקס איט פיננסים בע"מ									
6	-	-	-	6	-	-	465	282	
8	-	-	-	8	-	-	-	6	
חברות בנות של מיילו ברום הולדינגס בע"מ									
4	-	-	-	4	-	-	(1)	-	
(1)				(1)					

9. רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך הדוח על המצב הכספי (תקנה 14) לא רלוונטי.

10. מסחר בבורסה (תקנה 20)

א. ני"ע שנרשמו למסחר בשנת הדוח-

בשנת הדוח נרשמו למסחר 406,195 מניות רגילות של החברה כתוצאה ממימושי אופציות שהוענקו לנושאי משרה ועובדים בחברות בנות.

ב. הפסקת מסחר בני"ע בשנת הדוח

בשנת הדוח לא הופסק המסחר במניות רגילות של החברה בבורסה (למעט הפסקות מסחר קצובות בגין פרסום דוחות כספיים ו/או דוחות מהותיים אחרים).

11. תגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה (תקנה 21)

להלן פרוט התגמולים שניתנו בשנת 2024 (באלפי ש"ח) כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2024:

לכל אחד מחמשת בעלי התגמולים הגבוהים ביותר מבין נושאי המשרה הבכירה בחברה או בחברות בשליטתה, אם התגמולים ניתנו בקשר עם כהונתו בחברה או בחברות בשליטתה ובין אם התגמולים ניתנו לו על ידי החברה או על ידי חברות בשליטתה;

לכל אחד משלוש נושאי המשרה הבכירה בעלי התגמולים הגבוהים ביותר בחברה שהתגמולים ניתנו לו בקשר עם כהונתו בחברה עצמה ושלא נמנה בסעיף 1 לעיל;

כל בעל עניין בחברה, שלא נמנה בסעיפים 1 ו-2 לעיל למעט חברה בת של החברה, אם התגמולים ניתנו לו על ידי החברה או על ידי תאגיד שבשליטתה בקשר עם שירותים שנתן כבעל תפקיד בתאגיד או בתאגיד בשליטתו, בין אם מתקיימים 'חסי' עובד מעביד ובין אם לא ואף אם בעל העניין אינו נושא משרה בכירה.

פרטי מקבל התגמולים																
שם	מין	תפקיד	היקף משרה	שיעור ההחזקה בהון התאגיד	שכר [1]	הפרשה נוספת	מענק [2]	תשלום מבוסס מניות	דמי ניהול	דמי ייעוץ	עמלה	אחר	ריבית	תגמולים אחרים		
														דמי שכירות	אחר	
רון פאינרו [8]	זכר	מנכ"ל מקס לשעבר	100%		3,617	-	1,869	175	-	-	-	-	-	-	-	5,661
יורם נוה [3]	זכר	מנכ"ל כלל ביטוח וכלל החזקות	100%	0.01	3,314	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,314
קרו שמיר אטיאס [9]	נקבה	מנכ"לית תמורה	100%	-	1,940	-	1,200	-	-	-	-	-	-	-	-	3,140
ערן צ'רנינסקי [6][4]	זכר	מנהל חטיבה פיננסית כלל ביטוח וכלל החזקות	100%	-	1,982	-	814	307	-	-	-	-	-	-	-	3,103
משה ארנסט [7] [4]	זכר	מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח	100%	-	1,730	-	675	307	-	-	-	-	-	-	-	2,712
חיים סאמט [10]	זכר	יו"ר הדירקטוריון כלל ביטוח וכלל החזקות	80%	-	2,688	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,688

יובהר כי פרוט התגמולים שניתנו בשנת 2024 בטבלה לעיל הינו כפי שהוכרו בדוחות הכספיים לשנת 2024 ואינו זהה בהכרח לחישוב שמבוצע לצורך בחינת עמידת תגמול נושאי המשרה במדיניות התגמול של החברה, המצורפת כנספח לדוח התקופתי לשנת 2024.

הערות לנתונים שבטבלה:

1. שכר צמוד למדד המחירים לצרכן, ביחס לנושאי המשרה בחברה כהגדרת הצמדה למדד במדיניות התגמול של החברה (ראה סעיף 1 למדיניות התגמול) ("צמוד למדד"), למעט ביחס למנכ"ל וליו"ר אשר שכרם הוגבל בשנת הדוח, במגבלת התגמול הקבועה בסעיף 2(א) לחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים ("אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג"), תשע"ו 2016 (בסעיף זה: "חוק תגמול בכירים" ו"מגבלת התגמול"). והוא צמוד למדד, בהתאם למנגנון הקבוע בו. הסכום המצוין בטבלה כולל הפרשות לתגמולים לרבות אובדן כושר עבודה והפרשה לפיצויים על פי דין על סך רכיבי התגמול (שאינן כלולות בחישוב מגבלת התגמול, המתייחסת לתגמול בהתאם לסעיף 2(א) לחוק תגמול בכירים). הפרשות בגין סיום העסקה, חופשה שנתי ו/או פדיון ימי חופשה למי שחדל לכהן בתפקידו, דמי הבראה והטבות אחרות לרבות גילום בגין הוצאות רכב וטלפון נייד. על פי המנגנון הקבוע בחוק שכר בכירים, עלות שכרו של עובד בתאגיד פיננסי שתעלה על מגבלת התגמול, לא תותר בניכוי לצרכי מס לחברה בהתאם למנגנון הקבוע בחוק שכר בכירים. יצוין כי בהתאם למדיניות התגמול, החברה עשויה לשאת בהוצאה נוספת בגין עודף עלות שכר, ככל שנדרש, בגין רכיבים ששולמו החורגים מעלות זו. ועדת התגמול והדירקטוריון קבעו כי ביחס לנושאי משרה שאינם המנכ"ל והיו"ר, לא תעלה עלות שכרם לצורך זה על 3 מ"ח.
2. ככלל, הנתונים מתייחסים למלוא המענק המשתנה, המשולם במזומן, לו זכאי נושא משרה בגין שנת הדוח, בהתעלם מהסדרי הפריסה של המענק הנדחה, אם וככל שנדרש. סכומי התגמול המשתנה, אם וככל שמשולמים, המתקבלים בפועל יכולים להיות נמוכים יותר, באופן שביחס לנושאי משרה ובעלי תפקיד מרכזי שיעור של 50% מהתגמול המשתנה, משולם במזומן ואילו 50% נדחה וישולם כשהוא צמוד למדד, על פני 3 שנים, ותשלומם מותנה בעמידה ביעדים המפורטים במדיניות התגמול בהתאם. בשנת הדוח, ביחס לבעלי תפקיד מרכזי שהוענק להם תגמול הוני, ככלל, החברה תראה בחלק התגמול ההוני שהוענק (לפי השווי שנרשם בדוחות הכספיים בשנת הדוח), כרכיב תגמול שנפרס ונדחה ואת חלק התגמול המשתנה השנתי במזומן לו זכאי אותו בעל תפקיד מרכזי לשחרר ולשלם במזומן ללא דחיה, למעט אם רכיב התגמול ההוני לא יספיק ואז ייפרס ויידחה גם חלק מהמענק המשתנה המשולם במזומן. אין ודאות כי סכום תגמול שנדחה, ישולם. יצוין כי ככל שסך התגמול לבעל תפקיד מרכזי בגין שנה מסוימת אינו עולה על התקרה לתשלום¹³ ואינו עולה על 40% מהרכיב הקבוע באותה שנה, לא יחול מנגנון הפריסה והכל כמפורט במדיניות התגמול של החברה. בסמוך לאחר אישור הדוחות הכספיים ישוחררו מענקים נדחים שנרשמו בדוחות בשנים 2021 - 2023 וטרם שולמו. לפרטים נוספים אודות מענקים שנתיים לנושאי המשרה בקבוצה, ראו הערה 4 להלן.
3. לפרטים בדבר תנאי העסקתו של מר יורם נוה, מנכ"ל החברה, ראה ביאור 43(ב)6 לדוחות הכספיים של החברה.
4. ככלל, תנאי העסקתם של נושאי המשרה בחברה כמפורט בטבלה לעיל (שאינם המנכ"ל או היו"ר ולמעט אם נאמר אחרת) (להלן בסעיף זה: "נושאי המשרה"), נקבעו בהסכם העסקה אישי המגדיר את משכורת הבסיס וכן תנאים סוציאליים ופנסיוניים כמקובל לנושאי משרה בקבוצת כלל, לרבות הפרשות לביטוח פנסיוני למרכיב הפיצויים והתגמולים, ימי חופשה והבראה. בהתאם לתנאי הסכם ההעסקה של נושאי המשרה, במקרה של פיטורין או התפטרות, ייתן הצד שמפסיק את ההתקשרות הודעה מוקדמת של ארבעה חודשים מראש לצד השני. ככלל, במקרה של הפסקת עבודה כאמור יהיו זכאים נושאי המשרה בנוסף לפיצויי הפיטורים, למענק חד פעמי בגובה 4.5 עד 6 משכורות חודשיות (שכר יסוד) ללא תנאים סוציאליים וללא רכב, ובלבד שסיום יחסי העבודה לא נבע מהתפטרותו של נושא המשרה במהלך שנתיים ממועד תחילת ההעסקה והכל בכפוף לעמידה בתנאי מדיניות התגמול ובהתייחס להוראות המעבר כפי שנקבעו בחוזר חוזר הממונה בעניין מדיניות תגמול בגופים מוסדיים (להלן: "חוזר התגמול"), ככל שהן רלבנטיות ("מענק הפרישה"). נושאי המשרה זכאים לתשלום פיצויי הפיטורין בין בהתפטרות ובין בפיטורין, למעט בניכיות שאינן מזכות על פי דין בתשלום פיצויי פיטורין. כחלק מתנאי העסקתם, זכאים נושאי המשרה לרכב שהחברה מעמידה לרשותם והחברה נושאת בגילום המס אשר חל עליהם בגין כך. בנוסף, זכאים נושאי המשרה למענק שנתי בהתאם לקריטריונים הנהוגים בקבוצה באשר למנהלים בדרגות ובהתאם למדיניות התגמול של החברה (המפורסמת ברווח השנתי (בלא להתחשב בתוספת מענקים מיוחדת בתנאי הסף לקבלת מענק שנתי בהתאם לנושאי המשרה הבכירים בהתחשב ברווח השנתי (בלא להתחשב בתוספת מענקים מיוחדת בשיקול דעת כמפורט להלן), לא יעלה על 750 אלפי ש"ח, וזכאותם למרכיב המענק שאינו בשיקול דעת הינה בהתאם לעמידת החברה בתנאי הסף לקבלת מענק שנתי בהתאם למדיניות התגמול ולעמידתם של נושאי המשרה ביעדים (המתייחסים לביצועיהם האישיים ו/או לביצועי היחידה עליהם מופקדים ו/או לביצועי החברה, כאשר היעדים יכולים להיות כמותיים או איכותיים, מדידים או נתונים לשיקול דעת). (להלן: "המענק השנתי"). היעדים לקבלת המענק השנתי, יקבעו לנושאי המשרה מדי שנה, למעט ביחס לרכיב שהינו בשיקול דעת שאינו מותנה בעמידה ביעדים ובתנאי סף ובשנת הדוח משקלו לא עלה על 20% מהמענק השנתי. כמו כן, ניתן להעניק מענק מיוחד, בשיקול דעת, וזאת בגין מאמצים ניכרים מצד נושא המשרה, לרבות במסגרת ביצוע עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה, אשר גובהו לא יעלה על 3 חודשי שכר בסיס (עלות הכוללת גם את חלק המענק השנתי שבשיקול דעת כאמור לעיל). בנוסף, ניתן להעניק מענקים מיוחדים, שהיעדים בגינם נקבעים מראש, כהגדרתם במדיניות התגמול של החברה, שלא יעלו על 6 חודשי שכר בסיס ("מענקים מיוחדים"). לפרטים נוספים, ראו נספח לדוח התקופתי. בכל מקרה, נושאי המשרה הבכירה לא יהיו זכאים למענק שנתי כולל מענקים מיוחדים העולה על 1 מיליון ש"ח. לפרטים נוספים, ראו נספח לדוח התקופתי.
5. החברה רוכשת עבור נושאי המשרה בקבוצה ביטוח נושאי משרה ולכל אחד מנושאי המשרה בחברה הוענק כתבי פטור וכתבי שיפוי מהחברה.
6. סכום התשלום מבוסס מניות הינו על בסיס הערכת האופציות במועד הענקתן כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה. לפרטים נוספים בדבר תשלום מבוסס מניות, ראה ביאור 44 לדוחות הכספיים של החברה.

¹³ כהגדרתה בסעיף 32(17) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש].

6. מר ערן צ'רנינסקי, משנה למנכ"ל, מכהן בתפקיד מנהל החטיבה הפיננסית החל מאוקטובר 2018. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי, המקביל ככלל להסכם ההעסקה המפורט בס"ק 4 לעיל. למר ערן צ'רנינסקי הוענקו בשנת 2024 43,300 אופציות. לפרטים אודות תכנית אופציות למנהלים שאושרה בשנת 2024 ראו ביאור 40(א) לדוחות הכספיים.
7. מר משה ארנסט, משנה למנכ"ל, מכהן בתפקיד מנהל חטיבת חסכון ארוך טווח ומנכ"ל כלל פנסיה וגמל החל מיולי 2018. לפני כן כיהן כנושא משרה בתפקידים שונים בחברה. תנאי העסקתו נקבעו בהסכם העסקה אישי, המקביל ככלל להסכם ההעסקה המפורט בס"ק 4 לעיל. למר ארנסט הוענקו בשנת 2024 43,300 אופציות. לפרטים אודות תכנית אופציות למנהלים שאושרה בשנת 2024 ראו ביאור 40(א) לדוחות הכספיים.
8. לפרטים בדבר תנאי העסקתו של מר רון פאינרו, לשעבר מנכ"ל מקס איט פיננסים בע"מ, חברה בת של החברה, ראו ביאור 43(ב)(7) לדוחות הכספיים של החברה. מר פאינרו סיים את כהונתו כמנכ"ל בסוף שנת 2024. יובהר כי נושאי המשרה במקס אינם כפופים למדיניות התגמול של החברה ולחוק תגמול בכירים והם כפופים למדיניות התגמול של מקס.
9. הגב' קרן שמיר אטיאס מכהנת כמנכ"ל תמורה, חברה נכדה של החברה, ממרס 2024. תנאי העסקתה נקבעו בהסכם העסקה אישי, המקביל, ככלל, להסכם ההעסקה המפורט בס"ק 4 לעיל. בהתאם לתנאי הסכם ההעסקה של הגב' שמיר אטיאס, במקרה של פיטורין או התפטרות, ייתן הצד שמפסיק את ההתקשרות הודעה מוקדמת של 6 חודשים מראש לצד השני. לגב' שמיר אטיאס לא הוענקו למועד זה אופציות של החברה. בנוסף, זכאית הגב' שמיר אטיאס למענק שנתי בהתאם למנגנון שנקבע ותלוי ברווחיות תמורה. יובהר כי הגב' שמיר אטיאס אינה כפופה להוראות מדיניות התגמול וחוק שכר בכירים, ואולם בהסכם העסקתה נקבע כי בכל מקרה התגמול השנתי הכולל שלה לא יעלה על סך של 3.2 מיליוני ש"ח צמוד למדד. בשנת הדוח כלל הסכום האמור גם מענק מיוחד.
10. לפרטים בדבר תנאי העסקתו של מר חיים סאמט, יו"ר הדירקטוריון, ראו ביאור 43(ב)(4) לדוחות הכספיים של החברה. יצוין כי מר סאמט מכהן כיו"ר החברה וכלל ביטוח, הסך האמור לעיל הינו העלות הכוללת בגין העסקתו של מר סאמט, כאשר החברה נושאת ב-20% משכרו וכלל ביטוח נושאת ב-80% מעלות שכרו.

א. תוכניות תגמול

לפרטים בדבר תוכניות תגמול הוני של החברה, ראו ביאור 44(א) לדוחות הכספיים של החברה למדיניות התגמול של החברה. ראה נספח "מדיניות תגמול" בחלק א' לדוח התקופתי. לפרטים בדבר תוכניות תגמול הוני ולמדיניות התגמול של מקס, ראו ביאור 15.2 לדוח תיאור עסקי תאגיד של החברה.

ב. גמול לדירקטורים

תשלומי החברה בכל אחת מהשנים 2023 ו-2024 לדירקטורים של החברה בגין כהונתם בדירקטוריון החברה ובעודות השונות (למעט תשלומים ליו"ר דירקטוריון החברה) עמדו על סך כולל של כ-3 מיליוני ש"ח ו-3.5 מיליוני ש"ח, בהתאמה. לדירקטורים, למעט יו"ר הדירקטוריון, משולם הסכום המירבי לדירקטור חיצוני מומחה, בהתאם לדרגתה של החברה, והכל בהתאם למדיניות התגמול של החברה. החברה משתתפת ב-20% מעלות שכר הדירקטורים המשותפים, המכהנים הן בחברה והן בכלל ביטוח, לרבות יו"ר הדירקטוריון, וכלל ביטוח נושאת ב-80% מהעלות. לפרטים בדבר תנאי העסקתו של מר חיים סאמט, יו"ר הדירקטוריון, ראו ביאור 43(ב)(4) לדוחות הכספיים של החברה. הסכומים האמורים לעיל, הינם לאחר השתתפות כלל ביטוח כאמור.

הגב' מיה ליקוורניק מכהנת גם כיו"ר דירקטוריון מקס, לפיכך בהתאם להוראות הדין, התגמול שקיבלה בשנת הדוח ממקס, בגין כהונתה במקס מוגבל לסכום הקבוע בתקנות ביחס לדירקטור מומחה. הגב' ליקוורניק קבלה כתב שיפוי ופטור, וכלולה בפוליסת אחריות נושאי משרה, כמקובל במקס. בנוסף, הגב' ליקוורניק זכאית לתשלום עבור הוצאות שתוציא בקשר עם כהונתה כיו"ר מקס, בהתאם להוראות הדין.

12. בעל השליטה בתאגיד (תקנה 21א)

נכון למועד פרסום הדוח, החברה הינה חברה ללא גרעין שליטה.

ביום 8 בדצמבר 2019 נתקבל אצל החברה מכתב מאת הממונה ("מכתב הממונה"), לפיו, בין היתר, הודיע הממונה כי לאור השינויים שחלו בשיעורי ההחזקה של אי די בי פתוח בחברה, נכון למועד מכתב הממונה, אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בחברה באופן המקיים חובה לקבל היתר שליטה בחברה בהתאם לסעיף 32(ב) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ("חוק הפיקוח") ולפיכך על החברה לקבל מאת הממונה היתר שליטה בכלל ביטוח. המתווה להפעלת השליטה, על המכתבים שהתקבלו, מחליף את הצורך בהיתר שליטה.

בהמשך לאמור, ביום 19 באוקטובר 2020, נתקבל אצל החברה וכלל ביטוח מכתב מאת הממונה בנושא "עדכון בדבר מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח" המפרט, בין היתר, את התייחסות הממונה להסדרים אשר יחולו על הפעלת אמצעי שליטה של החברה בכלל ביטוח לרבות לעניין מינוי דירקטורים בחברה ובכלל ביטוח והשתתפות באסיפה הכללית של החברה ("מתווה הפעלת אמצעי השליטה"). בימים 30 בנובמבר 2020 ו- 25 בדצמבר 2022 נתקבלו מאת הממונה מכתבי הבהרות בקשר עם מתווה הפעלת אמצעי השליטה והיתר השליטה האמור.

ביום 27 במרס 2023 התקבל בחברה מכתב מאת הממונה הכולל, בין היתר, עדכון רישיון המבטח של הגופים המוסדיים הנשלטים על ידי החברה וכן תנאים שיחולו על החברה בקשר עם החזקת אמצעי השליטה בכלל ביטוח; נקבע כי מתווה הפעלת אמצעי שליטה בכלל ביטוח, ימשיך לעמוד בתוקפו וכן ניתנה התייחסות להיבטי היציבות הפיננסית של החברה ומחויבותה כלפי כלל ביטוח, כנגזרת מעסקת הרכישה של מקס איט פיננסים בע"מ.

לפרטים נוספים בעניין מתווה השליטה לרבות מינוי דירקטורים בחברה ראו ביאור 1 לדוחות הכספיים של החברה.

13. עסקאות עם בעל שליטה (תקנה 22)

לאור האמור בסעיף 12 לעיל, אין לחברה התקשרויות עם בעל שליטה המנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות, התשנ"ט – 1999 (להלן: "חוק החברות"), לרבות התקשרויות שאינן מנויות בסעיף 270(4) לחוק החברות ואינן זניחות.

להלן יובא פירוט ביחס לנהלים ואמות מידה אשר אומצו על ידי החברה, בקשר עם עסקאות והתקשרויות עם בעלי ענין בה, נושאי משרה וצדדים קשורים (ובעלי שליטה אם וככל שיהיו):

א. נוהל צדדים קשורים

יצוין כי חוק הפיקוח קובע הוראות ייחודיות לענין מבטח ללא גרעין שליטה, בין היתר בקשר עם אופן מינוי דירקטורים ודיווח על החזקת אמצעי שליטה במבטח ללא שולט. לאור מבנה האחזקות בחברה, בהיותה חברה ללא גרעין שליטה ולאור העובדה שהוראות חוק הפיקוח ביחס למבטח ללא שולט, אינן חלות עליה, בשל המבנה התאגידי של חברות הביטוח הגדולות בישראל בנסיבות האמורות, ובין היתר לאור העובדה כי בגופים מוסדיים בקבוצה קיימים מאפיינים שונים, שאינם מצויים בכל חברה ציבורית ואשר קיומם מצדיק התייחסות שונה, לרבות לאור העובדה שהגופים המוסדיים מנהלים כספי עמיתים, אישרו לראשונה ביום 12 ו-26 במרס 2020 ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה נוהל לענין הליכי אישור של עסקאות עם מי שנחשב בעל ענין בחברה (שאינו בעל שליטה), דירקטורים, וגורמים נוספים, במסגרתו נקבעו פרוצדורות לאישור עסקאות עם צדדים קשורים והשקעות בהם וכן נקבעו מגבלות חשיפה לצדדים קשורים. לפרטים בדבר נוהל צדדים קשורים, ראה סעיף 10.3.3(א) לדוח תיאור עסקי התאגיד.

ב. נוהל בחינת מהותיות

לפרטים בדבר נוהל בחינת המהותיות שאמצה החברה, לענין החובה להגיש דיווח מיידי על עסקאות כאמור מכח תקנה 36 לתקנות דוחות תקופתיים וכן לצורך סיווג עסקאות כאמור בסעיף 270(1), (4) ו-4(א) לחוק החברות, ראה סעיף 10.3.6 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

יצוין כי אין בגילוי שניתן בדוחות הכספיים של החברה, ביחס לתביעות המוגשות כנגד מקס, כדי ללמד בהכרח על מהותיות התביעה לצרכי דיווח מיידי של החברה, ולפיכך לא כל תביעה כאמור ו/או התפתחות בה, ידווחו בדיווח מיידי (לפרטים ראו ביאור 45 בדוחות הכספיים המאוחדים).

ג. עסקאות זניחות ונוהל זניחות

ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה, אימצו קווים מנחים וכללים לסיווגה של עסקה של החברה או חברה מאוחדת שלה עם בעל ענין בה כעסקה זניחה כקבוע בתקנה 41(א3)(א) (1) לתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010 ("תקנות דוחות כספיים"). כללים וקווים מנחים אלו משמשים גם לבחינת היקף הגילוי בדוח התקופתי ובתשקיף (לרבות בדוחות הצעת מדף) לגבי עסקה של החברה, תאגיד בשליטתה וחברה קשורה שלה עם בעל שליטה או בעל ענין או שלבעל השליטה או בעל הענין יש באישורה ענין אישי כקבוע בתקנה 22 לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 ("תקנות דוחות תקופתיים") (להלן: "עסקאות בעל ענין"). יצוין כי הקווים המנחים והכללים כאמור משמשים גם לצרכי סיווג עסקאות בהתאם להוראות סעיף 117(א2) לחוק החברות.

כאמור, נכון למועד זה לחברה אין בעל שליטה ובהתאם אמות המידה משמשת את החברה בעיקר לענין סיווג של עסקאות עם בעלי ענין שאינם בעלי שליטה וכמפורט בנוהל צדדים קשורים, בסעיף 10.3.3(א) לדוח תיאור עסקי התאגיד, וכן לענין אופן האישור של עסקאות עם נושאי משרה או שלנושאי משרה יש בהן ענין אישי, בהתאם לנוהל לאיתור ואישור עסקאות בעלי ענין, כמפורט בסעיף ד להלן.

ביום 11 במרס ו-17 במרס 2025, דנו ועדת הביקורת ודירקטוריון החברה, בהתאמה, בקווים המנחים ובכללים כאמור לעיל ובאמות המידה שנקבעו, ובמסגרת זו הוצגו בפניהם ממצאי יחידת הבקרה בענין (בהתאם לנוהל כמפורט להלן), והחליטו לאשר אותם.

במהלך העסקים הרגיל שלהן, החברה וחברות מאוחדות וקשורות שלה, מבצעות או עשויות לבצע עסקאות זניחות, שאינן חריגות עם בעלי ענין כאמור או עם חברות שלבעל הענין יש ענין אישי באותן חברות וכן עם מי שיש להן או עשויות להיות להן התחייבויות לביצוע עסקאות לרבות עסקאות מן הסוגים ובעלות מאפיינים כמפורט להלן:

1. עסקאות רכישת שירותים ו/או מוצרים ו/או השקעות:

(א) עסקאות עם תאגידים בנקאיים ומוסדות פיננסיים, לרבות פקדונות ושירותי בנקאות נלווים, הסכמי אשראי ומסגרות אשראי הנפקה סליקה ותפעול כרטיסי חיוב, פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים; (ב) עסקאות רכישה של מוצרים ושירותים; (ג) ניהול ושירותים לנכסי נדל"ן מניב; (ד) השקעות פיננסיות במסגרת קונסורציום ו/או רכישת ניירות ערך או מכשירי חוב ובמסגרת הנפקות לציבור ו/או הנפקות פרטיות לגופים מוסדיים ו/או עסקאות פרטיות; (ה) השקעה בקרנות ו/או רכישת זכויות בקרנות; (ו) שירותי דירוג חברות או הנפקות וחיתום הפצת ני"ע, תיווך בני"ע וברוקראז'; (ז) שירותי תיווך בעסקי ביטוח, פנסיה וגמל על ידי סוכנויות ביטוח; (ח) שכירות ניהול והשכרת נכסים; (ט) רכישה ומכירה של נכסים ביחד עם בעלי ענין; (י) שירותי ניהול השקעות/אשראי, לרבות דירוג אשראי; (יא) רכישת שירותים פיננסיים ו/או כלכליים לרבות, ייעוץ כלכלי ועסקי, שירותי חבר בורסה, שירותי חיתום ובנקאות השקעות; (יב) שירותי מחשוב ותוכנה. (יג) רכישת ו/או מתן סבסוד לרכישת תווך קניה;

2. עסקאות מכירות שירותים ו/או מוצרים

(א) מכירת פוליסות ביטוח שהוצאו על ידי המבטחים בקבוצת כלל החזקות בכל ענפי הביטוח לבעלי העניין בחברה ו/או לאחרים כאשר לבעלי העניין יש עניין אישי בהתקשרות ו/או לעובדי גופים כנ"ל לרבות פוליסות המשותפות לחברה ו/או לחברות נוספות בקבוצת כלל (לרבות ביטוח נאמנות עובדים, ביטוחי נכסים רכוש וחביונות, ביטוחי מנהלים, ביטוחי אחריות מקצועית וכו'); (ב) מתן שירותי תיווך בעסקי ביטוח על ידי סוכנויות ביטוח; (ג) מתן שירותי ניהול חיסכון פנסיוני (קופות גמל ו/או קרנות פנסיה ו/או קופות ביטוח) לתאגידים ו/או לעובדיהם, לרבות הלוואות בהסתמך על החיסכון הצבור במוצרים כאמור; (ד) הענקת שירותים בנקאיים, פיננסים ו/או כלכליים לרבות, אשראי, פקטורינג, מימון ומשכנתאות ליווי וערבויות, הנפקה סליקה ותפעול כרטיסי חיוב ומתן פתרונות תשלום ומוצרים פיננסיים; (ה) השכרת נכסים.

יצוין כי הליך אישור תביעות של צד קרוב, לקבלת תגמולי ביטוח, אף שמהווה יישום של תנאי הפוליסה, אושר למען הזהירות על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון במסגרת נוהל נפרד בו אושרו מראש הליכי אישור של תביעות אלו.

נוהל בחינת זניחות – החברה וכלל ביטוח

מבלי לגרוע מכלליות האמור לעיל ייערכו הבחינה הכמותית והבחינה האיכותית באופן המתואר להלן:

1. בחינה כמותית

א. עסקת ביטוח

בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה כאמור המבוצעת בתנאי שוק, במהלך העסקים הרגיל ואשר אין לה השפעה מהותית על החברה, תיחשב כעסקה זניחה אם היקפה נמוך מ- 15 מיליוני ש"ח. למען הסר ספק, מובהר כי היקף העסקה יבחן בהתאם לסך ההכנסות מהעסקה בשנה קלנדרית ובעסקאות ביטוחי חיים ומוצרי חיסכון ארוך טווח היקף העסקה יבחן בהתאם לסך דמי הניהול בגין העסקה בשנה קלנדרית.

ב. עסקת רכש של מוצרים ו/או שירותים

בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין, עסקה כאמור המבוצעת בתנאי שוק, במהלך העסקים הרגיל ואשר אין לה השפעה מהותית על החברה, תיחשב כעסקה זניחה אם היקפה בשנה קלנדרית נמוך מ- 10 מיליוני ש"ח והיא אינה עוסקת בקבלת שירותים מבעל השליטה או קרובו (הסכם ניהול) לפי סעיף 270(4) סיפא לחוק החברות.

ג. עסקת השקעה / רכישת או מכירת נכס קבוע (נכס שאינו שוטף) / קבלת התחייבות כספית

בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מכלל נסיבות העניין עסקה כאמור המבוצעת בתנאי שוק, במהלך העסקים הרגיל ואשר אין לה השפעה מהותית על החברה, תיחשב כעסקה זניחה אם כל אמות המידה המפורטות להלן הינן בשיעור של פחות מעשירית האחוז (0.1%).

יצוין כי הנתונים שיבדקו יהיו על בסיס הדוחות הכספיים המאוחדים, הסקורים או המבוקרים (האחרונים שפורסמו טרם ביצוע העסקה) של החברה.

ד. עסקת השקעה/רכישת או מכירת נכס קבוע (נכס שאינו שוטף)

שני מבחנים מצטברים:

- בעסקה מנכסי הנוסטרו ו/או המשתתף - היקף הנכסים נשוא העסקה מהמקורות האמורים חלקי סך כל הנכסים במאזן המאוחד של החברה.
- בעסקה מנכסי קופות הגמל ו/או קרנות הפנסיה - היקף הנכסים נשוא העסקה מהמקורות האמורים חלקי סך כל נכסי העמיתים בקופות הגמל וקרנות הפנסיה המנוהלות על ידי הקבוצה.
- בעסקת מכירה מנכסי הנוסטרו - הרווח/ההפסד השנתי המיוחס לבעלי המניות של החברה, נטו לאחר מס, במונחי רווח והפסד או רווח כולל, בפועל או החזוי, המשוך לעסקה, לפי המחמיר, חלקי הרווח או ההפסד המיוחס לבעלי המניות של החברה, נטו לאחר מס, במונחי רווח והפסד או רווח כולל השנתי של החברה (קרי לארבעה רבעונים) הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שקדמו לביצוע העסקה ואשר פורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים. מובהר כי הרווח/ההפסד בכל רבעון מחושבים בערכם המוחלט.

ה. קבלת התחייבות פיננסית כספית

היקף ההתחייבות נשוא העסקה חלקי סך כל הנכסים במאזן המאוחד של החברה.

במידה שמדובר בעסקה הנוגעת לחברה בת יש לבחון את השפעת העסקה על החברה, ואילו בחברה כלולה של החברה יש לבחון את השפעת העסקה ביחס לשיעור החזקתה של החברה המוחזקת, תוך הפעלת מבחני הזניחות הנזכרים לעיל.

2. בחינה איכותית

בחינת השיקולים האיכותיים של עסקת בעל העניין עשויה להוביל לכך שעסקת תיקבע ככזו שאינה זניחה אף שעל פי הבחינה הכמותית לפי סעיף 1 לעיל, היא נמצאה כעסקת זניחה. כך למשל, ולשם הדוגמאות בלבד, עסקה לא תיחשב בדרך כלל כזניחה אם היא נתפסת על ידי הנהלת החברה, כאירוע משמעותי מאוד, אף כי אינו מהותי בהתאם לקריטריונים הכמותיים הנזכרים לעיל, כגון במקרים בהם כרוכים בעסקה סיכונים או סיכונים וחשיפות משמעותיים מאוד, האירוע עשוי להשפיע על עמידת החברה בדרישות רגולטוריות או חוזיות משמעותיות, או אם במסגרת העסקה נכנסים לתחום פעילות חדש ומשמעותי, או יוצאים מתחום פעילות קיים ומשמעותי. יובהר כי ביחס לעסקאות אשר במסגרתן מועברת פעילות של תאגיד, כולו או עיקרו (לרבות בדרך של העברת ניירות ערך) יובאו בחשבון המבחנים הקבועים בתקנה 6(ב) לתקנות ניירות ערך (עסקה בין חברה לבין בעל שליטה בה), תשס"א-2001.

עסקאות נפרדות אשר מתקיימת ביניהן תלות, כך שבפועל הינן חלק מאותה התקשרות (לדוגמה ניהול משא ומתן מרוכז לגבי מכלול העסקאות או הזמנות חוזרות ותדירות מאותו ספק), ייבחנו כעסקה אחת.

עסקה המסווגת כעסקה זניחה על-ידי חברה מוחזקת תיחשב כעסקה זניחה גם ברמת החברה המחזיקה. עסקה של חברה מוחזקת אשר מסווגת כעסקה לא זניחה בחברה מוחזקת עשויה להיות מסווגת כעסקה זניחה על פי אמות המידה הרלוונטיות ברמת החברה המחזיקה.

3. עסקה קמעונאית שאינה חריגה והיא זניחה ביותר

אוסר מראש ביצוע עסקאות "קמעונאיות", במסגרתן החברות בקבוצה מוכרות פוליסות ביטוח לגורמים פרטיים ועסקים קטנים, לרבות פוליסות ביטוח כללי, בריאות וחיים, קרנות פנסיה וקופות גמל ושירותים נלווים להם, המסופקים ליחידים ועסקים קטנים. עסקאות אלה מאושרות ככל שסכום הפרמיה או דמי הניהול בגין העסקה, לפי העניין, לפי תעריפון החברה אינם עולים על 50,000 ש"ח לשנה, למעט ככל שמדובר בהפקדות למוצר פנסיוני. ככל שמדובר בהפקדה למוצר פנסיוני/חיסכון, עסקה שוטפת זניחה ביותר הינה עסקה שדמי הניהול הנגבים בגינה הינם לפי תעריפון החברה¹ ובלבד שאם מדובר בהפקדה חד פעמית היא אינה עולה על 1.5 מיליון ש"ח לשנה. האישור כאמור ניתן בכפוף לכך שהעסקאות כאמור מבוצעות בהתאם לתעריפונים הכוללים מחירים (פרמיות, דמי ניהול), מדרגי הנחות ותנאי חיתום שנקבעו מראש וחלים על כל ההתקשרויות הקמעונאיות של החברה (להלן: "עסקה שוטפת זניחה ביותר").

בחינת שאלת זניחות העסקה תבוצע על פי הקריטריונים הרלוונטיים מתוך אלה המפורטים לעיל. בחינת מהותיות העסקה תבוצע על פי הקריטריונים הקבועים בנוהל המהותיות של החברה המפורט בסעיף 10.3.6 לדוח תיאור עסקי התאגיד.

במקרה של עסקה עם בעל ענין שהינו מחזיק מניות בחברה, תיבחן שאלת הזניחות לגבי פעילותה ותוצאותיה של החברה.

במקרה של עסקה עם נושא משרה שלבעל השליטה יש בה עניין אישי - תיבחן שאלת הזניחות לגבי פעילותה ותוצאותיה של החברה המתקשרת בעסקה.

כל מקרה יידק לגופו ותיערך בחינה כמותית ובחינה איכותית ביחס לאירוע הרלוונטי, זאת על בסיס מכלול האינפורמציה, הנתונים, עובדות המקרה וההערכות תחת מכלול הנסיבות הרלוונטיות בחברה.

עסקה זניחה במקס

במהלך העסקים הרגיל שלה, מקס מבצעת עסקאות עם בעלי עניין בחברה או שלבעלי עניין יש בהן עניין אישי, לרבות עסקאות עם חברות שבעלי עניין הינם בעלי עניין בהן, וכן התחייבויות לביצוע עסקאות שהינן בתנאים מסחריים רגילים, במסגרת הספקת שרותי מקס כגון: הנפקת כרטיסי אשראי, הלוואות וכיו"ב.

בהיעדר שיקולים איכותיים מיוחדים העולים מנסיבות העניין, אלא אם מצוין אחרת, עסקה תחשב כזניחה כמותית אם היקף העסקה לא יעלה על:

לעניין עסקת חבות - עסקה שאינה עולה על הרפים לעניין עסקת חבות הקבועים בנב"ת 312;

לגבי שאר העסקאות - עסקה שסכומה אינו עולה על 0.5% מהון מקס.

ד. נוהל איתור ואישור עסקאות עם בעלי עניין -

חוק החברות קובע כי עסקאות מסוימות של חברה אשר לנושאי משרה בחברה יש בהן עניין אישי ועסקאות של חברה ציבורית עם בעל שליטה (לרבות כאלו אשר לבעל שליטה יש בהן עניין אישי) (להלן ביחד: "עסקאות עם בעלי עניין"), טעונות קבלת אישורים מיוחדים, בהתאם לצד לעסקה, לסוג העסקה לתנאיה. יודגש, כי לפי הפרשנות הנוהגת לחוק החברות, עסקה של חברה פרטית שבשליטת החברה, עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש בה עניין אישי, נחשבת ככלל כאילו היא עסקה של החברה, כחברה ציבורית (הגם שהחברה הציבורית אינה צד לה), ועל כן דורשת קבלת אישורים בחברה.

ועדת הביקורת אימצה נוהל לאיתור ואישור עסקאות עם בעלי עניין המסדיר התקשרויות של החברה עם בעלי שליטה ועם נושאי משרה. להלן פירוט עיקרי הנוהל.²

1. יובהר כי בביטוח מנהלים או בקרן פנסיה או קופת גמל תעריפון החברה יהיה לפי ההסדר המקובל לעובדי החברה גם ביחס לבעלי עניין.

2. ביחס לעסקאות בעלי שליטה הנוהל מסדיר את אופן ביצוע הליך תחרותי והליכים חלופיים וכן פרוצדורות להליכי סיווג ואישור של עסקאות כאמור נוכח העובדה כי למועד זה, אין לחברה בעל שליטה ובהתאם אמות מידה אלו אינן רלבנטיות לחברה.

הליכי אישור עסקאות:

- **עסקה עם בעל שליטה או שלבעל השליטה יש בה עניין אישי:**
 - **עסקה חריגה –** תאושר בהתאם להוראות חוק החברות.
 - **עסקה שאינה חריגה ואינה זניחה –** תובא לאישור של ועדת ביקורת לסיווג העסקה ולאישור עצם העסקה.
 - **עסקה שאינה חריגה והיא זניחה –** אושרה מראש ובלבד שתבוצע בהתאם להוראות הנוהל. הבחינה של עסקאות כאמור תבוצע על ידי נושא המשרה האחראי על התחום הרלוונטי בקבוצה (וככל שיש לו עניין אישי בביצוע העסקה – על ידי הממונה עליו).
- **עסקה עם נושא משרה או שלנושא משרה יש בה עניין אישי³:**
 - **עסקה חריגה –** תובא לאישור ועדת ביקורת והדירקטוריון.
 - **עסקה שאינה חריגה ואינה זניחה⁴ –** תובא לאישור ועדת הביקורת או הדירקטוריון.
 - **עסקה שאינה חריגה והיא זניחה –** בתקנון החברה נקבע כי עסקה עם נושא משרה, או עסקה שלנושא משרה יש בה עניין אישי, תאושר על ידי נושא משרה אחר ובלבד שהיא אינה עסקה חריגה (למעט עסקה בנוגע לתנאי כהונה והעסקה). דירקטוריון החברה קבע כי הבחינה האם מדובר בעסקה זניחה תבוצע על ידי נושא משרה רלבנטי בהתאם לנוהל חברה פנימי בנושא איתור ואישור עסקאות עם בעלי עניין כפי שמאושר על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון מידי שנה.
- עסקה קמעונאית שאינה חריגה והיא זניחה ביותר – אושר מראש (לרבות ביחס לדירקטורים חיצוניים) ביצוע עסקאות "קמעונאיות" ממוצרי הקבוצה בהתאם לתעריפונים, כמפורט בסעיף ב לעיל.

קריטריונים לסיווג העסקה

- חוק החברות קובע כי "עסקה חריגה" הינה עסקה שעומדת באחד משלושת הקריטריונים הבאים:
- (א) עסקה שאינה במהלך העסקים הרגיל של החברה (ב) עסקה שאינה בתנאי שוק (ג) עסקה העשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה.
- נושא המשרה הרלוונטי או האורגן הרלוונטי כאמור לעיל, יבחן את העסקה הנבדקת וייקבע האם העסקה מקיימת את שלושת הקריטריונים להיותה של העסקה חריגה.
- לצורך בחינת חריגות, עסקה תחשב כעסקה במהלך העסקים הרגיל של החברה לאחר בחינה עובדתית על רקע פעילותה הכללית השגרתית של החברה המתקשרת בעסקה, באופן שסוג המוצר או השירות הנרכשים או ההתחייבויות שנלקחות הינו במהלך העסקים הרגיל של החברה, בתחומי עיסוקה או נדרשים לשם עיסוקה השוטף או עסקה בעלת מאפיינים דומים לסוגי עסקאות שהחברה המתקשרת התקשרה בהן בעבר במהלך עסקיה או שמקובל להתקשר בהן בחברות מסוגה של החברה.
 - לצורך בחינת חריגות כאמור, עסקה תסווג כעסקה מהותית בהתאם לנוהל מהותיות שאומץ על ידי החברה, כמפורט בסעיף 10.3.6 לפרק תיאור עסקי התאגיד. עסקה תסווג כעסקה זניחה בהתאם לנוהל הזניחות שאומץ על ידי החברה, כמפורט בסעיף ב לעיל.
 - לצורך בחינת חריגות כאמור – בחינת תנאי שוק תבוצע על סמך אינדיקציה חיצונית אובייקטיבית לתנאי השוק של העסקה, ולפיכך יש לאתר עסקאות דומות לאלו הנערכות עם בעל השליטה או עם נושא המשרה, אשר נערכו עם צדדים שאינם קשורים, ולהשוות בין העסקאות. ההשוואה תבוצע במידת האפשר, אל מול עסקאות דומות מבחינת תחום הפעילות, סוג המוצר או השירות וכן מבחינת היקפה הכספי של ההתקשרות, אשר נערכו בסמוך יחסית למועד העסקה הנבחנת ושאינם עם צד קשור, למעט במקרים מיוחדים ומטעמים שיפורטו. במסגרת זו, ייעשה מאמץ לבחון גם עסקאות דומות אשר בוצעו בשוק שלא על ידי החברה בין צדדים לא קשורים. בין היתר, ניתן לבסס תנאי שוק בין היתר על בסיס מחירונים, חוות דעת או אמות המידה שקבעה החברה לעניין קיום הליך תחרותי או הליך אחר ייעודי. יובהר כי עסקת בעלי עניין שתנאיה עבור החברה טובים יותר מתנאי השוק תיחשב (מבחינת החברה) כעסקה בתנאי שוק.

3. בעסקאות השקעה על עסקאות בתחום ההשקעות, עם צד קרוב, יחולו גם ההוראות הקיימות בהתאם לדין ולפיכך עסקאות מכספי עמיתים או מכספי פוליסות משתתפות ברווחים, יובאו לאישור של ועדת ההשקעות הרלבנטית בנוסף או במקום אישור האורגנים האמורים ועסקאות השקעה מכספי נוסטרו יובאו לאישור ועדת ביקורת, בנוסף או במקום אישור האורגנים האמורים.

4. לעניין תיאור נהל זה, "עסקה זניחה" – בהתאם לנוהל הזניחות של החברה, כמפורט בסעיף ה' להלן.

החברה תבצע בקרה לצורך בדיקת נאותות סיווג עסקאות בפועל על ידי ההנהלה בהתאם לאמות המידה שנקבעו:

- יחידות הבקרה הרלבנטיות יקיימו בקרה תקופתית ביחס לעסקאות צדדים קרובים.
- המבקר הפנימי יערוך ביקורת פנימית אודות קיום הוראות הנהול אחת לשנתיים.
- ועדת הביקורת תקיים דיון בדבר אמות המידה הקבועות בנוהל מדי שנה קלנדרית ותאשרן, במסגרתו תקבל דיווח אודות דוח הביקורת (אם וככל שבוצע באותה שנה) וממצאי בקרה מהותיים כאמור תוך דיון במידת התאמתן של אמות המידה והתייחסות לעסקאות שבוצעו ו/או סווגו בהתאם לאמת המידה במהלך השנה החולפת.

14. החזקות בעלי עניין ונושאי משרה בכירה (תקנה 24)

14.1 בתאגיד

- א. מניות וני"ע אחרים המוחזקים ע"י בעל עניין בתאגיד -
ראה לעניין זה דיווחים מיידיים מהימים 7 בינואר 2025, 12 בינואר 2025, 19 בינואר 2025 ו-22 בינואר 2025 (אסמכתאות 2025-01-002122; 2025-01-002696; 2025-01-003592; 2025-01-004993; 2025-01-006029, בהתאמה).
- ב. החזקה בכתבי אופציה של החברה ע"י נושא משרה בכירה - ראה סעיף א לעיל.
- ג. החזקה בתעודות התחייבות של החברה – נכון ליום 2 במרס 2025

שם בעל העניין	מס' חברה	שם הנייר	מס' נייר ערך בבורסה	כמות	% מסך אגרות חוב שבמחזור
הפניקס פיננסים בע"מ	520017450	כלל בטוח אג"ח א	1193481	92,567,988	10.29
הפניקס פיננסים בע"מ	520017450	כלל בטוח אג"ח ב (אג"ח להמרה)	1193499	32,880,987	21.92
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ	520033986	כלל בטוח אג"ח א	1193481	21,598,930	2.4
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ	520033986	כלל בטוח אג"ח ב (אג"ח להמרה)	1193499	3,403,234	2.27
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ	520033986	כלל בטוח אג"ח ג	1201391	9,657,214	1.94

14.2 מניות וניירות ערך אחרים המוחזקים על ידי בעל עניין בחברה מוחזקת שפעילותה מהותית לפעילות התאגיד נכון ליום 2 במרס 2025

שם בעל העניין	מס' חברה	שם הנייר	מס' נייר ערך בבורסה	כמות	% מסך אגרות חוב שבמחזור
הפניקס פיננסים בע"מ	520017450	כלל הון-אג"ח (סדרה ט')	1136050	37,778,809	8.92
		כלל הון-אג"ח (סדרה יא')	1160647	242,540,700	14.82
		כלל הון-אג"ח (סדרה יב')	1179928	142,594,067	10.69
		כלל הון – אג"ח (סדרה יג')	1197920	242,411,465	19.04
		מקסאיט נעמ 1-ל	1192053	110,000,000	
		מקסאיט נעמ 2-ל	1202662	48,000,000	
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ	520033986	כלל הון-אג"ח (סדרה ט')	1136050	6,574,460	1.55
		כלל הון-אג"ח (סדרה יא')	1160647	126,543,423	7.74
		כלל הון-אג"ח (סדרה יב')	1179928	148,913,717	11.17
		כלל הון – אג"ח (סדרה יג')	1197920	133,467,142	10.49
		מקסאיט נעמ 1-ל	1192053	45,000,000	

* לעניין אחזקות של החברה בחברות בנות, ראה תקנה 11 לעיל.

14.3 מניות רדומות

אין לחברה מניות רדומות

15. הון רשום, הון מונפק וניירות ערך המירים (תקנה 24א) (נכון ליום 2 במרס 2025)

- מספר המניות הכלולות בהון הרשום של התאגיד – 100,000,000 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
- מספר המניות הכלולות בהון המניות המונפק של התאגיד – 79,496,902 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
- מספר המניות הכלולות בהון המונפק בניכוי המניות הרדומות – 79,496,902 מניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג.
- מספר המניות שאינן מקנות זכויות הצבעה – אין.
- בהון המניות המונפק של התאגיד לא קיימות מניות שאינן מקנות זכויות כלשהן.
- ניירות הערך ההמירים של התאגיד - ראה דיווח מיידי מיום 5 במרס 2025 (אסמכתא- 2025-01-014861)

16. מרשם בעלי המניות (תקנה 24ב)

לפרטים ראה דיווח מיידי מיום 5 במרס 2025 (אסמכתא 2025-01-014861)

17. הדירקטורים של התאגיד⁵ (תקנה 26)

שם: חיים סאמט, יו"ר	ת.ז. 007249675
יליד:	1945
מען להמצאת כתבי בי דין:	יצחק אלחנן 15, תל אביב, מיקוד: 6525015
נתינות:	ישראלית
חברות בועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת תובענות ייצוגיות, יו"ר ועדת השקעות של החברה, חבר ועדת טכנולוגיות מידע
דירקטור חיצוני:	לא
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא, מכהן כיו"ר דירקטוריון כלל ביטוח
מכהן כדירקטור משנת:	2021
השכלה:	תואר ראשון במשפטים מהאוניברסיטה העברית בירושלים. בעל רישיון עריכת דין
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	כהן כדירקטור בכלל ביטוח מאוקטובר 2021 וכיו"ר מדצמבר 2021. מכהן מינואר 2021 כדירקטור בחברה ומפברואר 2021 כיו"ר דירקטוריון. כיהן כדירקטור בבנק לאומי לישראל בע"מ, כיהן כשותף בכיר במשרד עו"ד שניצר גוטליב סאמט ושות', כיהן כסגן ומ"מ יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת הכספים של מוזיאון ת"א לאמנות בע"מ, חבר בחבר הנאמנים וכיהן כיו"ר ועדת הביקורת באוניברסיטת תל אביב. דירקטור בחוות פטריות תקוע בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית

שם: חנה מזל (מלי) מרגליות	ת.ז. 024138497
יליד:	1969
מען להמצאת כתבי בי דין:	טשרניחובסקי 36, ירושלים
נתינות:	ישראלית
חברות בועדות דירקטוריון:	ועדת ביקורת וועדת השקעות
דירקטור חיצוני:	לא
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
מכהן כדירקטור משנת:	2016
השכלה:	אקטוארית (F.I.L.A.A), חברה מלאה באגודה הישראלית לאקטוארים; תואר שני (MBA) במנהל עסקים התמחות במימון ומערכות מידע מהאוניברסיטה העברית; תואר ראשון בכלכלה ותקשורת מהאוניברסיטה העברית; לימודי תעודה באקטואריה מכון מגיד, בעלת הסמכה בניהול סיכונים FRM מטעם ארגון GARP, בעלת הסמכה בינ"ל כאקטוארית לניהול סיכונים, CERA מטעם CGR.
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	כיהנה כיו"ר דירקטוריון זמני של החברה מאוגוסט 2020 ועד פברואר 2021, כיהנה כמנכ"ל ודירקטור גליל מור מוצרים פיננסיים בע"מ (החברה חוסלה), מנכ"ל מופת מוצרים פיננסיים בע"מ. כיהנה כדירקטורית בלתי תלויה במפעלים פטרוכימיים בישראל בע"מ ובגרנירג' אנרגיות מתחדשות בע"מ (לשעבר: אינטרקולוני השקעות בע"מ). דירקטורית במכלול מימון בע"מ. מכהנת ממרס 2024 כדירקטורית בחברת שירותי איכות הסביבה.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית

שם: מיה ליקוורניק		ת.ר. 054133632
יליד:	1956	
מען להמצאת כתבי בי דין:	בארי 12, תל אביב מיקוד: 6468212	
נתינות:	ישראלית	
חברות בועדות דירקטוריון:	ועדת ביקורת	
דירקטור חיצוני:	לא, דירקטורית בלתי תלויה.	
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או לא של בעל עניין:	לא	
מכהן כדירקטור משנת:	2021	
השכלה:	תואר ראשון במשפטים - אוניברסיטת תל אביב, תואר שני בהיסטוריה של המזרח התיכון	
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	י"ר דירקטוריון נת"ע - נתיבי תחבורה עירוניים בע"מ, כיהנה כשותפה בכירה ומנהלת במשרד עורכי דין מיתר, ליקוורניק, גבע, לשם, טל ושות'. יו"ר קשת - קרן שיתוף תורמים (חל"צ): כיהנה עד מרץ 2023 בועד המנהל של מוזיאון ישראל וכדירקטורית בלתי תלויה באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ. כיהנה כחברה בועדה לבחינת מבנה הרגולציה הפיננסית בישראל. החל ממרס 2023 דירקטורית במקס והחל ממאי 2023 יו"ר דירקטוריון מקס.	
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא	
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעלת מומחיות חשבונאית פיננסית	
שם: בר טוב יאיר		ת.ר. 56739246
יליד:	1960	
מען להמצאת כתבי בי דין:	החשמונאים 96, תל אביב, מיקוד: 6713343	
נתינות:	ישראלית, פורטוגלית ואוסטרלית	
חברות בועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת ביקורת, ועדת תגמול וועדת טכנולוגיות מידע, חבר ועדת מאזן	
דירקטור חיצוני:	כן	
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא	
מכהן כדירקטור משנת:	2021	
השכלה:	תואר ראשון בהנדסת מחשבים - אוניברסיטת בן גוריון בבאר שבע, תואר שני בהנדסת מחשבים - טכניון	
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	כיהן כמנכ"ל חברת סייבר BISEC וכסמנכ"ל פיתוח עסקי אסיה פסיפיק בחברת Cyberproof (בבעלות UST-Global) החל מאוגוסט 2021 מכהן כדירקטור חיצוני באידומו בע"מ, החל מאוקטובר 2021 מכהן כדירקטור בכלל ביטוח. מאוקטובר 2024 מכהן כדירקטור בהייפ פתרונות תשלום בע"מ.	
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא	
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית	
האם הוא מוגדר בעל מומחיות באבטחת מידע וסייבר:	כן (ראה עיסוקים כאמור לעיל)	

שם: שמואל שורץ	ת.ז. 030767032
יליד:	1950
מען להמצאת כתבי בי דין:	סמטת גולי קניה 12, תל אביב, מיקוד: 6971742
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון:	יו"ר ועדת מאזן, חבר ועדת השקעות, ועדת ביקורת, ועדת תגמול וועדת תובענות ייצוגיות
דירקטור חיצוני:	כן
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
מכהן כדירקטור משנת:	2021
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, סוציולוגיה ואנתרופולוגיה - אוניברסיטת חיפה, תואר שני במנהל עסקים התמחות במימון - אוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון מוסמך
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	מנהל תוכנית לימודים ומרצה בכיר בקורסים להכשרת סמנכ"ל כספים באוניברסיטת בר אילן, לימודי תעודה ומרצה בכיר בקורסים לדירקטורים. יועץ עסקי ומבצע הערכות שווי לחברות ועסקים. חבר המועצה המקצועית בלשכת רואי החשבון. מכהן כיו"ר מועדון הזהב (ועדת גמלאים) לשכת רו"ח מנובמבר 2021. מכהן כחבר ועדת ביקורת אגודת הידידים של אוניברסיטת תל אביב מדצמבר 2023. דירקטור וחבר ועדת השקעות נוסטרו בכלל ביטוח מאפריל 2023. עד 2021 כיהן כדירקטור בקרן השתלמות ענפית למהנדסים – מנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים, ניהול קופות גמל בע"מ, וכדירקטור בחברת הביטוח ש. שלמה ביטוח בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
שם: משה (מוקי) אברמוביץ	ת.ז. 007970197
יליד:	1944
מען להמצאת כתבי בי דין:	יאר 18, רמת גן, מיקוד: 5223818
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדות דירקטוריון:	חבר בוועדת ביקורת, ועדת מאזן, ועדת תגמול וועדת טכנולוגיות מידע
דירקטור חיצוני:	לא, דירקטור בלתי תלוי
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
מכהן כדירקטור משנת:	2023
השכלה:	תואר ראשון בראיית חשבון מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תעודה - מנתח מערכות מחשב מהמכון לפריון העבודה.
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	- 2018-2021 יו"ר דירקטוריון אילון חברה לביטוח בע"מ. חבר הנהלה בעמותת המוזיאון לאומנות ישראלית רמת גן, חבר ועדת ביקורת בחבר הנאמנים של האוניברסיטה העברית בירושלים, דירקטור במפעלות חברה ותרבות - חל"צ, חבר בוועד המנהל של תאטרון אורנה פורת לילדים ונוער. דירקטור בכלל ביטוח החל ממרס 2023.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית

שם: אהרון פוגל	ת.ז. 10176485
יליד:	1947
מען להמצאת כתבי בי דין:	תרס"ט 3, תל אביב, מיקוד: 6428303
נתינות:	ישראלית
חברות בועדות דירקטוריון:	חבר בוועדת השקעות של החברה, וועדת טכנולוגיות מידע
דירקטור חיצוני:	לא
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
מכהן כדירקטור משנת:	2023
השכלה:	BA תואר ראשון בכלכלה וסטטיסטיקה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. לימודי MA בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים (ללא תואר).
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	החל משנת 2022 יו"ר רנט-אייט (דיוור להשכרה); 2019-2021 יו"ר דירקטוריון איילון אחזקות, 2017 עד היום יו"ר דירקטוריון Green Onyx, 2016-2019 דירקטור בביטוח ישיר בע"מ, 2014-2020 יו"ר דירקטוריון צים ספנות בע"מ, כיהן כחבר ועד מנהל אוניברסיטת תל אביב, 2010-2024 כיהן כיו"ר דירקטוריון התזמורת הפילהרמונית. החל משנת 2023 דירקטור בנמל חיפה. דירקטור בכלל ביטוח החל מאפריל 2023. במהלך שנת 2023 החל לכהן כיו"ר מכללת בית ברל וכדירקטור באלט. גרופ א.י. ניהול פידרים בע"מ.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית
שם: דוד גרנות	ת.ז. 0455333739
יליד:	1947
מען להמצאת כתבי בי דין:	השומר 26, רעננה, מיקוד: 4340905
נתינות:	ישראלית
חברות בועדות דירקטוריון:	חבר ועדת מאזן, ועדת ביקורת וועדת טכנולוגיות מידע
דירקטור חיצוני:	לא
האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או של בעל עניין:	לא
מכהן כדירקטור משנת:	2022
השכלה:	BA תואר ראשון בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. MA תואר שני במנהל עסקים עם התמחות בחשבונאות מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
התעסקות בחמש השנים האחרונות ותאגידים בהם משמש כדירקטור:	החל משנת 2020 יו"ר דירקטוריון מ.ל.ר.ן פרויקטים ומסחר בע"מ; 2020-יולי 2022 יו"ר ועדת השקעות בקופת הגמל של מיטב דש; יו"ר ועדת השקעות באוניברסיטת תל אביב; 2011-2020 דירקטור בחברת אלרוב נדל"ן ומלונאות בע"מ; 2012-2021 דירקטור חיצוני בטמפו השקעות בע"מ. 2018-יוני 2022 דירקטור בחברת פרוטליקס ביותרפיקס בע"מ. מכהן כדירקטור בלתי תלוי באורמת טכנולוגיות בע"מ; דירקטור בלתי תלוי בבזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ ובחברות בנות פרטיות שלה; דירקטור בסונוול ישראל בע"מ (חברה פרטית); דירקטור בחברת ג.ד. גורן בע"מ (חברה פרטית); דירקטור ברב בריח (08) תעשיות בע"מ. יו"ר ועדת האשראי של קרן קרדיטו.
האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד למיטב ידיעתו ולמיטב ידיעת התאגיד:	לא
האם הוא מוגדר כדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית או כשירות מקצועית:	בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית

18. נושאי משרה בכירה של התאגיד⁶ (תקנה 26 א')

שם: יורם נה	ת.ז. 028865301
יליד:	1971
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	מנכ"ל
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	מנכ"ל כלל ביטוח, יו"ר כלל פנסיה וגמל, יו"ר כלל ביטוח גיוסי הון, ומכהן כדירקטור בחברות נוספות של החברה. דירקטור במקס החל מיום 27 במרס 2023
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	תואר ראשון (בוגר) במשפטים וכלכלה מאוניברסיטת חיפה, תואר שני (מוסמך) במשפטים וכלכלה מ-Erasmus University of Rotterdam
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	החל מיום 1 ביולי 2018 מנכ"ל החברה וכלל ביטוח, דירקטור ויו"ר דירקטוריון בחברות בקבוצה.
השנה שבה החלה כהונתו:	2014
שם: תומר דוד	ת.ז. 037147469
יליד:	1979
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	המבקר הפנימי הראשי
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	משנה למנכ"ל, המבקר הפנימי הראשי בכלל ביטוח ובגופים מוסדיים נוספים מקבוצת כלל החזקות
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	רו"ח, M.B.A. במנהל עסקים התמחות במימון, בכלכלה למנהל. B.A. בכלכלה ובחשבונאות, באוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	חשבונאי ראשי בחברה ובקבוצת כלל – אחראי על עריכת ואיחוד הדוחות, הנהלת חשבונות וחשבות השקעות, מהל תחום סוקס, דירקטור ומנהל כספים; כיהן כדירקטור ומנהל כספים בכלל ביטוח גיוסי הון
השנה שבה החלה כהונתו:	2024
שם: דרור בירן	ת.ז. 029408069
יליד:	1972
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	יועץ משפטי ראשי ומנהל אגף יעוץ משפטי ורגולציה
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	משנה למנכ"ל, יועץ משפטי ראשי ומנהל אגף יעוץ משפטי ורגולציה של החברה ושל הגופים המוסדיים והחברות בקבוצת כלל החזקות.
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	LLB במשפטים באוניברסיטת ת"א, AB בכלכלה בפקולטה למדעי החברה באוניברסיטת תל אביב.
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	יועץ משפטי לחטיבת חסכון ארוך טווח בקבוצת כלל
השנה שבה החלה כהונתו:	2024

6. נכון למועד פרסום הדוח, השנה שבה החלה כהונתו של נושא המשרה מתייחסת לשנה בה החל לכהונה כנושא משרה בחברה או בחברת הבת ולא בהכרח בתפקיד הנוכחי או בחברה בכלל. נושאי משרה בכירה בחברה וכן, בהתאם להחלטת החברה בעניין סיווג נושאי משרה בכירה בחברה, חברי הנהלת כלל ביטוח, חברה בת של החברה.

שם: אבי בן נון	ת.ז. 017879156
יליד:	1982
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	מנהל הסיכונים הראשי
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	משנה למנכ"ל, מנהל אגף ניהול סיכונים בקרה ואכיפה של כלל ביטוח ושל הגופים המוסדיים בקבוצת כלל החזקות. מאוקטובר 2024 מכהן כדירקטור בהייפ פתרונות תשלום בע"מ.
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	בוגר כלכלה ומנהל עסקים ומוסמך במנהל עסקים (M.B.A) מהאוניברסיטה העברית בירושלים
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל אגף ניהול סיכונים בקרה ואכיפה בקבוצת כלל החזקות. סמנכ"ל, מנהל פעילות הדירוג וראש תחום מוסדות פיננסיים בחברת "מידרוג" מאוקטובר 2024 מכהן כדירקטור בהייפ פתרונות תשלום בע"מ.
השנה שבה החלה כהונתו:	2020

שם: ערן צ'רינסקי	ת.ז. 57693236
יליד:	1962
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	משנה למנכ"ל, מנהל החטיבה הפיננסית
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	מנהל החטיבה הפיננסית בכלל ביטוח, מכהן כדירקטור בכלל ביטוח גיוסי הון ובחברות בנות נוספות בקבוצה. דירקטור במקס החל ממרס 2023
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	בוגר כלכלה וחשבונאות מאוניברסיטת תל אביב, רואה חשבון, חבר במועצה המקצועית של לשכת רואי חשבון בישראל.
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל החטיבה הפיננסית בכלל ביטוח. מכהן כדירקטור ומנכ"ל כלל ביטוח גיוסי הון , ודירקטור בחברות נוספות בקבוצה. דירקטור במקס החל ממרס 2023. כיהן כדירקטור בכלל פנסיה וגמל עד יולי 2023.
השנה שבה החלה כהונתו:	2018

שם: ברק בונסקי	ת.ז. 033395286
יליד:	1976
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	משנה למנכ"ל, מנהל ההשקעות
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	מנכ"ל כנף, מנהל חטיבת השקעות בכלל ביטוח
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	בוגר מנהל עסקים BA במסלול האקדמי של המכללה למנהל, מוסמך מנהל עסקים MBA במסלול האקדמי של המכללה למנהל. רישיון ייעוץ השקעות מטעם הרשות לניירות ערך.
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	מנהל חטיבת ההשקעות בכלל ביטוח ומנכ"ל כנף, לפני כן כיהן כסמנכ"ל בכיר, מנהל אגף השקעות עמיתים בכלל חברה לביטוח בע"מ.
השנה שבה החלה כהונתו:	2023

שם: שגית דותן	ת.ז. 38564662
יליד:	1976
תפקיד שהוא ממלא בתאגיד:	אין
התפקיד שהוא ממלא בחברה בת של התאגיד, בחברה קשורה שלו או בבעל עניין בו:	מנכ"לית מקס איט פיננסים בע"מ, דירקטורית בחברות בנות של מקס ושל סימקס,
האם הוא בעל עניין בתאגיד:	לא
האם הוא בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר או של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
השכלה:	בוגרת הנדסה תעשייה וניהול ומנהל עסקים MBA, מאוניברסיטת תל אביב
ניסיונו העסקי בחמש השנים האחרונות:	. סמנכ"ל לקוחות פרטיים וסמנכ"ל מכירות שירות ודיגיטל במקס איט פיננסים בע"מ
השנה שבה החלה כהונתו:	2025

19. מורשה חתימה של התאגיד (תקנה 26ב)

לחברה אין מורשי חתימה עצמאיים.

20. רואי החשבון של החברה (תקנה 27)

קוסט פורר גבאי את קסירר: מנחם בגין 144 תל אביב. סומך חייקין: הארבעה 17 תל אביב.

21. שינוי בתזכיר או בתקנון (תקנה 28)

לא חל בשנת הדוח שינוי בתזכיר או בתקנון החברה.

22. החלטות והמלצות הדירקטוריון (תקנה 29)

(א) המלצות הדירקטוריון בפני האסיפה הכללית והחלטות הדירקטוריון שאינן טעונות אישור אסיפה כללית בדבר:

1. תשלום דיבידנד או ביצוע חלוקה בדרך אחרת או חלוקת מניות הטבה: ביום 28 בנובמבר 2024 החליט דירקטוריון החברה על חלוקת דיבידנד בסך 100,000,000 ש"ח (לפרטים ראה דיווחים מיידיים מיום 28 בנובמבר 2024 (אסמכתא 2024-01-620255) ומיום 11 בדצמבר 2024 (אסמכתא 2024-01-623441).
2. שינוי ההון הרשום או המונפק של התאגיד: אין.
3. שינוי תזכיר או תקנון התאגיד: אין.
4. פדיון מניות: אין.
5. פדיון מוקדם של איגרת חוב: אין.
6. עסקה שלא בהתאם לתנאי השוק בין התאגיד ובעל עניין בו: אין.

(ב) החלטות אסיפה כללית שנתקבלו שלא בהתאם להמלצות המנהלים: אין.

(ג) החלטות אסיפה כללית מיוחדת: באסיפה כללית שנתיים ומיוחדת של החברה שהתכנסה ביום 18 בדצמבר 2024, הוחלט למנות מחדש את מר שמואל שורץ כדירקטור חיצוני בחברה לתקופת כהונה (שניה) של 3 שנים, שהחלה ביום 28 בדצמבר 2024.

23. החלטות החברה (תקנה 29א)

- א. אישור פעולות לפי סעיף 255 לחוק החברות: אין.
- ב. פעולה לפי סעיף 254 (א) לחוק החברות אשר לא אושרה: אין.
- ג. עסקאות הטעונות אישורים מיוחדים לפי סעיף 270(1) לחוק החברות, ובלבד שמדובר בעסקה חריגה: אין
- ד. פטור, ביטוח או התחייבות לשיפוי לנושא משרה שבתוקף בתאריך הדוח:
 1. להלן תיאור ההסדרים החלים בגין ביטוח לדירקטורים ונושאי המשרה בחברה:

לתיאור ההסדר החל בגין ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי המשרה בחברה בשנים שקדמו לשנת הדוח ראה באור 43(ב)(א) בדוחות הכספיים המאוחדים וסעיף 13ג(1) לעיל.

מדיניות תגמול של החברה כוללת סעיף פטור, שיפוי וביטוח לנושאי משרה (להלן: **ההסדרים**). במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי החברה תהיה רשאית לרכוש לנושאי המשרה בקבוצה ביטוח אחריות נושאי משרה וזאת, בסכומי ביטוח שלא יעלו על 400 מיליון דולר, עלות הפרמיה השנתית וגובה ההשתתפות העצמית בגין הפוליסה יהיו בהתאם לתנאי השוק במועד עריכת הפוליסה ובעלות

שאינה מהותית לחברה. כמו כן כי החברה תהיה רשאית לרכוש ביטוח נושאי משרה מסוג Run Off במקרה של העברת שליטה בחברה ו/או בחברה בת.

בהתאם להחלטה האמורה התקשרה החברה בפוליסת ביטוח שהנפיק מבטח שאינו צד קשור לתקופה שמיום 1 לדצמבר 2023 ועד ליום 30 בנובמבר 2024 ("הפוליסה לשנת 2024"), ובהמשך התקשרה בפוליסת ביטוח שהנפיק מבטח שאינו צד קשור לתקופה שמיום 1 לדצמבר 2024 ועד ליום 30 בנובמבר 2025 ("הפוליסה לשנת 2025"). במסגרתן רכשה החברה כיסוי ביטוח עבור נושאי משרה בחברה ולחברות המוחזקות על ידיה (לרבות חברות מקבוצת סימקס). גבול האחריות הכוללת של הפוליסה לשנת 2024 ושל הפוליסה לשנת 2025 הינו עד 130 מיליון דולר (ארה"ב) ו-145 מיליון דולר (ארה"ב), בהתאמה, בגין תביעה אחת או במצטבר (הכיסוי מעל 100 מיליון דולר לא יחול בגין פעילות עבר).

להלן תיאור ההסדרים החלים בגין שיפוי לדירקטורים ונושאי המשרה בחברה:

- 1.1 ביום 10 באוקטובר 2002 אישרה האסיפה הכללית של החברה התחייבות לשיפוי לנושאי משרה בחברה ובחברות נוספות בקבוצה עד לשעור של 25% מהונה העצמי של כלל החזקות במועד השיפוי. בהתאם, מעניקה החברה לנושאי משרה בחברה ובחברות בנות מסוימות כתבי שיפוי.
 - 1.2 ביום 3 במאי 2012 אישרה האסיפה הכללית של החברה כתבי שיפוי חדשים ומתוקנים לנושאי משרה בחברה ו/או בחברות נוספות בקבוצה (להלן: "כתב השיפוי החדש"), לאור תיקון 16 לחוק החברות, וכן בהתאם להוראות חוק ייעול הליכי אכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 וחוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011 –
 - 1.3 ביום 28 ביולי 2013 אישרה האסיפה הכללית של החברה ביצוע תיקון להשמטות בהגדרות של "הליך מנהלי" ו"תשלום לנפגע הפרה" בכתבי השיפוי שאושרו באסיפה הכללית של החברה מיום 3 במאי 2012.
 - 1.4 הוראות כתב שיפוי החדש גוברות על כל התחייבות או הסכמה קודמות (טרם שנחתם כתב השיפוי החדש), בין בכתב ובין בעל פה, בין החברה לבין נושא המשרה בעניינים האמורים בכתב השיפוי החדש, וזאת, גם ביחס לאירועים שאירעו טרם חתימת כתב השיפוי החדש. האמור כפוף לכך, שכתב שיפוי קודם שניתן לנושא המשרה, אם ניתן, יוסיף לחול ולהיות תקף ביחס לכל אירוע שאירע טרם חתימת כתב השיפוי החדש (אף אם הליך בגינו הוגש כנגד נושא המשרה לאחר חתימת כתב השיפוי החדש), אם תנאיו של כתב השיפוי החדש מרעים את תנאי השיפוי עבור נושא המשרה ביחס לאירוע כאמור, כפוף לכל דין.
 - 1.5 החברה מעניקה מעת לעת כתבי שיפוי לדירקטורים ו/או נושאי משרה בחברה ו/או בחברות בנות כאמור, בהתאם להחלטות דלעיל.
 - 1.6 בחלק מהחברות הבנות בקבוצה הוענקו כתבי שיפוי לנושאי המשרה בהן מאותן החברות (לעיתים בנוסף לכתבי השיפוי של החברה) באופן שסכום השיפוי בהם אינו עולה על 25% מההון העצמי של אותן חברות או על 1 מיליון ש"ח.
 - 1.7 מדיניות התגמול של החברה כוללת סעיף פטור, שיפוי וביטוח לנושאי משרה. במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי החברה תהיה רשאית להעניק כתבי שיפוי בנוסח שיוחלט על ידיה ואושר ו/או יאושר על ידי האסיפה הכללית של בעלי המניות של החברה. ככל שהחברה תבקש לערוך שינוי בכתבי השיפוי, מכל סיבה שהיא, תביא החברה את כתבי השיפוי המתוקנים לאישור בפני האורגנים המוסמכים בהתאם להוראות הדין.
2. להלן תיאור ההסדרים החלים בגין פטור לדירקטורים ונושאי המשרה בחברה:
- 2.1 ביום 9 באוקטובר 2016 אישרו ועדת התגמול ודירקטוריון החברה מתן פטור מאחריות לנושאי המשרה בחברה עקב הפרת חובת הזהירות כלפיה, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים להענקת הפטור לפי הדין. פטור כאמור לא יחול על החלטה או עסקה שבה לבעל השליטה או לנושא משרה כלשהו בחברה (גם נושא משרה אחר מזה שעבורו מוענק כתב הפטור) יש בה עניין אישי.
 - 2.2 במסגרת מדיניות התגמול של החברה נקבע כי החברה תהיה רשאית להעניק פטור כאמור.
 - 2.3 בהתאם להחלטות האמורות, מעניקה החברה כתבי פטור לדירקטורים ונושאי המשרה בחברה.

כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ

יורם נוה
מנהל כללי

חיים סאמט
יו"ר דירקטוריון

עצמאות הדירקטוריון

לא נכון	נכון	
	V	1. בכל שנת הדיווח כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו שני דירקטורים חיצוניים אינה עולה על 90 ימים, כאמור בסעיף 363א(ב)(10) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד שני דירקטורים חיצוניים או יותר בשנת הדיווח (ובכלל זה גם תקופת כהונה שאושרה בדיעבד, תוך הפרדה בין הדירקטורים החיצוניים השונים): דירקטור א': יאיר בר טוב דירקטור ב': שמאל שורץ מספר הדירקטורים החיצוניים המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 2
		2. שיעור ¹ הדירקטורים הבלתי תלויים ² המכהנים בתאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: 4/8. שיעור הדירקטורים הבלתי תלויים שנקבע בתקנון ³ התאגיד: 4. ☐ לא רלוונטי (לא נקבעה הוראה בתקנון).
	V	3. בשנת הדיווח נערכה בדיקה עם הדירקטורים החיצוניים (והדירקטורים הבלתי תלויים) ונמצא כי הם קיימו בשנת הדיווח את הוראת סעיף 240(ב) ו-(ו) לחוק החברות לעניין היעדר זיקה של הדירקטורים החיצוניים (והבלתי תלויים) המכהנים בתאגיד וכן מתקיימים בהם התנאים הנדרשים לכהונה כדירקטור חיצוני (או בלתי תלוי).
	V	4. כל הדירקטורים אשר כיהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, אינם כפופים ⁵ למנהל הכללי, במישרין או בעקיפין (למעט דירקטור שהוא נציג עובדים, אם קיימת בתאגיד נציגות לעובדים). אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, הדירקטור כפוף למנהל הכללי כאמור) - יצוין שיעור הדירקטורים שלא עמדו במגבלה האמורה: _____.
	V	5. כל הדירקטורים שהודיעו על קיומו של ענין אישי שלהם באישור עסקה שעל סדר יומה של הישיבה, לא נכחו בדיון ולא השתתפו בהצבעה כאמור (למעט דיון ו/או הצבעה בנסיבות המתקיימות לפי סעיף 278(ב) לחוק החברות): אם תשובתכם הינה "לא נכון" - האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו בהתאם להוראות סעיף 278(א) סיפה: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן אבמשבצת המתאימה). יצוין שיעור הישיבות בהם דירקטורים כאמור נכחו בדיון ו/או השתתפו בהצבעה למעט בנסיבות כאמור בס"ק א: ____.
		6. בעל השליטה (לרבות קרובו ו/או מי מטעמו), שאינו דירקטור או נושא משרה בכירה אחר בתאגיד, לא נכח בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח. לא רלוונטי בתאגיד אין בעל שליטה. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל שליטה ו/או קרובו ו/או מי מטעמו שאינו חבר דירקטוריון ו/או נושא משרה בכירה בתאגיד נכח בישיבות הדירקטוריון כאמור) - יצוינו הפרטים הבאים לגבי נוכחות כל אדם נוסף בישיבות הדירקטוריון כאמור: זהות: _____. תפקיד בתאגיד (ככל וקיים): _____. פירוט הזיקה לבעל השליטה (אם מי שנכח אינו בעל השליטה עצמו): _____. האם היה זה לשם הצגת נושא מסוים על ידו: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה). שיעור נוכחותו ⁶ בישיבות הדירקטוריון שהתקיימו בשנת הדיווח לשם הצגת נושא מסוים על ידו: _____, נוכחות אחרת: _____. ☒ לא רלוונטי בתאגיד אין בעל שליטה.

1. בשאלון זה, "שיעור" - מספר מסוים מתוך הסך הכל. כך לדוגמה 3/8.

2. לרבות "דירקטורים חיצוניים" כהגדרתם בחוק החברות.

3. לעניין שאלה זו - "תקנון" לרבות על פי הוראת דין ספציפית החלה על התאגיד (לדוגמה בתאגיד בנקאי - הוראות המפקח על הבנקים).

4. חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

5. לעניין שאלה זו - עצם כהונה כדירקטור בתאגיד מוחזק הנמצא בשליטת התאגיד, לא ייחשב כ"כפיפות", מאידך, כהונת דירקטור בתאגיד המכהן כנושא משרה (למעט דירקטור) ו/או עובד בתאגיד המוחזק שבשליטת התאגיד ייחשב כ"כפיפות" לעניין שאלה זו.

6. תוך הפרדה בין בעל השליטה, קרובו ו/או מי מטעמו.

כשירות וכישורי הדירקטורים

לא נכון	נכון		
	V	7. בתקנון התאגיד לא קיימת הוראה המגבילה את האפשרות לסיים מיידית את כהונתם של כלל הדירקטורים בתאגיד, שאינם דירקטורים חיצוניים (לעניין זה - קביעה ברוב רגיל אינה נחשבת מגבלה) ⁷ . אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, קיימת מגבלה כאמור) יצוין -	
		א. פרק הזמן שנקבע בתקנון לכהונת דירקטור: _____.	
		ב. הרוב הדרוש שנקבע בתקנון לסיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	
		ג. מנין חוקי שנקבע בתקנון באסיפה הכללית לשם סיום כהונתם של הדירקטורים: _____.	
		ד. הרוב הדרוש לשינוי הוראות אלו בתקנון: _____.	
	V	8. התאגיד דאג לעריכת תוכנית הכשרה לדירקטורים חדשים, בתחום עסקי התאגיד ובתחום הדין החל על התאגיד והדירקטורים, וכן דאג לעריכת תכנית המשך להכשרת דירקטורים מכהנים, המותאמת, בין השאר, לתפקיד שהדירקטור ממלא בתאגיד. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין האם התוכנית הופעלה בשנת הדיווח: ☒ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)	
	V	9. א. בתאגיד נקבע מספר מזערי נדרש של דירקטורים בדירקטוריון שעליהם להיות בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית. אם תשובתכם הינה "נכון" - יצוין המספר המזערי שנקבע: 3	
		ב. מספר הדירקטורים שכינהו בתאגיד במהלך שנת הדיווח בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית ⁸ : 8 בעלי כשירות מקצועית ⁹ : לא רלוונטי, מאחר שהדירקטורים כולם סווגו כבעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית במקרה שהיו שינויים במספר הדירקטורים כאמור בשנת הדיווח, יינתן הנתון של המספר הנמוך ביותר (למעט בתקופת זמן של 60 ימים מקרות השינוי) של דירקטורים מכל סוג שכינהו בשנת הדיווח.	
	V	10. א. בכל שנת הדיווח כלל הרכב הדירקטוריון חברים משני המינים. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין פרק הזמן (בימים) בו לא התקיים האמור: _____. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהנו דירקטורים משני המינים אינה עולה על 60 ימים, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהנו בתאגיד דירקטורים משני המינים: _____.	
		ב. מספר הדירקטורים מכל מין המכהנים בדירקטוריון התאגיד נכון למועד פרסום שאלון זה: גברים: 6 נשים: 2	

7. חברת איגרות חוב אינה נדרשת לענות על סעיף זה.

8. לאחר הערכת הדירקטוריון, בהתאם להוראות תקנות החברות (תנאים ומבנה) לדירקטור בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית ולדירקטור בעל כשירות מקצועית, התשס"ו-2005.

9. ר' ה"ש 8.

ישיבות הדירקטוריון (וכינוס אסיפה כללית)

לא נכון	נכון								
		מספר ישיבות הדירקטוריון שהתקיימו במהלך כל רבעון בשנת הדיווח:						א.	11.
		רבעון ראשון (שנת 2024):						5	
		רבעון שני:						4	
		רבעון שלישי:						3	
		רבעון רביעי:						7	
		לצד כל אחד משמות הדירקטורים שכהנו בתאגיד במהלך שנת הדיווח, יציין שיעור ¹⁰ השתתפותו בישיבות הדירקטוריון (בס"ק זה - לרבות ישיבות ועדות הדירקטוריון בהן הוא חבר, וכמצוין להלן) שהתקיימו במהלך שנת הדיווח (ובהתייחס לתקופת כהונתו) (ההשתתפות בישיבות כוללת השתתפות בישיבות שאינה פרונטלית): (יש להוסיף שורות נוספות לפי מספר הדירקטורים).						ב.	
		שם הדירקטור	שיעור השתתפותו בישיבות הדירקטוריון	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת ביקורת ¹¹	שיעור השתתפותו בישיבות הוועדה לבחינת הדוחות כספיים ¹²	שיעור השתתפותו בישיבות ועדת תגמול ¹³	שיעור השתתפותו בישיבות ועדות דירקטוריון (תוך ציון שם הוועדה)		
		חיים סאמט	19/19	-	-	-	ועדת השקעות 1/1 ועדת טכנולוגיות מידע 4/4 ועדת תובענות ייצוגיות 2/2		
		שמואל שורץ	19/19	7/7	5/5	5/5	ועדת תובענות ייצוגיות 2/2 ועדת השקעות 1/1		
		דוד גרנות	19/19		5/5	-	ועדת טכנולוגיות מידע 4/4		
		מלי מרגליות	19/19	7/7	-	-	ועדת השקעות 1/1		
		מיה ליקוורניק	18/19	7/7	-	-	-		
		יאיר בר טוב	19/19	7/7	5/5	5/5	ועדת טכנולוגיות מידע 4/4		
		אהרון פוגל	19/19	-	-	-	ועדת טכנולוגיות מידע 4/4 ועדת תובענות ייצוגיות 2/2 ועדת השקעות 1/1		
		מוקי אברמוביץ	19/19	7/7	5/5	5/5	ועדת טכנולוגיות מידע 4/4		
	V	בשנת הדיווח קיים הדירקטוריון דיון אחד לפחות לעניין ניהול עסקי התאגיד בידי המנהל הכללי ונושאי המשרה הכפופים לו, בלא נוכחותם וניתנה להם הזדמנות להביע את עמדתם							12.

10. ר' ה"ש 1.

11. לגבי דירקטור החבר בוועדה ז.

12. לגבי דירקטור החבר בוועדה ז.

13. לגבי דירקטור החבר בוועדה ז.

הפרדה בין תפקידי המנהל הכללי ויושב ראש הדירקטוריון

לא נכון	נכון	
	V	13. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון אינה עולה על 60 ימים כאמור בסעיף 363א(2) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד יו"ר דירקטוריון כאמור: _____.
	V	14. בכל שנת הדיווח כיהן בתאגיד מנהל כללי. בשאלה זו ניתן לענות "נכון" אם תקופת הזמן בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל אינה עולה על 90 ימים כאמור בסעיף 363א(6) לחוק החברות, ואולם בכל תשובה שהיא (נכון/לא נכון) תצוין תקופת הזמן (בימים) בה לא כיהן בתאגיד מנכ"ל כאמור: _____.
_____	_____	15. בתאגיד בו מכהן יו"ר הדירקטוריון גם כמנכ"ל התאגיד ו/או מפעיל את סמכויותיו, כפל הכהונה אושר בהתאם להוראות סעיף 121(ג) לחוק החברות ¹⁴ . ☒ לא רלוונטי (ככל שלא מתקיים בתאגיד כפל כהונה כאמור).
	V	16. המנכ"ל אינו קרוב של יו"ר הדירקטוריון. אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, המנכ"ל הנו קרוב של יו"ר הדירקטוריון) -
_____	_____	א. תצוין הקרבה המשפחתית בין הצדדים: _____.
_____	_____	ב. הכהונה אושרה בהתאם לסעיף 121(ג) לחוק החברות ¹⁵ : ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה)
	V	17. בעל שליטה או קרובו אינו מכהן כמנכ"ל או כנושא משרה בכירה בתאגיד, למעט כדירקטור. ☒ לא רלוונטי בתאגיד אין בעל שליטה.

14. בחברת איגרות חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.
15. בחברת איגרות חוב - אישור בהתאם לסעיף 121(ד) לחוק החברות.

ועדת הביקורת

לא נכון	נכון	
		18. בוועדת הביקורת לא כיהן בשנת הדיווח
	V	א. בעל השליטה או קרובו. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	V	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	V	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	V	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
	V	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	V	19. מי שאינו ראשי להיות חבר בוועדת ביקורת, ובכלל זה בעל שליטה או קרובו, לא נכח בשנת הדיווח בישיבות ועדת הביקורת, למעט בהתאם להוראות סעיף 115(ה) לחוק החברות. (בתאגיד אין בעל שליטה).
	V	20. מנין חוקי לדיון ולקבלת החלטות בכל ישיבות ועדת הביקורת שהתקיימו בשנת הדיווח היה רוב של חברי הועדה, כאשר רוב הנכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ואחד מהם לפחות היה דירקטור חיצוני. אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יצוין שיעור הישיבות בהן לא התקיימה הדרישה כאמור: _____.
	V	21. ועדת הביקורת קיימה בשנת הדיווח ישיבה אחת לפחות בנוכחות המבקר הפנימי ורואה החשבון המבקר ובלא נוכחות של נושאי משרה בתאגיד שאינם חברי הועדה, לעניין ליקויים בניהול העסקי של התאגיד
	V	22. בכל ישיבות ועדת הביקורת בה נכח מי שאינו ראשי להיות חבר הועדה, היה זה באישור יו"ר הועדה ו/או לבקשת הועדה (לגבי היועץ המשפטי ומזכיר התאגיד שאינו בעל שליטה או קרובו).
	V	23. בשנת הדיווח היו בתוקף הסדרים שקבעה ועדת הביקורת לגבי אופן הטיפול בתלונות של עובדי התאגיד בקשר לליקויים בניהול עסקי ולגבי ההגנה שתינתן לעובדים שהתלוננו כאמור.
	V	24. ועדת הביקורת (ו/או הועדה לבחינת הדוחות הכספיים) הניחה את דעתה כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים. (ראה הערה בסיום השאלון).

תפקידי הועדה לבחינת הדוחות הכספיים (להלן - הועדה) בעבודתה המקדימה לאישור הדוחות הכספיים

25.		א.	יצוין פרק הזמן (בימים) אותו קבע הדירקטוריון כזמן סביר להעברת המלצות הועדה לקראת הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים: 2 ימים		לא נכון	נכון	
		ב.	מספר הימים שחלפו בפועל בין מועד העברת ההמלצות לדירקטוריון למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים:				
			דוח רבעון ראשון (שנת 2024):	2 ימים			
			דוח רבעון שני:	2 ימים			
			דוח רבעון שלישי:	2 ימים			
			דוח שנתי:	3 ימים			
		ג.	מספר הימים שחלפו בין מועד העברת טיוטת הדוחות הכספיים לדירקטורים למועד הדיון בדירקטוריון לאישור הדוחות הכספיים:				
			דוח רבעון ראשון (שנת 2024):	7 ימים			
			דוח רבעון שני:	5 ימים			
			דוח רבעון שלישי:	7 ימים			
			דוח שנתי:	7 ימים			
26.		רואה החשבון המבקר של התאגיד השתתף בכל ישיבות הועדה והדירקטוריון, בה נדונו הדוחות הכספיים של התאגיד המתייחסים לתקופות הנכללות בשנת הדיווח. אם תשובתכם הינה "לא נכון", יצוין שיעור השתתפותו: _____					
27.		בוועדה התקיימו בכל שנת הדיווח ועד לפרסום הדוח השנתי, כל התנאים המפורטים להלן:					
		א.	מספר חבריה לא פחת משלושה				v
		ב.	התקיימו בה כל התנאים הקבועים בסעיף 115(ב) ו-(ג) לחוק החברות (לענין כהונת חברי ועדת ביקורת).				v
		ג.	יו"ר הועדה הוא דירקטור חיצוני.				v
		ד.	כל חבריה דירקטורים ורוב חבריה דירקטורים בלתי תלויים				v
		ה.	לכל חבריה היכולת לקרוא ולהבין דוחות כספיים ולפחות אחד מהדירקטורים הבלתי תלויים הוא בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית.				v
		ו.	חברי הוועדה נתנו הצהרה עובר למינוים.				v
		ז.	המניין החוקי לדיון ולקבלת החלטות בוועדה היה רוב חבריה ובלבד שרוב הנוכחים היו דירקטורים בלתי תלויים ובהם דירקטור חיצוני אחד לפחות.				v
		אם תשובתכם הינה "לא נכון" לגבי אחד או יותר מסעיפי המשנה של שאלה זו, יצוין ביחס לאיזה דוח (תקופתי/ רבעוני) לא התקיים התנאי האמור וכן התנאי שלא התקיים: _____					

ועדת תגמול

לא נכון	נכון	
	v	28. הועדה מנתה, בשנת הדיווח, לפחות שלושה חברים והדירקטורים החיצוניים היוו בה רוב (במועד הדיון בועדה) ☐ לא רלוונטי (לא התקיים דיון).
	v	29. תנאי כהונתם והעסקתם של כל חברי ועדת הגמול בשנת הדיווח הינם בהתאם לתקנות החברות (כללים בדבר גמול והוצאות לדירקטור חיצוני), התש"ס-2000.
		30. בועדת התגמול לא כיהן בשנת הדיווח
	v	א. בעל השליטה או קרובו. ☒ לא רלוונטי בתאגיד אין בעל שליטה.
	v	ב. יו"ר הדירקטוריון.
	v	ג. דירקטור המועסק על ידי התאגיד או על ידי בעל השליטה בתאגיד או בידי תאגיד בשליטתו.
	v	ד. דירקטור הנותן לתאגיד או לבעל השליטה בתאגיד או תאגיד בשליטתו שירותים דרך קבע.
	v	ה. דירקטור שעיקר פרנסתו על בעל השליטה. ☒ לא רלוונטי בתאגיד אין בעל שליטה.
	v	31. בעל שליטה או קרובו לא נכחו בשנת הדיווח בישיבות ועדת התגמול, למעט אם קבע יו"ר הועדה כי מי מהם נדרש לשם הצגת נושא מסוים. ☒ לא רלוונטי בתאגיד אין בעל שליטה.
	v	32. ועדת התגמול והדירקטוריון לא עשו שימוש בסמכותם לפי סעיפים 267א(ג), 272(ג)(3) ו-272(ג)(1)(ג) לאישור עסקה או מדיניות תגמול, למרות התנגדותה של האסיפה הכללית. אם תשובתכם הינה "לא נכון" יצוין - סוג העסקה שאושרה כאמור: _____ מספר הפעמים בהן נעשה שימוש בסמכותם בשנת הדיווח: _____

מבקר פנים

לא נכון	נכון	
	V	33. יו"ר הדיקטוריון או מנכ"ל התאגיד הוא הממונה הארגוני על המבקר הפנימי בתאגיד.
	V	34. יו"ר הדיקטוריון או ועדת הביקורת אישרו את תכנית העבודה בשנת הדיווח. בנוסף, 'פורטו נושאי הביקורת בהם עסק המבקר הפנימי בשנת הדיווח: תכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2024 התייחסה לחברה ולפעילויות של חברות בנות ובמיוחד לתאגידים מוחזקים מהותיים של החברה בישראל: כלל ביטוח, כלל ביטוח אשראי, כלל פנסיה וגמל וסוכנויות הקבוצה. לתאגידים מוחזקים אלו, לא היה בשנת הדוח מבקר פנימי נוסף. יצוין כי למקס מבקר פנימי נפרד וגם לעתודות הוותיקה מבקר פנימי נפרד אשר פעילות כל אחד מהם אינה קשורה לפעילות אגף הביקורת הפנימית של הקבוצה. הביקורת הפנימית פועלת על פי תוכנית עבודה רב שנתית (לתקופה של 4 שנים), ועל פי תוכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה. קביעת נושאי הביקורת תלויה במידה רבה ברמת הסיכון הגלומה בכל תחום פעילות מבוקר ובהסתברות להתממשות הסיכון. קביעת נושאי הביקורת ותדירות ביצוע הביקורת בהם מבוססת, בין היתר, על סקר סיכונים שבוצע על ידי הביקורת הפנימית בשנת 2023, ששימש לצורך קביעת תוכנית העבודה הרב שנתית לשנים 2024- 2027, במסגרתו ניתן דגש, בין השאר, על ההיקף הכספי של הפעילות שמוצע לבצע לגביה ביקורת ועל החשיפה לסיכונים תפעוליים, רגולטורים ואחרים הגלומה בכל פעילות.
		35. היקף העסקת המבקר הפנימי בתאגיד בשנת הדיווח (בשעות ¹⁶): כ- 36,600 שעות. ראו הערה בסיום השאלון.
	V	בשנת הדיווח התקיים דיון (בוועדת הביקורת או בדיקטוריון) בממצאי המבקר הפנימי.
	V	36. המבקר הפנימי אינו בעל ענין בתאגיד, קרובו, רו"ח מבקר או מי מטעמו וכן אינו מקיים קשרים עסקיים מהותיים עם התאגיד, בעל השליטה בו, קרובו או תאגידים בשליטתם

16 כולל שעות עבודה שהושקעו בתאגידים מוחזקים ובביקורת מחוץ לישראל, ולפי העניין.

עסקאות עם בעלי עניין

לא נכון	נכון	
	v	37. בעל השליטה או קרובו (לרבות חברה שבשליטתו) אינו מועסק על-ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול. לא רלוונטי, בחברה אין בעל שליטה אם תשובתכם הינה "לא נכון" (קרי, בעל השליטה או קרובו מועסק על ידי התאגיד או נותן לו שירותי ניהול) יציין - - מספר הקרובים (לרבות בעל השליטה) המועסקים על-ידי התאגיד (לרבות חברות שבשליטתם ו/או באמצעות חברות ניהול): ____. - האם הסכמי העסקה ו/או שירותי הניהול כאמור אושרו בידי האורגים הקבועים בד"ן: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).
	v	38. למיטב ידיעת התאגיד, לבעל השליטה אין עסקים נוספים בתחום פעילותו של התאגיד (בתחום אחד או יותר) לא רלוונטי, בחברה אין בעל שליטה אם תשובתכם הינה "לא נכון" - יציין האם נקבע הסדר לתיחום פעילויות בין התאגיד ובעל השליטה בו: ☐ כן ☐ לא (יש לסמן x במשבצת המתאימה) ☒ לא רלוונטי (בתאגיד אין בעל שליטה).

יאיר בר טוב
יו"ר ועדת הביקורת

שמואל שורץ
יו"ר הועדה לבחינת הדוחות
הכספיים

חיים סאמט
יו"ר הדירקטוריון

הערות ביחס למידע הכלול בתשובות לשאלות:

שאלה מס' 10 - יציין כי דירקטוריון החברה קבע כי יישאף לגיוון מגדרי ולכך ששיעור הנשים בדירקטוריון יהווה לפחות 30%.

שאלה מס' 24 - בחודש ספטמבר 2024 ועדת הביקורת, ובחודש מרס 2025, בסמוך לפני אישור הדוח התקופתי לשנת הדוח, הועדה לאישור דוחות כספיים, הניחו את דעתן, כי היקף עבודתו של רואה החשבון המבקר ושכר טרחתו ביחס לדוחות הכספיים בשנת הדיווח, היו נאותים לשם ביצוע עבודת ביקורת וסקירה ראויים.

שאלה מס' 35 - המבקר הפנימי מועסק במשרה מלאה. הנתונים כוללים שעות מיקור חוץ ואינם כוללים שעות ביקורת שבוצעו בעתודות הותיקה חברה נכדה (50%) ובמקס חברה נכדה (100%), שלכל אחת מהן מבקר פנימי אחר נפרד אשר פעילותו אינה קשורה לפעילות אגף הביקורת הפנימית של הקבוצה.

חלק ה

דוח בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית
על הדיווח הכספי ועל הגילוי הצהרות
המנהלים (SOX)

דוח שנתי בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי לפי תקנה 9ב(א)

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "התאגיד"), אחראית לקביעתה והתקיימותה של בקרה פנימית נאותה על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד.

לעניין זה, חברי ההנהלה הם:

1. יורם נוה - מנהל כללי של החברה וכלל ביטוח;
2. ערן צ'רינסקי - מנהל החטיבה הפיננסית (נושא משרה בכלל ביטוח וכלל החזקות);
3. דרור בירן - יועץ משפטי (נושא משרה בכלל ביטוח וכלל החזקות);
4. תומר דוד - מבקר פנימי (נושא משרה בכלל ביטוח וכלל החזקות);
5. ברק בנסקי - מנהל חטיבת השקעות (נושא משרה בכלל ביטוח וכלל החזקות);
6. אבי בן נון - מנהל סיכונים (נושא משרה בכלל ביטוח וכלל החזקות);

בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי כוללת בקורות ונהלים הקיימים בתאגיד אשר תוכננו בידי המנהל הכללי ונושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או תחת פיקוחם או בידי מי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, בפיקוח דירקטוריון התאגיד ואשר נועדו לספק ביטחון סביר בהתייחס למהימנות הדיווח הכספי ולהכנת הדוחות בהתאם להוראות הדין, ולהבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלות בדוחות שהוא מפרסם על פי הוראות הדין נאסף, מעובד, מסוכם ומדווח במועד ובמתכונת הקבועים בדין.

הבקרה הפנימית כוללת, בין השאר, בקורות ונהלים שתוכננו להבטיח כי מידע שהתאגיד נדרש לגלותו כאמור, נצבר ומועבר להנהלת התאגיד, לרבות למנהל הכללי ולנושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספים או למי שמבצע בפועל את התפקידים האמורים, וזאת כדי לאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישת הגילוי.

בשל המגבלות המבניות שלה, בקרה פנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי אינה מיועדת לספק ביטחון מוחלט שהצגה מוטעית או השמטת מידע בדוחות תימנע או תתגלה.

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, ביצעה הבדיקה והערכה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד והאפקטיביות שלה;

הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי שביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון כללה: בקורות ברמת הארגון (Entity Level Control), בקורות על תהליך עריכת וסגירת הדוחות הכספיים, בקורות כלליות על מערכות המידע (ITGC), ובקורות על תהליכים שהינם מהותיים מאד לדיווח הכספי ולגילוי (תהליכים אלה מבוצעים במסגרת כלל חברה לביטוח בע"מ, חברה בת של התאגיד, שהינה גוף מוסדי ולגביה חל האמור להלן בהתייחס לגופים מוסדיים, וכן במסגרת כלל ביט מימון בע"מ, חברה בת של התאגיד).

כלל חברה לביטוח בע"מ ("כלל ביטוח"), חברה בת של התאגיד, היא גוף מוסדי, שחלות עליו הוראות הממונה על אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברה הבת האמורה מיישם התאגיד את ההוראות האלה: חוזר גופים מוסדיים 2009-9-10 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי", חוזר גופים מוסדיים 2010-9-6 בנושא "אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי - תיקון" וחוזר גופים מוסדיים 2010-9-7 בנושא "בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים".

מקס איט פיננסים בע"מ, חברת בת של התאגיד, היא חברת כרטיסי אשראי שחלות עליה הוראות המפקח על הבנקים בדבר הערכת אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי.

בהתייחס לבקרה הפנימית בחברה הבת האמורה מיישם התאגיד את ההוראות האלה: הוראות ניהול בנקאי תקן 309.

בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת הגוף המוסדי הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, בהתייחס לבקרה הפנימית בגוף המוסדי ליום 31 בדצמבר 2024 היא אפקטיבית.

בהתבסס על הערכה זו, הדירקטוריון והנהלת חברת כרטיסי אשראי הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, בהתייחס לבקרה הפנימית בגוף המוסדי ליום 31 בדצמבר 2024 היא אפקטיבית.

בהתבסס על הערכת האפקטיביות שביצעה ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון כמפורט לעיל, הדירקטוריון והנהלת התאגיד הגיעו למסקנה, כי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי בתאגיד ליום 31 בדצמבר 2024 היא אפקטיבית.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

כלל ביטוח בע"מ

הנהלה, בפקוח הדירקטוריון, של כלל ביטוח בע"מ (להלן: "החברה") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של החברה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות המפקח על הביטוח. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה בפקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2024, הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

17 במרס 2025

חיים סאמט יו"ר הדירקטוריון	יורם נוה מנהל כללי	ערן צ'רנינסקי משנה למנכ"ל מנהל חטיבה פיננסית

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

מקס איט פיננסים בע"מ

הדירקטוריון והנהלה של מקס איט פיננסים בע"מ (להלן - "החברה") אחראים להקמה ולקיום של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי (כהגדרתה בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון"). מערכת הבקרה הפנימית של החברה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של בטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך, גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון, מקיימת מערכת בקורות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להוראות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים, ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה, בפיקוח הדירקטוריון, העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2024, הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

האפקטיביות של הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024 בוקרה על ידי רואי החשבון המבקרים של החברה (משרד רואי חשבון סומך חייקין), כפי שצוין בדוח שלהם אשר בו נכללה חוות דעת בלתי מסויגת בדבר האפקטיביות של הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2024.

17 במרס 2025

שרון גור
מנהלת כספים ראשית
חשבונאית ראשית

שגית דותן
מנהלת כללית

מיה ליקוורניק
יו"ר הדירקטוריון

הצהרת מנהלים

הצהרת מנהל כללי

אני, יורם נוה, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוח התקופתי של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "התאגיד") לשנת 2024 (להלן: "הדוחות");
2. לפי ידיעתי, הדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת הדוחות;
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדיקטוריון ולוועדת המאזן של דירקטוריון התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן-
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי;
5. אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד:
 - א. קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקורות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן-
 - ב. קבעתי בקורות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקורות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים.
 - ג. הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, והצגתי בדוח זה את מסקנות הדירקטוריון וההנהלה לגבי האפקטיביות של הבקרה הפנימית כאמור למועד הדוחות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יורם נוה
מנהל כללי

17 במרס 2025

הצהרת מנהלים

הצהרת נושא המשרה הבכיר ביותר בתחום הכספיים

אני, ערן צ'רנינסקי, מצהיר כי:

1. בחנתי את הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוחות של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "התאגיד") לשנת 2024 (להלן: "הדוחות");
2. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות אינם כוללים כל מצג לא נכון של עובדה מהותית, ולא חסר בהם מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בהם, לאור הנסיבות שבהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופת דוחות;
3. לפי ידיעתי, הדוחות הכספיים והמידע הכספי האחר הכלול בדוחות משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות ותזרימי המזומנים של התאגיד לתאריכים ולתקופות שאליהם מתייחסים הדוחות;
4. גיליתי לרואה החשבון המבקר של התאגיד, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של דירקטוריון התאגיד, בהתבסס על הערכתי העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי:
- א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות, העלולים באופן סביר להשפיע לרעה על יכולתו של התאגיד לאסוף, לעבד, לסכם או לדווח על מידע כספי באופן שיש בו להטיל ספק במהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין; וכן-
- ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, שבה מעורב המנהל הכללי או מי שכפוף לו במישרין או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי.
5. אני, לבד או יחד עם אחרים בתאגיד-
- א. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לתאגיד, לרבות חברות מאוחדות שלו כהגדרתן בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע-2010, מובא לידיעתי על ידי אחרים בתאגיד ובחברות המאוחדות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוחות; וכן-
- ב. קבעתי בקרות ונהלים, או וידאתי קביעתם וקיומם תחת פיקוחי של בקרות ונהלים, המיועדים להבטיח באופן סביר את מהימנות הדיווח הכספי והכנת הדוחות הכספיים בהתאם להוראות הדין, לרבות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים;
- ג. הערכתי את האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, ככל שהיא מתייחסת לדוחות הכספיים ולמידע הכספי האחר הכלול בדוחות למועד הדוחות. מסקנותי לגבי הערכתי כאמור הובאו בפני הדירקטוריון והנהלה ומשולבות בדוח זה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ערן צ'רנינסקי
משנה למנכ"ל
מנהל חטיבה פיננסית

במרס 2025

הצהרות בדבר בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוחות הכספיים של כלל חברה לביטוח בע"מ

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, יורם נוה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") לשנת 2024 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי⁽¹⁾ של החברה; וכן-
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של דירקטוריון החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יורם נוה
מנהל כללי

17 במרס 2025

(1) כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

כלל חברה לביטוח בע"מ

הצהרה (certification)

אני, ערן צ'רנינסקי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") לשנת 2024 (להלן "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי⁽¹⁾ של החברה; וכן-
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של דירקטוריון החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

ערן צ'רנינסקי
משנה למנכ"ל
מנהל חטיבה פיננסית

17 במרס 2025

(1) כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

מקס איט פיננסים בע"מ

הצהרה - (CERTIFICATION)

אני, שגית דותן, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מקס איט פיננסים בע"מ (להלן - "החברה") לשנת 2024 (להלן - "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו, אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בבקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו, וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שגית דותן
מנהלת כללית

17 במרס 2025

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה".

מקס איט פיננסים בע"מ

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, שרון גור, מצהירה כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של מקס איט פיננסים בע"מ (להלן - "החברה") לשנת 2024 (להלן - "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של החברה לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו, אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי⁽¹⁾ ולבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי⁽¹⁾, וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות תאגידים מאוחדים שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו, וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

שרון גור
מנהלת כספים ראשית,
חשבונאית ראשית

17 במרס 2025

(1) כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון והנהלה".

טל. +972-3-6232525
פקס +972-3-5622555
ey.com

קוסט פורר גבאי את קסירר
דרך מנחם בגין 144א'
תל-אביב 6492102

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ בדבר ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי בהתאם לסעיף 9ב(ג) לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970

ביקרנו רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ וחברות בנות (להלן ביחד: "החברה") ליום 31 בדצמבר, 2024. רכיבי בקרה אלה נקבעו כמוסבר בפסקה הבאה. הדיקטוריון וההנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי המצורפת לדוח התקופתי לתאריך הנ"ל. אחריותנו היא לחוות דעה על רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי שבוקרו נקבעו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911 של לשכת רואי חשבון בישראל "ביקורת של רכיבי בקרה פנימית על דיווח כספי", (להלן "תקן ביקורת (ישראל) 911").

רכיבים אלה הינם: (1) בקורות ברמת הארגון, לרבות בקורות על תהליך העריכה והסגירה של דיווח כספי ובקורות כלליות של מערכות מידע; (2) בקורות על תהליכים שהינם מהותיים מאוד לדיווח הכספי ולגילוי של חברה מאוחדת - כלל חברה לביטוח בע"מ ושל חברות מאוחדות מהותיות נוספות (להלן: "רכיבי הבקרה המבוקרים").

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקן ביקורת (ישראל) 911. על-פי תקן זה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה לזהות את רכיבי הבקרה המבוקרים ולהשיג מידה סבירה של ביטחון אם רכיבי בקרה אלה קיימו באופן אפקטיבי מכל הבחינות המהותיות. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, זיהוי רכיבי הבקרה המבוקרים, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית ברכיבי הבקרה המבוקרים, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של אותם רכיבי בקרה בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו, לגבי אותם רכיבי בקרה, כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. ביקורתנו התייחסה רק לרכיבי הבקרה המבוקרים, להבדיל מבקרה פנימית על כלל התהליכים המהותיים בקשר עם הדיווח הכספי, ולפיכך חוות דעתנו מתייחסת לרכיבי הבקרה המבוקרים בלבד. כמו כן, ביקורתנו לא התייחסה להשפעות הדדיות בין רכיבי הבקרה המבוקרים לבין כאלה שאינם מבוקרים ולפיכך, חוות דעתנו אינה מביאה בחשבון השפעות אפשריות כאלה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו בהקשר המתואר לעיל.

בשל מגבלות מובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי בכלל, ורכיבים מתוכה בפרט, עשויים שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה לבלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה באופן אפקטיבי, מכל הבחינות המהותיות, את רכיבי הבקרה המבוקרים ליום 31 בדצמבר, 2024.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לימים 31 בדצמבר, 2024 ו-2023 ולכל אחת משלוש השנים בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2024 והדוח שלנו, מיום 17 במרס, 2025, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים בהתבסס על ביקורתנו וכן הפניית תשומת לב לאמור בבאור 45 לדוחות הכספיים המאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

מבקרים משותפים

סומך חייקין
רואי חשבון

תל-אביב,
17 במרס, 2025